

**CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.**

EDITIO EMENDATIORE ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

OPERA

**EIUSDEM NIEBUHRII, IMM. BEKKERI, L. SCHOPENI,
G. ET L. DINDORFIORUM ALIORUMQUE PHILOLOGORUM
PARATA.**

PARS XX.

CANTACUZENUS.

VOLUMEN II.

**BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXI.**



IOANNIS
CANTACUZENI
EXIMPERATORIS
HISTORIARUM

LIBRI IV.

GRÆCE ET LATINE.

CURA

LUDOVICI SCHOPENI.

VOLUMEN II.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXXI.

P R A E M O N I T U M .

Cum iam in eo sim, ut, quid in hoc altero Cantacuzeni volumine praestitum sit, exponam, facere non possum, quin acerbissimam casus illius memoriam renovem, qui necopinato nuper boni cuiusque animum perculit et afflixit. Cuius enim consilio auspiciiue felicitate haec ipsa Byzantinorum scriptorum collectio et condita est et in laetam spem accrevit, eum subita atque immatura morte ereptum nobis esse, quis est, quem nunc demum edoceri oporteat? Quippe Niebuhrius ea erat nominis gloria, immortalibus in rem litterariam meritis parta, ut et vivus, si quis alius, inter humanitatis decora splendidissima celebraretur, et, ubi vita decessit, longe lateque triste sui desiderium diffunderet communisque iacturae sensum excitaret. Et vero nuntius iste eo gravius omnium animos affecit, quod in magna et multiplici calamitate, quam, tot viris praeclaris summaque doctrinae laude conspicuis, nescio qua fati iniquitate, intra hoc breve temporis spatium ex-

tinctis, litterae nostrae acceperant, is unus cum paucis superesse videbatur, qui rem afflictam sustineret, in quem ceteri velut in exemplum severioris ac prorsus antiquae eruditionis intuerentur, in quo, quaecumque sive ad amplitudinem litterarum, sive ad arcendam fortiterque repellendam superstitionem et barbariem facerent, summa inesse omnia constaret. O spem inanem fragilemque humanae magnitudinis conditionem! Hunc talem virum, in quo tanta esset ingenii vis ac pulchritudo, tantus in omnibus, quae proderet, generosae et excelsae mentis vigor, tanta amplitudo doctrinae, integritas animi et candor, morum denique suavitas, qua omnium voluntates alliceret et in maiorem sui admirationem raperet, hunc, inquam, eodem mox fato oppressum esse, et, cum ne summa quidem senectute decessurus sine bonorum querimonia fuisset, oppressum esse in ipso integrae aetatis cursu, florentem adhuc viribus deque litteris praeclare merendi studio occupatum felicissimo. Quanquam quid ego mortem queror immaturam? in qua quidquid acerbitatis et iacturae inest, non ad Niebuhrium, sed ad nos pertinet, quibus eo non amplius frui licet. Ille satis, dum viveret, nominis existimationi consuluit et virtute effecit sua, ut non annorum numero, nec spatio aetatis vita eius censeatur, sed fama et meritorum laude ac grata piaque memoria, quae tamdiu infixae haerebit in animis hominum, quamdiu litteris ipsis et honor et nomen constabit. At sentio me impetu quodam doloris, cuius est in

ipsa desideratissimi viri recordatione remedium aliquod et levamen positum, longius abripi atque ab eo, quod huic volumini praefari institui, aberrare. Quare, ut ad propositum me referam, indicandum est, eiusdem Niebuhrii beneficio et incredibili, quo totius Byzantini operis et utilitati et decori prospexit, studio effectum id quoque esse, ut, cum antea Cantacuzeni textus unius tantum Parisini codicis auctoritate niteretur, novum iam, idque valde a nobis, cum primum volumen edebamus, expetitur, rei criticae praesidium suppeteret, cuius ope emendatio huius scriptoris paullo certius institui posset. Cogoveram nimirum e censura tomi primi, a Spengelio V. D. in Seebodii *Bibl. Crit.* a. 1829. num. 87. sqq. facta, asservari in Monacensi bibliotheca codicem illum Bavaricum, unde Pontanus Cantacuzenum aliquot annis ante latine edidit, quam graeca e Parisino codice prodirent. Cumque lectionis specimina, inde enotata, satis ostenderent, non inutilem eius conferendi laborem fore, facile Niebuhrius a liberalitate Lichenthaleri, viri humanissimi, qui bibliothecae Monacensi praest, impetravit, ut liber huc mitteretur. Est autem codex saeculi XVI., chartaceus, forma maxima, foliis 606. constans, scriptura nitidissima. In margine exhibet lectionum varietatem satis amplam, cuius longe maxima pars ex codice vetustiore deprompta est; quaedam correctoris ingenio debentur. Diligentissime igitur hunc librum, quem Monacensem vocavi, cum Parisina editione contuli; qui quantum mihi pro-

fuerit emendandique operam meam levaverit, nihil attinet dicere: res ipsa docebit. Quoties enim vitia, quibus Cantacuzenus, qualis e Parisino codice prodiit, passim inquinatus est, ad huius fidem correxi, aut si quid prorsus omissum erat antea, inde supplevi et integritati suae reddidi, sedulo faciendum curavi, ut Parisini libri dissensum indicarem. Ubi utriusque codicis lectionem annotatam reperies, ibi scito, quod in textu legitur, coniectura a me restitutum esse; quanquam id et parcissime feci, et ea semper, ut debui, moderatione, ut nihil quidquam ex ingenio mutarem, nisi ubi res certissima videretur. Quia etiam in eo genere quaedam servavi, quae nunc correcta mallet, velut p. 21, 19., ubi pro eo, quod uterque codex habet *προσιστάμενον*, non dubito, quin emendandum sit *παριστάμενον*. Vid. p. 207, 3. 237, 10. Deinde scribendum est p. 80, 4. non *θεοῦ συναιρουμένου*, sed *θεοῦ συναιρομένου*, ut in eadem formula apud nostrum saepius. Reliquum est, ut moneam, quidquid variantium lectionum in duobus prioribus libris codex Monacensis habet, insertum iri volumini tertio, quod mox prodibit.

Scr. Bonnae mens. April. a. 1831.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΑ Δ.

Cantacuzenus II.

1

E 91

TAYLOR INSTITUTION.

—
BEQUEATHED
TO THE UNIVERSITY
BY
ROBERT FINCH, M.A.
OF BALLIOL COLLEGE

CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.

EDITIO EMENDATIORE ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

OPERA

EIUSDEM NIEBUHRII, IMM. BEKKERI, L. SCHOPENI,
G. ET L. DINDORFIORUM ALIORUMQUE PHILOLOGORUM
PARATA.

PARS XX.

CANTACUZENUS.

VOLUMEN II.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXI.



IOANNIS
CANTACUZENI
EXIMPERATORIS
HISTORIARUM

LIBRI IV.

GRAECE ET LATINE.

CURA

LUDOVICI SCHOPENI.

VOLUMEN II.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXI.

P R A E M O N I T U M .

Cum iam in eo sim, ut, quid in hoc altero Cantacuzeni volumine praestitum sit, exponam, facere non possum, quin acerbissimam casus illius memoriam renovem, qui necopinato nuper boni cuiusque animum perculit et afflixit. Cuius enim consilio auspiciiue felicitate haec ipsa Byzantinorum scriptorum collectio et condita est et in laetam spem accrevit, eum subita atque immatura morte ereptum nobis esse, quis est, quem nunc demum edoceri oporteat? Quippe Niebuhrius ea erat nominis gloria, immortalibus in rem litterariam meritis parta, ut et vivus, si quis alius, inter humanitatis decora splendidissima celebraretur, et, ubi vita decessit, longe lateque triste sui desiderium diffunderet communisque iacturae sensum excitaret. Et vero nuntius iste eo gravius omnium animos affecit, quod in magna et multiplici calamitate, quam, tot viris praeclaris summaeque doctrinae laude conspicuis, nescio qua fati iniquitate, intra hoc breve temporis spatium ex-

tinctis, litterae nostrae acceperant, is unus cum paucis superesse videbatur, qui rem afflictam sustineret, in quem ceteri velut in exemplum severioris ac prorsus antiquae eruditionis intuerentur, in quo, quaecumque sive ad amplitudinem litterarum, sive ad arcendam fortiterque repellendam superstitionem et barbariem facerent, summa inesse omnia constaret. O spem inanem fragilemque humanae magnitudinis conditionem! Hunc talem virum, in quo tanta esset ingenii vis ac pulchritudo, tantus in omnibus, quae proderet, generosae et excelsae mentis vigor, tanta amplitudo doctrinae, integritas animi et candor, morum denique suavitas, qua omnium voluntates alliceret et in maiorem sui admirationem raperet, hunc, inquam, eodem mox fato oppressum esse, et, cum ne summa quidem senectute decessurus sine bonorum querimonia fuisset, oppressum esse in ipso integrae aetatis cursu, florentem adhuc viribus deque litteris praeclare merendi studio occupatum felicissimo. Quanquam quid ego mortem queror immaturam? in qua quidquid acerbitatis et iacturae inest, non ad Niebuhrium, sed ad nos pertinet, quibus eo non amplius frui licet. Ille satis, dum viveret, nominis existimationi consuluit et virtute effecit sua, ut non annorum numero, nec spatio aetatis vita eius censeatur, sed fama et meritum laude ac grata piaque memoria, quae tamdiu infixae haerebit in animis hominum, quamdiu litteris ipsis et honor et nomen constabit. At sentio me impetu quodam doloris, cuius est in

ipsa desideratissimi viri recordatione remedium aliquod et levamen positum, longius abripi atque ab eo, quod huic volumini praefari institui, aberrare. Quare, ut ad propositum me referam, indicandum est, eiusdem Niebuhrii beneficio et incredibili, quo totius Byzantini operis et utilitati et decori prospexit, studio effectum id quoque esse, ut, cum antea Cantacuzeni textus unius tantum Parisini codicis auctoritate niteretur, novum iam, idque valde a nobis, cum primum volumen edebamus, expetitur, rei criticae praesidium suppeteret, cuius ope emendatio huius scriptoris paullo certius institui posset. Cogoveram nimirum e censura tomi primi, a Spengelio V. D. in Seebodii *Bibl. Crit.* a. 1829. num. 87. sqq. facta, asservari in Monacensi bibliotheca codicem illum Bavaricum, unde Pontanus Cantacuzenum aliquot annis ante latine edidit, quam graeca e Parisino codice prodirent. Cumque lectionis specimina, inde enotata, satis ostenderent, non inutilem eius conferendi laborem fore, facile Niebuhrius a liberalitate Lichenthaleri, viri humanissimi, qui bibliothecae Monacensi praest, impetravit, ut liber huc mitteretur. Est autem codex saeculi XVI., chartaceus, forma maxima, foliis 606. constans, scriptura nitidissima. In margine exhibet lectionum varietatem satis amplam, cuius longe maxima pars ex codice vetustiore deprompta est; quaedam correctoris ingenio debentur. Diligentissime igitur hunc librum, quem Monacensem vocavi, cum Parisina editione contuli; qui quantum mihi pro-

fuerit emendandique operam meam levaverit, nihil attinet dicere: res ipsa docebit. Quoties enim vitia, quibus Cantacuzenus, qualis e Parisino codice prodiit, passim inquinatus est, ad huius fidem correxi, aut si quid prorsus omissum erat antea, inde supplevi et integritati suae reddidi, sedulo faciendum curavi, ut Parisini libri dissensum indicarem. Ubi utriusque codicis lectionem annotatam reperies, ibi scito, quod in textu legitur, coniectura a me restitutum esse; quanquam id et parcissime feci, et ea semper, ut debui, moderatione, ut nihil quidquam ex ingenio mutarem, nisi ubi res certissima videretur. Quin etiam in eo genere quaedam servavi, quae nunc correcta mallet, velut p. 21, 19., ubi pro eo, quod uterque codex habet *προσιστάμενον*, non dubito, quin emendandum sit *παριστάμενον*. Vid. p. 207, 3. 237, 10. Deinde scribendum est p. 80, 4. non *θεοῦ συναιρομένου*, sed *θεοῦ συναιρομένου*, ut in eadem formula apud nostrum saepius. Reliquum est, ut moneam, quidquid variantium lectionum in duobus prioribus libris codex Monacensis habet, insertum iri volumini tertio, quod mox prodibit.

Scr. Bonnae mens. April. a. 1831.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΑ Δ.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Γ.

IOANNIS CANTACUZENI

HISTORIARUM LIBER III.

PERIOCHA.

Hic liber caeteris multo maior, cum proximo superiore connectitur. Causae indicantur, cur narranda, quae deinceps sequuntur: veritas promittitur. Magni domestici in palatio custodiendo diligens provisio: a quo et urbium provinciarumque praefecti monentur, ne quid novi incipiant. Imperatoris Andronici magna sepultura ac sacra funeralia (Cap. 1). Patriarchae ambitio. Anathematismus in eos, qui mortuo Imperatore de filiis eius male meruerint. Iterum de ambitione patriarchae. De Sismano exule rediendo consultatio: Chumni in domesticum contumeliae. Binae de transfuga sententiae (2). Domestici in defunctum Imperatorem amor. Gubernationi nuntium mittere vult (3). Imperatricis lacrimatio et de sua viduitate filiorumque orbitate querimonia. Domesticum neglecti officii coarguit (4). Ea et patriarcha praesentibus, disertissime suspicionem affectati imperii a se depellit. Aliter ad gubernacula rediturum negat, nisi imperatrix fidem dederit, calumniatoribus non credituram (5). Utrisque iuratur. Iurat eidem patriarchae (6). Sismanum Moesorum regi repetenti abnuat magnus domesticus, cuius prudentia se ingenti metu liberatam, cum proceribus laetatur imperatrix (7). Quid militem segniorem fecerit. Patricius quidam tabellio ad usum rei publicae grandem pecuniam offert. Stipendia et reditus militum explentur. Ad pugnam ardent animi (8). Domesticus imperatricem de filio Ioanne coronando monet et contra ratiocinantes refutat. Lydiae satrapae Thraciam incurstanti occurritur. Domesticus in occidentem ducturus, cum Orchane pacem iungit. Mentem imperatricis ex patriarcha explorat. Ab eadem laudatur blandeque monetur, ne se conficiat tantis laboribus, neu de sumptu suo eroget. Eleganter respondet, ut viri virtutem cognoscas. Byzantio cum copiis discedit (9). Ex urbibus Thraciae senatores et praesidia ad expeditionem evocantur. Moesus foedere innovato domum abit. Persae praedabundi apud Chersonesum caeduntur, fugantur. Apocauclus tyrannidi studens deprehenditur: in arcem suam Epibatas confugit. Domesticum de rerum humanarum mutabilitate admonet. Eius pium ac solidum responsum (10). Latini Peloponnesenses se subiiciunt cum conditionibus: quorum legati a do-

mestico honorifice habiti., Apocaucho Sennacherim subrogatur. Conspiratio et legatio praefectorum occidentis (11). Crates Macedoniae infestus. Magnus domesticus Peloponnesiacae expeditioni antevertendum, ideoque Byzantium revertendum censet. Excipitur a Byzantinis: imperatricem luctu et morbo afflictam consolatur: quid egerit, quid acturus sit exponit (12). Ad palatium nobiles et milites clamose cum patriarcha de honore domestici iurgantur. Imperatrix iurgantibus, triplici eorum peccato demonstrato, veniam dat (13). De poena Apocauchi cum domestico deliberat: eius natales et status pristinus. Quomodo idem Apocauchus Xenam, Imperatoris matrem, adversus domesticum concitarit. Invitatus domesticus ad communionem purpurae et imperii recusat (14). Metu mali obtrectatores domestici in eius se gratiam restituere desiderant et imprimis Apocauchus, cui supplici cum seria admonitione ignoscitur. Quo pacto ille idem propter praefecturam fisci non obtentam turbas fecerit et in domesticum praesente imperatrice invecus sit (15). Eum et imperatricem placat, Epibatis egredi non audet. Domestici ad Byzantios de pace cohortatio. Filiam Imperatori despondere differt. In itinere se Apocauchus ei permittit: cum matre domestici collocutus, ut se magis re, quam verbis, benevolam praestet, admonetur (16). Animum patriarchae subit, domesticum falso accusat, imperatricem adversus domesticum irritandam suadet et rationem proponit. Asanes pro filii sexennium carcere detentis rogat (17). Domesticus operam pollicetur. Socerum contra generum Apocauchus inflammat (19). Coniurati sigillatim apud imperatricem domestici nomen deserunt. Singuli reiciuntur. Postremo eo adigitur, ut iudicio arcessendum putet, quem patriarcha indicta causa damnandum arbitratur (20). Idem imperatricem periculi gravitate deterret vehementerque suspicionem auget. Asanes accusationem concludit (21). Dolet et angitur imperatrix atque in sententiam calumniatorum propendens, iis se cum liberis flens commendat. Mater domestici cum filio minimo natu et uxore alterius filii domi velut in carcere clauditur. Apocauchus urbis praefectus creatus, frustra militem ad diripiendas et evertendas domestici aedes mittit; cuius amici, qui periculi vitandi ex urbe fugerant, imperatrici se excusant, redeundi veniam orant. Gabalas praevaricatur (22). Qui Byzantio fugerant, Didymotichi quae acta sint narrant. Legatis missis iudicium de se domesticus postulat: a ministris Apocauchi male accipiuntur. Idem domesticus hostis declaratur (23). Per litteras Imperatrici vicariatu iubetur abire. Quid agendum sit, militibus bellum flagitantibus, quaeritur. Oratio longiuscula domestici, qua crimen occupandi regni refellit. Ad imperatricem profectus, eius se arbitratum permittere cogitat (24). Proceres rectius rebus consulturum censent, si purpuram induat. Iis renitens, tandem rei publicae causa eorum voluntati obsequitur (25. 26). Didymotichi palam capit ornatum imperatorium cum faustis acclamationibus. Quaedam futurorum praesagia. Episcopi Didymotichensis visum et eius viri laus (27). Imperator rursus ab se suspicionem tyrannidis removet; militibus uxores ac liberos habentibus missionem dat; retentos in agrum Byzantium mittit, eodem brevi venturus urbemque invasurus. Narratio longior de malis, quae Adrianopoli ex seditione ob novum Imperatorem existerint. Item calamitates per Romanum imperium propter eundem (28). Adrianopolitani Alexandri, Moesorum regis, opem invocant: cuius adventum Cantacuzeno multum obest. Moesi praedones a Romanis partim caeduntur, partim capiuntur (29). Opes Cantacuzeni

diripiuntur; eorum immensitas explicatur. Contra eum socer Andronicus Asiæ dux deligitur. Vastatur provincia. E Zernomiano praedatores apud Didymotichum trucidantur. Adrianopolim Imperator tendit. Pincerna Pamphilo accersitur. Hebrus congelascit. Pamphilensium scelus. Byzantii Cantacuzenus contumeliose admodum per ora traducitur. A patriarcha anathematismo percellitur; imperatricem et archontas honorat (30). Tribus praefectis, se ceptos moleste ferentibus, factum suum de habitu et nomine Imperatoris probare contendit. Syrges, Pherarum praefectus, eius bona ad se avertit. Protostrator immutatus, Thessalonicam traditurum promittit. Chreles, dynasta Triballus, ad occidentem invitat, opem suam spondet. Vincunt, qui in consilio prius occidentem, quam Byzantium petendum sentiunt (31). Cantacuzenus uxorem cum filiabus Didymotichi relinquit; urbi et suburbio praefectos dat cum praesidiis. Bera castellum in gratiam monachorum intus degentium sine vi capitur. Batatzis timor in Imperatore persequendo. Anastasiopolis dicta ab Andronico iunioris Peritheorium obsidetur. Batatzis mendacium (32). Epistola Cantacuzeni ad patriarcham, qua se pacis cupidissimum demonstrat. Tabellarius carcere multatur. Imperatrix feminis suis Cantacuzenum excusat ac defendit deque eo honorifice loquitur. Resciscens id Apocachus, coniuratos super imminente periculo monet. Imperatrici iuramentum indicere statuunt, ipsis nolentibus de pace nihil tentaturam (33). Apud eam adversus Cantacuzenum agunt acriter, praesertim patriarcha. Iurat et diu noctuque per coniuratos et famulos custoditur, quibus, ut dicta eius referant, aurum datur. Cantacuzenus e monte Atho monachorum sanctissimos evocat, quorum existimatio imperatrici pacem persuadet: sed religione a compositione impeditur (34). Patriarcha et socii monachis irascuntur: inter eos conflare discordias student: primores duriter habent. A protostratore nuntius. Peritheorium oppugnatur. De muro fiunt convicia Cantacuzeno: conviciator ab eodem christiane accipitur. Oppidani consilio perversi hominis deditonem retractant. Imp. Thessalonicam abit (35). Ioannes, Andronici filius, adolescens Byzantii coronatur. Coniurati dignitatibus ornantur. Patriarchae fastus. Apocachus summum imperium sibi arrogat: propinquos Cantacuzeni iugulat: eius matrem in carcere usque ad mortem saevissime affligit: quam miseratur imperatrix. Theodorae, sororis Andronici iunioris viduae et monachae, in moribundam et mortuam caritas. Inventae pecuniae magnitudo et distributio. Gravis in Cantacuzenum calumnia. Contra eundem Apocachus classem in occidentem parat (36). Syrges itinera Thessalonicam obsidens deluditur. Polystylus munitur. Protostratoris monitio et Chrelis responsio. Imperatoris angustiae. Syrges, Monachus et episcopus metropolitanus ad castra Cantacuzeni exploratores mittit. Per litteras ad eos datas suam innocentiam tuetur: de iuramenti causis disserit: eos improbitatis convincit (37). Melenicus Cantacuzenus occupat. Chrelis ex formidine cunctatio: eius adventu exercitus laetatur. Protostratoris anceps animus. Thessalonicæ Zelotarum (ea erat factio Palaeologi) nefanda scelera. Protostrator cum optimatibus fugatus, agrum populatur. Cantacuzeni afflictio. Byzantini Thessalonicam magnis copiis ingrediuntur. Cum exulibus consultatio (38). In concione dicendae sententiae cuique sit potestas. Aliis tergiversantibus Imperator Thessalonica recedendum, nec ad caetera desperandum pronuntiat: Rhentinae praesidium augendum, Thessalonicam incursandam: quo facto

Thessali, Acarnanes, reliqua item continens in potestatem veniat. Quidam Thessalonicenses deficiunt. Byzantini nobiles rebus suis metuentes, iter eius conantur impedire. Axius fluvius exundat. Exercitus Gynaecocastrum redit (39). Apocauchus ad ostendendam potentiam insulas circumvectus, ob id ipsum Thessalonicam adnavigat. Protostrator ad eum desciscit. Imp. in desertores, ut ignavos, invehitur. Apelmenes ingratus et superbus (40). Protostrator obiurgatur, cui puer Asanes commendatur. Ostendit Imp., in quantis difficultatibus versetur: militum animos erigit: ad principem Triballorum pro auxilio eundum suadet. Discedentes Apocauchus insequitur, non tamen pugnatur. Transfugas Imp. excipit equites ab Apocaucho (41). Edessam obsidione Triballorum liberat. Zimpanus quidam pecuarius Imp. legatos victos Apocaucho dedit. Quid passi sint. Munifice ac perhumaniter a duobus dynastis accipitur Imperator. Scopiam venit (42). Eundem Liberus Triballus Crali conciliat. Is cum uxore occurrens, magno illum honore suscipit et regaliter tractat. Ab eo auxilium petit: ille societatis mercedem urbes occidentis usque a Christopoli postulat. Recusat Cantacuzenus et quasi parum ingenuum honorisque studiosum tangit (43). Prudens oratio Helenae Cralaenae de adiuvando hospite cum conditione tolerabiliore. Imp. suorum consilium de concedendis, quae Crales petat, repudiat (44). Ambo praesente archiepiscopo in certas conditiones iurant. De Chrele Triballo inter utrumque contentio. Cur is ad Cralem reverti noluerit. Melenicus Chreli deditur. Rhentinam castellum Syrges occupat. In deditiis saevit (45). Apocauchus Polystyli quid egerit: quid Didymotichum scripserit: quid ei et quam aculeate ac libere responsum sit. Byzantini redeuntem cum gratulationibus et plausibus excipiunt. Pro libidine imperat. Irene, uxor Cantacuzeni, cum fratre Manuele in timore est (46). Militum et ducum fides exploratur. Comitopulus constantiam suam profitetur. Iuratur. Nuntius ab Imperatore cum eius cereo sigillo (47). Didymotichi suburbani in urbanos insurgunt. Fugantur. In exilium voluntarium concedunt; eorum domus destruuntur. Episcopi vaticinium eventus probat. Triballos principes promissis auxilii poenitet: obsidem Cantacuzeni filium poscunt: Liberus filiam suam eius filio desponsam cupit (48). Imperator cum auxiliariis Triballis quid apud Pheras egerit. Syrges ad sceptrum Armeniae vocatur. Pheraeorum obstinatio. Morbus in exercitu multos exstinguit. Christopolin praesidium ab Apocaucho mittitur. Ad Triballos abiturientes praeclara Imperatoris concio. Romani tumultuantes increpantur. Plurimi Christopolin se conferunt. Ducum ibidem perituum. Redeuntes Imperator suscipit (49). Eorundem ducum impudens de Cantacuzeno mendacium: inde Byzantii publica laetitia. Quae et quanta multi illic propter Cantacuzenum pertulerint. Praefectorum saevitia. Factum humanissimum Persae cuiusdam in flagellis laceratos. Impostor quidam sacrae confessioni illudit. Ad falsos nuntios denuo Deiparae aguntur gratiae (50). Crales Imperatori repenti Edessam statim restituit. Apocauchus frustra Didymotichum movet. Empythium obsidet: Scytharum incursum terrore, obsessionem relinquit. In Scythas abeuntes Scopelenses stulte et infelici exitu se inferunt. Apocauchus belli administrationem genero tradit (51). Anna imperatrix a Crale Cantacuzenum petit: urbes in praemium spondet. Triballorum procerum commemorabilis in illum fides (52). Thessali se Cantacuzeno subiiciunt ultro. Ioannem Angelum eis praetorem praeficit, quem in bulla commendat:

multas ei conditiones praescribit et a se affectati Imperii suspitionem removet (53). Didymotichum vocatus venturum promittit. Quo scopo Apocauchus et Crales convenire voluerint. Illius in Cantacuzenicis crudelitas. Quare imperatrix stratopedarchae consilium respuerit (54). Ad Pheraeos de ditione Cantacuzeni facienda Cralis cohortatio. Praefracts abnuunt eiusdemque Cantacuzeni legatum atrociter mactant. Militibus Didymotichum anhelantibus obsequitur Imperator. Agrum Pheraeorum Crales depopulatur. Triballi auxiliares in Thraciam sequentes quales fusrint. Pro meliori auxilio reverti volentem Imperatorem ad Cralem milites cogunt Didymotichum vadere. Circa litteras Didymoticho ad eum perscriptas prodigium. Ad Triballos reditus. Protostrator praevagationis suspectus se purgat. Byzantinorum ad reversionem Apocauchi gratulatio. De Cantacuzeno mendax rumor. Apocauchus quosdam includit in custodia (55). Irenes imperatricis oratio. Ad Moesorum regem de societate legatio et eius ludificatio. Quantam is calliditatem adhibuerit in copiis Didymotichum missis. Moesorum ducum versutia. Episcopi cohortatio et praedictiones. Persae advenientes Moesos fugant. Amuris satrapa ut exceptus ab imperatrice Irene, illiusque in Imperatorem eximius amor, ad quem proficiscitur (56). Pheraeorum in commentitiis litteris, quibus decipitur Amurius et domum redit, pessimum facinus. Frigore enecti Persae una nocte quingenti. Didymotichenses praedatores algore semimortui ad hostes confugiunt et quomodo ab iis habiti. Oppida Irene imperatrici dedere se volentia cur non recepta. Mire anxium Imperatorem Arbenus, homo obscurus, consilio levat de Berrhoea occupanda. Crales opem promittit. Per legatos accersit Imperator, cui Craleena suos milites Germanos attribuit (57). A Berrhoeotis plaudentibus excipitur: a Thessalonica obtinenda per plebem et Zelotas impeditur. Cralis perfidia. Germanorum in Imperatore tuendo fidelitas. De Azio flumine transundo. Duorum filiorum Cantacuzeni encomium (58). Agrestis quidam Triballorum insidias eidem indicat et ad flumen vado transeundum praeit. Germani Berrhoeae donativum accipiunt. Insidiatores ad Cralem deferuntur: quorum duces Imperatori ad posnam deduntur, quibus ignoscit. Apocauchus Cralem contra Imperatorem incendit: simulate ugit: cui Imperator uberius respondens, eius scelera carpit, periculum demonstrat, ignaviam deridet (59). Apocauchus consilium quaerit. Monachus Cantacuzeni felicitatem praedicat, timorem iniicit, pacem suadet (60). Crales ab Apocaucho instigatus, Cantacuzenum ad consultationem dolose invitat, a quo deluditur. Idem Berrhoeotas ad defectionem sollicitans, acerbissimas litteras accipit. Imperator etiam tertium a sagittario laedi non potuit: cui veniam petenti ignoscit et cum donis dimittit (61). Apocauchus consultat, Gemina sententia Monomachi. Denuo vaftrum eiusdem consilium. Persarum ad Berrhoeam latrocinia. Apocauchus in Pepagomenum saevit (62). A Cantacuzeno ex Asia evocatur Amurius. Ficto nuntio contristatur. Eiusdem insignis oratio, qua causa expeditionis, studium iuvandi Cantacuzeni, amor et sollicitudo propter eum declaratur: milites ad laborem inflammantur: exustis navibus per continentem gradiendum suadet. Vento secundo classis tota in Macedoniam defertur (63). Persae Thessalonicensem agrum vastant. Provinciae Cralis cavet Imperator: cum copiis Thessalonicam accedit. Amurii occursum. Zelotarum in Cantacuzenicis crudelitas. Peritheorii obsidio. In capivum Imperatoris humanitas. Legati amborum ad imperatricem

Annam de pace (64). Cantacuzeni legatus foede crudeliterque accipitur. Apocauchi maledicta. Amurius quare litteras sibi redditas ad Imperatorem detulerit. Episcopi Didymotichensis praedictio. Castella Meropes et pecuarii se dedunt; quibus Momitzilus praeficitur: cuius mores describuntur (65). Didymotichum ad Imperatorem cum Amurio venit. Thraciae urbes refractariae puniuntur. Morbus Amurii. Praesidium missum Adrianopolin, illiusque Didymotichum infelix excursio. Amurii mortem in conflictu evadit. Alexandro Moesorum regi, pro auxilio dantur urbes novem: eius tergiversatio. Qua ratione coniurati Persas e Thracia educere conati sint. Eos ipcassum nititur retinere Amurius: de quo apud Imperatorem conqueritur, reditumque ex Asia cum militibus melioribus pollicetur (66). Eum hortatur Imperator, legationem Byzantium mittat, quo naves et pecuniam ad reditum adipiscatur. Principes Constantino poli Amurium de abiectioe reprehendunt, naves cum pecunia promittunt. Defendit se. Locus de discrimine servituti (67). Imperator divinitus a Persis praedonibus liberatur. Eius pugna cum obsessoribus Asomati et victoria. Discessus Amurii: et quare is discessus Imperatori commodaverit. Gratianopolis obsidio. Smyrna a Latinis capta (68). Ab eius praefecto Angelitze non modica pecunia. Episcopi Didymotichensis obitus. Alexandri a Morrha recessus (69). Momitzilus Persicas naves tres incendit. Persae, qui apud Cantacuzenum, custodes suarum navium interfectos ulcisci ardent. Eis Imperator Romanos adiungit; eius regiunculam depravari iubet. Momitzilus improviso adventu Imperatorem terret: cuius milites fugiunt: ipse cum paucis strenue se tuetur. Lantzarethi famuli in dominum mirus amor et fides. Momitzilus ab Anna imperatrice despota renuntiatur; quem Cantacuzenus insuper data supplicii venia Sebastocratorem creat. Persae in Asiam redeunt (70). Palaeologus Imperator aegrotat, Moesus, rupto foedere, Apocauchus mittit auxilia. Callidum Imperatoris consilium. Gener Apocauchi in Hebro summersus. Didymoticho repellitur: Morrham vastat. Momitzilus sibi principatum proprium meditans, a Cantacuzeno et imperatrice Anna deficit (71). Archontes sive imperii pro puero Imperatore et vidua administratores miserum rei publicae statum dolent: imperatricem pacem suadent. Molestae fert Apocauchus, patriarchamque et Gabalam, magnum logothetam, se visentes ad suas partes reducit: imperatricem castigat: Gabalae filiam despondet (72). Apocauchus de integro Cantacuzenum in imperatricem irritat: ac rursus, quamquam submissus, dominatur. Legationis ad eum mittendae auctor est. Mittuntur simul binae epistolae, quibus significatur gaudium de eius voluntate imperii deponendi: ut falso nar-raverat Apocauchus. Conditio ei proponitur, qua veniat (73). In acta Imperatoris inquiritur; bene praefuisse communi docetur. Longior Imperatoris oratio, qua archontibus ignobilitas et imprudentia obiicitur et rei publicae status deploratur. Respondet praeterea ad id, quod patriarcha eum ad reditum invitans, poena soluturum dixerat, et de vi anathematis disputat. In fine ingens pacis desiderium (74). Pherae veniam et opem ab Imperatore flagitant et consequuntur. Ex ipsis mutabilitatis fortunae humanae documentum: quorum exemplo Byzantii terrentur, et non posse imperium defendere, multis probatur. Ostenditur item, Annam imperatricem sui iuris non esse. Chrysobergis, legati Imperatoris, constantia adversus minas et verbera. Archontum invictus animus in arcano reticendo. Garellae deditio. Rursus pacis petitio (75). Castella quasdam se

dedunt. *Batatzæ ab Imperatore defectio et reversio: eius remuneratio, Sultani satrapæ liberalitas. Cur pranderet in Thracia prima luce Imperator. Choras cives maledicentiam terræ motu luunt. Muri reaedificantur, quibus prefectis ad pertinaciam redeunt (76). Magnus dux iterum copiis præficitur: Cantacuzenum conatur occidere. Mutuæ litteræ, illius minaces, huius exprobratoriae. Argutia in voce olta. Derisio senis, ut imbellis. Iuxta Byzantium Persarum vastatio fervet. Apocauchi fastus. Urbes Thraciæ præter duas se dedunt. Imperatoris in illorum prefectis dimittendis humanitas et liberalitas. Comparatio inter Cantacuzenum et archontas (77). Urbes ad Pontum Imperator infestas habet. Amici eum Adrianopolin accersunt. Eorum stultitia et poenæ. Imperatrix urbem recuperat Manuel, Apocauchi filius, prefectus deficit: accipitur ab Imperatore benignus et honoratur. Acta apud Bizyam (78). Amzas Persa socium ad Imp. occidendum subornatum prodit, quem ille liberum dimittit. Bizyenses se tradunt. Annæ imperatrici et filio eius, deinde Cantacuzeno et uxori ut Imp. Bizyæ et alibi acclamatur, omniumque mentio in sacris usurpatur. Plura oppida se subiiciunt. Bizyæ prefectura Manuelli Asani datur. Prostratoris caeterorumque Apocauchi amicorum miserima conditio. Apocauchi astus, quo ignaviae opinionem vitare studebat, sæpe irridetur acriterque vituperatur (79). Fraus, impostura et nequitia admirabilis, qua idem Apocauchus Gabalam vita privare enisus est (80). Orchanes Cantacuzeno se adiungit. Capta ad Pontum aliquot oppida. Somnium Manuelis, filii Imp. Veniente ad urbem Cantacuzeno, Apocauchi timiditas. Ager Byzantinus, miserante Imp., devastatur (81). Galataei causam et originem belli huius sciscitantur: quibus a principio narrat omnia Imp., ut se innocentem testetur. De advocatis item Persarum auxiliis se defendit (82). Aregus monachus legatus omni culpa belli eum absolvit. Eius prudentiam laudat Imp., de adversariis conqueritur: si se Imperatorem et collegam esse sinant, quod facturum sit aperit. Amor in rem publicam. Quibus conditionibus abdicare se imperio velit (83). Aregus orationem commendat: dicta Byzantium renuntiare iubetur. Apocauchus arma et vota indicit. Quaedam oppida ab Imperatore subiguntur. Epistola Apocauchi et patriarchæ de abdicatione Imperatoris. Aregus græce indoctus deluditur. Eam Imperator italicè interpretatur: ambo stomachantur (84). Apocauchus frustra Empyriten obsidet: in portoriis exigendis nihil consequitur: ab aulicis proceribus dissimulante irridetur. Aregus ad illum contemnit accedere: de impietate et imprudentia accusat: imperatricem Imperatori excusat. Imperator infestus Byzantium veniens recedit. Adrianopolis et aliquot finitima oppida in potestatem concedunt. Cum tribus dedititiis, quorum duo prefecti, quid actum (85). Quare Amurcius ad Imperatorem non redierit. Concessu Sarchanis per Lydiam, inde per Hellespontum transit. Persarum in Moesiam impressio. Momitzilus eum parte exercitus sui caeditur, reliqua capitur. Imperator illacrimat. Momitzilus humanæ fortunæ exemplum. Xanthienses suorum funeribus lugent: urbem tradunt. In Momitzili coniugem Imperatoris clementia (86). Cralem ut foedifragum ulcisci decernit. Pheræos Romani ad defectionem impellunt. Minatur Crale, ni Pheris abscedat et foedera violare desinat. Imposturae Apocauchi repetuntur. Continentem relinquere statuit: tyrannis eius in Byzantios. De carcere, quem in palatio Constantini aedificare aggressus est. Affinitatem imperatricis per filiae nuptias cum eius filio*

quaerit et litteris sub eius nomine ad pontificem Romanum confectis, periculum ei magnum constat. Clementis sexti responsum. Quid facturus Apocauchus, si dolus non procederet (87). Odium in illum commune. Urget aedificationem carceris et a vinculis obtruncatur. Amicorum et uxoris Imperatoris litterae de eius nece et invitatio Byzantium, urbisque occupandae indicata commoditas (88). Persae duces persuadent Cantacuzeno, uti statim cum omnibus copiis Byzantium tendat. Uxor Apocauchi in Epibatas migrat. Imperator culpam amissarum urbium Macedoniae in Persae duces confert, cum quibus in Macedoniae redit. Sulimanus moritur. Amurcius provinciae suae a Sarchanis timens, domum revertitur. Cracles Pheras occupat et se Imperatorem, filium Cralem appellat (89). Batatzes iussus sine Byzantinos incursat: ad imperatricem immo dica honoris cupidine transit. Causa, cur Imperatrix a pace sic abhorruerit. Batatzes ad se revocare quamobrem laboravit Imperator. Eius praeclarum quoddam visum. Batatzes a Persis propter Imperatorem occiditur. Empyrite imperatrici transditur. Phrangopulus quidam, invito Imperatore in castra adductus, a veneno eum servat (90). Hieracem sibi moliri interitum, non credit primum: quem deinde officii admonet. Cum Archontibus iterum ut proditor agit. Idem facit Paraspondylus et duas ob causas Hieracis nomen ad Imperatorem defert. Qui in pugna vulneratus, ad castra perducitur. Byzantium profugit; ibi de caede Imperatoris non obita causam dicit. Studiosi Imperatoris Byzantii iam manifesti ad eum perfugiunt. Hierum paene occupatum ac mox per negligentiam amissum (91). Adrianopoli Cantacuzenus coronatur. Ioanni, patriarchae Constantinopolitano, ab episcopis, Imperatore annuente, sacris interdicitur. Primores et exercitus Matthaeum filium Imperatorem designari rogant: quod Imperator sapienter recusat (92). Thessalonicensium caedes. Palaeologus praefectus a Ioanne Apocauchio interficitur. Zelotarum scelus et impietas. Quidam eorum a populo mactantur; unus per forum trahitur. Apocauchus pro Cantacuzenico se gerens, Zelotas punit: defectionem ad imperatricem simulat: patre mortuo aperte Cantacuzeno favet: Thessalonicam ei, concilio suffragans, tradit (93). Ad Cantacuzenum legati. Quenam Thessalonicenses a filio eius petentes impetrarint. Andreas Palaeologus et Cocalas populum ad arma sollicitant. Apocauchus et socii carcere ac vita multantur. Humanus adeps comeditur. Matthaeus filius rem contra Hieracem in Thracia feliciter gerit (94). Patriarcha Constantinopolitanus a papa declaratus, Smyrnae ab Amurio Persarum satrapa, iugulatur. Chii compulsi Genuensibus se dedunt. Phaceolatus, capta iam Chio, cum tremibus suis Byzantium redit: Genuensem onerariam intercipit. Imperatrix Mpalicis, Carbonas principis, opem impetrat. Eius fratrem Tomprotizam exercitus Romani ducem facit. Orhani Theodora, Imperatoris filia, apud Selybriam solennibus cum castroniis nuptum traditur. Eiusdem matronae ezimia virtus (95). Speculatores submissi ex Ponticis urbibus, quorum iudicio sicarius deprehenditur. Imperatrix ad Sarchanis, Lydiae satrapae, auxilium confugit. Amurii techna ad succurrendum Imperatori. Persae a perfidioso facto cohibiti: obvios capiunt et spoliant. Duces eorum ab Imperatore convivio excipiuntur: iique praeternavigantes et conviciantes Byzantios sagittis petunt. Byzantii, eorum defectione perspecta, redeunt. Donatis ducibus, Persae domum remittuntur: Mossiam depraedantur: Imperator excusatur. De Romanis hostibus et auctoribus malorum omnium gravis querimonia (96).

Monomachus ad caedem Imperatoris subornatus, monentibus amicis deprehenditur. De efficacia veneni ab eo parati historia notabilis. Zyraces et Phaceolatus de urbe tradenda cum Imperatore agunt. Microcephalus ab his Selybriam hac de causa mittitur, quem Archontes eodem ob aliam causam mittunt (97). Ratio, cur imperatrix Anna a patriarcha alienata, alte repetita. Eiusdem patriarchas furor in damnandis puniendisque episcopis, a quibus apud Imperatorem accusatur. Synodus in palatium indicitur (98). Adventus Cantacuzeni Byzantium nuntiatus, nec ab imperatrice creditus. Dolor et sollicitudo Cantacuzeni de amicis, ne discrimen adierint. Portam auream perfodiunt ad ingressum. Patriarcha gradu movetur. Cantacuzenus cum plausu populi urbem intrat. Imperatrix palatium communit: Galataeos auxilio vocat. Imperator coram episcopis et primariis de clero suam causam agit: ad imperatricem mittit, qui doceat, quam periculoso loco eius res sint (99). Commendatur virtus Imperatoris. Imperatrix legationem despicit. Palatii propugnatores defectionem cogitant. Ioannis filii suasu imperatrix se Imperatori Cantacuzeno submittit. Asanes socer legatus ab eo ut ingratus culpatur. Palamas, alter legatus, de constantia praedicatur. Conditiones pacis et utrimque iuramenta. Cantacuzenus palatium ingreditur (100). Hic liber ut reliquos mole, sic praecipuis quibusdam et maxime notandis capitibus superat. Sunt autem ista fere. Funus et exequiae Imperatoris Andronici minoris. Dolor et lacrimae imperatricis viduae propter abdicationem magni domestici, eiusdemque ad imperii administrationem regressio. In Sismanum exulem ac supplicem Byzantinorum humanitas. Fraudes inexpiabiles et scelera Apocauchi in magnum domesticum, quibus illum in summas saepe difficultates ex invidia coniecit. Pro rei publicae incolumitate a magno domestico induta purpura. Eiusdem varia nec levia infortunia. Pax ab eo frequentissime petita nec impetrata. Honores magnificentissimi in eum a Crate collati et eiusdem Cralis perfidia. Amurii Persae, satrapae Ioniae, mirificus ac perpetuus in Cantacuzenum amor eiusque iuvandi studium incitatissimum. Duarum mulierum, Irenes imperatricis et Helenae Cralasmae prudentia et magnanimitas. Diligens admodum et crebra defensio Cantacuzeni contra calumniatores de non factis insidiis imperatrici ac filiis eius nec affectata tyrannide. Res gestae adversus Momizilum, eiusque pugna et interitus. Constantinopolis a Cantacuzeno capta et ibi eiusdem pietas, prudentia, aequitas, clementia.

α'. Τὰ μὲν δὴ τῶν Παλαιολόγων βασιλέων, ὅσα τε περὶ Α. C. 1341 τῆς ἀρχῆς πρὸς ἀλλήλους διηρέθησαν, καὶ ὅσα καθ' ἑαυτὸν ὁ νέ- P. 348 ος μετὰ τὸ τὸν πρεσβύτερον τῶν πραγμάτων παῦσαι τῆς ἀρ- γ. 283

3. τὸ add. M.

1. Quemadmodum igitur Palaeologi Imperatores inter se contenderint, et quae separatim iunior, postquam senior imperio abivit, contra barbaros armis gesscrit, quo modo domi semper rem publicam

A. C. 1341. ἤχῃς πρὸς τε βαρβάρους πολεμῶν καὶ πρὸς τοὺς οἰκείους διατέλεσε
 Βπολιτευόμενος, ἐνταῦθα ἐτελεύτησε, καὶ ἡ πρόθεσις ἡμῶν
 πέρας ἔσχηκεν ἢ ἔξαρχῆς, πάντα σὺν ἀκριβείᾳ καὶ μετὰ
 ἀληθείᾳ ἀπαγγέλλουσιν ὡς ἐγένετο. ἐπεὶ δὲ μετὰ τὴν Ἀν-
 δρονίκου τοῦ νέου τελευτήν ὁ χαλεπώτατος τῶν πώποτε μνη-5
 μονευομένων τοῖς Ῥωμαίοις πρὸς ἀλλήλους πόλεμος ἀνεῖρη-
 πίσθη, ὃς ὀλίγον δεῖν πάντα ἀνατέτραψε καὶ διέφθαρκε,
 καὶ τὴν εὐδαιμόνα καὶ μεγάλην τῶν Ῥωμαίων βασιλείαν
 ἀσθενεστάτην καὶ ὥσπερ εἰδωλον ἀπέδειξε τῆς προτέρας,
 ἀναγκαῖον ψῆθην καὶ τὰ κατὰ τοῦτον τὸν πόλεμον γεγενημένα 10
 ἐξηγήσασθαι, οὐ μόνον ἔν' εἶδειεν οἱ μετέπειτα, ὅσων κα-
 Cκῶν αἴτιος ὁ φθόνος, οὐ τοὺς φθονομένους μόνον, ἀλλὰ
 καὶ αὐτοὺς ἐξαφανίζων τοὺς φθονοῦντας, ὥσπερ τὸν σίδη-
 ρον ὁ ἐξ αὐτοῦ τικτόμενος ἰός, ἀλλ' ἵνα καὶ αὐτοὶ οἱ νῦν
 τοῖς πράγμασι παρόντες τάληθές εἰδέναι ἔχητε, καὶ μὴ ταῖς 15
 ἔξωθεν φήμαις, μηδὲ τοῖς παρ' ἑκατέρων τῶν μερῶν ἢ ἑαυ-
 τοῖς χαριζομένοις ἢ τοὺς ἐναντίους διαβάλλουσι προσέχον-
 τες θρυλλομένοις, παράγηθε δοξάζοντες τὰ μὴ ὄντα. ἄξιον
 δὲ μετὰ ἀκριβείας ἔμοι προσέχειν καὶ μὴ παρεργῶς. οἱ μὲν
 γὰρ ἄλλοι πάντες, εἰ δὴ τινες εἴεν οἱ συγγραμμάμενοι περὶ 20
 τοῦδε τοῦ πολέμου, ἢ παντάπασιν ἀπόντες τῶν πραγμάτων,
 ὅσα ἢ ὄχλος ὁ δημῶδης διεθρύλλει ἢ τινες ἕτεροι ἀπήγγελλον,
 D οὐδὲν σαφὲς εἰδότες περὶ τῶν γινομένων, οἶα παρεδέξαντο

17. προσέχοντας P.

habuerit, huc usque a nobis explicatum est et promissa ab initio
 conservata, dum accurate et vere, ut contigerunt, omnia littera-
 rum monumentis complexi sumus. Sed quoniam post Andronicum
 minoris ex hac luce migrationem bellum omnium quotquot unquam
 litteris exstiterunt perniciosissimum inter Romanos ipsos inflamma-
 tum est: unde propemodum omnia prostrata et eversa perierunt,
 ac beatum illud et amplum imperium imbecillimum et veluti simu-
 lacrum quoddam et umbra tantum prioris evasit, necessarium
 existimavi, etiam eo ipso perpetrata contexere: non solum ut po-
 steritas cognoscat, quantam vim incommodorum invidia importare
 soleat, quae tam sibi, quam aliis, instar rubiginis ex ipso ferro
 nascentis ferrumque consumentis, exitiosa est: sed etiam ut praesen-
 tes habeant, unde veritatem percipiant: ne peregrinis rumoribus
 neve iis, quae ab utraque parte vel ad suum decus per gratiam
 vel ad adversariorum dedecus per calumniam disseminantur, animos
 advertentes circumducantur, falsa pro veris opinantes. Erit autem
 operae pretium non oscitanter, sed studiose mihi dare operam. Nam
 caeteri omnes, si qui huius belli historiam composuerunt, aut neu-
 tiquam interfuerunt: quaeque sive multitudo popularis sive alii qui-

ταῖς ἀκοαῖς, τοιαῦτα καὶ τοῖς μετέπειτα ἐξέδωκαν μηδὲν φρον-Α. C. 1341
 τίσαντες τῆς ἀληθείας. ἢ εἰ καὶ συνεστρατεύοντο τοῖς βυσι-
 λεῦσιν ἑκατέροις, ἀλλ' οὐ δῆπου γε βουλῆς μετεῖχον, οὐδὲ
 τῶν ἀπορῥητοτέρων ἦσαν κοινωνοὶ, ἄλλως τε οὐδ' ἐφ' ἅπα-
 5σι παρόντες τοῖς πραττομένοις, συνεχοῦς καὶ πολυχρονίου γε-
 γεννημένου τοῦ πολέμου· ἐπὶ πέντε γὰρ ἔτεσι διήρκεσεν·
 ἐμοὶ δὲ οὐδεμίαν τινα τοιαύτην ἔχει τις ἂν ἐπενεγκεῖν αἰτίαν. P. 349
 τοῖς γὰρ τῶν πραττομένων αὐτουργοῖς συμπαρῶν αὐτοῖς, τὰ
 μὲν οἶδα παρ' ἑμαντοῦ, τῶν δὲ ἀκριβῆ τὴν γνώσιν ἔσχον,
 10αὐτῶν ἀπαγγελιάτων τῶν πραξάντων, διὰ τὸ πολλάς καὶ
 συνεχεῖς ἐφ' ἅπαντα τὸν τοῦ πολέμου χρόνον τὰς μεταβολὰς
 ὑπομεμενηκέναι· ὥστε εἰκὸς μὴ τῶν πραττομένων μόνον,
 ἀλλὰ καὶ βουλευμάτων ἀπορῥητῶν καὶ δόλων καὶ ἐπιβουλῶν
 καὶ ὅλων πάντων καὶ τῶν πραττομένων φανερῶς καὶ τῶν
 15ἀφανῶς κατασκευαζομένων ἀγνοεῖν μηδέν. οὐ μὴν ἄλλ'
 ὅπερ ἔφην ἐξαρχῆς, οὐδὲ τῆς ἀληθείας προστήσομαι οὐδέν·
 ἀλλ' ὡς αὐτὰ ἔσχον τὰ πράγματα ἀπαγγεῶ, πλὴν εἰ μήπου
 τι παρήσομαι ἐκὼν τῶν ὅσα τισὶ λοιδορίαν ἢ μέμψιν εἰρημέ- B
 να ἐμποιήσει. οὐ γὰρ ἐμοὶ φίλον τὸ τινὰς κακηγορεῖν, κἄν V. 284
 20εἰ πάντες εἶδεν ἄνθρωποι. ἦν δὲ πού τι φαίνωμαι διεγνού-
 μενος μὴ ὡς δοξάζουσιν οἱ πολλοὶ, οὐ χρὴ θαναμάζειν. οὐ
 γὰρ τὸ μὴ ταῦτα τοῖς πολλοῖς φθέγγεσθαι φεύγων, λογοποι-
 ῆσω τα μὴ ὄντα, ἀλλ' ὡς ἔχουσι τὰ πράγματα ἀπαγγέλλων,

dam iactarunt, persecuti sunt: nihilque rerum gestarum liquido
 compertum habentes, qualia ausibus acceperant, talia nullo ad
 veritatem respectu posteris tradiderunt: aut si etiam sub utrovīs
 Imperatorum militarant, non utique consiliorum participes neque
 arcanorum consilii fuerunt. Deinde nec omnibus coram affuerant,
 cum continenter et diu, nempe totum quinquennium, arma dura-
 verint. Mihi vero huiusmodi culpam aliquam nemo obiecerit. Nam
 iis, qui ea fecerunt, ego praesens, alia per me ipsum novi, alia
 ex ore ipsorum, a quibus acta sunt, ad unguem didici. Et cum
 frequentes continentesque toto eo tempore mutationes fuerint, veri-
 simile est, non gestorum modo, sed et consulorum arcanorum et
 fraudum insidiarumque et prorsus omnium, quaeque palam acta
 quaeque occulte comparata sunt, nihil me fugere. Verumtamen
 quod in vestibulo operis mei sum pollicitus, veritati nihil anteferam:
 sed ut res evenerunt, ita eas explanabo, excepto quod alicubi pru-
 dens praeteribo, quae nonnullis convicio aut vituperationi esse pos-
 sint: non enim mihi amicū est cuiquam conviciari, etiamsi mor-
 talium nemo rem ignoret. Quodsi interdum quaedam secus quam
 multi opinantur videbor exponere, ne sit mirum. Non enim dum vito
 eadem cum multis dicere, nova comminiscar: sed res ut se habent
 commemorans, vulgi opiniones ut falsas valere iubebo. Mortuo

A. C. 1341 χαίρειν δάσω τὰς δόξας τῶν πολλῶν ὡς ψευδομένηας. τετε-
 λευτηκότος τοίνυν τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ νέου, ἡ αὐ-
 τῷ σύζυγος Ἄννα ἡ βασιλὶς εἰς τρίτην μὲν ἡμέραν διεκαρ-
 τέρησεν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ὀδηγῶν. μετὰ τοῦτο δὲ ἐν βασιλεί-
 C οἰς γενομένη, ἐπέθθησεν ἐφ' ἡμέραις ἑννέα, πάντων ὀσημέ-5
 ραι πρὸς τὰ βασιλεία παραγινομένων, οὐ τῶν συγκλητικῶν
 μόνον καὶ στρατευσομένων, ἀλλὰ καὶ τῶν ὄσοι Βυζαντίων
 ἦσαν ἐν λόγῳ καὶ κοινῇ τὸν ἀπελθόντα θρηνοῦντων βασιλεῖα.
 δομέστικος δὲ ὁ μέγας ἐξ αὐτῆς ἡμέρας, ἧς ἐτελεύτησεν ὁ βα-
 σιλεὺς, οὐδαμῇ τῶν βασιλείων ἀπέστη, ἀλλὰ τῶν τε οἰκείων¹⁰
 καὶ τῶν βασιλικῶν πεντακοσίους ἔχων, οὓς ἐγκατέστησεν τοῖς
 βασιλείοις φρουρᾶν, διὰ πάσης ἐπιμελείας ἐποιεῖτο καὶ σπου-
 δῆς τῶν ἰσως νεωτεριούντων ἀπαμβλύνειν τὰς ὀρμάς. μετὰ
 δὲ τὴν ἐνάτην τῶν ἐπὶ τοῖς τετελευτηκόσι συνήθως γενενη-
 μένων ἰλασμῶν, τὴν μὲν φρουρᾶν τὴν πολλὴν ἐξέβαλε τῶν¹⁵
 D βασιλείων, ὀλίγους καταστήσας, ὄσοι καὶ πρότερον ἐξ ἔθους
 ἦσαν. αὐτὸς δὲ οἴκοι γεγονῶς, συνήθως ἐπεμελεῖτο τῶν
 πραγμάτων· καὶ τοῖς τε τὰς ἀρχὰς ἐπιτετραμμένοις τῶν ἐπαρ-
 χιῶν καὶ τῶν πόλεων παρήγει διὰ γραμμάτων ἀτρεμεῖν καὶ
 μηδὲν νεωτερίζειν, ὡς τῆς τε καλοκαγαθίας καὶ τῆς εἰς βα-²⁰
 σιλεῖα εὐνοίας ἀξίας ἀποληρομένοις τὰς εὐεργεσίας, καὶ τού-
 ναντίον, ἧν τι νεωτερίζοιεν, τίσουσι δίκας. καὶ τοῖς τῶν δη-
 μοσίων συνεισφορῶν τὴν εἰσπραξίν ἐγκειρισμένοις ἐκέλευθ
 κακουργεῖν περὶ τὰ χρήματα μηδὲν, ὡς οὐδὲν ἔλαττον ἢ βα-

6. πρὸ P. 22. τις P.

igitur Andronico iuniore Imperatore, Augusta triduo in monasterio Hodegorum mansit. Postea in regiam regressa, diebus novem luctui se dedit, cum quotidie omnes, non senatores modo ac duces, sed quotquot Byzantii eminebant, accederent et defunctum Imperatorem communi lamentatione prosequerentur. Magnus porro domesticus ab eo ipso die, quo Imperator animam edidit, a palatio nusquam discedebat: sed quingentis partim suis, partim imperatoris in eo ad custodiam collocatis, summum studium diligentiamque impendebat: ut si qui fortasse res novas attentarent, eorum conatus infringeret. Post diem nonum, peracta, ut assolet, pro defunctis piaculari caerimonia, custodes e palatio dimittit (paucis retentis, quot nimium et antea esse consueverant), ipse domi, ut semper, rei publicae animum intendeat, et urbium provinciarumque rectores per litteras monebat, ne rebus novis studerent; utpote huius suae probitatis et egregiae in Imperatorem voluntatis condigna praemia accepturos: contra si quid machinarentur, poenas daturus. Quaestoribus item mandabat, ne quid sceleris in pecunia designarent, quod nihilo minus, quam Imperatore vivo, rationes relaturi essent. Atque ad

σιλέως ζῶντος περὶ αὐτῶν παρέξουσιν εὐθύνας. καὶ τοῦτον A. C. 1341
 τὸν τρόπον ἐν κλειοσιν ἢ τριάκοντα ἡμέραις ὑπὲρ πεντακο- P. 350
 σίας ἐφ' ἐκάστης πέμπων γραφᾶς, εἰς τοσοῦτον εὐταξίας καὶ
 εὐπειθείας τὴν ὑπὸ Ῥωμαίους κῦσαν κατέστησεν ἡγεμονίαν,
 5 αἷς δοκεῖν καινὸν μηδὲν συμβεβηκέναι, ἀλλὰ ζῆν ἔτι βασιλεὺς
 καὶ τοῖς πράγμασιν ἐφροσύναι. οὐδὲν γὰρ οὔτε μικρὸν οὔτε
 μέγα ἐκινήθη, πλὴν οἱ κατὰ Θεσσαλίαν μόνοι νεμόμενοι Ἄλ-
 βανοὶ, αἰσθόμενοι τὴν βασιλέως τελευτήν, τῶν ἐκεῖ κατέδρα-
 10 μων πόλεων καὶ ἐλήθησαντο οὐ πολλά. ὅπερ ὁ μέγας δομέστι-
 κος πνθόμενος, κατὰ τάχος ἐπέμψε τοὺς ἀγγελοῦντας Ἄλβα-
 νοὺς, ἢ τὴν λείαν ἀποδιδόναι καὶ μηδὲν νεωτερίζειν ἔτι, ἢ εἰ
 μὴ πείθονται, ἐκδέχσθαι αὐτὸν χρησόμενον ὡς πολεμίοις.
 οἱ δὲ καὶ ὑποπτήξαντες τὴν ἀπειλήν, οὐ μόνον τὴν λείαν **B**
 ἀπέδωσαν τοῖς ἡδικημένοις, ἀλλὰ καὶ ἡσυχίαν ἄγειν ἐπηγγεί-
 15 λαντο τοῦ λοιποῦ, εἰ μόνον ἐπὶ τοῖς ἡμαρτημένοις λήψον-
 ται συγγνώμην. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὀλίγω ὕστερον. μετὰ δὲ
 τὸ μέγαν δομέστικον ἐκ τῶν βασιλείων οἴκαδε ἐλθεῖν, κήρυκες
 ἐφοίτων αὐτοῦ κελεύσαντος εἰς τὰς περὶ Βυζάντιον πόλεις καὶ
 κώμας, πάντας ὅσοι τοῦ ἱεροῦ καταλόγου καλοῦντες πρὸς τὴν
 20 Ἰκωνοσταγίνου πόλιν ἐφ' ἡμέρᾳ ῥητῆ, ὡς τῶν ὑπὲρ τοῦ τετελευ-
 τηκότος βασιλέως τελεσθησομένων ἱλασμῶν. καὶ συνῆλθε πληθὺς
 ἱερέων τοσοῦτον, ὥστε τὸν νεὼν τῆς Σοφίας τοῦ Θεοῦ, μεγέθει μέγ.
 στον ὄντα τῶν ἐπὶ τὸν ἥλιον ἀπάντων, ἐλάσσων τῆς χρείας τότε δο- **C**
 κεῖν ὑπὸ τοῦ πληθους ἀκριβῶς πεπληρωμένον τῶν ἱερέων. ἐπεὶ δὲ

hunc modum diebus plus triginta missis epistolis amplius quingen-
 tis, ad tantum ordinem obedientiamque Romanum imperium univer-
 sum redegit, ut nihil novi contigisse, sed Imperator adhuc aura
 vinci et praeesse rebus videretur. Nulli enim nec parvi nec magni
 motus audiebantur: nisi quod Albani in Thessalia, morte Impera-
 toris intellecta, urbes illic incursabant et, quamquam non admodum,
 deprae-dabantur. Quo comperto, magnus domesticus quam primum
 eo nuntium expedit. Albanis imperat, aut praedam restituant ad
 de caetero se contineant: aut si iussa detrectent, se apud ipsum in
 hostium loco futuros sciant. Quibus illi minis exterriti, non solum
 praedam spoliatis reddiderunt, verumetiam posthac nihil tale ausu-
 ros promiserunt, modo huius peccati gratia sibi fieret. Verum haec
 paulo post acciderunt. Postquam magnus domesticus e palatio do-
 mium concessit, praecedentes eius missu vicos et oppida Byzantio vic-
 inia concursant, omnem clerum Constantinopolim ad diem praefi-
 xam propter defunctum Imperatorem funebribus sacris expiandum
 evocantes. Confluxerunt tanti greges, ut Sophiae templum, omnium
 quae sol adspicit spatiosissimum, ad praesentem usum haud satis
 capax appareret, a sacerdotibus confertim repletum videlicet. Ubi

- A. C. 1341 καὶ ἡ προθεσμία παρῆν τῶν ἰλασμῶν, ἐτελοῦντο ἀθορύβως καὶ
 V. 285 τεταγμένως οὕτως, ὡς δοκεῖν ὀλίγους τινὰς εἶναι καὶ εὐαριθμη-
 τούς τοὺς τελοῦντας. οὐδὲ γὰρ ἄσημός τις ἐξηκούετο θροῦς,
 οἶον ποιεῖν φιλεῖ τὸ πλῆθος, ἀλλ' ἐξαισία τις εὐαρμοστία
 καὶ συμφωνία μέλους, πάντων ἐφεξῆς τοὺς ἱερούς ἁδόντων⁵
 ὕμνους. καὶ ἦν οὐκ ἔκπληξιν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡδονὴν τὸ
 θέαμα παρέχον, κατάλογος ἱερὸς ὁρώμενος τοσοῦτος ἅμα τοῖς
 ἱεράρχαις, στολαῖς ἱεραῖς κεκοσμημένοι καὶ μίαν τελοῦντες
 τελετήν, ὅφ' ἐνὶ καθηγεμόνι τῷ πατριάρχῃ τεταγμένοι. λαμ-
 D πάδων δὲ περιουσίᾳ καὶ τῇ ἄλλῃ πολυτελείᾳ τῆς παρασκευῆς¹⁰
 καὶ τὰς πάποτε ὕμνουμένας παρηκόντισε τῶν ἑορτῶν. ἀνα-
 λώματα δὲ τὰ ἐπὶ τούτοις καὶ τοὺς τῶν ἱερέων μισθοὺς, φι-
 λοτίμως μάλιστα γεγεννημένου ἐκάστῳ κατ' ἀξίαν, οἴκοθεν
 ὁ μέγας δομέστικος παρέσχετο αὐτός.
 P. 351 β'. Ἀλλὰ τὰ μὲν τῶν ἰλασμῶν τοιαῦτα ἐγεγόνει. αὐ-¹⁵
 τὸς δὲ εἶχετο τῆς τῶν πραγμάτων διοικήσεως ὡσπερ καὶ πρό-
 τερον, μηδένα ὑποπτέυον περὶ οὐδενός. τῷ πατριάρχῃ δὲ
 οὐκ ἤρκει μένειν ἐπὶ τοῖς προτέροις, ἀλλ' ἐδόκει δεῖν ἀντέ-
 χεσθαι τῆς τῶν κοινῶν πραγμάτων διοικήσεως, ὡς αὐτῷ προσ-
 ηκούσης ἐκ τοιαύτης δὴ τινος αἰτίας. ἔτι περιόντος βασι-²⁰
 λέως οὐκ ὀλίγω χρόνῳ πρὸ τῆς τελευτῆς συνεβούλευεν ὁ μέ-
 γας δομέστικος αὐτῷ πατριάρχῃν πείσαι ἐπιτίμιον ἀνατείναι-
 σθαι καὶ χωρισμὸν τῆς ἐκκλησίας τῶν πιστῶν, εἴ τις τετε-

dies placandis manibus dicta illuxit, omnia adeo citra tumultum tantoque ordine peracta sunt, quasi qui peragebant pauci ac numeratu faciles essent. Neque enim saltem obscurius murmur, quale in frequentia solet, sed admirabilis quaedam, omnibus alternatim sacros hymnos modulantibus, concinnitas atque convenientia vocum exaudiebatur: nec stupori tantum, sed voluptati quoque erat hoc spectaculum, dum ita ingens sacerdotum multitudo cum episcopis, induta sacris vestibus, sub uno patriarcha duce, iisdem ritibus fungeretur. Lampadum vero copia reliquique apparatus amplitudo omnium dierum festorum, qui unquam memorabiles existunt, magnificentiam splendoremque superabat. Atque in haec et in sacerdotum amplissima honoraria pro cuiusque dignitate sumptum de suo fecit magnus domesticus.

2. Piamina quidem haec fuerunt. Ipse autem magnus domesticus, quomodo antehac, ad rem publicam procurandam in-
 domebat, de nemine nulla in re quidquam suspicans mali. Pa-
 triarcha in sua pelle quiescere non poterat, sed imperii admini-
 strationem, ut sibi congruentem, ex causa istiusmodi capessendam
 indicabat. Non parum diu ante excessum Imperatori consilium
 dedit magnus domesticus, patriarchae auctor esset poenam et
 eiectionem ex ecclesia interminandi, si quis Imperatore mortuo

λευτηκότος βασιλέως ἐπιβουλεύσει τοῖς ἐκείνου παισὶ καὶ τὴν Δ. C. 134
 βασιλείαν παρέλοιτο ἀδίκως. ἔφασκέ τε πείθειν ἐπιχειρῶν,
 ὡς οὐδὲν ἔσονται τοιαῦτα πράττοντες τῶν ἀτόπων ἐργασμέ-
 νοι καὶ παραλόγων, ἀλλὰ καὶ ὠφέλειαν οὐ μικρὰν τινα πα- C
 ρέξονται τοῖς παισὶν ἐκ τούτου, εἴ τι τοιοῦτον συμβαίῃ περὶ
 αὐτούς. πᾶσι μὲν γὰρ ἄδηλον εἶναι τὸ τοῦ θανάτου τέλος,
 ὅποτε ἦξει, μάλιστα δὲ αὐτοῖς ἀεὶ περὶ μάχας καὶ κινδύ-
 νους ἡσχολημένοις. καὶ οὐδὲν εἶναι τῶν ἀδυνάτων, εἰ καὶ
 ἀμφοτέροις αὐτοῖς συμβαίῃ περὶ μίαν μάχην πεσεῖν. εἰ δὲ
 10 τοῦτο γένοιτο, ἀπρονοήτους παντάπασι συμβαίνει λείπεσθαι
 τοὺς παῖδας, μὴ ἑαυτοῖς ἀμύνειν διὰ νηπιότητα δυναμέ-
 νους, μὴ ἑτερόν τινα ἔχοντας τὸν προστησόμενον γνησίως
 καὶ ἀδόλως. βασιλεὺς δὲ οὐκ ἐπέθετο ἑαδῶς, γνώμης τε ὡν
 ἀγαθῆς καὶ μᾶλλον οἰόμενος προσήκειν ἐπὶ τὴν πάντα δυναμέ-
 15 τῆν δεξιὰν τὰς ἐλπίδας τῆς τῶν παίδων σωτηρίας ἔχειν, ἢ πρὸς
 συκίην ἐπικουρίαν τὴν ἐξ ἀνθρωπίνης ἐπινοίας ἀποβλέπειν, συνο-
 ρῶν, ὡς καὶ τοῖς πρὸ ἐκείνων βασιλεῦσι τοιαῦτα ἐπινενοημένα ὦν- D
 σαν οὐδὲν. ἔφασκέ τε, ὡς ἡ θεὸς ἄνωθεν χεῖρα σώζουσαν ὑπερέχων.
 ἢ τῶν ἡμῶν εὐνων ἢ δυναμῆς, ἢ τῶν ἐναντιῶν ὑπερέχῃ, τὰς
 20 τῶν ἀδικεῖν ἐθελόντων ἢ κωλύσειεν ὁρμᾶς. ὄρκοι δὲ καὶ δεσμοὶ
 καὶ ὅσα παραπλήσια, οὐδὲν ἢ ἐκφοβήσῃ τοὺς πλεονεκτεῖν
 προσηρημένους. διὸ καὶ τῆς τοιαύτης πράξεως ἀποσχέσθαι, ὡς οὐ V. 286
 μόνον οὐδὲν ἡμῶν λυσιτελοῦσης, ἀλλὰ καὶ ἑτέροις οὐ τὴν τυ-

11. δυναμένοις P. et M. 12. ἔχουσι M.

filii eius insidiaretur et imperium illis nefarie adimeret: addiditque
 persuadendi causa, nihil indecens aut inopinatum facturos, quin-
 etiam non modice filiis profuturos, si quid humanitus ipsis acci-
 disset. Neminem enim praescire diem ultimum, praesertim ipsos,
 semper bellis cum periculo distentos: et posse utrumque eorum in
 eodem praelio occumbere: male curatos relinqui filios, qui nec sibi
 ipsis propter aetatis imbecillitatem ferre opem poterunt: nec habi-
 turi sint, qui eos sincere ac legitime tueatur. Imperator reniti,
 quod pius esset animi putaretque convenire magis in omnipotentē
 dextera salutem filiorum reponere, quam ad fuculneum auxilium
 humana cogitatione inventum respicere: intelligeret praeterea, a
 superioribus imperatoribus similia excogitata fuisse, nec profuisse.
 Et adiungebat, aut Deum ab alto salutarem manum extendentem
 aut potentiam sibi bene cupientium, devictis adversariis, eorum
 ad iniuriam inferendam impetus repressuram. Iuramenta et vincula
 et quaecumque huius generis nihil perterritura eos, qui ex alienis
 incommodis sua comparare commoda statuerint. Idcirco abstinendū
 hoc negotiū, ut non solum ipsis inutili, sed ceteris etiam non
 mediocriter nociturū, utpote praeter poenas ob rapinam debita

Cantacuzenus II.

4

A.C. 1341 *χοῦσαν βλάβην δυναμένης προξενεῖν, οἷα δὲ πρὸς τῷ δίκαις τῆς ἀρπαγῆς ὀφείλειν καὶ κεχωρισμένοις ἀπὸ Θεοῦ. ὁ μέγας δὲ δο-*
P. 352 *μέστικος οὐκ ἀνίη βιαζόμενος, ἀλλ' ἐδεῖτο τῶν μὲν τοιούτων λόγων ἀποσχέσθαι, αὐτῷ δὲ πείθεσθαι, ὡς λυσιτελοῦντα καὶ δίκαια βουλευομένῳ. καὶ ἐπεισέ γε βιασάμενος, οὐδ' οὐτωσὺ μὲν πεπεισμένον, ὡς λυσιτελῆ τὰ πραττόμενα εἶη, ἀλλὰ τῆς ἐξαρχῆς ἐχόμενον γνώμης, διὰ δὲ τὸ δοκεῖν ἐκείνῳ λυσιτελεῖν καὶ ἄκοντα πεπεισμένον. καὶ τὸν πατριάρχην μετακαλεσάμενος καὶ ὅσοι τῶν ἀρχιερέων ἐν Βυζαντίῳ τότε παρῆσαν, καὶ ὅσα ἦν εἰκὸς διαλεχθεῖς περὶ τοῦ πράγματος καὶ ἰοτὴν γνώμην φανερὰν ποιήσας, ὡς αὐτῷ μὲν οὔτε ἀναγκαῖον, οὔτε λυσιτελεῖς δοκεῖ τὸ πρᾶγμα, (οὐ γὰρ ἐπισχῆσει τὰς ὁρμὰς τῶν ἐπιβούλων ·) ὡς ἂν δὲ μὴ δοκοίη τοῖς σφετέροις μόνοις πε-*
B *θεσθαι λογισμοῖς, ἀλλὰ καὶ ἑτέροις συμβουλευούσι παραχωρεῖν αὐτόν τε πεπεῖσθαι καὶ σφίσι ἐπιτρέπειν, ἐκέλευε τὸν ἀφορισμὸν 15 κατὰ τῶν μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν τοῖς παισὶν ἀδίκως ἐπιθησομένων ἐκφωνεῖν. καὶ ἐτελείτο παρὰ πατριάρχου, ἧ προσέταττεν ὁ βασιλεὺς. διὰ ταῦτα δὲ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν ὁ πατριάρχης ᾤθη δειν, οἷα δὲ τῶν βασιλέως παίδων φύλαξ, ἄλλως δ' ὅτι καὶ ὁ τοῦ βασιλέως παῖς Ἰωάννης ὁ βασιλεὺς ἐτι νήπιος ἦν, ἄρτι 20 παιδικῆς ἡμμένος ἡλικίας, (ἔτη γὰρ ἦν γεγονὼς ἐννέα ·) ἀνθάπτεσθαι τῶν πραγμάτων καὶ τὴν βασιλείαν συνδιασώζειν τῷ νέῳ βασιλεῖ. καὶ ἤπειτό γε αὐτῶν, λανθάνειν ἐπιχειρῶν ὡς μάλιστα ἐνῆν καὶ κατὰ μικρὸν ἐμβιβάζων ἑαυτὸν εἰς τὴν ἀρ-*

6. πεπεισμένων P.

etiam diris precibus a divina conjunctione seclusis. Magnus domesticus instare, rogareque huiusmodi verbis parceret; sibi utiliter ac iuste consulenti pareret. Et importunitate, quod voluit, effecit, non ita tamen, ut profuturum crederet imperator, si fieret; verum anticipatae opinioni suae affixus, quoniam ille profuturum censebat, in speciem assensus est: accersitoque patriarcha cum episcopis quotquot Byzantii versabantur, et quae decebat de re locutus; declarata insuper palam sententia sua, sibi quidem rem neque necessariam, neque conducibilem videri (non enim cohiberi posse insidiatorum cupidinem) tamen ne existimetur suo tantum iudicio obsequi, sed aliorum quoque consiliis cedere, et manus dare et rem illis committere. Proinde anathema in eos dicant, qui se mortuo filios eius per scelus adorarentur. Patriarcha iussa complet; et hac nimirum de causa post eius obitum oportere se tamquam filiorum tutorem (et praesertim, quia Ioannes imperator admodum puer adhuc, novem dumtaxat annos natus erat,) gubernationem attingere et adolescentulo imperatori imperium conservare existimavit. Ac suscepit quidem ille rem publicam, paulatimque semet in

χήν. ἐδεδεικε γὰρ γενέσθαι φανερός ἀντιπολιτευόμενος τῷ με- A. C. 1341
 γάλῳ δομεστίκῳ. καὶ ἄλλα τε ἔπραττεν, ἃ οὐκ ἦν αὐτῷ ἀρέ- C
 σκειν, καὶ ἑταιρείαν ἐκ τῶν συγκλητικῶν συνίστα καὶ ἔπει-
 θε πολλὰς ὑποσχέσεσιν αὐτῷ συμπράττειν, ὡς τὰ μέγιστα εὖ
 5 ποιήσων, εἰ αὐτῷ προσγένοιτο τῶν πραγμάτων ἢ ἀρχῆ. καὶ
 διηνεκῶς διέτριβεν ἐν βασιλείοις, νυκτὸς μόνῃς καὶ ταύτης
 μέσης οἴκαδε ἀναχωρῶν. ἔξ ὧν ὁ μέγας δομεστικός κάτα-
 στοχαζόμενος τῆς τοῦ πατριάρχου διανοίας, ἄλλως τε καὶ τι-
 των τῶν κοινωνούντων αὐτῷ τῶν ἀπορρήτων ἀπαγγελλόντων
 10 τῶν γινομένων τὴν αἰτίαν, ἐδυσχέραινε μὲν ὡς εἰκὸς καὶ δι'
 ὀργῆς τὰ πραττόμενα ἐποιεῖτο, ὅμως δὲ ἔφερε σιγῇ, ἀποσκο-
 πῶν ὅποι τελευτήσει ἢ διάνοια αὐτῷ. μετὰ δὲ τούτων
 γινομένων συμβέβηκε τι καὶ ἄλλο, ὃ οὐ μετρίως καθήψατο D
 τῆς τοῦ μεγάλου δομεστικού ψυχῆς. ὁ γὰρ τῶν Μυσῶν βα-
 15 σιλεὺς Ἀλέξανδρος πρεσβείαν πέμψας πρὸς βασιλίδαν καὶ
 Ῥωμαίους, τὸν παρ' αὐτοῖς διατρίβοντα φουγάδα ἦται Σίσμα-
 νον τὸν τοῦ παρὰ Μυσοῖς προβεβασιλευκῆτος Μιχαήλ· ὃς
 δὴ γεγένητο αὐτῷ ἐκ τῆς Στεφάνου τοῦ τῶν Τριβαλῶν ἀρ-
 χοντος ἀδελφῆς, ἢ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν ἤρξε Μυσίας.
 20 πρῶτον γὰρ ἐκβεβλημένη ὑπ' ἐκείνου ἦν εἴτι περιόντος καὶ
 τῇ βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ νέου συνοικούντος ἀδελφῆ. ἐπεὶ
 δὲ μετ' ὀλίγον ὑπὸ τῶν δυνατωτάτων ἐπιβουλευθεῖσα, πάλιν
 ἐξεβλήθη τῆς ἀρχῆς, ἢ μὲν τὸν ἕτερον ἔχουσα τῶν υἱῶν Ἰω-
 ἀννην, πρὸς Κράλην ἐπανῆκε τὸν ἀδελφόν, Σίσμανος δὲ ὁ P. 353.

13. μετρίως οὐ P.

principatum intrudens, latere studuit quam maxime potuit; quod
 metueret, ne magni domestici aemulum se esse in regenda re pub-
 palam constaret. Et cum alia ei inimica faciebat, tum sodalitiū
 ex aulicis proceribus confababatur, multaque amplissima beneficia pro-
 mittebat, si ipsis administris rerum principatum adipisceretur.
 Praeterea totos dies et ad medias noctes in palatio haerebat. Hinc
 magnus domesticus eius cogitata olfaciens, et imprimis a nonnullis,
 quibuscum patriarcha arcana sua communicabat, de causa molitio-
 num istarum certior factus, merito indigne ferebat et irascebatur.
 Silebat nihilo minus et quo demum res erumperet, observabat.
 Inter haec aliud quiddam evenit, quod eius animum non leviter
 pupugit. Nam Moesorum rex Alexander per legatos ab imperatrice
 et Romanis Sismanum exulem Byzantii degentem petebat, Michaelis,
 cui successerat, ex Stephani Triballorum principis sorore filium:
 quae a marito, superinducta sorore Andronici iunioris, electa, post
 eius interitum in Moesia régnaverat: nec multo post potentissimo-
 rum factione rursus pulsa regno, cum Ioanne e filiis altero ad
 Cralem fratrem se receperat. Sismanus alter filius ad Scythas exu-

A.C. 1341 λοιπὸς τῶν παιδῶν, εἰς Σκύθας ᾤχετο φηγάς. ὃς δὲ παρ' ἐκείνοις διατρίψας οὐκ ὀλίγον, ὕστερον Ῥωμαίοις ἔκοντι προσῆλθε μετὰ τὴν βασιλέως τελευτήν. τοῦτον δὲ Ἀλέξανδρος ῥητεῖο πέμψας, ὡς πολεμιώτατον αὐτῷ. ἔφρασκέ τε δυοῖν θάτερον, ἢ παραδοῦναι Σίσμανον ἐπὶ θανάτῳ ἢ παρασκευά-
V. 287 ζεσθαι πρὸς πόλεμον, ὡς οὐκ ἐνὸν αὐτὸν εἶναι φίλον καὶ σύμμαχον Ῥωμαίοις, τοῦ πολεμιωτάτου τρεφομένου παρ' αὐτοῖς. ἐπεμπέ τε καὶ τοὺς ὄρκους, οἱ πρὸς βασιλέως Ἀνδρονίκου πρὸς αὐτὸν ἦσαν ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ γεγενημένοι. ἡ μὲν οὖν Ἀλεξάνδρου πρεσβεία τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον. ἔδει δὲ τὴν σύγ-
10 κλητον συνελθοῦσαν βουλευσασθαι ἅμα βασιλίδι, εἰ δέον ἢ **B** τὸν αὐτόμολον παραδιδόναι ἢ πόλεμον ἄρασθαι πρὸς Μυσσοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ. οἱ μὲν οὖν συνῆλθον ἐν βασιλείοις. συμπαρῆν δ' αὐτοῖς καὶ δομέστικος ὁ μέγας ἅμα πατριάρχῃ. προτεθείσης δὲ τῆς βουλῆς ἐπ' ἐκκλησίας, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες **15** ἡσυχίαν ἤγον πρὸς τὸν μέγαν δομέστικον ἀποβλέποντες, ὃ, τι ἂν βουλευσάιτο περὶ τῶν προκειμένων. Χουμνος δὲ Γεώργιος, ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἀμαθῶς καὶ θρασέως πρὶν τι φθέγγασθαι τινα „γέγραπται“, εἶπεν „ἐὰν τῷ ἐσχάτῳ ἀποκαλυφθῇ, σιγάτω ὁ πρῶτος. ἂν οὖν καὶ ἡμῶν τινα τῶν δοκοῦντων **20** ἐσχάτων εἶναι βέλτιόν τι περὶ ὧν νυνὶ βουλευόμεθα εἰπεῖν ἐξῆ, ἀνάγκη τὸν πρῶτον στέργειν.“ ἐταράχθη μὲν οὖν εὐ-
C θύς ὁ μέγας δομέστικος ἐπὶ τῷ λόγῳ πρὸς τὴν θρασύτητα

latum abierat: nec longo tempore ibidem exacto, post mortem imperatoris ad Romanos sponte confugerat. Hunc igitur Alexander ut teterrimum hostem suum postulabat et alterutrigus optionem dabat: ut aut Sismanum sibi iugulandum dederent, aut se ad arma compararent; haud enim Romanis amicum ac socium esse posse, quamdiu illi hostem suum apud se alerent: simulque iuramentum mittebat, quo se ipsi Andronicus pacis causa obstrinxerat. Legatio Alexandri ita se habuit. Oportebat vero convenire optimates et cum Augusta deliberare, fasne esset perfugam tradere, an pro eo bellum contra Moesos suscipere. Convenitur in palatio: adsunt item magnus domesticus et patriarcha: quaestio movetur. Ibi aliis omnibus in magnum domesticum ora atque oculos cum silentio convertentibus eiusque super re proposita sententiam expectantibus, Georgius Chumnus mensae praefectus inscite et audacter, priusquam ab ullo verbum audiretur, Scriptum est, inquit, *si postremo revelatum fuerit, primus taceat*. Ergo si alicui nostrum, qui videmur esse postremi, melius aliquid in illis, de quibus nunc est inducta deliberatio, loqui licuerit, necesse erit primum boni consulere. Percussit illico et indignatione commovit magnum domesticum tam proterva et impudens oratio. Sed quia aut imperatricem aut pa-

καὶ ἀναιδείαν τοῦ ἀνδρὸς ἀγανακτῶν. οἰόμενος δὲ τὴν βα- A.C. 134
 σιλίδα ἢ τὸν πατριάρχην (οὗτος γὰρ ἤδη προῖστατο τῆς βου-
 λῆς,) πρὸς ὄργην τὸν Χοῦνον ἀπελάσειν τοῦ βουλευτηρίου
 ἢ λόγοις ἐπιπλήξειν τῆς ἀκαίρου γλωσσαλγίας, ἤνεγκε σιγῇ.
 5 ὥς δὲ μῆτε παρ' ἐκείνων ἐλέγετο τῶν δεόντων τι, ἔτι μᾶλλον
 ἐταράττετο, τεκμήριον ἐναργὲς ἀταξίας καὶ ἀναρχίας τιθέμε-
 νος τὸν λόγον, εἰ πᾶσιν ἐξέσται τοῖς μείζοσι προσκρούειν ἀδε-
 ῶς. Τορνίκης δὲ Δημήτριος οὐκ ἐνεγκὼν τὴν ἀτοπίαν, „τὸ
 οὐδ';" εἶπε „δημοκρατίαν χρῆ ποιεῖν τὴν Ῥωμαίων βασιλείαν,
 10 ἵδ' ἐξῆ παντὶ τῷ βουλευέσθαι καὶ λέγειν, ἅττα ἂν δοκῆ, καὶ περὶ
 μείζονων καὶ ἐλαττόνων πραγμάτων, καὶ ἀνάγκην προστιθέ-
 ναι τοῖς βελτίοσι στέργειν τὰ ἐψηφισμένα. καὶ ποῖαν ἀτοπίαν D
 ἂν ὑπερβολὴν ἐλλίποι τὸ τοιοῦτον;" ὥρμημένων τε ἤδη περὶ
 τῶν τοιούτων ἀλλήλοις ἀντιλέγειν, ἐπέσχεν ἡ βασιλῆς, τῶν
 15 ἀκαίρων ἀποσχέσθαι κελεύουσα λόγων τουτωνὶ καὶ ἀναγκαίων
 περὶ διαλέγεσθαι. ὁ μέγας δὲ δομέστικος ὑποκρινάμενος τὸν
 στόμαχον ἀλγεῖν, ἐπλάττετό τε στρέφεσθαι τὰ ἔνδον καὶ
 ἐσιώπα, ὥς μὴδὲ φθέγγεσθαι δυνάμενος ὑπὸ τῆς ἀληθδόνος.
 οἱ δὲ ἀτάκτως ἐθορύβουν, ἕκαστος τὸ προσιστάμενον βουλό-
 20 μοστος κυροῦν. οἱ μὲν γὰρ ἔλεγον δεῖν Σίσμανον διασωῶζειν, P. 354
 ἰκέτην τῆς Ῥωμαίων βασιλείας γεγεννημένον, καὶ μὴ καταπροδι-
 δόναί, εἰ δεῖ τι καὶ τῶν δυσχερῶν ὑπομένειν δι' αὐτόν. οἱ
 δὲ τὴν χώραν μᾶλλον καὶ τὰ οἰκεῖα διασωῶζειν καὶ μὴ βαρ-

17. ἐπλάττε τότε P.

triarcham (ille enim consilio praesidebat) iratos e curia hominem exacturos, aut verbis saltem de istac tam intempestiva linguae petulantia obiurgaturos sperabat, ad contumeliam tacuit. Cum autem illi contra ne mutirent quidem (quod minime decebat) maior eum perturbatio incessit, pro manifesto confusionis et anarchiae habentem indicio, si in quemvis e maioribus libere insultare liceret. Demetrius autem Tornicius insolentiam non ferens, Quid hoc rei? inquit, ad democratiamne Romanum imperium redigemus, ut unicuique fas sit consulere ac dicere pro libidine aequae in gravioribus ut in levioribus, et prudentioribus sua decreta approbandi necessitatem imponere? Quid tandem hoc stolidius fieri queat? Cumque iam inter se altercati inciperent, imperatrix se interponens, eos cohibuit hortata, ut, istiusmodi sermonibus alienis omissis, de necessariis dissererent. Magnus domesticus dolorem stomachi et tormina simulare silereque, ac si cruciatus ille sibi vocem eriperet. Illi immoderate mutuum obstrepere, dum quisque propositum confirmare nititur. Quidam enim Sismanum Romani imperii supplicem conservandum, non prodendum asserebant, etiamsi eius causa quippiam durius patiendum foret. Alii magis regionem et propria servanda tuendaque, nec propter fugitivum barbarum in praevisa peri-

A.C. 1341 βάρου ἔνεκα φυγάδος εἰς προὔπτον κίνδυνον ἐμβάλλειν σφᾶς
 αὐτούς. καὶ τοιαῦτα ἕτερα ἀντέλεγον πρὸς ἀλλήλους καὶ βο-
 ῆς τὰ βασιλεία ἐπλήρουν, πάντων ἐθελόντων γνώμας καὶ ψη-
 φίσματα προτείνειν ὑπὲρ τῶν κοιῆ λυσιτελούντων. ὡς δὲ
 ἐπιπλέον ἢ φιλονεικία παρετείνετο καὶ ἀσύμφωνοι ταῖς γνώ-5
 μαις ἦσαν, ὁ πατριάρχης ὡς δὴ τι μέγα καὶ θαυμασίον βε-
 βουλευμένος „ἐμοὶ δοκεῖν” ἔφη „Σίσμανον πρὸς τὸν τῆς τοῦ
 B Θεοῦ Σοφίας νεῶν καταφυγεῖν. ἀσυλία δὲ αὐτοῦ τετιμημένον
 ὑπὸ πάντων, ὅσοι Ῥωμαίων ἐβασίλευσαν, ἐξεῖναι καὶ ἡμῖν
 εὐπρόσωπον ἀπολογία πρὸς τοὺς Ἀλεξάνδρου θέσθαι πρε-10
 σβευτάς, ὡς οὐκ ἐξὸν ἀποσπάσαντας τὸν ἱκέτην τοῦ Θεοῦ πα-
 ραδιδόναι πρὸς σφαγὴν, μάλιστα πάντων τοῦτο ἄγος ἐνα-
 γέστατον καὶ παρὰ τῶν πάλαι καὶ τῶν νῦν Ῥωμαίων νομι-
 ζόμενον.” οἱ μὲν οὖν πολλοὶ τῶν παρόντων ἐξεθείασαν τὴν
 βουλήν, ὡς ἀρίστην καὶ συνετωτάτην καὶ δυναμένην μάλιστα15
 ἀπράκτους ἀποπέμψαι τοὺς Ἀλεξάνδρου πρεσβευτάς, συνο-
 V.288 ρῶντας ἤδη καὶ αὐτούς τὴν τοῦ πράγματος ἀνάγκην. τοῦ
 μεγάλου δὲ δομειστίκου φθεγγομένου μηδὲν, ἡ βασιλὶς πρῶτα
 C μὲν κατεμέμφετο τὴν ἀκαιρίαν τῆς νόσου, ἐφ’ οὕτως ἀναγ-
 καίου καιροῦ καὶ δεομένου βουλῆς γεγεννημένην. ἔπειτα δὲ20
 ἔλεγε πρὸς αὐτὸν, ὡς, εἰ μὲν καὶ αὐτῷ εὐ ἔχειν ἢ τοῦ πα-
 τριάρχου δοκεῖ βουλή, ὥσπερ δὴ καὶ τοῖς ἄλλοις συνέδοξε
 καὶ αὐτῇ, ἐπινεῦσαι ὡς καλῶς ἔχουσι τοὺς λεγομένοις, καὶ
 τοῦτο ἐπιθέσθαι πέρας τῇ βουλῇ. εἰ δὲ τι βέλτιον αὐτῷ καὶ

9. ἡμῖν em. ED. P., ὑμῖν P. et M.

cula sponte incurrendum. His atque similibus verbis concertantes,
 palatium clamoribus implebant, cunctis ad communem utilitatem sen-
 tentias et placita sua in medium afferre sagatentibus. Cumque sen-
 tentiarum contentio ingravesceret, patriarcha, quasi nimirum nescio
 quid magnum et admirabile consulturus, Mea opinione, inquit,
 Sismano in aedem Sophiae transfugiendum est: quam cum ab omni-
 bus imperatoribus asyli iure honoratam constet, licebit et nobis
 honestum Alexandri legatis responsum reddere; nefas fuisse nobis
 Dei supplicem abstrahere et aliis interficiendum transdere; quando
 id in scelere omnium impurissimo a Romanis semper numeratum sit.
 Multi igitur praesentes consilium hoc in caelum ferebant optimum-
 que ac prudentissimum et ad legatos Alexandri, ut qui iam ipsi
 quoque recusationis necessitudinem perspicerent, re imperfecta di-
 mittendos, longe oportunitissimum iudicabant. Tacente magno dome-
 stico, Augusta primum de morbi eius importunitate, tempore tam
 ancipiti et consilio egente, querebatur. Deinde admonebat, si pla-
 ceret ei patriarchae ratio, quomodo aliis ac sibi placisset, vultu
 annueret, atque ita dicta confirmaret et consultationi finem daret.

λωσιτελέστερον ἕτερον δοκεῖ, τὸ νῦν μὲν εἶναι διὰ τὴν αὐτοῦ A.C. 1341
 νόσον τὸν σύλλογον διαλύειν, αὐθις δὲ ῥαΐσαντος, βουλευέσε-
 σθαι περὶ τῶν αὐτῶν. ὁ δὲ μικρὸν ἐπισχῶν, „δοκεῖτέ μοι”
 ἔφη „μὴ περὶ ὧν βουλευέσθε, τὴν ἀπόκρισιν ποιῆσθαι. οὐ
 5 γὰρ νῦν ὑμῖν ἢ σκέψις περὶ λόγων εὐπροσώπων, ἀλλὰ εἴτε
 χρῆ τὰ κελεύόμενα ὑπ’ Ἀλεξάνδρου πράττειν, εἴτε πολεμεῖν
 αὐτῷ. ὑμεῖς δὲ περὶ ὧν προὔθεσθε βουλευέσθαι ἀφέντες, D
 περὶ νομίμων καὶ δικαίων τῶν παρὰ Ῥωμαίοις διαλέγεσθε,
 ὡς περ ἂν εἴ τις καὶ Ἀλεξάνδρον ὁ καταναγκάσων ἦν τοῖς
 10 Ῥωμαίων νόμοις πείθεσθαι. ὁ δ’ ἴσως ἐρεῖ, ὡς οὐκ ἐμοί,
 ἀλλὰ Ῥωμαίοις οἱ νόμοι οὗτοι κείνται· ἐμοὶ δὲ εἷς νόμος ἐκ
 παντὸς τρόπου τὰ συνοίοντα ἐμοὶ ζητεῖν. ὑμῖν δὲ εἰ καὶ
 Σίσμανον ἔξεστι τοῖς ἀσύλοις κατακρύπτειν ἱεροῖς, ἀλλ’ οὐ
 15 θήπου καὶ πόλεις καὶ κώμας κατακρύψετε ἐν τοῖς τοιούτοις,
 15 οὐδὲ βοῶν ἀγέλας καὶ ποιμνία προβάτων καὶ τὴν ἄλλην πε-
 ριουσίαν τὴν ἐν τοῖς ἀγροῖς, ἔξ ὧν ἐμοὶ τῆς ἀδικίας ἔξεσται P. 355
 κομιζέσθαι ποινάς. πρὸς οὖν τὰ τοιαῦτα χρῆ βουλευέσθαι,
 οὐ πρὸς ἀπολογίας εὐπροσώπου. ἐγὼ δὲ ὀλίγου δεῖν νυνὶ
 μέμφομαι καὶ δμᾶντῷ, ὅτι καὶ ὀκωσοῦν εἰς τοιουτουσί προή-
 20 χθην λόγους. εἴρηται γὰρ ἐξαρχῆς καὶ ἐπεψηφίσθη γε ὑπὸ
 πάντων, ἐπεὶ μηδεὶς ἀντεῖπε μηδέν· εἰάν τῷ ἐσχάτῳ τι ἀπο-
 καλυφθῆ, σιγᾶν τὸν πρῶτον. εἰ δὲ μὴ τῷ ἐν ἐσχάτοις τετα-

3. δοκεῖ τέ P. 5. ἡμῖν P. 8. διαλέγεσθαι P. 10. δι’ ἴσως P.
 16. τοῖς pro τῆς P.

Sin quid aliud melius et utilius haberet, 'se in praesentia propter
 eius tentationem valetudinis concilium dimissuram: ubi se ex illa
 recreasset, de iisdem denuo acturos. Domesticus paulum se colli-
 gens, Videmini mihi, ait, non respondere ad ea, de quibus ven-
 tum est in consilium. Non enim nunc de sermonibus honesta spe-
 cie confictis quaeritur, sed num, quae Alexander postulat, con-
 cedenda, an potius armis cum eo depugnandum sit. Vos autem
 posthabita consultationis materia, de iure institutisque Romano-
 rum disputatis: perinde ac si esset, qui Alexandrum posset etiam
 cogere ad obtemperandum Romanorum legibus. Qui dicit for-
 tasse, non mihi, sed Romanis hae leges praescribuntur: ego
 nam hanc legem agnosco, omni ratione mea commoda perse-
 qui. Quamquam autem vobis in sacris asylis Sismanum licet
 abscondere, urbes tamen et castella in iis abscondere non licet;
 neque armenta boum et greges ovium ceterasque in agris fa-
 cullates, ex quibus mihi poenas iniuriae persolvetis. Huc itaque,
 non ad speciosas rationes accomodanda est (vobis deliberatio. Ego
 vero, parum abest, quin me ipsum accusem; iqui nescio quomodo
 ad haec dicenda prolapsus sum. Dictum est enim ab initio et ratum
 ab omnibus habitum (nemo siquidem contradixit prorsus): si quid

A.C. 1341 γμένω, ἀλλὰ καὶ τῷ πρώτῳ καὶ μάλιστα ἐξάρχοντι τοῦ βουλευτηρίου τοιαῦτα ἔδοξε καὶ ὑμῖν ἐπεψηφίσθη γε τοῖς πᾶσιν ὡς λυσιτελεῖν, προσήκει στέργειν καὶ αὐτὸν καὶ περαιτέρω πολυπραγμονεῖν μηδέν." τῆς βασιλίδος δὲ ἐναγούσης μάλιστα Βκαὶ ἐπισπωμένης πρὸς τοὺς λόγους, „οὐδὲ τὰ τοιαῦτα καίτοιξ γε ὀλίγα ὄντα ἐκὼν εἶναι ἐφθραγξάμην." πρὸς δὴ τὰ τοιαῦτα εὐθύς ὁ πατριάρχης αἰτίας ἀπολύων ἑαυτὸν, „ἀλλ' ἐγὼ" εἶπε „πρῶτος καὶ αὐτὸς μηδέν εἶναι πρὸς τὰ ζητούμενα τὴν βουλήν ὁμολογῶ. οὐ γὰρ Ἀλεξάνδρῳ περὶ εὐλόγων καὶ μὴ τοιούτων ἀποκρίσεων μελήσειν, ἀλλ' ὅπως ὁ προὔθετο ἐξαρχῆς, εἰς ἰσὶ πέρας, εἰ δύναιτο, ἀγάγη. οὐ δὴ ἔνεκα καὶ αὐτὸς οὐ πρὸς λόγους, ἀλλὰ πρὸς ἐκεῖνο φημὶ βουλευτέον εἶναι." τὰ ἴσα δὲ εὐθύς καὶ τῶν λοιπῶν ἐπιψηφισαμένων πάντων, ἐπεὶ ὁ μέγας δομῆστικός ἀνέστη, καὶ οἱ ἄλλοι συνανέστησαν καὶ ὁ Cσύλλογος διελύθη. ὄρων δὲ καὶ πρότερον ἐφιέμενον ὁ μέγας 15δομῆστικός τὸν πατριάρχην τῆς ἀρχῆς τῶν πραγμάτων, καὶ μήτε βία βουλόμενος τὴν ἐπιχείρησιν ἐπέχειν, (οὐ γὰρ ἠβούλετο ἀκουσίῳ ἀρχεῖν, ἀλλὰ πολὺ μάλιστα βουλομένων καὶ χάριν εἰδότην τῆς ἀρχῆς.) ἄλλως τε καὶ δεδοικὼς, μὴ καὶ πρόφασιν ἐκ τούτου στάσεως ἀναφνῆ καὶ πολέμου ἐμφυλίου, 20ἐξ ὧν ὡς εἰκὸς διαφθορησομένην συνεώρα τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν, καὶ πάντος οἰόμενος θανάτου ἐπαχθέστερον τὴν αἰτίαν τῶν δεινῶν παρασχεῖν αὐτός. (διὸ οὐδὲ βασιλέως ἔτε

postremo revelatum sit, ut primus taceat. Atque si non inter postremos collocato, sed et primo et curiae longe principi talia visa sint et a vobis universis confirmata pro utilibus, par est me ipsum quoque boni consulere et ultra nihil curiose perscrutari. Hic cum imperatrix eum ad porro dicendum enixius impelleret ac perurgeret, Nec ista, inquit, tametsi pauca, libens protuli. Tum patriarcha haec vera sentiens, statim ut se culpa liberaret, ego primus, inquit, etiam ipse fateor, consultationem nostram nihil ad ea facere, quae in quaestionem adducuntur. Non enim Alexandrum curaturum, cum ratione an secus ei respondeatur: sed quomodo ab initio sibi proposita ad finem perducatur, si possit. Quocirca et ipse non de verbis, sed de illo alio consilia agitanda sentio. Aliis omnibus protinus adstipulantibus, et post magnum domesticum consurrectionem facta, conventus est solutus. Ceterum iam ante cernens magnus domesticus, patriarcham ad imperium affectare viam, et conatum eius vi reprimere nolens (haud enim invitis, sed cupidissimis et de imperio sibi gratias habentibus imperare cupiebat) praeterea timens, ne qua inde seditionis bellique civilis occasio nasceretur, e quibus verisimile erat collapsurum Romanum imperium: et omni morte horribilius arbitratus, tantis acrumnis sese originem et caput esse:

περιόντος, καὶ τοὶ πολλὰ πολλάκις παρακεκληκόςτος, ἠθέλησε A.G. 1341 γενέσθαι βασιλεὺς,) ἐσκέπτετο μὲν καὶ πρότερον τὴν ἡγεμονίαν ἀποθέσθαι καὶ ἀπραγμοσύνη τὸν ἐπιλοιπον βίον ζῆν, D ὅπερ ἔφη, τοῦ φθορᾶς αὐτὸς αἴτιος Ῥωμαίοις καταστῆναι ἕκαστον ὅτιοῦν ἀνεκτότερον νομίζων. ὡς δὲ καὶ κατὰ τὸν σύλλογον ἀνθαδῶς καὶ θρασέως τοῦ Χούμνου πρὸς αὐτὸν διειλεγμένου, (μάλιστα γὰρ πρὸς αὐτὸν τὸν λόγον ἀποτείνεσθαι φήθη, πάντων τῶν τότε Ῥωμαίων καὶ νομιζόμενον καὶ ὄντα πρῶτον,) οὐδεὶς ἐπειμήσεν, οὐδὲ ἐμέμψατο τῆς ἀκαίρου ἰοκαθέσθαι, ὥσπερ ἀρχὴν νομίσεις στάσεως ἐμφυλίου τὸ τοιοῦτον, θᾶπτον ἢ ἐβούλετο ὠρμητο ἀπαγορεύειν τὴν ἀρχήν.

γ. Μετὰ γοῦν τὸν σύλλογον εἰς τὴν ὑστεραίαν ἐπεὶ P. 356 καὶ αὐτὸς καὶ πατριάρχης παρῆσαν ἐν βασιλείοις, πρὸς βασιλῆα ἐχρήτο μηνυτῆ καὶ τοιαῦτα αὐτῇ ἐδήλου δι' αὐτοῦ, ἵως, εἴπερ ἦν αἰρέσεις αὐτῷ προτεθῆναι ἐκ θεοῦ, (αὐτὸς δ' ἂν εἴη τῶν λεγομένων μάρτυς, ὡς ἀληθῆ,) βασιλέα μὲν ἐν ζῶσιν εἶναι, αὐτὸν δ' ἐκείνου τὸν θάνατον ἀνθελέσθαι, ἀπάσαις B ψήφοις καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ προεβλήτο ἂν αὐτὸς ἀποθανεῖν ὑπὲρ τοῦ ἐκείνου ζῆν. ἐπεὶ δὲ τῷ μέτρα καὶ ζωῆς 29 καὶ τελευτῆς ἐκάστῳ ταλαντεύοντι τοῦτον ἔδοξε τὸν τρόπον, ἐκείνῳ μὲν ὁμολογεῖν προσῆκον χάριτας τῆς περὶ ἡμᾶς σοφῆς οἰκονομίας, αὐτοῦς δὲ ἕκαστον ὅτι ἂν εἴη αὐτῷ τε προσῆκον καὶ λυσιτελεῖς σκοπεῖν. ὃ δὲ καὶ μοι σκεψαμένην περὶ ἔμμαντοῦ,

13. βασιλέα P.

17. αὐτὸν δι' ἐκείνου P.

unde nec imperatore adhuc superstite, quamvis multis saepe ab eo precibus fatigatus, purpuram induere sustinuit: cogitaverat quidem prius dignitate ultro abire et reliquum vitae curis et negotiis vacuum decurrere, quod, ut modo dicebamus, quidvis tolerabilius duceret, quam Romanis a se pestem evenire. Verum ut Chumnum in consessu superbe et impudenter se perstringentem (ad se enim potissimum eius maledictum pertinere censebat, omnium tunc Romanorum et opinione et re praecipuum,) nullus de intempestiva libertate increpuit aut accusavit, hoc ipsum civilis seditionis exordium fore ratus, citius quam volebat, potestate se abdicandi desiderio captus est.

3. Ergo die proxime sequenti cum ipse et patriarcha essent in palatio, per eum imperatrici haec renuntiat. Si fuisset a Deo in eius relictum arbitrio (ipso teste, vera se dicere,) utrum mallet imperatorem quidem vivere, se autem pro illo vitam ponere, quasi omnibus punctis omnique studio et alacritate praeoptaturum fuisse mori, ut illi vivere diutius concederetur. Quoniam vero Deo unicuique sua fata dispensanti ita placuisset, aequum esse eidem ut sapientissimo rerum nostrarum statori, gratias agere et hominum quemlibet pro se, quid sibi conveniens utileque sit, circumspicere. Hoc

- A.C. 1341 ἔδοξε δεῖν τῶν μὲν πραγμάτων ἀποσχέσθαι · συνεῖναι δὲ τὸν ἐπίλοιπον ἀπραγμοσύνη βίον, ὅπως ἂν δύνωμαι, διάγοντα κατ' ἔμαυτόν. οὕτω δὴ δόξαν, ἥδη καὶ σοὶ κατάδηλον ποιῶ." τοῦ
- C πατριάρχου δὲ πυνθανομένου τὴν αἰτίαν, δι' ἣν αὐτῷ τοιαῦτα πρὸς τὴν βασιλίδαν παρέστη λέγειν, καὶ πρότερον μὲν ἔφρασκε τοὺς τοιούτους στρέφειν λογισμοὺς καὶ ἀναγκαῖον οἶσθαι ἀφίστασθαι τῶν πραγμάτων. ὃ δὲ με τάχιον ἀνέπεισε τὴν βουλήν ἀνακαλύπτειν, οὐδὲν ἕτερον εἶναι, ἢ ὅτι τῇ προτεραιᾷ κατὰ τὸν σύλλογον ἀκαιρῶς τοῦ Χούμνου καὶ ἀνοήτως παρῴρησιασάμενον καὶ ἐὰν τῷ ἐσχάτῳ ἀποκαλυφθῇ, ¹⁰ σιγᾷ τῷ ὁ πρῶτος φραμμένον, οὐδ' ἡ βασιλὶς οὐτ' αὐτὸς ἠγανακτήσατε πρὸς τὴν ἀνωισχυντίαν, οὐδὰ δίκην ἔδωκε τῆς ἀνοήτου γλωσσαλγίας, ἀλλ' ἐφρησυχάσατε τοῖς λεγομένοις, ὥσπερ εἰρημένου μηδενοῦ καινοῦ." ὁ πατριάρχης δὲ „εἰ μὲν καὶ τις ἄλλη πρὸς τοὺς τοιοῦτους" ἔλεγε „λόγους ἠγαγεν αἰτία, ¹⁵ αὐτὸς ἂν εἰδείης. εἰ δ' αὐτοῦ τούτου ἔνεκα μόνου παροξυνθεῖς,
- D ὄργῃ φερόμενος πρὸς ἐμέ τε καὶ τὴν βασιλίδαν, ἀφίστασθαι τῆς διοικήσεως ἔγνωσ τῶν κοινῶν, οὐτε δίκαια ποιεῖς, οὐτε προσήκοντα σαυτῷ. ἐγὼ τε γὰρ ἰσχυρίζομαι τουτωνὶ τῶν λόγων μὴ ἀκηκοῦμαι παντελῶς · καὶ δίκαιός εἶναι ἄξιόν ²⁰ πειστέυσθαι παρὰ σοί· οἶομαι δὲ καὶ τὴν βασιλίδαν τὰ ἴσα ἐμοὶ ἔρειν. οὐδὲ γὰρ ἂν ἤνεγκε σιγῇ, εἰ ἀκούσαι τε συνέβαινε
- V. 290 τῶν λόγων καὶ πρὸς σὲ εἰρηθεῖσαι οἰηθῆναι. διό σου καὶ δέο-

se sibi iam praestitisse visumque rerum administratione cedendum, et quod superest aevi, sibi, quoad fieri possit, soli viventem, in curarum vacuitate consumendum. Huius suae voluntatis eam esse ignaram noluisse. Sciscitante autem patriarcha causam, quid ei in mentem venisset, talem ad Augustam mittere nuntium, respondit: pridem se istas cogitationes volvere et abdicationem rectionis sibi necessariam arbitrari. Quod vero eum ad meditata citius patefacienda incitarit, non esse aliud, quam quod pridie Chumnus in conventu importune et insipienter ac sine fronte illud effutiverit, *si postremo revelatum sit, taceat primus*: quam impudentiam nec imperatrix, nec ipse patriarcha aegre tulerit, nec maledicentiam istam puniverit, sed perinde ac si nihil diceretur novi, in dicto istoc conqueverint. Excepit patriarcha. Num alia praeterea res te commoverit, ut hoc diceres, tu nosti: si propter hoc solum exacerbatus, mihi et imperatrici tantopere irascaris, ut rei publicae regendae munus abiicere constitueris, nec iuste, nec ex tua dignitate facis. Nam ego me verba illa Chumni omnino non audivisse, tibi confirmare possum: et mihi fidem haberi aequum est: putoque imperatricem eadem mecum confessoram. Haud enim vocem tenuisset, si audivisset et te tactum credidisset. Quare te oro quaesoque, uti verbis

μα τῶν πρὸς τὴν βασιλίδι λόγων ἀποσχέσθαι, οὐ φαύλην A.C. 1341
 τινὰ ἐσομένον ἐπιθήκη τῶν κακῶν. ὁ δ' οὐκ ἀνίη, ἀλλ' P. 357
 ἐκέλευεν ἀπαγγέλλειν, νῦν μὲν, φάσκων, τὸν λόγον μόνον
 ἐκείνον τὸν ποιήσαντα τὴν ταραχὴν, ἴσως δέ τινα καὶ ἄλλα
 5 ἔχειν ἀνέκφορα ἐν τῇ ψυχῇ. αὐτίκα μὲν οὖν ὁ πατριάρχης
 ἐποίησε τὰ κεκαλυμμένα καὶ τῇ βασιλίδι ἀπήγγειλεν, ὅσα ὁ
 μέγας δομῆστικός πρὸς αὐτὸν διαλεχθεῖη. ἡ δὲ ἐλπίδος τε
 ἔξω καὶ πέρα προσδοκίας λόγους ταῖς ἀκοαῖς εἰσδεξαμένη,
 ἠνιάτο μὲν ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, ἔξεπέληκτο δὲ, ὅτι τὸ τὸν
 10 ἰομέγαν δομῆστικὸν πείσαν, τοιαυτὰ τε ἐνθυμηθῆναι καὶ πρὸς
 αὐτὴν εἰπεῖν. ὅμως ἑαυτὴν ἀναλαβοῦσα, ἀντεμήνυεν αὐτῷ, μὴ
 παντάπασιν αὐτῷ προσήκειν τοὺς τοιούτους λόγους, οὐδὲ τῆς B
 αὐτοῦ διανοίας ἀξίους εἶναι, οὐδὲ τῆς πρὸς βασιλέα φιλίας,
 ἢ ἐκ παιδῶν ἄχρι καὶ εἰς τόδε χρόνου ἀλλήλοις διετηρήσατε
 15 ἁδούλον καὶ καθαρὰν. διὸ οὐδὲ πείθεσθαι οἶά τε εἰμὶ, ὡς παρα-
 φρονούντος ἔνεκα ἀνθρώπου προήχθης εἰς τοσοῦτον καὶ ὀργῆς
 καὶ λύπης. ἐγὼ δὲ μὴτ' ἀκηκοῆναι τοῦ ἀνθρώπου λέγοντος
 ὁμολογῶ, μὴτ' εἰ καὶ συνέβαινε πυθέσθαι, προὔργον ποιή-
 σασθαι κολάζειν τὸν εἰπόντα. οὐδὲ γὰρ αὐτὸς σὺ ἐλάττω
 20 οὐδύναμιν ἔχεις ἢ ἐγὼ, κολάζειν τε τοὺς προσκρούοντας καὶ
 συγγνώμην παρέχειν, ἂν ἐθέλῃς. εἰ μὲν οὖν ἐκείνων ἔνεκα
 τῶν λόγων μόνον ἀγανακτεῖς, παρὰ σουτοῦ μᾶλλον ἢ παρ'
 ἐμοῦ προσήκει λαμβάνειν δίκας. εἰ δὲ καὶ τινος ἑτέρου δέῃ, C

talibus ad eam supersedeas, quae praesentibus malis non parvo ad-
 ditamento futura sunt. Ille non se flectere, et instare, ut impera-
 trici nuntius iret: nunc quidem illud verbum solum esse, quod
 turbas concitaret; fortasse autem alia quosdam inclusa habere in
 peccatore, quae prodere nolint. Statim igitur patriarcha ad impera-
 tricem refert, quae a magno domestico acceperit, et iussa efficit.
 Quae tam insperatos et inexpectatos sermones auribus hauriens,
 contristatur et ad stuporem miratur, quid cum ad haec cogitanda
 et sibi eloquenda perpulerit. Tamen ut se collegit, ei vicissim
 nuntiari iubet: Nulla ratione haec ipsum loqui decere; neque eius
 ingenio, neque amore illo, quo se ipse et imperator mutuo dile-
 xerint, quemque a pueritia usque ad hoc tempus purum sincerum-
 que conservarint, digna esse. Quocirca se credere etiam non posse,
 cum propter hominem fatuum eo iracundiae aegritudinisque proces-
 sisse. Deinde se nec audisse quid diceret; nec si audire contigisset,
 operae pretium censuram fuisse, hominem multare, quando ipsemet
 non minorem quam ipsa, et punjendi, a quibus offensus sit, et
 ignoscendi, si velit, auctoritatem habeat. Quamobrem si propter
 illud verbum dumtaxat indignaretur, a semetipso magis, quam ab
 illa poenas sumere convenire. Si quo alio sibi opus sit, quod ipsa

A.C. 1341 ὅπερ ἄχρι νῦν ἄγνωστον ἐμοὶ, λέγειν θαρρόντα, ὡς παρ' ἐμοὶ δύσκολον ἐσόμενον μηδὲν, ὅπερ ἂν σοι κατὰ γνώμην ἦ, εἰ μὴ πάντη τῶν ἀδυνατωτάτων εἶη." τοιαῦτα μὲν ἡ βασιλὶς πρὸς τοὺς τοῦ μεγάλου δομestίκου λόγους ἀπεκρίνατο, ὃ δ' ἔφρασκεν, αὐτὸν τε παντάπασιν ἠγνοηκέναι τὴν δύναμιν τῶν λόγων τῶν αὐτοῦ, καὶ βασιλίδᾳ τὴν διάνοιαν τῶν γινόμενων μάλιστα ὡς παρῴσιον ἔχειν. Ἰνα δὲ αὐτὸς τε εἰδῆς καὶ βασιλίδι φράσης, ὡς δίκαια διανοοῦμαι, ὡς ἔχω περὶ τῶν πραγμάτων ἄκουσον. τὴν μὲν ἐμοῦ τε καὶ βασιλέως ἐκείνου πρὸς ἀλλήλους ἐκ παιδῶν ἀκροτάτην φιλίαν σύ τ' ἂν ἀγνοοίης, ὥσπερ εἰκὸς, καὶ ἡ βασιλὶς πρὸς τὴν οἰκίαν διατριβούσα. ὅσα μέντοι γε πρὸς βασιλέα τὸν πάππον, πολέμου καὶ ἀρχομένου καὶ τελευτῶντος, ὅτε τῶν ἄλλων ἀπάντων πολλὰς καὶ παντοδαπὰς ὑποστάτων τὰς μεταβολὰς, πάντων ἀντιτεταγμένων, σχεδὸν εἰς ἐσχάτην ἀπορίαν συνηλάθη, αὐτῷ προθύμως συνηγωνισάμην, μήτε σώματος φειδόμενος, μήτε χρημάτων, μήτ' ἄλλου τῶν οἰκείων μηδενός, ἀλλ' ἐν τοῖς μάλιστα ἐπέηγουσι τῶν καιρῶν καὶ δεομένοις γνησίων φίλων, πάντα ἐγνόμην αὐτῷ καὶ τῶν δεόντων ἐνέλιπον οὐδὲν, καὶ μετὰ τὸ τῶν πραγμάτων ἐγκρατῆ γενέσθαι, ὅσα τε πρὸς τοὺς ἔξωθεν πολεμίους, καὶ Ἕλληνας λέγω καὶ βαρβάρους, καὶ πρὸς τοὺς ἔνδον ἐπιβούλους, ὥσπερ ἄλλος ὢν αὐτὸς, καὶ συγκατειργάζομην καὶ συνδιέφερον αὐτῷ τοὺς ὑπὲρ ἑαυτοῦ πόρους καὶ

6. γινόμενων P. 11. οἰκίαν P. et M. 12. πρὸς τὸν ante πρὸς add. P. πόλεμον P. et M.

usque nunc ignoret, cum fiducia aperiat: nihil fore, in quo eius animo non libenter gratificatura sit, nisi multo maxime ad praestandum impossibile fuerit. Sic imperatrix magno domestico respondendum curavit. Qui ad patriarcham: Et tu penitus vim verborum meorum ignoras, inquit, et Augusta a cogitatione eorum, quae fiunt, abest longissime. Ut autem et tu scias, et illi exponas, quam non iniqua in corde meo versem: audi, quis sit meus de re publica sensus. Meam cum defuncto imperatore a pueris perfectissimam amicitiam, et te nescire credibile est; et imperatrix in patria adhuc degens, nosse qui potuit? Quod vero ad bellum contra avum et inceptum et finitum attinet, quando reliquis omnibus multum et varie immutatis omnibusque adversantibus, in extremas fere difficultates devenit, quam promptus ei adiutor extiterim, nec corpori meo, nec pecuniis, nec alii cuiquam rerum mearum parcens; sed temporibus miseris et amicos germanos requirentibus, omnia ei factus sim, nullumque officium praetermiserim; et postquam rerum summam obtinuit, quantum ad externos hostes, Graecos inquam et barbaros, et ad domesticos insidiatores attinet, quomodo ego tamquam alter ille ei collaborarim, et cum eo ac pro eo multa

κελεύοντες, (ὅω γὰρ λέγειν τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων, ὡς Δ. Γ. 1341
 αὐτὸς πάντα πόνον ὑφιστάμενος, ἄλπον αὐτῷ καὶ ἄπονον
 ἐποίουν τὴν ἀρχήν,) πάντες μὲν ἂν εἶδεεν Ῥωμαῖοι, αὐτῶν
 σαφέστατα βούτων τῶν πραγμάτων, καὶ συμμαρτυρήσαιεν
 5 ἐμοί· τῶν ἄλλων δὲ πάντων μάλιστα ἢ βασιλῆς, ὅσα μὴ
 μόνον ὑπὸ τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ βασιλέως αὐτοῦ τὴν
 πρὸς ἀλλήλους ἡμῶν ὁμόνοιαν, τὴν πάντας, ὡς ἐγῶμαι, καὶ
 τοὺς πάλοι καὶ τοὺς νῦν ὑπερελάσασαν ἐπὶ φιλίᾳ ὑμνουμέ- V. 291
 νους, σαφῶς διδασκομένη. ἐφ' οἷς οὐκ ὀφειλεῖσθαι μόνον
 10 παρ' ἑκατέρων συνέβαινε ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄχρι νῦν χρό- B
 νον εὐκλεέστατα βιβιωκέειναι. ἄτοπον οὖν, τὸν μὲν προτοῦ
 χρόνον ἅπαντα μηδέποτε μηδεμίαν ἀδοξίας πρόφασιν παρε-
 σχηκέειναι ἑμαυτῷ, νυνὶ δὲ ἕκοντι λοιδορίας ἄξια καὶ μέμ-
 ψεως ποιεῖν. ἂν τε γὰρ ἀγνοήσας, οἷ' κακῶν τὰ πράγματα
 15 χωρήσει, ἑμαυτῷ μὲν ἀδοξίας, τοῖς λοιποῖς δὲ Ῥωμαίοις
 φθορᾶς καὶ κινδύνων αἴτιος καταστῶ, οὐδεμίαν παραιτεῖσθαι
 δίκαιος συγγνώμην αὐτὸς παρ' ἑμαυτῷ κριτῆ. ἂν τε καὶ συν-
 ορῶν, ὡσπερ ἤδη καὶ ἐπίσταμαι σαφῶς, ἔπειτα καταμαλα-
 κιζομένην δέει τοῦ μὴ δοκεῖν ἐν καιροῖς ἐπικινδύνοις τὴν ἀρ-
 20 χὴν μεθίεσθαι, οὐ λοιδορίας ἄξιος μόνον, ἀλλὰ καὶ δίκης C
 τῆς ἐσχάτης, ὅτι, καίτοι προσιδῶς, ὑπέμαινα ἕκὼν εἶναι
 κακὸς ὀφθῆναι καὶ μήτε καιροῖς, μήτε πράγμασιν ὡς δέον
 χρῆσασθαι εἰδῶς. οὐ δὲ ἕνεκα κινδύνων τε καὶ ἀδοξίας ἔργων

14. οἶων pro οἷ P.

19. καιροῖς, ἐπὶ κινδύνοις P.

gravia periculosaque sustinuerim (sileo enim de administratione,
 quo pacto omnem ego laborem perferens, imperium ipsi facillimum
 reddiderim,) Romani omnes scire possunt, rebus ipsis manifestissime
 clamantibus, et testimonium ferent; praeque omnibus imperatrix,
 quam non experientia tantum, sed ipsemet quoque imperator de
 mutua inter nos concordia docuit: quae quidem tanta fuit, ut opi-
 nione mea omnes et antiquos et recentes ab amicitia nobilitatos
 superaverit. Unde non modo vicissim nos adiuvari, sed etiam
 usque ad hoc tempus in summa gloria vixisse contigit. Turpe
 igitur, me, qui antehac nunquam ullius dedecoris occasionem mihi
 praeberim, nunc sponte ac libentem maledictis et reprehensione
 digna committere. Sive enim nescius, quo miseriarum res evadent,
 mihi quidem ignominiam, ceteris autem Romanis pericula exitium-
 que creavero, nullam vel me ipso iudice veniam; sive etiam ani-
 madvertens (quemadmodum iam liquido scio) tamen emollescere
 timore, ne scilicet praeter vituperationem crudelissimum quoque
 supplicium commerebor: quod quamquam praesciens, sustinuerim
 volens, ignavus et neque occasionum, neque rerum bene utendarum

- A.C. 1341 ἀντιφθέγγεσθαι ἡδύνατο. ἔπειτα ἐφ' ἰκανὸν πολλὰ δαίρυσαι συγῆ τῶν ὀφθαλμῶν καταγαγοῦσα, „ἄξιον ἂν" εἶπεν „ἀνέπεισέ τις ὄρος δύνασθαι μεταβῆναι, ἢ τὴν μεγάλου δομestί-κου γνώμην κινήθῃναι πρὸς βραχύ. ἐπεὶ δὲ περὶ ἐκείνου τοιαῦτ' ἀκούειν ἔστι νῦν, ἄπερ οὐδ' ἂν ποτε ἐνεθυμήθῃν, 5 προσηκούσης μὲν ἀπολογίας ἀπορῶ. ὁμοίως ἐκ τῶν μάλιστα.
- P. 360 μου καθικομένων τῆς ψυχῆς, ποιήσομαι τῆς ἀπολογίας ἀρχήν. λέγω τοίνυν πρὸς αὐτόν, ὡς ἄρτι νῦν ὥσπερ ἐξεστηκυῖαν τῶν φρενῶν ἢ κάρφ βαθεῖ καὶ ὑπνω κατισχημένην εἰς αἰσθησιν ἡγαγες τῶν περισχόντων με δεινῶν. πρότερον γάρ, 10 εἰ καὶ μάλιστα σαφῶς τὴν βασιλέως ἠπιστάμην τελευτήν, ἀλλ' οὖν, εἰσιόντος τε σοῦ πρὸς ἐμὲ, κἀκείνον ἐδόκουν, ὥσπερ ἔθος ἦν, συνεισιέναι καὶ ἀπίοντα συνέπεσθαι, καὶ μονοῦ καὶ φθέγγεσθαι ἐλογιζόμενην ἐκείνον, ὅτε διελέγον πρὸς ἐμὲ, καὶ ὅπως μετρίαν τινὰ ἐλογιζόμενην τὴν περισχοῦσάν με τῶν 15 κακῶν ἐπιφοβῆν. νῦν δὲ, ὥσπερ τινὸς παραπετάσματος ἀρθέντος, πάντα φαίνεται τὰ ἔνδον οὕτω σὺ τῶν ἐλπίδων ἡμῶς, Β' ὑφ' ὧν ἐφανακίζόμεθα, ἀποστέρησας, γυμνὰ παρεσκευάσας τὰ πράγματα καθορῆν, καὶ τοὺς μὲν ἄμους οἶεσθαι παῖδας ὀρφανούς πατρὸς, ἑαυτὴν δὲ χηρεῖα καὶ τοὺς ἐκ ταύτης κακοῦς 20 συνισχημένην. ἀλλὰ τί ἂν τις φραῖη ἢ καὶ λογίσαίτο περὶ σοῦ; πότερον ὡς ἐπιλέλησαι τῆς ἀκροτάτης συναφείας καὶ

10. κακῶν pro δεινῶν P.

14. φθέγγεσθαι P.

didisset, primum quidem prae dolore nihil respondere poterat. Deinde cum diu largas in silentio lacrimas effudisset, Facilius, inquit, persuasisset mihi quispiam montem transferri, quam mentem magni domesticum ad momentum temporis immutari posse. Quoniam ergo de illo talia iam est audire, qualia mihi nunquam succurrerunt, quid apte respondeam, penitus haereo. Verumtamen ex iis, quae me praecipue momorderunt, respondendi ducam initium. Dico igitur (quasi enim praesentem alloquar) Tu modo vel ut mente alienata aut sopore profundo veteraque demersam, ad sensum circumstantium me malorum perduxisti. Prius namque, etsi certo sciebam imperatorem esse mortuum, nihilo minus cum tu ad me ventitares, etiam illum, ut consueverat is, ad me putabam ingredi tecumque abire, ac tantum non etiam in tua loquela illius affatus haurire. Et omnino mediocribus quibusdam malis cinctam me arbitrabar. At nunc velut peripetasmate sublato, interiora patent omnia: sic tu spe, quae nos ludificabatur, erepta, res nudas aspectui subicisti et filios quidem meos iam pupillos, me autem viduam et miseris cum viduitate coniunctis implicatam spectatoribus exhibuisti. Quid autem dicemus de te aut quid cogitabimus? An te oblitum esse coniunctissimae illius necessitudinis et admirabilis

τῆς θραυμαστῆς ἐκείνης φιλίας βασιλέως τῆς πρὸς σέ, ἧ δια A.C. 1341
 τὸ μέγεθος οὐδὲ πιστεύειν εἶχον οἱ πολλοί; ἀλλ' οὐκ οἶομαι
 δυσήσασθαι, εἴ γε καὶ μάλιστα ἐβούλου. οἶμαι γὰρ εἴ τις
 τὴν ἐν ἀνθρώποις ἅπασαν φιλίαν συλλαβὼν, ἔπειτα πρὸς
 5 παραδείγμα τι θελήσειε σκοπεῖν, ἐξ οὗ τοῖς ἄλλοις τε κἀ-
 κείνῳ τὴν αὐτῆς ἰσχὺν ἐξέσται κατιδεῖν, ὑμᾶς ἂν μόνους C
 παραδραμῶν, ὡς καὶ τοὺς ὄρους ταύτης ὑπερβάντας, ἐκ
 τῶν ἐπιλοίπων ἐξευρίσκειν, ὅτι ἂν εἴη, πειρᾶσθαι πρῶτον·
 τοσοῦτον οὐ τοὺς φίλους μόνον, ἀλλὰ καὶ ἰδέαν αὐτὴν τῆς
 10 φιλίας ἔθεσθε κατόπιν. καὶ τοῦτο οὐκ ἐκ τῶν πραττομένων
 μόνον ἦν ὄρεῖν, καὶ βασιλέως δὲ ἦν ἀκούειν πολλὰ πολλάκις
 φθεγγόμενον, ὡς καὶ φιλότων καὶ γυναικὸς καὶ συμπάντων,
 ὡς εἶπεν, χρημάτων τὴν εἰς σέ φιλίαν προηγοῖτο. πότερον
 οὐν ὡς μὲν ἐπιλέλθαι τῆς βασιλέως φιλίας, οὐδὲ τῷ λίαν
 15 συκκοφαντικῶ τούτους τρόπον εἶπεν ἐξέσται· ὅτι δὲ μεμνημένος
 ἀγνωμονεῖς καὶ τοὺς βασιλέως παισὶν ἐναντίας ἧ προσῆκεν
 ἀποδίδως ἀμοιβὰς μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτήν; ἀλλ' οὔτε
 τοῦτο σὸν, ὥσπερ οὐδὲ τὸ πρῶτον. οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ τῶν V. 293
 πρὸς ἐμέ σου λόγων, οὓς ἐκάστοτε, καὶ βασιλέως ζῶντος, δι-
 20 ἐξίεις, ἄξια τὰ δεδογμένα νῦν. οὐ γὰρ δήπου γε ἐπιλέλθαι,
 ὡς πολλοὺς ἀγῶνας καὶ κινδύνους καὶ θάνατον, εἰ οἶόν τε
 εἶπεν, ὑπὲρ τῆς ἐμῆς ἀφελείας καὶ τῶν παιδῶν ἐτοιμότητος

9. τῆς om. P.

11. ἦν ante ὄρεῖν om. P.

δὲ om. P.

amicitiae, quae imperatori tecum fuit, quam propter magnitudinem credere imperitum vulgus non poterat? Atqui hoc te nequire opinor, etiamsi velis. Sic enim statuo, quidquid est in genere humano coniunctionis et familiaritatis, si quis in unum colligeret, deinde ad exemplum aliquod respicere vellet, ex quo et aliis et sibi vim eius liceret perspicere, vobis solis praeteritis (ut qui etiam terminos huius transcendistis) inter alios potius id investigandum: usque adeo non amicos tantummodo quoslibet, sed ipsam quoque insidentem in animis amicitiae ideam speciemque exsuperastis. Atque hoc non in iis solum, quae agebatis, erat observare, sed imperatorem praeterea saepenumero multis verbis testificantem audivimus, te sibi et liberis et uxore et, ut breviter dicam, rebus omnibus cariorem esse. Num igitur ne insignis quidem calumniator te huius amicitiae oblitum, memorem autem nihilo minus improbe agere liberisque imperatoris post eius obitum alias quam debuisti gratias referre dicere poterit? Atqui non magis hoc tuum est, quam prius. At vero nec tuis sermonibus, quos semper, etiam vivo imperatore, mecum habebas, consentientia sunt, quae statuisti. Non enim e memoria excidit tibi profecto, ut multa te certamina variosque casus et mortem quoque ipsam, si dici fas est, pro meis filiorumque meorum rationibus turbulentis temporibus promptissime subiturum

Cantacuzenus II.

3

A.C. 134: εἶναι, καιροῦ καλοῦντος, ὑπομένειν ἰσχυρίζου. οὐδὲ νῦν παρόντος, εἰ σοι ἐξελέγησθαι ἐπὶ τῶν ἔργων εὐπρεπές, αὐτὸς ἐρεῖς. ἔτι δὲ οὐδ' ἐμαυτῇ τι σύνοιδα σοὶ προσκεκρουκυῖα,

P. 36: ἀλλ' ἐξ ὅτου παρεγενόμην ἐν τοῖς βασιλείοις οἴκοις, οὐδὲν ἀποδέουσαν οὐτ' εὐνοίαν, οὔτε τιμὴν ἢ τὰδελφῶν κόντη πα-5 ρειχόμεν, μᾶλλον δὲ καὶ πλείω παραπολὺ, ὅσον ἐκείνου μὲν οὔτε τεθνεῶτος ἐμοί τις βλάβη, οὐτ' ὠφέλεια ζῶντος ἐψεται, τοσοῦτο διψικισμένον· σὺ δὲ καὶ ζῶν τὰ μέγιστα ἂν ὀνήσαις, καὶ ἀποθανὼν οὐδὲν ἤττον ἐμοί τε καὶ τοῖς Ῥωμαίων πράγμασι λυμαγῇ. ἐγὼ δὲ καίτοι πολλὰ συνείρειν ἔχουσα καίτιο ἀποδεικνύμαι δι' αὐτῶν, ὡς οὔτε συμφέροντα, οὔτε δίκαια ἐβουλεύσω, ἐκεῖνο μόνον ἐρῶ, τὰ ἄλλα καταλιποῦσα. εἰ γὰρ παριόντα τινὰ ὁδὸν τῶν ἐπιφανῶν τινι συνέβη γυναικί συν- Βτυχεῖν, χηρεῖα μὲν συνούση καὶ τοῖς ἐκ ταύτης κακοῖς, καὶ παισὶν ὀρφανοῖς καὶ μηδένα τὸν προστησόμενον ἔχουσι προσ-15 τετηκυῖα καὶ διὰ ταῦτα πολλοὺς ὑφορωμένη τοὺς κινδύνους καὶ δεομένη τῆς δυστυχίας οἰκτεῖραι καὶ αὐτῆς προστῆναι καὶ τῶν παιδῶν, οὐδὲν ἕτερον εἰς δικαίου λόγον προβαλλομένη ἢ τὴν εὐγένειαν καὶ τὴν παρ' ἀξίαν κακοπραγίαν, οὐκ ἔδει καὶ θεὸς καὶ πάντα ὄντιν οὖν ὄλος σὺ, τῶν ἄλλων ἀμε-20 λήσαντα, πρόνοιαν ποιήσασθαι τῆς γυναικὸς ὅση δυνατῇ, καὶ ἀξιόχρεως τοὺς ὑπὲρ ἐκείνης νομίσαι πόρους εἰς εὐκλείας

8. τοσοῦτον M. 9. ἡμῖν P. 16. ταύτας P. 18. καὶ add. M. 19. παρὰ ἀξίαν P.

asseveraveris. Qua quidem necessitate nunc praesente, an re ipsa te refelli ac redargui pulcrum adeo tibi sit, tu videris. Praeterea non mihi sum conscia, offendisse aliquando voluntatem tuam: sed ex quo in domum imperatoriam nupsi, aequè ut fratrem meum germanum Sabaudiae comitem te colui ac dilexi: imo vero multo amplius, quod ex illo mortuo neque detrimenti quidquam, nec superstitie quidquam commodi, tantis a me terrarum spatiis disiuncto, adipiscar. Tu autem quantum prodesse potes vivus (potes autem longe plurimum) tantum mihi quae et rei publicae Romanae nocere potes mortuus. Quamquam porro multa quae adhuc adiungere et inde ostendere, te neque frugiferum neque iustum cepisse consilium, omissis aliis, illud tantum dicam. Si cui viatori contingeret, in mulierem aliquam nobilem incidere, viduitatis calamitate conflictantem, cum liberis orphanis, tutore prorsus destituta, et idcirco multa metuentem aspera, orantemque ut aerumnarum suarum miseratus, sui liberorumque patrocinium susciperet, et argumenti ad impetrationem nihil afferentem nisi nobilitatem suam et conditionem infelicem ac se indignam: nonne oporteret, et te et quemcumque tui similem, ceteris sepositis, curare talem feminam, quantum in te esset, laboresque pro illa non recusatos ad celebritatis iustitiaque

λόγον καὶ δικαιοσύνης; εἰ τοίνυν τοῦτο μόνον ἤρκεσεν ἂν εἰς A.C. 1341
 κειθῶ, τίνα ἂν εὐπρόσωπον ἡπολογία ἀποδοίης, εἰ αὐτοῦ C
 τε τούτου καὶ πολλῶν ἑτέρων ἰσχυροτέρων παρόντων, ἀπα-
 ραίτητος ὄφθῃς. διό σου δέομαι, ταύτης ἀποστῆναι τῆς βου-
 51ης καὶ μὴ προφάσεως ἕνεκα μικρᾶς ἐμέ τε καὶ νηπίους παῖ-
 δας τοὺς ἐμοὺς, ὥσπερ ἐν μέσῳ πελάγει ναῦν ἐρήμην κυβερνή-
 του, καταλιπεῖν. ἀλλ' εἴτ' αὐτὸς πρῶτος ἐνεθυμήθης, ἄκαιρον
 ἠήσασθαι καὶ μυρίων γέμουσαν τὴν βουλήν κακῶν, εἴθ' ἑτέ-
 ρη συμβουλευόντι ἐπέσθης, μὴ τῶν φίλων ἐκεῖνον, ἀλλ'
 10 ἰοῦχθιστον ἠγέσθαι καὶ σοὶ μὲν πρὸς τὴν εὐκλειαν καὶ τὴν
 τιμὴν, ἡμῖν δὲ πρὸς αὐτὴν ἐπιβουλευόντα τὴν σωτηρίαν,
 προσθήσω δ' ὅτι καὶ πᾶσι τοῖς Ῥωμαίων πράγμασι κοινῆ-
 ἔργῳ δὲ εἰ καὶ μὴ ἀπ' ἐαυτῆς αὐτὴ τὸ δέον συνεώρων, ὡς D
 οὐδεμία τις ἑτέρα κοινῆ τοῖς πᾶσι βεβαιότερα σωτηρία, ἢ
 15 σὲ τοῖς πράγμασιν, ὥσπερ καὶ ζῶντος βασιλέως, ἐφροσάται,
 ἔξ αὐτῶν γούν τῶν βασιλέως λόγων, οὓς περὶ σοῦ πολλάκις
 ἐποιεῖτο πρὸς ἐμὲ, μάλιστα δὲ πρὸ τῆς τελευτῆς μικρὸν,
 ἐχρῆν συνεῖναι τὸ συνοῖσον. ἀνακείμενος γὰρ ἐπὶ γόνασι τοῖς
 ἐμοῖς, σοῦ παρόντος, „ὁ μὲν καιρὸς” ἔφη „τῆς ἐμῆς ἡκει
 20 τελευτῆς. σὲ δὲ χρὴ σκοπεῖν, ὅπως ἐμοῦ μὴ ἀπελθόντος λο-
 γισμοῖς τισιν ἢ καὶ λόγοις ἐνίων ἀπατηθεῖσα, ἑτέρῳ τινὶ πρό-
 σχης τὸν ἄνδρα τυτυονὶ διωσαμένη. εἰ γὰρ τοῦτο συμβαίῃ,

13. ὡς add. M. 14. πράγμασι pro πᾶσι P. 19. παρίοντος
 P. et M., παρόντος V.

rationem reputare idoneos? Si ergo hoc dumtaxat ad persuadendum
 sufficeret, quem, amabo, defensionis colorem habebis, si hoc ipso
 multisque praeterea firmiteribus argumentis suppeditantibus inflecti
 haud potuisse viderere? Quapropter te obsecro, muta istam men-
 tem et noli tam levi occasione me cum tenellis adhuc liberis tam-
 quam in medio pelago navim magistro carentem deserere: sed sive
 per te in hanc sententiam es ingressus, alienam et mille malorum
 plenam existimes: sive alterius persuasione huc es delapsus, ne illum
 amicum, sed inimicissimum et tuae quidem gloriae honorisque, no-
 strae autem salutis, imo totius imperii Romani communiter insi-
 diatorem arbitrerere. Et tametsi per me non viderem, quid necesse
 sit, nimirum non aliunde certius ac stabilius fore salvam Roma-
 nam rem publicam, quam si tu eius gubernacula teneas, perinde ut
 vivo Imperatore tenuisti: at saltem ex ipsis eius sermonibus, quos
 de te non raro mecum praecipueque paulo ante mortem habuit,
 quid expediret, me intelligere oportebat. Recubans enim, te praes-
 ente, in gremio meo, Tempus quidem mei ex hac luce discessus
 adest, inquit: tibi cavendum est, ne falsis ratiocinationibus aut
 oratione quorundam decepta, repulso hoc viro cuiquam alteri au-
 scultes. Nam ita si fiat, et tu et liberi tui et Romanum imperium

A.C. 1341 οὐδὲν ἔτι τὸ λείπον σέ τε καὶ τέκνα καὶ τὴν ἄλλην ἄπασαν
 P. 362 τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν ἀπολέσθαι· αὐτῷ δὲ προσέχουσα,
 V. 294 ἄριστα σαντῆ τε καὶ τοῖς πράγμασι βουλευέση." εἰ δὲ τοιαῦτα
 πρὸς τε βασιλέως ἐδιδάχθη καὶ παρ' ἑμαυτῆς αὐτὴ τὰ ὅμοια
 γινώσκω, τί' ἔχει λόγον, οἷς αὐτὸς κακῶς καὶ ὡς οὐ δεόντ'
 ἐβουλευέσω, πείθεσθαι καὶ αὐτὴν ἐκούσαν εἶναι. ἂν μὲν οὖν
 οἷς εἶπον τὴν ἀτοπίαν καὶ αὐτὸς τοῦ πράγματος ὄση κατι-
 δὼν, ἀπόσχη τοῦ τε τοιαῦτα καὶ βουλευέσθαι καὶ λέγειν, καὶ
 τῶν πραγμάτων, ὥσπερ εἴωθας, ἐχόμενος, αὐτὸς μὲν τὰ
 κοινῇ συνοίσοντα Ῥωμαίοις, καὶ τῆς ἄνωθεν χειρὸς συνεφα- 10
 πτομένης, πράττης, ἐμοὶ δὲ παρέχης ἡσυχίαν, τὰς ἐμὰς
 θρηνεῖν καὶ κόπτεισθαι συμφορὰς, (τοῦτο γὰρ ἐμοὶ παραμυ-
 B θία μόνον καὶ τῶν κακῶν ἀνακωχῆ,) δίκαιά τε ὁμοῦ καὶ συμ-
 φέροντα καὶ σαντῷ προσήκοντα ποιήσεις. ἂν δὲ πάντα διω-
 σάμενος καὶ ἀπορρήψας, ἐνὸς μόνου γένη τοῦ τοῖς δεδογμέ- 15
 νοις ἐγκαρτερεῖν, πᾶσι χαιρῆν εἰπὼν, ὃ καὶ αὐτὴ ποιήσω,
 σοὶ θῆσω φανερόν. πᾶσαν γὰρ αἰδῶ καὶ γυναικείαν ἀσθέν-
 νειαν ἀποθεμένη καὶ τῶν τοῦ σωφρονεῖν ὥσπερ λογισμῶν
 ὑπὸ μεγέθους ἐκτραπέισα τῶν κακῶν, κατὰ μέσσην τὴν πόλιν
 γενομένη καὶ ἀναθεῖσα ἑαυτὴν ἐπὶ τινος μετεώρου, ἵν' ἐξῆ- 20
 διά πάντων ἐξικνεῖσθαι τὴν φωνήν, ὄρθιον βοήσομαι καὶ
 μεγαλοφωνότατον· ἄνδρες Ῥωμαῖοι, μᾶλλον δὲ καὶ Ἕλληνας
 C καὶ βάρβαροι πάντες, εὖ ἴστε, ὡς πάντα ἀπόλωλε καὶ διέ-

6. εἰ μὲν P.

11. πράττης et παρέχεις P.

universum necessario peribitis. Sin illi morem gesseris, tibi et rei publicae etiam atque etiam profueris. Si igitur haec ab imperatore didici et per me similiter iudico, quomodo non ineptum sit, quae tu male et secus quam decebat cogitasti, iis me quoque libenter assentiri? Quare si ex his quae dixi, tu quoque, summa rei indignitate perspecta, haec velle et loqui desieris et ut consueveras, in gubernando processeris, ipse quidem divina te adiuvante manu, quae in commune Romanis commodabunt efficies: mihi vero a calamitatibus meis deflendis ac plangendis requiem praestabis, quae sola erit consolatio mea et malorum meorum induciae, et quae iusta, utilia tibi que decora sunt perpetrabis. Sin contemptis et abiectis omnibus hoc uno te obfirmaveris, quod tibi proposuisti, quid ipsa contra factura sim, enuntiabo. Omni verecundia et imbecillitate muliebri deposita ac veluti prae malorum magnitudine mentis inops, in media urbe loco aliquo editiore conscenso, unde verba mea ad omnium aures allabantur, intentissima plenissimaque voce exclamabo: viri Romani vosque Graeci vosque barbari, audite; perierunt, occiderunt omnia, nec ulla manet amicus apud homines gratia, nec cuiquam veritas et iustitia curae sunt; et animi constan-

φθαρται, καὶ οὕτε φιλάς χάρις οὐδεμία κεῖται παρ' ἀνθρώ- A.C. 1341
 ποῖς, οὐτ' ἀληθείας μέλει καὶ δικαιοσύνης οὐδενί· λογισμῶν
 τε στεφρότης οἴχεται ἐκ τῶν ἀνθρώπων καὶ συλλήβδην πάντα
 ἀγαθὰ, εἰ δὴ ὁ μέγας δομέστικος ὡσπερ ἐκ τινος ἀντιπνοίας
 5 ἐναντιώτατος ἑαυτῷ φανείς καὶ τῆς μὲν φιλάς ἐπιλεησμέ-
 νος βασιλέως, ἀμελήσας δὲ καὶ τῆς αὐτῷ προσηκούσης ἀλη-
 θείας καὶ δικαιοσύνης καὶ φιλοτιμίας τῶν καλῶν, αὐτὸς μὲν
 ἐσκέπαστο ἀπραγμοσύνη τὸν ἐπίλοιπον βίον ζῆν, ἐμὲ δὲ καὶ
 10 ὡσπερ τι βάρος ἀνόνητον ἀπερῆρίψατο καὶ κατέλειπεν, ὡσπερ
 ἀγνοήσας, εἰ δὴ ποτε καὶ μορφὴν ἡμῶν ἔγνω ἢ ἀκοῆ παρει- D
 λήφει τὰ καθ' ἡμᾶς. οὕτω δὲ τὸ ἄφιλον τῆς σῆς γνώμης
 καὶ ἄστατον καὶ ἀβέβαιον στηλιτεύσασα, εἴ γε συμβαίῃ, καὶ
 15 ἐπιτότοις δὲ πᾶσιν αὐθις σοῦ δεομαι, μηδὲν παρενοχλεῖν,
 ἀλλὰ τῶν τε λόγων ἀποσχέσθαι τουτωνί καὶ τὰ δεόντα ποι-
 εῖν, ὡσπερ ἐξαρχῆς ἐχόμενον τῶν πραγμάτων.

ε'. Τοιαῦτα μὲν ἀπεκρίνατο ἡ βασιλις ἐξ ἄγαν ἀλγού- P. 363
 σης καὶ ὀδυνωμένης ψυχῆς. ὁ μέγας δὲ δομέστικος ὡσπερ
 20 ἐλεγχόμενος αὐτὸς ὑφ' ἑαυτοῦ, ὡς δίκαιά τε ὁμοῦ καὶ προ-
 σήκοντα ἐφθέγγατο, καὶ μηδὲν ἀντιλέγειν ἔχων πρὸς οὕτως
 ἀπόδειξιν ἐναργῆ τῆς ἀληθείας, πρὸς πατριάρχην μὲν ἐφθέγγ- B
 ξατο οὐδὲν, παραλαβὼν δὲ αὐτὸν, εἴσεισιν εἰς βασιλίδα. ἡ

10. ἀπερῆρίψατο V., ἀπεκρίψατο P. et M.

tia, summam, bona omnia ab hominibus demigrarunt: siquidem
 magnus domesticus ceu vento reflante sibimet ex diametro contra-
 rius evasit, et amicitiae, quae illi cum imperatore intercedebat,
 oblitus, neglectaque, quod minime decebat, veritate atque iustitia
 et honestatis amore posthabito, ipse quidem, quod superest anno-
 rum, per inertiam traducere constituit: me autem liberosque meos
 aunc aliena et multa sollicitudine indigentes, ita reliquit ac si onus
 inutile reiiceret: quasi nesciret, equid unquam nos de facie nosset
 aut res nostras auribus accepisset. Sic animum tuum a colenda ami-
 citia alienum et inconstantiam tuam omnibus palam prodam et, si
 ita res tulerit, etiam lacta moriar, poena de te sumta. His de
 causis rursus te oro, ne turbas moveas: sed verbis istiusmodi tem-
 perans, ut ab initio solebas, rem publicam administres.

5. Hoc responsum e nimium dolente et afflicto pectore pro-
 fectum remisit imperatrix. Magnus autem domesticus tamquam a
 semetipso convictus, eam iusta rationique consentanea locutam, et
 nihil potis adeo manifestae veritatis demonstrationi opponere, pa-
 triarchae quidem nihil respondet: sed cum eo ad imperatricem in-
 greditur. Quae primo eius aspectu dolore oppressa, diu largo

A.C. 1341 μὲν οὖν εὐθὺς ὡς εἶδε, λήπη κάτοχος γεγενημένη, δάκρυσα περιεῤῥεῖτο καὶ ἐθρήνησεν ἐφ' ἱκανόν, τῆς ἔνδον ἀλγηδόνας ἐναργῆ τεκμήρια τὰ δάκρυα παρεχομένη. ἐπεὶ δὲ ἐπαύσατο, V. 295 λόγου πρὸς αὐτὴν ὁ μέγας δομέστικος ἤρχετο τοιοῦδε. „ἔθος ἐστὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν, ἐπειδὴν αὐτοῖς τινες χρήσονται⁵ διαλλακταῖς ἢ πρὸς φίλους καὶ οικείους, ἂν τι πρὸς αὐτοὺς διενεχθῶσιν, ἢ καὶ πρὸς ἄγαν πολεμίους, τὰ μὲν σκληρὰ τῶν ἀποκρίσεων καὶ ὅσα μάλιστα δυνατὰ, τὴν τε εἰρήνην C διαλύειν καὶ διερεθίζειν τὸν ἀκούοντα πρὸς ὀργήν, ταῦτα μὲν συγκαλύπτειν καὶ παρῖεναι σιγῇ. ὅσα δὲ προσηνῆ καὶ¹⁰ ἡμερα καὶ ἱκανὰ πρὸς διαλύσεις, τὰ τοιαῦτα ἀπαγγέλλειν, οὐκ ἐλάττω ἢ ὅσα ἤκουσε προστιθέντα καὶ παρ' ἐαυτοῦ. ὡσπερ αὖ πάλιν οἱ τοὺς τρόπους μοχθηροὶ καὶ συγκρούειν τοὺς ἀνθρώπους πρὸς ἀλλήλους ἤρημένοι, τὰ πρὸς ὀργήν μὲν ἀπαγγέλλουσι μετὰ προσθήκης, ὅσα δὲ πρὸς διαλλαγὰς¹⁵ ἐπιτήδεια καὶ συμβάσεις, σιωπῶσι. νυνὶ δὲ δὴ καὶ αὐτὸς τῷ πατριάρχῃ μηνυτῇ χρησάμενος τῶν λόγων τῶν ἐμῶν καὶ πάλιν δι' αὐτοῦ τὴν γεγενημένην ἀπολογίαν παρὰ σοῦ μεμα- D θηκῶς, ἔδεια μὴ τὴν ἐμὴν ψυχὴν, οἰδαίνουσαν καὶ φλεγο- μένην ὑπὸ λύπης, ἀναρύχειν βουλόμενος καὶ καταστέλλειν,²⁰ τοιαῦτα ἐφθέγγατο ἡμερα καὶ προσηνῆ. πρὸς σὲ δὲ οὔτε τοὺς ἐμοὺς ἀκεραίους διεσώσατο λόγους, μήτ' αὖ πάλιν οἷας ἔτυ- χεν ἀπολογίας ἀπήγγειλε καὶ πρὸς ἐμέ. ἀλλ' ἀνθ' ἐτέρων

6. εἰν τε P. 10. περιέγει P.

humectavit ora flumine et lacrymis intestinum cruciatum testata est. Postquam quievit, magnus domesticus sic eam compellavit. Usitatum est viris bonis, cum pro pacificatoribus aut ad amicos et cognatos, si quid inter eos dissidii natum fuerit, aut etiam ad hostes capitales missi fuerint, quae in responsione duriora sunt et quaecumque tum pacem distingere, tum audientem irritare ad iram possunt, ea silentio tegere ac praeterire: quae autem lenia, mansueta et ad compositionem idonea, ea renuntiare ac non pauciora iis, quae acceperunt, de suo apponere. Quomodo contra improbi et qui homines inter se committere constituerunt, quae ad excitandam iracundiam valent, cum auctario nuntiant: quae autem ad reconciliationem et pacta ineunda quadrarent, illa reticent. Nunc quia et ipse patriarcha verborum meorum ad te internuntio usus sum rursusque per eum responsionem tuam accepi, timui, ne animum quidem meum ira doloreque tumentem et ardentem refrigerare ac reprimere volens, tam placida et mitia protulerit: ad te autem neque mea verba importuniora servaverit, neque rursus, quae respondisti, retulerit: sed alia pro aliis locutus, nunc ad tempus nos conciliet, pauloque post dissidium inter nos maius et gravius

ἔπειτα εἰπὼν, νῦν μὲν διαλλάξαι πρὸς καιρὸν, ὅτερον δὲ Α. Q. 134
 ὀλίγω μείζω καὶ βαρυτέραν κατασκευάσει γενέσθαι τὴν δια-
 φοράν. οὐ δὲ ἔνεκα καὶ αὐτὸς, εἰ τοιαῦτα ὄντως εἴρηται
 παρὰ σοῦ, δεῖν ἔγνω ἀκριβῶς μαθεῖν, ὡς ἂν εἰδείην, ἢ χρῆ
 5 καὶ περὶ τῶν ἐπιλοίπων ποιήσασθαι τοὺς λόγους." καὶ πάντα
 διεξελθὼν, ὅσα πατριάρχης πρὸς αὐτὸν διαλεχθεῖη, ἐπυνθά-
 νετο αὐτῆς, εἰ καὶ αὐτῇ τοῦτον εἴρηται τὸν τρόπον. ἐφ'
 ἅπασιν δὲ συντιθεμένης ὡς ὕρθως καὶ ἀληθῶς γεγενημένοις,
 „οὐκοῦν," εἶπεν „εἰ καὶ πρὸς τὰ ἐπιλοιπα τραχέως δόξω P. 364
 10 προσφέρεσθαι καὶ ἀπερισκέπτως, μηδεμίαν ἐμοῦ καταγινώ-
 σκειν μῆτ' ἀπειροκαλίαν, μῆτ' ἀνθάδειαν καὶ θρασύτητα τῶν
 τρόπων ἀξιῶ, ἀλλ' εἴ τις προσεῖη καὶ τοῖς λόγοις ἀταξία,
 ἐκείνην μὲν προσλογίζεσθαι τῶν πραγμάτων τῇ ἀνάγκῃ, ἐμοὶ
 δὲ παρέχεσθαι συγγνώμην ὡς ὑπ' αὐτῶν βιαζομένῳ. ἐγὼ νο-
 15 μίζω πάντι ὄντινούν, ὅστις μέλλει καλῶς καὶ ἥθος κατασκέ-
 πτεσθαι ἀνδρὸς καὶ τὰς τῆς ψυχῆς ὁρμὰς ὁποίας ἔχει, μῆτε
 τοῖς ἔξωθεν περὶ αὐτοῦ προσέχειν λεγομένοις, μῆτ' αὐτὸν
 ἐφ' ἑαυτοῦ σκοπεῖν ἐν οἷς καιροῖς οὐκ ἐπ' ἐκείνῳ ἦν τὸ τὰ
 βεβουλευμένα δύνασθαι εἰς ἔργα ἀγαγεῖν, ἀλλ' ἤνικα ἔξεστι
 20 μάλιστα χρῆσθαι τῇ δυνάμει. εἰ γὰρ τότε μηδὲν τι φαίνεται B
 τοιοῦτον δρῶν, οἷον αὐτὸν ἂν τις οἴηθείη, σχολῇ γ' ἂν εἰσ-
 ἔπειτα μεταβαλεῖν ὁ τοιοῦτος ἔλοιτ' ἄν. τοίνυν καὶ αὐτὸς
 ἐρῶ μετὰ παρῴησις περὶ ἑμαυτοῦ, ὡς οὔτε πρότερον ἐπε-
 δύμησα εἰς βασιλέως σχῆμα μεταμείψαι τὸ παρὸν, καίτοι

18. ἀφ' ἑαυτοῦ P. 20. φαίνοιο M.

efficiat. Quapropter num haec vere abs te dicta sint, accurate co-
 gnoscendum duxi. Mox omnia repetens, quae ex patriarcha audie-
 rat, num eadem ipsa dixerit sciscitatur. Qua ut recte et vere
 relatis assentiente, igitur, subiecit magnus domesticus, tametsi de
 reliquo ferocius me et inconsideratius videbor gerere, nullius me
 aut ineptiae aut arrogantiae audaciaeve condemnaandum: sed si qua
 fuerit in oratione mea confusio ac perturbatio, illam rerum neces-
 sitati adscribendam, mihi ut ab ipsis coacto ignoscendum autumo.
 Ego arbitror unumquemque, qui mores et affectiones alterius probe
 perpensurus et dispecturus sit, neque iis, quae foris de eo dicun-
 tur, debere attendere: neque illum per se ipsum considerare, quibus
 quibus temporibus consulta implendi potestatem non habebat: sed
 quibus maxime sua ei libertate ac potestate uti licitum est. Si
 enim is tum nihil horum committere videbitur, qualia quispiam
 commissurum putaret, hic in posterum haud quaquam ingenium
 immutaverit. Proinde et ego de me dicam libere, nec ante cupi-
 visse praesentem habitum mutare cum imperatorio, quamvis toties
 a superstite adhuc beatæ memoriae imperatore invitarer, neque

A.C. 1341 πολλὰ πολλάκις ὑπὸ περιόντος ἔτι τοῦ μακαρίτου βασιλέως ἐκείνου παρακληθεῖς, οὔτε νῦν ἔρω. εἰ γὰρ τοιοῦτοις ἔρωσιν ἀτόποις συνέβαινεν ἀλῶναι, τί τὸ κωλύον ἦν, ὅτε, βασιλέως τετελευτηκότος, αὐτὸς παραλαβὼν τοὺς παῖδας τοὺς ἐκείνου, τὰ βασιλεία κατέσχον ἐν φρουρᾷ, τῶν τε ἔνδον ἀσφαλῶς κα-
Cστεχομένων, καὶ τῶν ἔξω πάντων, τῶν μὲν εὐνοικῶς ἐμοὶ δια-
κειμένων, τῶν δὲ ὑποπησσάντων τὴν δύναμιν τὴν ἐμὴν καὶ οὐδὲ τολμῶντων ἀντιγρύζειν, τὴν οἰκουροῦσαν ἄγειν εἰς φῶς κακίαν ἢ τὴν ἐπιθυμίαν μᾶλλον κατὰ πολλὴν τοῦ κωλύσοντος τὴν ἐρημίαν ἐκπληροῦν; νυνὶ δὲ οὐ μόνον οὐδὲν τοιοῦτοιο
δεδρακῶς ἢ βεβουλενυμένος φαίνομαι, ἀλλὰ καὶ τούναντίον
πᾶν. ἐν ἀσφαλείᾳ γὰρ πάσῃ καὶ τοὺς βασιλέως παῖδας καὶ
V. 296 σὲ ἄχρις ἐνάτης ἡμέρας ἐκ τῆς βασιλέως τελευτῆς διατηρή-
σας, μετ' ἐκείνην τὴν τε φρουρὰν ἀπήγαγον τῶν βασιλείων,
ἦν αὐτὸς ἐγκαθιδρύσας ἦν, καὶ ἄλλην καταστήσας, ὅσην πρός 15
τὸ τῶν ἐπιβουλευσόντων ἰσως ἐπέχειν τὰς ὁρμὰς ἔκρινα ἀν-
Dτὸς ἀρκεῖν, οἵκαδε ἀνεχώρουν, τῶν πραγμάτων ἐχόμενος
ὥσπερ καὶ ζῶντος βασιλέως, πᾶσι παραινῶν, συμβουλευῶν,
δεδιττόμενος ταῖς ἀπειλαῖς, μηδὲν νεωτερίζειν, ἀλλὰ καθαρὰν
καὶ ἄδολον τηρεῖν καὶ τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν δουλείαν σοῖο
τε ὁμοίως καὶ παισὶ τοῖς σοῖς, καὶ δῆλος ὢν ὡς δίκαις ἐπι-
θήσων τοῖς νεωτεριοῦσι καὶ τὸν πόλεμον αὐτὸς ἀναδεξόμενος
ὑπὲρ ἑμῶν. τί οὖν ἂν τις εἴποι, τότε μὲν μὴ βουληθῆναι

10. τὴν add. M. 16. ἐπιβουλευσάντων con. ED. P.

iam cupere. Si enim huiusmodi nefanda cupiditate irretitus fuisset, quid tandem erat impedimenti, quando mortuo imperatore ipse, acceptis in tutelam eius filiis, palatium custodia muniebat, et qui erant intus tuto tenebantur, qui autem foris, eorum alii bene mihi volebant, alii potentiam meam formidabant, nec hiscere contra audebant, quo minus latentem intus ambitionem foras exererem, vel potius in tanta intercedentium solitudine cupiditatem meam satiare? Quod tantum abest, ut fecerim aut meditatam sim, ut plane contrarium fecerim. Nam te et filiis imperatoris usque ad diem ab eius interitu nonum tutissime in palatio servatis, postea praesidium a me ibi collocatum deduxi: et alio imposito, quantum ad insidiatum, si qui existerent, impetus cohibendos suffecturum censui, domum recessi; moderamen imperii, quod vivo imperatore habueram resumpsi: omnes hortans, omnibus suadens, minarum etiam terrore imposito, ne quid molirentur novi: sed puram et candidam tibi aequae ac filiis tuis benevolentiam obedientiamque praestarent: nec dissimulans, me novarum rerum auctoribus poenas irrogaturum bellumque pro vobis suscepturum. Quid ergo? tunc quidem noluisse me dicet quispiam, cum possem; nunc autem velle,

δεδνημένον, νυνὶ δὲ βουλόμενον, μὴ τῆς Ἰσῆς δυνάμεως A.C. 1341
 εὐπορεῖν; ἀλλ' οὐδὲν ἦτον ὥσπερ καὶ τότε αὐτὸς τε ἂν δύ-
 νασθαι ἰσχυρισαίμην καὶ ὑμεῖς συνομολογήσατε ἐμοί. ὥστε P. 365
 οὔτε πρότερον, οὔτε νῦν ἐκ τοῦ μὴ [δύνασθαι ἀπεσχόμεν
 5τῶν κακῶν, ἀλλ' ἐκ τοῦ μάλιστα μὴ βούλεσθαι καὶ τῶν φαν-
 λοταίων τὴν τοιαύτην οἶεσθαι μεταβολήν. εἰ οὖν οὔτε πρό-
 τερον, οὔτε νῦν, καίτοι ῥῆστα καταπράξασθαι δυνάμενος,
 οὐδὲν τοιοῦτον, οἷον ἂν τις ὑποπιτεύσαιε, βέβουλευμένος ὤ-
 φθη, προσῆκον καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος ἐμοὶ θαρρῶεῖν καὶ
 10μὴ τοῖς συκοφάνταις προσέχειν καὶ λογοποιοῖς πολλοῖς κατ'
 ἐμοῦ φηησομένοις. οὐδὲ γὰρ περὶ μικρῶν τινῶν καὶ εὐκα-
 ταφρονήτων διαβαλοῦσιν, ἀλλὰ περὶ τοῦ ζῆν ὑμῖν ἐξαρητή-
 σουσι τὸν φόβον, ἢ τὰ γε δεύτερα, περὶ τοῦ μὴ καλῶς καὶ
 ὡς προσῆκον, ἀλλ' αἰσχροῶς καὶ ἀνελευθέρως καὶ δουλεύοντας
 15ζέτερω ζῆν, ὃ καὶ αὐτὸ τοῖς εἰθισμένοις ἄρχειν οὐδενὸς θα- B
 νάτου δεύτερον εἰς ἀλγηδόνας λόγον. ὅτι δὲ τοιοῦτοι φηήσου-
 νται πολλοὶ, οὐ στοχάζεσθαι ἐξέστιν ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ σαφέ-
 στατα εἶδέναι. βασιλεὺς μὲν γὰρ κύριος αὐτὸς τῶν πραγμά-
 των ὢν καὶ μηδεμίαν μὴδ' ὑφ' ἐνὸς τῶν πραττομένων ὑφο-
 20ρῶμενος ἐξέτασιν, τὰ μὲν αὐτὸς ἐκὼν εἶναι, εἴπερ ἐβούλετο,
 χαρίζεσθαι τισιν ἡδύνατο, τὰ δ' ἴσως ἂν καὶ ἡμελεῖτο. νυνὶ
 δὲ οὐδὲν τοιοῦτον ἐξέσται οὐδενί, ἀλλὰ πάντα σὺν λόγῳ καὶ

3. συνομολογήσατε M. 17. καὶ add. M. 21. τι ὄσον pro τι-
 σιν P.

cum tantae potentiae facultas non sit? Atqui non minus hodie,
 quam tunc me posse, vos iuxta mecum confitebimini. Itaque neque
 prius, neque nunc, quia malefacere nequirem, idcirco abstinui:
 sed ideo potissimum, quia nolui talemque morum mutationem
 pessimam omnino reputavi. Quamobrem si nec alias non modo,
 quamvis facillime possem, quidquam eiusmodi, quale quis suspi-
 cetur, me animo agitasse certum est, etiam in futurum mihi fidere,
 nec sycophantis et mendaciloquis, qui multi contra me exorientur,
 assentiri convenit. Haud enim in parvis et despicabilibus eorum
 verabitur obrectatio; sed de vita amittenda, aut certe non honeste
 decenterque, sed turpiter et illiberaliter sub alterius iugo exigunda,
 timorem vobis ingenerabunt: quod ipsum iis, qui imperare con-
 suverunt, nullo genere mortis, si dolorem spectemus, tolerabilis
 est. Tales autem complures exorituros, non coniectura providere,
 sed manifestissime scire vobis datur. Imperator namque ipse rerum
 dominus et nullam in acta sua ab ullo inquisitionem veritus, alia
 quidem sponte, si volebat, condonare aliis poterat: alia fortassis
 etiam negligebat. At nunc nihil tale ulli concedetur, verum omnia
 cum ratione et summa diligentia faciendi necessitatem imponam
 omnibus: non solum ob sollicitudinem vestri, ne minus quam ac-

- A. C. 134: μετὰ ἀκριβείας πράττειν ἀνάγκη πᾶσιν ἐπιθῆσω, οὐ τῆς ὑμετέρας ἕνεκα κηδεμονίας μόνον, ἵνα μὴ ἐλάττω τὴν ἀρχὴν, ἣν παρέλαβον, ἀλλὰ καὶ μείζω καὶ βελτίω, καιροῦ καλοῦντος, C ἀποδῶ, ἀλλὰ καὶ φιλοτιμίας καὶ δόξης ἕνεκα ἐμῆς, τὸ δὲ γο τούτων πάντων καὶ μείζον καὶ φοβερώτερον ἐμοί, τῆς ἐκεῖ-5 θεν τῶν πραττομένων ἐξετάσεως καὶ τῶν εὐθυνῶν, ὡς αὐτὸς ὑπέξειν ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ δικαστηρίου ὑπὲρ τῶν εὐ ἢ κακῶς διωκημένων μέλλω. τὰ δὲ τοιαῦτα τοῖς εἰθισμένοις ἀμελεῖν καὶ λυμάλινεσθαι τοῖς δημοσίοις καὶ τὰ ἴδια ἐκ τῆς φθορᾶς ἐκείνων αὐξείν, παντὶ τῷ δήλῳ, ὡς οὐκ ἔσται ἀνεκτὰ, ὥσπερ 10 αὐτοὺς εἰκὸς τὸν τὴν τοιαύτην ἀνάγκη αὐτοῖς ἐπαγαγόντα ἐκ μέσου ποιεῖν τίθεσθαι διὰ σπουδῆς. τοῦτο δὲ ἄλλως αὐτοῖς οὐκ ἂν ἐξέσται, εἰ μὴ πρότερον πολλὰ ψεύδη καὶ συκοφαντίας πλάσαντες, ἐκπολεμώσουσιν ἡμᾶς ἀλλήλοις. εἰς ὅσον δὲ ἀτοπίας ἐξελάσει τὰ πράγματα ἡμῖν, ἂν συμβῆ 15 D αὐτὰ, καὶ αὐτὴ μὲν ἂν συνορήξῃ οὕσα συνετὴ, σαφέστερον δὲ διδάξω καὶ αὐτός. ἢ γὰρ ἐμὲ παρὰ πάντα δικαίῳ λόγον ἀνάγκη ἀποδῆσκειν, ἔργον γεγενημένον συκοφαντίας καὶ διαβολῆς, ἄνθρωπον οὐ μόνον εὖνον βασιλεῖ καὶ τοῖς ἐκείνῃ προσήκουσιν ὑμῖν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἐξητασμένον ἀκριβῶς, 20 ἀλλὰ καὶ τὰ Ῥωμαίων πράγματα ἀδόλως καὶ καθαρῶς διωκηκότα, ὃν εἰ κατὰ δὴ τινα τύχην παρὰ βαρβάρους δὴ τισὶ συνέ- V. 297 βαινε διατρίβειν πόρρω τῆς Ῥωμαίων γῆς, πολλῆς ἂν ἦτο μέμψεως ἄξιοι δικαίως καὶ κατηγορίας, εἰ μὴ πᾶσαν ἔθεσθε

2. ἵνα M., ἀλλὰ P. 10. τῷ M., τῆ P.

cepi, sed et maius et melius suo tempore imperium restituum: verum etiam propter incensum quoddam nominis mei propagandi studium, quodque his omnibus et potius et terribilius mihi est, propter examen factorum meorum, quod me illic manet, et rationes, quas apud tremendum tribunal recte aut secus administratae rei publicae reposcendus sum. Quae socordibus et cum iactura communi suas privatim opes augmentibus intoleranda fore, nemo non videt. Itaque probabile sit, eum, qui tali ipsos necessitudine constrinxit, e medio tollere conaturos: quod aliter non procedet, nisi ante multis confictis mendaciis et consutis sycophantiis nos mutuum exasperaverint. Quo vero turpitudinis res evasura sit, si hoc contigerit, et tu pro tua prudentia videre potes et ipse nihilo minus docebo. Aut enim me calumniae obnoxium praeter omne ius fasque mori necesse est, hominem non solum imperatori et vobis consanguineis eius amicum, tamdiu diligenter exploratum, et in re Romana cum fide integritateque administranda versatum; quem, si fortuna aliqua apud barbaros procul Romanorum terris degeret, valde reprehendendi et accusandi merito censeremini, nisi eum re-

σπουδὴν ἐπαγάγειν καὶ ἀνακαλεσθαι, χρησόμενοι ἢ αὐτῷ A.C. 1341
 προσῆκεν. ἢ εἰ μὴ αὐτὸς ἐκὼν αἰρήσομαι τὸν θάνατον, ἀλλ' P. 366
 ἐθέλωσω προνοίας ἐμαυτὸν ἀξιούν καὶ μὴ κατακροῖσθαι
 τοῖς βουλομένοις τὴν σωτηρίαν, ἀνάγκη σοῦ ἀφίστασθαι καὶ
 βσῶζειν ἐμαυτόν. τούτου δὲ γενομένου, ὅτι πλείους ἐμοὶ τῶν
 Ῥωμαίων ἐγρονται καὶ πόλεμος ἐμφύλιος ἔσται χαλεπὸς καὶ
 πόλεων ἀναστάσεις καὶ μυρίων φθοραὶ πραγμάτων καὶ συμ-
 πάσης, ὡς εἶπεν, κατάλυσις τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας, πάντα
 ὅτινοῦν οἶομαι μὴ ἀγνοεῖν, τὸν καὶ ὅποσοῦν φρεσῶν μετεπιλη-
 10 χότα. ὦν τὰς δίκας παρ' ἀμφοτέρων λήψεται ἡμῶν ἐπὶ τῆς
 δίκης ἐκείνης τῆς φοβεραῆς ὃ πάντας μέλλων κρίνειν ζῶντας
 καὶ νεκροὺς, ὡς τούτων αἰτίους πάντων γενησομένους, μάλ-
 λον δὲ παρὰ μόνης σοῦ, τῆς μήτε παρ' ἐαυτῆς τὸ δέον συν-
 15 μίσης, μήτε παρ' ἐμοῦ μαθεῖν διδάσκοντος βουλευσομένης. B
 15 ἔγω γὰρ αὐτὸς διΰσχυρίζομαι καὶ τῆς ἄνωθεν χειρὸς συνε-
 φαπτομένης, ὡς οὐδὲν παραβῆσομαι τῶν δεόντων, οὐδ' ἔστιν
 ὃ με πείσει πρόφασιν αὐτὸν τῷ πολέμῳ παρασχέσθαι. ἐ-
 μὲν οὖν οὕτω πέπεικας σαντήν, ὥστε μηδὲν μηδέποτε φραῦλον
 λογιέσθαι περὶ ἐμοῦ, ἀλλὰ καὶ πάντα ἡγεῖσθαι πράττειν καὶ
 20 ροδιανοεῖσθαι ὑπὲρ σοῦ τε καὶ βασιλέως τοῦ σοῦ παιδός, τοὺς
 δὲ διαβάλλοντας ἡγεῖσθαι συκοφάντας καὶ κοινοὺς ἐχθροὺς,
 καὶ μηδέποτε αὐτοῖς ὡς ἀληθεύουσι μὴ μόνον μὴ πιστεύειν,
 ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς ὑπέχειν οὐς πρὸς τὰς συκοφαν-

17. αὐτὸν om. P. 19. καὶ om. P.

ducendum ac revocandum omni cura ac sedulitate studeretis, eius
 opera ut decet usuri: aut si mortem fugiens, saluti meae prospice-
 re, nec eam inimicis prodero voluero, ut me ipsum servem, abs
 te cogar deficere. Quo facto plures Romanorum me secuturos,
 bellumque civile saevum et crudele emersurum, urbes et alia innum-
 era perditum iri, et Romanum principatum, ut uno verbo com-
 plectar, occasurum, neminem prorsus utcumque rationis participem
 vos cernere opinor. Quorum poenas ab utrisque nostrum tamquam
 auctoribus horum omnium in iudicio illo horrendo expetet, qui
 vivos mortuosque iudicabit: imo abs te sola potius, quae neque
 per te intellexeris, quid te facere conveniret, neque me docere
 volentem attenderis. Equidem Deo bene propitio ab officii tramite
 usquam deflexurum me assevero: nec mortalium ullus mihi persua-
 debit, ut bello occasionem praebeam. Quare si ea tibi mens, ut
 nihil sinistrum aliquando de me cogitare velis, sed existimare,
 omnia me facta et cogitata ad tuendam imperatoris filii tui auctori-
 tatem dignitatemque dirigere, accusatores autem meos in sycophan-
 tis communibusque inimicis ducere, nec unquam illis ut veracibus
 credere; credere autem? imo nec ad aures quidem eos admittere,

A.C. 1341 *τίας, δίκαιά τε ὁμοῦ καὶ σπαντῆ τε καὶ ἔμοι συμφέροντα*
Κεβουλεύσω καὶ πᾶσι τοῖς Ῥωμαίων πράγμασι κοινῇ, καὶ αὐ-
τὸς τῆς διοικήσεως ἔχουσθαι πείθομαι τῶν κοινῶν. εἰ δὲ πρὸς
ταῦτα τὴν ψυχὴν ὀρεῖς ἀδυνατοῦσαν καὶ ἀμριβόλους δόξας
ἔχουσαν περὶ ἔμοῦ, τί δεῖ σφίσι τε αὐτοῖς κάμοι πράγματα5
παρέχειν, ἀλλὰ μὴ πειθόμενους ἔμοι τὰ βελτίω συμβουλεύ-
οντι, ἐμὲ μὲν εἴην οἴκοι καθῆσθαι τὴν ἀπραγμοσύνην ἡρημέ-
νον, αὐτὴν δ' ἄμα πατριάρχῃ καὶ τοῖς ἄλλοις, πολλοῖς τε καὶ
ἀγαθοῖς οὔσι, τὰ κοινῇ συμφέροντα Ῥωμαίοις πράττειν; οὐδὲ
γὰρ ἀνόητος, οὐδ' οὕτως ἔξω φρενῶν ἐγὼ, ὥστ' εἰς προῦ-10
πτον κίνδυνον ἐμβάλλειν ἑμαυτὸν, καὶ ταῦτα μέλλον, μὴ
χρημάτων μόνον τῶν ἰδίων ὑπὲρ τῶν κοινῇ Ῥωμαίοις συμ-
φερόντων, ἀλλ' οὐδ' αὐτῆς, εἰ δεήσει, φειδεσθαι ψυχῆς,
(πάντως δὲ δεήσει καὶ πολλάκις,) μηδεμίαν δὲ ἑτέραν τῶν
D πόνων καὶ τῶν κινδύνων καὶ τῶν τοσοῦτων ἀναλωμάτων τήν15
ἀντιμισθίαν ἀπαιτεῖν, ἢ πρῶτον μὲν τὸ ὑπαθῆ κακῶν δια-
τηρεῖσθαι, δεύτερον δὲ τὴν ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἔργοις εὐκλειαν
καὶ εὐδοξίαν, ἧς τὸ μὴ ἡττησθαι οὐ τῶν πάνυ λαμπρῶν
καὶ περιδόξων, ἀλλὰ τῶν φανύως καὶ ἀτίμως καὶ οὐδὲν
ἄμεινον τῶν πολλῶν βιοῦν προηρημένον. ἔμοι μὲν οὖν σκε-20
ψαμένῳ, τοιαῦτα ἔδοξε πρὸς ἑμαυτὸν ἰδίᾳ τε ἡμῶν ἐκάστῳ
καὶ πᾶσιν ὁμοῦ συμφέρειν. σὲ δὲ προσήκει καὶ κοινῇ μετὰ
τῶν ἄλλων καὶ ἰδίᾳ σκεψασμένην περὶ τῶν αὐτῶν, αἵ-

14. πάντων P. 18. ἡττάσθαι M.

inuste et quod tibi ac mihi pariterque Romanis prosit, statueris: et hac conditione gubernacula recipiam. Sin autem ad haec praestanda infirmitatem perspicis animi tui ac de me fluctuant cogitationes tuae, quid opus est mihi ac vobis facessi negotium? Cur non potius mihi bene monenti obtemperatur et ego quidem domi solutus occupationibus, quod volui, relinquer: tu vero cum patriarcha aliisque multis et bonis viris communi Romanorum commodo servis? Non enim tam insipiens sum, nec tam a recta ratione disto, ut in malum ante oculos positum me praecipitem: idque non pecuniis meis dumtaxat pro utilitate publica, sed nec ipsi vitae, si res vocabit (omnino autem et saepius vocabit) ullo modo parsurus. Nec ullam aliam laborum periculorumque et tantorum sumptum remunerationem exposco, quam ut primum quidem tutus sim a malis, deinde propter praeclara facta celebritatem et gloriam, cuius desiderio non vinci, haud valde insignium conspicuorumque, sed eorum est, qui vitam ignavam et inhonoram vulgaremque plane vivere instituerunt. Mihi igitur, re considerata, et privatim cuique nostrum et simul omnibus haec conducere visa sunt. Tuarum partium erit, re una cum aliis et sola tecum excussa,

κα ἂν εἴη λυσιτελέστερα, ἔλθουσι. δοίη δὲ θεὸς ἔλθουσι τὰ Δ. Γ. 1341 βελτίω.

ζ'. Τοιαῦτα πρὸς βασιλίδα μετὰ παρρησίας τοῦ μεγάλου Ρ. 367 λον δομειστικόν καὶ χωρὶς τινος περικαλύμματος διειλεγμένου, V. 298 βεπήνεσέ τε τοὺς λόγους καὶ αὐτῇ, ὡς οὐ σκληρῶς οὐδὲ τραχέως, ὥσπερ προοιμιαζόμενος εἶπεν, εἰρημένους, ἀλλ' ἀληθείας τε ἔχομένους καὶ δικαιοσύνης καὶ παρρησίας πρεποῦ-Β σης φίλω ἀληθεῖ. περὶ μὲν οὖν τοῦ πρότερόν τε καὶ νῦν ὁμοίως μάλιστα εἶναι δυνατὸν αὐτῷ, εἰ ἐβούλετο, τὴν Ῥωμαίων βασιλείαν ἑαυτῷ περιποιεῖν, σαφέστατα πάντων αὐτῇ εἰδέναι ὠμολόγει. πρὸς ἃ δὲ ἤξιον ἰσχυρίζετο, ὡς οὐ μόνον ταῦτα, ἄπερ ἤτησεν αὐτὸς, ἀλλὰ καὶ πολλαπλασίω ἀνασχέ-σθαι δυνατῇ· καὶ ὡς οὐδ' ἂν εἰ πάντες ἄνθρωποι συμφωνήσαντες φαῖεν κατ' αὐτοῦ, δυνήσονται ταύτην αὐτῷ ἐκπο-15 λεμῶσαι, ἀλλ' ἄδικτον αὐτῷ καὶ ἀκεραίαν τηρήσει τὴν φιλίαν, εἰ μὴ τι ἄλλο, ἀλλὰ τῶν γε βασιλέως λόγων μεμνη-μέμη, ᾧ πολλάκις εἰρηταὶ περὶ αὐτοῦ, ὡς οὐδ' ἂν εἰ ξίφος C σπασάμενον κατ' αὐτοῦ χωροῦντα ὡς ἀποκτενοῦντα ἴδῃ, οὐδ' οὕτω δυνήσασθαι αὐτὸν μισῆσαι, ἀλλὰ τὴν ἴσην εὐνοίαν αὐ-20 τῷ, καὶ τούτου πεπραγμένου, τηρήσειν καὶ φιλίαν. ᾧπερ ἔφασκε χρωμένη διδασκάλῃ καὶ αὐτῇ τοσοῦτον ὑπερέχοντι αὐτῆς καὶ συνέσει καὶ πραγμάτων ἐμπειρίᾳ, τὰ ἴσα περὶ αὐτοῦ καὶ γινώσκειν καὶ πειράσασθαι φυλάξειν. καὶ παρεθάρρυνεν αὐτὸν, μηδὲν περὶ αὐτῆς ὑποπτεύειν ἄγεννές, ἀλλ' εἶναι βε-

17. φ' M., ὡς P. 20. τηρήσει P.

quae conducibiliora fuerint, eligere. Faxit autem Deus, ut meliora eligas.

6. Cum ita libere sineque ullo integumento verba fecisset magnus domesticus, imperatrix ut non dura ac aspera (quod tamen in prooemio promiserat) sed vera et ex aequitate cum libertate amico germano conveniente locutum commendavit. Potuisse igitur antea et nunc perinde maximeque posse, si luberet, Romanum possidere imperium, certissimo scire se non negabat. Ad ea autem quae petebat, non illa modo, verum multo plura sustinere se posse respondebat; et quamvis omnes mortales consensu adversus illum garrissent, nunquam illi infensam reddituros, sed inviolatam sinceramque amicitiam ei praestituras; si non propter aliud, saltem propter ea, quae ex imperatore saepenumero audierit: nec si districto ense in se occidendi causa ruentem videret, posse illum disside, sed pristina benevolentia etiam sic complexurum et amici loco nihilo minus habiturum. Et aiebat, se imperatore magistro, tantum sibi prudentia et usu praestante, eadem de illo sentire et eius admonitioni parituram; confirmabatque illum, ne quid de se abiectum

- A.C. 134: βαίως πεπεσμένον, ὅς οὐδὲν ἔσται τηλικούτον, ὃ θυνήσεται τοὺς αὐτῆς κατασεῖσαι λογισμοὺς καὶ περὶ αὐτοῦ κακὰ λογιέσθαι παρασκευάσει. ἐπὶ τούτοις δὲ ὁ μέγας δομῆστικός τὴν μὲν ἡμολογίαν βασιλίδος ἀρκοῦσαν οἰηθεὶς ἀποδείξειν
- D πρὸς τὸ μηδὲν εἶναι ἐμποδῶν, εἰ ἐβούλετο κακὸς οὐδῆναι, ⁵ μάλιστα δὲ θυνάμενος ἐκοντὶ τάγαθὰ καὶ δίκαια αἰρεῖσθαι, εἶτα καὶ τῆς καλοκάγαθίας καὶ τῆς εἰς αὐτὸν στοργῆς χάριτας ἡμολογήσας βασιλίδι, αὐθις ἀνελάμβανε τὸν λόγον, μὴ δὴ διὰ ταῦτα, φάσκων, μήτ' αὐτήν, μήτε πατριάρχην ὑποπεύειν, αὐτῷ τοὺς λόγους ὡς πανούργως εἰρημένους, ἄδειαντι αὐτῷ προπαρασκευάζοντι τὸ μηδ' ἂν τις ἀληθῆ λέγειν ἔχη περὶ αὐτοῦ καὶ ἀποδεικνύειν ἀδικοῦντα, τόπον ἔχειν πρὸς τὴν κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν καὶ γραφήν· οὐ γὰρ τοῦτο βούλεσθαι αὐτῷ τοὺς λόγους· ἀλλ' εἰ μὲν τινες τοιαῦτα δῆποτε κατηγοροῦεν, οἷα αὐτὰ ὑφ' ἑαυτῶν ἐξελέγγεσθαι ὡς εἰσι συ-15
- P. 368 κοφαντίαι καὶ διαβολαὶ, τούτων μηδένα ποιεῖσθαι λόγον, ἀλλὰ καὶ τοὺς πλάττοντας μισεῖν. εἰ δ' ἄρα οὕτως εἶη πιθανὰ, ὥστ' ἀμφιβολίαν ἐμποιεῖν, εἰ μᾶλλον χρή πιστεύειν ἢ παντάπασιν ἀπιστεῖν, μὴ ἐρήμην εὐθὺς καταψηφίεσθαι καὶ ἀπόντος, ἀλλ' εἰς δικαστήριον καλεῖν, κἄντο ἄλίσκωμαι ἀδικοῦν, οὐ παραιτοῦμαι τῆς κακουργίας δίδομαι δίκας." τῆς βασιλίδος δὲ τὸν περὶ τῆς δίκης λόγον ἀποσειομένης καὶ μηδ' ἂν, εἴ τι γένοιτο, τοιαῦτα περὶ αὐτοῦ φρονήσειν διατειρομένης, ὥστε καὶ δικαστηρίων δεήσεσθαι πρὸς

6. θυνάμενον M.

suspicaretur, sed constanter crederet, nihil tanti fore, unde ipsa, de sententia deturbata, male de eo existimaret. Post haec magnus domesticus imperatricis confessione satis demonstratum arbitratu, nihil sibi esse obstaculo, si improbe velit agere, et posse sponte sua bene iusteque facere: deinde ob integritatem et amorem in se declaratum gratiis actis, denuo sic ait. Nec ipsam, nec patriarcham verba sua suspecta habere oportere, quasi ita securitatem sibi praepararet, ut neque si quis ut improbum eum accusare queat et dicam impingere, recipiatur eius oratio: non enim sibi hoc velle: sed si quidam aliquando de talibus eum accusarent, quae mersa esse calumnias et sycophantias ipsi a semetipsis convincerentur, horum nullam duci rationem debere: sed cum figmentis suis aver-sandos. Sin ita probabilia forent, ut dubitaretur, credendane an prorsus repudianda essent, non statim indicta causa et absentem condemnandum, sed in iudicium vocandum; ibi sceleris convictum sese poenas non invite suscepturam. Cum imperatrix mentionem poenae non ferret affirmaretque, quidquid tandem eveniret, nunquam ita de ipso cogitaturam, ut iudicio illum arcesseret, Non se

αὐτὸν, οὐκ ἔφρασκεν ἑαίνος ἀγαπήσειν, εἰ μὴ καὶ περὶ Δ. C. 1841
 τούτου πείθοιτο αὐτῷ τῶν ἄλλων μᾶλλον ἕνεκα ἢ αὐτῆς,
 ὥστε διὰ πάντων αὐτοῖς ἀποφράττεσθαι τὰς γλώσσας καὶ V. 299
 μὴ πρόφασιν ἐκ τούτου κακουργίας καὶ διαβολῆς λαβεῖν. B
 Σάπαγορευούσης δὲ αὐτῆς καὶ οὐκ ἐθελούσης πείθεσθαι, ἐπεισα
 πολλὰ εἰπὼν, ὡς περὶ ἀναγκαίου, ἄκουσαν μὲν καὶ τότε εἰς
 αὐτὴν ἦκον τῶν τοιούτων μὴ δεομένην ζήτημάτων· ἐπειθετο
 δ' οὖν ἕνεκα αὐτοῦ. ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ αὐτὸς ἡσθεῖς καὶ
 πᾶσαν λογισμῶν ἀμφιβολίαν ἀποθέμενος, χαίρων ἔφρασκεν
 107δὴ παραλήψεσθαι τὴν ἀρχὴν, εἰ καὶ δι' ὄρκων γένοιτο πι-
 στὰ τὰ εἰρημένα. καὶ αὐτίκα ἐτελοῦντο καὶ οἱ ὄρκοι παρ'
 ἑκατέρων ἐπὶ τοῦ πατριάρχου. θεαὶ δὲ οὐδενὸς αὐτοῖς ἐνέ-
 δει ἔτι πρὸς τὰς διαλύσεις, βασιλῆς μὲν οἴκοι ὑπελείπετο, ὁ
 μέγας δὲ δομέστικος ἤδη πᾶσαν τὴν ἀρχὴν βεβαίως ἔχων,
 15ἔξῃσαν ἅμα πατριάρχῃ. καὶ πρὸς τῷ ναῷ τοῦ μεγαλομάρ- C
 τυρος γενόμενοι Δημητρίου, ὃς τῶν βασιλείων ὑποκόμητο
 ἐντὸς, πολλὰ καὶ πρὸς πατριάρχην ὁ μέγας δομέστικος διει-
 λέχθη. ἔφη γάρ, πεπεισθαι μὲν καὶ αὐτὸν σαφῶς, ὡς οἶους
 ἢ βασιλῆς ἐφθέγγαστο λόγους, τοιούτων καὶ τὸ φρόνημα ἔχειν.
 20δορορβεῖσθαι δὲ αἰθῆς οὐ μικρῶς, τὴν ἀσθένειαν τῆς γυναι-
 κείας φύσεως εἰδὼτα, ὡς εὐμετάβλητος διὰ δειλίαν, καὶ δε-
 δοικέναι, μὴ αὐτὸς μὲν ἀναγκάζοιτο πάντοτε μακρᾶς ἀπο-
 δημίαις χρῆσθαι διὰ τοὺς πρὸς τοὺς περιοίκους βαρβάρους
 πολέμους, οἱ συκοφάνται δὲ οἴκουροῦντες πείσωσί ποτε αὐτὴν

quieturum, domesticus respondebat, nisi et in hoc sibi obsequere-
 tur, aliorum causa magis, quam sua: ut sic per omnia illis ora
 obstruerentur et ne hinc maligne calumniandi occasionem sumerent.
 Recusanti vero et invitae, quod se huiusmodi quaestionibus non
 egere diceret, multis verbis ut rem necessariam persuasit. Dome-
 stici igitur causa assensit. Quocirca et ipse exhilaratus omnique
 cogitationum perplexitate deposita, se iam cum gaudio ad imperium
 moderandum esse regressurum dixit, si etiam sacramento dicta fir-
 marentur: quod mox ab utroque coram patriarcha factum est. Per-
 fecta igitur pacificatione imperatrix domi mansit. Magnus autem
 domesticus, totius imperii gubernatione sibi confirmata, cum patri-
 archa recessit et apud aedem magni martyris Demetrii intra aulam
 longo eum sermone detinuit: nempe hoc. Ego quoque, non aliter
 quam sentiret, imperatricem locutam esse, plane credo. Perturbor
 tamen non mediocriter, quod naturae muliebris imbecillitatem,
 quam scilicet varia et ob timiditatem mutabilis sit cognosco: et
 male metuo, ne ego quidem semper propter bella cum finitimis
 barbaris abesse longius cogar, sycophantae autem domi desidentes
 aliquando illam pervertant. Quod et viris in pugna imbellissimis
 accidere videmus, qui a domesticis probrose increpiti et contumc-

A.C. 1341 μεταβαλεῖν, ὃ καὶ ἀνδράσι συμβαῖνον δρωῦμεν τοῖς περὶ μά-
 χας διὰ δειλίαν ἀτολμοστάτους. ἐκεῖνοι γὰρ ὑπὸ τῶν οἰκείων
 D ὄνειδιζόμενοι καὶ περιυβριζόμενοι καὶ ὄτισῶν ὑπομένοντες
 δεινόν, μάχης μὲν οὐ παρούσης, κομπάζουσι πολλὰ καὶ
 ἰσχυρίζονται καὶ ὄρκους προστιθέντες, μηκέτ' αὐθις τοῖς πο-5
 λεμίοις τὸ πρόσωπον ἀποστρέψειν, ἀλλ' ἀνδρείως ἀντικατα-
 στησεσθαι πρὸς αὐτούς. ἐπειδὰν δὲ αὐτούς τε ἴδωσι προσι-
 όντας καὶ τῆς σάλπιγγος ἀκούσωσι σημαίνουσης συμπλοκῆν,
 οὐκέτι [μένειν οὐδ' ἐπὶ τῆς παρατάξεως οἰοί τέ εἰσιν, ἀλλὰ
 φεύγουσιν ἀσχυρῶς καὶ ἀγενῶς, ὀλίγα φροντίζοντες τῶν 10
 ὄρκων καὶ τῶν κομπασμάτων τῶν προτέρων. ἀκούω δὲ καὶ
 παροιμίας Περσικῆς ὀρθῶς ἄγαν καὶ συνειτῶς περὶ τῆς γυ-
 ναικείας εἰρημένης φύσεως. λέγουσι γὰρ, ὡς κἂν μέχρι νεφε-
 λῶν ἀφίκηται ἢ κεφαλῇ τῆς γυναικὸς, οὐδὲν ἔλαττον ἢ πρό-
 K369 τερον ἐράπτεται τῆς γῆς· σημαίνοντες, οἶμαι, διὰ τοῦ λόγου, 15
 ὡς κἂν εἰς ἄκρον καὶ φρονήσεως ἀφίκηται καὶ μεγαλοψυχίας
 καὶ ἀνδρίας, οὐδὲν ἥττον ἢ πρότερον ἔστι γυνή, τοῖς φυσι-
 κοῖς καὶ γυναικείοις πάθεισιν ἐνεχομένη. ἃ δὲ πάντα με ἀπο-
 κναίει μεμνημένον καὶ πολὺν ἐμποιεῖ θόρυβον τῇ ψυχῇ, μὴ
 τῆς βασιλίδος γυναικείῳν τι παθούσης, οὐκ αὐτὸς μόνον, ἀλλὰ 20
 καὶ Ῥωμαῖοι πάντες πολλοὶς ὁμιλήσομεν κακοῖς καὶ τοῖς
 ἄχατοῖς περιπεσοῦμεθα κινδύνοις. οὐ δὲ ἔνεκα πρῶτα μὲν
 τῶν ὑπηρεγμένων παρ' ἐμοῦ σοι ἀγαθῶν ἀναμιμνήσκω, οὐδ'
 αὐτὸν ἴσως ἐπιλελησμένον, ὡς εἰς τοῦτο εὐδοξίας καὶ τι-
 μῆς παρὰ τὴν ἡμετέραν ἦκεις καὶ φιλίαν καὶ σπουδῆν, οὐ

6. ἀλλ' add. M. ἀνδρ. αὐτίκα στήσεσθαι P. 18. δὲ pro καὶ P.

hosissime vexati ac nihil non grave perpassi, extra praelium verbis ac iactant magnifice et iurati affirmant, de cetero non tergum hostibus praebituros, sed generose contra pugnaturos. Postquam autem eos accedentes conspexerunt et tubam belli signum exaudierunt, in acie amplius consistere non possunt; sed iuramenti et iactantiae prioris obliti, ignave ac turpiter fugiunt. Scitum est etiam quod apud Persas ferri proverbium audio: femina terram adhuc tangit, quamvis capite nubes tetigerit. Quo significant, opinor, etsi ad summum prudentiae magnanimitatis et fortitudinis venerit mulier, nihilo minus, ut antea, esse mulierem; hoc est naturalibus et muliebribus affectionibus subditam. Quae omnia me reminiscentem sollicitant et animum metu implent, ne, siquid, ut feminae, imperatrici acciderit, non ego solum, sed et Romani omnes multis involuti malis, extremis periculis circumveniamur. Quare primum quidem ultro praestitorum tibi a me beneficiorum te admoneo: nec te oblittum puto, quemadmodum ad hoc gloriae et honoris fastigium propter amicitiam nostram studiumque perveneris. Non

μόνον ἐξ ἀφανείας πολλῆς τῷ βασιλικῷ κλήρῳ καταλέξαντος A.C. 1341
καὶ πολλῆς προνοίας οὐκ οἴκοθεν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν βα- B
σιλικῶν ἡξιωκότος καὶ, καιροῦ οὐ καλοῦντος, ἐμοῦ τε πρώτου
μνησθέντος καὶ βασιλέα πείσαντος ἐπὶ τὸν πατριαρχικὸν
θρόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρχιερέων κοινῇ γνώμῃ πάν-
των ἀποσεισμένων, πολλῇ χρησαμένου πρὸς αὐτοὺς καὶ προ-
θυμίας καὶ σπουδῆς, ὥστε πείσαι ἐγχειρῆσαι τὴν περιφανῆ
ταύτην καὶ περιμάχητον καθέδραν, καὶ τὰ τελευταῖα δὴ
ταῦτα κινδυνεύοντι περὶ αὐτὴν καὶ μέλλοντι ἀποστρεφίσθαι
τομόνου πρὸς ἀπαλλαγὴν ἐξαρκέσαντος τῶν δυσχερῶν. ταῦτα
δὲ διήλθον νῦν, οὐκ ὀνειδίξειν προηρημένος τὰς εὐεργεσίας, C
(οὐ γὰρ ἔμοιγε φίλον τὸ τοιοῦτον, οὐδ' εἰ πολλαπλασίους
ἦσαν καὶ μείζους,) ἀλλ' ἐν' ἐπιδειξάμιμ, ὡς ἄνωθεν φιλιῶς V. 366
πρὸς σὲ διατεθέντι καὶ πολλὰς παρεσχημένῳ ἀποδείξεις τῆς
15 πρὸς σὲ στοργῆς, δίκαιον καὶ σὲ, τῶν πραγμάτων παρασχόν-
των, νῦν εὐγνώμονα φανῆναι τῷ προῖκα πρότερον ὄφθέντι
φίλῳ καὶ ἀμοιβὰς ἀξίας ἀποδοῦναι τῶν προτέρων εὐεργεσι-
ῶν. οὐ μόνον τούτων ἕνεκα αὐτῶν, ἀλλ' ὅτι καὶ πατὴρ ὢν
κοινὸς πνευματικὸς, ὅσῃν ἐκάστῳ τῶν ποιμαινομένων, τσαυ-
20 τη ὀφείλεις τὴν κηδεμονίαν καὶ ἐμοὶ, μᾶλλον δὲ πολλαπλα-
σίῳ ἢ σύμπασιν σχεδόν, ὅσῳ καὶ τῆς εἰς ἐμὲ ἡκούσης ὠφε-
λείας ἢ βλάβης πάντες ἀπολαύσουσι τὸ μέρος. τοῦτο δὲ ἐστίν,
ὅ σου δέομαι, ἐν' ἐπειδήπερ αὐτὸς ἀναγκαιῶς ἔχω πρὸς τὰς D
ἔξωθεν στρατείας ἀσχαλίσθαι, (οὔτε γὰρ ἔμοιγε εὐπρεπὲς,

3. οὐ add. M. g. κινδυνεύοντος et μέλλοντος P.

enim solum te infimi ordinis hominem imperatoris clericorum col-
legio allegi et cura multa non tantum domi meae, sed iam e do-
mesticis imperatoris unum dignatus sum, verum etiam, quamquam
in necessitas nulla exigeret, primus tui mentionem feci et auctor
imperatorii fui, ut te in thronum patriarchicum extolleret. Quin
etiam cum ab episcopis concorditer repellerere, diligentissime ela-
boravi, ut tibi praeclaram hanc et pro qua iure certetur, cathedram darent. Postremo cum in eius amittendae periculum devenis-
ses, solus ego difficultatem omnem sustuli. Haec in praesens per-
tenui, non quod beneficia exprobrare velim (non enim solco, ne
si longe plura quidem et maiora essent) sed ut ostenderem, ae-
quum videri, ut a quo plura iam pridem amicitiae et singularis
cuiusdam amoris argumenta habes idque gratuito, ei nunc tali
tempore memorem te et re ipsa meritis compensandis gratum exhi-
beas. Adde, cum sis pater spiritualis omnium, quantam unicuique
oniam tuarum, tantum et mihi, imo vero multo maiorem, quam
ferme omnibus sollicitudinem debes; quod omnes commodorum meo-
rum incommodorumve participes futuri sunt. Quod autem te oro,

Cantacuzenus II.

4

A.C. 134, οὐδ' ἄν σὺν συμφέρον, ἐνταῦθα καθήμενον περιορᾶν τοὺς πολεμί-
 οὺς τοὺς ἀγροὺς πορθεῖν τοὺς ἡμετέρους καὶ τὰς πόλεις πολιορ-
 κεῖν καὶ ἔξανδραποδίζεσθαι τοὺς ἐντυχάνοντας,) μηδεμίαν δοῦ-
 ναι χώραν τοῖς συκοφάνταις καὶ λυμεῶσι καὶ κοινοῖς ἐχθροῖς,
 τὸν αἰεὶ χρόνον ἐνταῦθα συνεσόμενον τῇ βασιλίδι, ὥστε δυνηθῆ-
 ναι συσκευάσαι κατ' ἐμοῦ διαβολᾶς καὶ πείσαι προσέχειν
 αὐτοῖς, ὡς ὀρθῶς καὶ λυσιτελῶς βουλευομένοις, ἐμὲ δὲ πολέ-
 μιον νομίζειν καὶ ἐπιβουλεύοντα αὐτῇ πρὸς τὴν ἀρχήν· ἀλλὰ
 P. 370 τῶν ὑπὲρ ἐμοῦ δικαίων ἀντεχόμενον διαλύειν αὐτοῖς τὰς μη-
 χανὰς καὶ ἀπράκτους καθιστᾶν τὰς πανουργίας καὶ τοὺς δό-
 λους, οὐδὲν ἕτερον πείθοντα τὴν βασιλίδα, ἢ μὴ καταψηφί-
 ζεσθαι ἀπόντος, ἀλλὰ κληθέντα πρὸς τὴν δίκην καὶ καιροῦ τυ-
 χόντα πρὸς ἀπολογία, ἢ διαλύεσθαι τὰ ἐγκλήματα, ἃν δύ-
 νωμαι, ἢ διδόναι δίκας τῆς ἀδικίας, ἃν ἀλίσκωμαι ἐπιπορκῶν.
 τῆς τοιανύτης δὲ σπουδῆς ἕνεκα καὶ προθυμίας οὐ παρὰ Θεοῦ¹⁵
 μόνου λήψεσθαι τὰς ἀμοιβὰς, ὡς ὑπὲρ εἰρήνης καὶ σωτηρίας
 τῆς κοινῆς καὶ αὐτοῦ ἐσπουδακότα τοῦ δικαίου, ἀλλὰ καὶ
 αὐτὸν αὐτῷ πολλὴν εἰδήσειν χάριν καὶ πάντας τοὺς ἐν λόγῳ
 βψυχῶν, ἔργοις αὐτοῖς ἐπιδεικνύμενος, ὡς ἔστι μαθητῆς τοῦ²⁰
 εἰρηνοποιῦ καὶ εἰς δύναμιν αὐτῷ ἕξομοιοῦται, τότε εἰς αὐ-
 τὸν ἦγον, πᾶσαν πρόφασιν πολέμου ἐμφυλίου διαλύων. τοι-
 αῦτα καὶ πρὸς πατριάρχην διειλεγμένου τοῦ μεγάλου δομε-

3. προστυγχάνουσι P.

hoc est: ut simul ac debuero foris bellum gerere (nec enim vel
 mihi honorificum vel vobis utile, hic sedentem ab hostibus agros
 nostros vastari, civitates obsideri, obvios in servitutem abduci per-
 mittere,) nihil loci des sycophantis, hominibus perditis et rei publicae
 inimicis, qui hic cum Augusta versaberis semper, ut contra me calu-
 mnia comminisci et illam ad obtrectatores ut bene consulentes audi-
 endos, ac me pro hoste et insidiatore suo propter imperium habendum
 inducere possis; sed ius meum tuare, illorum machinas dissipare, cal-
 liditatem ac dolos infirmos et hoc solum eidem persuadeas, ne absentem
 damnet, sed in iudicium vocet: ut tempus ad defensionem nactus, aut
 obiecta refellam, si potero, aut si peierasse deprehendar, poenam sub-
 eam. Pro hac impigra diligentia tua non modo a Deo, velut pacis et sa-
 lutis communis et iuris mei cupidus, praemium accipies, sed me quoque
 quam gratissimum experiere et omnes honorati te laudabunt, quia
 quae praepositum curatoremque animarum decent, feceris; factoque
 ipso te pacificatoris discipulum demonstraris, quem pro viribus
 imitare, dum, quantum in te est, omnem belli civilis materiam
 tollis. His dictis a magno domestico, patriarcha memorata se bene-
 ficia accepisse et omnibus aliis maiora se et accepisse et debere con-

στίχος, τὰς τε εἰρημένας εὐεργεσίας, ἦν ἀπὸ ἐκεῖνος συνο- A. C. 134
 μολογῶν, καὶ πάντων τῶν ἄλλων μείζω καὶ εὐηργετῆσθαι καὶ
 ὀφείλειν, καὶ θαρσύνειν περὶ τοῦ μέλλοντος, ὑποθέμενος, ὡς
 οὐδὲν αὐτῷ τῶν δυσχερῶν, τότε εἰς αὐτὸν ἤκον, ἀπαντήσῃ,
 5 ἀλλὰ σπουδῇ πολλῇ καὶ προθυμίᾳ, εἴ τι συμβαίῃ τοιοῦτον,
 χρήσεται περὶ αὐτοῦ καὶ οὐδὲν ἤττον, ἢ ὑπὲρ αὐτὸς αὐτοῦ
 παρῶν, τῶν αὐτῇ γινομένων ἀνθίσταται δικαίων. ἐπεὶ δὲ καὶ C
 ὁ πατριάρχης προθύμως τὰ τοιαῦτα ἐπηγγεῖλατο, οὐκοῦν,
 ἔπρασεν ὁ μέγας δομestικός, οὐδὲν λοιπὸν, ἢ τὰς ὑποσχέσεις
 10 ταύτας τρόπῳ, ᾧ ἂν ἐπίσταιτο αὐτὸς, βεβαίως αὐτῷ ποιεῖν
 καὶ ἀναμφιβόλους, ὥστε μηδὲν ἔτι ἐνδοιάζειν ἔχειν, ἀλλὰ
 πεπεσθαι ἀκριβῶς, ὡς οὐδὲν ἤττον, ἢ εἰ παρῆν αὐτὸς, οὐ-
 δεμία τῶν σκκοφανταῖς ἔσται δύναμις πρὸς τὰς διαβολάς.
 ὁ δ' εὐθύς τῆς καθέδρας ἐξυναστὰς, „εὐλογητός” εἶπεν, „ὁ θεὸς
 15 καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὢν εἰς τοὺς
 αἰῶνας, ὅτι οὔτε νῦν, οὐδ' ὕστερον ψεύσομαι σε, ἀλλ'
 ὑπὲρ τοῦ σου πᾶσαν ποιήσομαι δικαίον καὶ φροντίδα καὶ
 σπουδὴν καὶ οὐδὲν, τότε εἰς ἐμὲ ἤκον, περιόψομαι, μὴ πάντα
 καὶ διανοεῖσθαι καὶ φθέγγεσθαι καὶ πράττειν, ὥστε μηδεμίαν D
 20 βλάβην ἐκ σκκοφαντίας καὶ διαβολῆς σοι προσενεχθῆναι.” ἐπὶ
 τούτοις δὲ καὶ τὸν τρισάγιον ὕμνον ἐπειπὼν καὶ πρὸς τῇ
 κεφαλῇ τοῦ μεγάλου δομestίκου εὐχὴν τινα τῶν ἱερῶν διεξ-
 ελθῶν καὶ πολλὴν αὐτῷ εἰρήνην καὶ εὐκλειαν καὶ ἄλλων
 αγαθῶν ἐπευξάμενος ἐσμὸν, ἐπεὶ καὶ ἡ ἡμέρα ἦδη περὶ δεῖ-
 25 λην ἦν, ὁ πατριάρχης μὲν ἐπ' οἴκου ἀνεχώρει, ὁ μέγας δὲ

3. ὑποτιθέμενος P. 7. γιγνομένων P. 17. καὶ prius om. M.

stebatur: monebatque ne futuri esset anxius; quod ad se attineret,
 nihil ei molestiarum enasciturum, et si quid aliunde contingeret,
 perstudiose amoliturum eiusque causam ita defensurum, ut si
 ipsemet praesens adesset, melius non posset. Ubi haec patriarcha
 prompta voluntate promisit, magnus domesticus nihil reliquum esse
 dixit, quam eadem promissa modo, quo sciret ipse, firma et minime
 dubia efficere, ut nihil ambigeret, sed prorsus crederet, non secus
 ac si ipse adesset criminatōribus nullam criminandi potestatem fore.
 Ille confestim e cathedra exurgens, benedictus Deus, inquit, et
 pater Domini nostri Iesu Christi, qui est in saecula; ego neque
 nunc, neque in posterum te fallam: sed in tua causa omnem co-
 natum adhibebo nihilque quod officii mei sit, praetermittam, quo
 minus omnia cogitem, dicam, faciam, ut per sycophantias et cal-
 umnias nullum detrimentum capias. Secundum haec hymnum tris-
 agion addidit et super caput eius sacra precatione recitata, mul-
 tamque illi pacem et gloriam et aliorum bonorum eumulum appre-

A.C. 1341 *δομέστικος ἤπτετο προθύμως τῶν πραγμάτων, βεβαίως ἤδη περὶ τῶν μελλόντων ἔχων τὰς ἐλπίδας καὶ οὐδὲν δεινὸν ὑπονοῶν.*

P. 371 ζ. *Ἐὶς τὴν ὑστεραίαν δὲ ἐκέλευε τοὺς Ἀλέξανδρον πρε-*
 V. 301 *σβευτάς εἰς τὰ βασιλεία ἐλθόντας, περὶ ὧν ἤκουσιν ἀπαγγέλ-*
λειν. οἱ δὲ ἦγον, καὶ τοὺς ὄρκους ἔχοντες, οὓς βασιλεὺς
πρὸς Ἀλέξανδρον ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ ἐποιεῖτο, ἤτοῦντό τε αὐτοῖς τὸν
 B *Σίσμανον ἐγχειρίζειν πολέμιον ὄντα τῷ σφετέρῳ βασιλεῖ, ἢ τοὺς*
ὄρκους ἀπολαμβάνειν, ὡς οὐκέτι τῆς εἰρήνης ἐσομένης. μη-
δὲ γὰρ ἂν εἶναι δίκαιον, μηδὲ ἀνεκτὸν αὐτοῖς, αὐτοὺς μὲν
ἀσφαλεῖς εἶναι καὶ βεβαίους φίλους καὶ συμμάχους Ῥωμαί-
οις, ἐκείνους δὲ παρασπονδεῖν, τοὺς αὐτοῖς πολεμιωτάτους ὑπο-
δεχομένους. οἱ μὲν οὖν πρέσβεις τοιαῦτα εἶπον, ὄγκου καὶ
φρονήματος πεπληρωμένοι καὶ οὐδὲ ἀντειπεῖν οἰόμενοι Ῥω-
μαίους, ἀλλ' ἀντίκα ἐγχειρίσειν Σίσμανον, δεῖσαντας τὸν
 15 *πόλεμον τὸν πρὸς αὐτούς. ἡ βασιλὶς δὲ ἐκέλευεν αὐτοῖς τὸν*
μέγαν δομέστικον χρηματίζειν καὶ περὶ ὧν αἰτοῦσιν ἀποκρί-
 C *νεσθαι. ὁ δὲ πρῶτα μὲν ἐμέμφετο αὐτοῖς, ὡς οὐκ ἐφ' οἷς*
προσῆκε τὴν ἄφιξιν πεποιτημένοις. ἔδει γὰρ βασιλεῦα τὸν ὕμῶν,
φίλον ὄντα καὶ πατέρα κηδεστοῦ τῷ τετελευτηκότε βασιλεῖ
 20 *Ῥωμαίων, μὴ τοῖς ἐκείνου παισὶ πόλεμον ἐπάγειν καὶ διαλύ-*
ειν πειρᾶσθαι τὰς σπονδὰς ἐπ' αἰτίαις οὐ δικαίαις. ἀλλ' εἴ
τινα καὶ πρότερον εἶχε πρὸς ἐκεῖνον πρόφασιν διαφορᾶς,
ταύτην καταλύειν νῦν καὶ βεβαιότερον ἢ πρότερον φυλάτ-

catus, quoniam advesperascebat, ipse domum concessit. Magnus domesticus iam spe futurorum nixus et nihil quidquam sinistrum opinione praecipiens, ad imperii gubernationem accessit.

7. Postridie Alexandri regis legatos in palatium accitos, quid venirent interrogavit. Qui iuramentum, quod Imperator Alexandro pacis ergo dederat, exhibentes, petere aiunt, aut Sismanum sibi regis sui hostem tradi, aut iuramentum, ut pace iam irrita, recipi. Neque enim fore iustum aut tolerabile, ipsos quidem certos et constantes amicos ac socios Romanorum esse, illos autem eorum hostes infensissimos recipiendo, foedus violare. Haec legati, fastu et arrogantia pleni; nihil contradicturos Romanos, sed extemplo Sismanum belli metu reddituros opinati. Imperatrix magnum domesticum cum iis agere et ad petitionem respondere iussit. Qui primum vitio dedit, quod non iure venissent. Non enim oportebat, inquit, regem vestrum, defuncti imperatoris Romani amicum atque generum, eius liberis bellum inferre et cum causa iniusta conari foedus rumpere. Quin si antea quippiam cum eo litis et controversiae habuisset, eam nunc missam facere et foedus inviolabilius custodire, eumque liberis eius, amicorum praesidiis modo potissi-

εἶν τὰς συνθήκας καὶ βασιλέως τοὺς παῖσι συμμαχεῖν ἐπὶ Α. C. 1341
 τοὺς πολεμίους, ἂν τινες ᾤσι, νυνὶ μάλιστα τῆς παρὰ τῶν
 φίλων ἐπικουρίας δεομένοις. ὁ δ' ἔοικε ταυτὸν τοῖς πολλοῖς
 καθεῖν, οἱ ζῶντας μὲν θεραπεύουσι τοὺς δυνατοὺς, οὐ μάλ-
 5λον ἐκείνων, ἢ τοῦ καιροῦ καὶ τῆς ἐκείνων δυνάμεως ὄντες
 φίλοι· ἐπειδὴν δὲ ἀποίχονται, τῶν αἰτίων ὡσπερὶ διαλυ-
 θέντων τῆς φιλίας, ῥᾶστα πρὸς ἔχθραν ἐξάγονται τῶν πρό- D
 τερον δοκούντων εἶναι φίλων, διὰ τὴν ἀδυναμίαν αὐτοὺς πε-
 ριορῶντες. ἔπειτα δὲ καὶ πρὸς τὴν ἀξίωσιν αὐτῶν οὕτω
 10τὴν ἀπολογίαν ἐποίητο, ὡς οὐ πάτριον τοῖς Ῥωμαίων βασι-
 λεῦσι, τοὺς αὐτοὺς προσφυγόντας τοῖς πολεμίους προδιδόναι.
 ἀπὸ γὰρ τῶν Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου χρόνων ἄχρι νῦν
 τοῖς Ῥωμαίων βασιλεῦσι, μείζουσι καὶ περιφανεστέροις τῶν
 παρ' ἐκύστοις ἔθνεσι βασιλεῦσιν ἢ δυνάταις οὔσι, πολλοὶ
 15τῶν παρ' αὐτοῖς ἀρχόντων ἀτυχήσαντες καὶ τῆς ἀρχῆς ἐκβε-
 βλημένοι γεγονάσιν ἰκέται, οἱ μὲν τὴν οἰκίαν αὐτοῖς δεόμε-
 νοὶ ἀρχὴν ἐπανασώζειν, οἱ δὲ καὶ ἄλλως προνοίας καὶ κηδε- P. 372
 μονίας τυχεῖν τινος. καὶ πᾶσιν ἤρκεσαν πρὸς τὰς συμφορὰς,
 ὡσπερ κοινοὶ σωτῆρες καὶ προστάται τῶν δυσκόλῃ τύχῃ χρη-
 20σαμένων ὄντες, καὶ τοῖς μὲν αὐτῶν ἀπέδουσαν τὰς ἀρχὰς, χει-
 ρί πολλῇ καταγαγόντες, ἐνίοις δὲ εὐεργετήσαντες μεγάλα καὶ
 τῆς οἰκείας ποιήσαντες ἐκλαθέσθαι τῇ ὑπερβολῇ τῶν δωρεῶν,
 ἔπεισαν αὐτοῖς συνεῖναι διὰ βίον, τὴν παρὰ βασιλεῖ δουλείαν
 πολὺ βελτίω νομίσαντας καὶ θανυμισιωτέραν τῆς ἀρχῆς τῶν

num indigentibus, contra eorum hostes, si qui fuerint, societatem
 instituere debuisset. Verum illi idem, quod multis, usu venire, qui
 potentiores, vivendi quidem, officiis demerentur, non tam ipsorum
 amici, quam temporis et opulentiae: ubi autem mortem obierunt,
 veluti cum morte solutis amicitiae legibus, eos iam ut impotentes
 contemnunt facillimeque oderunt, quos prius diligere videbantur.
 Deinde ad petitionem hoc responsum attulit. Non est hic patrius
 mos Romanis, ad se confugientes eorum hostibus dedere. A Con-
 stantino enim Magno Romanis imperatoribus singularum gentium
 reges ac dominos magnitudine ac nobilitate imperii antecellentibus,
 complures eorum, adversa fortuna usi et principatu eiectionis, supplices
 facti sunt: alii rogantes, suum sibi principatum recuperari: alii ali-
 ter sui curam providentiamque flagitantes. Qui tamquam communes
 calamitosorum salvatores ac patroni ab omnibus aerumnas depule-
 runt. Nam hos in imperia sua cum valida manu reduxerunt: illos
 beneficiis ac donis magnificentissimis cohonestarunt: quibus; cum
 eis suarum provinciarum memoriam excussissent, ut secum de cetero
 vitam viverent, auctores fuerunt: Imperatori subesse, multo melius
 et illustrius ducentibus, quam apud suam gentem rerum habenas

A.G. 134. δημοφύλων. τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον καὶ νῦν Σίσμανος ἱκέτης
 Βγέγωνε τῆς Ῥωμαίων βασιλείας, οὐ πρὸς τὴν οἰκείαν δεόμε-
V. 302 νος καταγαγεῖν, ἀλλὰ προνοίας τινὸς τυχεῖν, κακοπραγῶν καὶ
 τῆς ἀρχῆς ἐκβεβλημένος. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ ὑμέτερος βασι-
 λεύς, ὡς εἶοικε, διὰ τὴν βασιλέως τελευτὴν τὰ Ῥωμαίων⁵
 πράγματα παντάπασι νομίζων διεφθάρθαι καὶ μηδένα τὸν
 προστησόμενον κεκτηῖσθαι, ἐκείνον ἀπέστειλεν αὐτῶν μετὰ πολ-
 λῆς τῆς παρῴρησίας καὶ τὸ κελυόμενον ποιεῖν, μηδὲν πολυπρα-
 γμονοῦντας ἀξιῶν. τὸ δ' ἐναντίας ἔχει ἢ φήθητε αὐτοί. βασι-
 λεύς τε γὰρ ἐτι περιῶν, ἡμῖν χρώμενος τοὺς ἀδικεῖν ἐθέλοντας¹⁰
 ἐτιμωρεῖτο, καὶ νῦν ἐξ ἀνθρώπων ἐκείνου γεγεννημένου, ἡμεῖς
 ἀμυνοῦμεθα ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν, ἂν τις ἐπίη, ὑπὸ βασιλέα
 τὸν ἐκείνου παῖδα τεταγμένοι, καὶ τὴν τε χώραν ἡμῶν φυ-
Κλάζομεν ἀπαθῆ κακῶν, καὶ ὑπὲρ φιλοτιμίας τῆς ἀνέκαθεν
 Ῥωμαίοις προσηκούσης πολεμήσομεν ὑμῖν προθύμως. οὐ γὰρ¹⁵
 μικρὸν τοῦτό γε, οὐδὲ εὐκαταφρόνητον ἡμῖν εἰς ἀδοξίας λό-
 γον, τὸ τὸν φυγάδα παρ' ἡμῖν γεγεννημένον, ἢ ὑμῶν ἢ ἐτέρων
 κελυόντων, ἐπὶ θανάτῳ προδιδύναι. ἂν μὲν οὖν καὶ αὐτοὶ
 τῆς ἀτοπίας τῶν τοιούτων ζητημάτων ἀποστάντες, εἰρήνην
 ἄγειν καὶ ταῖς σπονδαῖς ἐμμένειν καὶ τοῖς ὄρκοις, οὓς πρὸς²⁰
 βασιλέα ἔθεσθε, ἐθέλητε, πειρασόμεθα καὶ ἡμεῖς τῶν καθε-
 στῶτων μηδὲν κινεῖν. ἂν δ' ἄρχητε αὐτοὶ πρότεροι πολέμου,
Δτὸν θεὸν καὶ ἡμεῖς μάρτυρα τῆς ἀδικίας προστησόμενοι, ὃν

moderari. Similiter nunc Sismanus Romanorum maiestatem supplex
 invocavit, non ille quidem, ut in suum regnum restituatur: sed ut
 e regno profligatus, in hac misera fortuna sua nostra cura procu-
 rationeque recreetur. Alexander autem rex vester propter obitum
 imperatoris de Romanorum rebus actum existimans et neminem
 adeptos, qui eas regere possit, legatos multa cum libertate Sisma-
 num postulatum misit, censens, nos quae ille velit citra detrec-
 tationem exsequi oportere. At enim longe fallimini. Nam et im-
 perator adhuc spiritum ducens, nostra opera iniuriosos puniebat:
 et nunc eo e mortalibus sublato, nos filio eius imperatori subiecti,
 nosmet, si quis invaserit, ulciscemur: et cum regionem nostram a
 vastitudine direptioneque turbimur; tum gloriae studio, quod Ro-
 mani a maioribus quasi hereditatem quandam accepimus, cupide
 vobiscum signa conferemus. Haud enim leve hoc sane nec parum
 nobis probrosum, supplicem nostrum vobis aut aliis petentibus
 interficiendum tradere. Quamobrem si istis stulte requirendis super-
 sedentes, pacem colere et foedus cum demortuo imperatore sancitum
 conservare volueritis, nec nos quidquam constitutorum volentes mo-
 vebimus. Sin vos prius ad bellum proruperitis, Deum sceleris ve-
 stri testem adhibentes, quem vos ista perfidia laeditis, docebimus

αὐτοὶ ἐπιπορεύεσθε διαλύοντες τὰς σπονδὰς, διδάξομεν ὑμᾶς A.C. 134: μὴδὲν πέρα τοῦ προσήκοντος φρονεῖν. καὶ ἡ Σίσμανον τριήρεσι διὰ τοῦ Ἰστροῦ κυταστήσαντες ἐπὶ Βιδίην καὶ πόλεμον ἐμφύλιον ἀνάπαντες ὑμῖν, (ἴσως γὰρ δῆπου καὶ αὐτοὶ, ὡς πολλοὶ Μυσῶν προσχωρήσουσιν ἐκείνῳ διὰ τὴν ἀρχαίαν φιλιαν καὶ τὴν οἰκειότητα τοῦ γένους,) ἢ παντάπασιν Ἀλέξανδρον ἐκβαλοῦμεν τῆς ἀρχῆς, ἢ τὰ γε δευτέρα, οὐ μέτριά τινα ζημιώσομεν αὐτὸν, ἢ εἰ μὴ τοῦτο δοκοῖη, ὡς ἐλάττωτος ἢ προσῆκε τῆς ἐπικουρίας γινομένης, ἀλλ' ἐγὼ γε αὐτὸς ἅμα 100στρατιῇ Ῥωμαίων ἔχων καὶ Σίσμανον, ὑμῖν ἐπιστρατεύσω καὶ μαχοῦμαι προθυμότερα ὑμῖν, οὐ μόνον παρασπονδούμενος P.373 αὐτὸς, ἀλλὰ καὶ ἀδικουμένῳ βοηθῶν, καὶ προσέτι γε στάσιαζουσι πρὸς ἑαυτοὺς καὶ τοῖς μὲν Ἀλεξάνδρῳ προσκειμένοις, τοῖς δὲ ἥδιον ἢ ἀπαλλαζομένοις καὶ πρὸς Σίσμανον ἀποχω- 15ρήσουσιν, ὅπερ οὐκ οἶομαι ὑμῖν λυσιτελήσειν. ἐγὼ δὲ καὶ τρόπον ἕτερον πόλεμον, ἐξ οὗ τῆν τε ὑμᾶτερον κακοῦν ἡμῖν καὶ τὴν οἰκίαν ἐξέσται διασώζειν, οὐκ ἀποκρύψω, ἵνα μὴ τινῶν ἀνηκέστων πρὸς τὸν πόλεμον συμβάντων, οὐχ ἡμᾶς αἰτίους, ἀλλὰ σφᾶς αὐτοὺς εἰδείητε αὐτοῖς. τῶν γὰρ κατὰ 20τὴν Ἀσίαν Σατραπῶν ὁ δυνατώτατος, ὃν οὐδ' αὐτοὶ ἀγνοεῖτε παρεληφότες ἀκοῇ, Ἀμοῦρ ὁ τοῦ Αἰτίνης, τὴν βασιλείως πεπυσμένος τελευτήν καὶ νομίσας καὶ αὐτὸς ἔῤῥετα ληϊσσεσθαι B Ῥωμαίους διὰ τὸ μὴδένα εἶναι τὸν ἀμυνόμενον ὑπὲρ αὐτῶν, πενήκοντα καὶ διακοσίας πληρώσας ναῦς, πῦσαν ἐποι-

vos non ultra quam decet sapere: et vel Sismano tremibus trans Istrum Bidenem deportato, bellum civile inter vos suscitabimus (non enim nescitis, Moesos magnam partem ob amicitiae vetustatem cogitationemque generis ad eum defecturos) et Alexandrum regno penitus exturbabimus aut certe non exiguis eum cladibus afficiemus: vel si hoc non probabitur, quia infirmus erit quam pro rei conditione auxilium, equidem ego ipse cum Romano exercitu mecum Sismanum habens, in vos profectus, acerrime vobiscum depraellabor: non solum ut a foedifragis ipse offensus, sed et iniique violato opem ferens: vobiscum, inquam, qui factionibus dissidentes, alii Alexandro adhaerebitis, alii libentius ab eo discedentes, cum Sismano vos conjungetis; quod e re vestra futurum non existimo. Ego vero et aliam belli viam, qua regionem vestram infestam habere, nostram tutam praestare licebit, non vos celabo: ut atrocissime multati, vosmetipsos ea mala vobis intrivisse agnoscat. Etenim Amurius Aitinae filius, satraparum Asiae opulentissimus, quem et vos de fama cognovistis, cum de morte imperatoris accepisset, ratus se Romanorum terras facillime depraedaturum, quod iam propugnatore carerent, impletis ducentis quinquaginta navibus

- Δ. C. 134**· εἶτο σπουδὴν κακοῦν τὴν ἡμετέραν. ἔπει δὲ ἐκφυθόμην ἀδ-
 τὸς τῶν Περσῶν τὴν ἰσομένην εἰσβολὴν, πρῆσβείαν πέμψας
 πρὸς ἐκεῖνον, ἐν τοῖς μάλιστα ἐξητασμένον τῶν φίλων τῶν
 ἐμῶν, ἐκέλευον ἀναστρέφειν καὶ ἀπέχεσθαι τῆς πίερας, ὡς
 οὐδέσιν ἄλλοις ἐπιστρατεύοντα ἢ ἐμοί. ὁ δ' ἄμα τε ἐδέξατο
 τὴν πρῆσβείαν καὶ ἀνέστρεφεν ἐκ μέσης τῆς ὁδοῦ. ἔτι δὲ
 ἐνταῦθα πρὸς ἐμὴν πρῆσβείαν πεπομψῶς, δεῖται μὴ περιδεῖν
 αὐτῷ τὴν στρατιὰν εἰκῆ συνειλεγμένην, ἀλλ' εἴ τις πρὸς τινα
 C πόλεμος ἡμῖν, χρήσασθαι αὐτῇ, ὡς ἂν ἢ τε στρατιὰ ἀφελή-
 θείη ἀπὸ τῶν πολεμίων τῶν λαφύρων, ἐκεῖνός τε μὴ μάτηνα
- V. 303** εἶη τοσαῦτα χρήματα ἀναλωκῶς, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτό γε καρ-
 πώσαιτο, τὸ ἀναλωκῆναι ὑπὲρ φίλου. οὐ χρὴ δὲ ἀπιστεῖν τοῖς
 λεγομένοις, κόμπου ἕνεκα καὶ ἀρχήματος διακένου πεπλάσθαι
 οἰομένους. πρὸς γὰρ τῷ μὴ εὐχερεῖς ἡμᾶς πρὸς πλάσματα
 καὶ ψεύδη εἶναι, ἔξεστι καὶ αὐτοῖς ἀνερευνῶσιν ἐξευρίσκειν
 ὡς ἀληθῆ. ἐγὼ μὲν οὖν τὴν εἰρήνην πολλῷ βελτίω καὶ λυ-
 σιτελεστέραν ἑκατέροις οἰόμενος ἡμῖν, αὐτὸς τε ἀσπάζομαι
 καὶ ὑμῖν ἔχεσθαι ταύτης παραινῶ. διὸ οὐδὲ πρὸς ὑμᾶς ἀπα-
 γορεύω τὸ νῦν ἔχον, ἀλλ' ὡς τάχιστα πρὸς τὸν πέμψαντα
 D ἐπανελθόντες, Σίσμανον μὲν ἀπαγγέilate μηδέποτε λήψεσθαι κα-
 προσδοκᾶν· εἰ δ' ἐκείνῳ διὰ ταῦτα πρὸς ἡμᾶς δοκεῖ πολε-
 μητέα εἶναι, ἐν εἴκοσιν ἡμέραις, αἷς δυνήσεσθε ἐπανελθεῖν,
 τὸν πόλεμον ἀπαγγέλλειν. ἐν τοσαύταις γὰρ καὶ τὸν Ἀμοῦρον
 πρῆσβευτὴν ἐνταυθοῖ παρασκευάσω διατρίβειν, ἐν εἰ ὁ πόλε-

omnes eo nervos intendit, ut agros nostros popularet. De cuius
 irruptione ego audiens, cum ego illum inter amicissimos meos au-
 merarem, misi qui hortarentur, uti coeptis desistens reverteretur,
 atpote non in alios, quam in me iturum. Is simulac legatum au-
 divit, e medio itinere retro rediit. Nunc ad me misi rogavitque,
 ne exercitum a se frustra collectum esse sinam; sed si quod nobis
 bellum sit, eo contra hostem utamur: ut et milites spoliis ditentur
 et ipse tantos sumptus sine ullo fructu ne efuderit, sed hunc sal-
 tem consequatur, quod pro amico eos posuerit. Ac nolim vos di-
 ctis meis fidem detrabere et ventosae cuiusdam ostentationis causa
 haec conficta arbitrari. Nam praeterquam quod ad figmenta et men-
 dacia non propendimus, vos item si indagaveritis, vera esse com-
 perietis. Quocirea pacem utrisque nostrum longe meliorem utilio-
 remque statuens, et ipse eam amplector et vos ad eandem capes-
 sendam adhortor. Itaque propter vos in praesens non mihi concidit
 animus. Sed agite, ad regem vestrum quam citissime potest reversi,
 ut Sismanum se recepturum ne speret, renuntiate. Si idcirco nos
 bello lacessendos putabit, ut diebus viginti, quibus redire poteritis,
 bellum nobis indicat: tamdiu enim et legatum Amurii hic haerere

ρος ἀπαγγέλλοιτο, γράμμασιν ἐκείνῃ τὴν ἐνθάδε ἄφιξιν ἔπι-Α. C. 1341
 τρέψω. πάντως δὲ ἔβρον οἶσθαι αὐτὸν ὑμᾶς καὶ προθυμώ-
 τερον ἀφικέσθαι χρεῖ, ἢ πρότερον ἐκ τῆς στρατείας ἀναστρέ-
 φειν, πειθόμενον τοῖς λόγοις τοῖς ἐμοῖς. ἂν δ' ἀμελήσαντες
 5τὴν προθυσίαν ὑπερβῆτε, ἐμοὶ μὲν ἀσφαλὲς οὐκέτι ἡσυχά-
 ζειν, ἀλλ' αὐτὸς τε οἰκοθεν ἐξαρτύσομαι τὰ πρὸς τὸν πόλε- P. 374
 μον καὶ τὴν Περσικὴν συμμαχίαν οὖσαν παρεσκευασμένην
 ἐνθάδε ἄζω· καὶ τοῦ λοιποῦ οὐδ' ἂν αὐτοὶ ἐθέλητε, κατα-
 τίθεσθαι ῥάδιον ἔσται τὸν πόλεμον ἐμοί, οὐ μόνον διὰ τὰ
 10ἀνάλωθέντα χρήματα πρὸς τοῦ πολέμου τὴν παρασκευὴν,
 ἀ κομίζεσθαι ἐκ τῆς ὑμέτερας ἀναγκαῖον, ἀλλ' ὅτι καὶ τοὺς
 κατὰ συμμαχίαν ἤξοντας βαρβάρους οὐ κεναῖς χερσίν, ἀλλ'
 ὠφελήθέντας ἐκ τῆς πολεμίας, πρὸς τὴν οἰκίαν δεῖ ἐπανα-
 στρέφειν. διὰ ταῦτα ὑμᾶς τε σπουδῇ χρήσασθαι πρὸς τὴν
 15ἰσοδοκίαν ἀναγκαῖον, καὶ τὸν ὑμέτερον βασιλεῦα πυθόμενον
 τὰ παρ' ἡμῶν, ἃ συνοίσειν οἴεται αὐτῷ, τὴν ταχίστην ἀπαγ-
 γέλλειν." ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπεν· οἱ δὲ Ἀλεξάνδρου πρε- B
 σβευταὶ ὥσπερ ἐκλαθόμενοι τοῦ προτέρου φροσηματος καὶ τῆς
 μεγαλοῤῃμοσύνης τῆς πρὸς τὰς δημηγορίας μεταβαλόντες,
 20ἐγίνοντο ἰκέται, πλείω αὐτοῖς παρασχεθῆναι προθυσίαν.
 αὐτοὶ μὲν γὰρ ἔφασαν πᾶσαν ἐπιδείξασθαι σπουδὴν πρὸς τὴν
 ἰσοδοκίαν· ἂν δ' ὁ βασιλεὺς αὐτῶν ἐν ἐσχαιαῖς διάγῃ τῆς
 ἀρχῆς, οὐκ ἐξαρκέσειν τὰς ἡμέρας, ἐνδεστέρας οὖσας, ἢ προσ-
 φκει ἀνυσθῆναι τὴν ὁδόν. καὶ ἐπεὶ ἐδόκει ἡ ἀξίωσις αὐτῶν

3. χρὴ om. P.

faciam, quo bello denuntiatio, per litteras ei huc veniendi copiam
 concedam; et omnino facilius atque cupidius huc venturum, quam
 antea auctoritati meae obsecundans, expeditione interrupta, rediit,
 existimandum est. Sin quaedam neglectione diem praefixam trans-
 gredimini, non mihi amplius tutum erit requiescere; verum et
 ipse per me bellum apparabo, et Persicas copias iam paratas huc
 accersam: nec de cetero, etiam vobis cupientibus, ego facile bellum
 omittere potero, non solum propter impensam in eo instruendo
 factam, quam e vestris vectigalibus reficere necesse erit, sed quod
 etiam socios barbaros non vacuis manibus, sed ex hostili solo
 auctos lucris domum remeare, oportebit. Igitur et vos iter prepa-
 rare et regem vestrum, responsione nostra percepta, quae iam rem
 suam fore duxerit, celerrime nuntianda curare opus est. Hactenus
 ille. Oratores Alexandri velut obliti priorum spirituum et gran-
 dilloquentiae, reducto calculo, diem sibi laxiorem definiri rogitarunt.
 Ac se quidem summa festinatione iter facturos praedicabant. Sed
 si rex in ultimo regno degeret, spatium praestitutum esse brevius,
 quam ut viae conficiundae sufficeret. Probata petitione, dies tri-

Α. C. 134, δακαία εἶναι, τριάκοντα παρείχοντο αὐτοῖς ἡμέραι, ἐν αἷς ἔδει ἐπαναστρέψαντας ἢ τὴν οὖσαν εἰρήνην ἐπιβεβαιωῖν καὶ C τὰς σπονδὰς, ἢ πόλεμον καταγγέλλειν. οἱ μὲν οὖν Ἀλεξάνδρου πρέσβεις τοιαύτας ἀποκρίσεις παρὰ τοῦ μεγάλου δεξάμενοι δομestίκου, πρὸς τὴν οἰκίαν ἐπανῆκον. βασιλεὺς δὲ καὶ ἡ σύγκλητος πᾶσα, ἐθαύμαζον τε τῆς συνέσεως αὐτὸν καὶ χάριτας ἤδεσαν πολλὰς, ὅτι οὗς αὐτοὶ ὠρῶδουν ἐν τῇ προτεραίᾳ καὶ πρὸς οὗς οὐδὲ ἀπολογίας εὐπόρουσαν εὐπροσώπου, ἀλλ' ἀπορία πάντοθεν συνείχοντο, τούτους οὕτω κατέστησεν αὐτὸς περιδεῖς, ὥστε ἀμελήσαντας τῶν ἄλλων δεῖσθαι περὶ οὗ τῆς προθεσμίας, ὡς περὶ τινος ἀναγκαιῶν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον.

D ἦ. Ὁ μέγας δὲ δομestικός τοῖς μὲν στρατιωτικαῖς κατὰ V. 304 πόλεις ἐκέλευε διὰ γραμμάτων παρασκευάζεσθαι, ὡς, ἦν δέη, πολεμήσων τοῖς Μυσοῖς. ὁρῶν δὲ οὐ τοῦ καταλόγου μόνου 15 τοῦ στρατιωτικοῦ πολλοὺς, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων οὐκ ὀλίγους προφάσει τοῦ μὴ τὰς παρὰ βασιλέως ἐκάστῳ τεταγμένας χορηγίας ἀκραιῶν εἶναι, παντάπασιν ἀμελοῦντας πρὸς τὰς στρατείας P. 375 καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας ἀποστεροῦντας τὸ κοινόν, ἐσκέπτετο, ὅθεν ἂν ἐκείνους τε τῆς πιεζούσης ἀπορίας ἀπαλλάξαι, 20 τὸ ἔλλεπον ἐκάστῳ πρὸς τὴν ἐκ βασιλέως πρόνοιαν ἀναπληρώσας, καὶ αὐτὸς αὐτοῖς πρὸς δεόν χρῆσαιτο ἐκάστῳ, πάντας πρὸς τὸ κοινῇ λυσιτελοῦν ἀποδείξας συνεισφέροντάς τι. οὕτω δὲ περὶ τούτων αὐτῷ φροντίζοντι πρὸς ἑαυτὸν, ὁ Πλου-

10. μελήσαντας P. 16. πολλοὶ et ὀλίγοι P. 20. παντίας prod. por. M.

giata concessi, quibus reversi, aut pacem antea compositam et foedus confirmarent, aut arma denuntiarent. Istiusmodi responsum a magno domestico ferentes, in Moesiam redierunt. Imperatrix totumque concilium et prudentiam eius admirati sunt, et gratias multas habuerunt, quod quos heri metuebant quibusque quid honeste responderent, non videbant, cum quo se verterent nescirent; eos ille tam formidolosos redegit, ut neglectis aliis, diem ampliandum, velut rem necessariam, orarent. Sed de his dictum est satis.

8. At magnus domesticus, missis oppidatim epistolis, veteranos ad bellum cum Moesis gerendum, ubi necesse fuerit, paratos esse iussit. Sed cum animadverteret, non solum ex albo militari multos, verum etiam de aliis complures, obtentu quod decretum quisque ab imperatore stipendium non integre perciperet, ad expeditiones parum promptos et rem publicam privari, quas illi praestabant, commoditatibus: quo pacto et paupertatis eos onere levaret, suppleto quod cunque ad praescriptum imperatoris deerat, et ipse singulorum opera opportune usus efficeret, ut omnes ad communem fructum aliquid conferrent, secum considerabat. Interea Patriciote,

τριακώτης προσελθὼν, πολὺν δὴ τινα χρόνον περὶ ἀπογρα- A.C. 1341
 φὰς ἡσχολημένος καὶ πείραν ἐν τοῖς τοιούτοις ἐσχληκῶς πολ-
 λήν, ἀκηκοέναι ἔφασκεν αὐτὸν πάντας βούλεσθαι πρὸς τὰς
 στρατείας ἀπροφασίστους παρασκευάζειν ταῖς ἐκ τῶν δημο- B
 βσιῶν ἀποτεταγμέναις αὐτοῖς προσόδοις τὰ ἐλλείποντα ἀναπλη-
 ρῶν ἢ καὶ προστιθεῖς. τὰ δὲ τοιαῦτα οὔτε βέλτιον, ὥσπερ
 ἂν εἰδείη καὶ αὐτὸς, οὔτε μὴν μετ' ἐμπειρίας πλείονος ἐτέρῳ
 τινὶ τῶν πάντων ἢ αὐτῷ ὑπηρετηθεῖη. ὅτι δὲ μὴ προσ-
 κληθεῖς, ἀλλ' αὐτὸς πρότερος προσελθὼν, ἐγχειρισθῆναι
 101 τὴν ἀπογραφὴν ἀξιοῖη, οὐ δίκαιον ὑποπεύειν. οὐ γὰρ ἐπι-
 θυμία κέρδους μᾶλλον, ἢ τοῦ βούλεσθαι αὐτῷ πρὸς τὰ κοινῇ
 συναίρεσθαι λυσιτελοῦντα, τοιαῦτα προελέσθαι, μάλιστα ποι-
 ούμεν περὶ πλείστου, τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν μείζω καὶ
 περιφανεστέραν ἀποδεικνύει. τούτου δὲ ἀπόδειξις οὐ λό-
 15 γος, ἀλλ' ἔργοις πειράσεσθαι παρέχειν ἐναργῆ. ἔτεσι γὰρ C
 ἤδη καὶ πρότερόν τισιν οὐκ ὀλίγοις ἡσχολημένῳ περὶ τὰ τοι-
 αῦτα, χρήματα ἡθροικέναι οὐκ ὀλίγα ἐξηγένετο, καίτοι πειρω-
 μένῳ μάλιστα, μὴ βιαίῳ, μηδ' ἐκ παντὸς τρόπου κερδαίνειν, εἴ-
 ναι. ἃ δὲ ὕστερον οὐκ εἶα ἡρομεῖν, ἀλλὰ πολλοὺς ἐκίνα
 20 λογισμοὺς ἐν τῇ ψυχῇ, μὴ κατορύττειν, ἀλλ' εἰς εὐποίας
 ἀναλίσκεν τινῶν ἀνθρώπων, ὡς διὰ τούτου δυναμένῳ τὴν
 ἐκ τῆς ἀμαρτίας ἀποτρίβεσθαι κηλῆδα. νῦν μὲν οὖν ἐδόκει
 φρονιστήριον ἐκ τούτων ἀνδρῶν οἰκοδομεῖν τῷ θεῷ καθάπαξ

14. τούτων M. 16. τὰ om. P. 18. βιαίως P. ἐπὶ τὸς pro ἐκ P. et M.

qui diu publicis professionum tabulis conficiendis vacaverat, mul-
 tamque in eo munere experientiam consecutus erat, accedens, se
 audisse narrat, illum velle omnes expeditioni citra excusationem
 accingi, et pensiones illis de publico constitutas supplere, vel
 augere etiam. Tale vero negotium nec melius (quod sciret etiam
 ipse) nec experientia a quoquam praeter se administrari posse.
 Iam quod non advocatus, sed sponte sua veniret, descriptionemque
 sibi mandari cuperet, nihil iustae suspitionis habere. Haud enim
 cupiditate questus magis, quam quod ipsum maximopere optantem
 Romanorum principatum amplificare et illustrare, in eo boni commu-
 nis ergo adiuvarē constituisset, hanc potissimum mentem suscepisse
 seque id non verbis, sed factis evidentē demonstrare conaturum.
 Nam antea pluribus annis in hoc munere versantem, magnam pec-
 uniae vim, tametsi non vi, ne quo iure, qua iniuria compendia
 sua quaerere niteretur, confecisse, quam otiosam in posterum iacere
 non sivilisse; sed frequenter in pectore voluisse, quomodo non hu-
 mi defossam ad beneficentiam liberalitatemque conferret, et ita
 peccatorum suorum maculas deterere posset. Aliquando igitur aedi-
 ficare monasterium virorum, qui plane se Deo dedicassent, et per
 liberalitatem in illos collatam sibi divinum numen placare, per

- A.C. 1341 ἀνατεθεικότων ἑαυτοῦς, καὶ διὰ τῆς εἰς ἐκείνους εὐποιίας ἰλοῦν τὸ θεῖον ἑαυτῶ, διαλλακταῖς ἐκείνοις τὰ τοιαῦτα μά-
 D. λιστα καταπραΐττεσθαι χρωμένῳ οὔσι δυνατοῖς· νυνὶ δὲ εἰς
 πένητας ἀγύρτας ἀναλοῦν. ὡς τῶν προτέρων ἢ ἐκείνων μὴ
 εἰς δέον τοῖς χρήμασι δυνησομένων χρήσασθαι, ἢ ἐτέρων δ'
 ἀρπαγῇ καὶ ἀδικίᾳ χρησομένων καὶ διαφθερούντων, ὡς δὲ
 σοῦ μόνου καταστάτος ἐπὶ τοῖς πράγμασι καὶ τὴν διάνοιαν
 κατείδον, ὡς ὑπὲρ ὠφελείας τῶν κοινῶν οὐ χρήματα μόνον,
 ἀλλὰ καὶ ψυχὴν αὐτῆν, εἰ οἶόν τε, προῖεσθαι διανοῇ, καὶ τὸν
 τρόπον προσιδῶς ὡς ἀγαθός, ἔγνω δεῖν σοὶ τὰ χρήματα ἐκεῖ-
 να ἐγχειρίζειν, ὡς οὐ καλῶς μόνον, ἀλλὰ καὶ εὐλόγως καὶ ἀκρι-
 V. 305 βῶς ὑπὲρ τῶν κοινῇ Ῥωμαίοις συμφερόντων ἀναλωθησομέ-
 νων, ἐπειδὴ καὶ ἐκ τούτων συνελήγσαν αὐτῶν. ἂ δὲ
 πάντα ἦκω ἐγχειρίζων, ἐφ' ὅτι ἂν ἢ σοὶ χρησομένη βούλησις.
 P. 376 ἔξεστιν οὖν παντὶ τῷ ἀπόδειξιν λαμβάνειν ἐναργῆ, ὡς οὐδ' 15
 χρηματισόμενος ἐκ τῆς ἀπογραφῆς, ἦκω δεόμενος καταστῆναι
 πρὸς αὐτὴν· (ἔξῃν γὰρ ἔχοντα, ἂ κέκτημαι, μηδὲν περαιτέρω
 πολυπραγμονεῖν,) ἀλλὰ σοὶ φανεῖσθαι χρήσιμος ἐπιθυμῶν
 καὶ πολλὰ συνάρασθαι δυνάμενος πρὸς τὸ τὴν ἀρχαίαν εὐ-
 δαιμονίαν τοῖς Ῥωμαίοις ἀνασῶζειν, πολλὴν τούτου ἐνεκα
 καὶ σννεχῇ ποιουμένη τὴν φροντίδα." ὁ δὲ ἄσμενος ἀποδεξά-
 μενος τοὺς λόγους, περὶ μὲν τῶν χρημάτων, ἔφασκε, χάριν
 Βαυτῶ πολλὴν εἰδέναι, οὐ τῶ ὑπὲρ τῶν κοινῇ συμφερόντων

5. δυναμένων P. 11. καὶ alterum om. P. et M. 15. τῷ M., τὴν P.

reconciliatores nimirum, qui id praestare impriis queunt: aliquando in mendicis circumforaneos consumere cogitasse. Sed cum repa-
 tarit, aut illos, aut hos commode pecunia non usuros, aut alios
 per rapinam et scelus usuros, eamque disperdituros, et illum solum
 rerum praesidem, eiusque sensum perspexerit, quomodo ob com-
 munem utilitatem non pecuniam modo, verum et ipsam animam,
 si facultas sit, pro nihilo habere meditetur, et morum eius hone-
 statem iam noverit, statuisse ipsi offerendam pecuniam illam, non
 honeste solum, sed et cum ratione et dilligentia ad publicam Ro-
 manorum utilitatem insumendam, quando et ab ipsis collecta sit.
 Hanc igitur omnem illi venisse tradere, ubicumque voluerit uten-
 dam. Itaque patere omnibus, non ideo se adesse, ut se huic mu-
 neri quaestus faciendi causa praefici roget, cum parta retinendi
 ac de cetero in otio vivendi libertas fuerit: sed quia ipsi ad vete-
 rem felicitatem Romanis recuperandam tam intensa et assidua cura
 incumbenti utilis et ad iuvandum idoneus videri cupiat. Hac ora-
 tione delectatus magnus domesticus, de pecunia se illi gratiam ha-
 bere ait; non tantum quod eam ad communem usum contulerit:
 sed quod etiam sibi eius dispensandae rationem crediderit, quam

μόνον παρεσχῆσθαι, ἀλλὰ καὶ τῷ αὐτῶν πεπιστευμένοι τὴν A.C. 1341
 διοίκησιν αὐτῷ ὀρθῶς πεπεισμένοι καὶ δικαίως ἀναλώσειν.
 τὸ μὲν γὰρ τινα τῶν κοινῶν ἐπιμέλειαν ἐγχειρισμένον μὴ
 τὴν οὐσίαν ποιεῖν βελτίω, ἀλλ' ὅσα πρὶν ἄπτεσθαι, τοσαῦτα
 5 ἔχοντα ἀπαλλάττεσθαι καὶ χρημάτων ὡς ἐπίπαν ὀφθῆναι κρείτ-
 τω, οὐ χαλεπὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀδύνατον σχεδόν. τὸ δ' ἔχοντα
 ἤδη καὶ μηδὲν ὑποπτεύοντα δεινὸν περὶ αὐτῶν, ἔπειτα ἐκόντως
 βουληθῆναι ἀποθέσθαι καὶ, ἃ συνέλεξε κακῶς, χρῆσασθαι εἰς
 10 δέον, οὐ τῶν πολλῶν, ἀλλὰ τῶν βουλομένων σώζεσθαι καὶ πε-
 15 οισισμένων ἀκριβῶς, ὡς πάντων παρέξουσιν εὐθύνας τῶν βεβιω-
 μένων μετὰ τὴν ἐνθένδε ἀπαλλαγὴν. βέλτιον μὲν γὰρ, μὴ ἀμαρ-
 τάνειν τὴν ἀρχὴν, μηδὲ κηλῖσι πολλαῖς καταμιαίνειν τὴν ψυχὴν C
 ἢ δ' ἄρα τοῦτο συμβαίνει, δευτέρας ἀναμαρτησίας ἀρχή, τὸ μὴ
 μόνον πεπαῦσθαι τῶν κακῶν, ἀλλὰ καὶ ἀντίρροπον ἐπιδεικνύ-
 20 σθαι τῶν ἀγαθῶν τὴν ἐργασίαν. διὰ ταῦτα δὴ καὶ ἐπαινῶ σε
 τῆς μεταβολῆς καὶ τοῦ μὴ τρόπον ἕτερον, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν κοινῆ
 συμφερόντων τὰ χρήματα βουληθῆναι ἐπιδοῦναι. ὅτι δὲ μὴ
 προσκληθεῖς, ἀλλὰ πρότερος προσελθὼν αὐτὸς τὸ ἐπανισοῦν
 τοῖς στρατιώταις τὰς ἐκ τῶν δημοσίων ἤτησας τοῦ βίου ἀφορ-
 25 μὰς, τοσοῦτον ἀπέχω καταγινώσκειν, ὥστε καὶ πρότερον αὐ-
 τὸν οἰχοθεν ὠρμημένον, διὰ τὴν περὶ ταῦτα ἔμπειρίαν σοὶ
 τὴν ὑπηρεσίαν ἐγχειρίζειν, νῦν μᾶλλον ἀνέπεισας βέλτιον
 οἶσθαι καὶ δικαιότερον τὰ τοιαῦτα διοικήσειν. οὐ γὰρ ἕμοι- D

14. τε πασθαι P.

recte fideliterque collocare velit. Nam quempiam, cui communium
 rerum mandata est procuratio, non inde augere facultates suas, sed
 quae ante magistratum acquisivit, in his emori et a pecunia invi-
 ctum prorsus apparere, non difficile solum, sed nunquam contingere.
 Possidere autem iam ac ob id nihil formidare mali, deinde aequo
 animo velle erogare et male collectis bene uti, hoc non multorum,
 sed salvari volentium esse certoque credentiam, se post finem
 huius lucis omnium in vita gestorum rationem reddituros. Prae-
 stat quidem non peccare prorsus, neque maculis multis foedare
 animam: si tamen id evenerit, non iterum peccandi principium
 erit, non modo a delictis abstinere, sed et admitta sequentibus
 recte factis compensare. Idcirco te ob istam mutationem, quod non
 aliter quam ad communem fructum pecuniam tuam donandam cen-
 sueris, laudo. Quod vero non vocatus, sed ultro ad me adiens vi-
 tae subsidia a millibus de publico pendere solita exaequare petivisti,
 tantum abest, ut damnem, ut cum prius ipse meopte impulsu tibi
 propter experientiam hoc ministerii committere voluerim, nunc
 amplius credam, te id melius ac iustius obitorem. Non enim
 aequae et qui promissis largus est, et qui nihil promittit, promissa

Δ. C. 134^{ως δ}, τε πολλά ἐπαγγελάμενος καὶ ὁ μηδὲν, περὶ τῶν ἐπηγ-
 γελμένων τὴν ἐκπλήρωσιν σπουδάζουσι. τὴν μὲν οὖν ὑπη-
 ρεσίαν τῶν τοιούτων ἐπιτρέπω. σὲ δὲ καὶ αὐτὸν οἶεσθαι
 προσῆκον, μὴ μικρά τινα καὶ εὐκαταφρόνητα μετείναι, μηδ'
 οἷα μήτε διοικούμενα καλῶς, πολλὴν ἀφέλειαν παρέχειν τῷ⁵
 κοινῷ, μὴτ' ἐπίσης βλάπτειν, ἂν ῥαθύμως καὶ πανούργως
 πράττωνται. ὅπερ γὰρ ἐστὶ τοῖς πολιτικοῖς πράγμασιν ὁ
 κριτῆς, τοῦτο τοῖς δημοσίοις δύναται ἂν ὁ ἔξισωτῆς. ἐκεῖνος
 τε γὰρ εὐνομίαν ταῖς πόλεσι παρασκευάζει, δικαίως δαιτῶν
 καὶ τοῖς νόμοις πείθεσθαι καταναγκάζων, καὶ οὗτος, ἂν ἐθέ-
 10
 λῃ τὰ δίκαια ποιεῖν καὶ τὰ λυσιτελοῦντα τῷ κοινῷ, τῶν μὲν
 P. 377 ἀφαιρήσεται, ἂν πλεόν καρπῶνται τοῦ δικαίου, τοῖς δὲ ἔλατ-
 τον ἔχουσι προσθεῖς, προθύμους πρὸς τὰς στρατείας παρα-
 σκεύασαι πάντας καὶ φυλάττοντας τὴν τάξιν καὶ πειθόμενους
 ἄριστα τοῖς στρατηγοῖς. ὡς οὖν μεγάλα πεπιστευμένος καὶ¹⁵
 τὰ μέγιστα συμβαλλόμενα πρὸς τὴν διοίκησιν τῶν ὅλων, οὐ-
 τῶ χρῆ καὶ πεπεῖσθαι καὶ προσήκουσαν σπουδὴν καὶ προ-
 θυμίαν ἐπιδείκνυσθαι ἐπὶ τοῖς ἔργοις." τοιαῦτα μὲν διηλθὼ
 B πρὸς αὐτὸν, ἀπολογίαν ποιούμενος ἐφ' οἷς ἤξιον. ἔπειτα τῶν
 χρημάτων ἐπυνθάνετο τὸν ἀριθμὸν ὁπόσος εἴη. τοῦ δὲ ἀπο-²⁰
 κριναμένου, χρυσοῦ μὲν εἶναι μυριάδας δέκα, ἐπιπλά τε
 καὶ σκεύη, ἐκ χρυσοῦ πεποιημένα καὶ ἀργύρου, χρυσοῖων τε-
 τρακισμυρῶν ἄξια, καὶ ταῦτα φαμένου πάντα τὸ νῦν ἔχον
 V. 306 ἔτοιμῶς ἐπιδοῦναι ἔχειν, τῶν οἰκετῶν μετακαλεσάμενός τινα,

implere enituntur. Hanc igitur provinciam tibi iniungo. Te quo-
 que par est existimare, non parva quaedam et despicabilia abs te
 tractari et quae nec, si probe curentur, communi admodum profi-
 ciant: nec non perinde noceant, si segniter ac nequiter fiant. Quod
 namque in re politica iudex, hoc in publicis stipendiis praestare
 possit exaequator. Etenim et ille ex aequitate arbitriis faciendis
 et ad legum obedientiam cogendo, bonum civitatis statum conciliat,
 et hic, si iustus esse communique commodare velit, alios spoliabit,
 si ultra iustum fructus percipiant, aliis minus habentibus plus ad-
 det, omnesque ad militandum promptos et ordinum observantes et
 ducibus obsequentissimos reddet. Quia igitur magnarum et ad gu-
 bernationem summae rei publicae utilissimarum rerum tibi credita
 cura est, te id sentire et in opere conveniens studium alacritatem-
 que adhibere oportet. Atque haec quidem ad eius petitionem dis-
 seruit ac respondit: post, quantum esset pecuniae, quaesivit. Eo
 respondente, aureorum centum millia, supellectilem vero et vasa
 ex auro argentoque quadraginta millibus aestimata, quae omnia in
 praesens donare paratus sit, quodam famulorum accito, abi igitur,
 inquit, et huic da isthaec. Qui cum sine mora abiret, iussa con-

„οὐκοῦν“ ἔφη „ταῦτα τούτω παράδος ἀπελθών.“ ὡς δὲ μη-Α.Γ. 1541
 δὲν μελλήσας ἐπορεύετο τὰ προστεταγμένα ἐκκληρώσων,
 πρὶν οἴκαδε ἔλθειν ὁ μέγας δομέστικος ἐκέλευεν ἀναστρέ-
 φειν. καὶ τῆς μὲν προθυμίας ἕνεκα ἐπῆρει, τὰ χρήμα-
 5τα δὲ ἐκέλευεν αὐτὸν φυλάττειν, ὡς νῦν μὲν αὐτῶν οὐ
 δεομένη. ἐν δὲ τῶν ἰδίων ἀναλωθέντων, καὶ τούτων δε-
 ηθῆ, τότε ἤδη λαμβάνειν, ὡς αὐτῷ καὶ ταῦτα διαφέροντα,
 καὶ ἀναλίσκειν, ὅποι ἂν δοκῆ τῷ κοινῷ ἀναλωθέντα μά-
 λιστα λυσιτελήσειν. ὁ δ' ἀπηγόρευε μὲν τῶν χρημάτων C
 10τὴν φυλακὴν, οὐ καθ' ἡδονὴν εἶναι, φάσκων, αὐτῷ παρα-
 κατέχειν ἔτι· ὁμοῦς ἀναγκαίως προσταττόμενος ἐπείθετο.
 μετὰ τοῦτο δὲ ὁ μέγας δομέστικος τῶν τε συγκλητικῶν καθ'
 15ἕνα καὶ τῶν ἄλλως εὐγενείᾳ διαφερόντων, ἔπειτα καὶ στρα-
 τιώτας μετακαλούμενος, τῆς τε παρὰ βασιλέως ἀποτεταγμέ-
 15νης ἐκάστῳ προνοίας ἐπυνθάνετο τὸν ἀριθμὸν καὶ εἰ τοσοῦ-
 τον κέκτηται νῦν ἢ τοῦ τεταγμένου ἦττον. τῶν δὲ ἀποκρι-
 ναμένων ἐκάστου, ὅπως εἶχε τὰ αὐτοῦ, τοῖς μὲν ἀπεστερη-
 μένοις τῶν δεόντων τὸν Πατρικιώτην ἐκέλευεν ἀναπληροῦν
 καὶ προσέτι προστιθέναι, ὅσον αὐτῷ καλῶς ἔχειν ἐδόκει,
 20ἀναλόγως ἐκάστῳ τὴν εὐεργεσίαν προστιθεῖς· τοῖς δὲ ἀνεν- D
 δεεῖς τὰς ἐκ βασιλέως ἔχουσι προσόδους καὶ αὐτοῖς ἐκέλευεν
 ὁμοίως πρὸς οἷς ἔχουσι καὶ ἑτέρας προστιθέναι. καὶ ἐν ἐξή-
 κοντα ἡμέραις μάλιστα γεγεννημένου τοῦ ἀναδασμοῦ, τοῖς τε
 25ἐλαττοῖς ἔχουσι προσετίθετο τὸ ἐλλείπον μετὰ προσθήκης, καὶ
 25τοῖς λειπομένοις μηδενὸς ἢ προσθήκη προσεγίνετο. -καὶ πάν-

16. ἀποκρινομένων P.

fecturus, priusquam domum attingeret, magnus domesticus eum
 revocat, et de lubentia collaudatum, pecunias servare iubet, quod
 iis modo non egeat. Ubi suis consumptis, et his indiguerit, tum
 ipsas quoque ut sibi necessarias accepturum, ibique eas positurum,
 ubi earum erogatio rei publicae plurimum profutura videbitur. Hic
 ille primum tergiversari et dictitare, parum sibi iucundam esse pec-
 uniae custodiam. Verumtamen imperata facere necesse habuit.
 Secundum haec magnus domesticus, primoribus singulis et alioqui
 nobilitate praestantibus et praeterea militibus accersitis, quantum
 cuique Imperator decrevisset, percunctabatur et tantumne modo,
 an minus possiderent. Quibus sigillatim quod res erat responden-
 tibus, Patriciotae mandavit, ut qui fraudati essent, eorum damna
 resarciret: et insuper quantum decere iudicaret, spectata cuiusque
 dignitate et meritis, adliceret. Qui ab Imperatore sufficientia habe-
 rent stipendia, illis similiter alia addi iussit. Sic diebus sexaginta
 maxime divisione facta, cum minus habentibus, quod decerat, acce-
 deret cum auctario, et reliquis nihil desiderantibus tamen addere-

A.C. 1341 τες ἔξαρχούσας τὰς προσόδους ἡγησάμενοι, χάριτάς τε ὤμολόγουν τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ πολλὰς, καὶ πρόθυμοι ἦσαν τοῖς ὀπουδήποτε γῆς τῶν Ῥωμαίων πολεμίοις μάχεσθαι. καὶ ὄπλα ἐπεσκεύαζον διασμήχοντες, καὶ ἵππους προσεπορίζοντο καὶ πλείους καὶ βελτίους τῶν προτέρων· καὶ ὅλως ἐδόκουν⁵ καὶ ἀγανακτεῖν, ὅτι μὴ τάχιον πρὸς ἄμυναν ἐξάγονται τῶν πολεμίων.

P.378 *9.* Ἐπεὶ δὲ ταῦτα αὐτῷ διήκητο καλῶς, συνεβούλευε Βτῆ βασιλίδι, τὸν υἱὸν βασιλέα τὸν Ἰωάννην χρίειν τε μύρω τῷ ἀγίῳ καὶ στέφει τὴν κεφαλὴν κατακοσμεῖν. καὶ ἔπεισέ γε¹⁰ δόξας βουλευέσθαι καλῶς. τῶν δὲ καθ' αἷμα προσηκόντων βασιλεῖ τινων μὴ δίκαιον εἶναι παραινούντων, τοῦ πατρὸς ὀλίγῳ πρότερον τετελευτηκότος βασιλέως, τὸν υἱὸν πανηγυρίζειν, (τοῦτο δὲ αὐτοῖς ὁ παρακοιμώμενος Ἀπόκαυκος ὑπέδειξε λέγειν, ὡς ἐκ τῶν ὕστερον γέγονε καταφανές, τὴν γε¹⁵ γενημέτην στάσιν μελετῶν καὶ μὴ βουλόμενος βασιλίδι τῆς εἰς αὐτὴν καὶ τὸν υἱὸν εὐνοίας ἐνέχυρα πιστὰ κεκτηθῆναι παρὰ μεγάλου δομεστικου,) εἰς τὴν ὕστεράσαν τὸ ἔργον ἀνεβάλλετο ἢ βασιλῆς, τὴν μέμψιν τινῶν αἰτιωμένη, ὅτι δὴ πν²⁰ C θόμενοι κατηγοροῦεν, ὡς οὐ κεχρημένων τῷ πράγματι κατὰ τοὺς καιρὸν, ἀλλ' ἐν οἷς ἔδει κόπτεσθαι καὶ θρηνεῖν, πανηγυρίζοντων αὐτῶν καὶ τὴν βασιλικωτάτην τελούντων ἐορτῆν. ὁ δ' ἀνοηταίνειν ἔφρασκε παντάσῃ τοὺς εἰρηκότας καὶ μηδὲ

1. ἔξαρχούσας P. 3. τῶν om. M. 10. καὶ alterum om. F.
14. Ἀπόκαυκος P. ubique.

tur, universi contenti stipendiis, magnum domesticum gratiarum actione prosequabantur: et ubicumque terrarum adversus Romanorum hostes ad decertandum se paratos ostendebant, arma extergentes et equos consuetis plures ac meliores comparantes dolentesque, quod non citius ad hostium iniurias defendendas educerentur.

9. His tam praeclare gestis, imperatrici suadere institit, uti Ioannem filium imperatorem oleo sancto unguendum et corona exornandam curaret. Placuit consilium: sed e consanguineis nonnullis dissentientibus, qui dicerent, haud aequum esse, patrem imperatore paulo ante mortuo, filium agitare panegyria (id quod illis Apocanthus, sacri cubiculi praefectus, suggererat, concitatum deinde seditionem iam tum meditantem, ut postea elaruit, et nolens imperatricem benevolentiae in ipsam et filium fidele pignus habere a magno domestico,) Augusta rem in diem posterum distulit, quorundam reprehensionem causata: qui videlicet crimini darent, negotium a tempore alienum suscipere et festum ducere panegyricum diemque peragere regalissimum, quando adhuc plangere lamentarique oportet. Quos ita loquentes, prorsus delirare affirmabat magnus de-

τοῦτο ἐννοεῖν, ὡς πολλοὺς τῶν βασιλέων τελευτῶσιν ἢ ἀνάξ- A.C. 134
 ῖσις ἐγένετο τῶν παιδῶν, οὐδενὸς αὐτοῖς τὴν ἀκαιρίαν μεμ- V. 307
 φομένον, ἀλλὰ πάντων, ὡσπερ δίκαιον ἦν, λογιζομένων, μά-
 λιστα προσήκειν ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς, οὐ τρυφῆς ἕνεκα
 καὶ ἡδονῆς, ἀλλὰ τοῦ μηδεμίαν πρόφασιν στάσεως καὶ τα-
 ραχῆς ἐγγενέσθαι τοῖς πολλοῖς, πάντων ἤδη πεπεισμένων
 ἀκριβῶς, ὡς ὑπὸ βασιλέα τελοῦσι καὶ δίκας δώσουσι τῆς D
 παρανομίας, ἃν ἐπιχειρῶσι στασιάζειν. παρῆνει τε αὐτῇ,
 τοὺς μὲν ἐκείνων λόγους χαίρειν ἔῃν, αὐτοὺς δὲ χωρεῖν ἐπὶ
 100 ἔργον, ὡς ἅμα λυσιτελὲς καὶ δίκαιον ὄν. ἡ δὲ μὴ πολυ-
 πραγμονεῖν ἐδεῖτο, ἀλλὰ νῦν μὲν ἔῃν διὰ τὰς δόξας τῶν πολ-
 λῶν, ὀλίγῳ δὲ ὕστερον ποιεῖν, ἡνίκα ἂν ἐξῆ καὶ τὰς λοιδο-
 ρίας διαφεύγειν. ὁ μέγας δὲ δομέστικος πρὸς μὲν τῆς βυσι-
 λίδος τὴν ἐνστασιν οὐδὲν ἀντελεπεν· ἤχθετο δὲ, ὅτι οὐκ αὐ-
 15 τῷ τὰ βελτίω, ἀλλ' ἑτέροις ἀλυσιτελῇ βουλευομένοις πεῖθοιτο.
 δεῖνο μὲν οὕτως ἐκωλύθη. μικρῷ δὲ ὕστερον ἠγγέλλετο, ὡς
 Σαρχάνης ὁ Λυδίας σατράπης καὶ Γιαξῆς πρὸς Θυράκην πε-
 ραιουῶσθαι παρασκευάζονται, ναυσὶ ληϊσόμενοι Ῥωμαίους.
 ὁ μέγας δὲ δομέστικος οὐκ ἡμέλει, ἀλλ' αὐτίκα τριήρεις, P. 379
 20 ὄσας ἐξαρκέσειν ᾗετο, πρὸς πόλεμον τοῖς βαρβάροις ἐκέλευε
 πληροῦν. τὴν δὲ δαπάνην τῶν τριήρων, τὴν μὲν ἐκ τῶν δη-
 μουσίων τοῖς ταμίαις ἐκέλευε παρέχειν, τὴν δ' ἐκ τῶν ἰδίων
 παρείχετο αὐτός. ἐπεὶ δὲ ἐπεπλήρωοντο, ταῖς μὲν ἐπέστηθε

21. τῆς δὲ δαπάνης M.

mesticus et nec saltem cogitare, multis imperatorum morientibus
 successores statim promulgatos esse filios, nemine hoc ut intempe-
 stivum vituperante: quin omnibus, prout aequum erat, tali tem-
 pori id convenientissimum iudicantibus, non luxus et voluptatis
 gratia, sed ne qua vulgo seditiois ac tumultus daretur occasio:
 cunctis iam prorsus sentientibus, se imperatori subiectos et amen-
 tiam luituros, si seditioes agitarint: monebatque imperatricem, ut
 valere iussis eorum sermonibus, ad opus tam utile quam aequum
 procederet. Imperatrix orare, poneret nimiam sollicitudinem et
 nunc quidem multorum opinioni ne repugnaret: paulo post, cum
 licebit obtractationes imperitorum effugere, facturam quod suaderet.
 Ille renuenti contradicendum non putavit: quamvis doleret, non
 sibi, qui potiora, sed aliis, qui parum frugifera consulerent, morem
 geri. Ita res quicvit. Brevi nuntius apportatur, Sarchanem, Lydiae
 satrapam, et Gyaxen in Thraciam Romanos depopulatum transmis-
 suros. Quem nuntium magnus domesticus minime negligendum
 ratus, statim triremes, quot ad barbaris occurrendum fore satis
 autumabat, remigibus et militibus adornari sumptumque in clas-
 sem partim a quaestoribus ex aerario suppeditari praecepit, partium
 de suo ipse contulit. Triremibus instructis, Apocauchum ducem

Α.Σ. 134 ἰσρατιηγὸν τὸν παρακοιμώμενον Ἀπόκαυκον, καὶ ὅσα ἔδει ἐντειλάμενος καὶ τοῦ λοιποῦ κελεύσας αὐτῷ μέλειν τὸν ἀπόπλου, αὐτὸς Ὀρχάνῃ, τῇ τῆς κατὰ Βιθυνίαν ἐφ᾽ ἄρας σατραπῆ, διεπρεσβεύετο περὶ εἰρήνης. οὐδὲ γὰρ ἐδόκει δεῖν αὐτῷ πρὸς ἐσπέραν μέλλοντι στρατεύειν, πόλεμόν τινα Ῥωμαίοις ὀπίσω5 καταλιπεῖν. ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ πρὸς ἐκεῖνον εἰρήνη τέλος εἶχεν, αὐτὸς μὲν πρὸς τὴν ἔξοδον παρεσκευάζετο. ἤδη γὰρ καὶ ἡ Β στρατιὰ κατὰ Διδυμότειχον καὶ τὴν Ἀδριανουῦ πόλιν, αὐτοῦ κελεύοντος, συνελέγοντο. ἐν ἧ δὲ ἔμελλεν ἡμέρᾳ Βυζαντίου ἐξιέναι, τὸν πατριάρχην μόνος μόνον παραλαβὼν καὶ πρὸς 10 τὸν ἐν βασιλείοις τοῦ μυροβλύτου Δημητρίου τοῦ μάρτυρος γενόμενος ναὸν, „τοὺς μὲν ἐμοῦ τε μεταξὺ καὶ βασιλίδος” ἔφη „γεγεννημένους λόγους οὐκ ἄγνοεῖς. οὐ γὰρ μόνον παρῆς τοῖς παρ’ ἀμφοτέρων λεγομένοις, ἀλλὰ καὶ τῶν πρότερον ἰδίᾳ ἡμῶν ἐκάστῃ εἰρημένων αὐτὸς ἦσα μνηστῆς. οὐδὲν δὲ πα- 15 ράλογον ἢ θαναταστὸν, εἰ τότε μὲν περὶ ἐμοῦ τοιαῦτα ἐπῆει τῇ βασιλίδι λέγειν, ἴσως οἰομένη μεγάλα τινὰ καταπράξεσθαι C ἐμὲ, νυνὶ δὲ ἐπὶ τῶν ἔργων, μὴ κατ’ ἐλπίδας αὐτῇ τῶν πραγμάτων ἐκβαινόντων, μεταμέλειά τις εἰσῆλθε τῶν γεγενημένων. εἰ μὲν οὖν, ὅπερ ἔφην, πρὸς τι τῶν γινομένων ἀηδῶς 20 διατεθεῖσα, τὰ δεδογμένα μηκέτι στέργειν ἐθέλει, διαρῶρήδην λέγειν ἄξιόν καὶ μὴ συγκαλύπτειν ὑπ’ αἰδοῦς. ἐγὼ γὰρ ὥσπερ καὶ πρότερον ἐτοιμότητα ἔχω παραιτεῖσθαι τὴν ἀρχήν. εἰ δ’ ἐκείνη διὰ τέλους ἔγνωκε στέργειν τὰ ἐψηφισμένα καὶ τοὺς

2. τοῦ ἀπόπλου M. mg.

praeposuit; cui cum mandata necessaria dedisset, et oram solvendam discessumque commisisset, ad Orchanem, orientalis Bithyniae satrapam, legatos de pace misit; non enim, in occidentem ducturus, bellum aliquod Romanis a tergo reliquendum iudicabat. Pace cum illo firmata, et Didymotichi atque Adrianopoli domestici evocato congregato exercitu, itineri se accinxit. Quo autem die exiturus erat, patriarcham solum solus conveniens, et ad templum Demetrii martyris myroblytae, id est oleum stillantis, cognominati adducens, Quae inter me et imperatricem dicta sunt, inquit, non te latent; nec enim tantum interfuisti, sed et quae prius uterque nostrum separatim dixit, tu eorum internuntius fuisti. Nihil porro inopinatum aut admirabile, si tum quidem imperatrici talia de me loqui occurrerant, quae forsitan eximia quaedam me perpetraturum arbitraretur: nunc autem in ipso opere, rebus secus quam sperabat evenientibus, poenitudo quaedam facti eam subiit. Si igitur in pristino iudicio acquiescere amplius non vult, aperte id mihi indicari nec pudore quodam celari cupio. Ego enim, quomodo antea, abdicare me administratione imperii paratissimus sum. Quod si ipsa

ὄρκους, οὓς ὁμώμοκε, τηρεῖν, οὐδ' αὐτὸς ἀμελήσω τοῦ μὴ πάντα Δ. C. 134a
 πράττειν, ὅσα ἂν αὐτῇ τε καὶ παισὶ καὶ κοινῇ λυσιτελῇ Ῥω-
 μαίοις." τοῦ πατριάρχου δὲ πρὸς τὴν ἀκαιοῖαν τῶν λόγων
 μεμψαμένον καὶ μὴ τοιαῦτα προσήκειν αὐτὸν μήτε διανο-
 5 εῖσθαι φαιμένου, μήτε λέγειν· βασιλίδα γὰρ μηδὲν περὶ αὐτοῦ
 λογιζέσθαι τοιοῦτον, ἀλλὰ βασιλέα οἶεσθαι ἐν ζῶσιν εἶναι D
 καὶ τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν ὥσπερ ὑπ' ἐκείνου διοικεῖσθαι, V. 308
 τῶν σῶν μεμνημένην λόγων, ὧν διεξήεις πρὸς αὐτὴν, ἥνικα
 ἐποιεῖσθε τὰς συμβάσεις." „οὐκοῦν" ὁ μέγας δομέστικος ἔφη
 10 „περὶ μὲν ἐκείνης οὕτω δεῖ πεπεῖσθαι, ὥσπερ αὐτὸς διίσχυρί-
 ζῃ. περὶ δὲ σοῦ τί ποτε ἔξεστι νομίζεῖν; ἄρ' ἐμμενεῖς ταῖς
 ὁμολογίαις, μᾶλλον δὲ τοῖς ὄρκους, οὓς ἐποίησω πρὸς ἐμέ;"
 ὁ δ' αὐτίκα πάλιν ἀναστὰς, „εὐλογητὸς" εἶπεν „ὁ θεὸς καὶ
 15 πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι καὶ πρότερον
 καὶ νῦν οἷσπερ εἶπον ἐμμενεῶ καὶ οὐδενὸς ἀμελήσω τῶν σῶν
 δικαίων· ἀλλ' ἀνθῆξομαι παντὶ σθένει, οὐ μόνον ὡς εὐεργέ- P. 380
 την ἀμειβόμενος ἔργους ἀγαθοῖς, ἀλλὰ καὶ ὡς υἱοῦ κηδόμενος
 πνευματικοῦ." ἐπὶ τούτοις δὲ αὐτῷ πολλὰς ὁ μέγας δομέστι-
 20 κος χάριτας ὁμολογήσας καὶ συνταξάμενος, καταλιπὼν τὸν
 πατριάρχην, ἤκεν ὡς βασιλίδα. ἡ δ' εὐθύς ὡς εἶδε, χάριτας
 ἔφασκεν ὁμολογεῖν αὐτῷ πολλὰς, ὅτι ἂ πρότερον ἐπηγγέλλετο
 λόγοις, νῦν ἀποδείκνυσιν ἐπὶ τῶν ἔργων ἀληθῆ, μήτε σώμα-
 τος φειδόμενος, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν κοινῇ συμφερόντων νύκτωρ

usque ad extremum, quod decrevit, complecti et quod iuravit, ser-
 vare constituit, ego quoque in omnibus, quae ipsi liberisque eius
 et Romanorum communi conducant, efficiendis, nullum diligentissimi
 hominis officium praetermittam. Patriarcha eum de importuno ser-
 monis castigare dicereque, non decere ista vel cogitare vel proloqui.
 Imperatrici enim de bello nihil huiusmodi in mentem venire: sed
 imperatorem putare adhuc vivere et quasi ab illo Romanum prin-
 cipatum gubernari, memorem verborum, quae in pactis faciendis ex
 ipso domestico audierit. Tum domesticus, De illa quidem sic cre-
 dendum, ut affirmas: de te autem quid sentiendum? Ecquid pactis
 stas: imo vero iuramentis, quibus te mihi obstrinxisti? Hic patri-
 archa iterum exurgens, ait, Benedictus Deus et Pater Domini no-
 stri Iesu Christi, quod et prius servavi, quae dixi, et nunc serva-
 bo, nihilque negligam, quod tibi iure debeatur: sed omnibus ner-
 vis tuendum te suscipiam, non solum ut bene merito respondeam,
 verum ut de filio quoque spirituali sollicitus. Cui post actas gra-
 tias valedicens magnus domesticus, ab eo ad imperatricem digre-
 ditur. Quem illa simul ut conspexit, grates se illi magnas agere
 affirmavit, quod verbis promissa, nunc rebus confirmaret, neque
 corpori parens, cum noctu diuque pro re publica laboraret: neque

A.C. 1341 πονῶν καὶ μεθ' ἡμέραν, μήτε χρημάτων· (ἦν γὰρ δὴ ὁ μέγας δομῆστικός οὐ μόνον πρὸς τῶν τριήρεων τὴν διαπάνην χρήματα ἀναλωτικῶς πολλὰ ἐκ τῶν ἰδίων, ἀλλὰ καὶ ἐν πολλοῖς
 Β ἑτέροις, ἃ συνοίσειν ἔμελλε πᾶσι κοινῇ, φιλοτίμως ἄγαν καὶ δαυφιλῶς καταναλίσκων μετὰ τὴν βασιλείως τελευτήν·) παρῆνει 5
 τε, μὴ οὕτω ποιεῖν, ὡς οὐκ ἐξαρκέσσοντα πρὸς τοὺς πόρους ἐπιπολὺν, ἀλλ' ἑαυτοῦ τε πρόνοιαν ποιῆσθαι καὶ χρημάτων φείδεσθαι, χρώμενον τοῖς δημοσίοις. ὁ δ' ἔφασκε μᾶλλον ἡδεσθαι πονῶν αὐτὸς ὑπὲρ τῶν κοινῇ λυσιτελούντων, ἢ ἕτεροι πρὸς ἀνέσεις τετραμμένοι καὶ ἡδονάς. τό, τε χρήματα κατανα- 10
 λίσκειν οὐ ζημίαν, ἀλλὰ πάντων κερδῶν ἡγέσθαι χαριέστερον, ἄχρις ἂν, καὶ τοῦ Θεοῦ συναιρομένου, τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν ἐπὶ μέγα ἴδοι αἰρομένην καὶ πάντων κρατοῦσαν
 C πολεμίων. ἐλπίζειν δὲ μετὰ μικρὸν, εἰ μὴ τι κώλυμα συμβαίῃ, τοσαῦτα Ῥωμαίοις ὠφελήσειν, ὅσα καὶ αὐτὴν ὀρῶσαν, 15
 Θεῷ χάριτας ὁμολογεῖν τῷ συνεργῷ τῶν καλῶν. οὐ μικρὰ γάρ τινα διανοεῖσθαι παρασκευάσειν τοῦ χειμῶνος, ὡς ἅμα ἦρι πολλοὺς τῶν πρότερον κατὰ Ῥωμαίων θρασυνομένων ὑποφόρους καὶ δουλείαν ὁμολογοῦντας βυσιλεῖ Ῥωμαίων ἀποδείξων. καὶ τοιαῦτα ἕτερα πολλὰ προσεπεικῶν, ὅσα τε αὐ- 20
 τὸς διενόετο πράττειν καὶ βασιλῖδα ἤδει ἀκούουσαν πρὸς ἡδονὴν, καὶ τελευταῖον συνταξάμενος, ἐξῆι Βυζαντίου ἅμα στρατιῶ καὶ τῶν εὐπατριδῶν πολλοῖς, τὴν μητέρα καταλιπὼν

pecuniis, (non enim in triremes dumtaxat grandem summam de suo impenderat, sed in alia praeterea multa, ex quibus communis caperetur utilitas, perstudiose liberaliterque post mortem imperatoris impendebat) hortabaturque, ut de contentione laborandi remitteret, quo ferre laborem diutius posset, sibimet curae esset, a pecuniis suis abstineret, publicis uteretur. Ad ea ille hunc in modum; solidius se gaudere gaudium pro communibus emolumentis desudantem, quam alios otio voluptatique deditos. Quod vero de sua pecunia in sumptum conferret, id non detrimentum, sed omnium quaestnum censere iucundissimum: donec Deo bene fortunante, Romanorum principatum magnopere exaltatum et omnibus hostibus suis superiorem cerneret. Sperare autem, nisi quid impedimenti intervenerit, brevi adeo Romanis profuturum, ut et ipsa imperatrix id intuens, Deo honorum auctori gratias actura sit. Non enim parvi momenti quaedam per hiemem moliri efficere: utpote multos ante refractarios et audaces eo adacturum, ut se Romano imperatori tributarios et subiectos confiteantur. Plura in hanc sententiam narrabat, et quae ipse versabat animo, et imperatrici auditu pericunda fore non ignorabat. Qua tandem salutata, Byzantio cum ex-

καὶ, ὡς παραμυθίαν οὐ μικρὰν ἔσομένην βασιλίδι πρὸς τὰς Α. C. 1341
συμφορὰς.

ί. Ἐπεὶ δὲ γένοιτο πρὸς Διδυμοτείχῃ, προὔρου μὲν D
ἐποιεῖτο παντὸς, τοὺς κατὰ τὰς τῆς Θράκης πόλεις κατοικοῦν-
5τας συγκλητικὸς καὶ τὴν στρατιὰν ἀπροφασίστους ποιεῖν P. 381
περὶ τὰς στρατείας, ὡσπερ δὴ καὶ Βυζαντίους· καὶ ἐποίησεν
ὀλίγων εἰσῶ ἡμερῶν. ἔπειτα πυθόμενος, ὡς ὁ τῶν Μυσῶν
βασιλεὺς Ἀλέξανδρος στρατιὰν ἔχων, ἐστρατοπέδευσεν ἐν V. 309
Στίλβνῃ Μυσοῖς ὑπερκίῳ πόλει ἐν μεθορίοις τῆς αὐτοῦ τε
10 καὶ Ῥωμαίων ἡγεμονίας ὑψισμένη, ἔγνω δεῖν πρεσβείαν
πέμπειν πρὸς αὐτόν. καὶ πέμψας, ἐν Ἀδριανουπόλει τε ἐδή-
λου διατρίβειν καὶ μαθεῖν ἐθέλειν, εἰ ὁ πόλεμος αὐτῷ μᾶλ-
λον αἰρετός, ἢ εἰρήνη. τὴν γὰρ προθεσμίαν, ἣν τοῖς ἐκείνου
πρεσβεσι παρέσχετο αὐτὸς ἐν Βυζαντίῳ γενομένοις, περὶ
15 ἔξοδον ἤδη εἶναι. Ἀλέξανδρος δὲ ὄρων οὐ κατεπτηχότας, ὡσπερ B
ᾤετο, Ῥωμαίους, ἀλλ' ἐτοιμοὺς ὄντας ἀμύνεσθαι τοὺς αἰρου-
μένους ἀδικεῖν, καὶ μήτε ταῖς διὰ τῶν πρέσβεων ἀπειλαῖς,
μήτ' αὐτοῦ τῇ πρὸς τὸν πόλεμον παρασκευῇ δυνάμενος πεί-
θειν, τὰ κατὰ γνώμην αὐτῷ ποιεῖν, πρὸς πόλεμον χωρεῖν
20 οὐλυνσιτελὲς οἰόμενος αὐτῷ, ἐχώρει πρὸς συμβάσεις. καὶ τῶν
πρωτέρων αὐθις σπονδῶν καὶ ὄρκων ἀνανεωθέντων, Ἀλέξαν-
δρος μὲν εἰς Τρίνοβον τὰ οἰκεία βασιλεία ἐπανεξέγυρσε· δο-
μέστικος δὲ ὁ μέγας εἰς Χερῶν ἵκνησον μετὰ τῆς στρατιᾶς ἐχώ-
ρει, πεπυσμένος στρατιὰν Περσῶν πεζὴν μέλλουσαν εἰς Χερῶ-

7. περὶθόμενος P. 15. ἡδη om. M. 16. Ῥωμαίους P. 24.
πολλὴν pro πεζὴν M.

exercita et nobillium magno numero exivit: relicta ibidem matre, quae calamitatem eius non medlocribus solatiis leniret.

10. Didymotichi cum esset, maximum operae pretium duxit urbium Thraciarum senatores et quod erat ibi militum citra excusationem, uti et Byzantios, expeditioni adscribere: idque intra paucos dies effectui datum est. Deinde resciscens, Moesorum regem Alexandrum apud Stilbnum oppidum Moesis subiectum in confinibus castra habere, per legatos ei significat, se Adrianopoli subsistere velleque discere, bellone an pace delectaretur magis: diem enim, quam Byzantii eius legatis praefixisset, prope exitum esse. Alexander videns, Romanos non esse consternatos, ut augurabatur, sed paratos ad ulciscendum volentes inferre iniuriam: et neque per legatos minis, neque apparatu suo militari eos potuisse commoveri, ut libidini suae satisfacerent, ad dimicationem venire haud utile sibi ratus, ad conventa descendit: rursumque priori foedere sancito, ipse Trinobum in sedem suam, magnus domesticus Chersonesum abiit, quod frequentes Persarum copias, Giaxe duce, Pergamo adve-

A.C. 1341 ῥόνησον ἐμβάλλειν ἐκ Περγάμου ἀφειγμένην, ἧς Γιαξῆς
 σατραπῆς ἦν. ἅμα δὲ τῷ Ῥωμαίους εἰς Χερσόνησον ἀφικέ-
 σθαι, καὶ ἡ στρατιὰ Περσῶν παρῆν. καὶ γενομένης μάχης,
 οὐδὲ πρὸς ὀλίγον ἴσχυσαν οἱ Πέρσαι Ῥωμαίους ἀντιστῆναι,
 C ἀλλ' ἤττηθέντες κατὰ κράτος, οἱ μὲν ἔπεσον κατὰ τὴν μάχην,⁵
 οἱ δ' ἐάλωσαν· ὅσοι δὲ ἠδυνήθησαν διαφυγεῖν, ἐμβάντες ταῖς
 ναυσὶν, ἀπέπλεον ἐπ' οἶκον. οὐ πολλὰς δὲ ὕστερον ἡμέρας
 ἐκ τῆς αὐτῆς χώρας καὶ δευτέρα στρατιὰ ἐπεραιούτο, ὡς
 τὴν προτέραν ἤτταν ἀναμαχεσόμενοι. συμβαλόντες δὲ καὶ
 τοῦτοις οἱ Ῥωμαῖοι, ἐνίκησάν τε καὶ ἀπέκτειναν τοὺς πλείους,¹⁰
 ἐπεὶ δὲ Γιαξῆς δις ἐπλήγη ἐφεξῆς καὶ πολλὴν καὶ ἀγαθὴν
 ἀπώλεσε στρατιάν, ἀπογνοὺς τὸ Ῥωμαίοις πολεμεῖν, ἐχώρει
 πρὸς συμβάσεις. καὶ ἐτίθετο πρὸς αὐτὸν ὁ μέγας δομέστικος
 P Σπονδὰς εἰρηνικὰς. ἐπεὶ δὲ ἀπετρίψατο τὴν ἐκ τῶν Περσῶν
 προσδοκωμένην βλάβην, αὐθις εἰς Αἰδυμότειχον ἐπανελθὼν,¹⁵
 παρεσκευάζετο πρὸς τὴν εἰς τὴν ἐσπέραν ἐκστρατείαν καὶ
 τὴν στρατιάν ἀποκαθίστη, ἣ ἔμελλε συνέψεσθαι αὐτῷ. τού-
 των δὲ πραττομένων ὑπ' αὐτοῦ, ὁ παρακοιμώμενος Ἀπό-
 κανκος νεωτέρων πραγμάτων ἐπιθυμῶν καὶ τρόπῳ παντὶ
 πειρωμένος μεταίγειν εἰς ἑαυτὸν τῶν πραγμάτων τὴν ἀρχὴν,²⁰
 ἐσκέψατο, ἐπεὶ τοῦ κατὰ Περσῶν αὐτὸς χειροτόνητο στόλου
 στρατηγὸς καὶ δυνάμεως εὐπόρει ναυτικῆς, βασιλέα τὸν νέον
 Ἰωάννην εἰς μίαν τῶν τριήρων ἐνθέμενος, ἀγνοούσης βασιλί-
 δος τῆς μητρὸς, εἰς τὸν περὶ Βυζάντιον πρότερον αὐτῷ πύρ-

5. κατὰ τὴν M., παρὰ τὴν P. 10. οἱ add. M. 14. τρίψατο P.
 21. στόλου add. M. 23. τριηρῶν P.

nicutes, eo irrupturas audivisset. Simul autem ac Romani, etiam Persae illic affuerunt, qui collato pede adversum Romanos ne paulum quidem valuerunt: sed vi ac virtute victi, pars in pugna ceciderunt, pars capti sunt. Quibus fuga contigit, conscensis navibus, in Asiam renavigarunt. Paucis diebus intermissis, alia manus priorem vindictura indidem traiecit. Qui similiter devicti, plurimos amiserunt; Giaces bis continenter caesus, multisque ac strenuis suorum desideratis, desperatione debilitatus, pacem concupivit, quam cum eo pepigit magnus domesticus. Depulsa calamitate a Persis imminente, Didymotichum regressus, ad occidentalem sese expeditionem comparabat, exercitumque delectibus novis supplebat. Interea Apocauchos novarum rerum cupidus, manibusque ac pedibus enitens, ut ad se rem publicam transferret, iam classis contra Persas praefectus et facultatem navalis exercitus adeptus, Ioannem adolescentem imperatorem in unam triremium, matre insciente, impositum, in arcem propter Byzantium, ante a se aedificatam, altitudine et crassitudine murorum munitissimam, Epibatae nominatam, includere

γον φθοδομημένον ὀχυρώτατον ὄντα ὄψει τε καὶ καρτερότητι. A.C. 1341
 τειχῶν Ἐπιβάτας προσαγορευόμενον ἀγαγεῖν· ἐκεῖ δὲ μετὰ
 τῶν συγγενῶν καὶ τῶν οἰκειοτάτων βασιλέα φρουρῶν, σπον-
 δῆς τίθεσθαι πρὸς βασιλίδα, ὥστε αὐτὸν μὲν καὶ συγγενεῖς
 5 καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς συνόντας τιμὰς τὰς παρὰ Ῥωμαίοις P. 382
 πρῶτας καρποῦσθαι καὶ χωρῶν εἶναι καὶ πόλεων κυρίους,
 ὁποῖων ἂν δόξειεν αὐτοῖς, καὶ μηδὲν ἑλλείπειν εἰς εὐτυχίας
 λόγον· βασιλέα δὲ οὐδ' οὕτως ἀπολύειν τοῦ φρουρίου, ἀλλ'
 ὥσπερ ὄμηρον κατέχοντα, μᾶ τῶν θυγατέρων ἐπὶ γάμῳ
 10 προσαρμόζειν. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτά τε διανοεῖτο καὶ ὄρητο
 ἤδη πράττειν. τῶν συνειδόντων δὲ τινος βασιλίδι ἀπαγγεί-
 λαντος, ἐπεὶ βασιλέα τε ἤδη περιύστατο φρουρὰ καὶ αὐτὸς
 ἔγνω φωραθεῖς, ἤχετο φνυγῶν εἰς Ἐπιβάτας, τὸν ἐκ τῶν πρα-
 τομένων, ὥσπερ ἦν εἰκός, κίνδυνον διαδιδράσκων. περὶ τῶν
 15 τοιούτων δὲ ὁ μέγας δομέστικος μαθὼν, καίτοι πρὸς τὴν
 ἐκστρατεῖαν παρασκευαζόμενος, ὅμως τὸν Ταρχανειώτην Μα- B
 νουήλ, τὸν καὶ Κουρτίκην προσαγορευόμενον, μετὰ στρατιωτῶν
 δλίγων πέμψας, ἐκέλευεν Ἐπιβάτας ἔξωθεν φρουρεῖν ἐστρα-
 τοπεδευμένον, ἄχρις ἂν ἀφίκηται αὐτός. πέμψας δὲ καὶ πρὸς
 20 Ἀποκάωνκον, ἐπυνθάνετο εἰ ἀληθῆ τὰ θρυλούμενα εἶη περὶ V. 310
 αὐτοῦ. ὁ δὲ ἔφρασκε μὲν συκοφαντεῖσθαι· δείσας δὲ, μὴ
 φθίσιον διαφθαρεῖς ὑπὸ διαβολῆς πρὶν διερευνώμενα φανῆναι
 τάληθῆ, τὴν σωτηρίαν ἐκ τῶν ἐνόητων ἑαυτῷ πορίζειν, κατα-

13. φοραθεῖς P.

meditabatur, ibique inter cognatos ac familiarissimos eo custodito, cum imperatrice foedus ferire, ea conditione, ut ipse cognatque ac familiares sui praecipuis apud Romanos honoribus insignirentur provinciarumque et urbium, quantum ipsi vellent, dominatum obtinerent et ad felicitatem nihil requirerent. Imperatorem autem ne sic quidem custodia liberare, sed loco obsidis tenere et unam filiarum connubio ei copulare. Atque is quidem haec mente pertractabat et iam ad rem parabat aggredi, cum a quodam e consiliis imperatrici indicio facto et imperatore iam custodia circumsepto, Apocauchus se deprehensum intelligens, Epibatas, impendens sibi e malitia sua discrimen, ut verisimile est, declinans aufugit. Quibus rebus ad magnum domesticum perlatis, etsi ad expeditionem instructus erat; nihilo minus Manuelem Tarchaniotam, qui et Curtizes appellabatur, cum aliquot manipulis ad Epibatas, tentoriis excitatis, quoad ipse veniret, custodiendas misit. Ad Apocauchum quoque sciscitatum misit, num vera essent, quae de illo rumor spargeret. Qui se sycophantiis oppugnari asseverare. Et cum timeret, ne prius ob calumnias vita multaretur, quam veritas indagata patesceret, a re praesenti salutem petere decrevisse ac se in ca-

A.C. 1341 κλείσαντα ἐν τῷ φρουρίῳ. συνεβούλευέ τε παράδειγμα τῶν
 C ἀπροσδοκῆτων τῶν πραγμάτων μεταβολῶν λαμβάνειν ἐξ αὐ-
 τοῦ. καὶ πρότερόν τε γὰρ αὐτῷ τὰ τοιαῦτα ὑποτίθεσθαι
 ἔφρασκεν, εἰ καὶ μὴ ἔπειθε, συμβουλεύων τὰ λυσίτελῃ, καὶ
 νῦν οὐδὲν ἤττον συμβουλεύειν, ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἔχων⁵
 τῆς ὠφελείας τὴν ἀπόδειξιν τῶν λεγομένων, καὶ τῶν ὑπ'
 αὐτῷ τελούντων φρουρίων ἐν, (πολλὰ δὲ εἶναι,) τὸ μάλιστα
 δπιτηθείως ἔχον πρὸς τε γῆς καὶ θαλάσσης εὐφυῖαν ἐκλεξά-
 μενον, κατασκευαῖς χειροποιήτοις ὄχυρώτατον ποιεῖν, ἐν εἰ
 τι συμβαίῃ τῶν ἀπροσδοκῆτων, ἀναχώρησιν ἔχη καὶ τῶν δει-10
 νῶν ὑποφυγῆν. ἐδέϊτό τε, εἰ καὶ μὴ πρότερον, ἀλλὰ νῦν πεί-
 θεσθαι αὐτῷ, ἐννοικῶς διακειμένῳ πρὸς αὐτὸν, καὶ μὴ ἀτι-
 μάζειν τὴν βουλὴν. καὶ γὰρ καὶ αὐτῷ νυνί, καίτοι καὶ
 D ψευδῶν ὄντων τῶν εἰρημένων κατ' αὐτοῦ, μηδεμίαν ἑτέραν
 εἶναι σωτηρίας πρόφασιν, ἢ τὸν πύργον, εἰς ὃν κατέφυγε τόν¹⁵
 κίνδυνον διαδιδράσκων. εἰ δὲ καὶ ἀληθῆ συνέβηινε τὰ εἰρη-
 μένα εἶναι, ἢ πρὸς τὸ τόλμημα ἂν συνήρατο ἢ ἐρῴυσατο
 τοῦ θανάτου φωραθέντα. Ἀπόκαυκος μὲν οὖν τοιαῦτα συν-
 εβούλευε· δαμέστικος δὲ ὁ μέγας πάλιν πέμψας πρὸς αὐ-
 τὸν, περὶ μὲν τῶν λεγομένων, ἔφη, κατ' αὐτοῦ μάλιστα βού-20
 λεσθαι καὶ αὐτὸν μὴ εἶναι ἀληθῆ, ὥσπερ δῆτα καὶ αὐτὸς
 διῆχυρίζεται. οὕτω γὰρ αὐτὸς τε εὖνους ἔσται ἀποδεδει-
 γμένος βασιλεῖ, καὶ οἱ συκοφάνται αὐτὸ τοῦθ', ὅπερ εἰσὶν,
 ἐξεληλεγμένοι. εἰ δ' ἄρα καὶ αὐτὸς ἐλπίζει κεναῖς ἀπατηθείς,

stello illo inclusisse. Praeterea monuit, ut e suo casu salutis suae
 prospiceret et improvisae rerum commutationis exemplum a se
 sumeret. Nam et prius se idem utiliter eum monuisse et horta-
 tum esse, quamquam nullo effectu, et nunc nihilo minus suadere,
 cum ex re ipsa suasionis suae utilitatem probare queat, subiecto-
 rum ipsi castellorum (multa enim habere) ad terrae marisque com-
 moditates praecipuo situ unum deligeret et illud operibus quam
 firmissimum redderet: ut si quid improvisum emergeret, secessus
 malorumque effugium suppeditaret. Rogabat autem, ut si non an-
 tethac, saltem nunc benevolentis animi consilium amplecteretur.
 Etenim et sibi in praesens, tametsi falsis criminibus appetito, nul-
 lam aliam salutis tuendae occasionem relinquere, praeter arcem, in
 quam se periculi vitandi recepisset: quae si vera esse contingeret
 de se iactata, vel audaciam suam adiuveret vel deprehensum et
 convictum a morte liberaret. Apocauchi quidem consilium hoc fuit.
 Ad quem magnus domesticus iterato mittens, adversus illum vulgata
 se quoque falsa reperiri (quemadmodum videlicet ipse quoque affir-
 mare) imprimis cupere testatus est: sic namque ipsum impera-
 tori amicum et benevolum, at sycophantas hoc ipsum, quod sunt,

ἔπερ δὴ πολλοῖς συμβέβηκε, τοῦ δέοντος ἐξεστράπη, καὶ μήτε Α. C. 1341
 ὄντα, μήτ' αὐτῷ προσήκοντα διανοήθη, οὐ χρηὶ διὰ ταῦτα P. 383
 τὸν πρὸς βασιλέα πόλεμον αἰρεῖσθαι, τείχεσι θάρσυντα, ἐξ
 ὧν ἔσται πλεόν ὄφελος οὐδέν. ἀλλ' ἐπὶ τοῖς προτέροις ἰαν-
 5τῶ μ' ἐμψάμενον, ὡς κακῶς βεβουλευμένῳ, ἐν τοῖς ἐφεξῆς
 βελτίω παρέχειν ἑαυτὸν καὶ τὴν προσήκουσαν φυλάττειν τά-
 ξιν καὶ συγγνώμης ἐπὶ τοῖς ἡμαρτημένοις δεῖσθαι τυχεῖν.
 βέλτιον μὲν γὰρ τὴν ἀρχὴν μὴ ἀμαρτάνειν· εἰ δ' ἄρα συμ-
 βαίῃ, δεύτερον ἀγαθὸν ἑαυτὸν τινα ἐπανορθοῦν ἀποστάνα
 10τῶν κακῶν. ἐπεὶ δὲ ὅσον οὐπω παρέσται καὶ αὐτὸς, ὃν εἴ-
 ωθεν αὐτὸς ἰατρὸν ἑαυτοῦ καλεῖν, ἔχων πολλὰ φάρμακα
 τοῖς ἐκάστου κατ' ἄλληλα νοσήμασιν, εἴ γε βούλοιο αὐτὸς,
 ῥῆδιά τῶν τραυμάτων ἢ ἴασις ἐκείνῳ ἔσται. ἦν γὰρ δὴ ὁ Β
 παρακοιμώμενος πρὸς τοῖς ἄλλοις, οἷς τὸν μέγαν δομέστικον
 15πρὸς ἡρώδου, καὶ ἰατρὸν εἰθισμένος ἑαυτοῦ καλεῖν, οἷα δὴ
 ἐκ πολλῶν τῶν περισχόντων πολλὰκις αὐτὸν κινδύνων ἐξαρ-
 πάσαντα καὶ τεθεραπευκότα πονήρως ἐσχηκότα. τῆς γε μὴν
 ἐνεκα βουλῆς, ἧς αὐτῷ συνεβούλευε περὶ τοῦ φρούριον τι
 ἑαυτῷ κατασκευάσαι, ἵν' εἴη καταφυγὴ πρὸς τὰς τῶν πρα-
 20τογμάτων μεταβολὰς, χάριτας μὲν ἔλεγεν εἰδέναι τῆς περὶ C
 ἐκείνου προθυμίας καὶ σπουδῆς· αὐτῷ δὲ μὴ τὴν ἐκ τῶν
 τοιούτων ἀσφάλειαν εἶναι περισπούδαστον. ἀλλ' ἡδέως ἂν
 ἔχειν, τὴν ἡμέραν ἐκείνην μετὰ τῶν ἐν ἄδου προσομιλεῖν,

10. ὅσον P. 18. αὐτοῦ P. 21. αὐτῶν P.

ostensum ac probatum iri. Sin et ipse spe vana delusus, quod multis
 evenit, ab officio detortus et quae neque possent efficere, neque se
 deceret, machinatus sit, non idcirco bellum contra imperatorem
 capessendum, fiducia murorum, in quibus nulla insit utilitas: sed
 priora, ut male consulta, detestando, in posterum se melius gerere
 et loco se digno contentum esse admissorumque veniam petere de-
 bere. Mellius quidem esse omnino non peccare: si tamen peccave-
 ris, quasi secundam post naufragium videri tabulam, semet nihil
 tale amplius perpetrando corrigere. Et quia mox affuturus sit, quem
 ille suum vocare medicum consueverit, multa habens medicamenta,
 uniuscuiusque morbis congruentia, siquidem velit, facile eius vul-
 nera sanaturum. Solebat nimirum Apocauclus inter ea, quibus
 magnus domesticus honorabat, nomina, et medicum suum appellare:
 utpote cuius opera multis saepenumero implicitus periculis et mi-
 seris affectus modis, ereptus atque curatus fuisset. Quod autem
 adineret ad consilium parandi locum aliquem munitum, quo rebus
 conuersis perfugeret, se eius propenso studio gratias habere; non
 tamen securitatem ex rebus huiusmodi vehementer expetere: sed
 libenter illo die cum inferis futurum, quo post specm supernae dex-

- A.C. 1341 ἐν ᾗ μετὰ τὴν ἐκ τῆς ἄνωθεν ἐλπίδα δεξιᾶς τῆς ἐκ τῶν φίλων ἀσφαλείας ἀμελήσας καὶ τοῦ τούτων τὰς καρδίας, ὡσπερ ἀκροπόλεις, οἷα δὴ ἀσφαλεστάτη φρουρᾷ κατέχειν, τῇ φιλίᾳ, ξύλοις καὶ λίθοις καὶ λογισμοῖς ὄγιᾶς οὐδὲν ἔχουσι πιστεύσεις τὴν σωτηρίαν. πρῶτην μὲν γὰρ εὐδαιμονίαν καὶ ἄκρως ἀγαθὸν ἀνθρώποις τὸ θεῶ προσομιλεῖν καὶ διὰ παντός αὐτῶ συνελθαι τῇ πρὸς ἐκεῖνον διὰ καθαρῶ-
- V. 311 τῆτος ἀναβάσει, αὐτὸς εἰδέναί. δευτέραν δὲ μετ' ἐκείνην, τὸ φίλοις χρῆσθαι ἀσφαλῆσι καὶ πιστοῖς, πρῶτον μὲν τοῖς ὀλίγοις καὶ συνέσει διαφέρουσι τῶν πολλῶν, ἔπειτα δὲ μετ' 10 ἐκεῖνους καὶ τὴν παρὰ τῶν πολλῶν εὐνοίαν καρποῦσθαι, πάντων ἐκεῖνοις διὰ χρηστότητα τρόπων προσεχόντων. καὶ τοῦτο οἰεσθαι οὐ πύργων μόνον ἀπάντων ἀναλωτότερον, ἀλλὰ καὶ χρημάτων καὶ δόξης καὶ τιμῆς ἀπάσης τιμιώτερον καὶ βασιλείας αὐτῆς ὑψηλότερον εἰς εὐτυχίας λόγον. ὄθεν οὐδέ 15 πείσεσθαι αὐτῶ τοιαῦτα συμβουλεύοντι, ἀλλ' ἦν ἐξαρχῆς προεῖλετο, μέχρι τέλους ἑαυτῶ ἀσφάλειαν τηρήσειν, ὡσπερ δῆτα καὶ σὺ τὴν ἐκ τῶν φρουρίων καὶ ὄχυρωμάτων." Ἀπόκαυκος μὲν οὖν ὁ παρακοιμώμενος οὕτως ἐν Ἐπιβάταις ἐγκεκλεισμένος ἐφρουρεῖτο. 20
- P. 384 ἰα. Τοῦ μεγάλου δὲ δομῆστικῶν Διδυμοτείχῳ ἐνδιατρίβοντος καὶ περὶ τὴν παρασκευὴν τῆς στρατιᾶς ἡσχολημένου, ἦγον ἐκ Πελοποννήσου πρέσβεις πρὸς αὐτὸν, ἐπίσκοπός τε ὁ Κορώνης καὶ ὁ Σιδηρὸς Ντζιουάν, ἐκ τῶν ἡγεμόνων τῶν

g. τῆ P. et M., τὸ em. ED. P.

terae, securitate ex amicis neglecta et contempto, quod horum corda, velut arces, per amicitiam, tutissimam utique custodiam, possideret, lignis et lapidibus et consiliis nihil sincerum ac probum habentibus, salutem suam credidisset. Non se nescire, primam felicitatem et summum hominis bonum esse, cum Deo versari et ascensu ad illum per puritatem animi semper ei adhaerere. Secundam, amicis uti certis ac fidelibus, principio quidem paucis et prudentia supra vulgus excellentibus. Deinde post illos etiam multitudinis frui benevolentia, quae illis propter bonitatem morum dedita et addicta sit: et hoc putare non solum quibusvis propugnaculis inexpugnabilius, sed et pecuniis et gloria et omni decore pretiosius, imperioque ipso longe beatius. Quocirca se eius monitis haud parituum: verum quam ab initio securitatem elegerit, eam usque ad extremum retenturum, ipse munitionibus et arcibus suis fideret. Igitur Apocauchus sic in Epibatis conclusus custodiebatur.

11. Magno domestico Didymotichi agente et apparatu bellico distento, legati ex Peloponneso veniunt, episcopus Coronae et Ioannes Sidrus, missi a praesidibus urbium, quae Latinis parebant.

πόλεων, αἱ ἐπήκοοι Λατίνοις ἦσαν, ἀπεσταλμένοι. ἡ πρὸς Α. C. 1341
 σβεία δὲ ἦν· ἐπὶ βασιλέα γενέσθαι πάντας ἐπὶ τῷ τῶν μὲν Β
 πόλεων, αἷς κατέχουσιν, αὐτοὺς ἡγεμονεύειν, φόρους
 δὲ τοὺς δημοσίους πάντας, οὓς πρίγγιπι παρέχουσι, δίδόναι
 5 βασιλεὺ καὶ πᾶσαν ἄλλην ἐπιδεικνυσθαι καὶ θεραπείαν καὶ
 δουλείαν, καὶ στρατηγὸν ἐκ βασιλέως ἔχειν, ὑφ' ᾧ τελέσου-
 σιν ἐκόντες πάντες. ἡ μὲν οὖν τῶν ἐκ Πελοποννήσου Λατί-
 των πρεσβεία τοιαύτη ἦν. γράμματα δὲ καὶ πρὸς τὸν μέγαν
 10 δομῆστικον πεπόμφασιν, ἃ ἐδήλου τοιάδε· ὡς πάντες αὐτοὶ
 ἰσχυρὰ συνδήματος, ἔτι περιόντος βασιλέως, βουλευσάντο ἀπο-
 στάτες πρίγγιπος ἐκείνῳ προσχωρεῖν καὶ ἤδη ἐν ἐπιχειρήσει
 ἦσαν τοῦ πράττειν τὰ βεβουλευμένα. ἐπεὶ δὲ βασιλέα τετε-
 15 λευτηκότα πύθοιντο, ἀπογνόντας τὴν ἐπιχείρησιν, αὐτοὺς ἤρε-
 μεν. Παγάνου δὲ Ντεπιστόγια, συνήθους αὐτοῖς ἐς τὰ μά-
 20 ἰσλιστα καὶ φίλου, ὀλίγῳ πρότερον ἐκ Βυζαντίου ἀφιγμένον,
 καὶ τῶν πραγμάτων πᾶσαν τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ἡγεμονίαν
 ἐπὶ σὲ ἀπαγγεῖλαντος τελεῖν, αὐτοὺς συνελθόντας πάντας ἡμᾶς,
 τὰ δεδωγμένα πρότερον ἐπιψηφίσασθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν εὐγέ-
 25 νειαν τῶν τρόπων καὶ τὸ δύνασθαι αὐτοῖς, ἄν τινες ἐπίωσιν, ἀμύ-
 30 ρουεν, ἀλλ' ὅτι καὶ πολὺν ἤδη χρόνον, καίτοι μήπω συντυ-
 χάντες, εὐνοϊκῶς σοι διακείμεθα καὶ φιλίως. ἐξ ὅτου γὰρ
 ἐν Ἀκαρνανίᾳ βασιλεὺ συστρατευόμενος, τοῖς ἐν Θωμοκάστρῳ
 35 παρ' ἡμῶν κατὰ συμμαχίαν ἀφιγμένοις Νικηφόρου τοῦ δε-
 σπότης παιδὸς πρὸς λόγους ἐλθὼν αὐτὸς, φίλους ἀντὶ πολέ- D

Summa legationis erat: velle omnes imperatori subesse, ea condi-
 tione, ut quibus praecessent urbibus, eas posthac etiam retinerent;
 vectigalia autem publica, quae hactenus principi solvissent, ea in
 posterum imperatori penderent: omni praeterea genere observantiae
 et subiectionis eum colerent et ducem, cui omnes sponte obtem-
 perarent, ab eo acciperent. Latinorum Peloponnesiaca legatio talis
 fuit. Quin litteras quoque ad magnum domesticum dederunt, in qui-
 bus erat scriptum, adhuc vivo imp. omnes ex composito a principe de-
 fectione facta, ad eum se adiungere voluisse et iam ad cogitata perfici-
 enda aggressos. Sed ut eum decessisse compererint, re desperata, quie-
 visse. Pagano autem Pistogia ipsis amicissimo ac familiarissimo Byzan-
 tio veniente, summamque imperii et principatum in eius manu esse
 renuntiante, rursum omnes convenisse et prius decreta confirmasse;
 non solum propter morum eius ingenuitatem et quod ipsis contra hos-
 tes ingruentes opem ferre queat, sed quod item iam pridem, quamquam
 nondum coram allocuti, propensa in eum voluntate extiterint. Ex quo
 namque in expeditione Acarnanica imp. collega, cum iis, quos ipsi
 ad Thomocastrum Nicephoro despotaе filio ad subsidium misissent,
 sermonem miscuisset ex hostibusque amicos fecisset, et illos deinceps
 perpetuam ei benevolentiam conservasse, et ceteris multa exi-

- A.C. 1341 λειμίων ἐπεισας γενέσθαι, ἐκεῖνοί τε αἰεὶ σοι τὴν εὐνοίαν διατηροῦσι καὶ ἡμῶς ἀνέπεισαν, πολλὰ καὶ θανμάσιά τινα περὶ σοῦ διεξιόντες, τὴν ἴσῃν καὶ ὁμοίαν εὐνοίαν κεκτηῆσθαι περὶ σέ, ὅφ' ἤξῃ καὶ νῦν πεπεισμέθα, τὴν πρεσβείαν ταύτην ποιήσασθαι νυνί. τὴν μὲν οὖν ἀξίωσιν ἡμῶν οἱ παραγενόμενοι ἀπαγγελοῦσι πρὸς 5 ἀβεις. ἂν δὲ τούτοις βασιλῆς τε καὶ αὐτὸς ἐπιψηφίσῃσθε, οὐδὲν ἔτι τὸ κωλύσον ἡμᾶς ὑπὸ τὴν Ῥωμαίων βασιλείαν, ὡσπερ ἐπηγ-
- V. 312 γειλάμεθα, τελεῖν, μόνον εἰ αὐτὸς ἀφίξῃ πρὸς ἡμᾶς, τὰς τε πόλεις παραληφόμενος καὶ τὰ ἐνταῦθα πράγματα, ὅπη ἂν σοι
- P. 385 δοκῇ, ἄριστα διοικήσων." τὰ μὲν οὖν γράμματα ἰδίᾳ τε ἐκά-10 στω καὶ πᾶσιν ὁμοῦ τοιαύδε ἦν. ἃ δεξάμενος ὁ μέγας δομέστικος, ἦσθη τε ὑπερφυῶς καὶ τοῖς τε πρέσβεσι προσεφέρετο φιλοτίμως ἄγαν καὶ μεγαλοπρεπῶς. καὶ τοῖς πεπομφόσιν ὁμολόγει χάριτας πολλὰς τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας καὶ ἄλλα τε, ὅσων ἐδέοντο, ὑπέσχετο ποιήσειν καὶ ἀφίξεσθαι πρὸς αὐτοὺς ἅμα 15 ἦρι. νῦν γὰρ οὐκ εἶναι ῥᾶδιον κινεῖν τὴν στρατιάν πρὸς οὕτως ὑπερόριον στρατείαν, οὐ μετὰ πολὺ χειμῶνος ἐσομένον· (φθινοπώρον γὰρ ὦρα τότε ἦν,) πίστεως δὲ τῶν εἰρημένων ἔνεκα καὶ Βρουλᾶν τὸν Ἰάκωβον παρείχετο αὐτοῖς, ὥστε συνεῖναι τοῦ χειμῶνος, ὃς τῶν οἰκειοτάτων ἦν αὐτῶν, ἅμα μὲν τῆν 20
- B πρὸς αὐτοὺς εὐμένειαν ἐπιδεικνύμενος, ὅτι ὡς οἰκείων ἦδη προνοοῖτο, ἅμα δ' εἴ τι καὶ δύσνον ἔτι ὑπολέλειπτο τῶν ἐν Πελοποννήσῳ, προσαξόμενος δι' αὐτοῦ, ὥστε μηδεμίαν εἶναι δυσχέρειαν ἐκεῖσε παραγενομένην, ἀλλ' ὑπαγάγεται πάν-

7. τὴν M., τῶν P.

18. τότε add. M. post εἰρημῶν.

miaque de eodem commemorantes, ad parem aequalemque ei animam praestandum auctores fuisse. Ab iisdem nunc quoque se ad hanc legationem instituendam permotos. Petitionem autem legatos coram exposituros. Quam si imperatrix et ipse suffragatione sua comprobaverint, nihil impediturum, quin promissis stantes, sub imperium Romanum succedant: tantum ad eos ipse profectus, civitates accipiat et rem publicam, prout illi commodissimum videbitur, digerat atque constituat. Litterae igitur separatim singulorum atque omnium simul hoc exemplo conscriptae erant: quibus acceptis magnus domesticus mirifice laetus, legatos exquisitae ac splendide habuit egitque, a quibus missi erant, singulares gratias de benevolentia: et quae petebant, omnia se facturum ac primo vere ad eos venturum spondit: nunc enim hieme appetente, exercitum trans fines educi difficulter posse. Ceterum ad fidem dictis adstruendam Iacobum Brulam hominem ex intimis familiaribus suis dedit, qui per hiemen apud eos diversaretur: simul hac ratione testificans, quam bene illis cuperet, cum iam non quasi externis, sed domesticis prospiceret, simul etiam, si quid apud eos alienationis restaret, ut

τας βασιλεῖ. δώροις δὲ τοὺς τε πρέσβεις ἅμα καὶ τοὺς πε- A.C. 1341
πομφότας φιλοτίμως ἀμειψόμενος, συνεξαπέστειλεν αὐτοῖς
ἅμα τὸν Βρουλιᾶν, ἐπαγγελιόμενος ἐπικαίρως καὶ αὐτὸς ἀφίξε-
σθαι. ἐν Βυζαντίῳ δὲ παρεσκευασμένων τῶν τριήρων, ἃς
5 πρὸς τὴν ἔφοδον τῶν Περσῶν ἔφημεν ὑπλιζέσθαι, ἐπεὶ ὁ
παρακοιμώμενος, ὃς αὐτῶν στρατηγὸς κειροτόνητο, δύσνους
βασιλίδι γεγονώς, ἐδραπέτευσεν ἐν Ἐπιβάταις, πέμψας ὁ μέ-
γας δομέστικος ἐνεχείρισε τῇ ἐπὶ τοῦ στρατοῦ Συναχηρίμ, C
ὃς αὐτίκα ἀποπλεύσας, τὴν τε Περσικὴν διέλυσε στρατιάν
10 καταπλήξας τῇ τάχει τῆς παρασκευῆς, καὶ πολλὰ τὴν Σαρ-
χάνη κακώσας χώραν καὶ πολίσματος ἑνὸς τῶν παραθαλασ-
σίων κρατήσας ἐξ ἔφοδου καὶ ἐξανδραποδισάμενος καὶ τᾶλλα
ὅσα ἔδει τὸν ἀγαθὸν ποιήσας στρατηγὸν, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν
Κωνσταντίνου. ἐκ δὲ τῆς ἑσπέρας μετὰ τὴν βασιλέως τε-
15 λευτὴν ὅ, τε πρωτοστράτωρ Συναδηνὸς Θεσσαλονίκης ἐπιτρο-
πέων καὶ ὁ Χρῆλης Κωνσταντίνος τε Παλαιολόγος ὁ τοῦ
βασιλέως θεῖος καὶ ὁ τοῦ μεγάλου δομεστικῶ ἀνεψιὸς Ἄγ-
γελος Ἰωάννης ὁ πιγκέρνης Τζαμπλάκων τε ὁ μέγας παπίας
καὶ ὅσοι τῶν ἐν τέλει ἦσαν πόλεων ἐπιτροπεύοντες, πρὸς ἀλλή-
20 λους ἐπικηρυκευόμενοι καὶ συμφρονήσαντες, οἱ πλείους μὲν D
κατελείποντο διοικοῦντες τὰς ἀρχάς· πιγκέρνης δὲ ὁ Ἄγγελος
καὶ ὁ Παλαιολόγος Κωνσταντίνος καὶ Τζαμπλάκων πρὸς τὸν μέ-
γαν δομέστικον ἀπεστέλλοντο, τὰ κοινῇ δηλώσοντες πᾶσι δεδο-

4. ἐκ P. τριηρῶν P. 8. ἐνεχείριτο P. 9. τε om. M.
12. ἀνδραποδισάμενος P.

hoc sequestre conciliarentur: quo eo delatus, nihil molestiarum in-
veniret, sed omnes consensu imperatori se subiungerent. Posthaec
et legatos et legantes honorificis muneribus afficiens, Brulam una
dimittit seque opportuno tempore affuturum promittit. Byzantii
comparatis triremibus, quas contra Persas armari dicebamus, post-
quam Apocachus earum ductor creatus, malevolentiae in impera-
tricem reus Epibatas fugit, magnus domesticus ad Senacherimum
mittens, classis ei praefecturam tradidit. Qui quamprimum solvens,
Persas tanta instructionis celeritate percultos dissipavit, et Sarchanis
provincia foede devastata, oppidum quoddam e maritimis primo im-
petu cepit et captivos inde abduxit: praestitisque omnibus, quae
ex boni ac strenui ducis officio erant, Constantinopolim rediit. Ex
occidente autem post imperatoris obitum protostrator Synadenus
Thessalonicae praefectus, item Chreles, Constantinus Palaeologus,
imperatoris patruus, et Ioannes Angelus pincerna, magni domestici
consobrinus, et Zamplaco magnus papias et quotquot ex proceri-
bus urbium praefecturas obtinebant, caduceatoribus inter se missis
conspirant: pluribusque a procuratione se remonentibus, Angelus
pincerna, Constantinus Palaeologus et Zamplaco ad magnum dome-

- A.C. 134: γμένα. ἔτε δὲ ἐχόμενοι ὁδοῦ, κήρυκα προπέμψαντες, ἐδήλουν γράμμασι τῷ μεγάλῳ δομestίκῳ, μηδὲν περὶ ἑαυτοῦ κινεῖν τῶν καθεστῶτων, μηδὲ πράττειν μηδὲν, μήτε τῶν δοκούντων βελτιόνων ἢ χειρόνων, ἂν μὴ παρῶσι καὶ αὐτοί· πάντως δὲ παρέσοντασ ὅσον οὐδέπω. δίκαιον δὲ εἶναι περὶθεσθαι αὐτοῖς, οὐ μόνον ἐν τοῖς πρώτοις τῶν φίλων τεταγμένοις, ἀλλὰ καὶ
- P. 386 παρ' ἐτέρων ἤκουσιν ὁμοίων. παραγενομένοις δὲ, ἃ ἂν πᾶσι δόξῃσιν κοινῇ λυσιτελεῖν, ταῦτα πράττειν. ἐπεὶ δὲ γένοιτο ἐγγὺς Διδυμοτείχου, πάλιν ἕτερον προπέμψαντες, τὴν τε ἀφίξιν ἐμήνουν αὐτῶν καὶ προετρέποντο ἐξίνα εἰς ὑπάντησιν αὐτῶν. τῷ δὲ ἐδόκουν ἀνύπηα ἀξιοῦν. οὐ γὰρ αὐτὸν τινα προσήκειν τοὺς ἐντυγχάνοντας τιμῶν προσηναγκάζειν, ἀλλ' ἐκείνους οἰκοθεν ἀξίους κρίνοντας ἐπιψηφίζειν τὴν τιμὴν. ἔξετάζοντι δὲ πρὸς ἑαυτὸν τὸν λόγον, διὰ τὴν δοκοῦσαν ἀποτίαν παρὶστίστον νοεῖν ὕπερ ἦν, ὡς οὐ σφετέρως ἔνεκα αὐτῶν τιμῆς ἤξιον τοιαῦτα, ἀλλ' ἵνα ὑπάντησαντο, τῶν ἵππων ἀποβάντες αὐτοὶ
- V. 313 τιμὴν ἀποδώσιν τὴν μεγίστην. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα ἐννοήσας, ἔμεινεν Βοῖκοι. τοῖς δ' ἐπεὶ οὐκ ἐξεγένετο τὴν ἐπίνοιαν εἰς ἔργον ἀγαγεῖν, ὀλίγῳ ὕστερον καιρὸν ἐπιτηρήσαντες καὶ συντυχόντες ἐφίππῳ τῶν ἵππων ἀποβάντες προσεκύουν. εἰτ' αὐτῷ οἴκοι συνελθόντες οὐ κατὰ τὸ πρότερον ἔθος σννεισήεσαν ἐφιπποὶ τὴν αὐλήν, ἀλλ' ἔξω καταλιπόντες, παρέθεον περὶ ἡ. ὁ δὲ ἠγανάκτησεν ἐφ' ἑκατέρωσιν οὐ μετρίως. ἔπειθ' ἑαυτῷ περισησάμενος, κατηγορεῖ τὴν

2. παρὰ fortasse. 5. δίκαιοι P. 18. ἀγειν P. 21. συνεισεσαν P. et M.

sticum mittuntur, ut ei communiter decreta nuntient, et ex itinere praeconem cum litteris praemittunt eique significant, ne quid de ipsis constitutorum moveat, nec ipsis absentibus quidquam, sive melius sive deterius visum, occipiat: mox autem et omnino affuturos. Aequum porro esse, se audiri: non solum ut ex amicis praecipuis, sed etiam sociorum missu venientes. Ubi affuerint, tum quae simul omnes senserint, ea aggrediatur. Didymotichum appropinquantes, rursus alium praemittentes, adventum suum indicant, hortanturque, ut obviam ipsis prodeat. Visa stulta postulatio: non enim fas esse, a quoquam se compelli, ut adcentes honoret: sed iis sponte honorem decernere, si honore dignos aestimaverit. Expendenti autem secum verba, quoniam absurda apparebant, incidit id quod erat, non ipsorum honoris gratia istuc peti: verum ut sibi occurrentem de equis descendentes summe venerarentur. His secum cogitatis, domi mansit. Illi cum exsequi meditata non possent, paulo post captato tempore, equitanti occurrunt ac de suis iumentis defluentes, eum adorabundi salutant. Deinde domum comitantes, non pristino more adequitantes, sed foris equos relinquentes et iuxta pedibus ambulantes, aulam simul ingressi sunt. Ille utrumque permolestē tulit. Post in orbem se circumstantes

καινοτομίαν καὶ μὴ τοιαῦτα συνεβούλευε ποιεῖν, ἀλλὰ τοῖς Δ. C. 1341
 προτέροις ἔδουσε ἐμμένειν. εἰ δὲ μὴ κείθουιντο, ἤπειλησεν
 ἀπέλασειν πρὸς ὄρηγν. δεῖσαν δὲ αὐθις Ἰππῶ ἐπιβῆναι,
 ἐκέλευε τῆς πύλης ἄγειν ἔξω· εἶτα παριῶν τὴν αὐλὴν πεζῇ
 5 ἐπέβηαινε πρὸς τῇ πύλῃ. ὅπερ οἱ τὴν καινοτομίαν ἰδόντες C
 εἰργασμένοι καὶ καταπτῆξαντες τὴν ἀπειλὴν, ἐνέμενον τοῖς
 προτέροις, μηδὲν καινὸν, μήτε διανοούμενοι, μήτε πράττειν
 ὑπομένοντες, μήτ' ἐκείνοι, μήθ' ἑτεροί τινες.

ιβ. Ἐπὶ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ ὁ τῶν Τριβαλῶν ἄρ-
 10 χων Στέφανος ὁ Κράλης τὰς πρὸς βασιλέα λύσας σπονδὰς, D
 ἐπὶ ἐπύθετο ἀποθανόντα, τὴν τε ἄλλην πᾶσαν κατέδραμε
 Μακεδονίαν ληϊζόμενος, καὶ Θεσσαλονικίην παρελθὼν, ἄχρι
 χωρίου ἤλθε τοῦ προσαγορευομένου τῶν Κρητῶν. ἔπειτα
 ἀνέστρεφεν, οὐ πολλὴν λείαν ἐπαγόμενος διὰ τὸ, μηνυθείσης
 15 τῆς ἐφόδου, πρότερον ταῖς πόλεσι καὶ τοῖς φρουραῖσι τὰ τε
 βοσκήματα καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐγκατακλιεσθῆναι. ἐπεὶ δὲ
 ἠγγέλλετο περὶ τούτων τῷ μεγάλῳ δομωστικῷ, ἐκκλησίαν συνα-
 θροῖσας, ἐβουλεύετο μετὰ τῶν ἐν κέλῃ καὶ τῶν ἡγεμόνων
 τῆς στρατιᾶς, ὃ, τι δεοὶ ποιεῖν πρὸς τὴν ἐφοδὸν τῶν Τρι-
 20 βαλῶν. οἱ μὲν οὖν ὄτι ἕκαστος ἐδόκει λυσιτελεῖν ἐβουλεύετο P. 387
 πρὸς τὰ παρόντα. τῷ μεγάλῳ δὲ δομωστικῷ τὸ πρὸς Κρά-
 λην ἀντικαθίστασθαι ταχέως, ἵν' ἡ κείθουιν αἰρεῖσθαι τὴν
 εἰρήνην ἢ θρασυνομένην πολεμοῦσιν, δοκοῦν τῶν ἀναγκαίων,

13. τῶν om. P.

de facti novitate reprehendit, monens, ne quid simile posthac, sed
 antiquam consuetudinem retinerent. Ni obedirent, se illos eum sto-
 macho repulsurum. Cum in equum rursus ascendere oporteret,
 iussit eum extra portam educi, ac per aulam transiens, ibidem
 ascendit. Id alii adspicientes, qui novitatem usurparant, et minis
 perterriti, morem pristinum retinuerunt, et neque ipsi, neque alii
 amplius quippiam novi vel cogitare vel facere sustinuerunt.

12. Sub idem tempus etiam Triballorum princeps Stephanus
 Crales, audito Imperatorem obiisse, foedus solvit et cum reliquam
 Macedoniam omnem populabundus incuravit, tum Thessalonicam
 porro vadens, ad locum, qui Cretensium dicitur, pervenit. Deinde
 cum praeda haud opima reversus est, propterea quod eius adventu
 prius nuntiato, agrestes se cum pecore urbibus castellisque incluse-
 rant. Quibus ad se perlatis, magnus domesticus, concilio optima-
 tum et ducum exercitus convocato, quid contra Triballorum im-
 pressionem inceptandum esset, quaesivit. Eorum unusquisque sen-
 tentiam, quam putavit ad tempus commodam, dixit. Sed cum
 magno domestico necessarium videretur, cito Crali resistendum, ut
 cum vel pacem cogeret accipere, vel cum audacius refragante bello
 decerneret, multo tamen magis necessarium magisque utile visum

A.C. 134: ἔτι πολλῷ μᾶλλον ἀναγκαιότερον καὶ λυσitteλέστερον πρὸς τὴν εἰς Πελοπόννησον στρατείαν ἅμα ἤρι παρεσκευασμένους ἐδόκει εἶναι καὶ μὴ προῖσθαι τὸν καιρὸν, πρῆξουν παρεχόμενον μεγάλων ἀφορμῶν. „εἰ γὰρ, Θεοῦ συναιρουμένου, τοὺς τὴν Πελοπόννησον οἰκοῦντας Λατίνους” ἔφρασε „γένοιτο προσ-5 λαβεῖν, ἀνάγκη καὶ τοὺς τὴν Ἀττικὴν καὶ Βοιωτίαν οἰκοῦν- Βτας Κατελάνους ἢ ἐκόντας ἡμῖν ἢ βιασθέντας προσχωρῆσαι. τούτου δὲ γεγενημένου καὶ τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας ὥσπερ ἐν τοῖς πάλαι χρόνοις ἐκ Πελοποννήσου μέχρι Βυζαντίου συνεχοῦς γεγενημένης, ἔξεστι συνορᾶν, ὡς οὐδὲν ἔργον ἤδη 10 Τριβαλοῦς τε καὶ τοὺς ἄλλους περιοίκους τῶν βαρβάρων τῆς ὕβρεως δίκας ἀπαιτεῖν, ἧς ἔξυβρίζουσιν εἰς ἡμᾶς τοσοῦτον ἤδη χρόνον. ὡς οὐδὲν μεγάλων ἐκεῖθεν ἐλπίδων ὑποφαινομένων, οὕτω προσήκει πράττειν ὥστε μὴ τὸν καιρὸν ἡμᾶς διαφυγεῖν. οὐ δὲ ἔνεκα εἰς Βυζάντιον ἡμᾶς ἐπανελθεῖν ἡγοῦμαι 15 νῦν προσήκειν. δυνάμεως γὰρ ἡμῖν πρὸς τὴν Πελοπόννησον C χρεῖα ναυτικῆς, ἣν δεῖ τοῦ χειμῶνος παρασκευασθῆναι. ἂν οὐδὲν τούτων ἀμελήσαντες νῦν, τραπώμεθα πρὸς τὴν ἐσπέραν, νομίσαντες ὡς ἐπανηξόμεν τὰ κεῖ καταστήσαντες ταχέως, δέος μὴ πολέμοις ἐμπλακέντες καὶ τισιν ἑτέροις ἀναγκαίοις καιῶ 20 μὴ δυνηθέντες παρασκευάσασθαι, ἐπανελθόντες ἀπολέσωμεν V.314 τὴν πρῶξιν. εἰ δὲ γενώμεθα ἐν Βυζαντίῳ νῦν, πρῶτα μὲν ναυάρχους καταστήσομεν καὶ στρατηγὸν, οἷς μελήσει τάς τε ναῦς ἐπισκευάζειν καὶ ναύτας, οἳ ἐπιβήσονται, καὶ ὀπλίτας

24. ἐβήσονται P.

est, ad expeditionem in Peloponnesum principio veris paratos esse: nec e manibus dimittendum tempus, rebus praeclare gerendis idoneum. Si enim Deo auxiliante, inquit, Peloponnesum habitantes Latinos ad imperium adiunxerimus, etiam Catalani, Atticam et Boeotiam incolentes, velint nolint, se nobis dederunt. Quo facto Romanoque principatu velut olim a Peloponneso Byzantium continuato, intelligi potest, non fore operosum Triballis aliisque circumiacentibus barbaris pro iniuriis, tamdiu nobis cum tanta insolentia illatis, pretium persolvere. Ad spes igitur amplissimas inde sublucentes accomodandum est agendi studium, ne occasio elabatur. Qua de causa Byzantium redeundum censeo: ad Peloponnesum enim navali apparatu indigemus, et is per hiemem providendus est. Quod si, his modo posthabitis, in occidentem convertemur, opinantes nos constituto illic rerum statu celeriter reversuros, timendum, ne illic bello et aliis quibusdam necessitatibus impliciti, post reditum, cum nos instruere nequiverimus, rei gerendae facultatem amittamus. Sin Byzantii nunc fuerimus, primum quidem nauarchos et duces classis designabimus, quibus curae erit et na-

καταλέγειν. ἔπειτα δὲ καὶ περὶ χρημάτων σκεψόμεθα, ὅθεν Α. C. 1341
 λαμβάνειν αὐτοῖς ἐξέσται πρὸς τοῦ στόλου τὴν παρασκευὴν.
 πρὸς δὲ τούτοις καὶ τοὺς τῶν δημοσίων φόρων διοικητὰς
 ἀνάγκη καθιστᾶν, ἵνα μὴ, ἀτάκτως φερομένων καὶ ὡς ἔτυχε, D
 5 λῆμη τις γένηται περὶ χρήματα τὰ κοινὰ, ἐπιδεδωκότα οὐ
 μικρῶς ἐκ προσθήκης μὲν οὐδεμιᾶς τῶν εἰθισμένων φόρων,
 ἐξ ἑτέρων δὲ τινῶν τρόπων καὶ ἐπινοιῶν. ἐπειδὴν δὲ ταῦτα
 τῆς προσηκούσης ἐπιμελείας τύχη καὶ φροντίδος, πρεσβείαν
 διανοοῦμαι πέμπειν πρὸς τὸν ἄρχοντα τῶν Τριβαλῶν, ἅμα
 10 μὲν κατασκευομένους τὴν ἐκείνου δόναμιν ὁπόση εἴη, ἅμα
 δὲ, εἰ καὶ πρὸς διαλλαγὰς ἐτοιμῶς ἔχει, χωρήσοντας πρὸς
 διακλύσεις. οὐ γὰρ ἠγοῦμαι νῦν ἡμῖν λυσιτελεῖν, ἐξὸν εἰρη-
 νην μετὰ τῶν ὁμορρύντων ἔθνων ἄγειν, ἐκοντί τὸν πόλεμον
 αἰρεσθαι. αὐτὸς δὲ ὀλίγας ἡμέρας Βυζαντίῳ ἐνδιατρίψας,
 15 ἔπειτα τὸ μισθοφορικὸν τῆς στρατιᾶς καὶ τῶν ἐκ χωρίων
 τὰς προσόδους ἐχόντων τοὺς δυνατωτέρους παραλαβῶν, ὡς P. 338
 καὶ τῆς ἐσπερίου στρατιᾶς συνεσομένης, πρὸς ἐσπέραν τοῦ
 χειμῶνος βαδιοῦμαι, τοῖς ἄλλοις ἐπιτρέψας οἴκοι διατρίβειν
 καὶ παρασκευάζεσθαι πρὸς τὴν στρατείαν, ὡς ἅμα ἤρι ἐσομέ-
 20 νης. καὶ Ἀλβανούς τοὺς περὶ Πογονιανὴν καὶ Λιβισθὰν νε-
 μομένους ληϊσάμενος καὶ δίκας τῆς ἀδικίας ἐπιθεῖς, (ὅσπερ
 γὰρ δήπου καὶ αὐτοὶ, ὡς καὶ περιόντος βασιλέως καὶ μετὰ
 τὴν ἐκείνου τελευτήν πολλὰ τὰς τῆς Ἀκαρνανίας πόλεις καὶ

1. συλλέγειν M. mg.

tes reparare nautasque ac milites colligere, qui conscendant.
 Postea et de pecunia videbimus, unde ea in classem suppeditet.
 Adhaec vectigalium publicorum curatores necesse erit declarare; ne,
 si confuse ac fortuito capiantur, grave damnum aereo iniungant:
 quod quidem nulla consuetorum accessione tributorum, verum alijs
 modis et artibus vehementer crevit. Ubi haec, qua par est, seduli-
 tate sollicitudineque confecta fuerint, legatos ad Triballorum regu-
 lam mittere in animo habeo: qui simul eius vires et copias explo-
 rent: simul, si a reconciliatione non abhorreat, pacem cum eo
 componant. Nam nunc quidem rationes nostrae non ferunt, ut
 arbitror, quando in pace cum finitimis gentibus vivere licet, ultro
 bellum deposcere. Ubi aliquamdiu Byzantii fuero, deinde milites
 mercenarios et qui ex possessiunculis uberiores capiunt reditus,
 ammens, occidentali insuper exercitu accessuro, hieme in occiden-
 tem movebo: alios domi manere sinam, ut interim ad expeditionem,
 cum ver aperietur, suscipiendam se comparent. Et Albanos circa
 Pogoniam et Libisdam positos depraedatus et iniurias ab eis per-
 secutus (nostis enim utique vos etiam, quomodo adhuc superstite
 imperatore et post eius obitum urbes Acarnaniae complures et Ba-

Cantacuzenus II.

6

A. C. 1341 *Βαλάργατα ἐκάκωσαν ὁσημέραι κατατρέχοντες καὶ ληϊζόμενοι,)*
πειράσομαι, εἰ δυναίμην, οἶομαι δὲ, τὴν τῶν Χριστοῦ γε-
νεθλίον ἐορτὴν ἐν Βυζαντίῳ ἀγαγεῖν, οὐ μόνον διὰ τὴν στρα-
τιὰν, ἵνα μὴ ὑπερόριος ἐν χειμῶνι διατριβῆ, ἀλλ' ἵνα καὶ
βασιλέως ἢ νέου στεφηφορία τελεσθῆ. οὕτω γὰρ ἐδέδοκτο
Β ἡμῖν. ἅμα δὲ ἤρι ἀρχομένῳ τῶν τε τριήρων πρὸς τὸν πλοῦν
οὐσῶν παρεσκευασμένων καὶ τῆς στρατιᾶς ἀπάσης, εἰς ἠπείρου
τε ἅμα καὶ θαλάσσης προσβαλοῦμεν τῇ Πελοποννήσῳ. οὐ
γὰρ μικρὰ προσθήκη γενήσεται Ῥωμαίοις, ἂν ὑπαγαγόμεθα
ἐκείνους. ὁδοῦ δὲ πέρεργον καὶ τοὺς τῆς Ἰωνίας διερευνησάμε-10
νοι ναυστάθμους καὶ ποταμούς, ἐν οἷς οἱ Πέρσαι τὰς σφετέρας
αὐτῶν προσορμίζουσι ναῦς, καὶ καταφλέξαντες πυρὶ, (οὕτω
γὰρ Ἀλησέρη τῷ Κοιναεῖον σατραπῆ καὶ ἐμοὶ συντέθειται, ἐκ
τῆς ἠπείρου παραβοηθοῦντι ἅμα στρατιᾷ πεζῇ τε καὶ ἰππικῇ,)
καὶ τῆς εἰς ἐκείνων ἀπαλλαγέντες λύμης καὶ φροντίδος, πρὸς15
τὸν προκείμενον βαδιούμεθα ἀγῶνα, πάντα τὰ οἴκοι κατα-
στήσαντες καλῶς." τοιαῦτα τοῦ μεγάλου βουλευσαμένου δο-
μεστίκου, ἐπεὶ καὶ τοῖς ἄλλοις συνεδόκει καὶ ἐπήρουν τὴν
βουλὴν, πρὸς μὲν τὸν τῶν Τριβαλῶν ἄρχοντα πρόσβεις
ἤρουντο αὐτίκα. οἱ καὶ παραγενόμενοι καὶ διαλεχθέντες περίῳ
εἰρήνης, ἐπεισάν τε διαλύσασθαι καὶ ἔθεντο σπονδὰς κατὰ
τὰς οὔσας πρὶν. ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἀθροίζεσθαι κελεύ-
σας τὴν στρατιὰν, αὐτὸς ἦει εἰς Βυζάντιον. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο
ἔγγυς, οἱ Βυζαντίῳ παρόντες τῶν συγκλητικῶν εἰς ὑπάντησιν

6. τριηρῶν P. 19. τῶν om. P. 23. ἰε. P. et M.

lagrita quotidianis incursionibus ac direptionibus afflixerint) conabor, si possim, et potero, ut opinor, solenne Christi natalium Byzantii agere: non tantum exercitus causa, ne extra fines hibernet, sed etiam ut novi imperatoris, quemadmodum inter nos convenit, coronationem celebremus. Ineunte autem vere, trirēmibus ad navigationem paratis exercituque toto praesente, Peloponnesum terra marique pariter adoriemur: qua insula subacta, Romanos fines non parum proferemus. Levi autem brachio etiam Ioniae lustratis navalibus et fluminibus, ad quae Persae naves suas appellunt, illisque inflammatis (sic namque ego et Aliseres Cotiaci satrapa, qui ex continente pedestri nos et equestri auxilio iuvabit, pacti sumus,) et imminente inde clade anxiaeque cura liberati, omnibus domi recte ordinatis, ad propositum certamen aggrediemur. Postquam huic consilio magni domestici etiam ceteri applauserunt, legati ad Triballorum principem mox delecti sunt. Qui profecti, pacem ei persuaserunt et foedus pristinum revocarunt. Magnus autem domesticus congregato exercitu Byzantium petivit: quem appropinquantem, qui erant illic proceres, obviam se ferentes et ab equis

ἔξελεθόντες, ἡσπάζοντο τῶν ἵππων ἀποβάαντες. ὁ δὲ ἐπέπλητ- A.C. 1341
 τεν αὐτοῖς ὡς οὐ προσήκοντα ποιοῦσιν· ἔπειτα εἰς τὰ βασι-
 λεια ἔλθων, ἡσπάζετό τε βασιλίδα καὶ παρεμυθεῖτο λόγοις, D
 οὐκ ἀλγοῦσαν μόνον ὑπὸ τῶν συμφορῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα
 ὕποσηλειομένην. καὶ διηγησάμενος, ὅσα τε πράξεις πρὸς Λι-
 δνμότειχον ἔλθων, καὶ ὅσα τοῖς ἐκ Πελοποννήσου πρέσβεσιν
 ἐπαγγελλαιτο, οἷά τε διανοοῖτο περὶ τε ἐκείνων καὶ περὶ τῶν
 ἄλλων πράττειν, μεγάλη τε ἐλπίζειν παρῆναι καὶ αὐτῷ θαυ-
 ρεῖν, ὡς ὑπὲρ ὠφελείας αὐτῆς τε καὶ παιδῶν καὶ τοῦ κοινοῦ
 10 Ῥωμαίων, οὔτε σώματος, οὔτε χρημάτων φεισομένῳ, ἀλλὰ V. 315
 πᾶσαν ἐπιδειξομένῳ καὶ σπουδῆν καὶ προθυμίαν. νῦν μὲν
 γὰρ οὐ ῥάδιον εἶναι, λόγοις τῆν τε στρατιᾶς ἐπίδοσιν καὶ
 τῶν προσόδων τῶν κοινῶν ἀποδεικνύειν· ἕαρος δὲ γενομένου,
 εἰ ἐν ζῶσιν εἶη, οὐ λόγων δεῆσεσθαι πρὸς τὴν ἀπόδειξιν,
 15 ἔξ αὐτῶν τῶν ἔργων φανερᾶς τῆς ὠφελείας γινομένης. ἔπειτα P. 389
 καὶ περὶ ὧν ἦκει κοινωσάμενος, ὡς καὶ αὐτῇ συμφέροντα
 εἶδοκε καὶ ἐπεψηφίξε τὴν βουλὴν, ἔργου εἶχετο καὶ διόκει
 πάντα, ἧ βεβούλευτο.

ἢ. Ὀλίγῳ δὲ ὕστερον ἔξ ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐν βασιλεί-
 20 οῖς αὐτοῦ τῇ βασιλίδι διαλεγομένου περὶ τῶν κοινῶν καὶ κοι-
 νῇ βουλευομένων περὶ ὧν ἂν δέοι πράττειν, θροῦς ἔξωθεν B
 ἤκούετο καὶ βοή περὶ τὰ βασιλεια συμμιγῆς. ἐρομένης δὲ
 τῆς βασιλίδος πρὸς αὐτὸν, τί ἂν εἶη ταῦτα, σαφὲς μὲν οὐδὲν
 εἶδέναι ἔφασκεν· οἶεσθαι δὲ, πρὸς τὴν δίκην τινῶν ἀλλήλοις

7. τὴν pro και P. 23. σαφὲς M., φάσκειν P.

descendentes consalutarunt: quos ille ut ineptos obiurgavit; pro-
 greviusque in palatium, Augustam, salute dicta, ex calamitate
 aegram animi et aegrotam corpore consolatus, et expositis, quae
 Didymotichi egisset quaeque Peloponnesiorum legatis promississet,
 quaeque illis et aliis facere cogitaret, spes magnas ut conciperet
 atque ut sibi fideret, quando pro eius et filiorum Romanorumque
 omnium utilitate omni studio alacritateque pugnaturus, et neque
 pecuniis, neque sanguini suo parsurus sit, hortatus est. Nunc qui-
 dem quantopere cum redivitibus communibus auctus sit exercitus,
 non facile posse verbis demonstrari: vere novo, si vivat, nullis
 verbis opus futurum, cum ipse operum fructus id demonstraverit.
 Deinde collatis cum ea ob quae venerat, ubi et illa ut comoda
 probavit et consilium eius approbavit, ad deliberata opere expli-
 canda se dedit.

13. Paulo post diem illum, dum in regia cum imperatrice de
 re publica sermocinatur et ambo de rebus agendis consultant, foris
 tumultus et commixtus clamor exauditur. Interrogante ea, quid-
 nam hoc esset, negavit se certum scire: credere tamen ob litem

A. C. 1341 ἀντιλεγόντων, τὸν Θόρυβον γίνεσθαι τουτονί. δι᾽ ἰσχυρίζετο δὲ καὶ ὕστερον, οὐδὲν ἄλλο οἰηθῆναι τὴν ἀρχήν· οὐδὲ γὰρ οὐδ' αὐτὸς τι ἤδει τῶν γιγνομένων. ἔπειτα ὡς μείζων ἦν ὁ Θόρυβος καὶ παρετείνετο ἐπιπολύ, νομίσας καὶ αὐτὸς νεώτερόν τι εἶναι, ἀναστὰς ἐξῆι μαθεῖν ἐθέλων τῶν γινομένων⁵ τὴν αἰτίαν. ὄρα δὲ τῶν βασιλείων τὴν αὐτὴν πλήθουσσαν ἀνδρῶν, οἳ ἦσαν οὐ τοῦ στρατιωτικοῦ καταλόγου μόνον, C ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπ' εὐγενεῖα λαμπρυνομένων νέων, καὶ τὸν πατριάρχη ἐν μέσοις αὐτοῖς ἐστῶτα καὶ λογομαχοῦντα πρὸς αὐτούς διαφερομένους. αἰτία δὲ τῆς διαφορᾶς ἦν, ὅτι δὴ¹⁰ ἤξιον μείζονος τιμῆς τὸν μέγαν δομέστικον δίκαιον τυγχάνειν εἶναι καὶ μὴ τοῖς πολλοῖς ὁμοίως πεζῆ τῶν βασιλείων εἰσιέναι τὴν αὐτὴν· ὅς οὐ μόνον νῦν τῶν ὄλων πραγμάτων ἔχει τὴν ἀρχήν, ἀλλὰ καὶ, βασιλέως περιόντος, παραδυναστεύων ἦν καὶ πολλὰκις ὑπ' ἐκείνου προσκεκλημένος πρὸς τὴν βα-¹⁵σιλείας κοινωνίαν. ἐν αἰτίαις τε τὸν πατριάρχη διὰ ταῦτα ἐποιούντο, ὅτι δὴ περιορῆ καὶ μὴ βασιλίδι παραινοῖα τὰ προσήμοντα. ταῦτα δὴ αὐτοῖς ἐλέγετο, οὐ πᾶσιν ὁμοίως ἔχουσι τὰς γνώμας. ἀλλ' οἷς μὲν εὐνοια πρὸς ἐκείνον ἦν, ἐποπυδαζέτο τε ἀληθῶς ὁμοίως καὶ ἐλέγετο, οἳ δ' ἐθεράπευον²⁰ D τὸν καιρὸν καὶ τὴν μεγάλου δομεστίκου δύναμιν· ἦσαν δὲ οἳ καὶ δυσχεραίνοντες πρὸς τοὺς λόγους καὶ ἠδέως ἂν κωλύσοντες, εἰ ἐξῆν, ὅμως ὑπὸ δέους συμφωνεῖν ἐδόκουν τοῖς πολλοῖς, οἴομενοι, ἐκείνου συνειδότης καὶ ἀφανῶς τὰ τοιαῦτα

20. καὶ om. M.

aliquam iurgantes sic eos vociferari; quin aliud nihil prorsus se putasse postea affirmavit: neque enim vel ipse quid ageretur sciebat. Crescente et diutius durante strepitu, ratus et ipse quippiam novi tentari, surgens exit, uti causam noscitet. Atrium palatii plenum, non ex albo militari solum, sed etiam ex iuvenibus nobilitate illustribus, et Patriarcham stantem in medio verbisque cum ipsis velitantem videt. Causa dissensionis erat, quod illi magnam domesticum maiore dignandum honore censebant et non ut unum de infima plebe aulam palatii pedibus debere ingredi, qui iam non solum praecesset summo imperio, sed defuncti quoque imperatoris collega et crebro ad communionem imperii ab eodem invitatus fuisset: atque idcirco patriarcham carpebant, qui conniveret, nec imperatricem officii sui admoneret. Haec illi loquebantur: nec erat una mens omnibus. Nam qui illum diligebant eique ex animo studebant, quod scutiebant, id in ore habebant: alii metu illius potentiae temporis inserviebant. Erant etiam, qui sermones hos aegrius ferentes, libenter vetuissent, si potuissent: nihilo minus quadam mali formidine pluribus adstipulari videbantur, cogitantes,

σοσκευάζοντος εἰρῆσθαι. ὁ πατριάρχης δὲ ἀντικαθίστατο πρὸς A. C. 1341
 τοὺς λόγους καὶ, μὴ δεῖν, ἔλεγεν, αὐτοὺς ἀτάκτως θορυβεῖν,
 ἀλλὰ πείθεσθαι τοῖς βασιλίδι καὶ μεγάλῃ δομεστικῇ ἐγνω-
 σμένοις. ἐν τούτοις δὲ τῆς ἔριδος ἐκείνοις οὐσης, ἐπεὶ ἐπέ-
 5παντο φανέντος, τοῖς μὲν ἄλλοις ὡσπερ ὀργιζόμενος οὐδὲν
 εἰρήκει· πατριάρχην δὲ ἐμέμφετο, ὅτι ἀνοήτων ἀνθρώπων
 προσέχων λόγοις, ἔστηκε πρὸς αὐτοὺς λογομαχῶν καὶ θόρυβον
 κινῶν. συντεβούλευέ τε οἴκοι ἀπελθεῖν καὶ μηδὲν πρὸς ἐκεῖ- P. 390
 τους διαφέρεσθαι νῦν, ὡς ἐς τὴν ὑστεραίαν ἅμα αὐτῷ περὶ
 10τῶν εἰρημένων ποιησομένῳ λόγον. προέπεμπε τε ἄχρι Ἰππου
 θεραπεύων διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν γεγενημένην μέμψιν, οὐπω
 πρότερον τοῦτο εἰργασμένος, ἀλλ' ἐν τοῖς βασιλείοις οἴκοις
 συνταττόμενος ἀναστρέφειν εἰωθώς. εἰς βασιλίδα δὲ αὐθις V. 316
 ὁ μέγας δομεστικός ἐπανελθὼν, τὴν αἰτίαν τοῦ θορύβου διη-
 15γῆτο, ὅπως τε αὐτὸς τῆς ἀκαίρου φιλονεικίας μεμψάμενος
 πατριάρχην, ὅτι ἀνοήτων ἀνθρώπων προσχοίῃ λόγοις ἔχουσι
 μηδὲν ὑγιές, παραινέσειεν οἰκαδὲ ἀναχωρεῖν. διίσχυριζέτω
 τε καὶ αὐτὸς ἐπιμαρτυρόμενος θεὸν, ὡς οὐδὲν τῶν λεγομέ-
 νων συνειδείῃ, ἀλλ' ὑπὸ τινων ἀπαιδέντων ὑπ' αὐθαδείας B
 20ἀνοήτως κινήσει. ἐπαινούσης δὲ τῆς βασιλίδος ἐπὶ τῷ τὸν
 θόρυβον κατασεῖλαι, „ἀλλ' ἐκείνῳ μὲν” ὁ μέγας δομεστικός
 ἔφη „συντεβούλευσα μηδὲν προσθέντι τοῖς εἰρημένοις ἀπελθεῖν,
 οὕτω συνιδῶν ῥαδίως διαλύσειν τὴν φιλονεικίαν, μάλιστα
 περὶ ἐμοῦ γεγενημένην. σοὶ δὲ, μὴ τὴν αὐθαδεῖαν ἀτιμά-

2. καὶ μηδὲν ἔλεγεν πρὸς αὐτοὺς M. 16. πατριάρχην P.

ipso conscio et clam talia moliente dici. Patriarcha eorum asser-
 tionem adversari, et nihil turbandum, sed iis, quae imperatrici et
 magno domestico placuissent, obsequendum contendere. Cum in
 hoc esset controversia eiusque conspectu omnes conticuissent, aliis
 quidem velut iratus nihil dixit: patriarcham autem increpuit, quod
 hominibus insipientibus aures commodasset et verborum cum ipsis
 digladiatione turbas excitasset. Proinde litigare cessaret: domum se
 capesseret: postridie secum de lite acturus: et ita usque ad equum
 deduxit, hoc officio uburgatum deliniens, quod ante non solebat,
 sed in penetralibus palatii valedicere ac reverti consueverat. Ad
 imperatricem autem rediens, tumultus causam narrat et quo pacto
 patriarcham propter intempestivam concertationem reprehendisset
 quodque stultorum sermones ineptos attendisset: et eum uti do-
 mum abiret, admonuisset. Asseverabat item ac Deum testem facie-
 bat, se nullius horum esse conscium: sed ab imperitis quibusdam
 superbe ac stolidè ea moveri. Quem cum de turbis sedatis com-
 mendarè imperatrix, Sed illi quidem, inquit magnus domesticus,
 21aai, nihil verborum adderet domumque discederet; intelligens, sic

A. C. 1341 ῥητον παραινῶ περιδεῖν, ἀλλὰ λόγοις κολάσαι προσκαλεσα-
 μένην τῆς γλώσσης τῆς ἀκολασίας ἕνεκα. παρήνεσα δ' ἄν,
 καὶ ἐπιπλεῶν ἐνδείξασθαι τὴν ὄργην τὴν πρὸς αὐτοὺς, εἰ
 μὴ ταχέως ἔμελλον ἐνθὺνδε ἀπελεύσεσθαι, τοὺς πλείους αὐ-
 τῶν παραλαβῶν. διὸ μετὰ τὸ καθάψασθαι ἀρκούντως, πα-5
 Cράσχον συγγνώμην, αἰτιωμένη τῆς ὁδοιπορίας τὴν ἀνάγκην."
 ᾧ πεισθεῖσα καὶ ἡ βασιλὶς, τοὺς ἄνδρας τε προσεκαλεῖτο καὶ
 ὠνειδίξεν αὐτοὺς τὴν ἀπαιδευσίαν, ὅτι βασιλέων ἐντεθραμ-
 μένοι νόμοις καὶ συνόντες ἐκ παιδός, οὐδὲν ἄμεινον τῶν
 ἀβασιλεύτων διάκεισθε βαρβύρων, πᾶν τὸ προσιστάμενον ὑμῖν¹⁰
 ἀτάκτως θορυβοῦντες. σκοπεῖτε γὰρ, εἰς ὅσον ἀνοίας ἤλασα-
 τε νυνί. πρῶτον μὲν γὰρ ἐν βασιλείοις φανερώς ἀντείπετε
 βασιλευσί· δεύτερον δ', ὅτι πατριάρχη διηρέχθητε, κοινῶ
 πάντων ὄντι πατρὶ πνευματικῶ καὶ μάλιστα πολλῆς αἰδοῦς
 ἀξίῳ καὶ τιμῆς, πολλῶ πλέον ἢ οἱ σαρκικῶς γεγεννηκότες. τρι-¹⁵
 τον δ', ὅτι καὶ ὑπὲρ μεγάλου δομεστίκου δῆθεν ἐποιήσασθε
 τοὺς λόγους, τότε εἰς ὑμᾶς ἤκον ἀποδεικνύντες διὰ τούτων
 D τῆς παρ' ὑμῶν αὐτὸν δεόμενον ἐπικουρίας εἰς τὸ τυχεῖν,
 εἴ τινος δέοιτο παρ' ἡμῶν. τοῦτο δ' ὅτι τῶν ἀτοπωτάτων,
 οὐχ ἑτέροις, ἀλλ' ὑμῖν αὐτοῖς χρήσασθε διαιτηταῖς. οὐ γάρ πο
 νῦν μόνον, ὅτε εἰς αὐτὸν περιήκει τῶν ὄλων ἡ φροντίς, ἀλλὰ
 καὶ βασιλέως ζῶντος, ὑμῶν ἀπάντων οὗτος προῖστατο, ἐν

5. παράσχον P. 12. ἐν om. P. 15. γεγεννηκότες P.

me litem mea potissimum causa exortam facile dirempturum. Te
 autem moneo, ut superbiam istam inultam ne relinquant, verum
 accersitis propter linguae protervitatem obiurgites. Monerem etiam,
 ut te admodum illis iratam ostenderes, nisi brevi hinc pluribus
 eorum ascitis discessurus essem. Idcirco ubi quantum satis est eos
 castigaveris, causata profectionis meae necessitatem, venia illos im-
 pertito. Augusta monenti obsecuta, viros illos accersit; inscitiam
 exprobrat, quod inter leges regias educati et in iis a teneris ver-
 sati, nihilo tamen barbaris rege carentibus praestarent et quidquid
 sibi obstitisset, statim turbas ac tumultum cicerent. Perpendite
 enim, inquit, quo nunc amentiae prodieritis. Primum enim in
 ipso palatio imperatoribus aperte repugnastis. Deinde cum patri-
 archa communi omnium patre spirituali et omni reverentia dignis-
 simo, magis quam qui per corporum coniunctionem nos generarunt,
 altercati estis. Postremo etiam pro magno domestico videlicet verba
 fecistis; quod ad vos attinet, docentes, eum vestra indigere ope,
 si qua illi re a nobis opus sit. Hoc autem absurdissimum esse,
 non aliis, sed vobis ipsis iudicibus utamini licet. Non enim modo
 dumtaxat, quando ad eum summa rerum procuratio devoluta est:
 sed et vivo imperatore vobis omnibus hic praecerat, in quibus im-
 peratorem requirebatis: vestrum contra illi nemo. Quare cum e

οὐκ ἐδέσθη βασιλέως· αὐτοῦ δὲ ὑμῶν οὐδέεις. ὅστε καὶ ἐκ Α. C. 1341
 τῶν προτέρων καὶ τῶν νῦν συνιδεῖν ὑμᾶς ἐχρῆν, ὡς οὐκ
 εἶν δέοιτο τῆς παρ' ὑμῶν ἐπικουρίας. οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ
 ἔστιν οὐδὲν, ὃ βουλομένῳ ἢ περὶ ἑαυτοῦ ἢ περὶ ἑτέρων, μὴ
 5 καὶ πράττειν δυνατὸν. εἰ δὲ τοῦθ' οὕτως ἔχει καὶ οὐδέεις P. 391
 ἀπτερεῖ, οὐδ' ὑμᾶς ἐχρῆν θορυβεῖν καὶ ταράττεσθαι εἰκῆ.
 καὶ διὰ τοῦτο οὐκ εὐεργεσίας, ἀλλὰ δίκης ἄξιοι παρ' αὐτῶ·
 κἀγὼ δὲ ὑμᾶς τὰς προσηκούσας τῆς αὐθαδείας ἀπήτησα ἂν
 εὐθύνας, εἰ μὴ αὐτὸς παρητήσατο δεηθεὶς ὑπὲρ ὑμῶν, ἄλλως
 10 ὅτι καὶ πρὸς τὴν ἐκστρατεῖαν παρεσκευάσθη, πρὸς ἣν
 χαίροντας βαδίσειν, οὐκ ἀνωμένους, οἶομαι προσήκειν. οὐ
 δὴ ἔνεκα τὴν μὲν τῶν ἡμερητημένων παρέχομαι συγγνώμην,
 τοῦ λοιποῦ δὲ εὐτάκτους εἶναι παραγγέλλω καὶ τῶν μειζόνων
 μηδὲν περιεργάζεσθαι, ἀλλὰ παραχωρεῖν ἐκείνοις, οἷς τὰ
 15 τοιαῦτα καλῶς τε ἔξεστι διοικεῖν καὶ, εἴαν τι σφάλλονται, ἐπα-
 νορθοῦσθαι." τοσαῦτα μὲν ἡ βουσιλὶς πρὸς ἐκείνους διεiléχθη,
 τοῦ θορύβου ἔνεκα καθαρτομένη. ἐκεῖνοι δὲ τῆς ἡμερότητας B
 καὶ τῆς συγγνώμης χάριτας ὁμολογήσαντες καὶ τῶν ἄλλων
 μᾶλλον ὁ μέγας δομῆστικός, οἱ μὲν ἄλλοι ἀνεχώρουν· ὁ μέ-
 20 γας δὲ αὐτῆς δομῆστικός καταλειφθεὶς, ἐβουλευοντο ἅμα βα-
 σιλίδι περὶ ὧν ἀναγκαῖον ἦν.

ιδ'. Λόγου δὲ καὶ περὶ Ἀποκαύκου τοῦ παρακοιμωμένου V. 317
 ἐμπειρότος καὶ σκεπτομένων καθότι δέοι χρήσασθαι αὐτῶ, C
 μηδεμίαν ἄλλην, ἔφασκεν ἡ βασιλὶς, τῶν τετολμημένων παρ'

4. περὶ alterum om. P.

praeteritis, tum e praesentibus discere vos oportebat, illum vestro
 patrocinio non egere. Non enim est, non est, inquam, quod ille,
 si velit, non vel sibi vel aliis curaverit. Quod cum ita sit, et
 fateantur omnes, nec vos temere tumultuari turbatique conveniebat,
 atque ideo non gratiam, sed poenam ille vobis debet: et ego con-
 digno superbiam vestram multarem supplicio, nisi ille id a vobis
 deprecatus esset, quod ad expeditionem praeparamini: quo gau-
 dentes, non moestos, ire decet, ut opinor. Quamobrem delicti
 gratiam facio et de cetero ut quiescatis, impero ac rebus maioribus
 ne vos curiose immisceatis: sed illis cas relinquantis, quibus easdem
 bene administrare, et si quid erraverint, emendare licet. Impera-
 trix de tumultu sic eos accepit: ipsi de benignitate dataque venia
 gratias agentes (et prae aliis magnus domesticus) ceteri quidem re-
 cesserunt: domesticus restans, cum imperatrice de his, quae opus
 erant, de integro deliberavit.

14. Cum autem mentio de Apocaucho sacri cubiculi praefecto
 fieret quacsissentque, quomodo eum punirent, nullam se aliam,
 aiebat imperatrix, nefarii criminis poenam poscere, praeter eam,

A. C. 1341 ἐκείνου δέκην ἀπακτεῖν, ἣ ἦν αὐτὸς ἐπιμήσατο αὐτῷ, ὥστε οἴκοι καθῆσθαι, μὴ ἐξιόντα, μήτε τῶν κοινῶν τι διοικοῦντα. ὁ δ' ἔφρασκε καὶ αὐτὸς τὴν δίκην πρέπουσαν ἡγεῖσθαι τῷ τολμήματι. μὴ μέντοι γὰρ αὐτῷ κατὰ γνώμην εἶναι πρὸς ὑπερόριον ἀπιόντι στρατεῖαν τὴν πρὸς τὴν ἐσπέραν, τῶν δ' δεομένων διορθώσεως ὀπίσω τι καταλιπεῖν. οὗ δὲ ἕνεκα πρὸς τε τοὺς περιοίκους Πέρσας θέσθαι σπονδὰς καὶ πρὸς Ἀλέξανδρον τὸν Μυσῶν βασιλέα, ἵνα μὴ ἀπόντος ταρπίτοιτο αὐτῇ ὑπὸ πολέμων ὀχλουμένη. καὶ διὰ τοῦτο καὶ παρακοι-
 D μώμενον ἡγεῖσθαι προσηκείν ἀξιώσαντας συγγνώμης, πάλιν¹⁰ χρῆσθαι, ὅπῃ ἂν δοκῇ συμφέρειν. ἣ δ' ἀνένευεν, οὐχ ἑαυτῇ καὶ τέκνοις μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ δύσνον ἐκ πολλῶν ἀποδεικνύσα· μάλιστα δὲ ἐξ ὧν ἐπ' αὐτῆς ὀλίγῳ πρότερον αὐθαδῶς ἐκείνος καὶ τραχέως προσηνέχθη πρὸς αὐτόν. εἰ δὲ ἀμφοτέροις ἐκείνος ἐπιβουλείων σαφέστατα ἠλέγχθη, τίνι¹⁵ χρῆ θάρσῆσαντα, ἄνθρωπον πανουργίας καὶ ἐπιβουλής μεστόν ἀποδημοῦντα αὐτόν ὀπίσω ἔφρασκε καταλιπεῖν;" ἄξιον
 P 392 δὲ καὶ τῶν πρὸς τον μέγαν δομῆστικον Ἀποκαύκῳ εἰρημένον ἐπὶ τῆς βασιλίδος μνημονεῦσαι καὶ ἔτι παλαιότερων κακουργημάτων, οἷς ἐχρήσατο κατὰ μεγάλου δομῆστικου, με-²⁰ γάλα εὐηρηγετηκότος, ἵν' ἐκ τῶν διηγημάτων κατάδηλος γένηται ἡμῖν ἣ τε τούτου πρὸς τὰς ἐνεργεσίας φιλοτιμία καὶ ἐτοιμότης πρὸς τὸ παρέχειν τοῖς εἰς αὐτόν ἀμαρτάνουσι συγγνώμην, καὶ ἣ παρακοιμωμένου πρὸς τὰ καλὰ ἀχαριστία.

5. τὴν ante ἐσπέραν om. P. 10. ἀξιώσαντα P.

qua se ipsum multasset, ut domi sedens, nunquam exiret, nec publicum munus ullum attingeret. Domesticus quoque hanc poenam eius facinori parem affirmare. Ceterum non placere sibi, cum exercitum occidentalem extra fines eduxerit, aliquid corrigendum post se relinqui; cuius causa cum Persis vicinis et cum Alexandro Mocosorum rege foedus ferierit, ne, se absente, ipsa bellis quatiatur. Existimare igitur se, Apocauchum ab ipsis venia donatum, rursus, ubi conducere videbitur, adhibendum. Imperatrix recusare: nec in se et liberos tantummodo, sed in ipsum quoque eum malevolum multis rationibus demonstrare: ex his praecipue, quibus paulo ante coram ipsa arroganter et aspere in eum invaserat. Quia ergo utrisque insidiari manifestissime convictus sit, qua re confusus hominem callidissimum et insidiosissimum ipse peregre abiens retro relinquerat? Non erit autem alienum etiam eorum meminisse, quae imperatrice praesente Apocauchum in magnum domesticum iactarit; et praeterea antiquiorum malefactorum, quibus eum remunerarit, a quo tantis erat beneficiis obligatus: ut ex hac narratione pateat, tum illius ardens bene merendi studium et ad veniam in se delin-

καὶ τῶν τρόπων ἢ σκαιότης. οὗτος γὰρ δὴ ὁ παρακοιμώμε- A. C. 1341
 τος ἐκ Βιθυνίας ἀρμημένος καὶ ἄσημος ἐκ φαύλων φύς,
 τὰ πρῶτα μὲν ὑπεγραμμιάτευσσε πολλοῖς τῶν τὰ δημόσια χρή-
 ματα εἰσπραττόντων ὀλίγου ἔνεκα μισθοῦ, ἔπειτα τῷ τοῦ
 5 βασιλέως ἐμισθοφόρησε θείῳ Ἀσάνῃ τῷ Ἀνδρονίκῳ. εἰτ' B
 ἐκείνου ἀποστάς, προσεχώρησε στρατηγῷ τῷ τῶν ἐσπερίων
 θεμάτων δομωστικῷ, τοὺς δημοσίους ἄλλας τότε ἐφορεύοντι.
 εὐφυῆς δὲ φαναῖς καὶ πρόθυμος πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν, χρή-
 ματα ἐπιστεύθη παρ' ἐκείνου, ἔν' ἔλθῶν πρὸς βασιλέα, (Ἀν-
 10 δρονίκος δὲ ὁ πρῶτος ἦν,) πείσῃ στρατηγῷ καὶ εἰς τοῦπιόν
 ἔτος τὴν διάθασιν ἐγχειρίζειν τῶν ἄλων. ὁ δὲ τὰ μὲν χρή-
 ματα ὡς ἴδια βασιλεῖ παρεσχημῶς, ἐπαγγελιάμενος δὲ καὶ
 διπλασίω τῶν ὑπὸ στρατηγοῦ παρεχομένων τῷ βασιλικῷ αὐ-
 τὸς εἰσφέρειν ταμιεῖῳ, πείθει βασιλέα ἐκείνου προελεῖσθαι
 15 καὶ τῶν ἄλων παρεχεῖν τὴν ἀρχήν. καὶ οὕτω τοῖς ἰδίοις χρή- C
 μασι τῆς ἀρχῆς ἐκείνον ἐκβαλὼν, ἤδη λαμπρὸς ἦν καὶ τὰ
 πρῶτα φέρων τελωνῶν. εἰτ' ἐπειδὴ πολλὰ τῷ δημοσίῳ χρή-
 ματα ὀφειλῶν, προσδῶκιμος ἦν δεσμοτῆριον οἰκεῖν καὶ σω- V. 318
 φρονίζεσθαι μὴ τοιαῦτα κακουργεῖν, πρὸς ἀποστασίαν εἶδε
 20 βασιλέως. οὐ γὰρ ἦν ἑτέρως τὸ κακῶς πιθεῖν διαφυγεῖν.
 σσιδῶν δὲ ἐκ τῶν πραγμάτων, ὡς βασιλεῖ τῷ νέῳ Ἀνδρο-
 νίκῳ πρὸς τὸν πάμπαν ἀναγκαίως ἔσται διαφορὰ, Συργιάνῃ
 ἐδείξθη, τῶν ἐπιτηδαιοτάτων ὧν αὐτῷ, τῷ νέῳ βασιλεῖ προσ-

22. Συργιάνῃ P.

quentibus tribuendam promptus animus: tum huius erga bene me-
 ritum ingrata voluntas et agrestis immanisque natura. Hic e Bithy-
 nia oriundus, homo obscurus, ex contemptis parentibus natus, pri-
 mum quidem multis vectigalium coactoribus mercedula scriptum
 fecit. Postea Andronico Asani, qui fuit magni amicitiae imperatoris
 filius, etiam mercede servivit: a quo recedens, occidentalium the-
 matum, sive agminum militarium per occidentem distributorum
 domestico, qui tum erat salinarum praefectus, se addidit. Is dex-
 terum et ad ministerium impigrum cernens, pecunias ei credidit,
 ut ad imperatorem, puta Andronicum seniore, accedens, ei per-
 suaderet, duci etiam in annum sequentem salis negotiationem per-
 mitteret. At ille pecuniis tamquam suis imperatori traditis, polli-
 citusque, se duplo amplius quam dux in fiscum eius illaturum, ad
 se potius eligendum salariumque creandum inducit. Sic cum ducem
 pecunia sua hoc magistratu eiecisset, iam illustris erat et inter pu-
 blicanos primas ferebat. Deinde cum multis nominibus publice
 grandem pecuniam deberet, expectareturque, ut in carcerem daretur
 et ad sanitatem reductus, huiusmodi nequitas dedisceret, ab
 imperatore defectionem moliri coepit: non enim alioqui supplicium
 devitare potuisset. Cum autem videret eum esse statum rerum, ut

- A. C. 134 *ἰαγαγεῖν*. ὁ δὲ (καὶ γὰρ ἤδη ὁ τῶν βασιλέων πρὸς ἀλλήλους ἐκινεῖτο πόλεμος,) ἔδεικτο τοῦ μεγάλου δομεστίκου, καὶ τὸν Ἀπόκαυκον προσλαμβάνειν, οὐ μόνον εὐφυῶς πρὸς τῶν δημοσίων τὴν εἰσπραξίν ἐσχηκότεα φέρων, ἀλλὰ καὶ χρημάτων εὐποροῦντα, οἷς χρήσιμος πρὸς τὸν πόλεμον ὀφθῆσται αὐ-5 τοῖς· ὧν καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἱστορίας μάλιστα ἐπεμνήσθημεν συντόμως. ὁ δὲ βασιλεὺς τῷ νέῳ δι' ἐκείνου προσοικειωθείς, ἐπεὶ ὁ τῶν βασιλέων πόλεμος ἀνεβῆγγυτο, τοῦ μὲν πρεσβυτέρου βασιλέως εὐθύς ἀπέστη πρὸς τὸν νέον, οὐ μᾶλλον δι' εὐνοίαν, ἢ τὸν ὑφορώμενον κίνδυνον διὰ τὰ ὀφει-10 λόμενα χρήματα ἀποδιδράσκων. ταμίαις δὲ τῶν βασιλικῶν
- P. 393 ἀπέδεικνυτο χρημάτων παρὰ τοῦ μεγάλου δομεστίκου. ἐπεὶ δὲ ἡ νίκη πρὸς τὸν νέον ἀπέιδε βασιλέα καὶ ὑπ' αὐτῷ πᾶσα ἡ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονία ἦν, πάλιν ὑπ' ἐκείνου, σχεδὸν οὐχ ἐκόπτος βασιλέως, οὐδὲ προσήκειν αὐτῷ τὴν ὑπηρεσίαν κρι-15 νουτος, εἰς τὸ μεσάζειν τοῖς πράγμασι κατέστη. πλὴν οὐ παντάπασιν ἐπετρέπη τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν, ἀλλ' ὅσα τῶν ἀναγκαιοτέρων ἦν πρὸς τὸν μέγαν δομεστικὸν ἀνάγων, αὐτὸς τῶν ταπεινοτέρων εἶχετο, ἃς ὧν οὐδεμία τοῖς κοινοῖς προσεδοκᾶτο βλάβη, εὐ ἢ κακῶς διωρημένοις. ὁμοῦς20 δὲ ὑπὸ πολλῶν ἐθεραπεύετο. μεταξὺ δὲ καὶ πολλὰκις βασιλεὺς προσκεκουρῶς διὰ τὴν φιλίην πανουργίαν καὶ μέλλων δι- B δόναι δίκας, ὑπὸ τοῦ μεγάλου δομεστίκου τὴν βασιλέως ὀφ-
19 ἀναγαγῶν M. mg. 20. διωρημένων fortasse.

Andronicus iunior necessario cum avo deberet contendere, Syrgianem, cuius erat studiosissimus, rogavit, ut se illi commendaret. Is bello iam inter imperatores pullulante, magnum domesticum orare, uti et Apocauchum ascisceret, non solum ad exactionem publicarum pensionum naturali quadam dexteritate praeditum, verumetiam pecuniosum, ut bello commodaturus videretur: quas res initio quoque huius historiae breviter attigimus. Hic itaque, magno domestico parario, iunioris imperatoris familiaritatem consecutus, postquam belli maturitas crupit, a seniore statim ad eius partes transiit: non tam quod ei bene vellet, quam quod ob aes alienum imminens periculum fugeret. Et a domestico quaestor imperatoris creatus, atque ubi victoria ad illum respexit, rursus ab eodem domestico, propemodum invito imperatore, neque id muneris in eum quadrare iudicante, rerum administrator institutus est. Verumtamen non omnimodis commissa ei res publica, sed ita, ut magis necessaria seu praecipua ad magnum domesticum referret, ipse leviora transigeret: e quibus, seu bene seu male transactis, communitas nullum sentiret nocumentum. Nihilo minus a multis observabatur. Et cum interim saepe etiam propter usitatam et amicam sibi nequitiam imperatorem offendisset ac poenis subiiciendus esset, per ma-

γῆν ἐρῆσθη παραιτουμένον. εἰς τοιαύτην δὲ περιφάνειαν A. C. 1341
 ἐξ ἀφανείας πολλῆς ἐλθὼν, ἰσκέψατο, εἰ δύνατο τὸν εὐεργέτην ἀμείψασθαι τοῖς ἐναντιωτάτοις. ὡς γὰρ βασιλεὺς ὁ νέος Ἀνδρόνικος τὴν νόσον ἐνόσησεν ἐκαίην τὴν σφοδρὰν
 5 καὶ τελευτῆς ἐγένετο ἄγγυς, βασιλίδι μὲν τῇ γαμετῇ κατελίμπανε τὴν ἀρχὴν, οὐπω μὲν παιδὸς μητρὶ γεγεννημένη, ὠδινούσῃ δέ· τῷ μεγάλῳ δὲ δομestikῷ τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν καὶ τὸ πάντας αὐτῷ ὑπέκειν καὶ μηδένα ἀντιλέγειν πρὸς μηδέν. ὁ δ' ὥσπερ ἔθος ἐπὶ τελευτῶσι τοῖς βασιλευ-
 10 σοι τοῖς ὑπολειπομένοις τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν πίστιν βεβαίαν C παρὰ τῶν ὑπηκόων βουλόμενος ποιεῖν, ὄρκους ἐκδεῖς, πάντας δι' αὐτῶν ἐκέλευε τὴν πίστιν ἐμπεδοῦν. οἱ ὄρκοι δὲ Ἄνη τε τῇ βασιλίδι Ῥωμαίους διελάμβανον τὴν πίστιν ἀκραιφνῆ φυλάξειν καὶ παιδὶ βασιλέως τῷ γεννησομένῳ ἐξ αὐτῆς, καὶ
 15 τῷ μεγάλῳ δομestikῷ τὴν εὐπειθειαν. Ξένης δὲ βασιλίδος τῆς βασιλέως μητρὸς ἐμέμνητο οὐδ' ὄτιοῦν· οὕτω καὶ βασιλεὶ κεκριότι δεῖν, μὴ δύνασθαι δύο καὶ ταύτας γυναῖκας μίαν διοικεῖν ἀρχὴν. τότε μὲν οὖν ἐκείνη τε ἤνεγκε βαρέως καὶ οἷς πρὸς ἐκείνην εὐνοιά τις ἦν, καίπερ οὐδ' ἐκείνην ἀθε-
 20 ράπεντον καταλιπόντος τοῦ μεγάλου δομestikοῦ. ὡς γὰρ καὶ αὐτὸς τὸ πρᾶγμα ὑπενόει θόρυβον δυνάμενον τῇ βασιλίδι D ἐμποιεῖν, Γλαβᾶν τὸν μέγαν διοικητὴν πέμψας κατὰ τάχος πρὸς αὐτήν, ἅμα δὲ καὶ σταυρὸν ἐκ τῶν πολυτιμῶν λίθων ἀξιοπιστίας ἕνεκα τῶν λόγων, τὴν μὲν νόσον ἐδήλου βασι-

gnium domesticum, iratum scilicet exorantem, evasit. Iam vero e tantis tenebris in tantam claritatem deductus, quomodo benemerenti suo quam maxime contraria rependeret, secum consideravit. Nam cum Andronicus iunior morbo illo difficillimo conflictatus mortique proximus, uxori ad filium parandum iam vicinae imperium, magno autem domestico vicariam gubernationem reliquisset, cui citra tergiversationem omnes parerent, ille, quod consuetudo tenet, imperatoribus de vita exeuntibus, successoribus benevolentiam ac fidem subiectorum stabilire volens, iuramentum, quo omnes fidem suam ratam facerent, in haec verba conceptum proposuit. Romanos Annae imperatrici et filio imperatori ex ea nascituro sinceram et integram fidem et magno domestico obedientiam praestituros. Xena imperatoris mater praeteribatur omnino, quod ita filius constituisset: non enim posse duos, idque feminas, unum imperium regere. Hoc illa eiusque fautores graviter tulerunt, tametsi magnus domesticus eam officiose coleret. Siquidem hinc eam perturbatum iri suspicatus, Glaba magno dioeceta cum cruce ex preciosissimis lapillis confecta, quo verbis esset fides, ad eam celeriter misso, de lethali morbo imperatoris certiozem fecit, Deum rogans, ne eos tali im-

- A. C. 134 γλέως ὡς εἴη χαλεπή ἔδειτό τε θεοῦ μὴ περιδεῖν αὐτοῦς τοιοῦτου βασιλέως ἀποστερηθέντας. εἰ δ' ἄρα τι συμβαίη
- V. 319 τῶν προσδοκωμένων, οὕτω τοῦ πάντα δικαίως καὶ συμφερόντως ταλαντεύοντος οἰκονομοῦντος, μὴδὲν αὐτὴν ὑποπτέειν ἀηδὲς ἐκ τῶν πραγμάτων τῆς μεταβολῆς, ὡς οὐδὲν ἤττον εὐνοικῶς αὐτοῦ διακειμένου πρὸς αὐτὴν, ἢ εἰ καὶ αὐτὸς γεγέννητο ἐξ αὐτῆς. οὕτω δὲ ἐκείνης πρὸς ἀρχὴν κεινημένης, οἱ πάλοι τε ὑπὸ φθόνου πρὸς τὴν εὐκλειαν δακνόμενοι τοῦ μεγάλου δομestίκου καὶ τότε μᾶλλον πρὸς τὸ πάθος ἐξαφθέντες, σαφῶς ἰδόντες κύριον γεγεννημένον τῶν πραγμάτων· 10
- P. 394 ἐν οἷς ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ ὁ παρακοιμώμενος Ἀπόκαυκος ἐξητασμένος ἦν, Συργιάννη πρὸς τὴν πρᾶξιν ἡγουμένου· τὴν βασιλίδος ἀρχὴν νομίσαντες ἂν αὐτοῖς τὰ μέγιστα συμβαλέσθαι πρὸς τὸ τοῦ μεγάλου δομestίκου περιγενέσθαι καὶ καταλῦσαι τὴν ἀρχὴν, πολλοὶ πρὸς βασιλίδά ἀφιγμένοι, ἐπεὶ 15 ἔβαν ἦν ὁ βασιλεὺς καὶ ἀπῆλλακτο τῆς νόσου, ἀγανακτεῖν ὑπὲρ αὐτῆς προσεποιούντο καὶ πολλὴν ἀγνωμοσύνην τοῦ μεγάλου δομestίκου κατεγίνωσκον, ὅτι βασιλέως τελευτῶντος, ὅτ' αὐτὸν, εἰ μέτρια διενοεῖτο, ταῖς βασιλίαις ἀμφοτέραις ἔδει τὴν ἀρχὴν συνδιασώζειν καὶ μάλιστα ἐκείνη, ὅτι ἀμ- 20 φοτέρωθεν ἐκ τε παιδὸς καὶ τοῦ συνοίκου βασιλέως ἡ Ρωμναίων προσήκε βασιλεία, ὅδ' ὀλίγον καὶ τοῦ δικαίου καὶ τοῦ προσήκοντος φροντίσας, πᾶσαν τὴν ἀρχὴν περιήγαγεν εἰς ἑαυτὸν, ὥσπερ τι παραπέτασμα τῆς κακουργίας Ἄνναν τὴν

6. διακεισομένου P. γεγέννητο P. 8. τοῦ M., τὴν P. 10. γεγεννημένων P. 14. τοῦ add. M.

peratore orbari sineret. Sin quid eorum, quae metuere, eveniret, sic moderante, qui omnia iuste utiliterque seu per libram dispensat, nihil ipsa tristius ex rerum mutatione timeret; quandoquidem non minus eam quam parentem suam amaret. Cum illa in iram se effunderet, quibus pridem ex splendore magni domestici dolebant oculi, (qui complures erant, et in his certissimus Apocauchus et antesignanus atque incencor sceleris Syrgiannes,) tunc maiore accensi invidia, quod perspicue viderent rerum esse dominum, imperatricis Xenae iracundiam ad opprimendum magnum domesticum et eius vicarium evertendum, plurimo sibi adiumento futuram confidentes, cum iam imp. morbo solutus convalesceret, frequentes eam conveniunt, eius vicem se dolere simulat, magnum domesticum pro iniquissimo accusant, quod imperatore animam agente, quando ipsum ambabus imperatricibus, si quid modestum et humanum cogitaret, imperium servare oportebat, et illi potius, cui utrimque et ex filio et ex marito deberetur, ille parum pensi habens, quid acquitas utilitasque flagitarent, imperium universum

βασιλίδα προσθεῖς τοῖς ὄρκοις, ἣ δὲ ἀλλοδαπῆς ὀλίγῃ πρὸ-Α. C. 1341
 τερρον ἀφιγμένη καὶ ὀλίγους ἔχουσα Ῥωμαίων τοὺς ὑπὲρ αὐ-
 τῆς βουλευσομένους διακινδυνεύειν, φρόνως ἐμελλεν αὐτῇ πα-
 ραχωρήσειν τῆς ἀρχῆς. συνεβούλευσόν τε, μὴ τοιαῦτα γινόμε-
 να περιορᾶν, ἀλλὰ σπουδῇ πολλῇ καὶ προθυμίᾳ τὴν ἐκείνου
 καταλύειν δύναμιν, διδάσκουσαν βασιλέα τὸν υἱὸν, ὡς ἐπι-
 βούλως καὶ κακούργως διανοηθεῖη περὶ τῆς ἀρχῆς ἐκείνου
 τελευτῶντος, καὶ νῦν οὐδὲν ἦτιον πάντας πείσειε Ῥωμαίους
 αὐτῷ προσέχειν, ὡς συμβαίνειν, βασιλεῖ μὲν προσηγορίαν C
 ἰομόνην εἶναι πραγμάτων ἔρημον, ἔργῳ δὲ ἐκείνον βασιλεύειν.
 ἃ αὐτὸν σκοπεῖν προσήκει μὴ εἰς ἀνήκεστα ἐκβῆ, ἀλλὰ τὴν
 ὄρμην προαναστέλλειν καθαιροῦντα τὸν ὄγκον τὸν πολὺν
 καὶ εὐκαταφρόνητον ποιοῦντα. ἣ μὲν οὖν βασιλὶς οἰκοθέν
 τε ὑπ' ὄργῆς πρὸς τὸ ἀμύνασθαι τὸν μέγαν, εἰ δύνατο, δο-
 15μέστικον ὠρμημένη καὶ ὑπ' ἐκείνων ἐπιπλέον ἐξαφθεῖσα, ὡς
 εἶχε τάχους, πρὸς βασιλέα γενομένη τὸν υἱὸν, κατηγορεῖ
 τοῦ μεγάλου δομεστίκου, ὡς βασιλειῶντος, καὶ συνεβούλευσε
 φυλάττεσθαι τὸν ἄνδρα, ὡς τὴν εὐνοίαν ὑποκρινόμενον,
 ἀγνωμονήσοντα δὲ, ἣν λάβηται καιροῦ. βασιλεὺς δὲ πρὸς
 20μὲν βασιλίδα τὴν μητέρα πολὺν ὑπὲρ μεγάλου δομεστίκου
 ἐποίησατο τὸν λόγον, συσκοφάντας καὶ ψευδομένους ἀποφαίνων
 τοὺς τὰ τοιαῦτα κατηγορηκότας. ὥσπερ δὲ καὶ ἔργοις ἐθέλων D
 κατάδηλον ποιεῖν, ὅτι πλάσματα ἤγοῦτο τὰ τοιαῦτα, μᾶλλον

ad se attraxisset. Annam Augustam pro velamento suae fraudis
 iurisiurandi formulae inseruisse, quae ex tellure peregrina paulo
 ante advenerit et paucos habeat Romanos, qui se periculis eius
 causa obiectare volent, ac proinde facile illi imperio cessura sit.
 suadent itaque ne conniveat, sed manibus ac pedibus eius poten-
 tiam labefactare conetur: docendo imperatorem filium, quas insi-
 dias, quae scelera adversus imperium ipso mortuo apud animum
 fabricetur, et quomodo nihilo minus etiam nunc Romanos omnes
 ad sibi obtemperandum illexerit, ut ita imperatori nomen nudum
 et vacuum maneat, ipse opere et facto imperet. Quare cavere illum,
 imperatorem inquam, oportere, ne haec in mala immedicabilia desi-
 nant, et spiritus istos ante comprimere tantumque fastum edo-
 mare ac despiciabilem reddere. Ergo ira fervens imperatrix et cum
 per se ad ulciscendum magnum domesticum, si posset, incitata,
 tum ab illis amplius inflammata, quam primum potuit, filio impe-
 ratore convento, magnum domesticum, ut aemulum regni accusat
 et ab homine, qui amicitiam mentiatur occasionemque nactus ne-
 fanda perpetraturus sit, cavendum monet. Imperator multis verbis
 eum apud matrem tuetur, calumniatores et mendaces pronuntiat,
 qui huius criminis reum faciant, factisque ipsis quodammodo probare
 volens, se ista pro fabulis ducere, maiore quam antehac benevolentia

- A. C. 1341 ἡ πρότερον εὐμενῆς καὶ πλείονα παρέχων τὴν ῥοπήν καὶ ἀκριβέστερον προσέχων ἑωράτο τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ, ὃ καὶ μᾶλλον βασιλίδα τὴν μητέρα παρεσκεύαζεν ἀνιῶσθαι. τοὺς μὲν οὖν συκοφάντας οὕτως ἀπεσκεύαστο ὁ βασιλεὺς, ἐκείνῳ δ' ἄπαντα, περὶ ὧν ἡ βασιλὶς ἤκει, ἐξεπιπῶν, αὐτῆς βασιλικὴν ἐσθῆτα, εἰ μὴ του ἄλλου, τῆς γοῦν τῶν πολλῶν δόξης ἔνεκα, συνεβούλευεν ἀναλαβεῖν, ἐν' ἐκείνους τε ἀποδείξῃ ὑπο-
- P. 395 πτεύοντας ἀληθῆ καὶ αὐτὸν πολλῶν πραγμάτων ἀπαλλάξῃ. ἐκεῖνος δὲ βασιλεὺς μὲν πολλὰς τῆς εἰς αὐτὸν εὐμενείας χάριτας ὁμολογεῖ καὶ τῆς καλοκάγαθίας· τὸ δ' εἰς βασιλέως ἰοσχῆμα μεταμειβεῖν οὐ μᾶλλον ἑτέρων αἰτιῶν, ἢ τῶν συκοφαντῶν ἔνεκα οὐκ ἐθέλησειν, ἐν' αὐτῷ τούτῳ τῆς κακουργίας λαμβάνῃ δίκας παρ' αὐτῶν, ἔργοις αὐτοῖς συκυφάντας ἀποφαίνων. αὐτὸς δὲ καὶ πρὶν βασιλίδα ἦκειν, περὶ ὧν ἀφίξεται, ἔφρασκεν εἶδέναι. καὶ γὰρ τῶν τὰ ἀπόρρητα συνειδύτων αὐτῆ¹⁵
- V. 320 τινες πρότεροι ἐλθόντες τὴν τε ἄφιξιν αὐτῆς περὶ ὧν γένοιτο νυνί, ἐνδηλον ἐποίουν τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ καὶ τοὺς συνεσκευαχότας τὴν ἐπιβουλήν. συνεβούλευόν τε πρὸς βασιλέα B συγκρούειν ἐκείνην τὸν υἱὸν φθάσαντα τὴν ἔφοδον καὶ λόγους πεπλασμένους τὴν βασιλέως ἐκταράττειν ψυχὴν, ἐν' ἐκείνη²⁰ μηδὲν ἀνείνῃ ἢ τῶν βεβουλευμένων δυνατῆ. ὁ δ' ἀπεπέμψατο πρὸς ὄργην, ὡς οὐδὲν ἄμεινον πολεμίων πρὸς αὐτὸν διαχειμένους, καὶ ταῦτα φίλων περικειμένους προσωπεῖον.

2. ὥρῃτο P.

21. βουλευμένων P.

magnum domesticum complecti, propensius ei favere et familiarius adhibere visus est: quae res matri moerorem cumulavit. Sycophantas itaque ad hunc modum removit Imperator domesticoque omnibus, super quibus mater ad se venerat indicatis, purpuram saltem propter vulgi opinionem suadebat assumere, ne veram esse suspicionem ostenderet ipsumque multis molestiis levaret. Domesticus tam amicae et candidae erga se voluntati gratiis actis, habitum suum cum imperatorio propter obtrectatorum voculas praesertim commutare non vult: re ipsa, esse calumniatores, palam ostendens et poenas de eorum improbitate sumens. Se quoque, priusquam veniret imperatrix, quam ob causam ventura esset, cognovisse. Quidam enim eidem a secretis, magnum domesticum de aditu eius et de causa deque inventoribus et architectis huius doli praeemonuerant: consiliumque dederant, ut accessu praeoccupato, illam cum imperatore committeret, fictisque sermonibus eum exterreret, quo illa nihil eorum, quae statuerat, perficere posset. Verum hosce consiliarios iratus dimisit, ut qui sub amicorum persona hostilem tegerent animum; non enim talia se decere, sed prorsus contraria, ut si quod esset imperatori cum matre dissidium, ad reconciliandam gratiam

οὐ γὰρ αὐτῷ προσήκειν τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ τοῦναντίον πᾶν, A. C. 1341
 εἴ τις πρὸς μητέρα βασιλεῖ συνέβαινε διαφορὰ, πάντα ποι-
 εῖν καὶ πραγματεύεσθαι, ἐξ ὧν ἂν διαλλάττειν ἦν. τοῦτο
 γὰρ γνώρισμα φιλίας ἀληθοῦς, ἃ δὲ ἐκεῖνοι συμβουλευούσιν,
 δέχθραταίτου καὶ τοὺς τρόπους διεφθαρμένον καὶ τοῦ μηθενὸς
 ἀξίου. αὐτὸς δὲ οὐ τὴν βασιλέως θεραπευῶν δύναμιν, τὸν C
 φιλοῦντα ὑποκρίνεσθαι, ἀλλ' ἐκ πρώτης ἡλικίας ἄχρι νῦν,
 θεῶ δὲ θαυροῖν, ὡς καὶ μέχρι παντός, ἀληθῆς καὶ βέβαιος
 εἶναι φίλος βασιλεῖ προηρημένος. ἡ μὲν οὖν κατὰ τοῦ με-
 10 γάλου δομestίκου ἐνέδρα τοῦτον τὸν τρόπον διελύθη.

16. Οἱ συνεσκευακότες δὲ ὄρωντες ἤδη ἐκείνῳ μὲν οὐδὲν D
 δεινὸν ἐκ τῆς ἐπιβουλήs γεγενημένον, αὐτῶν δὲ τὴν μοχθη-
 ρίαν ἐγνωσμένην, καὶ δέισαντες, μὴ τι διὰ ταῦτα πείσονται
 δεινὸν, οἳ τε ἄλλοι τρόποις δὴ τισιν ἑτέροις ἐπειρῶντο τὸν
 15 μέγαν δομestίκον καταλλάττειν ἑαυτοῖς, καίτοι πρὸς ἄμυναν
 ὠρμημένον οὐδαμῶς· καὶ ὁ παρακοιμώμενος τὴν τε πρὶν
 ἀδοξίαν ἐννοῶν καὶ τὴν νῦν εἰς ἣν ἐληλάκει εὐδοξίαν δι' ἐκεί-
 νου, καὶ ὡς αὐτὸς οὐδὲν εὐγνωμον, οὐδ' ἐπεικῆς διενοήθη,
 ἀλλ' ἤδη καθαρῶς τῶν δυσμενεστάτων ἐξεληλεγκται ὧν καὶ
 20 δεΐας, μὴ εἰς τὴν προτέραν τύχην ὑπ' ἐκείνου ὠργισμένου p. 396
 καταοτῆ, ἐσκέπαστο, μὴ μεσίταις χρῆσασθαι πρὸς ἐκείνον
 καὶ διαλλακταῖς, ὡς ὀλίγα ἢ οὐδὲν δυνησομένοις, ἀλλ' αὐτὸς
 δι' ἑαυτοῦ παραιτεῖσθαι, ἀντίρροπον τῆς πανουργίας ἐπιδει-
 ξάμενος τὴν μεταβολήν. καὶ γράμμασι τὰς πρὸς ἐκείνον ἐξ-

2. ποιεῖν M., ποιεῖν P.

12. δεινὸν om. M.

faceret molireturque omnia: quod sit veri amoris indicium. Quod autem illi suaderent, hominis esse inimicissimi moribusque perditissimi et nullius frugis. Se non potentiam imperatoris reverentem amicum fingere: sed a prima aetate usque in hanc diem verum constantemque amicum esse deliberasse divinoque beneficio semper fore. Insidiae igitur contra domesticum sic profligatae sunt.

15. Repertores doli, videntes nihil ei artibus suis evenisse mali suamque improbitatem patefactam, et formidantes, ne quid praeterea dirius paterentur, cum alii modis aliis apud magnum domesticum se in gratiam restituere laborabant (quamquam de talione et vindicta ne tantillum sollicitum) tum praefectus sacri cubi- culi et pristinae vilitatem et praesentem claritatem suam, ad quam per illum esset evectus, secum reputans, et se nihil aequum ac probum in eum cogitasse, sed iam malevolentissimum deprehensum; timensque, ne ab eo infenso ad priorem conditionem redigeretur, non uti interpretibus aut reconciliatoribus, qui parum aut nihil effecturi essent, sed per se ipsum veniam impetrare constituit, ex improbo se iam bonae frugis factum demonstrando videlicet. Itaque

A.C. 1341 αρχῆς εὐθὺς εὐεργεσίας τοῦ μεγάλου δομεστίκου, εἶτα καὶ τὰ τότε ἐκθέμενος συνεσκευασμένα κατ' αὐτοῦ, καὶ κατήγορος γινόμενος ἑαυτοῦ καὶ τὰς ἐσχάτας ὁμολογῶν θφείλειν δίκας, ἔπειτα ἔδειτο τυχεῖν συγγνώμης, εἰ μὴ πρότερον, ἀλλὰ νῦν γοῦν ἐπαγγελλόμενος ἄξιος φανεῖσθαι τῆς εὐεργεσίας, καὶ 5 τὸν πάντα χρόνον διατηρήσειν ἑαυτὸν οὐκ εὐγνωμόνα μόνον καὶ τῶν εὐεργεσιῶν τῶν εἰς ἐκείνον μεμνημένον, ἀλλὰ καὶ

B πᾶση προθυμίᾳ καὶ σπουδῇ τὰ προστεταγμένα ποιοῦντα ὑπ' ἐκείνου, καὶ σαφῆ καὶ καθαρὰν ἐπιδεικνύμενον τὴν εὐπείθειαν ἐν πᾶσι. πίστεις δὲ παρείχετο ἐπὶ τοῖς λεγομένοις ἀ-10 σφαλεῖς, οὐχ ἑτέρους μόνον φρικώδεις ὄρκους καὶ ἀκούσαι φοβερούς, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ κῦν ὑπὲρ τῆς κοινῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας ἱερουργούμενον ἀγιώτατον τοῦ σωτῆρος Ἰησοῦ σῶμα καὶ τὰ ὑπὲρ ἡμῶν πάθη τοῦ ἀπαθοῦς καὶ

V. 321 τὴν τριήμερον τυφλὴν καὶ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν, ἃ ἰκέτευεν 15 αἰδεσθέντα, ὡς ὑπὲρ τῶν εἰς αὐτὸν πολλὰ ἐξυβρικῶτων ἀνθρώπων καὶ τῆ σωτῆρι εἰργασμένα, συγγνώμην καὶ αὐτὸν ἐκείνῳ παρασχέσθαι καὶ μὴ τῆς ἀγνωμοσύνης δίκας ἀπαιτεῖν. ἔπειτα καιρὸν φυλάξας, ἐν ᾧ τῆς μυστικῆς ἱερουργίας τελουμένης ἐν τοῦ μεγάλου δομεστίκου τῆ οἰκίᾳ καὶ αὐτὸς παρῆν, μάλι-20 στα κατὰ τὴν τοῦ Θείου καὶ ζωοποιοῦ τοῦ σωτῆρος λόγῳ τοῦ σώματος προέλευσιν ἐγγὺς γενόμενος, παρείχετο τὸ βιβλίον, εἰπὼν καὶ διὰ γλώττης, ὡς τῶν ἐγγεγραμμένων μάρτυρας παρέχοιτο αὐτὸ τε τὸ φρικτῶς ἱερουργούμενον σῶμα

2. τότε M., ἔδν P. 17. εἰργασμένων P.

litteris ab initio statim eius in se officia, suas vicissim in eum machinas recenset, et semet accusans ultimisque dignum supplicii non inficiens, ut ignoscatur, orat: promittens vel nunc curaturum sese, ne hoc beneficio veniae indignus fuisse videatur: et in perpetuum non modo virum bonum acceptorumque beneficiorum memorem futurum, sed etiam eius auctoritati studiosissime obsecuratum et indubitatum integramque in omnibus obedientiam praestitutum. Ad corroboranda autem, quae dicebat, non alia modo terribilia et auditu tremenda iuramenta afferbat, sed ipsum quoque, quod hodie pro communi hominum salute sacrificatur, sanctissimum Servatoris lesu corpus, et quae pro nobis passus est is, in quem non cadit perpessio, et triduanam sepulturam et in vitam reditum, quae ut a Salvatore pro hominibus in eum contumeliosissimis facta et tolerata revereretur, sibi quae condonato sceleris sui supplicio veniam impertiret, supplicabat. Deinde hora captata, qua mysticum sacrificium in aedibus magni domestici perageretur, venit ipse quoque et in ipso potissimum articulo, cum divini ac vivifici et salutiferi verbi corpus adest, accedens, libellum porrigit, addens lingua, se ibidem scriptorum testes appellare ipsum, quod

τοῦ Χριστοῦ καὶ τοὺς τε ἀφανῶς προηγουμένους καὶ παρε- A.C. 134ⁱ
 πομένους ἀγγέλους καὶ τοὺς αἰσθητῶς καὶ φανερῶς ἡμῖν
 πρὸς τὴν διακονίαν αὐτοῖς συναιρομένους ἱερέας τουτουσί.
 τοῦ μεγάλου δὲ δομεστίκου τὰ γράμματα ἔχοντος ἐν ταῖς
 5 χειρῶν καὶ τὴν τῆς ἱερουργίας περιμένοντος τελευτήν, ἵνα
 ἀναγῶ, πάλιν ὁ παρακοιμώμενος γενόμενος ἐγγὺς, ἐδεῖτο τὸ D
 νῦν ἔχον ἀναγνῶναι, ἵνα μὴ ἐκ τῶν ὄρκων μόνον, ἀλλὰ καὶ
 ἀπ' αὐτοῦ τοῦ χρόνου φοβερώτερα καὶ πιστότερα τὰ γεγραμ-
 μένα ἦ. ἐπεὶ δὲ πειθόμενος ἀνέγνω, τότε μὲν ἐφθέγγετο
 10 οὐδὲν, ὕστερον δὲ μετὰ τὴν τελετὴν μόνον τὸν παρακοιμώ-
 μενον παραλαβὼν, „τὴν μὲν ἐξαρχῆς” ἔφη „κακοπραγίαν, ἣ
 προσπαλαίων εἰς τοῦτο τύχης καὶ περιφανεῖας ἤχθης ὑπ' ἐμοῦ,
 πάντες μὲν συνειδοῖεν ἂν ἐμοὶ Ῥωμαῖοι· σὺ δ' ἂν εἰς πάν-
 των μᾶλλον ἀξιόχρεως πιστεύεσθαι τάληθῆ καὶ δίκαια περὶ
 15 Ἰσαεαντοῦ συμμαρτυρῶν ἐμοί. τῶν μὲν οὖν ὑπηργμένων παρὰ P. 397
 τε τῶν ἄλλων ἀρκοῦσαν ἔχω τὴν ἀπόδειξιν καὶ μάλιστα σοῦ.
 ὦν δὲ διενεοῦμην περὶ σοῦ μειζόνων καὶ θανμασιωτέρων
 ἀγαθῶν αὐτός τε σύννοϊδα ἐμαυτῶ καὶ ᾧ τὰ τῆς ψυχῆς
 ἐκάστου κινήματα καὶ διανοήματα φανερά, θεός. αὐτὸς δὲ
 20 μὴθ' ὑπὲρ ὧν πολλὰκις ὑπ' ἐμοῦ πέπονθας καλῶς μηδεὸς
 μνηστεις, μὴθ' ὡς τοσαῦτα εὐεργετηθεῖς, οὐδὲ ἅπαξ πέπον-
 θας κακῶς, ἀλλὰ δίκην σειρᾶς τινος ἀδιάλυτος ἢ τῶν εὐεργ-
 γητημάτων ἀκολουθία μέγχι νῦν παρ' ἐμοῦ διετηρήθη, ἐτέ-

18. τῆς om. P.

cum tremore sacrificaretur corpus Christi, et qui inaspectabiles
 praecederent sequerenturque angelos, et qui a nobis videntur in
 ministerio eos adiuvantes sacerdotes istos. Maguo vero domestico
 libellum in manibus tenente sacrorumque finem expectante, ut
 legeret, rogabat: quo nimirum non ex iuramentis tantum, verum
 etiam ex ipsa conditione temporis venerabiliora et credibilia fie-
 rent, quae scripta inerant. Victus precibus legit ac tunc quidem
 tacuit. Post sacrificium solum deducens, Quam dura et aspera sors
 tua a principio fuerit, inquit, cum qua colluctans, meis auspiciis
 et opera in tam excelsum fortunae gradum conscendisti, nemo est
 Romanorum, qui non iuxta mecum noverit, et tu utpote verum ac
 iustum mihi ferens testimonium, testis esse potes omnium fide di-
 gnissimus. Quae igitur in te ultro contuli, ea et ab aliis et abs te
 maxime confirmata sunt: quibus vero te afficere cogitabam bonis
 maioribus et insignioribus, eorum et ipse mihi sum testis et cui
 animi uniuscuiusque motiones atque sensa manifestata sunt, Deus.
 Tu tamen tam multis obstrictus, nec unius es recordatus: et tot
 benefactis a me cumulatus, nec semel offensus, cum ego velut cate-
 nam quandam merita meritis huc usque semper addiderim, tu aliis

Cantacuzenus II.

7

A.C. 1341 ροις ὑπὸ βασκανίας μηδὲν ἀδικοῦντι πολεμοῦσιν ἔμοι προσ-
 νείμας ἑαυτὸν, τόγε εἰς ὑμᾶς ἦγον τὰ ἔσχατα διέθεσθα
 Βκακά. τί οὖν πρὸς ταῦτα κάμει καὶ διανοεῖσθαι καὶ ποιεῖν
 ἐχρῆν, ἢ πειρᾶσθαι βλάπτειν, ἂν ἄρα τι δύνωμαι καὶ αὐτός;
 εἰ δ' ἐπὶ ταῦτα ἐτραπόμην, τί λοιπὸν ἦν, ἢ σὲ τὴν προιέραν⁵
 θρηνεῖν εὐδαιμονίαν, ἄτιμον ἐξαίφνης καὶ ἄπορον περιόντα
 ἐκ μεγάλα δυναμένου; τοῦτο μὲν οὖν ἐμοί τε τῶν πάντων ῥα-
 δίων ἦν καὶ αὐτὸς ἂν δικύσαις σεαυτῷ ὡς τοιούτων ᾔσθα
 καὶ πλειόνων ἄξιος τῆς πανουργίας ἀπολαύειν. ἐγὼ δ' ἔμαν-
 τῷ πολλῆς παρὰ θεοῦ τῆς συγγνώμης δεομένην συνειδώς, οὔτε¹⁰
 ἀριθμῷ τσαῦτα, οὔτε τηλικαῦτα καθ' ἡμέραν ἀμαρτάνοντι
 C καὶ τοῖς ὄρκοις τοῖς σοῖς πιστεύσας, συγγνώμην παρέχομαι
 καὶ ἀμνησίαν τῆς ἐπιβουλῆς. σοὶ δὲ μελήσει τοῖς ὕστερον
 ἀγαθοῖς τὰ πρότερον εἰργασμένα ἀπαλείφειν." τότε μὲν οὖν¹⁵
 ὁ παρακοιμώμενος αἰθῆς λόγοις τε πλείοσι καὶ ὄρκοις τὰ
 γεγραμμένα ἐπιβεβαιώσας, τῆς παρὰ μεγάλου δομεστίκου
 πάλιν ἀπέλαυε ῥοπῆς καὶ πολλοὺς παρευδοκίμει καὶ τῶν
 γένει περιδοῶσιν. χρόνῳ δὲ ὕστερον, ὥσπερ δὴ καὶ πρότερον
 ἰστορήται ἡμῖν, τοῦ κατὰ Περσῶν στόλου ὑπὸ βασιλέως ἔτι²⁰
 περιόντος ἀποδειχθέντος στρατηγοῦ, πολλὰ τοῦ μεγάλου περὶ
 τούτου δομεστίκου ἰδεθέντος βασιλέως, ὥστε τὴν στρατηγίαν
 ταύτην ἐγχειρίσαι, μὴ προσήκουσαν ἐκείνῳ τὴν περὶ τὰ τοι-

4. ἡμᾶς P. 6. περιόντα P. 15. πρότερα P. οὖν om. P.

prae invidentia me immerentem oppugnantibus socium te adiungere
 voluisti, qui quantum in vobis fuit, mala extrema designastis.
 Quid ergo ad haec et cogitare et facere me vicissim par fuit? Non
 conari, si possem, contra tibi nocere? Huc si me dedissem, quid
 sequebatur, nisi ut tu perditam lugeres felicitatem tuam, infamis
 repente et ex opulento inops? Istuc mihi perfacile erat, et te ipso-
 met iudice haec et plura praemia pro vafritie tua meruisti. At
 ego cum mihimet conscius sim, quam multa a Deo venia opus ha-
 beam, cum quotidie et numero plura et gravitate maiora peccem,
 et insuper sacramento tuo credens, tibi ignoscam insidiarumque
 tuarum obliviscar. Tu enitere, ut posterioribus recte factis priora
 malefacta oblitteres. Tum igitur cubiculi praefectus denuo pluribus
 verbis et iuramentis, quae scripserat, confirmatis, in magni dome-
 stici gratiam se restituit et multos genere illustres celebritate nomi-
 nis anteivit. Tempore procedente, ut supra memoravimus, cum
 eum imperator adhuc superans, classis contra Persas ductorem le-
 gisset, idque magni domestici magnis precibus dedisset, quod alio-
 qui huic muneri minime idoneum sentiret, curandae rei publicae
 praepositi erant Spanopulus & memoria et Ioannes Melitenensis,

ἀντα οἰομένον διατριβὴν, πρὸς μὲν τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ με-Λ. C. 1341
 σάζειν τοῖς δημοσίοις ὃ ἐπὶ τῶν ἀναμνήσεων Σπανόπουλος V. 322
 καὶ ὁ Μελιτηνιώτης Ἰωάννης ἦσαν τεταγμένοι, χρημάτων D
 δὲ ταμίαι τῶν κοινῶν ὅ,τε Πεπαγωμένος Γεώργιος καὶ Νι-
 5 κόλαος ὁ Μελιτηνιώτης. ἐπεὶ δὲ περὶ τε τὰ βασιλικά γραμ-
 ματα καὶ περὶ τὰ χρήματα, ὥσπερ ἔφημεν, ἐπιβούλως διανο-
 ηθεῖη, βασιλεὺς μὲν μισήσας τὴν πονηρίαν, μικρὰ τῆς στρα-
 τηγίας ἀπολαύσαντα παρέλυσεν εὐθέως τῆς ἀρχῆς, καὶ διή-
 10 γαγεν ἐπὶ καιρὸν μηδὲν ἐγκεχειρισμένος τῶν κοινῶν. ἐπεὶ
 ἰσοδὲ ἐτελεύτησεν ὁ βασιλεὺς, πολλὰ τοῦ μεγάλου δεηθεὶς δο-
 μεστίκου, καίτοι καὶ οἴκοθεν ὠρμημένου ποιεῖν αὐτὸν εἶ,
 τὴν μὲν τοῦ μεσάζειν ὑπηρεσίαν ἐνεχειρίσθη, τὴν δὲ τῶν
 βασιλικῶν χρημάτων φυλακὴν οὐκέτι, καίτοι γε ἔμελλε μικρὸν
 ὕστερον καὶ ταύτην, ὡς ὁ μέγας ὕστερον δομεστικός διεβεβαι-
 15 οῦτο. ὁ δὲ τὴν μὲν τῶν ἀρχῶν ἰδὼν εὐθέως καὶ μετὰ ῥα- P. 398
 στώνης αὐτῇ προσγενομένην ἄμα τῇ αἰτῆσαι, τὴν ἑτέραν δὲ
 οὐκέτι, οὐ τῶν παρεσχημένων ἕνεκα ἐπῆει μᾶλλον χάριτας
 ὁμολογεῖν, ἢ ἀμύνεσθαι, ὧν ἀδίκως ᾔετο ἀποστερεῖσθαι.
 νομίσας δὲ καὶ βασιλίδα μὲν ἐπιτετραφέναι τῇ μεγάλῃ δομε-
 20 στίκῃ ἀμφοτέρως ἐκείνῃ ἐγχειρίζειν τὰς ἀρχάς, τὸν δὲ χα-
 ριζόμενον τοῖς τὴν ἑτέραν ἔχουσιν ἀποστερεῖν ἐκείνον, ἔγνω
 δεῖν προσκρούειν φανερώς καὶ βασιλίδι προσελθὼν, παρόν-
 τος ἐκείνου καὶ διαλεγομένου, „ἐγὼ νομίζω,” εἶπεν „οὐ μόνον
 τὴν ἐμοὶ παρεσχημένην νῦν ἀρχὴν, ἀλλὰ καὶ πάσας, ὅσας
 25 ἀρχοῦσι Ῥωμαῖοι, οὐ παρὰ μεγάλου δομεστίκου, παρὰ σοῦ B

quaestores Georgius Pepagomenus et Nicolaus Melitenensis. Verum
 ubi et in litteris imperatoriis et in pecuniis, ut docuimus, fraude
 usus est, improbitatem detestatus imperator, honorem ei, quo pa-
 rum diu gavisus erat, abrogavit vixitque ad tempus nulla functione
 publica. Extincto imperatore, magnum domesticum, quamquam per
 se cupientem illi benefacere, precatus, officium administratoris, at
 non fisci praefecturam, obtinuit: tametsi, ut magnus domesticus
 aiebat, paulo post et hanc obtinuisset. At ille cum cerneret e
 praefecturis hanc statim ac facile, simul ut petuisset, contigisse, al-
 5 teram non amplius: cum propter accepta gratias agere debuisset,
 ipsi ob ea, quibus se iniuste privatum ducebāt, ultionem parabat.
 Status vero imperatricem magno domestico utriusque praefecturae
 in ipsum conferendae potestatem dedisse, eumque quo alteram ha-
 bentibus gratificaretur, illam sibi detrahere, in eius odium offensio-
 nemque aperte incurrere statuit: et ad imperatricem ingrediens, eo
 praesente et cum illa colloquente, Opinor, inquit, non solum nunc
 10 mihi commissam praefecturam, sed omnes, quas Romani habent,

A.C. 1341 δὲ χορηγεῖσθαι πᾶσι. διὸ καὶ οἶομαι προσήκειν σοὶ τὰς τῆς εὐεργεσίας χάριτας εἶδέναι. εἰ δὴ ταῦτα οὕτως, ὥσπερ οἶομαι, ἔστιν ἀληθῆ, ἀνθ' ὅτου, παρὰ σοῦ προστεταγμένον ἀμφοτέρας ἔχειν τὰς ἀρχάς, ὧν καὶ περιόντος ἵρχον βασιλέως, τὴν ἑτέραν παρέσχετο αὐτός, τῆς μιᾶς ἀποστερήσας, δέομαι σου καὶ τὴν ἑτέραν αὐτῷ προστάξαι ἀποδοῦναι, μᾶλλον δὲ, καὶ αὐτοῦ παρόντος, παρὰ σοῦ ἐγχειρισθῆναι, ἵνα σοὶ καὶ μᾶλλον προσηκούσας τὰς εὐχαριστίας τῆς εὐεργεσίας ἀποδῶ." ὁ μέγας μὲν οὖν δομέστικος ἐφθέγγετο οὐδέν. ἡ βασιλις δ' αὐτοῦ πολλὴν καταγνοῦσα τὴν ἀχαριστίαν, „πάνν θανμάζειν" ¹⁰ Cεῖπεν „ἐπέρχεταιί μοι, τὴν αἰτίαν, ἐξ ἧς εἰς τούτους προήχθης τοὺς λόγους, οὐ συνορώσῃ. εἰ μὲν γὰρ οἰόμενος, μὴ τὴν ὁμοίαν δύναμιν τὸν μέγαν δομέστικον, ἤνπερ καὶ πρότερον, κεκτήσθαι, ἢ ἐμέ τι διαφέρεσθαι πρὸς αὐτὸν, δεῖν ἔγνωσ ἀνθαδῶς αὐτῷ προσφέρεσθαι καὶ θρασέως, ἴσθι πάνν τοῦ προσήκον-¹⁵ τος ἁμαρτῶν. εἰ δ' οὐδὲν ἀποβεβληκότα καὶ τῆς δυνάμεως καὶ τῆς εὐνοίας τῆς εἰς ἐμέ εἰδῶς, ἔπειτα εἰς τοῦτο προήχθης ἀτοπίας, οὐκ ἀανεσίας, ἀλλὰ παραπληξίας φαιήν ἂν ἔγωγε τοὺς λόγους τουτουσί. ἐγὼ δὲ σε περιόντος μὲν ἤδειν βασιλέως τὴν τε τοῦ μεσαῶζειν ἐγκεχειρισμένον καὶ τοῦ βασιλικῷ τα-²⁰ Dμείου τὴν ἀρχήν· πλὴν καὶ τότε, εἶποι τις ἂν, οὐχ ἐκόιτας βασιλέως, ἀλλὰ διὰ τὸ βούλεσθαι τοῦτον παραχωροῦντος. διὸ καὶ πολλὰ πολλάκις ὠνειδίζετο παρ' ἐκείνου, κατὰ σοῦ

praefecturas, non a magno domestico, sed abs te committi ac dari omnibus. Quare etiam decere arbitror, tibi de beneficio gratias agere. Quod si ita est, ut mihi videtur, quid ita, cum abs te iussum sit ambas obtinere me praefecturas, quas vivo imperatore obtinuerim, unam hic mihi dedit, alteram eripuit? Quare te oro, ut alteram quoque reddi iubeas: vel potius ipso praesente tu in me conferas, ut tibi potius, quas debeo, gratias agam. Silebat ad haec magnus domesticus; imperatrix autem Apocauchum vehementer ingratum iudicans, Magna me capit admiratio, inquit, non intelligentem, undenam ad huiusmodi voces impellare. Si enim magnum domesticum non eadem, qua prius, potestate valere et me ab ipso discrepare existimans, arroganter et confidenter in eum irruendum decrevist, scito te tota via aberrasse. Siu neque de potentia, neque de benevolentia illius erga me quidquam imminutum sciens, nihilo minus huc insolentiae processisti, non ego iam hunc sermonem tuum impudentiae, sed amentiae adscripserim. Non me fallabat, superstite imperatore, administratoris munus simulque fisci praefecturam tibi commissam; verumtamen etiam tum dicere licebat, non imperatorem voluisse, sed volente hoc permisisse, quod ei postea multum ac saepe in te stomachans exprobrabat, quasi rem

ἐκπερομένου πρὸς ὄργην, ὡς οὐ λυσιτελοῦντα πρῶτων σὲ A.C. 1341
 μειζόνων ἢ προσῆκεν ἀξιῶν. ἐπεὶ δὲ ναύαρχος αἰρεθείς ἀγ-
 ρης ἐξεβλήθη τῆς ἀρχῆς, οὔτε βασιλέως ζῶντος, οὔτε μετὰ
 τὴν ἐκείνου τελευτὴν ὑπ' ἐμοῦ πρὸς ἀρχὴν τινα προήχθης.
 5 ἄνδ' οὗτος οἰκοθεν πρότερον ὀρμηθεὶς, ἣν ἔφη, ἐνεχείρισεν
 ἀρχὴν, ἐπειδ' ὕστερον ἀπαγγείλας, ἐπεισε καὶ μὲ στέργειν τὰ
 ἐψηφισμένα. διὸ προσῆκε τῆς εὐεργεσίας χάριτάς ὁμολογεῖν
 καὶ μὴ θρασέως ἀπαυθαδίζεσθαι." οὕτω μὲν οὖν ἡ βασιλίς
 πρὸς τὸν παρακοιμώμενον ἐρθέγγετο.

10 15. Ὁ μέγας δὲ δομέστικος τὴν ἀγνωμοσύνην καὶ αὐτὸς P. 399
 οὐκ ἐνεγκῶν, „ἔδει μὲν" εἶπε „τὸν τοσοῦτον χρόνον διδάσκαλόν V. 323
 σοι τῶν ὑπερηγμένων ἀγαθῶν γενέσθαι παρ' ἐμοῦ. ἐπεὶ δ'
 ἔκοντι κακὸς ἐθέλων εἶναι, θέον πολλὰς χάριτας ὁμολογεῖν, σὺ B
 δὲ τάναντία προεἰλου λέγειν, ἥδη σου καγὼ τὴν ἀρχὴν, ἣν πα-
 15 ρεσχόμην, ἀφαιρῶ, καὶ ὑπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης μηδενός σοι
 μελέτω τῶν κοινῶν." ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπεν. Ἀπόκαυκος
 δὲ τῆς βασιλίδος ἐπνυθάνετο, εἰ καὶ αὐτῇ τοιαῦτα συνδοκοίη.
 τῆς δὲ τὰ εἰρημένα στέργειν εἰπούσης, ὁ μέγας δομέστικος
 αὐτῆς πᾶσαν ἀπαγορεύσας ἀρχὴν ἐκείνῃ, ἀνέστη καὶ διοικη-
 20 σεως ἐτέρων εἶχετο πραγμάτων. ὅσοι δὲ παρῆσαν ἐν βασι-
 λείοις, τὴν παρακοιμωμένου γνόντες πρὸς τὸν μέγαν δομέ-
 στικὸν ἀντιλογίαν, καὶ ὡς ὑπ' ἐκείνου πρὸς ὄργην πάσης ἀρ-
 χῆς ἀπελαθείη, πολλὴν μὲν ἐκείνου καὶ ἀγνωμοσύνην καὶ C

13. σὺ δὲ M., οὐδὲ P. 20. ἐτέρων om. M.

egisset inutilem, cum te maioribus, quam pro humeris tuis, di-
 guum censisset. Postquam autem classi es praefectus et ea digni-
 tate rursus exutus, nec vivo, nec mortuo Imperatore, a me ad
 ullum magistratum proventus es. Nunc hic suoapte nutu, quam di-
 cebas, praefecturam tibi mandavit. Deinde cum id mihi renunti-
 asset, ut ratum haberem, quod egerat, adduxit. Decebat igitur
 gratum esse adversus bene meritum, nec cum tanta confidentia tam
 arroganter se gerere. Haec Augusta ad praefectum cubiculi.

16. Magnus domesticus nec ipse tam improbum hominem diu-
 tius sustinens, vocem in haec ve ha solvit. Oportebat quidem
 longiuquitatem temporis, quo beneficiis meis usus es, magistram
 tibi gratitudinis fieri. Sed quia sponte ac libens malus es, et cum
 gratias ingentes agere oporteret, tu convicia dicere maluisti, iam
 ego te hoc ipso, quo ornaveram, honore mulcto et ab hoc die
 nullius tibi publicae rei cura esto. Sic domesticus. Apocauchus
 imperatricem percunctari, num his assentiatur; qua respondente,
 etiam, assentior: magnus domesticus, omni rursus ei magistratu
 interdicto, surrexit et rem publicam perrexit gerere. Tam quotquot
 in palatio versabantur, cognita Apocauchi in magnum domesticum

A.C. 134, παράνοιαν κατέγνωσαν. ἐξιόντι δὲ τῶν βασιλείων, καίτοι πρότερον εἰωθότες ἔπεσθαι πολλοὶ καὶ θεραπεύειν διὰ τὴν ἀρχὴν, τότε προσελθεῖν οὐδεὶς ἐτόλμησεν, ἀλλ' ἐνὸς ἐξῆει τῶν οἰκετῶν αὐτῷ παρεπομένον, Σπαλοκότου προσαγορευομένου. Ἀπόκαυκος μὲν οὖν ἐκ τοιούτων αἰτιῶν τῷ μεγάλῳ δομεστί-5 κῳ φανερωῶς προσκεκρουκῶς καὶ πρὸς ὄργην ἀπελαθεὶς, ἐπὶ πολλαῖς ἡμέραις οἶκοι καθῆστο, εἴτε ἀληθῶς ὑπ' ἀθυμίας, εἴτε ὑποκρινάμενος νοσεῖν. εἴτ' αὐθις πολλοῖς τῶν μεγάλου δομεστικού φίλων ἰκέτης γεγονῶς καὶ μάλιστα πατριάρχῃ, ἔπεισε δι' αὐτῶν ἀφεῖναι τὴν ὄργην, πολλὰ καὶ δι' ἑαυτοῦ ἐπαγγελά-10 μενος καὶ ὄρκοις μεγάλοις πείσας, ὡς οὐκέτι τοῖς ὁμοίοις ἐπιχειρήσει. καὶ μετ' οὐ πολὺ καὶ τῶν κατὰ Περσῶν παρασκευα- D ζομένων τριηρέων παρέσχε τὴν ἀρχὴν. ὧν ὀλίγω ὕστερον ἀμνημονήσας, Ἰωάννη τῷ νέῳ, ὥσπερ ἔφημεν, ἐπεβούλευσε βυσιλεῖ. ὧν ἡ βασιλίς ἀνεμίμνησκε τὸν μέγαν δομεστικὸν τότε, ὡς ἐν πολ-15 λοῖς ἀχαρίστου τοῦ παρακοιμωμένου πρὸς αὐτὸν ἀναφανέντος· δι' ἃ οὐδὲ παρέχειν ἐπέιθετο συγγνώμην, ἀλλ' ἔᾶν ἐν Ἐπιβάταις ἐγκεκλεισμένον, ὡς οὐδ' αὐθις ἡρεμήσοντα, ἂν ἐξῆ περιμέναι, ἀλλὰ τισιν ἐπιχειρήσοντα καινοτέροις. ὁ δὲ πολλοῖς ὑπὲρ ἐκείνου χρησάμενος πρὸς βασιλίδα λόγοις, ἔπεισε τελευταῖον, τὴν²⁰ μὲν συγγνώμην παρασχεῖν, μηδαμῶς δὲ ἔᾶν ἐν Βυζαντίῳ διατρέ- P. 400 βειν, ἀλλ' ἐξ Ἐπιβατῶν ἐλθόντα καὶ προσκυνήσαντα αὐτήν, ἔπειτα

13. τριηρῶν P.

impudentia, et quomodo ab illo succensente omni magistratu exclusus esset, pro improbo ac deliro habebant. Cumque antehac palatio exeuntem frequenter comitari et propter magistratum observare solerent, tunc egredientem nemo deducere ac prosequi ausus est, sed uno dumtaxat famulo, Spalocota nomine, prosequente exivit. Ergo Apocauchus cum his de causis magnum domesticum palam offendisset et ad iram compulisset, multis diebus domi sedebat et sive ex moerore ac desperatione vere, sive ex simulatione falso, male habebat. Postmodum rursus compluribus magni domestici amicis supplex factus et in primis patriarchae, per eos illum placavit, promissisque iugentibus ac sacramentis, de cetero nihil simile attentaturum, fidem fecit. Non diu post etiam quae contra Persas parabatur, classi ducem eum constituit. Sed horum brevi oblitus, Ioanni adolescenti imperatori, ut diximus, insidias tetendit. Quorum ipsa Augusta tunc magnum domesticum admonuit; ut nempe Apocauchus ingratus in illum toties apparuerit, ob quae neque veniam dandam, sed in Epibatis inclusum relinquendum: non enim quieturum, sed si conia fuerit, novi aliquid denuo moliturum. At enim ille longa oratione eam permovit, ut ei culpam condonaret, nullo tamen modo sineret Byzantii vivere, sed Epibatis egressum et ipsam adoratione veneratum, postridie eodem reverti iuberet.

εἰς τὴν ὕστεραίαν ἐπανήκειν πρὸς αὐτόν. ἐπεὶ δὲ ἐδέδοκτο A.C. 1341
 τοιαῦτα, καὶ ἀμνηστίας τῶν κακῶν ἐγένοντο ὄρκοι πρὸς ἐκεῖ-
 νον ἰδίᾳ παρὰ τε βασιλίδος καὶ μεγάλου δομεστίκου καὶ πα-
 τριάρχου. τοὺς μὲν Φωκᾶς τε καὶ Δεξιὸς καὶ τρίτος Ἄμπαρ
 5 παρὰ τε βασιλίδος καὶ πατριάρχου ἦγον ἄγοντες ἐν Ἐπιβά-
 ταις, τοὺς μεγάλου δομεστίκου δὲ Δημήτριος ὁ Κασανδρη-
 νός. οὓς ὁ παρακοιμώμενος ἰδὼν, τῶν τε λόγων, οὓς ἐποιή-
 σαντο, ἀκούσας, πρὸς ἐκείνον ἔφασκεν, οὐθ' ὄρκοις, οὔτε V. 324
 λόγοις πείσεσθαι τισιν, ἀλλ' αὐτῷ μελήσειν, ὅπως ἂν ἄριστα
 10 ἰδιόαθῃται τὰ κατ' αὐτόν. οἱ μὲν οὖν οὕτως ἐπανῆκον ἄπρα-
 κτοι. ὁ μέγας δὲ δομεστικός, ἐπεὶ ὑπὸ τῶν πραγμάτων ἠπει-
 γετο Βυζαντίου ἐξελθεῖν, τὸν πατριάρχην αὐθις μόνον παρα-
 λαβὼν, τῶν τε προτέρων αὐθις ἀνεμίμνησκε λόγων καὶ τῶν
 ὄρκων τῶν γεγενημένων πρὸς αὐτόν. ἐδεῖτό τε τοιοῦτον φα-
 15 ἵσθηναι καὶ ἐπὶ τῶν ἔργων, ὥσπερ λόγοις ἐπηγγεῖλατο προθύ-
 μως, καὶ μὴ περιδεῖν αὐτόν ὑπὸ συκοφαντῶν διαβληθέντα.
 πατριάρχου δὲ τοῖς ὁμοίοις αὐθις καὶ λόγοις καὶ ἐπαγγελίαις
 χρησαμένου καὶ θαρσύνειν εἰπόντος, ὡς οὐδὲν ἦττον, ἢ εἰ πα-
 ρῆν αὐτός, τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ δικαίων ἀνθεξομένου, ἀλλήλους
 20 ποροσαγορεύσαντες, διελύθησαν. ὁ μέγας δὲ δομεστικός καὶ
 πᾶσι τοῖς ἄλλοις, μάλιστα δὲ τοῖς πρὸς πατριάρχην ὀλίγῳ
 πρότερον ὑπὲρ τοῦ ἔφιππον αὐτόν εἰς τὰ βασιλεία εἰσιέναι C
 διενεχθεῖσι, πολλὰ περὶ εὐταξίας καὶ τῆς εἰς βασιλίδά εὐπει-

9. πείσεσθαι P. 12. καὶ ante αὐθις add. P.

Ut haec sententia stetit, seorsum quisque, imperatrix, magnus do-
 mesticus et patriarcha amnestiam illi iuraverunt: et nomine quidem
 imperatricis ac patriarchae Phocas, Dexius, Ampar, magni autem
 domestici, Demetrius Casandrinus, Epibatas venerunt, ut eum ad-
 ducerent. Quibus visis et eorum verbis auditis, Apocauchus neque
 iuramentis, neque ullis verbis fidem se adiuncturum, sed ut res
 suae quam optime se habeant, sibi curae futurum affirmavit. Ita
 illi frustra reverterunt. Magnus autem domesticus, quoniam Byzantio
 exire necessitas urgebat, patriarcham rursus solum aggrediens, pri-
 orumque sermonum et iurisiurandi commonefaciens, orabat, ut qua-
 lem verbis promptly promisisset, talem se reipsa praestaret et ne
 sycophantarum calumniis obiici ipsum pateretur. Cum patriarcha
 iterum iisdem verbis et promissis uteretur, iuberetque sibi fidere:
 se enim aequae ac si ipse praesens ageret, causam eius absentis
 actorum defensurumque, dicto vale digressi sunt. Postea magnus
 domesticus et apud alios omnes et apud eos praecipue, qui antea
 cum patriarcha altercati erant, utrum equo insidens domesticus pa-
 latium introiret, multa de ordine et tranquillitate deque obedientia
 erga imperatricem servanda locutus et postremo comminatus, haud

A.C. 1341 *Θείας διαλεχθεὶς καὶ τελευταῖον ἀπειλήσας, ὡς οὐκ ἀτιμώρητον ἀφήσει, εἴ τις ἐπιχειροίη νεωτέροις, ἐξῆλθε Βυζαντίου, ὀγδόῃ φθίνοντος Σεπτεμβρίου. πρὶν δὲ Βυζαντίου ἐξελεῖν γενόμενος ἐν βασιλείοις αὐθις, ὡς συνταξόμενος τῇ βασιλίδι, τὴν θυγατέρα κελουούσης βασιλεῖ τῷ νέῳ Ἰωάννῃ τὸν μέγαν δομέστικον κατεγγυᾶν, ἀνεβάλλετο εἰς τὴν ἐπάνοδον ἐκεῖνος τὴν ἐκ τῆς ἐσπέρας, τὸ δοκεῖν μὲν, ὡς τῶν πραγμάτων ἐπιγόντων καὶ οὐκ ἔόντων περὶ τοιαῦτα διατρίβειν, τῇ δ' ἀλη-*
D *θείᾳ, τῶν παρὰ τῶν φίλων μεμνημένος λόγων, οἱ μὴδὲν ὑπὲρ ἑαυτοῦ μῆτ' ἀγαθῶν, μῆτε φαύλων πρῶττειν τὸ δοκεῖν*
πρὶν ἂν αὐτοῖς συγγένηται μόνον πέμπσαντες ἐκόλουν. οἷς φυλάττων τὴν φιλίαν καὶ μὴδὲν πρὶν ἐπιψηφίσασθαι τοὺς φίλους πρῶττειν βεβουλευμένος, ἀνεβάλλετο τῆς θυγατρὸς περὶ τῶν γάμων τότε τὰς συμβάσεις. ὁδοῦ δὲ πάρεργον ἐν Ἐπιβάταις γενομένη καὶ ἡ παρακοιμωμένου πρὸς βασιλίδαις
διάλυσις ἐπράττετο αὐτῷ. ἐπεὶ γὰρ τοῦ φρουρίου ἐγένετο ἐγγύς, ὁ παρακοιμώμενος ἐξελεῖσθαι, ἠσπάζετό τε αὐτὸν καὶ περὶ τῶν ὄρκων ἀπελογεῖτο τῆς ἀποστροφῆς, ὡς οὐ διὰ κακίαν αὐτῷ πραχθεῖη, ἀλλ' ἵν' ἔργοις αὐτοῖς γένοιτο καταφανεῖς, ὡς οὐ δέοιτο ὄρκων παρ' αὐτοῦ, ἀλλὰ λόγοις αὐτοῦ
P.401 *φιλοῖς μᾶλλον θαυροίῃ, ἢ ἐτέρων ἐγγράφοις ὄρκιοις. διὸ καὶ νῦν ἰδὼν, προθυμότερα ἐγκεχειρικένοι ἑαυτὸν, οὐθ' ὄρκων, οὔτε τινὸς ἐτέρου δεηθεῖς. εὐχαριστήσας δὲ ὁ μέγας δομέστικος ἐπὶ τούτῳ καὶ ἱκανῶς προσομιλήσας, αὐτὸν*

14. τὸν γάμον M. 17. αὐτὸς P.

impune laturum, si quis res novas anderet, Byzantio ante diem quartum Kalendas Octobres discessit. Sed antequam itineri se daret, palatium ad imperatrici valedicendum petivit, quae cum eum exhortaretur, ut filiam suam Ioanni adolescenti imperatori desponderet, ille in reditu sponsalia distulit: specie quidem, ut bello magnopere compellente, re autem vera, amicorum memor, qui misso certo homine, ne quid seu bonum, seu non bonum videretur, ipsis absentibus faceret, interdixerant. Custodito igitur iure amicitiae, nihil ipsis invitis agere fixum habens, conventa et stipulationes super filiae connubio differebat. In transitu autem Epibatis inter ipsum Apocauchum et Augustam rem omnem composuit. Nam cum prope castellum esset, Apocauchus salutatum foras exiit et de iuramentis reiectis se purgavit. Non id vitio suo factum, sed ut re declararet, se eius iuramentum non requirere, cuius nudis verbis plus quam reliquorum scriptis iuramentis tribneret; idcirco et nunc, eo viso, sese illi, nec iuramentum, nec aliud ab illo desiderantem, tradere promptissime. Ob haec gratis actis et diutius cum ipso collocutus, eum domi, ut postridie ad se venturum, reliquit; ipse

μὲν οἱ καταλίμπανεν, ὡς ἐς τὴν ὑστεραίαν ἤξοντα πρὸς A.C. 1341
 αὐτόν. ἐκεῖνος δὲ εἰς Σηλυβρίαν ἦλθεν. ἐς τὴν ὑστεραίαν
 δὲ ἐπεὶ καὶ ὁ παρακοιμώμενος ἤκε, πέμψας πρὸς Βυζάντιον,
 ὡς τῇ βασιλίδι προσκνησάντα αὐθις ἐπανήκειν πρὸς αὐτόν,
 5 αὐτὸς εἰς Διδυμότειχον ἐλθὼν, πρὸς τὴν εἰς τὴν ἐσπέραν
 παρεσκευάζετο στράτειαν. ὁ παρακοιμώμενος δὲ γενόμενος
 ἐν Βυζαντίῳ, πρῶτα μὲν προσεκύνει βασιλίδα καὶ συγγνώ-
 10 μης ἤξιοῦτο, ἐφ' οἷς εἶδοκει προσκεκρουκέναι. ἔπειτα τῇ μεγά-
 λου δομεστίκου προσελθὼν μητρὶ, ἐν Βυζαντίῳ τότε παρα-
 15 ομειδίας ἕνεκα τῆς βασιλίδος οὔση, πρῶτα μὲν πολλὰς ὁμολό-
 γει χάριτας τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ, οὐ μόνων τῶν εὐεργε-
 σιῶν, ὧν ἐξαρχῆς ἄχρι τότε παρέσχετο πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ
 καὶ τῆς μεγαλοψυχίας καὶ συμπαθείας, ἣν οὐχ ἄπαξ, ἀλλὰ
 καὶ πολλάκις καὶ τὰ τελευταῖα νῦν ἐξ ἀνοίας προσκεκρουκό-
 20 ῖτος ἐνδείξαιτο πρὸς αὐτόν. ἔπειτα ἐπηγγέλλετο, ὡς οὐδὲν
 ἔστι τὸ πείσον ἢ βιασόμενον ἀχάριστον καὶ κακὸν ὀφθῆναι
 περὶ ἐκεῖνον, ἀλλ' οὕτω πεπεικέναι ἑαυτόν, ὡς οὐκ αὐτόν V. 325
 μόνον, ἀλλὰ καὶ γένος ὕλον εὖνον ἐκείνῃ καὶ πιστὸν εἶναι C
 25 διὰ πάντων καὶ τὴν δουλείαν ἀκριβῆ τρηῆσον οἷα δὴ δεσπότη.
 30 πρίστω; δὲ καὶ τῶν λεγομένων ἕνεκα νυνὶ ἔτοιμος εἶναι ὄρκους
 παρασχέσθαι, τοὺς μάλιστα δοκοῦντας βεβαιοτάτους καὶ φρι-
 κώδεις εἶναι. ἣ δ' ἔφασκεν αὐτῷ „τὸ μὲν τὰς εὐεργεσίας κα-
 ταλέγειν, αἱ παρὰ μεγάλου δομεστίκου ἐξαρχῆς ἄχρι νῦν γε-
 γήνηται σοί, προσθήσω δ' ὅτι καὶ τὰς ἐξ ἀχαρίστου γνώμης

11. τῶ add. M.

12. νῦν pro τότε P.

19. τηρήσειν M. mg.

22. τὰ pro τὸ P.

vero Selybriam venit. Postridie postquam et praefectus cubiculi
 eodem venit, misso illo Byzantium, ut imperatrice adorata, Epi-
 batus rediret, ipse Didymotichum profectus, ad expeditionem in
 occidentem se instruebat. Apocachus iam Byzantii imperatricem
 veneratus, veniam peccatis suis flagitat. Deinde matrem magni
 domesticus, quae tunc consolandae imperatricis Byzantii manebat,
 conveniens, primum quidem eius filio magnas agebat gratias, non
 modo de beneficiis ab initio usque ad illum diem ab eo perceptis,
 verumetiam de tolerantia et commiseratione, quam saepius et ad
 extremum tam stolidè se offendenti ostendisset; addebatque nun-
 quam omnino se ingratus atque improbum erga illum repertum iri,
 sed ita induxisse animum, ut non ipse tantum, verum tota poste-
 ritas sua eum benevolentia et fide prosequatur in omnibus et tam-
 quam domino perfecte obediat. Id ut credatur, ad iusiurandum
 firmissimum religiosissimumque paratum esse. Respondit illa, Me-
 morare officia, quae a primis huc usque magnus domesticus apud
 te posuit: addam et illud, quoties immemor beneficiorum, male

- A.C. 1341 παρὰ σοῦ γεγενημένας πρὸς ἐκεῖνον ἀμοιβὰς, καὶ τὴν θεκίονο περι τὸ συγγνώμην τοῖς εἰς αὐτὸν ἁμαρτάνουσι παρέχειν φιλοτιμίαν, οὐκ ἀναγκαῖον νῦν, σοῦ προτέρου μαρτυροῦντος.
- D ὄρκων δὲ οὐ χρεῖα νῦν, ἀλλ' ἔργων μᾶλλον τοὺς ὄρκους βεβαιούντων. οὐ γὰρ τοῖς λόγοις ἢ πίστις, τοῖς ἔργοις δὲ5 μᾶλλον ἐπακολουθεῖ. διὸ καὶ σὲ προσῆκον ἔργοις ἐπιδεικνυσθαι τὴν εὐνοίαν τὴν πρὸς ἐκεῖνον, καὶ μὴ λόγοις ἐπιδεικνύμενον, τοῖς ἔργοις ὑστερεῖν." ὁ δὲ οὐ λόγοις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἔργοις ἐπαγγεϊλάμενυς τὴν πρὸς ἐκεῖνον εὐνοίαν ποιήσειν πᾶσι φανεράν, ἐκείθεν ἐξελθὼν ἤκεν ὡς πατριάρχην. 10
- P. 402 ιζ'. Προσαγορεύσας τε αὐτὸν καὶ περὶ τινων ἐτέρων προδιαλεχθεῖς, ἔπειτα „τὴν μὲν εἰς ἐμὲ τοῦ μεγάλου δομεστί- Βκου" ἔφασκεν „εὐμένειαν καὶ αὐτὸς ἂν εἰδείης, ἄνωθεν τοῖς πράγμασι παρηκολουθηκώς. ὀλίγω δὲ πρότερον ἐξ ἀβουλίας αὐτῷ προσκεκρυκώς, ὀλίγον ἐδέησα διαφθαρεῖναι, εἰ μὴ σὺ 15 δεηθεῖς, οὐ μόνον ἐπέσειας ἀφείναι μοι τὴν ὀργήν, ἀλλὰ καὶ πρόφασιν εὐδοξίας τὴν τοῦ κατὰ Περσῶν στόλου παρασχεῖν ἀρχήν. ὅθεν οὐ σώστρα μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς τιμῆς πολλὰς ὀφείλειν τὰς εὐχαριστίας εἶναι δίκαιος ὁμολογῶ καὶ πάση σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ τὰ σοὶ λυσιτελοῦντα καὶ βουλεύεσθαι 20 καὶ πράττειν, ὡς τῶν αὐτῶν καὶ τὴν βλάβην καὶ τὴν ἀφέλειαν ὁμοίαν ἐμοὶ τε καὶ σοὶ οἰσόντων. εἰ τοίνυν ἐκ πολλῶν

8. τῶν ἔργων P.

illi gratiam retuleris, et illius in se delinquentibus ignoscendi studium: haec, inquam, memorare, cum ea tu antea testeris, nihil attinet; iuramenta autem nunc quidem nulla postulantur, sed facta, quibus iuramentis fides concilietur, quae non verba, sed opera potius sequitur. Quare et te, quam illi cupias, rebus demonstrare consentaneum est; non autem cum id verbo docueris, re defici. Tum ille, non verbis dumtaxat, sed opere quoque suam in eum benevolentiam palam omnibus facturum pollicitus, inde abscedens ad patriarcham venit.

17. Eo salutato, alia quaedam praefatus, Magni quidem domestici benevolum in me animum, inquit, tu quoque haud ignoras, omnia a principio animadversione sic assecutus, ut nihil te fugiat. Pronuper autem cum per dementiae illum offenderem, parum abfui ab exitio, nisi tu orando non solum ad iram deponendam, sed etiam ad praefecturam classis contra Persas, materiam gloriae, mihi committendam inflexisses; unde non modo ut conservatus conservatori suo praemium, sed et pro honore isto gratiarum actiones iure me debere, omnique industria et alacritate, quae tua intersint, cogitare et agere oportere confiteor. Quando quidem eadem mihi, quae tibi et detrimentosa et utilia sunt. Quamobrem cum ego prae multis amorem caritatemque sinceram ac minime fucata tibi de-

σει τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν φιλίαν ἄδολον καὶ καθαρὰν ὀφείλω, A.C. 1341
οὔτε δίκαιον ᾗθήτην, οὔτ' ἄλλως ἐμοὶ λυσιτελεῖς, δεινότατα πε- C
πυμένῃ περὶ σοῦ συγκρούπειν, ὥσπερ ἂν τις ἄλλος, ᾧ βέλ-
τιον ἢ χεῖρον ὀλίγα ἢ οὐδὲν μελήσει διακεῖσθαι σε." ἐρο-
5 μένου δὲ τοῦ πατριάρχου, ὅτι ἂν πύθοιτο περὶ αὐτοῦ, τὸν
μέγαν ἔφρασε δομῆστικον οὐκ ἀκηκοῖναι, ἀλλὰ σαφέστατα
εἰδέναι, ὅτι βούλοιτο οὐκ εἰς μακρὰν σὲ καταγαγῶν τοῦ
θρόνου, Παλαμῶν ἐγκαθιδρῦειν, φίλον ὄντα τῶν γησιῶν
καὶ μάλιστα περισπουδαστον αὐτῷ. αὐτῆς δὲ τοῦ πατριάρ-
10 χου ἐπανερομένου, ὅθεν ἂν σχοίῃ τὴν τοῦ πράγματος, ὥσπερ
ἰσχυρίζεται, κατὰληψιν ἀκριβῆ, τὰς μὲν αἰτίας ὅθεν ἐξε-
γένετο μαθεῖν, ἐδεῖτο μὴ πολυπραγμονεῖν. οὐ γὰρ ἀπορῆ- D
των δύνασθαι κατατολμῶν. ἐν δὲ τοῦτο σαφέστατα πεπε-
σθαι, ὡς εἰ μὴ πάνυ τὴν ψυχὴν ἤλγει, τῶν κατ' ἐκείνου
15 μελετωμένων ἀκριβῆ τὴν γινῶσιν ἐσχηκῶς, οὐκ ἂν ἀπήγγελλεν
ἐλθῶν. ἔτι δὲ τοῦ πατριάρχου ἀπιστοῦντος καὶ τὴν ἀθροῖαν V. 326
τοῦ μεγάλου δομῆστικού μεταβολὴν μὴ παραδεχομένου, ὄρ-
κοις ἐκεῖνος διεβεβαίουτο, μηδὲν εἶναι ψευδὲς τῶν εἰρημένων,
ἀλλὰ πάντα ἀληθῆ. παρῆνει τε μὴ μέλλειν, ἀλλὰ τάχιστα
20 βουλευέσθαι, ἐξ ὧν τὸν κίνδυνον ἐξέσται διαφυγεῖν. οὐδὲ γὰρ
ἐκεῖνος, ὡς καὶ σὺ βέλτιον ἂν εἰδείης, εὐκόλος μεταβάλλε-
σθαι πρὸς τὰ βεβουλευμένα." ἐπὶ τούτοις δὲ ὁ πατριάρχης
σφόδρα θορυβηθεὶς καὶ μάλιστα ὑπὸ τῶν ὄρκων πεπεισμέ- P. 403
νος, ὡς οὐδὲν ἂν εἴη πλάσμα τῶν εἰρημένων, ἐδεῖτο βου-

beam, nec iustum, nec alioqui commodum mihi duxi, quae de te
tristissima audivi, occulta habere: perinde ut alius quispiam, qui
melius an peius tecum ageretur, parum aut nihil laboraret. Inter-
rogante patriarcha, quid esset: ex magno domestico quidem nihil
se audivisse ait, certissimo tamen scire, illum velle brevi delecto
patriarcha, Palamam amicum suum germanissimum atque optatissi-
mum in eius throno collocare. Rursum sciscitante patriarcha, unde-
nam rem tam exacte, ut affirmabat, didicisset, rogabat, ne id cu-
riosius exquireret: non enim tam audacem esse, ut arcana et ta-
cenda vulgaret; unum indubitato crederet, nisi, explorete comper-
tis, quae contra illum coquerentur, singularem animi dolorem sen-
tiret, non ei talem nuntium fuisse allaturum. Adhuc incredulo
patriarcha, magnumque domesticum tantum mutatum ab illo in au-
res haud admittente, Apocachus iuratus instare, nihil se falsum,
omnia vera proloqui. Quocirca non cunctandum, sed primo quoque
tempore periculi declinandi capiendum consilium. Nam is homo,
quod tu melius noveris, inquit, quae semel statuit, non facile re-
tractat. Turbatus maiorem in modum ista narratione patriarcha,
et abesse fictionem, iuramento maxime persuasus, quid tantis malis

A. C. 134. *ιλευσασθαι οι, οτι δεοι πραττειν προς τοσουτον εσμον κακων. ο παρακοιμωμενος δ' ετι μαλλον τον πατριαρχην εισω δικτυων αγειν βουληθεις „και των προτερων μεν” εφασκεν „ευεργεσιων πολλας τε χαριτας οφειλειν ομολογω και δικαιος ειναι ου μονον, α μοι δοκω βελτιω και λυσιτελη βουλευσθαι προθυμως, αλλα και χρηματα και οικετας και συγγενειαν και την ψυχην αυτην, ει οιον τε ειπειν, προτεισθαι ετοιμως υπερ σου. ως αν δε μη δοκω, των κινδυνων*
B *εξω καθεστως αυτος, σε παραινειν πολυν τον κινδυνον εχουσι πραγμασιν επιχειρειν, και συγγενειας και των φιλυτατων εμοιο ποιησαι βουλομαι κοινωνον, των θυγατερων μιαν τη ση νιη κατεγγυησας, εν' ειδειης ακριβως, ως ου των απλως φιλιως προς σε διακειμενων ειναι βουλομαι, αλλα των σοι τε καλως πραττοντι της ευετηρίας κοινωνουντων και απολυμενη συνδιαφθορησομενων ομοιως.” ως δε και ταυτα ασμε-15 νη τη πατριαρχη ειρημενα ην, και μαλλον επειθετο σπονδυζειν τον παρακοιμωμενον υπερ αυτου. ολιγα περι του κηδους διαλεχθεντες, (ου γαρ ην τι το διαφωνιαν παρασκευασον, παντα ετοιμως Αποκαυκου επαγγελλομενου,) συμβασεις τε θεμενοι περι του γαμον και κατα το Ρωμαιων εθος δι-20*
C *εγκολπιων εμπεδωσαντες την προαξιν, του παρακοιμωμενου δε και ορκους προσθεντος φρικωδεις επι τουτω, ετραποντο προς το βουλευεσθαι. συνεβουλευε τε ο παρακοιμωμενος μη*

4. *δικαιον P. 14. απολλομενω P. et M.*

obrutus inciperet, orabat uti consuleret. Praefectus cubiculi patriarcham magis in nassam studens inducere, Multum me tibi pro antegressis beneficiis obstrictum fateor, inquit, et aequum esse, me tibi non solum, quae meliora et magis salutaria iudicem, cupide suadere, sed et pecuniam et famulos et cognatos et ipsam, si res postulet, animam tua causa libenter contemnere. At enim ne videar ipse periculo procul, ad res admodum periculosas cohortari, et cognationis et mihi carissimorum te participem ac socium facere volo, una filiarum mearum tuo desponsa filio, ut prorsus intelligas, nolle me de eorum censi numero, qui te quoquo modo diligunt; sed de iis, qui tua felicitate exultantes, tecum quoque perire non dubitent. Haec ubi patriarcha libens audivit, et Apocaucho sui esse studiosum constantius credidit, pauca de affinitate collocuti (nihil quippe erat, quod dissensionem dare posset, omnia Apocaucho prompte pollicente,) paciscentes nuptias et more Romano pronubis monilibus de collo gestandis acta confirmantes, Apocaucho insuper caput suum horrendis execrationibus devote, ni sincerus sit, consultare ordiuntur. Consulebat autem Apocaucho, non propriis viribus et palam bellum cum eo gerendum: non solum

ἐκ τῆς οὐκείας δυνάμεως ὁρμωμένους πρὸς τὸν μέγαν δομέ- A.C. 134κ
 στικὸν πόλεμον ἄρασθαι προφανῶς. μὴ γὰρ ὅτι γε εἰς ἀν-
 τιπάλων μοῖραν οὐκ ἔξαρκέσειν μόνους πρὸς αὐτὸν, ἀλλ'
 οὐδ' εἰ πολλοὺς ἑτέρους προσεταιρισαίμεθα τοιοῦτους. ἡ γὰρ
 5 ἐν Ῥωμαίοις ἰσχύς ἐκείνου οὐχ ἡμῖν γε μόνον φανερά, ἀλλὰ
 καὶ τοῖς πόρρω κατωκισμένοις βαρβάροις οὐκ ἀγνοεῖται. πο-
 λὺν γὰρ ἤδη χρόνον πάντων ὁ δυνατώτατός ἐστι τῶν παρ'
 ἡμῖν καὶ πάντες αὐτῷ προσέχουσι ἀκριβῶς, οἱ μὲν παρ' αὐ- D
 τοῦ πολλῶν τυχόντες εὐεργεσιῶν καὶ ἔτι πλείω προσδοκῶν-
 10 τες, οἱ δὲ κατεπτηχότες τὴν ἐκείνου δύναμιν. δι' ἃ οὐκ οἴ-
 ομαι πρὸς ἐκεῖνον ἐκ τοῦ προφανοῦς ἀντικαθίστασθαι λυσι-
 τελεῖν ἡμῖν. πρὸς γὰρ τῷ μηδὲν ἀνύσαι δυνηθῆναι τῶν βε-
 βουλευμένων, καὶ προσαπολοῦμεν ἑαυτοὺς. ἀλλὰ τινα καὶ
 ἡμᾶς δύναμιν δέον ἐκπορίζειν ἑαυτοῖς ἀντιῤῥόπον πρὸς τὴν
 15 ἐκείνου. αὕτη δὲ οὐχ ἑτέρωθεν ποθεν ἂν ἔξενεθεῖη, εἰ μὴ
 τρώῃ δὴ τι βασιλίδα ἐκπολεμώσοιμεν ἐκείνῃ. τούτου δὲ
 γεγενημένον, ῥαδίως ἀντικαταστησόμεθα, πολλῶν ἡμῖν συναι-
 ρομένων, ὡς ὑπὲρ τοῦ νέου βασιλέως πολεμοῦσι. τούτο δ' ὅπως
 ἂν συσκευασθεῖη, μάλιστα μὲν καὶ ἡ σὴ σύνεσις θαυμασία
 20 ὄσα ἔξενεθήσει· συμβουλεύσω δὲ καὶ αὐτός. μὴ θαυμάσης
 δὲ, εἰ πρὸς ἰσχυρὸν ἐχθρὸν ἀντικαθιστάμενοι χρησόμεθα καὶ P. 404
 ψεύδει. τῷ γὰρ ἐπχειροῦντι τὸν πολέμιον καθαιρεῖν, οὐ
 τοῦτο χρὴ σκοπεῖν, εἰ ψεύδει χρῆσαιτο ἢ ἀληθεία, ἀλλὰ
 πρὸς ἃν ἀποβλέπειν μόνον, τὸ τοῦ πολεμοῦντος γενέσθαι

4. προσεταιρίζαιντο M. 15. ποθεν om: M.

enim ipsos, sed si tales quoque multi accesserint, impari conditione futuros. Nam eius inter Romanos vires non modo nobis exploratae sunt, inquit, sed etiam a remotissimis barbaris non ignorantur. Perdiu iam nobis potentia antecellit omnibus omnesque eius auctoritati sedulo obsequuntur, alii, quod crebro eius beneficia senserunt et plura expectant, alii, quod eius opes metuunt. Quare aperto Marte illi pugnare, haud conducturum opinor. Praeterquam enim quod ad nihilum cadent nostra consilia, etiam nos ipsos perditum ibimus. Sed potentiam aliquam illius potentiae respondentem comparemus necesse est: quam non aliunde inveniemus, quam si artificio quodam imperatricem ad arma contra ipsum expedienda incitaverimus. Quo pacto multis nobis, ut pro novo imperatore pugnantibus, opem laturis, facile illi resistemus. Ad hoc autem callide moliendum, etsi imprimis valebit egregia prudentia tua, nihilo minus iudicii mei quid sit, exponam. Ne tamen mirere, si contra hostem potentem mendacio utemur. Nam qui hostem suum evertere instituit, eum haud in magno discrimine ponere oportet, a mendacio aut a veritate auxilium petat, sed reliquis

A.C. 1341 κρείττω· τὰ δ' ἄλλα πάντα χαίρειν ἔᾶν. τοιγαροῦν καὶ σὺ τῇ βασιλίδι προσελθὼν, (ἀξιόχρεως δ' ἔσῃ πρὸς πειθῶ ἔκ τε τῆς προτέρας, ἧς ἐνεδείξω πρὸς αὐτὴν, εὐνοίας καὶ σπουδῆς V. 327 μετὰ τὴν βασιλέως τελευτὴν, καὶ τοῦ νῦν ὑπὲρ αὐτῆς δοκεῖν σπουδάζειν,) ἐκείνου κατηγορήσον, ὡς οὐχ ὑποπτευομένου, ὅσον Βουδέπω μέλλοντος αὐτὴν καὶ τέκνα ἀποκτείνειν. ἂν δ' ἀποδείξῃ τῶν λεγομένων ἀπαιτῆ, μὴ τοιαῦτα πείσον πολυπραγμονεῖν. φθάσειν γὰρ τελευτήσασαν πρὶν εἰς τοὺς ἐλέγχους ἦκειν, εἰ μὴ ἐκείνου διαστᾶσα, ἑαυτὴν διασωῶσι καὶ τὰ τέκνα. ἔκ τούτων δὲ ἐκείνην, ὥσπερ οἶομαι, ὑπὸ δέους καταπλαγείσασιν, τὸν πρὸς ἐκείνον ἡμῖν πόλεμον ἐπιτρέψειν. τούτου δὲ κατορθωθέντος, οὐδὲν ἄλλο λείπεται, ἢ ἐκεῖνον μὲν ἀπολέσθαι κακὸν κακῶς, σὲ δὲ πρὸς τῷ τὸν ἐπηρτημένον κίνδυνον διαφυγεῖν, καὶ τὰ Ῥωμαίων πράγματα διοικεῖν, πάντων μάλιστα ἀξιώτατον ὄντα. διό σου δέομαι πεισθῆναι συμβουλευόντι ἐμοὶ καὶ μὴ πρὸς τὴν πρᾶξιν ἀναδύεσθαι, ῥαδίαν οὖσαν, ὡς ἐγὼ συμβουλεύω, κατασκευασθῆναι. εἰ δ' ἀποκνήσεις πρὸς τὸν κίνδυνον, ἐγὼ μὲν δυσχερὲς οὐδὲν Cεῖρῶ· σὲ δὲ τὰς ἐκδεξομένας τύχας ἤδη στοχάζεσθαι προσῆκον." τούτοις μὲν οὖν τὸν πατριάρχην ἔπεισεν αὐτῷ τε προσέχειν καὶ πόλεμον πρὸς τὸν μέγαν δομέστικον κινεῖν. ἔπειθ' ἕκαστον τῶν ἄλλων, δόξῃ διαφερόντων ἢ γένοι τῶν πολλῶν,

1. σὺ om. M. 2. τῇ om. P. 10. τὰ add. M. 11. καταπλαγείσα M.

omnibus dimissis, ad unum hoc respicere, ut vincat. Proinde eam fac convenias: illum ut non iam per cuniculos, sed propalam imperium vindicantem et non multo post ipsam eiusque liberos iugulaturum accuses. Fidem dictis tuis pariet et antea navata ipsi benevolentia ac studium post imperatoris excessum et quod in praesens ei diligenter operam dare videberis. Si probationem exegerit, ea curiositate ut supersedeat, mone; ab illo se disiungat; vitam suam liberorumque servet; alioqui morturam citius, quam probationes expeditantur. His de causis timore perculsam, belli administrationem nobis permissuram existimo. Hoc felici successu peracto, nihil restabit, nisi ut malus male pereat, et tu impendenti ereptus periculo, rem Romanam meritissimo prae omnibus pro imperio regas. Quapropter te oro, mihi obtemperes, neu rem, via, quam ego monstravi, effectu non difficilem, detrectes. Quod si pigritaris in discrimine tuo, ego quidem gravius nihil dicam, te autem quales fortunae excepturae sint, coniectura providere par est. His ille patriarcham ad sibi assentiendum bellumque adversus magnum domesticum incipiendum impulit. Deinde alios singularim opinione aut genere praestantes circumiens, et mendacia calumniasque con-

περιὼν ἐμηχανᾶτο πείθειν, ψεύδη συνείρων καὶ συκοφαντί- Δ. C. 134
 ας. καὶ πρῶτα μὲν πρὸς τὸν Ἀσάνην Ἀνδρόνικον ἐλθὼν,
 ὃς ἦν μεγάληρ δομestίκῃ κηδεστῆς, ἐξ ὧν μάλιστα πείσειν
 ᾤετο, ἐπεχειρεῖ. οὗτος γὰρ δὴ Ἀσάνης πρὸς τὸν γαμβρὸν
 5 Ὀλίγῃ πρότερον ἐλθὼν, ἐδέετο μὴ περιορᾶν αὐτὸν, ἀβίωτον
 οἰόμενον τὸν βίον διὰ τὸ τοὺς παῖδας Ἰωάννην καὶ Μανουήλ,
 ἐπ' ἔτεσιν ἐξ ἧδη ὑπὸ βασιλέως ἐν δεσμοτηρίῳ εἰργομένους, D
 δεινὰτα πάσχειν καὶ οὐδὲν ἀμείνω τῶν ἐν ἄδου διαγόντων.
 ἀλλ' ἀπιόντα πρὸς τὴν ἐσπέραν, ἐπεὶ διὰ Βήρας ἀνάγκη
 10 ἰδιεῖναι, ἐνθα κατεκλείοντο, τοῦ δεσμοτηρίου ἐξαγαγεῖν καὶ
 πρὸς τὴν στρατείαν χρῆσθαι ἄγοντα μεθ' ἑαυτοῦ, οὐδενός,
 ὧν ἄγει, πρὸς μάχας καὶ στρατείας ὄντας ἀτιμότερους χρῆ-
 σθαι. ὁ μέγας δὲ δομestικός, οὐκ ἄρῆσκειν, ἔφρασκεν, αὐτῷ
 ταύτην τὴν βουλήν. οὐ γὰρ τῶν τυχόντων εἶναι τοὺς υἱούς,
 15 οὐδ' ἐπὶ μικροῖς τισι κατακριθέντας, ὥστ', εἰ ἀφεθεῖεν παρ'
 αὐτοῦ, μηδεμίαν ταραχῆς πρόφασιν παρέχειν βασιλίδι. ἀλλ'
 ἔδει πρότερον ἐκείνην παρασκευάσαντας συγγνώμην ἐκείνοις
 παρασχέσθαι, οὕτως ἐξάγειν τοῦ δεσμοτηρίου. νῦν δ' εἰ P. 405
 τοῦτο πράξομεν αὐτοί, μὴ πρότερον ἐκείνης ἐπιτρεπούσης,
 20 εἰκόσ αὐτὴν τε λογίσασθαι καὶ τοὺς συκοφάντας προφύσεως
 οὐ τῆς τυχούσης εὐπορήσαι, ὡς ἦδη πᾶσαν αὐτῆς παρεϊλό-
 μεθα διαβύλλειν τὴν ἀρχὴν καὶ κατ' ἐξουσίαν καὶ τὰ μέγι-
 στα διοικοῦμεν, μηδὲ λόγου γούν αὐτὴν τιнос ἀξιοῦντες. ἄ

suens, in eandem mentem illicere contendeat. Ac primum qui-
 dem Andronicum Asanem magni domestici socerum, argumentis,
 quibus eum potissimum expugnatum confidebat, aggreditur. Hic
 namque Asanes ad genus paulo ante venerat et ut sui miserere-
 tur, obsecraverat, vitam minime vitalem viventis ob Ioannem
 et Manuelem filios, annum iam sextum ab imperatore, teterrimo
 obscurissimoque carcere, non secus atque apud inferos, detentos.
 Et cum in occidentem proficisceretur, quoniam Beras necessario
 transiturus esset, ubi in custodia habebantur, liberatos secum in
 militiam perduceret eorumque opera uteretur, qui de agmine ipsius,
 quod ad manum conserendam laboremque militarem attinet, ne-
 minui concederent. Magnus domesticus sibi non probari hoc consi-
 lium respondit: non enim esse terrae filios, nec levium quorundam
 criminum condemnatos, ut si ab ipso dimittantur, non aliquid
 turbarum imperatrix expertura sit. Oportuisse prius ea placata ve-
 niam ipsis dari, et sic demum e carcere educi. Nunc si hoc nos
 citra eius mandatum faciamus, inquit, probabile est, et illam ita
 ratiocinaturam et sycophantas, idoneam occasionem nactos, calu-
 mnam contexturos, quasi iam omne imperium ei ademerimus, dum
 maxima per licentiam decernimus et nec verbo uno ipsam dignamur.

- A.C. 134: δὴ οὐτ' ἐμοὶ πρῶτον, οὐτ' ἐκείνοις οἴομαι λυσιτελεῖν. ἀλλὰ δέον πρὸς τοῖς ἔτεσιν, οἷς εἴργονται, καὶ ὀλίγον τινα χρόνον διακαρτερῆσαι, καίπερ ἀνωμένους, ἄχρις ἂν θεοῦ διδόντος ἐπανήξω τῆς στρατείας. τότε δὲ τῆς βασιλίδος δεηθεὶς αὐτὸς ὑπὲρ ἐκείνων καὶ, εἰ δέοι, καὶ ἐγγύς παρασχῶν, τοῦ τε
- B δεσποτηρίου παρασκευάσω ἐξελθεῖν καὶ πρὸς τὴν ἀρχαίαν εὐδαιμονίαν πειράσομαι ἐπανάγειν. νυνὶ δὲ τῆς στρατιᾶς ἤδη παρεσκευασμένης οὔσης πρὸς τὴν ἔξοδον, οὐ σχολὴ περὶ τοιαῦτα διατρίβειν, χρόνου δεόμενα πρὸς τὴν κατασκευὴν. ἀλλ' ἐπειγόντων τῶν πραγμάτων, νῦν μὲν κατὰ πάροδον, ὥσπερ 10 καὶ πρότερον πολλάκις, πρὸς αὐτοὺς πυραγνόμενος, οὐ παραμυθῆσομαι μόνον διὰ τὴν ἐπιδημίαν καὶ προνοίας ἀξιώσω τῆς δεούσης, ἀλλὰ καὶ χρησιωτέρων ἐμπλήσω τῶν ἐλπίδων, τὴν ἐλευθερίαν τῶν δεσμῶν ἐπαγγειλάμενος βεβαίως. ὃ καὶ
- V. 328 τὸν μεταξὺ χρόνον αὐτοῖς ἀνεκτότερον, ἢ πρότερον ἡμέρας 15 C ποιήσει διάστημα μιᾶς." ὃ μὲν οὖν ἡγάπα τὲ ταῖς ἐπαγγελίαις καὶ χάριτας ἤδει πολλὰς ὑπὲρ αὐτῶν.
- ιη'. Παρακοιμώμενος δὲ αἰσθόμενος, οἷος ἦν ἐκεῖνος τὰ τοιαῦτα ἐρευνᾶν, καὶ προσελθὼν Ἀσάνῃ, πρῶτα μὲν δουλείαν ἀρχαίαν ὠμολόγει, καὶ μηδὲ τὴν τύχην, ἐν ἧ κατέστηκε 20 νυνὶ, τῆς πρὶν εὐτελείας ἐπιλελῆσθαι πείσαι διεβεβαιοῦτο,
- D ἀλλ' οὕτως οἴεσθαι αὐτὸν οἶα δὴ ἓνα τῶν ἐκείνου οἰκετῶν, καὶ τὴν προσήκουσαν εὐνοίαν ἀγαθῷ δεσπότη παρὰ δούλῳ

23. δούλων P.

Quod nec mihi, nec illis profuturum existimo. Ad annos igitur, quibus in carcere sunt, adhuc breve tempus, quamquam dolentes, perdurent, donec divino munere ab expeditione rediero. Tum ipse imperatricem eorum nomine precatus, etiam, si opus erit, concepto vadimonio, de custodia exire faciam, et in veterem eos dignitatem fortunamque conabor asserere. Nunc quoniam ad iter paratus est exercitus, his immorandi non est otium: quae ut fiant, tempore indigent. Sed quia negotium urget, nunc in transitu, ut alias saepe, ipsos adibo, nec praesentia solum mea consolabor et necessitati rerum consulam, verum etiam laeta spe implebo, vinculorum solutionem affirmate promittens. Quod quidem illis hoc intervallum tolerabilius, quam prius vel unius diei spatium reddet. His promissis contentus, Asanes gratias ingentes egit.

18. Cubiculi praefectus cum haec intellexisset (erat enim in his indagandis impiger) cum Asane congreditur. Primum quidem se olim eius fuisse servum confitetur: nec fortunam praesentem abiectionis suae prioris memoriam sibi abstulisse asseverat, sed semet numerare in famulis eius, quaeque par est bono domino a servo parata esse studia, eadem se illi, si res exegerit, praestitu-

πομον εἶναι, καιροῦ καλοῦντος, παρασχέσθαι καὶ αὐτὸν A.C. 1341
 καὶ πάντα πρῶττειν ὑπὲρ αὐτοῦ τε καὶ τῶν παίδων, εἰ δέοι
 καὶ ταῖς ἐσχάταις τύχαις περιπίπτειν. ὃ καὶ νυνὶ παρεσκευ-
 ἀκῆναι μάλιστα ἦκειν παρ' αὐτὸν, ἅμα μὲν ἅ λυσιτελεῖν
 5 αὐτῷ τε καὶ παισὶ νομίζει παραινέσοντα, ἅμα δ', εἴ τι δέ-
 οῖτο πρὸς τὸ ἔργον καὶ αὐτοῦ, ὅτι προθυμότερα συναγωνι-
 εῖται καὶ χρήμασι καὶ οἰκέταις καὶ πᾶσιν οἷς ἔχει, ἐκδιδύ-
 ζοντα. τῶν γὰρ αὐτοῦ παίδων ὑπὸ βασιλέως ἀδίκῃ γνώμῃ
 καὶ φθονερῶ πολὺν ἤδη χρόνον ἐν φρουρᾷ κατεχομένων, P. 406
 10 πάντων μὲν καὶ αὐτὸν ὑπεραγαθῶν αὐτῶν οὐ μόνον ἀδίκῃ καὶ
 βίαια πασχόντων, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀρχαίαν εὐνοίαν, ἣν
 ἐκείνοις ὀφείλειν καὶ σοὶ τῷ πατρὶ· μηδὲν δὲ βοηθεῖν ἔχοντα,
 στέργειν τὴν ἀνάγκην. νυνὶ δὲ ὄρων τὸν ἐπιτηδεύτατον ἦκον-
 τα καιρὸν τῆς ἐκείνων ἐκ τῶν δεσμῶν ἐλευθερίας, μὴ προ-
 15 ἴσθαι ἦκειν παραινέσοντα. καίτοι γε ἀκηκοέναι, ἔφρασκεν,
 ἐκ Σηλυβρίας ἦκων, ὡς πολλὰ μεγάλου δομεστίκου τοῦ κη-
 δεστοῦ δεηθεὶς ὑπὲρ ἐκείνων, οὐδὲν πλέον ἠδυνήθη, ἀλλὰ
 κενῶς ἐλπίσι μετεωρίσας καὶ φενακίσας, ἀπιὼν ἤχετο, ὡς
 ἀπολύσων τῆς εἰρκτῆς, ἣν ἐπανήξῃ τῆς ἐσπέρας. τοῦτο δὲ B
 20 εἰ σε λέληθεν ὡς ἀπάτη, πάντως μάλιστα θανατοῦ ἔχω.
 οὗτε γὰρ, βασιλέως ζῶντος, τοὺς γυναικὸς ἀδελφοὺς ἀπαλ-
 λάττειν τῶν κακῶν ἀδυνατώως εἶχεν, εἶγε δίκαια καὶ ἀντιῶ
 προσήκοντα ἤρειτο πρῶττειν, οὐκ ἐλάσσω δυνάμενος ἢ ὅσα

14. δεσμῶν pro κακῶν M. mg.

rum facturumque pro ipso et filiis eius omnia: quamvis se idcirco
 ad extremam miseriam devolvendum sciat. Qua maxime de causa et
 nunc ad eum venisse: simul ut quae ipsi liberisque eius conducere
 putet, admonet, simul ut, si quid opera sua ad opus iudicet,
 promptissime et pecuniis et famulis et quibus poterit rebus, ei se
 adiuturum doceat. Nam quod filii eius per iniustitiam et invidiam
 imperatoris tot iam annis carcere clausi teneantur, incredibiliter se
 cruciari, non modo quia iniuste et digne afficientur, sed et propter
 veterem, quam ipsis eorumque parenti amorem debeat. Cum autem
 opem ferre nullam queat, necessitatem boni consulere. Ceterum
 quia nunc ad eos e vinculis eximendos tempus adsit opportunissimum,
 se hortatum accessisse, ne id de manibus etabi sinat. Tam-
 etsi e Selybria rediens, inquit, audivi te magno domestici generum
 multis etiam precibus non flexisse. Qui ubi te inani spe lactavit
 se delusit, abiit: quasi cum ex occidente revenerit, eos dimissurus.
 Hanc vero si non animadvertis esse fallaciam, satis mirari non pos-
 sum. Neque enim, imperatoris adhuc spirante, uxoris suae fratres
 absolvere vinculis non poterat, si modo iustitiae ac personae suae
 rationem ducere voluisset, cum potestate imperatoria polleret: hodie

- A.C. 134 βασιλεύς. νυνί τε, ὥσπερ οὐδ' αὐτὸς ἀγνοεῖς, οὐ τοιαῦτα μόνον, ἀλλὰ καὶ μείζω πολλῶ καταπραΐττεσθαι δύναται ἂν, ἀνυπεύθυνον ἔχων τὴν ἀρχὴν καὶ τῶν πραγμάτων αὐτοκράτωρ ὢν. ἀλλὰ καὶ τότε, πείθοντος αὐτοῦ βασιλέα, κατείχοντο δεσμῶται, τῆς τε ἀνδρίας βασκαίνοντος καὶ τῆς συνέσεως καὶ μὴ παρευδοκιμηθεῖη παρ' ἐκείνων, δεδοικότος· καὶ νῦν οὐδὲν ἦττον διανερόηται παρ' ὄλον τὸν βίον κατέ-
- C χεῖν ἐν δεσμοῖς. τοῦτο δὲ οὐ στοχαζόμενος εἶπον, ἀλλ' ἀκριβῶς εἰδῶς. οἴσθα γὰρ, ὡς πολλῆς εὐμενείας ἀπολαύων παρ' αὐτοῦ καὶ τῶν ἀπορρήτων κοινωνῶν αὐτῷ, ὧν διὰ τὴν εἰς 10 ἡμᾶς εὐνοίαν καταπεφρόνηκα νυνί, πάντα ἀκριβῶς σύννοια αὐτῷ, ὅθεν οὐδ' ἀπιστεῖν ἐμοὶ χρεῶν, ἀλλὰ βουλευέσθαι τὴν ταχίστην, ἕως ἐστὶ καιρὸς, οὐ μόνον τοὺς παῖδας ἀπαλλάτ-
- V. 329 τειν τῶν κακῶν, ἀλλὰ καὶ σεαυτῷ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν, σοὶ μάλιστα προσήκουσαν τῶν πάντων, περιποιεῖν. τοῦτο δ' ἔτε-15 ρον τρόπον ἀδύνατον γενέσθαι, εἰ μὴ πρότερος ἐκεῖνος ἐβληθείη τῶν πραγμάτων τῆς ἀρχῆς. ἐκεῖνο δὲ κάλιν ἐτέρως
- D οὐκ ἐγχωρεῖ, εἰ μὴ αὐτὸς ἐκπολεμώσεις ἐκείνῳ βασιλίδα, ὡς ἄρπάζειν τὴν βασιλείαν διανοουμένου κατειπῶν καὶ αὐτὴν καὶ παῖδας διαφθεῖρειν. ἀξιότατος δ' ἂν εἴης πιστεύεσθαι 20 παρ' αὐτῇ, οὐ μόνον ὡς τὰ βεβουλευμένα τῷ γαμβρῷ σαφῶς εἰδῶς, ἀλλ' ὡς καὶ φύσεως αὐτῆς ὑπὲρ τῆς εἰς ἐκείνην εὐ-

19. βασιλίδα P.

vero (id quod nec te latet) non talia solum, sed multo quoque maiora potest, quando gesti imperii rationem non repossicit et habet, quae vult statuendi auctoritatem plenam atque liberam. Quin ille tum quoque imperatorem impulit, ut in vincula traderentur, cum eorum virtuti prudentiaeque invideret ac, ne claritate nominis ab his superaretur, metueret. Nunc nihilo minus quoad vixerint, in custodia eos relinquere decrevit. Haec non ex coniectura, sed ex certa scientia a me dicuntur. Nosti namque, quo loco apud illum fuerim; quomodo item arcana sua mihi credere solitus sit; quem honorem iam vestri studio contempsi. Omnium eius secretorum in primis conscius sum. Quare non mihi deaganda fides, sed mox, dum tempus sinit, conferenda consilia, non tantum, quomodo filii aerumna levantur, sed etiam, quomodo imperium tibi prae omnibus maxime aptum et conveniens acquiras. Quod aliter fieri neutiquam potest, quam si ipse prius imperio deturbetur. Atque hoc rursus non erit, nisi tu Augustam hostili illius odio imbuas: accusando, inquam, quasi qui imperium rapere ipsamque cum liberis trucidare machinetur. Tribuetur autem tibi fides maxima, tum quia socer generi cogitata et sensus probe scias, tum quia naturam ipsam prae studio in illam et filium imperatorem parvi pendere visus eris. Tametsi dixerit aliquis, ruinam

τοίας καὶ τὸν παῖδα βασιλέα δοκῶν καταφρονεῖν. καίτοι γε A.C. 1341
 φαίη τις ἂν, οὐδὲ τὴν ἐκείνου κατάλυσιν καὶ φθορὰν ἄδο-
 λῶν σοι καὶ καθαρὰν τὴν ἡδονὴν παρέχειν, οἷα δὴ τῆς θυ-
 γατρὸς ἐκείνῃ συνατυχοῦσης. τοῦτο δ' ὅσην ἔχει τὴν διαφο-
 ρὰν, ἔξεστι παράλληλα θέμενον τὰ πράγματα σκοπεῖν. οὐ P. 407
 γὰρ ὅμοιον, τοὺς μὲν τῶν παίδων ὥσπερ κατορωρόχθαι
 ζῶντας, τοὺς δὲ παρ' ἀξίαν πράττειν κακῶς καὶ ἐνδεῶς καὶ
 ἀπελευθέρως ζῆν, καὶ γένος ὑπ' ἐκείνου πᾶν ὥσπερ δοῦλον
 ἄγεσθαι καὶ φέρεσθαι, καὶ αὐτὸν οὐδὲν ἀμείνω πάσχειν
 10 ὑπὸ τῆς πρὸς πάντας συμπαθείας, καὶ μιᾶς ἀτυχησάσης
 θυγατρὸς πάντ' ἐκείνα λελύσθαι τὰ δυσχερῆ καὶ σὲ δύνα-
 σθαι οὐ γένος μόνον καὶ οἰκείους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους
 φίλους λαμπροὺς ποιεῖν καὶ περιδόξους, πάσης ἔξ ἐκείνου
 μετενηγμένης τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς εἰς σέ. τίς γὰρ, ἐκείνου
 15 πεισύντος ἢ καὶ τῆς ἀρχῆς ἐκβεβλημένου, σοῦ μᾶλλον δικαιο-
 τερος, ἐπὶ τῶν πραγμάτων εἶναι, οὐκ ἀνδρῖα μόνον καὶ πο-
 λέμων ἐμπειρία, ἀλλὰ καὶ λαμπρότητι γένους καὶ συνέσει καὶ B
 τοῖς ἄλλοις ὑπασιν οὐκ ὀλίγῳ τινὶ τῷ μέσῳ πάντας Ῥωμαί-
 ονς παριόντος. ἐγὼ δὲ πρὸς ἅπαντα προθύμως συναγωνι-
 20 οῦμαι, τάξιν ἐπέχων ὑπηρέτου καὶ πρὸς πᾶν τὸ κελευόμενον
 ἐτοιμότητα ἔχων ὑπακούειν. οὐ δὴ, πρὸς τοιοῦτον ἰσχυρό-
 τaton ἀνταγωνιστὴν ἀποδνόμενον, περὶ ψεύδους καὶ ἀληθεί-
 ας ἀκριβολογεῖν χρεῶν, ἀλλὰ πρὸς ἓν μόνον, τὴν ἐκείνου κα-

4. τὴν add. M. 5. τιθέμενον P.

eius atque perniciem haud puram et liquidam tibi voluptatem prae-
 bituram, filia tua calamitatis eius socia. Atqui permultum differe
 haec duo, ex comparatione perspicere licet. Non enim simile est,
 filiorum tuorum alios quasi vivos sepultos esse, alios indigne mise-
 ros esse vitamque illiberalem et inopem vivere, item genus ab illo
 totum velut servum pro libidine versari tractarique, ac te ob com-
 miserationem erga omnes nihilo illis melius habere: et una filia
 infortunata, carere malis istis omnibus teque non genus tantum
 et propinquos, sed alios praeterea amicos, toto Romanorum imperio
 inde ad te translato, illustrare et inclitos reddere posse. Quis
 enim illo aut in praelio oppetente aut imperio deiecto, iustius te
 illud capessat? qui non fortitudine dumtaxat et artibus bellicis,
 sed et splendore familiae et ingenio et aliis ornamentis Romanos
 omnes longe multumque antecellis. Ego vero ad omnia socium me
 libens merito offero et instar ministri iussis tuis ubique summa vo-
 luntate obediam. Ac sane cum ad talem pugnam fortissimumque cer-
 tatore accedas, mendacium veritatemque in his accuratius dis-
 cutere et examinare, nihil necesse est; sed neglectis ceteris, hoc
 unum studere, ut ille imperium amittat: si modo quippiam pru-

A.C. 134 ταύλων, προσηκον ἀφορᾶν· τᾶλλα δὲ μηδὲν ἡγελοῦσαι, εἰ μέλ-
 λεις τι τῆς σῆς συνέσεως καὶ στρατηγίας ἀξιόχρεων ποιεῖν.
 δρωῦμεν δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν τοὺς μάλιστα συντετατάτους
 Coux αἰεὶ τῇ παρῆρσίᾳ χρωμένους καὶ κατὰ στόμα τοῖς πολε-
 μίοις ὑπαντῶντας, ἀλλ' ἔστιν οὗ καὶ ἀπάταις χρωμένους καὶ 5
 δόλοις καὶ μηχαναῖς τισι, καὶ μάλιστα, ἥνικα δέη φοβεροῖς
 τισι καὶ δυνατωτάτοις συμπλέκεσθαι πολεμίοις. καὶ οὐδεὶς
 αὐτῶν κακίξει τὴν ἀπάτην, ἀλλὰ καὶ θανμάζομεν ἀπαν-
 τες, οἷα δὴ πλείω τῆς συνέσεως ἢ τῆς ῥώμης δυναμένης
 κατορθοῦν. 10

V. 330 19. Τοιαῦτα καὶ πρὸς ἐκείνον εἰπὼν καὶ πείσας, ὄρ-
 D κοὶς τε ἀσφαλισάμενος, ὡς νῦν τε προθυμώτατα συναγωνι-
 εῖται καὶ, καταστάντος πρὸς τὴν ἀρχὴν, ἐν ὑπηρέτου τελέ-
 σει μοίρᾳ, μόνον βουλευέσθαι καταλιπὼν, ὅπως ἂν τὸ σπου-
 दाζόμενον κατορθωθῆι, ἐπὶ τοὺς ἀδελφοὺς ἐχώρει Κωνσταν- 15
 τῖνόν τε καὶ Ἰσαάκιον τὸν μέγαν δοῦκα, καὶ πρῶτα μὲν
 ᾤκτιρε τῆς παρ' αἰξίαν κακοπραγίας καὶ ἐτόκει συναλγεῖν.
 ἔπειτα καὶ ὠνείδιξε τὴν ἐθελοδοουλείαν, καὶ τὸ πρὸς τὴν
 ἐλευθερίαν ῥαθύμως βιοῦν καὶ ἄνειμένως, καὶ μηδὲ νῦν
P. 408 γοῦν, ὅτε καλῶς ποιῶν παρέσχετο ὁ χρόνος τῆς μεγάλου 20
 δομωστικῆς χρονίου δουλείας ἀπαλλαγῆναι, προσῆκον εὐγενέσει
 καὶ ἐλευθέροις ἀνδράσι διανοουμένους τι. καίτοι βασιλέως
 μὲν ζῶντος, στέργειν ἐξ ἀνάγκης ἦν, πολλὴν ἐκείνου τὴν ῥο-

1. μέλλοις P. 18. ἐθελοδοουλίαν P.

dentia tua et quae in te est scientia imperatoria dignum praestare
 velis. Videmus autem duces prudentissimos non semper libere lo-
 qui et lingua hostibus occurrere; sed aliquando etiam ad fraudem
 et dolum et quasdam machinas confugere: praecipue quando cum
 hoste formidabili ac potentissimo res futura est. Nec illis quis-
 quam eas fraudes vitio dat, verum admiramur omnes, quasi in
 calliditate quam in robore ac viribus maius momentum sit.

19. Ita locutus iuramentoque addito, se et nunc adiutorem
 fore paratissimum, et ubi ipse imperium adeptus fuerit, in loco mi-
 nistri operas ei daturum, persuasit: solumque deliberare sinens,
 quomodo, quod studebatur, prospere succederet, ad fratres eius
 Constantinum et Isaacium magnum ducem abiit. Ac primum qui-
 dem indignam eorum fortunam miseratus, mutuum doloris sensum
 prae se ferebat. Deinde voluntariam eis servitutem exprobrabat,
 quod tam ignaviter ac remisse libertatem quaerent, et neque nunc
 saltem, quando adesset fortiter faciendi opportunitas, aliquid pro
 nobilitate et ingenuitate sua, ad diuturnum magui domestici iugum
 excutiendum animis agitent. Quamquam enim superstite impe-
 ratore necessitati repugnari non potuerit, propterea quod in eum

πην ἀπὸ χαριζομένου καὶ οὐδαμῶς ἐλάττω ἢ ἐκείνος δόνα- **A.C. 1341**
 σθαι παρασκευάζοντος. νυνὶ δὲ τί τὸ κωλύον, ζῆλον ὑπὲρ
 βασιλέως τοῦ παιδὸς ὑποκριθέντας, συμβουλευεῖν βασιλίδι,
 πρὸς γένους τε ὄντας καὶ προσήκοντας διὰ τὴν εὐγένειαν πι-
 5 στεύεσθαι, καταλύειν ἐκείνον καὶ τῆς ἀρχῆς ἀποχειροτονεῖν,
 ὡς ἀρπάζειν διανοούμενον τὴν βασιλείαν καὶ ἀπὴν καὶ φιλι-
 10 τата ἀποκτινύναι καὶ Ῥωμαίων τυραννεῖν. οὐ γὰρ δήπου Β
 γε ἂ προτείνεται ὑμῖν ὡσπερ δέλεαρ ὑπ' ἐκείνου, ἀρχαὶ πό-
 λεων τινων καὶ δημοσίων διοικήσεις, ἢ ἐκείνος τὸ μέζον
 15 ἄχρη, ὡσπερ δεσπότης ἐπιτάττων καὶ πάντων καταδυναστεύων
 καὶ μειζόνων καὶ ἐλαττόνων, τοῦθ' ὑμῖν ἀρκέσει πρὸς τὸ
 ἀποστερεῖσθαι τῆς ἐλευθερίας. οὐδὰ γὰρ οὐδ' ὑμᾶς τοῦτο
 20 κατὰ δῆλον λέληθεν ὄν, ὡς, ἐκείνου πεσότος ἢ ἐκβεβλημένου
 τῆς ἀρχῆς, ὑμῖν ἐξέσται πρῶτα ἢ αἰρεῖσθε ἀδεῶς, ἢ
 15 πρῶτους γεγενημένους ἢ μετὰ τοὺς πρῶτους εὐθὺς Ῥωμαί-
 25 ῶν. οὐ χρεὶ δὲ πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν ἀναδύεσθαι λογιζομέ-
 30 νους, ὡς ψεῦδη καὶ συκοφαντίας ἐρεῖτε. εἰ μὲν γὰρ οὐδὲν
 οὐδέπω μέχρι νῦν ψεῦδος εἶρητο ὑμῖν, ἢ ἂν τι τοῦτο πρὸς C
 τὸν λόγον. εἰ δὲ πολλάκις ἡμῖν ἴπασιν ὁμοίως καὶ τοῦ τυ-
 35 χόντος κέρδους ἔνεκα ἢ οὐδενὸς καὶ ἐπιορκεῖν καὶ ψεῦδεσθαι
 συνέβη, τί δεῖ τὰ πολλάκις τετολημμένα ὀρθῶς εἶναι νυνί, οὐ
 μικρὰ τινα, ἀλλὰ τὴν Ῥωμαίων μέλλοντας ἀρχὴν κερδαίνειν;
 εἰ δ' ἀπιστεῖν ἔμοι κεκρίκατε τὰ βελτίω συμβουλεύοντι, ἀλλὰ

11. ἡμῖν P.

Ille totus propendens et potestatem cum eodem communicaverat:
 nunc tamen nihil obstare, quin cognatione iuncti et propter generis
 amplitudinem fide digni, zelum pro filio imperatoris simulent et
 imperatricem eo pertrahant, uti abrogato imperio domesticum ever-
 5 tant; quippe qui ipsam et dulcissimos eius liberos occidere tyranni-
 demque arripere meditetur. An non enim quarumdam urbium prae-
 10 fecturae et publicorum munerum functiones, quae tamquam esca
 vobis ab illo obiciuntur, ut ipse maiorem partem habeat et veluti
 herus habeat atque in omnes, minores maioresque, dominetur, ad
 15 amissionem vestrae libertatis sufficient? Patet enim, nec vos nesci-
 tis, illo vel interfecto vel imperio depulso, nullo metu et impune
 20 integrum vobis futurum agere pro arbitrato, cum vel primi vel a
 primis Romanorum proximi statim evaseritis. Cogitare autem, vos
 mendacia et calumnias ad imperatorem allaturos, et ita a facinore
 25 audendo resilire, non oportet. Etenim si usque hodie nullum di-
 xissetis mendacium, esset hoc aliquid. Sin autem nobis omnibus
 30 saepe et frequenter vel lucelli causa vel gratuito et peierare et
 mentiri contigit, quae est ista religio, quod tam saepe ausus sis,
 ab eo nunc refugere, praesertim cum non exiguum quiddam, sed

- A. G. 134. τῷ γε ἀδελφῷ πείθεσθαι προσήκει, πρεσβυτέρῳ τε τὴν ἡλικίαν ὄντι καὶ μᾶλλον ὑμῶν εἰδότε μεταβολαῖς τε καὶ καινοτομίας πραγμάτων χρῆσθαι προσηκόντως. οἶομαι δὲ κἀκείνῳ
- D περισπούδαστον τὴν μεγάλου δομestίκου κατάλυσιν εἶναι, οὐ φέροντι τὸν ὄγκον τῆς ἀρχῆς καὶ τὸ πάντα ἐν ἀνδραπόδων ἄγεσθαι καὶ φέρεσθαι ὑπ' ἐκείνου μοῖρα. ἐγὼ μὲν οὖν ἂ συμφέρον νομίζω, συμβεβούλευκα ὑμῖν. αὐτοὶ δ' εἴτι περὶ εὐδοξίας ὑμῶν αὐτῶν καὶ βίου περιφανείας κεκρίκατε ἐπιχειρεῖν, μὴ
- V. 33. προῖσθαι ἀναγκαῖον τὸν καιρὸν, ἵνα μὴ, παρελθόντος, οὐδὲν ἀφελώμεθα ἐκ τῆς μεταμελείας. ἐκείνου γὰρ ἀπόντος, ἴο ῥᾶστα πᾶν κατορθωθείη· ἂν δ' ἐκ τῆς στρατείας ἐπανέλθῃ, οὐδὲ γρούσειν παραινῶ τολμᾶν, ἢ οὐδὲν ἔσται τὸ κωλύσον, τὸ μὴδ' ὅπῃ γῆς διάγετε ἀγνοεῖσθαι. ἐγὼ δὲ οὐ λόγους ἀπλωῶς, ἀλλὰ καὶ ὄρκους παρεξομαι πίστεις ἰσχυρὰς τοῦ πρὸς τε τοὺς ἀγῶνας προθυμώτατον παρασχέσθαι ἑαυτὸν, καὶ χρήμασι καὶ
- P. 409 ὄπλοις καὶ οἰκέταις συναιρούμενον, καὶ μετὰ τὴν κατάλυσιν ἐκείνου πάντα ποιήσειν τὰ προστεταγμένα ὑφ' ὑμῶν, καὶ παρὰ πάντα τὸν βίον ἐν ὑπηκόου μοίρᾳ τελέσειν, μὴδὲν μὴδέποτε πρὸς ὑμᾶς ἀγνωμονήσας." τοιαῦτα εἰπὼν καὶ προσέτε γε ὄρκους ἀσφαλισάμενος τὰ εἰρημένα, ἐπεὶ κἀκείνους εἶχε πεπεισμένους πρὸς τὸ πράττειν τὰ βεβουλευμένα, πρὸς Γαβαλαῖν Ἰωάννην τὸν μέγαν δρουγγάριον ἐλθῶν, ὃς ἦν ἐκ τῆς πρὸς Κράλην πρεσβείας ἄρτι ἦκων, ὑπὸ τοῦ μεγάλου δομest.
6. συμφέροντα M. 18. τελέσειν, μὴδὲ δέ ποτε P.

Romanum Imperium lucro vobis apponendum sit? Quod si mea tam utiliter momentis nihil apud vos valet oratio, at fratri vestro et seniori et melius scienti, quem ex rerum mutationibus novitatibusque fructum capere possit, creditote, quem ego ipsum magni domestici exauctorationem valde opinor expetere, non ferentem imperantis fastum, per quem omnes ut mancipia ab eo aguntur ferunturque. Ego igitur, quae in rem vestram iudicarem, vobis exposui; vos si quid pro gloria nominis vestri et claritudine vitae tentandum censuistis, nolite oblatum tempus negligere, quo praeterlapso, incassum poenitebit. Illo enim absente, expeditissime omnia procedent feliciter: qui si ab expeditione redierit, me auctore ne mutire quidem audebitis: aut nihil prohibebit, quo minus ignoretis, ubi terrarum agatis. Nec ego verbis nudis, sed et sacramento dicto fidem firmam dabo, me in hoc certamine impigerimum futurum, pecuniam, arma, servos suppeditantem et, eo exauctorato, in omni vita vobis subiectum, imperata vestra facturum, nec quidquam in vos illaudabile designaturum. His dictis et iureiurando stabilitis, quoniam et ipsos ad obtemperandum paratos videbat, ad Iohannem Gabalam magnum drungarium, qui in legatione ad Cralem a magno domestico missus revertebat, accedit: numquid de se audierit,

στάσε ἡρημένος, εἴ το πύθοιτο ἡρώτα περὶ ἑαυτοῦ. τοῦ δὲ A.C. 1341
 ἀποκριναμένου, μηδέν· „ἀλλ' ἐγὼ σοι" εἶπεν „ἦκω ἄγγελος
 κακῶν. ὁ γὰρ μέγας δομέστικος τὴν προτέραν εὐμένειαν τὴν
 πρὸς σὲ μεταβαλὼν, πολλῆς ἀναπέλησται πικρίας. καὶ δὴ- B
 5λός ἐστιν οὐκ ἀνεξόσμενος, εἰ μὴ δίκας λήψεται παρὰ σοῦ
 τῆς προδοσίας τῆς εἰς αὐτόν. αὐτὸς γὰρ αὐτοῦ ἀκηκοῖναι
 λαιδορίας σοῦ καταχέοντος πολλὰς, φλύαρον καὶ λάλον ἀπο-
 καλοῦντος καὶ ψευδόμενον ὡς τὰ πολλὰ καὶ φθορέα καὶ προ-
 δότην τῶν κοινῶν. ἡρημένος γὰρ ὑπ' ἐκείνου πρὸς τὸν ἄρ-
 10χοστα τῶν Τριβυλῶν πρεσβευτῆς, παραπρεσβεύσειας δωρο-
 δοκήσας καὶ τὰ Ῥωμαίων καταπροδούς, τὰ ἐκείνων πρᾶξιαις
 καὶ ὄρκους ἐκείνοις παρασχοίης, ὡς μένων παρ' ἡμῖν, πρό-
 ξενος ἐκείνοις εἴης, παντὶ σθένει τὰ ἡμῶν ἀπόρρητα αὐτοῖς
 καταπροδιδούς. δι' ἃ οὐδὲ Ῥωμαίοις ὅλως ἀνέχεται καταλέγειν C
 15δὲ, ἀλλὰ τῆς μερίδος ἡγεῖται Τριβαλῶν." καταπλαγείς δὲ
 ἐπὶ τούτοις ὁ Γαβαλᾶς, θεὸν τε ἔμαρτύρητο, ὡς οὐδὲν συν-
 ειδοίη τῶν λεγομένων ἑαυτῷ, καὶ οὐδὲ πιστεύειν ὅλως εἶχεν,
 εἰ ὁ μέγας δομέστικος οὕτως ἀπερισκέπτως συκοφαντίαις
 τινῶν πιστεύσας καὶ διαβολαῖς, ἐρήμην αὐτοῦ καταγνοίη καὶ
 20ὀργίζοιτο ἀκαίρως. οὐδὲ γὰρ ὁ παρεληλυθὼς ἤδη χρόνος
 πολὺς, καθ' ὃν τὰ Ῥωμαίων διοικεῖ, τοιαύτην αὐτοῦ κατη-
 γορεῖ φανλότητα καὶ εὐκόλιαν τρόπων. παρακοιμώμενος δὲ
 τοῖς εἰωθόσιν ὄρκοις ἢ ταῖς ἐπισηκίαις μᾶλλον ἐχρηῖτο καὶ
 κατέπειθεν αὐτόν, ὡς οὐδὲν εἶη τῶν λεγομένων πλάσμα,

10. τῶν add. M.

18. et add. M.

peruncatur. Illo negante, At ego, inquit, infelix nuntius tibi
 advenio; magnus enim domesticus antiquam in te benevolentiam
 cum amaritudine, qua plenus est, commutavit; et certum est, non
 temperaturum, quin te ut proditorem suum multet. Ego enim his
 auribus accepi, cum te conviciis affatim proscinderet, nugatorem,
 loquacem, ut plurimum mentientem, constupratorem virginum et
 rei publicae proditorem vocaret. Nam cum a se ad principem Tri-
 ballorum legatus esses missus, legatione perperam functum muneribusque
 corruptum iurasse, eorum domi procuratorem fore, quantum
 posses, et arcana nostra illis proditorem. Quocirca prorsus non
 Romanum te, sed Triballum numerat. Hoc sermone Gabalas ob-
 stupefactus, deum testari, nihil tale conscire sibi et neququam
 credere, magnum domesticum adeo inconsulto quorumdam obre-
 cationibus atque calumniis fidem commodare, ut immodice iratus,
 ipsum absentem condemnaret. Cum enim longo iam spatio publi-
 cum negotium gerat, nunquam se huiusmodi vitiorum levitatumque
 notatum esse. Hic Apocachus ad consueta iuramenta, vel perinuria
 potius, se convertere et homini persuadere, nihil eorum fingi,

- A. C. 1341 ἀλλὰ πάντα ἀληθῆ. παρεγγύμνου τε κατὰ μικρὸν, ὡς σύστημα οὐκ ἀγεννὲς ἐπὶ καταλύσει ἤδη συσταίῃ τῇ ἐκείνου, οἷς δέον D εἶναι τὸν προσνειμάντα τὸ μέρος καὶ αὐτὸν συγκαταβάλλειν, εἴ τι μέλοι τῆς οἰκείας σωτηρίας καὶ αὐτῷ. καὶ μὴ συγκαλυψάμενος ἔγνω δεῖν ἐκείνῳ ἐμπαρέχειν ἐμπιπλάναι τὸν θυμὸν. 5 πίστεως δὲ τῶν λεγομένων ἔνεκα ἀσφαλεστέρας καὶ τοῦ σαφέστατα εἰδέναι, ὡς ὑπὲρ αὐτοῦ μάλιστα σπουδάξοι καὶ κηδοίτο αὐτοῦ, καὶ τὴν θυγατέρα κατηγγύα, (ἦν γὰρ πρότερον τὴν γαμετὴν ἀποβαλὼν,) καὶ ὄρκους παρεῖχεν ἐπὶ τούτῳ ἐγκόπιον τί τε τῶν ἱερῶν ἀσφαλείας ἔνεκα. ἐπεὶ δὲ κάκεῖνον ἦν 10 προσεληφώς, Χούμνῳ πρόσσεισι τῷ μεγάλῳ στρατοπεδάρχη, ἄλλως τε ὄντι τῶν ἐκείνῳ φίλων καὶ προσήκοντι κατὰ γένος διὰ τὴν γυναῖκα. τῆς γὰρ συναφθείσης ἐκείνῳ πρώτως τετταλευτηκυίας, ἣ Δισυπάτου θυγάτηρ ἦν, ἐνὸς τῶν τῷ κλήρῳ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας κατειλεγμένων, ἀνεπιμῆ συνήκησε τῇ Χού-15 P. 410 μνου, ἣδη λαμπρὸς ὢν καὶ μὴ ἀπαξιούμενος πρὸς τῶν εὐγενε- V. 332 στέρων. διὰ ταῦτα οὖν ἐκείνῳ τῶν ἐπιτηδείων ὢν, ἀνεμίμνησκέ τε προσελθὼν τῶν πρὸς μέγαν δομέστικον εἰρημένων, ὅτε περὶ Μιχαὴλ τοῦ Μυσῶν βασιλέως ἐβουλευόντο υἱοῦ, εἰ δέοι ἐκδιδόναι Ἀλεξάνδρῳ ἀπαιτοῦντι, τὸ εἶν ἀποκαλυφθῆ τῷ ἐ-20 σχάτῳ, σιγάτω ὁ πρῶτος. ὢν, ἔφασκε, τὸν μέγαν δομέστικον αἰεὶ μεμνημένον καὶ ὡσπερ βέλος περιφέροντα ἐν τῇ ψυχῇ,
16. οὐκ ἀπαξιούμενος M. mg.

vera esse omnia, et subindicare, non ignobilem coetum ad eum imperio movendum iam conspirasse: cui se quoque deberet adiungere ac pro virili parte adiuvari, si modo sua etiam salus illi cordi sit. Denique nihil reticendum putavit, quo illum ira egregie inflammaret. Ad firmandam autem fidem ostendendumque, quantopere eius causa laboraret et quantum satageret, etiam filiam suam ei vi- duo despondet: quoque securiorem reddat, iurat insuper et bulla sacra donat. Hoc etiam ad numerum aggregato, ad Chumnum magnum Stratopedarcham vadit, qui alioqui amicus et propter uxorem affinitate cum eo devinctus erat. Etenim prima coniuge, Dissypati ministri S. Sophiae filia, demortua, clarus iam et nobiliorum affinitate non indignus habitus, Apocachus eius consobrinam duxerat: hoc vinculo necessitudinis ei iungebatur. Revocabat autem illi in mentem, quae dixisset, Chumnus inquam, contra magnum domesticum, cum de filio Michaelis Moesorum regis quaereretur, Alexandro petenti dandus esset, nec ne; nempe, si revelatum fuerit postremo, primus taceat. Quorum verborum aiebat semper memorem magnum domesticum et tamquam tacitum sub pectore vulnus circumferentem, captare tempus, quo contumeliam pro dignitate penset, cum scilicet ab occidente redierit: sic enim ex ore eius acceperiss. Sibi res illius esse carissimas, nec de minimis, sed de

καιρὸν ζητεῖν, ἐν ᾧ τοῦτον ἀμυνεῖται ἀξίως τῆς ὑβρεως τῆς A.C. 1341
 εἰς αὐτόν. τοῦτον δὲ οὐδένα ἄλλον εἶναι, ἢ τὴν ἐκ τῆς ἐ-
 σπέρας ἐπάνοδον αὐτοῦ. οὕτω γὰρ ἐκείνου φάσκοτος ἀκη- B
 κόναι. ἐμὲ δὲ περὶ πλείστου ποιούμενον τὰ σὰ, (οὐδὲ γὰρ
 5 περὶ ἀλαχίστων ὁ κίνδυνος, ἀλλὰ περὶ ψυχῆς,) ἤκειν ἀπαγ-
 γέλλοντά τε, ὅσα ἐπυθόμην, καὶ, εἰ βούλει, σωτηρίας ὄδον
 ἰφηνησόμενον." ὁ δὲ πρὸς τὰ εἰρημένα οὐ μετρίως θορυ-
 βηθεῖς, θαυμάζειν, ἔφασκεν, εἰ ὁ μέγας δομέστικος οὐ-
 τως ἐξαίφνης τῆς συνήθους καλοκαγαθίας μεταβαλὼν, ἀν-
 10 τὶ μετρίου καὶ προσηνοῦς ἀπαραίτητος οὕτως ὄφθειν πρὸς
 ὀργὴν καὶ τοῖς προσκερουκόσι πικρὸς καὶ πρὸς τὰς ἀντι-
 δόσεις ἔτοιμος. οὐδὲ γὰρ ὁ προτοῦ χρόνος τοιοῦτον αὐτῷ
 τὸ ἦθος συμμαρτυρεῖ. πολλῶν γὰρ αὐτῷ προσκερουκό-
 των καὶ μεγάλα, οὐδένα πώποτε ἐφάνη ἀντιδρῶν κακῶς C
 15 πρὸς ἐμὲ δὲ μετρίως μὲν διὰ τὸν λόγον τετάρρακτο ἐκείνον,
 ὀλίγῳ δὲ ὕστερον οὕτως ἀφῆκε τὴν ὀργὴν, ὡς μηδὲ εἰρη-
 σθαί τι δοκεῖν. Ἀπόκαυκος δὲ „εἰ μὲν ὑποπτεύων" ἔφη
 „τοὺς λόγους τοὺς ἐμούς, ὡς πειρωμένον, καὶ τὸ προσκρού-
 ειν αὐθις ἐκείνῳ δεδοικῶς, τοιαῦτα ἀπεκρίνω, ἄλλος ἂν εἴη
 20 λόγος. εἰ δ' ὡς ἀληθῶς οἰόμενος οὕτως ἔχειν, ἴσθι ἀγνοῶν
 τὸ πᾶν. οὐ γὰρ ἤμερος, ὥσπερ ἔφης, καὶ προσηνῆς καὶ περὶ
 μηδένα ἐκείνος κακὸς ὄφθειν. ἀλλ' ἐκ πολλοῦ τοῦ χρόνου δύ-
 ναμιν μεγάλην περιβεβλημένον πάντες ἐθεράπευον, καὶ οὐδεὶς
 ἄχρι τῶν, οὐχ ὅτι ἀντειπεῖν, ἀλλ' οὐδ' ἀντιβλέψαι πώποτε D

11. τὰς om. P.

18. ὑπεκρίνω P.

22. τοῦ om. M.

vita ipsa fore periculum. Quare quae cognoverit, se nuntiare et,
 si velit, iter salutis monstraturum. Chumnus hac oratione maiorem
 in modum conturbatus, mirari se dixit, si magnus domesticus ita
 improviso integritate morum immutata, pro moderato et miti adeo
 implacabili ira percitus et iis, qui apud se offendissent, tam acer-
 bus atque ad paria remittenda tam promptus appareret: non fuisse
 antehac tale ipsius ingenium. Quamvis enim multi et graviter eum
 laesissent, constare tamen, in nullum unquam vindicasse. In se
 vero propter verbum illud non tantopere exasperatum fuisse, et
 paulo post sic iram omnem deposuisse, ut nihil audisse videretur.
 Tum Apocauhus, Si quidem verba mea, inquit, quasi tentantis, sus-
 specta habes et metuens, ne illum denuo offendas, sic respondisti,
 alia ratio est: sin, quod existimes, rem ita se habere, scias velim
 te falli summopere. Non enim mitis ille ac placidus, ut dicebas,
 molestusque nemini: sed quia iam pridem praepotentem omnes col-
 lant ac suspiciunt, hucusque nemo, non dicam, verbo resistere, sed
 ac vultum quidem eius libere intueri ausus est, ipse vicissim praec

- Δ. C. 134: ἐτόλμησεν· ὄθεν κακείνος πᾶσι προσεφέρετο μετρίως ὑπερη-
 χόσι καὶ δεδουλωμένους ἀκριβῶς. σοῦ δὲ νυνὶ πρώτου τελα-
 μήσαντος ἀντειπεῖν ἀναφανδόν, οὐκέτι συγκαλύπτειν τὴν κα-
 κίαν οἷός τε ἐγένετο, ἀλλ' ἀπὸ σοῦ κακείνος ἄρξεται πρώτου
 τοὺς εἰς αὐτὸν ἀμαρτάνοντας κολάζειν. αὐτίκα τε ὤμνους τὰς⁵
 φρικωδέστατα, ὡς πάντα εἶη, ὅσα φθέγγαιτο, ἀληθῆ καὶ
 ὡς, εἰ μὴ τὴν ταχίστην ἐνὶ γῆ τῆ τροπῇ πειρηῆτο διασωῆειν
 ἑαυτὸν, οὐδὲν ἐμποδῶν, μὴ καὶ αὐτὸν καὶ πᾶσαν τὴν οἰκίαν
 ἀπολέσθαι. ὁ δ', ὥσπερ ἦν εἰκὸς, περὶ τῶν ἐσχάτων τὸν
 φόβον ἐσχηκώς, ἐδεῖτό οἱ τρόπον ὑποθῆσθαι, δι' οὗ τὰ προσ-
 P. 411 δοκώμενα δεινὰ δυνήσεται διαφυγεῖν. ὁ δ' ἔφασκεν, οὐ χα-
 λεπὸν μὲν εἶναι καὶ αὐτὸν ἐκ τῶν παρόντων τὸ δέον συνι-
 δεῖν, οὐ τῶν πολλῶν καὶ ἀνοήτων ὄντα, ἀλλὰ τῶν ἐμπειρία
 πραγμάτων καὶ συνέσει τοῖς πρώτοις ἀμιλλώμενον Ῥωμαίων.
 παραινήσειν δὲ καὶ αὐτὸν, ἃ οἶεται λυσιτελήσειν, μᾶλλον¹⁵
 δ', ὧν χωρὶς σωτηρίας ἀδύνατον τυχεῖν. οἶεσθαι δὲ μηδὲν
 ἴτερον αὐτῷ λυσιτελήσειν καὶ τοῖς ἄλλοις, ἢ πόλεμον ἀρα-
 μένῃ πρὸς ἐκεῖνον, παντὶ σθένει πειρᾶσθαι καταλύειν τὴν
 ἐκείνου δύναμιν. τοῦτο δ' ἔσται ἄξιον, ἂν βασιλίδι προσ-
 ελθὼν καὶ τὴν εἰς ἐκείνην εὐνοίαν καὶ βασιλῆα τὸν υἱὸν ὑπο-
 Β κριθεῖς, ἀναπέσης ἐκεῖνον πολέμιον νομίσαι καὶ ἐπιβουλεύ-
 οντα αὐτῇ πρὸς τὴν ἀρχὴν, φάσκων περὶ ἐκείνου ἀκριβῶς
 πεπεῖσθαι τὰ τοιαῦτα καὶ τὴν ἀδικίαν μὴ ἐνεγκαῖν, ἀλλὰ

γ. τῷ P. 8. τὴν add. M.

timore submittentēs sese et servitutem perfectam servientes, omnes humaniter habuit. Cum autem tu nunc primum publice ei repugnare non timueris, non amplius vitium suum occultare quivisti, sed abs te sibi obnoxios puniendi initium faciet: statimque tremendo sacramento dictis fidem adstruxit. Ac nisi quam citissime quoquo modo salutē suae provisum eat, cum tota domo sine ulla dubitatione periturum. Ergo Chumnus hinc non immerito extrema metuens, doceri se obsecrabat, quo pacto impendens sibi tantum malum effugeret. Tum Apocachus, ipsum quoque e re praesentis quid opus sit, non difficulter posse cognoscere; quippe qui vulgo maior, nec stultus sit, sed cum primis Romanorum experientia prudentiaque certet. Nihilo minus admoniturum, quae in rem fore arbitretur; imo vero, sine quibus salus desperanda sit. Putare autem, non aliud ipsi ceterisque profuturum, quam si arreptis armis ad domestici opes debilitandas frangendasque totis viribus incumbant. Hoc in proclivi esse, si imperatrice adita, et benevolentia erga ipsam filiumque imperatorem simulata, eam permoveat, ut eum pro hoste et insidiatore ducat, addatque se haec pro certo audivisse et esse scelus non ferendum, seque malle cum filiis suis

μᾶλλον αἰρετώτερον ἡγήσασθαι, αὐτὸν καὶ παύδας ἦπερ αὐ- A. C. 1341
 τῶν, εἰ δέοι, πολεμοῦντας ἐκείνῃ ἀποθνήσκειν, ἢ αὐτοὺς
 ἀδίκως τὴν ἀρχὴν ἀφαιρουμένους ἢ καὶ ἀποθνήσκοντας πε-
 ριδεῖν. οἷς ἐκείνην, ὡς περ εἰκὸς, πεισθεῖσαν ὑπὸ δέους ἔπα-
 5 στά τε ἐκείνου διαστήσεσθαι καὶ τὸν πόλεμον ἡμῖν τὸν πρὸς V. 333
 ἐκείνον ἐπιτρέψειν. τούτου δὲ γεγενημένου, οὐδὲν ἔσται τὸ
 κωλύον, οὐ τῶν προσδοκωμένων δεινῶν ἀπηλλάχθαι μόνον,
 ἀλλὰ καὶ τύχης ἀγαθῆς ἀφορμὴν τὸν πρὸς ἐκείνον πόλεμον
 ποιήσασθαι. ὅτι δὲ οὐκ ἀληθῆ τὰ εἰρημένα, οὐ χρὴ σκοπεῖν,
 10 κερὶ ἐκείνου. οὐ γὰρ περὶ ἀληθείας καὶ ψεύδους ἡμῖν πρό-
 κείται νῦν ἀγῶν, ἀλλ' εἴτε ζῆν εὐκλεῶς, καθηρηκότας ἐκείνου C
 τὴν ὄφρυν, εἴτε ἀποθνήσκειν ὁμοίως τοῖς ἐπὶ δεινοῖς τισιν
 ἐαλωκόσιν, εἴαν ἐκείνος ἔτι τῶν πραγμάτων ἀρχῆ. διὸ πάσῃ
 χρηστέον μηχανῇ καὶ παντὶ πολέμου εἶδει προσεκτέον μᾶλλον,
 15 ἢ περὶ τοιούτων μικρολογητέον, ἃ μηδεμίαν βλάβην ἔχει,
 ἂν ὧδε ἢ ἐτέρως ἔχωσι." τούτοις μὲν οὖν ἔπειθε κάκεινον.
 καὶ πέρας ἦδη εἶχεν ἡ ἐπιβουλή. ἐδόκει δὲ δεῖν καὶ τῶν οἰ-
 κειοτάτων βασιλίδι τινὰς προσεταιρίσασθαι, ἐκεῖνο ἔγνωῶν,
 ὡς τοὺς μὲν ἄλλους ἴσως ἂν ὑποπτεύσειεν ἡ βασιλῆς, ἢ φόβῳ
 20 ἢ φθῶνι τοιαῦτα ἐσκαιωρηκέαι, τῶν οἰκειοτάτων δὲ μηδὲν
 καταγνοίῃ ἂν τοιοῦτον. καὶ τῷ Ζαμπέας νιῶ, ἡ ἐκ Σαβωτίας D
 βασιλίδι εἶπετο, πολλῆς καὶ παρὰ βασιλέως ἔτι ζῶντος ἀπο-
 λαύοντι τῆς εὐμενείας τὰ τε ἄλλα καὶ διὰ τὴν ἐν ταῖς μά-

21. τοιοῦτος P.

pro ipsis pugnando oppetere, quam perpeti, ut per nefas imperio
 aut etiam vita spoliarentur. Quibus rationibus credibile fieri, ipsam
 tremefactam ac persuasam, nullo negotio ab illo discessuram, bel-
 lumque contra eumdem ipsis mandaturam. Quo obtento, non tan-
 tum ingruentibus malis liberatos, verum etiam felicitati quasi
 portam patefactam fore. Quod autem haec de illo vera non sint,
 curandum non esse; non enim nunc de veritate falsitateque certa-
 men proponi, sed utrum, illius supercilio depresso, cum gloria super-
 sint; an, si imperium tenere perseveret, similiter nefariorum cri-
 minum confictis, capite plectantur. Idcirco tentanda omnia et omne
 genus pugnae experiendum potius, quam de talibus anxie dispu-
 tandum, quae sive hoc sive alio modo se habeant, nihil obsunt.
 Sic illum quoque illexit, quo voluit. Hucusque insidiae. Visum in-
 super etiam de familiarissimis imperatricis quosdam ad hoc sodali-
 tiam asciscere, cum cogitaret, alios forsitan eidem suspectos futuros,
 quasi qui vel metu, vel invidentia quadam perversa et improba
 molirentur, cum de intimis domesticis suis tale quiddam sentire
 non possit. Proinde filium Zampeae, quae illam e Sabaudia secuta
 fuerat, Artotum nomine (quem et imperator cum aliis de causis,

A.C. 134, *χαις εὐψυχίαν, καὶ μετὰ τὴν ἐκεῖνον τελευταίην βασιλίδι σπον-
δαζομένων ἐκεῖνον τε καὶ τῆς μητρὸς, Ἀρτώτην προσαγορευ-
ομένην· τούτῳ δὲ ἐντυχῶν, εἴ τι περὶ ἑαυτοῦ εἰδείη, ἐπυν-
θάνετο. ὡς δὲ ἐκεῖνος ἔφρασκε μηδέν· „ἀλλ' ἐγὼ” εἶπεν „αὐ-
τοῖς ὡσὶν ἀκήκοα τοῦ μεγάλου δομωστικῶν πολλὰ σοῦ καὶ τῆς
μητρὸς καταφερομένου καὶ πολλὴν εὐθδειαν καταγινώσκοντος
Ῥωμαίων, ὅτι δέον πρὸς τῶν κοινῶν τὴν ἐπιμέλειαν τοῖς
ἐμοφύλοις χρῆσθαι, καὶ ἀνδράσι καὶ γυναίξιν πολλοῖς τε καὶ
P. 412 ἀγαθοῖς οὖσιν, οἱ δ' οὐκ οἶδ' ὅ,τι παθόντες, Ἀρτώτῃ χρῶν-
ται καὶ μητρὶ, ἀνθρώποις ἀλλοφύλοις καὶ οὐδὲν ἄμεινον δια-10
κειμένοις τῶν πολλῶν, βασιλίδα θεραπεύοντες. ἀλλ' ἕως μὲν
ἔτι περιῆν ὁ βασιλεὺς, οὐδὲν ἀντιλέγειν ἦν, πᾶν τὸ περιστά-
μενον κατ' ἐξουσίαν πράτταντι. νυνὶ δὲ εἰς ἐμὰ τῶν πραγμά-
των τῆς ἀρχῆς περιηκούσης, οὐ περιόψομαι ὑπὸ τοιούτων,
ὡσπερ κηφῆνων, τὰ Ῥωμαίων καταναλισκόμενα κοινὰ, ἀλλ' 15
ἐνθρόνιστος τριῆρει μετὰ τὴν ἐπάνοδον, πρὸς τὴν οἰκίαν ἀπο-
πέμψω. πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ καὶ δειλίαν σοῦ κατηγορεῖ καὶ
ἀνανδρίαν ἐν ταῖς μάχαις. ἐγὼ δὲ πρὸς τὴν τοσαύτην ἀδι-
κίαν ἀχθεσθεῖς, μειζόνων τε ἄξιον ἢ ὧν παρὰ Ῥωμαίους
τυγχάνειν εἰδῶς, καὶ τὴν θυγατέρα προθύμως σοὶ πρὸς γά-20
B μων ἐκδιδόναι ἔχω καὶ πάντα πράττειν ὑπὲρ σοῦ οὐ διὰ τὴν
προτέραν φιλίαν μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ κήδους ἕνεκα. καὶ
εὐθέως ὄρκους τε τοῖς λεγομένοις προσετίθει καὶ ἐγκόλιον*

21. ὑπὸ P.

tum de fortitudine bellica vehementer vivus dilexerat, et post eius mortem ipsum matremque imperatrix in pretio habebat) hunc inquam, conveniens, eqquid de se audisset, exquirebat. Illo negante, subiecit, Ego vero praesens audivi, cum magnus domesticus contra te matremque tuam debaccharetur multis Romanosque magnae faituitatis argueret, qui cum ad publicam procuracionem uti civibus oporteret, essentque in promptu boni viri, bonae feminae magno numero, illi nescio quorsum acti, vel potius imperatrici adulantes, Artotum et eius matrem, homines exteros ac plebeios, adhiberent. Imperatori viventi, inquit, ac pro potestate quidquid incidere moderanti, contra dicere fas non erat; nunc, quando summa imperii ad me devenit, non patiar a talibus, tamquam a facie, communia Romanorum bona absumi; sed post reditum meum triremi impositos, unde advenerunt, eo remittam. Praeter cetera quoque timiditatem tuam et in praelio ignaviam reprehendit. At ego tanta iniquitate offensus, teque maioribus, quam a Romanis habes, dignum sciens, etiam filiam meam tibi in matrimonium dabo, nec propter pristinam dumtaxat amicitiam, sed propter affinitatis quoque conjunctionem tua causa faciam omnia. Illico iuramentum et bullam

παραίχον εἰς ἀσφαλῆ τῶν λεγομένων πίστιν. ὡς δὲ συνθῆ—A.C. 1341
 μνον τὸν Λατῖνον εἶχε, παρήγει, τῇ μητρὶ τὰ εἰρημῶνα
 ἀπαγγέιλαντα, πείθειν αὐτὴν, πάσῃ χρήσασθαι καὶ ἐπινοίᾳ
 καὶ σπουδῇ, ὥστε ἐκπολεμῶσαι βασιλίδι τῷ μεγάλῳ δομεστί-
 5καρ, καὶ τὰλλα προσετίθει, ἃ τοῖς ἄλλοις εἶρητο αὐτῷ. τὰ δὲ
 τοιαῦτα εἰς τετάρτην ἡμέραν, ἔξ ἧς ἤκεν εἰς Βυζάντιον, αὐ-
 τῷ συνεσκευάζετο. καὶ ἐπεὶ καθ' ἓνα τοὺς εἰρημένους εἶχε
 πεπεισμένους, ἀθῆς συνίστα τοὺς ὁμοίαν περὶ τοῦ πολέμου C
 γνώμην ἔχοντας ἐκάστῳ ἀπαγγέλλων. παρήγει τε κοινῇ βου-
 10λευσαμένους, ὅθεν ἂν δοκοίη βέλτιον τὸν πόλεμον κινεῖν.

κ'. Καὶ ἐπεὶ πρὸς πατριάρχην ἦκον, ἐδόκει δεῖν, μη D
 ἀθρόους ἀπαγγέλλειν βασιλίδι ἃ ἐσκέψαντο, ἀλλὰ κατ' ὀλίγους V. 334
 προσιόντας, ἵνα μὴθ' ὑποψίαν παρέχοιέν τινα, ἀλλὰ καὶ
 μᾶλλον καταπλήττοιεν, συνεχῶς τε περὶ τῶν αὐτῶν διαλεγό-
 15μνοι, καὶ μᾶλλον πείθοιεν, ἀληθῆ νομίζειν τὰ ὑπὸ πολλῶν
 ὡσαύτως εἰρημῶνα. ἐδέδοκτο δὲ Ἀσάνην πρῶτον τὸν μέγαν
 δοῦκα καὶ Κωνσταντῖνον τὸν ἀδελφὸν προσάγειν τὴν πείραν
 βασιλίδι. προσελθόντες τοιγαροῦν καὶ πολλὰ περὶ τῆς εἰς
 αὐτὴν εὐνοίας καὶ βασιλέα προδιαλεχθέντες τὸν υἱὸν, ἔπειτα
 20ἔφερασαν, τὸν μέγαν δομεστικὸν εἰδέναι τὴν βασιλείαν ἑαυτῷ P. 413
 περιποιούμενον καὶ ὅσον οὐδέπω τὴν ἐπινοίαν εἰς ἔργον ἄγειν
 βεβουλημένον. ὅπερ αὐτοῖς τε ἄγαν ἔδοξε τῶν δεινοτάτων
 καὶ δεῖν μὴ συγκαλύπτειν, ἀλλὰ δῆλην τὴν ἐπιβουλήν ποιεῖν,

adlicet, quo certior dictis fides esset. Ut hominem Latinum ad
 suam factionem adiunxit, eum hortatur, eadem matri referens,
 illam commoveat, ut tota mente omnique ope enitatur, quo impe-
 ratricem magni domestici odio inflammaret. Alia item apud alios
 dicta annectit. Atque haec quatruiduo, postquam Byzantium venit,
 per dolum et fraudem struxit. Cumque singulos, quos nominavimus,
 iam irretitos teneret, de integro eos concitabat, dum, qui sub-
 scripissent, circumiens singulis enarraret; monebatque, ut commu-
 niter deliberarent, unde commodius bellum ordirentur.

20. Ut ad patriarcham venerunt, placuit, non omnes simul
 clandestinis agitata consiliis exponere, sed paucos per successio-
 nem ad eam adire, ut neque suspicionem aliquam darent, sed
 magis eam terrent, dum crebro de iisdem dissererent, et ad cre-
 dendum tamquam veris impellerent, quia a multis eadem narraren-
 tur. Convenit autem, ut Isaacius magnus dux et Constantinus eius
 frater Asanes primi animum Augustae periclitarentur. Qui ingressi
 et pluribus de sua in ipsam filiamque imperatorem voluntate prae-
 fati, se nosse dicebant, magnum domesticum sibi imperium asse-
 rere et brevi cogitata perfecturum. Quod cum indignissimum sta-
 tuant, iudicasse minime tegendas, sed in apertum proferendas iu-
 25dicatas, ut re perspecta, et de se ipsa et de liberis quod opus erit,

A. C. 1341 Ἐν αἰσθημένῃ, τὰ δέοντα περὶ τε ἑαυτῆς βουλευσῆται καὶ τέκνων. οὐ γὰρ περὶ μικρῶν τινων εἶναι τὸν κίνδυνον αὐτοῖς, ἀλλ' εἴτε ζῆν καλῶς, τῆς ἐκ πατρῴου κλήρου προσηκούσης ἐχομένους βασιλείας, ἢ ἀποθνήσκειν ἀκλεῶς, ἐπιβουλευθέντας ὅπ' ἐκείνου, δύναμιν τσαύτην ἐκ τοῦ τῶν πραγμάτων ἄρχεῖνς κεκτημένου. βασιλῆς δὲ ὑποπεύουσα ὅπερ ἦν, οὐ μόνον οὐκ ἐπήνεσε τὰ εἰρημένα, ἀλλ' ἐφίκει καὶ ἀχθομένη διὰ ταῦτα.

B παρῆνε τε αὐτοῖς ἀπέχεσθαι τῶν συκοφαντιῶν, ὡς οὐδενός, ὅς' ἂν τις εἴποι, διάστασιν αὐτῇ δυναμένον πρὸς τὸν μέγαν δομέστικον ἐμποῖησαι, σαφῶς πεπεισμένη τάληθῆ καὶ προσ-10 ἦκοντα περὶ αὐτοῦ. ἐπεὶ δὲ ἄπρακτοι ἐκείνοι ἐπανήκον, Ἄρτωτος προσεπέμπετο ἅμα τῇ μητρὶ. τὰ ἴσα δὲ κάκεινοι ἀπαγγειλαντες, ἀπεπέμφθησαν πρὸς ὄρηγν, οὐδὲ ὄλους ἀκοῦσαι τῆς βασιλίδος τοὺς λόγους ἀνασχομένης. εἰς τὴν ὕστεραίαν δὲ ὁ Χοῦμνος ἅμα νιεῖ τε καὶ κηδεστῇ Μανουήλι5 Καντακουζηνῷ τῷ στρατηγοπόλῳ καὶ Γαβαλαῶς ὁμοίως βασιλίδι προσελθόντες, ὡς δὴ τι νεώτερον πεπυσμένοι, ἀπήγγελλον μετὰ σπουδῆς, συνεβούλευόν τε μὴ ῥαθυμεῖν, ἀλλὰ δια-15 ρνίστασθαι πρὸς ἄμναν, ὡς καὶ αὐτῶν καὶ χρήμασι καὶ ὄπλοις συνεφαπομένων τοῦ πολέμου. οὐ γὰρ φέρειν τῇ εἰς20 βασιλέα εὐνοίᾳ καὶ πίστει συντετραμμένους τὴν ὑπερβολὴν ὄρηγν τῶν τολμωμένων, ἀλλ' ἐτοιμότερον ἔχειν καὶ τὰς ψυχὰς προῖεσθαι αὐτῆς, ἢ τοιαῦτα γινόμενα περιδεῖν. βασιλῆς δὲ καὶ αὐτοῖς ὁμολογήσασα τῆς προθυμίας χάριν καὶ πε-

decernat. Non enim res parvas in discrimen vocari; sed id agi, utrum cum dignitate vivant, retento imperio, quod iure paterno illorum sit, an cum dedecore intercant, eius insidiis, qui summa rerum administranda tantam sibi potentiam compararit. Imperatrix suspicione veritatem ipsam attingens, non modo querimoniam non probavit: sed eam praeterea visa est moleste ferre eosque admonuit, ut his criminationibus supersederent: quidquid enim de magno domestico dicatur, ipsam ab eo distrabi ac dissidere non posse, quae vera et consentanea, non commentitia de illo plane credat. Postquam hi frustrati recesserunt, Artotus cum matre mittitur: qui eadem narrantes, antequam absolverent, cum bile et stomacho relecti sunt. Postridie Chumnus cum filio et genero Manule Cantacuzeno duce et Gabala accedit, quasi qui recentius quippiam rescierint. Explicite memorant, non desidendum, sed ad vim propulsandam exsurgendum, se pecunia et armis bellum futuros. Nam cum benevolentiam fidemque imperatori inde a pueritia naverint, tam incredibilem audaciam ferre nequire: malleque etiam animas suas proicere, quam haec videre et perpeti. Imperatrix cum gratias de tam propensa voluntate egisset dixissetque, sibi quo-

πεισθαι καὶ αὐτὴ σαφῶς εἰποῦσα, ὡς, εἴ τι συμβαίη τοιοῦ- 4.C. 134
τον, προθύμως παντὶ τῷ πολεμῆσουσιν ὑπὲρ αὐτῆς, ἔπειτα
παρήκει τῶν κατὰ μέγαλον δομestίκου λόγων ἀποσχέσθαι,
ὡς οὐδὲν ὄντων ἢ πλάσμα καὶ συκοφαντίαν, (εἰδέναι γὰρ
5.ακριβῶς τὴν ἐκείνου πρὸς αὐτὴν εὐνοίαν καὶ βασιλεῖα τὸν
εἶδον,) μὴ καὶ μετὰ τὴν ἐπάνοδον τὰ παρ' ὑμῶν αὐτοῦ κατη-
γορημένα ἐκμαθῶν, δικαίως ἄχθοιτο ὑμῖν τοιαῦτα εἰρηκόσι.
βασιλῆς μὲν οὐδ' οὕτω πρὸς μηδὲν τῶν εἰρημένων τῶν ἐξαρχ- D
χῆς ἐξέστη λογισμῶν, ἀλλὰ πλάσματα ἤγειτο πάντα ὑπὸ τῆς V. 335
10.εκάστου διανοίας ἀναπεπλασμένα. ὡς δὲ καὶ οὗτοι πρὸς
τοὺς ἄλλους συνελθόντες, ὅσα ἡ βασιλῆς ἀπήγγελλον ἀποκρι-
θεῖη, θεός ἔσχε πάντας οὐκ ὀλίγον καὶ ἐν ἐσχάτοις ᾤοντο
ἤδη περιέχεσθαι κακοῖς, εἴ μὴ τι βουλευσαιντο ἀνυσιμώτε-
ρον τῶν εἰρημένων. συνεβούλευέ τε ὁ παρακοιμώμενος αὐ-
15.τοῖς μηκέτι μέλλειν. τὰ μὲν γὰρ περὶ μέγαλον δομestίκου
εἰρημένα σιωπῇ καλύπτεσθαι οὐ δυνατόν, πολλῶν τῶν συν-
ειδόντων ὄντων. καταδήλων δὲ ἐκείνῳ γενομένων, συνορᾶν
ἐξεστὶν ἐκάστῳ τοῦ κινδύνου τὴν ὑπερβολὴν. διὸ οὐδὲ πα- P. 414
ρῆκει ῥαθυμείν ἀπογνόντας πρὸς τὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ τῶν ἄλ-
λων ἀποσχομένους πάντων, ἐνὸς τούτου γίνεσθαι μόνου, ὅπως
περιγένοιτο τοῦ πολεμιωτάτου, ἢ τὰ γε δεύτερα, μὴ τὰ
ἀνήκεστα παρ' ἐκείνου πάθοιεν αὐτοί. ἐδόκει δὲ καὶ πατρι-
άρχην καὶ τὸν Ἀσάνην Ἀνδρόνικον, ὄντα τοῦ μέγαλον δο-
μestίκου πενθερὸν, ὡσπερ ἄγκυραν τινα καθέλναι ἱερὰν, καὶ

6. κατηγορούμενα M.

que minime dubium videri, eos, si quid tale accideret, cum quo-
vis alacriter pro se dimicaturos, hortabatur tamen, ut de magno
domestico ista loqui omitterent, quippe mera figmenta et calumnias,
(eius enim erga se et imperatorem filium prompta ac parata studia
sibi exploratissima esse,) ne, si rediens se ab illis horum criminum
accusatum intelligat, id ipsis merito irascatur. Sic imperatricem
nihil dictorum a praeiudicata opinione, omnia pro fabulis e cuius-
que ingenio profectis ducentem, depulit. Cum et hi ad alios re-
gressi, responsum retulissent, non levis timor incessit omnes, ex-
tremo iam periculo se circumventos existimantes, nisi quid dictis
efficacius invenirent; quos Apocachus monere, ne cunctarentur:
nam de magno domestico prolata, tam multis consciis, silentio tegi
non posse; quae si rescierit, licere cuivis intelligere periculi secu-
turi magnitudinem. Idcirco hortabatur, ne desperatione victi, actio-
ne desisterent, sed aliis omnibus posthabitis, hoc unum perseque-
rentur, ut de acerbissimo hoste triumphantem aut saltem ne atrocis-
sime ab eo multarentur. Proinde ad patriarcham et Andronicum
Asanem, magni domestici socerum, velut ad sacram anchoram cou-

A.C. 134, δι' αὐτῶν τῆς βασιλίδος τοὺς λογισμοὺς πειραῖσθαι κατασεί-
 ειν, τῶν ἄλλων πάντων ἀξιολογωτέρων ὄντων πρὸς τὸ πει-
 θεσθαι αὐτοῖς, ἅτε δὴ πατριάρχου μὲν πρὸς τῇ δοκούσῃ
 πρὸς ἐκείνην εὐνοίᾳ, καὶ ἱεροσύνῃ τῇ μεγίστῃ τετιμημένον
 B καὶ μὴ ἂν ποτε ψεύσασθαι ὑποπτευθέντος· τοῦ ἐτέρου δὲ
 μὴ τοσοῦτον ἂν εἰς ἀπονοίας βύραθρον ἐηλακέναι δόξαντος,
 εἰ μὴ τοιαῦτα τῷ γαμβρῷ συνῆδει ἀληθῶς, ὡσθ' ἔκοντι τὴν
 θυγατρὸς αἰρεῖσθαι κακοπραγίαν, καταψευδόμενον τοσαῦτα.
 ἐπεὶ δὲ ἐψηφίσαντο κοινῇ, γενομένων ἐν βασιλείοις τῶν εἰρη-
 μένων, ὁ πατριάρχης λόγου ἤπειτο πρῶτος πρὸς τὴν βασι-
 λίδα, „τὴν μὲν περὶ ἐμὲ τοῦ μεγάλου δομestίκου” φάσκων
 „εὐμένειαν καὶ σπουδὴν εὐθὺς ἐξαρχῆς, καὶ ὡς ἐκ φαύλης
 τύχης καὶ πολλῆς ἀφανείας εἰς τοῦτο δι' ἐκείνου δόξης καὶ
 λαμπρότητος προῆγμαι, δι' ἧ πολλὰς αὐτῷ χάριτας ὀφείλειν
 C ὁμολογῶ δίκαιος εἶναι, πάντες μὲν ἂν εἶδεν Ρωμαῖοι, μά-
 λιστα δὲ σύ. ἄχρι μὲν οὖν αὐτὸν ἐώρων ὀρθοῖς καὶ δικαίοις
 χρώμενον λογισμοῖς καὶ τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν πίστιν ἄδολον
 ὄμην τηροῦντα καὶ καθαρὰν τοῖς βασιλεῦσι, δεῖν ἐνόμιζον
 καὶ αὐτὸς ὡς γνησιωτάτῳ φίλων αὐτῷ προσέχειν, καὶ οὐδὲν
 ἦντον ἢ φιλότεκνος πατὴρ, ἢ λυσιτελήσειν ἡλιπύον αὐτῷ
 πρὸς εὐδοξίαν, πράττειν ἡρόνυμν. ἐπεὶ δὲ ἄλλων τε πολλῶν
 λεγόντων ἐπυθόμην καὶ αὐτὸς παρ' ἐμαυτοῦ συνῆκα, ὡς ἄδι-

19. φίλον P. αὐτῷ add. M.

fugiendum iudicarent: quorum quia potior esset ad persuadendum auctoritas, per ipsos imperatrici terrorem ac metum incuterent. Nam patriarcha praeterquam quod illi bene cupere videbatur, summo praeerat sacerdotio, quem illa nunquam mentiturum suspicaretur; alter, nisi genero huius molitionis esset conscius, in tantum amentiae recordiaequae barathrum, ut tam multa mentiendo sponte ac volens filiam calamitosam redderet, praecipitatus non putabatur. Hoc fixo, cum essent in palatio omnes, quos recensuimus, patriarcha primus talibus dictis Augustam compellavit. Magni domestici erga me voluntatem ac studium a principio et quomodo per illum ex abiecta conditione multaue obscuritate ad istam amplitudinem claritatemque pervenerim (ob quod singulares me illi gratias merito debere haud inficior) Romanorum nullus est, qui scire non possit, et tu nosti potissimum. Quamdiu igitur istam recta incedere via et amicum iustitiae sinceramque et pura erga vos imperatores benevolentia ac fide animadverti, me vicissim illi ut amico germanissimo addictum esse oportere sentiebam: nec minus quam liberorum suorum amans pater, quae ad eius gloriam factura confidebam, ea facere instituebam. At ubi multis commémorantibus audivi et per me cognovi, illum vim et nefas méditari et iam ad scelus perpetrandum esse iucitatum, (male videlicet re-

κα καὶ βίασα καὶ διανοεῖται καὶ πράττειν ἤδη ὄρηται, τοῦ πολ- A. C. 1341
 λὰ περιληκτός βασιλέως καὶ ἐπὶ μέγα δόξης προαγαγόντος
 ἀδίκως ἀμειβόμενος τοὺς παῖδας οὐ μόνον τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ
 καὶ τῆς ζωῆς αὐτῆς ἀποστεριῶν, τὴν τε γνώμην ἐβδελυξάμην D
 5 ὡς ὁμοτάτην καὶ ἀγνωμοσύνης οὐδεμίαν ἐλλείπουσαν ὑπερ-
 βεῖην, καὶ αὐτὸν οὐ τῶν φίλων ὥσπερ πρότερον, ἀλλὰ τῶν
 κλειμοστότων ἔργων δεῖν ἡγεῖσθαι. νομίζων δὲ μὴ καὶ σὲ
 τὰ τοιαῦτα ἀγνοεῖν τῶν πάνυ καιριῶν εἶναι, ἤκω ἀπαγγέ-
 λων, ἐν' ἐκ τῶν παρόντων σκεψαμένη οὐ μόνον αὐτὴν καὶ
 10 παιδὰς διασώσης, ἀλλὰ καὶ τὴν ἄλλην ἅπασαν συγκινδυνεύ-
 οῦσαν ἀρχήν." ἡ βασιλὶς δὲ ὥσπερ ἐκπεπληγμένη, λόγους,
 ἔφρασκεν, ἀκούειν, οἴους οὐδ' αὐτὸν τὸν κακίας ἐφευρετὴν
 ἂν ποτε δυνήσεται ῥήθη περὶ μεγάλου δομεστίκου πείσειν
 ἐπιχειρήσειν, ὡς κακὸς ἐκεῖνος περὶ αὐτὴν καὶ παισὶν ἐπι- P. 415
 15 βουλεύων βασιλέως καὶ τῆς θαυμαστῆς ἐκείνης φιλίας τοιαυ-
 τας χάριτας ἀποδιδούς. τοῦ πατριάρχου δὲ καὶ αὐτοῦ τὰ
 ἴσα φάσκοντος ἐν ἀρχῇ πεπονθέναι πρὸς τὰ περὶ ἐκείνου
 εἰρημένα καὶ τοῖς λέγουσιν ἀπιστεῖν, οὐ δὶς καὶ τετρακίς το-
 20 σούτων, ἀλλὰ καὶ πολλαπλασιῶνων, ἣ ὅσοι προσεληλύθασιν
 αὐτῇ, τῶν εἰρηκώτων ὄντων. ἔπειτ' ἐπιστήσαντα τὸν νοῦν V. 336
 καὶ τοῖς πρακτομένοις ἀκριβῶς προσεσχηκότες, τὴν διαστρο-
 φὴν τῆς γνώμης καταμαθεῖν. καὶ κείθεσθαι ἀξιούντος καὶ
 αὐτὴν καὶ μὴ περὶ πράγματος οὕτω τὸν κίνδυνον δέξιν ἔχον-

1. καὶ ante διανοεῖται om. M.

4. τῆς om. P.

munerantem filios imperatoris, a quo tantopere dilectus et ad tam
 incitum fastigium evectus est: dum eos non modo imperio, sed
 vita etiam privare molitur,) crudelissimum eius et supra quam cre-
 dibile est, perversum consilium execratus, non amicorum, ut prius,
 sed hostium infestissimorum numero ducendum existimavi. Ratus
 porro, nec te nescire, quam haec exitiosa sint, tibi nuntius adsum,
 et pro tempore circumspicias, quemadmodum et te et gnatos tuos
 et totum imperium in idem discrimen coniectum serves. Tum im-
 peratrix attonitae similis, talia se de magno domestico audire dixit,
 qualia nunquam cogitasset de eo sibi persuadere conaturum vel
 ipsum scelorum omnium satorem et architectum, diabolum: quod
 nimirum sibi infestus et insidiator liberorum imperatoris pro no-
 bili illa amicitia tales referret gratias. Excipiente patriarcha, eun-
 dem fuisse sensum suum ab initio, cum haec de eo audiret, et
 narrantibus credere nequivisse, qui non ter quater, sed multis parti-
 bus plures fuissent, quam nunc ad eam convenissent; post, ubi
 animum applicuerit et ad acta diligenter attenderit, pravitatem
 mentis eius didicisse, quam ut et ipsa credat, acquam videri. Ne
 in periculosissimo negotio moras neclat, sed iam de sua filiorumque

Cantacuzenus II.

9

Α. C. 1341τος διαμέλλειν, ἀλλ' ἤδη περὶ σωτηρίας αὐτῆς τε καὶ τῶν Βτέκνων σκέπτεσθαι, ἀνεμίμησεν ἢ βασιλεὺς τῶν πρὸς ἀλλήλους οὐπω χθὲς καὶ πρώην ἐπ' αὐτοῦ γεγενημένων ὄρκων, ἐν οἷς ἄλλα τε εἶρητο τῷ μεγάλῳ δομestikῷ, ἔφρασκεν, ὅσα σύνοισμεν αὐτοὶ, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ἀπάντων, ἴνα, ἂν τις καταγορηθῆ παραίτιος, μὴ ἐρήμην οὕτως ἐκείνου καταψηφίζεσθαι ἡμᾶς, ἀλλ' ἐπὶ δίκην καλέσαντας καὶ τόπον ἀπολογίας παρασχομένους, ἂν μὲν ἀδικῶν ἀλίσκηται καὶ ἐπιορκῶν, δίκας τὰς ἐσχάτας ἀπαιτεῖν· ἂν δὲ μηδὲν προσῆ τοῖς εἰρημένοις ἀληθῆς, τῶν ἐγκλημάτων μὲν ἐκείνον ἀπολύεσθαι,¹⁰
 C τούτους συκοφάντας δὲ αὐτὸ τοῦθ', ὅπερ εἰσὶν, ἀποδείκνυσθαι, συκοφάντας. νυνὶ δὲ πολλῶν ὄντων τῶν ἀπιστίας καὶ ἐπιορκίας διωκόντων, οὐδένα ὄρῳ, ὃς ἀντικαταστήναι πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τῆς δίκης τολμήσει, ὥστ' ἐξελέγχειν ἀδικοῦντα. οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ νῦν τινα διαθρόηδην ἐκείνου κατηγορεῖν, ὅτι πρῶτ-¹⁵
 των κακῶς ὤπται καὶ προδότης περὶ ἐμὲ, ὥστ' ἐκ τῶν λεγομένων καὶ αὐτὴν ἔχειν συνορῶν, εἰ συκοφαντία τὰ εἰρημένα ἢ ἀληθείας ἔχεταιίτιος. ἀλλ' οὕτως ὥσπερ ἐκ συνθήματος πάντες αὐτοῦ καταψηφίζονται τὴν βασιλείας ἀρπαγὴν, μηδὲν πλέον προστιθέντες. οὐ δὲ δίκαιον, οὐτ' ἄλλως εὐπρεπὲς ἐμοί,²⁰
 τοῖς παρὰ τῶν πολλῶν πεισθεῖσαν λόγοις, οὐδὲν βέβαιον πρὸς ἀπόδειξιν ἔχουσι τῆς ἀληθείας, πόλεμον πρὸς ἐκείνον ἐμφύ-
 D λιον κινεῖν. οὐ γὰρ τῶν πολλῶν εἷς, ὥστ' αὐτοῦ ῥᾶστα πε-

13. ὄρῳ add. M.

salute laboret. Redibat autem in memoriam imperatrix, quomodo recentissime, ipso patriarcha praesente, iurassent mutuum, quando et alia dixerit magnus domesticus, quae ipsi secum recordentur, et hoc imprimis, ut si quid accusaretur, ne absentem indicta causa damnarent, sed in iudicium vocato, locum defensionis darent, et siquidem iniustus ac periurus comperiretur, extremo cum supplicio addicerent; sin abesset ab accusatione veritas, criminibus absolverent et sycophantas hoc ipsum, quod sunt, ostenderent. Nunc cum illum perfidiae ac periurii multi insimulent, neminem se videre, qui ei in iudicio se opponere et pro scelerato arguere audeat; sed nec qui manifeste eum accuset, quasi qui malignum se et proditorum eius demonstrarit: ut ex auditis hanc delationem puras putas esse calumnias potius, quam aliquid veritatis habere, perspicere queat, et velut ex composito ab omnibus, nullo argumento ut imperii invasorem eum peragi. Non itaque iustum esse, nec suam decere personam, multorum sermonibus, nihil ad probationem veritatis solidum continentibus, credulam, bellum civile adversus eum inceptare. Non esse unum de plebe infima, ut opera levissima subigatur. Sed quae nunc dicta sint, eorum nihil ei indicandum;

ρηγνέσθαι. ἀλλὰ νῦν μὲν τῶν εἰρημέτων δῆλον πρὸς αὐτὸν A. C. 1341
 μηδὲν ποιεῖν, ἀλλὰ σκεψαμένους πολλὰ καὶ βασιάνη τὸ πρᾶ-
 γμα δόντας ἀκριβεῖ, ἕως ἂν ἐκείνος ἀπῆ πρὸς τὴν ἐσπέραν,
 μετὰ τὴν ἐπάνοδον εὐθύς καλεῖν ἐπὶ τὴν δίκην, καὶ καιρὸν
 5 παρασχομένους πρὸς ἀπολογίαν, ἢ καταψηφίζεσθαι, ἂν φαι-
 νηται ἐπιπορκῶν, ἢ τῶν ἐγκλημάτων ἀπολύειν, ἂν μηδὲν τῶν
 ὑπεπτενομένων εἰργασμένος ᾗ. τοιαῦτα μὲν ἡ βασιλεὺς δίκαιά
 τε ὁμοῦ καὶ συμφέροντα οἰομένη, ἀπεκρίνατο.

κα΄. Ὁ πατριάρχης δὲ ἐλέγχους πυθόμενος καὶ δίκην, P. 416
 10 πολλὴν τε ἑαυτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις συνειδῶς συκοφαντίαν, καὶ
 τὸν κίνδυνον συνορῶν, ὅσος αὐτοῖς μετὰ τῆς συκοφάνταις
 προσηκούσης αἰσχύνῃς περιέσται, ἠγωνία τε οὐ μετρίως καὶ B
 τῷ πλείστῳ μέρει ἦν ὑπὸ δέους ἀποτεθνηκῶς. ἔτι δὲ οὐ
 παντάπασι πρὸς τὸ κακουργεῖν ἀπειρηκῶς, ὥσπερ τὴν ἀπό-
 15 νουαν βασιλίδος οἰκτιζόμενος, „ἐν οἷς” ἔφασκε „πράγμασι καὶ
 ὁ θεὸς ἄνωθεν συνεφάπτεται, εὐδρομα πάντα καὶ λεῖτα καὶ
 κατορθούμενα ἀπονητί· ὧν δ’ αὐτὸς ἐκὼν μεδίεται πρὸς τὸ
 διαφθαρῆναι, τοῦναντίον ἅπαν, δυσκολίας γέμοντα καὶ τα-
 20 ραχῆς. ἐγὼ δὲ καίτοι κινδύνοις τοῖς ἐσχάτοις διὰ τὴν εἰς
 σοῦμᾶς εὐνοίαν ἔμαντὸν περιβαλὼν, οὐ τοσοῦτον ἐν δεινῷ τὴν
 κακοπραγίαν τίθεμαι τὴν ἔμαντοῦ, ἄχρι καθαιρέσεως τῶν
 θρόνων καὶ δεσμοτηρίου ἐσομένην, ὅσῃ τὴν ὑμετέραν, οὐκ V. 337
 ἀφαίρεσιν μόνον μέλλουσιν ὑφίστασθαι τῆς Ῥωμαίων ἡγεμο- C
 νίας, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς ζωῆς ἀκλεῶς ἅμα καὶ παρανόμως ἀπο-

verum bene perpendendum accurateque examinandum negotium,
 dum in occidente abest, et post reditum citra cunctationem iudicio
 arcessendum; ac tempore ad respondendum concessio, vel damnand-
 um, si periurii comperiat, vel scelere omni solvendum, si nihil,
 quorum suspectus erat, designarit. Haec imperatrix aequa simul et
 commoda reputans, respondit.

21. At enim patriarcha probationes et iudicium audiens, con-
 scientia suae aliorumque sycophantiae et quidem multae excitus,
 ad haec cernens, quantum ipsis praeter dedecus sycophantis debi-
 tum periculi crearetur, angebatur animi vehèmenter et timoris ma-
 gnitudine parum differebat a mortuis. Nondum tamen omnino ad
 male faciendum fessus, velut imperatricis caecitatem miserans,
 Quibus in rebus, inquit, etiam de caelo Deus adiuvat, omnia ve-
 lut ad cursum plana et expedita sunt ac nullo labore feliciter ge-
 rantur: contra, quos idem sponte ad perniciem deserit, iis e di-
 verso difficultatis et turbarum plena sunt omnia. Atqui ego quam-
 quam me studio vestri summis periculis involverim, non tantū
 aestimo calamitatem meam, usque ad sedis amissionem et carcerem
 processuram, quam vestram, quibus non solum Romanus principa-

- A. C. 134 ἰσπερεῖσθαι. *Θαυμάζειν δέ μοι καὶ σοῦ παρίσταται πολλὰ, εἰ νῦν, ἀπόντος ἐκείνου Βυζαντίου καὶ λίαν ὄντος εὐπιχειρή-
του διὰ τὸ μηδὲν εἰδέναι τῶν πραττομένων, οὕτω πέφρικας
τὸν πρὸς ἐκεῖνον πόλεμον· μετὰ δὲ χρόνον τοσοῦτον, ἐν ᾧ
τῶν τε εἰρημένων μηδὲν ἐκείνῳ ἔξεσται ἀγνοεῖν, οὐκ ὀλίγων
ἐνταυθοῖ διατριβόντων τῶν ἡδέως ἂν ὑπὲρ ἐκείνου καὶ τὰς
ψυχὰς προησομένων καὶ παρασκευάσασθαι πρὸς ἕκαστα, ὡς
ἂν ἄριστα αὐτῷ δοκῇ, ῥαδίως ἤλπισας περιγενήσεσθαι. οὐ
D γὰρ ὡς αὐτῇ τε οἶε κάκεινος φανακίζων ἡμᾶς ἀπεσεμνύνετο,
οὕτω πρὸς Βυζάντιον ἐπανήξει, τοὺς φίλους καταλιπὼν καί το
τὴν πολλὴν θεραπείαν τὴν περὶ αὐτὸν, ὥστε σὲ ἔχειν ὅ,τι
βούλει χρῆσασθαι αὐτῷ. ἀλλ' εἰδὼς, ὡς ὑποπεύσεται, οὐ
τῶν εὐγενεστέρων μόνον πείσει πολλοὺς ὑποσχέσσει καὶ δω-
ρεαῖς μεγάλων ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ στρατιὰν ἅπασαν αὐτῷ
προσέχειν παρασκευάσει χρήμασι διαφθείρας. ἔχων δὲ με-15
γάλην δύναμιν περὶ αὐτὸν, οὐ μόνον ἡμᾶς τοὺς ἡρημένους
ἐκείνῳ πολεμεῖν τῆς εἰς ὑμᾶς εὐνοίας ἐνεκα διαφθερεῖ ῥαδίως,
ἀλλὰ καὶ σοὶ καὶ τέκνοις, μηδενὸς τοῦ βοηθοῦντος ὄντος,
ὃν αὐτῷ τρόπον λυσιτελήσειν χρῆσται οἰήσεται, πᾶσιν ἐκέ-
νοις τοῖς σεμνολογήμασι καὶ ταῖς ἀπάταις καὶ ταῖς εἰρωνει-20
P. 417 αῖς χαίρειν εἰπὼν μακρὰ. ἃ οὐκ οἶδ' ὅπως οὐ συνορᾷς αὐ-
τῇ, οὐδὲ σωτηρίαν ἑαυτῇ τε καὶ τέκνοις ἐκ τῶν ἐνότων ἐκ-
πορίζειν βούλει, ἀλλὰ δίκας ὀνειροπολεῖς καὶ συκοφαντίας*

5. ὀλίγον P.

tus, sed ipsa quoque vita ignominiose ac nefarie eripietur. Te autem admiror magnopere, si nunc, dum abest Byzantio et domari nullo labore potest (siquidem quae in eam cuduntur ignorat) adeo ab armis in illum refugis; post tantum vero spatium, in quo quae nunc dicta sunt, eorum nihil nescire poterit, cum non pauci in hac urbe degant, qui cum voluptate eius causa sanguinem profundent et accingi parati sint, quibus ille potissimum eos accingi voluerit, non difficile te superiorem fore confidis. Non etenim, ut et tu putas et ille nos Indificans iactabat, sic Byzantium redibit, amicis relictis et quibus colitur obsequiis illis tam multis, ut cum pro arbitrio tractare possis. Sed cum se suspicione laborare sciat, non modo de nobilioribus complures donis et promissis magnificis, verumetiam totum exercitum largitione corruptum, [ad partes suas tuendas] alliciet, et potentia ingenti praeditus, non solum nos, qui eam eo, studio erga vos adducti, bello contendere dicemur, nullo negotio concidet; sed de te quoque et filiis, nemine contra opem ferente, omnibus illis gloriose dictis et fallaciis et simulationibus valedicens, pro commoditate sua statuet; quae nescio quomodo non vides, nec tibi liberisque salutem ex data opportunitate conciliare vis, sed iudicia et calumnias et probationes somnias, nec te citius

καὶ ἐλέγχους, οὐδ' αὐτὸ τοῦτο βουλομένη ἐννοεῖν, ὅτι φθά-**A. C.** 1341
 σαις ἂν διαφθαρεῖσα πρὶν εἰς ταῦτα ἦκειν. ἐγὼ μὲν οὖν,
 ἃ καὶ πρότερον ἔφθην εἰπὼν, οὐ τῆς βασιλείας μόνον εὐμε-
 νείας μεμνημένος, ὑφ' οὗ πολλῶν ἀπήλαυσα καὶ μεγάλων
 5 εὐεργετημάτων, ἀλλὰ καὶ τῆς σῆς, ἄλλω; ὅτι καὶ νόμων
 αὐτῶν καὶ δικαίων προβεβλημένος, πᾶσιν ἀνάγκην ἔχων τοῖς
 ὁπωσοῦν ἀδικουμένοις συναίρεσθαι τὰ δυνατὰ, ἐκείνου τε
 ἀπεσχόμην τῆς φιλίας, ἄδικα καὶ παράνομα διανοηθέντος,
 καίτοι πολλὰς ἀφορμὰς τῆς εἰς ἐκείνον εὐνοίας ἐσχηκώς, καὶ
 10 σοὶ τὰ λυσιτελοῦντα συμβεβούλευκα, κύβον, ὃ φασί, ῥίψας, **B**
 καὶ σὺν ὑμῖν ἐλόμενος ἢ ζῆν νικῶντων, ἢ ἀποθνήσκειν, ἂν
 τῆς ἐναντίας πειρᾶσθαι συμβαίῃ τύχῃς. θειοτέρῳ δέ τινα
 καὶ τοῦδε παρόντος τύχῃ, ὃς ἐκείνου τε οὐκ ἂν ποτε ἔλοιτο
 καταψεύδεσθαι συνοικοῦντος θυγατρὶ, καὶ σοὶ βουλεύσασαιτο
 15 τὰ δέοντα οὐ μόνον διὰ τῶν πραγμάτων τὴν ἐμπειρίαν καὶ
 τὴν σύνεσιν, ἣν ὁ πολὺς αὐτῷ τῆς ἡλικίας χρόνος ἐστὶ συν-
 ειλοχῶς, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰς βασιλεῖα καὶ τοὺς παῖδας τοὺς
 ἐκείνου εὐνοίαν καὶ πίστιν ἄδολον καὶ καθαρὰν, ἄξιον πυν-**C**
 θάνεσθαι καὶ πείθεσθαι παραινοῦντι, οὐδὲν ἄδικον, οὐδ'
 20 ἐπισφαλὲς βουλευσομένῳ συμβουλεύειν." Ἀσάνης δ' ὥσπερ
 οἱ ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν ἐφεδρεύοντες, ὥστε τοῖς νικῶσιν
 αὐτοὶ συμπλέκεσθαι, πρὸς τοὺς λόγους παρεσκευασμένος ὢν,
 „τὴν μὲν ἐμὴν” ἔφη „πρὸς τὸν μέγαν δομέστικον γησιότητα
 καὶ πατρικὴν στοργὴν, ἣν ἔχω πρὸς ἐκείνον, τῇ φιλιότητι συν-

occisum iri perspicis, quam ad eas veniatur. Quare, id quod etiam
 antea dixi, meae cum in imperatorem, cuius multa eaque praeclara
 constant in me officia, tum in te benevolentiae memor (adde quod
 et legum ac iustitiae patronus, quomocumque iniuriam passis,
 quantum in me est, opitulari necesse habeo) et ab illius amicitia,
 iniqua legibusque adversantia parturientis, tametsi multis eum no-
 minibus complecti deberem, me eiunxi tibi que utile consilium dedi
 et ut dicunt, aleam ieci, vobiscum praeoptans aut vivere, si vice-
 ritis, aut interire, si in contrarium fortuna ceciderit. Porro et
 hunc divina quadam sorte praesentem (qui nunquam in eum, ut
 pote generum, mentiri velit, tibi que non tantum propter rerum
 usum atque prudentiam, quam ei aetas longinqua peperit; sed
 propter eam nihilo minus, qua in imperatorem fuit et in liberos
 adhuc est germana sinceraque caritate et fide, recte consulat,) percontare licet eique obtemperes; nihil enim iniquum periculosum-
 ve suasurus est. Asanes autem perinde, ut qui in gymniciis ludis
 subsidunt, quo cum victoribus ipsi quoque congregiantur, ad di-
 cendum meditatatus, Meam quidem, inquit, patriam et germanam
 caritatem erga magnum domesticum, carissimae filiae maritum,

- A.C. 1341 οικοῦντα θυγατρὶ, οὐδεὶς ἄγνοεῖ δῆπου. ὅθεν οὐδ' ἔξαργεῖσθαι τὰ πᾶσι φαγερά προσῆκον ἤγημαι ἔμοι. εὐδῆλον οὖν, ὡς, ἐκείνου κατωρθωκότος, ἃ διανοεῖται, βασιλεὺς μὲν ἐκεῖνος ἔσται καὶ βασιλίδι τῇ ἑμῇ θυγατρὶ συνοικῶν, ἐγὼ δὲ πατὴρ
- V. 338 βασιλέων καὶ τὴν ἀρχὴν συμμεριζόμενος αὐτοῖς καὶ ἐπὶ μέ-5
γα ἤκων καὶ δόξης καὶ πλούτου καὶ περιφανείας. ἀλλὰ τὰ λαμπρὰ ταῦτα καὶ σεμνὰ, ἅπερ ἑτέρῳ παντὶ τῷ ἤρκεσαν ἂν εἰς εὐδοξίαν, ἔμοι τῶν παρόντων ἀποδέοντα φαίνεται πολλῶ.
- Διτῇ γὰρ εἰς βασιλέας εὐνοία καὶ πίστει καθαρᾷ ἐκ πρώτης ἡλικίας συντραφεῖς, μᾶλλον ἂν βουλοίμην ἐκείνοις συνῶνιο κακοπραγεῖν, ἢ τοῖς ἐπιβουλεύουσι προσθήμενος, τῶν πρώτων τιμῶν καὶ δωρεῶν παρ' ἐκείνοις ἀπολαύειν. περὶ μὲν οὖν τοῦ μεγάλου δομestikou ὅσα τε πατριώρχῃ καὶ τοῖς ἑμοῖς ἀδελφοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις εἴρηται, πάντα σύνοιδα ὡς ἀληθῆ, καὶ περὶ οὐδενὸς ἐκείνων σὲ προσῆκον ἀμφιβάλλειν, ἀλλ' ἔμοι 15
πειθεσθαι πάντα ἀκριβῶς ἐπισταμένῳ. εἰ δέ σοι ταῦτα πρὸς
- P. 418 ἀπόδειξιν τῶν εἰρημένων ἀσθενῆ δοκεῖ, ἀλλ' ἐκείνῳ σε πει-
θέτω πάντως τὸ μὴ μέτριά τινα περὶ σοῦ καὶ τῶν παίδων τὸν ἄνθρωπον διανοεῖσθαι. σοῦ γὰρ πρὶν ἐνθένδε ἀπελθεῖν τὴν θυγατέρα τῷ σῷ υἱῷ καὶ βασιλεῖ πρὸς γάμου κοινωνίαν αὐτο σπυνάπτειν καταναγκαζούσης, οὐκ ἠθέλησεν ἐκεῖνος, ἀλλ' εἰς τὴν ἐκ τῆς ἐσπέρας ἐπάνοδον ἀνεβύλλετο τὴν πρᾶξιν. ἡσχύ-
νυτο γὰρ μετὰ τοσαύτας ἀποδείξεις τῆς εἰς ἐκείνον εὐμενείας

5. συμμεριζόμενος P.

nemo utique ignorat. Unde quae omnibus nota sunt, negare me non decet. Manifestum est itaque, si, quod cupit, bene processerit, illum imperatorem, gnatam meam imperatricem, me imperatorum patrem imperii consortem et illustri gloria, magnis opibus ac splendore futurum. Atqui ego claritates istas et augustos honores, qui cuivis alteri ad celebritatem sufficerent, hoc rerum statu nequaquam convenire arbitror. Nam cum a prima aetate fide non fucata imperatoribus studuerim, malim illis adhaerendo in miserias et aerumnas incidere, quam cum insidiatoribus faciendo amplissimos honores et dona adipisci. De magno itaque domestico quae et patriarcha et fratres mei et alii locuti sunt, omnia certa esse scio; et te nihil vocare in dubium, sed mihi, ut qui singula penitus noverim, fidem adiungere par est. Quod si haec ad demonstrandam veritatem infirma videntur: at illud tibi omnino persuadeat, hominem super te filiisque tuis aliquid monstri alere. Etenim cum tu sub discessum de filia ipsius, filio tuo imperatori despondenda, eum urgeres, noluit remque in reditum suum ab occidente reiecit. Erubescerat enim post tot argumenta tuae in se tam effusae voluntatis hostis apparere insensissimus, et cui paulo ante gnatam ad

παρὰ σοῦ πολεμικώτατος ὀφθῆναι, καὶ ὃν πρὸ μικροῦ τῆ θυ-Α. C. 1341
 γατρὶ πρὸς γάμον συνῆπτε κοινωνίαν, οὐ μόνον βασιλείας,
 ἀλλὰ καὶ ζωῆς ἀποστερῶν. οὐ γὰρ δὴ ἐκεῖνο φαιή τις ἂν
 τοῦν ἔχων, ὡς περιφανέστερον ἢ θυμασιώτερον ἐκείνου νυμ-
 5 φίον ἀγαγέσθαι ποτὲ ψῆθη τῆ θυγατρὶ. ὄθεν οὐδὲ σὲ τῆς B
 σωτηρίας χρῆ καταμελεῖν, ἀλλὰ πάντα πράττειν σὺν σπουδῇ,
 ὄθεν ἂν γένοιτο ἐπιβουλεύοντος ἐκείνου περιγενέσθαι. ἐγὼ
 δὲ καὶ ὅσοι τῶν ἐπιφανεστέρων νῦν ἐπιδημοῦσι Βυζαντίῳ,
 οὐ χρήματα μόνον καὶ σώματα καὶ οἰκέτας, ἀλλὰ καὶ ψυχὰς
 10 αὐτάς, εἰ δεοί, ὑπὲρ τῶν σοὶ καὶ τέκνοις συμπερόντων προη-
 σόμεθα προθύμως.

κβ. Ἐπὶ τούτοις ὥσπερ ὑπὸ λύπης ἢ βασιλῆς καταβα- C
 πισθεῖσα τὴν ψυχὴν, καὶ μὴθ' ὡς ἀπιστεῖν τοῖς ὑπὸ πολλῶν
 καὶ οὕτως ἀξιοχρεῶν πρὸς πίστιν εἰρημένοις ἔχουσα, μὴθ'
 15 ὥστε πιστεύειν μηδεμίαν ἑλλείπουσι κακίας ὑπερβολὴν, ἐφ'
 ἱκανὸν πολλὰ τῶν ὀφθαλμῶν καταγαγοῦσα δάκρυα, ἐπειδ'
 ὥσπερ ἐκ τῆς ἀθυμίας ἀνεγκοῦσα, „ἔτι μὲν” ἔφη, „τῶν προ-
 τέρων ἔχομαι λογισμῶν, καὶ οὐ δύναμαι παραδέξασθαι ὡς
 ἀληθῆ τὰ κατὰ μεγάλου δομεστίκου εἰρημένα. μαρτύρομαι D
 20 γὰρ τὸν πάντα γινώσκοντα καὶ πρὶν γενέσθαι θεὸν, ὡς οὐδέ-
 ποτε ψῆθη ἀμελέστερον ἐκείνον διακείσθαι περὶ ἐμὲ, ἢ
 περὶ μητέρα τὴν ἰδίαν ἢ γνησιωτάτην ἀδελφῆν, καὶ τῶν βα-
 σιλέως παίδων οὐχ ἦττον προνοήσεσθαι, ἢ βυσιλεύς αὐτὸς,

14. ἀξιόχρεω P. et M., ἀξιοχρεων V.
 M. mg.

17. ὑπ' pro ἐκ τῆς

communione thori iunxisset, eum imperio et vita exuere. Illud
 namque nullus profecto dixerit qui sapit, filiam clariori insigniorive
 copulandam existimasse. Quamobrem non tibi salus tua floccipendenda
 est, sed enitendum sedulo, ne te eius insidiae pessumdent. Ego
 et quotquot ex nobiliořibus nunc Byzantii adsunt, praeter sumptus
 etiam oppositus laterum nostrorum et servos nostros vitamque et
 sanguinem nostrum, si opus erit, tuae ac liberorum tuorum tuen-
 dae dignitati cupide pollicemur.

22. Ob haec imperatrix doloris veluti quibusdam demersa flu-
 etibus, cum non videret, quomodo pro falso repudiaret, quod a
 tam multis testibus iisque locupletibus asseveraretur, neque quo-
 mode crederet supra modum improbis mortalibus, diu plorans lar-
 giter, ubi se ex moerore collegit, Adhuc, ait, in pristina opinione
 iudicioque persisto, nec possum pro veris amplecti, quae adversus
 magnum domesticum dicta sunt. Testor enim omnia, etiam ante-
 1 quam fiant, cognoscentem Deum, putavisse, me ab ipso non secus,
 quam matrem aut sororem germanissimam semper dilectum et cura-
 tum iri, et orphanis imperatoris aequae ut ipsum parentem, si su-

- A. C. 1341 εἰ περιῆν, οὐ μόνον τὴν αὐτοῦ καὶ βασιλέως πρὸς ἀλλήλους μικροῦ καὶ ἀπιστουμένην φιλίαν ἐννοοῦσα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἡμε-
 V. 339 τέραν πρὸς αὐτὸν. ἐπεὶ δ' αὐτὸς οὐκ ἄλλοθεν ποθεν, ἢ θεοῦ παραχωροῦντος ἐπὶ τῷ Ῥωμαίους ὑπὸ πολέμων ἐμφυ-
 P. 419 γίων διαφθείρεσθαι, πρὸς τοιαύτην ἀτοπίαν ἐξήχθη λογισμῶν⁵ καὶ οὕτως ἄδικα καὶ βίβλια διενεήθη, ἐκείνῳ μὲν θεὸς, ὁ πάντα ἄνωθεν ἐφορῶν, τῆς ἐπιβουλῆς δικάσαι καὶ τῶν πραττο-
 μένων ἀξίας παράσχοιτο τὰς ἀντιδόσεις. ἐγὼ δ' ὑμῖν ἐμαυ-
 τὴν καὶ τέκνα ἐπιτρέπω μετὰ θεόν, ἐν' ὑπ' ἐκείνῳ μάρτυρι πάντα καὶ διανοῆσθε καὶ πράττετε ὑπὲρ ἡμῶν, ὡς τὸν ἴσον¹⁰ τρόπον, ὃν αὐτοὶ πρὸς ἐμὲ καὶ τέκνα, διακεισομένη πρὸς ἡμᾶς." ἐκείνη μὲν οὖν περιδάκρυς τοιαῦτα εἶπεν, ἀγνοήσα-
 σα, οἷ κακῶν ὑπὸ συκοφαντίας κατηρέχθη καὶ διαβολῆς. οἱ δ' ὑφ' ἡδονῆς οὐδὲ κατέχειν ἑαυτούς ἐπιπλέον δυνηθέντες, ἧ¹⁵
 B τάχους εἶχον, ἀναστάντες καὶ τοῖς ἄλλοις, οἱ τῶν ἀπορῥήτων¹⁵ ἐκοινωνοῦν, πάντα ἀπαγγείλαντες, ἔγνωσαν δεῖν μηκέτι δια-
 μέλλειν, ἀλλ' ὁμοσε πρὸς τὸν πόλεμον χωρεῖν, ἵνα μὴ το συμβᾶν τὰ μελετώμενα κωλύσῃ. αὐτίκα δὲ τὴν μὲν μητέρα τοῦ μεγάλου δομestίκου καὶ Ἀνδρόνικον τὸν υἱὸν καὶ τὴν γυναῖκα Ματθαίου τοῦ πρώτου τῶν υἱῶν, ἐν Βυζαντίῳ οὐ²⁰-
 σαν καὶ αὐτὴν, φρουρὰν περιστήσαντες, ἐφύλαττον οἴκοι δια-
 τριβόντας. Ἀπόκαυκον δὲ τὸν παρακοιμώμενον ἄρχοντα Βυ-
 ζαντίου ὑποδείξαντες, ἐκέλευον τὸν πόλεμον κινεῖν, ὅθεν ἂν

23. ἐκέλευεν P.

perasset, prospecturum; dum non solum, qui ipsi cum eodem imperatore fuit amor mutuus isque ob excellentiam vix credibilis, sed nostrum quoque in ipsum amorem reputarem. Quia vero non nisi Deo permittente, ut Romani videlicet bellis intestinis inter se mactent, tam nefandas cogitationes suscepit, et tam scelerata et tyrannica sibi proposuit; illum caeleste numen omnia e sublimi intuens, ut insidiatorem iudicet et pro talibus ausis dignam mercedem retribuatur. Ego me ipsam liberosque meos secundum Deum vobis commendo; quo teste omnia pro nobis et cogitate et facite, qui quo pacto vos me et filios meos habueritis, eodem pacto vos tractaverit. Haec illa uberrimo cum fletu elocuta est, ignorans misera, quo malorum a sycophantibus et calumniatoribus istis redigeretur; qui prae voluptate diutius non se tenentes, sed ut primum licuit exsurgentes, ad populares conspiracy omnia perferunt. Non procrastinandum, sed bellum a proximo comparandum decernunt: ne quid interveniens cogitata dissipet. Mox magni domestici matrem cum Andronico nepote et uxorem Matthaei nepotis senioris, quae et ipsa tum erat Byzantii, circumiecta domui custodia, inclusas detinent; Apocauchum urbi praeficiunt, bellum, unde consultius putet, auspicari iubent; quod etiam ante diem vii.

αὐτῆ δοκοίη βέλτιον. καὶ ἤρχετο ὁ πόλεμος ἀρχομένου Ὁ-Α. C. 1341
 πτωβρίου. Ἀποκαυκος δὲ τοὺς ἐν λόγῳ μάλιστα πάντα εἰ- C
 δως οὐκ ἂν ἀνασχομένους ὑπ' ἐκείνου ἄγεισθαι, ἔγνω δεῖν
 τὸν δῆμον ἐρεθίζειν πρὸς τὸν πόλεμον, οὐ μόνον ἀλόγως πρὸς
 5πᾶν ὀτιοῦν φερόμενον κέρδους ἕνεκα ὀλίγου, ἀλλὰ καὶ ἑαδί-
 ως ὑποκεισόμενον τοῖς προστάγμασιν ἐκείνου. καὶ πρῶτα μὲν
 ἀπόρους τινὰς καὶ λάλους περιέστησεν ἑαυτῷ, ἐτοιμῶς ἔχον-
 τας ὑπὸ πενίᾳ καὶ τῶν δεινοτάτων κατατολμῶν. ἔπειτα δὲ
 ἐκείνων τὸν δῆμον συνταράξας καὶ πλήθος ἐπαγαγόμενος πο-
 10λὸν, πρὸς τὴν οἰκίαν ἀφίκετο τὴν μεγάλου δομεστίκου καὶ
 διαρπάζειν ἐκέλευε τὰ ὄντα καὶ τὴν οἰκίαν καταστρέφειν. οἱ
 δὲ τῶν συνεσκευασμένων συνειδότες μηδὲν καὶ τὴν μεγάλου
 δομεστίκου δύναμιν κατεπτηχότες ἔτι, μέχρι μὲν αὐτῆς προ-
 ἤλθον, ἔπειθ' ἔστησαν, ἀπορούμενοι πρὸς ὅ,τι τράπονται. D
 15τῆς μεγάλου δομεστίκου δὲ μητρὸς ἄνωθεν ἐκ τῶν οἰκημάτων
 τὴν ἀφίξιν αὐτῶν πυρθανομένης ὅ, τι εἶη, σωφρόνως ἐκείνοι
 καὶ συνετώς, ἀγνοεῖν μὲν ἐφ' ὅ, τι, ἔφασαν, κληθεῖεν· νυνὶ
 δὲ γνόντες, ἀναχωρεῖν, μὴ τοιοῦτοις ἐπιχειρεῖν τολμῶντες.
 οἱ μὲν οὖν, τῆς μεγάλου δομεστίκου μητρὸς χάριτας αὐτοῖς
 20δύμολογούσης τῆς εἰς αὐτὴν αἰδοῦς, ἐκείθεν ἀνεχώρουν καὶ
 διελύοντο κατ' οἴκους. πατριάρχης δὲ καὶ ἡ συνωμοσία,
 ἐπεὶ μὴ κατὰ νοῦν αὐτοῖς ἢ τοῦ δῆμον κίνησις ἐτελεύτα,
 πρὸς τοὺς ἐπιτηδεῖας ἔχοντας ἐτράποντο τῷ μεγάλῳ δομε-

1. *dydōp* M. mg. pro *δρχομένου*.

Idus Octobres coeptum est. Verum cum Apocauchus maxime cives
 primarios omnes ductum suum recusaturos sciret, vulgus ad arma
 concitandum censuit: quod et temere parvi compendii gratia quo-
 vis rapiatur, et facile etiam iussis eius se subderet. Ac primum
 quidem quosdam egentes et lingua nimium promptos pro stipatori-
 bus sibi delegit, paratos ad consolandam mendicitatem suam nihil
 non audere, quantumvis scelestum ac nefarium. Deinde per eos
 plebe conterrita, cum magna multitudine ad aedes magni domestici
 progreditur, mandans, uti eas diripiant ac disturbent. Qui sutela-
 rum et machinationum inter conspiratos nescii et etiamnum dome-
 stici potentiam formidantes, atrio tenus processerunt. Tum con-
 stiterunt, haerentes, quo se verterent. Matre magni domestici de
 caenaculo sciscitante, quid adventus eorum sibi vellet: illi modeste
 ac prudenter, se nescisse, quam ad rem vocati essent; nunc co-
 gnovisse et recedere, quod tale facinus eorum audacia reformidet.
 Qua gratias ob sui reverentiam agente, domum quisque suam ab-
 cesserunt. Patriarcha et coniurati, quia plebeculae motus aliter
 exierat, quam volebant, ad magni domestici studiosos ac necessa-
 rios se converterunt: et quosdam eodem die comprehensos, in cu-

- A. C. 1341στική, καὶ τινὰς κρατήσαντες αὐθήμερόν, ἐνέθεσαν φρουρὰ
 P. 420 καὶ διήρπαζον τὰς οὐσίας. οἱ δὲ λοιποὶ σφᾶς αὐτοὺς ὄρων-
 τες ἐν χροῖ κινδύνου καθεστῶτας ἤδη καὶ δέισαντες, μὴ καὶ
 αὐτοὶ κατασχεθέντες μυρίοις προσπαλαίωσι κακοῖς, (κοινὴ
 γὰρ εὐθύς πανωλεθρία τῶν μεγάλου δομοστικού φιλῶν κατε-
 ψηφίσθη,) τὴν τοῦ Πορφυρογενήτου προσαγορευομένην πε-
 λίδα διατεμόντες, (ἦσαν δὲ δύο καὶ τεσσαράκοντα τὸν ἀριθ-
 μόν,) Ἀπελμενὲ πρὸς τὴν πρᾶξιν ἡγουμένου, ὃς τῶν οἰκειο-
 τάτων τῷ μεγάλῳ δομοστικῷ ἦν, ἔξω τειχῶν ἐγένοντο Βυζαν-
 τίου. ἐπεὶ δὲ τῶν προσδοκωμένων ἀπηλλάττοντο δεινῶν, 10
 ἔδοκει δεῖν πρῶτον ποιεῖσθαι πρὸς τὴν βασιλίδαν, τοῦτο
 μὲν ὑπὲρ τῶν τετολμημένων παραιτούμενοι, ὥς οὐ διὰ κα-
 Βκίαν, ἀλλὰ δέισαντες τὸν κίνδυνον τολμήσασιν, τοῦτο δὲ καὶ
 V. 340 δεόμενοι αὐτῆς, ὥς, εἰ παράσχοιτο συγγνώμην, ἐπανήζοντες
 πρὸς τὰς οἰκίας. ἔδεδίεσαν γὰρ, μὴ, καίτοι πρὸς ἀνάγκη 15
 εἰς τοιαῦτα συνελαθόντες, καὶ παρὰ μεγάλῳ δομοστικῷ τῶν
 τετολμημένων ἔνεκα ὥς νεωτερίζοντες εὐθύνοντο. ἐπεὶ δὲ
 τοιαῦτα ἔδοξε, τὸν Καντακουζηνὸν ἀπολεξάμενοι Νικηφόρον,
 ὃς ἐξάδελφος τῷ μεγάλῳ δομοστικῷ ἦν, καὶ Γαβαλᾶν, οὐπω
 μέχρι τότε τῷ μεγάλῳ δομοστικῷ πολέμιον ἀναδεδειγμένον 20
 φανερώς, ἀλλ' ἔτι τοῖς ἐκείνου φίλοις συνεξετάζεσθαι δοκοῦν-
 τα, πέμπουσι πρὸς βασιλίδαν. ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο, Γαβαλᾶς
 C μὲν, οἷα δὴ τὰ ἀπόρρητα ἐκείνοις συνειδώς, τῶν τε διαδράν-
 των ἀπιστίαν κατηγορεῖ προφανῶς καὶ κατὰ μεγάλου δομο-
 στικού τὰ ἴσα τοῖς ἄλλοις λέγων, ἔδοκει ἀξιόχρεως εἰς πίστιν 25

stodiam immiserunt, eorum facultatibus in praedam concessis. Ce-
 teri se periculo iam proximos cernentes timentesque, ne et ipsi
 comprehensi, sexcentis malis exercerentur (statim enim consensu
 amicos magni domestici extremo exitio damnaverant) per portulam,
 quae Porphyrogeniti appellatur, viam secantes, (erant autem duo et
 quadraginta, Apelmene duce, magni domestici familiarissimo,) By-
 zantio excesserunt. Securi iam malorum, legationem ad impera-
 tricem destinandam censent, partim audaciae culpam deprecaturi,
 quod solo timore periculi, non malo animo id fecissent; partim ve-
 niam ipsam rogaturi, qua domum redire liceret. Erant enim in
 metu, ne, quamvis istuc necessitate coacti fuissent, a magno do-
 mestico nihilo minus pro rerum novarum cupidis reprehenderentur.
 Hoc statuto, Nicephorum Cantacuzenum, magni domestici patre-
 lem, et Gabalam, qui nondum usque ad illam horam apertum se
 eius inimicum declaraverat, sed adhuc amicus apparebat, ad impe-
 ratricem mittunt. Ibi Gabalas, ut unus de coniuratis omnium gua-
 rus, et fugitivorum infidelitatem aperte accusare et contra magnum
 domesticum eadem, quae ceteri, effundere. Imperatrici fidem me-

βασιλίδι. καὶ πατριάρχῃ καὶ τοῖς ἄλλοις φανερῶς συντετα- A. C. 1341
γμένος, τὸ γε εἰς αὐτὸν ἦκον οὐδὲν ἡμέλει τῶν κατὰ μεγά-
λου δομestικῶν πραττομένων. ἔθεν καὶ τῆς εἰς βασιλίδα εὐ-
νοίας ἄθλον, τὸ πρωτοσεβαστοῦ ἀξίωμα εἰλήφει, χρόνῳ δὲ
ἑσῴτερον καὶ τὸ μέγαλον λογοθέτου. Νικηφόρος δὲ ὁ Καν-
τακουζηνὸς ἐν δεσποτηρίῳ κατακλείεται.

κγ. Οἱ φυγάδες μέντοι γε ἐκεῖνοι, ἐπεὶ τῶν πρέσβων D
τὸν μὲν ἐπύθοντο εἰργμένον, Γαβαλᾶν δὲ τοῖς μεγάλῳ δομε-
stικῳ πολεμοῦσι συντεταγμένον φανερῶς, ἀπογόντες τὴν ἐπά-
10σοδον, εἰς Διδυμότειχον παρὰ τὸν μέγαν δομestικὸν ἀφικνουῦν-
ται καὶ τὰ γεγενημένα πάντα ἀπαγγέλλουσι καὶ τὸν πόλεμον P. 421
τὸν κεκνημένον πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ πιστεύειν οὐκ ἠβούλετο
διὰ τῶν ἀπαγγελλομένων τὴν ἀτοπίαν. ἀλλ' ᾤετο αὐτοὺς τε
βασιλίδι προσκεκρουκότας διαδραῖναι, δεισαντας τὸν κίνδυ-
15νον, καὶ συνηγοροῦντας ἑαυτοῖς, τοιαῦτα βασιλίδος καταψεύ-
δεσθαι. μηδὲ γὰρ ἂν ποτε ἐκείνην ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ τοιαύ-
την ὑποστῆναι τὴν μεταβολήν. ἔθεν καὶ διενοεῖτο, τοὺς μὲν
φυγάδας αὐθις εἰς Βυζάντιον καὶ ἕκοντας ἐκπέμπειν, εἴ τε
βασιλίδι προσκεκρούκασι, δίκας ὑφέξοντας ἀξίας. αὐτὸς δὲ
20πρὸς τὴν εἰς τὴν ἐσπέραν ἐκστρατείαν ἤδη παρεσκευασμένος
ᾧν, ἔμελλεν ἔργον ἤδη ἔχεισθαι. ὡς δὲ μετὰ μίαν καὶ δευ-
τέραν ἡμέραν πολλοὶ ἐκ Βυζαντίου ἀφιγμένοι τὰ ἴσα καὶ B
αὐτοὶ ἀπήγγελλον τοῖς φυγάσιν, ἐδόκει δεῖν περιμείναντα μι-
κρὸν, πρεσβείαν πρὸς βασιλίδα περὶ τῶν πραττομένων πέμ-

reti videbatur; et omnino patriarchae aliisque palam se aggregans, nihil eorum, quae contra magnum domesticum agerentur, pro sua parte negligebat. Ex quo huius sui erga imperatricem studii praemium Protosebasti, postea magni logothetae dignitatem accepit. Nicophorus autem Cantacuzenus carcere multatus est.

23. Fugitivi autem, ut alterum legatorum custodiae mandatum, Gabalam vero inter domestici hostes nomen suum palam profiteri audiverunt, reditione desperata, Didymotichum ad eundem domesticum proficiscuntur, acta omnia et bellum in eum susceptum exponunt. Qui tam nova et inexpectata nolens credere, putabat eos, offensa in quopiam Augusta, periculum fugisse et haec de compacto contra eam confinxisse: nec enim tali tempore sic mutari potuisse. Quare eos Byzantium, quamquam invites, cogitabat remittere, ut si quid in imperatricem peccavissent, id debitis poenis expiarent. Ipse vero ad expeditionem occidentalem iam instructus, ita volebat rem aggredi. Sed ubi post unum alterumve diem multi Byzantio supervenientes, eadem cum fugitivis retulerunt, paululum subsistendum legationemque ad imperatricem mittendam iudicavit. Itaque praefectum Gaurae monasterio, virum virtuti deditum et politici

- A. C. 1341 πειν. και τὸν τῆς Γαυρᾶ μονῆς ἡγούμενον ἀπολεξάμενος, ἄνδρα ἀρετῆς ἀντιποιοῦμενον και πολιτικοῦς πράγμασιν ὁμιλεῖν ἔχοντα ἐπιτηδεύωσ, και Σγουρόπουλον ἐκ τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ, συνετόν τε ἅμα και δυνάμενον ἀπταίστως τὰ παρ' ἐκατέρων ἀπαγγέλλειν διαπρεσβευόμενα, πρὸς βασιλίδα εἰς⁵ Βυζάντιον ἐκπέμπει. και πρῶτα μὲν ὄρκους ἐπιστοῦτο, ὡς οὐδὲν αὐτῷ τῶν κατηγορημένων συνειδείη, ἔπειτα ἐδέετο, μὴ τῶν ὀλίγῳ πρότερον ἐπὶ τοῦ πατριάρχου πρὸς ἀλλήλους
- V. 341 αὐτοῖς γεγενημένων ὄρκων ἐκλαθῆσθαι, μηδὲ ἐρήμην αὐτοῦ C καταψηφίσασθαι, τοῖς συκοφάνταις πειδομένην μόνους, ἀλλ' ¹⁰ ἐπὶ δίκην καλεῖν και τῶν ἐγκλημάτων ἔλεγχον ποιῆσθαι. αὐτὸν γὰρ εἶναι παρεσκευασμένον τῷ κατηγοροῦντι παντὶ ἀντικαθίστασθαι πρὸς δίκην. τοῖς δὲ ἐκπεμφθεῖσι πρέσβεσσι προδεσμίαν ἡμερῶν παρείχετο, ὅσην ᾤετο ἀρκέσειν βασιλίδι, ὥστε περὶ τῶν παρόντων σκεψαμένην ἀκριβῶς ἀπολογία¹⁵ ἀποδοῦναι, ἔν' εἰ μὲν ὁμοῦ τὰ λυσιτελῆ και δίκαια πράττειν ἤρημένη, δικαστήριον καθίζοι και τὴν ἀπόδειξιν τῶν λεγομένων ἀπαιτοίη, στέργη τὰ ἐψηφισμένα και αὐτὸς, ὅποῦα ποτ' ἂν ἦ, πολυπραγμονῶν μηδὲν, ἔνα και ἡ προσδοκωμένη τοῦ συγγενικοῦ πολέμου φλόξ ἀπομαρανθῆ. ἂν δ' ἀγνωμονοίη και²⁰ D μὴ βούλοιο τὰ δίκαια ποιεῖν, ἀλλ' ἡ μηδαμῶς τὴν ἐξέτασιν ἀνέχοιο ἢ τὸν καιρὸν ὑπεριθεμένη, διακρούοιο αὐτοὺς μετὰ τὴν εἰρημένην προδεσμίαν, τὸν θεὸν τῆς ἀδικίας και αὐτὸν μάρτυρα προστησάμενος, ἃ ἂν αὐτῷ τε και τοῖς συνοῦσιν

19. ἔν' ἡ προσδοκωμένη P.

negotiis obeundis idoneum, delegit eumque cum ministro eius Sguropulo, homine non stulto et qui legationem dextre ac diserto posset exponere et referre, ad imperatricem Byzantium legat. Ac primum quidem iureiurando affirmat, se nullius, quorum accusaretur, sibi esse conscium. Deinde orat, ne obliviscatur, quae nuper praesente patriarcha vicissim iurasset, neve se inauditum, sycophantarum tantummodo vocibus permota, reum pronuntiet, sed in iudicium vocet, ubi crimina sibi imposita demonstrantur; se enim paratum, cuivis accusatori apud legitimos iudices respondere. Legatis certum dierum numerum praefixit, quot imperatrici sufficerent, ut, re praesenti diligenter considerata ac perpensa, responsum daret: ut, si commode ac iuste secum agere volens, iudicium constitueret et delationum probationes exigeret, sententiam iudicium qualecumque absque omni curiositate boni consuleret et civilis belli, quod expectabatur, incendium ne erumperet. Sin se improbum duceret et quod iustitia postularet, facere nollet et aut nullam inquisitionem pateretur, aut tempus ducens, ultra definitum eos moraretur, Deo iniuriarum teste appellato, quae in rem suam suorum-

οἴκοιο λυσιτελήσειν πράττειν. πρὶν δὲ μηδὲν κινεῖν τῶν κα- A.C. 134a
 θεστώτων, κἄν πάντ' ἄνω καὶ κάτω γινόμενα ὀρῶη. οἱ μὲν
 οὖν πρέσβεις οὕτω προστεταγμένοι πράττειν, ἐξήεσαν Διδυ-
 μοτείχου. ἐπεὶ δὲ εἰς Σηλυβρίαν ἤκον, οἱ ἐκ τῆς παρακοι-
 5 μωμένουσ οἰκίας ἐντυχόντες καὶ ἵππους διαρπάσαντες καὶ τὴν
 ἄλλην ἀποσκευὴν, αὐτοὺς εἶχον ἐν φρουρᾷ. ἀγγελθέντων δὲ
 τοῖς ἐν Διδυμοτείχῳ τῶν περὶ τοὺς πρέσβεις τετολημμένων,
 αἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἐδυσχέραινον οὐ μετρίως καὶ οὐδ' ἀνε- P. 422
 κτὼν ἠγοῦντο, οὕτω παρὰ φανύλων ἐπὶ μηδεμιᾷ προφάσει προ-
 10 πηλακίζεσθαι ἀνθρώπων. ὁ μέγας δὲ δομῆστικός παρήγει μὴ
 μικροψυχεῖν. οἴεσθαι μὲν γὰρ καὶ αὐτὸς οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ τὰ
 τοιαῦτα τελευτήσειν, ἀλλὰ μεγάλων ἔσεσθαι πραγμάτων ὑπο-
 θέσεις. δεῖν δὲ ὅμως τοῖς παρὰ σφίσι αὐτοῖς ἐμμένειν
 15 ἐψηφισμένοις καὶ μηδὲν νεωτερίζειν πρὶν τὴν προθεσμίαν
 ἵσῆκειν. οὐ γὰρ ἀγαθὸν τοῖς παρὰ σφίσι κεκρυμένοις ἐναντία
 πράττειν. ἂν δὲ τι παρὰ δόξαν καὶ τοῖς ἡμετέροις πρέσβεσι
 συμβέβηκε, θανμαστὸν οὐδέν. τῷ γὰρ πάντα τολμῶντι πα-
 ρακοιμωμένῳ καὶ οἰκέταις οὐδὲ τὰ τοιαῦτα εἶναι ἀνεπιχεί-
 ρητα προσῆκεν. οὐ δὲ δίκαιον, τὰ τοῖς ἄλλοις ἀνοήτως καὶ
 20 θρασέως τολμηθέντα, τῇ βασιλίδι, πρὸς ἣν ἡμεῖς τὴν πρε- B
 σβίαν πεποιήμεθα, λογίζεσθαι. ἄλλως τε εἰ μὲν ἐκείνη τὰ
 θέοντα ποιοῦσα, συμπερόντως βουλευέσεται περὶ τῶν ὄλων καὶ
 τὸν προσδοκώμενον πόλεμον διαλύσει, ὥς μηδὲν ὄντα τὰ γε-
 γνημένα περιμεεῖν προσῆκον. ἂν δ', ὃ μὴ γένοιτο, πρὸς μεί-

que fore arbitraretur, ea transigeret; prius quae constituta sint, etiamsi omnia sursum ac deorsum miscerentur, non moturum. Cum his mandatis legati Didymoticho egredientes, ubi Selybriae propinquarunt, a domesticis Apocauchi, in quos inciderant, equis sarcinisque spoliati et in custodiam contrusi sunt. Didymotichum tam nefario facinore nuntiato, ceteri quidem omnes non parum indignari, et minime ferendum ducere, a villissimis hominibus tam foede sine ulla causa multari. At magnus domesticus eos admonere, ne id imbecillius ferrent; se quoque existimare, non bene illis id eventurum et magnarum rerum esse quaedam fundamenta ac proemia. Perstandum tamen in his, quae ipsi decrevisset, et donec dies praefinita illuxisset, nihil novandum. Non enim expedire, contra suam ipsius sententiam venire. Quod si quid praeter opinionem etiam nostris legatis accidit, nihil mirum. Nam praefecto cubiculi et servis eius audentibus omnia, qui tandem conveniebat, non etiam hoc audere? Proinde quae alii stulte et confidenter admiserunt, ea imperatrici, ad quam legatos misimus, adscribere iniustum est. Ad haec, si ipsa pro munere suo summae rei publicae consuluerit et bellum imminens discusscrit, tum quae facta sunt, pro nullius

A.C. 1341 ζωνα τὴν ἀσπίαν ἔξαχθῶσι, τότε ἦδη περὶ τῶν μεγίστων ἡμῶν, οὐ περὶ τοιούτων, προκίεσται σκοπεῖν· ὥστ' ἔξ ἀμφοτέρων δεῖ τῶν γεγενημένων καταφρονεῖν καὶ μὴ ὡς περὶ τινων ἀναγκαίων θορυβεῖσθαι." ἐκεῖνος μὲν δὴ τοιαῦτα εἰπὼν, κατέπαυσε τὴν ταραχὴν, πάντων εὐξαμένων εἰς ἀγαθόν, ὥσ-5
 C περ εἶρηκεν αὐτὸς, ἀποβαίνειν τὰ παρόντα, καὶ μὴ ὡς περ ἐκ τῶν πραττομένων ἀναγκάζονται στοχάζεσθαι αὐτοί. οὕτω μὲν οὖν ἐκεῖνοι κατεστέλλοντο τοῦ θορυβεῖσθαι. βασιλεὺς δ' ἐπεὶ μάθοι τὰ περὶ τοὺς πρέσβεις εἰργασμένα, πρὸς δρῆν τε ἐποιεῖτο καὶ ἐκέλευεν ἀποδόντας τὰ διηρησασμένα ἀγίωιν πρὸς αὐτήν. ἐπεὶ δὲ ἤχθησαν, πατριάρχου τε καὶ τῶν λοιπῶν συγκλητικῶν παρόντων, ἐπὶ τῆς βασιλίδος τοὺς λόγους τῆς πρεσβείας ἐποιούντο καὶ οὐδεὶς ἐπ' οὐδενὶ τῶν ἀξιωμαίων ἐπήγε μέμψιν, ἀλλ' ἐδόκουν πᾶσι δίκαια πρεσβεύειν. ἐδέοντό τε καὶ βασιλίδος καὶ πατριάρχου οἱ πρεσβευταί, μὴ μέλ-15
 D δικαστήριον καλεῖν. ἐτιμῶντό τε θάνατον ἑαυτοῖς, εἰ μὴ π-
 V. 342 ρέσται ἅμα τῷ τὰ γράμματα λαβεῖν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες ἡσυχίαν ἤγον. Ἀπόκαυκος δὲ δεῖσας, μὴ ἡ βασιλεὺς πρὸς τὴν ἀξίωσιν ὡς δικαίαν ἀπιδούσα, ἐπιψηφίσηται τὴν δίκην, καὶ πρὸς τῷ μηδὲν αὐτὸς ἡνυκῆναι τῶν ἐσκαιωρημένων καὶ αὐτῆς σωτηρίας ἀποστερηθῆ, ἔγνω δεῖν ἰταμότητι χρή-

21. δικαία P. et M., δικαίαν V.

momenti factis habere decebit. Sin, quod absit, in maioribus improbi fuerint, tum non de parvis, sed de maximis consultabimus. Quapropter tum hanc, tum illam ob causam, quae facta sunt, commendanda, nec tamquam de singularibus molestiam capiendam aio. Haec ubi dixit, tumultum sedavit, omnibus optantibus, ut quemadmodum dixerat, res bene verteret: non, ut ex antea coniectare ipsi cogebantur. Tumultuantes ita compescuit. Imperatrix, ut primum legatos esse violatos didicit, graviter tulit iussitque raptore spolia reddere et ad se deportare. Tum patriarcha reliquisque optimatibus et Augusta coram praesentibus, legati suo munere perfuncti sunt, cunctis, quae petebantur, ut aequa approbantibus. Rogabant autem illam et patriarcham legati, ne in rebus tam magis momenti tempus eximerent, sed celeriter emendationem adhiberent. Si litteris magnum domesticum ad tribunal citarent, nisi simulatque eas accepisset, advolaret, se, quin capite punirentur, non recusaturos aiebant. Hic omnes conticuerunt. Apocauchus tamen sollicitus, ne imperatrix petitionem ut aequam respiciens, iudicium decerneret, et cum hoc, quod consiliorum suorum pravitate nihil promovisset, ipse etiam vita multaretur, temeritate et impudentia,

σώσθαι επικαιρὸν, ὡς δὲ ἐκείνης δυνησόμενος ἀνατρέψαι καὶ **A. C. 1341**
 συγχέαι τοὺς περὶ εἰρήνης λόγους. καὶ ἀναστὰς εὐθύς τοῦ
 συνεδρίου καὶ τῆ χειρὶ κατασείσας σιωπὴν, πρὶν τι προειπεῖν ἢ
 τὴν αἰτίαν, εἰς τῆς εἰς τοιαῦτα ὄρμητο, προσθεῖναι, πολλὰς κατὰ **P. 423**
 5 μεγάλου δομεστίκου ὕβρεις διεξήει, πολέμιον κοινὸν καὶ ἄπιστον
 βασιλεῦσιν, ἐπίορκόν τε καὶ ψευδόμενον ὡς τὰ πολλὰ καλῶν, καὶ
 τελευταῖον εἰς ἀσχαρὰς καὶ ἀνελευθέρους κατέλγηεν ἐπιτιμίας.
 ἔχων δὲ περὶ αὐτὸν πολλοὺς ὁμοίως τε ὕβριστὰς καὶ πρὸς πᾶν
 ἀναιδείας χωρεῖν ἐτοίμως παρεσκευασμένους, ἐκέλευεν ἐρεσχ-
 10 λῶν τοὺς πρέσβεις. καὶ τοῦ μοναχοῦ μὲν ἀπτόμενοι θρασείως „ὁ
 τοῦ Καντακουζηνοῦ πατριάρχης” ἐπεβόων „οὐτοσί,” χριστε-
 μπαίκτην καὶ ὑποκριτὴν καὶ τοιαῦτα ἄττα δεινότερα προσαγορεύ-
 οντες. Σγουρόπουλόν τε ὁμοίως πολλὰ περιυβρίζαντες καὶ λοιδο-
 ρησάμενοι, εἶτα ἀμφοτέρους, εἰς ἣν ἐξενίζοντο οἰκίαν, ἐφρου-
 15 ρουν ἀπροΐτους. βασιλὴς δὲ, εἶτε καὶ αὐτὴ πρὸς τὰ κεπρα-**B**
 γμένα μηδὲν ἀγανακτοῦσα, εἶτε ἤδη καὶ ἀναστέλλειν τὰς τῶν
 στασιαζόντων ὁρμὰς οὐ δυναμένη, ἤνεγκε σιγῇ. οἱ δὲ τῶν
 πραγμάτων ἄρχοντες τῆ μεγάλου δομεστίκου μητρὶ κατὰ τὴν
 οἰκίαν διαγοῦση ἅμα τῷ ἐγγόνῳ Ἀνδρονίκῳ πλείονά τε φρου-
 20 ρὰν ἐφίστουν καὶ ἀσφαλέστερον ἐτήρουν. ἐπεὶ δὲ ὁ πόλεμος
 ἐν Βυζαντίῳ ἤδη λαμπρῶς ἀνήφθη, ἐδόκει δεῖν καὶ τὰς ἄλ-
 λας πόλεις καὶ μείζους καὶ ἐλάσσους προσεταιριζέσθαι πει-

11. χριστεπέμκτην M. mg. 21. λαμπρὸς P.

quibus de pace sermones confundere atque evertere posset, oppor-
 tune usurum se existimavit. Et illico in consessu surgens manu-
 que silentium indicens, priusquam praefaretur aut causam adduce-
 ret, ob quam huc ferretur, multa adversus magnum domesticum
 maledicta congeribat, communem hostem, imperatoribus infidum,
 perinrum, mendaciloquum nominans tandemque in foeda et illibe-
 ralia convicia desinens. Et quia comites habebat, sibi maledicen-
 tia similes et ad omnem inverecundiam proiectos, imperavit illis in
 legatos torquere scommata. Ac monachum quidem impudenter lac-
 cerantes, acclamabant: hic est Cantacuzeni patriarcha, illusor Chri-
 sti et hypocrita, et aliis demum contumeliosioribus vocabulis cum
 proscindebant. Sguropulum quoque variis probris perquam iniuriose
 lacerabant. Deinde ambos in aedibus, ubi diversabantur, ita cu-
 stodierunt, ut egredi nusquam possent. At imperatrix, an quia
 horum illi etiam nihil dolebat, an quia seditiosorum impetus iam
 reprimere et coercere non poterat, silentio ista ferebat. Archontes
 seu primores illi, in quorum manibus iam erat res publica, ma-
 trem magni domestici cum nepote Andronico domi inclusam, aucta
 custodia, tutius servabant. Ubi belli flamma Byzantii iam emicuit,
 alias quoque urbes, maiores minoresque, ad eius societatem dedita
 opera traducere oportere iudicatum est. Ergo ad omnes imperatoriae

A.C. 1341 ρῶσθαι. γράφεται δὴ πρὸς πάσας γράμματα βασιλικά, κελεύοντα τὸν μέγαν δομέστικον πολέμιον ἡγῆσθαι, καὶ μηδεμίαν δέχεσθαι ἐπιδημοῦντα, ἀλλὰ παντὶ σθένει πολεμεῖν καὶ διαφθεῖρειν. ὡς δὲ καὶ ταῦτα ἡγγέλλετο τῷ μεγάλῳ δομestίκῳ καὶ τινα τῶν γραμμάτων ἐχομίζετο εἰς ἀπόδειξιν ἐναρ-5 γῆ τῶν λεγομένων, ἐθορυβεῖτο μὲν σφοδρῶς ἤδη καὶ ἐκνυμῖνετο τὴν ψυχὴν καὶ αὐτὸς καὶ οἱ συνόντες. οὐδὲν μέντοι καὶ αὐτοὶ νεωτερίζειν ἐπεχείρουν, τὴν προδεσμίαν περιμένοντες, ἄτοπον ἡγούμενοι πρὸ ἐκείνης τι τολμᾶν. ἐπεὶ δὲ ἡκούσης οἱ τε πρέσβεις παρήσαν οὐδαμοῦ καὶ οὔτε γράμμασιν, 10 οὔτε μὴν λόγους ἡδυνήθησαν δῆλα θέσθαι τὰ γεγενημένα ὑπὸ τοῦ φρουρευομένου ἀσφαλῶς, ὅσοι τῶν συγκλητικῶν παρήσαν ἐν Διδυμοτείχῳ καὶ ἡγεμόνες τῆς στρατιᾶς ἅμα πρὸς τὸν μέγαν δομέστικον ἐλθόντες, μηκέτι μέλλειν συνεβούλευον, ὡς πάσης προφάσεως ἤδη περιηρημένης, ἀλλὰ σκεψαμένους ἐξευ-15 ρίσκειν, ὅθεν ἂν εἴη καὶ αὐτοῖς πορίζεσθαι τὴν σωτηρίαν. τῷ δ' ἐδόκουν μὲν τὰ λυσιτελοῦντα συμβουλεύειν. οὐδὲ γὰρ, βασιλίδος καὶ τῶν περὶ αὐτήν, ἃ λυσιτελεῖν αὐτοῖς ἐνόμιζον, πρᾶττότων, αὐτοὺς ἀργοὺς προσήκειν ᾗτο καθῆσθαι. εἴ γε μὴν οἰόμενος ἔσσεσθαι τινα μεταβολὴν καὶ κατάλυσιν τοῦτο πολέμου, παρεκάλει τοὺς συνόντας, μὴ μικροψυχεῖν, μηδ' ἀφορμὰς παρέχειν τῷ πολέμῳ.

P. 424 κδ'. Ὀλίγαις δὲ ὕστερον ἡμέραις ἦκε πρὸς αὐτὸν ἐκ V. 343 Βυζαντίου ἐκ τῶν τῆς βασιλίδος οἰκειῶν δ' Ἰζυράκης ἀνο-

5. γραμμάτων M., παραγράφων P.

transmittuntur epistolae, quibus praecipitur, magnum domesticum hostis loco habeant: ad se venientem nulla excipiat: nervis omnibus ei resistent eumque disperdant. Haec ut illi nuntiata sunt et ad luculentam confirmationem aliquod huiusmodi epistolae apportatae, cum suis nimio opere conturbatus, curarum aestu fluctuavit; nihil tamen novi tentarunt, diem oratoribus reversuris praefinitam praestolantes, indecorum rati, prius quidquam inceptare. Ea ubi affuit, nec legati usquam comparerent et neque litteris, neque internuntiis, quae acta essent, significare possent, propterea quod cante custodiebantur: quotquot optimates Didymotichi versabantur et duces item exercitus simul ad magnum domesticum adeuntes, auctores erant, ne procrastinaret, omni iam praetextu sublato, et de ipsorum etiam salute incolumitateque cogitaret. Placuit consilium. Cum enim imperatrix cum factione sua utilitates suas curaret, haud ille sibi sedendum arbitrabatur. Nihilo minus aliquam adhuc conversionem bellicae dissolutionem sperans, suos ne animis conciderent neve bellum irritarent, hortabatur.

24. Paucis post diebus ex aulicis imperatrici Cyriacus Byzan-

μασμένος, γράμματα φέρων, ἃ ἐκέλευεν αὐτὸν ἀποσχόμενον A.C. 1341 τῶν πραγμάτων οἴκοι διατρίβειν καὶ μηδὲ τῆς Διδυμοτείχου πόλης ἐξιέναι, ἄχρις ἂν αὐτὴ ψηφίσῃται περὶ αὐτοῦ, ὅ,τι ἂν Βδοκῆ. τὴν αἰτίαν δὲ τῶν εἰρημένων οὐκ ἐν τῇ παρόντι δῆ- 5 λην ἔλεγε ποιήσεσθαι, ἀλλ' ὕστερον ὀλίγῳ αὐτῷ τε καὶ πῦ- σιν ἂν γενέσθαι φανεράν. πρὶν δὲ τὰ γράμματα ταυτὶ γρα- φῆναι ἕτερα ἐγράφοντο, τοῦ παρακοιμωμένου ὑπαγορευόντος, πικρίας μεστὰ καὶ ὕβρεως καὶ εἰρωνείας, ἃ ἐκώλυεν ἡ βα- σιλὶς πεμφθῆναι, μόλις πείσασα τοὺς ἄγοντας. ἐπεὶ δὲ ἀνε- 10 γινώσκετο ἐπ' ἐκκλησίας, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες τὴν τῶν γε- γραμμένων ἀτοπίαν ἐκπεληγμένοι, ἄπτεσθαι ἤδη παρήνουν τοῦ πολέμου καὶ μὴ διεφθορόσιν ἀνθρώποις τὸν καιρὸν προ- ἴσθαι, καθ' ὃν ἐξέσται διασωῶζειν ἑαυτούς. ὁ μέγας δὲ δο- 15 μέτικος ὄρων ἤδη τὰ πράγματα εἰς ἀκμὴν ἦκοντα κινδύνου ἔκκαὶ μηκέτι διαμέλλειν καὶ αὐτὸς οἰόμενος, ἐτρέπετο ἤδη πρὸς τὸ βουλευέσθαι καθ' ὅ,τι χρηστέον ἂν εἴη τοῖς πράγμασι καὶ αὐτούς. καὶ πρῶτος αὐτὸς εἰς τὴν βουλὴν καταστάτων, ἔλεξε τοιαύδε. „ἄνδρες συστρατιῶται, τὰ μὲν παρόντα πρά- 20 γματα εἰς ὅσον δυσκολίας καὶ ταραχῆς νῦν τε ἦκουσι καὶ ὅδε μῦλλον μέλλουσιν ἐπιδιδόναί, ὁμοίως ἐξεσσι πᾶσι στοχά- ζεσθαι ἡμῖν. ἐγὼ δ' εἰ μὲν ἢ νῦν ἐξ ἀλλοδαπῆς ἐλθὼν ἢ διατρίβων παρ' ὑμῖν, τῶν πολλῶν οὐδὲν ἄμεινον διακείμενος ἠγνοῦμην, εἶχεν ἂν τινα λόγον ἴσως, ὁποῖος τὸν τρόπον καὶ

13. αὐτοῦς M.

tio venit cum litteris, quibus imperabatur, ut se abdicaret ac domi suae privatus viveret, neve extra portam Didymotichi pedem efferret, quoad ipsa de eo pro arbitrio statuisset. Causam mandati sui nolle in praesens patefacere: paulo post ipsi et omnibus manifestam fore. Antequam autem hae litterae conscriberentur, aliae, Apocauchō dic- tante, exaratae fuerant, felle contumeliarum et irrisionum plenae: quae mitti imperatrix vetuit, vix eius auctoritate quiescentibus, a quibus ad mittendum impellebatur. Illis in conventu apud Didymotichum recitatis, ceteri quidem omnes scriptorum absurditate attoniti, bellum capessendum nec perditis hominibus suae salutis opportunitatem esse condonandam dicitare. At magnus domesticus iam se inter sacrum saxumque stare videns et nec ipse ultra prolatandum censens, ad consilium refert, quid tali praesertim tem- pore faciendum sit, exquirat ac princeps ipse consilii, hunc in modum disserit. Quae nunc sit rerum difficultas perturbatioque, viri commilitones et quanto afflictior status hic futurus sit, omnibus vobis sine discrimine exputare licitum est. Ego vero si aut modo ex peregrina regione adventarem, aut apud vos degens, velut unus de media plebe, ignorarer, esset fortasse, cur mores ingeniumque

- A.C. 1341 τὸ ἦθος, ἐφ' ὑμῶν διεξιέναι. ἐπεὶ δ' ἐκ πρώτης ἡλικίας ἄχρι
 D νῦν οὐ παρ' ὑμῖν ἐπολιτευόμεν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν Ῥωμαίων
 ἀρχὴν διψκουν μετὰ βασιλέα, ἐξ ὅτου περ ἐκεῖνος κατέστη
 πρὸς αὐτὴν, ὑφ' ἧς ἐμοῦ πᾶσιν ἢ βελτίονος ἢ χείρονος πει-
 ρᾶσθαι παρέχασθαι ἠναγκαζόμενη, οὐχ ἤττον ἂν μοι συνει-5
 δείητε καὶ αὐτοὶ τὸν τρόπον, ἢ αὐτὸς ἐμαυτῷ. ὄθεν οὐδὲ
 τοῦ προτέρου βίου πλείονα ποιήσομαι τὸν λόγον, ὀρθῶς καὶ
 δικαίως πεπολιτευμένον παρ' ὑμῖν ἐμαυτὸν ἀποδεικνύς, παν-
 τα σαφῶς τὰ ἡμέτερα εἰδόσιν. ἕως μὲν οὖν περιῆν ὁ βα-
 σιλεὺς, ἐκεῖνός τε ἐμοὶ πολλὴν ἐν τοῖς πράγμασι παρείχετο10
 P. 425 τὴν ῥοπήν καὶ πάντα οὐχ ἤττον ἢ ἑαυτῷ καὶ τὰ μέγιστα
 ἐπέτρεπε διοικεῖν. ἐγὼ τε τὴν ἴσην εὐνοίαν παρειχόμενη καὶ
 σπουδὴν, ὅσα προσῆκε τὸν φιλούμενον ποιεῖν, οὐδὲν ἔλλειπῶν.
 ἐπεὶ δ', οὕτω δόξαν τῷ τὰ τῆδε πάντα διοικούντι, ἐξ ἀνθρώ-
 πων ἐγένετο ἐκεῖνος, ἐγὼ μὲν οὐδὲν ἕτερον ἐλογιζόμενη προσ-15
 ἤκειν ἐμαυτῷ, ἢ τῆς εἰς ἐκεῖνον εὐνοίας δείγμα σαφέστατον
 τὴν εἰς τοὺς παῖδας πρόνοιαν καὶ βασιλίδα τὴν ἐκείνου γα-
 μετὴν ἐξενεγκεῖν. καὶ διετέλεσά γε μετὰ τὴν ἐκείνου τελευ-
 τὴν ἄχρι νῦν οὐδὲν τῶν δεόντων παραλείπων, ἀλλὰ καὶ σώ-
 V. 344 ματος καὶ χρημάτων ἀφειδῶν καὶ πάντα πράττων καὶ μηχα-20
 B νώμενος ἐπὶ τῷ συνδιασώζειν ἐκείνοισ τὴν ἀρχήν. οὐ μὴν
 οὐδ' ἄχρι νῦν μὲν ὀρθῶς καὶ δικαίως ἐπολιτευόμεν, ὕστερον

meum vobis explicarem. Sed quoniam a primordio actatis usque ad hoc tempus non solum apud vos vestris legibus institutisque vixi, sed Romanorum quoque imperium secundum imperatorem rexi, ex quo id ille accepit, (in quo coactus sum, me aut benigniorem aut severiorem experiendum praeberere omnibus) non minus vos qualis sim, quam egomet ipse, cognitum perspectumque habetis. Quare nec de antea vita mea plura dicam, ut doceam nimirum, me honeste ac iuste inter vos vixisse, quando quidem nostra omnia perspicue nostis. Quamdiu igitur superfuit imperator, multo me res imperii gubernantem amore prosecutus est, nec magis sibi, quam mihi omnia, quamvis summi momenti, regenda permisit. Cui ego in amore ac studio respondebam, nec a me officium ullum desiderari patiebar, quod qui diligitur, se diligenti praestare debet. Postquam autem ille nutu ac voluntate universa moderantis Dei, inter homines esse desiit, id solum negotii credebam mihi datum, ut evidentissimum mei erga ipsum amoris argumentum, sollicitudinem atque curam in liberos et coniugem eius ederem. Et quidem ab eius obitu usque huc nihil praetermisi, sed nec corpori meo pecuniisve pepercì nihilque non feci et tentavi, ut illis imperium conservarem. Neque vero cum hactenus pro eo ac debui fideliter iusteque praefuerim, demum magnitudine potestatis inflatus, mihi Romanum imperium asserturus et personam istam in imperatoriam

δὲ ὑπὸ τῶν πραγμάτων φουσηθεῖς, ἔμελλον τὴν Ῥωμαίων ἀρ.-Α. C. 134
 χὴν ἔμαντῶ περιποιεῖν, εἰς βασιλέως σχῆμα τὸ παρὸν μετα-
 βαλῶν. περὶ μὲν γὰρ τοῦ παρεληλυθότος αὐτὰ τὰ πράγμα-
 τα συμμαρτυρήσειεν ἂν ἔμοι, ἐπὶ δὲ τῶν ἐσομένων οὐ θεὸν
 5 μόνον τῶν βεβουλευμένων συνίστορα παρέχομαι, ἀλλὰ καὶ
 ἐξ αὐτῶν τῶν παρεληθόντων τῶν μελλόντων ἔξεστιν ἀπόδειξιν
 ποιεῖσθαι ἐναργῆ. εἰ γὰρ τοιούτων, οἷων φασὶν οἱ συκοφάν-
 ται, ἐπεθύμουν, τί ἐκώλυεν, ἤνικα, βασιλέως τελευτῶντος,
 τοῦς ἐκείνου παῖδας ἔχων, ἐποιούμην τὰ βασιλεία ὑπὸ φρου-
 10 ρῆ καὶ μετὰ τρίτην ἡμέραν καὶ βασιλίδος ἀφιγμένης, πάντα C
 χρήματα ἦσαν ἐπ' ἔμοι, ὡσθ' ὅ,τι χρῆσθαι ἠβουλόμην, ἐκεί-
 νους μὲν ἀποκτινύναι, αὐτὸν δὲ τὴν βασιλείαν ἄνευ πόρων
 ἔχειν καὶ ἰδρώτων, οὐδενὸς ἔτι λειπομένου τοῦ τολμήσοντος
 ἀνδίστασθαι ἔμοι; ἐγὼ δὲ οὐ μόνον τοιούτον οὐδὲν ὠφθῆν
 15 ἰδιανοηθεῖς, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐνάτην ἡμέραν ἐκ τῆς βασιλέως τε-
 λευτῆς ἐν ἀσφαλεῖ πάσῃ καταστήσας, τὴν τε φρουρὰν ἀπή-
 γαγον ἐκεῖθεν καὶ αὐτὸς οἴκοι καταστάς, τῶν πραγμάτων,
 ὡσπερ καὶ πρότερον, εἰχόμεν, οὐδὲν καινοτομῶν, οὐδὲ πρὸς
 τὸ λυσιτελοῦν ἔμοι τὰ πράγματα οἰκονομῶν, ἐξ ὧν ἂν τις
 20 ᾤηθη δικαίως, εἰς ἔμαντὸν μετύγειν πειραῖσθαι τὴν ἀρχήν.
 ἐπιτρόποις τε γὰρ ἐχρησάμην τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῶν πόλεων, D
 οἳ καὶ πρότερον ἦσαν βασιλέως τελευτῶντος, καὶ τὴν στρα-
 τῖαν, οὐχ ὅπως εὐνόησουσιν ἔμοι, ἀλλ' ὅπως μάλιστα τῷ κοι-

mutatorum eram. Namque de praeterito, res ipsae hoc testabuntur:
 super futuris, non solum Deum cogitationum mearum testem do,
 sed etiam ex ipsis praeteritis ea liquido probari posse dico. Si
 enim ista, ut sycophantae praedicant, concupiscebam, quid prohibebat,
 quando, imperatore morlente, illius filios habens, palatium
 custodibus muniebam, et post diem tertium, imperatrice accedente,
 omnia erant in manu mea, ut iis ad arbitratum uterer, quin illos
 e medio tollerem mihiq̄ue imperium citra sudorem ac laborem retinerem,
 nullo iam relicto, qui se mihi auderet opponere? Atqui me non tantum
 nihil huiuscemodi machinari apparuit, sed cum in nonum diem a morte
 imperatoris omnia in tutissimo constituissem, custodiam deinde removi
 et domi meae, sicut antea, rem curare publicam perrexi, nihil novi
 incipiens, neque ad meum commodum eius gubernationem dirigens:
 unde conari me imperium occupare quispiam iure putavisset.
 Qui vivo imperatore erant, eos provinciarum urbiumque praefectos reliqui:
 et ut exercitus non mihi bene vellet, sed communi plurimum prodesset, omnimodis elaboravi.
 Quin etiam dum foedera cum barbaris finitimis inivi, nemo est,
 qui me privatam aliquod compendium communibus emolumentis
 anteposuisse ostenderit. Sed cum illis quidem pacem rei publicae

A. C. 1341^ῶ χρήσιμοι ἔσονται, πάντα ἐπραγματευόμεν. οὐ μὴν ἄλλα καὶ τοῖς περιοίκις τῶν βαρβάρων σπονδὰς τιθέμενος, οὐκ ἔσθ' ὅστις ἂν ἐξελέγξειεν, ὡς πρὸ τοῦ κοινῆ λυσιτελοῦντος τῶν ἰδία τι εἰλόμην ἐμοὶ διαφερόντων. ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐσπευδόμεν λυσιτελοῦντος τῷ κοινῷ, τοῖς δὲ παρεσκευαζόμεν πολέμῳ μὲν ὑπὲρ αὐτῶν, μηδένα κίνδυνον ἐκ τῶν οἰκείων ὑφορώμενος. ἐξ ὧν ἀπάντων ἂν τις μάλιστα συνίδοι, ὡς ἀδόλως καὶ καθαρῶς ὑπὲρ τῶν βασιλέως ἐπολιτευόμεν παίδων ἐγώ.

P. 426 εἰ γὰρ οἷα διαβάλλουσιν οἱ κατηγοροῦντες διεννοούμεν, εἰ μὴ τι ἄλλο, τὸν γοῦν διεσκεδασμένον κατὰ πᾶσαν τὴν Ῥωμαίωνιο ἀρχὴν πλοῦτον συναγεῖν ἔδει, οὐδὲ ῥαδίως ἀριθμητὸν, ὥσπερ ἴστε ὄντα καὶ αὐτοὶ, καὶ μάλιστα χρησιμώτατον ἐσόμενον εἰς τὸν πόλεμον ἐμοί. νυνὶ δὲ ἔξεστιν ὄρεῖν οὐ βροσκημάτων μόνον πλῆθος καὶ καρπῶν, ἄπερ ἂν τις ἴσως ολίγαιτο δυσκολίαν τινὰ παρέχειν καὶ ὑποψίαν ἀθροιζόμενα, ἀλλὰ καὶ χρυσὸν πολὺν καὶ ἄργυρον διεσκεδασμένον πανταχοῦ. καίτοι τὸ θαυμαστότερον παρῆλθον, ὡς δὴ τι θαυμαστὸν λέγων. οὐ μόνον γὰρ τὸν διεσκεδασμένον οὐ συνῆγον πλοῦτον, ἀλλὰ καὶ τὸν ὄντα τὸν μὲν ἐδαπάνων ἀφειδῶς ἐν ταῖς χρεῖαις Βυαῖς κοιναῖς, τὸν δ' ἐκὼν εἶναι κατελίμπανον αὐτὸς ἐν Βυζαντίῳ ἔχων ἐν χερσίν. ὀλίγαις γοῦν ἡμέραις πρότερον ἐν βασιλείοις χρεῖας γενομένης, ἐκ τῆς οἰκίας τῆς ἐμῆς σκευὴ ἀργυρῶ ὑπὲρ διακόσια ἠνέχθη οὐκ ὀλίγου ἄξιά τις. ἃ μετὰ τὴν χρεῖαν τῶν ἐπὶ τὴν φυλακὴν ἐκείνων τεταγμένων ἀπο-

salutare confeci, pro filiis autem imperatoris de suorum fide securis ut pugnaretur, operam dedi. Ex quibus universe hac luce clarius est, me nullo dolo et sinceriter eorum loco clavum tenuisse. Si enim ea versabam animo, quae calumniatores isti obiiciunt, ut nihil aliud, certe toto Romano imperio sparsas easque, ut ipsi quoque scitis, immensas opes atque copias mihi que ad bellum opportunissimas colligere oportebat. Nunc videre est, praeter pecorum greges et frugum ubertatem, quibus congregandis fortasse existimaret quispiam suspicionem vitari aegre posse, magnam meam auri argentique vim ubique. Quamquam dum quiddam admirabile dico, quod admirabilius est, praeterii. Non enim tantummodo sparsam pecuniam meam non contraxi, sed et praesentem ac suppeditantem partim in usus communes liberaliter insumpsi, partim quam in manibus habebam, Byzantii libens reliqui. Paucis igitur ante professionem meam diebus cum indigentia in palatio extitisset, e domo mea vasa argentea admodum preciosa supra ducenta praebita sunt. Quorum custodes cum rogarent me, ut post usum ea reciperem, supervacaneum duxi affirmavique, nihil interfuturam, utrum in aerario imperatoris, an in aedibus meis servarentur. Praeterea cum insulas et urbes, maiores minoresque, obtinerem multas,

λαμβάνειν δεομένων, οὐκ ἀναγκαῖον ἡγησάμην, οὐδὲν διοίσειν A.C. 1341
 φόμενος ἐν τοῖς βασιλικοῖς τηρεῖσθαι ταμείοις, ἢ ἐν οἴκοις
 τοῖς ἐμοῖς. ἔτι γε μὴν οὐδὲ νήσων πολλῶν καὶ πόλεων, καὶ
 μειζόνων καὶ ἐλαττόνων, ἔχομένων ὑπ' ἐμοῦ, ὧν τὰς μὲν
 5 ἐκ τῶν οἰκείων δαπανῶν ἀποδόμησα αὐτούς, τὰς δ' ἐκ βασι-
 λέως ἔσχον δωρεάν, οὐδεμίαν οὔτε φρουρᾶ κατέσχον, οὔτε
 τινὸς ἡξίωσα προνοίας, ὥστε ἀσφαλῶς κατέχειν. οὐδέ τῶ C
 πῶν ὅσα λυσιτελήσειν ἔμελλε πρὸς τὴν διάνοιαν ἐμοί, οὔτε V. 345
 εἰργασμένος, οὔτε μελλήσας ὑπ' οὐδενὸς ἐξελεγχθεῖν ἂν
 10 οὐδ' ἄρα δῆπου γε καὶ τοῦτο κατηγορήσουσιν, ὡς ἀπραγμοσύνη
 καὶ πολέμων ἀπειρία εἰς οὐδὲν προῆγμαί τῶν δεόντων. ἐγὼ
 δὲ οὐκ ἐξ ὧν αὐτούς ἐπραγματευόμην μόνον, ἀλλὰ καὶ παρὰ
 πάντων Ῥωμαίων, οὐ τῶν νῦν ἐμοί συνόντων ὑμῶν μόνον,
 ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν Βυζαντίῳ καὶ τῶν ἄλλοθι που γῆς διατρι-
 15 βόντων, ἀπόδειξεν τῆς ἀληθείας ἐναργῆ πειράσομαι ποιεῖσθαι.
 πολλῶν γὰρ ὄντων, καὶ μειζόνων καὶ ἐλαττόνων, πάντῃ τε
 φίλως ἐμοί διακειμένων ὁμοίως πάντων, καὶ τῶν μὲν δὲ
 αἵματος προσηπόντων, τῶν δὲ φιλίας δεσμοῖς ἀλύτοις συνημ- D
 μένων ἐκ πολλῶν ἐτῶν ἐμοί καὶ πολλὴν παρεσχυμένων
 20 κείραν ἐν πολλοῖς τῆς εἰς ἐμὲ στοργῆς, οὐδεὶς οὔτε τῶν
 παρόντων ὑμῶν, οὔτ' εἴ τις ἄλλοθι που διατρίβοι, δυ-
 ναίτ' ἂν ἐμοί τῶν κατηγορημένων ὡς τι σύνοιδεν ἐλέγχειν.
 καίτοι γε πᾶς τις ἂν φαίη καὶ ὀλίγα μετασχωῶν φροσῶν, ὡς
 οὐκ ἂν δυναίμην τοιοῦτοις μόνος ἐπιχειρεῖν. ἀλλὰ καὶ στρα-

17. ὁμοίως πάντων add. M.

quarum alias meis sumptibus aedificavi, alias dono ab imperatore
 accepi, nulli earum praesidium imposui, nec quo tutius eas possi-
 derem, ulla cura dignatus sum. Nec me quisquam coarguerit, aut
 fecisse, aut facturum fuisse quippiam, quod mihi utile cum animo
 meo constituissem. Nec in hoc, credo, accusabunt, quod otio ac
 desidia deditus et bellandi inscitia nullum operae pretium fecerim.
 Ego vero non ex laboribus dumtaxat meis, sed omnium Romanorum
 testimonio, non solum vestro, qui nunc mecum militatis, sed et
 qui Byzantii et alibi terrarum vivunt, veritatem evidenter enitar
 demonstrare. Cum namque multi, summi atque infami, et omnes
 aequae mei cupidi sint aliique sanguine coniuncti, alii amicitiae
 vinculis insolubilibus mecum copulati, quique multis iam annis et
 compluribus in rebus amoris erga me praecipui documenta dederent,
 nullus neque vestrum, qui adestis, neque alibi degentium, docere
 possit, se ullum de me crimen nosse, quorum accusor. Et tamen
 unusquisque non plane stolidus confitebitur, me solum talia moliri
 non potuisse, sed et copiis et amicis longe fidissimis et apparatu
 plurimo indiguisse: ex quo si non vulgo, at mei amicissimis lice-

A.C. 134: *τιᾶς ἐδέησεν ἄν, πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν συναυρομένης, καὶ φίλων τῶν γησιωτάτων μάλιστα καὶ πολλῆς πυρασκευῆς, ἐξ ἧς οὐκ ἔνῃν, εἰ μὴ τοὺς πολλοὺς, ἀλλὰ τοὺς γε ἐπιτηδειοτάτους,*
 P. 427 *μὴ τὴν δianoian καταστοχάζεσθαι τῶν γιγνομένων. εἰ δέ τις τι τοιοῦτον ἐξελέγχειν ἔχει, παρίτω καὶ δεικνύτω. ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἄν ἔχει. ἐγὼ γὰρ ἀνδρίας μὲν καὶ συνέσεως καὶ ἐμπειρίας τῆς πρὸς τοὺς πολέμους πολλοῖς ἄν παραχωρήσοιμι καὶ τῶν πάλαι καὶ τῶν νῦν, τρόπων δὲ εὐθύτητος καὶ ἀληθείας οὐδενί· οἷς μάλιστα νυνὶ θυρῶσας παρῶσιν αἰζῶμαι τοιαῦτα. εἰ δὴ ἔκ τε ὧν ἐπραγματευόμην αὐτὸς, ἔκ τε τῶν τῶν 10 ἅπαντα χρόνον συνόντων ὑμῶν ἐμοί, μὴδ' ὑποπτευθεὶς, μήτε εἰργασμένος φαίνομαι ὧν κατηγορημαὶ μηδὲν, οὐκ ἄν τις ἄν ἐμοὶ δικαίως ἐπενέγκοι μέμψιν, ὡς οὐ προσηκόντως πρὸς τὰ πρακτόμενα ἐξαγομένῳ πρὸς ἀργὴν. ἔδει γὰρ βασιλίδα, τὸν 15 Βτε τρόπον ἐμοὶ τὸν ἐξαρχῆς ὡς οὐ διεσφαρμένος συνειδυῖαν 15 καὶ τὴν ἐμοῦ καὶ βασιλέως ἀπαράμιλλον ἐκείνην καὶ θαυμασιωτάτην φίλιαν καὶ τὴν μετὰ τὴν ἐκείνου τελευταίην ὑπὲρ τῶν ἐκείνου παιδῶν καὶ αὐτῆς πολλὴν σπουδὴν καὶ προθυμίαν, μὴ συκοφάνταις ἀνθρώποις καὶ διεσφαροσὶ πεῖθεσθαι, ἀλλ' ἐμοὶ προσέχειν ὀρθῶς καὶ δικαίως ὑπὲρ αὐτῆς παλιτευομένην. 20 ἐπεὶ δὲ βύσκανός τις δαίμων τῶν ἐξηλασμένων ἐπὶ φθορᾷ, τὰ μὲν ἀληθῆ καὶ δίκαια περὶ ἐμοῦ πεπελοῦσθαι οὐκ ἀφῆκεν, ἐχθρὸν δὲ ἀντὶ φίλου καὶ πολέμιον ἀντὶ συμμάχου καὶ δύσ-*

5. παρίτω P.

11. μήτε ὑποπτευθεὶς P.

15. συνοιδυῖαν P.

ret colligero; quid sibi vellēt, quae fierent. Si quis tale aliquid probare potest, accedat licet et probet. At non poterit. Equidem qua fortitudine, qua prudentia usque militari, et superiorum et nostri saeculi multis concesserim: probatis autem moribus ac veritatis studio nemini; quibus potissimum nunc confisus, haec libere sum prolocutus. Si igitur neque ex his, quae ipse efficere contendī, neque ex vobis, qui mecum semper fuistis, vel suspectus vel reus eorum videor, quorum in me adornata est accusatio, nemo me iure reprehendet, quasi iniuria super his rebus successerim. Decebat enim Augustam, testem ab initio integritatis meae et eius, quae mihi cum imperatore intercessit, inimitabilis et admiratione dignissimae amicitiae ac post obitum illius pro filiis ipsaque curarum mearum et impigrae sollicitudinis, non credere sycophantis perversisque hominibus; sed a me legitime recteque pro ipsa imperium regente, rationes suas suspensas habere. At postquam daemon quispiam invidus et in pernicie invehenda exercitatus, vera et iusta de me credere non sivit magisque inimicum pro amico, hostem pro socio et malevolum pro fidelissimo existimare persuasit,

τον ἀντί πιστοτάτον πέπεικεν ἡγεῖσθαι, ἐγὼ μὲν οὐδὲν ἔμαυ- A.C. 1341
 τῷ πειθόμενος πρὸς τὰ παρόντα πρῶττειν ἔγνω δεῖν, ὑμῖν C
 δὲ χρώμενος συμβούλοις, πρὸς ὅ,τι ἂν ἐπιψηφίζησθε ὑμεῖς
 ἔμαυτὸν παρέξομαι πειθόμενον προθύμως, μᾶλλον δ' αὐτὸς
 5 πρῶτος ἂ μοι δοκῶ ἐν τῷ παρόντι συμφέροντα ἔρω. μελήσει δὲ
 ὑμῖν ἢ ἐπιψηφίζεσθαι τὰ εἰρημένα ἂν δοκῇ λυσιτελεῖν, ἢ γνώ-
 μην ἕκαστον εἰσάγειν, ἢ τὰ τε παρόντα καὶ τὰ προσδοκώμενα
 μείζω λύσει δυσχερῆ, ἡμᾶς τε καὶ σύμπασαν ἡγεμονίαν διασώ-
 ζουσα Ῥωμαίων. νομίζω δὲ μηδὲν εἶναι μᾶλλον λυσιτελέστερον
 10 καὶ σωτήριον τοῖς πᾶσιν, ἢ ἔμαυτὸν ἐκοντὶ παραγενόμενον ἐγγει-
 ρίζειν βασιλίδι, ὥστε κατ' ἐξουσίαν ἔχειν αὐτήν, ὅ,τι βούλοιο D
 ψηφίζεσθαι περὶ ἐμοῦ. κἂν μὲν τὰ δίκαια ποιεῖν προσηρημένη,
 δικαστήριον καθίζοι καὶ καιρὸν παρέχοιτο ἀπολογίας, θεῖον θάρ- V. 346
 ῤεῖν τῷ προστάτῃ τε ἀληθείας ὄντι καὶ τοιαύτῃ χαίροντι προση-
 15 γορία, πάντα ὥσπερ εἰσὶ ψεύδη καὶ συκοφαντίας ῥᾶστα ἀ-
 κελέξσειν. τοῦτο δὲ εἰ γένοιτο, πᾶσαν ἀπωσάμενον ἀρχὴν
 καὶ συκοφαντίας καὶ φθόνου πῦσαν πρόφασιν περιελόντα,
 οἴκοι διατρίβειν, τῶν κοινῶν προσαπτόμενον μηδεὸς, μηδ' εἰ
 π' ἔς ἄνθρωποι βιάζεσθαι ἢ πείθειν ἐπιχειροῦσιν. εἰ δ' ἄρα
 20 μῆτι οὐ δικαίου, μήτε τοῦ προσήκοντος μηδένα ποιουμένη P. 428
 λόγον, ἀλλὰ κατὰ κρας ἀλουῖσα ταῖς συκοφαντίαις, ἐρήμην καὶ
 τὰ δεινότερα καταψηφίζοιτο, πάντα φέρειν ἰλαρῶς, αἰρετώ-
 τερα ἡγούμενον πολλῶ τῷ μέτρῳ καὶ κλοιὰ καὶ δεσμοτήριον
 1. πεποίηκεν P.

ego quidem in hac causa nihil agere, sed vestrae me sententiae
 permittere et quod iudicaveritis, in eo, alacriter vobis obsequi in
 animum induxi. Imo vero ego primus, quae in praesentia mihi
 videntur expedire, edisseram. Vestrum erit, aut suffragari dictis
 meis, si ea probaveritis, aut unumquemque sententiam proferre
 huiusmodi, quae et praesentem miseriam tollat et futuram multo
 maiorem impediatur et cum vos, tum Romanum imperium universum
 conservet. Arbitror autem, omnibus nobis nihil vel utilius fore
 vel salutaris, quam si ad imperatricem ultro profectus, ei me sub-
 ficiam, ut pro potestate et iudicio suo de me statuat. Et si qui-
 dem, ut patrona iustitiae, iudicium constituere tempusque defen-
 sioni praescribere voluerit, Deo, veritatis praeside talique appella-
 tione gaudente, fretus, omnia, ut revera sunt, falsitatis et syco-
 phantiae, quod erit facillimum, convincam; et ita totius imperii
 temperatione abiens et sycophantiae atque invidiae occasione omni
 sublata, privatus vivam, publici muneris nihil geram; nec si quan-
 tum est mortalium, eo me aut verbis inducere aut vi impellere
 connitatur. Sin neque iustitiae, neque honestatis ullam rationem
 ducens, obtreptatorum sermunculis penitus capta et occupata, in-
 1 audidum me damnandum (quod est iniquissimum) decreverit, ut

A.C. 134: καὶ δήμευσιν τῶν ὄντων καὶ εἴ τι τούτων ἀηδέστερον, ἢ πρόφρασιν πολέμου ἐμφυλίου παρασχέσθαι. τίς γὰρ τῶν πάντων, ὡσπερ ἐγὼ, τὰ ἐκ τούτου τοῦ πολέμου οἶδε σαφέστατα κακά; ὧν οὐχ ὅτι αἰτιος καταστῆναι, ἀλλ' οὐδ' ὑφ' ἐτέρων πραγματοποιέων μᾶλλον ἂν εἰλόμην αἰσθάνεσθαι ἐν ζῶσιν ὧν, ἢ τοῖς⁵ ἐν ᾄδου συνῶν, πρὸς τὰ πραττόμενα ἀναισθητεῖν. ἃ μὲν οὖν ἔμοιγε πᾶσι Ῥωμαίοις ἔδοξε κοινῇ λυσιτελεῖν, τοιαῦτά ἐστιν. ὑμῖν δὲ εἴ τι τούτων λυσιτελέστερον ἐξευρεθῆναι δυνατόν, ὡσπερ ἔφην, ἑμαυτὸν πειθόμενον παρεξομαι. βέλτιον γὰρ, B ἂν ἄρα καί τι σφάλωμαι, τοῖς πλείοσι πειθόμενον τοῦτο κάσχειν, ἢ τῇ σφετέρῃ θαρρῆσαντα συνέσει, τὰ μεγάλα κατορθοῦν.

Ε κα'. Ὁ μέγας μὲν οὖν δομέστικος τοιαῦτα εἶπεν. ὅσοι δὲ παρήσαν τῶν συγκλητικῶν καὶ τῆς στρατιᾶς οἱ μάλιστα προέχοντες, ὡσπερ μιᾶ καὶ γλώττη χρώμενοι καὶ γνώμη,¹⁵ „καὶ πρότερον μὲν” ἔφασαν „ἔξ ὅτου τὰ καινὰ ταῦτα ἐτολήθη καὶ ὁ συγγενικός πόλεμος ἔσχε τὴν ἀρχὴν, οὐκ ἰδίᾳ μόνον ἕκαστος ἐφ' ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ κοινῇ πάντες πολλὰ πολλάκις περὶ τῶν αὐτῶν ἐβουλευσάμεθα, ὡς περὶ πραγμάτων ἀναγκαίων καὶ σχεδὸν περὶ ψυχῆς αὐτῆς ἕκαστος πολλὴν ποιούμενοι φροντίδα. ὅθεν οὐδὲ νυνὶ δεήσει τὰ δέοντα ἔξερευνην, ὑπὸ τῆς πολλῆς περὶ αὐτὰ διατριβῆς ἐξευρηκέναι D πάλαι οἰομένους. οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ ὑφ' ὧν αὐτὸς πρὸς ἡμᾶς

20. αὐτῆς add. M.

feram omnia hilariter, longaque mallm vincula et carcerem et bonorum proscriptionem et si quid his etiam arcerbius est, perpeti, quam civile bellum serere. Quis enim omnium certius me novit mala certissima, quae ex hoc bello profluxura sint? quorum, tantum abest, ut auctor esse velim, ut non magis cupiam, ea ab alio inducta vivus cognoscere, quam apud inferos eorum, quae hic agantur, sensum nullum habere. Quae in commune Romanis bono fore iudicavi, haec sunt. Si quid his utilius excogitare potueritis, ego, ut dixi, vobis obsecundabo. Praestat enim, etiamsi quid offendam fortasse, hoc mihi pluribus obtemperanti accidere, quam dum mea ipsius sententia nitor, magna quaedam feliciter gerere.

25 Hunc in modum magnus domesticus disseruit. Quotquot autem aderant optimates et principes exercitus, velut ab una mente et lingua, Et prius quidem, dicebant, ex quo ipsa novitas per audaciam coepit bellumque civile extitit, non solum quilibet separatim, sed et communiter omnes multum ac saepe eadem in deliberationem adduximus: proinde ut de rebus necessariis ac tantum non de anima unusquisque per se anxie solliciti. Quare nec iam quid opus sit, scrutari oportebit, cum propter sedulam et crebram

διεξήλας γυν, τά τε δέοντα και πάσιν ὁμοίως χρήσιμα ἐσθ—A. C. 1341
 μενα και συνιέναι παρεσκευάσας και τοῖς ἄλλοις συμβουλευ-
 ειν. και γάρ τά ἐκ τοῦ πολέμου κακὰ τοῦ ἐμφυλίου, ἃ πε-
 φρικέναι και αὐτὸς ὡς δεινότετα εἰρήκεις, και αὐτοὶ πεφρί-
 ζιαμεν ὁμοίως και πάσῃ χρηστέον εἶναι οἰόμεθα και σπουδῆ
 και προθυμίᾳ, ὥστε μη τοῖς τοιούτοις κακοῖς περιπεσεῖν. και
 ὁμοίως τόν τε τόν πόλεμον τοῦτον τόν δεινότετον ἀνάπτοντα
 ἡγούμεθα πολέμιον κοινόν και πάσιν ἐπιβουλεύοντα, και τόν
 δυνάμενον καταλύειν, εἰ μεδίησιν ἐκῶν, προδότην τῶν κοι- P. 429
 10 τῶν και βιάσκανον και φθονερὸν και τῆ κοινῇ σωτηρίᾳ τῶν
 πραγμάτων λυμαινόμενον. σκεψόμεθα τοιγαροῦν, εἰ ταῦτα V. 347
 πράττοντος, ἄπερ εἰρηκας, καταλύεται ὁ πόλεμος και μη
 μᾶλλον ἐκ τούτων λήψεται ἀρχήν. εἰ γάρ αὐτὸς, ὥσπερ
 ἰσχυρίζη, πρὸς τὴν δίκην ἀπελθὼν, ἢ τῶν συκοφαντῶν πε-
 15 ληγνόμενος ἀπόσχη τῶν πραγμάτων, τὴν πολλὴν ἀγνωμοσύ-
 νην και τὴν περὶ τὰ καλὰ ἀχαριστίαν βδελυξάμενος, ἢ κα-
 τακριθεὶς ἐρήμην, τῶν ἀνηκέστων πάθης τι, ἀρ' εἰς τοσοῦ-
 20 τόν οἶε παρανοίας ἡμῶς ἦκειν ἢ οὔτω ταπεινὰ και ἀνελεσ-
 θερα φρονήσειν και τῆς εὐκλείας ἀνάξια τοῦ προτέρου βίου,
 20 ὅσπ' ἐν ἀνδραπόδων μοίρα δουλεύειν Ἀποκαύκῃ, πᾶν τὸ
 προσταττόμενον ποιῶντας ἀνθρώπων μηδὲν ἄμεινον διακει- B
 μένη τῶν πολλῶν; Θάπτον μεντᾶν ἡμῶν ἕκαστος οἰήσεται
 προσήκειν ζόφον μᾶλλον ὑποδῦναι και συναίνει τοῖς ἐν ἔδου,

2. συνεῖναι P.

hulus rei cogitationem pridem nos veritatem invenisse arbitremur.
 Oratio vero tua, quae et necessaria et omnibus aequae utilia futura
 sint, cum intelligere, tum aliis suadere dedit. Etenim civilis belli
 detrimenta, quae et te horrere ut gravissima dixisti, nos similiter
 perhorrescimus et toto pectore atque omni provisione laborandum
 censemus, ne in illa incurramus, quique hoc bellum dirissimum
 suscitavit, communem hostem et insidiatorem: quique illud distur-
 bare potest, si id negligat, rei publicae proditorem, malignum,
 invidum communisque salutis pestem ducimus. Igitur utrum te
 haec faciente, quae prae te tulisti, bellum tollatur, an potius inde
 incipiatur, consideremus. Si namque (ut affirmas) iudicibus te si-
 stens, refutatis sycphantis, magistratum depones, tantam ini-
 quitatem et adversus merita tua ingratum animum detestatus: aut
 indicta causa condemnatus, atrocius plectere, ecquid eo dementiae
 nos venturos aut ita humiliter et illiberaliter contraque gloriam ex
 anteacta vita collectam de nobismet sensuros putas, ut pro manci-
 piis Apocaucho homini ignobili prorsus ac plebeio ad nutum serviamus?
 Citius quisque nostrum inferorum caliginosa loca subeunda
 et cum mortuis habitandum statuerit. Sed alii quidem mox pro

A.C. 134. ἢ τοιαῦτα ἀνασχέσθαι. ἀλλ' οἱ μὲν αὐτίκα, ὄση δύναμις πα-
 ρεΐη, πολεμήσομεν ἀναφανδόν, ὧν ἄρχομεν πόλεων καὶ στρα-
 τιᾶς ἕκαστος ἰδίᾳ ποιούμενος· οἱ δὲ φέροντες ἑαυτοὺς ἅμα
 πόλεσιν, οἱ μὲν Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μυσῶν βασιλεῖ, ἄλλοι δὲ
 Στεφάνῳ ἐγχειρίσομεν τῷ δυναστεύοντι Τριβαλῶν, βέλτιος⁵
 ἡγούμενοι βαρβάρους ἀνθρώποις μᾶλλον, δυνασταῖς δὲ ὅμως,
 ἢ τοῖς χθδὲς καὶ πρώην καταφρονουμένοις ὑφ' ἡμῶν δουλεύ-
 ει· ὥστε συμβήσεται ἐκ τούτων οὐ πόλεμος μόνον πρὸς
 Καλλήλους ἡμῶν, πάντων ἀγόντων καὶ φερόντων τὰ ἀλλήλων
 καὶ τῶν ἔξωθεν πολεμίων οὐδὲν ἦττον, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον,¹⁰
 τὰ Ῥωμαίων πράγματα διαφθειρόντων, ὅσῳ καὶ τὰ ἀλλήλων
 ἀκριβέστερον ἴσμεν αὐτοῖ, ἀλλὰ καὶ συμπάσης τῆς Ῥωμαίων
 κατάλυσις ἡγεμονίας, οὐ πόλεων μόνον πολλῶν καὶ στρατιᾶς,
 ἀλλὰ καὶ προσόδων μεγάλων ἀποτετμημένων, εἰς ὧν τὰ πο-
 λεμίων μὲν αὖξειν, καίτοι καὶ πρότερον ἀντιῶροπα τοῖς ἡμε-¹⁵
 τέροις ὄντα, τὰ Ῥωμαίων δὲ ἐλασσοῦσθαι περιέσται, δέος
 δὲ, μὴ καὶ παντάπασι διαφθορῇ καὶ ἡ Ῥωμαίων περιμάχη-
 τος καὶ διαβόητος βασιλεία Μυσοῖς ἢ ἄλλοις δὴ τισι χεῖροσι
 βαρβάρους δουλεύσει, τῶν ἔνδον μὲν στασιαζόντων καὶ δια-
 φθειρόντων ἀλλήλους, ὡς ἐνὸν, τῶν ἔξωθεν δὲ ἐπικειμένω²⁰
 Δπολεμίων καὶ τῷ καιρῷ συμμάχῳ χρωμένων δυνατωτάτῳ. ἢ
 πάντα δὴ ἐγνοοῦντες καὶ τὰ προσδοκώμενα ὀρθῶδοῦντες δε-
 νὰ, καινὸν μὲν οὐδὲν ἐροῦμεν, οὐδὲ συμβουλεύσομεν· ἀ δὲ

19. δουλεύη M.

copia praesente aperto Marte rebellabimus, unusquisque suam, cui
 praest, urbem suo praesidio defensando, alii nos Alexandro Moe-
 sorum regi, alii Stephano Triballorum principi dedemus, consultius
 rati, barbaris magis (regnantibus tamen) quam heri et nudiuster-
 tius in contemptu nostro versantibus servire. Ergo hinc non solum
 bellum mutuum conflabitur, omnibus inter se populantibus et in-
 star hostium exterorum, si non etiam amplius (quando scilicet mu-
 tua nobis exploratiora sunt) Romanas provincias devastantque: sed
 totius quoque Romani imperii subversio consequetur, non modo
 multis urbibus, sed exercitu etiam et amplissimis vectigalibus ami-
 sis. Ex quibus hostium potentia, quamquam et prius vestrae non
 impar, augetur; Romanorum contra minuetur timendumque, ut
 invidiosus ac declamatus ille Romanorum principatus omnino pereat,
 Moesisque aut deterioribus barbaris serviat; dum indigenae insti-
 nis discordiis ac deditiōibus sese perdunt, quantum possunt, et
 hostes auxilio temporis utentes, quo nullum est validius, foris in-
 cumbunt. Omnia igitur circumspicientes imminentesque clades re-
 formidantes, nihil novi dicemus aut consulemus: verum quae ipse
 imperator in rem communem fore opinabatur et superstes adhuc,

καὶ αὐτὸς ᾔθετο βασιλεὺς κοινῇ λυσίτελεσθαι, καὶ περιῶν τε A.C. 1341
 ἤνγκαζε ποιεῖν καὶ ἀποδνήσκων συνεβούλευέ τε ἅμα καὶ
 ἐπέσκηπτε τελευταίας ἐντολάς. τοῦτο δέ ἐστι, βασιλικὴν ἐσθῆ-
 τα σὲ ἐνδύσαι καὶ τῶν πραγμάτων ἀνδράπτεσθαι κραταιότερον,
 5 ὡς μόνον τούτου τὴν προσδοκωμένην οἶον τε ἐσομένου κατα-
 παύειν συμφοράς. οὐ μόνον γὰρ ἡμεῖς, ὅσοι πάρεσμεν νυνί,
 ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἄλλοθί που τῶν περιδόξων καὶ μεγάλα θυ-
 ναμένων διατρίβει, οὐ μόνον οὐκ ἐπὶ τοῖς γινομένοις ἀγανα-
 κτήσει, ἀλλὰ καὶ ἐορτῆς ἡμέραν ἐκείνην, ἐν ᾗ τὰς ἐμφυλί- P. 430
 10 ὡς καταλύεσθαι ἐξέσται στάσεις, νομιεῖ. καὶ πάντες ἀνα-
 κηρῶμεν βασιλείᾳ προθυμότερα, οὐ νυνὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ
 τὸν προτοῦ πάντα χρόνον ἕγχεσθαι εἰθισμένοι παρὰ σοῦ καὶ
 τιμῆν καὶ εὐνοίαν, ὅσην βασιλεὶ προσῆκεν, ἣ ὅτι ἐγγυτάτω,
 παρεχόμενοι. αὐτοὶ τε οἱ τὸν πόλεμον κεκινήκοτες, ἐκ τοῦ
 15 νομίζουσιν ῥᾶστα περιγενήσεσθαι, ἂν πολέμιον βασιλεὶ περιωγ-
 γείλωσιν, ὄρωντες ἤδη τὰ πράγματα ἀντεστραμμένα, καὶ μὴ
 κατα νοῦν χωρήσαντα, πολλὰ τῆς ἀβουλίας αὐτοῖς καταμεμ-
 ψάμενοι, χωρήσουσι πρὸς τὴν εἰρήνην ἀναγκαίως, εἴ γε καὶ
 20 ὀλίγα τῆς τῶν ὄλων σωτηρίας μέλει καὶ μὴ παντάπασιν ἐπὶ
 25 λυμῆ καὶ φθορᾷ σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῶν πραγμάτων πάντα
 ποιεῖν καὶ πραγματεύεσθαι ἐγνώκασιν. εἴ τοίνυν ἐκ τε ἡμῶν B
 τῶν σοι συνόντων καὶ αὐτῶν τῶν πολεμίων οὐδὲν ἕτερον V. 348
 ἀπαφαίνεται σωτήριον τοῖς πᾶσι, βέλτιον, ἡμῖν πειθόμενον,

7. μέγα P.
 νέσθαι M. mg.

8. οὐκ add. M.

13. ὅση M.

15. περιγε-
 νέσθαι M. mg.

ut faceres, instabat et moriens simul hortabatur et in extremis
 mandatis dabat, id est, ut ornatum imperatorium in te capias et
 ad rerum moderamina impensius incumbas: in quo solo malorum
 sita est depulsio. Quippe non modo, qui coram adsumus, sed et
 alibi degentes viri illustres ac potentes usque adeo hoc facto non
 indignabuntur, ut etiam diem illum, quo civiles discordias sanare
 licebit, festum numeraturi sint: omnesque cupidissime te imperato-
 rem salutabimus, cuius imperio non hodie, sed antehac semper regi
 consuevimus, et honorem benevolentiamque, quantam imperatori
 debemus, aut ei proximam, tibi tribuimus: ipsique belli auctores,
 cum se nullo negotio superiores fore confiderent, si te imperatrici
 hostem factum rurorem circumquaque spargerent, ubi res retro
 conversas et adversus animi sententiam evenisse viderint, levitatem
 ipsi suam accusantes, velint nolint ad pacem inclinabunt, si com-
 munitis salutis vel tantilla cura tangantur, nec ad suum ipsorum
 aliorumque omnium exitium facere ac moliri omnia decreverunt.
 Quare cum et ex nostra, qui te sequimur, et ex hostium parte
 aliud rei publicae salutare nihil appareat, aequius est, nostro con-

A. C. 1341^α κοινή δοκεῖ λυσιτελοῦντα, ὥσπερ τὴν ἀρχὴν ἀπηγγέλω, πράττειν, ἣ τοῖς σφετέροις λογισμοῖς, ἐξ ὧν ἀφέλεια μὲν οὐδεμίᾳ, εἴτε ὑπὸ τῶν συκοφαντῶν διεφθαρμένον, εἰδ' ἂν δργῆς ἀπραγμοσύνη συζῆν προελομένον, τοῖς πράγμασι παρῆσται· τούναντίον δ' ἄπαν, στάσις καὶ ταραχαὶ καὶ χρημᾶ-⁵ των ἀρπαγαὶ καὶ φόνοι μυριοὶ καὶ ἀνδραποδισμοὶ καὶ ἀναστάσεις πόλεων καὶ τὸ κακῶν ἔσχατον καὶ φοβερώτατον τοῖς C γρ νῦν ἔχουσιν, ἣ ὑπὸ βιαρβάρους δουλεία, ἣν ἐπιχειρήσουσιν αὐτοί, τῷ πρὸς ἀλλήλους ἡμῶν πολέμῳ χρωόμενοι συνεργῶ, καταδουλοῦν. ἃ μὲν οὖν ἡμῖν σφίσι τε αὐτοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις ἄπασιν ἔδοξε λυσιτελεῖν, εἴρηται σοὶ δ' ὀπίτερα ἐξέσται ἐλομένῳ, ἣ τὰς προσδοκώμενας πάνειν συμφορὰς, ἣ τὸ συνοῖσον ἰδίᾳ μηχανώμενον, μηδεμίαν περὶ τῶν ἄλλων τίθεσθαι φροντίδα, εἴως τοῦτο συνοῖσον ἐξῆσσι φάναι τὸ τοσοῦτων αἰτιώτατον κακῶν διὰ τὴν τινῶν ἀγνωμοσύνην Ῥω-¹⁵ μαίοις ὀφθῆναι ἔχοντί." τοιαῦτα μὲν καὶ οἱ τῆς συγλήρου προέχοντες καὶ τῆς στρατιᾶς ἡγεμόνες πρὸς τὸν μέγαν ἀπακρίναντο δομέστικον. ὁ δὲ τὴν μὲν ἀξίωσιν αὐτῶν ὄρων διακαίαν, συνειδῶς τε αὐτοῖς ὡς ἀληθῆ καὶ νῦν ἔχοντα στοχάζονται, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲν ἀντιλέγειν ἔχων πρὸς οὕτως D ἀνυπόδειξιν τῆς ἀληθείας ἐναργῆ, ὅμως δὲ πρὸς τὴν μεταβολὴν ἔκτων πάνυ ἀναδυόμενος, οἷα δὴ τὰς τοιαύτας μεταβολὰς κακῶν αἰτίας εἰδῶς ὡς ἐπίπαν γινομένης, ἐπιπολῶ

6. στάσεις πόλεων M. mg. 14. τὸ om. P.

silio, quemadmodum initio promisisti, quam tuae ratiocinationi parere: unde nihil commodi in publicum redundet, sive te sycophantae perdidierint, sive irae indulgens, in otio vivere elegeris. Commodum autem? imo seditio, tumultus, fortunarum direptiones, mille caedes, amissio libertatis, eversiones urbium et quod apud prudentes est calamitatum caput horrorisque plenissimum, sub barbaris servitus, quam ipsi, civili hoc bello nostro adiuti, nobis imponere conabuntur. Quae igitur nobis et ceteris universis visa sunt conducere, haec fuerunt. Tibi utrumvis licebit, aut impendentes casus avertere aut privata sectantem commoda, aliorum curam in postremis ponere, si commoda vocari queunt, quorumdam improbitate offensum, tantorum incommodorum solam et praecipuam causam Romanis extitisse. Haec optimates et exercitus principes magno domestico responderunt: qui petitionem aequam, et eos vera et cum ratione congruentia coniectare cernens, ideoque tam clarae veritati nihil habens, quod obiiceret, et tamen mutationem admodum refugiens ac detrectans, quod plerumque ex huiusmodi mutationibus mala nasci solere haud nesciret, diu cumctatus et quid potissimum diceret incertus animi, altoque silentio conventum de-

μὲν ἐπέσχε πρὸς ὃ,τι τραπόμενος ἀποκρινεῖται στοχαζόμενος, A.C. 1341
καὶ σιωπῇ βαθεῖα τὸ θέατρον κατεῖχε, πάντων πρὸς τὴν
ἀκρόασιν τῶν λεχθησομένων μετεώρων ὑπαρχόντων. μόλις
δὲ ὥσπερ τὴν ἐκ τῶν ἀμφιβόλων σύγχυσιν λογισμῶν ὑπο-
κρουσάμενος, „τῶν μὲν προτέρων” ἔφη „λογισμῶν περὶ τοῦ
δεῖν μηδὲν τῶν ὄντων μετακινεῖν, μηδὲ νεωτερίζειν, ἔτι ἔχο-
μαι καὶ μᾶλλον αὐτὸς αἰροῦμαι οὐ τῶν ὑπαρχόντων μόνον
ἀκροστερηθῆναι, ἀλλ’ εἴ τι δέοι καὶ τῶν ἀνηκέστων ὑποστῆναι P. 431
ἐν τῷ σώματι, ἣ πολέμου πρόφασιν ἐμφυλίου παρασχέσθαι.
10τῆν γὰρ ἐκ πρώτης ἡλικίας αὐτοὶ μοι σύνιστε ἀπέχθειαν,
ἦν ἔσχον περὶ τὸ τὰ ἀλλότρια διαρπάζειν ἢ φόνοις χαίρειν
καὶ λεηλασίαις καὶ φθοραῖς ἀνθρώπων. ἔτι δὲ οὐδὲ βαρβά-
ρους καὶ Ἑλληνας μόνον, ὅσοι τὴν πρὸς ἀλλήλους ἐμοῦ τε
καὶ βασιλέως ἐπύθοντο φιλίαν, ἀλλὰ καὶ ἥλιον ἄν καὶ εἴ τι
15τῶν ἀψύχων ἕτερον, αἰσχυνοίμην, εἰ τοῖς ἐκείνου παισὶ πο-
λέμιος μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν φαινοίμην νῦν. οὐ γὰρ
μόνον ὑπὲρ τοῦ ζῆν ἐκείνον τὸ ἀποθανεῖν αὐτὸς, εἶγε ἔξῃν,
ὡς ἡδιστα ἄν εἰλόμην, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν,
τὸν πάντα ἐφορῶντα μαρτύρομαι ὄφθαλμὸν, ὡς τὰ βέλτιστα B
20καὶ λυσιτελέστατα περὶ τε γαμετῆς καὶ τέκνων διενουούμην καὶ
πάντα πράττειν καὶ ὑφίστασθαι πάντα κίνδυνον, ἵν’ ἐκείνων
τε πᾶν ἀπίῃ δυσχερὲς καὶ τὰ Ῥωμαίων ἐπὶ μέγα καὶ εὐ-
κλείας αἰροῖτο καὶ τύχης, μένων ἐπὶ τοῦ παρόντος σχήματος.
νυνὶ τε οὐχ ἦττον μετὰ τὸν κηρυχθέντα παρ’ ἐκείνων πόλε-

23. καὶ om. P.

tinens, omnibus ad audiendum aures arrigentibus, tandem vix,
veluti fluctuantium cogitationum confusione pulsa, Prioris placiti
mei, inquit, nihil de statu praesenti immutandum neque novandum
quidquam, nondum me poenitet: maloque non facultatibus modo
spoliari, sed si necesse erit, etiam cruciamenta in corpore meo per-
ferre, quam bellum civile introducere. Mecum enim iuxta nostis,
quam ab adolescentulis oderim aliena rapere et laetari depraedan-
dis, perdendis occidentisque hominibus. Praeterea non apud bar-
baros et Graecos solum, quorum per aures necessitudinis meae cum
imperatore fama pervasit: sed et coram sole hoc et si quid aliud
inanimum nominandum est, erubescerem, si nunc post eius obitum
hostis viderer illius filiis. Non tantum enim pro eius vita meam
amittere, si licuisset, mirabiliter voluissem: sed et post eius mor-
tem (oculum omnia intuentem testor) uxori et liberis quam optime
cupivi, omnia facere ac subire omne periculum paratus, et ut ab
illis abesset omnis molestia et ut res Romana ad gloriam et felici-
tatem, me hunc cultum retinente, eximie proficeret. Nunc vero non
minus post bellum ab ipsis nulla de causa et iniustissime, ut ego

A.C. 1341 *μον ἐξ οὐδεμιᾶς αἰτίας καὶ παρὰ πάνθ' , ὡς ἂν ἐγὼ φαίην, τοῦ δικαίου λόγον, καὶ τὰ δεινότετα αἰρουῦμαι ὑπομένειν ὑπὲρ τοῦ μὴ πόλεμον κινεῖν πρὸς βασιλίδα ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς ὑπόληψιν παρέχειν τοῖς πολλοῖς. ἐπεὶ δὲ ὡσπερ αὐτός τε σὺν Cοιδά καὶ ὑμῖν βουλευομένοις πείθεσθαι προσήκει, μελῶ καὶ δεινότερα προσδοκᾶται τὰ δεινὰ ἐκ τοῦ τῶν πραγμάτων αὐτὸν ἱποχωρεῖν, ἄκων μὲν καὶ ὡσπερ εἰς κινδύνους προφανῶς αὐτομολῶν, οὔτε γὰρ ἐπιθυμία δόξης, (τῆς γὰρ ἀκροατῆς κὰν τῷ παρόντι σχήματι ἀπολαύω νῦν,) οὔτε χρημάτων ἐνε- V.349 κα, (τὰ γὰρ παρόντα καὶ ἀριθμοῦ σχεδὸν ὄντα κρείττω τοῖς 10 διαρπάζειν προεῖμαι βουλομένοις,) ὅμως ὑμῶν τε εἵνεκα καὶ τῆς κοινῆς τῶν Ῥωμαίων σωτηρίας τοὺς προσδοκωμένους μεγάλους καὶ πολλοὺς κινδύνους τῆς ἐν τῷ παρόντι ἀσφαλείας ἀνθαιροῦμαι. καὶ ἂ ἐμοὶ λυσιτελέστατα ἐδόκει, οὐκ ἀπραγμόνως, οὐδ' ἀνοήτως, ἀλλὰ μηδεμίαν πρόφασιν παρέχειν 15 τῷ πολέμῳ βουλομένῳ, παρεῖς ἔκων, ἐπὶ τὰ ὑμῖν δεδογμένα D τῆς ὑμῶν ἀφελείας ἕνεκα, ὡσπερ ἔφην, τρέψω ἑμαυτὸν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπειδήπερ οὐκ ἰδίας πλεονεξίας, ἀλλ' ὑμῶν τε ἕνεκα καὶ τοῦ κοινῆ λυσιτελοῦντος τοιαῦτα προειλόμην, οὐ δῆπου δίκαιον, οὐδὲ ἄλλως εὐσεβές, νῦν μὲν ὁμοίως ἐπὶ ταῦτα 20 πάντας ὑμᾶς παρακαλεῖν καὶ μηδεμίαν ἄλλην ἢ ταύτην ὁδὸν ἐφηγεῖσθαι σωτηρίας, ὀλίγῳ δὲ ὕστερον, εἰ μὴ κατὰ γνώμην ὑμῖν τὰ πράγματα ἐκβαίνοι, ἄλλον ἄλλοτε ἀφισταμένους,*

6. δεινότετα P.

dicere ausim, promulgatum, dirissima sustinere praecopto, ne vultus nos imperatrici ad imperium eripiendum arma inferre suspicetur. Quoniam vero scio, si me a gubernaculis subduxero, maiora et saeviora mala impendere, nec auctoritatem vestram aspernari queo, invitus et velut in manifestum discrimen me proiciens, nullo desiderio gloriae, qua summa etiam in hoc habitu fruor, neque pecuniarum gratia (quas enim habui paene innumerabiles, diripere volentibus reliqui,) sed vestri et communis Romanorum salutis gratia, quae me manent multa et grandia pericula praesenti securitati antefero: quaeque mihimet videbantur utilissima, non quasi a negotiis abhorrenti aut imprudenti, sed nullam bello ansam dare cupienti, ea lubens dimittam: et quia sic vultis et vestrae, ut dixi, utilitatis gratia, alius fiam. Verum enimvero quia non, ut opibus abundem, sed vobis et communi studens, hunc statum assumo, non utique iustum neque pium esset, nunc vos omnes aequaliter ad hoc me cohortari et docere, nullam aliam praeter hanc salutis viam esse: paulo autem post, re secus quam velletis procedente, alium alio defugere ac sibi quidem pro occasione et iudicio salutem quaerere; me autem solum in iis periculis deserere, quae ego, ut

ἑαυτοῖς μὲν ἐκ τῶν ἐνότων ἐκπορίζειν τὴν δοκοῦσαν σωτη- A.C. 1341
 ρίαν, ἐμὲ δὲ ἐν τοῖς κινδύνοις καταλείπειν μόνον, ὃς ὑπὲρ
 πάντων ὑμῶν αὐτοὺς ἀνεδεξάμην, ἐνὸν ἀκινδύνως σώζεσθαι.
 τοῦτο γὰρ οὐκ ἐμοὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑμῖν ἀλυσιτελέστατον
 ἦν εἶη. οὔτε γὰρ κυβερνήτῃ διασώζειν τὴν ναῦν ἐξέσται, ἂν P. 43a
 πρὸς φιλονεικίαν οἱ ναῦται τοῦ συμπράττειν ἀφιστῶνται,
 τοῖς τε ναύταις οὐδεμία σωτηρίας ὑπολείπεται ἐλπίς, τῆς
 γῆς ἀπολλυμένης. ἀλλὰ δεῖ πάντας τὴν ὁμοίαν γνώμην ἔχον-
 τας καὶ τὴν καρτερίαν ἴσην ἐπιδεικνυμένους ἐν τοῖς δεινοῖς,
 10 οὕτω τὰ μεγάλα κατορθοῦν. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τῶν παλαιῶν
 οὐδεὶς ἀργῶν καὶ ῥαθυμῶν καὶ ἀμβλυνόμενος τρόπαιον ἀνέ-
 στησεν ἀπὸ τῶν πολεμίων, ἀλλὰ πάντα πόνον ὑπομένων καὶ
 ἀκατάπληκτος φαινόμενος ἐν τοῖς δεινοῖς. εἰ δὲ τῷ τὰ πραττό-
 μενα οὐκ ἄρεστά, οὐδὲ διακινδυνεύειν βούλεται τῆς εἰς ἐμὲ εὐ-
 15 νοίας ἕνεκα ἐνθάδε διακαρτερωῶν, ἀλλ' οἶεται δεῖν μᾶλλον τὰ
 οἴκοι διασώζειν, ἢ κεναιῖς ἐλπίσιν αἰωρεῖσθαι, τὰ ἐν χερσὶ κατα- B
 λιπῶν, ἐλευθέρῃ γλώττῃ δέον χρησαμένους καὶ τὴν γνώμην ἐκ-
 καλύψαντας, οὕτως οἴκαδε ἀναχωρεῖν, μηδὲν ὑποπτεύοντας διὰ
 ταῦτα δυσχερὲς, ἀλλὰ καὶ τῆς ἴσης εὐμενείας ἀπολαύοντας παρ'
 20 ἐμοῖ, ἂν ἄλλοσέ πη διατριβῶσιν. εἰ γὰρ μετὰ τὴν τοσούτην εὐ-
 γνωμοσύνην καὶ τὴν ἄδειαν κακουργῶν τις φαίνοιτο καὶ πρὸς
 λύμην καὶ φθορὰν ἀποδιδρύσκων τῶν πολλῶν, ἴστω μὴ ἂν
 τῆς προσηκούσης ἄνευ τιμωρίας ἀπαλλάξων, ἀλλ' αὐτὸς διδάξων
 τοὺς ἄλλους σωφρονεῖν καὶ μὴ τοιαῦτα πανουργέεσθαι. ἐγὼ

vobis omnibus liceret secure vivere, adierim, cum periculo omnino
 carere ac salvus esse potuerim. Hoc enim non tantum mihi, sed
 et vobis maiorem in modum incommodaret. Haud enim gubernator
 navim servabit, si nautae ob discordiam eum adiuvarē desierint;
 quibus ipsis, pereunte navi, spes salutis nulla restat. Oportet
 enim nos omnes consentientes et tolerantiam in adversis parem ad-
 hibentes, sic demum ardua feliciter gerere. Nam et veterum nul-
 lus cessando, desidendo, tardando, sed quemvis laborem durando
 menteque imperterrita adversa sufferendo de hostibus trophaeum
 erexit. Iam si cui ista non placent, nec studio mei hic perseve-
 rando discrimini se exponere vult, sed magis penates suos sibi ser-
 vandos, quam relictis, quae sunt in manibus, vana spe pendendum
 existimat et libere patefacto animo suo domum redeundum, nihil
 ob id mali metuat; aequē enim alibi vivens mihi carus erit. Quod
 si post tantam aequitatem datam a me libertatem maleficus exite-
 rit quispiam et ad cladem pestemque tenuiorum se converterit, sciat
 se meritum supplicium non evasurum; sed exemplo suo docturum
 alios sapere et talibus nequitias abstinere. Ego itaque vestrae alio-
 rumque salutis cupidus, consilio vestro sum obsecutus. Vos autem

- A.C. 134: **σασάν** τινα. τριβομένου δὲ τοῦ χρόνου πρὸς τὴν τῶν βασιλικῶν παρασῆμων παρασκευὴν, ἐπεὶ ἐδόκει μὴ μέλλειν, μηδὲ προῖεσθαι τὸν καιρὸν, τῶν κατὰ τὸ Βυζάντιον συντόμως πολεμούντων καὶ μηδεμιᾶς ἀπεχομένων πείρας, ἔγραφε καὶ αὐτὸς ταῖς κατὰ τὴν Θράκην καὶ Μακεδονίαν ἀπάσαις πόλεσιν⁵ αὐτῷ προσέχειν, ὡς ἤδη Ῥωμαίων βασιλεῖ γεγενημένῳ καὶ δυναμένῳ ὑπέικουσί τε εὖ ποιεῖν καὶ τούναντίον, ἂν ἀνταίρωσιν ὄπλα, βλάπτειν. Ἰδίᾳ τε τοὺς δυνατοὺς τῶν πόλεων καὶ
- P. 434 **τοὺς παρ' ἐκάστοις στρατιώτας γράμμασιν ὑπεποιεῖτο**, τῶν τε πρότερον ἀναμιμνήσκων ἐνεργεσιῶν γεγενημένων εἰς αὐτούς,¹⁰ καὶ ὡς, ἣν εὖνοι φαίνονται νυνὶ καὶ τὰ αὐτοῦ προηρημένοι πράττειν, μειζόνων ἀπολαύσονται καὶ θανυμασιωτέρων ἀγαθῶν. ὑπεσημαίνετό τε τὰ γράμματα ἐρυθροῖς, ὡσπερ ἔθος βασιλεῦσι, γράμμασι. προσετίθει τε τοῖς γράμμασι καὶ φρουρὰς δὲ ὀπλιτῶν καὶ τοξοτῶν ψιλῶν πρὸς ἃς ἦδει τῶν πόλεων¹⁵ ἐραδίας ἐσομένας κατέχεσθαι φρουροῖς. ταῦτα δὲ τὰ γράμματα κομιζόμενα παρ' ἐκάστοις, οἱ μὲν ἐδέχοντο προθύμως καὶ πᾶν τὸ προσταττόμενον ἐπηγγέλλοντο ποιεῖν, οἱ δ' ἐδυσχέραινον μὲν, οἴόμενοι ἀποστασίαν βασιλέως εἶναι τὰ πρατόμενα, ἔτι δὲ ὁμῶς τὴν τοῦ μέλλοντος βασιλέως δύναμιν²⁰
- V. 35 **βυπεκτηχύτες, ἄλλως τε καὶ ὑπὸ τῶν παρ' αὐτοῖς μεγάλα δυνάμενων ἐναγόμενοι**, τὰ ἐκείνου πράττειν ἠρημένων, τὰ γράμματα ἐδέχοντο. δῆλοι δὲ ἦσαν εὐθύς ἀπὸ γραμμῆς ὡς νεωτερίσοντες, ἣν λάβωνται καιροῦ. ὅσοι δ' ἦσαν πρότερον τὰ

24. λάβονται P.

et minime cunctandum occasioque neutiquam amittenda videretur, cum qui erant Byzantii continenter bellarent nihilque non tentarent, etiam ipse ad omnes Macedoniae et Thraciae urbes litteras dedit, quibus mandavit, ut sibi iam Romanorum imperatori declarato obtemperarent, qui subiectis parcere et benefacere, superbos debellare posset; seiunctim autem cives potentiores et quot erant in unaquaque militum, ad suam auctoritatem ac fidem per epistolas alliciebat, pristinorum beneficiorum illos admonens, maioraque et insigniora promittens, si nunc illi favere et partes eius sequi ac tutari vellent. Subscribebatur porro nomen eius pro more imperatorum cinnabari; et adiungebantur litteris ex gravi armatura et sagittariis manipuli ad urbes, quas illa custodia facile retentum iri sciebat. Has igitur litteras ad singulos allatas, alii libenter accipiebant, mandata se facturos recipientes; alii rem indignabantur, opinantes, nihil hoc aliud, quam a legitimo imperatore defectionem esse. Verumtamen potentia futuri imperatoris territi, cum, qui apud eos opibus multum valebant et ab illo stabant, etiam eodem incitarent, litteras quidem suscipiebant; sed tamen mox velut a sacra linea talum mo-

βασιλέως τοῦ Παλαιολόγου δῆθεν αἰρεῖσθαι πεπεισμένοι, οἱ Ἀ. C. 1341
 μὲν καὶ τοὺς κομίζοντας συλλαμβάνοντες ἅμα τοῖς γραμμασίην
 ἔπεμπον εἰς Βυζάντιον δεσμώτας, πρότερον γυμνώσαντες τῶν
 ὄντων. ὅσοι δὲ μετριώτερα ἐδοκίμαζον ποιεῖν, τὰ μὲν γράμ-
 5ματα ἀπεωθοῦντο, αὐτοὶ δὲ πρὸς τὸν πόλεμον παρεσκευάζον-
 το, ὡς, ἣν ἐπῆρ, ἀμυνόμενοι. ἐπεὶ δὲ τῶν γραμμάτων πολ- C
 λὰ ἐκείνων εἰς Βυζάντιον ἀπεκομίσθη, οἱ μὲν περὶ πατριάρ-
 χην ὅσοι πρότερον πρὸς βασιλῆα τοῦ μεγάλου δομestικου
 ὡς βασιλειῶντος κατηγοροῦν, ἔχαιρόν τε καὶ παντοῖοι ἦσαν
 10 ἠδονῆς. τὰ τε γράμματα ἐπιδεικνύντες, „οὐκ ἄρα” ἔφα-
 σαν „ἡμεῖς τῶν μελλόντων κακοὶ κριταί, ἀλλ’ αὐτοὶ τε εὐ-
 στόχως κατεστοχασάμεθα τῆς γνώμης, κάκεινος καλῶς ποιῶν
 ἐπὶ τῶν ἔργων εὐθύς ἀπέδειξεν εἰρηκότητας ἀληθῆ.” πολλὰ τε
 εἰς ἐκεῖνον βλάβσημα ἀπέσκωπτον ἀναίδην, καὶ οὐδὲ τῶν αἰ-
 15 σχίστων ἀπεχόμενοι πρὸς ὕβριν. καὶ ἡ βασιλῆς δὲ ἤδη πε-
 πεισμένη πολέμιον γεγενῆσθαι τὸν μέγαν δομestικον φανερωῶς,
 ἐκ τῶν γραμμάτων ἐκείνων ὀλίγα ἄττα ἔπεμπε τῇ μητρὶ κατὰ
 τὴν οἰκίαν φρουρουμένην, οἷα δράσεις κατηγοροῦσα ὁ υἱός.
 ἐκείνη δὲ μηδὲν ἔφασκε πρὸς αὐτὴν τοὺς λόγους εἶναι. πρό- D
 20 τερον γὰρ ἐχρῆν, ἥνίκα τοῦ υἱοῦ κατηγοροῦν, πρὸς αὐτὴν
 τὰ ἐγκλήματα δηλοῦν. ἣ γὰρ ἂν τῶν γινομένων νῦν οὐδὲν
 συνέβη, ἀλλ’ ὑπὲρ αὐτῆς τε καὶ τῶν παιδῶν, ἔτι δὲ καὶ τοῦ
 Ῥωμαϊκοῦ παντός, πάντα ἂν κατεπράξατο τὰ βέλτιστα πρὸς

8. κατὰ ante τοῦ add. M. mg.

ventes, nova molituri videbantur, si tempus nacti essent. Qui
 vero prius ad Palaeologum sequendum pellecti erant, eorum alii
 tabellarios comprehensos et spoliatos cum litteris Byzantium vinclos
 mittebant. Alii, quibus moderatiora placebant, litteras contemne-
 bant, seseque ad resistendum, si invaderentur, comparabant. Pla-
 5 ribus huiuscemodi epistolis Byzantium allatis, patriarcha et eius
 socii, qui nuper magnum domesticum apud imperatricem tyrannidis
 affectatae accusarant, omnigena voluptate bacchabantur: litterasque
 invicem ostentantes, Non igitur, inqueiebant, male augurabamur;
 dextre mentem eius coniectavimus, ipseque nos vera locutos opere
 statim pulchre demonstravit. Multaque in illum probra, etiam tur-
 10 pissima, ad maiorem contumeliam inverecunde intorquebant. Au-
 gusta iam credens, magnum domesticum apertum esse hostem, de
 litteris illis paucas quasdam ad ipsius matrem, quae domi custodie-
 batur, misit, ut filium eius certissimis videlicet testibus convinceret.
 Illa respondit, hos sermones nihil contra se valere. Prius enim,
 cum filius apud eam reus ageretur, crimina demonstrari debuisse:
 ita profecto nihil horum evenisset, ipsamque pro se et filiis, insu-
 15 per pro toto Romano imperio salutaria quaeque ab eo obtenturam

A.C. 1341 τὸν υἱόν. εἰδέναι γὰρ αὐτὴν σαφέστατα τὴν ἐκείνου γνώμην, ὡς πρὸς τὸ εὖ ποιεῖν μᾶλλον, ἢ τὸ κακουργεῖν ἐπιφύεπις. νυνὶ δὲ μετὰ τὴν ἀκριβῆ φρουρὰν, ἣν αὐτὴ φρουρεῖται ὑπ' αὐτῶν ἐπ' οὐδενὶ ἐγκλήματι, καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἐκείνου πρόσβεις ὕβριν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης ἀφιγμένους καὶ δεομένους κα-5
 P.435 τα πεισόμενον, τίνα ἂν ἀπολογία ἀποδοίη περὶ τῶν ἐκείνῳ πραττομένων, ὡς ὑμεῖς φατε, βασιλικῶς, εἶγε καὶ ἐκείνου τὰ γραμμάτα εἶη, εἶτε μὴ. περὶ μὲν οὖν τῶν γραμμάτων ἔφη μηδὲν ἀποκρινεῖσθαι· παραινέσειν δὲ τὰ βέλτιστα, ὡς ἂν¹⁰ αὐτῇ δοκοίη, εἶγε πείθοιντο. ταῦτα δὲ ἔστι· μὴ τὸν υἱὸν περιορᾶν, μηδ' ὡς μεγάλα καταφρονεῖν μὴ δυναμένου. οὐ γὰρ Ῥωμαῖοι τὴν ἐκείνου μόνον δύναμιν καὶ σῶναι καὶ ἐμπειρίαν, ἀλλὰ καὶ βαρβάρων οἱ Ῥωμαίων κατακλιμένοι πόρρω οὐκ ἀγνοοῦσιν. ἀλλ' ὡς τάχιστα πρόσβεις πέμπειν πρὸς¹⁵ ἐκείνον, οἱ περὶ εἰρήνης διαλεξονται. ἐκείνος δὲ οὐκ ἀπορήσει, ἢ χρὴ τὰ πεπραγμένα καὶ λόγοις καὶ πράξεσιν ἐπαυροῦσθαι, εἴ τι συμβέβηκε καὶ τῶν δοκούντων ἀνιάτων. εἰ δ' ἄρα ἄλλως ἐγνώκατε αὐτοί, ὑμῶν μελήσει καὶ τὰ ἴδια εὖ τίθεσθαι καὶ τὰ κοινά." ἢ μὲν οὖν μεγάλου δομεστίκου μὴ²⁰ τηρ τοιαῦτα ἀπεκρίνατο πρὸς τὰς κατηγορίας. οἱ πεμφθέντες δὲ οὕτω παρὰ βασιλίδος προστεταγμένοι, τῆς οἰκίας ἐκείνην ἐκβαλόντες, βασιλείων ἤγαγον ἐντὸς καὶ εἶρξαν τῇ παρὰ Ἄν-

17. ἔργοις M. mg. 18. καὶ add. M.

fuisse; cuius sensus omnes perspexerit atque ad bene, quam ad male faciendum proniorem cognoverit. At nunc post diligentem custodiam, qua nulla sua culpa ab ipsis sepiatur, et post iniuriam eius legatis de pace venientibus et ut in iudicium vocaretur, ac si esset periurii convictus, acerbissime puniretur, poscentibus, irrogatam, quamquam ab eo regie, ut ipsi dicunt, factorum rationem reddat, sive illius hae litterae sint, sive non sint. De litteris igitur nihil se responsuram: suasuram vero ipsis, quae optima putet, si modo parere vellent, nempe haec. Ne filium despiciant, neve eum quasi nihil magnum possit, contemnant, cuius potentiam, prudentiam et usum rerum non Romani dumtaxat, sed et barbari longe semoti haud ignorent: et quam primum legatos ad illum de pace mittant, rationem ei, qua acta et verbo et re emendet, etiam si quid inemendabile contigisse videatur, non defuturam. Si aliter sentiant, ipsi viderint, quomodo et sibi et rei publicae recte consulant. Hactenus ad accusationem mater magni domestici. At vero qui missi ab imperatrice venerant, ut in mandatis habebant, aedibus eductam, intra palatium custodiae tradunt: ea erat ab Andronico primo Imperatori aedificata domus; hac pro carcere utuntur,

δρονίκου τοῦ πρώτου βασιλέως οἰκία κατασκευασθεῖση χρό- A.C. 1341
 μοι ἀντὶ δεσποτηρίου. τὴν οὐσίαν δὲ ἐδημοσίωσαν πλεί-
 στην οὐσαν, πλὴν εἶπον τι πρότερον ἀργύρου καὶ χρυσοῦ
 καὶ λίθων πολυτελεῶν καὶ μαργάρων λίθρα ἔφθασεν ἕξαγα- C
 γοῦσα. πυρρῶν δὲ καὶ κριθῶν καὶ καρπῶν τῶν ἐπιλοιπίων,
 οὐκ ἐν ἧ διέτριβεν οἰκία μόνον ἐγγὺς τῶν βασιλείων κοιμηθῆ
 τι δεσσαρίθμητον χρῆμα ἦν, ἀλλὰ καὶ Γοργεπηκούου τῆς με-
 τῆς ἐγγὺς ἕτεραι πυραμίδος ἦσαν πολλαπλασίους ἐκείνων συν- V. 352
 ἔχουσαι καρπούς. ἂ πάντα ἐξεφόρουν ἀφειδῶς, πρὸς οὐδὲν
 10 ἰοχρήσιμον τῷ κοινῷ, ἀλλὰ σφίσι τε αὐτοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις χα-
 ριζόμενοι οἱ τὸν πόλεμον ἀνηρημένοι καὶ τὰ πράγματα ἐπι-
 τετραμμένοι διοικεῖν. μετὰ δὲ τοῦτο καὶ τοὺς φίλους καὶ συν-
 ἡθεις διερευνώμενοι τοὺς μεγάλου δομοστίκου, πολὺ τι πλῆ-
 θος εὗρισκον χρημάτων, τὰ μὲν αὐτῶν τῶν ἐχόντων προδι-
 15 δόντων ἐλπίδι τοῦ καὶ αὐτοῦς τι τῶν χρημάτων παρακερδαί-
 νειν, ἅτε πρὸς οὐδὲν εἰδῶτας παρεχόμενα ὅσα ἦσαν τὴν ἀρ- D
 χῆν· τὰ δ' αἰκίαις καὶ στρεβλώσεσι καὶ παντοίοις βασανι-
 στηρίων εἶδεσι καταναγκαζομένων φανεροῦν. πολλοὶ δὲ καὶ
 μηδὲν τῶν ἐκείνου ἔχοντες, τὰ ἀνήκεστα ὑπέμενον ἐκ τῆς πρὸς
 20 οὐκείνου μόνον συνηθείας ὑποπτενόμενοι. ἐν Βυζαντίῳ μὲν
 οὐδὲν τοιαῦτα ἐτελείτο καὶ κακῶν ἱλιᾶς περιειστήκει τοὺς μεγά-
 λου δομοστίκου φίλους.

κζ. Ἐν Διδυμοτείχῳ δὲ ἐπεὶ τὰ βασιλικὰ ἐνδύματα P. 436
 παρεσκευασμένα ἦν, ἧ τε προθεσμία τῆς τοῦ νέου βασιλέως
 25 ἦκει ἀναρῆσως, πάντες μὲν παρῆσαν ἐκείνου τῇ οἰκίᾳ, ὅσοι

facultates, quae plurimae erant, proscribunt praeter argentum, au-
 rum, gemmas et margaritas; ea enim clam prius extulerat. Triticū
 autem, hordei frugumque et fructuum reliquorum infinita copia
 non ea tantum, in qua degebat, domus prope palatium refertissima
 erat, sed et iuxta Gorgepecum monasterium aliae pyramidae magis
 adhuc variis exstructae frugibus visabantur. Omnia haec non in
 communem usum, sed suum ipsorum et belli instigatorum, quibus
 iam erant commissa gubernacula, assatim exportabant. Post etiam
 amicos et familiares magni domestici scrutantes, grandem pecuniam
 invenerunt: partim quidem nonnullis prodentibus, spe simul inde
 lucrandi aliquid, ut qui plane nescierint, quanta ab initio deposita
 fuisset: partim ceteris per flagra, quaestiones et varia cruciamento-
 rum genera indicare coactis. Multi item nihil illius depositi habentes,
 propter solam cum eo familiaritatem suspecti, dire afflic-
 tabantur. Ac Byzantii quidem haec actitabantur malorumque Ilias
 magni domestici amicos obruerat.

27. Didymotichi paratis indumentis imperatoriis et die novi
 imperatoris creandi praesente, omnes qui tum in urbe erant, non

A. C. 1341 διέτριβον ἐν Λιδυμοτείχῃ τότε, οὐ τῶν εὐγεγονότων μόνον καὶ καθ' αἷμα προσηκόντων βασιλεῖ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων συγκαληκῶν καὶ τῆς στρατιᾶς. ὁ νέος δὲ βασιλεὺς πρότερον ἐσθῆτα βασιλικὴν ἐνδύς, ἔπειτα ὑπ' ὄψει ταῖς ὑπάντων ταῖς ἐρυθραῖς κρη-
 Β πλοι τοὺς πόδας κατεκόσμη, τὸν ἕτερον μὲν ὑπὸ τῶν ἄγχισταδ καθ' αἷμα προσηκόντων ὑποδύμενος, τὸν δὲ λοιπὸν ὑπὸ τῶν τὰ πρῶτα φερομένων ἐπ' εὐγενεῖα καὶ λαμπρότητι μισθοφόρων Λατίνων. τὸν δὲ βασιλικὸν πῖλον πρὸ τῆς ἀχράντου καὶ θεομήτορος τῆς εἰκόνος κείμενον ἐπ' ἐδάφους, αὐτοχειρῶ λαβὼν αὐτὸς ἐπέθηκε τῇ κεφαλῇ. αὐτίκα δὲ οἱ τὰ τοιαῦτα ἄδειν εἰδισμένοι τῆς τῶν βασιλέων ἤρχον εὐφημίας. καὶ πρῶτον μὲν ἡ βασιλὶς Ἄννα εὐφημεῖτο καὶ μετ' ἐκείνην ὁ υἱὸς Ἰωάννης ὁ βασιλεὺς, τρίτος δὲ ὁ Καντακουζηνὸς Ἰωάννης ὁ βασιλεὺς ἅμα Εἰρήνῃ τῇ βασιλίδι. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ
 C πρὸς τὰς ἱεροτελεστίας τὴν τῶν βασιλέων μνήμην ἐποιοῦντο,¹⁵ ὁμοίως καὶ πατριάρχου Ἰωάννου. μετὰ δὲ τὴν εὐφημίαν ἐπιππος γενόμενος ὁ βασιλεὺς, καὶ τῶν ἄλλων πάντων ἐπομένων ἐφ' ἵπποις ὅσοι ἦσαν, πρὸς τὸν ναὸν τοῦ μεγαλομάρτυρος ἐγένετο Γεωργίου τοῦ Παλαιοκαστρίτου προσαγορευομένου, καὶ τὴν προσκύνησιν ἀπεδίδου καὶ τισι τοῖς ἐκ τῆς Λατιν²⁰ κῆς στρατιᾶς τὴν καβαλαρίων παρεῖχε τιμὴν, πάντα ἐπ' αὐτοῖς τὰ εἰδισμένα πρᾶττων. ἐκεῖθεν δὲ εἰς τὰ βασίλεια ἐπα-
 ελθὼν, ἅμα βασιλίδι τῇ γαμετῇ λαμπρῶς εἰσιτάτο, πάντων παρισταμένων κατὰ τὰ νενομισμένα βασιλεῦσιν. δηρηετούτο

modo nobiles et consanguinei, sed et proceres et milites ad eius aedes confluxere. Tum novus imperator primum vestem imperatoriam induit; deinde in conspectu omnium pedes crepidis purpureis exornat: quarum dexteram ei sanguine proximi, sinistram ex conductitiis Latinis nobilitate et splendore generis primi inducunt. Imperialem autem tiaram, ante immaculatae virginis Dei matris imaginem humi positam, manu sua tollens, ipse capiti suo imponit. Mox praecones acclamationem imperatoriam praecunt. Et primum quidem Annae Augustae acclamatum, tum Ioanni filio imperatori, tertio loco Ioanni Cantacuzeno imperatori cum Irene coniuge imperatrice. Eodem ordine in sacris imperatorum et similiter Ioannis patriarchae fiebat mentio. Post applausum equo insidens imperator, aliis omnibus, quotquot erant, in equis prosequentibus, templum magni martyris Georgii Palaeocastritae petiit, eumque precibus veneratus, gratias egit et quibusdam de Latinis auxiliis cum solenni cerimonia equestrem dignitatem contulit. Hinc in palatium reversus, cum uxore magnificentissimo accubuit epulo, frequenti corona, ut imperatoribus solet, circumstante. Epulantibus Ioannes et Manuel, fratres Irenae imperatricis, et Ioannes Angelus, imperatoris

δὲ αὐτοῖς πρὸς τὴν ἐστίασιν οἱ τε τῆς βασιλίδος ἀδελφοὶ Ἰω- A.C. 1341
 ἀννης καὶ Νηανουήλ καὶ ὁ τοῦ βασιλέως ἀνεψιὸς ὁ Ἄγγελος
 Ἰωάννης. τὴν μὲν οὖν ἡμέραν ἐκείνην οἱ τε νέοι βασιλεῖς D
 λαμπρῶς ἐπανηγυρίζον χρυσοφοροῦντες, καὶ οἱ συνόντες αἰ-
 5 τοῖς καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τῆς στρατιᾶς οὐδὲν ἐνέλιπον, εἰς
 ὧν ἐνῆν φαιδρύνειν τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς. εἰς τὴν ὑστε-
 ραίαν δὲ τὰ χρυσόπαστα ὑποδυσάμενοι, λευκὰς περιεβάλλοντο V. 353
 ἐσθῆτας, ὅπερ ἐστὶ τεκμήριον πενθούτων βασιλέων. ἐδήλου
 δὲ καὶ τὴν αἰτίαν τῆς μεταβολῆς ὁ βασιλεὺς πρὸς τοὺς πα-
 10 ρόντας, ὡς τῇ μὲν προτεραίᾳ τῆς ἑορτῆς ἕνεκα τὰ λαμπρὰ
 ἐκεῖνα περιβάλλοιτο, νυνὶ δὲ ἐκείνης παρελθούσης, ἀναγκαῖον P. 437
 πάλιν τὴν ἀδελφοῦ καὶ βασιλέως τελευτὴν πενθεῖν. ἄξιον
 δὲ καὶ τινῶν ἐπιμνησθῆναι, ὧν πρὸς τὰς τῶν βασιλέων ἀναρ-
 ῥήσεις εἰδώσιιν οἱ πολλοὶ ἐπισημαίνεσθαι, ἀψευδῆ τινα οἰθ-
 15 μνοι τεκμήρια τῆς εἰσέπειτα τῶν ἀναγορευομένων βασιλέων
 ἢ εὐτυχίας ἢ κακοπραγίας, εἶγε χρὴ τοιαῦτα ἐκ τῆς ἀνωθεν
 προνοίας οἶεσθαι οἰκονομεῖσθαι, ἀλλὰ μὴ ἀντόματι συμβαί-
 νειν ὡς ἂν τύχη, τῆς περὶ τὰ ἀνθρώπινα πράγματα τοῦ Θεοῦ
 προνοίας ἐν ἀπορῥήτῳ κειμένης καὶ μόνοις οὔσης φανεραῖς
 20 τοῖς τὴν διάνοιαν κεκαθαρμένοις καὶ τῶν τοιούτων ὁμοειδῶν
 ἄξιοις κεκριμένοις παρὰ τοῦ Θεοῦ. ἐν γὰρ τῇ τῆς ἀναρῥή-
 σεως ἡμέρᾳ, ἡνίκα ἔδει βασιλεῦν τὸν νέον τὴν βασιλικὴν ἐ- B
 σθῆτα μεταμπροσέσθαι, συνέβαινε τὴν μὲν ἐνδοτέραν μῦλλον
 εἶναι τοῦ δέοντος στενὴν, ὡς μὴδὲ τὸ σῶμα, καίτοι πολλὰ

13. ἀπομνησθῆναι M. mg. 21. τοῦ om. P.

consobrinus, ministrabant. Itaque diem illum novi imperatores in
 auro conspicui panegyrica celebritate insignem peregerunt, quique
 aderant et de proceribus et de exercitu, nihil, quod ad diei festi
 hilaritatem faceret, omittebant. Postridie vestes auri subtemine
 picturatas deponentes, candidas induerunt, lugentium imperatorum
 argumentum. Mutationis causam imperator praesentibus aperuit.
 Prisdie propter festum diem illas alias induisse: nunc illo praeterito
 rursus fratris et imperatoris mortem sibi lugendam. Sed operae
 pretium fuerit, nonnulla memorare, quae in creatione imperatorum
 multi notare consueverunt, eorum in posterum fortunae in utram-
 que partem certissima signa existimantes: si modo talia a suprema
 providentia manare, divina scilicet et occulta quadam vi ac puris
 tantum mentibus cognita (quas Deus huiuscemodi donis dignari vo-
 luit) res humanas dirigente, et non per se ac fortuito accidere ar-
 bitramur. Hora enim inaugurationis, qua novum imperatorem cul-
 tum sumere imperatorium oportebat, interiorem vestem plus aequo
 strictam esse contigit, ut, quamvis multum distenta, operire corpus
 non posset; exteriorem plane contra plus iusto laxam: tametsi am-

A. C. 1341 κατατεινομένην, δύνασθαι περικαλύπτειν, τὴν ἔξωτέραν δὲ τοῦ-
 ναντίον ἄπαν, πολλῶ τοῦ δέοντος εὐρυτέραν, καίτοι γε ἀμφο-
 τέρας τοῦ πολλὰς καὶ πρότερον πολλάκις συμμετρους ἐξέ-
 φότος δεδημιουργηκότος. ἔξ ὧν τῶν βασιλεῖ συνηθεσιάζων
 τιν παρῶν, τὰ μὲν πρῶτα βασιλέως ἀπεφθέγγετο ἔσεσθαι κο-5
 μιῶν στενὰ καὶ πολλὴν ἀπορίαν βασιλεῖ παρεχόμενα, ὥσπερ
 ἡ ἐσθὴς τὸ σῶμα πιέζειν νῦν· τὰ δ' ὕστερον ἐκ διαμέτρου
 C εὐρύτερα τοῦ δέοντος καὶ πολλὴν παρεχόμενα τὴν ἄνεσιν.
 τῆς αὐτῆς δὲ ἡμέρας καὶ τῆς θείας τελουμένης ἱεροτελεστίας,
 οὕτω συμβάν, ἡ τοῦ εὐαγγελίου περικοπή ἐκείνη ἀνεγνω-10
 σκετο, ἐν οἷς ὁ ἡμέτερος σωτὴρ καὶ τῶν αἰῶνων βασιλεὺς
 ὁ Χριστὸς Ἰησοῦς τοῖς ἰδίους μαθηταῖς περὶ τῶν εἰς αὐτοὺς
 συμβησομένων διαλεγόμενος, „εἰ ἐμὲ” ἔλεγεν „ἐδίωξαν, καὶ
 ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτε-
 ρον τηρήσουσιν.” ἃ οἱ παρόντες ἐπισημαινόμενοι, τοὺς μὲν 15
 φανύλους ἔφησαν ἀνθρώπους καὶ διεφθοράς καὶ συκοφάντας
 καὶ οἷς οὐδὲν τῶν σωτηρίων μέλει τοῦ Χριστοῦ ἐπιτολῶν, τὸν
 βασιλέα διώξουσιν καὶ πολλὴν ἐνδείξεσθαι τὴν μανίαν κατ' αὐ-
 τοῦ, οἷα δὴ καὶ Ἰουδαῖοι Χριστὸν τὸν εὐεργέτην πάσῃ διώ-
 D ξαντες σπουδῇ, καὶ ἰσχύσειν κατ' αὐτοῦ ἐπὶ καιρὸν, ὥσπερ 20
 δὴ κάκεινοι ἔδοξαν, ἀπεκτονότες τὸν λυτρωτὴν. ὕστερον δὲ
 οἱ καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ καὶ ἄξιοι τῶν ἐπιτολῶν τοῦ Χριστοῦ καὶ
 τοὺς λόγους αὐτοῦ τηροῦντες, καὶ τὸν βασιλέως λόγον τηρή-
 σουσι καὶ πάντα ποιήσουσι τὰ προστατιόμενα ὑπ' αὐτοῦ.

14. ἡμέτερον P.

has idem fecisset artifex, qui antea multas saepe et habiles atque
 aptas confecerat. Tum assistens quidam familiarissimus praedixit,
 principia illi admodum arcta et difficultatis plena fore, quemadmo-
 dum nunc interius indumentum corpus nimium adstringeret; subse-
 quentia ex diametro opposita, nimium lata, remissionis et quietis
 abundantia. Eadem luce, dum missae sacrificium confit, evenit, ut
 in evangelio illa sententia recitaretur, qua Salvator noster et rex
 saeculorum Iesus Christus, ad discipulos de futuris eorum casibus
 disserens, ait: Si me persecuti sunt, et vos persequentur; si ser-
 monem meum servaverunt, et vestrum servabunt. Quae verba arri-
 pientes qui stabant, improbos ac perditos homines et calumniato-
 res, quibus salutaria Christi mandata minime cordi sint, imperato-
 rem prodige expropterea in ipsum insaniam sua persecutores aiebant:
 quomodo nimirum Iudaei quoque Christum bene de ipsis meritum
 omnibus nervis persecuti sunt; et quidem ad tempus praevalituros,
 quemadmodum et illi praevaluisse visi sunt, cum liberatorem occi-
 derunt. Deinde vero honestos ac probos et mandatis Christi dignos
 sermonemque eius servantes etiam imperatoris sermonem servaturos

τοιαῦτα μὲν ἐπεθείασαν ἐν τοῖς λογίοις οἱ πολλοὶ, ἃ καὶ εἰς A. C. 1341
 ὕστερον ἐξέβη κατὰ τὴν ἐξήγησιν αὐτῶν σχεδόν. αὐτὸς δὲ
 ὁ βασιλεὺς περὶ τὸν Διδυμοτείχον ἀρχιερέα πολλὴν τὴν πί-
 στιν ἔχων καὶ τῶν κρειττόνων ὡς τιμὴν προσέχων, οἶα δὲ ἐν
 5 πολλοῖς ἀποδεδειγμένῃ πρότερον θείας χάριτος οὐκ ἀμοιρεῖν,
 τῆς αὐτῆς ἡμέρας μετὰ τὴν ἀνάρρησιν πέμψας πρὸς ἐκεῖνον,
 τὰ γεγενημένα τε ἐδήλου, ὡς κοινῇ γνώμῃ λυσιτελεῖν ἐψη- P. 438
 φισμένα τελεσθεῖν, καὶ προσάγειν εὐχὰς θεῷ ὑπὲρ αὐτοῦ
 εἰεῖτο, ὥστε γενέσθαι ἐπ' αὐτῷ τὸ τοῦ θεοῦ θέλημα τὸ ἀγα-
 10 θὸν καὶ εὐάρεστον. τοῦτον γὰρ εἰώθει τὸν τρόπον τῶν τὰ
 τοιαῦτα δεῦθαι ἡξιωμένων, εὐχὰς ὑπὲρ αὐτοῦ προσάγειν
 θεῷ. ὁ δ' ἔφασκεν, ὡς οὐ καλὸν μετὰ τὴν προῤῥην ἀπαγγέλ-
 λειν. πρότερον γὰρ ἐχρῆν, ἥνίκα καὶ αὐτῷ τι τῶν δεόντων,
 θεοῦ διδόντος, παραινεῖν ἐξῆν· νυνὶ δὲ οὐδὲν ἢ τοῦ θεοῦ
 15 δεῦθαι λοιπὸν ὑπὲρ τῶν κοινῇ λυσιτελούντων καὶ αὐτοῦ-
 τὸ βασιλεύειν δὲ Ῥωμαίων, καὶ αὐτὸν μὲν εἰδέναι, ὡς ἐπι-
 ψηφισθεῖν παρὰ θεῷ. πλὴν ἐξοιδήσουσι τὰ χεῖλη μήπω πε- B
 πανθὲν τὸ σῦκον καταφαγόντος· αἰνιττόμενος ἐκ τοῦ παρα- V. 354
 δείγματος, ὡς πολλοῖς πρότερον περιπεσεῖται κινδύνοις καὶ
 20 κωπειρασμοῖς. θέλων δ' ὥσπερ καὶ τοὺς κινδύνους ὅθεν κῆκ
 τίνος ἔσονται δηλοῦν, ὀρώσεώς τινος ἀνεμίμησεν αὐτὸν, ἧς,
 ἔτι περιόντος Ἀνδρονίκου τοῦ βασιλέως, ἡξίωτο περὶ τῶν ἐ-
 σομένων. ἔφασκε δὲ βασιλεὺς ὁ νέος οὗτοςί, ὡς, ἔτι περιόν-

eiusque iussa omnia complexuros. Huiusmodi ex his multi vaticinabantur, quae postea eventus ferme comprobavit. Ceterum ipse imperator, cum Didymotichi episcopo multum tribueret eique ut divino homini auscultaret, (quippe qui alias multis in rebus non se divinae gratiae expertem demonstraverat,) eodem die post creationem ad illum misit: quae facta essent, communi sententia, ut e re publica decreta fuisse significans et rogans, Deum precibus sibi conciliaret, ut in se voluntas eius bona et bene placens fieret; sic enim in tali gradu locatos rogare in more habebat, ut scilicet preces Deo pro se adhererent. Respondit antistes, non esse pulchrum, haec sibi post factum nuntiari; prius nuntiata oportuisse, quando et ipse, quod in rem esset, Dei concessu admonere potuisset. Nunc aliud nihil superesse, quam ipsum et commune bonum Deo suppliciter commendare. Et nosse se quidem, imperium Romanum illi a Deo decretum esse: verumtamen labra eius extumescent, inquit, qui uvam acerbam comederit. Qua parabola innuit, illum multis ante periculis et tentationibus circumventum iri. Cum vellet autem velut sub oculis subicere, unde et a quo pericula illa imminerent, visi cuiusdam sui memorem fecit, quo vivente adhuc Andronico iuniorē super futuro rerum statu dignatus fuerat; quod hunc in

Α. C. 1341τος βασιλέως, αὐτοῦ δ' ἔτι τὴν ἰδιώτου στέργοντος τύχην, ὁμιλίαν τινὰ τοῦ ἀρχιερέως τούτου ποιουμένου πρὸς αὐτὸν, τὸν Ἀπόκαυκον φάναι, οὕτω τῆς ἀξίας χωρὶς προσαγορεύσαντα, μὴ πάνυ ποιῆσθαι περὶ πλείστου, ἀλλὰ φυλάττεσθαι τὸν ἄνδρα, ὡς μεγάλης ἐπηρείας αἴτιον ἐσόμενον. τοῦ δ' ἐν εὐ-5
 Cτραπελίας εἶδει, καὶ ποίαν λίθῳ ἐπήρειαν προξενήσειεν ἂν ὠδὸν, εἰπόντος, ὡς μέγα, φάναι τὸν ἀρχιερέα, τὴν ὑπερηφανίαν εἶναι κακὸν, μάλιστα τῶν τε τελείων τὴν ἀρετὴν καὶ τῶν εἰς τὸ ἀκρότατον τῆς κοσμικῆς ἐηλακότων εὐημερίας ἐφραπτομένην. τοῦ δὲ, μὴ εἰς τοιαῦτα προάγεσθαι ἐξ ὑπερη-10
 φανίας, εἰρηκότος, ἀλλ' ἐκ τοῦ μάλιστα συνειδέναι ἑαυτῷ μὲν δύναμιν πολλήν, ἐκείνῳ δὲ ἀδυναμίαν· πλὴν εἰ μὴ καὶ λυκὸν θρασύτητος αἰτιῶντι τις προβάτου ἰσχυρότερον νομίζεσθαι ἀξιοῦντα καὶ τὸν λέοντα ἐλάφου τὴν ῥώμην πλείστον οἰόμενον διαφέρειν. ἔτι δ' ἀξιοῦντος, τὴν ὄρασιν δῆλῃν αὐτῷ ποι-15
 Dεῖν, ὡς δὴ πειθομένου οἷς εἰρήκει, ἐπειδὴ τὰ μὲν φυσικὰ ἀμετάβλητα δεδημιούργηται παρὰ θεοῦ, τὰ ἀνθρώπινα δὲ πράγματα ἄλλο τε ἄλλως φέρεται καὶ πολλὴν ὑπομένει τὴν μεταβολὴν, καὶ πολλὰ δεηθέντος ὥστε πείσῃ διηγῆσασθαι τὰ ὄραθέντα· „εὐχόμενός ποτε” εἶπε „καὶ ἑμαυτῷ μόνῳ καιροῦ θεῷ προσαδολεσχῶν, ἐδόκουν σε ὄρῃν ἐστῶτα πρὸ ἐμοῦ. αἰφνης δὲ Ἀπόκαυκον οὕτω ῥαγδαίως ἐπελθεῖν καὶ ὠδισμῶ τοσούτῳ χρῆσασθαι καὶ βία, ὥστε μικροῦ μὲν δεῆσαι ἀνα-

modum novus imperator narrabat. Vivo adhuc imperatore Andronico, cum ipse privati sortem locumque teneret et in eo plane acquiesceret, secum hunc episcopum aliquando congressum, monuisse, ne Apocauchum (quem citra honoris adiunctum sic nude appellasset) admodum magni faceret: sed ab homine, ut ingens aliquando damnum inventuro, caveret. Cum ipse iocabundus subiecisset, quale tandem damnum lapidi ovum importare possit: illum respondiisse, superbiam ingens esse malum, quod praecipue omni virtute perfectos et ad summum felicitatis culmen evectos comiteatur. Tum se ita occurrisse, non ex superbia haec a se, sed ex certa tum sanctorum virium, tum Apocauchi imbecillitatis conscientia dicta esse: nisi quis lupum et leonem audaciae accuset, quia ille ove, hic cervo multo se robustiorem iudicet. Praeterea orasse, ut visum sibi detegeret crediturumque promisisset; quoniam naturalia a Deo immutabilia fabricata sint, humana autem aliter alias ferri varietate mutari. Et cum enixe orando eum vicisset, ita exorsum. Cum sacrae precationi me dedissem quodam tempore, mecumque solo et cum Deo colloquerer, te videre coram me stantem videbar, statimque Apocauchum cum impetu supervenire et te tanta violentia impellere, ut propemodum humi affigeret: certe in alterum genu te

τρέψαι, ὁμως ὑπὸ ῥύμης καταναγκάσαι ἐπὶ γόνυ τε κλιθῆ- A.C. 1341
 ναι θατέρου τῶν ποδῶν καὶ τὴν λαιὰν χεῖρα προσερείσαντα
 τῇ γῆ, ἀντέχειν πρὸς τοὺς ᾠθισμούς. ἐκείνον δὲ, καίτοι πολ-
 λὰ μογήσαντα, μηδὲν πλέον δυνηθῆναι. σὲ δὲ τοῦ πτώματος P. 439
 5 ἔξαναστάντα, χρῆσασθαι ῥοπάλῃ καὶ πολλάκις αὐτοῦ τῆς κε-
 φαλῆς κατενεγκεῖν, μὴ ἀντισχόντα δὲ πρὸς τὰς πληγὰς εἰς
 τὴν γῆν καταβῆσθαι. σὲ δὲ αὐτίς ξυρῶ τὴν κεφαλὴν τοῦ
 σώματος ἀποτεμεῖν. ἧ μὲν οὖν ὄρασις, ἔφη, τοιαύτη ἦν.
 ἐγὼ δ' ἔξετάζων ἐπ' ἔμαντοῦ πρὸς ὅτι τὰ τοιαῦτα φέρει,
 10 κέλεμόν τινα ἐκείνον οἶομαι ἐνστήσεσθαι πρὸς σὲ καὶ κινδύ-
 νους μεγάλους καὶ πολλοὺς ἂν ἐπενεγκεῖν. τὴν δὲ νίκην με-
 τὰ τοὺς κινδύνους σοὶ παρέξεσθαι τὸν θεόν. διὸ χρῆ μὴ
 βῆθηναι, ἀλλὰ φυλάττεσθαι τὸν ἄνδρα." τοιαῦτα μὲν περὶ
 τοῦ ἀρχιερέως διεξῆλθεν ὁ βασιλεύς. οἱ παρόντες δὲ καὶ τοῦ B
 15 περὶ τοῦ σύκου παραδείγματος ἀκούσαντες μᾶλλον ἐπερῆσθ-
 σθησαν πρὸς ἃ ἐπεσημῆραντο ἐκ τῶν λόγιων καὶ τῆς τῶν ἐν-
 θυμάτων ἀσυμμετρίας. ὥσπερ γάρ τισι χρησιμοῖς τοῖς ἐκεί-
 νου προσείχον λόγοις, ἥνίκα περὶ τῶν μελλόντων διεξῆει τι,
 σὲ μόνον διὰ τὸ πολλὰ πολλάκις τῶν ἐσομένων ἀπταιστώ-
 20 σπροοίπειν, ἀλλ' ὅτι καὶ τεράστια τινα εἰργασμένος ἦν, ἃ θεῶ
 μόνῃ δυνατὰ καὶ τοῖς ἐκείνῳ διὰ τὴν κάθαρσιν καὶ πολιτείας
 ὕψος ἠκρωμένοις. ἐν οἷς τι φέρεται καὶ τοιοῦτον, ὃ ῥαστώ-
 νης χάριν διηγῆσθαι. τῶν παρὰ Διδυμοτεῖχῳ πολιτευομέ-
 νων τις οὐ τῶν ἀσῆμων ὑπώπτειν παρὰ του τὸν γάμον διε- C

procidere alteroque pede et sinistra manu terra contra impulsum
 niti, ipsumque, quantumcumque conaretur, plus non posse. Te a
 casu exurgentem, crebrius illi in caput fustem impingere et plagis
 non resistantem humi cadere: te iacenti novacula cervicis re-
 pente praecidere. Speciem igitur visam istiusmodi fulsisse. Tum se
 apud animum suum inquisisse, quorsum haec spectarent; et putare,
 illum tibi bellum facturum, graviaque et multa pericula creaturum;
 Deum autem tibi victoriam tandem concessurum. Ideo non pi-
 gmandum, sed cavendum ab hoc viro. Talia de episcopo imperator
 commemorabat: quibus qui intererant, audita etiam de fida para-
 bola, magis ad ea, quae tum ex evangelii verbo, tum ex vestium
 proportione male respondente portendebantur, credenda, confirmati
 sunt. Etenim si quando de futuris narraret ille episcopus, eius ser-
 monem non secus quam oracula attendebant; non solum quod saepe
 ventura certo praenuntiasset, sed quod etiam mira quaedam et quae
 solus Deus potest, quique puritate animorum et sublimi vitae in-
 stituto familiarem eius amicitiam adepti sunt, effecisset. In iis et
 hoc fertur, quod animi gratia exponam. Didymotichi civis haud
 ignobilis uxorem adulterio pollutam suspicabatur, nec fallebatur.

- A.C. 1341 φθάρθαι καὶ οὐχ ἡμάρτανε τῶν λογισμῶν· διέφθαρτο γάρ.
- V. 355 τὴν ὑποψίαν δὲ μὴ φέρων ὑπὸ ζηλοτυπίας στέγειν σιγῇ, πίστεις ἤτει τὴν γυναῖκα, αἱ δυνήσονται πείθειν, ὡς μὴ εἴη ἄπερ ὑπενόει ἀληθῆ, ἢ τὰ δεινύτατα ἠπειλεῖ διαθήσειν, οὕτως ἐξυβρικοῦσαν εἰς τοὺς γάμους. αἱ πίστεις δὲ ἦσαν, οἰδῆ-5 ρον αὐτὴν ἐπὶ τῷ χεῖρε δέξασθαι ἐκφλογοθῆντα. ἄλλως γὰρ πείθεσθαι μὴ δύνασθαι. ἡ γυνὴ δὲ τότε τὰ εἰργασμένα ἐξαγγέλλειν σννοροῶσα ὡς δεινόν, (θάνατος γὰρ ἦν ἡ ζημία τῆς εἰς τὸν ἄνδρα ἀδικίας,) τότε τοῦ οἰδήρου ἄπτεσθαι ἔλεγχον τῆς ἀτοπίας οἰομένη φανερόν καὶ ἀμφοτέρωθεν εἰς¹⁰ D ἀπορίαν ἐσχάτην σννελαυνομένη, ἐπὶ τὸν μέγαν ἐκέειν ἀρ- χιερέα καταφεύγειν ἔγνωκε δεῖν. προσελθοῦσα δὲ καὶ πάντα ἀπαγγείλασα, ἔδειτο προστῆναί οἱ καὶ μὴ περιμεδεῖν, ὑπὸ κακοβουλίας ἐσχάτοις κακοῖς περιπεσοῦσαν, ἀλλὰ τὸν ἄνδρα πείθειν τῆς πείρας ἀποσχέσθαι, διδάσκοντα ὑπὲρ αὐτῆς, ὡς¹⁵ οὐδὲν εἴη τῶν ὑποπτευομένων εἰργασμένη. τοῦ δὲ, εἰ μετάνοιά τις αὐτὴν εἰσίοι πρὸς τὴν ἀκολασίαν καὶ εἰ σωφροσῆν τὸν ἐπίλοιπον βίον ἐπαγγέλλοιτο, πννθανομένον, ὡς εἶδε πολλὰς δακρύων καταχέουσαν πηγὰς καὶ μηδέποτε τοιαῦτα τολμήσειν αὐτῆς ἰσχυριζομένην, ἀλλὰ καὶ τῶν ἡμαρτημένων²⁰ δίδοναι δίκας ἀξιοῦσαν, πολλὰ περὶ σωφροσύνης πρότερον
- P. 440 διαλεχθεῖς καὶ τοῦ μὴ δεῖν εἰς τὸν ἄνδρα παρανομεῖν, ἔπειτα ἐκέλευεν ἄπτεσθαι τοῦ οἰδήρου, ὥσπερ ὁ ἀνὴρ ἤξιον καὶ τοῦ πυρὸς κατατολμῆν. ἡ δὲ ἐπανελθοῦσα πρὸς τὸν ἄνδρα,

Eam suspicionem prae zelotypia celare non sustinens, probationes eam poscebat, quibus refutatus suspicari desineret: alioqui exemplo pessimo miseram cruciatum minabatur, quae tam petulanter matrimonii sacra contaminasset. Probatio haec erat, ut ferrum candens in manus sumeret; aliter credere se non posse. Mulier intelligens, quam periculosum esset, facinus admissum confiteri, quando huic in maritum iniuriae mors esset proposita: et ferri igniti con- tractationem intolerabilem manifestum fore indicium turpitudinis; atque ita utrimque ad summam consilii inopiam redacta, ad magnum illum episcopum sibi confugiendum statuit, quem, re tota exposita, oravit, uti se tuendam susciperet neve malo consilio in extremum prolapsam infortunium despiceret; sed virum ab huius experimenti cupidine auctoritate sua averteret doceretque, de quo is suspicionem haberet, id illam non fecisse. Percunctatus episcopus, num libidinis poeniteret et de cetero pudicitiam promitteret, ubi effusissime lacrimantem adspexit et affirmantem audivit; nunquam similia perpetraturam, quin etiam delicti poenas libenter subituram: cum prius de coniugali castitate et de fide legitima viro servanda disputasset, deinde iussit ferrum ignitum, id quod maritus voluerat,

ἔδωκε τὴν βίασανον προσάγειν. θεῖνος δὲ, (καὶ γὰρ οὐκ ἤ-Α. C. 1341
 κείτο μὴ ἔκ τινος ἀναμφιβόλου τὴν περὶ τὴν γυναῖκα ὑπο-
 ψίαν ἀποτριβεσθαι,) μόνην ἔνδον ἱεροῦ τινος παραλαβὼν καὶ
 αἰθρον, ὡς μάλιστα ἐνῆν, ἀπηνθρακῶσθαι πυρὶ παρασκευά-
 55σας, ἔπειτα λαβόμενος διὰ πυράγρας, ἐπέθηκε ταῖς χερσὶ τῆς
 γυναικός. καὶ τὸν ἱερὸν ἐκέλευε σκίμποδα περιέναι τρίς.
 ἐπὶ δὲ περιῆλθεν ἀπαθῶς κατέχουσα, ὡς μηδὲ τὴν ἀρχὴν
 προσομιλήσαντα πυρὶ, τὴν δύναμιν τῆς ἀληθείας θανμάσας
 ὁ ἀνὴρ καὶ τὴν περὶ τὴν γυναῖκα ὑποψίαν ἀποσκευασάμενος,
 10ἐκέλευε τὸν σίδηρον ἐπὶ τοῦ σκίμποδος τιθέναι. ἐπεὶ δὲ ἔκει-Β
 το, ὑπὸ τῆς ἄγαν πυρακτώσεως τὸν σκίμποδα διατρῆσας, κα-
 τέπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν. τοιαύτης ἦν χάριτος ἤξιωμένος ὁ ἀνὴρ
 καὶ πολλὰ θανμασιώτερα κατεπράξατο, ὡς ὕστερον ἐπιμνησό-
 μεθα κατὰ καιρὸν.

15 κη. Βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνός εἰς τὴν ὕστεραίαν C
 μετὰ τὴν ἀνάρρησιν ἐκκλησίαν συναθροίσας ἔκ τε τῆς στρα-
 τίας καὶ τῶν συγκλητικῶν ὅσοι παρῆσαν, „ἄνδρες” εἶπε „Ρω-
 μαῖοι, καίτοι καὶ πρότερον πολλάκις τὴν περὶ βασιλίδα καὶ
 βασιλέα τὸν υἱὸν ἐμὴν εὐνοίαν καὶ προθυμίαν καὶ σπουδὴν
 20πρὸς ὑμᾶς διεξελθὼν, οὐδέπω μέχρι νῦν ἔσχηκα κόρον τοῦ
 μὴ περὶ τῶν αὐτῶν ἀεὶ διεξιέναι. διὸ καὶ νυνὶ τὸν τὰ πάν-
 τα πρὶν γενέσθαι σαφῶς εἰδόμενα τῶν λεγομένων μάρτυρα ποιού-
 μαι, ὡς οὐδὲ μέχρι διανοίας ἐμαυτῷ τι σύνουδα τῶν ὀρθῶν V. 356

21. τὰ om. P.

fidenter contingere. Illa ad virum redit, explorationem adhiberi
 petit. Maritus quia facere non poterat, quin aliquo minime dubio
 argumento suspicione se exsolveret, solam in quoddam templum se-
 duct, ferrumque quantum posset ignescere curans et forcipe corri-
 piens, manibus coniugis imponit ac ter sacrum suggestum circumire
 iubet. Quod ut fecit tamque illaesa mansit, quam si ignem nullum
 tetigisset, maritus veritatis vim admiratus, abiecta suspicione, fer-
 rum super suggesto reponi mandat, quem, quia nimium candebat,
 ustulando penetravit et in terram decidit. Tali gratia Deus virum
 illum dignatus fuerat et longe mirabilia edidit, ut infra oppor-
 tunc memorabimus.

28. Imperator Cantacuzenus postridie creationis suae ad con-
 cionem advocatis de primoribus et exercitu, qui aderant sic locu-
 tus est: Quamquam et antea frequenter, viri Romani, meam erga
 Augustam ἄσπασκεν filium imperatorem benevolentiam, alacritatem
 atque studium apud vos testatus sim, tamen usque hodie eadem
 semper testificandi nondum me satietas cepit. Quare et in prae-
 sentia eum, qui pernoctavit omnia, priusquam fiant, testem invoco,
 mihi, ut ulla in re a curriculo rationis deflecterem, ne in mentem

- A.C. 1341 παρατραπέντι λογισμῶν, ἀλλὰ πᾶσαν πρόνοιαν ἐποιούμην καὶ Δοσποδῆν, οὐ μόνον τὰ Ῥωμαίων αὐξῆιν, ἀλλὰ καὶ βασιλίδα καὶ υἱῶ τὴν ἀρχὴν διασώζειν καὶ μηδένα, τό γε εἰς ἐμὲ ἦκον, ἀδικεῖν ἔαν. ἃ ἔχρην κἀκείνην συνορωῶσαν, τάληθῆ καὶ δίκαια λογιζέσθαι περὶ ἐμοῦ καὶ μὴ οὕτως ἐρήμην κατα-5 ψηφίζεσθαι, ἀνθρώποις πεισθέσαν συνοφάνταις. ἐπεὶ δ' ἐκείνη τάληθῆς παραδραμοῦσα προεἴλετο τὸ ψεῦδος, καὶ μηδὲν ἡδίκηκότα, μήτε πρόφασιν πολέμου παρεσχημένον οὐδεμίαν, πολέμιον ἐψηφίσατο αὐτῆ καὶ πάσαις πόλεσιν ἐκήρυξε
- P. 441 μὴ δέχεσθαι, ἀλλὰ παντὶ σθένει πολεμεῖν· ἃ ὑμῖν λυσιτελεῖνιο πρὸς τὰ παρόντα καὶ ἐμοὶ συνέδοξεν, ἀνάγκη συνελανόμενοι, ἐπράξαμεν. τῆς μὲν οὖν προθυμίας ἔνεκα καὶ τῆς περὶ ἐμὲ εὐνοίας χάριτας ὑμῖν πολλὰς ὁμολογῶ. δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, τὴν ἴσῃν καὶ αὐτὸν περὶ ὑμᾶς ἐπιδεικνύμενον κηδεμονίαν, ἃ συνοίσειν οἴομαι ὑμῖν ἐκάστω καὶ παραινέειν καὶ ἐπιτρέπειν. οὐ γὰρ ἂν εἴη φιλοῦντος, εἰ τῶν ἰδίᾳ τι ἐμοὶ διαφερόντων ἔνεκα τῆς τῶν ἄλλων σωτηρίας ἀμελοῖην. ὅσοις τοίνυν ὑμῶν ἐν αἷς οὐχ ὑπόκεινται πόλεσιν ἡμῖν ἢ κόμαις οἰκίαι τέ εἰσι καὶ τέκνα καὶ γυναῖκες καὶ ἡ ἄλλη τοῦ βίου Βάφορμῆ, οὐ χρῆ τῆς εἰς ἡμᾶς εὐνοίας ἔνεκα ἐνταῦθα καρτε-10 ροῦντας, τὰ οἰκεῖα ἀπολύειν. ἄτοπον γὰρ τὴν εἰς ἐμὲ φιλίαν μεγάλων αἰτίαν ὑμῖν ὀφθῆναι συμφορῶν. οὐ γὰρ ἀποσχῆσονται οὐδενὸς δεινοῦ, οἱ πάντα οὗτοι τολμηταὶ καὶ πέρα τοῦ

quidem unquam venisse, sed in id omnem curam diligentiamque contulisse, non modo ut rem Romanam amplificarem, verum etiam ut imperium imperatrici eiusque filio sartum tectum conservarem: nec, quantum in me esset, ulla eos affici iniuria sinerem. Quae cum et illam non fugerent, vera et iusta de me sentire, nec adeo sycophantis credulam, indicta causa condemnare me oportebat. Quia vero, postposita veritate, mendacium amplecti maluit meque, culpa omni vacantem et nullam bello ansam praebentem, hostem suum declaravit et edictum per omnes urbes de me excludendo et quam acerrime oppugnando promulgavit, quae vobis et mihi in praesens conducibilia apparuerunt, necessitate compulsi fecimus. Vestrae igitur erga me promptae ac studiosae voluntati ingentes ago gratias et aequum arbitrator, me pari pro vobis cura sollicitum, quae cum fructu vestro coniuncta puto, ea cuique et suadere et committere. Haud enim amici fungerer officio, si commoda mea privata aliorum salutem anteponerem. Quotquot ergo in urbibus aut vicis nobis non subiectis domicilium habetis et uxores cum liberis aliaque vitae subsidia, non necesse est hic apud me perdurare ac domestica dimittere. Iniquum enim et absurdum foret, amorem, quo me diligitis, vobis magnam parare miseriam: nam audaces isti et rerum

μετρίον νεωτεροποιί. ἀλλ' εἰς τὰς οἰκίας ἀπελθόντες, τὴν A. C. 1341
 ἴσην εὐνοίαν διασώζετε ἡμῖν καί, καιροῦ καλοῦντος, ἐπιδεί-
 ξασθε". ἔπειτα τοῖς τῶν χρημάτων ἐκέλευε ταμίαις, τοῖς
 μὲν μισθοφόροις, εἴ τι τοῦ μισθοῦ ὠφείλετο, ἀποδιδόναι
 5 καὶ προσέτι ἐπεδαψιλεύετο· τοῖς δ' ἄλλοις, ὅσοι ἐκ χωρίων
 τὰς προσόδους εἶχον, καὶ αὐτοῖς χρυσίον διανείμας ἱκανόν,
 ἀπέπεμπε πρὸς τὰς οἰκίας, πολλὰς καὶ μεγάλας τῆς κηδεμονίας
 ἕνεκα τὰς χάριτας ὁμολογοῦντας καὶ ὡς, ἣν λάβωνται και- C
 ροῦ, τῆς εὐεργεσίας ἄξιοι φανεῖσθαι ἐπαγγελλομένους. ὅσοις
 10 δὲ μὴ γυναῖκες ἦσαν καὶ τέκνα, κατεῖχε παρ' αὐτῶν, καὶ εἴ
 τις ἕτερος ἐκῶν εἶναι ὑπέλειπετο. μετὰ δὲ τοῦτο στρατιὰν
 ἀπολεξάμενος ἐκ τῆς παρούσης εἰς τάγματα ἑκκαίδεκα, καὶ
 στρατηγούς ἐπιστήσας τὸν τε πιγκέρην Ἰωάννην καὶ τὸν γυ-
 ναικὸς ἀδελφὸν Ἀσάνην τὸν Μανουήλ, ἐκέλευεν εἰς Βυζάν-
 15 τιον ἐμβαλόντας καὶ περὶ τὸν Μέλανα ποταμὸν στρατοπεδεύ-
 σαμένους εἶργειν τὴν ἐκ Βυζαντίου στρατιὰν, ὅπως μὴ ἐξί-
 οισιν ἐπὶ τὰς αὐτῶν προσχωρησάσας πόλεις. αὐτὸς δὲ παρε-
 σκευάζετο ὡς ἅμα τοῖς ἐπιλοίποις στρατιώταις διὰ Πειρίνθου D
 καὶ Σηλυβρίας (ἦσαν γὰρ ἐπαμφοτερίζουσαι καὶ μηδετέρῃ
 20 βασιλείῳ καθαρῶς προσέχουσαι,) διελθὼν καὶ ὑποποιησάμε-
 νος, ἅμα πιγκέρην καὶ Ἀσάνην τοῖς στρατηγοῖς ἄχρι Βυζαν-
 τίου τῶν τειχῶν ἔλθῃ ἀποπειρασόμενος, εἰ προσχωροίη. ἐν
 Ἀδριανουπόλει δὲ ἐπεὶ τοῦ Καντακουζηνοῦ βασιλέως ἦκει

6. ἱκανόν add. M. 8. λάβονται P.

novarum incredibiliter cupidi, nullo non maleficio in vos grassaren-
 tar. Sed domos repetentes, eundem adversus me animum retinete
 et, quando res admonuerit, facto ostendite. Dehinc quaestoribus
 mandavit, ut si quid stipendiorum deberetur, mercenariis persolve-
 rent cum auctario. Aliis quoque ex agris redditus capientibus, auro
 large distributo, omnes pro cura sui multis verbis egregie gratias
 agentes, dataque occasione beneficium dignis datum esse demon-
 stratos pollicentes, domum dimisit. Qui uxoribus et liberis care-
 rent et si quis alius sponte sua remaneret, apud se retinuit. Postea
 ex praesentium delecta exercitum cohortium sedecim comparavit,
 quibus Ioannem Pincernam et Manuelem, uxoris fratrem, duces con-
 stituit: iussitque in agrum Byzantinum irrumpere et castris ad Ni-
 grum flumen positis, arcere quod erat Byzantii copiarum: ne contra
 urbes, quae in eius fidem transierant, egredi possent; ipse vero se
 instruebat, ut cum reliqua manu per Perinthum et Selybriam, (erant
 enim ancipites neutrique imperatori penitus adhaerebant,) ubi trans-
 iret illasque subiugasset, cum Pincerna et Manuele Assane ducibus
 ad ipsa Byzantii moenia accederet, experturus, ecquid frenum ac-
 ciperet. Adrianopolin allatis ab imperatore Cantacuzeno litteris, qui-

- A. C. 134** γράμματα, ὥσπερ καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσι κελεύοντα αὐτῷ προσέχειν ἢ δὴ βασιλεῖ γεγενημένῳ, οἱ δυνατοὶ μὲν τῶν πολιτῶν ἐδέξαντο προθύμως καὶ ἐκέλευον τὰ γράμματα ἀναγνώσκεισθαι ἐπ' ἐκκλησίας. ὁ δὲ ἄσπις δὲ οὐχ ἡδέως εἶχε, καὶ δῆλοι ἦσαν ὡς νεωτερίζοντες· οἱ δὲ τινες αὐτῶν καὶ φανερώς ἀν-5
- P. 44**α τέλιπον. οὓς ἀπῆλυνον πρὸς ὄργην οἱ δυνατοὶ οὐ λοιδορίας μόνον, ἀλλὰ καὶ μάστιγι χρῆσάμενοι. οἱ δὲ τέως μὲν πρὸς
- V. 357** τὴν ὕβριν τῶν δυνατῶν διεκαρτέρουσαν, δεδιότες τε αὐτοὺς οὐκ ὀλίγους ὄντας, καὶ δημαγωγῶν οὐκ ὄντων ἔτι, οἱ πρὸς ὄργην διερεθίσουσιν. ἐπεὶ δὲ ἐπεγένετο ἡ νύξ, Βράνος τις ἰο τοῦνομα τοῦ δήμου εἷς, σκαπάνη προσέχων καὶ χερσὶ καὶ γλίσχρως ἐκ τούτων ποριζόμενος τὸν βίον, καὶ δύο προσεταιρισάμενός τις ἐτέρους, οἱ Μουγδοφῆς καὶ Φραγγόπουλος προσηγορεύοντο, νυκτός τε τῶν δημοτῶν τὰς οἰκίας περιμύστες καὶ πείσαντες μὴ ῥάθυμειν, ἀλλ' ἐπανίστασθαι τοῖς δυνατοῖς, 15 ὡς οὐκ ἀπαλλαξόμενοι μόνον τῆς ὕβρεως ἐκείνων, ἀλλὰ καὶ
- B** τὰς οὐσίας διαρπάσοντες, καὶ χεῖρα οὐκ ὀλίγην συσθησάμενοι δημῳδῆ, ἐπιτίθενται τοῖς δυνατοῖς καὶ πάντων κρατοῦσι, πλὴν ὀλίγων, οἱ τὴν ἐπιβουλήν αἰσθόμενοι, τὸν κίνδυνον διέφυγον, κατακρύψαντες ἑαυτούς. κατακλείσαντες δὲ ἐν τοῖς πύργοις τῆς πόλεως καὶ ἐπιστήσαντες φρουράς, ἐπεὶ καὶ ἡμέρα ἤδη ἦν, πανδημεὶ ταῖς οἰκίαις τῶν εὐλοκῶτων ἐπελθόντες, τὰς τε οὐσίας διήρπαζον, ἔπειτα καὶ τὰς οἰκίας καθήρουν, οὐ μόνον τὰς ξυλώσεις περιαιροῦντες, ἀλλ' ὑπὸ μανίας καὶ τοίχους ἄχρι

bus perinde ut aliis urbibus mandabatur, ut sibi de cetero, iam imperatori renuntiato, obtemperarent, potentiores cives libenter eas acceperunt et in concione recitari iusserunt. At populus graviter tulit et seditionem emersuram apparebat; quidam etiam manifeste repugnabant. Quos principes civitatis ira commoti comprehendebant eosque non verbis tantum, verum etiam flagris castigabant. Alii interim propter istam potentum contumeliam se sustinebant, et quod timerent ipsos, quippe non paucos, et quod tribuni, qui plebem concitarent, nulli essent. Ut nox diem abstulit, Branus quidam vocabulo, homo plebeius, ligone victum aegre tolerans, duos sibi alios, Mugduphem et Phrangopolium, adsciscit. Hi noctu infirmorum aedes obeuntes hortantesque, ne desiderant, sed in potentiores insurgerent seseque et ab iniuria vindicarent et facultates eorum diriperent, cum multitudinem non modicam conflasset, optimates invadunt omnesque subiiciunt, extra paucos, qui insidias odorati, sese occultando periculum effugerant. Captis illis et per turrets urbis distributis custodibusque appositis, die iam claro certatim domos eorum cursant, fortunas diripiunt, aedificia diruunt, non tantum materialuram et contabulata destruentes, sed prae fu-

Σεμλίαν διαλύοντες. καὶ οὐδὲν ἦν ὃ, τι δεινὸν μὴ ἐτολμᾶτο. C. 134
 κατὰ τῶν τὰ Καντακουζηνῶ τοῦ βασιλέως ἤρημένων. πολλοὶ δὲ
 καὶ ἰδίῳ ἐνεκα διαφορῶν παραπήλαυσαν τῆς τοῦ δήμου φο- C
 ρῶς ἄλλοι δὲ καὶ χρημάτων σφίσι δφειλομένων, ὑπὸ τῶν
 βλαβόντων ἠτιάθησαν Καντακουζηνισμόν. οὕτω χαλεπὴ στάσις
 ἐξαρχῆς εὐθὺς ἀνήφθη. ἔδοξε δὲ καὶ μᾶλλον χαλεπωτέρα ἐκ
 τοῦ πρώτῃ παρ' αὐτοῖς γενέσθαι, ἐπεὶ ὕστερόν γε καὶ πᾶν
 τὸ Ῥωμαϊκὸν εἰς ὠμότερά πολλῶ καὶ χαλεπωτέρα ἐξετραπή,
 τῶν μὲν ἑκάσταχού δήμων τὸν βασιλέα Παλαιολόγον δεῖν
 100λομένων ἑαυτοῖς δεσπότην ἐπιφημιζέιν, τῶν ἀρίστων δὲ
 ἢ τῇ ἀληθείᾳ τῷ Καντακουζηνῷ προσκειμένων βασιλεῖ, ἢ τῶν
 ἀπόρων καὶ νεωτερίζειν βουλομένων τὴν ἴσην αἰτίαν ἐπαγόν-
 των οὐκ ἔκ τινος ἐλέγχου. ῥᾶσται δὲ αὐτοῖς ἐγίνοντο αἱ ἐπα-
 γωγαὶ χρήματά τε ἔχουσιν, ἃ ἔδει τοὺς ἀπόρους διαρπαζέιν, D
 15καὶ μὴ βουλομένοις τοῖς ἄλλοις ὁμοίως συνασχημονεῖν. καὶ
 ὃ τε δῆμοι καὶ πρότερον πρὸς τοὺς ἀρίστους ἐκ τοῦ παρ' αὐ-
 τῶν ἄγεσθαι καὶ φέρεσθαι ἐν τῆς εἰρήνης τοῖς καιροῖς πολ-
 λὴν ἔχοντες ἀπέχθειαν, ἄλλως τε καὶ διαρπαζέιν τὰς οὐσίας
 αὐτῶν ἐπιζῶντες πολλὰς οὐσας, ἐτοιμοὶ ἦσαν πρὸς τὰς στά-
 20σεις καὶ ἐξ ἐλαχίστης προφάσεως καὶ τὰ δεινότατα ἐτόλμων.
 ὃ τε στασιασταὶ ὡς ἐπιπολὺ τῶν ἀπορωτάτων καὶ λωποδυτῶν
 καὶ τοιχωρύχων ὄντες, αὐτοὶ τε ὑπὸ τῆς πείνης ἀναγκαζόμενοι P. 443
 οὐδὲν εἴασαν ἀτόλμητον, καὶ τοὺς δῆμους ἐνήγον πρὸς τὰ ἴσα,

2. τοῦ om. P. 10. αὐτοῖς P.

rore etiam muros usque ad fundamenta evertentes; nec erat quid-
 quam adeo horribile, quod illi contra Cantacuzeni partium studiosos
 reformidarent. Complures item propter privatas controversias hoc
 furore populari ad suam utilitatem abusi sunt. Alii praeteres, cum
 ipsis pecunia deberetur, a debitoribus Cantacuzenismi accusabantur.
 Ita seditio a principio statim perniciose exstitit. Visa est autem eo
 perniciosior, quod apud eos primum facta esset: nam postea nomen
 totum Romanum ad saevitiam multo immaniore conversum est,
 cum ubique populi omnes Palaeologum sibi dominum promulgandum
 censerent, optimatibus vel sincere a Cantacuzeno stantibus, vel
 egentibus et rerum novarum studiosis idem criminis loco, sed nulla
 probatione illis obiectantibus. Facillime porro invadebantur, qui
 habebant pecunias, quas pauperiores diriperent, et nolebant cum
 aliis turpiter se gerere. Plebs quoque etiam ante optimatibus in-
 fensa erat eo, quod tempore pacis praedae ipsis ac populationi
 esset. Et cum spes diripiendorum bonorum, nec exiguorum, acce-
 deret, a tumultu seditioneque haud abhorrebant: atque ex levissima
 occasione audebant atrocissima. Seditionum auctores plerique erant
 egestate perditii, perfossores parietum: et cum ipsi mendicitate co-
 acti, nullum malum facinus detrectarent, vulgus ad similia indu-

Cantacuzenus II.

12

- A. C. 1341 τὴν πρὸς βασιλέα τὸν Παλαιολόγον εὐνοίαν ὑποκρινόμενοι. διὸ καὶ πιστοτάτους ἑαυτοὺς προσηγορεύεασιν. Ὑστερον δὲ ὥσπερ τι νόσημα κακότητες καὶ δεινὸν τὴν πᾶσαν ἀρχὴν ἐπινεμόμενον Ῥωμαίων, καὶ τῶν πρότερον δοκούντων μετρίων καὶ ἐπιεικῶν πρὸς τὴν ὁμοίαν ὕβριν ἐξεκαλέσατο πολλοὺς. ἐν μὲν γὰρ εἰ-5
ρήνῃ καὶ πολέμων ἀπουσίᾳ αἱ τε πόλεις καὶ οἱ ἰδιῶται ἀμεί-
νους ἔχουσι τὰς γνώμας καὶ πρὸς αἰσχρὰς καὶ φαύλας πρά-
ξεις ἤκιστα ἂν ἐξάγοιντο διὰ τὸ μὴ ἐς ἀκουσίους ἀνάγκας
B περιπίπτειν. ὁ δὲ πόλεμος τὴν καθημέραν ἀπορίαν ὑφαιρού-
μενος, βίαιος διδάσκαλος καὶ τῶν πρότερον δοκούντων ἀτολ-10
μῆτων γίνεται. ἐστασίαζον οὖν αἱ πόλεις πᾶσαι κοινῇ πρὸς
τοὺς ἀρίστους, καὶ οἱ ὑστεριζοντές που πύσσει τῶν προγε-
γεννημένων πολλὴν ἐπεδείκνυντο ὑπερβολὴν καὶ μέχρι φόνων
V.358 ἐχώρησαν, καὶ τούτων ἀπανθρώπων, καὶ ἥ, τε ἀλόγιτος
ὄρμη ἀνδρία ἐνομίσθη καὶ ἡ ἀναληθία πρὸς τὸ συγγενές¹⁵
καὶ ἀσυνπάθεια βεβαία πρὸς τὸν βασιλέα πίστις· καὶ ὁ μὲν
πρὸς βασιλέα τὸν Καντακουζηνὸν χαλεπαίνων καὶ πρὸς ἑ-
βρεῖς ἐξαγόμενος αἰσχρὰς καὶ χαλεπὰς, πιστὸς ἐδόκει, ὁ σω-
φρονῶν δὲ καὶ γλώσσης κρατῶν καὶ τὸ προσῆκον ἤθος δια-
σώζων ὑποπτος ἦν εὐθύς. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἐπιβουλεύσαι²⁰
C καὶ ψεύδη καὶ συκοφαντίας πλάσασθαι δόκησιν συνέσεως
παρεῖχε. καὶ ἡ προδοσία τῶν οἰκειοτάτων ὥσπερ τι τῶν
ἀγαθῶν ἐπετηδεύετο μετὰ ὀνόματος εὐπρεποῦς. οὕτω πᾶσα

cebant, interea se Palaeologi imperatoris cupidos simulantes et se eius fidissimos appellantes. Tandem quasi morbus quidam gravis ac pestifer totum Romanum depastus imperium, multos etiam, qui prius moderati et lenibus videbantur ingenis, ad similem insolentiam provocavit. Nam in pace, dum bellum abest, cum urbes, tum privati probam mentem possident turpesque et vitiosas actiones nequaquam suscipere: quia scilicet invitos ad id nulla necessitas urget. At vero bellum quotidianam copiam subtrahens et imminuens, violentus magister fit etiam eorum, quae prius nefaria ducebantur. Universae igitur urbes communiter contra optimates insurgere et si quae forte in eo tardiores fuissent, auditione alibi gestorum postea modum omnem excedebant et usque ad caedes quoque, easque truculentas, procedebant impetusque rationis experti, fortitudo, indolentia erga amicos et a miseratione alienus animus, constans erga imperatorem fides nominabatur: quique imperatorem Cantacuzenum odisset et in eum foeda et acerba maledicta iactaret, fidelis habebatur. Contra modestus et linguae continens et decorum in dictis factisque observans, statim suspectus fiebat. Eodem modo insidias tendere mendaciaque et calumnias comminisci, opinionem prudentiae conciliabat; familiarissimorumque proditioni, velut bono alicui honorifici nominis consecrando opera dabatur. Sic omne genus

ἰδέα κακοτροπίας διὰ τὰς στάσεις ταῖς πόλεις τότε ἐπεδεί- A.C. 1341
 χθη καὶ οὐδὲν ἦν, ὅ, τι μὴ οἱ ἐπιεικέστεροι ὑπέμενον. οἱ
 μὲν γὰρ ἄριστοι αὐτίκα διεφθείροντο, ἢ τὴν προτέραν πρὸς
 βασιλέα τὸν Καντακουζηνὸν εὐνοίαν ἐπικαλούμενοι, ἢ τὸ μὴ
 5 ἐν τῷ αὐτίκα ἐκείνῳ πολεμεῖν· οἱ μέσοι δὲ τῶν πολιτῶν, ἢ
 ὅτι οὐ συνηγωνίζοντο τοῖς στασιάζουσι, ἢ φθόνῳ τοῦ περι-
 εῖναι καὶ ἡ ἀνθρωπεῖα φύσις εἰωθυῖα καὶ παρὰ τοὺς νό- D
 μους ἀδικεῖν αἰεὶ, τότε μᾶλλον ἔδοξεν ἀκρατῆς μὲν οὔσα
 πρὸς ὀργὴν, ἢν μὴ ὑπὸ τῶν ἀρχόντων σωφρονίζηται, κρείσ-
 10 σων δὲ τοῦ δικαίου, τῶν περὶ τούτου νομίμων ἀνηρημένων,
 πολεμῖα δὲ τοῦ κρείττονος, ἂν περιγίνεσθαι εἴξῃ.

κθ'. Ὁ μέντοι ἐν Ἀδριανουπόλει δῆμος ἐπεὶ τοὺς δυνα- P. 444
 τοὺς αὐτῶν δεσμάτας εἰς Βυζάντιον παρέρειψαν, δεισάντες,
 μὴ ἐγγὺς βασιλεὺς διατρίβων ὁ Καντακουζηνὸς ἀθρόον αὐ-
 15 σιολὸς ἐπιστρατεύσῃ καὶ οὐχ οἰοῖτε ἀμύνεσθαι ὡς διὰ τὸ
 τοὺς στρατευσόμενους μικροῦ δεῖν ἅπαντας τοὺς μὲν ἐαλωκέ- B
 ναι, τοὺς δὲ μηδὲ τῶν οἰκιῶν προκύπτειν, ἐν αἷς κατεκρύ-
 ποντο, τολμᾶν, ἄλλως τε μηδ' ἐκ Βυζαντίου βοήθειάν τινα
 σφίσι προσδοκῶντες ἦξειν· (ἦδσαν γὰρ ἐκεῖ τὴν Καντακου-
 20 ζηνῶν τοῦ βασιλέως στρατιὰν ἐστρατοπεδευμένην·) πρὸς βα-
 σιλέα τῶν Μισσῶν πέμπονσι πρᾶσβείαν, δεόμενοι σφίσι κατὰ
 τάχος βοηθεῖν. Ἀλέξανδρος δὲ, ὥσπερ ἦν εἰκὸς, οὐ διὰ τὴν
 στάσιν μόνον, ἀλλὰ καὶ χρήμασι νομίσας, εἰ διαφθείρειε

8. ἔδοξεν M., ἔδειξεν P.

improbitatis et nequitiae propter seditiones tunc per civitates usur-
 patum est; nec erat quidquam incommodorum, quod boni non
 perpeterentur. Nam optimates mox e medio tollebantur, aut ob
 pristinam erga imperatorem Cantacuzenum voluntatem, aut quod
 tum arma pro illo non capessarent. Medii autem cives trucidabantur,
 aut quia seditiosos non adiuvarent, aut invidia, quod superessent. Et
 natura humana, quae etiam contra leges semper peccare consuevit,
 tunc praecipue impotenter furere videtur, cum a magistratibus non
 coercetur: iureque ipso potentior, sublatis secundum id legitimis,
 etiam Deo, si vincere liceat, arma inferre non metuat.

29. Populus Adrianopolitanus, postquam primores civitatis vin-
 ctos Byzantium misit, formidans, ne imperator Cantacuzenus prope
 absens, cum universo exercitu urbem adoriretur: nec posset se de-
 fendere, quod milites omnes ferme partim capti essent, partim e
 domiciliis, ubi latebant, prospicere non auderent: ad haec nullum
 Byzantio subsidium expectans: (sciebat enim in eius agris stativa
 habere Cantacuzenum,) ad regem Moesorum legatos celeres suppre-
 tias oratum mittit. Alexander autem, ut erat verisimile, non pro-
 pter seditionem tantummodo, sed etiam pecunia (si magistratus us-

A.C. 1341 τοὺς ἄρχοντας τῆς πόλεως, πείσειν αὐτῶ ῥαδίως προσχωρήσειν, ἤκεν εἰς Ἀδριανούπολιν οὐδὲν μελλήσας. τῶν μὲν οὖν C μελετωμένων ἤρυσεν οὐθέν. οἱ γὰρ τὴν πόλιν ἄγοντες σύμμαχον ἔφασαν, οὐ δεσπότην κεκλημέναί. βασιλέα δὲ τὸν Καντακουζηνὸν οὐ τὰ τυχόντα ἔβλαψεν ἢ ἐκείνου ἄφιξις, νομι-5 σθεῖσα παρὰ πᾶσιν ὡς ὑπὲρ βασιλίδος ἐγεγόνει. ἦτε γὰρ πρὸς τὸν Μέλανα ποταμὸν ἀπεσταλμένη παρ' ἐκείνου στρατιὰ καὶ οἱ στρατηγοί, μὴ νομίσαντες λυσιτελεῖν ἐνταῦθα διακινδυνεύειν, τοῦ βασιλέως σφίσι πολιορκουμένου παρὰ τῶν Μυσῶν, ἐπανεξεύγνυον. ἐν δὲ τῇ ἀναχωρήσει τῶν τε συγ-10 κλητικῶν τινες καὶ οὐκ ὀλίγοι στρατιῶται τοὺς στρατηγούς καταλιπόντες, διεδίδρασκον εἰς Βυζάντιον. ὧν ἦν καὶ ὁ Βατάτζης Ἰωάννης, τάξιν ἄγων τὴν Ἀχυραϊτῶν προσαγορευο- V. 359 μένην. καὶ αἱ τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας πόλεις, ὅσαι βασιλεῖ τῷ Καντακουζηνῷ ὑπήκοοι ἦσαν, τὴν ἐσβολὴν τῶν Μυ-15 δσῶν πυθόμεναι ὡς κατὰ βασιλέως γένοιτο, πλὴν ὀλίγων λίαν πρὸς βασιλέα συναπέστησαν καὶ τοὺς τε ἄρχοντας αὐτῶν καὶ τῶν πολιτῶν συλλαμβάνοντες τοὺς δυνατοὺς, ὑπὸ δεσμοῦς εἰς Βυζάντιον ἀπεκόμιζον. τὰ ἴσα δὲ καὶ αἱ κατὰ τὴν Ροδόπην πόλεις ἔδρων· καὶ κοινὸς ἦν ὁ πόλεμος πρὸς τε Καν-20 τακουζηνὸν τὸν βασιλέα καὶ τοὺς παρ' ἐκάστοις δυνατοὺς. σχεδὸν γὰρ τοι εἰς δύο διήρητο τὰ τῶν πολιτειῶν, καὶ οἱ μὲν ὀλίγοι τὰ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως ἔδρων, οἱ δὲ ἄλλοι δὲ ὑπὸ τῶν στασιαστῶν ἀγόμενοι καὶ τῶν ἀπόρων, τὰ βασιλίδος ἤρουντο μᾶλλον. κρείττους δὲ οἱ πολλοὶ πανταχοῦ25

bis videlicet corrupisset) deditionem civibus se persuasurum opinatus, citra prolationem Adrianopolin venit. Sed frustra fuit: urbis enim rectores socium se, non dominum vocasse aiebant. At enim Cantacuzeno eius adventus non vulgariter nocuit, omnibus eum imperatricis causa advenisse existimantibus. Nam et missum ab illo agmen ad flumen Nigrum et duces, rati non expedire illic manere cum periculo, imperatore a Moesis obsesso, recesserunt: nonnullique primarii ac bona pars militum, relictis ducibus, Byzantium aufugerunt, e quibus erat Ioannes Batatzes, Achyraïtarum aciei praepositus. Et Thraciae Macedoniaeque oppida, quotquot in Cantacuzeni ditionem se tradiderant, paucis admodum exceptis, ut Moesos contra eum irruisse intellexerunt, simul ad Augustam defecerunt locupletioresque cives, cum praefectis vinculis constrictos, Byzantium deportarunt. Similia Rhodopes oppida designarunt; communi- que adversus Cantacuzenum et potentiores cuiusque oppidi cives bellum gerebatur: ferme enim in duas factiones discesserant, paucisque a Cantacuzeno facientibus, plebs a seditiosis et egentibus sollicitata, imperatrici favebat potius; ubique autem popularis multi-

γινόμενοι, διέφθειρον τοὺς δυνατοὺς, καὶ σὺγκυσις δεινὴ. **A. G. 1341**
καὶ ἀταξία τὰς πόλεις κατέχευε. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Μυσῶν **P. 445**
βασιλεὺς ἐπεὶ τὴν Ἀδριανοῦ κατασχεῖν οὐκ ἠδυνήθη, πρὸς
Διδυμοτείχῳ ἑστρατοπέδευσε ἐλθὼν, μήπω διαβὰς τὸν Ἐ-
58ρον. στρατιὰν δὲ ἀπολεξάμενος ἐκ τῆς ἰδίας οὐκ ὀλίγην,
πρὸς τὰς κατὰ Θράκην ἐξαπέστειλε πόλεις ληϊσομένους. οὕτω
δὲ συμβάν, ἧ ἐκ Βυζαντίου μετὰ Ἀγγέλου τοῦ πιγκέρου
ἀναστρέφουσα στρατιὰ, οὐκ ὀλίγοις αὐτῶν περιτυχοῦσα καὶ
κρείττων γενομένη, ἀπέκτεινε κατὰ τὴν μάχην. ὁμοίως δὲ
10 καὶ περὶ τὰ παράλια τῆς Θράκης χωρὶς στρατιὰ Περσικὴ
ἐπὶ λείαν καὶ αὐτὴ περαιωθεῖσα, τοῖς ὑπολοίποις τῶν Μυ-**B**
σῶν κατὰ τύχην συντυχοῦσα, ἀπέκτεινέ τε καὶ εἴλε ζῶντας
ἐξ αὐτῶν πολλοὺς. οἱ δὲ λοιποὶ πρὸς τὸ στρατόπεδον τὸ
αἰεὶ ἐπανῆλθον, οὐ μόνον ἔχοντες μηδὲν, ἀλλὰ καὶ τῶν
15 ἰδίων πολλοὺς ἀποβαλόντες. Ἀλέξανδρος δὲ καίτοι πρότερον
καταφρονητικῶς πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα διακείμε-
νος, οἷα δὴ οἰόμενος μηδὲ ὀλίγα δυνάμενον ἀντιτάττεσθαι
πρὸς αὐτὸν, πρὸς τῷ πληγῆναι ἀμφοτέρωθεν ὑπὸ τε Ῥωμαί-
ων καὶ Περσῶν, ἔτι καὶ τὸν βασιλέα πυθόμενος ἐν Διδυμο-
20 τείχῳ στρατιᾶς πολλῆς καὶ ἀγαθῆς εὐπορεῖν, ἔδδισε καὶ περὶ
τῶν ὑπολοίπων, μὴ οὐκ εἰς ἀγαθὸν αὐτῷ ἢ τόλμα ἀποβῆ,
καὶ πέμψας πρεσβείαν, διελέγετο περὶ εἰρήνης. τῶν δὲ βα-
σιλεῖ συνόντων οἱ ἐν ἡλικίᾳ καὶ θρασύτεροι τὰς ὁρμὰς, μὴ **C**
δέχεσθαι παρήνουν τὴν εἰρήνην, ἀλλ' ἐξώρμων βασιλέα μᾶλ-

7. μετὰ om. P.

13. τὸ ante στρατόπεδον add. M.

tudo superior, ditiores interimibat, miseraque confusio ac pertur-
batio urbes occupabant. Alexander cum Adrianopolim obtinere ne-
quiuisset, prope Didymotichum, Hebro nondum transitio, castra
locavit delectamque de exercitu manum non modicam ad urbes
Thraciae depopulandas misit. Tum qui ex agro Byzantino cum An-
gelo pincerna revertebantur, plurimis eorum obvii, conflictu eos
occidunt. Similiter circa maritima Thraciae loca Persae, cum et
ipsi populatum transmisissent, reliquis Moesis casu occurrentes, ali-
quot interfectis, complures capiunt: ceteri ad exercitum suum non
modo sine praeda, sed et multis suorum amissis, se recipiunt. Ale-
xander quamquam prius Cantacuzenum contemneret, quod sibi ne
paulum quidem resistere posse opinaretur, cum, praeterquam quod
utriusque et a Romanis et a Persis susus esset, audisset insuper,
ipsum Didymotichi habere magnum numerum strenuorum militum,
reliquis suis timuit, ne forte secus eveniret audacia; missisque ora-
toribus de pace egit. Quae imperatori militabat iuventus, aetatis
fervore animosior, pacem dissuadere magisque ad proelium impel-

A. C. 1341 τον πρὸς τὴν μάχην. ὁ δὲ οὐκ ἐπειθετο, πρὸς οὐδὲν οὐκίματος τὸν πόλεμον αὐτοῦς λυσιτελήσειν. „εἰ μὲν γὰρ πρὸς μόνους“ ἔφασκε „Μυσοὺς ἦν ὁ ἀγὼν ἡμῖν, εἶχεν ἂν τινα ἢ τόλμα λόγον· νυνὶ δὲ οὐ μᾶλλον τούτους ἡμᾶς, ἢ ὅπως Βυζαντινοὺς ἀμυνομένα χρὴ σκοπεῖν. ἂν τε γὰρ νικήσωμενδὲ Μυσοὺς, οὐδὲν ἔσται πλέον, ἢ ὅπως ἐνθρόνδε ἀπελάσωμεν· ὅπερ αὐτοῖς ἀνάγκη πράττειν, ἂν τε ἡττηθῶσιν, ἂν τε μὴ· ἔαν δὲ ἡττώμεθα αὐτοὶ, ὥσπερ καθ' ἡμῶν αὐτῶν ἐξῆπότη-
 D δος στρατηγήσομεν τοῖς πολεμίοις. ὥστε τί ἂν εἴη μᾶλλον ἐκείνοις ἡδίων καὶ λυσιτελέστερον, ἢ ἡμᾶς αὐτοὺς ὑπ' ἀβου-10 λίας ἢ ἐκείνοις εὐχῆς ἄξια νομίζεται, ποιεῖν; ἄλλως τε οὐδὲ Ἀλεξάνδρου πρόφασιν ἡμῖν δικαίαν πρὸς τὸν πόλεμον παρεσχημένον, ἀδικοῖμεν ἂν, εἰ μὴ διαλύεσθαι ἐθέλοισιν. οὐ γὰρ ἡμῖν γε ἐπεστράτευσεν, ἀλλ' ἐφ' ἑτέραν πρόφασιν ἐλθὼν, ἅκων ἔβλαψεν ἡμᾶς· ὥστε καὶ ἐκ τοῦ μὴ λυσιτελεῖν ἡμῖν τὸν πό-15 λεμον καὶ ἐκ τοῦ μὴ πρόφασιν δικαίαν εἰληφέναι τὴν εἰρήνην μᾶλλον αἰρετέον.“ τοιαῦτα εἰπὼν, τοὺς πρέσβεις προσεκαλεῖτο καὶ ἐχρημάτιζε περὶ σπονδῶν. καὶ ἐπεὶ κακίστοι διαλύεσθαι ἦσαν ἔτοιμοι, αὐτοῖς μὲν δῶρα παρασχωῶν, ἀπέπεμπεν εἰς τὸ στρατόπεδον. πρεσβείαν δὲ πέμψας πρὸς Ἀ-20 λέξανδρον, καὶ αὐτὸς ἐβεβαίον τὰς σπονδάς. βουλομένων δὲ τῶν βασιλέων καὶ ἀλλήλοις συνελθεῖν ἐπὶ φιλίας μᾶλλον βι-
 P. 446 βαιώσει, διεκώλυσεν ὁ χειμῶν ἐπιγενόμενος σφοδρός· ὅφ'

6. ἀπελεύσονται. M. mg.

lere. Ille repudiare consilium, ut parum utile. Si enim, inquiebat, cum solis Moesis certamen nobis esset, non sine aliqua ratione auderemus: nunc non magis quomodo horum, quam quomodo Byzantium a nobis vim prohibeamus, considerandum est. Sive enim Moesos vicerimus, nihil consequemur aliud, quam ut hinc abeant; quod quidem necessario iam facere debent: sive vincamur ipsi, velut de industria hostes contra nosmet, tamquam duces eorum, adducemus. Quid igitur illis iucundius atque fructuosius, quam nos ipsos stultitia quadam committere, quod ipsi ut difficile vobis expectandum censent? Ad haec cum Alexander iustam nobis pugnae occasionem non obtulerit, iniusti simus, nisi pacem cum eo coniungamus; non enim nos petivit, sed cum alia de causa huc venisset, nobis haud volens nocuit. Quare quia nec profutura est nobis dimicatio, nec idonea eius causa offertur, pax amplectenda est. His dictis legatos accersit; de foedere respondet et ad id promptos donis honorat atque ad suos remittit; ipseque per suos ad Alexandrum legatos foedus confirmat. Dum autem reges ad constabiliendam amicitiam pararent convenire, hiemis intervenientis asperitas rem distinuit: praes qua cum Moesi in tabernaculis perdurare

οὐ μὴ δυνάμενον τὸ στράτευμα Μυσῶν διακαρτερεῖν ἐπὶ Δ. Β. 134, σκηνῶν ἀνεξεύγνων εἰς τὴν οἰκίαν, στρατιωτῶν τε καὶ ἑπ- V. 360 πων αὐτοῖς ὑπὸ κρούσας τινῶν ἀπολομένων. μετὰ τοῦτο δὲ βασιλεὺς ὁ Καντακουζηνὸς πρὸς βασιλίδαν πρεσβείαν αἰθίς ὑπέκομψε περὶ εἰρήνης. ἤξιόν τε, μὴ διὰ τὴν προτέραν κακοβουλίαν τοῖς ἴσοις ἢ καὶ χείροσιν ἐπιχειρεῖν, ἀλλὰ συνιδόντας ἐκ τῶν πραττομένων, ὡς οὐκ ἂν λυσιτελήσειεν ὁ πόλεμος, ἀλλὰ τὰ Ῥωμαίων ἄρδην διαφθερεῖ, αἰρεῖσθαι τὴν εἰρήνην. καὶ γὰρ καὶ αὐτὸν, καίτοι δυνάμενον ἀμύνεσθαι τοῖς ἴσοις, καταθέσθαι μάλιστα τὸν πόλεμον ἐθέλειν τοῦ κοινῆ λυσιτελοῦντος ἕνεκα. ἐπρέσβευον δὲ ὅ, τε πρότερον ἦκων Β εἰς πρεσβείαν Δημήτριος ὁ Σγουρόπουλος καὶ ὁ Πόθος Ἰωάννης, τοῖς Ἀγγέλω τῷ πυγκέρην οἰκίοις συγκατελεγμένους. πρὸς μὲν οὖν τὴν πρεσβείαν οἱ ἐν Βυζαντίῳ τὰ βασιλίδος 15 δωικοῦντες ἀπεκρίναντο οὐδέν. τῶν πρέσβευον δὲ τὸν ἕτερον μὲν ὀλίγα λαιδορήσαντες, εἶχον ἐν φρουρῇ· Σγουρόπουλον δὲ πολλὰς αἰκισάμενοι πληγὰς καὶ τὴν ὑπὲρ πικρίαν περικείραντες καὶ κεφαλὴν, ἐπόμπευον ἐπὶ τῆς δημοσίας ἀγορᾶς. εἶθ' ὑπὸ κλοιοῖς κατεῖχον κατακλείσαντες δεσμοτηρίῳ. τὴν διαφορὰν 20 δὲ τῆς τιμωρίας ἐνεποιεῖ τὸ τὸν μὲν ἐκ τῶν οἰκίων βασιλέως εἶναι, εἰς οὓς ἔδει πᾶσαν ἐνδείκνυσθαι πικρίαν καὶ μη- C δημίαν ὕβρεως ἄλλείπειν ὑπερβολὴν· ἅμα μὲν κακῆνον δι' αὐτῶν ἡγουμένους ἀτιμοῦν, ἅμα δ' ἵνα καὶ πρὸς ἅμυναν διερεθίζωσιν, ἀποθέμενον τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης λογισμοῦς.

nequirent, militibus et equis aliquot enectis frigorum magnitudine, domum reverterunt. Post haec imperator Cantacuzenus Augustam de pace iterum appellat petitque, ne, qua prius temeritate, paria aut deteriora etiam in posterum aggrediatur. Quin potius cum ex antea actis iam cognoverit, bellum istuc Romanum imperium funditus perditurum, pacem admittat: se quoque, licet par pari referre possit, communis boni causa ab armis libentissime discessurum. Legatus erat, qui et alias, Demetrius Sguropulus, et una Ioannes Pothus ex Angeli pincernae domesticis. Ad legationem qui Byzantii pro imperatrice tractabant imperium, nihil respondent, sed legatum alterum multis adpersum conviciis in custodiam compingunt; Sguropulum vero verberibus indignissime coopertum pilisque barbae et capitis nudatum, in foro ut in pompa publice spectandum statuunt. Deinde iniectis collo vinculis, in carcerem trudent. Supplicii differentiam faciebat, quod hic esset ex imperatoris familiaribus, in quos oporteret omnem acerbiteriam effundere nullamque, quantumvis atrocem, iniuriam non conferre: cum hoc modo se ipsum Cantacuzenum ignominia in illis multare arbitrarentur, simul ut eum ad ultionem, pacis cupiditate abiecta, irritarent. Erant siquidem

A. C. 134. ἐδέδισαν γὰρ, μὴ καὶ τῆς βασιλίδος τὴν εἰρήνην ἐλομένης, ἀπόλωνται αὐτοί, τῶν παρόντων κακῶν αἰτιώτατοι ὄφθίντες. τὸν Πόθον δὲ ἐσκέπτοντο μετὰ μικρὸν τοῦ δεσμοτηρίου ἀπολύσαντες, Πιγκέρην προσπέμψαι, πολλὰ ἐπαγγελλόμενοι καὶ θάυμαστὰ, εἰ βασιλέως ἀποστάς ἔλοιτο μᾶλλον σὺν αὐτοῖς⁵ ἐκείνῳ πολεμεῖν. διὸ καὶ προσηθέστερόν πως προσηρέχθησαν. ὀλίγῳ δὲ ὕστερον καὶ Συραλὴν κρατήσαντες πρὸς Χίον δια-
 D περαιούμενον ἐπὶ βασιλέως, ὅτι καὶ αὐτὸς τῶν οἰκειοτάτων ἐκείνῳ ἦν, ἀγαγόντες πρὸς Βυζάντιον καὶ τρίχας καὶ γένειον περιελόντες, ὧν τε ἐπιθέντες τετραμμένον ἐπὶ τὸν προκτὸν,¹⁰ ἠνάγκαζον τὴν ὄνου κατέχειν οὐρανὸν ἐφ' ὕβρει πλείονι. καὶ τοῦτον ἐθριάμβευον τὸν τρόπον.

P. 447 λ'. Ἐπεὶ δὲ αἱ πόλεις πᾶσαι πλὴν Παμφίλου καὶ Κο-
 πρίνου πόλεων κατὰ τὴν Θράκην καὶ φρουρίου τινὸς Ἐμπυ-
 B θίου προσαγορευομένου, ὅπερ ἐγγὺς Διδυμοτείχου πολλοὺς¹⁵
 πρότερον χρόνοις ἐξ αὐτῶν κρηπίδων ἐδείματο ὁ βασιλεὺς, πρὸς βασιλίδα συναπέστησαν, ὥσπερ ἐκ συνδήματος τὰ τε
 V. 361 βασιλέως διηρπάζετο ἐν πάσαις σχεδὸν δισεπαρμένα, (ἃ καὶ μᾶλλον ἐπεισε τοὺς ἑκασταχοῦ ἔκπολεμοθῆναι πρὸς αὐ-
 τὸν, ὀρῶντας οὐκ ὀλίγον τὸ κέρδος τοῦ πολέμου,) καὶ τὰ²⁰
 τῶν ἐκείνῳ προσεχόντων ἢ ἀληθῶς, ἢ καὶ ὑποπτεομένων ἐκ τινος αἰτίας. τὸν μὲν οὖν τῶν χρημάτων ἀριθμὸν, ὅσος ἐν Βυζαντίῳ καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὑπὸ τῶν τὰ βασιλίδος

8. ἐκ βασιλέως M. 13. Κοπρίνου M, quoque, non, ut Intpr. legit, Πρίνου.

in timore, si imperatrix pacem non respueret, ne ipsi ut malorum istorum capita et auctores pessum irent. Pothum vero, paulo post e carcere liberum, ad pincernam remittere decernebant cum pollicitationibus multis et eximiis, si se contra imperatorem vellet socium adiungere. Quare et mitius aliquanto eum habuerunt. Non diu post etiam Syralem, missu imperatoris in Chium navigantem, ut eius familiarissimum interceperunt ac Byzantium perductum, mento et capite rasis, asino imposuerunt, sic, ut facie ad clunes obversus, maioris causa dedecoris caudam bestiae pro frono tenere cogereetur. Et ad hunc quidem modum isti triumpharunt.

30. Postquam urbes omnes, praeter Pamphilum et Coprinum in Thracia et castellum quoddam Emphythium nomine, quod prope Didymotichum multo antea a fundamentis Cantacuzenus aedificarat, ad imperatricem quasi per coniurationem desciverunt, eius opes in singulis propemodum collocatae diripiuntur, quae etiam cuilibet earum ad arma in eum capessenda incitamento erant, belli lucrum non exiguum cernenti. Eorum item fortunae, qui aut vere illi favebant, aut ob aliquam causam favoris et gratiae suspecti erant

πρατιόντων διηρηπάγη βασιλέως τε καὶ τῆς μητρὸς, σαφέ-Α. C. 1341
 στατα εἶπειν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ τῶν ἐχόντων αὐτῶν εἰδότεων C
 ἐπὶ πλῆθους ἀκριβῶς. βοσκημάτων δὲ βοῶν μὲν ἀγέλαι πολ-
 λαί, ἐς πεντακισχιλίας ἔχουσαι νομάδας ζεύγη δὲ, οἷς ἐχρη-
 5το πρὸς τὰς γεωργίας, χίλια ἔπκοι θήλειαι νεμόμεναι πεν-
 τακόσιαι πρὸς δισχιλίας, κάμηλοι διακόσιαι, ἡμίονοι τρια-
 κόσιαι, ὄνοι δὲ πεντακόσιοι συμβώσιά τε ἐς πέντε μυριάδας
 ἔχοντα συῶν, καὶ προβάτων μυριάδες ἑπτὰ καρπῶν δὲ ἄπι-
 10στόν τι χρῆμα καὶ δυσαρθμυτον κομιδῆ. ὧν ἀπάντων ἐν
 χρόνῳ ἀποστερηθεὶς βραχεὶ, οὐδὲν ἀγεννὲς ἢ μικροψυχον ἐ-
 φθόγγετο· ἐκεῖνο δὲ ἦν ἴα μόνον, ὅτι εἰς οὐδὲν χρήσιμον ἀνά-
 λωτο τῷ κοινῷ. αὐτὸς γὰρ ἰσχυρίζετο οὕτω διανενοῆσθαι,
 ὡς πάντα ἀνυλώσων τῆς Ῥωμαίων ὠφελείας ἔνεκα. ἐν Βυ- D
 ζαντίῳ δὲ τοῦ στρατεύματος ὁ τοῦ βασιλέως κηδεστῆς Ἀν-
 15δρόνικος ὁ Ἀσάνης στρατηγὸς ἀποδειχθεὶς καὶ τὸν πρὸς τὸν
 γαμβρὸν πόλεμον ἀναδεξάμενος, ἄρας ἐκεῖθεν, τὰς κατὰ
 Θρακίην περιήει πόλεις, πάντων προθύμως ὑποδεχομένων
 καὶ συναιρομένων πρὸς τὸν πόλεμον τὰ δυνατά. βασιλεὺς
 δὲ ὁ Καντακουζηνὸς πολλῆς μὲν καὶ ἀγαθῆς εὐπόρει στρα-
 20τιαῖς στρατεύεσθαι δὲ ἀμήχανον ἦν διὰ τὴν ὄραν, καταφυ-
 γὴν τῆς στρατιᾶς πρὸς τοὺς ὑέτους καὶ τὴν χιόνα οὐκ ἐ-
 χούσης, ἐκπεπολεμωμένων ἤδη πάντων. ὅθεν, εὐδίας μὲν P. 448

6. χιλίας M. pro δισχιλίας.

Quantum igitur pecuniae imperatori et matri eius Byzantii et in aliis civitatibus ab imperatricis factione ablatum sit, non potest ad unquam dici: cum nec ipsis, qui eam asservabant, propter granditatem numerus eius plane constiterit. Pecorum autem, boum quidem pascualium in multa armenta dispertitorum fuerunt ad quina millia, ruricularum iuga mille: equae pascuales mille quingentae, cameli ducenti, muli trecenti, asini quingenti. Greges suilli ad quinquaginta millia porcorum continentes; ovium septuaginta millia; frugum acervi incredibiles et omnino innumerabiles. Quibus omnibus brevi tempore spoliatus, nihil imbelle aut pusillanimum locutus est. Illud dumtaxat ei tristitiam movebat, quod tantae opes ad nullum rei publicae commodum, (in cuius emolumentum ipse omnia impendere se cogitasse affirmabat,) converterentur. Byzantii copiarum dux Andronicus Asanes, Cantacuzeni socer, declaratus, bello contra generum recepto, inde profectus, Thraciae urbes obibat, omnibus eum cupide excipientibus et quantum poterant adiuvantibus. Cantacuzenus cum numerosum haberet fortemque exercitum, educere illum propter anni tempestatem nequibat: quod militibus adversus pluvias et nives nusquam pateret perfugium, iam omnibus ut hostem adversantibus. Unde tranquillo coelo urbes

A.C. 1341 ούσης, τὰς παρακειμένας κατέτρεχον πόλεις καὶ πακῶς ἐποιον, τῆς ἐκ Βυζαντίου στρατιᾶς πρὸς τὰς πόλεις καταδυμένης καὶ οὐδ' ἀντιβλέπειν ούσης δυνατῆς. ἐπεὶ δ' ἀναχωροῦσιν ὑπὸ τοῦ χειμῶνος ἐκβιαζόμενοι ἐκείνοι, αὐθις οἱ Βυζάντιοι ἀναθαρσοῦντες ταῖς πόλεσιν ἐπέκειντο, αἱ πολέμοιοι ἐδόκουν. καὶ ἡ χώρα πᾶσα ὡσπερ ὑπὸ πολεμίων δημομένη, μετανίστατό τε εἰς τὰς πόλεις καὶ οὐδὲν ἦν ὅ, τι οὐκ ἔπασχε δεινόν, καὶ σκυδικὴ ἐρημία ἡ κατακράτος οἰκουμένη Θρακίη ἀπεδείκνυτο οὐκ ἐν μακρῷ, καὶ ἡ Ῥωμαίων ἰσχυρὸς ὑφ' ἐαυτῆς ἐδαπανᾶτο καὶ διεφθείρετο. οὐ μὴν οὐδὲ οἱ βάρβαροι¹⁰ ἤμέλουν, ἀλλ' εἰδότες, ὡς ἡ Ῥωμαίων στρατιὰ διήρηται καὶ στασιάζει πρὸς ἑαυτήν, ἐκ τῆς Ἀσίας περαιούμενοι καὶ ἵπποις καὶ πεζῇ, τὰ μέγιστα ἐκάκουν, οὐδενὸς ἀνδισταμένου. καὶ τὰ παράλια πάντα ἐν βραχεὶ κενὰ ἀνθρώπων ἀπεδείκνυσαν, πάντας ἐξανδραποδιζόμενοι, πλὴν ὅσοι πόλεις¹⁵ ἢ φρούρια κατήκουν. ὕστερον δὲ ἐκείνων ἀναλωθέντων, καὶ πρὸς τὴν μεσούγειαν ἐχώρησαν. οἱ μέντοι Ῥωμαῖοι οὕτω τοῦ χειμῶνος διετέλεσαν ἀλλήλοις ἀντεπεξιόντες καὶ βλάπτοντες ὅσα δυνατά. Διδυμοτείχῳ δὲ ἡ ἐκ Βυζαντίου στρατιὰ οὐδέποτε ἐτόλμησεν ἐπιστρατεῦσαι, παρόντος βασιλέως. αἰ²⁰ μέντοι ἐκ Τζερονιάνου φρουρίου τινὸς οὐ πόρῳ Διδυμοτείχῳ C κατῳκισμένοι, οὐ φαῦλά τινα ληστεύοντες ἐκάκουν. σχεδὸν γὰρ οὐ διέλιπον αἰεὶ νυκτὸς τὰ τεῖχη περιμόντες καὶ ληστεύον-

22. φκισμένου P.

fnitimas incursionibus lacessebant, cum interea Byzantinae copiae in civitates se abderent, neque aspectum eorum ferrent: quibus coeli iniuria cogente recedentibus, rursum Byzantii receptis animis, urbes, inimicae quae videbantur, premebant, totaque regio velut ab hostibus vastata et nihil cladis non sustinens, in oppida commigrabat. Atque ita Thracius orbis parvo spatio vi et grassationibus ad Scythicam solitudinem redigebatur: Romanorumque vires semetipsas absumentes ac deperdebant. Nec tamen barbari opportunitatem negligebant, sed cum Romanorum exercitum divisum et discordiis intestinis laborantem comperissent, cum equitate et peditatu ex Asia traicientes, immania detrimenta, nullo obistente, dabant locaque omnia mari vicina brevi tempore hominibus vacuefaciebant: omnibus, nisi qui urbes aut castella habitarent, in servitutem raptis. Tum deinde etiam in mediterranea pergebant. Romani vero tota hieme velitabantur et damna vicissim quantum poterant creabant. Ad Didymotichum, ubi erat imperator, Byzantini nunquam se admovere ausi sunt; quamquam ex proximo castello, cui nomen Zeruoimianum, direptionibus non parum infestabatur. Ferme enim in noctes singulas moenia obeuntes, quae inveniebant, auferebant, nec propter paucitatem modo, sed usum etiam falle-

τες, οἷς ἂν ἐντύχοιεν. ἐλάσθαι δὲ οὐδὲ δὲ ὀλιγότῃ μόνον, A. C. 134A
 ἀλλὰ καὶ δεῖ ἐμπειρίαν. ἦσαν γὰρ περὶ ληστείας κάλλιστα
 ἐξηρημένοι. προλοχίσαντες δὲ οἱ ἐν Διδυμοτείχῃ στρατιώται,
 ἐπεὶ κατὰ τὸ εἰωθὸς εἰς ληστείαν αὐθις ἦγον πλείονες ὄντες
 5 τῶν ἐπιέναι εἰωθῶτων, οὐκ ὀλίγους ἀπέκτειναν αὐτῶν τοῦ V. 36a
 λόχου ἀναστάντες. βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνὸς διενόητο
 μὲν ὡς ἅμα ἦρι Βυζαντίῳ ἐπιστρατεύσων καὶ πειρασόμενος,
 εἰ δύναίτο ἐαυτῷ ὑποποιεῖν ὅμως τοῦ χειμῶνος τοῖς ἐν Ἀ-
 δριανουπόλει ἄρχουσι προσπέμπων κρύφα καὶ διαλεγόμενος,
 10 ὅπως τὴν πόλιν ἐγχειρίζειν. καὶ ἐπεὶ συνέθετο ἡμέρα, καθ' ἣν
 ἦν εἶδει ἐπελθεῖν, τὴν οὖσαν στρατιὰν παραλαβὼν καὶ προσ-
 ποιησάμενος ἐφ' ἐτέρας τῆς Θράκης βαδίζουσαι πόλεις, ὡς
 πολιορκήσων, ἵνα μὴ ὑπὸ τοῦ τῶν τὰ βασιλείδος ἡρημένων
 πρὸς τὴν Ἀδριανουῦ ἢ ἔφοδος μηνυθῆ, παρὰ τὸν Ἔβρον
 15 ἵστρατοπέδωσεν, ὡς περαιοσόμενος εἰς τὴν ὑστεραίαν. πέμ-
 φας δὲ καὶ πρὸς Πιγκέρην τὸν ἀνεψιὸν, τὸ Πάμφιλον ἅμα
 χίλοις φρουροῦντα στρατιώταις τὴν τε ἀκρόπολιν ἑτέροις
 ἐκλίταις καὶ ψιλοῖς τοξόταις ἑκατὸν, ἐκέλευε τὴν ἐν τῇ ἀκρο-
 πόλει φρουρὰν καταλιπόντα καὶ τῆς στρατιῆς τῆς ἰππικῆς
 20 στρατιωκισίους, ὥστε φρουρεῖν τὴν κάτω πόλιν, τοὺς λοιποὺς
 ἀναλαβόντα, ἦκειν πρὸς αὐτὸν ἐδήλου δὲ καὶ τὴν αἰτίαν, P. 449
 ἣς ἔτεκα καλοῦτο. ὁ δ' ἠγησάμενος τὴν ἐν τῇ ἀκροπόλει μό-
 νην φρουρὰν ἀρκέσειν πρὸς κατάσχεσιν τῆς πόλεως, τοὺς
 ἰππείας ἅπαντας παραλαβὼν, ἦκεν ὡς βασιλέα. τῆς αὐτῆς δὲ
 25 νυκτὸς τοῦ βορέα πνεύσαντος δριμύτερον, ἅμ' ἡμέρῃ κρυστα-

21. ἦκει P.

bant: erant siquidem in praedando multo exercitatissimi. Ubi ad
 praedandum more suo et quidem plures solito redierunt, milites
 apud Didymotichum ex insidiis prorumpentes, bonam partem occi-
 derunt. Imperator Cantacuzenus, etsi principio veris Constantino-
 polim cogitabat invadere tentareque, an eam posset subigere, nihilo
 minus ipsa hieme ad magistratus Adrianopolim occulte mittit et ad
 urbem tradendam eos allectat. Dies quo veniat praefinitur. Ille
 assumpto exercitu ad alias Thraciae urbes iturum illasque obsessu-
 ram fingens, ne, qui ab Augusta stabant, infestum eius accessum
 Adrianopolim nuntiarent, supra Hebrum, ut postridie militem trans-
 ducturus, castra facit. Mittit quoque ad pincernam consobrinum,
 qui cum millenario Pamphilum servabat et arcem cum aliis gravis
 armaturae ac sagittariis centum; mandat, ut relicta arcis custodia,
 et ex equitatu trecentis, qui inferiorem urbem tuerentur, cum ce-
 terno agmine ad se veniat: causam insuper addit, cur eum vocet.
 Pincerna opinatus solum arcis praesidium urbi servandae sufficere,
 cum toto equitatu adest. Cum autem per noctem illam Boreas spi-

Α.Ϟ. 1341 λεῦσθαι ἤρχετο ὁ ποταμὸς καὶ ὀλίγῳ ὕστερον ἅπας διεφά-
 νετο κρυσταλωθεὶς. οὔτε δὲ τοσοῦτον εἶχε στεφῆρότητος ὁ
 πιάγος, ὥστε στέγειν τοὺς ἰππέας ἐπ' αὐτὸν περαιουμένους,
 οὔτε τοῖς συνήθεσιν ἀκατίοις πρὸς τὸν πόρον δίοδον παρεῖχεν.
 Β ἀλλὰ τοῦ μὲν στεφῆρότερος ἐφαίνετο, τοῦ στέγειν δὲ τοὺς
 ἰππους ἀδρανέστερος. διὸ καὶ ἀπορίαν πολλὴν παρεῖχε πρὸς
 τὸν πόρον. δυοκαίδεκα μὲν οὖν ἑστρατοπεδεύετο ἐκεῖ ὁ βασι-
 λεὺς ἡμέρας, περικιμένων εἰ τρόπῳ δὴ τινι ἐγγένοιτο τὸν Ἐ-
 βρον διαβῆναι. ἐν ταύταις δὲ ἐκ Βυζαντίου τῆ Ἀδριανῶ
 ἐπιγενόμενοι στρατιῶται ἑξακόσιοι τὴν ἐπιχείρησιν ἀφείλοντο. 10
 ἐν Παμφίλῳ δὲ ἐπεὶ ὁ Πιγκέρνης οὐ παρῆν, ἔχων τὴν στρα-
 τιάν, ἦν ἐκεῖνοι ἐδεδοίκεσαν νεωτερίζειν, πρότερον τῶν φρου-
 ρῶν τινὰς χρήμασι διαφθείραντες καὶ πείσαντες τὰ ἀγγεῖα
 λάθρα ἐκκενοῦν, ἐν οἷς ὕδωρ αὐτοῖς καὶ οἶνος καὶ εἴ τι ἕτε-
 ρον ὑγρὸν πρὸς πόσιν ἐφυλάττετο, (οὐ γὰρ ἐκ πηγῆς ἀρτέ-15
 Ϟσθαι ἐνῆν,) ὥς ἐπύθοντο ἠνυσμένην τὴν ἐπιβουλήν, πόλεμον
 πρὸς τοὺς ἐν ἀκροπόλει φρουροὺς κοινῇ πᾶσα ἡ πόλις ἀναι-
 ροῦνται. καὶ ἐκπολιορκήσαντες ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις,
 παρεστήσαντο μάλιστα δίψῃ πιεσθέντας. δῆσαντες δὲ τοὺς
 τε ἠγουμένους αὐτῶν, οἳ ἦσαν τρεῖς, καὶ τὴν φρουράν, ἐπεμ-
 ψαν εἰς βασιλίδα. οὗς καὶ ἀτιμάσαντες οἱ ἐν Βυζαντίῳ καὶ
 πᾶν εἶδος ἐπιδειξάμενοι ἐρεσχελίης, εἶχον ἐν δεσμοτηρίῳ.
 ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς βασιλέα τὸν Καντακουζηνὸν πολλὴν
 ἐνεδείκνυτο ἀγνωμοσύνην, οὐδεμιᾶς ὕβρεως φειδόμενοι. εἰς

rasset vehementius, diluculo flumen congelciare incipiens, intra
 breve tempus totum frigore constitit. Neque tamen adeo firma ac
 densa erat glacies, ut portare equitem posset, nec consuetis actua-
 riolis transitum praebebat: sed ad istuc durior, ad equos vero sus-
 tinendos fragilior apparebat; quae res multam transeundi dubita-
 tionem habebat. Per dies itaque duodenas imperator ibi in sta-
 tivis mansit, exspectans, si quo modo daretur Hebrum transmittere.
 In his Adrianopolim Byzantio supervenientes sexcenti milites rem
 disturbarunt. At Pamphili, quoniam pincerna cum copiis non ade-
 rat, prae quibus oppidani quippiam novi tentare metuebant, prius
 quibusdam e praesidio pecunia numerata corruptis et eo perpulsis,
 ut vasa clam evacuarent, in quibus aquam et vinum et si quid aliud
 potabile servabant, (non enim ex puteo haurire licebat,) postquam
 sibi insidias bene cecidisse audierant, custodes arcis simul tota
 urbs oppugnat, expugnatosque et intoleranda siti oppressos, ad de-
 ditionem adigit: ac tres eorum duces victos, cum toto praesidio
 ad Augustam Byzantium mittit; quos Byzantii contumeliose tracta-
 tos et omnibus diceriis laceratos, in carcerem dederunt. In impe-
 ratorem quoque Cantacuzenum se improbe gesserunt, a nulla ver-

τοσοῦτον δὲ προῆλθον ἀτοκίας, ὥστε εἴ ποτε καὶ βασιλεὺς Δ. C. 1341
 ὁ νόος Ἰωάννης προῖοι τῶν βασιλείων ῥαστώνης εἶνεκα, (οὐδ'
 γὰρ δὴ αὐτῷ τι τῶν κοινῶν ἐπράττετο διὰ τὸ τῆς ἡλικίας
 πάνυ ἀτελής· ἐννεα γὰρ ἦν ἔτη γεγονώς τελευτῶντος τοῦ πα-
 τρός,) ὑπὸ τῶν τὰ πράγματα ἐχόντων προπεμπόμενοι τινες,
 τὸν δῆμον διεφρόνουν, καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας, ὥστε διόντος
 πολλὰς Καντακουζηνῶν τοῦ βασιλέως καταχέειν λοιδορίας καὶ
 ὡς μάλιστα ἀσέβηνους. καὶ τοῦτο ἦσαν ὡς τι δῶρον τῶν ἡδέων
 προσάγοντες τῷ νέῳ βασιλεῖ. σκοπὸς δὲ ἦν αὐτοῖς τῶν ὕβρων
 οὐδὲν μὲν ἦτιον, ὥστε καὶ τὸν δῆμον εἰς πλείονα ἐμβάλλειν
 φόβον, ὡς εἰ περιγένοιτο ὁ βασιλεὺς πικρῶς ἀμυννόμενος διὰ
 τὰς ὕβρεις· ὃ καὶ κατὰ σκοπὸν ἐξεβαίνειν αὐτοῖς. πάντες γὰρ
 οἱ δῆμοι ὅση μᾶλλον ἐξεμαίνοντο, τοσοῦτον ἐδεδίεσαν. ἐκ
 τούτου δὲ ἀσύμβατοί τε ἦσαν πρὸς ἐκαὶνον καὶ μᾶλλον ἔξε- V. 363
 15μαίνοντο διὰ τὴν ἐκ τῆς ἀντιδόσεως πονηρὰν ἐλπίδα. ἄλλως P. 450
 ὧ ὅπως καὶ πᾶσιν ὑπόνοιαν παρέχουσιν, ὡς, εἰ μὴ διέφθαρτο
 ἐκείνος καὶ ἐξησθένηκε παντάπασιν, οὐκ ἂν οὕτω καταφρόνουν.
 οὐδὲν οὖν ἦτιον καὶ διὰ τὰ τοιαῦτα τὸ ὑβρίζειν αὐτοῖς ἐπε-
 τηδεύετο· μάλιστα δὲ ἐν ἐκείνῳ πυνθανόμενος, ἀπαγορεύη
 20τὴν εἰρήνην, νομίζων κατὰ γνώμην τὰ τοιαῦτα πράττεσθαι
 τῇ βασιλίδι. οὐδὲν γὰρ αὐτοῖς οὕτω δαιμόν ἐφαίνετο τῶν
 πρὸς τὸν πόλεμον, ὅσον ἄγειν κίνδυνον ἢ εἰρήνην ἐνομιζέτο.
 διὸ καὶ πάντα ἐπενούουν καὶ ἐμηχανῶντο, ὥστε μὴ γενέσθαι.

1. ὡς P. 13. ἐδίεσαν P. 14. τε add. M.

horum petulantia temperantes, eoque stoliditatis progressi sunt, ut,
 si quando Ioannes imperator adolescens e palatio ad animi oblecta-
 mentum quopiam prodiret, (ob aetatem siquidem immaturam pu-
 blicae rei nihil attingebat, quando patre moriente non plus novem
 annos natus erat,) praemissi quidam ab iis, qui ad clavum sede-
 bant, feminas iuxta ac viros incitabant, ut eo transeunte complura
 longueque turpissima in Cantacuzenum maledicta evomerent. Et hoc
 tamquam iucundum munus imperatori puero offerebant. In hisce
 porro contumeliis etiam hoc sibi volebant, ut populo maiorem ti-
 morem ingenerarent, Cantacuzenum, si vinceret, atrociter iniurias
 persecuturum, id quod illis ex sententia evenit. Omnis namque
 populus, quo magis insaniebat, hoc amplius metuebat, et cum sibi
 condignam mercedem repensum iri formidaret, audacius furebat et
 a reconciliatione magis abhorrebat, nisi ille viribus omnino destitu-
 tus ac perditus esset, non se ita eum contempturos. Et cum nihilo-
 minus his de causis stunderent eum cumulare iniuriis, maxime tamen
 id faciebant, ut his intellectis, pacem desperaret, ea imperatrice
 concessa et libente fieri opinatus. Etenim nihil ad bellum requisitum
 tam durum, quam pacem istam periculosam constituebant. Qua-
 re ad eam impediendam excogitabant machinabanturque omnia. Ve-

A. C. 1341 ἐπὶ τῆς βασιλίδος μέντοι οὐκ ἀσέμνως οὕτως ἐλοιδοροῦντο, (ὄργῃ γὰρ πρὸς τοὺς οὕτως ἀσελγαίνοντας ἐφέρετο,) ἀλλ' ἠρῶντο μόνον τὰ δεινότεα καὶ πολλὴν κατεψηφίζοντο σκαώτητα καὶ πονηρίαν τρόπων, ὅτι τοσούτων παρὰ βασιλέως ἀπολελυκῶς καὶ οὕτω φιληθεῖς, ἀχάριστος ἐκ διαμέτρου καὶ παχὺς περὶ τοὺς ἐκείνου παιδας ὥπται. ἐκεῖνοι μὲν οὖν οὕτως ἠκολάσταινον περὶ τὴν γλώτταν· καὶ ὁ πατριάρχης ὀλίγα ἤσῃδὸν φρονιζῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν, αὐτόν τε βασιλέα, μηδεμίαν πρόφασιν πρὸς τὸν πόλεμον παρεσχημένον, ἀλλὰ καὶ πολλὰ πολλάκις δεηθέντα διαλύσασθαι, ἀφορισμῷ ὑπέβαλεν,¹⁰ ὡς κακὸν ὄφθέντα περὶ βασιλίδα, καὶ εἰ τις αὐτῷ συνείη βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνὸς οὐ μόνον αὐτὸς τἀναντιώτατος ἔδεικνυτο ποιῶν, ἀλλὰ καὶ τοὺς συνόντας ἀναπαίδων. οὐ γὰρ μόνον βασιλίδα, εἴποτε ἔδει μνημονεῦσιν, διὰ πάσης ἐσθμηίας ἦγεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἀπὸ τῶν ἀξιωματῶν μᾶλλον,¹⁵ ἢ τῶν ὀνομάτων προσηγόρευε, τῶν ἐξ Ἀνδρονίκου μέντοι τοῦ βασιλέως ἐκάστω δεδωρημένων, ἐπεὶ τῶν ὕστερον, ὡς παρὰ δίκην γεγεννημένων, τὰ πολλὰ ἀπέστεργε. τῶν συνόντων δὲ ἐπ' αὐτοῦ τινος τὸν παρακοιμώμενον καὶ ἑτερόν τινα τῶν ἐν Βυζαντίῳ ὑβρίσαντος αἰσχυρῶς, ἐκέλευσε τυπηθῆναι, γυναιξὶν φάμενος πορνουομένης προσήκειν τὰ τοιαῦτα, ἀνδράσι δὲ τὸ μάχεσθαι.

D. λα'. Πρὸς μέντοι τὸν ἑπαρχὸν τὸν Μονομάχον ἐπιτρο-
10. διαλύσασθαι P.

rwmtamen coram imperatrice verecundius conviciabantur, quod illa sermonis proterviam ferret aegerrime; sed tantum severissime accusabant singularisque illum stuporis et perversitatis condemnabant, quod summis ab imperatore demortuo beneficiis ornatus et tantopere dilectus, ex diametro ingratus et erga eius liberos malevolus exstitisset. Atque illi quidem linguas ita liberas habebant; et patriarcha, legum ecclesiasticarum securus, ipsum Cantacuzenum, qui bellum minime excitarat, sed multum ac saepe pacem expetiverat, anathemati cum sequacibus subiecit, quasi in imperatricem se nequam praestitisset; cum tamen non ipse solum prorsus contrarium faceret, sed et suos ad idem cohortaretur. Nec vero illam duntaxat, si quando eius erat habenda mentio, perhonorifice, verum alios non tam propriis eorum nominibus appellabat, quam a dignitatibus, quas gerebant, modo ab Andronico imperatore ipsis tributae essent; nam quae postea facta erant, eorum maximam partem non probabat. Et cum quidam de suis coram ipso Apocaucho, cubiculi sacri praefectum, et alium quendam Byzantium turpi coavicio incessisset, eum praecepit vulpulari dixitque, mulieribus meretricibus levitatem huiusmodi convenire, viros pugnam decere.

31. Ceterum ad Thessaliae praetorem Monomachum et pro-

πέντα Θεσσαλίας καὶ Συναδηνὸν τὸν πρωταστράτορα Θεσ-Α. C. 134
 σαλονίκης τότε ἄρχοντα καὶ Συργὴν Ντελενουζίαν τὸν βασι-
 λέως Ἀνδρονίκου ἀνεψιὸν, τὸν Κύπρου ἑγγὸς υἱὸν, Φερῶν
 καὶ αὐτὸν ἄρχοντα, οὗ καὶ τὴν θυγατέρα, τοῦ βασιλέως Ἀν-Ρ. 451
 5δρονίκου περιόντος ἔτι, τῷ υἱῷ Μανουήλ ὁ τότε μέγας δομέ-
 στικός κατηγγύησε, πρεσβείαν πέπομφεν ὁ βασιλεὺς, αἰτίας
 ἑαυτὸν ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις ἀπολύων, ὡς οὐκ ἀπὸ γνώμης
 ἐμβούλου καὶ πονηρᾶς, οὐδ' ἐπιθυμίας τιμῆς βασιλικῆς τα-
 10ιοιαῦτα νεωτερισθεῖη, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἐν Βυζαντίῳ πόλεμον
 10ἀκήρυκτον ἐξευγκόντων κατ' αὐτοῦ, καὶ ἄκων εἰς ταῦτα ἐξε-
 ηρηγμένος· ὅθεν καὶ τῶν πραγμάτων ἐπειγόντων, καὶ πρὶν
 αὐτοῖς κοινώσασθαι τὴν γνώμην, ἃ αὐτῷ τε καὶ πᾶσι τοῖς
 συνοῦσι λυσιτελεῖν ἐδόκει καταπεπράχθαι. ἤξιου τε μὴ διὰ V. 364
 τὰ τοιαῦτα δυσχεραίνειν ὡς περιοφθέντας, ἀλλ' εἴ τι καὶ B
 15τῶν μὴ δεόντων γένοιτο, ἀνάγκη τῶν πραγμάτων προσλογί-
 ζεσθαι. ἔπαρχος μὲν οὖν οὔτε τὴν πρεσβείαν προσεδέξατο,
 οὔτ' εὐθύς πρὸς πόλεμον ἐκινήθη, ἀλλὰ τὴν κοινωνίαν μόνον
 ἀπηγόρευεν. ὁμοίως δὲ καὶ πρωτοστράτωρ πολλὴν τοῦ βα-
 20σιλέως ἀμνημοσύνην τῶν φίλων κατηγόρει, ὅτι δὴ αὐτὸν
 20πολλὴν τῆς εἰς ἐκεῖνον εὐνοίας ἐκ πολλῶν ἐτῶν ἀπόδειξιν ἐπι-
 δεδειγμένον, ὡς τινα τῶν πολλῶν ὀλίγον διαφέροντα περιεῖδε,
 καὶ ταῦτα τοιούτοις μέλλων ἐγχειρεῖν. οὐδὲν μέντοι δεινὸν
 ἔργαστο τὸν πρεσβευτήν, ἀλλ' ἐκέλευεν αὐθις ἀναστρέφειν
 πρὸς τὸν πέμψαντα. Συργῆς δὲ εἴτε καὶ ἐκ προφάσεώς τινος

stratorem Synadenum, Thessalonicae tum praefectum, et Syrgem
 Nteleuziam, imperatoris Andronici consobrinum, Cypriorum regis
 filium, Pherarum et ipsum praefectum, cuius etiam filiam, superstitem
 adhuc imperatore, Manuelli filio magnus tum domesticus desponde-
 rat, legatos imperator misit, culpam factorum a se removens, ista
 scilicet non insidiosae et malignae mente, nec cupiditate maiestatis
 imperatoriae molitum, sed propter Byzantinos, bellum non ante
 denantiatum sibi inferentes, huc se compulsum, et rebus ita postu-
 lantibus, antequam cum ipsis posset communicare consilium, quae
 visa essent sibi et sociis omnibus conducere, confecta esse; orabat-
 que, ne idcirco quasi despecti indignarentur, sed si quid factum,
 quod factum non oportuisset, rerum necessitati adscriberent. Prae-
 tor igitur nec legationem admisit, nec ad bellum prorupit; sed
 communionem tantummodo recusavit. Perinde protostrator impera-
 torem ut amicorum valde immemorem insimulabat, quod nimis
 se, qui tam multis annis tantam ei benevolentiam navasset, ut
 quempiam paene vulgarem ac plebeium contempsisset, idque cum
 rem tam arduam meditaretur; nihil tamen legato fecit mali, nisi
 quod mox ad dominum suum reverti iussit. At Syrges sive ex an-

A. C. 134, ἀρχαιοτέρως μνηίων, εἶτε καὶ τότε πρῶτον ἐκ τοῦ παρτω-
 C ρᾶσθαι ὑπωπτευκέναι πρὸς ὄργην ἐξήγγετο, τοὺς τε λόγους
 τῆς πρεσβείας ὡς ἔχοντας οὐδὲν ὑγιᾶς, ἀλλ' ἀπάτη συννεσκευ-
 ασμένους, ἀπεπέμπετο, φάσκων ὡς, εἰ καὶ παρ' ἐκείνῃ τῶν
 μηδεὶνος ἄξιον ἐνομίσθη, ἀλλ' αὐτὸς αὐτοῖς ἔργοις ποιήσειν⁵
 καταφανῆς, ὡς τοὺς τε φίλους ὠφελεῖν καὶ τοὺς πολεμίους
 βλάπτειν δύναίτο τὰ μέγιστα· καὶ τοὺς πρέσβεις εἰς τὸ δε-
 σμωτήριον εἰσήγεν. οἱ Δημητριάς τε ἦσαν ὁ Κασανδρήνδος καὶ
 Λάσκαρις, ὃς ἦν μέγας χαρτουλᾶριος τὴν ἀξίαν. ὄντος δὲ
 ἐν Θεραῖς οὐ βοσκημάτων μόνον πλήθους Καντακουζηνῶ τῷ 10
 βασιλεῖ, ἀλλὰ καὶ πυρρῶν καὶ καρπῶν τῶν ἄλλων, διὰ τὸ
 D μεγύλας καὶ πλείστας κτήσεις μᾶλλον, ἢ κατὰ τὰς ἄλλας
 πόλεις ἐνταυθοῖ κεκτῆσθαι, πάντα ἐποιεῖτο ἴδια εὐθύς· δι'
 ᾧ καὶ μᾶλλον ὑπωπτεύθη τὸν πρὸς ἐκεῖνον πόλεμον ἡρῆσθαι,
 συνιδῶν, ὡς εἴοικεν, ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς πρὸς ἐκεῖνον¹⁵
 μείζω δύναίτο καρποῦσθαι, ἢ τῆς ἑμονομίας, εἶγε καὶ τῶν
 πρώτων καὶ μεγίστων ἀπολαύοι παρ' αὐτῷ τιμῶν. οὐ μόνον
 γὰρ ἐκεῖνων τοσοῦτων ὄντων κύριος ἦν εὐθύς, ἀλλὰ καὶ τοὺς
 φίλους διηρῆνα, οἱ ἦσαν ἐν Θεραῖς πολλοί. καὶ πάντων τὰς
 οὐσίας ἀφαιρούμενος, ἐκόλαζεν ἀπανθρώπως. ἦν γὰρ δῆλο²⁰
 πρὸς τοῦτο πρότερόν τε ἔχων μάλιστα ἐπιρῶρεπῶς καὶ τότε
 μάλιστα ἐφιλονείκησε μηδεμίαν ἀμύνητος ὑπερβολὴν ἀπολι-
 πεῖν. πολλῶ γὰρ τῷ μέτρῳ τοὺς ἐν Βυζαντίῳ παρήλασεν ἐν

9. Λάσκαρ P.

tiquiore quadam causa succensens, sive tum̄primum, quod se con-
 temptum suspicaretur, excandescens, et verba legatorum ut nihil
 sincerum continentia, sed dolose conficta, reiecit, addens, etiam a
 Cantacuzeno inter homines trioboli esset numeratus, tamen re ipsa
 declaraturum, se cum amicis prodesse, tum inimicis obesse posse quam-
 plurimum, et legatos in carcerem inclusit: Demetrium nempe Cas-
 sandrenum et Lascarim, magnum chartularium. Cumque Cantacu-
 zenus Pheris haberet non solum pecoris, sed et tritici aliarumque
 frugum ingentem numerum, propterea quod ampliores ac plures ei
 hic, quam apud urbes alias possessiones erant, omnia statim ad se
 avertit: quo firmior suspicio fuit, armis imperatorem appetituram;
 quod sciret (ut est credibile) maiores ex dissidio cum illo, quam ex
 concordia fructus sese percepturum, quantumvis primis ab eo amplis-
 simisque honoribus augetur. Nec ex his solum tam opulentus subito
 evadebat: sed insuper amicos eius, qui permulti Pheras incolebant,
 scrutabatur bonisque omnibus nudatos immaniter puniebat. Et
 cum antea ad hoc esset propensissimus, tum praesertim nihil ad
 crudelitatem reliqui facere contendebat et Byzantinos longo inter-
 vallo superabat in omnibus, si verborum contumelias excipias: in

πᾶσι, πλὴν τῆς ὕβρεως· ἐν τούτῳ γὰρ μόνῳ σωφρονοῦντα A. C. 1341
 ἑαυτὸν παρέσχετο. τὴν τε μνηστειάν τῆς θυγατρὸς, ἣν πρό- P. 452
 τερον πρὸς τὸν βασιλέως υἱὸν πεποίητο, διέλυσε. τότε μὲν
 οὖν χειμῶνος ἐξαισίου ἐπιγενομένου, ἣ τε ἐκ Βυζαντίου καὶ
 5ῆ ἐκ Διδυμοτείχου στρατιὰ ἠσύχαζον, μὴ δυνάμενοι ἀλλή-
 λους ἀντεπεξίεσθαι διὰ τὸν χειμῶνα. ἐν τούτῳ δὲ καὶ ὁ πρω-
 τοστράτωρ ἐκ Θεσσαλονίκης, ὅτι τὴν βασιλέως ἀπέιπατο προ-
 σβείαν, μεταμεληθεὶς, τῶν οἰκειοτάτων πέμψας τινὰ, κρύφα
 διελέγετο ὡς Θεσσαλονίκην παραδώσων. εἶναι γὰρ αὐτῷ τοὺς
 100 συμπράττοντας ἐκεῖ πολλούς. συνεβούλευσέ τε μὴ μέλλειν, ἀλλ'
 ἅμα ἦρι ἦκειν πρὸς αὐτὸν, ὡς πολλῆς αὐτῷ ὀφειλείας ἐσο-
 μένης ἐξ ἐκείνου. ὁμοίως δὲ καὶ Χρέλης, ὃς ἦν πρότερον B
 πρὸς Ἀνδρόνικον τὸν βασιλέα ἠντομοληκῶς ἐκ Τριβαλῶν,
 στρατιώτας τε ἔχων χιλίους καὶ πόλεις τρεῖς παραδεδωκώς,
 15 ἄς Ῥωμαίων οὖσας ὑπηκόους κατὰ τὸν πρὸς ἀλλήλους τῶν
 Ἀνδρονίκων βασιλέων πόλεμον κατέσχον οἱ Τριβαλοὶ, τῶν
 κατεχόντων Ῥωμαίων παραδόντων· οὗτος δὲ οὖν ὁ Χρέλης
 χρήμασι τε ἐρῶμένος καὶ στρατιὰν ἔχων ἀξιόλογον ὑφ' ἑαυ-
 τῷ καὶ πρότερον βασιλεῖ τῷ Καντακουζηνῷ ἕς τὰ μάλιστα
 20 φίλος ὢν, (δι' αὐτοῦ γὰρ καὶ Ἀνδρονίκῳ προσῆλθε τῷ βασι-
 λεῖ,) πέμψας καὶ αὐτὸς, ὅτι τε αἰροῖτο ἐδήλου τὰ ἐκείνου,
 καὶ παρήγει καὶ αὐτὸς πρὸς τὴν ἐσπέραν μᾶλλον τρέπε-
 σθαι, ὡς οὐ φαύλης τινὸς αὐτόθεν ἐσομένης ὀφειλείας. βα- C
 σιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνός, ἐπεὶ ἕαρος ὦρα ἦδη ἦν, ἐκκλη- A. C. 1342

15. 55 — ὑπηκόους om. P.

hoc quippe uno modestius se gerebat. Connubium autem filiae, quod prius filio imperatoris promiserat, rescidit. Tunc igitur ob inclementiam hiemis, quae Byzantio exierant et quae Didymotichi erant copiae, concurrere nequiverunt. Interim protostrator facti poenitens, quod legationem repulisset, per intimum quendam occulte urbem Thessalonicam imperatori se traditurum pollicetur: esse enim illic, qui ei faverent, quam plurimos: et monebat, ne cunctaretur, sed veris initio accederet; multum se eius rationibus commodaturum. Similiter et Chreles, qui aliquando ex Triballis ad Andronicum transfugerat, sese cum mille militibus et tribus oppidis dederat, quae Romanis subiecta, Andronicis inter se belligerantibus, Triballi, incolis ditionem facientibus, occupant. Hic itaque Chreles a pecunia instructus et exercitum sub se non aspernandum habens et antea imperatori Cantacuzeno amicissimus (per quem et Andronici amicitiam adeptus fuerat), misit ipse quoque significatum, se eius partes sequi, cum cohortatione, uti ad occidentem se converteret; utpote non minimos ibi utilitatis fructus inventurus. Can-

Cantacuzenus II.

13

- A.C. 1342 αἰαν συναγαγὼν ἐκ τῶν συνόντων, πρὸς ὅ,τι χρῆ τρέπεσθαι
 V. 365 ἐσκέπτοντο. ὅσοι μὲν οὖν ἐκ Βυζαντίου ἦσαν, τὴν εἰς Βυζάντιον
 μᾶλλον συνεβούλευον αἰρεῖσθαι εἰσβολὴν, ὡς ἦν κρατήσωσιν ἐ-
 κείνου, (εἶναι δὲ οὐκ ἀγενεῖς ἐλπίδας, πολλῶν ἐκεῖ τὰ βασιλέως
 ἤρημένων,) μεγάλων ἀπαλαξόμενοι καὶ πόνων καὶ κινδύνων. 5
 οἱ δ' ἐσπέριοι τοῖς ἐκ τῆς ἐσπέρας προσέχειν ὥσιντο μᾶλλον πρῶ-
 μασι δεῖν, ὡς οὐκ ἐκπεπολεμημένοις βασιλεῖ, ἀλλὰ προσχωρήσου-
 σι διὰ τὴν εὐνοίαν ῥαδίως. τὰ δ' ἐν Βυζαντίῳ μεγάλης δεῖσθαι
 τῆς παρασκευῆς, πολλῶν ὄντων ἐκεῖ τῶν πολεμιωτάτων βασι-
 D λεί καὶ τοὺς ἄλλους ἐναγόντων πρὸς τὸν πόλεμον. οἷς δεῖτο
 ἐπιστρατεύειν ἐπανήκοντας ἐκ τῆς ἐσπέρας καὶ μεγάλην ἐκεί-
 θεν περιβεβλημένους δύναμιν. τὸ μέντοι μισθοφορικὸν τῆς
 στρατιᾶς καὶ ὅσοι τῶν βασιλέως ἦσαν οἰκετῶν, διεφέροντο
 πρὸς οὐδέν, ἀλλ' ἐτοιμοὶ ἦσαν πρὸς ὅ,τι ἂν βασιλεῖ δοκῆ λυ-
 σιτελεῖν τρεψόμενοι καὶ αὐτοί. βασιλεὺς δὲ οὐκ ἔφρασκε δεῖν 15
 τοὺς ἐκ τῆς ἐσπέρας καλοῦντας ὄντας τηλικούτους περιορᾶν.
 καὶ μὴ καλούντων γὰρ, εἰ μόνον ἐλπίς τις ὑπεφαίνετο βε-
 βαία τοῦ προσάξασθαι αὐτοὺς ἐκεῖ παραγενομένους, ἤμεν ἂν
 οὐδεμιᾶς ἀπηλλαγμένοι μέμψεως, εἰ τοιαύτην δύναμιν προεί-
 P. 453 μεθα ἐκόντες· νυνὶ δὲ, καλούντων τε αὐτῶν καὶ βεβαίαια 20
 τῶν ἐκεῖ πραγμάτων παρεχόντων τὴν παράληψιν, οὔτε λυσι-
 τελες, οὔτε σῶφρον παριδεῖν· ἀλλὰ δέον καὶ τὴν ἐκείνων
 προσλαβόντας δύναμιν, οὕτω χωρεῖν ἐπὶ τοὺς ἄλλους. δέος

18. προσάξασθαι P.

tacuzenus cum iam vernum tempus adesset, coacto suorum concilio, quo eundum esset, deliberabat. Byzantini omnes expeditionem Byzantinam antecapiendam decernebant: nam si ea urbe potirentur (esse autem potiundi praeclaram spem, multis ibi imperatoris partes amplectentibus,) magnis deinceps et laboribus et periculis fore liberos. Occidentales autem magis ad res occidentis incumbendam censebant, quippe haud efferatis illic in imperatorem mortalibus ac proinde ob benevolentiam non difficile ad eius imperium accessuris. Adversus Byzantinos opus fore magno apparatu, quando illic multi sint eius hostes acerbissimi, qui et alios ad arma exarscitant: in quos ab occidente auctos potentia reversos, movere oporteret. Mercenarii et domestici imperatoris nullum discrimen faciebant, parati ire, quo ille consultum putaret: cuius haec fuit sententia. Occidentales ultro vocantes et tam multi haud negligendi sunt, qui si vel non vocarent, et solum aliquid exploratae spei substoderetur, ad nos se adiungerent, si ibi essemus. Tanta igitur accessione virium sponte dimissa, quam vituperationem non mereremur? Nunc quoniam ipsi accersunt et certum est, nos rerum illic potituros, non habet quidquam nec utilitatis, nec prudentiae,

γὰρ, μὴ καὶ ταύτης ἀμελήσαντες, ἀπὶ συμμάχου καὶ φίλης A.C. 1344
πολεμίας πρὸς τοὺς ἄλλοις ἔξομεν." οὕτως εἰπόντος βασιλέως,
καὶ οἱ ἄλλοι ἐπεψηφίζοντο, οἱ μὲν ἐκόντες, οἱ δ' ἀνάγκη.

λβ'. Πρὸς μὲν οὖν Διδυμοτείχῳ βασιλίδα τὴν γυναῖκα B
ἑκατέλιπεν ὁ βασιλεὺς ἅμα θυγατράσι τρισὶ καὶ δουκὶ Νικη-
φόρῳ τῷ δεσπότου παιδί, ᾧ Μαρίαν συνῆκῃσεν τὴν θυγατέρα,
ἀδυνάτως ἔχοντι στρατεύεσθαι διὰ τὴν ἡλικίαν, (ἔτι γὰρ πα-
ρήμειβε τὴν παιδικὴν,) στρατιάν τε ἰππικὴν, ὅσην ᾤετο ἀρ-
κείειν πρὸς τὰς ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων καὶ Βυζαντίου ἐφό-
10δοὺς ἔσομένας. πρὸς γὰρ τοὺς ὕστερον δλίγῳ ἐπιγενομένοις
χίλιοι ἦσαν. ὧν ἤρχον Μανουὴλ ὁ Ταρχανειώτης καὶ ὁ Θα- C
κρασῆς Γεώργιος καὶ τρίτος ὁ τῆς αὐτῆς πριμμικῆριος Πα-
λαιολόγος ὁ Ἰωάννης, καὶ ὁ Γλαβᾶς Γεώργιος σὺν τούτοις. ἐπὶ
δὲ τῆς ἔξω Διδυμοτείχου συνοικίας οὔσης πολλῆς, ἑτέρους ἐπέ-
15στησεν ἄρχοντας ὀκτώ, ὧν ἤρχεν ἕκαστος χιλίων τοξοτῶν.
στρατηγὸν δὲ ἐπὶ πᾶσι τὸν γυναικὸς ἀδελφὸν Ἀσάνην κατέ-
λιπε τὸν Μανουὴλ. πόλεων δὲ τῶν κατὰ τὴν Θράκην ἄπα-
σῶν οὐδεμίᾳ αὐτῷ προσείχεν, ἀλλὰ πᾶσαι πρὸς βασιλίδα συν-
ἀπέστησαν, πλὴν τοῦ Ἐμπυθίου φρουρίου, ὃ αὐτῷ, περιόν-
20πος ἔτι βασιλέως, ᾠκοδόμητο αὐταῖς κρηπίσιν. αὐτὸς δὲ τοὺς
τε υἱοὺς ἔχων Ματθαῖον καὶ Μανουὴλ καὶ τὸν γυναικὸς ἀδελ- D
φὸν Ἀσάνην τὸν Ἰωάννην, ἔτι τε Ἄγγελον Πιγκέρην τὸν
ἀνεψιὸν, καὶ τῶν εὐγενῶν καὶ καθ' αἷμα προσηκόντων οὐκ V. 366

tantae opportunitati deesse: sed illorum quoque assumendae vires et
sic demum alii subiugandi sunt. Timendum quippe, si eos non
curaverimus, ne pro amicis et sociis hostes una cum ceteris expe-
niamur. His et aliis pars volens, pars invita calculum adiecerunt.

32. Igitur apud Didymotichum coniugem cum tribus filiabus
et Nicephorum ducem, despotaе filium, (cui Mariam filiam despon-
derat quique per aetatem imbecillam ac puerilem tolerare militiam
non dum poterat,) et turmas equestres, quot nimirum contra aliarum
urbium et Byzantii impetum suffecturas credebat, reliquit. Erant
autem praeter eos, qui paulo post supervenerant, equites mille:
quorum duces Manuel Tarchaniota, Georgius Phracases, Ioannes
Palaeologus, aulae primicerius, et Georgius Glabas. Suburbanis
valde amplis praefectos octo, quorum quisque mille sagittarios re-
gebat, et primarium omnium ducem Manuelem Asanem, uxoris
patrem, constituit. In Thracia urbes universae simul, eo neglecto,
ad Augustam se aggregarunt; castellum Empythium, quod ipse ad-
hoc vivo imperatore a fundamentis exaedificarat, in fide manebat.
Ipse Matthaem et Manuelem filios, et uxoris germanum Ioannem
Asanem, nec non Angelum Pincernam consobrium, nobiliumque et
consanguineorum multos secum habens, cum numero et forti ex-

A.C. 1342 ὀλίγους, τὴν στρατιὰν πολλὴν καὶ ἀγαθὴν οὖσαν παραλαβὼν, ἐξῆλθε Διδυμοτείχου πέμπτη Μαρτίου ἱσταμένου τῆς δεκάτης Ἰνδικτιῶνος. προὔπεμπέ τε ἑαυτοῦ Κωνσταντῖνον τὸν Παλαιολόγον, τὸν δεσπότη Μιχαὴλ τοῦ δουκὸς υἱόν, ὡς δὲ αὐτοῦ τῶν δοκούντων λυσιτελεῖν τινα προπαρασκευασόμενος. ὁ δ' αὐτίκα πρὸς Συργὴν ἀφίστατο ἐν Φεραῖς, εἴτε περὶ τῆς οἰκίας δείσας, (Φεραίοις γὰρ συνήκει,) εἴτε καὶ οἰωνοσάμενος ἐκ τῆς τῶν πόλεων ὑποστασίας, ὡς οὐ κατὰ ῥοὴν βασιλέως Καντακουζηνοῦ τὰ πράγματα χωρήσει. βασιλεὺς δὲ, καίτοι τῶν πραττομένων οὐ πάνυ χρηστὰς ἐλπίδας παρεχόντων, τὴν στρατιὰν ἔχων ἐστρατοπέδευεν ἐν Βήρα-
P. 454 ἀφθονίαν δὲ ἐκεῖ τοῖς ἵπποις τοῦ τόπου παρέχοντος τροφῆς, (οὐπω γὰρ ἦν ἀπολαύειν ἀφθόνου πανταχοῦ διὰ τὴν ὥραν, ἄρτι ἀρχομένον ἔαρος,) παρέμεινεν ἡμέρας οὐ πολλὰς. ἐν ταύταις δὲ τοῦ φρουρίου ἀπεπείρα, εἰ δύναιτο κατασχεῖν ὁ-
15 μολογία. βία γὰρ παραστήσασθαι οὐκ ἤθελε διὰ τὸ μοναχοῦς τὸ φρούριον κατοικεῖν, συνορῶν ὡς, εἰ βία κρατηθεῖ, οὐδὲν ἔσται λοιπὸν, ἢ ἀνάστατον γίνεσθαι τὴν μονὴν πολέμου νόμῳ πορθουμένην. οὐ δὴ ἔνεκα οὐδὲ συντόμως ἐπολιόρκει, ἀλλὰ δόκησιν παρέλχε μόνον, ὡς πρὸς τειχομαχίαν παρασκευαζόμενος. μοναχοὶ δὲ οἱ ἔνδον ὄντες καὶ ὁ ἄλλος Βῶμιλος ἐξ ἀγροτῶν συνειλεγμένοι, εἴτε διὰ τὴν ἀποστασίαν δεδοικότες, (τὴν γὰρ βασιλέως πρότερον φρουρὰν καὶ τὸν ἄρχοντα, ὃν ἐπέστησεν αὐτοῖς, ἀπάτη κατασχόντες δεσμώτας

16. παραστήσασθαι P.

ercitu Didymoticho egressus est tertio Nonas Maias, indictione decima, praemisso Constantino Palaeologo, Michaelis ducis despotae filio, cuius opera, quae in rem essent, praepararet; qui mox Pheris ad Syrgem defecit, sive quod domui suae timeret, (illic enim habitabat,) sive quod ex urbium defectione Cantacuzeni fortunam afflictum iri augurabatur. Imperator, tametsi ex antea tempo non bonae spes affulgerent, ad Beram constitit. Qui locus cum equis laetum pabulum affatim suppeditaret, non enim id ubique (ut vere adhuc recenti) suppetebat, dies ibidem non multos consumpsit, in quibus castellum tentavit, si per deditionem occupare posset: vi enim subigere propter monachos incolas nolebat. Videbat enim, si vi caperetur, lege militari monasterium quoque diruendum. Quam ob causam nec assidue obsidendo oppugnabat; sed opinionem tantum praebat, quasi se ad muros adoriundos compararet. Monachi vero, qui intus erant, et alia turba ex agrestibus collecta, an propter defectionem trepidi, (prius namque imperatoris praesidium et praefectum ipsis datum fraude circumventos

ἔπιμψαν εἰς βασιλίδα,) εἴτε καὶ τρόπῳ δὴ τινι ἑτέρῳ, ἡμῦν-Α. C. 1342
 νοντό τε καρτερώτατα ἀπὸ τῶν τειχῶν ὀχυρωτάτων ὄντων
 ἐκ κατισκευῆς, καὶ οὐδ' ἄκροις ὡσὶ προσίεντο τοὺς περὶ
 συμβύσεως λόγους. ἐν τούτῳ δὲ καὶ ὁ Βατάτζης Ἰωάννης
 5 ἐκ Βυζαντίου νυκτὸς διαλαθὼν, (οὐ γὰρ ἀσφαλῶς τὸ φρού-
 ριον ἐπολιορκεῖτο διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν,) ἅμια ὀλίγοις στρα-
 τιώταις εἰσελθὼν, περιποιήσέ τε τὸ φρούριον βασιλίδι καὶ βα-
 σιλεῖ τῷ Καντακουζηνῷ τὴν ἐπιχείρησιν ἀνέλπιστον ἐποίηε. ἂ- C
 ναστήσας τοίνυν ἐκέλευεν τὴν στρατιάν, εἰς τὴν Ἀναστασίου πό-
 10 λιν, ἣ Περιθεωρίον ὑπὸ βασιλέως Ἀνδρονίκου προσηγόρευτο,
 ἐγένετο. καὶ περιεκάθητο πολιορκῶν ἐν τέσσαρσι καὶ εἴκοσι
 ἡμέραις. ἦν γὰρ δὴ καὶ πρὸς Χρέλην καὶ πρωτοστράτορα
 τὸν Συναδηγὸν ἐν Θεσσαλονίκῃ τοὺς μηνύσοντας τὴν ἐκείνου
 ἄφιξιν πεπομφῶς, καὶ περιέμενε μωθεῖν, εἰ τὰ ἴσα ὡσπερ
 15 καὶ πρότερον περὶ αὐτοῦ διανοοῦνται. Βατάτζης δὲ τοὺς τε
 στρατιώτας, οὓς ἐκ Βυζαντίου ἦκεν ἔχων ἐπαγόμενος, καὶ ἐκ
 τῶν κατὰ τὴν Θράκην καὶ Ῥοδόπην πόλεων οὐκ ὀλίγην στρα-
 τιάν συνειλοχῶς, οὐκ ἀξιόμαχον δὲ ὅμως πρὸς τὴν βασιλέως, D
 (ἦν γὰρ δὴ ἐκ βασιλίδος καὶ τῶν ἄλλων τῶν τὰ πράγματα
 20 αἰγόντων τὸν πρὸς ἐκεῖνον ἐπιτετραμμένος πόλεμον,) ἐφείπετο
 οὐκ ἐγγύθεν, ἀλλὰ μιᾶς ἡμέρας ὄδον διέχων, διὰ πολλῆς ποι-
 ούμενος σπουδῆς τὸ μὴ τῇ βασιλέως στρατιᾷ περιτυχεῖν.
 ἦδει γὰρ οὐ χωρὶς ζημίας ἀπυλλάξων. Περιθεωρίου δ' ὑπὸ
 βασιλέως πολιορκουμένου ἀκριβῶς, πᾶσαν μὲν δύνει μηχανήν,

vinculisque implicitis ad imperatricem miserant, an etiam alia qua-
 dam de causa, e muris structura validissimis animosissime se de-
 fendebant, nec de compositione verbum audire sustinebant. Interea
 Ioannes Batatzes Byzantio noctu clam, (propter causam enim iam
 expressam castellum certo constanterque non oppugnabatur) cum
 parva manu ingressus, id sub Augustae imperium redegit et Canta-
 cuzeno eius obtinendi spem abstulit. Moto igitur inde exercitu,
 Anastasiopolim (Andronicus Peritheorium appellavit) processit, quam
 per dies quatuor et viginti circumsidens oppugnavit. Etiam ad Chre-
 lem et protostratorem Thessalonicam de adventu suo miserat et
 nosse avehat, num idem esset eorum erga se animus, qui hacten-
 us. Batatzes porro, cui ab imperatrice rerumque rectoribus belli
 contra Cantacuzenum administratio commissa erat, cum militibus,
 quos Byzantio adducebat, et ex Thraciae ac Rodopes urbibus non
 modica adiuncta manu, quia se imperatori imparem cernebat, non
 prope, sed intervallo unius diei insequabatur, perquam sollicite ca-
 vens, ne in eius copias incideret: sciebat enim, sine clade se non
 evasurum. Peritheorio autem ab imperatore arcte obsesso, omnem
 rudentem movebat, ut cum paucis quibusdam (quia cum pluribus

- A.C. 1342 ὡς ἄμα τισὶν ὀλίγοις, εἰ δύναιτο, (πλείοσι γὰρ οὐκ ἔην διαλαθεῖν,) παρελευσόμενος εἰς τὴν πόλιν καὶ φυλάξων. ἦνε δὲ οὐδέν, βασιλέως τῆς πολιορκίας συντόμως ἔχομένου καὶ διὰ πάσης ποιουμένου φυλακῆς. μηχανήματά τε γὰρ παντο-
- P. 455 θαπὰ καὶ κλίμακας πρὸς τὴν τειχομαχίαν παρεσκευάζε. Βα-5 τάτιζης δὲ οὐδενὶ τρόπῳ τοῖς πολιορκουμένοις βοηθεῖν δυνάμενος, πρὸς βασιλέα πέμψας τὴν τε εὐνοίαν ὡμολόγει τὴν προτέραν, καὶ ὡς οὐδὲν ἤτιον ἢ πρότερον, καὶ νῦν εὖνος τέ ἐστιν αὐτῷ καὶ τῶν μάλιστα φιλοῦντων. ἀνάγκη δὲ τὸν
- V. 367 πόλεμον ὑπελθεῖν τοῦ μὴ παρὰ τοῖς ἄρχουσι Ῥωμαίων ὑπο-10 πτεῦσθαι. οὐ δὲ ἔνεκα καὶ νῦν τὰ δοκοῦντα λυσিতেλήσειν συμβουλεύειν. κηδεσθαι γὰρ οὐ Ῥωμαίων μόνον τὰ ἔσχατα ἐκ τοῦ πολέμου πεισομένων, ἀλλὰ καὶ σοῦ διὰ τὴν φιλίαν. ταῦτα δὲ ἐστὶ· τὸν πόλεμον καταθέμενον, σπονδὰς ποιήσα-
- Βοθαι πρὸς βασιλῖδα περὶ τῆς εἰρήνης. καὶ εἶγε κατὰ γνώμην αὐτῷ εἶη, αὐτὸν πρὸς βασιλῖδα ἢ τάχιστα δύναιτο ἀπελθόντα διαλέξασθαι περὶ εἰρήνης. οἴεσθαι δὲ καὶ πείσειν ῥᾶστα, τὴν δύναμιν, ἣν ἔχεις, φανεράν ποιήσαντα. ἐκείνους γὰρ τῶν λίαν ὀλομένους ἀσθενεστάτων προθύμως ὠρμηθῆναι πρὸς τὸν πόλεμον. ὁ μὲν οὖν Βατάτιζης τοιαῦτα ἐπροσβέβετο. βασι-20 λεὺς δὲ ἀσμένως τε ἐδέξατο τοὺς λόγους καὶ πρὸς τινα ἐκέλευε τόπον συνελθεῖν αὐτῷ, ἐν ᾧ περὶ τοῦ ἢ χρῆ γενέσθαι τὴν εἰρήνην διαλέξονται· μηδὲν τε μελλήσας, πρὸς τὸν συνεθεμιμένον ἦλθε τόπον τὸν Βατάτιζην περιμένον. ὁ δ' εἶ'

non licebat) clandestine in urbem eius tutandae irrumperet. Sed frustra. Nam imperator assidua obsidione instabat et omnes aditus custodia sepiebat, machinasque omnigenas et scalas ad moenia conscendenda comparabat. Batatzes cum obsessis nulla via posset succurrere, ad imperatorem mittens et pristinam benevolentiam proficitur, et aequè ut prius studiosissimum illius fore promittit: ad vitandam vero suspicionem apud Romanorum archontas se huic bello submittere debuisse. Quamobrem et nunc, quae conductura iudicet, suasurum. Nam, ut amicum, esse sollicitum, quod bellum hoc non Romanos modo, sed ipsum quoque Cantacuzenum gravissime afflicturn sit. Esse autem haec, quae suadeat. Ut positis armis foedus pacis cum imperatrice feriat et, si placeat, ipse quam primum ad eam proficiscatur, de pace cum eadem acturus: quam utique flexurus sit, si suam illi potentiam declararit; nam quod infirmisimum putarent, ideo adversarios eius ad arma provolasse. Talia Batatzes per internuntium: cuius consilium imperator libenter audivit seque certo loco convenire iussit, ubi de pacis conditionibus inter se colloquerentur; et ipse sine mora ad pactum locum venit, Batatzem exspectans, qui sive suoapte nutu, sive alterius im-

αὐτὸς ὑφ' ἑαυτοῦ, εἴθ' ἑτέρου συμβουλευόντος πεισθεῖς, εἰς A.C. 1342
 τὴν ὑπεραιῶν ἀνεβάλλετο, τῆς μὲν εἰρήνης ἑμῶν τῶν βασι- C
 λέων μάλιστα βούλεσθαι, εἰπὼν, αἰτιώτατος γενέσθαι, δεδοι-
 κῆναι δὲ, μὴ οὐδεμίαν ὄνησιν ἑκατέροις παρασχόμενος ἑαυτῆ
 5 τῶν μεγίστων συμφορῶν αἰτιώτατος κατασταίη. διὸ οὐδὲ
 πρὸς αὐτὸν τετολμηκῆναι νῦν ἔλθειν. τοὺς γὰρ ἐν Βυζαντίῳ
 τῶν πραγμάτων ἄρχοντας, καίτοι μηδεμίαν ὑποψίας πρόφα-
 σιν παρασχομένην, ἄλλὰ καὶ τὰ ἐκείνοις δοκοῦντα πάση πράτ-
 τονται σπουδῇ, καὶ αὐτοῦ ἀφροσθηκῶτι διὰ τὸ μὴ τὴν τῶν ὄν-
 10 τῶν στέρησιν καὶ φιλιτάτων καὶ γυναικῶν φέρειν δύνασθαι,
 ὅμως οὐδὲν πεπεικῆναι ὡς πιστῆ περὶ αὐτοὺς προσέχειν, ἀλ-
 λά πρόφασιν τινα ζητεῖν, εἰς ἧς διαφθεροῦσιν. ὧν ἕνεκα D
 οὐδ' ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, ὥσπερ εἶπεν, εἰς Βυζάντιον δύνα-
 σθαι ἔλθειν. βασιλεὺς δὲ εἰρήνης μὲν ἔφρασε καὶ μάλιστα
 15 ἐπιθυμεῖν οὐχ ἑαυτοῦ μᾶλλον, ἢ τῶν ἄλλων ὠφελεία; ἕνεκα,
 εἰς προὔπνον δὲ κίνδυνον ἐμβάλλειν ἑαυτὸν οὐδένα ἀναγκά-
 σαι, βλάπτοντα δὲ μηδένα, τὸ γὰρ εἰς αὐτὸν ἦκον, θεῶ τῆ
 πάντα ἐφορῶντι ἐπιτρέψειν τὰ κατ' αὐτόν.

λγ'. Οὐ τότε δὲ μόνον περὶ τὴν διάλυσιν εὐχερῆς Καν-Ρ. 456
 20 τακουζηνὸς ὁ βασιλεὺς ὤρῳτο, ἀλλὰ καὶ Διδυμοτείχῳ ἐνδια-
 τρήτων ἔτι, μετὰ τὸ ἅπαξ καὶ δις πρὸς βασιλῖδα πρῆσβευ-
 σασθαι περὶ εἰρήνης, ἐπεὶ οὐδὲν ἐπεικῆς περὶ τοὺς πρέσβεις
 ἠγγέλλετο εἰργασμένον, πρὸς τὸν πατριάρχην κρούμα γράμ- B
 ματα διεπέμπετο περὶ εἰρήνης, ἐν οἷς τῶν τε ἐπ' αὐτοῦ γε-

pulsu, adventum suum in diem posterum distulit, affirmans, velle
 se quidem pacis inter imperatores conciliandae promum condum
 esse; timere tamen, ne, cum neutri parti commodarit, sibimet ma-
 ximarum calamitatum maximus auctor fiat. Idcirco ad ipsum in
 praesens veritum accedere. Nam qui Byzantii summae rerum prae-
 sident, quamvis nullam suspicionis occasionem danti, immo vero
 quae ipsis placerent, perstudiose praestanti et ab eo deficienti,
 (quod fortunarum carissimorumque liberum et uxoris amissionem
 ferre non posset,) tamen nondum fidem habere, sed ipsius interir-
 mendi praetextum quaerere. Quocirca nec pro sequestre pacis, ut
 dixerit, Byzantium ire posse. Imperator pacis non tam suae, quam
 alienae utilitatis gratia se cupidissimum esse respondit; nihilo mi-
 nus haud quemquam in discrimen praevisum adacturum, seseque
 neminem, quod ad ipsum attineat, laedentem, Deo omnia inspe-
 ctanti fortunas suas commissurum.

33. Neque vero tunc tantummodo Cantaczenus imperator ad
 pacificationem propensus ac facilis cernebatur, sed etiam Didymo-
 ticho ea per oratores ab imperatrice semel iterumque petita, post-
 quam illis nihil pro aequo et bono factum audivit, ad patriarcham

- A.C. 1342 γενημένων ὄρκων ἀνεμίμησθε μεταξὺ βασιλίδος καὶ αὐτοῦ. οὐς ἔφασκεν ἀκριβῶς αὐτὸς τηρῶν, ὑπὸ βασιλίδος παρασπονδούσης πολεμείσθαι, συκοφάνταις ἀνθρώποις καὶ διεφθόροις πεπεισμένης· ἔτι δὲ καὶ τῶν αὐτῶ γεγενημένων ὄρκων πρὸς αὐτὸν, ὡς οὐ περιόψεται ὑπὸ συκοφαντῶν αὐτὸν διαβαλλόμενον, ἀλλὰ πᾶσαν ἐνδείξεται σπουδὴν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἢ τάλη-
- V. 368 θείστερον εἰπεῖν, ὑπὲρ αὐτοῦ δικαίου. ἢ δὴ εἰς τούναντιον περιέστη, καὶ ὁ πόλεμος ἐξ ἐκείνου ἔσχε τὴν ἀρχὴν, ἢ φ' οὐκ κωλύεσθαι δικαιότερος μᾶλλον ἦν. ἐδεῖτό τε μὴ τοιαῦτα γινόμενα περιουῆν, ἀλλ' ἔλεον λαβόντα τῶν ἀπολλυμένων ἀνθρώπων¹⁰ παρὰ πάντα τοῦ δικαίου λόγον, στήναι πρὸς τὴν συμφορὰν καὶ τὰ πολλῶ δεινότερα ἐσόμενα κωλύσαι, καταλύσαντα τὸν πόλεμον καὶ διαλλακτὴν γεγενημένον βασιλίδος καὶ αὐτοῦ, ὅπερ μάλιστα αὐτῶ προσήκειν, πατρὶ κοινῶ καὶ διδασκάλῳ δικαιοσύνης ὑπὸ τοῦ θεοῦ κεχειροτονημένῳ. πάντως δὲ οὐδὲν ἔργον ἔσται, οὐδέτις πολλῶν δεήσεται λόγων πρὸς αὐτὸν, ἀλλ' ἀρκεῖ μόνον ἠφθῆναι, καὶ πᾶσα πρόφασις πολέμου περιαιρεθήσεται. εἰ δ' ἄρα τούτων μηδενὸς μελήσει, μηδὲ τὴν προσήκουσαν περὶ τὴν εἰρήνην ἐνδείξεται σπουδὴν, αὐτὸν μὲν ὀκνεῖν εἰπεῖν, πᾶσι δὲ εἶναι καὶ
- D σιγήσαντος καταφανές, ὡς ἐκ τῶν αὐτοῦ χειρῶν τὰ ἐκχυθησόμενα τῶν ἀνθρώπων αἵματα θεὸς ὁ δίκαιος ἐκζητήσεται κρεττῆς ἡξίου τε, μὴ διὰ δειλίαν τὰ τοιαῦτα νομίζειν δεῖσθαι· τὴν

13. γεγενημένου P.

secreto litteras scripsit, eumque iuramenti inter se et imperatricem coram eo concepti admonuit, quod ipse religiose servans, ab illa foedifraga, sycophantis et pestilentibus quibusdam hominibus fidem habente, armis laceraretur. Insuper in memoriam redigebat, quae ipse patriarcha sibi cum sacramento promississet, non passurum calumniis opprimi, sed pro ipso, aut, ut verius dicam, pro iustitia nullam contentionem defugiturum. Quae in contrarium conversa sint, cum bellum ab eo exordium ceperit, a quo id reprimi aequius fuisset. Obsecrabat item, ne haec permitteret, sed misericordia praeter ius fasque pereuntium captus, calamitati occurreret et, quae multo adhuc atrociora impenderent, bello dissipando averteret: quodque illi, ut communi parenti ac magistro iustitiae a Deo electo, pulcherrimum esset, inter se et imperatricem concordiam instauraret. Omnino autem nihil fore negotii; neque multa illi verba ad eam facienda; sed solo aspectu arma statim revocatum iri. Sine horum nihil ei curae fuerit, nec studio, quo decet, pacem curaverit, ipsum quidem vereri dicere, quod tamen vel tacente se notum sit omnibus, effusum sanguinem de manu eius a iusto iudice Deo requirendum. Rogabat etiam, ne timore aliquo haec peti existimaret, quando eorum copias ipse multis partibus superaret; sed ideo,

γὰρ ἐκείνον στρατιὰν πολλῶ τῷ μέτρῳ τῆς ἐκείνων ὑπερέχειν A. C. 134a
 ἀλλ' ὄρῶντα τὸν πόλεμον, ὡς μεγάλων ἔσται συμφορῶν αἴ-
 τιος Ῥωμαίοις, καὶ δεδοικότα τὴν ἐκείθεν βεβιωμένων βίασα-
 τον ἀνθρώποις μηδεμίαν ὡς οἴοντες μάλιστα ἐν τοῖς προσδο-
 κωμένοις κακοῖς αἰτίαν παρέχεσθαι πειρᾶσθαι. ὃν δὲ κατ'
 αὐτοῦ ἐξεῖπε καὶ τῶν συνόντων ἀφορισμὸν, ἠγεῖσθαι μὲν δει-
 τὸν, πῶς γὰρ οὐ; οὐδὲν δὲ εἶναι πρὸς αὐτόν. εἰ γὰρ βασι- P. 457
 λῶς, ὥσπερ αὐτοὶ φασιν, ἐπεβούλευσε τοῖς παισὶν ἐπιορκή-
 σας, εἶχεν ἄν τινα πρὸς ἐκείνον δύναμιν τὰ εἰρημμένα. εἰ δὲ
 15 τοιοῦτων μὲν οὐδὲν οὔτε εἰργαστο, οὔτε ἐνεδυμῆθη, ἐμμένον-
 τος δὲ αὐτοῦ τοῖς ἐξαρχῆς καὶ τοῖς ὄρκους τηροῦντος βεβί-
 ῶς, ὑπὸ φθόνου καὶ συκοφαντίας αὐτοὶ κεκηνημένοι, τὴν πᾶ-
 σαν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν νῦν τε ἤδη γεμομένην καὶ ἔτι μᾶλ-
 λον δαπανήσουσαν ἡγείραν φλόγα, ἣν μὴ θεὸς ἄνωθεν ἐπι-
 15 βλέψας ἔλεων κατασβέσῃ, σκοπητέον, εἰ μὴ μᾶλλον αὐτοῖς, ἢ
 ἐκείνῳ τὸ ἀπὸ θεοῦ χωρίζεσθαι προσήκει, τοῖς αἰτίοις τῶν
 κακῶν γεγεννημένοις. οὐ γὰρ ἐπεσθαι τὸ θεῖον ταῖς παρὰλό- B
 γοις τῶν ἀρχιερέων ὄρμαῖς, Διονύσιος δὲ μέγας ἀπεφθέγγαστο.
 αὐτῆς τε ἐδέετο, τὰ τε μέχρι νῦν τετολημμένα συνιδόντα ὡς
 20 δεινὰ, καὶ τὰ μέλλοντα ὡς πολλῶ τῷ μέτρῳ χεῖρω προσδο-
 κᾶται, ἥκειν πρὸς αὐτὴν καὶ διαλύειν τὰς συμφορὰς Ῥωμαί-
 οις, μόνον ὄντα δυνατόν τὰ τοιαῦτα καταπραύττεσθαι. εἰ δ'
 οὐδ', ἀλλ' αὐτῷ μὲν ἅπαν εἰργασται τὸ δέον πρὸς τε θεὸν

quia cum bellum hoc Romanis clades ingentes invecturum prospiciat et metuat, quam in futuro saeculo hominibus actionum suarum rationem reddendam sciat, malorum ingruentium ansam nullam, quantum maxime fieri possit, porrigere conetur. Quod autem se et suos anathemate inferis devoverit, sibi quidem horribile videri; et merito: verumtamen nihil ad se pertinere. Si enim imperatoris defuncti liberis, iurciurando violato, insidias molitus sit, ut ipsi dicunt, accusationem aliquid valere potuisse. Si autem eiusmodi nihil neque fecerit, neque cogitarit, et ab initio constituta servaverit constanterque ex iuramento se gesserit: cum ipsi invidia et obtreptatorum oculis commoti, universum Romanum imperium et nunc depascentem flammam et (nisi Deus de coelo propitius respiciens eam restinxerit) magis depasturam excitaverint, videndum, eequid non magis ipsos, utpote malorum causas et originem, quam se a Deo secludi aequum sit. Nam divinum numen non aequi episcoporum aliena a recta ratione affectiones, praeclare dictum esse a magno Dionysio. Ad extremum petebat, ut, quandoquidem nosset, et hucusque perpetrata quam essent gravia, et multis modis graviora expectari, Augustam adiret et aerumnis Romanorum finem imponeret; siquidem id efficere solus posset. Si detrectet, saltem se quidquid debuerit cum erga Deum, tum erga eos, qui nunc cum Ro-

A.C. 1342 ὁμοῦ καὶ πρὸς τοὺς τὰ Ῥωμαίων πράγματα ἄγοντας αὐτοὺς
 νυνί. αὐτοὶ δ' ἂν εἶδεν, εἰ χρὴ πρὸς τὴν εἰρήνην μᾶλλον,
 ἢ τὸν πόλεμον προθύμους παρέχειν ἑαυτούς, ἐν τούτῳ σαφέ-
 στατα πεπεισμένους, ὡς τῶν τε πραττομένων ὑπ' αὐτῶν ἐν-
 C θύνας αὐτοὶ τίσουσιν παρὰ θεῶν, καὶ εἴ τι παρὰ τὸ προσῆκον, 5
 ὑπ' αὐτῶν συναυθιγόμενος εἰς ἀνάγκην, δρῆν καὶ αὐτός. τοι-
 αῦτα μὲν τὰ βασιλέως γράμματα ἐδήλου. ἐπέμπετο δὲ διὰ
 μοναχοῦ τινος ἀρετῆς ἀντιποιοιμένου καὶ ζήλω τῷ πρὸς τὰ
 καλὰ ἔκοντι τὸν κίνδυνον ὑπελθόντος. πατριάρχης δὲ ἐπεὶ
 τὰ γράμματα ἀνέγνω, οὐδὲν μὲν πρὸς τὰ γεγραμμένα ἀπεκρί- 10
 νατο, τὸν μοναχὸν δὲ ἐκέλευε δεσμοτηρίῳ κατακλείειν, ὥσ-
 περ τινὰ τῶν ἐπὶ δεινοτάτοις ἐλωπώτων, ὥσπερ ἔργοις τὴν
 ἀπολογίαν πεποιημένος, ὅτι μᾶλλον τὸν πόλεμον αἰροῦτο τῆς
 εἰρήνης. ἡ βασιλὶς δὲ ἐκ τῶν πραττομένων συνορῶσα τὸν τε
 D πόλεμον, ὡς πολλῶν ἔσται κακῶν αἴτιος Ῥωμαίοις, τὸν τε 15
 βασιλέα Καντακουζηνὸν οὐδὲν παρὰ τὸν τοῦ πολέμου χρό-
 V. 369 νον εἰργασμένον, ἔξ ὧν ἂν τις οἰήσαιο ἀληθῆ τὰ εἰρημένα
 εἶναι κατ' αὐτοῦ, ἐπλήττειτό τε τὴν ψυχὴν δεινῶς καὶ μετέ-
 μελεν αὐτῇ τῆς πρὸς τὸν πόλεμον ὁρμῆς. ὅθεν καὶ ποτε,
 τῆς γυναικωνίτιδος συνούσης μόνης, „δοκεῖ μοι,“ ἔφασκεν „ἀ- 20
 πάτην ἠπατήσθαι οὐ μετρίαν, τὰ οὐκ ὄντα πεισθεῖσαν περὶ
 Καντακουζηνοῦ. ἐξετάζουσιν γὰρ, ὅσα ἐκεῖνος παρὰ πάντα
 εἴργαστο τὸν τοῦ πολέμου χρόνον, μηδὲν εὐρίσκειν, ᾧ πει-
 σθείη, ὡς ἐπεβούλευε παισὶ τοῖς αὐτῆς ἐκεῖνος. αὐτὴν δὲ

6. καὶ M., κατὰ P.

manam procurant, praestitisse. Ipsos scituros, ad pacemne, an
 ad bellum propendere plus debeant, credentes certissimo et homum,
 quae sunt, et si quid etiam ipse, ab eis coactus, contra officium
 peccaverit, Deo poenas persoluturos. Haec erant, quae litteris im-
 peratoris perscribebantur; quas monachus quidam virtutis cultor,
 amore honesti sponte discrimini se obiectans, pertulit. Patriarcha
 epistola perlecta tacet: monachum, ut atrocissimi secleris reum, in
 custodiam mittit, et ita facto quodammodo respondet, se bellum
 paci antepone. Imperatrix e rebus praesentibus animadvertens,
 quam Romanis bellum istuc perniciosum accideret, et Cantacuzenum
 nihil adhuc designasse, unde quispiam oblatas ei criminationes ve-
 ritati affines esse iudicare posset, percussa mentem vehementer, se
 tam praecipitem ad arma fuisse indoluit. Hinc aliquando solis femi-
 nis praesentibus dixit, videri sibi in fraudem impulsam eamque non
 mediocrem, cum de Cantacuzeno falsum crediderit. Indugantem
 quippe se, quae toto belli tempore fecerit, nihil invenire, ex quo
 ipsum liberis suis insidias struxisse appareat. Et tamen se proba-

τὴν ἐκ τῶν πραγμάτων ἀπόδειξιν ἐναργεστάτην οὖσαν παρι- A.C. 1342
 δοῦσαν, λόγοις μῆδὲν ἔχουσιν ὑγιᾶς προσχεῖν, ἐξ ὧν οὐχ ἑαυ-
 τὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ Ῥωμαίων βλάβαις πράγματα οὐ μέ- P. 458
 τριά τινα. ἐρομένων δὲ τῶν γυναικῶν, καὶ ποία ἂν τις ἐπι-
 σσηφείῃ θεραπεία τῶν κακῶν, βασιλέως ἐκείνου ἤδη γεγονό-
 τος· ῥαδίᾳ, ἔφασκεν ἡ βασιλίς. Καντακουζηνὸν γάρ, καὶ βα-
 σιλέως ἔτι περιόντος, ἐσθῆτα μὲν οὐ περιβεβλησθαι βασιλι-
 κήν, δύναμιν δὲ ἔχειν βασιλέως. τί οὖν θαυμαστόν, εἰ ἂ
 ὑπὸ τὴν ἰδιωτικὴν ἐσθῆτα ἔπραττε, τὰ ἴσα νῦν καὶ τὴν βα-
 10σιλικὴν ἔχων πράττει; εὐνοίας δὲ ἕνεκα τῆς πρὸς ἐμὲ καὶ
 βασιλέα τὸν υἱόν, καὶ μήπω τοῦ πολέμου κεκινήμενον, τὴν
 θυγατέρα Ἑλένην βασιλεῖ τῷ ἐμῷ υἱῷ συνεθέμεθα πρὸς γά-
 15μον ἀγαγεῖν. οὐ δὴ γεγενημένου νῦν, ὅτε πόλεμος καταλυ-
 θῆσεται ῥαδίως, καὶ τὰ πράγματα ὑπ' ἐκείνῳ, ὥσπερ καὶ B
 15πρότερον, διοικηθήσεται. εἰ δὲ μὴ, οὐδὲν ἔσται τὸ κωλύσον
 τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν αὐτὴν ὑφ' ἑαυτῆς διαφραγήναι." αἱ μὲν οὖν τῶν γυναικῶν ἐπεψηφίσαντο τὰ εἰρημένα ὡς ὀρ-
 20θῶς καὶ λυσitelῶς βεβουλευμένα. ταῖς δὲ ἐδόκει μὴ λυσι-
 τελεῖν· ἅμα δὲ ἡμέρᾳ εἰς τὴν ὑστεραίαν Ἀποκαύκῳ ἐμηνύετο
 25τοῦ παρακοιμωμένη τὰ εἰρημένα. ἐκεῖνος δὲ νομίσας, περὶ
 τῶν ἐσχάτων αὐτοῖς τὸν κίνδυνον τὰ εἰρημένα ἄγειν, πρὸς
 πατριάρχην καὶ τοὺς τῆς κατὰ βασιλέως συμματασχόντας
 ἐπιβουλής ἐλθὼν, „ἀπολώλαμεν” εἶπε „καὶ εἰς ἐσχάτον κιν-

15. μὴ om. P.

tionis, quae ex factis evidentissima ducitur, negligentem, sermonibus maledicis aures dedisse, indeque non sibi dumtaxat, sed Romanae quoque rei publicae maiorem in modum nocuisse. Sciscitantibus feminis, equa medicina malis, ipso iam pro imperatore se gerente, excogitari queat, Facilis, inquit illa. Etenim Cantacuzenum etiam vivo imperatore vestem imperatoriam non induisse, potestate tamen usum imperatoria. Nihil ergo novum, si quae in privata veste gesserit, eadem nunc in imperatoria gerat. Pro eius porro in me filiumque meum imperatorem benevolentia, bello necdum excitato, filiam ipsius Helenam eidem filio meo uxorem dandam inter nos convenit. Quod ubi nunc re perfectum fuerit, bellum parvo negotio sopietur et res publica uti prius ab eodem administrabitur. Alloqui nihil obstat, quin Romanus principatus sibi met exitio sit. Feminarum pars haec ut recte utiliterque cogitata approbare: pars alia omnia sentire. Postridie diluculo haec Apocauchō, cubiculi sacri praefecto, nuntiantur, qui extremum inde sibi sociisque periculum pertimescens, patriarchae aliorumque consiliatorum aedes concursans, Actum est, inquit, nostraque illa magna felicitas ad ultimam miseriam simul tota recidit. Augusta

- A.C. 1342** δύνου ἐκ πολλῆς εὐτυχίας τὰ πράγματα ἡμῶν ἀθρόον περιέστη.
C ἡ βασιλις γὰρ οὐκ οἶδ' ὄθεν ὀρηθεῖσα, διαλύεσθαι πρὸς
 Καντακουζηνὸν διενόηθη ἐπὶ τῷ βασιλεῖα τε αὐτὸν στέργειν
 καὶ Ἑλένην τὴν θυγατέρα βασιλεῖ πρὸς γάμον ἀρμόζειν τῷ
 υἱῷ. ἂ εἰ γένοιτο, οὐδεμία τις ὑπολέλειπται ἡμῶν ἐκίς τοῦ
 μὴ δὲ ἀνθρώπων ἀφανισθέντας καινῷ τινι τρόπῳ πανοικεσία
 ἀπολέσθαι. ἴστε γὰρ αὐτοὶ, ὅσα ἡμῶν κατ' ἐκείνους κατηγό-
 ρηται, ἂ πάντα χρῆ ἐνθουμουμένους, πᾶσαν ἐπιδείξασθαι
 σπουδὴν, ὥστε μὴ μόνον γίνεσθαι σπονδὰς ἔαν, ἀλλὰ καὶ τὸν
 πόλεμον, ὡς οἴοντε, ἀνάπτειν. οὐδὲν γὰρ ἦ τοῦτο λυσιτελέ-
 10 στερρον ἡμῶν. ἐδόκει μὲν οὖν κακείοις δεινότετα τὰ βασιλίδι
D βεβουλευμένα· σκεπτομένοις δὲ, ἢ χρῆ τὸν κίνδυνον διαφυγεῖν,
 ἐδόκει δεῖν πρὸς βασιλίδι ἀπελθόντας καὶ ἢ ἀπάταις χρησαμένους
 ἢ φροβήσαντας ἀπειλαῖς, πείθειν αὐτὴν δι' ὄρκων ἐμπεδοῦν, ὡς,
 εἰ μὴ πρότερον συνεπιψηφίζοιτο καὶ αὐτοὶ, μήτε πράττειν,¹⁵
 μήτε βουλεύεσθαι τι περὶ τῆς πρὸς Καντακουζηνὸν εἰρήνης.
P. 459 λδ'. Οὕτω δὲ συνθέμενοι πρὸς βασιλίδι ἤκον. προσα-
V. 370 γορευσάντες δὲ, „ἡμεῖς” εἶπον „πάντες, καὶ μάλιστα πατριάρχ-
 χης, ἐν τοῖς πρώτοις ἤμεν τῶν Καντακουζηνοῦ τεταυμένοι
B φίλων, καὶ πολλῶν ἐκείνου καὶ μεγάλων ἀπηλαύσαμεν τῶντο
 εὐεργεσιῶν. μέχρι μὲν οὖν κακείνος εὖνους τε ὑμῶν τοῖς βα-
 σιλεῦσιν ἦν καὶ τὰ δίκαια διανοεῖτο πράττειν, οὐδ' ἡμῶν οὐ-
 δαίς οὐχ ὅτι πολεμεῖν, ἀλλ' οὐδ' ἀντιφθέγγεσθαι ἐτόλμα.

8. ἐπιδείξεσθαι P.

enim, nescio unde excita, pacem cum Cantacuzeno facere in animo habet, quia et ipsum imperatorem esse pati potest et quia Helenam, eius filiam, imperatori filio nuptiis destinat coniungere. Quae si fiant, nihil spei superest, quin ex hominibus exterminati, inaudito quodam modo cum tota stirpe intereamus. Recordamini enim vobiscum, quam multorum criminum reum peregerimus. Haec omnia apud vos reputantes, intendere nervos oportet, ut non tantum: sed ut bello, quantum poterimus, faces subiiciamus: quo nihil nobis utilius. Iudicarunt igitur et ceteri, imperatricem moliri tristissima. Quaerentibus autem, qua ratione periculo se eximerent, placuit imperatricem adeundam, et aut technis aut minarum terrore adhibito, eam percellere, ut iurata promittat, de pace cum Cantacuzeno nec acturam quidquam, nec cogitatam, nisi eorum quoque auctoritas accesserit.

34. Re sic composita, ad imperatricem gradiuntur, eaque consalutata, Nos, inquit, omnes et potissimum patriarcha inter Cantacuzeni amicos primum locum tenebamus, cui beneficia multa et excellentia in acceptis ferimus. Quamdiu igitur et ipse vobis imperatoribus studuit sensumque recte faciendi habuit, nemo nostrum

ἔξ ὅτου δὲ ἄδικα καὶ παράνομα διενόηθη καὶ τοῦ πολλὰ πε- A.C. 134a
 φιληκότος βασιλέως κτείνειν ὄρητο τοὺς παῖδας καὶ τὴν
 Ῥωμαίων βασιλείαν ἑαυτῷ περιποιεῖν, μισήσαντες τὴν γνώ-
 μην ὡς ἀπάνθρωπον καὶ πονηρὰν, πόλεμόν τε πρὸς ἐκεῖνον
 5 ἠράμεθα φανερώς ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τὰ μέγιστα αὐτὸν καὶ γέ-
 νος καὶ οἰκείους ἐκακώσαμεν. καὶ νῦν εἰς τοσοῦτον ὁμοιοῖας
 ἤκομεν, ὡς οὐ χρήματα μόνον, ἀλλὰ καὶ ψυχὰς αὐτὰς ἡδέ- C
 ως προησόμενοι πολεμοῦντες αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν. ὅτε οὖν ἡ-
 μεῖς τοσαύτην εὐνοίαν καὶ προθυμίαν πρὸς ὑμᾶς ἐνεδειξάμεθα
 10 τοὺς βασιλέας, τῶν ἀδικωτάτων ἂν εἴη, καταλιποῦσαν αὐτὴν
 ἡμᾶς καὶ παρ' οὐδὲν τὴν ἡμετέραν λογισαμένην σωτηρίαν,
 σπένδουσθαι τῷ πολεμωτάτῳ τῆς ἰδίας ἀφελείας ἕνεκα, εἶγε
 καὶ ἀφέλειά τις ἐσται ἐκ τῆς εἰρήνης, ἀλλὰ μὴ βλάβη δει-
 νωτέρα ἐκ τῶν τοῦ πολέμου γενησομένων ἀπασῶν. ἂ γὰρ αὐ-
 15 τὴ περὶ τῆς πρὸς ἐκεῖνον εἰρήνης τῆς παρελθούσης διεiléχθης
 νυκτός, οὐδ' ἡμᾶς διέλαθεν ἐπὶ πολλῶν εἰρημένα ἀκοαῶς.
 ἐκεῖνον μὲν οὖν ἡμεῖς, ὡς κατὰ σοῦ καὶ τῶν παιδῶν τὰ δει-
 νότατα καὶ διανοοῦμενον καὶ ἤδη πρῶτοντα, ὥσπερ ἀπὸ μιᾶς
 γνώμης πολέμιόν τε ἠγησάμεθα καὶ οὐδενός, τόγε εἰς ἡμᾶς D
 20 ἤκον, ἡμελήσαμεν τῶν βλάπτειν δυναμένων. εἰ δ' ἐκ τινῶν
 αἰτιῶν ἢ εἰρήνη μᾶλλον συμφέρουσα νομίζεται νυνί, οὐδ'
 ἡμεῖς ἐναντιωσόμεθα πρὸς τὰ φαινόμενα λυσιτελεῖν, μόνον

3. νομίσαντες M. pro μισήσαντες.

non dicam ferrum in illum corripere, sed nec verbo ei repugnare
 sustinuit. Ex quo autem mentem iniustam et legibus adversantem
 induit, et cui carissimus fuit, eius liberos trucidare Romanumque
 imperium sibi asserere decrevit, nos hanc eius voluntatem inhumana-
 nam sceleratamque censentes, et bellum ei vestra causa intulimus,
 et cum ipsum, tum genus eius ac familiares summis iucommodis
 affecimus. Et nunc tanta est animorum nostrorum conspiratio, ut
 non pecuniis modo, sed vitam quoque ipsam pro vobis in illum
 bellando cupiamus prodigere. Itaque cum usque adeo promptos
 propensosque in vestra causa nos exhibeamus, iniquissimum fuerit,
 si tu, nobis desertis et salute nostra despecta, privatum secrete com-
 pendium et cum hoste capitali foedus percutias: si tamen compen-
 dium, et non omnibus, quae e bello existent, gravius dispendium
 pacem istam comitabitur. Quae enim de pace cum ipso incunda
 multis audientibus disseruisti, nec nos latent. Quare nos eum ut
 in te ac filios tuos teterrimā parturientem et iam designantem, un-
 animi consensu et hostem decernimus: et quantum in nobis est, ni-
 hil, quod laedere possit, ab eo abstinebimus. Quodsi quibusdam
 argumentis pax in praesens videtur conducere magis, nec nos ad-
 versabimur, si tantum communi omnium nostrum iudicio et senten-

- A.C. 1342 εἰ γνώμη κοινῇ πάντων ἡμῶν ἢ εἰρήνη ἐπιψηφισθεῖη. τὰ γὰρ ὑπὸ πολλῶν δοκιμαζόμενα ἤκιστα ἂν ἀμαρτηθεῖη. εἰ μὲν οὖν ὡσπερ ἐγνωκάμεν, αὐτὴ τε πείθη καὶ τὴν ἀξίωσιν ἡμῶν ὡς δικαίαν παραδέχη, πάντ' ἂν ἔχοι ἄριστα. εἰ δ' ἄρα ἐτέρως ἐγνωκας αὐτῇ, ἀλλ' ἡμῖν γε φράσον φανερώς, ἵν' ἕκαστος, ὡς ἂν μάλιστα οἴοσθε ἦ, τὴν σωτηρίαν ἐκπο-
- P. 46οριζῆ ἑαυτῷ. πάντες δὲ οἷα πατρὶ πνευματικῷ τῷ πατριάρχῃ ἦν ἔχει γνώμην ἕκαστος περὶ τὰ παρόντα ἀνεθέμεθα, ἕξ οὗ δυνήσῃ μαθεῖν σαφέστερον τὰ καθ' ἡμᾶς." οὕτως εἰπόντας, ἐκέλευεν εὐθύς ὁ πατριάρχης ὑποχωρεῖν. μόνος δὲ πρὸς μό-10 νην τὴν βασιλίδαν ὑπολειφθεῖς, „τίς" ἔφρασε „βιάσκανος δαίμων τοιαῦτα πέπεικε λογίζεσθαι, οὐκ ἀλυσιτελῆ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀδύνατα σχεδόν; τίσι δὲ χρωμένη λογισμοῖς, Κωντακουζηνὸν ψήθῃς φίλα σοὶ τε καὶ παισὶ δύνασθαι ποτε φρονήσεις; ὅς γὰρ μήθ' ὑπὸ βασιλέως, μήτε σοῦ πρότερον μηδὲν ἀδι-15
- V. 371 κηθεῖς, ἀλλὰ πολλῶν ἐπὶ πλεῖστον χρόνον ἀπολαύσας ἀγαθῶν, Β πάντων ἐπιλελησμένος ἐν βραχεῖ, οὐ περὶ τῆς ἀρχῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ σωτηρίας ἐπεβούλευσε, πῶς ἂν εἴη δίκαιος πιστεύεσθαι περὶ τῶν μελλόντων; καὶ ταῦτα οὐκ ὀλίγων παρὰ τὸν τοῦ πολέμου χρόνον τῶν δοκούντων ἐφρυβρίστων πρὸς20 αὐτὸν γεγενημένων. οἴσθαι δ', ὡς τοῖς εἰθισμένοις ἄρχειν καὶ τιμᾶσθαι παρὰ πάντων τοιαῦτα μάλιστα οὐκ ἀνεκτά. εἰ δ' ἄρα τοῦ χρόνου τριβομένον, ἢ πρὸς ἐκείνον φαίνοιο

tia confirmetur: a multis enim approbata minime decipiunt. Ergo si quod nos sentimus, tu quoque senseris petitione nostrae, ut iustae, locum reliqueris, fiorebunt omnia. Sin forte aliud statuis, nobis aperte indica, ut quisque, quam optime licebit, saluti suae prospectum eat. Omnes autem sensus nostros de praesenti rerum statu patriarchae, tamquam patri spirituali, commisimus, ex quo clarius, quid velimus, percipere poteris. Haec ubi dixerunt, patriarcha protinus alios secedere iussit, solumque apud solam imperatricem remanens: Quis tam invidus daemon, inquit, ad haec non modo infructuosa, sed factu etiam propemodum impossibilia volvens te induxit? Quae nam rationes te movent, ut Cantacuzenum tibi ac liberis tuis unquam amicum esse posse existimes? Qui enim neque ab imperatore, neque abs te prius ulla in re offensus, sed diutissime multis bonis cumulatatus, brevi omnium oblitus, non imperio solum, sed saluti etiam vestrae insidiatus est, quo pacto illi fides in futurum iure habebitur? idque cum non pauci per tempus belli in eum contumeliosi fuisse videantur. Non te autem fugit, quam illis, qui aliis imperitare et publice coli ac honorari consueverant, huiusmodi iniuriarum intolerabiles sint. Si tempore procedente pax cum illo necessaria iudicabitur, praestabit de omnium nostrum

εἰρήνη ἀναγκαία, βέλτιον ταῖς ἀπάντων χρωμένῃ γνώμῃσι A.C. 134a
 πράττειν, ἢ κοινῇ δοκεῖ λυσιτελεῖν, ἢ τῶν ἄλλων ἀμελήσουσαν,
 ἀπερισκέπτως τὰ παριστάμενα ποιεῖν. εἰ μὲν οὖν πρὸς τὴν
 ἀξίωσιν αὐτῶν ἐπινεύσειας καὶ αὐτῇ, καὶ πρὸς τὸ μέλλον C
 5πίστιν τινὰ παράσχοιο, ὡς οὐδὲν οὐδέποτε παρὰ τὰ ὑπεσχη-
 μένα δράσεις, καὶ αὐτοὶ σοὶ πρὸς πάντα καὶ χρήμασι καὶ
 σώμασι προθύμως συναγωνιοῦνται, καὶ οὐδ' αὐτῆς, εἰ δέοι,
 τῆς φίλης φείσσονται ζωῆς, ὥστε προῖεσθαι ὑπὲρ τῶν σοὶ λυσιτε-
 10οῦσιν. ἂν δ' ἐτέρως αἰσθῶνται βουλευομένην, ὄκνω μὲν
 γνώμῃ καὶ ὄρκοις τὴν ὁμόνοιαν ἠσφαλίσαντο, σὲ μὲν καὶ πατ-
 ρδας ἀποκτείνειν, αὐτοὺς δὲ Βυζάντιον κατέχοντας, ὄπλα Καν-
 τακουζηνῶ ἀνταίρειν μέχρι παντός τοῦ δυνατοῦ. ἂν δ' ἀδυ-
 15νάτως ἔχῃσι πρὸς τὸ ἀμύνεσθαι, μᾶλλον αἰροῦνται Ἀλεξάν-
 20δρου τῷ Μυσῶν βασιλεῖ δουλεύειν τὴν πόλιν παραδόντας, ἢ D
 τοῖς ἐκ Βενετίας ἢ Γεννοῦας Λατίνοις ἢ Καντακουζηνῶ δε-
 σπότῃ χρῆσθαι. ὅτε οὖν ἢ τε ἀξίωσις αὐτῶν δικαία, καὶ
 τὸ παριδεῖν αὐτὴν οὐ κίνδυνον σοὶ τε μόνον καὶ παισίν, ἀλ-
 λά καὶ πάσῃ τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ ἀνάστασιν καὶ φθορὰν
 25τὴν ἐσχάτην ἀπειλεῖ, ποῦ δίκαιον ἢ λυσιτελεῖς προσδοκωμέ-
 νων χάριν ἀγαθῶν, εἶγε καὶ ἔσται ὡσπερ ὑποπτεύομεν, ἐκ
 τῆς εἰρήνης, τὰ παρόντα καὶ φαινόμενα ἀνθαιρεῖσθαι δυσχε-
 ρῆ; ἀλλ' εἴ τι πέποιδας ἐμοὶ τὰ σοὶ λυσιτελοῦντα ἐξαρχῆς
 τε ἡρημένῳ καὶ νῦν οὐδὲν ἦττον συμβουλεύοντι, τούτοις πει-

4. ἐπινεύσεις M.

7. προθύμου P.

sententia facere, quae bono sint omnibus, quam aliis non appella-
 tis, inconsulto quod in mentem venit exsequi. Quapropter si eorum
 postulatis annuens, contra promissa nihil unquam te facturam fidem
 dederis, ipsi vicissim pro dignitate commodisque tuis et pecunias
 et oppositus corporum suorum et, si necesse erit, qua nil carius,
 animam sanguinemque suum pollicentur. Si aliud te velle cognorint,
 horreo dicere, quod tamen occultum haberi non debet: mens omni-
 bus una est et sacramentem inter se dixerunt, ut te cum liberis
 contrucidata, Byzantium occupent et Cantacuzeno, qua valuerint
 virtute, resistant. Si id minus poterunt, Alexandro, Moesorum regi,
 urbe tradita, servire malunt, quam aut Venetos aut Genuenses
 Latinos aut Cantacuzenum dominos perpeti. Quia igitur iustum pe-
 tunt eorumque petitionem despiciere non tibi solum ac liberis tuis
 periculosum est, sed et toti Romanorum imperio vastitatem ac per-
 niciem extremam minitatur, quinam iustum aut utile, quaeso,
 propter expectata ex pace bona praesentia et in conspectu posita
 mala (si erit, ut ominamur) non refugere? Sed si quid mihi a pri-

A.C. 1342 *τιον ἀφίκοντο. βασιλίδι τε συγγερόμενοι, και πατριάρχον και τῶν περι αὐτὸν συνωμοτῶν παρόντων, „ἡμεῖς” ἔφασαν „τὴν κατασχοῦσαν Ῥωμαίους ὀρῶντες συμφορὰν, δεινὰ μὲν φόμεθα τὰ πραττόμενα και πέρα δεινῶν. οὐδὲν δὲ πλέον πρὸς ἐπικουρίαν και ἀποτροπὴν τῶν δεινῶν δυνάμενοι συμβάλλεσθαι, τῶν ἄλλων ἀμελήσαντες, ὑπὲρ τῶν κοινῇ συμφερόντων*
B *ἐδέόμεθα Θεοῦ, τοῦ μόνου στήσαι δυνάμενον τὰς προσδοκώμενας συμφορὰς. νυνὶ δὲ τὸ διεστηκὸς τῶν Ῥωμαίων ἰδόντες μέρος ἀσμένως χωροῦν πρὸς τὴν εἰρήνην και μάλιστα ὀπερ δόκησιν παρεῖχε τὴν αἰτίαν παρασχέσθαι τῆς διαφορᾶς, 10 και Θεῷ τῷ τῆς εἰρήνης χορηγῷ πολλὰς χάριτας ὁμολογήσαντες και γῆρας και σωματικὴν ἀσθένειαν και τοὺς πρὸς τὴν ὀδοιπορίαν πόνους παριδόντες, ἤκομεν δεησόμενοι και ὑμῶν, δέχεσθαι τὴν εἰρήνην και μὴ διὰ φιλονεικίαν τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν νῦν τε διαφθειρομένην περιορᾶν και ἔτι δεινότερα προσδοκῶμεν μένην πύσχειν, ἂν μὴ ταχέως ὁ πόλεμος καταλυθῆ. ἔλεον οὖν και αὐτοὶ λαβόντες τῶν ὀσημέραι χρομένων αἱμάτων και τῶν δεσποτηρίοις κατεχομένων και τῶν ἐλαυνομένων και*
C *ἀνῆκεστα πασχόντων ἀνθρώπων, κωρώσατε τὴν εἰρήνην και τῶν πολλῶν και χαλεπῶν κινδύνων ἀπαλλάξατε Ῥωμαίους, 20 ὡς ἂν Θεός τε ὁ τῆς εἰρήνης χορηγὸς δοξασθῆ και βασιλὶς τε και πατριάρχης και ὑμεῖς ἡ σύγκλητος οὐ παρὰ πάντων μόνον Ῥωμαίων, ἀλλὰ και ἡμῶν τῶν ταπεινῶν ἀξίας κομίζησθε εὐχαριστίας τῆς προθυμίας τῆς περι τὰ καλὰ και τῆς*

triarcha, coniuratis item praesentibus congressi, ita locuti sunt. Cum cerneremus calamitatem, quae Romanos oppressit, etsi quod agebatur infandum apparebat, tamen quia ad tantam vim mali depellendam nihil auxilii asserre poteramus, reliquis posthabitis, Deo, qui solus impendentes aerumnas atque miseriae averruncare potest, communem salutem incolumitatemque supplices commendabamus. Nunc quia cognovimus, segregatam Romanorum partem, quae opinionem praebat maxime incepti huius dissidii, pacis esse cupidam, Deo pacis largitori immortales gratias egimus, nullaque senectutis et imbecillitatis ac laborum itineris ratione ducta, et vos rogaturi advenimus, ut pacem complectamini: ne ob discordias vestras et nunc laceretur Romanum imperium et nisi primo quoque tempore bellum inhibeatur, atrociora formidet. Quamobrem et vos, qui in dies funditur sanguinem et in carcerem compactos atque in exilium proiectos et saevissime afflictos miserati, pacem ratam conficite, Romanosque multis ac nefandis cladibus eximite, ut et Deus pacis donator celebretur, et imperatrix ac patriarcha et vos senatus, non a Romanis modo passim, sed etiam a nobis humilibus, propter facilitatem in rebus honestis et sollicitudinem hominum insontiam

κηδεμονίας τῶν διὰ τὸν πόλεμον ἀπανταχοῦ διαφθειρομένων A. C. 1342 ἀνθρώπων ἀναϊτίων." πρὸς ταῦτα βασιλῆς μὲν οὐδὲν ἔπασχε δεινόν, ἀλλὰ καὶ κατὰ γνώμην ᾤετο εἰρῆσθαι αὐτῇ τοὺς λόγους. πολλὴν γὰρ πατριάρχου καὶ τῶν ἄλλων πανουργίαν D καὶ ἀπάτην καταγνοῦσα, ἔσπευδεν, εἰ δύναίτο τρόπον δὴ τινι τὸν πόλεμον καταλύσασα, σπονδὰς πρὸς βασιλεία τὸν Καντακουζηνὸν θέσθαι περὶ εἰρήνης. εἰργομένη δὲ ὑπὸ τῶν ὕρκων, ὡς ὑπήγαγον ἐξαπατήσαντες, ὡς, εἰ μὴ πᾶσιν αἰρετέα εἴη ἡ εἰρήνη, μὴδ' αὐτὴν ἐπισηφίζεσθαι, τὴν ἐκ τῆς βουλῆς ψή- 10φον ἀναγκαιῶς περιέμενε.

λέ. Πατριάρχης δὲ καὶ ἡ συνωμοσία ἐν δεινῷ μάλιστα P. 463 ἐβίβητο τὰ εἰρημένα καὶ τὸν ἔσχατον ᾤοντο κίνδυνον αὐτοῖς V. 373 ἐπάγειν. προφανῶς μὲν οὖν πρὸς τὴν εἰρήνην ἀντιλέγειν οὐχ ἴταμόν μόνον, ἀλλὰ καὶ φιλομόχθηρον ἐδόκει. ἐσκέψαντο δὲ, B 15εὶ δύναντο τρόπον δὴ τινι ἑτέρῳ τῶν μοναχῶν τὴν ὁμόνοιαν πειρᾶσθαι διαλύειν. καὶ τότε μὲν ἐπαινέσαντες τὴν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ σπουδὴν, ἐκέλευον ἀναπαύλης τινὸς τυγχάνειν, τὸν ἐκ τῆς ὁδοιπορίας πόνον ἀποτιθεμένους. ὕστερον δὲ ἐπηγγέλλοντο σκεψαμένους περὶ ὧν ἤκουσι τὴν ἀπολογίαν παρορασεῖν. ξενίζεσθαι δὲ οὐκ εἶασαν ἐπὶ ταυτὸν, ἀλλ' ἄλλον ἄλλοσε διέσπειραν, ὡς ἂν τῇ διαστάσει τῶν σωματίων καὶ ταῖς γνώμαις διαστῶσιν, ὑποσχέσει καὶ λόγοις ἰδίᾳ ἕκαστος διαφθαρέντες. ἐτρίβετο μὲν οὖν ὁ χρόνος καὶ οὐδεμία τῶν εἰρημένων ἦν φροντίς, οὐδέ τις λόγος ἐγένετο τῶν μοναχῶν. C

hoc bello ubique pereuntium, dignis gratiarum actionibus collaudemini. Haec oratio Augustae non molesta, sed grata potius et ab eius mente haud aliena accidit. Nam cum patriarcham ceterosque sciret esse vaserimos ac fraudulentissimos, studebat, si quo modo posset, bello dissoluto, cum Cantacuzeno pacem et foedus constituere. Religione autem iuramenti impedita, qua per dolum ab illis obligata fuerat, ut nempe, nisi omnibus expetenda pax videretur, nec ipsa eam sanciret, concilii sententiam necessario exspectabat.

35. At patriarcha et coniurati monachorum dictis, laudibus sibi exitium parari ducebant, gravissime offensi, pacem manifeste repudiare non audebant, ne non impudentes modo, sed etiam de industria improbi viderentur. Circumspiciebant autem, si qua via eorumdem concordiam dirimere possent. Ac tunc quidem, laudato eorum officio pro re publica, ut fessos de itinere, aliquantum requiescere iusserunt, promittentes, postea se visuros, quid eis responsi darent. Divertere porro omnes eodem non sinentes, alium alibi collocabant, ut quemadmodum corporibus, sic animis quoque promissis et blanditiis seorsum unusquisque corruptus, separarentur. Fluebat igitur tempus et dicta in ventos recesserant, neque monachi

- A.C. 1342 ἐκείνοι δὲ ὄρωντες, ὡς μᾶλλον αὐτοῖς αἰρετέος ἐστὶν ὁ πόλεμος, ἢ ἡ εἰρήνη, μετὰ τὸ πολλά δεηθῆναι περὶ αὐτῆς, ἐπεὶ πρὸς σήψεις καὶ προφάσεις καὶ οὐδὲν ἕγιος ἐώρων καταφεύγοντας, τὴν ἐπάνοδον ἤτοῦντο. τοῖς δὲ οὐδὲ τοῦτο λυσιτελεῖν ἔδοκει, ὥστε ἀπελθόντας τοὺς μοναχοὺς αὐτοῖς μὲν ἀνατιθέναι τὴν αἰτίαν τοῦ πολέμου, Καντακουζηνῷ δὲ τῷ βασιλεῖ τὸ μᾶλλον αἰρεῖσθαι τὴν εἰρήνην καὶ δίκαια καὶ συμφέροντα τοῖς πᾶσιν ἀξιούσιν συμμαρτυρεῖν. οὐδὲ γὰρ μετριά τινα προστήσεσθαι αὐτοῖς ἐνόμιζον πρὸς τὸ τοὺς δῆμους ἐκταράττειν καὶ τὸν πόλεμον κινεῖν. ἐξεπίτηδες γὰρ αὐτοῖο
- D λάλους τινὰς καθίσταν εἰς τὰς πόλεις κηρύττοντας, ὡς Καντακουζηνὸς οὐδ' ἄκροισ ὡσὶ τὴν εἰρήνην παραδέχοιτο, ἀλλὰ τὰ δεινότατα τοὺς βασιλέως παῖδας διαθήσειν ἀπειλεῖ, εἰ περιγένοιτο ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ τοὺς ἄλλους, ὅσοι δίκαια ποιοῦντες ἐκείνῳ πεπολεμηκασιν ὑπὲρ αὐτῶν, παρεκάλων¹⁵ τε τοὺς δῆμους ὑπὲρ τῶν βασιλέως παιδῶν ὀρφανῶν ὄντων πατρὸς ἀγανακτεῖν καὶ ἀμύνεσθαι τὸν ἀδικοῦντα. οὗ δὲ ἔνεκα ἐσκέψαντο συγκροῦειν πρὸς ἑαυτοὺς τοὺς μοναχοὺς. καὶ Μακάριον μὲν τὸν Λαύρας ἡγούμενον, Θεσσαλονίκης μητροπολίτην ἀποδείξαντες, ἔπεισαν οὐ πρὸς τοὺς ἄλλους μόνον²⁰
- P. 464 διενεχθῆναι μοναχοὺς καὶ Καντακουζηνισμόν αὐτῶν κατηγορεῖν, ὅτι δὴ τὸν φίλον ὄρωντες ἀπολείσθαι ὑπὸ τοῦ κοινοῦ πολέμου κινδυνεύοντα, ἐν ζήλου μοίρα καὶ τῆς πρὸς τὰ βελ-

3. εἰς add. M. ante οὐδὲν.

curae erant. Qui cernentes, eos bello quam pace gaudere magis, cum toties super ea rogati, ad obtentus quosdam et causas commentitias confugerent, revertendi potestatem petiverunt. At istis nec hoc conducere visum est, ut digressi monachi ipsos belli, Cantacuzenum pacis auctorem praedicarent testimoniumque ferrent, illum iustitiae consentanea et universitati fructuosa postulare. Non enim quibusdam levibus ratiunculis usuros arbitrabantur, quibus populos perturbarent atque ad arma incenderent, cum ipsi ex instituto blaterones quosdam subornatos per oppida dimisissent, qui proclamarent, Cantacuzenum ab auditione pacis abhorreere et minari, se relata victoria imperatoris liberos facturum mortales miserrimos, ac persequere alios, quotquot amore iustitiae pro ipsis contra se pugnaverint. Incitabant igitur populos, ut filiorum imperatoris iam orphanorum vicem dolentes, ab eorum capitibus hominis iniurias propulsarent. Ob hoc itaque commentabantur, quomodo inter monachos litem et dissensionem sererent. Ac Macarium quidem, Laurae praefectum, metropolitanam Thessalonicensem designantes, eo perduxerunt, ut non tantum ab aliis monachis dissideret, eosque Cantacuzenismi argueret, (quia nimirum amicum ob arma communia periculo conflictan-

τιώ συμβουλῆς ἤκουσιν ἐκεῖνῳ βοηθήσοντες· ἀλλὰ καὶ βασι-Α. C. 1342
λέως πολλὰς καταχέειν λοιδορίας καὶ οὐδὲν ἐκεῖνων ἀπολεί-
πεσθαι τὴν εἰς αὐτὸν πικρίαν. ὅθεν καὶ γενόμενος ἐν Θεσσα-
λονίκη οὐδενὸς τῶν ἐκεῖσε τολμηθέντων ἐπὶ ὠμότητι καὶ πο-
5νηρίᾳ βεβοημένων ἀπελείπετο. πρῶτον δὲ ἐν τῇ μονῇ τῇ V. 374
προσαγορευομένη Πέτρα ἀπρούϊτον μένειν κατεδίκασαν, προ-
νοίας τῆς εἰς τὸ σῶμα προσηκούσης οὐδεμιᾶς ἀποστερήσαντες. B
Σαβᾶν δὲ διὰ τὸ ἀρετῇ τῶν ἄλλων ὑπερέχειν καὶ γνωριμώ-
τατον τῶν βασιλέως φίλων εἶναι, ἐπεὶ μὴ συμφρονεῖν αὐτοῖς
10ἐβούλετο, ἐν ἑτέρᾳ μονῇ τῇ Χώρα προσαγορευομένη μένειν
καὶ αὐτὸν ἐψηφίσαντο ἀπρούϊτον. βουλομένων δὲ καὶ προ-
νοίας ἀξιῶν πολλῆς, οὐ κατεδέξατο, μὴ δίκαιον εἶναι, φύ-
σκων, ἐκ τῶν αἵμασι καὶ φόνοις χαιρόντων τι λαβεῖν. τοῦτο
δὲ μόνον εἰπὼν, ὡς τὸν ὑπὸ Θεοῦ φρουρούμενον οὐδεμιᾶ τινι
15μηχανῇ δυνατόν ὑπ' οὐδενὸς διαφθαρῆναι, ἤσυχίαν ἤγε. τοῖς
δ' ἄλλοις ἅπασιν οὐ μάλιστα ἀξιολόγοις οὖσι, τὴν εἰς τὰς
Ἰβίας μονὰς ἐπέτρεπον ἐπάνοδον. περὶ μὲν οὖν τὴν τῶν μο-
ναχῶν πρεσβείαν τοιαῦτα πατριάρχῃ καὶ τοῖς συνωμόταις ἐτε-
λεῖτο. βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνὸς ὡς τὴν ὑπὲρ τῆς εἰρή- C
20νης πρεσβείαν ὁ Βατάτζης δέει τῶν τὰ πράγματα διοικούντων
ἀπηγόρευεν, εἰς τὸ στρατόπεδον ἐπανῆκεν. εὗρε δὲ ἐκ Θεσ-
σαλονίκης ἀφιγμένους, οὓς αὐτὸς ὀλίγῳ πρότερον πρὸς πρω-

15. ἐπὶ οὐδενὸς P. 20. ἀρχόντων P. πρὸ διοικούντων.

tem intuentes, et zelum meliusque consilium praeferentes ei sic opi-
tulatum venirent,) verum etiam ut probris multis imperatore Cantacuzenum
incesseret, nec se ab ipsis conspiratis amarulentia in illum vinci pateretur. Vnde et Thessalonicae cum iam esset, nullum erat ibi tam nobile crudelitate et nequitia scelus ante perpetratum, cui ipse non par faceret. Isaacium vero, qui ordinem ducebat, ad monasterium Petra dictum condemnant: ita, ut a nemine conveniretur, nulla tamen re ad curandum corpus necessaria egeret. Sabam, quod virtute ceteris antestaret essetque imperatoris amicitia notissimus et ab ipsis facere nollet, in alio monasterio, Chora appellato, manere, nec eum a quoquam adiri decreverunt. Quem cum sedulo curare vellent, non tulit, dixitque, iniquum esse ab iis, qui in caede et sanguine voluptatem haberent, quidquam accipere. Hoc autem solo dicto, quem Deus tueretur, nulla eum machina ab ullo mortalium posse interimi, deinceps tacuit. Ceteris porro omnibus, ut non tanti aestimandis, ad monasteria sua reversionem concesserunt. Legationem monachorum patriarcha et coniurati ad hunc modum exceperunt. Cantacuzenus, postquam Batatzes legatione de pace, metu eorum, qui regnabant, fungi pertimuit, ad exercitum rediit: ubi reduces invenit, quos nuper ad protostratorem miserat, nunti-

- A. C. 1342 τοστράτορα πέμψας ἦν, ἥκειν τὴν ταχίστην ἀπαγγέλλοντας, ὡς τῶν ἐκεῖσε πάντων ὑπὸ πρωτοστράτορος καλῶς διεφικημένων. ἐδόκει μὲν οὖν καὶ βασιλεῖ, μὴ μέλλειν δεῖν, ἀλλὰ πρὸς Θεσσαλονίκην ἐπείγεσθαι οὕσαν ἀναγκαίαν. τῶν πρὸς τὴν τειχομαχίαν δὲ πάντων ἤδη παρεσκευασμένων, ἐκέλευεν εἰς τῆς ὑστεραίας ἅμα πρῶτ' τῶν τειχῶν ἀποπειρασασμένους, εἰ μὴ
- D δύναιντο παραστήσασθαι, τῇ μετ' αὐτὴν τῆς εἰς Θεσσαλονίκην ἔχεσθαι φερούσης. οὕτω μὲν οὖν ἐδέδοκτο. καὶ ἅμα πρῶτ' ἐς τὴν ὑστεραίαν ὀπλισάμενοι, προσέβαλον τοῖς τείχεσι προσάγοντες τὰς μηχανάς. διὰ πάσης δὲ ἡμέρας τῆς τειχο-10 μαχίας καρτερωτάτης γεγενημένης, μικροῦ μὲν ἐδέθησεν ἄλῶναι, τῶν τε κλιμάκων προσερεισθεισῶν τοῖς τείχεσι καὶ μηχανήματός τινος ἐπὶ τροχῶν χελώνης προσαγορευομένου. ἡ νύξ δὲ αὐτίκα ἐπιγενομένη διεκόλυσε τὴν ἄλωσιν. οἱ πολιορκούμενοι δὲ δείσαντες, μὴ εἰς τὴν ὑστεραίαν ἀθῆς μάχης¹⁵ ἄλῳσι γενομένης, ἐβουλεύσαντο νυκτὸς πίστεις λαβόντες παρὰ βασιλέως, ὁμολογίᾳ τὴν πόλιν παραδοῦναι. καὶ ἅμα πρῶτ' ἐκ τῶν τειχῶν τοῖς εἰς τὸ στρατόπεδον ἐκέλευον μηνύειν βα-
- P. 465 σιλεῖ, εἰ βούλοιο ἐπὶ συμβάσει τὴν πόλιν παραλαμβῖναι. ἡδέως δὲ βασιλέως τὸν λόγον δεξαμένου καὶ κελεύοντος ἤκιστο πρὸς αὐτὸν, ὡς πάντα πράξοντος αὐτοῖς τὰ κατὰ γνώμην, ἦκον τοῦ τε δήμου καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς δυνατῶν ὀλίγοι καὶ τῶν τῷ κλήρῳ τῆς παρ' αὐτοῖς ἐκκλησίας κατειλεγμένων. αἰτίας δὲ ὥσπερ ἀπολύοντες ἑαυτοὺς ἐπὶ τῷ ὄπλι κεκνηκέναι πρὸς αὐτὸν, τὸ δεῖν ἔφρασαν πεποιηκέναι. ὁμομοκέναι γὰρ²⁵

antes, veniret quam maturime, omnia a protostratore illic bene administrari. Ne imperator quidem cunctandum, sed Thessalonicam, ut ad urbem maximi momenti, festinandum duxit; et omnibus iam ad moenia Peritheorii oppugnanda confectis, praecepit, iis postridie die illucescente tentatis, si conatus non responderet, die tertio viam versus Thessalonicam arriperet. Sic censuit. Die exorto, muros, admotis etiam machinationibus, invadunt; quos cum toto die oppugnasset acerrime, parum absuit, quin eos acta iam testudine et scalis applicitis conscenderent; sed noctis interventus rem impedit. Obsessi metuentes, ne die sequenti pugna instaurata caperentur, noctu decernunt, fide ab imperatore accepta, urbem dederunt. Mane de moenibus clamorem in castra dantes, imperatori renuntiare iubent, si velit, ex pacto convento civitatem accipiat. Ille hoc nuntio gavistus, eos evocat, facturum se, quae optent, omnia. Veniunt de plebe et optimatibus pauci, de clero item nonnulli. Atque ut se purgarent quodammodo, aliter se facere nequiasse dixerunt: propterea quod nuperrime sacramento concepto sponponderint, se im-

ὀλίγη πρότερον ἀντιστήσεσθαι τοῖς βασιλίδι πολεμουῖσι μέχρι Α. C. 1342
καὶ τοῦ δυνατοῦ. τοὺς τε ὄρκους τοιγαροῦν τετηρηκέναι ἀσφα-
λῶς, καὶ τὸ νῦν λυσιτελεῖν φαινόμενον ἐκ τῶν πραγμάτων
πρότιεν μετ' εὐγνωμοσύνης. ὅθεν ἄξιοι συγγνώμης νομίζειν B
δεῖναι παρ' αὐτῷ. δεῖσθαι μέντοι καὶ τῆς δι' ὄρκων ἀσφαλεί-
ας, ὥς οὐδὲν πείσονται δεινὸν τῶν κατὰ τὸν πόλεμον αὐτοῖς
εἰργασμένων ἔνεκα καὶ τῶν ὕβρεων, αἱ παρὰ φανύλων καὶ
τοῦ μηδενὸς ἀξίων ἀνθρώπων εἴρηται πρὸς αὐτὸν, τῶν ἐν
λόγῃ πάντων μάλιστα ἀνωμένων καὶ τὴν ἀκολασίαν τῆς
10 γλώττης τιθεμένων ἐν δεινῷ. οὐδεμιᾶς γὰρ ὕβρεως ἐφείδοντο
ἐσιτώτες ἐπὶ τῶν τειχῶν. ὅθεν καὶ ποτε βασιλέως ἐν ὄπλοις
παριόντος καὶ τὰ τεῖχη κατασκεπτομένου διὰ τὴν τειχομα-
χίαν, τρεῖς τινες ἐσιτώτες ἐπὶ τῶν τειχῶν, μᾶλλον τῶν ὕ-
βρεων ἠφείδουν γνωρίμου γινομένου. ὁ δὲ ἐγγὺς γεγόμενος, V. 375
15 ἤρῳατα, εἰ εἰδότες, ὅστις εἶη, ὕβριζουσιν οὕτως ἀφειδῶς. ἐνός C
δὲ ἀποκριναμένου, ὥς μάλιστα εἶδεν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ
ἔβριζεν πολλῶν ὄντα ἄξιον λοιδοριῶν, ὅτι ἀποστάτης γεγο-
νὸς τοῖς βασιλέως ἐπεβούλευσε παισὶ καὶ οὐδεμιᾶς ἀπέσχετο
κείρας ἀποκτείνει τοὺς οὐδὲν ἠδίκηκότας μηχανώμενος· „πότε
20 δὲ" εἶρηκεν ὁ βασιλεὺς „ἐπὶ δίκην καταστάντα, ὅτι μὴ τὰ
ἐγκλήματα ἠδυνήθην ἀπολύσασθαι, κατεψηφίσασθε ἀδικεῖν
αὐτῷ καὶ ἐπιορκεῖν καὶ τοιαῦτα, οὐα λέγετε, τολμῆν;" τῶν δὲ,
ἐναγχος ἐκ Βυζαντίου, εἰπόντων, ἤκειν, ἐν ᾧ τὰ κατὰ βασι-

6. δεινὸν om. P.

peratricis hostibus quantum valerent restituros. Quod iurasset,
praestitisse hactenus fideliter: et quod nunc res ipsa utile futurum
doceat, id aequo animo facturos. Putare igitur, se dignos esse
venia. Cupere tamen iurciurando sibi caveri, nil grave passuros
ob ea, quae durantibus armis commisissent: ob convicia scilicet,
quae non sine summo dolore virorum gravium abiecti et nauci ho-
mines procaci lingua in eum contorserint. Nullis siquidem probris
stantes in muris parcebant: ut etiam aliquando armato imperatore
accedente et moenia propter oppugnationem contemplante, tres qui-
dam eo cognito effusius maledicerent. Qui propius accedens quae-
sivit, num scientes quis esset, adeo liberaliter contumelias dicerent.
Eorum uno respondente, maxime, et idcirco probra fundere, qui-
bus ipse multis dignus esset, quod fracta fide, imperatoris liberis
insidiaretur omnesque vias indagaret, quo illos meditatae ab se mortis
offerret, a quibus nullam unquam sensisset iniuriam. Quando autem,
excepit Cantacuzenus, in iudicium me vocatum, quia dissolvere cri-
mina non potui, et iniuriae et periurii et huius sceleris, quod obi-
citis, me condemnastis? Respondentibus illis, paulo ante Byzantio
venisse, a quo quae ipse in imperatorem adolescentem perverse ma-

- A.C. 1342 λέως ὑπ' αὐτοῦ ἔσκαιωρημένα ἐκμαθεῖν· δι' αὐτὸ καὶ τοὺς ἐκεῖ τὰ βασιλέως ἤροημένους αὐτὸν ἐλαύνειν, πρὸς οὓς μὴ δυνάμενον ἀνδίστασθαι, ἐνθάδε ἤκειν. „ἀληθῶς εἶρηκας,” εἶπεν ὁ D βασιλεὺς „ὡς ἔταῖρε, ἐκ Βυζαντίου τὰ τοιαῦτα δεδιδάχθαι· ἀλλ' ἐγὼγε αὐτοῦ τούτου ἕνεκα ἐνθάδε ἤκω, ἵνα σε τῆς γλασ-5 σαλγίας τιμωρησάμενος, διὰ σοῦ κάκεινους διδάξω μὴ τοιαῦτα ἀκολασταίνειν.” ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ἐν μέρει παιδιᾶς τοιαῦτα πρὸς ἐκείνους διαλεχθεὶς, παρῆλθε. τῆς αὐτῆς δὲ νυκτὸς στρατιῶται, βασιλέως κελύσαντος, ἐν ταῖς πύλαις προ-λοχίσαντες, ὥστε τῶν ἐνδον τινὰ ζωορῆσαι τοῦ τὰ πραττό-10 μενα ὑπ' ἐκείνου διδαχθῆναι, οὕτω συμβῆναι, αὐτὸν ἐκείνον τὸν ὑβριστὴν ἅμα ἔω τῶν πυλῶν πρὸς τινὰ χρεῖαν ἐξελθόντα ἐξαργύσαντες, παρέστησαν βασιλεῖ. ὁ δ' ἀγνοεῖν ὑποκρινά- P. 466 μενος, ὅθεν τε εἶη καὶ ὅστις, ἠρώτα. νομίσας δὲ καὶ αὐτὸς ἀγνοηθῆναι, ὅσα ᾔετο πρὸς τὴν παροῦσαν λυσitteλεῖν ἀνάγκη ἀπεκρίνατο. ὡς δ' ὁ βασιλεὺς τὴν ὑπόκρισιν ἀποθέμενος, αὐτὸν ἐκείνον ἀπεδείκνυε τὸν χθῆς εἶναι ὑβριστὴν, τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι διατριβὴν οὐ μικρὰν ἐνεποιεῖ ἢ τοιαύτη συντηγία καὶ ὡς ἤδιστα διετίθεντο· τὸν ἐαλωκότα δὲ δέος οὐ μικρὸν εἰσῆει περὶ ψυχῆς ἀγωνιῶντα καὶ ὅσον οὕτω 10-20 μίζοντα ἀποθανεῖσθαι. βασιλεὺς δ' ὡσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις μᾶλλον κἂν τοῖς τοιοῦτοις προσήκειν αὐτῷ νομίζων μεγαλοψυχεῖν, ἐφ' ἱκανὸν παραψυχῆς ἕνεκα τὰ χθῆς εἰρημέκα B πρὸς τὸν ἐαλωκότα διαλεχθεὶς, ἔπειτα ἐκέλευε στολὴν πα-

chinatus esset, didicissent: et idcirco, qui illic imperatorem tuerentur, ipsum expulisse; quibus cum resistere nequeat, huc venire, Recte, mi homo, occurrit Cantacuzenus, haec vos Byzantio didicisse ais. Ego vero huc venio, ut cum te ob maledicam loquacitatem punivero, tuo exemplo ipsi protervire desinant. His per ludum dictis, praeteriit. Eadem nocte milites iussu imperatoris insidias ad portas tendentes, ut oppidanum aliquem caperent, ex quo quid intus gereretur, exprimerent, casu ipsissimum conviciatorem, multo mane nescio cuius rei causa egredientem, rapiunt, imperatori sistunt. Qui se cum haud nosse simulans, unde et qui sit percunctatur. Ille plane ignorari se opinatus, pro necessitate praesenti respondet. Sed ubi imperator, persona deposita, hesternum esse conviciatorem ostendit, ceteris quidem omnibus hoc eventum non modicæ delectationi et mirificæ hilaritati fuit; captum vero pavor ingens subiit, de anima anxium et iamiam se interficiendum arbitrantem. At imperator cum in aliis, tum praesertim in huiuscemodi rebus excelsum se et invictum animum decere ratus, oblectamenti gratia captivo dicta ipsius hesternæ plene iteravit. Deinde stola maioris pretiî, quam pro eius conditione, et auro insuper donatum recedere atque in fu-

ρέγειν πολυτελεστέραν, ἢ αὐτῷ προσῆκε. παρασχόμενος δὲ A.C. 1342
 καὶ χρυσίον, ἐκέλευεν οἴκαδε ἀναχωρεῖν καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ-
 δε μηδενὸς καταψηφίζεσθαι πρὶν εἰς ἀπολογίαν καταστῆναι,
 ἀλλὰ τὴν ἑτέραν τῶν ἀκοῶν τῇ κατηγορουμένῃ φυλάττειν
 5 Ἰσραηλιτῆ. ὁ δ' ἄπιστα σχεδὸν εὐτυχήσας πρὶν γενέσθαι,
 βασιλέως ἐπαινήτης ἦν ἀντὶ τοῦ πρότερον ὑβριστοῦ. ἀλλὰ
 ταῦτα μὲν πρότερον. τότε δὲ ἐπεὶ οἱ πρέσβεις ἀμνηστί-
 αν τῶν ὑβρεων ἤτοῦντο καὶ ἐδέοντο βασιλέως εὖ ποιεῖν
 προσχωροῦντας ἔκοντι, προσηνῶς αὐτοῖς διαλεχθεῖς καὶ λό-
 10 γους πείσας, μηδὲν ὑποπτεύειν παρ' αὐτοῦ δεινὸν, ἐκέλευε
 καὶ γραμμασι βασιλικοῖς, ἃ αὐτοὶ ἤτοῦντο, βέβαια ποιεῖν.
 τῶν δὲ βασιλεῖ συνόντων τις δύσνομος ὢν, ὡς ἔοικε, καὶ πο- C
 λεμῶν ἀφανῶς, κρύφα προσελθὼν τοῖς πρέσβεσι, συνεβού-
 λευε μὴ τὴν πόλιν παραδιδόναι. βασιλεὺς γὰρ εἰς τὴν ὕστε-
 15 ραίαν, ἃν τε προσχωρῶσιν, ἃν τε μὴ, πρὸς Θεσσαλονίκην
 κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην ἔγνωκε δεῖν ἀποχωρεῖν. οἱ δὲ, ἐπεὶ
 τοιαῦτα ἤκουσαν, μὴ ἃ κοινῇ πᾶσι δοκεῖ σκηψάμενοι εἰδέναι,
 πρὸς τὴν πόλιν ἀπεχώρουν. ἐπεὶ δὲ ἦσαν εἴσω πυλῶν, ἀθ-
 20 ρεις ἐγκλεισάμενοι, παρεσκευάζοντο πρὸς μάχην. ἀναβάντες
 ὅτε ἐπὶ τὸ τεῖχος, μὴ πᾶσιν ἔλεγον εἶναι τὸ νῦν ἔχον κατὰ
 γνώμην βασιλεῖ τὴν πόλιν παραδιδόναι, ἀλλ' ἐπεὶ πρὸς Θεσ-
 σαλονίκην ἔγνωκε δεῖν ἀποχωρεῖν, εἰς τοῦπιόν αὐτοὶ διασκε- D
 ψάμενοι εἰ δοκεῖ λυσιτελεῖν, κοινῇ ψήφῳ προσχωρήσουσιν.
 οὕτω μὲν οὖν Περιθεώριον τειχομαχίᾳ τε ὀλίγου ἐδέθησεν
 25 ἁλῶναι καὶ ὁμολογίᾳ προσχωρῆσαι βασιλεῖ. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ V. 376

turum neminem inauditum damnare alteramque aurem reo integram
 servare iussit. Ille ferme supra fidem felix, pro contumellis impe-
 ratorem laudibus extollere. Sed haec prius acta sunt. Tunc vero,
 cum iniuriarum oblivionem peterent, qui ex oppido in castra vene-
 rant, orantemque, ut, quia sponte se dederent, bene illis faceret,
 verbis blande compellatos, ne quid ab se infestum timerent, hortat-
 us est; et quae petebant, imperatorio diplomate confirmari man-
 davit. De exercitu autem imperatoris malignus quidam, ut apparet,
 et hostis occultus, furtim ad legatos adiens, ab urbe tradenda eos
 revocavit; imperatorem die postero, sive se dederent, sive non,
 Thessalonica summa adactum necessitate constituisse discedere.
 Quibus auditis, communis sententiae ignoracionem excusantes, in
 urbem regrediuntur. Intra portas inclusi, rursus defensionem pa-
 rant; conscensisque moenibus vociferantur, in praesens non omnes
 ad urbem imperatori tradendam consentire. Sed quia Thessalonica
 omnino proficisci decreverit, se postea consultaturos et, si uni-
 versis approbantibus expedire videatur, in eius potestatem concessu-
 ros. Sic itaque Perithorium et vi propemodum captum et dedi-

A. C. 1342 μη περιμένειν ἔξῃν πρὸς τὴν πολιορκίαν, ἀναστήσας τὴν στρατιάν, ἤλαυνεν ἐπὶ Θεσσαλονίκην.

P. 467 λς. Ἐν Βυζαντίῳ δὲ ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης ὁ τοῦ Ἀνδρονίκου βασιλέως παῖς ψήφῳ βασιλίδος τε καὶ τῆς συγκλήτου στέφει τὴν κεφαλὴν ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ πατριάρχου κατακοσμεῖται. ἐν τῇ ἑορτῇ δὲ καὶ τῶν τῆς συγκλήτου πλὴν ὀλίγων ἀξιωματιῶν πάντες ἔτυχον, ὡς ἂν ἕκαστος παρὰ βασιλίδος καὶ πατριάρχου καὶ τῆς βουλῆς ἄξιος ἐκρίθη. καὶ Ἰσαάκιος μὲν Ἀσάνης παννυπερσέβαστος ἀπεδείχθη, δούξ δὲ μέγας ὁ Ἀπόκαυκος, καὶ ὁ Χουῦνος μέγας στρατοπεδάρχης, Ἀνδρόνικος τε Παλαιολόγος, ὃς ἦν γαμβρὸς Ἀποκαύκῳ τῷ μεγάλῳ δονκί, μέγας καὶ αὐτὸς στρατοπεδάρχης, ὃ, τε Γαβαλάς πρωτοσεβαστός, καὶ οἱ ἄλλοι ἅπαντες ὡς ἕκαστος. πατριάρχης C δὲ, ἐπεὶ τὴν ἀξίαν ἀμείβειν οὐκ ἐνῆν, εἰς σεμνότερόν τι περιέστησε τὸ σχῆμα καὶ ἐν τε ταῖς ὑπογραφαῖς ἡερανεφ χρῶματι ἐχρηῖτο καὶ τὴν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καλύπτραν, ἣν τοὺς πατριάρχας ἔθος φέρειν, ἂν μὴ τοῦ τάγματος ὧσι τῶν μοναζόντων, ὀθόνη λευκῇ περιειλημμένην πρότερον, αὐτὸς κατεκόσμησε χρυσοῦ, εἰκόνας αὐτῇ τοῦ τε σωτήρος ἡμῶν ἐγγράφας Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ τῆς τεκούσης αὐτὸν ἀχράντου θοοτόκου καὶ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. Ἀπόκαυκος δὲ ὁ μέγας δούξ ἄχρι μὲν ἐκείνου τοῦ χρόνου μετριώτερά τε φρονεῖν ἐδόκει καὶ τῆς βουλῆς εἶναι ὑπεκρίνετο εἰς, ἢ μᾶλλον καὶ πρὸ αὐτοῦ τοὺς ἄλλους ἦγε, μὴ τῆς κακουργίας αἰσθόμενος

tione ferme acceptum fuisset. Imperator, quoniam obsidionem continuare non licebat, motis castris, Thessalonicam ire maturavit.

36. Byzantii Ioannes imperator, Andronicus filius, Augusta et consiliariis ita volentibus, a Ioanne patriarcha corona exornatur: in qua festi diei celebritate omnes pene proceres, ut quemque imperatrix, patriarcha et concilium esse dignum iudicarent, dignitates adepti sunt. Et Isaacius quidem Asanes panhypersebastus declaratus est; Apocauchus magnus dux, Chumnus magnus stratopedarcha; Andronicus Palaeologus, Apocauchi gener, etiam ipse magnus stratopedarcha designatur; Gabalas protosebastus, et ita alii omnes, eorum suffragiis, de quibus supra diximus. Patriarcha, quia gradum permutare non poterat, habitu se augustiorem fecit et in subscriptionibus colore caeruleo est usus flammeumque seu tegmen capitis, quod antea patriarchas, si de monachis non essent, album ferre mos erat, ipse auro illustravit, Servatoris nostri et illibatae eius genitricis Deiparae ac Ioannis Baptistae depictis in eo iconibus. Apocauchus magnus dux, qui usque ad id temporis modestiam prae se ferebat et unum se de concilio simulabat, vel potius alios etiam sibi anteponebat, metuens, ne scelus eius

ὀρθῶδων, ἐπὶ Καντακουζηνῷ τοῦ βασιλέως ἐθελήσωσι μᾶλ-Α. C. 1342
 λον ἄρχεσθαι ἢ ἐκείνου. ἐπεὶ δὲ ἀξιωματὸς τε μελίσσος ἐπε- D
 λάβετο καὶ τὸν πόλεμον εἶδεν ἀψήθῆντα ἐπὶ μέγα, τὸ προσ-
 ωπεῖον ἀποθέμενος, αὐτὸς πάντα ἦν καὶ πάντων ἤρχε καὶ
 ζυεῖζόνων καὶ ἐλατιόνων. αἷ τε γὰρ τῶν χρημάτων πρόσδοσι
 τῶν κοινῶν ὑπ' ἐκείνου διωκοῦντο καὶ πόλεων ἀρχαὶ καὶ στρα-
 τηγαί, οἷς αὐτὸς ἐκέλευεν, ἐδίδοντο καὶ εὖ ποιεῖν καὶ τού-
 νατίον κύριος ἦν· καὶ πάνθ' ὁμοίως πρὸς Καντακουζηνὸν
 τὸν βασιλέα, ἕως ἔτι μέγας ἦν δομέστικος, ἡμιλλᾷτο πάντα
 10 ὑπ' ἐκείνου ἄγεσθαι βουλόμενος. συνιδῶν δὲ, ὡς ἐπαχθῆς τοῖς
 εὐγενεστέροις ἢ ἐκείνου ἔσται ἀρχή, καὶ δείσας, μὴ τι διὰ
 ταύτην ὑπ' ἐκείνων ἐπιβουλευθῆι, ἔγνω δεῖν πάντας διαφθεί-
 ρειν, ὡς, εἰ τῆς φαύλης τύχης ὑπολειφθεῖεν μόνοι, ῥᾶδίως P. 468
 αὐτῷ πρὸς ἅπαν εἴζοντες τὸ προστατόμενον οὐκ ἀνοήτως
 15 οἰηθεῖς. καὶ πρῶτον μὲν ἀπὸ τῶν καθ' αἷμα προσηκόντων
 καὶ μάλιστα γνησίων ἤρχετο Καντακουζηνῷ τῷ βασιλεῖ, ἕλης
 τε εὐπορῶν πρὸς τὰς διαβολὰς καὶ τῶν ἄλλων μᾶλλον ὡς
 δυνατωτέρους δεθοικῶς. ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἐφεξῆς V. 377
 μετῆλθε, μηθενὸς φεισάμενος, τὸ δοκεῖν μὲν, ὅτι ψιφῶ τῆς
 20 συγκαλήτου βουλῆς καὶ βασιλίδος καὶ μάλιστα πατριάρχου τὰς
 τιμωρίας, οἷς ἂν ἐθελήσειεν, ἐπάγων, τῇ δ' ἀληθείᾳ, τὰ
 δοκοῦντα ἑαυτῷ ποιῶν. τὴν δὲ βασιλέως μητέρα Καντακου- B
 ζηνῷ, καὶ πρότερον ἐν δεσμοτηρίῳ κατακεκλεισμένην, μᾶλ-
 λον ἐκίκουν ἐξεπίτηδες καὶ οὐδὲν εἶδος λύτης ἀπέλιπον ἐπι-

olfacientes, Cantacuzeni, quam ipsius imperium mallent, ubi et
 gradum excellentiorem est consecutus et bellum in maius auctum
 vidit, larva deposita, factus est omnia maiorumque iuxta ac mino-
 rum rerum arbitrium ditionemque usurpavit. Nam et communia
 vectigalia ab eo procurabantur et praefecti ac duces urbium ex eius
 voluntate creabantur; beneque et male facere in illius manu erat;
 ac per omnia nitebatur similis esse Cantacuzeno adhuc magno dome-
 stico, nihil non a se regi atque administrari desiderans. Sed enim
 perspicuus, imperia sua nobilioribus iniucunda et onerosa fore, ti-
 mensque, ne quid idcirco insidiarum sibi pararetur, omnium per-
 dandorum consilium cepit, ut humiles soli relictis, auctoritati suae
 in omnibus propensius parerent. Nec erat stulta cogitatio. Ac ini-
 tium quidem a Cantacuzeni consanguineis et amicis germanissimis
 duxit: cum et materia ad calumniandum abundaret et eos ut opu-
 lentiores amplius metueret. Deinde alios ordine aggressus, nulli
 pepercit: specie quidem, quasi imperatricis et optimatum eius prae-
 sertimque patriarchae decreto, poenas, quibus illi vellent, inferret;
 re autem ipsa libidini suae obsecutus. Cantacuzeni autem matrem
 iam ante in carcerum conditam de industria vexare instabat, nec

A.C. ἰσχυροδεδειγμένοι πρὸς δεικνῆν. φύλακὰς τε γὰρ ἐπέστησαν ἀνθρώπους ἀναιδεῖς καὶ τὸν τρόπον βαρβάρους, καὶ πᾶσαν ἐπιδεικνυσθαι προαέτατον πικρίαν πρὸς αὐτὴν καὶ πάντα ποιεῖν ἐφ' ὕβρει καὶ καταφρονήσει. τὰ τε ἀγαθαὶα πρὸς τροφήν, καίτοι καὶ πρότερον ἐνδεῶς παρέχοντες, ἔτι μᾶλλον γλισχωρῶς ἐχορήγουν. εἰ δέ ποτε ἔδει καὶ ζωμὸν τινα παρέχειν, φιλανθρωπευσασμένους δῆθεν, εἰδότες, ὡς πολυτελείᾳ ἐντραφεῖη καὶ τροφῇ καὶ οὐδενὸς ἂν ἄψαιτο μεμολυσμένον, τὰς χεῖρας C ἀνίπτους καθιέντες, διηρεύων δῆθεν τὸν ζωμὸν, εἰ μὴ τοι ἔνδον κρύπτοιτο γράμματα παρὰ τοῦ υἱοῦ ἀπεσταλμένα, καί-10 τοι γε αὐτοὶ τῶν προσαγομένων ὄντες μάγειροι. ἃ ὄρωσα, μᾶλλον ἤρετο λιμῶ βιαίως ἀποθνήσκειν, ἢ τοιούτων γενέσθαι. ἐν χειμῶνί τε σφοδροτάτῃ καὶ κρυμῶδε οὐδεμίαν, οὐτ' ἐκ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων, οὐτε ἐκ πυρὸς παρείχοντο παραμυθίαν, καίτοι βασιλίδος μηδεμιᾶς κατὰ τὸ σῶμα θερα-15 πείας κελουούσης ἀποστρεῖν. παρὰ πᾶσαν τε ἡμέραν οὐκ ἐνέλιπον οἱ φύλακες τὸν υἱὸν ἀσέμνως ὑβρίζειν ἐπ' αὐτῆς, καὶ ὡς ἀγγελίας δῆθεν πεπυσμένοι, ἀπήγγελλον, ποτὲ μὲν, D ὡς συλληφθεὶς ὁ υἱὸς καὶ ἀτίμως ἄγοιτο περικεκίμενος κλοιῶ· ἄλλοτε δὲ, ὡς μάχης γενομένης, ἐπ' αὐτῆς ἀποκτανθεῖη καὶ ἄγοιτο ἢ κεφαλῇ, ἣν παραμυθίας ἐνεκα καὶ πρὸς αὐτὴν ἄγειν ὑπισχοῦντο, καὶ ἕτερα ὠμότερα καὶ ἀπανθρωπότερα πολλῶ, ἐξ ὧν ἐκείνη τὴν καρδίαν ὑπερζέσασα καὶ κατατα-

12. γένεσθαι P. 14. ἐξ ἐπιβλημάτων M. mg. pro ἐκ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων.

illum genus molestiae ei non adhibebat. Nam et custodes illi dedit homines impudentes moribusque barbaros; quibus praecepit, omnem in illam diritatem expromere et quam indignissime contemptissimeque tractare. Hinc quamvis antea quoque victus ei maligne praeberetur, tamen hi tenuiorem adhuc suppeditabant. Quod si quando, officio humanitatis videlicet, ius porrigendum esset, cum laute ac delicate educatam, nihilque posse immundum ac sordidum tangere non nescirent, manus illotas immittentes pervestigabant, eequid intus laterent a filio litterae, tametsi quod offerebant, ipsimet coxerant. Quod cum illa videret, misera fame emori, quam spurcitiem huiuscemodi gustare maluit. Hieme autem acerrima ac perfrigida nec ex veste stragula ad corpus cooperiendum, nec ex accenso foco ullum ei solatium impertiebant, quamvis Augusta mandasset, ut in ea curanda nihil praetermitteretur. Quin etiam toto die custodes, ipsa audiente, in filium maledicta sine fronte iactare non cessabant et, tamquam si nuntios accepissent, illi narrabant, alias quidem, captum esse et catenis iniectis foede raptari; alias, commisso proelio occisum iamque caput afferri, quod consolationis causa

καίσα, πυρετοῖς ἐλήφθη σφοδροταίοις. αἱ δὲ περὶ αὐτὴν A.C. 134a
 γυναῖκες, πολλὰ τῶν ὤμοστατων ἐκείνων ἀρχόντων δεηθεῖσαι,
 ὥστ' ἐπιτρέψαι ἱατρὸν πρὸς αὐτὴν εἰσαγαγεῖν καὶ προνοίας
 ἀξιῶσαι μικρῶς τινος, οὐκ ἠδυνήθησαν πρὸς ἔλεον ἐκκαλέ-
 5σασθαι τὰ σπλάγχνα τῶν ἀγνωμόνων ἐκείνων καὶ σπλάγχνα
 ἰοθίειν ἀνθρώπων εἰδισμένων ὁσημέραι. ἀλλ' ἀπέειπον αὐτῇ
 πᾶσαν θεραπείαν, ὥσπερ αὐτοχειρίᾳ κατασφάττοντες. ἡ βα- P. 469
 σιλίς δὲ ὑπὸ του πυθομένη, ὅτι νοσοίη ἢ τοῦ βασιλέως μῆ-
 τηρ, καὶ ὡς οὐκ ἐπιτραπεῖη παρὰ τῶν ἀρχόντων καὶ τοῦ
 10ιδιδασκάλου τῆς οἰκουμένης καὶ μαθητοῦ τοῦ πράου καὶ φι-
 λανθρώπου ἱατρὸς πρὸς αὐτὴν εἰσελθεῖν, ὠνείδισε μὲν αὐ-
 τοῖς πικρῶς τὴν ὀμότητα καὶ τὴν ἀναληγσίαν· τὸν δὲ ἱατρὸν
 ἐκέλευεν, ὅς αὐτῇ πρὸς τὰς νόσους συνήθης ἦν, πρὸς ἐκείνην
 τε ἐλθεῖν καὶ προνοίας ἀξιῶσαι τῆς δεούσης. πατριάρχης δὲ
 15καὶ ἡ λοιπὴ τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων ἀνδρῶν φατρία τὸν ἱατρὸν
 παραλαβόντες, ὄρκους ἀπήτουν, ὥστε ἐλθόντα πρὸς ἐκείνην,
 μηδὲν περὶ τῆς νόσου διατάξασθαι. τοῦ δὲ καὶ τὴν ἐπιδημίαν
 ἀκαγορεύοντος, εἰ μέλλοι μηδὲν ἐκ τῆς τέχνης ὠφελεῖν, ἡνάγ-
 20καζον αὐτοὶ τὰ κελεύόμενα ποιεῖν, ἔν' αὐτοῖς τε ἢ ἐξαρχῆς B
 20ὡμότης διασωζοῖτο καὶ μηδὲ βασιλίδος καταφρονεῖν δοκοῖεν,
 τὰ κεκελευσμένα μὴ ποιοῦντες. εἰ δ' ἰσχυρογνωμονοίη καὶ
 πρὸς ὠφέλειάν τι τῆς νοσοῦσης λέγοι, μὴ μέμφεσθαι αὐ-

19. ἢ om. P. 22. τε P.

ad eam quoque se allaturos pollicebantur; aliaque demum crudeliora et immaniora multo: unde supra modum corde inflammato et contabefacta, in rapidissimam febrim incidit. Feminae sociae archontas saevissimos, uti medicum illam visitare paterentur, quamvis obstantes, inflectere non poterant: usque adeo improborum illorum et consuetorum quotidie humana devorare viscera ad miserationem viscera obduruerant. Omnem ei curationem negarunt, quasi manibus suis eam iugulantes. Imperatrix ubi per nescio quem illam aegrotare, nec ab archontibus et a magistro orbis atque discipulo mitis illius ac benigni praeceptoris medicum ad eandem permissum ingredi rescivit, tantam feritatem tamque alienos ab omni humanitate animos verbis asperioribus ipsis exprobravit et medicum suum misit, qui pro morbo ei medicinam faceret. At patriarcha et reliquus ille bonorum virorum coetus sacramento hominem adigere, ingressum nihil ad depellendam aegritudinem praescripturum. Quem accessum recusantem, si iacenti ac laboranti ex arte sua nihil profuturus esset, coegerunt imperatrici obedire, ut et crudelitatem suam usque ab initio servarent et auctoritatem Augustae contempsisse ne viderentur, si accessu illum ad aegrotam prohibuissent. Si pertenderet et quippiam ad salutem male habentis

A.C. 1342 τοῖς, ὡς αὐτοῦ τῶν ἐσομένων κακῶν αἰτίου ἑαυτῷ παρεσομένου· δηλὸς γὰρ ἦδη εἶναι ἡρημένος τὰ Καντακουζηνού. ὁ δὲ δείσας τὴν ἀπειλήν, (οὐδὲν γὰρ ἦν τὸ μέσον τοῦ τε ὑπο-
 V. 378 πτευσθῆναι καὶ τοῦ πάσχειν τὰ δεινότερα,) πρότερον ἐπαγγελάμενος μηδὲν τῶν γινομένων μηνύσειν βασιλίδι, ἔπειτα πρὸς βασιλέως εἰσήει τὴν μητέρα. μηδὲν δὲ δυνάμενος διὰ τὸ ἐκ τῶν ἀρχόντων δέος φθέγγεσθαι, τοὺς ἐπομένους φύλακας ὡς C ἐνῆν διαλαθῶν, νεύματι ἐσήμαινε τὴν ἐν ἀγκῶνι φλέβα τέμνειν, ἔπειτα ἐξῆει μηδὲν τὸ σύνολον φθεγγάμενος. αἱ γυναῖκες δὲ αὐθις τῶν ἀρχόντων δεηθεῖσαι τὸν τέμνειν φλέβας 10 ἐπιστάμενον εἰσάγειν οὐ συνεχωροῦντο. ὕθεν ὑπὸ τοῦ πυρρτοῦ κατεργασθεῖσα καὶ μηδεμιᾷς ὄλως προνοίας ἀξιώθεισα, ἐτελεύτησεν ἕκτη μηνὸς Ἰανουαρίου δεκάτης οὔσης ἰνδικτιῶνος τοῦ 5ων ἔτους. τελευτώσης δὲ ἦδη, ἡ τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου ἀδελφῆ, ἢ πρότερον μὲν Μιχαὴλ τῷ Μυσῶνι 15 συνῆκσε βασιλεῖ, ἔπειτα, ἐκείνου τελευτήσαντος, πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἐπανελθοῦσα καὶ τὴν ἐν βασιλείοις διατριβὴν καταλιποῦσα, μονάζειν εἴλετο καὶ Θεοδοσία ἐκ Θεοδώρας με-
 D τωνομάσθη, πυθομένη περὶ τῆς βασιλέως μητρὸς, ὅτι τελευτᾷ, καὶ ὡσπερ ἀμειβομένη τῶν παρ' ἐκείνης πρότερον 20 ὑπεργμένων ἀγαθῶν, (πολλὴν γὰρ εἰς ἐκείνην ἐπεδείκνυτο τὴν εὐνοίαν,) ἀφίκετό τε εἰς τὸ δεσμοτήριον πρὸς αὐτὴν καὶ παρέμεινε ἄχρι τελευτῆς. ἔπειτα τὸν νεκρὸν ἐξαγαγοῦσα παρὰ τὴν μονήν, τῆς πρὸς μητρὸς ἐκείνης μάμμης

20. παρ' add. M.

diceret, ne ipso postea accusaret, cum semet in calamitatem precipitasset; Cantacuzenismi enim iam manifestum fore. Medicus comminatione territus (nihil quippe inter suspectum esse et acerbissima perpeti intererat) cum spondidisset, nihil horum imperatrici indicaturum, ad Cantacuzeni matrem introivit. Cumque propter formidinem archontum loqui non auderet, sequentes custodes, ut licebat, fallens, e brachio mittendum sanguinem gestu significabat. Deinde mutus plane abibat. Mulieres iterum archontibus supplices, phlebotomum introducere non permittebantur. Sic omni prorsus curatione negata et febris consumpta, octavo Idus Ianuarias, Indictione decima, anno ab orbe condito sexies millesimo octingentesimo quinquagesimo hanc lucem deserit. Imperatoris Andronici soror, quondam Michaeli, Moesorum regi, nupta, et marito mortuo ad fratrem reversa, vitaeque aulica relicta et monasticam complexa ac Theodosia ex Theodora dicta, ubi eam animam agere intellexit, velut remunerans eius in se merita (sui enim cupidissimam senerat) in carcerem venit, et usque ad ultimum spiritum ab ea non recessit, quam elatam in monasterio aviae ipsius defunctae matronae,

ἀδελφῆς τοῦ πρώτου τῶν Παλαιολόγων βασιλέως Μιχαῆλ Α. C. 1342
 τῆς Μάρθας προσαγορευομένην, ἐν τοῖς πατρίοις κατέθηκε
 τύποις. ἔπειτα ἐκείθεν πρὸς βασιλίδα ἀναστρέψασα, ἀπήγ-
 γαιλε τὴν ἀμώτητα καὶ τὴν ἀπανθρωπίαν τῶν ἀρχόντων, ἣν
 5 περὶ ἐκείνην ἐνεδείξαντο ἄχρι τελευτῆς. ἡ δ' ὄρκους διεβε-
 βαιούτο, μηδὲν εἰδέναι τῶν γεγενημένων, πλὴν ὅτι εἰργασθαι P. 470
 προσετέτακτο παρ' αὐτῆς, κατ' ἐγίνωσκέ τε καὶ αὐτὴ πολλὴν
 ἐκείνων τὴν ἀπήνειαν. μετὰ δὲ τὴν ἐκείνης τελευτὴν τὰ χρή-
 ματα ἐκείνης τε καὶ τοῦ υἱοῦ διηρουνῆτο καὶ πολλὰ ἐκείνων
 10 ἐξεδούλοκετο, μάλιστα δ' ὅτι καὶ πατριάρχης κατὰ τῶν ἐχόν-
 των ἐξείλετο ἀφορισμὸν, ὃν εἶχεν ὡσπερ τινὰ δορυφόρον ταῖς
 παρανόμοις ἐπιθυμίαις πάσαις ὀξύτατα ὑπηρετοῦντα. ὃν οἱ
 πολλοὶ τῶν ἐχόντων δείσαντες, φέροντες τὰ φυλατιόμενα πα-
 ρείχον· οἱ δὲ καὶ ὡς παρὰ δίκην γινομένου καταφρονοῦντες,
 15 τίως μὲν κατέχον, χρόνῳ δὲ ὕστερον ὑπὸ τῶν συνειδότην
 μηνυόμενα πάντα ἀναλώθη. οὕτω δὲ ἦσαν πλεῖστα τὰ ἐξ-
 ευρισκόμενα, ὥστε, καίτοι πολλῶν αὐτὰ πρότερον συμμεριζο-
 μένων, καὶ τὰ μὲν Ἀποκαύκου τοῦ μεγάλου δουκὸς παρα-
 20 κατέχοντος, ἕτερα δὲ Γαβαλᾶ τοῦ πρωτοσεβαστοῦ, (κάκεινος
 σογὰρ συνάρχων τῷ μεγάλῳ δουκὶ τὰ κοινὰ διώκει καὶ μεσά-
 ζων βασιλίδι ἦν,) καὶ Κιννάμου τοῦ μυστικοῦ τῶν βασιλι-
 κῶν χρημάτων τότε ταμίου ὄντος, καὶ πολλῶν ἑτέρων εὐνού-
 χων, οἱ παρεδυνάστευον, ὁμῶς ἐκ τῶν ὑπολειπομένων ἀνα-
 λίσκοντες, τὸν πρὸς βασιλέα πόλεμον συνεκρότουν· οὕτως

sororis inquam Michaelis primi Palaeologi, Marthae appellato, in
 paterno monumento composuit. Deinde Augustam adiens, crudelita-
 tem inhumanam archontum nuntiavit, qua in eam usque ad mor-
 tem saevissent. Illa Deum hominesque testari, nihil horum se scire:
 tantummodo iussisse in carcerem dari, et eorum barbaram ferita-
 tem ipsa quoque exsecrari. Secundum obitum eius, filii pecunia in-
 dagata et ingens inventa est. Quia enim patriarcha adversus eam
 servantes anathematismum vibraverat, (quem velut ministrum ac sa-
 tellitem quemdam sceleratis cupiditatibus suis omnibus promptissime
 inservientem habebat,) eum multi metuentes, custoditam a se pecu-
 niam afferebant. Alii hoc fulmen velut iniustum despicientes, in-
 terim retinebant, donec a consiliis prodita penitusque distracta et
 distributa est. Tam autem innumerabilis fuit, ut, quamquam multi
 eam inter se partirentur et pars Apocaucho, magno duci, obtingeret,
 pars Gabalae protosebaste, (nam et is Apocaucho erat in re publica
 regenda socii et imperatricis aulae praefectus sive curator,) pars
 Cinnamo, comiti sacrarum largitionum, multisque insuper eunuchis,
 qui simul dominabantur, nihilominus ex reliquis impensam in bel-
 lum contra Cantacuzenum tolerarent. Ceterum imperatrix multum

- A.C. 1342 ἦσαν ἄπειρα τῷ πλήθει. ἡ βασιλὶς δὲ πολλὰ πολλάκις περὶ εἰρήνης πρὸς πατριάρχην καὶ τοὺς ἄλλους τῶν πραγμάτων ἄρχοντας διαλεχθεῖσα, οὐδὲν ἀνῦσαι τῶν δεόντων ἠδυνήθη, C ἐκείνων ἤδη κατὰ κράτος πᾶσαν ἐσχηκότων τὴν ἀρχὴν καὶ οὐδ' ἄκροις ὡσὶ τὴν εἰρήνην παραδεχομένων. τοῦ δοκεῖν δὲ⁵ δίκαιά τε ὁμοῦ καὶ βασιλίδι καὶ σφίσις αὐτοῖς συμφέροντα αἰρεῖσθαι, κατασκόπους δῆθεν προπέμποντες πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα, ἔπειτα ὑποδεχόμενοι ἐπανιόντας, εἰσηῆγον πρὸς βασιλίδα, ἄλλα τε πολλὰ ἐκείνου καταψευδομένους καὶ ὡς ἀναφανδὸν πρὸς τοὺς συνόντας μεγαληγοροίη,¹⁰ ὡς, εἰ περιγένοιτο ἐν τῷ πολέμῳ, βασιλίδα μὲν καὶ βασιλέα
- V. 379 τὸν υἱὸν ἀποκτενεῖ μόνον, ἀτιμάσας μηδέν· πατριάρχῃ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις, οἱ τὸν παρόντα πόλεμον ἤγειραν αὐτῷ, με- D τὰ πολλάς αἰκίας ἐφύβριστον καὶ βιαιότατον θάνατον ἐπάξει. οἱ καὶ τοῖς λεγομένοις ἐκ συνθήματος εὐθύς παρόντες, μεγί-¹⁵ στην πρόφασιν ἐποιοῦντο τοῦ μὴ δύνασθαι πρὸς κίνδυνον τοσοῦτον σφᾶς αὐτοὺς ὑπάγειν ἔκοντι τῷ κατ' ἐκείνων οὕτω μαινομένῳ διὰ τῆς δοκούσης εἰρήνης ἐγχειρίζοντες, αὐτίκα τε ἐψηφίζοντο τὸ δεῖν ἐκείνῳ πάσῃ σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ πολεμεῖν, καὶ εἴ τίς τι περὶ τῆς πρὸς ἐκείνον εἰρήνης φθέγγεται-²⁰ το, πολέμιον ἡγεῖσθαι καὶ αὐτόν. ἐπεὶ δὲ βασιλεὺς τε ὁ Καντακουζηνὸς ἐξεστράτευσεν πρὸς τὴν ἐσπέραν καὶ Ἀποκαυ-³⁰κος ὁ μέγας δούξ τὴν πᾶσαν ἤγε Ῥωμαίων ἡγεμονίαν, τὸ

4. πάντων P.

ac saepe cum patriarcha reliquisque imperii gubernatoribus de pace agens, ipsis iam rerum potentibus et a mentione pacis refugientibus, nihil aequum impetrabat. Tamen ut a iustitia non recedere, et imperatrici ac sibimet consultum velle existimarentur, exploratores ad Cantacuzenum mittunt eosque reversos excipiunt, ad Augustam introducunt, cum alia multa in eum mentientes, tum quod palam inter suos ac magnifice iurasset, si vicisset, illam cum filio imperatore extra omne decus aliud occisurum tantummodo; patriarcham cum consortibus, qui hoc bellum contra se conflasset, fustibus prius ignominiose coopertos, contumeliosa et atrocissima morte interempturum. Qui narrationi huic ex composito statim praesentes, inde velamen maximum arripiebant, cur non possent in tanto discrimine sponte in ipsos adeo insanienti se subdere et per pacem tradere. Statim omni conatu ac lubentia illi armis occurrendum. et si quis de pace verbum ederet, similiter in hostis loco habendum edixerunt. Sed Cantacuzeno cum exercitu in occidentem profecto, Apocauchus, magnus dux, totius imperii rector, ex continenti se posse resistere desperabat: quod ut tali adversario se minime pa-

μὲν ἐκ τῆς ἠπειροῦ καὶ αὐτὸς ἀντιστρατεύεσθαι ἐκείνῃ ἀπε-Α. C. 1342
 γίνωσκεν, (ᾗδει γὰρ λόγου ἄξιον διαπραξόμενος οὐδὲν, οὐδὲ
 πρὸς τοιοῦτον ἀνταγωνιστὴν ἀξιόχρεως ἐσόμενος αὐτὸς,) τῇ
 δὲ ἐκ Βυζαντίου καὶ Θρακίης στρατιᾷ οὐκ ὀλίγη οὐση Ἄνδρό-Ρ. 471
 51 οὐκὸν τε Παλαιολόγον τὸν γαμβρὸν καὶ Θωμᾶν τὸν Παλαιολόγον
 ἐπιστήσας στρατηγοὺς, ἐκέλευεν ἐκείνῳ ἐπομένους βλά-
 πειν, εἴ τι δύναιντο, φυλαττομένους μᾶλλον, μὴ κακῶς
 αὐτοὶ παθεῖν. αὐτὸς δὲ τοῦ μὴ δοκεῖν ἀργὸς καθῆσθαι τῶν
 ὄλων ἔχων τὴν ἀρχὴν, ἐβδομήκοντα νεῶν στόλον ἐξηγύτετο,
 10 ὡς ἐκ Θαλάσσης πολεμήσων. δαπάνη δὲ ἦν αὐτῷ πρὸς
 τὰς τριῆρεις τὰ βασιλέως χρήματα, ἃ ἐκρύπτετο ἐν Βυζαν-
 τίῳ. καίτοι γε αὐτοῦ πάντες πολλὴν κατεγίνωσκον ἀβελτηρίαν,
 εἰ πρὸς ἠπειρωτῶν στρατιᾶν ἐκ Θαλάττης αὐτὸς ἀντιτάττε-Β
 σθαι παρασκευάζοιτο καὶ χρήματα τοσαῦτα οὐκ εἰς δέον ἀ-
 15 νθάλσκοι. τὸ δ' ἀπέβαινεν ἐναντίως, ἢ ἂν τις ἐκ τῶν πρα-
 γμάτων στοχαζόμενος ψῆθη. πλεῖστα γὰρ ἔβλαψε τὰ Καν-
 τακουζηνῶ τοῦ βασιλέως πράγματα, εἰς Θεσσαλονίκην οὐκ
 ἐκ προνοίας ἰδίας, ἀλλὰ κατὰ τύχην ἀφίγμενος. ταῦτα μὲν
 οὖν ὕστερον εἰρήσεται.

20 λζ. Βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνὸς ἐπεὶ Περιθεώριον C
 ἔλαβεν οὐκ ἠδυνήθη, ἀναγκαῖον δὴ ἦγετο πρὸς Θεσσαλονίκην
 τὴν ταχίστην ἀφικέσθαι, δεῦν ἔγνω πρότερον πρωτοστράτορι
 μηνύειν τὴν ἐπιδημίαν. εἰδὼς δὲ, ὡς Συργῆς στρατιώτας
 πέμπσας φυλάττει τὰς ὁδοὺς τοῦ μὴ λαθόντα τινα ἀγγελίας

rem, ita nullum quoque operae pretium facturum sciret. Copiis
 autem Byzantinis et Threiciis non mediocribus cum Andronicum
 Palaeologum generum et Thomam Palaeologum duces dedisset, man-
 davit, ut illum insequentes, hostibus incommodarent, si quid pos-
 sent, caventes magis, ne quid ipsi detrimenti acciperent. Ipse vero
 ne sedere videretur summus rerum princeps, sexaginta navium clas-
 sem velut e mari pugnaturus adornavit; in quas de pecunia Canta-
 cuzeni Byzantii occultata sumptum fecit: tametsi illum omnes, ut
 valde vesanum, reprehenderent, qui terrestri exercitui navalem oppo-
 nere institueret tantamque pecuniam nullo fructu insumeret. Aliter
 autem quam quis ducta ex rebus coniectura putavisset, evenit; plu-
 rimum enim rei Cantacuzenicac obfuit, Thessalonicam non dedita
 ab se opera, sed forte quadam delatus, de quo postea disseretur.

37. Cantacuzenus imperator, ubi Peritheorium adducere in po-
 testatem nequivit, et Thessalonicam sibi necessario festinandam
 censuit, de adventu suo protostratore prius monendum duxit. Cum
 autem comperisset, Syrgen missis militibus vias obsidere, ne quis
 ad eum fallens vuntios, perferret, contra nequitiam illius artificium
 huiusmodi excogitavit. Duobus militibus imperavit, uni quidem,

- A. C. 1342^εκ τινος αὐτῷ κομιζεῖν, τοιοῦτόν τι πρὸς τὴν ἐκείνου πονηρίαν ἀντιτεχνῶνται τῶν στρατιωτῶν δυοὶ τὸν μὲν ἐκέλευε ἀποδυσθέντα καὶ περιαγκωνίσαντα ἑαυτὸν ἄγασθαι δεσμώτην, τὸν ἕτερον δὲ ἄγειν. εἰ δὲ οἱ τὰς ὁδοὺς τηροῦντες περιεῦ-
- D χοιεν, τὸν ἄγοντα φάσκειν, ὡς τὸν ἵππον ἀπολωλεκῶς, τὸν μὲν οὐχ εὗροι, τὸν χαλινὸν δὲ παρὰ τάνδρῳ τουτωῖ· ἀπαιτοῦντα δὲ καὶ τὸν ἵππον, μὴ ἀποδιδόναι, ἀλλὰ τὸν χαλινὸν μόνον εὗρηκέναι παρὰ τὴν ὁδὸν δισχυρίζεσθαι. οὐ δὲ χάριν δῆσαντα, ἄγειν πρὸς τὸν βασιλέως θεῖον, ὅπως παρ' ἐκείνου βασανιζόμενος ἀποδοίῃ καὶ τὸν ἵππον. ἐκέλευε δὲ καὶ τόνιο
- V. 380 δεσμώτην τῷ ἄγοντι τὰ ἴσα συνομολογεῖν. τοῦτον δὲ τὸν τρόπον παρελθόντας τοὺς φυλάσσοντας, ἔπειτα ἕκαστον οἱ προσετέτακτο ἀποχωρεῖν. οἱ μὲν οὖν ἐποίουν κατὰ τὰ κελευσμένα καὶ διαλαθόντες τοὺς ἐπὶ τὴν φυλακὴν τεταγμένους τῶν ὁδῶν, ἤκον πρὸς πρωτοστράτορα ἐν Θεσσαλονίκῃ.¹⁵
- P. 472 βασιλεὺς δὲ, ὡς μάλιστα ἐνῆν, τὸ νῦν μὲν Πολύστυλον, ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς δὲ χρόνοις Ἀβδηραν ὠνομασμένον, πολίχνην παράλιον ὄν, ἐπ' αὐτοῦ τε ὠκοδομημένον πρότερον καὶ τότε διὰ τὴν ἀρχαίαν εὐνοιαν οὐκ ἀποστάν, πολλῆς προνοίας ἀξιώσας, στόν τε αὐτοῖς ἐπιχορηγήσας καὶ στρατιώτας πρὸς²⁰ ἐπικουρίαν, αὐτὸς τὴν ἄλλην ἔχων στρατιάν, τὸ παρὰ τῆς Χριστοπόλιν τείχισμα διελθὼν, ἐστρατοπέδευσε ἐν Φιλίπποις. ἔπειτα ὡς ἐκεῖθεν ἀναστὰς εἶχετο τῆς ὁδοῦ, συντηγάνει τῷ τε παρ' αὐτοῦ πρὸς πρωτοστράτορα ἀπεσταλμένῃ

1. κομιζει P. 3. περιαγκωνίσαντα P. et M. 17. Ἀβδηραν M. 23. τῆς om. P.

ut vestibus exutus et manibus post terga revinctis, duceretur; alteri vero, ut duceret. Si qui vias insidebant, occurrerent, affirmare ducentem, se equo perduto illum quidem non invenire, fraenum autem apud hunc virum reperisse; qui equum sibi reposcenti non reddat, sed fraenum dumtaxat in via sibi repertum affirmet. Quam ob causam se illum vinctum ad imperatoris affinem ducere, ut ab ipso quaestioni subiectus, etiam equum restituat: quod et vinctum cum ductore affirmare iubebat. Hoc autem modo praeritis custodiis, utrumque, quo mandatum erat, abire. Illi mandatis morigeri, deceptis itineris custodibus, ad protostratorem Thessalonicam veniunt. Imperator autem quam maxime poterat, hodie quidem Polystylon, temporibus Graecorum Abderam nominatam, oppidulum maritimum, a se prius instauratum (quod tunc pro veteri in suum instauratorem benevolentia in fide manserat) multa cura dignatus, eique annona ad victum et militibus ad praesidium suppeditatis, ipse cum reliquo exercitu munitionem apud Christopolim transiens, apud Philippos castra posuit. Inde movens, in eos incidit, quos prius ad protostra-

πρότερον καὶ ἑτέρῳ τῶν ἐκείνου οἰκετῶν, οἱ γράμματα ἐκ A.C. 134^a πρωτοστράτορος παρείχον, ἃ ἐμήνυε, μὴ νῦν ἦκειν παρ' αὐτόν, ὡς Θεσσαλονίκην οὐ δυνάμενον παραδιδόναι· ἀλλὰ Χρέ- B λην πρότερον καὶ τὴν ἐκείνου δύναμιν προσεταιριζέσθαι, ἐπει- 5τα ἦκειν πρὸς αὐτόν. βασιλεὺς δὲ εὐθύς μὲν, ὡς οὐ κατὰ γνώμην τὰ πράγματα ἀπήντα, δεινὰ εἰσῆει ὑποπτεύειν, ὅμως δὲ ἀναγκαίως πρόσω χωρεῖν ἔκρινε μᾶλλον δεῖν. καὶ περὶ τὴν Δράμαν ἐλθὼν, ἐστρατοπέδευσε πρὸς τινα κώμην Κωδο- νιανὴν προσαγορευομένην. πρωτοστράτωρ δὲ καὶ ἄλλως μὲν 10κρός τοὺς ἐν Θεσσαλονίκη Ζηλωτὰς ὑπέφριτε καὶ μαλακώ- τερον ἤπτετο τῶν πραγμάτων ἀμφίβολος ὢν καὶ οὐκ ἐτόλμα καθαρῶς πρὸς τοὺς ἀγῶνας ἀποδύεσθαι· τότε δὲ μάλιστα C ἐκ Βυζαντίου πέμπουσι ἐθορύβει ἡ γυνή, φάσκουσα, ὡς τοὺς ἐνταῦθα ἄρχουσιν, ὅτι Καντακούζηνῃ διαλέγοιτο πεπυσμέ- 15νοις, δεινότατα αὐτῇ τε καὶ παισὶ καὶ οἰκείοις ἀπειληθεῖη, εἰ μὴ παύοιτο τοιαῦτα κακουργῶν· ἃ φυλάττεσθαι εἶδετο, μὴ κακῶν αὐτοῖς ἀνηκέστων αἴτιος καταστῆ. ὢν ἔνεκα καὶ αὐτὸς τὴν ἀφιξιν ἀπηγόρευε τῷ βασιλεῖ, τὴν Χρέλη προφασι- ζόμενος ἑταιρείαν, ὡς ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ τὰ μάλιστα λυσι- 20τελοῦντα ἑαυτῷ σκεψόμενος. ἐν ᾧ δὲ ὁ βασιλεὺς ἐστρατοπέ- δευεν ἐν Κωδονιανῇ, πέμψας πρὸς Χρέλην, ἐκέλευεν ἦκειν πρὸς αὐτόν κατὰ τὸ σύνθημα ἐλθόντα. ὁ δ' ὠμολόγει πρότε- 25ρόν τε καὶ νῦν οὐχ ἦκιστα εἴνους εἶναι πρὸς αὐτόν· δεδοί-

8. Κωδονιανὴν M. hic et infra.

torem miserat, et alium quemdam eius famulum, litteras ab eodem afferentes, in quibus erat, ne nunc veniret, quod Thessalonicam tradere non posset: sed prius Chrelem cum eius copiis sibi adlungeret atque ita demum adveniret. Imperator quoniam res adversus voluntatem ibat, statim graviter suspicatus, nihilo minus omnino procedendum iudicavit. Cumque prope Dramam esset, apud vicum Codonianam appellatum castra metatus est. Protostrator et alioqui propter Zelotas, qui erant Thessalonicae, nonnihil horrebat, incertusque animi agebat languidius: nec simpliciter, ut generosus athleta in theatro vestem ad luctamen exuere audebat; et tunc acceptis ab uxore Byzantio litteris, turbabatur maxime, in quibus erat scriptum, principes ibidem, quod audissent eum cum Cantacuzeno agere, sibi, liberis ac domesticis inmania denuntiasse nisi ipse a malo facinore temperarit. Quare orabat mulier, cave- ret, ne eius causa malis implicarentur gravissimis. Ideo se quoque ei obviam non venisse et Chrelis societatem praetexuisse, ut interea loci, quod in rem suam potissimum sit, considerare possit. Dum Codonianae moraretur imperator, Chrelem ad se, qui ex pacto iam adesset, accersivit. Is et ante se illi fuisse et modo esse amicisai-

A.C. 1342 κέναι δὲ Ῥωμαίους τοὺς αὐτῷ πολεμοῦντας, μὴ διαρπάσῃσι
 τὰ ὄντα ἐν χωρίοις ἀτειχίστοις δισκοδασμένα. τὰς γὰρ πό-
 λεις, ὧν ἤρχε πρότερον ὑπὸ τῷ Τριβαλῶν ἄρχοντι τελῶν,
 παραδεδωκέναι βασιλεῖ, ὡς καὶ αὐτὸς τῶν ἄλλων μᾶλλον
 σύνοιδεν· αὐτὸς δὲ τὴν οὐσίαν ἐν τῷ Μελενίκου προαστείῳ⁵
 πᾶσαν ἔχειν. δι' ἧ οὐ δύνασθαι ἤκειν πρὸς αὐτὸν, εἰ μὴ
 Μελενίκον πρότερον ὑποποιήσαιοτο. οὕτω γὰρ καὶ αὐτὸν, θαρ-
 σήσαντα, ὡς οὐδὲν τῶν ὄντων ἀπολεῖ, συναψέσθαι προθύμως.
 βασιλεῖ μὲν οὖν εὐθύς ἐδόκει πάντα ἄπορα. τότε γὰρ ἀνα-
 στρέφειν ἐκ Μακεδονίας οὐ πρὸς αὐτοῦ ἔσεσθαι ἐνόμιζε,¹⁰
 καὶ τὸ προϊέναι πρὸς ἐσπέραν, τὴν Χρέλη καὶ πρωτοστράτο-
 P. 473 ρος καταλιπόντα συμμαχίαν, οὐκ ἀγαθόν. ἐδόκει δὲ μᾶλλον
 Μελενίκου ἀποπειρᾶν, εἰ δύναιτο προσύεσθαι ὁμολογίᾳ. ὁ-
 πλους γὰρ βιάζεσθαι ἀδύνατα ἦν ἐκ τε θέσεως τοῦ τόπου
 καὶ κατασκευῆς τῆς πόλεως ὀχυρωτάτης οὐσης. καὶ πέμψας¹⁵
 διελέγετο κρύφα τοῖς οὐσίαις ἐνταῦθα φίλοις περὶ παραδόσεως.
 Συργῆς μέντοι ἐκ Φερῶν ἄμα μητροπολίτη τῆς αὐτῆς πόλεως
 τὴν ἴσην ἀτέχθειαν πρὸς βασιλέα ἐπιδεικνυμένῳ καὶ Μονο-
 μάχῳ τῷ ἐπάρχῳ, (ἦκε γὰρ ἐκ Θεσσαλίας κάκεινος πρὸς αὐ-
 V. 381 τὸν,) πέμπουσιν εἰς τὸ στρατόπεδον κατασκόπους, τὴν τε βα-
 σιλέως στρατιῶν κατασκευώμενοι ὀπόση εἶη, καὶ ὅ,τι δρῶν
 θέλοντες μαθεῖν. ἐπεὶ δὲ εἰλώσαν, τὴν τε στρατιὰν ἐκέλευε
 Βπεριώγοντας κατὰ σχολὴν πυρέχειν κατασκέπτεσθαι, καὶ γράμ-

8. συνέψεσθαι P.

mum confitebatur; timere autem, ne Romani, quibuscum bellum haberet, facultates suas in locis nullo prorsus munimine tutis dispersas diripiant. Urbes enim, quibus adhuc principi Triballorum parens imperasset, demortuo imperatori, quod optime nosset, tradidisse et fortunas suas in suburbano Melenicum habere. Quare, nisi Melenicum ipse subegerit, accedere ad eum non posse; sic enim et ne confisum de suis nihil amissurum, alacriter arma iuncturum. Imperatori illico visa omnia impeditissima. Nam et ex Macedonia reverti haud sibi decorum, et pergere porro in occidentem, Chrelae ac protostratoris societate destitutum, parum frugiferum sentiebat. Libuit igitur experiri, num Melenicum ad dedicationem voluntariam posset adducere: quam armis tum ob loci situm, tum ob munitionem validissimam cogere nequibat. Itaque clandestinis internuntiis cum amicis, quos ibi habebat, de proditione agit. At Pheris Syrges et metropolitanus urbis, qui aequali in imperatore fervebat odio, et Monomachus, Thessaliae praetor, qui ad Syrgen venerat, ad exercitum exploratores mittunt, per quos et quantus esset et quid actitaret, discerent. Quos ille captos circum exercitum duci et moras ad contemplandum dari iussit: litteras insuper tradidit;

ματα πρὸς τοὺς πέμψαντας παρέχων, ἐκέλευεν ἀναστρέφειν **A. C. 1342**
 ἐν οἷς περὶ τῶν ἐν Βυζαντίῳ γεγενημένων ὡς ἀδίκῳ καὶ συ-
 κοφαντικῇ γνώμῃ πραχθεῖη κατ' αὐτοῦ διεξιῶν, ἀπολογία
 ἐποιεῖτο καὶ περὶ ἑαυτοῦ, ὡς οὐ βασιλέως τοῖς παισὶν ἐπι-
 βουλευόντων, οὐδὲ βασιλείας ἐρῶν τοιούτοις ἐπιχειροῖη, ἀλλ' ἀ-
 νήγῃ συναλαθεῖς ἐλπιδί τοῦ καταλύειν μᾶλλον τὸν πόλεμον
 καὶ τὰ λυσιτελοῦντα πᾶσι κοινῇ ποιεῖν. προσετίθει τε καὶ
 ὅρκους τοῖς λεγομένοις, ὡς οὐδὲν εἶη πρὸς ἀπάτην εἰρημένον.
 οἱ δὲ, ἐπεὶ τὰ γράμματα ἀνέγνων, ἀντέγραφον καὶ αὐτοὶ, ὡς
 100ὸκ ἄλλοθεν ποθεν μᾶλλον, ἢ ἐξ ὧν αὐτὸς οἶεται εἶναι δίκαιος **C**
 πιστεύεσθαι, τῶν ὄρκων δῆθεν, αὐτοὺς καταστοχάζεσθαι, ὡς
 οὐκ ἂν εἶη τὰ εἰρημένα ἀληθῆ. εἰ γὰρ ὥσπερ καὶ πρότερον,
 ἤρην ἰδιωτικὴν ἐσθῆτα ἔχων, τὰ πράγματα Ῥωμαίους διώκει,
 ὄρκων οὐκ ἐδέετο, ἐν οἷς ἰσχυρίζεσθαι ἐχρῆν, ἀλλ' ἤρκει μό-
 150νον εἰπεῖν, καὶ πάσης ἀποδειξεως ἰσχυρότερα τὰ εἰρημένα
 εἶναι, ὥσπερ οὐ μόνον αὐτοὶ συνίσασιν, ἀλλὰ καὶ οἱ πόρρω
 τῆς Ῥωμαίων γῆς κατωκισμένοι. οὕτω καὶ νῦν, εἰ ἀξιοπι-
 στίαν αὐτῷ συνῆδει, οὐκ ἂν ὄρκων ἐδεήθη πρὸς τὸ πιστεύ-
 εσθαι συναιρομένων. ὅθεν καὶ χρῆ συνορᾶν, ἐξ οἷας δόξης
 200αῖς οἷαν ἐκ τοῦ βασιλεῦσιν ἀγνώμων φαίνεσθαι ἀδοξίαν κα-
 τηρέχθη. καὶ τοῖς αὐτοῖς κατασκόποις παρασχόμενοι, ἄγειν
 αὐτοὺς πρὸς αὐτὸν ἐκέλευον. πρὸς ᾧ, θυμιάζειν αὐτῶν, ἀν-
 τέγραφεν ὁ βασιλεὺς, εἰ δέον πρότερον τὰ εἰρημένα, εἰ οὐκ **D**
 ἀληθῆ ἀποδεικνύναι, ἔπειτα καὶ περὶ τῶν ὄρκων διαλέγεσθαι.

10. *Ιεταί P.*

quas iis redderent, quorum missu venerant. His litteris, quam By-
 zantii impie et malevole secum esset actum, enarrans sese tuebatur;
 non imperatoris liberis insidiantem, nec imperium concupiscentem,
 sed necessitate sic urgente, et spe potius belli componendi commu-
 niaque commoda amplificandi ad haec aggressum. Addebat etiam
 iuramentum, nihil se decipiendi causa dixisse. Lecta epistola illi
 rescribunt, non aliunde magis, quam unde is merito sibi creden-
 dum putet, ob iuramentum videlicet, se coniectare, falsa esse quae
 dixerit. Quemadmodum enim antea, quando in veste privata Ro-
 manam rem administrarit, iuramentis ad asseverandum non indi-
 guerit, sed tantum dicere suffecerit et eius dicta omni probatione
 firmiora fuerint, quod non modo ipsi, sed et qui longe extra urbem
 Romanam incolunt, haud nesciant: ita nunc, si se fide dignum con-
 sciret, non ad iuramenta, quae verbis eius fidem adderent, confu-
 giturum fuisse. Hinc quoque intelligi, ex quanta gloria in quan-
 tam ignominiam ob suum scelus erga imperatores deciderit. Hasce
 litteras iisdem exploratoribus ad eum portandas committunt. Ad eas
 respondens Cantacuzenus, mirari se dixit, cum docere prius debue-

A.C. 1342οὶ δ' ἐκείνων ἀποσχόμενοι καὶ ἀντειπόντες πρὸς μηδὲν, ἐπὶ τοὺς ὄρκους καταφένγουσιν, ὥσπερ τι προὔργου νομίζοντες ποιεῖν. ὅτι δ' αὐτοῖς περὶ τῶν ἄλλων διαλέγεσθαι καταλιποῦσι, καὶ ἢ πείθεσθαι ὡς ἀληθείαι ἢ ὡς ἐναντία ἔχουσιν ἐλέγχειν, περὶ τῶν ὄρκων μόνον εἰπεῖν τι βέλτιον ἐνομίσθη, περὶ αὐτῶν ἀποκρινεῖσθαι καὶ αὐτὸν, τἄλλα ὑπερβάντα. ἐγὼ τοίνυν, ἔγραφε, νομίζω τοὺς ὄρκους ἢ διὰ τὸ μὴ τοὺς δμνύοντας ἀξιοχρεως πρὸς πίστιν εἶναι γίνεσθαι, ἢ διὰ τὸ τοὺς δε-

P. 474χομένους ἢ φαύλους τοὺς τρόπους εἶναι, ἢ διὰ μέγεθος τῶν ἐπαγγελιομένων ἀδυνάτως ἔχειν πείθεσθαι ὄρκων χωρὶς. ὅτι¹⁰ τοίνυν ἐμοὶ τὴν ἀξιοπιστίαν οὐ μόνον ὁ παρελθὼν χρόνος τοσοῦτος ὢν, ἐν ᾧ τὰ Ῥωμαίων πράγματα δικάζουν, (οὐδὲ γὰρ οὐδὲ διὰ ταύτην ὄρκων ἐδεήθη ποτὲ,) συμμαρτυρεῖ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ μάλιστα πειρώμενοι διαβάλλειν, οὐ δύνασθε συγκρῦπτειν οὕτως οὖσαν καταφανῆ, οὐδὲν ἄλλο λείπεται, ἢ δι'¹⁵ ὑμᾶς τοὺς χαίροντας ἐν ταῖς συκοφανταῖς γίνεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο μηδ' αὐτοῖς πιστεύειν δυναμένους, οἷς αὐτοὶ συμμαρτυρεῖτε τὸ μηδέποτε ἐψεῦσθαι. ὅτι δ' ὁ περὶ τῶν ὄρκων λόγος τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, ὥσπερ εἴρηται, καὶ αὐτόθεν μὲν

B καταφανές· πειράσομαι δὲ καὶ ἐκ παραδείγματος μάλιστα τοῦ ἀληθεστάτου καταφανέστερον ποιεῖν. εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν θεὸς ἐστὶν ἀληθινός, καὶ αὐτοαλήθεια καὶ καλεῖται καὶ ἐστι, καὶ δίκαιός ἐστι πιστεύεσθαι καὶ ὄρκων χωρὶς· ὁ δὲ οὐ τίς

4. ἐναντίως M. 12. ὢν M., ἄν P. 13. ἐδεήθη P.

rint, vera non esse quae scripserit, deinde de iuramentis disputare: illi eorum nihil confutantes, quasi praeclare operam posituri, iuramentum carpsent. Quoniam autem de aliis loqui illaque seu tamquam vera credere, seu tamquam falsa refellere noluerint, sed de iuramentis dumtaxat aliquid verborum facere melius existimant, se quoque ceteris praetermissis, de ipsis respondurum. Ego igitur, inquit, iuramenta concipi arbitror, aut quia qui iurant, alioquin fidem non merentur, aut quia quibus iuratur vel improbi sunt, vel propter magnitudinem promissorum, nisi iuramentum accesserit, credere non possunt. Cum itaque me citra iusiurandum fide dignum esse, non solum praeteritum tempus tam longum, quo rebus Romanis praefui, testetur, sed etiam vos ipsi, qui in primis calumniari me conamini, celare id, quia manifestissimum, non possitis: relinquatur aliud nihil, quam me iurasse propter vos, qui syncophantiis gaudetis, ideoque nec iis fidem commodare potestis, quos ipsimet nunquam esse mentitos testificamini. Sic autem se habere, quae de iuramentis diximus, cum et hinc liqueat, nitar tamen exemplo verissimo reddere liquidius. Si enim Deus noster est Deus verax, et ipsa veritas vocatur et est, mereturque fidem etiam iniuratus, et

Ἀβραάμ μόνον ὤμοσε καθ' ἑαυτοῦ ἢ μὴν πληθυνεῖν αὐτοῦ τὸ Α. α. 134^a
σπέρμα, ἀλλὰ καὶ τῷ Δαυιδ ὕστερον, (ὤμοσε γάρ, φησι, κύριος
τῷ Δαυιδ ἀλήθειαν καὶ οὐ μὴ ἀθετήσῃ αὐτήν,) δῆλον ὡς οὐχ
ἑαυτοῦ, τῆς μικροψυχίας δὲ τῶν ἀκουόντων ἕνεκα καὶ τῆς περὶ
5^a δὲ ἐπαγγελλόμενα ἀμφιβολίας τοὺς ὄρκους ἐποιεῖτο. καὶ Παῦ-
λος δὲ ὕστερον ὁ τῆς ἀληθείας μαθητῆς καὶ κήρυξ περὶ ὧν εἰς V. 38^a
τρίτον οὐρανὸν ἀρπαγείς εἶδε, μέλλον διηγέσθαι, καίτοι γε ἑαυ-
τῷ πολλὴν συνειδώς ἀλήθειαν, ὅμως τῆς ὠφελείας ἕνεκα τῶν
ἀκουόντων, εὐλογητὸς, εἶπεν, ὁ θεὸς, ὅτι οὐ ψεύδομαι, ὡς ἂν ὑπὸ
10 μάρτυρι θεῷ ἰσχυριζόμενος λέγειν ἅ ἐρεῖ, καὶ διὰ τοῦτο ἀξιῶν
πιστεύεσθαι. ἔθος γὰρ αἰεὶ τῇ ἀπιστίᾳ μεγάλα τοῖς πράγμασι
λυμαίνεσθαι. ἔξεστιν οὖν ὑμῖν σκοπεῖν, ὡς σφίσιςιν αὐτοῖς μᾶλ-
λον, ἢ ἔμοι τῶν ὄρκων ἕνεκα μέμψεσθαι προσῆκεν. ὑμεῖς δ'
ὡσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις ἀειφυγία τὸ δίκαιον καταδικάζουσας
15 καὶ τῆς Ῥωμαίων ἀπελάσαντες ἀρχῆς, τῷ φίλῳ ψευδεὶ κέ-
χρησθε αἰεὶ καὶ ταῖς συκοφαντίαις, οὐδὲ τοῦτο μεμνημένοι
γούν, ὅτι τῶν τῆδε βεβιωμένων ἅπαντες ὑπέξομεν εὐθύνας
μετὰ τὴν ἐνθῆνδε ἀπαλλαγὴν. ἐγὼ δ' ὡσπερ καὶ πρότερον, D
οὐτω καὶ νῦν ὑπὸ μάρτυρι τῷ θεῷ λέγω, ὡς οὐδὲν ἕτερον
20 οὐδὲ ἕξαρχῆς μετὰ τὴν βασιλέως τελευτήν, ἢ ὅσα βασιλί-
δι καὶ παισὶ συμφέρει καὶ πᾶσι κοινῇ Ῥωμαίοις, διενουόμεν
τε καὶ πράττειν εἶχον διὰ σπουδῆς. ἐκείνων δὲ ἕξ οὐδεμιᾶς
αἰτίας ἀληθοῦς, ἀλλ' ὑπὸ συκοφαντίας πρὸς τὸν κατ' ἔμοῦ

7. μᾶλλον P.

11. μεγάλη M.

13. δ' om. P.

lumen non solum Abrahamo per semet ipsum iuravit multiplicatu-
rum eius semen, sed Davidi quoque postea, (iuravit enim, inquit
dominus David veritatem, et non frustrabitur eum,) patet, γ. n
propter se, sed propter imbecillitatem audientium eorumque p^ocan-
tem circa promissa fidem iuravisse. Et Paulus postmodum Apostolus
et praeco veritatis, de iis, quae in tertium coelum raptus vidit,
narraturus, tametsi veracissimum se esse nosset, nihilominus pro-
pter audientium utilitatem, Deus, inquit, qui est benedictus in saecula,
scit, quia non mentior: velut Deo teste confirmans se dicere,
quae dicebat, et ideo aequum censens, sibi credi. Semper enim
incredulitati magnae, res elevare et extenuare mos est. Ergo magis
vos ipsos, quam me propter iuramentum reprehendendos, fuisse perspic-
picipiat licet. Vos vero, quomodo in aliis, iustitia damnata et ex
imperio Romano eiecia, consueto et amico mendacio ac sycophan-
tantiis adhaeretis, nec hoc saltem recordamini, quae in hac vita
gesserimus, eorum nos omnium post finem huius lucis rationem red-
dituros. At ego, ut antea, sic hodie Deum testatus, aio, me nihil
aliud statim ab initio post obitum imperatoris, quam quae impera-
tici et liberis eius, communi et Romanorum conducere, cogitasse

A.C. 1342 *κεκινημένων πόλεμον, ἀναγκαίως καὶ αὐτὸς ἐξ ὧν νομίζω ἐ-
μαυτῷ τε καὶ τοῖς συνοῦσι τὴν σωτηρίαν ἐκπορίζειν πράττω.*

P. 475 λή. Ἐκείνους μὲν οὖν οὕτως ἀπεδείκνυς μηδὲν ἰγιές
B αὐτοῦ κατεγνώχοντας. αὐτὸς δὲ, ἐπεὶ οἱ ἐν Μελενίκῳ φίλοι
ἐκάλουν, ὡς παραληψόμενον τὴν πόλιν, πέμψας στρατιὰν κα-5
τέσχεν, ἔπειτα καὶ τὸν γυναικὸς ἀδελφὸν Ἰωάννην τὸν Ἀσά-
νην ἄρχοντα τῆς πόλεως καθίστη· πρᾶγμα δυσέλπιστον πρὶν
γενέσθαι, γενόμενον δὲ ὁμως οὐ μετρίαν παρεσχέτο παρα-
ψυχήν. αὐτίκα γὰρ πρὸς Χρῆλην πέμψας, ἐκέλευεν ἦκειν
πρὸς αὐτὸν, ὡς ἤδη τοῦ ζητουμένου ἠνυσμένου. ὁ δ' ἐδόκειο
μὲν ἠδεσθαι τοῦ βασιλέα Μελενίκου ἔχειν, καὶ πᾶσαν ἔλεγε
πρόφασιν αὐτῷ περιηρῆσθαι· ἔτι δ' ὁμως ἀνεβάλλετο, τὸ
δοκεῖν μὲν, ὡς τὰ ὄντα διαθησόμενος, μέλλων ἤδη ἄπτεσθαι
πολέμου καὶ στρατείας, τῇ δ' ἀληθείᾳ, οὐκ ἐθέλων εἰς τοὺς
κινδύνους ἐμβάλλειν ἑαυτὸν, ἀλλ' ἄνευ πόνων τὴν βασιλέως¹⁵
εὐνοίαν καρποῦσθαι. βασιλεὺς δὲ ὡς εἶδε χωροῦντα πρὸς
C ἀναβολάς, τῆς διανοίας ἐκ τῶν εἰρημένων στοχασάμενος, Με-
λενίκου μὲν ἄρχοντα τὸν γυναικὸς κατέλιπεν ἀδελφὸν Ἀσάνην
τὸν Ἰωάννην μετὰ στρατιᾶς, ὄσης ᾗετο ἀρκέσειν εἰς φρουρὰν
τῇ πόλει· αὐτὸς δὲ τὴν ἄλλην στρατιὰν ἐν τῷ στρατοπέδῳ²⁰
κελεύσας μένειν, ἅμα τοῖς νῆσι Ματθαίῳ καὶ Μανουὴλ τρια-
κοσίους μόνον παραλαβῶν, συντόνως τε ὀδεύσας, εἰς τὴν ὑ-
στεραίαν, ἔνθα ὁ Χρῆλης διατρίβων ἦν, ἀφίκετο. ἐκείνου δὲ

8. παρέσχε P. 13. εὔ ante διαθησόμενος add. M.

facereque contendisse. Verum ubi illi nulla causa legitima, sed calumniis tantum eo impulsus sunt, ut me armis persequerentur, necessario et ipse ago, unde mihi et commilitonibus meis salus patitur.

38. Cum sic demonstrasset, illos parum probe de se iudicasse, amicorum, qui Melenici erant, accersitu manum misit urbemque occupavit, et Ioannem Asanem, uxoris fratrem, praefectum declaravit: quae res vix sperari poterat, antequam fieret; facta autem non mediocre dabat solatium: mox enim Chrelem, utpote perfectum, quod desiderabatur, advocat. Qui Melenicum ab imperatore obtineri latus videbatur sibi que omnem excusationem amputatam affirmabat. Verumtamen adhuc, quasi res suas, antequam bello se crederet, compositurus, differabat: sed revera laborem detrectans, nullo cum periculo suo imperatoris amicitia perfrui cupiebat. Is ut hominem tempus ducere vidit, mentem eius ex dictis auguratus, Melenici praefectum Ioannem Asanem cum parte copiarum, quanta urbs deusanda indigeret, relinquit et altera parte in castris manere iussit, Matthaeo et Mauuele filiis trecentisque tantummodo comitatus, magnis itineribus postridie ad locum venit, ubi Chreles morabatur. A

ἀσμένως ὑποδεξαμένου συνδιημερεύσας αὐτῷ καὶ συνδιαν- A.C. 134a
 περεύσας, τῇ μετ' αὐτὴν ἔχων καὶ αὐτὸν μετὰ τῆς στρατιᾶς,
 αὐθις εἰς τὸ στρατόπεδον ἐπανῆκε καὶ πολλῆς ἐνέπλησε τὴν
 στρατιὰν ἡδονῆς μετὰ Χρέλη ἀφιγμένους. ἦν γὰρ οὐ δυνατὸς
 5μόνον καὶ ὄπλοις καὶ ἵπποις καὶ χρήμασιν, ἀλλὰ καὶ περὶ V. 383
 στρατηγίας κάλλιστα ἐξησκημένος καὶ οἶος τοὺς τε φίλους D
 ὠφελεῖν καὶ τοὺς πολεμίους βλάπτειν μάλιστα εἰδέναι. δι'
 ᾧ καὶ περιμάχητος αὐτοῖς ἐδόκει ἢ ἐκείνου συμμαχία. ἐν
 Θεσσαλονίκη δὲ ὁ πρωτοστράτωρ, ὥσπερ ἔφημεν, ἀμφίβολος
 10ῶν καὶ περὶ τῶν βασιλέων ὅτι προσέθηται φανερώς διασκε-
 πτόμενος, μαλακώτερόν τε τῶν πραγμάτων ἦπτετο καὶ τοὺς
 λεγομένους Ζηλωτὰς, οἱ ὑπὲρ βασιλείως τοῦ Παλαιολόγου βα-
 σιλεῖ τῷ Καντακουζηνῷ ἡρῶντο πολεμεῖν, αὐξανομένους κα-
 τὰ μικρὸν περιεώρα, τοῦτο μὲν, μὴ φανερὸς γένοιτο τὰ Καν-
 15τακουζηνῷ τοῦ βασιλέως ἡρημένος, δεδοικώς, (ἢ γὰρ θυγά-
 τηρ αὐτῷ καὶ ἡ γυνή, αἱ ἦσαν ἐν Βυζαντίῳ, καὶ ἡ ἄλλη πε-
 ριουσία οὐκ εἶον πράττειν ἢ ἡρεῖτο, ἐμβάλλουσαι εἰς ἀγω-
 νίαν, μὴ δι' αὐτὸν πολλοὺς προσομιλήσωσι κακοῖς,) τοῦτο δ' P. 476
 ὅτι καὶ Θεσσαλονικέων οὐ μόνον ἡ στρατιὰ, οἳ ἦσαν οὐκ ὀ-
 20λίγοι, ἀλλὰ καὶ τῶν πολιτῶν οἱ δυνατοὶ τὰ βασιλέως τοῦ
 Καντακουζηνῷ ἡρημένοι πρὸς ἀμέλειαν ἐνήγον, οἷς ἐθύρξει,
 ὅτε βούλοιο, περιέεσθαι τῶν Ζηλωτῶν. ἐπεὶ δὲ ἐκείνοι
 διὰ τὴν μέλλησιν ἐκείνου ἦσαν οὐκ εὐκαταφρόνητοι καὶ τὸν
 δῆμον ἀνηρέθισαν κατὰ τῶν δυνατῶν, τοῦ πρωτοστράτορος

14. τὰ om. P. 24. ἀνηρέθησαν P.

quo humaniter acceptus, diem et noctem cum eo transegit: postri-
 dieque in castra secum perduxit eiusque conspectu exercitum mira-
 biliter recreavit. Quippe non armis solum, equis et pecunia valebat,
 sed erat praeterea artibus imperatoriis exercitatissimus, noveratque
 cum amicis commodare, tum inimicis incommodare plurimum. Quo-
 circa etiam societas eius maximopere expetenda censebatur. Thessa-
 lonicae autem protostrator, ut docuimus, animum huc illuc versans,
 et ab utroque imperatorum palam staret deliberans, remissius ac socor-
 dius agebat, Zelotasque, qui pro imperatore, Palaeologi filio, in Can-
 tacuzenum se armabant, sensim augescere patiebatur: partim metuens,
 ne eius studiosus publice haberetur, cum filia et coniux Byzantii
 habitantes et amplae ibidem facultates id non permitterent, sollici-
 tumque et anxium facerent, ne sua causa multis aerumnis obiice-
 rentur; partim fretus Thessalonicensi non parvo praesidio ac civi-
 bus copiosioribus, quibus quando vellet Zelotas se oppressurum
 confidebat. At postquam illi eius dilatione corroborati, plebem in
 primores concitarunt, protostratore iam in Cantacuzenicis numerato,

A. C. 1342^η δὴ ἐγνωσμένου τὰ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως δορῆν, ἐπι-
 θέμενοι ἀθρόον, ἐξελαύνουσι τῆς πόλεως περὶ χιλίους ὄντας.
 συμβολῆς ὀλίγης γενομένης δι' ἀκροβολισμῶν, ἐν ἧ καὶ τῶν
 πρωτοστράτορος οἰκετῶν ἐγένοντο ὀλίγοι τραυματῖαι· ἐάλω-
 Βσαν δὲ καὶ τῶν δυνατῶν τινες, οἳ οὐκ ἠδυνήθησαν τοῖς ἄλλοις⁵
 τῇ πρώτῃ συνεκπεσεῖν ὄρμη. Ἐφ' ἑαυτοῖς δὲ οἱ Ζηλωταὶ τὴν
 πόλιν ποιησάμενοι, ἐτράπησαν εἰς τὰς οἰκίας τῶν φυγάδων
 καὶ αὐτὰς τε καθήρουν καὶ τὰς οὐσίας διήρπαζον, καὶ τᾶλλα
 ἔπραττον, ὅσα ἦν εἰκὸς αὐτοὺς ἀνθρώπους ὑπὸ πενίας συνε-
 λαυνομένους καὶ εἰς ὕβριν ἐξηνεγμένους διὰ τὴν ἀθρόαν¹⁰
 εὐπορίαν. εἰς τοσοῦτον δὲ ἀπονοίας καὶ τόλμης ἦλθον, ὥστε
 καίτοι τὰ δεινότετα τολμῶντες, σταυρὸν ἐκ τῶν ἱερῶν ἀδύ-
 των ἀρπάζοντες, ἐχρῶντο ὡσπερ σημαίᾳ καὶ ὑπὸ τοιούτῳ ἐλε-
 γον στρατηγεῖσθαι, οἱ τῷ πολεμίῳ μᾶλλον τοῦ σταυροῦ ἀγό-
 C μνοι. καὶ εἴ τις πρὸς τινα ἕκ τινων ἰδίων ἐγκλημάτων διε-¹⁵
 φέρετο, τὸν σταυρὸν ἀρπάζων, ἐχώρει κατὰ τῆς οἰκίας, ὡς
 δὴ τοῦ σταυροῦ κελεύοντος. καὶ ἦν εὐθὺς ἀνάγκη ἐκ Θεμέ-
 λίων ἀνεσπᾶσθαι, ὄρμη τε ἀλογίστῳ καὶ κέρδους ἐπιθυμίᾳ
 τοῦ δήμου ἐπομένου. ἐπὶ δύο μὲν οὖν καὶ τρισὶν ἡμέραις
 ἡ Θεσσαλονίκη ὡσπερ ὑπὸ πολεμίων ἐδῆοῦτο, καὶ οὐδὲν ἦν ὄ,τι²⁰
 μὴ τελούμενον ὠρᾶτο τῶν ἐπὶ ἀλώσει γινομένων πόλεων. οἳ τε
 γὰρ κρατήσαντες νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν κατὰ συστάσεις δι-
 ούντες, βοαῖς ἐχρῶντο καὶ ἀλαλαγμοῖς καὶ τὰ τῶν ἐαλωκότων

18. ἀνασπᾶσθαι P.

21. δρῆτο P.

agmine facto invadentes, civitate circiter millenos expellunt, levique
 sagittarum certamine congressi, de famulis protostratoris aliquot
 convulnerant, primorum nonnullos capiunt, qui cum aliis primo
 impetu eicere sese non potuerant. Zelotae, urbe sub se redacta,
 ad aedes exulum conversi, eas direpta suppellectili evertunt: alia
 item cum iniuria et contumelia perpetrant, quae homines egestate
 coactos et abundantia facultatum alienarum irritatos perpetratos
 esse, fuit verisimile. Eo autem audaciae amentiaeque prodierunt,
 ut etiam in primis nefanda committerent: crucem ex sacris adytis
 raperent, eaque pro signo militari uterentur, sub quo se militare
 autumabant, qui potius ab inimico crucis possessi agitabantur. Quod
 si cui cum aliquo privata lis et controversia intercederet, rapta
 cruce, velut ea iubente, populoque inconsiderato impetu et lu-
 cri desiderio prosequente, ad domum eius tendebat, quam repente
 dirui a fundamentis oportebat. Ad biduum itaque triduumve The-
 salonica non secus quam ab hostibus vastabatur: nihilque quod
 captis urbibus solet, non etiam illic fieri cernebatur. Nam victores
 noctu et interdū gregatim obambulabant et clamoribus sua gaudia
 testabantur: captarumque res agebant ferebantque: et victi gementes

ἦρόν τε καὶ ἔφερον· καὶ οἱ νενικημένοι στένοντες ἐν ἀδύτοις A.C. 1342
κατεκρύπτοντο, ἀγαπητὸν ἠγούμενοι, ὅτι μὴ αὐτίκα ἀποθνή-
σκουεν. ἐπεὶ δὲ, ὡς ἔδει διεφθαρμένων, παύσαιτο ἡ ταραχὴ,
οἱ Ζηλωταὶ αὐτίκα ἐκ πενεστάτων καὶ ἀτίμων πλούσιοι καὶ
ἑπιφανεῖς γεγενημένοι, πάντα ἦγον δι' ἑαυτῶν, καὶ τοὺς μέ-
σους μετῆσαν τῶν πολιτῶν, ἢ συνασχημονεῖν ἀναγκάζοντες
αὐτοῖς, ἢ τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν ἐπιείκειαν ὡς Καντακου-
ζηρισμὸν ἐπικαλοῦντες. ἐν Θεσσαλονίκῃ μὲν οὖν τοιαῦτα ἐτε-
λεῖτο. πρωτοστράτωρ δὲ ἐπεὶ μετὰ τῆς στρατιᾶς καὶ τῶν
ἰοῦράσιων ἄξιόλαυτος, εἰς Γυναικόκαστρον ἀφικόμενος, (κατεῖχε
γὰρ αὐτὸ καὶ πρότερον φρουρᾶ, οἷα δὲ ὑπὸ τῆ Θεσσαλονίκης
ἄρχοντι εἰσθὸς τελεῖν,) ἠύλλετο ἐκεῖ καὶ κακῶς ἐποίει Θεσ-
σαλονίκην ληϊζόμενος καὶ πάσης ἐκράτει τῆς ἔξω τειχῶν γῆς.
ἀντικαταστῆναι γὰρ πρὸς τοὺς ἔξω οὐδαμῇ οἱ ἔνδον ἦσαν
ἰσθνατοί, ἐπεμπε δὲ καὶ πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα P. 477
περὶ Χαλκιδικὴν ἔτι διατρίβοντα, ἅμα μὲν μηνύων, ὡς ἐκ- V. 384
βληθείη Θεσσαλονίκης, τοῦ δήμου καὶ τῶν Ζηλωτῶν αὐτῶ
ἐπιθεμένων, ἅμα δὲ καὶ ἐλπίδας οὐ φαύλας ὑποφαίνων,
ὡς, εἰ παραγένοιτο ταχέως, τῶν τε ἔνδον οὐκέτι παντάπασιν
ἀδύτοις ἐπιπολεμωμένων, (ἦσαν γὰρ ἔτι, οἱ τὰ βασιλέως ἠρημένοι
δέει συνείποντο τοῖς Ζηλωταῖς,) καὶ τῶν ἔξω μέγα δυναμέ-
ων, ῥαδίως παραστήσαιτο τὴν πόλιν. βασιλεὺς μὲν οὖν ἐδόκει
πάντοθεν περιῖστασθαι δεινὰ, ὅμως ἐπὶ τὸν πάντα ἄγοντα
θεὸν τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας καὶ τῆς νίκης ἀνατιθεῖς, πρὸς B

11. τῶν P.

in abstracta loca se abiebant, hoc uno contenti, quod non sine mora essent ingulati. Interfectis etiam, quos visum est interfici, postquam tumultus conquievit, Zelotae ex mendicis et obscuris divites atque illustres repente facti, omnia per se curabant: et tenuiores cives sollicitantes aut secum inhoneste vivere cogebant, aut eorum moderationem aequitatemque pro Cantacuzenismo accusabant. Atque haec Thessalonicae. Protostrator vero cum milite et optimatibus pulsus, Gynaccocastrum venit, (quod ipsum prius collocato ibidem praesidio, ut Thessalonicae praefecto subiectum tenebat,) ibique manens, Thessalonicam praediis agundis vexabat, et quantum erat agrum eius extra muros, infestum habebat: ad resistendum enim incolae nequaquam pares erant. Cantacuzeno autem adhuc prope Chalcidicem haerenti significat, se, plebe et zelotis compellentibus, Thessalonicae electum esse; simul etiam spem non minimam subostendit, si acceleraret, indigeus necdum omnibus efferatis, (erant quippe, qui eius partium studiosi, Zelotas aversabantur,) et potentia eorum, qui foris essent, levi negotio civitatem subacturum. Imperator igitur infortunis obrutus videbatur. Verumtamen in omnium moderatore Deo

A. C. 1342 Χρέην ὅσα ἔδει διαλεχθεῖς καὶ προθεσμίαν συνθέντος, καθ' ἣν ἔδει τὰ οἴκοι διαθέμενον ἀφικέσθαι πρὸς αὐτὸν, ἔπειτα καὶ ἐκ τῆς ἐκείνου στρατιᾶς οὐκ ὀλίγην παραλαβὴν ἅμα τοῖς οἰκείοις ἠπέλγετο πρὸς πρωτοστράτορα. ἐν τῷ μεταξὺ δὲ διερχομένην ἢ Ῥενίνα, φρούριόν τι Θεσσαλονίκης ἡμέρας ὁ-
δὸν διέχον, προσεχώρησεν ἐκοντί. καταλιπὼν δὲ αὐτοῖς ἄρ-
χοντα καὶ διακοσίους στρατιώτας φρουρὰν, αὐτὸς ἐλθὼν ἑστρατοπέδευσεν ἐν Λαγκαδᾷ οὐ μακρὰν Θεσσαλονίκης. ἢ δὲ ἐκ Βυζαντίου στρατιὰ ἅμα στρατηγοῖς τοῖς Παλαιολόγοις Ἀνδρονίκῳ καὶ Θωμᾷ ἀφιγμένοι εἰς Φεράς, παραλαβόντες¹⁰
C καὶ Συργῆν ἄγοντα τὴν ἐκ Μακεδονίας στρατιάν, καὶ ἔπαρ-
χον τὸν Μονομάχον συστρατευόμενον ἅμα τοῖς οἰκείοις, τὸ ἐκείνου παραμείψαντες στρατόπεδον, ἦγον εἰς Θεσσαλονίκην. βασιλεὺς δὲ ἐκεῖ τὴν νύκτα ἀνλισάμενος, ὡς μὴ δοκοῖη δεῖε τῷ ἐκείνων ἀπανίστασθαι, εἰς τὴν ὑστεραίαν ἄρας, ἦλθεν¹⁵ εἰς Γαλικὸν, ποταμὸν τινα ἐγγὺς Θεσσαλονίκης, ἐνθα ὁ πρωτοστράτωρ καὶ οἱ ἐκ Θεσσαλονίκης φυγάδες περὶ χιλίους ὄν-
τες συνεγένοντο, τῶν ἵππων ἀποβάτες, ὡς προσήκει βασιλεὺσι προσιόντας πρῶττειν. πρῶτός τε ὁ πρωτοστράτωρ προσελθὼν πῆξῃ, ἠσπάζετο τὸν βασιλέως πόδα, εἶτ' ἐφεξῆς καὶ οἱ λοιποὶ²⁰ προσέεισαν ὁμοίως. βασιλεὺς τε καὶ αὐτὸς πρωτοστράτορα D μὲν ἀπὸ τοῦ ἵππου κύψας ἀντησπάζετο· τοὺς δ' ἄλλους προσηγόρευε παριῶν, πᾶσιν ἦθος χρηστὸν ἐμφαίνων καὶ βλέπων εὐμενές. ἠύλισαντό τε στρατοπεδευσάμενοι ἐκεῖ τὴν

salutis et victoriae spe defixa, cum Chrele pro tempore collocatus et cum eo diem pactus, quo rebus domi dispositis atque ordinatis ad se veniret; deinde ex manipulis illius non paucis assumptis, quibus suum exercitum auget, ad protostratorem festinavit. In transitu oppidulum quoddam Rhentina, Thessalonica unius diei itinere distans, ultro in eius ditionem venit; ubi praefecto cum ducentis militibus praesidii causa relictis, pergens Langadae haud procul Thessalonica tetendit, Manus autem Byzantina, Andronico et Thoma Palaeologis ducibus, cum Pheras venisset, adiuncto Syрге, qui Macedonas ducebat, et praefecto Monomacho cum Thessalis, praeteritis Cantacuzeni stative, Thessalonica inivit. Imperator nocte ibi ex-acta, ne illorum metu inde putaretur discedere, postridie movens ad fluvium quemdam Thessalonicae finitimum, nomine Galicum, pervenit, ubi protostrator et exules illi Thessalonicensis circiter mille ab equis descendentes (pro eo ac decet illos, qui ad imperatorem accedunt) eum sunt allocuti. Primus protostrator adiens, imperatoris pedem osculatus est: idem ceteri ordine praestiterunt. Imperator et ipse prono capite protostratorem ab equo resalutavit; alios autem dum proveheretur, salute impertiit, omnibus inite animi sui ingenium

νῆατα. βασιλεὺς δὲ πρωτοστράτορα καὶ τοὺς ἐν λόγῳ μάλιστα A.C. 1342 τῶν φυγάδων ἔχων περὶ ἑαυτὸν, ἠρώτα ὅτι δέοι ποιεῖν· αὐτοὺς γὰρ μάλιστα εἰδέναι τὰ ἐνταῦθα πράγματα καὶ ἀγωγῶν τόπον ἐπέχειν πρὸς αὐτοὺς ἄρτι ἀφιγμένους ἐξ ἀλλοδαπῆς. πρωτοστράτωρ δὲ καὶ οἱ φυγάδες, τὰ μὲν γεγενημένα, ἔφησαν, ἐνταῦθα οὐδ' αὐτὸς ἀγνοεῖς· λέιπεται δὲ αὐτὸν σκεψάμενον, ὅτι ἂν δοκῆ συμφέρειν πράττειν.

λϚ. Βασιλεὺς δὲ ἐς τὴν ὑστεραίαν ἐκκλησίαν ἐκ πάντων P. 478 των συναθροίσεως, γνώμην πᾶσι περὶ τῶν πρακτέων προὔτι-V. 385 ποθεῖ, καὶ ἐκέλευε τὸ παριστάμενον ἕκαστον μηδὲν ἀναδεδόμενον B εἶπεῖν, ὡς ἐκ πολλῶν τῶν λεγομένων ῥαδία ἢ τοῦ συνοίσοντος αἵρεσις γένοιτο αὐτοῖς. οἱ δ' ἀνεβάλλοντο πάντες ἐφεξῆς, καὶ οὐδεὶς τὸ παριστάμενον ἐτόλμα λέγειν φανερώς. οἱ τε γὰρ ἐκ Βυζαντίου φυγάδες μετὰ βασιλέως ἀφιγμένοι ἄγαν 15 ἤχθησαν πρὸς τὴν ἀποτυχίαν τῆς Θεσσαλονικῆς καὶ ἐν ἀπόρῳ εἶχοντο τοῦ τί χρῆ ἐλθεῖν· καὶ ἡ ἄλλη στρατιὰ ἐν ἀθυμίᾳ ἦσαν, οὐ κατὰ ῥοῦν χωροῦντα τὰ πράγματα ὀρῶντες βασιλεῖ· καὶ ὁ πρωτοστράτωρ ἅμα Θεσσαλονικέων τοῖς φυγάσιν, ὡς ἐώρων τοῖς ἐκ Βυζαντίου στρατηγοῖς τὴν πόλιν κατεχο- 20 μμένην καὶ ἄπορα ἤδη ἦν προσάγεσθαι, μᾶλλον ἐχαλέπαινον, C τοὺς οἰκείους ἐννοοῦντες οἷα πείσσονται. καὶ πρὸς τὴν βασιλέως γνώμην πάντες ἀφεώρων, οἰόμενοι τινα σφίσι τῶν περὶσχόντων κακῶν λύσιν ἐξευρήσειν. βασιλεὺς δὲ ὡς εἶδε

ostendens et cunctos amico vultu intuens. Ea nocte loco illo castra habuerunt. Imperator protostratorem et electitios, quorum insigne nomen erat, circum se habens, quid faciendum esset, quaerebat: eos namque rem Thessalonicensem pernovisse et ipsis ex aliena regione venientibus pro ductoribus esse posse. Tum protostrator et exules responderunt, quae ibidem contigissent, nec ipsum nescire: superesse autem, ut is, ubi secum dispexerit, quid expediat, id exsequatur.

39 Postera luce imperator, omnibus ad concionem vocatis, dicendae sententiae potestatem facit, et unumquemque, quod animus suggereret, sine tergiversatione in medium proferre iubet, ut ex plurimum dictis, quid profuturum sit, facile appareat. Illi omnes deinceps cunctari, et quod occurreret, non audeere palam proloqui. Byzantio namque profugi, qui cum imperatore venerant, frustrationem Thessalonicae ferebant molestissime, et quo se verterent, aestuabant: reliquus autem miles videns, eidem coepta secus procedere, desperatione frangebatur. Protostrator quoque et exules Thessalonicenses, urbem a Byzantinis ducibus occupatam et creptum illius aditum certantes, dolebant acerbius, quam misera esset futura propinquo- rum suorum conditio, cogitantes. Universi demum imperatoris sententiam expectabant, eumque quibus essent cincti malorum reme-

A.C. 1342 μηδεμίαν γνώμην μηδένα βουλόμενον εισάγειν, „τὰ μὲν πράγματα“ εἶπεν „ὡς ἐναντίας ἢ ὑόμεθα ἀπήνητηκεν ἡμῖν, πάντες δρᾶτε δῆπου. πρωτοστράτωρ τε γὰρ καὶ Θεσσαλονικέων οἱ τὰ ἡμέτερα ἡρημένοι, οὓς ἔδει τὴν πόλιν ἔχοντας εὐρεῖν καὶ τὰ μέγιστα ὠφελείσθαι ὑπ’ αὐτῶν, δυσκόλῳ τύχῃ χρησάμενοι, ἐξελέλανται· ὅτε δῆμος καὶ οἱ ἐναπολειφθέντες, οὓς ἠλπίζομεν ἢ πειθοῖ προσάξασθαι ἢ βιάσασθαι τοῖς ὄπλοις, διὰ τε τὰς ἀρπαγαῖς ἡμῖν ἐκπεπολεμωμένοι καὶ θαρξοῦντες τῇ D ἐκ Βυζαντίου στρατιᾷ, οὐ προσχωρήσουσιν ἡμῖν. εἰ γὰρ ἔμελλον, οὐκ ἂν ἐπὶ τῆς πύλης αὐτῶν σχεδὸν ἐστρατοπεδεύ-10 μένου ἡσύχαζον αὐτοῖ, ἀλλ’ ἢ πρεσβείαν ποιούμενοι κοιτῆ, ἢ ἰδίᾳ κρύφια τινὲς αὐτῶν διαλεγόμενοι, παρῆσαν ἄν. τὸ δὲ μηδένα ἐξελεῖν τεκμήριον τοῦ τε τοὺς πολλοὺς ἐγνωκέναι πολεμεῖν ἡμῖν, καὶ τοῦ, εἴ τινες καὶ εἴεν ἡρημένοι τὰ ἡμέτερα, δεῖ τοῦ μὴ κακῶς παθεῖν συμφέρεσθαι τοῖς ἄλλοις. ὁθενί5 οὐδὲ ἐλπίδων ἀνονήτων ἕνεκα ἐνταῦθα οἴομαι παραμένειν δεῖν. οὐ μὴν διὰ τὸ τῆς πόλεως ἀποτετυχηκέναι, καὶ πρὸς P. 479 τὰ λείποντα δίκαιον τοῦ πολέμου μαλακίζεσθαι. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ πρὸς πάντα εὐτυχίσομεν αἰεί. σωφρόνων δὲ ἔστιν ἀνθρώπων καὶ γενναίους χρωμένων λογισμοῖς, μήτε ἐν ταῖς εὐτυχίαις τοῦ μετρίου φαίνεσθαι ἐκπίπτοντας, μήτ’ ἐν ταῖς δυσπραγίαις καταπίπτειν, ἀπαγορεύοντας τὸ ἀνορθοῦσθαι ἀ-

6. Ἐναπολειφθέντες P.

dium inventurum, spem concipiebant. Ergo cum sensum suum aperire nemo vellet, sic ipse exorsus est: Contra quam sperabamus nobis accidisse, omnes utique videtis. Nam et protostrator et qui nobiscum faciunt Thessalonicenses, quos oportebat nos urbem tenentes invenire eorumque opibus in primis adjuvari, infesta quadam fortuna expulsi sunt: et populus atque intus relictus, quos aut verbis inflexos aut armis compulsos ad nos accessuros spes erat, cum propter direptiones nostra causa toleratas nobis inimicissimi sunt, tum praesidio Byzantino confisi, se nequaquam dederunt. Quod si facere vellent, me ante portas propemodum castrametante, ipsi non quiescerent: sed aut missis legatis communiter, aut privatim occulte quidam mecum praesentes agerent. Quia vero nullus egreditur, indicium est, vulgus decertare nobiscum statuisse: et si quidam etiam sint, quibus nostrae partes probentur, eos metu subeundae calamitatis uno veluti fluctu cum aliis abripi et involvi. Quare cum vana spe hic manendum non puto. Nec tamen quoniam una civitate frustramur, aequum est ad bellum de cetero enervari atque mollescere: nunquam enim profecto per omnia felices ac fortunati erimus. Prudentiam autem et animosorum est, nec in prosperis modestiam deserere, nec in turbidis et adversis ita cadere, ut se

διδ. ἀλλὰ δέον τὰ ἐνταῦθα ὡς προσῆκον διοικησαμένους, A. C. 1342
 χωρεῖν ἐπὶ τὰ πρόσω, χρηστοτέρας ἡμῖν καὶ ὡς μάλιστα
 ἀσφαλεῖς ὑποφαίνοντα ἐλπίδας. δέον οὖν ἐγὼ νομίζω, τῇ εἰς
 τὴν Ῥεντινὰν καταλελειμμένη φρουρᾷ δύναμιν προσθέντας V. 388
 5 μείζονα, ὡς κατατρέχειν Θεσσαλονίκης δύναιντο, (ἡ γὰρ ἐκ
 Βυζαντίου στρατιὰ οὐ πολλῷ ὕστερον ἀποχωρήσει,) καὶ ἐν
 Γυναικοκάστρω δύναμιν ὁμοίαν καταλιπόντας τῆς αὐτῆς αἰ-
 τίας ἕνεκα, τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ διαβάντας αὐτοὺς τὸν Ἄξιόν, B
 εἰς Βεῤῥόϊαν γενέσθαι καὶ Ἐδεσσαν τὰ ἡμέτερα ἡρημέναις
 10 πόλεις. ἐκείνων δὲ κρατήσασιν οἳ τε Θεσσαλοὶ προσχωρήσου-
 σιν αὐτίκα καὶ Ἀκαρνανία καὶ τὸ ἄλλο ἡπειρωτικόν, πάλαι
 τὴν ἐμὴν ἀφιξιν προσδεχόμενον. τοιαύτην δὲ προσλαβοῦσι
 δύναμιν οὐδεὶς ἀνδίστασθαι ἔτι ἀξιώσει, ἀλλ' ἢ ἐκόντες τῆς
 ἀρχῆς πάντες παραχωρήσουσιν ἡμῖν, ἢ τοῖς ὅπλοις βιασθέν-
 15 τετες." τοιαῦτα εἰπόντος βασιλέως, πρωτοστράτωρ τε ἅμα τοῖς
 σπυροῦσι καὶ οἱ ἀπὸ Βυζαντίου μάλιστα φηγάδες ἐν δεινῷ τοὺς
 λόγους ἐποιούντο καὶ φόβου ἦσαν μεστοὶ καὶ ἀγωνίας, τὸν
 πλάνον ὡς ἀπέραντον λογιζόμενοι, εἰ δέοι Ἀκαρνανίαν καὶ
 Ἠπειρον περιμέναι, τοῖς ἐκ τῆς στρατείας κακοῖς ταλαιπωροῦν- C
 20 τας, τῶν οἴκοι μάλιστα κακῶς διακειμένων καὶ ταχείας τῆς
 ἐπικουρίας δεομένων. φανερωῶς μὲν οὖν ἀντειπεῖν καὶ τὴν
 οἰκίαν, ὡς ἔχουσι περὶ τὰ εἰρημένα, γνώμην ἐκκαλύψαι ἐδεδί-
 εσαν, τό, τε περὶ βασιλέα δυσνοεῖν καὶ τὸ ἡσσησθαι κατάκρας
 ἐν τοῖς δεινοῖς ὡς φαῦλον ἑαυτοῖς προστρέβειν οὐκ ἐθέλοντες·

4. καταλελειγμένη P.

8. Ἄξιόν V. hic et infra.

resurrecturos desperent. Sed ubi de his constituerimus quod opus
 est, ulterius, ubi melior ac certissima spes affulget, procedamus
 oportet. Quare augendum Rhentinae praesidium opinor, quo agrum
 Thessalonicensem incursare queat, (miles enim Byzantinus non multo
 post discedet,) et Gynaecocastri eadem de causa simili relicto numero,
 cum reliquo agmine Axio traiecto versus Berrhoeam et Edessam, ur-
 bes amicas, progrediendum: quibus acceptis, actutum Thessali,
 Acarnanes et cetera continens, a qua pridem exspector, ad nos se
 transferent. Tali potentia confirmatis, nemo amplius resistere po-
 stulabit, sed vel sponte vel armis adacti, omnes imperio nobis ced-
 dent. Haec ubi imperator disseruit, protostrator cum suis praeci-
 paeque Byzantio profugi in indignationem verti, timoreque et an-
 gore compleri, ob infinitam errationem scilicet, si Acarnaniam et
 continentem circumire et expeditionis tam longae miseriae atque
 aerumnas perpeti necesse haberent, domesticis rebus tantopere af-
 flictis et celere auxilium flagitantibus. Libere quidem contradicere et
 animum suum explicare verebantur, nolentes sibi hanc maculam
 inuere, quasi imperatori male cuperent, duraeque et adversae sorti

A.C. 1342 προφάσεις δὲ τινὰς συνείροντες οὐκ ἀναγκαίως, διεκώλουν τὴν πρᾶξιν. ὡς δὲ ὁ βασιλεὺς ἐπέκειτο, ταύτην εἶναι μόνον φάσκων ὡς ἐν τοῖς παροῦσι λυσιτελεστάτην γνώμην· „ἀλλ' εἰ μὲν τοῦτό σε λέληθεν” εἶπεν „ὁ βασιλεῦς” ὁ πρωτοστράτωρ „ὡς στρατιὰ Τριβαλῶν πολὺν ἤδη χρόνον Ἔδεσσαν περικύβηται πολιορκουῖσα, ἣ δὲ χωρήσαντας διὰ μάχης παρέρχεσθαι εἰς τὴν πόλιν, ἄλλος ἂν εἴη λόγος. εἰ δ' οὐκ ἀγνοεῖς, μάλιστα θανμάζειν ἔχω, ὅτι δὴ τοιοῦτος ὢν καὶ πολλὴν πρὸς στρατηγίαν πείραν ἐσχηκώς, πρὸς τῇ παρόντι νυνὶ πολέμῳ τῇ ἐκ τῶν ὁμοφύλων, καὶ πρὸς Τριβαλοὺς παραβάλλεσθαι ἡμᾶς κελεύεις, ὅτε εἰ καὶ μόνοι ἦσαν, τῶν ἐργωδεστάτων ἦν ἀντιτάττεσθαι τινά.” ὁ βασιλεὺς δὲ μάλιστα μὲν οὐδὲν εἰδέναι περὶ τῆς πολιορκίας ἔφασκε. τὸν γὰρ τῶν Τριβαλῶν δεσπότην πρεσβείαν ποιησάμενον πρὸς αὐτὸν, ἔτι περὶ Θράκην διατρίβοντα, σπονδὰς καὶ συμμαχίαν θέσθαι· δι' ἃ καὶ οἶσθαι αὐτὸν μηδεμιᾷ Ῥωμαίων πόλει πολεμεῖν. εἰ δ' ἐκείνος λύσας τὰς σπονδὰς, πολέμιος ἀντὶ συμμαχοῦ γέγονε καὶ πόλιν ἡμετέραν πέμψας πολιορκεῖ, τίμιν μᾶλλον, ἢ τούτῳ προσ-

P. 480 ἔχειν χρῆ, ὥστε τὴν πόλιν ἀπαλλάττειν τῶν δεινῶν μάλιστα δυναμένων, [καὶ ἐκείνοις τε τὴν σωτηρίαν ἐκπορίζειν καὶ σφίσι αὐτοῖς τὴν τε ἕξ ἐκείνων καὶ τῶν ἄλλων εὐνοίαν; ἐγὼ δ' εἰ καὶ μηδὲν ἡμῖν εὑρεσθαι κέρδος ἐμελλεν ἐκ τοῦ πολέμου, τοῦτ' αὐτὸ μόνον, τὸ Ῥωμαίων πόλιν κινδυνεύουσαν ἐξαιρεῖσθαι, τῶν μεγίστων τίθεμαι κερδῶν. δι' ἃ οὐδὲ πρὸς

penitus cederent: sed praetextus quosdam necessarios coacervantes, negotium impediabant. Perstante autem in sententia imperatore dicenteque, hoc solum esse in praesentia consilium utilissimum: Atqui, si te hoc latet, inquit protostrator, Triballos iam pridem ad Edessam sedere, per quos conserta manu in oppidum nobis penetrandum est, nihil dico. Sin autem non latet, miror vehementer, te talem virum et tantum usum ductandis exercitibus adeptum, hoc civili bello non esse contentum, sed velle nos etiam Triballis obiectare, quibus vel solis laboriosissimum foret resistere. Tum imperator, de Edessena obsidione ne tenuissimam quidem auditionem accepisse: Triballorum enim despotam ad se adhuc in Thracia legationem de foedere et societate misisse. Existimare igitur se, illum nullam Romanorum urbem oppugnare. Sin temerato foedere in hostem mutatus sit urbemque Romanam obsideat, eo ante omnia incumbendum, ut hoc eam malo liberent, qui id maxime possunt: et cum illi salutem, tum sibimet Edessenorum aliorumque studia amoremque concilient. Ego vero, inquit, quamvis nullum nos lucrum hinc maneret, hoc solum, urbem Romanorum periculo exemisse, lucrum immensum ducerem. Quamobrem non

ἄλλο τι τρέπεσθαι οὐκέτι συμβουλευώ, ἀλλ' ἤδη φανερώς A. C. 134^a
ἐπιψηφίζομαι. εἰ δὲ σοὶ τε καὶ τοῖς συνοῦσι τὸ Τριβαλοῖς
ὑπὲρ Ῥωμαίων πολιορκουμένων μάχεσθαι ἀγεννὲς δοκεῖ, ἀλλ'
ἅμα τοῖς οἰκοῦσιν ἐπομένους αὐτὸς ἐπ' ἐκείνους βαδιοῦμαι,
5 ὅμεις δ' ἐν Γυναικοκαστρῷ μένοντες, τὴν ἐπάνοδον περιμέ-
ναιτε ἡμῶν." ἐκέλευε τε αὐτίκα τῇ σάλπιγγι τὴν ὁδοπορίαν B
τῇ στρατιᾷ σημαίνειν. πρωτοστράτωρ δὲ καὶ οἱ ἐκ Βυζαν-
τίου συνόντες βασιλεῖ φυγάδες τότε ἀπολείπεσθαι ἐνόμιζον
ἀσχρόν καὶ ἀγεννὲς, καὶ τὸ συνέπεσθαι ὑπόπιτενον ὡς ἀπε-
10 ράντου τῆς πλάνης ἐσομένης. διὸ αὐτοὶ τε ὡς εἶχον τὴν δρ-
μὴν ἐπειρῶντο κωλύειν βασιλεῖ καὶ τοὺς ἄλλους κρύφα δια-
λεγόμενοι παρεκάλουν, ἔνδειαν τε τῶν ἀναγκαίων ὑποβάλλον-
τες καὶ μάχας καὶ πολέμους καὶ ὡς οὐδεμία τῶν πόλεων
εἰσδέξοιτο βασιλέα ἐκοντί· καὶ ὅσα ἐνῆν πρὸς τὸ μάλιστα V. 38^γ
15 αὐτοὺς μὴ βασιλεῖ προθύμους ἔπεσθαι κωλύειν, εἶων ἀνεπι- C
χείρητον οὐδέν. ἔξ ὧν οὐ μικρὰν τινα πτοίαν εἰς τὸ στράτευ-
μα ἐνέβαλον καὶ πρὸς ἀποστασίαν ἔπειθον χωρεῖν. Κοιτανί-
της γὰρ τις τῶν Θεσσαλονικέων ἐτέρους πείσας περὶ ἑκατὸν
πρῶτος βασιλέως ἀποστάς, εἰς Θεσσαλονικίην ἀπεχώρει. ταῦ-
20 τα δὲ ἔπραττον, οὐ βασιλεῖ προηρημένοι πολεμεῖν, ἀλλὰ τῶν
οἰκείων τὴν κάκωσιν καὶ τὰς ἐκ Βυζαντίου ἀπειλὰς οὐ φέρειν
ὄντες δυνατοί. οἱ γὰρ ἐκεῖσε ἄγοντες τὰ πράγματα καὶ πο-
λεμοῦντες βασιλεῖ πρὸς μὲν ἐκείνον οὐχ ὅτι γε πρεσβεῖαν

iam consulo, ne arma alio convertamus, sed plane decerno. Si tibi
tuisque pro Romanis obsessis cum Triballis confidgere haud inge-
nuum videtur: at ego cum his, qui sponte me sequuntur, in illos
irruam, vos Gynaecocastri manentes, reditum nostrum operimini.
Haec locutus, extemplo tuba signum dari ad profectionem iussit.
Protostrator et Byzantini exules, imperatoris comites, et relinqui
turpe atque illiberale iudicabant, et sequi tamen propter quamdam
vagandi perpetuitatem, quam suspicione praecipiebant, non aude-
bant. Idcirco et ipsi hoc imperatoris desiderium impedire nitentan-
tur, et furtivis sermonibus alios dehortabantur, inopiam rerum
necessariorum, bella et pugnas crebras causantes, nullamque civita-
tem ultro imperatorem intromissuram; et quaecumque decum ad
alacritatem sequendi infringendam valebant, horum nihil intentatum
sinebant: ex quo terrorem non levem exercitui iniecerunt et ad de-
fectionem eum pellexerunt. Coteanitzes namque et alii centum ex
Thessalonicensium agmine, quos ille corruperat, primi desciverunt
ac Thessalonicam redierunt: non quod imperatori se armis oppo-
nere constitissent, sed quod cognatorum vexationem et minas e
Byzantio ferre non possent. Nam penes quos illic summa imperii
erat et adversus Cantacuzenum bellabant, non modo legationem nul-

- A. C. 1342 ἐποίησαντο ἡ διειλέχθησαν περὶ τοῦτο παράπαν, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ καὶ δις, ὡσπερ ἔφημεν, καὶ τρεῖς πρεσβείαν κεπομφό-
 D τος, οὔτε ἀπεκρίναντο οὐδὲν, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρέσβεις πολλὰ περιυβρίσαντες, ἐκάκουν ἐν δεσμοτηρίοις ὅσα δυνατά. πρὸς δὲ τοὺς συνόντας ὁσημέραι κρύφα διελέγοντο καὶ πλεῖστά τε5
 ἐπηγγέλλοντο εὖ ποιήσειν ἐκείνου ἀποστάντας, καὶ τὸνναντίον, εἰ μὴ πείθονται, οὐ τὰ ὄντα μόνον ἀφαιρήσεσθαι καὶ κτήσεις ἐτέρους παραδώσειν, ἀλλὰ καὶ τέκνα καὶ γυναῖκας εἰς πείραν ἄξειν ἀλγειῶν πολλῶν. ἃ ἐδόκει φοβερὰ τοῖς εὐγενεστέροις μάλιστα προσόδων μεγάλων ἀποστερουμένοις. ὧν καὶ τότε10
 P. 481 ὑπερορίους ἐξορμᾶν στρατείας, οἰόμενοι, ἂν κωλύσωσι, πρὸς ἕτερόν τι τρέψασθαι λυσιτελέστερον. βασιλεὺς δὲ τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἐμμένων ὡς καλῶς βεβουλενμένοις, ἄρας ἐκ τοῦ στρατοπέδου, ἦκε πρὸς Ἄξιόν ὡς διαβησόμενος, συνείποντο δὲ καί15
 οἱ ἄλλοι, οἱ μὲν ἐκόντες, οἱ δ' ἀνάγκη. συμβάν δὲ οὕτω, περὶ τὰ ὄρεινὰ ὄμβρων ῥαγδαίῶν καταρῥαγέντων, ἄπορος ἐφαίνετο ὁ ποταμὸς ὑπὸ πλημμύρας. στρατοπεδευσάμενοι δὲ ἐκεῖ, περιέμενον ὡς λωφησάντων περαιωσόμενοι τῶν ὑδάτων. τὰ δὲ οὐδὲν ἤττον ἐπληθύνετο καὶ ὑποψίαν παρῆγεν,20
 ὡς οὐκ ἐν ὀλίγῳ διόδον παρέξοντα. ἐπιλελοίπει τε ἤδη καὶ ὁ σῆτος τὴν στρατιάν. ὄρων δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς, ὡς ὅ,τε πό-

22. καὶ om. P.

Iam miserant, neque super hoc quidquam cum eo egerant; verum etiam bis ter, ut meminimus, eius legatis nihil responderant, eosque variis iniuriis quom potuerant contumeliosissime vexarant carcereque multaverant. Sed Byzantios imperatoris commilitones quotidie occultis internuntiis tentabant et si deficerent, beneficia multa promittebant: contra nisi obsequerentur, non facultates dumtaxat ablaturus et possessiones aliis addicturos, sed et liberos eorum et uxores multis incommodis exagitatos minabantur. Quae nobilioribus praesertim amplos census amittentibus horribilia videbantur: quorum et tunc memores, omni ope imperatorem cohibere tentabant, ne extra fines cum exercitu prorumperet, sperantes, si id obtinuissent, eum ad aliud quiddam fructuosius conversum iri. Imperator consilii semel capti, ut optimi, tenax, motis castris ad Axium copias transducturus venit. Pars volens, pars invita sequebantur. Forte in montanis imbres abruptis nubibus ingeminaverant, et fluvius super ripas stagnis effusus, transmitti non poterat. Ibi igitur castris positus, dum aquae subsiderent, expectabant. Quibus nihilominus increscentibus, suspcio erat. longius extractum iri transitum: et iam commeatus exercitum defecerat. Quae duo cum cerneret imperator, quamquam

ρος οὐ θάρδιος αὐτοῖς, καὶ τῶν ἐπιτηδείων δέοιτο ἢ στρατιᾷ, A.C. 1342
 ἄκων μὲν καὶ δυσχεραίνων οὐ μετρίως καὶ τὴν γεγενημένην B
 πρότερον ἐπὶ τὸν Ἑβρον κωλύμην στρέφων ἐπὶ νοῦν, καὶ δε-
 δοικῶς, μὴ καὶ αὐθις τὰ παρόντα κακῶν αἰτία μεγάλων κα-
 5 τιστῆ, ἐπέλεγέ τε ἑαυτῷ, ὡς ἐν οἷς μὲν ὁ θεὸς εὐδοκεῖ, καὶ
 ἢ κτίσις ἅπανα ὑπηρετεῖ, οἷς δὲ ἀντιτάττεται, καὶ ἢ κτίσις
 δύσκολον ὁμοίως ἑαυτὴν παρέχεται. ἀνέστρεψε δ' οὖν ὁμως
 εἰς Γυναικόκαστρον, γνώμην ἔχων, ὡς, τῇ στρατιᾷ σίτου πο-
 ρισθέντος, αὐθις ἐπανέλθοι. ἤλπιζε γὰρ, ἄχρι τότε καὶ τὸν
 10 ποταμὸν ἐνδώσειν πρὸς τὸν πόρον. πρωτοστράτωρ δὲ καὶ
 αἱ λοιποὶ ἤδοντο πρὸς τὴν ἀποτυχίαν καὶ χαίροντες ἐπανήεσαν. C
 μ'. Τῆς αὐτῆς δὲ ἡμέρας καὶ Ἀπόκαυκος ὁ μέγας δούξ V. 388
 ἑβδομήκοντα ναοὶ πρὸς Θεσσαλονίκην ἦκεν ἐξ Εὐβοίας. πρὸς
 γὰρ τὸν βασιλέως πόλεμον οὐδὲν οἰόμενος λυσιτελήσειν, οἷα
 15 δὴ ναυτικῆς οὐσῆς τῆς δυνάμεως αὐτῷ, Καντακουζηνοῦ δὲ
 τοῦ βασιλέως ἐξ ἠπείρου στρατευομένου, τὰς νήσους περιῶν
 ἐπεδείκνυτο τὴν δύναμιν καὶ προῆλθεν ἄχρι τῆς Εὐβοίας. D
 ἐκείθεν δὲ ἐπεὶ ἀναστρέφειν ἦν καιρὸς, ἐδόκει δεῖν καὶ πρὸς
 Θεσσαλονίκην ἐλθεῖν, ἐπιδειξόμενος κἀκεῖ τὴν δύναμιν. ἐλ-
 20 θόντι δὲ εὐθύς ἢ περὶ τὴν βασιλέως στρατιῶν ἐμνηνέτο δι-
 χροσασία. ὁ δ' αὐτίκα πρωτοστράτορι τε καὶ τοῖς ἄλλοις τὴν
 ἀφίξιν αὐτοῦ ἐδήλου καὶ ἐπηγγέλλετο πολλὰ, εἰ βασιλέως ἀπο-
 σταίεν πρὸς αὐτὸν, ἢ τὰ ἔσχατα ἠπειλεῖ διαθήσειν τοὺς οἰ-

nolens et magna cum molestia, recordatus quomodo alias Hebrum quoque transire fuisset prohibitus, et formidans, ne hinc rursus ingens malum oriretur, seque ipsum tacite admonens, quibus Deus bene velit, iis res creatas omnes inservire; quibus autem adverte- tur, huic similiter creaturam se praeberere difficilem. Reversus est tamen in Gynaecocastrum ea mente, ut conquisita exercitui anno- na rediret: alebatur enim spe, flumen interea undis imminutis mea- bile futurum. Protostrator ceterique eo impedimento laeti, nimium quantam libentes redibant.

40. Eodem die etiam Apocauchus, magnus dux, cum septuaginta navibus ex Euboea Thessalonicam delatus est. Nam cum ad bellum contra imperatorem nihil se collaturum putaret, quod ipse navali potentia valeret, Cantacuzenus autem in terra haberet exercitum, insulas circumiens et vires suas ostentans, Euboeam pervenit. Inde quia abeundi tempus erat, visum Thessalonicam quoque navigandum et ibi similiter vires ostentandas. Eo ut venit, protinus dissensio exercitus ei indicatur, ipseque confestim protostratori et aliis ad- ventum suum significat et promissis eos onerat, si ab imperatore ad se transeant: ni faxint, eorum cognatos horrendis cruciatibus crudelissime perditurum. Protostrator, qui et alioqui militare impe-

A. C. 1342 κείους καὶ πᾶσαν ἐπιδείξασθαι ἀμύπητα. πρωτοστράτωρ δὲ καὶ πρότερον τὴν μετὰ βασιλέως δόξωδῶν στρατείαν διὰ τοὺς οἰκείους, ὥσπερ ἔφημεν, καὶ τὸ μὴ βούλεσθαι ὑπερ-
 P. 482 ρίαις καὶ πόνοις διὰ τὴν ἐκείνου χάριν προσομιλεῖν, ἄσμενός τε εὐθύς ἐδέχετο τὸν λόγον καὶ ὄρκους ἤτει παρὰ μεγάλου δουκὸς ἐπὶ τοῖς εἰργασμένοις πρότερον. ὁ δὲ παρεῖχε τότε χαίρων καὶ πάντα ἐπηγγέλλετο προθύμως. τοῦ πεπραγμένου δὲ εὐθύς καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους διαδοθέντος, ὅσοι τὰ αὐτὰ ἤροῦντο πρωτοστράτορι, τάραχός τε ἦν εὐθύς οὐ μικρὸς κατὰ τὴν στρατίαν καὶ σύγχυσις δεινὴ καὶ ἀταξία, τῶν μὲν ἤδη πρὸς ἀποστασίαν χωρεῖν βεβουλευμένων, τῶν δ' ἄλλων, ὥσπερ ἦν εἰκὸς, διὰ τὴν ἐκείνων ἀποχώρησιν κλονομένων καὶ πονηρὰς περὶ τοῦ μέλλοντος τὰς ἐλπίδας λαμβανόντων. βασιλεὺς δὲ ὡς τὸ στράτευμα ἑώρα συγχυθὲν, τοῖς μάλιστα αἰτίους τῆς ἀποστασίας περισησάμενος, „ἄνδρες” ἵ5
 Βεῖπε „φίλοι, οὐδὲν οὕτω πρὸς ἀνανδρίαν καὶ μικροψυχίαν ἐπαγωγόν, ὡς τὸ φιλοψυχεῖν καὶ πρὸς τὴν ἀποβολὴν τῶν ἔντων μαλακίζεσθαι. Ῥωμαῖοι δὲ οἱ πρὸ ἡμῶν οὐχ οὕτω διακείμενοι, τὴν οἰκουμένην μικροῦ δεῖν πᾶσαν παρεστήσαντο, ἀλλὰ πάντα πόνον ὑπομένοντες ὑπὲρ φιλοτιμίας καὶ τοῦ μή τι δοκεῖν ἦσσαν φαίνεσθαι τῶν πολεμίων. ὅθεν οὐ μόνον ἐκ τοῦ συντυχόντος ἀπεδίδρασκον τοὺς πόνους, ἀλλὰ καὶ δυσπραγίαις χρωόμενοι μεγάλαις καὶ στρατηγούς ἀποβάλλοντες καὶ στρατόπεδα ὀλόκληρα ἐν τοῖς πολέμοις, οὐδὲν ὑφίσταν τῆς τόλμης, οὐδὲ τοῦ φρονήματος, ἀλλὰ πάντα μῦλλον ἔσσαν”

ratori propinquorum causa refugeret, ut demonstravimus, et nollet per loca longinqua eius gratia laborem capessere; conditionem statim amplexus, iuramenti cautionem pro praeteritis petit: quo Apocauclus gaudens se obstringit cupideque spondet omnia. Eo facto per alios didito, quotquot idem protostratori sentiebant, eos perturbatio repentina, nec mediocris, cepit, magnaue rerum et ordinum confusio exercitum pervasit, aliis desciscere iam deliberatum habentibus, aliis, ut erat consequens, ob illorum secessionem tumultuantibus malique in posterum ominantibus. Imperator, ut exercitum confusum animadvertit, auctoribus defectionis potissimum advocatis, Amici, inquit, nihil ita, ut immodica vivendi cupido et in amissione bonorum mollities trepidum angustamque reddidit animum. Certe maiores nostri Romani aliter affecti, orbem propemodum universum subegerunt, qui illecti dulcedine gloriae et ne hostibus inferiores viderentur, quemvis laborem perferebant. Nec solum fortuitos atque improvisos labores non detrectabant, sed et insignibus circumventi calamitatibus et amissis in bello ducibus totisque aliquando caesis exercitibus, nihil de fortitudine et excelsitate animi

το δεῖν πρότερον ὑπομένειν ἢ δουλοῦν τοῖς πολεμίοις ἐαυ-Α. C. 134α
 τούς. ἡμεῖς δὲ οὐκ οἶδ' ὅ,τι παθόντες, ἢ τίσι χρησάμενοι C
 ταῖς τύχαις, φοβεροὶ τοῖς πολεμίοις ὄντες καὶ ῥάβδος ὑπ'
 ἐκείνων κεκλημένοι σιδηρᾷ, δειλοὶ καὶ ἀγενεῖς καὶ ἀνελεύθε-
 ροὶ ἀντὶ τῶν προτέρων ὠφθητε ἀθρόον, καὶ τοῖς πολεμίοις
 ἰκόντες ὄντες ἐγχειρίζετε σφᾶς αὐτούς, μηδένα πόνον περὶ
 τὸ χειροῦσασθαι ὑμᾶς εἰσενεγκοῦσιν. οὔτε γὰρ ἐν μάχῃ
 ἠττήμεθα οὐδεμιᾷ αὐτῶν, οὐτ' εἰς τοσοῦτον ἡμῖν ἦκε τὰ
 πρῶγματα ἀνελπιστίας, ὥστε ἀπόρεῖν ὅπῃ σωθῆσόμεθα, εἰ
 10μη σφᾶς αὐτούς ἐγχειρίσομεν τοῖς πολεμίοις. ἐγὼ δὲ οὕτως V. 389
 ἐξαρχῆς καὶ νῦν οὐδὲν ἦττον πέπεικα ἐμαντῶν, ὡς οὐδέποτε
 προηρόμενος ὑμᾶς, ἀλλ' ἢ σὺν ὑμῖν παραστησάμενος τοὺς πο-
 λεμίους συμμερίσασθαι καὶ τὴν δύξαν καὶ τὴν ὠφέλειαν τὴν
 ἐκ τῆς νίκης, ἢ μαχόμενος πεσεῖσθαι, ἢ ἠττᾶσθαι συμβαίη, D
 15ἐλευθέρους καὶ γενναίους ἀνδράσι προσηκόντως. εἰ μὲν οὖν
 τὴν προτέραν εὐκλειαν ἐνθυμηθέντες ἀντιστῆναι ἐδείλησθε
 πρὸς τὰ δεινὰ, καὶ μὴ ἐν ἀνδραπόδων μοίρᾳ καταπλαγέντες
 τὴν νίκην παρῶχειν ἀναιμωτὶ τοῖς πολεμίοις, ἄριστα βουλευ-
 σεσθε καὶ προσήκοντα ἡμῖν αὐτοῖς. εἰ δ' ἄρα τοσοῦτον ἦ-
 20τοησθε πρὸς τῶν οἰκείων τὴν συμπάθειαν, ὥσθ' ὑπὲρ ἐκείνων
 καὶ τὰ αἰσχροτάτα καὶ ἀγεννέστατα ὑφίστασθαι, οὐ δέον οὐ-
 τως ἀμφιβόλους φέρεσθαι καὶ δεινὰ πύσχειν κλονουμένους,
 ἀλλὰ συνταξαμένους φανερώς, ἐφ' ᾧ προειλεσθε χωρεῖν.
 οὔτε γὰρ ἄκοντας εἰλκύνσαμεν ἡμῖν δουλεύειν, οὔτε νῦν κω-P. 483

remittebant, omnia prius, quam servitutem sibi patienda arbitantes. Vobis nescio, quid acciderit, aut quae fortuna tam sinistra vos adspexerit, qui, cum antea hostibus terribiles fuissetis et virga ferrea ab ipsis nominaremini, nunc timidi, degeneres parumque liberales simul omnes evasistis, et hostibus nullum ad vos devincendos conatum adhibentibus ultro tradidistis. Nec enim conflictu ullo nos superarunt, nec eo desperationis res nostrae ceciderunt, ut dubitemus, quoniam tandem modo salvi simus, nisi nos hosti permiserimus. Atqui ego sic ab initio usque nunc me institui, ut nolim vos unquam deserere, sed vobiscum aut ex hoste devicto partam laudem utilitatemque dividere, aut, si vinci contigerit, quod ingenuis et generosis pulcrum est, in acie mortem occumbere. Si ergo veteris gloriae memores malis non cedere, sed contra audentius ire, nec 'amquam mancipia percussi, incruentam hostibus victoriam dare volueritis, vestrae dignitati, ut aequum est, consulētis. Siu cognationis vestrae miseratio tantopere animos occupavit, ut pro iis vel foedissima et abiectissima pati cogitetis, nihil attinet ita se dubios gerere affligique ac tumultuari; sed dicto vale, aperte quo voluntas fert abire. Nam ut repugnantes ad nobis servendum non traximus: sic modo,

Α. C 1342 λύσομεν, εἰ μὴ ἐκόντες ὄντες αἰρεῖσθε τὴν μεθ' ἡμῶν δια-
 τριβὴν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀπόντας τὴν ἴσιν καὶ ὁμοίαν ὑμᾶς
 διατηρήσομεν φιλίαν. ὄρω γὰρ, ὡς οὐ διὰ κακίαν, ἀλλ' ὑπὸ
 τῆς τῶν οὐκείων μαλακισθέντες μνήμης, καὶ ἂ μὴ οἴεσθε
 λυσιτελεῖν, πράττειν ἀναγκάζεσθε." τοιαῦτα εἰπόντος βασι-
 λέως, καὶ αὐτοὶ πολλὰ ἑαυτοῖς καταμεμψάμενοι φανερώς, ὡς
 διὰ τῶν οὐκείων τὴν συμπάθειαν δειλοῖς καὶ ἀγεννέσι παρ'
 ἀξίαν φαινομένοις, ἔπειτα καὶ σωτηρίαν ἐπευξάμενοι καὶ δεη-
 θέντες μηκέτι μέλλειν, ἀλλὰ πρόνοιάν τινα ποιῆσθαι ἑαυτοῦ,
 Βῦβοι δ' Θεὸς ἤγοῦτο, ἀνεχώρουν, προσαγορεύοντες καὶ ἀσπα-
 ζόμενοι τὸν βασιλέως πόδα. ἐκεῖνος δὲ μηκέτι ἀναμίγνυσθαι
 ἐκέλευε τοὺς ἀπόντας τοῖς ὑπολειπομένοις, ἵνα μὴ ταραχὴ
 καὶ σύγχυσις ἦ, ἀγνοουμένων τῶν μενόντων· ἀλλὰ τὸ ὑπ'
 αὐτὸν τάγμα ἀκέραιον διαμεῖναν, (οὐδεὶς γὰρ αὐτῶν ἐλειπο-
 τάκτησεν,) ἄκωθεν στὰν πρὸς ἐκεῖνο τοὺς μενούστας χωρεῖν.¹⁵
 αὐτίκα τε οἱ μὲν ἐχώρουν πρὸς τὸ τάγμα· οἱ λοιποὶ δὲ πα-
 ριόντες ἕκαστος καὶ προσαγορεύοντες βασιλέα, ἀπηλλάττοντο.
 ὁ δ' ὥσπερ οὐδενὸς τινος γινομένου καινοῦ, ἴστατο ἀντασπα-
 ζόμενος τοὺς παριόντας, οὐδὲ ἴχνος γούν τι λύπης ἢ ταρα-
 χῆς φαίνων ἐν τῷ προσώπῳ. ἀπέστησαν δὲ οὐχ οἱ ἐκ Θεσα-
 λονίκης μόνον καὶ Βυζάντιοι καὶ ἄλλοι ὅσοι πόλεων ἐτέρων
 ἦσαν πολλῆται, οἷς πρόφασις εὐπρεπῆς οἱ οἰκεῖοι ἦσαν, ἀλλὰ
 C καὶ τῶν Διδυμότειχον οἰκούντων οὐ στρατιῶται μόνον, ἀλλὰ

2. ἀπόντας fortasse. 10. ὁ add. M.

si sponte manere non vultis, non cogemus. Quin etiam si discesso-
 ritis, non minore vos benevolentia prosequemur: quandoquidem, ut
 video, non vitio aliquo transversim acti, sed necessariorum memo-
 ria languefacti, etiam quae conducere non censetis, facere compellimini.
 Haec ut ille dixit, ipsi quoque publice graviter semet incu-
 sarunt, qui prae miseratione proximorum timidos ac degeneres se,
 dignitatis suae obliti, praestitissent. Deinde salutem apprecati ora-
 tesque, ne differret diutius, sed sibi provideret, quocumque Deus
 illum duceret, valedicentes et imperatoris pedem osculantes recede-
 bant; qui abeuntes cum remanentibus misceri vetuit, ne turba et
 confusio existeret, dum qui manerent nesciretur; sed ad cohortem
 ipsius integram (nullus quippe ordinem reliquerat) et procul stantem
 mansuri concederent. Subito alii eo ire; alii sigillatim praeterean-
 tes et imperatorem salutantes discedere, qui quasi nihil factum esset
 novi, consistens praetergradientes resalutabat, neque ullum tristitiae
 aut turbati animi indicium vultu praeferebat. Defecerunt autem non
 Thessalonicenses solum et Byzantii aliarumque civitatum cives, quos
 consanguineorum cura speciose excusabat; verumetiam Didymotichen-

καὶ τῶν εὐγενῶν καὶ μάλιστα εὐνων δοκούντων βασιλεῖ πολ- A. C. 1342
 λοί, οἷς καὶ Ἀπελμενὲς συνεξητάζετο πολλά τῆς βασιλείως εὐ-
 μενίας ἀπολελαυκῶς καὶ ἐκ μικροῦ καὶ τοῦ τυχόντος λαμ-
 πρὸς ἐς τὰ μάλιστα γεγενημένος καὶ περιφανῆς. ἔτι γὰρ μει-
 5 ράκιον ἐκείνον ὄντα ὄρων ὁ βασιλεὺς φύσεως πρὸς τὰ καλὰ
 ἐπιτηδεῖον τετυχηκότα καὶ δυνάμενον, εἰ ἄσκησιν προσλάβοι,
 ἄριστον παρέχειν πρὸς τὰ ἐπιτηδευόμενα ἑαυτὸν, ἐφιλονείκησε
 πρὸς πᾶσαν ἄριστον παιδείαν ἀποφαίνειν, καὶ πρὸς τε λόγους
 καὶ πρὸς τὰς στρατείας μάλιστα ἐξήσκησε. παρεχόμενος δὲ
 10 καὶ τὴν παρ' αὐτοῦ ὄσπην, οὐ πλούσιον μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν
 ἄλλων οἰκετῶν ὑπερέχοντα ἀπέφαινεν. ὁ δ' ἐν τοῖς ἄλλοις D
 μὲν ἅπασιν ἄριστον παρεῖχεν ἑαυτὸν καὶ τῆς βασιλείως ἄξιον
 φιλοτιμίας· κόμπῃ δὲ φρονήματος οὐδέποτε τῆς ἀξίας ἀπο-
 λαύειν ᾔετο, ἀλλ' ὅσων ἂν τύχοι, τῶν προσηκόντων ἐνόμι-
 15 ζεν ἐλάσσω· ὅθεν καὶ ἀχάριστος ἐδείκνυτο πρὸς τὸν δεσπό-
 την μεγάλων ἀξιοῦντα. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐξ ἰδιώτου πρὸς βασιλέα
 μεταβάλλοι, πάντα εἶναι παρ' αὐτῷ ἡξίου, καὶ ἄρχειν τῆς
 στρατίας καὶ πᾶσιν ἐπιτάττειν καὶ μείζοσι καὶ ἐλάττοσιν.
 ὧν μὴ τυγχάνων, ἐδυσχέριεν οὐκ ἀνεκτῶς. βασιλεὺς γὰρ
 20 τοῖς μάλιστα προσήκονσι καθ' αἷμα καὶ τῶν ἄλλων τοῖς εὐ- V. 390
 γενεστέροις τὰς τοιαύτας ᾔετο ἀρχὰς προσήκειν. τότε δὲ ἐί P. 484
 Γυναικοκάστρω τῆς ἀποστουσίας τῶν ἄλλων γινομένης, καὶ
 αὐτὸς μὲν ἐσκέφατο ἐκείνοις εἰς Βυζάντιον συναπελθεῖν, ὡς
 ἐκείθεν ὧν ἦν ἄξιος τευξόμενος. αἰσχυνόμενος δὲ ἐπὶ τοσού-

aium complures; nec milites tantum, sed nobiles quoque, qui impe-
 ratoris studiosissimi videbantur, quibus et Apelmencis, ipsi egregie
 carus et ab eo ex humili ac vulgari statu ad summam claritatem
 amplitudinemque euectus, annumerabatur. Etenim adhuc adolescen-
 tulum animadvertens natura ad res praeclaras idoneum et qui exer-
 citatione adiuncta in iis posset excellere, quibus operam daret,
 eum in omni disciplina perfectum reddere contendit, et ad eloquen-
 tiam artemque militarem in primis excoluit: favore item et gratia
 sua non tantum divitem, sed inter ministros etiam praecipuum esse-
 cit. Et is quidem in aliis omnibus eximum plane studioque impe-
 ratoris dignum se praestabat; praeter fastu tamen nunquam se pro di-
 gnitate tractari putabat, sed quae consequeretur, meritis suis infe-
 riora ducebat. Atque ita in tam munificum ac liberalem dominum
 ingratus apparuit. Qui ut ex privato in familiam imperatoris adscitus
 est, omnia pence se esse postulavit, et imperare exercitui et domi-
 nari maioribus iuxta ac minoribus. Quarum rerum cum illi copia
 non feret, mirandum in modum indignabatur. Imperator namque
 in sanguine coniunctissimos et alios nobiliores huiusmodi honores
 quadrare existimabat. Tum vero aliis apud Gynaecocastrum defi-

Δ.Ε. 1342 τοις ἀγαθοῖς ἀγνώμων φαίνεσθαι, κλέπτειν τὴν ἀποστασίαν ἐπεχείρει. εἰσελθὼν γὰρ εἰς Γυναικόκαστρον, τὴν ἐκεῖθεν ἀναχώρησιν βασιλέως περιέμενεν, ἵν' εὐπρόσωπος εἶη πρὸς τοὺς κατηγοροῦντας ὕστερον ἀπολογία, ὡς χρείας τινὸς ἕνεκα ὑπολειφθεὶς, ἀνάγκη τοῖς ἄλλοις συναέλθοι, βασιλέως ἀναχωρήσαντος. οὐ τῆς διανοίας στοχασάμενος ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἂν ἐχώρησεν ἐκεῖθεν, ἀλλὰ μετεκαλεῖτο πέμπων, ἄχρις οὐ φανερωῶς ἀπέπατο.

μα'. Ἐπεὶ δὲ καὶ πρωτοστράτωρ ἦκε συνταξόμενος, πρῶτα μὲν ὠνείδιζε τῆς ἀνανδρίας καὶ τῆς εἰς αὐτὸν ἀγνωμοσύνης, ὅτι πρῶτος αὐτὸς πρὸς τὴν ἀποστασίαν χωρήσας, καὶ τοὺς ἄλλους ἐπεσπάσατο, μάλιστα δι' αὐτὸν θορυβηθέντας καὶ σφᾶς τε αὐτοὺς οὐδὲν ἄμεινον ἀνδραπόδων παρέδωσαν τοῖς πολεμίοις, καὶ αὐτῶ, τότε εἰς αὐτοὺς ἦγον, μεγάλων αἰτίοι κατέστησαν δεινῶν. ἔπειτα δὲ παρείχετο συγγνώμην, ὅτι μὴ πρὸς τὴν φύσιν ἀντιστῆναι δυνήθει. οὐ γὰρ τῶν πολλῶν καὶ εὐκαταφρονήτων εἶναι τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ τῶν ὀλίγων καὶ μεγάλα δυναμένων, οἳ καὶ διὰ ταῦτα μάλιστα θαναμάζονται, ὡς οὐ μόνον πρὸς πραγμάτων μεταβολὰς καὶ καιροῦ δυσκολίας ἀνθιστάμενοι γενναίως, ἀλλὰ καὶ φύσεως αὐτῆς φαίνεσθαι κρείττους ἀξιοῦντες. παρασημάμενος δὲ καὶ Ἀνδρόνικον Ἀσάνην τὸν γυναικὸς ἀδελφιδοῦν, ἔτι παιδίον ἄντα, ὃν ἔτι τοῦ πατρὸς Ἀσάνη Μανουὴλ ἐν Βήρᾳ φρουροῦ-

olentibus, ipse etiam, quomodo cum hisdem Byzantium profectus, illic pro dignitate haberetur, circumspiciebat. Verumtamen adversus tot beneficia ingratus videri erubescens, defectionem suam occultare conabatur. Cum enim Gynaecocastrum venisset, usque dum imperator recederet, exspectabat, ut honesta esset postea contra accusatores defensio, quod negotii cuiusdam gratia relictus, imperatore digresso, necessario cum aliis abiisset. Cuius cogitata coniciens imperator, inde non recessit, sed eum accersivit, donec manifeste abnuat.

41. Ubi autem et protostrator valedicturus venit, imbelliam ei et perfidiam exprobravit, quod princeps deficiens, alios secum traxisset, qui propter ipsum maxime trepidantes, quasi mancipia sese hostibus tradidissent ac sibi, quod quidem ad ipsos attineret, ingenti malo fuissent. Deinde veniam tribuebat, quod naturae imperare non potuisset. Talia quippe facinora non multorum infimumque, sed paucorum et virtute robustorum esse. Qui idcirco etiam summe suspiciuntur: quoniam non solum in rerum commutationibus ac difficultatibus ipsi generosa mente manent immutabiles, sed et naturae ipsius victores ac domini videri aequum censent. Adducto autem Andronico Asane, ex fratre uxoris genito, etiamnum

μένου ὑπὸ κλοιοῖς, παραλαβὼν αὐτὸς ἔτρεφέ τε καὶ παι- Δ. C. 1342
 δείας προσηκούσης ἡξίου τοῖς παισὶν ὁμοίως, „τῷτον” ἔφη
 πρωτοστράτορι „τὸν νεανίσκον παραλαβὼν, τῆς σῆς ὄντα παῖ-
 δα θυγατρὸς, (οὐ γὰρ ἂν δύναίτο διὰ τὴν ἡλικίαν πρὸς πό-
 50νους ἀντέχειν καὶ ταλαιπωρίαν τῆς ἐκ τῆς στρατείας,) πάσης
 αἰδίου καὶ παιδείας καὶ προνοίας τῆς προσηκούσης. κἂν μὲν
 αὐτὸς ταχέως ἐπανέλθω πρὸς ὑμᾶς, (οἶόμαι δὲ τῇ τε πανάγνη
 τοῦ θεοῦ μητρὶ πεποιθὼς καὶ τῷ μηδὲν ἐμῶν συνειδέναι
 τῶν ἀτόπων εἰργασμένῳ, δι’ ὃ δικαίως ἀπολοίμην ἂν, τάχι-
 100στὰ τε ἐπανήξειν καὶ δύναμιν μεγάλην περιβεβλημένος,) πάλιν
 ἀπολήψομαι τὸ μειράκιον. εἰ δ’ ἕτερόν τι δέδοκται θεῷ περὶ P. 485
 ἡμῶν, ἀπόδος τῷ πατρὶ, ἐπεὶ μὴ ἡμῖν γο θεὸς τὰ περὶ αὐ-
 τοῦ ἐγνωσμένα ἄγειν ἐπέτρεψεν εἰς τέλος.” ἔπειτα καὶ πρω-
 150τοστράτορα προσαγορεύσας, ἀπέπεμπε μετὰ τῶν ἄλλων. αὐ-
 τὸς δὲ ὥσπερ ἐνδείκνυμενος τὴν μεγαλοψυχίαν καὶ τὸ μὴ
 δεῖν καταπίπτειν ἐν ταῖς δυσπραγίαις, ἄριστον ἤρεϊτο ἐπ’ αὐ-
 τοῦ τοῦ τόπου καὶ τοὺς ἄλλους τὰ ἴσα ἐκέλευε ποιεῖν. με- V. 391
 τὰ δὲ τοῦτο τοὺς ἐν τέλει καὶ τὴν στρατιὰν περιστησόμε-
 νος, παρεκελεύετο τοιάδε. „ἄνδρες συστρατιῶται, τὰ μὲν
 20παρόντα πράγματα ὡς πολλῆς δυσκολίας ἐμπέπλησται καὶ B
 ταραχῆς, πᾶσιν ὑμῖν καθέστηκε καταφανές. αἶ τε γὰρ ἑλ-
 πίδες, ἃς οἴκοθεν ἔχοντες κεινήμεθα, ἐξερῶν ἤκεσαν καὶ τῶν
 συστρατευομένων ἀπεβάλομεν πολλοὺς, οὐ μάχῃ κρατηθέντες,

2. προσηκούσης add. M.

puero, quem patre Manuele Asane apud Beram adhuc in vinculis
 detento, sibi sumptum educabat, et pro aetate litterulis imbuendum,
 tamquam filium, curabat, Hunc, inquit, adolescentulum, tuae filiae
 gnatum accipiens, ob annos immaturos ad opera sudoresque mili-
 tares nondum idoneum, tuae fidei commendo: cui quam par est
 curam et institutionem omnem adhibeto. Quem ubi brevi ad vos
 rediero, (spero autem castissima Dei matre confisus et quod nihil
 me nefarium conscivisse scio, ob quod merito perire debeam, ce-
 lerissime magnis cum viribus rediturum,) ad me recipiam. Siu aliud
 Deus de nobis statuerit, patri restitue: siquidem quae de illo fa-
 cere in animo habebamus, ad finem perducere nequiverimus. Se-
 candum haec protostratorem salutatum cum aliis dimisit: et ut ma-
 gnanimitatem suam demonstraret doceretque, infestae fortunae non
 esse succumbendum, prandium in ipso loco inivit, et ut idem ceteri
 facerent, mandavit. Postea primoribus exercituque circumstantibus,
 sic eos est cohortatus. Quam multis difficultatibus atque turbis hic
 rerum status abundet, commilitones, nemo vestrum est, qui non
 exploret noverit. Nam et spes, quas domo portantes ad arma ag-
 grediebamur, effluxerunt et de sociis complures amisimus, non qui-

A.C. 1342 ἀλλ' ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων προδοθέντες, οὓς ἠλιθίζομεν ἄχρι πα-
 τὸς ἡμῖν συναγωνισθῆναι. ἐγὼ δὲ καὶ πρότερον μὲν οὐδέποτε
 δίκαιον εἶναι ἠγησάμην ὄπλοις καὶ ἔπποις καὶ πλήθει στρα-
 τιᾶς θαρρῆσθαι, ἀλλὰ τῇ πάντα συνεχούσῃ τοῦ Θεοῦ ἀμάχῃ
 δεξιᾷ, ᾧ ῥᾶδιον καὶ τοὺς ὀλίγα δυναμένους τῶν πολεμίων¹⁵
 κρείττους ἀποφαίνειν, καὶ τοὺς μέγα φουσῶντας καταστῆλαιν,
 ἂν τῷ περιόντι τῆς δυνάμεως ἐξάγονται τοῦ μέτρον· μάλι-
 C στα δὲ νυνὶ, ἥνικα πάσης ἄλλης ἐπινοίας περιαιρεθείσης, μό-
 νη καταλέλειπται ἡμῖν ἡ περὶ τὸν Θεὸν ἐλπίς. καίτοι γε
 φαίη τις ἂν, ὡς οὐδὲ τῶν ἀνθρωπίνων οὐδενὸς ἡμελήσωμεν
 αὐτοί, ἀλλὰ πλήθει τε τῶν πολεμίων ὑπερέχουσας οἰκοδο-
 ῆσασκεντες κεννήμεθα στρατιᾶν καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν βελτίω,
 καὶ φοβεροί τινες ἄχρι νῦν καὶ ἄμαχοι τοῖς πολεμίοις ἔδο-
 κοῦμεν, καὶ οὐδὲν οὐδέπω μέχρι νῦν ἐξ ἀβουλίας ἢ ἀπειρί-
 ας ἡμάρτηται ἡμῖν. εἰ δ' ἡμῶν τὰ θέοντα ποιούντων καὶ¹⁵
 ὀρθοῦς χρωμένων λογισμοῖς, οἱ συστρατεύομενοι τῇ περὶ τοὺς
 οἰκείους συμπαθεία καταμαλακισθέντες, ἀγεννῶς καὶ ἀνελευ-
 D θέρως προσεχώρησαν τοῖς πολεμίοις, οὐ χρῆ τὴν ἐκείνων κα-
 κίαν τῇ ἡμῶν εὐψυχίᾳ καὶ τόλμῃ καὶ καρτερίᾳ περὶ τὰ δα-
 νὰ λυμαινέσθαι. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ πρὸς οἷς ὑποστήσονται κα-
 κοῖς περιορώμενοι καὶ προπηλακίζομενοι καὶ πάντα ὑπομέ-
 νοντες, ὅσα τοὺς ὄπλα παραδεδοκότας δίκαιον, ἔτι καὶ ἡμῶν
 ὀλίγῳ ὕστερον οὐ φαύλην δώσουσι τὴν δίκην, αἰσχυρόμενοι

dem certamine victi, sed ab illis ipsis proditi, quos perpetuo mili-
 tiam nobiscum toleraturos confidebamus. Atque ego sane cum et
 antea nunquam esse iustam censuerim, equis et armis et copiis in-
 gentibus, sed omnia potius continente et inexpugnabili dextera Dei
 fidere, cui facile est etiam parum potentes et infirmos hostibus su-
 periores praestare sibi praeferentes reprimere, si opum exsuperantia
 limitem transierint, nunc potissimum ita censeo, quando in
 extrema consilii inopia sola erga Deum fiducia nobis restat. Eius
 nec humanorum quidquam neglectum, sed domo nos cum maioribus
 et per omnia instructoribus copiis, quam hostium sunt, profectos,
 formidabiles illis et invictos adhuc apparuisse, hactenusque nihil
 temeritate aut imperitia a nobis peccatum esse, negari non potest.
 Quod si nobis recte ratiocinantibus et quod decebat facientibus,
 commilitones nostri misericordia erga propinquos emolliti, ut dege-
 neres et minime ingenui, cum hostibus se coninxerunt, non debet
 ipsorum timiditas et ignavia imperterritam animorum nostrorum ma-
 gnitudinem et in asperis tolerantiam depravare. Nam illi praeter
 ea mala, quae sustinebunt, cum despicientur et contumeliose irri-
 debantur et omnia patientur, quae non iniuria patiuntur, qui arma
 tradiderunt, insuper nobis paulo post non vulgare dabunt suppli-

τῆς προδοσίας ἔνεκα καὶ τῆς φανυλότητος τῶν τρόπων. ἡμεῖς Δ. C. 1342
 δὲ νῦν τε ἀνδρείας καὶ καρτερίας δόξαν ἠνέγκασθε καὶ παρ'
 αὐτοῖς τοῖς πολεμίοις, καὶ ὀλίγω ὕστερον οὐκ ἐγὼ μόνον ἀμεί-
 νομαι ταῖς προσηκούσαις εὐεργεσίαις, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ἔσ-
 5 ἴδε περιβλεπτοὶ καὶ θαυμαστοὶ, ὅτι ἐν καιροῖς μάλιστα δυ-
 ναμένοις βασανίζειν γνώμας ἀνδρῶν, τὴν προσήκουσαν ἐπε- P. 486
 δείξασθε καὶ μεγαλοψυχίαν καὶ ἀνδρίαν. οὐ δὴ διὰ τὴν ἐκεί-
 των ἀβουλίαν καταπίπτειν ἡμᾶς δίκαιον, οὐδ' ἔτι δυσπρα-
 γίαις κεχρημέθα σκοπεῖν, ἀλλ' εἰ μηδὲν αὐτοὶ δι' ἀτολίαν
 10 κερὸς τὸ ἥττους φαίνεσθαι συνεισηνέγκαμεν τῶν πολεμίων.
 εἰ δ' ὅτι κακῶς νυνὶ πεπρόχαμεν προσισταται ἡμῖν, ἀλλ' ἔ-
 κεινο χρὴ σκοπεῖν, ὡς οὐδ' οἱ πάλαι Ῥωμαῖοι, περὶ ὧν μεγά-
 λα ἄδεται καὶ θαυμαστά, ἀήττητοι παντάπασι διαμεμενήκα-
 15 σιν, ἀλλ' ἐν πολλοῖς πολλακίς σφαλέντες καὶ ὀλόκληρα στρα-
 τώπεδα μετὰ τῶν στρατηγῶν ἀποβαλόντες, ἀνδρίᾳ καὶ τλημο-
 σύνη τῇ περὶ τὰ ἔργα αὐθις ἀνεμαχέσαντο τὴν ἥτταν, οὐ
 μᾶλλον καταπτήξαντες, ἢ ὀργῇ τῇ πρὸς τοὺς πολεμίους σφο- B
 δρότερον ἀψάμενοι μετὰ ταῦτα τοῦ πολέμου. ὧν ἀπόγονοι
 καὶ ἡμεῖς ἀξιοῦντες εἶναι, μιμώμεθα τὰς ἀρετὰς καὶ νῦν μὲν
 20 ἡγώμεθα τύχαις ἀνθρωπίναις χρησάμενοι δυσπραγεῖν, μικρῶ
 δὲ ὕστερον πρὸς τὴν προτέραν αὐθις ἀφίξεσθαι εὐδαιμονίαν.
 καὶ γὰρ καὶ τῶν πρὸ ἡμῶν βασιλέων οὐκ ὀλίγοι, οἱ μὲν βαρ-
 βάροις πολεμοῦντες αἰχμάλωτοι γεγόνασι νικηθέντες, οἱ δὲ

cum, de proditione et sinistris moribus erubescentes videlicet: cum
 vos et nunc fortitudinis ac patientiae laudem vel ab ipsismet hosti-
 bus tuleritis et non solum ego brevi debitis vos donis remuneratu-
 rus sim, sed ipsi quoque omnium in vos ora cum admiratione con-
 verseri sitis, quia temporibus, quae viros explorare maxime solent,
 invictam animi firmitudinem, ut dignum fuit, demonstraveritis.
 Proinde non propter illorum stultitiam vos aliquam desperationem
 suscipere convenit; neque sortem duriores, quam experti sumus,
 considerare debetis: sed illud potius, nihil nos per ignaviam ad hoc
 contulisse, ut hostibus cedere videremur. Sin nobis molestum est,
 quod nunc infortunati fuimus, at cogitemus licet, nec veteres Ro-
 manos, quorum res gestae eximiae et admirabiles hominum fama
 scriptisque celebrantur, semper invictos mansisse, sed saepe multis
 locis offendisse ac totis exercitibus una cum ducibus adverso Marte
 deletis, instauratis deinde proeliis, fortitudine et patientia bellica
 hostibus par retulisse: nec magis timore perculsos, quam iracundia
 in hostes incitatos, ad bellum postea ardentius incubuisse. Quo-
 rum nos posteri esse cupientes, eorum virtutem imitemur. Et nunc
 quidem quia homines sumus, nos miseros esse, brevi autem iterum
 felices ac beatos fore arbitramur. Etenim et maiores nostri impe-

- A. C. 134 καὶ ὑπὸ πολέμων ἐμφυλίων ἐπιβουλευθέντες, ἐξεκρούσθησαν
 C τῆς ἀρχῆς. ἀλλ' αὐθις ἐκότεροι τὴν σωτηρίαν οὐκ ἀπογόν-
 V. 392 τες, τῆς τε ἀρχῆς ἐπέτυχον καὶ τοὺς πολεμίους πλείω, ἢ αὐ-
 τοὶ πεπύονθασιν, προσειργάσαντο κακά. εἰ δὲ καὶ πρὸς θεί-
 τερά τινα παραδείγματα ἀνάγεσθαι δεήσει, τὸν Ἰωσήφ ἐν-5
 νοήσωμεν καὶ τὴν πικρὰν ἐκείνην δουλείαν καὶ τὴν χρόνιον
 κάθειρξιν καὶ τὸν ἄλλον φορυτὸν τῶν ἀλγυνῶν καὶ ὡς μετὰ
 ταῦτα πάντα ἀντὶ δούλου καὶ δεσμώτου βασιλεὺς ἀνεδείκνυτο
 Αἴγυπτου. καὶ Δαβὶδ τὸν βασιλέα μετὰ τὴν πλάνην τὴν μα-
 κρὰν καὶ τὸ μυστήριον ὑπὸ τοῦ ἐδεργετηθέντος βασιλέως ὑπο-10
 στήναι τὰ δεινὰ, ὕστερον εἰς τὴν οἰκίαν ἀνασωθέντα καὶ
 βεβαίως βασιλεύσαντα τῶν ὁμοφύλων. ἃ πάντα χρὴ ἐνθ-
 D μουμένους μὴ ἀθυμεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον τὰ χρησιότερα ἐλπίζειν
 βουλευέσθαι δὲ καὶ ἃ χρὴ πράττοντας νυνὶ, μὴ τοῦ προσή-
 κεντος διαμαρτάνειν. ὄρατε γάρ, ὡς περὶ γῆν ἀπολελείμεσθαί5
 πολεμίαν, ἣ τότε προσεδρεύειν οὐκ ἀσφαλές, πολεμίῳ πά-
 τοθεν ἐπικειμένῳ, καὶ τὸ εἰς τὴν οἰκίαν ἀναστρέφειν καὶ
 ἐγκλεισασμένους πολιορκεῖσθαι, οὐκ ἀγεννὲς καὶ ἀτιμὸν μόνον,
 ἀλλὰ καὶ κινδύνου ὑποψίαν οὐ παρέχεται μικρὰν, εἰ δεήσει
 τοσοῦτους ἐνδοῖα πιεσθέντας ἀνάξια τῆς προτέρας δόξης 20
 ἀναγκασθῆσθαι ποιεῖν. Μελενίκος γὰρ οὐχ ὅτι γε ἡ
 μᾶς, ἀλλ' οὐδὲ τοὺς οἰκοῦντας τρέφειν δύναται ἀνευδεῶς. οὐ
 P. 487 δὴ ἔνεκα αὐτὸς τε πρότερον ἐμαντὸν πέπεικα καὶ ἑμῖν

18. ἐγκλησάμενος P.

ratores non pauci, alii barbaris bellum inferentes superati et capti, alii civilibus armis imperio deprivati sunt: sed rursus utrique salute nequaquam in desperatis habita, et imperiam recuperarunt et graviores clades, quam acceperant, hostibus rependerunt. Quosdi divini quaedam exempla requirimus, Iosephum et acerbam illum servitutem diuturnumque carcerem et reliquam dolorum colluviem et quomodo post haec omnia pro servo et vineto Aegypti princeps declaratus sit, ante oculos proponamus. Et David regem, postquam diu fugiendo oberravit et sexcenta a Saule, cui benefecerat, mala perpeussus fuit, tandem in patriam tellurem salvum pervenisse stabileque in sua gente regnum adeptum esse. Quae omnia perpendentes, sperare meliora oportet, cogitandoque et agendo, quae nunc opus est, a recto tramite non aberrare. Videtis enim, quemadmodum in terra hostili relictus simus, in qua nec haerere tutum, hostibus undique urgentibus, et domum reverti ibique inclusos obsideri, non modo timiditatis et infamiae plenum est, sed et periculi suspicionem non parvam habet, ne tam multi fame subacti, pristinam gloriam suam foedare compellantur. Melenicus enim nescimus nos, sed nec incolas suos commode potest alere. Quam ob causam

συμβουλευέω νῦν, πρὸς τὸν Τριβαλῶν ἄρχοντα ἐλθεῖν, πάλαι A. C. 1342
 τε φίλιως διακείμενον ἔμοι καὶ νῦν ὀλίγῳ πρότερον σπονδὰς
 καὶ συμμαχίαν πεποιημένον. οὗ χρησάμενοι τῇ δυνάμει,
 πρὸς τε Διδυμότειχον ἐπανήξομεν ταχέως καὶ πρὸς τὰ ἄλλα
 5 τοῦ πολέμου οὐ μέτριά τινα ὠφελουῖσαν ἔξομεν τὴν ἐκείνου
 συμμαχίαν. ἔμοι μὲν οὖν τοιαῦτα ἔδοξε λυσιτελεῖν ἐν τῷ
 παρόντι. εἰ δὲ τινα βελτίω γνώμην ἔτεραν ἔχει τις εἰσενεγκεῖν,
 αὐτός τε πεισθήσομαι ἡδέως καὶ τοῖς ἄλλοις συμβουλευέω.”
 ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς τοιαῦτα εἶπεν. ἡ στρατιὰ δὲ ἅμα τοῖς
 10 ἡγεμόσι περὶ δισχιλίους ὄντες, „οὔτε παραινέσεων” εἶπον B
 „χρεία πρὸς ἡμᾶς, ὃ βασιλεῦ, οὔτε βουλευμάτων· ἀλλ’ ἂ
 θεῶ τε καὶ σοὶ δοκεῖ πάντα πράττειν καὶ ὑφίστασθαι παρε-
 σκευάσμεθα. ὡς οὖν οὕτω παρεσκευασμένοις, αὐτὸς ὅποι
 δοκεῖ βέλτιον ἡγοῦ.” πρὸς οὖν τὴν τοιαύτην βραχυλογίαν
 15 καὶ ὁ βασιλεὺς ἡσθεὶς, ἐκέλευε τῇ σάλπιγγι τὴν ἀναχώρησιν
 σημαίνειν καὶ συνταξάμενοι ἐχώρουν. Ἀπόκαυκος δὲ ὁ μέγας
 δοῦξ ἐν Θεσσαλονίκῃ τὴν ἐσομένην ταραχὴν περὶ τὴν βασι-
 λέως στρατιὰν εἰδὼς, (οἱ γὰρ διαλεγόμενοι κρύφα πρὸς τὸ
 20 διαλύεσθαι ἐμήνον,) ὥσπερ ἀναθαρσίσσας καὶ τι κατὰ βασι-
 λέως δυνήσεσθαι ἐλπίσσας διὰ τὴν προδοσίαν τῶν συνόντων,
 τοὺς ὀπλίτας ὅσοι ἦσαν καὶ ψιλοὺς τοξότας τῶν τριηρέων C
 ἔξαγαγὼν καὶ ἐκ Θεσσαλονίκης ὅσους μάλιστα ἐνῆν ἰππέας
 τε καὶ ὀπλίτας καὶ ψιλοὺς, καὶ Συργῆν, ὃς καὶ μετὰ μικρὸν

43. παρεσκευασμένους fortasse.

17. ταῖραχὴν P.

cum id ante mihi persuaserim, nunc id vobis suadeo, ad Triballo-
 rum principem etiam olim mihi amicum et nuper de integro foede-
 ratum concedamus: cuius adaucti viribus Didymotichum mox red-
 euntēs, ad cetera belli non mediocrem ex eius societate fructum
 capiemus. Haec mihi conducere in praesens visa sunt. Si quis mel-
 liora attulerit, et ipse libens obsequar et alios ad obsequendum iu-
 ducam. Hactenus imperator. Exercitus autem circiter duum milli-
 um et duces responderunt, non se vel admonitione vel consilio in-
 digere; sed quae Deo et Imperatori placeant, omnia facere ac sus-
 tinere promptos esse: et sic comparatos, ipse quo consultius pu-
 taret, duceret. Hoc brevi responso exhilaratus imperator, tubarum
 clangore abscedendi signum dari iussit; iamque ceteris valedixerant
 et viam carpebant. Thessalonicae autem Apocauclus magnus dux
 tumultum in exercitu imperatoris fore sciens, (indicantibus id, qui
 clam cum eo de pace agebant,) velut audacior factus et aliquid con-
 tra eum se effecturum sperans, quotquot erant in triremibus arma-
 turae gravis et sagittarii, et ex Thessalonica quotquot poterat equi-
 tibus et ultriusque armaturae peditibus eductis: praeterea Syrgē, qui
 non diu post rex Armeniae renuntiatus est, et Monomacho praefecto,

- A.C. 1342 ῥῆξ ἀνεδείκνυτο Ἀρμενίας, καὶ τὸν Μονομάχον ἑπαρχον, ἔχοντας, οὓς αὐτοὶ ἐκ Φερῶν ἤκον ἄγοντες, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἐκ Βυζαντίου καὶ Θράκης στρατιὰν ἅμα τοῖς στρατηγοῖς Θωμᾷ καὶ Ἀνδρονίκῳ τοῖς Παλαιολόγοις παραλαβὼν, εὐθὺς Γυναεοκάστρον κατὰ βασιλέως ἐχώρει. οἱ δὲ ἐπεὶ ἦσαν ἐγγύς, 5 πρωτοστράτορι καὶ τῇ συναποστύσῃ βασιλέως ἄλλῃ στρατιᾷ περιτυχόντες καὶ πολλαπλῆσι γενόμενοι τῶν συνόντων βασιλεῖ, ἤλαντον ἐπ' ἐκείνον. οὐ μέντοι ἦσαν παρεσκευασμένοι ὡς μαχομένοι. ἤδεσαν γὰρ ἐκείνους τόλμη καὶ ἀνδρεία καὶ τῇ περὶ τὰ πολέμια ἐμπειρία μᾶλλον ὑπερέχοντας αὐ- 10
- V. 393 τῶν, ἣ ὅσον ἐκείνων αὐτοὶ τῷ πλήθει· καὶ διὰ τοῦτο συμπλέκεσθαι μὲν ἐκ παρατάξεως οὐκ ἔδοκίμαζον. πόρρωθεν δὲ ἐθορύβον καὶ βοαῖς ἐχρῶντο καὶ ἀλαλαγμοῖς, οἰόμενοι τὴν τάξιν οὕτω διαλύσειν καὶ τρέψεσθαι πρὸς φυγὴν, τεταραγμένους ὑπὸ διχοστασίας. βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακου- 15 ζηνὸς οὐδ' αὐτὸς μὲν ᾤετο δεῖν συμπλέκεσθαι, εἰ μὴ παρ' ἐκείνων ἀναγκάζοιτο. πρὸς ἔθος δὲ τὴν πᾶσαν στρατιὰν συντάξας καὶ ἡγεμόνα τοῦ παντός Ἄγγελον τὸν πιγκέρην ἐπιστήσας, αὐτὸς τὴν οὐραγίαν ἔχων μετὰ τῶν ἀρίστων, ἐκέλευε βαδίζειν τεταγμένως, μήτε θορυβοῦντας, μήτε 20
- P. 488 πρὸς τοὺς κατόπιν ἐπιόντας ἐπιστρεφομένους, ὡς αὐτοῦ ἀμνηνομένου, ἃν τινες ἐπίωσιν. οἱ δὲ ἐπ' ὀλίγον ἀκολουθήσαντες, ἐπεὶ ἐώρων τεταγμένως ἀπιόντας καὶ δήλους

3. τοῖς om. P. 18. τὸν ἀρχαῖον τρόπον add. M. mg. post συντάξας. τὸν πιγκέρην om. P.

cum iis, quos Pheris adduxerant, et insuper missis Byzantio et e Thracia collectis copiis cum Thoma et Andronico Palaeologis ductibus assumptis, recta Gynaecocastrum adversus imperatorem progrediebatur. Cum haud longe abessent, in protostratorem ceterosque desertores incidunt, et ita imperatorem numero vincentes, in eum vadunt. Non tamen ad pugnam expediti erant: norant siquidem, audacia, fortitudine et exercitatione militari magis se ab illis vinci, quam ipsi illos numero vincerent: ideoque instructa acie ad manus venire consultum haud putabant; procul autem fremebant clamoresque altos iactabant, confidentes, hoc modo ordines disturbatum et ob id iam territum in fugam effusum iri. Cantacuzenus ne ipse quidem, nisi cogeretur, confidendum statuebat. Pro consuetudine autem veteri more exercitus disposito, et Angelo pincerna duce praefecto, ipse cum fortissimis extremum tenens agmen, sic instructos iubebat incedere, sine strepitu, nec ad insequentem conversos, ut quippe illos excepturum, si invaderent. Hostes lente insecuti, ut compositae abeuntes viderunt, nec dubitare potuerunt, vim a se pro-

ὅπας, ὡς ἀμυνοῦνται, ἂν ἐπὶ τις αὐτοῖς, ἀπογόνους τὴν A.C. 134* ἔλιπα τοῦ περιγεγήσασθαι, ἀνέστρεφον εἰς Θεσσαλονίκην, χαίροντες ὁμοῦ καὶ παιανίζοντες, ἀρκοῦσαν ἡγούμενοι τὴν νίκην, ὅτι τῆς Ῥωμαίων γῆς βασιλέα ἐξελάσαι ἠδυνήθησαν. Ἐπει δὲ οἱ βασιλεὺς ἀποσταίντες ὤφθησαν Ἀποκαύκῃ τῷ μεγάλῳ δουκί, ὀλίγοις μὲν πολλὴν ἐπεδείκνυτο φιλοφροσύνην καὶ ἐν τοῖς μάλιστα τῶν φίλων ἦγε, τῶν δὲ ἄλλων τοὺς μὲν ἄκροις χεῖλεσι μόνον προσηγόρευε, τοῖς ἄλλοις δὲ προσεφέρετο εἰρωνικῶς· ἔστι δὲ οἷς καὶ ὠνειδίξε τὴν μετὰ Β 10 Κατακουζηνῶ τοῦ βασιλέως ἀποστασίαν. δῆλος δὲ ἦν πᾶσιν ἐμπικραινόμενος καὶ κακῶς ποιήσων, ἂν λάβηται τινος προφάσεως εὐλόγου.

μβ. Πυθόμενος δὲ καὶ περὶ Ἐδεσσηῶν, ὅτι ὑπὸ Τριβα- C λῶν πολιορκοῦνται χρόνον ἤδη συχρὸν, τοὺς ἰππέας ὅσοι ἦσαν 15 ἄμα τοῖς στρατηγοῖς Παλαιολόγοις τοῖς δυσὶν ἐκέλευε συμπλέκεσθαι τοῖς Τριβαλοῖς καὶ τῆς πολιορκίας Ἐδεσσηνοὺς ἐλευθεροῦν. ἡ μὲν οὖν στρατιὰ κατὰ τὸ ἐπίταγμα ἦκον ὡς μαχοῦμενοι. Τριβαλοὶ δὲ μέχρι μὲν ἀκροβολισμῶν ἐνέμειναν τῷ στρατοπέδῳ, οἰόμενοι Ῥωμαίους οὐ δυνήσεσθαι αὐτοὺς 20 τῆς πολιορκίας ἀναστήσειν. ὡς δὲ ἐώρων πλείους τε ὄντας καὶ προθύμους μάχεσθαι, δεισάντες, μὴ ὑπὸ φιλονεικίας ἀπόλωνται πλείοσιν ὁμοῦ καὶ βελτίοσι μαχοῦμενοι, συνταξάμενοι ἀνεχώρουν, τὸ στρατόπεδον καταλιπόντες, ὀλίγους στρατιώτας ἐν τοῖς ἀκροβολισμοῖς ἀποβαλόντες. Ῥωμαῖοι δὲ τὸ D

2 περιγεγῆσθαι M. mg.

palsaturos, abiecta spe victoriae, Thessalonicam redierunt, gaudentes et pacana canentes, satisque magnam victoriam rati, quod Romano solo imperatorem expellere potuissent. Desertores imperatoris, ubi in conspectum Apocauchi venerunt, paucos comiter admodum accipit eosque in amicissimis habet; ex aliis nonnullos summo ore lenus salutat: cum quibusdam simulate agit: aliquibus etiam cum Cantacuzeno defectionem exprobrat: in omnes tamen exasperatum et vindicatorum, si occasionem idoneam nancisceretur, planum erat. 42. Cum autem intellexisset, Edessenos a Triballis diu iam obsideri, equites quotquot erant, una cum binis ducibus Palaeologis, collato cum obsidentibus proelio, illos liberare iussit. Equitum turmae pro mandato adveniunt: Triballi usque dum iaculis peterentur, castris se continent, opinantes, non posse se a Romanis urbe summo. Verum ut perspexerunt, plures esse et pugnandi cupidos, metu incessente, ne pluribus ac strenuioribus pugnantes occumberent, castris relictis ac paucis suorum ictu sagittarum amissis, dicta salute recedunt. Romani castra, equis non paucis et alia praeda reperta, diripiunt. Liberatis ad hunc modum Edessenis,

- A. C. 1342 στρατόπεδον ἐπόρθησαν. τῶν πολεμίων, καὶ ἔππων τε ἐκράτησαν οὐκ ὀλίγων καὶ τῆς ἄλλης ἀποσκευῆς τῆς στρατιᾶς. ἐλευθερώσαντες δὲ καὶ τῆς πολιορκίας τοὺς ἐν Ἐδέσση, αὐτοὺς ἀνεχώρουν εἰς Θεσσαλονίκην. ἐν ᾧ δὲ τὰ τοιαῦτα ἐτελεῖτο, καὶ τῶν νομάδων Τριβαλῶν τις περὶ Πρόσοικον αἰκῶν ἐν κόμῃ τοῦ Δαβίδ προσαγορευομένη, Τζιμπάνος ὄνομα, τὰ περὶ Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα ἐν Γυναικοκάστρῳ συμβάντα πεπυσμένος, ἐπεὶ παρ' αὐτῷ οἱ πρέσβεις ἐξενίζοντο, οὓς πρότερον ἐπεμψε πρὸς Κράλην κελεύων ἐμμένειν ταῖς σπονδαῖς ταῖς πρὸς αὐτὸν, οἱ Κωνσταντινὸς τε ἦσαν ὁ Πα-¹⁰
- V. 394 λαιολόγος, τὴν ἄξιαν πρωτοσεβαστὸς, καὶ Ἀρσένιος ὁ Τζαμπλάκων· περὶ τούτους δὲ ὁ Τζιμπάνος βαρβαρικῶς διατεθεὶς,
- P. 485 καὶ ἔππων τῶν ἀγόντων ἐπιθυμήσας καὶ τῆς ἄλλης ἀποσκευῆς οὐσης οὐκ ὀλίγης, ἅμα ἐκείνοις καὶ τέκνα καὶ γυναῖκα καὶ βοσκήματα, ἃ ἦν αὐτῷ περιουσία, παραλαβὼν, ἠτύτομό-¹⁵
- λησε πρὸς μέγαν δούκα ἐν Θεσσαλονίκη καὶ τοὺς βασιλέως πρεσβευτὰς ὥσπερ τι δῶρον προσήγαγε δεσμώτας. ὁ δὲ ἄγαν ὑπερησθεὶς, τὸν μὲν βάρβαρον ἡμείβετο φιλοτίμως, οἰκῶν αὐτίκα καὶ κτήσεων μεγάλων, αἱ Τζαμπλάκωνι ἦσαν ἐν Θεσσαλονίκη, κύριον ἀποδείξας. εἰς τοὺς δεσμώτας δὲ πρό-²⁰
- τερον αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ πολλὰ ἐνυβρίσας καὶ πᾶσαν ἐπιδειξάμενος πικρίαν, πρωτοσεβαστὸν μὲν ἐκέλευεν εἰς δεσμωτή-^B
- ριον ἀπάγειν, Τζαμπλάκωνα δὲ τοῖς τριηράρχαις παρεδίδου, ὡς ἅμα τοῖς ναύταις ἀτάκτως ἐνυβρίσουσιν. οἱ δὲ ἐπὶ μίαν τῶν τριηρέων ἀναγαγόντες, καὶ τοῦ δήμου σχεδὸν τῶν Θεσ-²⁵

6. Τζιμπάνος P. hic et infra.

Thessalonicam reditum est. Interea pecuarius quidam Tribellus, iuxta Proscum in vico Davidis nuncupato habitans, Zimpanus nomine, auditis, quae Cantacuzeno apud Gynaecocastrum contigissent, postquam ad se legati, quos ille ad Cralem foederis servandi miserat, diverterunt (erant autem Constantinus Palaeologus, honore protosebastus, et Arsenius Zamplaco,) barbarico in eos furore correptus, et eorum equos reliquumque apparatus non modicum sibi concupiscens, cum illis, item cum filiis, uxore et iumentis, quae erant eius divitiae, ad magnum ducem Thessalonicam transfugit, imperatoris legatos vinculis constrictos in muneris loco offert. Ea re vehementer exsultans Apocachus barbarum honorifice donat, statimque aedium et possessionum, quas Thessalonicae Zamplaco amplas habebat, dominum constituit. Et cum in victos prius ipsemet multa per summam contumeliam evomisset, protosebastum quidem in carcerem abduci praecepit, Zamplaconem trierarchis dedit, ut ab iis et remigibus insolenter vexaretur. Quem in unam tiremem abdu-

σαλονικέων παντός παρόντος, τὰ μοναχῶν, ὥσπερ εἶωθεν, A.C. 1342
 ἡμφιεσμένοι, ἐπέθηκαν τῇ κεφαλῇ πῖλόν τι, ὃ τοῖς πολλοῖς
 καὶ δημῶδαι τῶν Περσῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φορεῖν ἔθος,
 λαμπάδας τε ἡμένας ἀμφοτέραις κατέχειν ἀναγκάζοντες ταῖς
 5 χερσίν, ὅπισθεν μὲν ἐλάκτιζον ἐπὶ τὸν προωκτόν· εἶτα πα-
 ριόντες, ἔμπροσθεν ἠσπάζοντο, „οὗτος” ἐπιβοῶντες „ὁ πατρι-
 ἀρχης Καντακουζηνού.” μετὰ δὲ τὴν πολλὴν ἐκείνην ἐρε-
 σγελίαν καὶ τὸν Θρίαμβον τὸν ἄτιμον, ἐκέλευε καὶ αὐτὸν εἰς C
 δεσμοτήριον ἀπάγειν. μετὰ δὲ τοῦτο τὰ ἐν Θεσσαλονίκῃ πρά-
 10 γματα ὡς ἂν αὐτῷ ἐδόκει ἄριστα, οἰκονομήσας καὶ πρὸς τὸν
 πρὸς βασιλέα πόλεμον πάντας παραδήξας, αὐτὸς μὲν ἐκ
 θαλάσσης, ἣ Ἴππος δὲ ἐκ τῆς ἡπείρου εἰς Βυζάντιον ἀνέ-
 στρεφε. βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνός μετὰ τὸ τὴν ἐκ Βυ-
 ζαντίου καὶ Θεσσαλονίκης στρατιὰν αὐτοῦ ἀναχωρῆσαι πρὸς
 15 τὴν μάχην ἀπειποῦσαν, τὸ ἐπίλοιπον ὀδεύσας τῆς ἡμέρας,
 παρὰ τῶν Προσοίκου στενῶν τὴν εἰσβολὴν ἠύλισατο τὴν
 νύκτα. ὁ δὲ Πρόσοικος οὗτος φρούριόν ἐστι καρτερώτατον
 ἐπὶ λόφον ἰδρυμένον, ὃ πάλαι μὲν ὑπὸ τὴν Ῥωμαίων ἡγε-
 20 μονίαν διετέλει, κατὰ δὲ τὸν βασιλέων Ἀνδρονίκων πρὸς
 κατὰ τὸν πόλεμον πρὸς τὸν ἄρχοντα τῶν Τριβαλῶν ὑπὸ τῶν D
 κατεχόντων ἐκόντων παρεδόθη μίσει τῷ πρὸς τὸν νέον
 βασιλέα. τότε δὲ ὑπὸ Μιχαήλ τινος, τοῦ Τριβαλῶν ἄρ-
 χοντος παραδόντος, ἐκρατεῖτο. ὃς δὲ Μιχαήλ, τῶν βα-
 σιλέως οἰκείων, ὡς ὕστερον αὐτὸς ἔφασκεν, ὦν, πρὸς

13. το om. P.

ctum, toto ferme Thessalonicensi populo spectante, monastica ve-
 ste, ut consueverat, indutum, pileum Persicum vilem ac plebeium
 capiti eius imponentes, accensasque lampadas ambabus manibus
 tenere cogentes, retro calcibus eius sedem impetebant. Deinde
 praetereuntes, a fronte salutabant, sic acclamantes: en patriarcha
 Cantacuzeni. Sic approbe irrisum et turpiter triumphatum, simili-
 ter raptari in carcerem iussit. Posthaec rebus Thessalonicensibus
 pro arbitrata digestis omnibusque ad arma contra imperatorem in-
 stigatis, ipse mari, equitatus terra Byzantium se recepit. Cantacu-
 zenus a Byzantino et Thessalonicensi subsidiis, pugnam recusantibus
 ac discedentibus, destitutus, reliquo diei iter agens, ad fauces
 angustiarum iuxta Prosiacum pernoctavit. Prosiacum autem sive
 Proscam castellum est munitissimum, in colle situm, quod quon-
 dam in ditione Romanorum manebat, belloque Andronicorum odio
 iunioris Andronici a praesidiariis Triballorum principi ultro tradi-
 tum fuerat, et per id tempus a quodam Michaële concessu princi-
 pis possidebatur. Qui cum ex domesticis imperatoris esset, ut ipse
 postea narravit, ob nescio quam causam ad Cralem perflugerat. Tum

Cantacuzenus II.

17

A. C. 1342 *Κράλην αὐτομολήσειεν ἕκ τινος αἰτίας. τότε δὴ τὴν στρατιὰν ἰδὼν ἐστρατοπεδευμένην καὶ νομίσας ἕκ Ῥωμαίων οὐδ' ἴσταν ἐπὶ λείαν ἦκειν, πεζοὺς τε καὶ ἰππέας ὄσους μάλιστα ἠδύνατο ἀθροίσας, τῆς νυκτὸς προκατέλαβε τὰ στενὰ καὶ ἄμα πρῶτ' ἠπαρσκευάζετο πρὸς μάχην, ὡς τὴν δίοδον τῇ στρατιᾷ οὐκ ἐπιτρέψων. βασιλεὺς τε ὁμοίως, ἐπεὶ ἔδεικνους εἶδε*

P. 490 *περὶ τὰ καρτερώτατα τοῦ χωρίου ἐγκαθιδρυσμένους, τὴν στρατιὰν ἐκέλευεν ὀπλιζέσθαι ὡς βιασόμενος· πρὸς ἕτερόν τι γὰρ τρέπεσθαι βέλτιον οὐκ ἔνῃν. Μιχαὴλ δὲ τὴν τε στρατιὰν ἐθέλων ὄθεν εἴη μαθεῖν καὶ τὸν ἄγοντα στρατηγόν, πλησίον τριῶν γενόμενος τοῦ στρατοπέδου καὶ τινὰς τῶν συνήθων καὶ φίλων πόρρωθεν ἰδὼν, ἐκάλει τε αὐτοὺς ὄνομασι καὶ ἐπυνθάνετο περὶ τοῦ στρατηγοῦ. δεύων δὲ ἀπαγγειλάντων, ὡς εἴη βασιλεὺς ὁ Καντακουζηνός, μηδὲν μελλήσας προσῆμι τε αὐτίκα καὶ ἠσπάζετο τὸν πόδα. ἔπειτα καὶ ἑαυτὸν ἀναγνώρισας, συνήλησέ τε πρὸς τὴν δυσπραγίαν βασιλεῖ καὶ περὶ τὰ ἄλλα προθυμώτατον ἑαυτὸν παρέσχετο, χάριν τῇ θεῷ πολλὴν ὁμολογῶν, ὅτι πρὸς τοῦτο καιροῦ συντόχοι, ἐν*

V. 395 *τε οὖν δίοδον εὐθύς ἀπονητὶ παρείχετο καὶ ἐξένιζεν ἕκ τῶν ἐνόντων τὴν στρατιὰν. τὴν μὲν οὖν ἡμέραν ἐκείνην ἐν Προσοίκῳ διετέλεσεν ὁ βασιλεὺς ξενιζόμενος ὑπὸ Μιχαὴλ, ἅμα δ' ἵνα καὶ ἡ στρατιὰ πορίζοιτο τὰ ἐπιτήδεια ἦσαν γὰρ κατάπασσι τῶν ἀναγκαίων ἐνδεεῖς. ἐς τὴν ὑστεραίαν δὲ ἄρας*

9. *τρέπεσθαι γὰρ P.*

vero exercitum castrametantem intuitus, et Romanos esse ac depopulationis ergo advenire ratus, pedestri et equestri quanta maxima potuit coacta manu, noctu angustias illas praecoccupavit, et prima luce ad eos transitu prohibendus accingebatur. Imperator, ubi ipsius regionis tutissima insidere conspexit, ut impressionem facturum, militem capere arma iussit: nihil enim melius dabatur. Ceterum Michael, et exercitum qui esset et ductorem nosse avens, propius ad castra ferens aditum nonnullosque ex familiaribus et amicis procul conspiciens, nominatim eos appellat et de duce percunctatur. Audit imperatorem Cantacuzenum esse: nec mora, illico accedit, pedem osculatur, se ipsum indicat, et infortunio eius dolens atque ad cetera promptissimus, Deo uberes agit gratias, cum hoc tempore sibi occurrat, quo suum animum erga illum omnibus testatum facere queat. Transitum igitur sine difficultate permittens, pro copia exercitum hospitio accipit: quo usus est eo die imperator etiam illa de causa, ut nimirum de comaeatu suis prospiceretur, quo omnimodis egebant. Postridie discedens, Axio transmissio, iter Scopiam, et ipsam olim Romanis, nunc ab annis non paucis Triballorum di-

ἐπιπλεον καὶ Ἄξιόν διαβὰς τὸν ποταμὸν, τῆς ἐπὶ Σκοπιᾶν A.C. 134a
 πόλιν, καὶ αὐτὴν πάλαι μὲν Ῥωμαίων οὔσαν, ἔπειτα δὲ πολ-
 λὰς πρότερον ὑπὸ Τριβαλῶν κατεχομένην, εἶχετο φερούσης.
 ἐκεῖ δὲ ἔδει παρῖναί Βελεσσὸν πόλιν, καὶ αὐτὴν ταῖς ἄλ-
 5 λαις παραπλησίως ὑπὸ Τριβαλῶν κατεχομένην, ἀθρόον ὠρᾶ-
 το στρατιὰ τὴν πέραν τοῦ ποταμοῦ γῆν διερχομένην. νομί-
 σαι δὲ ὁ βασιλεὺς ὅπερ ἦν, τὸν δυνατώτατον εἶναι τῶν Τρι-
 βαλῶν Λίβερρον ὠνομασμένον, (ἐκεῖ γὰρ ἐπύθτετο ἐκεῖνον δια-
 10 τριβεῖν,) τῶν συνόντων ἐκέλευέ τινα διανηξάμενον ἔφιππον,
 (ἄπορος γὰρ ἦν ὁ ποταμὸς ἐκεῖ,) πρὸς ἐκεῖνον ἀφικέσθαι·
 προσαγορεύσαντα δὲ αὐτὸν ἐκ βασιλέως, ἔπειτα καὶ γνώ-
 μην παρ' αὐτοῦ ζητεῖν, ἥ ἤρη διαθέσθαι τὰ κατ' αὐτούς,
 τοῦτον συνεσκευασμένα τὸν τρόπον, ὃν ἐγένετο. Λίβερρος δὲ
 15 ἐπαί πύθοιτο τοὺς παρὰ βασιλέως λόγους, ἡδέως τε μάλιστα
 ἐδέξατο καὶ τῶν οἰκείων ἕνα ἅμα τῇ ἐκ βασιλέως ἦκοντι
 συναποστείλας, ἀνησπάζετό τε καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ ὁμοίου
 καὶ τὸν ποταμὸν ἔδειτο μικρὸν ἄνωθεν παριόντα, ἔνθα εὐ-
 20 χερῇ μάλιστα πρὸς πόρον παρέχεται αὐτὸν, αὐτῇ συγγε-
 νέσθαι διαβάντα ἄνευ πόνου· ἔπειτα καὶ ἄπερ οἶται λυσι-
 τελέσειν συμβουλευσειν. καὶ πρότερον μὲν γὰρ φιλίως δια-
 κέσθαι πρὸς αὐτὸν, ἐξ ὅτου βασιλέως Ἀνδρονίκου τῇ Κρά-
 λη συγγενομένου καὶ αὐτὸς ὁμιληκῶς αὐτῇ οὐ μικρὰν ἔσχε
 25 φιλίας ἀφορμὴν τὴν συντυχίαν. νῦν δὲ δὴ μᾶλλον οὐ φίλος
 εἶναι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν δουλευόντων ἀκριβῶς εἶναι βού-
 λουσαι. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς κατὰ τὴν παραίνεσιν ἐκείνου
 μικρὸν ἄνωτέρω προσελθὼν, τὸν τε ποταμὸν διέβαινεν εὐ-
 4. περιέναι P.

floni subiectam, intendit. Blessum progressuri (quam urbem Tri-
 balli aequae ut ceteras occuparant) globum ingentem trans flumen
 praeterire conspiciunt. Confectans autem imperator rem ipsam, esse
 scilicet Liberum, Triballorum potentissimum, (illuc enim eum versari
 cognoverat,) de suis equitem tranare (vado enim transiri fluvius non
 poterat) eisque verbis suis salutem dicere et simul exquirere iubet,
 quo pacto rebus suis ad hunc modum affectis succurrant. Liberus
 salutationem et petitionem imperatoris gratissimam habuit; deque
 domesticis suis unum cum internuntio remisit, eum resalutans et
 rogans, ut paulum ascenderet, ubi vadum esset, quo facillime su-
 perato, se conveniat, tum se utile consilium daturum. Nam cum
 et antea bene illi voluisse, a congressu videlicet Andronici cum
 Crale, (quo tempore et ipse multa cum Cantacuzeno colloctus, ami-
 citiae fundamenta iecerit,) nunc non tantum amicum, sed et mini-
 strum sedulum esse velle. Imperator ut erat incensus, paulo supra
 solum expedito transit et cum Libero colloquium serit, a quo tam-

A.C. 1342 *χερῶς καὶ Λιβέρου συνεμίγνυτο. ὁ δὲ οἶα τε δεσπότη προσ-
εφέρετο τῷ βασιλεῖ καὶ πᾶσαν παρείχετο τιμὴν πρὸς τὴν
οἰκίαν τε ἀγαγὼν, ἐξένισεν ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις ἅμα πᾶ-
ρ. 491 σαν τὴν στρατιάν μάλα φιλοτιμίως. ἔπειτα συνεβούλευε
βασιλέα μὲν ἐλθεῖν εἰς Σκοπιάν καθεὶ τὴν ἐκ Κράλη ἀγ-
γελίαν περιμένειν· αὐτὸν δὲ πρότερον ἐλθόντα πρὸς ἐ-
κεῖνον πάση χρῆσασθαι σπουδῇ, ὥστε πεῖσαι τὴν βασιλέ-
ως ἀφιξὶν ἡπίως δέξασθαι καὶ προσηνῶς. ὁ δὲ καὶ κατὰ
Βτὴν ἐκείνου παραινεσὶν ἐτελεῖτο, καὶ βασιλεὺς μὲν ἀφίκετο
εἰς Σκοπιάν.*

*μγ'. Λίβερους δὲ συντόνῳ χρησάμενος ὁδοιοργία δλίγῳ χρό-
νῳ περὶ τινα τόπον Μοράβαν ἐγχωρίως προσαγορευόμενον
τῷ Κράλῃ συντηγχάνει Ἑλένην προπέμποντι τὴν γυναῖκα
πρὸς τὸν βασιλέα Μυσῶν Ἀλέξανδρον, ὄντα ἀδελφὸν, ἀφι-
κνουμένην. ἀπαγγέλλας δὲ αὐτοῖς τὰ περὶ βασιλέα τὸν Καν-
τάκουζηνὸν ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων εἰρηγασμένα, καὶ ὡς προδοσίᾳ
τῶν ἐπομένων τῆς Ῥωμαίων γῆς ἀπελαθεῖς, ἀφίκοιτο παρ'
C αὐτοῦς, ἔπειθε φιλοφρόνως δέξασθαι καὶ μεγαλοπρεπῶς, ὡς
τῆς εἰς ἐκεῖνον φιλοτιμίας πολλῆς ἐκείνοις τε καὶ παιδὶ καὶ
πάσῃ τῇ Τριβαλῶν ἀρχῇ τὸν ἔπειτα πάντα χρόνον εὐδο-
ξίας ἐσομένης ἀφορμῆς. οἱ δ' αὐτίκα τε ἐπέιθοντο καὶ
ἀνέστρεφον ἐκ τῆς ὁδοιοργίας, ὡς ἀφιζόμενοι πρὸς βα-
σιλέα. πέμψυντες δὲ πρὸ αὐτῶν Μπογδάνον τὸν Λιβέρου
ἀδελφόν, ἡσπάζοντό τε βασιλέα καὶ ἐδήλουν, ὡς δλίγῳ ἔ-
στερον ἀφιζόμενοι πρὸς ἐκεῖνον. ὁ δ' ἐπεὶ πύθοντο Κράλην*

23. πρὸς αὐτὸν M. mg.

quam dominus collitur omnique honore afficitur, et in toparchiam perductus, cum toto exercitu magnifico apparatu per triduum hospes retinetur. Deinde consultit, Scopiam pergat, ibi nuntium a Crale praestoletur: se prius eum conventurum daturumque enixissime operam, ut ab eo clementer ac placide excipiat. Bene momenti parat imperator, Scopiam pervenit.

43. Liberus, properato itinere, brevi spatio Cralem loco quodam, Moraba ab indigenis nuncupato, Helenam uxorem ad fratrem eius Alexandrum, Moesorum regem, deducendum offendit: quibus narrat, quae Cantacuzenus imperator a civibus suis pertulerit: et quomodo suorum proditione Romano solo exactus, ad eorum opes confugiat, suadetque, uti eum humaniter et magnifice accipiant. quod in ipsum collata merita magnae illis illorumque liberis totique Triballorum genti aliquando gloriae futura sint. Obtinuit rem statim. Iamque iter relegebant, ad imperatorem profecturi: cui per Bogdanum, Liberi fratrem, salutationem mittunt et brevi se apud eum affuturos certiore faciant. Qui ut Cralem cum coniuge ad se ven-

ἄμα γυναικὶ ἡφιικνουμένους πρὸς αὐτὸν, ἀντησπάζετο μὲν A.C. 1342
 καὶ αὐτὸς αὐτοὺς καὶ πολλὴν ὁμολόγει τῆς φιλίας χάριν.
 ἀναστάς τε ἐκ Σκοπιᾶς, πρὸς τινα τόπον ἦλθε Ταὼ διὰ τὸ V. 396
 κάλλος ὠνομασμένον, ἔνθα περὶ κώμην τινα ἀτίχιστον Πρί- D
 50τηρον προσαγορευομένην συνεμίγνυτο τῷ Κράλῃ ἀφιγμένῃ
 ἄμα γυναικί. οἱ δ' ἐδέξαντο μὲν βασιλέα μεθ' ὄσης ἂν εἴ-
 ποις φιλοτιμίας καὶ σπουδῆς. οὐχ ἤττον δὲ καὶ αὐτοὶ διὰ
 τὴν ἐκείνου ἄφιξιν συνήδοντό τε καὶ συνέχαιρον ἑαυτοῖς τι-
 μῆς τε ἡξίουν μάλιστα πολλῆς. ἐν ἅπασι γὰρ αὐτὸν προ-
 10ῆγεν ἑαυτοῦ καὶ ὡς κρείττονι τῶν πρωτείων παρεχώρει. ἔν
 τε γὰρ ταῖς ἀνακλίσεισι τὴν κρείττω καὶ ὑψηλοτέραν παρεί-
 χετο καθέδραν καὶ ἐν ὄδοιπορίαις καὶ ἐν ἅπασι τοῖς ἄλλοις
 προετίθει ἑαυτοῦ. ἔθους δὲ ἄρχαίου παρὰ Τριβαλοῖς κε-
 κρατηκότος, ἐπειδὴν τις τῶν εὐγενεστέρων καὶ μεγάλα δυνα-
 15μένων ἔλθῃ διὰ χρόνου πρὸς τὸν ἄρχοντα αὐτῶν καὶ δέη
 ποιῆσθαι τὴν πρώτην προσαγορεύσειν, ἀμφοτέρους ἀποβαίνον- P. 492
 τας τῶν ἵππων, πρῶτα μὲν τοῦ ἄρχοντος τὸ στήθος τὸν
 ὑποδέεστερον ἀσπάζεσθαι, ἔπειτα καὶ τὸ στόμα, καὶ μηκέτι
 κατὰ δευτέραν συντυχίαν ἀποβαίνειν τὸν δουλεύοντα τοῦ ἵπ-
 20που, ἀλλ' ἔφιικπον καὶ αὐτὸν προσαγορεύειν τὸν δεσπότην.
 πρὸς μὲν ἐκείνον πάλιν τὰ εἰωθότα ἐτελεῖτο, βασιλεῖ δὲ κα-
 τὰ τὸ Ῥωμαίων ἔθος ἐκέλευσε προσφέρεισθαι τοὺς Τριβα-
 λούς· καὶ κατὰ πᾶσαν μὲν συντυχίαν τῶν ἵππων πάντας
 ἀποβαίνειν, κατὰ δὲ τὴν πρώτην μάλιστα καὶ πόρρωθεν ἀ-
 25ποβάντας καὶ προσελθόντας πεζῇ οὕτως ἀσπάζεσθαι ἐπὶ γό-

turum didicit, eos resalutans, de amicitia gratias magnas agit, et
 Scopia recedens, ad locum Tao propter amoenitatem nominatum
 venit: ibi prope vicum muris carentem, Pristenum vocabulo, cum
 Crale et regina congregitur, atque ab iis, adventu eius laetantibus
 sibi gratulantibus, quanto maximo potuit honore ac studio ex-
 cipitur et summa veneratione colitur. In omnibus enim Crales illum
 sibi praeponebat et ut praestantiori primas cedebat. Nam et in ac-
 cubatione epulari ornatiorem et altiore ei sellam dabat; et in in-
 censu aliisque singulis eum sibi anteferebat. Inveterarat apud Tri-
 ballos consuetudo, ut si quis nobilium ac potentum longo intervallo
 temporis ad principem veniret, ante primam salutationem ambo ab
 equis descenderent: et primum quidem inferior principis pectus,
 post eiusdem os sive labra deoscularetur: altero congressu minor
 non descenderet amplius, sed et ipse in equo dominum saluaret.
 Mos cum ipso quidem rursus servabatur: Triballos autem morem
 Romanum erga imperatorem tenere volebat, et quoties eum conve-
 nirent, omnes ab equis descendere et pedibus accedere et sic eius

A.C. 1342 νυ βασιλέα. καὶ τὸ δὴ θαυμαστότερον, ὅτι εἴ ποτε συνου-
 Β σιν ἀμφοτέρους ἐδέξασθαι τῶν εὐγενεστέρων Τριβαλῶν προσ-
 ελθεῖν, Κράλης μὲν κατὰ τὸ εἰωθὸς ἐποίησε καὶ ἀπέβαινε
 τοῦ ἵππου πρὸς τὴν προσωγόμενον, βασιλεὺς δὲ μένων ἐφι-
 ππος, ἠσπάζετο τὸν προσιόντα. πρὸς δὲ τὴν οἰκίαν ἐπέειπτο
 εἰσιόντα, (εἰσήει δὲ ὀσημέραι σχεδόν· οὐ γὰρ εἶα μένειν
 ἐπὶ τῆς σκηπῆς, πύσης ἡδῶν διατριβῆς τὴν πρὸς ἐκεῖνον τι-
 θέμενος ὀμλίαν,) ἔξω μὲν τῆς πύλης τοὺς νέους τῶν εὐγε-
 νεστέρων περὶ Θεόνας ἐκέλευεν ὑπαντᾶν, ἔνδον δὲ τῆς αὐ-
 λῆς τοὺς πρεσβυτέρους καὶ ἀξίαις ταῖς παρ' αὐτοῖς τετιμη-
 μένους, αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὸν πρῶτον μάλιστα τῶν οἰκῶν μετὲ
 C τὴν αὐλὴν προσηγόμενον ὑπαντᾶν, ἧ καὶ ἄχρι τοῦ τόπου
 ἔνθα τοῦ ἵππου ἀπέβαινε προῖε. οὐχ ἦττω δὲ φιλοτιμίαν
 καὶ ἡ τοῦ Κράλης γαμετῆ πρὸς βασιλέα ἐπεδείκνυτο, ἐν
 πᾶσι μάλιστα ἐκείνου οὐδυναῶς ἀπολείπεσθαι φιλονεικοῦσα.¹⁵
 ταῦτα μὲν οὖν παρὰ πάντα τὸν χρόνον, ἐν ᾧ συνδιέτριβεν
 αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς, ἐπράττετο. ἐν ἀρχαῖς δὲ τῆς ἐπιδημίας
 μάλιστα ἐν ἡμέραις οὐκ ὀλίγαις πότοις καὶ φιλοτησίαις ἔ-
 τῶν Τριβαλῶν ἄρχων τὴν πρὸς βασιλέα εὐνοίαν ἐπιδειξάμε-
 νος, ἔπειτα ἐπυθάνετο, ὅτον χάριν ἀφίκοιτο πρὸς αὐτόν
 καὶ εἰ δέοιτο παρ' αὐτοῦ τινος. βασιλεὺς δὲ ἦκειν μὲν ἔ-
 φασκε τῆς εἰς αὐτὸν φιλίας ἕνεκα. οὐ γὰρ ἂν εἴη τι βέλτιον
 καὶ σωφρονέστερον ἀνθρώποις ὀρθοῖς χρωμένους λογισμοῖς
 D τοῦ βεβαίαν καὶ ἀληθῆ φιλίαν κτήσασθαι. ἔπειτα δὲ εἰς

genu exosculari: quodque mirabilis est, si quando una equitarent oporteretque e Triballis quempiam nobiliorem accedere, Crates quidem pro recepto more faciens, ab equo ad salutationem illius descendebat, imperator autem de equo accedentem salutabat. Quoties porro regiam Cralis ingrederetur (et ingrediebatur paene quotidie: non enim manere in tentorio illum sinebat, quavis etiam iucunda occupatione illius collocutionem iucundiorum ducens,) extra portam adolescentulos nobiles honorarios ei iubebat obviam ire; in atrio autem seniores et qui honoribus fangebantur, ipse post atrium in aditu domus se obviam ferens salutabat: aut etiam ad locum, ubi ab equo descenderet, procedebat. Non minus eum Crataena honorabat, enixe contendens, ne quid a marito vinceretur. Atque haec tamdiu fiebant, quamdiu apud eos imperator commorabatur. Cum autem primis ab adventu diebus illis non paucis Triballorum princeps complotando et amice propinando suam erga illum propensionem satis declarasset, quaesivit tandem, qua gratia venisset, et quid ab se peteret. Respondit, amicitiae causa venisse, qua vera et constanti apud homines recte sentientes nihil sit praestabilius. Deinde, si modo velit et possit, cupere se eius auxiliis ad redi-

βούλοιοτο καὶ δύναιτο καὶ βοηθείας παρ' αὐτοῦ τυχεῖν, ὥστ' A.C. 1342
ἐπακλιθεῖν πρὸς τὴν οἰκίαν. οἶσθαι δὲ μηδ' αὐτὸν ἀγνο-
εῖν τὰ αὐτῷ συμβεβηκότα ἐν ἐννέα μάλιστα μηνσὶν ἤδη τοῦ
παρὰ Ῥωμαίοις πολέμου κεινημένου, ὅπως τε φθονηθεῖη
ἔκαστὸν τῶν ὁμοφύλων μηδὲν ἡδικηκῶς, καὶ ὡς κινήσειη παρ'
ἐκείνων πόλεμος ἀκήρυκτος, καὶ τὰ τελευταῖα ταῦτα δὴ, ὡς
προδοθεῖη παρὰ τῶν συνόντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἀπο-
στάντων. εἰ δὲ μὴ βούλοιοτο βοηθεῖν, ἀπαγορεύειν φανερωῶς,
ὥστ' αὐτὸν διασκεψάμενον, ὃ, τι ἂν δοκοίη βέλτιον αὐτῷ
10 ἴσκει καὶ τοῖς συνοῦσι πράττειν. μὴ θαναμάζειν δὲ, ὡς, εἶπε P. 493
δύναιτο βοηθεῖν, εἰρήκει. οὐ γὰρ ἀδυναμίαν αὐτοῦ κατε- V. 397
γνωκῶς τοιαῦτα φάναι, ἀλλ' εἰδῶς, ὡς πᾶσιν ἀνθρώποις ἢ
μὲν βούλησις ὁμοίως ἐπ' ἐξουσία κεῖται, τὸ δύνασθαι δὲ οὐκ-
εἶ. ἐπιότῃ γὰρ καὶ αὐτοὶ οἱ μεγάλα δοκοῦντες δύνασθαι
15 ὑπὸ τινῶν κωλυμάτων τὴν τοῦ πράττειν, ἃ βούλοιοται, δύ-
ναμιν ἀποστεροῦνται, ἢ πολεμίων ἄλλων δυνατωτέρων ἐπι-
καμένων, ἢ αὐτοὶ ὁμόροις ἐθνεσί τισι μέλλοντες ἐπιστρα-
τεύειν. διὰ τοῦτο φάναι τὸ εἰ δύναιτο ὃ δίκαιον αὐτὸν μὴ
δορυβεῖν, πολλῶν τοιούτων ἐν τῷ βίῳ συμβαινόντων. ἔφα-
20 σκε δὲ ὕστερον, ἐξεπίτηδες τοιαῦτα πρὸς Κράλῃν εἰρηκέναι,
ὡς, εἰ μὴ βούλοιοτο βοηθεῖν, προφάσεως εὐπροσώπου παρὰ B
τῶν ἐκείνου λόγων εὐποροίη, ὥστε τὴν μὲν βοήθειαν ἀπα-
γορεύειν, μηκέτι δὲ καὶ τὴν φιλίαν τὴν πρὸς αὐτόν. ἐδε-
δίει γὰρ, μὴ ἐκπολεμωθεῖη πρὸς αὐτόν, εἰ μὴ βούλοιοτο βο-
25 θεῖν, νομίσας ἤδη διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐπικουρίας εἰς

tum in imperium suum adiuvari. Putare autem, nec ipsum latere, quae iam totis novem mensibus post bellum inter Romanos excita-
tum perpassus sit, quantoque odio apud gentem suam nulla culpa
sua laboret: quomodoque bellum sibi fecerint nec indixerint: et
qua ratione ad extremum a militibus suis ad hostes transeuntibus
proditus sit. Si auxiliari nolit, aperte recuset, ut cum delibera-
rit, quid sibi suisque potius conducat, id agat. Non debere porro
mirari, quod dixerit, si possit auxiliari; non enim quo eum imbec-
cillitatis argueret, ita locutum: sed quia sciat, omnibus mortalibus
ex aequo liberum esse velle; posse non item. Interdum enim etiam
qui videntur potentia excellere, quibusdam impedimentis potestate
faciendi quae volunt, excluduntur, si aut hostes potentiores urgent,
aut quosdam finitimos populos armis appetituri sint; Idcirco dixisse,
si possit, quod merito ipsum turbare non debeat, quando huiusce-
modi multa in hominum vita usu veniant. Narrabat postea, scien-
tiam ac volentem sic locutum: ut, si opitulari nollet, suppeticarum
desperandarum vel ex ipsius verbis honesta sibi facultas suppedita-

A.C. 1342 ὄργην ἐξάγεσθαι καὶ ἔχθραν. ὁ Κράλης δὲ „καλῶς ἐποίησας,“ εἶρηκεν „ὦ βασιλεῦ, τὸν λόγον διασαφήσας· ὑπέθραπτε γὰρ οὐκ ὀλίγον καὶ ἐθροῦβει τὴν διάνοιαν, ὡς ἀγνοῶν τὴν ἐμοὶ παροῦσαν δύναμιν οἰόμενον τοιαῦτα λέγεις. ἔπειδὴ δὲ τῶν τοιούτων ἀπήλλαξας ὑπανοιῶν, ἤδη σοι τὴν γνώμην καὶ αὐ-5 τὸς ποιήσω φανεράν, ὡς δύναμίν τε ἔχω μάλιστα ἀρκού-
Cσαν πρὸς τοὺς πολεμοῦντάς σοι, καὶ ἡδέως ἂν ἐπικουροίην, εἶγε βούλει καὶ αὐτός.” ἀποκριναμένου δὲ τοῦ βασιλέως, ὡς τῆς μὲν φιλίας ἔνεκα καὶ τῆς προθυμίας τῆς περὶ αὐ- τὸν πολλὰς ἂν εἶδείη χάριτας, ἀγνοοίη δὲ πρὸς ὃ, τι φέρειο
τὸ εἰ βούλοιο καὶ αὐτός· μισθὸν τῆς συμμαχίας ὁ Κρά- λης τὰς ἀπὸ Χριστουπόλεως πρὸς τὴν ἐσπέραν ἀπάσας πέ- λεις Ῥωμαίοις ὑπηκόους ἤτει, εἰ δὲ τοῦτο ἐπαχθὲς δοκοίη, τὰς γοῦν ἀπὸ Θεσσαλονίκης. οὐ γὰρ ἐπ’ οὐδενὶ κέρδει χητέ- ματά τε ἀναλώσουσι πρὸς τὸν πόλεμον ὑπὲρ αὐτοῦ τσσαῦ-15 τα καὶ διακινδυνεύσουσι πρὸς πᾶσαν τὴν Ῥωμαίων ἡγεμο- νίαν, οἷς οὐδ’ ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν ποτε ἐτόλμησαν πόλεμον ἄρασθαι τοσοῦτον, ὥστε πρὸς Θράκην ἢ καὶ περαιτέρω προ- ελθεῖν. οἴεσθαι δὲ ἄριστά τε καὶ λυσιτελέστατα αὐτῷ βο-
Dλεύεσθαι. εἰ γὰρ ὧν οὐκ ἔστι κύριος ἀποσχόμενης, οὐχὲ ἐαυτῇ καὶ τοῖς σννοῦσι μόνον, ἀλλὰ καὶ παισὶ μεγάλην ὠφέ- λειαν πορίσαιοτο, καὶ προσέτι τοὺς πολεμιωτάτους διαφθεί- ρας, τῶν ἐπιλοίπων πόλεων κύριος κατασταίη, ἀγαπᾶν προ-

10. ἀγνοίη P.

16. διακινδυνεύουσαι P.

ret, non etiam amicitiae: metuebat siquidem, ne hostile in se odi- num susciperet, si adiuuare nollat, ratus, Cantacuzenum spe auxilii lapsum, iratum sibi et inimicum esse. Crales vero, Bene factum, inquit, cum verbum tuum exposuisti: haud enim modice terrebar ac perturbabar, cum existimarem te ignorantem, quantum possem, ita loqui. Et quia talem mihi suspicionem ademisti, ego nunc te vicissim sensum meum non celabo. Virium aduersus hostes tuos habeo plus satis, teque, si ipse vis, adiuuabo libenter. Subiciente imperatore, se amicitiae et promptae voluntatis ergo magnam illi habere gratiam; necire autem, quid illud sibi velit, si ipse vis; Crales praemium societatis omnes Romanorum urbes a Christopholi usque in occidentem postit. Si hoc nimium et intolerabile videatur, certe quidem a Thessalonica. Non enim pecuniam tam gran- dem in bellum pro ipso nulla spe lucri impensuros, totique impe- rio Romano cum discrimine se opposituros, qui nec pro se ipsis unquam ad Thraciam aut ultra armati procedere ausi fuerint. Et arbitrari optimum atque utilissimum hoc esse consilium. Si enim illis urbibus, quarum dominus non sit, dimissis, non sibi et exer- citui solum, sed et liberis magnum emolumentum comparare et in-

ἦσαν καὶ μὴ πέρα τοῦ καιροῦ καὶ τοῦ μετρίου φιλονεικεῖν. A.C. 1349
 ὁ βασιλεὺς δὲ „ὀρθῶς” εἶπε „περὶ τοῦ κέρθους τῆς συμ-
 μαχίας καὶ τῶν πόνων καὶ τῶν πρὸς τὸν πόλεμον ἀναλω-
 μάτων ἄλογός ἐστιν. οὐδεὶς γὰρ εὖ φρονῶν, εἰ μὴ τινα πρότε-
 ρον ἐκ τῶν πραττομένων ὠφέλειαν συνορῆσθαι, κόπτεσθαι καὶ
 ταλαιπωρεῖν ἔλοιτ' ἂν ἐκόν. σὺ δ' εἰ μὲν οὐδεμίαν ἐμοὶ βού-
 λει χάριν καταθεῖναι, λόγον ἂν ἔχοι μισθὸν τῆς συμμαχίας
 ἀπαιτεῖν, ὃν εἰ παράσχομαι αὐτὸς, οὐδεμίαν εἶσομαι σοι. P. 494
 τῆς ἐπικουρίας χάριν. οὐδὲ γὰρ ὁ ἀργυρίῳ τι παρὰ τοῦ
 15 ὑπερβαλλόμενος χάριν ἂν εἰδείη τῷ πιπράσκοντι τοῦ παρασχέ-
 σθαι. εἰ δὲ φιλίας μόνῃς ἐνεκα καὶ τῆς πρεπούσης δυνάστη
 φιλοτιμίας ἔλοιτο προῖκα βοηθεῖν, πρῶτον μὲν τὰ προσήκον-
 τα βουλευσέη περὶ σεαυτοῦ, οὐ μισθοῦ ἐνεκα, ὑπερ πάσχου-
 σιν οἱ πολλοὶ καὶ φαῦλοι τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ φιλίας καὶ
 15 φιλοτιμίας στρατευόμενος· ἔπειτα καὶ ὧν ζῆτέεις ἐξέσται
 πλείω ἔχειν μετὰ πολλοῦ τοῦ περιόντος. εἰ γὰρ ἐμὲ, τὸν
 ὑψίστην Ῥωμαίων, γνήσιον κτήση φίλον, οὐ τῶν ἐκ Χρι-
 στουπόλεως μόνον καὶ Θεσσαλονίκης ἄχρι τῆς σῆς ἡγεμονίας Β
 ὄρων πόλεων, ἀλλὰ καὶ νήσων καὶ Βυζαντίου καὶ τῆς ἄλ-
 20 λης Θρακίας ἔχειν ἐξέσται τὴν ἀρχὴν· κοινὰ γὰρ οἱ σοφοὶ φα-
 σι τὰ φίλων· καὶ συμβήσεται σοι μετὰ τῆς ἀπὸ τῶν ἔργων
 φιλοτιμίας καὶ μεῖζον καὶ θαυμασιωτέραν τὴν ὠφέλειαν
 καρπεῦσθαι. εἰ μὲν οὖν ἐμοὶ πειθόμενος καὶ πᾶσαν ὑπερ· V. 398

8. παράσχομαι P. et M. 10. παρέχεσθαι P.

super infensissimis hostibus suis perditis, reliquarum potens evadere
 queat, contentum hoc esse debere, nec ultra, quam opportunum est
 et mediocritas postulat, laborare. Recte, inquit imperator, de lucro
 ex societate et opera et sumptibus in bellum ratiocinarius. Nemo
 quippe cordatus, nisi prius commodum aliquod e faciendis eluxerit,
 non gravate defatigari et aerumnas perpeti velit. Tu vero si mihi
 gratificari non vis, non iniuria opis tuae mercedem postules; quam
 si dem, nullam tibi meriti gratiam debuero. Nec enim qui argento
 quippiam ab aliquo emerit, venditori gratias agit. Sin ob solam
 amicitiam et, ut magno principi pulchrum est, honoris studio gratia
 mihi opitulabere, primum quidem de te ipso, ut decet, merebere:
 qui non quaestus, ut ignobile vulgus, sed amicitiae et gloriae cau-
 sa milites; deinde multo plura, quam desideras, habere licebit. Si
 enim me, Romanorum principem, germanum amicum habueris, non
 solum urbium a Christopoli et Thessalonica usque ad fines tuos, sed
 et insularum et Byzantii et reliquae Thraciae imperium habere po-
 teris, quandoquidem amicorum, ut aiunt sapientes, omnia sunt
 communia: ac praeter factorum decus maior atque insignior utili-
 tatis fructus ad te confluet. Si itaque, missa cupiditate hac illi-

A.C. 1342ιδῶν μικρολογίαν, προεκα βοηθήσεις, σπαντῶ τε καὶ ἡμῶν προσήκοντα βουλευσῆ. εἰ δ' ἄρα οὕτως ἔγνωκας, ὡς οὐδενί τῶ τρόπῳ ἐτέρῳ βοηθήσων, εἰ μὴ σοι καταπροδοίμεν τὰς Ῥωμαίων πόλεις, ἀλλ' ἡμῖν γε φράσον φανερώς, ὡς ἂν πρὸς ἕτερόν τι τῶν λυσιτελεῖν τραπεύμεθα δοῦσθαι, ἢ οὐκ ἐπιθυμοῦμεν. ἴσθι γὰρ, ἴσθι σαφῶς, ὡς οὐ πολλὰς καὶ θυμασίας, ἄσπερ εἰρηκας αὐτὸς, ἀλλ' οὐδεμίαν καὶ τὴν φανλοτάτην ἐκόντες ὄντες προησόμεθα, οὐδ' ἀλλαξαίμεν ἂν ἡδέως αὐτῆς τὴν σφετέραν καὶ τῶν παιδῶν σωτήριαν.

D μδ'. Ὁ μὲν οὖν Κράλης ἐξεπέληκτο μὲν τὴν τόλμαν τοῦ φρονήματος καὶ τὴν καρτερίαν τὴν ἐν τοῖς δεινοῖς ἤχθετο δὲ οὐκ ἀνεκτῶς, ὅτι μὴ πείθειν εἶχεν. Ἐλένη δὲ ἡ φαινή παροῦσα καὶ τῆς διανοίας τοῦ ἀνδρὸς καταστοχαζομένη, ὡς βαρέως φέροι τὴν περὶ τῶν πόλεων ἀπαγόρευσιν τοῦ βασιλέως, μεταστῆσασα τὸν ἄνδρα καὶ τοὺς ἐν τέλει καὶ μεγάλα δυναμένους παρ' αὐτοῖς προσπεμψαμένη τέσσαρας ὄντας πρὸς τοῖς εἴκοσιν, „ὡς μὲν ἐφ' ἡμῖν ἔστιν,“ εἶπεν „ἀφιγμένον πρὸς ἡμᾶς τὸν Ῥωμαίων βασιλέα εὐ ποιεῖν ἢ τὸ ἐναντίον, οὐδεὶς δὴπουθεν ἀντερεῖ. σκεπτέον δὲ, ὅποτέρῳ προσησόμενοι, νοῦν ἔχοντα καὶ λυσιτελοῦντα δύξομεν ἐλάσθαι ἑαυτοῖς. εἰ μὲν οὖν ἐλοιόμεθα κακῶς ποιεῖν, ἢ ἀποκτενοῦμεν

P.49⁵ πάντως, ἢ κεναῖς ἀποπέμψομεν, ὃ φασι, χερσὶ, μηδεμιᾶς

berall, me audies, ut gratuito mihi succurras, quod te et nobis dignum est, praestabis. Sin id facere nulla alia conditione statuisti, nisi Romanorum civitates tibi prodiderimus, aperte edicito, ut, Deo nos adiuvante, aliam et commodam rationem ineamus. Plane enim scias velim, nos non multas et nobiles, quas dixisti, verum nullam, quamvis abiectionissimam, volentes tradituros, et cum salute illius libenter nostram et filiorum salutem commuturos.

44. Cales ad spiritus tam excelsos tantumque in adversa fortuna robur obstupescere et dolere mirifice, quod nihil impetrasset. Helena autem coniux praesens et cogitationes viri coniectans, nempe urbes sibi ab imperatore negatas aegre ferre, eum de sententia deductura, accersitis quatuor et viginti totius provinciae potentissimis proceribus, sic eos affatur. In nostro situm esse arbitrio, praesenti Romanorum imperatori aut bene facere aut male, nemo utique inficiabitur. Videndum tamen, utram partem amplexi, prudentiam et utilitatem secuti videamur. Si igitur malefacere voluerimus, et omnino eum occidemus, aut vascis, ut aiunt, manibus dimittemus, nulla cura aut ope dignati videlicet. Quod ad caedem attinet, nescio aut quis adeo crudeli et effrata natura sit, ut hanc ipsam

προνοίας ἢ ἐπικουρίας ἀξιώσαντες. τὸ μὲν οὖν ἀποκτείνειν, A. C. 1342
οὐκ οἶδα εἴ τις εἰς τοσοῦτον ἀπανθρωπίας ἦκει καὶ ὠμότη-
τος, ὡς αὐτὸς τε ἐλέσθαι καὶ τοὺς ἄλλοις συμβουλεύσαι.
πρὸς γὰρ τῷ θεῷ ἐχθίστην εἶναι τὴν τοιαύτην τόλμαν, καὶ
5 παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις σαφῆ παρέχεται κακίας καὶ μοχθη-
ρίας ἀπόδειξιν ὑπερβολῆς. τὸ γὰρ νῦν τε ὄντα Ῥωμαίων
βασιλέα καὶ πρὶν εἰς τοῦτο ἦκειν σχήματος πολλοὺς πρότερον
χρόνοις ὁμοίως ἄρχοντα, καὶ παρὰ πάντων καὶ Ἑλλήνων καὶ
βαρβάρων ἀγαπώμενον καὶ περισπούδαστον ὄντα διὰ τὴν
10 προσοῦσαν ἐπιείκειαν καὶ σύνεσιν καὶ φιλοτιμίαν ἐν πᾶσιν B
ἀγαθοῖς, νῦν ἦκοντα παρ' ἡμᾶς διὰ πραγμάτων μεταβολὴν,
πρὸς τῷ μὴ προστῆναι καὶ ἀνήκεστα διατείνειν οὐκ ὠμότη-
τος καὶ ἀπανθρωπίας μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀσεβείας ἔγκλημα ἦ-
μῖν δικαίως περιάψαι. οὐδ' ἴσθι ὅτι διὰ τῶν τοιούτων αὐτῆ τε
15 ἔγνωκα καὶ ὑμῖν ἀποσχέσθαι παραινῶ. τὸ δ' ἀποπέμπειν
ἄπρακτον ἀβουλλας ἂν τις τιθεῖται λογιζόμενος ὀρθῶς. οὐ
γὰρ μόνον ἄγνοίας περὶ τὰ καλὰ καὶ ἀφιλοτιμίας δικαίως
ἂν ἀλόγημεν παρὰ τοὺς κρίνειν τὰ τοιαῦτα δεινοὺς, ὅτι ὄν
ἐπεθύμουν πολλοὶ τῶν δυναστῶν καὶ πολλὰ ἐπραγματεύοντο C
20 φιλίαν ἔχειν, τοῦτον ἔχοντες αὐτοὶ καὶ δυνάμενοι τῶν ἄλλων
μᾶλλον τὴν παρ' αὐτοῦ φιλίαν καρποῦσθαι, ἐκόντες ὄντες
προηγάμεθα δι' ἀγροικίαν. ἀλλ' εἴ ποτε συμβαίῃ καὶ Ῥω- V. 399
μαίων ἄρξαι, μεμνημένος, ὡς οὐδεμιᾶς ἐπικουρίας τύχοι παρ'

velle et aliis suadere possit. Nam ut taceam, tale scelus apud De-
um esse odiosissimum, apud homines quoque universos certum in-
credibilis malitiae et improbitatis argumentum est. Etenim cum qui
nunc Romanorum imperator est, et priusquam insignia accepit, diu
imperatoris munus gessit; et omnibus tum Graecis, tum barbaris
carum et propter eam, qua praeditus est, lenitatem, prudentiam et
omnis honestatis studium certatim expetendum, et nunc ad nos
rebus labefactatis confugientem, non tantum non tueri ac tegere,
sed etiam importunissime violare, non crudelitatis solum et imma-
nitatis, sed impietatis quoque in crimine nos iure posuerit. Quare
scelus huiusmodi et ipsa fugere statui et ut vos aequae fugiatis,
moneo. Re autem infecta eum dimittere, id bonus rerum aestima-
tor amentiae adscriperit. Non enim solum ut honesti ignorantes
et ab omni cogitatione laudis aversi a peritis iudicibus merito red-
arguemur, si, cuius amicitiam multi principes solcite et labo-
riose quaesiverunt, hunc ipsi nobiscum habentes, cum possemus
ante alios eius amicitiam consequi, ex quadam rusticitate volentes
deseruerimus. Atqui si quando cum Romanis iura dare contigerit,
memor, se nullum hinc auxilium abstulisse, sed quantum in nobis
fuit, etiam hostibus suis obiectum, (perinde enim est, nunc ipsum

A.C. 1842 ἡμῶν, ἀλλὰ τόγος εἰς ἡμᾶς ἦμον, καὶ τοῖς πολεμίοις κατα-
 προδοθεῖη, (οὐδὲ γὰρ ἤττον τούτου νυνὶ τὸ ἀποπέμψαι δύ-
 νάται,) ἀμυνεῖται δικαίως καὶ κακῶς ποιήσει τὰ ἡμέτερα,
 ἄλλων τε πολλῶν προφάσεων εὐπορήσας ἂν καὶ τὴν νῦν
 προδοσίαν ἐπικαλῶν. δι' ἃ οὐδὲ ἀποπέμψειν ἄπρακτον οὐ-
 ομαι λυσιτελεῖν. λείπεται δὲ βοηθεῖν, ἢ παραχωρήσασθαι
 τῶν πόλεων, ὧν αἰτοῦμεν, ἢ προῖκα καὶ διὰ φιλοτιμίαν. τὸ
 Δ μὲν οὖν τῶν πόλεων παραχωρεῖν αὐτὸν ἐμοὶ μὲν ἥδιστον
 καὶ μάλιστα βουλοίμην ἂν ἐκεῖνος δὲ, ὡς ὄρωμεν, τοσοῦ-
 τον ἀπέχει τοῦ διὰ τὴν παροῦσαν δυσπραγίαν κατεπτηχῆσαι
 καὶ ταπεινὰ καὶ ἀνελεύθερα φρονεῖν, ὡς ὁ ἠδέως ἂν, ὡς περ ἔφη,
 τῆς αὐτοῦ καὶ παιδῶν καὶ πάντων τῶν συνόντων σωτηρίας
 τῆς μιᾶς καὶ φανυστάτης πόλεως ἀλλάξαιτο. ὅτε τοίνυν οὕτως
 ἔχει καὶ ἐλευθέρῳ πρόποντα ἀνδρὶ καὶ βασιλεὶ προσήκοντα
 ἀπεφῆναι, βέλτιον ἐμοὶ τε ἔδοξε καὶ ὑμῖν πᾶσι παραινῶ,¹⁵
 ἢ ἐκεῖνος ἀξιοῖ ποιεῖν καὶ, πᾶσαν μικρολογίαν καὶ ἀνε-
 P. 496 λευθερίαν ἀπορρίψαντας, πάσῃ δυνάμει βοηθεῖν, καὶ τὴν
 Ῥωμαίων αὐτῷ ἡγεμονίαν κατακτᾶσθαι, οὐ μικρὰν ὠφέλειαν
 ἡγουμένους τὴν παρὰ πάντων ἡμῖν εὐκλείαν ἐσομένην καὶ τὸ
 φίλον κτήσασθαι καὶ σύμμαχον τοιοῦτον, ὃν πολλοὶ μὲν ἐπι-
 θυμοῦσι, τυγχάνουσι δὲ οὐδὲ ὀλίγοι, καὶ ὃν οἱ ἔχοντες αὐ-
 τοὶ, ἀγνοήσαντες καὶ τὰ χεῖριστα καὶ ἀλυσιτελέστατα βουλευσά-
 μενοι ἑαυτοῖς, ἀπεώσωντο ἐκόντες. τοῦτο δὲ μόνον παρ' αὐτοῦ

13. τὴν P.

inanem dimittere atque hostibus prodere,) non iniuria se ulciscetur
 et nobis malum dabit, cum ad alias causas non paucas haec etiam
 prodicionis accesserit. Quocirca si rei nostrae consultum cupimus,
 inanem dimittendum non puto. Relinquitur ergo, adiuvandum aut
 cedentem urbibus, quas petimus, aut gratuito certe, ut istuc nobis
 honori sit. Si oppidis cederet, id mihi iucundissimum atque opta-
 tissimum foret. At ille, quod videmus, tantum adest, ut praesenti
 calamitate consternatus, humile quippiam abiectumque cogitet, ut
 libenter, quemadmodum professus est, etiam filiorum et qui cum
 eo sunt omnium salutem cum uno et ignobilissimo oppidulo com-
 mutaverit. Quando igitur res ita se habet, et ille homini ingenuo
 atque imperatori decora affirmavit, praestare mihi visum est et ad
 idem vos omnes adhortor, ut quae vult, ei concedamus, omnique
 illiberali et sordida cupiditate posita, ad Romanum principatum
 acquirendum totis viribus ei studeamus, non exiguum fructum ar-
 bitrati, quam apud omnes gloriam adipiscemur, cum talem amicum
 nobis sociumque paraverimus, qualem multi exoptantes, pauci in-
 veniunt, et qualem qui habebant, nescientes qualem haberent, ra-
 tionibus suis longe pessime consulentes, ultro repulerunt. Hoc so-

αἰτεῖν ὄρκους βεβαιοῦσθαι, ὥστε σύμμαχόν τε καὶ φίλον διὰ Α. C. 1342
 βίου ἡμῖν εἶναι καὶ, ἃς ἔχομεν νῦν πόλεις αὐτοὶ τε καὶ πα-
 τῆρες οἱ ἡμέτεροι τῆς Ῥωμαίων ἀφελόμενοι ἡγεμονίας, μη-
 δεμίαν ἀπαιτεῖν, ὅταν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς καταστῆ, μηδὲ πόλεμον
 θανάτῳ περὶ αὐτῶν ἐπιχειροῦντα ἀφελῆσθαι. ὧ καὶ αὐτὸν οἶο- B
 μαι συνθήσεσθαι ῥαδίως, δίκαιόν τε ὃν ὁμοῦ καὶ μηδ' αὐτῷ
 τινα αἰτίαν ἐπιφέρων, ὡς καταπροδοιῆ τὰ Ῥωμαίων." Ἐλέ-
 νη μὲν οὖν ἡ Κράλη γαμετὴ τοιαῦτα συνεβούλευεν ἐπ' ἐπ-
 κλησίας. τοῦ δὲ ἀνδρὸς μετὰ τὸ παύσασθαι ἐκείνην λέγου-
 1050σαν τοῖς ἐν τέλει τὴν βουλὴν προτιθεμένου, καὶ εἴ τις τε
 βέλτιον ἔχει κελεύοντος τοῖς εἰρημένοις προσιθῆναι, Αἰβερὸς
 ὁ πρῶτος βασιλεὺς συντυχῶν, τῶν ἄλλων τῶν ἐν τέλει μύ-
 λιστα ὧν ὁ δυνατώτατος καὶ φιλικῶς ἄγαν διακειμένος πρὸς
 βασιλέα, „ἀλλ' εἰ μὲν ἀτελῆ τινα" εἶπεν „ἢ πρὸς εὐδοξίαν C
 150λίγα συντίειντα τῇ Τριβαλῶν ἀρχῇ ἢ σὴ γαμετῇ Κράλαι-
 να ἐφθέρξαιτο, εἶχεν ἂν τις προσιθῆναι τὰ ἐνδέοντα. νῦν
 δ' εἰς τοσοῦτον ἤκει καὶ φρονήσεως καὶ εὐβουλίας, ὡς μήτε
 τὸν ἄγαν συνετώτατον δοκοῦντα εἶναι, μήτε τὸν εὐνούστατον
 ἡμῖν βελτίω καὶ λυσιτελέστερα συνήσεσθαι ποτε βουλευέσθ-
 2000σθαι. ὅθεν αὐτὸς τε πέπεισμαι καὶ σοὶ παραινῶ, μηδὲν πε-
 ραιτέρω πολυπραγμασθῆναι, ἀλλ' εὐδοξίας πρόφασιν λογισάμενον
 ἡμῖν εἶναι τὴν βασιλείω ἐνθάδε ἀφιξίν, προθύμως βοηθεῖν."
 τοιαῦτα μὲν καὶ Αἰβερὸς εἶπεν ὡς ἐν βραχεῖ. οἱ δ' ἄλλοι
 πάντες οὐδὲν προσέθεντο τοῖς εἰρημένοις, ἀλλ' ὡς καλῶς

11. τὸ ante βέλτιον add. P. 19. ὁμῖν P.

lum ab eo petendum, ut se in omni vita amicum et socium nobis fore, et quas nunc urbes sive per nos, sive per patres nostros a Romanorum principatu divulsas tenemus, earum nullam repetiturum, quando in imperium venerit, nec bellum ea gratia moturum, sacramento confirmet. Quam conditionem, ut iustam, nec quasi idcirco rem publicam Romanam prodat, maculae futuram, non illibenter accepturum confido. Talis fuit Helenae Cralaenae in conventu sententia. Quae ut conticuit, et maritus principibus dicendi copiam fecit addendique, si cui melius aliquid in mentem veniret, Liberus, procerum longe potentissimus, qui primus imperatori occurrerat eumque unice diligebat: Si Cralaena uxor tua, inquit, non satis aut ad gloriam principatus Triballici parum pertinentia profata esset, liceret cuipiam quod deesset supplere. Nunc tanta inest in eius oratione intelligentia et consilii bonitas, ut nec multo intelligentissimus meliora, nec benevolentissimus utiliora nobis suadere possit. Quare et ego idem cum ea sentio teque hortor, uti amplius ne labores, sed hunc imperatoris ad nos adventum clarissimi nominis materiam ducentes, alacriter ei succurramus. Haec

- A.C. 1342 ἔχουσιν ἐπέψηφίζοντο. Κράλης δὲ καὶ αὐτὸς πολλὰς ἀμολό-
 D γει χάριτας τῇ γυναικί, ὅτι προσήκοντά τε αὐτῷ, ἀρχὴν με-
 γάλην περιβεβλημένη, καὶ πολλὴν οἴσοντα τὴν εὐκλειαν καὶ
 ἀβουλεύσατο καὶ ἔπεισε, καὶ τὴν βουλὴν ἐκύρου καὶ αὐτός.
 ἐν δὲ οὖν δὲ τοιαῦτα Κράλης τε καὶ ἡ γυνὴ καὶ οἱ ἐν τέλει⁵
 περὶ βασιλέως ἀβουλεύοντο, ὅσοι Ῥωμαίων βασιλεῖ παρῆσαν
 V. 400 συνενόμοιοι, δεισαντες, μὴ διὰ τὴν ἐκείνου ἔνστασιν ὑπὸ
 Τριβαλῶν τι περὶ αὐτοὺς κακουργηθῆ, προσελθόντες ἐδέοντο
 βασιλέως, προσήκοντα τῷ καιρῷ ποιεῖν καὶ μὴ σφόδρα ὑ-
 πὲρ τῶν μὴ λίαν ἐνίστασθαι προσηκόντων, ἀλλὰ πρὸς τὴνιο
 ἀξίωσιν ἐνδοῦναι τοὺς βαρβάρους, μὴ διὰ ταῦτα ἐξαχθέντες
 πρὸς ὀργὴν ἀνήκιστα διάθωνται αὐτοὺς κακά. ὁ δὲ αὐτοῖς
 δριμύ καὶ βλοσυρὸν ἐνιδὼν ἀφίστασθαι ἐκέλευε καὶ μὴ
 P. 497 τοιαῦτα συμβουλευεῖν, ἀ πολλὴν ζῶντί τε οἴσει τὴν ἀδο-
 ξίαν καὶ μετὰ τελευτήν. οὐ γὰρ ἂν καταπροδοίῃ τὴν ἀρ-15
 χὴν Ῥωμαίων, οὐδὲ βαρβάρους ἀνθρώποις ἐκὼν εἶναι ἐγκυ-
 ρίσαι, εἰ καὶ μείζοσι πολλῶ καὶ δεινότεροις περιέχοιτο
 κακοῖς. ἀλλ' οὕτω περὶ αὐτῆς ἐνοστήσεται καὶ τὸ δίκαιον
 αὐτῇ φυλάξει, ὥσπερ ἂν εἰ αὐτοκράτωρ ὦν αὐτῆς καὶ
 πᾶσαν ὑφ' ἑαυτῷ πεποιημένος, πρὸς Τριβαλῶν ἢ Μουσούζω²⁰
 ἢ τινος τῶν ἡμέρων βαρβάρων διαλέγοιτο περὶ σπονδῶν.
 οἱ μὲν οὖν αὐτίκα πρὸς τὸ ἀυστηρὸν τῆς ἀποκρίσεως ἐνδόν-
 τες, ὑπεχώρου.

12. ἐργάσονται M. mg. pro διάθωνται.

breviter Liberus, quae cuncti, nihil adiacentes, ut ex vero dicta approbarunt. Crales quoque coniugi gratias agere, quod alibi, ut magno principi, gloriosissima et excogitasset et suasisset, consiliumque etiam ipse ratum habuit. At enim Crale, uxore et dynastis hunc in modum de imperatore consultantibus, quotquot cum eo Romani advenerant, anxii, ne propter illius in recusando constantiam a Triballis malo mactarentur, adeuntes rogabant, ut tempori serviret et quae tanti momenti non essent, ea ne tam praefracte abnueret, postulataque barbarorum expleret: ne alioqui ira succensi, in eos acerbe saevirent. Ille torvum ac truculentum intatus, facessere cum istoc consilio iubet, quod vivo mortuoque magnum dedecus turpitudinemque afferret. Nolle enim imperium Romanum prodere, nec barbaris hominibus ultro in manus dare, quamvis longe maioribus ac dirioribus malis premeretur; verum ita pro eo pugnaturum et eius iura custoditurum, velut si eo toto sibi subiecto, ipse plenam ac summam statuendi auctoritatem habens, cum Triballis, Moesis aut aliis vicinorum barbarorum de foedere ageret. Illi severitate responsionis percussi, statim se subdlexerunt.

μέ. Ὁ Κράλης δὲ ἐκ τῆς βουλῆς πρὸς βασιλέα ἔπα-^{134a}
 νήκων „*πενίκηκας*” εἶπεν ὑπομειδιῶν „*ὦ βασιλεῦ, καὶ πάντα Β*
ἔπεισας, πολλῶν χρημάτων καὶ πόλεων μεγάλων τὴν σὴν ἡ-
γεῖσθαι φιλίαν προτιμότεραν. ὅθεν καὶ πάντα τοῖς τῆς σῆς
5 φιλίας δῆσας ἀπήγαγες δεσμοῖς, καὶ πάντες ὥσπερ ἐξ ἑνὸς C
συνδήματος καὶ χρήματα ἀναλοῦν καὶ πάντα πόνον ὑπερ-
σοῦ προθύμως εἰλόμεθα ὑφίστασθαι. τοιγαροῦν σὲ μὲν χρε-
ῶν τὰ κατὰ γνώμην ἐπιτάττειν, ἡμᾶς δὲ τὰ ἐπιτεταγμένα
κράττειν πάσῃ προθυμίᾳ καὶ σπουδῇ.” ἤξιόν τε, ὥσπερ ἔβου-
10 λεύσατο μετὰ γυναικὸς καὶ τῶν ἐν τέλει, ὄρκους παρασχέ-
σθαι τοῦ τε σύμμαχον καὶ φίλον βέβαιον διὰ βίου παντὸς
αὐτοῖς μενεῖν καὶ τοῦ μηδεμίαν τῶν νυνὶ κατεχομένων πό-
λεων ὑπ’ αὐτοῦ, ἃς αὐτὸς τε καὶ πατήρ, τοῦ τε Ῥωμαίων βα-
σιλέων πρὸς ἀλλήλους πολέμου κεινημένου καὶ ὕστερον Ἀν-
15 δρονίκου τοῦ νέου βασιλέως ἔτι περιόντος, αὐτὸς ἔχει ἀφε-
λόμενος, ἀπαιτήσῃν καταστάντα πρὸς τὴν ἀρχήν, ὡς προσ- D
ηκούσας τοῖς Ῥωμαίων βασιλεῦσιν. ὁ βασιλεὺς δὲ πρὸς
μὲν τὸ πεπεῖσθαι προῖκα καὶ φιλοτιμίας μόνης ἔνεκα καὶ
φιλίας τῆς εἰς αὐτὸν ἐπικουρεῖν ἔφρασκεν, οὐκ αὐτῷ μόνον,
20 ἀλλὰ καὶ γυναικὶ καὶ τοῖς ἐν τέλει πολλὰς χάριτας ὁμολογεῖν,
ὡς ψήφῳ κοινῇ τὰ τοιαῦτα ἐλομένοις. περὶ γε μὴν τῶν ὄρ-
κων, οὗς ἀξιοῦσιν ἐπὶ τῷ μὴ παρενοχλεῖν ὑπερ τῶν ἄχρη-
νυνὶ κατεχομένων ὑπ’ ἐκείνων πόλεων παρασχέσθαι κατα-
στάντα ἐπὶ τῆς ἀρχῆς, μάλιστα ποιήσῃν τὴν γνώμην φανε-

24. ποιήσει P.

45. Crates e consilio rediens, Vicisti, inquit, imperator, ac
 nobis persuasisti, ut amicitiam tuam grandis pecuniae et amplis ur-
 bibus anteponendam censeamus. Itaque omnes quasi quibusdam
 vinculis tibi adstrictos trahis, et quasi de compacto sumptum facere
 et quemvis tua causa laborem hilariter perferre constituimus. Pro-
 inde tu quae lubet impera; nos imperata studiosissime libentissi-
 meque conficiemus. Rogabat item, ut quemadmodum in concilio
 easet visum, sacramento perpetuam ac stabilem cum ipsis societatem
 amicitiamque sanciret et nullam urbium, quas nunc ipse possideret
 quasque ipse paterque, Romanis imperatoribus inter se belligeran-
 tibus et postea Andronico iunioris adhuc spirante, ipse abstulisset,
 adepto imperio, tamquam Romanorum imperatorum propriam repe-
 titurum. Imperator, quod gratis, ductique honoris et amicitiae de-
 siderio sibi opem ferre decrevisset, non ei solum, sed et uxori
 principibusque multas se gratias agere testatus est, ut qui communi
 calculo ita vellent. De iuramento autem quod postularent, nempe
 cum in imperium venisset, de occupatis urbibus nullum negotium

- A.C. 1342 ράν. εἰ μὲν γὰρ ἔτι νῦν ὑπὸ Ῥωμαίοις ἦσαν καὶ διασώζων
 ἑαυτὰς ἡδύναντο, οὐκ ἂν οὐδ' αὐτὸς προήκατο, ὡσπερ οὐδὲ
- P. 498 τὰς ἄλλας, ἀλλ' εἴλετο ἂν μᾶλλον πρότερον ἀποθανεῖν, ἢ
 ἀγεννές τι καὶ ἀνελεύθερον ἀνασχέσθαι. εἰ δ' ἔτεσι πρότε-
 ρον, αἱ μὲν πλείουσιν, αἱ δ' ἐλάττωσι, βασιλείων ἔτι τῶν Ῥω-5
- V. 401 μαιῶν περιόντων, ταύτας ἀφελόμενοι ἔχετε αὐτοί, οὐδ' αὐτῆ
 τινα μέμψιν τὸ προσέσθαι τὰς κατεχομένας ἐπαγάγοι. καὶ
 συνέθετο ὄρκους παρασχέσθαι· ἐκεῖνο μέντοι, ἔφρασκε, χρῆ
 σκοπεῖν, ὡς ἂν μὲν ἡ εἰρήνη διασώζοιτο καὶ αἱ σπονδαί, αὐ-
 τῶν μὴ παρασπονδούντων. αὐτὸς γὰρ παντὶ τρόπῳ τηρήσει¹⁰
 τοὺς ὄρκους, οὓς ὁμόσεται, οὐδ' ὑπὲρ τῆς χώρας καὶ τῶν
 πόλεων, αἳ πρότερον ὑπὸ Ῥωμαίοις ἦσαν, οὐδὲν παρενοχλή-
 σει καὶ αὐτάς. εἰ δ' αὐτοὶ πρὸς πόλεμον πρότεροι χωρή-
 B σουσιν ἀδικοῦντες καὶ παρασπονδοῦντες, οὐκ ἐκείνων μόνων,
 ὑπὲρ ὧν οἱ ὄρκοι, οὐκ ἀφῆξεται, εἰ δύναιτο, ἀλλὰ καὶ τὰς¹⁵
 ἄνωθεν ὑπηκόους Τριβαλοῖς περαστήσεται, ἂν ἐξῆ, ὡσπερ
 καὶ αὐτοὶ τὰς Ῥωμαίων πάσας, εἰ δύναμις πρὸς τὴν ὁρμὴν
 παρείη. Κράλης δὲ καὶ ὅσοι παρῆσαν τῶν Τριβαλῶν ἐξε-
 πλήττοντό τε καὶ διὰ θανάτου ἤγον βασιλέα, ὅτι οὐδὲν ἀ-
 γεννές οὐδὲ πεπλασμένον διὰ τὰς περισχούσας τύχας, ἀλλὰ²⁰
 πάντα ἀληθῶς καὶ ὡς εἶχε διανοίας ἀπεφθέγγετο. ἡ μὲν
 οὖν συμμαχία τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον. ὄρκοι δὲ ἦσαν οἱ ἐπὶ
 τοῦτοις, ὥστε βασιλέα Καντακουζηνὸν καὶ Κραλην φίλους

exhibiturum¹, quid sentiat, apertissime ostensurum. Si etiamnum sub Romanis essent seseque tueri possent, non se illas, quomodo nec alias neglecturum: sed moriturum prius, quam imbellem aliquid parumque ingenuum commissurum. Quia vero alias multis, alias paucioribus abhinc annis, Romanis imperatoribus adhuc superstitionibus, ablatas tenerent, nec se reprehensionem incursum, si tamdiu usurpatas dimiserit. Et pactus est iuraturum: videndum ipsis, ut pacem ac foedus sancte tueantur; se omni ratione iurata praestitutum, nec pro regione et oppidis, quae Romanis antea parvaissent, molestiam eis creaturum. Si priores per iniquitatem atque periculum arma ceperint, non solum illis, quarum causa iuravit, recipiendis, si poterit, non temperaturum: sed etiam iam olim Triballorum peculiare, si quiverit, subacturum, sicut et ipsi Romanorum omnes subigerent, si voluntati vires responderent. Crales et qui aderant Triballi admirari et obstupescere imperatorem, qui quamquam exul et miser, nihil tamen timidum neque fictum, sed sincere omnia et ex animo locutus esset. Ac de societate quidem actum est isto modo: in has autem condiciones iuratum. Ut imperator Cantacuzenus et Crales amici ac socii essent in omne tempus, neuterque alterius provinciam infestaret ullis artibus aut ma-

εἶναι διὰ βίον καὶ συμμαχούς, καὶ μηδένα τὴν ἀλλήλων κα- A.C. 1342
 κῶν μήτε τέχνη, μήτε μηχανῆ μηδεμιᾶ, ἀλλὰ βασιλέα μὲν C
 τὸν Καντακουζηνόν, ὃν ὁ Κράλης γέγονε κύριος πόλεων Ῥω-
 μαίοις ὑπηκόων, ἢ παρὰ πατρὸς παραλαβών, ἢ αὐτὸς ἀρπά-
 5σας ἔτι περιόντος βασιλέως Ἀνδρονίκου, μηδεμίαν μήτε ἀπαι-
 τεῖν, μήτε πόλεμόν τινα κινεῖν περὶ αὐτῶν· τὰς δὲ ἐπιλοίπους,
 ὅσαι νῦν ἔτι ὑπὸ τὴν Ῥωμαίων τελοῦσιν ἡγεμονίαν, ἔχειν
 αὐτὸν καὶ μηδεμίαν ἀφαιρεῖσθαι Κράλην μήτε τέχνη, μήτε
 μηχανῆ μηδεμιᾶ, ἀλλὰ συμμαχεῖν μόνον βασιλεῖ ἐπὶ τῷ ταύ-
 10τας καταδουλοῦσθαι. καὶ ὅσοι μὲν αὐτῶν ἢ ὄπλοις ἀλώσιν,
 ἢ ὁμολογίᾳ προσχωρήσουσι παρόντος βασιλέως, ταύτας ἔχειν
 βασιλέα καὶ Τριβαλούς ἀδικεῖν μηδέν· ἂν δ' ἀπόντος βασι-
 λέως, ἢ αὐτὸς Κράλης ἢ ὄπλοις ἢ ὁμολογίᾳ ἢ χρήμασι D
 τοὺς κατοικοῦντας διαφθείρας, ἢ τῶν ὑπ' αὐτὸν δυνατῶν
 15τις πόλιν παραστήσεται τῶν Ῥωμαίοις ὑπηκόων, καὶ ταύ-
 την εἶναι βασιλέως καὶ ἀποδιδόναι ἀπαιτοῦντι, μηδέν πο-
 λυπραγμονοῦντας. αὐτὸν δὲ Κράλην πολέμιον εἶναι Ἄννη
 τε τῇ βασιλίδι καὶ τῷ υἱῷ Ἰωάννη τῷ βασιλεῖ καὶ σπένδε-
 σθαι μηδέποτε, ἀλλὰ κακοῦν κατὰ τὸ δυνατόν βοηθοῦντα
 20Καντακουζηνῷ τῷ βασιλεῖ, τρόπον ὁποῖρ ἂν δύναιτο ἰσχυρο-
 τάτω. καταστάντος δὲ καὶ Καντακουζηνοῦ βασιλέως ἐπὶ τῆς
 ἀρχῆς, Κράλη συμμαχεῖν κατὰ τὸ δυνατόν, ἂν τις ἐπίη ἐπ'
 αὐτὸν, καὶ πολέμιον ἡγεῖσθαι τὸν αὐτῷ ἐπιστρατεύοντα.
 γενομένου δὲ καὶ περὶ Χρέλη τοῦ Τριβαλοῦ λόγου οὐκ ὀλίγου, P. 499

22. ἐπιολή M.

chinis: sed Cantacuzenus urbium Romanarum, quantum Crales esset
 dominus, sive eas a patre accepisset, sive ipse eas Andronico impe-
 ratore vivente sub se redegisset, nullam neque reposceret, neque
 ob eas ullum bellum intentaret: reliquae vero, quae nunc etiam
 sub Romano imperio censerentur, Cantacuzeni essent nullamque
 Crales ullis artibus machinisve adimeret; sed imperatorem ad eas
 subiciendas iavaret tantummodo. Et quotquot quidem aut armis
 caperentur, aut ex pacto se dederent imperatori praesenti, has im-
 perator haberet: Triballi nihil iniuriarum facerent. Sin absente
 imperatore, aut ipse Crales vel armis vel deditione vel pecunia in-
 colis corruptis, aut dynastarum ei subiectorum aliquis urbem Ro-
 manam subegisset, haec quoque imperatoris esset et reposcenti ni-
 hil causando redderetur. Item ut ipse Crales Annae imperatrici et
 Iohanni, eius fillo, imperatori, hostis esset, nec unquam foedus cum
 illis feriret: sed incommodaret pro viribus, Cantacuzenum imperato-
 rem adiutans quam posset strenuissime. Compos autem imperii Can-
 tacuzenus, Cralem sua potentia tueretur, si quis eum invaderet, ad

A.C. 134^a καὶ Κράλη μὲν αὐτὸν ἀντιποιοιμένου διὰ τὸ δμῶφυλον, βασιλέως δὲ ὡς ἔτι Ἀνδρονίκου περιόντος τοῦ βασιλέως αὐτομολήσειεν ἰσχυριζομένου, καὶ νῦν οὐ μόνον ὑπὸ τὴν Ῥωμαίων τελοίῃ ἡγεμονίαν, ἀλλὰ καὶ ἰδίως αὐτῇ προσχωρήσει καὶ ἔλοιτο πράττειν τὰ αὐτοῦ, προσέτι δὲ καὶ ὄρκους ὑποδεικνόν⁵τος, δι' ὧν συνέθετο ὁ Χρέλης δουλεύειν Καντακουζηνῷ τῷ βασιλεῖ, ἐπεὶ δίκαια ἐδόκει λέγειν, συνέθετο καὶ ὁ Κράλης καὶ προσεγράφετο καὶ αὐτὸς τοῖς ὄρκοις. οἱ μὲν οὖν ὄρκοι Β οὕτως ἐγράφοντο. ἔδει δὲ καὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῶν Τριβαλῶν παρῆναι, ὡς γενησομένων ἐπ' αὐτοῦ τῶν ὄρκων. καί¹⁰ μεταπεμψαμένου τοῦ Κράλη, παρῆν καὶ αὐτὸς οὐκ ἐν μαζῶν. ἐπεὶ δὲ παρῆν ἐν τῇ οἰκίᾳ Κράλη, ἐκεῖνος μὲν ἄχρι τοῦ μέσου προελθὼν τῆς ἀβλῆς, ἐπελάβετό τε τῶν χαλινῶν τοῦ ἵππου, ᾧ ὠχεῖτο ὁ ἀρχιεπίσκοπος, καὶ προήγαγεν ἄχρι οὗ εἰς¹⁵ V. 40^a θει ἀποβαίνειν, ἔπειτα προσαγορεύσας, εὐλογεῖτο παρ' ἐκείνου. βασιλέα δὲ οὐκ εἴασε τῶν οἰκημάτων προελθεῖν, ἀλλὰ κατὰ τὸ Ῥωμαίων βασιλέων ἔθος ὑπήντα τε ἔνδον τοῦ οἰκῆματος καὶ προσαγορεύσας εὐλογεῖτο καὶ αὐτὸς. μελλόντων δὲ ἤδη εἰς τὴν ὑστεραίαν ὀμνύειν τοὺς ὄρκους, πέμψας ὁ Χρέλης πρὸς Κράλην, πίστεις ἦτι, ὡς αὐτὸς τε δουλεύουσαν αὐθις καὶ Μελενίκον παραδώσων. Χρέλης γὰρ μάλιστα μὲν C ἠθούλετο βασιλέα τὸν Καντακουζηνὸν τὴν Ῥωμαίων ἔχειν ἀρ-

13. τε add. M.

pro hoste duceret, qui in eum expeditionem pararet. Multa etiam verba facta de Chrele Triballo: quem cum Crales sibi vindicaret propter communionem gentis, imperator, quod adhuc vivente imperatore Andronico transfugisse ad Romanos affirmaret, et in praesens non solum sub imperio Romano adnumeraretur, sed etiam sibi peculiarem se addixisset; et insuper iuramentum proferret, quo Chreles Cantacuzeno fidem obedientiamque suam obligasset, quoniam iusta dicere videbatur, Crales annuit et iuramento subscripsit. Cum his igitur conditionibus regum sacramenta conscripta sunt. Ceterum et archiepiscopum Triballorum adesse oportebat, in cuius praesentia iuraretur. Is a Crale evocatus, mox affuit: cui ad medium atii procedens obviam Crales, frenum equi, quo vehebatur, apprehendit et ad locum, quo descendere solebat, perduxit. Quem deinde salutans, fausta ab eodem comprecatione instratus est. Cantacuzenus ex aedibus prodire non est permissus, sed pro imperatorum Romanorum consuetudine intra aedes occurrens et salutans, similiter bonis precibus ab eo dignatus est. Cum reges postero die sacramenta dituri essent, Chreles ad Cralem mittens, fidem petit, ut ad eius aeternitatem rediturus Melenicumque traditurus. Chreles enim, tametsi Cantacuzenum Romano potiri imperio et ei subesse mirabiliter co-

γῆν καὶ ὑπ' ἐκείνου ἄγεσθαι· διακινδυνεύειν δὲ οὐκ ἤθελεν A.C. 1342
 ὑπὲρ ἐκείνου. ἐπεὶ δὲ συμβαίῃ τὰ κατὰ Γυναικόκαστρον περὶ
 βασιλέα καὶ ἀφίκοιτο εἰς Τριβαλούς, νομίσας ὑπὸ Κράλη
 βιαζόμενον ἐτέρων τέ τινων Ῥωμαίοις προσηκόντων ἀνάγκη
 5 παραχωρήσειν καὶ ἐκείνον παραδώσειν, (ἦδει γὰρ οὐ περὶ
 ἐλάττονος τιθέμενον Κράλην τὴν αὐτοῦ ἀποστασίαν,) καὶ δει-
 σασ, μὴ καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς εἰς βασιλέα παραπόληται φιλίας,
 ἐσκέπαστο, εἰ δύναιτο Μελενίκον κατασχεῖν, ἐν' αὐτῇ πρὸς
 Κράλην ἀρκοῦσα παραίτησις εἴη τῆς ἀποστασίας παραδόντι. D
 10 σουνιδῶν δὲ, ὡς ὄπλοις μὲν οὐκ ἂν εἴη ἀλωτὸς διὰ τὴν ἄγαν
 φρικτὴν τε καὶ κατεσκευασμένην ὀχυρότητα, σίτου δὲ ἐνδεία
 μᾶλλον, πρῶτα μὲν ἐκώλυσσε σῖτον εἰσχομίζειν, ἔπειτα δὲ
 ἐπέκειτο καὶ φανερώς πολεμῶν. Ἀσάνης δὲ καὶ ἡ περὶ αὐ-
 τὸν ἔφρουρά ὄρωντες, ὡς οὐκ ἀντιστήσουσι πρὸς τὴν πολιορ-
 15 γίαν διὰ σίτου ἀπορίαν, (βασιλεὺς γὰρ διὰ τὰ συμβεβηκότα
 βοηθεῖν οὐκ ἐνῆν,) συμβᾶν δέ τι καὶ ἕτερον περὶ αὐτοὺς, πα-
 ρέδοσαν τὴν πόλιν Χρέλη. ὁ δὲ πρὸς Κράλην πέμψας, διε-
 λέγετο περὶ συμβάσεων καὶ προσεχώρει φανερώς. Κράλης
 μὲν οὖν ὑπερήσθη τοῖς γεγενημένοις καὶ ὄρκους παρείχετο
 20 αὐτίκα Χρέλη καὶ ὑποποιεῖτο. βασιλέα δὲ ἐλύπησεν οὐκ ὀ- P. 500
 λίγα τὸ συμβᾶν· εἰς τὴν ὑστεραίαν γὰρ ἐπεὶ ἦγον ὁμόσον-
 τες τοὺς ὄρκους κατὰ τὰς συνθήκας, Κράλης μὲν ἤξου Με-
 λενίκον τε καὶ Χρέλην τοῖς ὄρκοις μετεγγραφῆναι ὡς προσή-

5. ἡδὲ P.

piebat, non tamen etiam eius causa obiectare se periculis volebat.
 Ut autem post illa ad Gynaecocastrum gesta imperator ad Triballos
 est profectus, opinatus a Crale coactum, tum alia quae essent Roma-
 norum, tum ipsum quoque illi dediturum, (norat enim, Cralem de-
 fectionem suam inique tulisse,) timensque, ne sibi propter coniun-
 ctionem cum imperatore una perendum esset, considerabat, qua ra-
 tione Melenicum occuparet: qua tradita Cralis iram placaret. Sed
 cum armis haud expugnabilem cognosceret, quod natura et operibus
 esset munitissima, primum quidem alimenta importari vetabat; de-
 inde aperta vi eam adoriebatur. Asanes et praesidiarii, cernentes
 penuria commeatus obsidionem diutius sustineri non posse, (impera-
 tori namque propter eventa, de quibus diximus, accurrere cum auxi-
 lio non licebat,) et cum aliud practerea ipsis quiddam contigisset,
 Chreli urbem dederunt. Qui ad Cralem misso oratore, palam ei
 se adinnoxit. Quo ille facto supra modum laetatus, statim ei iuravit
 atque in fidem et clientelam suam recepit. Hic casus imperatori non
 parum doluit. Nam postridie, cum ex conducto iuraturi venissent,
 Crales Melenicum et Chrelem ad iuramentum adscribi, ut sibi de-
 bito, contendebat, quod antequam iuraretur, ad se accessissent.
 Imperator renitens, Cralem iniquitatis ac laesi foederis arguebat.

Α. C. 1342 κοντας αὐτῷ· πρὶν γὰρ τοὺς ὄρκους γενέσθαι προσεχώρησαν. βασιλεὺς δὲ ἀντέλεγεν, ἀδικεῖν φάσκων Κράλην καὶ παρσπονδεῖν. ἔξ ὅτου γὰρ ἐγένοντο αἱ συμβάσεις, δεῖν ἐκατέρους στέργειν οἷς συνέθεντο. εἰ δ' ἄρα καὶ μέγριά τινα ἐθλοὶ ἀδικεῖν, Χρέλην μὲν ἔχειν, ὁμόφυλόν τε ὄντα καὶ ὀλίγῳ πρότερον αὐτομολήσαντα Ῥωμαίοις, Μελενίκον δὲ ἔαν, ἐξ ἐτῶν ἤδη παλαιῶν ὑπήκοον ὄντα τοῖς Ῥωμαίων βασιλεῦσι.

Β Κράλης δὲ οὐχ ἑτέρῳ ἔφασκεν, ἀλλ' αὐτῷ χρῆσεσθαι διαιτητῆν περὶ ὧν ἀμφισβητοῦσι. τοὺς μὲν γὰρ ὄρκους τοὺς περὶ τῶν σπονδῶν τῆ προτεραίᾳ γεγράφθαι, οἷς ἐγγέγραπται,¹⁰ τὰς μὲν ἠρπασμένας αὐτῷ ἐκ τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας πόλεις ἔχειν καὶ μηδεμίαν ἀπαιτεῖσθαι παρ' αὐτοῦ, τὰς δ' ἔτι τελοῦσας ὑπὸ Ῥωμαίοις βασιλέα ἔχειν· ὥστ' οὐκ ἂν ἀδική, πολλαῖς πρότερον ἡμέραις ἢ γενέσθαι τὰς τοιαύτας συμβάσεις Χρέλη μετὰ Μελενίκου προσχωρήσαντος, ὡς ἐκ τῶν ἐκείνου¹⁵ γραμμῶν ἐγίνετο καταφανές. βασιλεὺς δὲ πρὸς τὸ πείθειν ὁμοῦ διὰ τὰς τοιαύτας εὐρεσιλογίας καὶ πρὸς τὸ βιάζεσθαι ἔχων ἀδυνατῶς, παρεχώρησε καὶ ἄκων, καὶ ἐγένοντο

C οἱ ὄρκοι ἐπὶ τούτοις. μετὰ δὲ τοὺς ὄρκους ὁ Κράλης τῶν ἐν τέλει τοὺς δυνατωτάτους αὐτοῦ συναγαγὼν τέσσαρας ὄν²⁰ τας πρὸς τοῖς εἴκοσι, τέσσαρας μὲν αὐτὸς κατέχε, τοὺς δὲ εἴκοσι παρεδίδου βασιλεῖ ἅμα ταῖς ὑπ' ἐκείνους στρατιαῖς, ὡς πάντα προθύμως, ἅπερ ἂν κελεύῃ βασιλεὺς, ποιήσοντας. ἐκείνος μὲν οὖν ἅμα Τριβαλοῖς παρεσκευάζοντο ὡς ἀφιζόμε-

Ex quo enim foedus conceptum sit, utrumque pactis conventis stare oportere. Quodsi modestius iniuriam facere velit, Chrelem sibi habeat, quia et Triballus sit et paulo ante ad Romanos transfugerit: Melenicum relinquat, quae inde a vetustis temporibus Romani iuris fuerit. Crales contra non alio, sed ipsomet iudice in ista lite usurum. Nam iuramenta foederis heri in tabellas relata esse, in quibus pateret, ut quas a Romano principatu abstulisset urbes, sibi haberet nullamque repetere fas esset: quae autem adhuc in eo numerarentur, imperatoris essent. Quare nihil hic adversus aequitatem peccari, cum multis diebus ante isthaec pacta Chreles ad eius partes transierit, quod ex litteris eiusdem constat. Imperator nec persuadere potis, ubi tam prompte verba funditabantur, nec cogere, cessit invitus. Et iuratum utrimque dictis supra conditionibus. Postea Crales, quatuor et viginti suorum dynastarum opulentissimis congregatis et quatuor sibi retentis, ceteros cum sua unumquemque copia militari imperatori attribuit, facturos alacriter omnia, quae is velit. Cum Triballis igitur Didymotichum iter adornabat. At qui Thessalonicae erant, Syрге ductore Rhentinam processerunt. Castellum indigenae ut Cantacuzenum aerumna cogente ad Triballum

τοι εἰς Λιδυμότειχον. ἡ δὲ ἐν Θεσσαλονίκῃ στρατιὰ ἐπεὶ Δ. C. 1342
 ἀπῆραν ἡγουμένου Συργῆ, πρὸς Ῥεντίαν ἐστρατοπεδεύσαντο.
 ὁ δὲ ἐν τῇ φρουρῇ δῆμος, ἐπεὶ ἐπύθετο Καντακουζηνὸν τὸν
 βασιλέα πρὸς τὴν γῆν τῶν Τριβαλῶν ἀφιγμένον κατὰ συμ- V. 403
 5φορὰν, παρῆν δὲ καὶ Συργῆς μετὰ τῆς στρατιᾶς, ἐπιτίθενται
 τοῖς διακοσίοις, οὓς κατέλιπεν ὁ βασιλεὺς φρουρεῖν ἅμα ἡγε-
 μόνι, καὶ κρατήσαντες, αὐτούς τε παρέδωσαν καὶ τὸ φρούριον D
 Συργῆ. ὁ δὲ τῇ συνήθει χρησάμενος ὠμότητι, ἵππους τε
 καὶ ὄπλα ἀφελόμενος καὶ τῶν ἄλλων, ὧν εἶχον, ἀπογυμνώσας,
 10 ἔπειτα πληγὰς ἐκάστη διακοσίᾳ ἐπέτιθει πάντων ὀρώτων,
 μηδένα παραλιπὼν, τὸ ἀπ' ἐκείνου δὲ κατακλείσας ἐν δεσμο-
 τηρίοις, καὶ τῶν πολιτῶν τοὺς δυνατοὺς, ὡς τὰ Καντακουζη-
 τοῦ τοῦ βασιλέως ἤρημένους, πάντων ἀποστερήσας τῶν ὄντων
 καὶ τιμωρησάμενος οὐ μετρίως, ἐνίων δὲ καὶ καταψηφισάμενος
 15 Ἰβρυγῆ, ἦλθεν εἰς Φεράς.

μς'. Ἀπόκαυκος δὲ ὁ μέγας δοῦξ ἅμα ταῖς ναυσὶν εἰς P. 501
 Πολύστυλον ἐλθὼν, ἐπεὶ προσεχώρει ἔκουσίως, τοὺς μὲν τῶν
 πολιτῶν ὄσους μάλιστα ὑπώπτευσεν, ἐν ταῖς ναυσὶν εἶχεν, ὡς B
 εἰς Βυζάντιον κομίσων· τοὺς δὲ τὰ ἐκείνου ἤρημένους εὖ
 20 ποιήσας ἀπέλιπεν ἐκεῖ, ἄρχοντα ἐπιστήσας Γουδέλην τὸν βα-
 σιλίδος οἰνοχόον. πρὸς δὲ τοὺς ἐν Λιδυμοτείχῃ πέμψας, „τὰ
 μὲν περὶ Καντακουζηνὸν εἰρησάμενα” ἔγραψεν „ἐν Θεσσα-
 λονίκῃ παρ' ἐμοῦ οὐδ' ὑμᾶς οἶομαι ἄγνωστον· οὕτω πᾶσι γνω-
 ριμώτατα διὰ μέγεθος γεγενημένα. τοίνυν ἐπεὶ πᾶσα ἡ περὶ
 25 ἐκείνον ἐλπίς περιήρηται ὑμῶν, δεόν πᾶσαν πρόφασιν καταλι-

14. οὐ om. P. et M.

abisse acceperunt, et Syrges manum adduxit, ducentos ad custodiam
 ab imperatore relictos invadunt, victosque ipsos et castellum Syrgi
 contradunt. Qui solita crudelitate equis et armis et aliis, quae ha-
 bebant, primum spoliatos, post in conspectu omnium singulis, ne-
 mine excepto, ducentas plagas incutit et in carceribus eos includit.
 Potentiores autem cives, ut Cantacuzenicae factionis, omnibus for-
 tunis exiit, nec mediocriter punit et quosdam exilio damnat: ita
 Pheras venit.

46. Magnus autem dux Apocauchus Polystylon navibus delatus,
 quoniam urbs libenter in potestatem veniebat, de civibus alios,
 quos in primis suspectos habebat, in navem coniecit, Byzantium eos
 portaturus: alios secum facientes ibi reliquit, nec immerito, prae-
 fecto Gudale, imperatricis pocillatore, imposito. Ad Didymotichen-
 ses autem scripsit in haec verba. Quae ob Cantacuzenum Thessa-
 lonicae egerim, nec vobis clam esse opinor, cum propter magnita-
 dinem omnibus sint notissima. Quoniam igitur tota de illo spes
 vestra evanuit, nihil tergiversantes, ad Aenum mihi vos occurrere

A. C. 1342 πόντας εἰς Αἶνον ἤκειν ὑπαντήσοντας, ἄγοντας καὶ τὸν ἀδελφὸν (ἦν γὰρ ἐν δεσμωτηρίῳ φρουρούμενος ἐκεῖ) εἰ μὲν οὖν καὶ Ἀσάνης βούλοιο συνελθεῖν ὑμῖν, ἄριστ' ἂν ἐαυτῷ βουλευσάιτο. εἰ δ' αὐτόθι μένειν ἐθέλησει, ἀλλ' ὑμῶς γε **Κ**πάντως μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ εἰς Αἶνον ἤκειν. Ἀσάνην δὲ καὶ τὴν ἀδελφὴν καὶ παιδία τὰ ἐκείνης, ὅταν ἐν Διδυμοτείχῳ γένωμαι, προνοίας ἀξιώσειν, ἥτις καὶ αὐτοῖς ἂν δόξωιεν ἀρκοῦσα ὡς ἐν τοῖς παροῦσιν. ὁ μὲν οὖν μέγας δοῦξ τοιαῦτα ἔγραψε κόμπου καὶ φρονήματος πεπληρωμένα. οἱ ἐν Διδυμοτείχῳ δὲ, ἐπεὶ πρότερον οὐδὲν ἦσαν περὶ βασιλέως πενη-10 σμένοι, ἐθορυβήθησαν μὲν, ὥσπερ ἐκός, τὸ πρῶτον· ἔπειτα ἀναθαρσῆσαντες καὶ τι περὶ βασιλέα οἰηθέντες ἃ περὶ στρατεύματα εἶωθε συμβεβηκέναι, ὃ ταχέως ἂν διορθωθείη, πρὸς μέγαν δοῦκα τὸν Ἀπόκαυκον καὶ αὐτῷ ἀντέγραψαν τοιαῦτα.

D „τὰ παρὰ σοῦ γεγραμμένα ἀναγνόντες εἰς τοσοῦτον ἀπονοίας¹⁵ καὶ κωρίας ἤκοντα καὶ θρασύτητος, πρῶτα μὲν ἐθανυμίσαμεν, ὅθεν εἰς τοσοῦτον ἤκεις μελαγχολίας, ἔπειτα συνιδόντες, ὡς τὰ ἴσα τετολμηκότι τῷ σῷ πατρὶ τῷ διαβόλῳ καὶ κατὰ βασιλέως τοῦ πολλὰ εὐεργετήσαντος ἄδικον χεῖρα κεινηκότι καὶ πολεμήσαντι φανερώς, οὐδὲ κατὰ τὴν ἀλαζονείαν καὶ τὸν κόμπου τῶν ῥημάτων τοῦ πατρὸς ἔδει ἀπολείπεσθαι, εἰκότα ἐνομίσαμεν ποιεῖν καὶ προσήκοντα φθέγγεσθαι σαυτῷ. τὴν μὲν οὖν ἐξαρχῆς ἀφάνειαν τὴν σὴν καὶ τὴν φαυλότητα καὶ τῶν τρόπων καὶ τοῦ γένους, οὐδ' αὐτοὶ ἀγνοοῦμεν, ὥσπερ

13. διορθωτῆ P.

et una fratrem meum (qui illic in custodia erat) adducere oportet. Si et Asanes vobiscum venerit, res suas fecerit meliusculas. Si illie remanere maluerit, omnino vos Aenum cum fratre veniote. Asanem autem cum sorore eiusque liberis, ubi Didymotichi sacra, tali cura dignabor, quam et ipsi ut pro tempore sufficientem iudicabunt. Haec magnum dux ostentationis et fastus plena scripsit Didymotichenses, quia nihil hactenus de imperatore audierant, primum, ut debuerunt, perturbati sunt. Dein resumptis animis, et existimantes, aliquid imperatori contigisse huiusmodi, quale in exercitiis solet, quod cito emendari posset, Apocaucho his verbis rescribunt. Lectis litteris tuis tam vecordibus, tam stolidis et confidentibus, principio admirati sumus, unde te atra bilis sic exagitet. Post cum perspexissemus, te, qui patrem tuum diabolum audacia acquassas et imperatorem tam bene de te meritum laevissem palamque oppugnasses, etiam arrogancia ac verborum ampullis eodem patre tuo inferiorem esse noluisse, nostrarum fore partium censuimus, si te alloqueremur. Tuam igitur ab initio obscuritatem moresque vitiosos et genus despicabile nec nos nescimus, quae nemo Romanorum nescit. Macreno enim primum, vectigalia a quibusdam

οὐδὲ τῶν λειπῶν Ῥωμαίων οὐδὲ εἰς. Μακρηγῶ γὰρ πρῶτον A. C. 1342
 χρηματῶ τινος εἰσπραττόντι γεωργούς, ὀλίγου ἕνεκα ἐδοῦ-
 λευσας μισθοῦ, καὶ μετ' ἐκείνον ἄρχοντι τῷ Νικολάῳ, τῶν P. 592
 αὐτῶν κἀκείνῳ ἐχομένῳ ἐπιτηδευμάτων, καὶ τρίτῳ μετ' ἐκεί- V. 404
 593 τῷ Στρατηγῷ ἄνομασμένῳ, περὶ τοὺς ἄλας καὶ τὴν ἐκεί-
 νων διώξειν ἡσυχολημένῳ τότε, ὃν καὶ τοῖς ἰδίῳις χρήμασιν
 ἐξώσας τῆς ἀρχῆς, διαβολαῖς καὶ συκοφανταῖς καὶ ψεύδει
 μυθίοις καὶ ἐπιφορκαῖς ταῖς φίλαις χρησόμενος πρὸς βασιλέα
 τὸν πρεσβύτερον Ἀνδρόνικον, αὐτὸς ἄρχων ἀπεδείχθη τῶν
 10 αἰῶν. καὶ μέχρι τούτου σοι τὰ τῆς εὐημερίας ἔσθη. κιν-
 δυνεύοντι δὲ ἤδη ἀπολέσθαι διὰ τῶν τρόπων τὴν σκαιότητα
 καὶ μοχθηρίαν καὶ τὸ χρήματα μυρία τῷ δημοσίῳ ὄφλειν,
 ὁ ἡμέτερος βουσιλεύς ὁ Καντακουζηνὸς Συργιάνῃ δεηθέντος B
 παραλαβὼν, ἐξ ἀτίμου καὶ καταφρονομένου περιβλεπτον πε-
 15 ποίησεν οὐκ ἐν μακρῷ· δι' ἃ καὶ τῶν εὐγενεστέρων οὐκ ὀ-
 λίγοι ἤχθηοντο δικαίως καὶ ἐδυσχέρανον, ὅτι τὸν μηδεὸς
 ἄξιον μεγάλων τιῶν ἤξιωσε καὶ θαυμασίων. ὦν τὴν ὑπερ-
 βολὴν οὐδὲ αὐτὸς φέρειν δυνηθεῖς, κατὰ τοῦ μετὰ θεὸν πλά-
 20 σατος καὶ ἐκ κοπρίας ἀναγαγόντος, ὥσπερ ὁ Σατὰν κατὰ
 τοῦ θεοῦ πόλεμον κελίηκας, τὸ ὑπήκοον ἐκπολεμώσας, προφά-
 σαι μὲν, ὥσπερ ἐκείνος, τοῦ πρόνοιαν τινα αὐτῶν ποιεῖσθαι,
 τῇ δ' ἀληθείᾳ φθονῶν αὐτοῖς τῆς σωτηρίας. καὶ νῦν ἔξεστιν
 ὄφειν, ὡς αἱμάτων μὲν ἀνθρωπίνων ἐπέπλησας τὰς πόλεις πύ-
 σας Ῥωμαίων· δεσμοτήρια δὲ, καίτοι πρὸς τοῖς οὐσι πολ- C

5. ὀνομασμένῳ P.

agricolis cogenti, mercenariam dedisti operam; et post illum prae-
 fecto Nicolao, cuius idem institutum fuit: et tertio post illos Stra-
 tego appellato, salis curatori; quem ut argento suo et calumpniis
 ac sycophantiis milleque mendaciis ac periuriis tibi usitatis prae-
 fectura apud imperatorem Andronicum seniorein depulisti, ipse eam
 es consecutus. Atque ibi felices tui successus constituerunt. Cum
 iam propter mores agrestes et improbos et infinita nomida, quae
 publice debebas, tibi pereundum esset, imperator noster Cantacu-
 zenus, Syrgianne parario, te inhonorum prorsus et contemptum
 brevi conspicuum reddidit, non paucis de nobilitate id iniquissime
 ferentibus: et iure quidem, quod hominem nullius pretii amplis
 quibusdam et eximiis ornamentis cumularet; quorum praestantiam
 cum nec ipse posses ferre, adversus eum, qui te secundum Deum
 quodammodo finxit et de stercore crexit, velut Satan contra Deum
 arma movisti, cum subiectos in illum exacerbasti, specie, quasi
 illis consuleres, cum revera salutem ipsis et incolumitatem invidere-
 res. Et nunc in propatulo est, quomodo humano sanguine omnes
 Romanorum civitates repleveris Carceres, quamvis multo plu-
 res, quam erant, abs te constructi sint, vincitorum multitudinem

A. C. 1349 λαπλασίῳ κατεσκευασμένα ὑπὸ σοῦ, ὁμως ὑπὲ πλῆθους τῶν δεσμοτιῶν στενοχωροῦνται. ἀρπαγαὶ δὲ καὶ λεηλασίαι καὶ μυρία ἕτερα δεινὰ ὀσημέραι ἐν ταῖς πόλεσι τολμῶνται, καὶ δάκρυα πανταχοῦ καὶ κωκυτοί, καὶ ὁ φειδόμενος οὐδὲ εἷς. ἀλλ' ὥσπερ ὁ Σατανᾶς τοῖς μάλιστα θεῷ προσηκειωμένοις καὶ βελίοσι τῶν ἄλλων δεῖν ἔγνωκε πολεμεῖν, τῶν ἄλλων ἀμελῶν, οὕτω δὴ καὶ σὺ τοὺς ἀρίστους τῶν ἑασταχοῦ πόλεων καὶ δυναμένους τὰ δέοντα συνορᾶν διαφθείρων καὶ κατακόπτων ἀπανθρώπως, τῶν πολλῶν, ὡς οὐδενὸς ἀξίων, οὐδένα λόγον ποιῆ, ὡς ὕστερον ἢ δειλίᾳ καὶ ἀπειρίᾳ τῇ πρόσις

D τοὺς πολέμους βαρβάρους παραδώσων ἢ αὐτὸς κατὰ σχολὴν διαφθερῶν· καὶ ὅλως κοινήν πανωλεθρίαν τοῦ Ῥωμαίων γένους διανοῆ, εἰ μὴ θεὸς κωλύσειε, τὴν μισανθρωπίαν βδελυξάμενος. βασιλεὺς δὲ Καντακουζηνὸς ὁ ἡμέτερος καὶ σὸς δεσπότης, κἄν ἔτι πλείω καὶ δεινότερα ἀγνωμονήσης, ὥσπερ 15 τῶν δούλων οἱ κακοτροπιώτατοι, τὴν ἐκ προγόνων εὐκλειαν ἄχρι νῦν διασώζει καὶ τὴν ἐπιείκειαν καὶ τὴν σεμνότητα τῶν τρόπων, καὶ Ῥωμαίων συμπάντων ἄρχων, καὶ βασιλέως ἔτι περιόντος, οὐδὲν ἤττον καὶ νῦν ἔστι βασιλεὺς. εἰ δέ τι περὶ αὐτὸν συμβέβηκε καὶ δυσχερὲς, θαυμαστὸν οὐδέν· πολλὰ 20

P. 503 γὰρ ὁ παρεληλυθὸς τοιαῦτα χρόνος ἔσχκε παραδείγματα. ἡμεῖς δὲ ἐκείνῳ τὴν πίστιν ἄδολον φυλάξομεν καὶ καθαρὰν, οὐ μόνον περιόντι, ἀλλὰ καὶ τοῖς παισὶ μετὰ τὴν τελευτήν,

B. Σατὰν M. g. ὡς M., καὶ P.

non capiunt. Rapinae et direptiones aliisque mala innumera quotidie in urbibus nefarie perpetrantur. Ubique lacrimae, ubique gemitus, et qui his vacet, nullus reperitur. Sed quemadmodum caco-daemon Deo deditissimos sanctimoniaque supra alios eminentes sibi oppugnandos sumit, ceteros negligit: ita sane tu quoque per omnes urbes optimum quemque, et recti intelligentem disperdens et inhumaniter concidens, vulgi, ut vilis et abiecti, rationem nullam ducis: postea illud aut ex timiditate et imperitia bellandi tua barbaris obiecturus, aut ipse paulatim perditurus: omninoque comunem Romani generis internectionem machinaris, nisi Deus misanthropiam tuam detestatus prohibuerit. Imperator autem Cantacuzenus, noster ac tuus dominus, quamvis plura et deteriora, ut servus sceleratissimus, designaris, acceptam a maioribus suis gloriam usque nunc cum modestia gravitateque morum conservat, et Romanorum universorum adhuc vivo imperatore princeps, nihilo minus etiam nunc imperator est. Cui si quid tristius accidit, nihil novum; multa enim ex antegresso tempore huiusmodi exempla colliguntur. Nos integram ac sinceram fidem non ipsi solum viventi, sed post obitum item filii eius praestabimus: nec bonorum promissio, nec malorum infictio, nec aliud quidquam omnium a fide et caritate

καὶ οὕτε ἀγαθῶν ἐπαγγελίας, οὕτε δεινῶν ἐπαγωγῶν, οὐθ' Ἀ. C. 1342
 ἕτερον τῶν ὄντων τι, τῆς πρὸς ἐκείνον πίστεως δυνήσεται ἀ-
 ποστῆσαι καὶ ἀγάπης. σοῦ δὲ ἐπιστρέψει ὁ πόνος ἐπὶ τὴν
 κεφαλὴν καὶ ἐπὶ κορυφὴν ἢ ἀδικία σου καταβήσεται. τὴν
 5 μὲν οὖν ἀπολογίαν ἔχεις ἤδη παρ' ἡμῶν ἄξιαν τῶν γεγραμ-
 μένων. τοὺς κκομικότας δὲ τὰ γράμματα νῦν μὲν ἀπαθεῖς
 ἀκπέψωμεν κακῶν, τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα κειμένους αἰδού-
 μενοι νόμους, οἱ κακῶς ποιεῖν ἀπαγορεύουσι τοὺς πρὸς ἀπαγ- Β
 γελίας ἤκοντας· ἂν δὲ μετ' αὐτοὺς ἕτεροί τινες ἀφίκωνται,
 10 οἷοῦσαν μὴ ἄνευ πληγῶν καὶ τιμωρίας τῆς δεούσης ἀπαλλά-
 ξοντες." τοιαῦτα μὲν οἱ ἐν Διδυμοτείχῳ ἀντέγραψαν Ἀπο-
 καύκῳ τῷ μεγάλῳ δουκί. ὁ δὲ, ἐπεὶ τὰ γράμματα ἀνέγνω,
 πολλὰ τοῖς γεγραφοῖσιν ἀπειλήσας, ἀπέλευσεν εἰς Βυζάντιον
 καὶ ἐδέξαντο αὐτὸν ὁ, τε πατριάρχης καὶ ἡ συνωμοσία μετὰ V. 405
 15 πολλῶν τῶν κρότων καὶ ἐπαίνων, ὡς καλῶς ἐστρατηγηκότα
 καὶ νενικηκότα Καντακουζηνόν. καὶ αὐτὸς ἤδη φρονήματος
 ὢν ἀνάπλωστος διὰ τὴν στρατηγίαν, ἀνυπέθυνον ἐαυτῷ πα-
 ρείχετο τῶν πραγμάτων τὴν ἀρχὴν καὶ πάντα ἐπραττε καὶ C
 20 ἴδῃ, ἢ αὐτῷ ἐδόκει, τὴν ὑπόκρισιν καὶ τὸ βουλευέσθαι
 20 ἴδῃ ὡς ἀνόνητον ἀπορρίψας. Εἰρήνῃ δὲ βασιλεὺς ἡ Καντα-
 κουζηνὴ ἄμα Μανουὴλ Ἀσάνῃ τῷ ἀδελφῷ, ἐπεὶ οἱ παρὰ
 Ἀποκαύκου τοῦ μεγάλου ἤκοντες δουκὸς ἀπήγγελλον τὰ
 περὶ βασιλείως οἴα συμβαίῃ ἐν Γυναικοκάστρῳ, ὑπώπτενον
 25 σφοδρῶς καὶ ἐκυμαίνοντο. ἐδεδοίμεσαν γὰρ, μὴ τῶν αὐ-

illius nos abstraxerit. Tuus autem labor revertetur in caput tuum
 et in verticem tuum iniquitas tua descendet. Habes dignum abs te
 scriptis responsum. Tabellarios nunc quidem intactos dimisimus
 legum reverentia, quibus illis cavetur. Si alii supervenerint, sciant
 se sine plagis supplicioque condigno haud abituros. Haec qui erant
 Didymotichi, Apocaucho magno duci responderunt: quibus ille per-
 lectis, multa minatus Byzantium abnavigavit, ubi a patriarcha et
 coniuratis cum geminatis plausibus et praeconiis, ut qui praeclare
 implesset ducis officium Cantacuzenumque vicisset, exceptus est:
 qui iam propter ductum exercitum superbia turgidus, rerum summae
 sic praeesse incipiebat, ut rationem nullam referret: simulareque
 amplius et consultare, ut inutilia, spernens, pro libidine faciebat
 et regebat omnia. Irene autem Cantacuzena imperatrix, cum Ma-
 nuele Asane fratre, et ab Apocaucho nuntii venerunt, quid impe-
 ratori apud Gynaecocastrum fieret, quamquam non penitus vera esse
 suspicarentur, tamen vehementer conturbabantur sollicitudinumque
 fluctibus aestuabant. Metuebant namque, ne quidam de illius exer-
 cita clam negotium Annae agentes, opportunitatem hanc et adversam

A.C. 1342 τοὺς τινες συνόντων κρύφα τὰ βασιλίδος Ἀννης πράττοντες, ὡσπερ ἐρμαίου λαβόμενοι τοῦ καιροῦ καὶ τῆς δυσπραγίας βασιλέως, στασιάζειν πείσωσι τὸν δῆμον καὶ τὴν στρατιάν, D καὶ ἀπόληται αὐτοῖς παντάπασι τὰ πράγματα διαφθαρέντα. μάλιστα δὲ ἐν ὑποψίᾳ εἶχον τὸν τε Κομιτόπουλον καὶ Βα-5 τάζην, οἱ τῶν Παλαιολόγου μὲν ἦσαν βασιλέως οἰκετῶν, τότε δὲ ὑπὸ Καντακουζηνοῦ βασιλέως εἰς ἐσπέραν ἐστρατεύοντος ἐπὶ τῆς ἔξω Διδυμοτείχου συνοικίας ἦσαν τεταγμένοι, χιλίων ἕκαστος ἄρχοντες τοξοτῶν πεζῶν· ἦσαν δὲ καὶ πρὸς τὸν δῆμον καὶ τὴν ἄλλην στρατιάν δυνάμενοι οὐ μικροί. 10

P.504 μζ. Δεὰ ταύτας γοῦν τὰς αἰτίας ἐδεδοίκεσάν τε καὶ ἐσκέπτοντο, ἢ χρῆ ἀντοὺς ὑποποιήσασθαι· ἅμα δὲ διενοοῦντο B καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὡς ἀποπειράσοντες, εἰ διὰ τὰ ἀκονοθέντα μὴ παρετράπησαν τὰς γνώμας. ἐδόκει δὲ οὖν εἰς τὴν ὑστερμαίαν πάντων ἐν βασιλείοις συνελθόντων, ἐπὶ τῆς βασιλίδος 15 τὸν Ἀσίανην πρὸς τε τοὺς ἡγεμόνας καὶ τὴν στρατιάν λόγον ἀποτείνειν καὶ ἀποπειρᾶν τῆς ἐκάστου διανοίας. καὶ ἐς τὴν ὑστερμαίαν ἐπεὶ ἦσαν ἐν βασιλείοις πάντες, Ἀσίανης ὁ Μανουὴλ ἐπὶ τῆς βασιλίδος οὕτω τὸν λόγον ἐποιήσατο. „ἄνδρες συστρατιῶται, τὰ μὲν ὑπὸ παρακοιμωμένου τοῦ Ἀποκαίνου 20 πάντες ἀκηκόατε γεγραμμένα πρὸς ὑμᾶς. τὰ μὲν οὖν παρόντα πράγματα ὡς πολλὰς ἐπιδέχεται μεταβολὰς, καὶ ῥᾶδιον C καὶ ἐκ μικρῆς αἰτίας καὶ τὸν συνετώτατον καὶ κατσοτοχασμένον σφαλῆναι, καὶ τὸν ἀπερισκέπτως καὶ ὡς ἔτυχε φερόμε-

sortem imperatoris quasi insperatum lucrum arripientes, seditionem inter populum ac militem concitarent, dareturque res pesti et exitio. Praecipue vero suspicionem Comitopulus et Batatzes movebant, qui imperatoris Palaeologi domestici, tunc a Cantacuzeno in occidentem ducente Didymotichi suburbanis fuerant praepositi, habebantque sub se uterque mille pedites sagittarios et valebant gratia apud populum ac milites plurimum.

47. His de causis timebant, et quomodo eos in officio ac subiectos tenerent, circumspiciebant: simul et de alijs periculum facere cogitabant, ecquid propter audita pristinam voluntatem immutassent. Placuit igitur, postridie, ubi omnes in palatium convenissent, Annem audiente imperatrice duces ac milites pluribus alloqui et cuiusque animum pertentare. Ad hunc itaque modum Manuel Asanes orsus est. Quae Apocachus, sacri cubiculi praefectus, ad nos scripsit, commilitones, omnes intellexistis. Ita praesentem statum multis mutationibus obnoxium esse, levique momento vel prudentissimum et sagacissimum decipi, et improvidum atque a casu et fortuna pendentem etiam praeter opinionem beatum fieri, usu et experientia multa universi didicistis. Quod cum ita sit, non tanta

νον καὶ ἄπιστα εὐτυχεῖσθαι, πάντες ἴστε πολλοὺς ὁμιληκότας Δ. C. 134a
 πράγμασιν. οὐ μὴν διὰ τοῦτο πάντα χρὴ πιστεύειν παρα-
 κωμωμένῳ. ᾧ γὰρ ὅτε βίος ἐπίπλαστος ἄει καὶ σκαιωρίας
 καὶ ἀπίτης γέμων καὶ ὁ λόγος ἐπευσμένος καὶ οὐδὲν οὐδέ-
 5ποτε ἔχων ὄντως, πῶς ἂν τις πιστεύσειε νυνὶ εἰρησθαι τάληθῆ;
 εἰ δὲ καὶ ἀληθῆ τὰ εἰρημένα, ἀλλ' οὐ παντάπασιν, ἀλλὰ
 τοιαῦτα εἶναι τὰ γεγενημένα, οἷα βασιλεῖ μικρὰν δυσχέρειαν
 παρεσχημένα, ῥαδίως πάλιν ἐπανορθωθῆναι. ὑμῶν δὲ εκα-
 10στος νῦν μὲν ἄχρι τῶν πραγμάτων ἔξουρίων φερομένων οὐ-
 ἰοδεμίαν ἔσχε πρόφασιν τὴν τε εὐψυχίαν καὶ τόλμην τὴν ἐν D
 τοῖς δεινοῖς καὶ τὴν σύνεσιν ἅμα ἐπιδείξασθαι καὶ τὴν εὐ- V. 406
 νοίαν, ἣν ἔχει περὶ βασιλέα καὶ τοὺς παῖδας. νυνὶ δὲ ἦδη
 τῶν πραγμάτων παρασχόντων, καὶ πάντας ὁμοῦ καὶ ἰδίᾳ ἔ-
 15καστον καὶ τὴν σύνεσιν καὶ τὴν εὐβουλίαν ἐπιδείκνυσθαι
 ἵσχυρῶν καὶ ἐπὶ τοῖς ἔργοις φαίνεσθαι ὁμοίους, ὡς, ἂν ἀπῶσι
 τὰ πράγματα, τῶν λόγων οὐδέων ὄντων. τὰ μὲν οὖν ἔργα
 ὕστερον ἐπιδείξομεθα, ἥνικα ἂν δέη· νυνὶ δὲ ἀναγκαῖον γνώ-
 20μην ἕκαστον εἰσάγειν, ἣ χρὴ τραπομένους, σφᾶς τε αὐτοὺς
 καὶ τὴν ἄλλην πόλιν διασώζειν. οὐ γὰρ ἡσυχάσειν οἴομαι
 25σοπαρακοιμώμενον, ἀλλὰ ταχέως ἡμῖν ἐπιστρατεύσειν, εἴγε ὄν- P. 505
 τως ἄληθῆ τὰ περὶ βασιλέως εἶη εἰρημένα." Ἀσάνης μὲν
 οὖν τοιαῦτα ἐπαύσατο εἰπών. Κομιτόπουλος δὲ αὐτίκα ὑπὸ
 προθυμίας καὶ τῆς περὶ βασιλέα εὐνοίας κινήσει, ἀναστὰς

fides Apocaucho habenda est. Cui enim vita semper simulata pra-
 vitatisque ac fallaciae plena et sermo mendax nihilque probum ac
 sincerum unquam continens, qui tandem cum nunc vera dixisse
 quinquam crediderit? Sed demus vera esse: at non omnimodis; sed
 talia, quae cum imperatori parvum dederint incommodum, parvo
 negotio corrigi possunt. Vestrum autem unusquisque usque in hanc
 diem, dum res secundum cursum sine aliqua offensione tenuerunt,
 magnanimitatis ac fortitudinis suae in rebus turbidis, prudentiae
 item caritatisque, qua imperatorem et filios eius comprehenderet,
 ostentandae occasionem nullam nactus est. Nunc, quoniam se ob-
 tulit occasio, et omnes simul et scorsum quemlibet, quantum intel-
 ligentia consilioque possit, ipso etiam facto demonstrare oportet:
 verba enim, si facta desint, nihil valent. Sed ad facta postea, quando
 opus fuerit, veniemus. In praesens singuli sententiam explicare
 debent, quid agamus, ut nos ipsos reliquamque urbem conservemus.
 Etenim cubiculi praefectum non quieturum, sed propediem
 hostiliter in nos iturum existimo: modo plane certa sint, quae de
 imperatore narrantur. His dictis, Asanes tacuit. Comitopulus, quo
 erat studio imperatoris incensus, in medium prodiens, hunc in mo-
 dum disseruit. Neminem ego vestrum, quotquot adestis, fugere

A.C. 1342 καὶ παρελθὼν εἰς μέσους, ἔλεξε τοιαύτα. „οὐδένα ὑμῶν, ὅσοι πάρεστε νῦν, οἶμαι ἀγνοεῖν, ὡς βασιλέως ἔτι περιόντος τοῦ μακαρίου τοῖς οἰκείοις συνεξηταζόμεν καὶ τοῖς πολλῆς παρ' ἐκείνου καὶ τῆς εὐμενείας ἀπολαύουσι καὶ τῆς προνοίας. καὶ αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπέλιπον, τόγε εἰς ἐμὲ ἦκον, τοῦ μὴ τῆς⁵ προσήκουσαν εὐνοίαν εὐγνώμονι δούλῳ ἐπιδεικνυσθαι. οὐ μὴν διὰ τὸ ἐκείνον ἐξ ἀνθρώπων γεγονέναι νυνὶ μεταβαλὼν, τοῖς Β ἐκείνου παισὶ δεῖν ἔγνων πολεμεῖν, ἀλλὰ τὴν ὁμοίαν γνώμην καὶ νῦν ἔτι διατηρῶ. ὄρων δὲ βασιλέα μὲν τὸν Καντακουζηνὸν δίκαια καὶ λυσιτελῆ τοῖς παισὶ βασιλέως ἡρημένον πράι-¹⁰ τειν, Ἀπόκαυκον δὲ τὸν παρακοιμώμενον πολλὰς κατ' αὐτοῦ διαβολὰς καὶ συκοφαντίας συνεσκευακότα καὶ ἄλλους προσεταιρισάμενον πονηροτέρους ἀνθρώπους καὶ διεφθορότας καὶ βασιλίδα ἐξηπατηκότας καὶ τουτοῖσι τὸν πόλεμον τὸν μυρίων αἴτιον κακῶν νῦν τε ἄχρι γεγενημένον καὶ ἔτι πλειόνων ἐσο-¹⁵ μενον πολλῆ κεκινηκότας, εἰ μὴ θεὸς ἄνωθεν κατασβέσει, ἐμίσησά τε τὴν πονηρίαν αὐτῶν καὶ βασιλεῖ μᾶλλον ἔκρινα δίκαιον προσέχειν, ὡς δίκαιά τε ἅμα καὶ βασιλέως τοῖς παισὶ συμφέροντα καὶ πᾶσιν ὁμοῦ Ῥωμαίοις διανοουμένην. νυνὶ δὲ, ὡς ἀκούομεν, δυσκόλοις τύχαις ἐκείνου χρησαμένου διὰ τῶν συνόντων τὴν ἀποστασίαν καὶ πρὸς τὸν Τριβαλῶν δυνάστην ἀφιγμένον, οὐ δίκαιον ἡμᾶς καταπεσεῖν, οὐδὲ πρὸς στάσεις καὶ διαφορὰς χωρήσαντας, ἀνδραπόδων δίκην σφᾶς αὐ-

1. καὶ om. P. 2. πάρεσται P.

arbitror, me imperatoris beatæ recordationis domesticum, et quidem carum illi acceptumque fuisse: nec vicissim a me (quantum quidem præstare potui) quidquam in amore a probo fidelique seruo domino suo remetiendo prætermissum meminî. Nec quia ille ab hominibus abiit, ego alius factus, illius filiis bellum inferre decrevi, sed eandem mentem etiam nunc gero. Cum autem animadvertam, Cantacuzeno propositum esse ea persequi, quæ nec a iustitia aliena, et illis utilia sint, contra Apocauchum, cubiculi præfectum, multas in eum calumnias et sycophantias consuisse aliosque impuros ac sceleratos assumpsisse, qui et Augustam circumscripserunt et hocce bellum incenderunt, unde iam mille calamitates natae et plures his nascituræ sunt, nisi Deus de coelo id restinxerit, eorum improbitatem execratus, Cantacuzenum potius, et virum iustum et defuncti imperatoris liberis Romanisque universis consulentem, mihi sequendum censui. Quem cum modo in misera et acerba fortuna sua (utpote a suis proditum) ad Triballorum principem profectum audiamus, haud æquum est nos labascere et ad seditiones atque dissidia conversos, pro mancipiis nosmet hostibus turpiter dedere, sed animis consentientes, imperatrici Irenæ ac nobis mutuo sacramenta

τοὺς τοῖς πολεμίοις καταπροδοῦναι, ἀλλὰ συμφρονησάντας, A. C. 1342
 ὄρκους δοῦναι βασιλίδι καὶ ἀλλήλοις, ἧ μὴν μηδένα μῆτε δι'
 ἀγαθῶν πολλῶν ἐπαγγελίαν, μῆτε δι' ἐπαγωγὴν πολλῶν δει-
 νῶν, ἧ βασιλίδι καὶ παισὶν ἧ ἀλλήλοις ἐπιβουλεύσειν· ἀλλ'
 5 εὐμύνεσθαι τρόπῳ παντὶ τοὺς πολεμίους μίαν γνώμην ἔχοντας
 καὶ τὴν πίστιν ἄδολον καὶ καθαρὰν φυλάττειν βασιλεῖ. πέμ- D
 πειν δὲ καὶ τὴν ταχίστην πρὸς ἐκεῖνον ἄνδρας, οἱ διδάξουσιν,
 ὡς ἡμεῖς ὑπὲρ ἐκείνου καὶ φιλιτάτων καὶ τῆς γυναικὸς πάν-
 τα καὶ πράττειν καὶ ὑπομένειν ἐγνωκάμεν ἄχρι παντὸς, ἐν αὐ-
 10 τῷ τε ἧδοίτο τοιαῦτα περὶ ἡμῶν ἀκούων καὶ ἡμῖν πολλὴν
 εἰδέη χάριν τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας. οὐδὲ γὰρ μικρὰν τινα
 οἶσθαι ἐκεῖνον τὴν περὶ ἡμῶν φροντίδα ἔχειν χρῆ, ἀλλὰ
 πολλοῖς παλαίειν λογισμοῖς ὑποπτεύοντα, ὥσπερ εἰκὸς, μὴ
 πρὸς τοὺς ἀγῶνας ἀποκνησώμεν." τοιαῦτα μὲν ὁ Κομιτό-
 15 πούλος εἶπεν. εὐθύς δὲ μετ' ἐκεῖνον ὁ Βατάτζης ἐπήγει τε P. 506
 τὰ εἰρημένα καὶ ὡς μηδενὸς ἐνδέοντα, μῆτε πρὸς σύνεσιν,
 μῆτε πρὸς εὐβουλίαν, ἐπεψηφίζετο καὶ αὐτὸς καὶ ἐπέσπευθε
 τοὺς ὄρκους. Εἰρήνη δὲ ἡ βασιλὶς καὶ ὁ ἀδελφὸς Ἀσάνης
 τὴν Κομιτοπούλου παραινεσὶν νομίσαντες θεόθεν κεινησθαι,
 20 οὐδ' εἰς πᾶσι παράκλησις πρὸς τοὺς ἀγῶνας τὸ τοὺς ὑποπτενο- V. 407
 μένους τουτουσὶν οὕτως ἔχοντας εὐνοίας φαίνεσθαι πρὸς βα-
 σιλέα, τῶν πολλῶν ἀναπνεύσαντες φροντίδων καὶ ἐπιψηφισά-
 μενοι τὴν βουλήν, ἐπειδὴ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἐδόκει, τοὺς

dicere, nullum nostrum neque honorum multorum pollicitatione
 illectum, neque multorum malorum invectione compulsum, illi eius-
 que liberis aut inter nos insidiaturos: sed omni ratione et una
 mente in hostem pugnaturus, fidemque germanam ac puram impera-
 tori servaturos. Quin etiam certos homines celeriter ad eum mit-
 tendos iudico, qui doceant, nos pro ipso carissimisque eius filiis
 et uxore omnia semper et facere et pati constituisse: ut de nobis
 haec audiens laetetur deque tanta benevolentia gratias agat. Nec
 enim parum de nobis sollicitum esse credendum est, sed variis dis-
 tractam cogitationibus suspicari, ut est verisimile, nos ignavia tor-
 pentes, certare amplius non audent. Hactenus Comitopulus: quem
 mox excipiens Batatzes, et dicta laudare et ut prudentissima atque
 consultissima suffragio suo approbare et iuramenta urgere. Irene
 vero imperatrix et Asanes frater, Comitopuli cohortationem ex di-
 vino afflatu exstitisse rati, ut ad dimicandum omnes acuerent, (pro-
 pterea quod qui prius suspecti erant, tantam nunc erga imperato-
 rem animorum inclinationem praeferebant,) magnis levati angoribus,
 cum et ceteri idem omnes sentirent, sacramenta concipi iusserunt:
 primusque se imperatricis frater obligavit. Interea quidam, Bratilus
 nomine, ab imperatore adveniens, non ille quidem litteras, sed ce-

A.C. 1342 ὄρκους ἐκέλευον τελεῖσθαι· καὶ ἐτελοῦντο, πρώτου τοῦ τῆς Β βασιλίδος ἀδελφοῦ ὁμομοκότες. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐτελεῖτο, ἦκει τις ἐκ βασιλέως Μπρατίλος ὄνομα, ὃς γράμματα μὲν οὐκ εἶχε, κηρὸν δὲ ἐσφραγισμένον τῷ δακτυλίῳ τοῦ βασιλέως ἀξιοπιστίας ἔνεκα. καὶ πρώτα μὲν προσηγόρευε βασιλίδα πα-5 ραστὰς, ἔπειτα καὶ τοὺς ἄλλους ἐκ βασιλέως, διηγείτο τε τὰ περὶ Γυναικόκυστρον, οὐχ ὃν ἐγένετο τρόπον, ἀλλ' ὑφειμένως μάλιστα καὶ ὡς ἂν ᾔετο οὐ σφόδρα θορυβῆσειν. πρὸς τοῦτο γὰρ ἔφρασε παρὰ βασιλέως ἐκπεμφθῆναι. ἔπειτα καὶ τοῦτο προσετίθει, ὡς ταραχῆς οὐ μικρᾶς, περὶ τὴν βασιλέωσι 10 στρατιᾶν γεγενημένης καὶ πρωτοστράτορός τε καὶ ἄλλων ἀποστάντων διὰ τὸ μὴ τὴν οἴκοι ζημίαν φέρειν δύνασθαι, περὶ Κράλη πνθόμενος, ὃ βασιλεὺς ὡς διατρίβει ἐγγὺς, γένοιτο πρὸς αὐτὸν κατὰ φιλίαν παλαιάν· ἐκείνου δὲ ἀδμῆτως ὑπο- 15 δεξαμένου καὶ μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης καὶ εὐνοίας καὶ ἰσχυρῆς στρατιᾶν πολλῆν τε καὶ ἀγαθὴν παρεσχήμενον κατὰ συμμαχίαν, νῦν πρὸς ὁδοιπορίαν εἶναι οἶσθαι καὶ ἀφίξεισθαι μετὰ μικρόν· αὐτὸν δὲ πεμφθῆναι πρότερον ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγενημένα, ὡς ἂν μὴ διεφθαρμένως πνθόμενοι καὶ μετὰ πολ- 20 λῆς προσθήκης θορυβῆσθε. ἡξίου τε μὴ μέλλειν, ἀλλὰ παρ- ρασχομένους γράμματα περὶ αὐτῶν ὅπως ἔχουσι δηλοῦντα, αὐθις εἰς βασιλέα ἀποπέμπειν. πολλὴν γὰρ αὐτῷ περὶ αὐτῶν φροντίδα εἶναι, καὶ τοῦ παντός τιμᾶσθαι τὸ πνθῆσθαι 25 D τι περὶ αὐτῶν. ἔφρασε δὲ καὶ παρὰ βασιλέως γράμματα

ram annulo eius signatam fidei causa afferebat. Hic primus imperatricem adiens, salutem dicit: deinde alios quoque verbis imperatoris salutem: et de Gynaccocastro narrat (cuius gratia se missum autumabat) non ut revera contigerant, sed obiter admodum et quomodo non multum terroris sese daturum existimabat. Adiiciebat, turbatione non modica inter milites suborta, post protóstratoris aliorumque secessionem, quod domestica damna ferre non potuissent, audito Cralem hand procul abesse, imperatorem pro veteri amicitia ad eum profectum esse: ibi libenter valdeque comiter et benevole susceptum et auxiliariis copiis magnis ac fortibus actum esse: putareque se, nunc iter versus Didymotichum tenere et brevi coram affuturum, seque praemisum, ut gesta nuntiaret: ne, si aliter quam pro veritate et multis cum additamentis audirent, turbarentur. Neo cunctandum, sed datis sibi de statu ipsorum litteris, ad imperatorem se remittendum affirmabat, qui in multa de ipsa cura verteretur: quippe cui in eo sint omnia, ut res eorum cognoscat. Aiebat item, epistolam se ab eodem accepisse, eadem, quae narrasset, continentem. Ceterum multis per viam occurrentibus, timuisse, ne interceptus, propter eam aliquid calamitatis perpe-

λαβεῖν, ἃ καὶ αὐτὸς εἶπε περιέχοντα· πρὸς τὴν ὁδοιπορίαν A.C. 1342
 δὲ κολλῶν συντυγχάνοντων, δείσας μὴ ἄλῳ καὶ αὐτὸς τε δι'
 ἐκεῖνα εἰς πείραν ἔλθῃ πολλῶν κακῶν καὶ ἡ πρῶξις κωλυθῆ,
 τὰ γράμματα ἀφανίσαι, τὴν σφραγίδα δὲ μόνην ἀξιοπιστίας
 ἕνεκα φυλάξαι, δυναμένην ἐπὶ τὴν κόλλα τοῦ στόματος τοῦς
 ἐρευνητάς διαδιδράσκειν. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα λέγων ἐπι-
 στεύετο, καὶ πολλὴν παρείχετο παραψυχὴν καὶ τὸ πολὺ τῆς
 ἀδυναμίας ἐπεκούφιζεν. ἤδεισαν γὰρ αὐτὸν οὐδὲ πρότερον εὐ-
 φρῶς ἔχοντα διὰ κορυφότητα περὶ τὰ πλάσματα συντιθέναι.
 10 ἰατὰ δὲ οὐκ ἦσαν, ὥς ἀπήγγελλεν. ἀλλ' ἠνίκα ἐν Γυναικοκά-
 στρῳ ἡ περὶ βασιλέα ἐγένετο ἀποστασία καὶ σύγχυσις δεινὴ
 καὶ ἀταξία ἦν περὶ τὴν στρατιάν, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς παρῆν εἰς P. 507
 τοῦτο τεταγμένος σὺν πλείοσιν ἑτέροις τοιούτοις, ἐν' εἰ ποῦ
 θέοιτο βασιλεὺς ἀγγελίαν κρύφα πέμπειν, αὐτὸς διακομίζοι
 15 διὰ τὴν εὐτέλειαν λαυθάνων, προσελθὼν ἐδεῖτο βασιλέως,
 ἐπεὶ μὴ γράφειν δύναιτο διὰ τὴν ἀκαιρίαν, σφραγίδα παρέ-
 χειν ἐκ τοῦ δακτυλίου, ἐν' ἣ πιστεύεσθαι ἀπαγγέλλοντι τοῖς
 ἐν Διδυμοτείχῳ περὶ τῶν γεγενημένων· νομίσας δὲ καὶ ὁ
 βασιλεὺς προσήκοντα εἰρηκέναι τῷ καιρῷ, παρείχε. Μπρα-
 20 τίλος μὲν οὖν τοιαῦτα τοῖς ἐν Διδυμοτείχῳ ἀπαγγέλλας, γράμ-
 ματὰ τε αὐθις παρὰ βασιλίδος καὶ τῶν ἄλλων λαβὼν, ἔρχετο B
 πρὸς βασιλέα.

μῆ. Ὁ δὲ ἐπὶ τῆς ἔξω Διδυμοτείχου συνοικίης δῆμος V. 408
 οὐ πολλῷ ὕστερον οὐκ ἀνεκτὸν ἠγούμενοι, εἰ μὴ τὰ ἴσα καὶ αὐ-

14. διακομίζει P. 15. λαυθάνων P.

teretur et negotium ad nihilum caderet, atque ideo concidisse; signum solum, fidei faciendae retinuisse, quod cavo oris inditum, scrutantes posset effugere. Eius dictis solatii ac levamenti plenis adiuncta fides, quod scirent hominem nec alias ad mendacia ex levitate componenda ingeniosum fuisse. Res vero secus erat, quam ille memoraverat. Quando enim Gynaecocastri ab imperatore defectio tantaque confusio ac perturbatio incidit, quoniam et ipse aderat, cum pluribus sui similibus ad hoc constitutus, ut, si quo opus esset imperatori occulte mittere litteras, ipse ferret, qui propter vilitatem quam facile lateret, accedens rogavit, ut, quoniam tempore exclusus scribere litteras non posset, signum ex anulo impressum daret, quo sibi gesta memoranti Didymotichenses crederent. Tempestive locutum arbitratus imperator ita fecit. Bratilus ergo his Didymotichum nuntiatis, rursus ab imperatrice ceterisque accepta epistola ad imperatorem est reversus.

48. At plebs suburbana Didymotichi non multo post minime ferendam putans, si non etiam alios populos aemulata, potentes interficeret, praefectis imprudentibus, noctu ad tumultum inter se

A.C. 1342 τοὶ τοὺς ἄλλοις δῆμοις δρῶν καὶ διαφθείρουσιν τοὺς δυνατοὺς, Ἰωάννου ἀρχόντων αὐτοῖς μὴ συνειδότην, τυκτὸς ἐπὶ τὴν στάσιον ἀλλήλους παρορμήσαντες καὶ καθοπλισάμενοι ὡς εἶχον πάντες ἅμα ἔφ' πρὸς τὰς πύλας ἐλθόντες, ἐπειχομάχων καὶ πάντας ἠπειλοῦν ἀποκτείνειν τοὺς ἔνδον, εἰ μὴ ἔκόντες προσχωροῦσιν· οὕτω γὰρ ἂν μόλις φείσεσθαι μὴ ἀποκτείνειν. Ἀσάνης δὲ καὶ ἡ ἔνδον στρατιὰ ἠγησάμενοι δεινὸν, εἰ μετὰ τῶν ἐκ Βυζαντίου καὶ τῆς ἐκ τῆς ἄλλης ἀρχῆς Ῥωμαίων στρατιᾶς καὶ παρὰ τῶν οἰκείων πολιορκουῖτο, ὀπλισάμενοι καὶ αὐτοὶ καὶ ἀνοίξαντες τὰς πύλας συνεπλέκοντο τῷ δήμῳ ἐξελεῖσθόντες. ἐκεῖνοι δὲ οὐδὲ πρὸς ὀλίγον ἀντισχόντες πρὸς τὴν μάχην, ἔφηνον ὡς εἶχον, παῖδας καὶ γυναῖκας μόνως ἀναδραβόντες καὶ δισκεδάσθησαν κατὰ τὰς ἄλλας πόλεις, μηδὲν ἐπιπερόμενοι ὧν εἶχον· πλὴν τινῶν ὀλίγων, οἱ διὰ τὸ μὴ συμμετσαχηκέναι τῆς στάσεως τοὺς ἄλλοις μένειν συνεχωροῦσθαι ἐπὶ τῶν οἰκιῶν. ἡ στρατιὰ δὲ τὰς οἰκίας τῶν φηγόντων διεπόρθουν καὶ πάντα εἰσεκόμιζον ἐντὸς τειχῶν. ὀλίγη δὲ ὕστερον καὶ τὰς ξυλώσεις καθαιροῦντες, ἐχρῶντο πρὸς τὸ πύρ, ὑπὸ τῶν ἐν Βυζαντίῳ ἤδη πολιορκούμενοι. ἡ γὰρ ἐκ Βυζαντίου στρατιὰ, ἄχρι μὲν οἱ ἔξω Διδυμοτείχων πρὸς τοὺς ἔνδον ὠμοφρόνουσιν, οὐδὲ ἐγγὺς γενέσθαι ἐπεχείρουν, ἀλλὰ εἰσβάλλοντες, τὰ πόρρω διεπόρθουν καὶ ὡς τάχιστα ἀνεχώρουν. ἐπεὶ δὲ ἡ στάσις γένοιτο καὶ ἐκπολεμοθεῖεν τοὺς ἔνδον οἱ ἐκτὸς, αὐτοὶ τε ἐφθάρησαν παντάπασιν ἀνάστα-

cohortati armatique ut poterant, omnes bene mane ad portas procedunt, muris oppugnationem inferunt: minantur oppidanos omnes perempturos, nisi se dediderint; sic enim vix tamen manus a caede cohibitueros. Hic Asanes et praesidium rem periculosam rati, nisi praeter Byzantios et alios aliunde ex imperio contractos etiam a domesticis obsiderentur, accincti et ipsi, portis apertis cum populo conficturi erumpunt. Qui nec aliquamdiu saltem impetum sustinens, fugit ut potuit, filiis et uxoribus tantum assumptis: nihilque aliud rerum suarum secum asportans, per alias urbes dissipatus est. Paucis, quod seditionis participes non fuissent, domicilia sua habitare permissum. Milites, fugitivorum domibus direptis, totam praedam in urbem intulerunt. Brevi intervallo etiam materiationem destruentes, ea a Byzantiis iam obsessi ad focum usi sunt. Nam Byzantii, quamdiu Didymotichenses suburbani cum oppidanis voluntatibus congruebant, ne pedem quidem propius ferre audebant: sed remotiora agri depopulantes, properato se in stativa recipiebant. Tumulta autem et seditione confata, suburbani urbanos hostilem in modum aggressi, et ipsi omnino sedibus suis pulsati perierunt, et urbani, imminutis magnopere viribus, pugna hostibus pares amplius

τοι γεγεννημένοι, καὶ οἱ ἔνδον τὸ πολὺ τῆς δυνάμεως ἕφαιρε- A. C. 1341
 θέτες, ἀσθενεῖς τε ἦσαν καὶ οὐκέτι πρὸς τοὺς πολεμίους ἀξι- P. 508
 ὄμαχοι. ὄθεν κακῆνοι ἐπιόντες καὶ στρατοπεδεύομενοι ἐγγύς
 διεκατέρηρον. οἱ μέντοι ὑπολειπόμενοι τοῦ δήμου ἐν Διδυ-
 μοτείχῳ, τῶν οἰκημάτων ὑπὸ τῆς στρατιᾶς καθαιρεθέντων,
 ἀπὸ τοὺς λίθους ἐκκαθαίροντες, πρὸς λαχανισμὸν ἐχρῶντο
 τῷ χωρίῳ. καὶ τέλος ἤδη εἶχε τὸ περὶ τοῦ χωρίου τούτου
 τῷ μητροπολίτῃ τῆς αὐτῆς πόλεως ὀλίγῳ πρότερον προειρη-
 μένον. ἔτι γὰρ Καντακουζηνῷ τοῦ βασιλέως πρὸς τὴν εἰς
 101ην ἐσπέραν ἐστρατείαν παρασκευαζομένου, ἐδόκει δεῖν διὰ
 τὸν πόλεμον περὶ τὴν ἔξω συνοικίαν τάφρον περιελαύνειν, B
 ἵνα μὴ θάδια ἢ εἰσόδος τοῖς πολεμίοις εἴη, εἴ ποτε ἐσβάλοιεν.
 διανενημένης δὲ τῆς τάφρου κατὰ πατρίδας παντὶ τῷ δήμῳ,
 ὥστε ἀνορύττειν, καὶ τοῖς ἐν τῷ κλήρῳ τῆς ἐκκλησίας πᾶσι
 15 παρίεχοτο μερίς. δυσχεραίνοντων δὲ ἐκείνων διὰ τὸ ποιεῖν
 καὶ προσαγγελλόντων τῷ μητροπολίτῃ τοὺς ἐπὶ τὰ ἔργα ἀ-
 ναγκάζοντας, „οὐδὲν μὲν” εἶπεν ἐκεῖνος „τὰ τοιαῦτα πρὸς τὸν
 πόλεμον λυσιτελήσει. μετ’ οὐ πολὺ γὰρ ὁ περιποιῶνται χω-
 ρίων πρὸς λαχανισμὸν ἐπιτηδείως ἔξειν. τοῦ δὲ μὴ δοκεῖν
 20 αὐτοὺς τοῦ κοινῆ λυσιτελοῦντος ἀμελεῖν, ἐκέλευε τὰ ἐπιτε-
 ταγμένα πράττειν. ὦν ὀλίγῳ ὕστερον ἐκβάτων, ἀνεμιμνή-
 σκοτό τε οἱ ἐν Διδυμοτείχῳ καὶ ἐθανύμαζον τὸν ἄνδρα τῆς C
 προαγορεύσεως. οἱ μέντοι παρὰ Κράλῃ βασιλεῖ τῷ Καντα- V. 409
 κουζηνῷ ἐπιτεταγμένοι συμμαχεῖν, ἐπεὶ παρεσκευασμένοι ἦ-
 25 θη ἦσαν καὶ ἔμελλον ἔργον ἔχεσθαι, τῷ σφετέρῳ δυνάστη

non erant. Unde illi, Byzantii inquam, propius accedere et locatis
 castris perseverare non dubitarunt. Ex Didymotichensibus suburba-
 nis restantes, vicinorum aedibus a milite cersis, ipsi lapides et
 rudera efferebant et per areas illas oluscula serebant. Et iam eve-
 nerat, quod de hoc loco ipsius urbis metropolita non ita pridem
 vaticinatus fuerat. Nam dum se Cantacuzenus ad expeditionem occi-
 dentalem adhuc instrueret, suburbana ad hostem arcendum fossa
 debere circumdari decernebat. Tributim igitur toti populo et cler-
 icis ecclesiae ad fodendum pars describebatur. Quibus, clericis pnta,
 labores indignantibus et exactores operum ad episcopum deferenti-
 bus, ille hanc fossam bello nihil profuturam praedixit. Quem enim
 locum servare et custodire niterentur, brevi oleram sationi idoneum
 habituros. Verumenimvero ne commodum publicum parvi pendere
 videretur, iussit imperata fieri. Cum non diu post eventus respon-
 disset, Didymotichenses in memoriam praedictionis regressi, virum
 de ea suspexerunt. Porro a Crate Cantacuzeno adiuvando designati
 iamque parati et ad opus accessuri, dominum suum conveniunt,
 haud utile se et illum sibi met ipsis consilium inivisse autumant,

A.C. 1342 προσελθόντες, οὐ λυσιτελοῦντα ἔφασαν σφᾶς τε αὐτοὺς κακί-
νον βεβουλεύσθαι περὶ ἑαυτῶν, οὕτως ἀπερισκέπτως τὸ κρά-
τιστον τῆς αὐτῶν δυνάμεως ἐγχειρίσαντας Καντακουζηνῶ τῷ
βασιλεῖ. εἰ γὰρ ἐκεῖνος διαλύσεις θέμνος πρὸς Ἄνναν τῆν
βασιλίδα, κρύφα ἐπιβουλεύσειεν αὐτοῖς καὶ διαφθερεῖ μὴ προ-⁵
αισθημένους τὴν ἐπιβουλήν, π' λοιπὸν ἢ ἐπανελθόντα παῖδας
καὶ γυναῖκας ἄγειν ἐπὶ δουλείᾳ καὶ τὴν ἄλλην ἅπασαν Τρι-
Dβαλῶν ἀρχὴν ὑποποιεῖσθαι; δι' ἃ οὐ χρῆναι χωρὶς ὁμηρέων
ἐκείνῳ συμμαχεῖν· ἀλλ' εἴ τι δέοιτο τῆς αὐτῶν ἐπικουρίας,
τὸν νεώτερον τῶν υἱῶν ὁμηρεύσοντα καταλείπειν παρ' αὐτοῖς.¹⁰
οὕτω γὰρ προθύμως συστρατεύσεσθαι καὶ μηδεμίαν πρὸς τὸ
μέλλον πονηρὰν ἐλπίδα σχήσειν. Λίβερρος δὲ ἰδίᾳ ἐδέετο
Κράλη, πείθειν βασιλέα τὴν ἐκείνου θυγατέρα Μανουήλ τῷ
νεωτέρῳ υἱῷ κατεγγυᾶν· πυθέσθαι γὰρ περὶ Συργῆ, ὡς δια-
λύσεις τὸν γάμον θυγατρὸς διὰ τὸν πόλεμον, ἣν ἔτι περιόν-¹⁵
τος Ἀνδρονίκου βασιλέως τούτῳ δὴ κατηγγύησε τῷ Μανουήλ.
καὶ ἐδόκει κακείνῳ δίκαια καὶ συμφέροντα ἀξιῶν τοὺς στρα-
τηγούς. διὸ καὶ ἀπήγγελλε βασιλεῖ τὰ παρ' ἐκείνων εἰρημ-
P. 509α καὶ συνεβούλευε πείθεσθαι αὐτοῖς, τοῦτον τὸν τρόπον
προθύμως συστρατευσόμενοις. ἐδέετο τε ἰδίᾳ καὶ περὶ Λι-
βέρου τῆς θυγατρὸς ἐπὶ γάμῳ συνάπτειν τῷ υἱῷ, καὶ μὴ
τὸ διάφορον ἀμφοῖν τῆς εὐδοξίας, ἀλλὰ τὴν συντέλειαν, ἣν
πρὸς τὰ παρόντα συντελέσειε, σκοπεῖν. πρὸς γὰρ τῷ καὶ τοῖς
ἄλλοις Τριβαλοῖς πρὸς ἡδονὴν τὸν γάμον εἶναι τοῦ παιδός,

13. Κράλη P. 19 τὸν om. P.

quando tam incaute florem ac nervum potentiae suae Cantacuzeno tradidissent. Si enim pace cum Anna imperatrice clam composita, ipsis insidietur, nec insidias praesentientes occidat, quid reliquum, nisi ut regressus liberos et coniuges eorum in servitutem abripiat, universumque Triballorum principatum sibi subiiciat? Ideo tum de-
mum iuvandum (si ipsorum egeat auxilio) quando iuniorum filiam apud eos obsidem reliquerit: sine obsidibus non iuvandum. Sic enim cupide una militaturos nullamque in futurum malam spem de eo concepturos. Liberus autem privatim Cralem orare, imperatori auctor esset, ut is Manuelli, iuniori filio, ipsius Liberi filiam desponderet; audisse enim, Syrgen sponsalia inter eius filiam et Manuelem hunc, cui eam, Andronico imperatore adhuc in vita maneat, despondisset, belli causa rescidisse. Et videbantur Crali quoque duces aequum et bonum postulare. Quamobrem quid velint, imperatori renuntiat: hortatur, ut eis obsecundet: hac enim ratione impigre militaturos. Separatim vero de Liberi filia cum filio eius nuptiis consocianda rogat et monet, ne quod sit inter ambos ex generis claritate discrimen, sed quantum in praesens efficere hac via

ἔτι καὶ Αἰβέρον αὐτὸν οὐ σύμμαχον ἔξειν ἔτι καὶ φίλον, ἀλλὰ A.C. 1342
δοῦλον ἀκριβοῶς καὶ πάντα προησόμενον προθύμως ὑπὲρ τῶν
αὐτῷ λυσιτελούντων· οὕτω γὰρ ἐπαγγέλλεσθαι καὶ αὐτόν.
ἔδοκει μὲν οὖν πολλὴν ἐπιείκειαν καὶ εὐγνωμοσύνην τὸ τοι-
δοῦτο Κράλῃ συμμαρτυρεῖν, εἰ τοῦ παρ' αὐτῷ δυνατωτάτου
βασιλεῖ προστιθεμένου καὶ οὕτω φανερωῶς ὑπὲρ ἐκείνου πάν- B
τα ποιήσειν ἐπαγγελλομένου, εἰ πείθοιτο μόνον τὴν ἐκείνου
θυγατέρα συνοικίζεῖν τῷ υἱῷ, μὴδ' ὑποπτεῦειν αὐτὸς, μήτε
κωλύειν ἐπεχειρεῖ, συνέπραττε δὲ μᾶλλον. τοῦτο δὲ οὐ μᾶλλον
107ης ἐπιεικειᾶς Κράλῃ ἦν, ἢ τῆς Αἰβέρον περιουσίας καὶ τοῦ
μεγάλα δύνασθαι παρὰ Τριβαλοῖς, ὥστε καὶ αὐτὸν Κράλῃ
προσκραοῦεν ὀφρῶδεῖν. ὁ μὲν οὖν Κράλης τοιαῦτα πρὸς βα-
σιλέα διεξήει, παρόντος καὶ Αἰβέρου. βασιλεὺς δὲ ἐπέειπετο
πρὸς ἀμφοτέρω λυσιτελοῦντα δρῶν ἐν τῷ παρόντι, καὶ τὴν τε
15ὑπόψιαν ἀποθεῖτο, ὡς ἀδικήσεις ποτε καὶ ἐπιβουλεύσεις τοῖς C
συμμάχοις. οὐ γὰρ τοιαύταις αὐτὸς ἐπίστασθαι τοὺς φίλους
ἀμείβεσθαι εὐεργεσίαις, ὅπου γε καὶ τοῖς πολεμοῦσι φανερωῶς
οὐδέποτε ἐπιβουλεύων ἐφάνη. καὶ τὸ πρὸς Συργὴν κῆδος οὐκ
αὐτὸς διαλύειν πρῶτος ἔφρασκεν, ἀλλ' ἐκείνου ἀπειπαμένου,
20ιομηδεμίαν αἰτίαν εἶναι, εἰ καὶ αὐτὸς ἑτέραν τῷ υἱῷ ἀρμόσει-
ται. καίτοι γε οὐδ' εἰς τοσοῦτο δεσμῶν ἦκειν τὸν γάμον, ὥσ-
τε μὴ ἐξεῖναι διαλύειν εἰ γὰρ μέχρι δρκων προεχώρει, ἐξ
οὐδεμιᾶς ἂν αἰτίας ἐπεχείρησε διασπᾶν αὐτὸς. τοιγαροῦν ἀφιέ-

11. Κράλῃν add. M.

possit, intueatur. Nam praeterquam quod et aliis Triballis haec
nuptiae iucundae sint futurae, etiam Liberum ipsum non socium
modo et amicum, sed et servum plane ipsius fore omniaque eius
utilitati prompte postpositurum, quod ipsemet polliceatur. Haec
res, ut apparebat, magnum Crali aequitatis et candoris testimonium
dabat, quod dynastarum suorum potentissimo cum imperatore se
coniungente adeoque manifeste omnia illius causa facturum polli-
cente, si is tantum filiam ipsius filio suo collocaret, nihil suspica-
retur mali, nec praepedire negotium tentaret, sed adiuvaret magis.
Verum istuc non tam aequitati Cralis, quam Liberi opulentiae ma-
gnaeque inter Triballos potentiae adscribendum, propter quam et
ipse Crales eum offendere timebat. Haec igitur ille cum et Libe-
rus adesset, apud imperatorem disseruit; qui quod tum illud, tum
hoc in praesentia conducere videbat, neutrum recusat et ita suspi-
cionem eximebat: nescire enim se amicos sic remunerari, quando con-
staret, nec apertis hostibus unquam insidiatum; et affinitatem cum
Syrgē non priorem dissuasse, sed eo generum abdicante, causae nihil
esse, cur non et ipse aliam filio suo uxorem iungeret, praesertim
cum nondum sic adstrictum fuerit matrimonium, ut dissolvere non
liceret. Si iuramentum intercessisset, nulla de causa id distracturum

A. C. 1342 γαί τὸν υἱὸν ἄμα μὲν γαμβρὸν ἐσόμενον Λιβέρῳ, ἄμα δὲ καὶ τῆς στρατιᾶς ἕνεκα τοῦ θαρῆεῖν αὐτῷ, ὡς οὐδέποτε ἐπιβουλεύσειε μὴ μέντοι παντάπασι διατρίβειν παρ' αὐτοῖς, ἀλλ' ἐπατήκειν V. 410 πρὸς αὐτὸν, ἤνικα ἂν καλοῖη. Λίβερὸς δὲ ἐπεὶ ἀκούσειε βασιλέα D πεπεισμένον πρὸς τὸ τὴν ἐκείνου θυγατέρα ἄγειν τῷ υἱῷ, προσε-5 κύνει τε καὶ ἠσπάζετο τὸν βασιλέως πόδα, καὶ πολλὰς ὠμολόγει χάριτας ἐκείνῳ τε τῆς εὐεργεσίας καὶ Κράλῃ τοῦ συνεπιλαβέσθαι πρὸς τὸ ἔργον. τοῦτο δὲ λόγοις μόνον συνετίθετο ψιλοῖς· ὄρκοις δὲ ἢ δεσμοῖς τισιν ἄλλοις πρὸς τὸν γάμον οὐκ ἐχρήσαντο.

P. 510 μϜ. Μετὰ δὲ τοῦτο τὴν στρατιὰν παραλαβὼν ἤδη πα-10 ρεσκευασμένην περὶ Θέρους ἐκβολὰς ἄμα καὶ Κράλῃ μετὰ γυναικὸς παρεπομένου ἄχρι τῆς Ῥωμαίων ὄρων ἡγεμονίας, B ἐκείνοι μὲν οὖν ἀνεχώρουν συνταξάμενοι· βασιλεὺς δὲ τὴν τεταγμένην ἔχων στρατιάν, ἐατρωτοπέδευσεν ἐν Φεραῖς καὶ διήγαγεν ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις διαλεγόμενος Φεραῖοις περὶ¹⁵ τοῦ προσχωρεῖν αὐτῷ. Συρῆς γὰρ μετὰ τὴν ἐπάνοδον τὴν ἐκ Γυναικοκαστροῦ Φεραῖς ὀλίγον ἐνδιατρίψας, ἦλθε πρὸς Βυζάντιον, κάκειθεν εἰς Ἀρμενίαν ἀπεχώρησεν, Ἀρμενίων ἐπὶ τὸ σφίσιν ἄρχειν αὐτὸν προσκαλεσαμένων, ἐκ πατρῴου προσηκούσης αὐτῷ κλήρου τῆς ἀρχῆς. Φεραῖοι δὲ²⁰ οὐδὲν μᾶλλον ἢ πρότερον ἦσαν βασιλεῖ τῷ Καντακουζηνῷ C παρεσκευασμένοι πολεμεῖν, καὶ τοὺς προσιόντας ἐπὶ τῷ διαλέγεσθαι λίθοις ἔβαλλον καὶ βέλεσιν ἀπὸ τῶν τειχῶν. ὄθεν καὶ ἡ στρατιὰ ὡς πολεμίων ἀδεῶς τὴν χώραν δι-επόρθουν. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐτελεῖτο, Βράκτος τῶν ἡγεμόνων²⁵

fuisse. Proinde dimittere se filium, simul generum futurum Libero, simul propter copias sociales, ut ne quid ab se insidiarum metuant: non sic tamen, ut apud eos omnino semperque maneat, sed ubi pater revocaverit, redeat. Liberus ut imperatorem de connubio annuisse cognovit, eum adorans pedemque deosculans, multas ipsi de beneficio et Crali de opera gratias egit. At enim haec nudis tantummodo verbis transigebantur; iuramentis aut nexibus aliis ad nuptias conglutinandas non sunt usi.

49. Praecipiti aestate imperator, Crale cum uxore usque ad confinia prosequentibus ibique dicta salute recedentibus, cum paratis et attributis sibi copiis Pheras processit: ubi ad triduum manens, cum Pheraeis de deditioe egit. Syrges enim e Gynaecocastro reversus, non diu Pheris subsistens, Byzantium petivit: inde in Armeniam, ab Armeniis ad sceptrum, ei ex paterna sorte debitum, vocatus discessit. Pheraci nihilo magis quam ante ad Cantacuzeni partes propendebant, et accedentes ad colloquendum saxio ac telis de muro repellebant; quare exercitus agrum ut hostilem secure devastabat. Dum haec aguntur, Bractus, praestantissimus e

τῆς στρατιᾶς ὁ διαφορώτατος ἐνόσησε καὶ διεκαρτέρησεν ἐκεῖ. C. 1342
 ἡ στρατιὰ ἐστρατοπεδευμένη μίαν ἡμέραν ἐπὶ δέκα. ἐπεὶ δ'
 ἐκεῖνος ῥάων ἦν, Λίβερτος κατείχετο τῇ νόσῳ καὶ ἔδει τοσοῦ-
 τον χρόνον περιμένειν ἢ καὶ πλείω. φαιῖσαντος δὲ ἐκείνου,
 5οὶ λοιποὶ ἐνόσουν τῶν ἀρχόντων καὶ ἡ στρατιὰ σύμπασα σχε-
 δόν. μέλιτος γὰρ ἐμφορούμενοι καὶ κρεῶν, ὧν ἡ χώρα μύ-
 λιστα εὐπόρει, εἶτα ἀποθλίβοντες καὶ σταχυλάς καὶ τοῦ ἀ- D
 ποθήεοντος αὐτίκα ἐμφορούμενοι, εἰς πυρετούς ἐνέπιπτον καὶ
 φθῶας, ἔπειτα ἀπέθνησκον κατεργαζόμενοι ὑπὸ τῆς νόσου.
 10καὶ τῶν τε μάλιστα ἐν λόγῳ ἐτεθνήκεισαν οὐκ ὀλίγοι, καὶ τῆς
 στρατιᾶς ὑπὲρ πεντακοσίου καὶ χιλίου. Ῥωμαίων δὲ τῶν
 βασιλεῖ συνόντων οὐδὲ εἷς, οὔτε μὴν ἐνόσησεν. Ἀπόκαυκος
 δὲ ὁ μέγας δοῦξ ἐπεὶ ἐπύθετο τὸν Καντακουζηνὸν βασιλέα
 στρατιᾶν ἔχοντα ἐκ Τριβαλῶν περὶ Θεράς ἐστρατοπεδευμένον
 15δεῖναι καὶ μέλλοντα εἰς Διδυμότειχον ἐπιανῆκειν, κατὰ τάχος
 ἔπεμπε τριήρεις εἰς Χριστούπολιν, ἅμα δὲ καὶ στρατιᾶν ἐκ
 τῆς ἠπειροῦ, ὡς τὸ ἐκεῖσε τείχισμα φυλάξοντας καὶ κωλύσον-
 τας διαβαίνειν τὴν στρατιάν. ἦν γὰρ ὁ τόπος ἐπιτηδεῖως ἔ-
 χων εἰς φυλακὴν τὴν ἐκ τῶν ὀπλιτῶν, οὐ διὰ τὸν ἐπιτεχι-
 20σμὸν μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ κρημνώδης ὡν δύσκολον τοῖς ἰπ- P. 511
 πύσι πωρεῖχeto τὴν δίοδον, μάλιστα εἰ καὶ ὑπὸ τινῶν κωλύ-
 οιντο. οἱ Τριβαλοὶ δὲ μάλιστα μὲν διὰ τὴν νόσον καὶ τὸ V. 411
 πολλοὺς ἀποθνήσκειν καθ' ἡμέραν, οὐχ ἥμισυ δὲ καὶ διὰ
 τὸ πυθέσθαι τὸ τείχισμα ὑπὸ Ῥωμαίων κατεχόμενον, ἀνα-

15. καὶ om. P.

ducibus, morbo corripitur, mansitque eo loci exercitus dies undecim. Postquam ei melius est factum, Liberus aegrotare coepit, rursumque diebus togidem aut etiam pluribus illic haerendum fuit. Ubi is quoque convaluit, reliquos duces ac totum ferme exercitum valetudinis incommoditas pervasit. Siquidem melle et carnibus, quibus regio maxime abundat, farti ac distenti, deinde ex uvis compressis musto defluente obruti, in febres et tabem incidebant: tum ita confecti interibant, praesertimque honoratorum non pauci moriebantur. De gregariis autem animas liquere supra mille quingentos: Romanorum nemo ne tentatus quidem est. Apocauchus magnus dux, ut Cantacuzenum cum copiis Triballicis, prope Pheras morantem, Didymotichum reversurum rescivit, subito triremes Christopolim, simulque ex continenti manum ad murum ibidem custodiendum et transitu illum prohibendum misit. Erat enim locus defensionis idoneus gravis armaturae militi, non propter muri altitudinem dumtaxat, sed quia propter praecipitia quoque (potissimum si prohibentium vis adesset) equiti perdifficilem transitum efficiebat. Triballi propter morbum et quotidiana multorum fuera, ac praesertim, quod murum seu munitionem illam a Romania occu-

A. C. 1342 στρέφειν ἔγνωσαν ἐκ τῶν Φερῶν πρὸς τὴν οἰκίαν. βασιλεὺς δὲ, ἐπεὶ βιάζεσθαι οὐκ ἐνῆν οὕτω πάσχοντας κακῶς ὑπὸ τῆς νόσου, τοὺς ἐν τέλει πάντας καὶ ἡγεμόνας συναγαγὼν, παρήκει μὴ ἀθυμεῖν, μηδὲ τὴν ἀποτυχίαν ταύτην ὡς τι τῶν δεινῶν λογιζέσθαι, ἀλλ' ἐκέλευ ἐνθυμούμενους, ὡς πάντα μὲν⁵ Β θεοῦ προνοίᾳ διοικεῖται ἀδύνατον δὲ τι τῶν μὴ θεόντων ὑπ' ἐκείνου πράττεσθαι, πάντα στέργειν, ὡς μάλιστα λυσιτελῶς ἡμῶν πραττόμενα παρὰ θεοῦ. καὶ τὸ νῦν μὲν ἔχον, ἐπαυλευσόμεθα πρὸς τὴν οἰκίαν, ὕλιγ δὲ ὕστερον πάλιν παρασκευασόμενοι, ἐλευσόμεθα εἰς Διδυμότειχον, ἃν φίλον ἦ θεῶ.¹⁰ οἱ μὲν οὖν Τριβυλοὶ πολλὰς χάριτας ὠμολόγουν βασιλεὶ πρὸς τὴν παραίνεσιν. καὶ γὰρ τοὶ μάλιστα χαίροντες πρὸς τὴν ἐπάνοδον, ὅμως μὴ προσκρούειν βασιλεὶ ἐβούλοντο, δοκοῦντες ἄκοντος ἀναχωρεῖν. Ῥωμαῖοι δὲ ἐν δεινῷ ἐτίθεντο καὶ οὐδὲν ἐνόμιζον ἀπειοικῆναι τὴν ὁδὸν ἐκείνην, ἢ εἰ πρὸς Ἀχέρον¹⁵ C τα βαδίζειν ἠναγκάζοντο, καὶ δεινῶς ἐθρομβοῦντο καὶ ἐστασίαζον, πρὸς τοὺς ἐν Χριστουπόλει βουλόμενοι ἀποχωρεῖν. ὁρῶν δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν διχόνοιαν αὐτῶν καὶ τὴν μελετωμένην ἀποστασίαν, περιστησάμενος ἑαυτῷ καὶ ὑπομνήσας, ὡς οὐκ ἰδίας πλεονεξίας ἢ τιμῆς ἐπιθυμίας, ἀλλ' αὐτῶν ἐπε²⁰ κα δεομένων, μὴ περιιδεῖν διαφθαρέντας καὶ δουλωθέντας Ἀποκαύκῳ τῷ παρακοιμωμένῳ, τὸν ἀγῶνα ὑπελθεῖν. ἔπειτα καὶ ὧν ἐν ἀρχῇ τοῦ πολέμου μάλιστα διαλεχθεῖν πρὸς αὐ⁸ S. ἔχων P.

patam intellexissent, Pheris in patriam redire statuerunt. Imperator cum eos a morbo tam male affectos ad manendum cogere non posset, omnibus proceribus ac ducibus convocatis, eos hortatur, ne pusillo sint animo, neve hanc frustrationem in malis numerent; sed illud cogitantes, divina providentia universitatem administrari et non posse a Deo quidquam fieri, quod non deceat fieri, boni consulerent omniaque ab illo ad emolumentum suum fieri interpretarentur. Et nunc quidem, inquit, domum redibimus; non multo autem intercedente tempore rursus instructi, Didymotichum, si Deo placuerit, petemus. Triballi magnas imperatori de admonitione gratias agere. Etsi enim de reditu mire laetarentur, tamen imperatorem, si eo invito recedere viderentur, nolebant offendere. Romani stomachari ac putare, se ad Acherontem ire compelli, tumultuantesque et seditione frementes Christopolim abire velle. Imperator eorum a se dissensionem meditatamque discessionem videns, advocata concione, eos admonet, non avaritia aut ambitione, sed ipsorum causa, qui rogassent, ne se ab Apocaucho, sacri cubuli praefecto, ad servitutem et mortem rapi pateretur, hoc periculum subiisse. Deinde in memoriam eis redigit, quae in ipso belli principio dixerit: nec iustum, nec pium videri, nunc quidem se ad

τοῦς, ὡς οὐτε δίκαιον, οὐτε ἄλλως εἰσεβῆς, νῦν μὲν πάντα. **A. C. 1342**
 πρὸς τὸ βασιλέα γίνεσθαι παρακαλεῖν καὶ μίαν ταύτην ὁδὸν
 σωτηρίας συνορᾶν, ὅστερον δὲ, ἂν μὴ κατὰ γνώμην τὰ πρά-
 γματα ἐκβαίῃ, καταλείποντας αὐτὸν ἐν τοῖς κινδύνοις ἐκα-
 550 στον ἀναχωρεῖν, ὅποι ἂν δοκῇ συμφέρειν· αὐθις παρήγει **D**
 μὴ μικροψυχεῖν, μηδ' ἀπαγορεύειν πρὸς τοὺς πόνοὺς καὶ τοὺς
 κινδύνους, ἀλλ' ἀνδράσιν πρέπουσαν γενναίοις ἐπιδεικνυμέ-
 νους εὐψυχίαν τε καὶ τόλμαν, καρτερεῖν ἐν τοῖς δεινοῖς. οὐ-
 δὲ γὰρ τι τῶν μεγάλων καὶ ἐπαινουμένων ἄνευ πόνων ἂν πο-
 600 τὸς τι καταρθωθεῖη. εἰ δ' ἤττηται παντάπασιν ἐν τοῖς δει-
 νοῖς καὶ ἀπέχθει πρὸς αὐτὰ οὐκέτι οἷοί τε εἰσὶν, ἀλλὰ τῶν
 προτέρων ἐπιλεησμένοι λαιδοριῶν καὶ μέμψεων, αἷς τοὺς ἐκ
 Γυναικικάστρου ἀποστάτας ἔβαλλον, πρὸς τὰ ἴσα ὄρωμηται
 καὶ αὐτοὶ νυνὶ, πρῶτα μὲν μέμφεσθαι καὶ αὐτοῖς δικαίως,
 650 ἰδῶς τὰ ὑπεσχόμενα παραβαίνουσι καὶ φαινόμενοις κακοῖς περὶ
 αὐτὸν, ἤνικα μάλιστα ἔδει συνόντας ὠφελεῖν, ἔπειτα οὐ κα- **P. 512**
 τασχεῖν ἄκοντας. οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἄξιαρχῆς αὐτῷ τι πρὸς ἀ-
 νάγκην τινὶ εἰργάσθαι, ἀλλ' αὐτὸς μᾶλλον καὶ ἂ μὴ κατὰ
 γνώμην ἦν πρὸς ἀνάγκην πράττειν ἤγετο. ἀλλ' οἷς μὲν ἡδὴ
 700 τοῦς μετ' αὐτοῦ πόνοὺς καὶ κινδύνους καὶ θάνατον, εἰ δέοι, τῶν
 παρὰ τοῖς πολέμοις δοκούντων ἀγαθῶν ἀλλάττεσθαι, ἰέναι πρὸς
 αὐτὸν, ἔν' εἶδείη καὶ αὐτὸς, τίσι τὰς ἀμοιβὰς τῶν πόνων ἀξιάς,
 καιροῦ καλοῦντος καὶ θεοῦ συναιρομένου, ἀποδοίῃ τοὺς δ'
 αὐτῷ μὴ συγκινδυνεύειν αἰρουμένους ἀποχωρεῖν. αὐτίκα τε εἰς

13. ἀπίοντας M. mg.

14. καὶ alterum add. M.

imperium capessendum invitari et hanc unicam salutis viam censerī,
 postea vero, si res secus eant, se discriminibus circumventum de-
 seri, unoquoque diffugiente, quo illum sperata vocet utilitas; rur-
 susque admonet, ne trepidant animis, neve ob labores et pericula
 desperationi cedant, sed pro eo ac ingenuos deceat, excelsa et in-
 territa mente mala istaec tolerant. Haud enim quidquam insigne
 et laudabile citra laborem a quoquam feliciter geri. Sin adversis
 amplius resistere nequeant iisque penitus succubuerint, oblitique
 conviciorum ac reprehensionum, quibus Gynaecocastri abeuntes in-
 sectati sint, idem modo ipsi cupiant, primum quidem etiam ipso-
 sare incusandos, qui promissa fefellerint timidique et ignavi appa-
 reant, quando sibi opera sua plurimum prodesse debuerunt. De-
 inde se invitos non retenturum: nec enim inde ab initio se ullum
 coegisse; at se potius quae noluisse, facere coactum. Sed quibus
 quidem suave esset labores ac pericula et, si necesse foret,
 mortem quoque prae bonis, quae apud hostes apparerent, amplec-
 ti, propius ad se accederent, ut scire posset, quorum operam suo
 tempore ac Deo opitulante digna remuneratione compensaret. Qui

A.C. 1342 δύο διηροῦντο: καὶ οἱ πλείους μὲν προσκνήσαντες βασιλέα ἀπεχώρουν ὑπὲρ πεντακοσίους δὲ συγκινδυνεύειν εἶλοντο, οἷς καὶ Β πολλὴν ὁμολογήσας χάριν τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας καὶ πίστεως ἀδόλου, ἀνέστρεφε μετὰ τῆς ἄλλης στρατιᾶς. τῶν δὲ ἀφεισθηκῶν οἱ πλείους μὲν ὁμολογίας χωρὶς προσεχώρησαν τοῖς ἐν Χριστοῦ-5
 V. 412 πόλει στρατηγῶς καὶ προσεδέχθησαν ἀσμένως παρ' αὐτῶν ὅσοι δὲ μάλιστα ἐν λόγῳ ἦσαν, πέμψαντες ἤτοῦντο πίστεις παρὰ τῶν ἀρχόντων. οἱ δὲ ὤμνον μὲν, γνώμην δὲ εἶχον, ὡς καὶ μετὰ τοὺς ὄρκους εἰς πείραν ἄζοντες πλείστων ἀλγεινῶν. ὧν εἴτε αὐτοὶ αἰσθόμενοι τῆς ἀπίτης ἐκ τῶν λόγων, εἴτε καὶ παρὰ του τῶν συν-10 ὄντων μηνυθείσης, τὸν κίνδυνον διαδράντες αὐθις πρὸς βασιλέα C ἐπανῆκον. βασιλεὺς δὲ αὐτοῖς τὸ ἕστατον τῆς γνώμης καὶ μ- κρόψυχον ὀνειδίσας, αὐθις ἐφῆκεν αὐτῷ συνδιατρίβειν.

ν. Οἱ μέντοι ἐν Χριστουπόλει στρατηγοί, ἐπεὶ Τριβαλῶν ἢ στρατιὰ καὶ ὁ βασιλεὺς ἀνεχώρησαν ἐκ Φερῶν πρὸς 15 D τὴν οἰκίαν, πέμψαντες ἐν Βυζαντίῳ, βασιλίδι ἀπήγγελλον καὶ μεγάλῳ δουκί, ὡς ἄχρι τοῦ διατειχίσματος μετὰ Τριβαλῶν ἐλθῶν ὁ Καντακουζηνός, διέλθειν μὲν οὐ δύνηθει ἡμῶν ἰσχυρῶς ἀμυνομένων. ἀναστρεφούσης δὲ τῆς στρατιᾶς, ὅσοι Ῥωμαίων αὐτῷ συνῆσαν, καταλιπόντες ἦκον πρὸς ἡμᾶς πλήθον 20 δέκα πάντες· αὐτὸς δὲ ὑπ' αἰσχύνης ἀμυθήτου, ὅ,τι χη- σασθαι μὴ ἔχων ἑαυτῷ, πρὸς Ἄθω ἦλθε τὸ ἱερὸν ὄρος, ὡς ἐκεῖσε τὴν βασιλείαν, ἣν ἀδίκως ἤρπασε καὶ παρανόμως, ἀποθησάμενος καὶ σχῆμα μοναχῶν περιθησόμενος. εὐθὺς μὲν

discriminis societatem detrectarent, abirent. Secundum haec statim in duas partes discessum est; et plures quidem imperatorem adorantes recesserunt, plus quingenti fortunam cum eo experiri constituerunt. Quibus de amore et fide germana erga se gratiis actis, cum illis reliquiis ad Triballos reversus est. Desertorum pars maior ducibus, qui erant Christopoli, citra pactum aut conditionem se adiunxerunt, a quibus libenter accepti sunt: praecipui fidem pignori petiverunt. Et iurabant quidem duces, cum interim in animo haberent, etiam sic plurimum illos vexare. Quorum fraudulentia sive ex eorum verbis animadversa, sive ab aliquo illis familiari detecta, periculo evitato ad imperatorem redierunt: qui, abiectioe et mobilitate animi illis exprobrata, denuo secum esse permisit.

50. Verumenimvero duces Christopoli, postquam Triballis et Imperator Pheris retro redierunt, Byzantium ad Augustam et magnum ducem nuntiatum mittunt, Cantacuzenum, cum ad muramcludentem venisset, ipsis fortiter propellentibus, transire non potuisse. Revertentibus autem in suam provinciam Triballis, quotquot ei militassent, Romanos omnes extra decem ad se transiisse: illum quid faceret nescientem, prae pudore incredibili ad sacrum montem Atho, ibi imperium, quod praeter fas et scelerate rapuit-

ὄν ἐν Βυζαντίῳ πανήγυρις ἦν λαμπρὰ καὶ ἑορτῶν ἡ χαριε— A.C. 1342
 σία. καὶ ὁ δῆμος πρὸς τὸ τῆς Θεομήτορος Ὀδηγητρίας τέ— P. 513
 μενος ἐχώρουν πανδημεί, εὐχαριστήρια τῆς νίκης ἀποδώσαν-
 τες, καὶ οἱ ἐν τέλει μάλιστα, εἴτα καὶ οἱ ἄλλοι πᾶσι τοῖς πολλοῖς
 5 ὁμοίως. καὶ οὐδεὶς ἐτόλμα ἀπολείπεσθαι, ἀλλὰ καὶ οἱ μάλιστα
 ἠρώοντο καὶ ἐδυσχέραινον τὴν βασιλέως δυσπρυγίαν, κάκεινοι
 τοῖς ἄλλοις ὁμοίως ἀνάγκην εἶχον συνεορτάζειν ἢ μᾶλλον συνα-
 σσημονεῖν, ἢ τῆς κατηφείας χαλεπῶς καὶ ἀπαραιτήτους παρείχοντο
 εὐθύνας. οὐ γὰρ μόνον εἴ τις Καντακουζηνῶ τῷ βασιλεῖ συμπράτ-
 10 τῶν φωραθεῖη, ἐκολάζετο ὡμῶς, ἀλλὰ καὶ εἴ τις πρὸς τὰ πρατ-
 τόμενα μὴ ἠδέως διακείμενος, ἀλλὰ ἦθος ἐμφαίνων ἀποστρε-
 φόμενον φωραθεῖη, τὰς ὁμοίας δίκας τοῖς ἐυλωκόσιν ἐπὶ προ-
 15 δοσίᾳ φανερώς διδοῖαι ἦν ἀνάγκη. καὶ πολλοὶ ἐκ τοιούτων
 αἰτιῶν ἀπέωλοντο, οὐκ ἐν Βυζαντίῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ παρὰ
 20 αἰσῶς ἄλλαις πόλεσιν ἄχρι Θεσσαλονίκης. τὰ γὰρ περαιτέρω
 καὶ πρὸς ἐσπέραν κοινῇ οἱ τε δῆμοι καὶ οἱ δυνατοὶ τῶν πο-
 λεων βυσιλεῖ προσεῖχον Καντακουζηνῶ. ὅθεν οὐδὲ πρὸς στά-
 σεως ἐχώρησαν καὶ πολέμους ἐμφυλίου, ἀλλ' ἐν οἷς μάλιστα
 αἱ ἄλλαι μεγάλαις ἐχρήσαντο συμφοραῖς καιροῖς, ἐν τοίτοις
 25 πρὸς εὐνομίαν καὶ εἰρήνην διωκοῦντο. αἱ δὲ ἀπὸ Θεσ-
 σαλονίκης ἄχρι Βυζαντίου οὐδὲν ἦν, ὅτι μὴ ὑπέμενον. κα-
 θ' ἵπταξ γὰρ εἰς δύο διαιρεθεῖσαι, στρατιὰ μὲν καὶ οἱ ἄλλοι C
 ἄριστοι τῶν πολιτῶν τὰ Καντακουζηνῶ τοῦ βασιλέως ἤρου-

2. τῆς add. M. 14. ἀπέωλοντο P. et M.

set, depositurum et monachum induturum, concessisse. Confestim
 Byzantii dies festus publice agi splendidissimus omniumque iucun-
 dissimus, et populus certatim, imprimisque principes ceterique
 pedibus, plebeum in morem, Deiparae Hodegetriae templum con-
 cursare eique victoriam gratulari. Nec vero quisquam huic gratula-
 tioni deesse audebat. Quin etiam quos imperatoris adversa fortuna
 cruciabat maxime, festum diem simul celebrare, vel potius simul
 turpiter agere aut moeroris sui poenas immites ac indeprecabiles
 sustinere cogebantur. Non enim solum, si quis a Cantacuzeno im-
 peratore facere deprehendebatur, crudeliter puniebatur: sed etiam
 si quis ad ea, quae fiebant, non hilaritatis, verum aversionis signi-
 ficationem vultu daret, perinde atque si esset proditionis convictus,
 sine misericordia multabatur; multique tum Byzantii, tum aliis in
 urbibus Thessalonicam usque his de causis communi luce privaban-
 tur: siquidem in ulterioribus versus occidentem plebs et optimates
 promiscue imperatori Cantacuzeno favebant. Quare in illis oppidis
 nec seditiones, nec bellum civile existebat; sed dum alia calamita-
 tibus affligerentur, ipsa bonis legibus pacifice gubernabantur. Quae
 a Thessalonicis Byzantium pertinebant, nihil grave non patiebantur.
 Semel enim inducta discordia, praesidia quidem et optimates Can-

- A.C. 1342το, ἐκέλευον οὐόμενοι δυνήσεσθαι τὰς κατασχοῦσας στήσεις συμ-
- V. 413 φοράς· οἱ δῆμοι δὲ, τῶν στασιαστῶν ἐναγόντων, οἷς ἐκ τοῦ πολέμου τὰ ἐτέρων ἔχουσι πλουτεῖν ἐνῆν, πρὸς τε βασιλεία Καντακουζηνὸν καὶ τοὺς παρ' ἐκάστοις δυνατοὺς ὁμοίως ἐπολέμουν καὶ πολλὰ διετίθεσαν κακὰ, οὐ μόνον τὰς οὐσίας διαρ⁵πάζοντες καὶ ἀπορωτάτους ἐκ πλουσιῶν ἀποδεικνύντες ἐν μιᾷ καιροῦ ῥοπῇ, ἀλλὰ καὶ δεσποτηρίους κατακλείοντες καὶ ἄλλην πᾶσαν εἰς αὐτοὺς κάκωσιν ἐπιδεικνύμενοι. οἱ τε τὰς ἀρχὰς τῶν πόλεων ἐπιτετραμμένοι, τοῖς τῶν ὄλων ἀρχουσι
- D πραγμάτων μάλιστα ἐξομοιούμενοι, κολαστικοὶ τινες καὶ ἀνη¹⁰μεροι καὶ θηριώδεις ἐφιλοτιμοῦντο εἶναι. ἐκεῖνοι γὰρ εἰς τοσοῦτον ὠμότητος προῆλθον, ὡς ἄλλους τε πολλοὺς ἀπανθρώπως τιμωρήσασθαι, καὶ Πατρικιώτην ταῖς βασάνοις ἐναποθνεῖν εἶσαι καλλωδίους ἐξηρημένον. Σιδηρᾶν δὲ μετὰ τὸ ἀκίσεσθαι μέχρι ἄπνουν εἶναι, ζοφώδει τινὶ δεσποτηρίῳ ἐνα¹⁵πέρξυψαν γυμνόν, οἷα δὴ νεκρὸν, οὐδὲ ὅσας ἀξιώσαντες. ὅν οὕτως ἄπνουν ἀπερξίμμενον ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, τῶν Περσῶν τις δοριάλωτος θεία προνοία τῷ δεσποτηρίῳ ἐκείνῳ καθειρχθεῖς; προνοίας τε ἤξιωσεν οὐ τῆς τυχούσης καὶ τῶν πολλῶν
- P. 514 ἐκείνων ἀνεκτήσατο αἰκισμῶν. τὴν ὁμοίαν δὲ ὁ δοριάλωτος²⁰ ἐκεῖνος πρόνοιαν καὶ πρὸς Συναδηγὴν ἐπεδείξατο, ἀπανθρώπως κάκεινὴν αἰκισθεῖσαν ἐγγὺς θανάτου καὶ γυμνὴν εἰς ἐκεῖνο τὸ δεσποτήριον ἀπορξίφεισαν. πᾶσι δὲ ἦν ἐγκλημα ἢ παρὶ βασιλεία τὸν Καντακουζηνὸν προτέρα εὐνοία καὶ τὸ χρή-

tacuzeno studebant, illum incommodis mederi posse existimantes: at plebs impulsu seditiosorum, quibus bello aliena involantibus ditescere licebat, Cantacuzeno et optimatibus pariter adversabatur iisque multis modis incommodabat, non solum facultates diripiendo et uno momento ex divitibus pauperrimos efficiendo, sed et carceribus includendo et omne genus vexationis in illos conferendo. Quibus vero urbium praefecturae commissae erant, hi summum imperium habentibus quam simillimi, feros sese carnifices praestabant et in humana figura belluarum immanitatem exercebant. Eo namque saevitiae progressi sunt, ut praeter alios complures crudeliter punitos etiam Patriciotam funiculis suspensum, in tormentis mori siverint. Siderum autem usque ad defectionem animae verberibus indigne contusum, in tenebricosum quemdam carcerem nudum, velut mortuum, nulla cerimonia proiecerunt. Quem sic instar exanimis ad dies aliquot iacentem Persa quidam bello captus et divinitus illo carcere detentus, non vulgari cura ex multis illis plagis recreavit. Paream curam idem captivus in Synadenam, ipsam quoque inhumaniter ad mortem paene flagellatam et nudam in eundem carcerem detrusam, usurpavit. Omnium commune crimen erat antiqua

ματα ἐκείνου κρυπτόμενα εἰδέναι, ἃ ἤγαγκάζοντο φανεροῦν. οὐδ' ἄ. C. 1342
 μὴ οὐδὲ τῶν εὐγενεστέρων ἀπείχοντο οὕτως αἰκίζειν ἀπανθρώ-
 πως. Ἀσανίαν γὰρ τὴν Ἀσάνη τοῦ Μιχαὴλ γαμητὴν τοῦ πρώ-
 του τῶν Ἀσάνη τοῦ δεσπότου υἱῶν σχοινίοις αἰωρῆσαντες, ἐμά-
 50τιξαν ἐφ' ἱκανόν, ἐπικαλοῦντες, ὡς συνειδείη εἰς Βυζάντιον πα-
 ρὰ Καντακουζηνῷ ἐπὶ διαφθορᾷ τινων γράμματα ἀφιγμένα, B
 ἃ ἐκέλευον δῆλα καὶ αὐτοῖς ποιεῖν. ταῦτα μὲν οὖν ἐκ πολλῶν ὀ-
 λίγα εἴρηται, δι' ἃ εἰς τοσοῦτον ἤλθον φόβου οἱ ἀπανταχοῦ τῆς
 Ῥωμαίων γῆς ἄριστοι τῶν πόλεων, ὡς μὴδὲ τοῖς οἰκειοτάτοις ἄγαν
 10δαδρῆν τὴν προδοσίαν δεδοικότες. συμβῶν δὲ τι καὶ τοιοῦτον
 μῦλλον ἐξεφόβησεν. οἱ γὰρ ἐν Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου τοῖς
 βασιλείοις ὄντες δεσμῶται, ἐπεὶ τῶν νησιῶν παρῆσαν αἱ
 ἡμέραι καὶ ἔδει ἀναθέσθαι τὰ κατ' αὐτοὺς ἀνδρὶ πνευματι-
 κῷ καὶ ἑξομολόγησιν ποιήσασθαι τῶν πεπλημμελημένων, ἐπεὶ
 15μὴ ἔξην αὐτοῖς εἰσάγειν οἷς ἐθάδρουν, ἤτοῦντο παρὰ τῶν ἀρ-
 χόντων εἰσελθεῖν, ὃν ἂν βούλοιντο αὐτοί. οἱ δὲ τινα Γλύ- C
 καν ὄνομα, φαῦλον ἄνθρωπον καὶ περὶ μέθας ἡσχολημένον
 καὶ ἕτερα ἀτοπώτερα τινα, ἱμάτια μοναχῶν ἐνδύσαντες καὶ
 τὸ λεγόμενον μέγα σχῆμα περιθέντες, προσέπεμπον τοῖς δε-
 20σμῶταις, οἷα πνευματικόν· ἐκέλευόν τε τοὺς λογισμοὺς τῶν
 ἀνδρῶν ἀνερευνᾶν, ὅ,τι περὶ Καντακουζηνῷ διανοοῦνται καὶ
 εἰ συνίσασί τινας καὶ ἄλλους τὰ αὐτὰ ἐκείνοις ἤρημένους. ὁ
 δὲ τὴν ὑπόκρισιν κέρδους ἔνεκα ὑπελθὼν ἠδέως καὶ γενόμενος

6. φθορᾷ M. mg.

in Cantacuzenum benevolentia et nosse occultatas ab eo pecunias,
 quas indicare compellebantur. Nec tamen a nobillioribus adeo atro-
 citer flagellandis abstinabant. Asaninam enim, Michaëlis Asanis,
 filiorum Asanis despotae primogeniti, uxorem fidiculis attractam diu
 loris ceciderunt, ut consciam redarguentes quarumdam litterarum,
 quae a Cantacuzeno Byzantium super nonnullis interficiendis venis-
 sent, quas sibi exhiberi iuebant. Haec pauca exempla de multis
 narravimus: propter quae tantus pavor iniectus est omnibus per
 imperium Romanum optimatibus, ut nec necessitudine conjunctissi-
 mis fiderent; ne forte ab iis proderentur. Tall autem quodam
 eventu maiori terrore concussi sunt. Qui in Constantini magni pa-
 latio vincti attinebantur, cum iam dies icinniorum agerentur, et
 quemque de rebus suis ad patrem spiritualem referte peccatorum-
 que exomologesin instituire oporteret: quandoquidem ipsis introdu-
 cere cui fiderent non licebat, petierunt a magistratibus, ut eo mit-
 terent quem vellent. Qui Glycam quendam, hominem uequam,
 poculis et aliis inhonestioribus rebus vacantem, magno quod dicitur
 schemate (veste monastica) indutum, pro spiritali patre mittant:
 cui mandant, explorare illorum animos, quid de Cantacuzeno sen-
 tiant, num alios norint, qui secum paria sentiant. Glycas personam

- A.C. 1342 πρὸς τοὺς δεσμώτας, μετὰ τῶν πλημμελημάτων τὴν ἐξομολόγησιν ἠρώτα ἕκαστον ἰδίᾳ καὶ περὶ Καντακουζηνοῦ τοῦ βωσιλέως ὅτι διανοοῦνται πράττειν. ἐκεῖνοι δὲ ὑποκτενύσαντες, Δούχ ὅπερ ἦν, ἀλλὰ πνευματικὸν μὲν εἶναι ἀληθῶς, τῷ μέρει δὲ προσέχειν τῆς περὶ πατριάρχην καὶ Ἀποκαυκὸν τὸν μέγαν δούκα φατρίας, δεισαντες ἀπέσχοντο παντάλασι τοῦ καὶ τὰ πεπλημμελημένα ἐξομολογεῖσθαι. ὁ ἐμπαίκτης δὲ ἐκεῖνος ἐπὶ μηδὲν ἀπώνατο τῆς πονηρίας, ἐκεῖθεν ἐξελθὼν, ἃ τε κακῶς
- V. 414 ἐνέδν ἀπεδύσατο ἐνδύματα, καὶ κοσμικὴν ἔχων ἐσθῆτα, τὰ συνήθη πάλιν περιήει δρωῶν. τὸ δρωῆμα δὲ τοῦτο λίαν πάντας ἐξεφύβησε καὶ πᾶσιν ἐπεισεν ὁμοίως ἀπιστεῖν. τούτων δὲ ἡ βασίλις οὐδὲν τοῖς πράττουσι συνήδει, ἀλλὰ πάντα διψοῦσα μάλιστα μὲν Ἀποκαυκὸν τοῦ μεγάλου ἐπιτάττοντος δού-
- P. 515 κός, μετ' ἐκεῖνον δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν συνωμοτῶν. πατριάρχης δὲ κατ' ἐκείνην τὴν περίοδον τῶν νηστειῶν, τῆς μεγάλης ἐνεσθηκυίας παρμασκευῆς, ἐν ἧ ὁ ἐμὸς Χριστὸς ὑπὸ Ἰουδαίων συνελαμβάνετο, αὐτὸς πολλοὺς τοὺς τῷ νεῷ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας διὰ τὴν ἀσυλίαν προσπεφενγότας παρεδίδου, καὶ σκληφθέντες ἤγοντο εἰς δεσμοτήρια καὶ πολλὰ καὶ δυσχερῆ ἐπέμενον. δι' ἃ δὴ πάντα, ἐπεὶ ἠγγέλλετο καὶ τότε Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα καταλειφθέντα μόνον ὑπὸ τῶν οἰκείων, εἰς ὄρος ἔρχεσθαι τὸ ἱερόν ἐπὶ τῷ μοναχῶν ὑποδύναι σχῆμα, .
- B πάντες ἔθειον περὶ παρὰ τὸ τῆς Ὀδηγητρίας τέμενος, εὐχαριστίας ἀποδώσοντες τῆς ἐκείνου καταλύσεως.

22. ἐνδύσαι M. mg.

hanc questus gratia libenter induit et ad victos adiens, post admissorum confessionem quemque seiunctim etiam de Cantacuzeno, quid meditaretur, interrogat. At illi non quod erat, sed revera patrem spiritualem, factioni autem patriarchae et Apocauchi deditum suspicari, a peccatis detegendis omnino ex timore abstinerunt. Illusor vero ille, cum nequitia sua nihil promovisset, inde exit, et quae male induerat vestimenta exuens, cum saeculari cultu iterum artem consuetam factitans circumibat. Hoc drama valde omnes perterruit et ad omnibus aequae diffidendum incitavit. Atque horum nihil imperatrice conscia, sed omnia imprimis Apocaucho magno duce, deinde reliquis coniuratis auctoribus, agitabantur. Patriarcha autem illa ieiuniorum periodo, magna parasceve instante, in qua Christus meus a ludacis comprehensus est, ipse multos, qui ad dei Sapientiae templum seu ad asylum confugerant, comprehendendos tradidit: comprehensique atque in vincula perducti multos et diros cruciatus sustinebant. Ob haec omnia, cum et tunc nuntiaretur, Cantacuzenum solum a domesticis suis derelictum, in sacrum montem ad monachi habitum capessendum discessisse, omnes pedibus ad templum Hodegetriae gratias de illo victo et everso acturi convolarunt.

να. Βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνὸς ἐπεὶ ἐκ Φερῶν ἀνέ- A.C. 134a
στρεφεν εἰς Ἐδεσσαν ἐλθὼν, ἣν περιστρατοπεδευμένους ὁ Κρά-
λης ἐπολιόρχει, τὴν μὲν πολίχνην εὖρε προσχωρήσασαν ἐκεῖ- C
νη χρήμασι διαφθείραντι τοὺς ἔνδον. ἀναμμνήσκων δὲ τῶν
5 ὄρκων καὶ τῶν συνθηκῶν τῶν πρὸς αὐτὸν, οἷς ἐνεγέγραπτο,
εἰ πόλιν τινὰ τῶν Ῥωμαίοις ὑπηκόων, καὶ ἀπόντος βασιλέως,
ἢ ὄπλοις ἢ τρόπῳ δὴ τινι ὑποποιήσαιτο, ἀποδιδόναι βασιλεῖ,
ἦται τὴν πολίχνην. ὁ Κράλης τε παρείχεται ἐτοιμῶς, φάσκων
πάντα τὰ ὑπεσχημένα πράξειν καὶ ὄπλοις καὶ χρήμασι καὶ
10 πᾶσιν δυνάμει συμμαχήσειν. βασιλεὺς δὲ τότε πρὸς τὴν πο-
λίχνην μένειν αὐτὸς ἀλυσιτελὲς ὄρων, (περὶ γὰρ τῆς εἰς Δι-
δυμοτείχων ἐπανόδου πᾶσα ἦν αὐτῷ ἢ σπουδῇ,) ἐκ τε τῶν
οικειῶν φρουρᾶν ἀξιόλογον μὴ δυνάμενος καταλείπειν, ὄλι-
γων τε ὄντων τῶν συγεπομένων καὶ μὴ πειδομένων χωρὶς D
15 ἐκείνου ἀπολείπεσθαι ἐκεῖ, τὴν μὲν πολίχνην ὡς ἰδίαν καὶ
ἄκων κατέλιπε πρὸς Κράλην φυλάττειν ὑπ' ἀνάγκης, ἄχρως
οὐ, καιροῦ καλοῦντος, αὐθις ἀπολύβη. αὐτὸς δὲ ἅμα Κράλη
πρὸς τὴν Τριβαλῶν ἀνεχώρου γῆν. Ἀπόκαυκος δὲ ὁ μέγας
δοῦς ἐπεὶ πύθοιτο ἐκ Φερῶν ἀνυκεχωρηκότα βασιλέα μετὰ
20 Τριβαλῶν, ὑποπτέυσας τοὺς ἐν Διδυμοτείχῳ σφόδρα τεθορυ-
βῆσθαι καὶ πρὸς διχοστασίαν ἔσσεσθαι ῥαδίους καὶ διὰ ταῦτα
παρασῆσσεσθαι ἐλπίσας, στρατιᾶν ὄση ἦν ἐκ Βυζαντίου καὶ
τῶν κατὰ Θράκην πόλεων συναγαγὼν πεζὴν τε καὶ ἵππικὴν,
κατὰ Διδυμοτείχον τε ἐγένετο καὶ προσῆγε λόγους περὶ πᾶ- P. 516

51. Cantacuzenus imperator, ut Pheris redeundo Edessam ve-
nit, quam Crales obsederat, corruptis pecunia civibus ad eum de-
fecisse invenit. Recordatus ibi sanciti cum eo foederis, in cuius
conditionibus erat scriptum, si quam urbem Romanorum, vel ab-
sente imperatore, aut armis aut alio quodam modo subegisset,
ut eam illi restitueret, oppidulum repetebat. Quod cum Crales sine
dilatione redderet affirmaretque, praestitutum se quidquid promi-
sisset, armisque et pecunia et tota sua potentia illi adiutorem fore,
cernens nullo se emolumento illic moraturum, (nam in reditu Didy-
motichum tota mente et cogitatione versabatur,) nec posset de suis,
quos ducebat, honestum praesidium relinquere, cum et numero exi-
gui essent et ut ibi sine eo manerent, adduci nequirent, quamquam
ingratis, (necessitate nimirum id extorquente,) Crali oppidum ut
proprium tuendum dimisit, donec se eius recipiendi opportunitas
ostenderet. Interea cum eodem in Triballos redit. Apocauchus
magnus dux, accepto nuntio, imperatorem Pheris cum Triballis re-
vertisse, opinans Didymotichenses eo casu vehementer percussos,
facile inter se dissensuros atque idcirco eos se domiturum confidens,
quotquot potuit Byzantli et per urbes Thraciae peditum manipulos

A.C. 1342 ραδόσεως. ὡς δ' ἐκεῖνοι παρεδέχοντο οὐδαμῆ τοὺς λόγους, ἰὸ
 V. 415 μὲν τειχομαχεῖν ἀπερίνωσκε, διὰ τε καρτερότητα τειχῶν καὶ εὐ-
 ψυχίαν καὶ τόλμαν τῶν ἐχόντων ἀνάλωτον νομίζων· τὸ Ἐμπυ-
 θίου δὲ φρούριον περιστρατοπεδευσάμενος, ἐπολιόρκει καὶ μηχαν-
 ναὶς ἐχρῆτο καὶ τειχομαχίαις, περὶ πλείονος τὸ παραστήσασθαι⁵
 ποιούμενος. ἐπεχείρει δὲ κρύφα καὶ τοῖς ἐν Διδυμοτείχῃ, εἰ δύ-
 ναιτο πείθειν τὴν πόλιν παραδοῦναι· ἦνυσ δὲ οὐδέν. ἀφριγμέ-
 νου γάρ τινος παρὰ βασιλέως καὶ μεμνηνυκότος, ὡς οὐκ ἄληθῆ
 τὰ περὶ ἐκεῖνου εἰρημένα εἶη, ἀλλ' ὑποστρέψειε μὲν διὰ τὴν περὶ
 τὴν στρατιὰν συμβῆσαν νόσον, αὐθις δὲ παρασκευάζοιτο ὡς ἀ-10
 B φριζόμενος, ἀνεθάρσησάν τε καὶ ἔτοιμοι ἦσαν ὡς ὑπὲρ ἐκεῖνου πάν-
 τα καὶ πεισόμενοι καὶ πράξοντες. ὁ μέγας δὲ δοῦξ ὀλίγα τῆ τοῦ
 Ἐμπυθίου ἐνδιατρίψας πολιορκίᾳ, ἐπεὶ πύθοιτο ἀθρόον στρατιὰν
 Σκυθικὴν εἰς τὴν Ῥωμαίων ἐμβεβληκυῖαν, ἀσυντάκτως ὑπὸ δέους
 τῆς πολιορκίας ἀπαναστάς, πρὸς Ἀδριανούπολιν ἐχώρει σπουδῆ¹⁵
 πολλῇ. οἱ δὲ ἐν Διδυμοτείχῃ τὴν ἀταξίαν ὁρῶντες τῆς τῶν Ῥω-
 μαίων στρατιᾶς καὶ νομίσαντές τι περὶ αὐτοὺς συμβεβηέναι τὸ
 μάλιστα οὕτω θορυβῆσαν, αὐτίκα τε ἐγένοντο εἰς τὸ στρατόπεδον,
 καὶ τινων ἐκράτησαν ὀλίγων ἐπιθέμενοι, σιτόν τε καὶ βοσκήματα
 C καὶ ἄλλας διαρπάσαντες ἀποσκευὰς, εἰσηῆγον ἐντὸς τειχῶν. ἔξ δ-²⁰
 του γὰρ οἱ ἐκ τῆς ἔξωθεν συνοικίας πόλεμον ἀράμενοι πρὸς
 τοὺς ἔνδον ἀνέστησαν ἠτηθέντες, οὐδ' οἱ ἔνδον γυωργίαις
 προσείχον, εἰδότες ὡς οὐδεμία τις ἀφέλεια ἐκ τούτων ἔσται,

equitumque catervas contrahens, eo venit et super deditione verba fecit. Illis sermonem asperrantibus, cum oppugnare moenia propter firmitatem non auderet, propugnatoresque magnanimos ac strenuos se expugnatum desperaret, castellum Emphythium obsidione vallatum, machinis verberare institit, felicem se numeraturus, si caperet. Didymotichense autem praesidium ad urbem sibi tradendam occulte sollicitabat, nullo tamen effectu. Nam cum quidam ab imperatore superveniens indicasset, falsa esse, quae de illo sparsa fuissent: sed propter morbum, qui exercitum pervasisset, eam redire et adventum ad illos apparare, instaurarunt animos, pro eo quidvis facere ac perferre paratissimi. Magnus dux, parvo tempore in Emphythii obsidione consumpto, ut allatum est, Scythas ingenti multitudine in fines Romanos se infudisse, anxius obsidionem solvit, nulloque servato ordine, Adrianopolim festinavit. Qui Didymotichi erant in praesidio, confusione animadversa, opomatique aliquid eis novi contigisse, unde tanta perturbatio extitisset, mox in castra irruentes, paucos occidunt: commeatum, pecora et impedimenta secum in urbem auferunt. Ex quo enim suburbani, armis in urbanos expeditis, victi vastatique sunt, nec urbani terram coluerunt, cum scirent, nihil se inde utilitatis percepturos, si obsessi hostem per se repellere non possent, sed vicinas urbes incursantes

αὐτῶν πολιορκουμένων καὶ τοὺς ἐπιόντας ἀμύνεσθαι ὑπὲρ Δ. C. 1342
 αὐτῶν οὐ δυνάμενων, ἀλλὰ τὰς πλησίον πόλεις κατατρέχοντες
 καὶ ληϊζόμενοι διέζων. τότε δὲ παντάπασιν ὑπὸ τῆς στρατιᾶς
 εἰργόμενοι τειχῆρεις, οὐ μετρίως ἐπιέζοντο ἐνδεία. τὸ μέν-
 5101 στοι Σκυθικὸν πᾶσαν καταδραμὸν τὴν Θρακίην, ἐπεὶ ληϊζοῦσθαι
 οὐδὲν ἐνῆν, πρότερόν τε ὑπὸ τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς ἀλλήλους
 τῆς χώρας διεφθαρμένης καὶ τότε, εἴ τι περιῆν ἔτι, εἰς τὰς
 πόλεις καταφυγόντος, κεναῖς ἀναστρέψαντες χερσίν, οὐ μα- D
 κράν Σκοπέλου τὴν στρατοπεδείαν ἐποιήσαντο. ὁ δὲ ἐν Σκο-
 10πέλῳ δῆμος πυθόμενοι, ὡς σκύναι ληϊσάμενοι μηδὲν πρὸς
 τὴν οἰκίαν ἐπανέρχονται, τῇ συνήθει ἀσυνεσίᾳ παραβόλως
 ὀρμηθέντες, ὄπλα ὡς εἶχον ἕκαστος ἀράμενοι, ἠνάγκαζον
 καὶ τὸν τῆς πόλεως ἡγεμόνα Μιχαὴλ παραλαβόντα καὶ τοὺς
 15στρατιώτας, ὅσοι ἦσαν παρ' αὐτοῖς, συμπλέκεσθαι ἔγγυς οὔσι
 τοῖς βαρβάροις. τοῦ δὲ πρὸς τὸ τόλμημα ἀπαγορεύοντος καὶ
 παραινούντος ἀπέχεσθαι τῆς πείρας, ὡς θανατοῦντας φανερώς,
 οὐ μόνον οὐκ ἐπιέθοντο τὰ βελτίω συμβουλεύοντι, ἀλλὰ πα-
 20ρέδοσάν τισι φρουρεῖν, ὡς ἐπειδὴν ἐκ τῆς μάχης ἀναστρέψω-
 σιν, ἀμυνόμενοι αὐτὸν τῆς προδοσίας. οὐ γὰρ ἀδυναμίαν
 30αὐτοῖς συνειδόμενα μὴ ἐθέλειν στρατηγεῖν ἐπὶ τοὺς πολεμίους,
 ἀλλὰ χαριζόμενον αὐτοῖς, ὡς ἐκ τῆς Διδυμοτείχου πολιορκ- P. 517
 κίας τὸν μέγαν δοῦκα ἀναστήσασιν, ὅσον οὐδέπω μέλλοντα
 διὰ τὴν ἐνδειαν αὐτοῦ κρατεῖν. αὐτοὺς δὲ ἐκείνοις ἐπελθεῖν
 τε καὶ κρατήσειν, οὐ τοῦ πολεμίους εἶναι μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ

15. δὴ P.

ac deprædantes vitam propagabant. Tum vero penitus ab hoste
 intra muros cohibiti, non mediocri penuria laborabant. Scythæ
 totam Thraciam pervagati, quoniam populationi nihil restabat, quod
 bello intestino regio iam exinanita et exhausta esset, et quod super-
 fuerat, se in urbes recepisset, vacui reversi, non procul a Scopelo
 tetenderunt. Scopelenses, intellecto eos sine præda domum remeare,
 consueta imprudentia temere concitati, armis ut quisque poterat
 correptis, etiam urbis præfectum Michaëlem, præsidariis quotquot
 erant assumptis, cum barbaris cominus confingere cogunt. Quo faci-
 nus tam audax detrectante hortanteque, ut conatu absisterent,
 quia certo perituri, non modo bene monenti non obtemperarunt,
 verum etiam custodiendum quibusdam tradiderunt, supplicium pro-
 ditionis in eum expensuri, ubi e pugna revertissent. Non enim
 quoniam eorum imbecillitatem nosset, ideo in hostes ire nolle: sed
 ipsis hostibus gratificari, ut qui ab obsidione Didymotichi Apocau-
 chum magnum ducem iam iam urbem commeatu defectam occupatu-
 rum submovissent; quos invadere ac debellare non solum quia ho-
 stes sint, sed etiam studio magni ducis debeant, cuius metu nulla

A.C. 1342 τὴν εἰς τὸν μέγαν δοῦκα εὐνοίαν. τῷ γὰρ ἐκείνου δέει μὴ δὲν λυμνηραμένους τὴν Ῥωμαίων, πρὸς τὴν οἰκείαν ἀναστρέφειν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ. τοιαῦτα οἱ κακοδαίμονες εἰπόντες καὶ νεανειουσάμενοι, ἐχώρουν κατὰ τῶν Σκυθῶν, κελύσαντες αὐτοῖς καὶ τοὺς στρατιώτας ἐπεσθαι. οἱ δὲ εἶποντο ἀνάγκη ἢ αἰρετώτερον ἡγούμενοι αὐτούς, εἰ δέοι, τοῖς βαρβάροις μαχομένους ἀποθνήσκειν, ἢ πανοικεσία διαφθεῖρεσθαι ὑπὸ τῶν Β δημοτῶν. ἐπεὶ δὲ ἐγγὺς τοῦ στρατοπέδου ἦσαν τῶν Σκυθῶν, βοῆ πύρρῳθεν ἐχρῶντο καὶ ἀλαλαγμοῖς καὶ ἐχώρουν δρόμῳ κατ' αὐτῶν. οὐ γὰρ ᾤοντο ἀντιστήσκειν οὐδὲ πρὸς βραχὺ, 10 ἀλλ' ὑποπτῆξαντας ἐτοιμούς ἐαυτοὺς παρέχεσθαι ἀνδραπο-
 V. 416 δίζεσθαι. διὸ καὶ σχοινία ἕκαστος ἐπεφέροντο τοῦ τοὺς ἀλωσομένους βαρβάρους ἐνεκα δεσμεῖν, ἵνα μὴ διαδιδράσκουσιν ἄδετοι ἀγόμενοι. οἱ Σκύθαι δὲ νομίσαντες στρατιὰν πλὴν ἴνα εἰναι ἐπ' αὐτούς, τῶν ἵππων ἐπιβάντες, ἐξήγοντο τοῦ στρατοπέδου ὡς μαχομένοι. οἱ δὲ, ὡς μόνον εἶδον τοῦ στρατοπέδου ἐξιόντας, τοῦ προτέρου φυσήματος ἐπιλαθόμενοι ἐτρέ-
 C ποντο πρὸς φυγὴν. ὑπτίον δὲ ὄντος τοῦ πεδίου καὶ ὕλης παντάπασι ψιλοῦ, διαδραῖναι ἡδυνήθη οὐδὲ εἰς, ἀλλὰ πάντες κατεκόπησαν ὑπὸ τῶν Σκυθῶν πλὴν τῶν ἵππεων. οὗτοι γάρ τε διὰ τε τὸ πολὺ αὐτῶν τοὺς Σκύθας ἔτι ἀφεστάναι, ἤνισα ἢ τροπὴ ἐγένετο, ἄλλως θ' ὅτι καὶ πρὸς τὸν πεζὸν ἡσχόλητο οἱ βάρβαροι, διασωθῆναι εἰς τὴν πόλιν ἡδυνήθησαν. οὕτως ἢ ἄνοια καὶ ἢ παράλογος ὀρμὴ πρὸς ἀνηκέστους ἐξῆγε

Romanorum provinciae illata vastitate, brevi spatio se domum referant. Talia infelices illi novarumque rerum cupidi fabulati, contra Scythas, militibus sequi iussis, prodierunt. Qui invito sequebantur, optabilis rati, cum barbaris, si opus esset, pugnando interfici, quam plebis furore cum tota domo deleri. Scytharum castris appropinquantes, eminus sublato clamore in eos incurrun: non enim vel parum se opposituros existimabant, sed timore exanimatos, pro captivis abducendos se praebituros. Ideo funes quilibet ad barbaros illos constringendos secum portabat, ne, si absque vinculis duceretur, aufugerent. Scythae, credentes peditum agmen adventare, equos conscendunt: castris pugnaturi progrediuntur. Scopelenses simulatque illos castris viderunt egredi, obliti prioris insolentiae, in fugam se penetrant. Sed per plana campi, nullo prorsus obvio nemore, praeter equites nemo evasit: concisi ad unum omnes. Illi enim, equites inquam, quod Scythae adhuc longius distabant, quando fuga iniri coepta est, deinde quod iidem in peditibus mactandis erant occupati, incolumes in urbem pervenere. Sic stultitia et ex-pers-rationis impetus in mala praesentissima homines praecipitant. Apocauclus post Scytharum irruptionem Andronico Palaeologo proto-

συμφοράς. Ἀπόκαυκος δὲ ὁ μέγας δούξ μετὰ τῶν Σκυθῶν A.C. 1342
 τὴν εἰσβολὴν Ἀνδρόνικον Παλαιολόγον τὸν πρωτοστράτορα,
 ὃς ἦν γαμβρὸς αὐτῷ, ἄρχοντα συμπάσης ἀποδείξας τῆς στρα-
 τίας καὶ τὸν πρὸς Διδυμοτείχον ἐπιτρέψας πόλεμον, αὐτὸς
 εἰς Βυζάντιον ἐπανῆκε. πρωτοστράτωρ δὲ συγγὰς ἐποιεῖτο
 κατὰ Διδυμοτείχου ἐκδρομὰς καὶ πάλιν ἀνέστρεφε ταχέως. D
 οὐ γὰρ ἦν, ὅτι κακώσεις διαφθείρας, οὐδενὸς ὄντος ἔξω τει-
 γῶν. οἱ δὲ ἔνδον στρατιῶται, αὐτοῦ ἀναχωροῦντος, τοὺς
 περιόικους ληϊζόμενοι καὶ σίτον διαρπαύζοντες καὶ βοσκήματα,
 10διέφερον τὸν πόλεμον, οὐδὲν ἀγεννὲς οὔτε πράξαντες, οὔτε
 μελλήσαντες διὰ τὴν ἔνδειαν. ἐπελθόντος δὲ αὐτοῖς τοῦ πρω-
 τοστράτορός ποτε, πέμψας ὁ μητροπολίτης ἐδήλου διὰ γραμ-
 μάτων, ὡς ἀνόνητα κόπτονται καὶ τάλαιπωροῦσι διὰ τὸν πρὸς
 βασιλέα πόλεμον, ἧ δουλεύσουσι πάντως μετὰ μικρὸν, αὐτοῖ
 15τε ἀπέραντα ποιοῦντες καὶ τοῖς ἄλλοις αἴτιοι γινόμενοι μεγά-
 λων συμφορῶν. παρῆγει τε, αὐτῷ πειθομένους τῶν κακῶν
 ἀπέχεσθαι. εἰ γὰρ οὐκ ἀποβαίῃ τοιαῦτα, οἷα ἐγὼ λέγω, ἔ- P. 518
 φασκεν, οὐ λέλάληκε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐν ἐμοί. τοῦ πεμ-
 πομένου δὲ ἀπαγορευόντος τὴν ἄφιξιν διὰ τὸ δεδοικέναι,
 20μὴ κακῶς ὑπ' ἐκείνων πάθῃ τοιαῦτα ἀπαγγέλλων, ἐκέλευε
 θαρξέειν, ὡς οὐδὲν ὑποστησόμενον, ἢ πληγὰς ὀλίγας. ἢ καὶ
 ἀπέβαινε, ἢ ἐκεῖνος προηγόρευε.

νβ. Ἄννα δὲ ἡ βασιλὶς, ἐπεὶ πύθοιτο Καντακουζηνὸν B
 τὸν βασιλέα πολλῆς ἐδνοίας ἀπολαύοντα παρὰ Κράλη, πα-

7. κακώσε P. et M. 18. πεμπομένου M., πεπαγωμένου P.

stratore, genero suo, supremo exercitus duce designato, et Didymoti-
 chensi bello ei commendato, Byzantium repetit. Palacologus Didy-
 motichum frequenter incursare et subito se recipere: nec enim erat
 incolis nocendi occasio, cum extra muros nihil superasset. At prae-
 sidiarii, ipso recedente, vicinos depopulando annonamque ac pecora
 diripiendo bellum tolerabant: nec ob inopiam victus quidquam pa-
 rum virile aut faciebant aut facturi erant. Cum aliquando adortus
 esset illos protostrator, per epistolam metropolita monuit, eos bel-
 ligerando cum imperatore, in cuius potestate omnino, nec ita diu
 post futuri sint, inani labore defatigari: nec ad finem cogitata per-
 ducturos, cum interim laborare non desinant et aliis magna detri-
 menta invehant. Hortabatur igitur, ut sibi obsequentes, maleficia
 omitterent. Si enim non evenerint, quae ego dico, inquit, non est
 locutus in me Spiritus sanctus. Tabellario iter abnuente ob timo-
 rem, ne ista de causa haberetur male, episcopus iussit esse bono
 animo: tantummodo enim aliquot plagas relaturum. Atque haec
 ut praedicta fuerant, ita evenerunt.

52. Anna vero imperatrix, ut Cantacuzenum apud Cralem

Cantacuzenus II.

20

- A.C. 1342 ρασκευάζεσθαι αὐθις ὡς εἰς Διδυμότειχον ἐπανήξοντα ἡμῶν στρατιᾷ, τὸν Λουκᾶν ἀπολεξαμένην Γεωργιον καὶ Μακίριον τὸν μητροπολίτην Θεσσαλονίκης, πρεσβυτάς ἐπεμπεν εἰς Κράλην καὶ ἐπηγγέλλετο πόλεις παραδώσειν, ὅσας ἂν συμβῶσιν, εἰ μόνον Καντακουζηνὸν πέμψεις δεσμώτην πρὸς αὐτήν. ὁ δὲ ἐμέμψατό τε τὴν πρεσβειάν καὶ ἀπηγόρευε φανερωῶς, ὡς οὐκ ὀλίγων μόνον πόλεων ἕνεκα, ἀλλ' οὐδὲ συμ-
 C πάσης τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς τοιοῦτον τολμήσων ἄγος, καὶ ἀπέπεμπεν ἀπράκτους. οἱ δὲ εἰς Βυζάντιον ἐλθόντες, ὀλίγη ὕστερον πάλιν ἐπανῆκον. ἔφρασκε δὲ ὁ Κράλης, ὡς κατὰ
 V. 417 τὴν δευτέραν πρεσβειάν τὰς ἐκ Χριστουπόλεως ἀπύσας ἐπε-
 ρίους πόλεις παραδιδόντων πλὴν Θεσσαλονίκης, ὡς, εἰ μὴ Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα βούλοιο παραδιδόναι, ἀλλ' αὐτὸν γοῦν εἰρξάντα κατέχειν ἐν δεσμοτηρίῳ. ὁ δὲ αὐθις ἀπέπεμπε ἀπράκτους, ἀδύνατα εἰπὼν αἰτεῖν. Ἐλένη δὲ, ἣ τοῦ Κράλη γαμετῆ, καὶ καθήψατο πικρῶς καὶ ἀπέπεμπε πρὸς ὄργην, ὡς ἄδικα πρεσβεύοντας καὶ πολλὴν αὐτοῖς τὴν ἀδοξίαν οἴσονται. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἐν τέλει πάντες τῶν Τριβαλῶν ἔλοιδοροῦντό τε καὶ πολλὴν αὐτῶν κατεγίνωσκον μωρίαν, εἰ
 D τοιαῦτα πείσειν ἤλπισαν, οὕτω μηδεμίαν ὑπερβολὴν ἐλλεί-
 ποντα κακίας. πάντες γὰρ ἐφίλουν βασιλέα καὶ οὐδὲν ἠνείχοντο τῶν ἀγόντων βλάβην εἰς ἐκεῖνον, ὥστε καὶ τις ἐξ αὐτῶν Κοβάτζης ὠνομασμένος φανερωῶς ἀντεῖπε καὶ ἠπέλησε θάνατον τοῖς πρέσβεσιν, εἰ μὴ τάχιον ἀπαλλάττοντο. πολ-

perquam gratiosum, cum exercitu reditum Didymotichum parare didicit, Georgium Lucam et Macarium metropolitam Thessalonicensem delectos, pro legatis ad eum mittit, spondens se urbes ei, de quot convenerit, donaturam, si tantum Cantacuzenum sibi vincium mittat. Qui, legatione reprehensa, recusavit libere: non solum enim propter paucas urbes, sed nec propter Romanum imperium universum tantum scelus edere velle. Proinde eos frustratos dimisit. Qui regressi Byzantium, brevi rursus adsunt, narrabatque Crales, in altera hac legatione urbes omnes occidentales praeter Thessalonicam sibi oblatas, ut, si Cantacuzenum tradere nollet, saltem in carcere detineret. Verum legatos denuo frustratos reiecit, affirmans, neutiquam fieri posse, quae peterent. Helena quoque, Cralis coniux, ut iniqua et sibi ipsis probrosa petentes, acriter obiurgatos, indignabunda repulit. Similiter omnes Triballi proceres in eos invehabantur singularisque stultitiae coarguebant, cum talia se impetraturos sperassent, quae adeo omnem scelesti facinoris magnitudinem complecterentur. Universi quippe imperatorem diligentes, nihil ferebant, quod ei nocimento esset. Unde quidam de illis, vocabulo Cabataes, palam refragatus, mortem legatis minabatur, ni

λῆν τε αὐτῶν ἀναισθησίαν κατηγορεῖ, ὅτι τὸν Ῥωμαίων δ.-A. C. 1344
 φθάλμιον οἰκείαις αὐτῶν χερσὶν ἐξορύξαντες αὐτοὶ, προσέτι
 καταπρόδιδοῦσι καὶ πόλεις καὶ τὴν ἀρχὴν Ῥωμαίων, ἵνα τελέ-
 ως κατασβέσωσιν αὐτὸν, ὡσπερ θεοδικότες μὴ ἐπαλεθόντος
 5αῦθις ἀναβλέψωσιν. ὁ μὲν οὖν οὕτω πρὸς ὄργην ἀπέπεμπε.
 Μακάριος δὲ ὁ Θεσσαλονίκης ἐπίσκοπος, ἐπεὶ ἀνηνύτοις ἤ-
 σθετο ἐπιχειρῶν, βασιλεῖ τῇ Καντακουζηνῇ προσελθὼν, πρῶ- P. 519
 τα μὲν ἐμέμφετο τῆς περὶ βασιλέα τὸν φίλον ἀγνωμοσύνης,
 ὅτι τοσοῦτον φιληθεῖς καὶ οὕτω μεγάλων εὐεργετημάτων ἀπο-
 10λελαυκῶς, τοῖς ἐναντιωτάτοις ἀμείψαιτο τοὺς παῖδας, τῆς
 ἀρχῆς ἕνεκα ἐπιβουλεύσας καὶ ἀποκτεῖναι διανοηθεῖς. ὦν
 τὴν ἀτοπίαν βδελυξάμενον καὶ θεὸν, μὴ μόνον οὐκ ἐφείναι
 εἰς τέλος τὰ βεβουλευμένα ἀγαγεῖν, ἀλλὰ καὶ τῆς περὶ βα-
 σιλέα ἀδικίας δίκας εἰσπραττόμενον, ὑπερόριον ἀποδείξαι καὶ
 15πλανήτην περιμόντα, ἐπ' ἄλλοις τὴν ἐλπίδα ἔχοντα τῆς σωτη-
 ρίας. ἔπειτα συνεβούλευεν, εἰ μὴ πρότερον, ἀλλὰ νῦν γε τὸ
 συνοῦσον συνιδόντα, πρεσβείαν ποιήσασθαι πρὸς βασιλίδα B
 καὶ ἰκέτην αὐτῆς τε καὶ πατριάρχου καὶ τῆς συγκλήτου βου-
 λῆς γενέσθαι, ὥστε ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις συγγνώμης ἀξιώ-
 20σοντας, πρόνοιάν τινα ποιήσασθαι αὐτοῦ, μὴ καὶ ὑπερόριος
 ἀπόληται, οὐδεμιᾶς ἢ φαύλης τινὸς ἐλπίδος ἔτι ὑπολειπομέ-
 νης. βασιλεὺς δὲ „οὐδὲν θαυμαστὸν”, εἶπεν „εἰ μεθύων τις
 καὶ παραφερόμενος ὑπ' ἀναισθησίας οἴοιτο ἀστατεῖν τὴν γῆν,
 βεβαίως ἤδρασμένην· οὐδ' εἰ ὑπὸ μελυγχολίας κατεχόμενος

20. καὶ μὴ P. 23. ἀστατεῖν — κατεχόμενος οἴοιτο om. P.

quam primum se auferrent. Eos denique multi stuporis damnabat, quod, cum suis manibus oculum Romanorum eruisset, ut eum porro omnimodis exstinguere, et urbes et imperium prodere non dubitarent: quasi formidant, ne, eo reverso, rursus adspiciant. Sic etiam ab illo stomachante repulsi sunt. At Macarius, Thessalonicae episcopus, ut se, quod aiunt, retia inflare sensit, Cantacuzenum invadens, primum ut erga amicum Imperatorem defunctum omnino ingratum castigat, a quo tantopere amatus tantisque beneficiis eius apud se positus, filiis ipsius dissimillima rependat, eorum imperio et sanguini molliens insidias: cuius facti diritatem Deum quoque ipsum execrantem, ad exitum eas conferri non permisisse; sed huius in eum inluriae poenas reposcisse, dum effecerit, ut per externas oras vagabundus, salutis suae spem in aliis reponat. Deinde hortabatur, ut nunc saltem se respiceret, missoque ad Augustam legato, ipsam, patriarcham atque concilium suppliciter oraret, ut, data praeteritis venia, aliqua se cura dignarentur, nec ab omni bona spe desertum, interire extorrem paterentur. Tum imperator, Haud mirum, ait, si ebrius quispiam et in orbem actus,

A.C. 1342 οἴοιτο καὶ τοὺς ἄλλους τὰ ἴσα πάσχειν. καὶ σὺ τοίνυν τῇ κενῇ δόξῃ καὶ φιλαρχίᾳ κατάκρας ἁλοῦς καὶ προδοσίαν τὴν ἐσχάτην εἰργασμένος, οὐδὲν θάυμαστον, εἰ τὰ ἴσα καὶ ἐμοῦ καταψηφίσῃ, μηδὲν τοιοῦτον εἰργασμένου. οἶσθα γὰρ, ὡς ἐμοῦ **C** τοῖς ἐν Ἄθῳ ἀρετῆς ἀντιποιοιμένοις καὶ τοῦ καλοῦ καὶ ἐρασταῖς καὶ ἐργύταις γεγραφότος καὶ πολλὰ δεηθέντος, πρὸς Βυζάντιον ἐλθεῖν καὶ βασιλίδι καὶ πατριάρχῃ καὶ οἷς αὐτὸς ὀνομάξεις σύγκλητον βουλήν διαλεχθῆναι περὶ εἰρήνης καὶ πείσαι κατατίθεσθαι τὸν πόλεμον, ὃν ἀδίκως κεκινήκασι κατ' ἐμοῦ μηδὲν ἡδικηκότος, συκοφαντίας πλασόμενοι καὶ διαβολῶς, μετὰ τῶν ἄλλων παρειλήφασι καὶ σέ, ὡς ἀρετῆς ἀντιποιοούμενον δῆθεν καὶ ὑπὲρ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κοινῆ λυσιτελοῦντος βουλησόμενον διακινδυνεύειν. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν καλῶς ποιοῦντες, τὰ τε δέοντα εἰρήκασι μετὰ παρῴσθιας καὶ τῶν εἰς αὐτοὺς ἠκόντων ἐνέλιπον οὐδὲν, καὶ τῶν διαφθερείν¹⁵ βουλομένων καὶ διαστρέφειν ἀπὸ τῆς ἀληθείας, οὐδὲ ἐπεστράφησαν, πολλὰ ἐπαγγελλομένων εὖ ποιήσειν. ἀλλὰ τοῖς ἐξαρχῆς ἐνέμειναν λογισμοῖς καὶ τῇ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ δικαίου κρίσει· δι' αὐτὴν καὶ μέχρι νῦν πολλοῖς προσταλαικωροῦσιν ἀλγεινοῖς. σὺ δ' ὑπὸ φιλαρχίας καὶ τῆς κατὰ τὴν ἀρ²⁰ χειρωσύνῃν δόξης ἠττηθεὶς αἰσχρῶς, καὶ τοὺς συμπρεσβευτὰς μετὰ τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀληθείας προὔδωκας· οἷς ἀρ^{V.418} μόσει μικρὸν ὑπαλλάξαντας τὸ ὑπὸ Παύλου τοῦ Θεσπεσίου

6. καὶ ante ἐργ. add. M.

sensu deficiente, terram stabilem et inconcussam vacillare putet, nec, si insania correptus, alios quoque iudicet insanire. Et tu igitur inani gloria et amore dominandi subactus plane proditorque maximus, nihil mirum, si insontem me eorumdem criminum condemnes. Meministi, quomodo, cum ad virtutis alumnos honestatisque amatores et cultores in Atho monte scribens, eos enixe rogasset, ut Byzantium venientes, cum imperatrice, patriarcha et quod nominasti concilio de pace agerent, deponendique belli, quod conflictis criminationibus mihi immerenti intulissent, auctores fierent, cum aliis te quoque, ut sanctimoniae studio flagrantem scilicet et pro tuenda honestate communique fructu nullum certamen detrectaturum, assumpserint. Verum illi recte sane et quae oportuit cum libertate dixerunt, suarumque partium nihil praetermiserunt, et ab iis, qui eorum integritatem corrumpere atque a veritate in diversum rapere maguis pollicitationibus conabantur, a primis cogitationibus suis atque ab eo, quod semel honestum ac iustum iudicassent, non sunt dimoti. Qua de causa usque hodie in multa aerumna sunt. Tu autem imperandi cupidine et episcopatus splendore turpiter superatus, etiam legationis socios una cum iustitia et veritate prodidisti; qui illud divi Pauli de Dema modice immutatum

εἰρημένον περὶ Δημῶ, καὶ περὶ σοῦ εἰπεῖν νυνὶ, ὅτι, Μακά-Α. C. 134a
 ριος ἡμᾶς ἐγκατέλειπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπο-
 ρεύθη εἰς Θεσσαλονίκην. ἃ ἐχρῆν μεμνημένον, καὶ ὡς νῦν
 ἀνοσιώτερα καὶ ἀδικώτερα πολλῶν τολμᾶς, τὸν οὐδὲν ἐμὲ P. 520
 5 ἠδίκηκότα αὐτοχειρίᾳ μονονουχί πειρωόμενος φονεύειν, χάριν
 ἀξίαν ἐν τούτῳ κατατιθέμενος τοῖς τὴν ἀρχιερωσύνην ἐγχει-
 ρίσασι, αἵμασι ἀδίκους μολύνων τὰς χεῖρας, μὴ ἐμοῦ κα-
 ταψηφίζεσθαι ἀδικίαν καὶ ἀγνωμοσύνην περὶ βασιλέα, οὐδὲν
 οὔτε πρότερον, οὔτε μέχρι νῦν ἀνάξιον τῆς εἰς ἐκεῖνον
 10 φιλίας εἰργασμένου. περὶ μὲν οὖν τῆς εἰς βασιλέα καὶ
 τοὺς παῖδας ἐμοῦ εὐγνωμοσύνης λόγον οὐδένα πρὸς σὲ ποι-
 ῆσομαι νυνί, καθάπαξ τὰς φρένας διεφθόροτα καὶ ἄδικα καὶ
 παράνομα καὶ λέγοντα καὶ διανοούμενον περὶ ἐμοῦ, ἀλλ'
 ὅστερον, ἥνίκα ἂν ἐθέλῃ Θεός. περὶ δὲ ὧν εἴρηκας, ὡς δεῖ
 15 βασιλίδος ἰκέτην καὶ πατριάρχου γενέσθαι, ὡς ἂν συγγνώμην B
 παρασχόμενοι πρόνοιάν τινα ποιήσωνται πρὶν παντάπασιν
 ἀπολέσθαι, ἐκεῖνο εὐκαιρον εἰπεῖν, ὅτι, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμὲ, θυ-
 γατέρες Ἱερουσαλήμ, ἀλλ' ἐπ' ἑαυτὰς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν."
 πρὸς μὲν οὖν ἐκεῖνον ὁ βασιλεὺς τοιαῦτα ἀπεκρίνατο.
 20 γ'. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ ἐκ Θετταλίας C
 ἦκον πρόσβεις, καλοῦντες βασιλέα καὶ δεόμενοι ἄρχειν σφῶν.
 καὶ πρότερόν τε γὰρ ἔτοιμοι ἦσαν ὑπακούειν καὶ τὰ ἐκεῖνου
 μᾶλλον ἠροῦντο, ἢ βασιλίδος, καὶ τότε δὲ ὁμονόησαντες

tibi possunt occinere: Macarius nos reliquit, diligens hoc saeculum,
 et profectus est Thessalonicam. Quorum te memorem esse oportebat,
 et horum simul, quae nunc sceleratiora magisque impia non recormidas:
 dum me, qui laesi neminem, tantum non per temet sonaris occidere
 (dignus videlicet isto modo gratias referens iis, qui episcopatum tibi mandaverunt)
 et nefarie effuso sanguine manus tuas scelerare: ita me ingratae et improbae
 in imperatorem voluntatis non accusasses, qui nihil unquam eius amicitia indignum
 perpetravi. De mea igitur in illum et liberos eius pietate nullum
 nunc tecum semel depravato ac de me pessime existimante loquenteque
 verbum commutabo: sed cum Deus voluerit. Quod autem iniicisti
 in sermone, oportere me imperatrici ac patriarchae supplicare,
 ut, data venia, salutem meam prospectum velint, illud apposite
 responderim. Filiae Hierusalem, nolite flere super me: sed super
 vos ipsas flete et super filios vestros. Haec ad Macarium coram
 imperator.

53. Sub idem tempus etiam e Thessalia legati eum ad se vocant
 et orant, ut sibi praesit: nam et antea eius potius, quam Augustae
 partes amplexi, principem suum esse cupiebant, et tunc concorditer
 mittentes, ad gubernacula eundem invitabant. Imperator cum
 pro veteri benevolentia, tum quod nunc ultro ei se subil-

- A.C. 1342 ἐπεμψαν πρὸς αὐτὸν, καλοῦντες ἐπὶ τὴν ἀρχὴν. βασιλεὺς δὲ αὐτοῖς πολλὰς ὁμολογήσας χάριτας τῆς τε προτέρας εὐνοίας καὶ τοῦ νυνὶ προσχωρεῖν ἐκόντας, ἔπειτα ἔφρασκεν ἄγνωμον εἶναι δεινῶς, εἰ αὐτῶν πᾶσαν εὐνοίαν ὑπερβολὴν D ἐνδεικνυμένων, μὴ ὁμοίως καὶ αὐτὸς φαίνοιτο διακείμενος⁵ περὶ αὐτούς, μηδὲ τὴν διάνοιαν ἀποκαλύπτει. ὅσα μὲν γὰρ ἐν Γυναικοκασίῳ συμβαίη περὶ αὐτὸν, καὶ ὡς αὐτὸς τε καὶ τῶν συνόντων οἱ μάλιστα φιλοῦντες μεγάλοις κινδύνοις περισχεθεῖεν, ἀφισταμένων μὲν τῶν οἰκείων, τῶν πολεμίων δὲ ἐπικειμένων, καὶ ταραχῆς πολλῆς καὶ ἀταξίας τὸ στρατόπε-10 δον κατεχούσης, εἰ μὴ θεὸς ἄνωθεν χεῖρα σώζουσαν ὑπέρεσχεν, οὐδ' αὐτούς ἠγνοηκέναι οἶσθαι. ἀνάγκη δὲ ἔλθῶν πρὸς Κράλην τὸν ἄρχοντα Τριβαλῶν, πολλῆς ἀπολελαυκέναι παρ' P.521 αὐτοῦ καὶ τιμῆς καὶ συμμαχίας παρὰ δόξαν. ὀλίγῳ γοῦν πρότερον στρατιὰν παραλαβὼν πολλὴν τε καὶ ἀγαθὴν, ἐπιβῆ Διδυμότειχον σπεύδειν, ὡς τοῖς ἐκεῖσε φίλοις συνησόμενος καὶ διαθησόμενος εἶ τὰ κατ' αὐτόν. γενομένου δὲ ἐν Θεραῖς, τοὺς τε ἡγεμόνας καὶ τὴν στρατιὰν νόσῳ δεινῇ περισχεθῆναι καὶ ἀποθανεῖν αὐτῶν πολλοὺς, ὡς ἐκ τῆς νόσου V. 419 καὶ πρὸς ἀνάγκην ἔλθεῖν αὐθις ἀναστρέφειν εἰς τὴν Τριβαλῶν ἀρχὴν. νυνὶ δὲ παρυσκευάζεσθαι, ὡς ἅμα στρατιᾷ εἰς Διδυμότειχον αὐθις ἀφιξόμενος. τοῦτο γὰρ μάλιστα λυσιτελεῖν αὐτῷ πρὸς τὸ κτήσασθαι, εἰ κατὰ γνώμην εἶη θεῶ, τὴν πῶσαν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν. δι' ἃ οὐ δύνασθαι ἦκειν πρὸς

5. μὴ om. P.

cerent, pluribus gratias agens, periniquum esse dixit, si, cum ipsi tam incredibile immensumque sui studium demonstrarint, non pari eos amore prosequi videretur, neque aperiret, quid in corde suo voluaret. Quae enim Gynaecocastri sibi evenissent, quo pacto et ipse et de suis amicissimi gravibus fuissent obsessi periculis, et domesticis desciscientibus, et hostibus instantibus ac premeantibus, multaque in exercitu exstisset tumultuatio et confusio, prae quibus malis pereundum erat, nisi Deus de coelo salutarem manum extendisset, haec, inquam, putare se ne ipsos quidem fallere. Cum autem ad Cralem, Triballorum principem, coactus confugisset, admodum magnifice ab eo tractatum et auxilia praeter opinionem consecutum esse. Itaque nuper cum copiis non parvis ac bellicosissimis Didymotichum coepisse contendere, ut, rebus suis illic constitutis, cum amicis sese coniungeret. Sed cum Pheris esset, duces ac milites periculoso morbo fuisse implicitos magnamque partem extinctos: ut proinde in Triballos iter remitti necesse haberit. Nunc se comparare, ut cum exercitu denuo Didymotichum proficiscatur: id enim sibi ad acquirendum, si Deo placuerit, totum Romanum im-

Θετταλίαν νῦν. μάλλον γὰρ ἀνιάσειν, συγγινόμενος μὲν ἐπὶ A.C. 134a
 μικρὸν, ἐν τάχει δὲ ἀπαίρων πρὸς Θράκην αὐθις. ἀλλ' εἶγε B
 κατὰ γνώμην αὐτοῖς εἶη ὑπ' αὐτὸν τελεῖν, νῦν μὲν ἄρχοντα
 αὐτοῖς τὸν Ἄγγελον Ἰωάννην ἐπιστᾶν, προσήκοντά τε μύλι-
 5τα ἐξ αἵματος καὶ δυναμένον ἐξηγελοῦσθαι καὶ διασώζειν ἀπὸ
 τῶν πολεμίων, ὧν τινες ἐπίωσι, καὶ συνῶσι καὶ εὐψυχίᾳ
 καὶ ἐμπειρίᾳ τῇ πρὸς τοὺς πολέμους. αὐτὸν δὲ γενόμενον
 ἐν Διδυμοτείχῳ, εἰ μὴ τι κωλύοι δυσχερὲς, πρόνοιαν αὐτῶν
 ποιήσεσθαι, ὅση δυνατῆ, καὶ πᾶσαν ἐνδείξεσθαι ὑπὲρ αὐτῶν
 10καὶ προθυμίαν καὶ σπουδὴν. τοιαῦτα μὲν πρὸς τοὺς πρέ-
 σβεις ἀπεκρίνατο. ἐκέλευέ τε καὶ τοῖς ἐν Θετταλίᾳ ἀπαγγεί-
 λαντας, εἰ παύονται, εἰς ἔργον ἄγειν· φιλοπροσύνην τε αὐτῷ C
 προσήκουσαν περὶ αὐτοὺς ἐπιδειξάμενος, σπνεξέπεμπε καὶ
 15αὐτοῦ καὶ τοῖς ἐν Θετταλίᾳ ἀπαγγελοῦντας. ὧν καὶ γενομέ-
 νων ἐν Θετταλίᾳ, ἐπεὶ ἦ τε στρατιὰ καὶ τῶν πόλεων οἱ ἄρι-
 στοὶ τὰ παρὰ βασιλείως εἰρημένα ἐπυθάνοντο, πρῶτα μὲν
 ὠμολόγουν βασιλεῖ χάριτας πολλὰς τῆς εὐμενείας τῆς περὶ
 αὐτοὺς καὶ τῆς συντρόφου καὶ φίλης ἀληθείας ἐκ παιδός,
 20οὔτι καίτοι δοκῶν ἐν δυσπραγαίαις εἶναι, οὐδὲν ὑπέμεινε πε-
 πλασμένον φθέγγεσθαι, οὐδ' ἀγεννὲς, ἀλλὰ δῆλῃν αὐτοῖς
 πεποιήται τὴν διάνοιαν οἶα ἦν. αὐτοὺς δὲ τῷ περιόντι τῆς
 εἰς αὐτὸν εὐνοίας, ἐπεὶ μὴ λυσιτελεῖν αὐτῷ δοκοίη, τὸ νῦν D
 ἔχον ἦκειν παρ' αὐτοῦς, οὐκ Ἄγγελον μόνον, κατὰ γένος τε
 24. τε add. M.

perium adiumento maximo futurum. Propterea in Thessaliam per
 id tempus venire non posse: magis enim molestia, quam laetitia
 eos affecturum, si brevi spatio illic degens, in Thraciam revertatur.
 Sed si vere et ex animo sibi parere velint, in praesens Ioannem An-
 gelum praetorem se illis praeficere, sanguine coniunctissimum: qui-
 que ad salutem ab hostibus defendendam et prudentia et invicto
 animo et peritia militari egregium se ducem praestare queat. Se,
 ubi Didymotichi fuerit, nec aliquis casus impedierit, quanta maxi-
 ma poterit diligentia alacritateque eorum res curaturum. Haec le-
 gatis respondit, et ea Thessalis renuntiare iussit: qui si annuerent,
 tum opere completerentur. Sic eos qua decebat comitate, et una de
 domesticis suis Manuelem administratorem dimittit. Ad eos ut ve-
 nerunt, militesque et optimates urbium responsum audierunt, de be-
 nevolentia ac de veritate, cuius a puero fuisset semper studiosissi-
 mus, amplissimas ei gratias agunt, quod nimirum nihil fictum ac
 timidum, quamvis afflicta et prostrata fortuna sua, ut appareret, lo-
 qui, sed mentem illis suam candide declarare voluisset. Se autem
 abundantia quadam amoris erga illum, quandoquidem hoc tempore
 ad eos sibi veniendum non putet, non modo Angelum, ipsi genere

A. C. 1342 αὐτῷ προσήκοντα καὶ ἄρχειν δυνάμενον αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ εἴ τινα ἐκείνου πέμποι πολλῶν καταδέεστρον, δέξασθαι προθύμως καὶ πᾶσαν ἐπιδείξασθαι περὶ τὸν βασιλέα εὐνοίαν. τοιαῦτα μὲν καὶ οἱ ἐν Θεσσαλίᾳ ἀπεκρίναντο. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ πύθοιτο ἀπὸ τῶν πρέσβειων ἐπανελθόντων, ἐπεμπε τὸν ἀνεψιὸν Ἄγγελον Ἰωάννην, ἐπίτροπον εἶναι Θεσσαλίας. πᾶσι δὲ βουλόμενος καταφανὲς ποιεῖν, ὡς οὐ βασιλέως τοῖς καισὶν ἐπιβουλεύων ἤρατο τὸν πόλεμον, καὶ ὡς οὐδ' εἰ περιγένοιτο τῆς ἀρχῆς ἔγνωκεν ἀποστερεῖν, ἀλλ' ὑπὸ βασιλίδος μᾶλλον

P. 522 αὐτὸς ἐπολεμήθη ἀνθρώποις πειδομένης συκοφάνταις, τῷ Ἄγγέλῳ πρὸς τὴν Θεσσαλίας ἀρχὴν χρυσόβουλλον ποιῶν, βασιλίδα τε προσέγραψε καὶ βασιλέα Ἰωάννην τὸν υἱόν, ὅσπερ καὶ αὐτῷ ὁμολογεῖν καὶ μᾶλλον ἢ πρότερον ὑπέκειν. ὃ καὶ ἐπὶ λέξεως εἶχεν οὕτως· „ὡς ἀπόλοιτο ὁ φθόνος, τοῖς πάντων τῶν κακῶν χεῖριστόν τε καὶ ἀδικώτατον, ὄγε κακῶς ἡμῶς ἀρχῆθεν ἐξώσας τῆς ἀκηράτου τρυφῆς χειρὶ θεοῦ πλασθέντας καὶ λόγῳ τιμηθέντας, ὃ τῆς ὑπὲρ λόγον χάριτος. καίτοι μετὰ τὴν τοῦ χείρονος πείραν, ἵνα συνελὼν εἴπω, εἰ τῆς ἐνδίκου καταδίκης ἐκείνης ἤμεν ἐν συναισθήσει καὶ τῷ Βελτικίῳ ἐμελετώμεν, κἄν συγγνώμης τυχόντες αὐθις ἂν ἤμεν ἐν τοῖς προτέροις. νυνὶ δ' ὡσπερ μὴ τι χαλεπὸν πεπραχότες ἢ πεπονθότες ἐξ ἀβουλίας, ἢ γοῦν ὑπὸ τοῦ παθεῖν οὐμένουσιν διδαχθέντες, τὸ τὰ δέοντα φρονεῖν οἰοεὶ παρηγήμεθα, πῆ-

coniunctum et ad regendum idoneum: sed et si quempiam illo multo inferiorem mittat, libenter suscepturos imperatorisque semper fore cupidissimos. Talia Thessali responderunt: quae ut a legatis reversis imperator audivit, consobrinum Ioannem Angelum ad ineundam Thessaliae praefecturam misit. Volens autem constare palam, non se insidiantem imperatoris liberis bellum suscepisse: nec, si vinceret, illos imperio privare statuisset, sed potius ab Augusta, mendaciloquis hominibus fidem commodante, se oppugnari, Angelo propter Thessaliae procurationem bullam auream faciendam et imperatricis ac Ioannis, eius filii imperatoris, nomina adscribi curavit, ut et Angelus et Thessali subiectionem aequae ipsi ut sibi profiterentur magisque de cetero subessent. Bulla ad verbum haec erat. Utinam malorum omnium pessimum nequissimumque, invidia, disperiret, quae nos Dei manu fictos et intelligentia honoratos (o inexplicabile munus) male ab initio ab immortalibus illis deliciis expulsi. Quamquam si post experta mala, ut breviter dicam, iustam illam damnationem simul agnosceremus melioraque meditaremur, veniam adepti, in priorem statum restitueremur. At nunc, quasi ob amentiam nihil noxium operati aut perpassi: sive ex eo, quod

ματα πάσχειν ἀυθαίρστα κακῶς αἰρεθέντες, καὶ δεινῶς ἐγκα-Α. C. 1349
 λινδεῖσθαι διὰ βίου τοῖς μὴ καθήκουσι καὶ τῆς ἰσῆς ἀξίας
 πρὸς θεοῦ τυχόντες, καὶ τῆς αὐτῆς ἡξιωμένοι σπουδῆς, με-
 μνήτοτος δίκην, ταυτησὶ μὲν οἰκτρῶς ἐκπεπτώκαμεν, ἀνισότητα V. 420
 5δὲ πεπόνθαμέν τε καὶ τετιμήκαμεν. δέον γὰρ σπουδάζειν
 ἢ τὸν αὐτὸν ἐπὶ τοῖς ἀμείνοσι δρόμον, ἢ φιλονεικεῖν ἄλλος
 ἄλλον ὑπερβαίνειν, ὅπως ἂν ἐπ' ἀγαθοῖς ἀλλήλους νικῶμεν C
 τούναντίον ἕπαν φαινόμεθα πράττοντες, καὶ συμβέβηκεν ἡμῖν
 οἶόν τι πάθος ἀτεχνῶς ἄτοπον, ὅτι κατὰ τοὺς τῆς μορφῆς
 10χαρακτῆρας ἔπεστι διενηροχένοι, καὶ ταῖς τῆς ψυχῆς ἔξεστι.
 καὶ τὴν πρώτην ἐκείνην καὶ μακαριστὴν ὄντως εὐδαιμονίαν
 ἀποβαλοῦσιν ἡμῖν δέδοκτο δεῖν ἐφ' ἑτέραν πολυσχιδῆ τρα-
 πέσθαι, ἀβέβαιον πάντα καὶ καθ' ἑαυτὴν στασιάζουσαν. ἦν
 εἴ τις οὐ καλοίη τύρβην κομιδῆ ματαίαν καὶ θόρυβον ἀκερ-
 15δῆ, τοῦτον ἐγὼ νομίζω τελεῖν οὐκ εἰς τοὺς εὖ φρονοῦντας,
 οὐ φύσεως εἰς τοῦτο, φαύλης δὲ τινος αἰρέσεως ζημιωσάσης
 αὐτόν. πολλῶν δὲ ταύτης δὴ τῆς λεγομένης τε καὶ νομιζο-
 μένης εὐδαιμονίας διαφόρως εὐμοιρησάντων, καὶ τῷ μὲν ἀπὸ D
 γένους οἶον τιμῶν εἰώθασιν ἄνθρωποι, τὸ βρενθῦεσθαι τε
 20καὶ ἡδεσθαι προσυπάρχοντος, τῷ δ' ἀπὸ χρημάτων, τῷ δ'
 ἀπὸ δόξης καὶ θεραπείας ὅτι πολλῆς, ἑτέρῳ δ' ἀπὸ στρατη-
 γίας βίου τε κατὰ κόσμον ἐπαινετοῦ, ἄλλῳ δ' ἀπ' εὐτεχνίας
 καὶ φαρίας λαμπρᾶς συγγενῶν καὶ φίλων, τούτων ἀπάντων

17. δῆ pro δὲ P. et M.

passi sumus minime docti, iudicium veri propemodum amisimus,
 dum mala perpeti male eligimus, et accusare quaerimus, quorum
 in vita nullum crimen reperitur. Et cum aequalem a Deo dignita-
 tem inter nos sortiti eademque ab ipso cura dignati simus, ea fu-
 riosorum instar miserabiliter excidimus, et ad inaequalitatem red-
 acti, eam in honore habuimus. Cum namque vel studere debuis-
 semus idem ingredi virtutis curriculum, vel contendere, ut alius
 alium anteiaret et in bonis actionibus nos mutuo vinceremus, pro-
 sus contra facimus, et tamquam morbo quodam absurdissimo occu-
 pamur. Nam ex formae nostrae lineamentis sequitur, ut etiam
 habitibus animi excelluerimus. Et quia prima illa vereque beatissima
 felicitate orbatu sumus, visum est oportere ad aliam multiplicem,
 inconstantem omnino et a se ipsa dissidentem converti. Quam si
 quis non appellet turbas valde stolidas tumultumque, hunc ego in
 prudentibus haud numerandum, neque illi naturam, sed pravam
 aliquam voluntatem in hoc nocuisse opinor. Cum porro multi huius
 dictae et legitimae felicitatis diversa ratione exsortes sint, et homi-
 nes partim maiorum claritudine, partim pecuniarum thesauris, par-
 tim gloria, et multorum erga se observantia, partim arte ac munere

A.C. 1342 καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα τοῖς πολλοῖς μακαρίζεται, (παρήμῳ γὰρ τὸ δοκεῖν περαιτέρω τῇ τῶν τοιούτων ὀνομάτων προφορᾷ φαιδρύνεσθαι,) λίαν ἱκανῶς ἐμοὶ πειραθῆναι καὶ δαφνῶς εὐμαρῶς πως ἂν τις εἴποι κατὰ ῥῶν θεόθεν κεχορηγη-

P. 523 ται. καὶ εἴ τῳ τῶν νῦν ἢ τῶν πάλαι ἐνὶ τῶν λεγομένων ἀνχεῖν ἔπωσούν ἐχρῆν ἢ μέγα φρονεῖν, φαῖεν ἅπασις ἂν ἐμοὶ χρῆναι τὸ τοῦτοις ἅπασι διὰ πάντων σεμνύνεσθαι ἀμέλει. καὶ ἦν μὲν ἐμοὶ πολλῇ τις εὐδαιμονίας σύρροια καὶ ὄλβου παντοίου, μηδενὸς τυγχάνοντος κακοῦ καθ' ἡμᾶρ, ὅς εἰνι τῶν πάλαι σοφῶν ἐπηνέθη. ἐθεώμην δ' ὡσπερ ἐξ ἀ-¹⁰ πόπτου τινὸς εἰκῆ ταῦτα τιμώμενύ τε καὶ σπουδαζόμενα καὶ ῥᾶστα λυόμενα, ὡς ἐξώθεν ἀνθρώποις περιρῥεόμενα, τύχης τινὸς ὑσιάτω φορᾷ καὶ τὸ τῆς τρυτάνης πασχούσης, ἧς τῶν πλουστῆγγων ἢ μὲν ἄνειςι κουφιζομένη, ἢ δ' αὖ καθέλειται βαρύτερας ἐπεντεθείσης ὀλκῆς. καὶ πάντων μὲν τῶν ἄλλων¹⁵ βῆμην ἐράδιαν τινὰ τὴν μεταβολὴν, ὡς ἀπὸ μὲν τῶν ἀφιζόμενος οἰκῶθεν, ὑπὸ δὲ τῶν ἴσως οὐκ ἀεὶ καλούμενος, οἷα συμβαίνειν εἶωθεν· ἦν δ' ἐφθακῶς ὠνόμασα πατρῶν φίλων, οὐνοῖ' ἤμην τοῖς πράγμασι συµμεταβληθῆναι, μηδὲ τοῖς τοῦ βίου καιροῖς, ἀλλ' ὡσπερ οὐκ αὐτὸς ἐμέλλον ἀμωσγένως²⁰ ἐκείνων ἀφῆξεσθαι, οὕτως οὐδὲ σφᾶς ἄλλο παρὰ τοῦτο παθεῖν ὑπέληφα. εἰρήσεται γὰρ τάληθες· παγχάλεπον ἐνόμισα

5. ὡς M., πως P. 13. παρασχούσης M.

imperatorio, partim vita, ordine et modo laudabili instituta, partim felicitate liberorum illustriumque cognatorum et amicorum tribu superbire et laetari consueverint, haec omnia et alia, quae vulgo beatitates habentur, (quae praetereo, ne omnibus huiusmodi profereudis nimium videar delectari,) plus satis ubertimque, citra laborem, et ut ita dicam, facili ac secundo quodam cursu experiri a Deo mihi concessum est. Et si cui, qui nunc vivunt mortalium, aut qui olim vixerunt, in uno horum quomodocumque gloriari seseque circumspicere fas est aut fuit, omnes mihi hoc utique concedendum fatebuntur, his omnibus per omnia gloriari. Equidem felicitate multa et omnigenis opibus sine malo quotidiano aliquo circumfluxi: quod quidam antiquorum sapientum laudavit. Contemplabar autem velut e specula ista, quae temere honorantur et studiose quaeruntur ac facillime dilabuntur: utpote quae de foris hominibus affluunt, fortunae cuiusdam inconstanti fluxu, haec in trutina praebentis: cuius lancium altera levior ascendit, altera contra gravitate ponderis deprimitur. Et omnia quidem alia facile mutatum iri putabam, utpote ab his sponte discessurus, ab illis non semper fortasse honorifice appellatus, quemadmodum fieri solet. Quam autem supra amicorum tribum nominavi, cum rebus ipsis et temporibus mutata iri non sperabam. Sed ut ego me ab illis non eram

ἐκείτους κατ' ἐμοῦ γενέσθαι, οὗς εὖ ποιῶν οὐκ ἐπαυσάμην. C. 134a
 ἐν πᾶσιν. εἰ δὲ καὶ ὑπ' αὐτῶν τούτων μᾶλλον ἡμεῖς ἀνή-
 κστα ἐπεπόνθειμεν καὶ τὰ δεινότερα, φεῦ, σεουκοφαντήμεθα
 καὶ διαβεβλήμεθα, τί χρῆ καὶ λέγειν; ἀλλ' ἐχρῆν, ἄρ' ἐχρῆν C
 5κατελιγηθῆναι πάντας ἀπλανῶς καὶ ἐς προῦπτον κελῶθαι, ὡς
 οὐδὲν μόνιμον, οὐδὲ βέβαιον. τῷ μέντοι πρὸ ἡμῶν δεσπότη
 τε καὶ βασιλεῖ τῷ θειοτάτῳ καὶ γενναίῳ μοι ἀδελφῷ πάλαι
 τὰ μέγιστ' ἀδικουμένῳ καὶ κινδυνεύοντι, (παροπτέον δὲ τὰ νῦν
 φειδοῦ τῶν ἀδικούντων, πλην τούτου, πάνυ θυμαστώων ὄντων,)
 10προστεθέτες ἡμεῖς καὶ πάντα μὲν παρ' οὐδὲν θάμενοι, σγν-
 κινδυνεύσαι δ' ἐκείνῳ καλῶς ἐλόμενοι καὶ μυρίοις ὑπὲρ ἐκεί-
 νου συμπεισθέντες δεινοί, φιλίας ὄρω καὶ νόμοις δικαίου V. 421
 χρέους παιδόμενοι, περιγενέσθαι λαμπρῶς τῶν ἀδικούντων
 τούτου πεποιήκαμεν θεοῦ, τυχόντες ἔλω. καὶ ἡμεν αὐθις
 15ἐν παντὶ βίῳ τοῦ ζῆν καὶ βασιλεύειν ἐκείνον κηδόμενοι τε καὶ D
 περὶ πλείστου ποιούμενοι, ὡς ἴσασι ταῦτά πάντες, καὶ ἡμῶν
 τὸ σιγᾶν αἰρουμένων. ἐγὼ μὲν οὖν, ὡς καὶ πλειστάκις ἀν-
 τὰς ἐργοῖς ἐπεδειξάμην, ὑπὸ θεῷ καὶ τὰ νῦν δισχυρίζομαι
 μάρτυρι, ὡς ῥᾶστ' ἂν καὶ σὺν εὐχῇ τὴν ἐμὴν ἀπεδόμην ζω-
 20ῆν, εἶγε εἴδῳ ἦν ἐκείνον οὐκ ἐς ἄδου ἰέναι. ἐπεὶ δὲ τοῦτ'
 ἐβουλόμην μὲν καὶ ὅσον τὸ ἀπ' ἐμαυτοῦ εἶχον ἐκ τοῦ θῆστος
 πεποιημέναι, τῷ θεῷ δ' οὕτω κέρριται καὶ τέθνηκεν, ὡς μὴ
 ὄφειλε, βίον ἀβίωτον ἐμοὶ καταλελοιπῶς, τοῦ ζῆν καὶ ἄρχειν P. 524

quadamtenus seiuncturus, sic ipsos non aliter facturos existimabam.
 Fatenda veritas, difficillimum credidi, ut illi mihi adversarentur,
 quibus undecumque benefacere non cessavi. Si autem ab his ipsis
 potius infanda passi et, pro dolor, calumniis vehementissime oppu-
 gnati sumus, quid attinet plura dicere? Sed oportebat, oportebat,
 inquam, omnes cognoscere et ante oculos ponere, nihil esse firmum
 ac permanens. Qui autem nos antecessit dominus ac imperator di-
 vinissimus et generosus mihi frater, ei olim iniuriosissime tractato
 et in periculis versanti (dissimulandum et parcendum in praesens
 iis, qui iniuriam intulerunt, nisi hoc, quod illustrissimi fuerunt)
 nos sociati, eius causa omnia contempsimus, et cum eo pericula
 libenter subeuntes, milleque malis propter illum exerciti, amicitiae
 ac iustae necessitatis legibus inducti effecimus, Deum sortiti propi-
 tium, ut is persecutores suos praeclare superaret. Et eramus po-
 stea in omni eius vita solliciti maximique cuiusdam boni loco opta-
 bimus, ut ille viveret et imperaret: id quod vel tacentibus nobis
 nemo non novit. Ego igitur, quod factis ipsis saepissime prae me
 tuli, nunc quoque Deo teste affirmo: si fieri potuisset, ut ille non
 moreretur, me cupidissime pro eo moriturum fuisse. Quoniam au-
 tem ego istuc visui, et quod ad me attinet, facillime potui, Deo
 tamen aliter visum est, et ille obiens (quod utinam superesset) vi-

A.C. 1342 τὴν ἐκείνου σύζυγον καὶ τὰ φιλιτάτα παντὶ σθένει καλῶς ἐβή-
 λίαν ἐπιμεμέλημαι, ψήφῳ τοῦ θειοτάτου βασιλέως καὶ πάν-
 των ἐφεξῆς ὕστερον τὴν τῶν κοινῶν, ὡς καὶ πρὶν ἐγχεχειρι-
 σμένος διοίκησιν. καλῶς τοίνυν καὶ κατ' εὐχὴν καὶ ἐπὶ τὸ
 βέλτιον τῶν πραγμάτων ἡκόντων καὶ ἤξειν ἔτι ῥαδίως ἐπαγ-⁵
 γελομένον, τῷ ἐξώλει καὶ κακίστῳ πάθει δὴ φημι τῷ φθό-
 νῳ τρωθέντες, οἱ μᾶλλον, ὡς εἴρηται, παθόντες εὖ παρ' ἡ-
 μῶν, ὧν ἔξαρχος ὁ κάκιστ' ἀπολούμενος ἦν Ἀπόκαυκος, δι-
 κην ὄφειος ὑπεψιθύρισαν τῇ βασιλίδι καὶ τοῦ ὄρθου ταύτη
 ἐκπεπτωκέαι παρεσκευάκασι κακῶς, τὴν αὐτῆς διαστρέψαν-¹⁰
 Βτες γνώμην· οὐ γὰρ ἂν εἴποιμι γνώσιν καθ' ἡμῶν, βαβαί,
 καὶ ταῦτα σπουδαζόντων ὑπὲρ ἐκείνης καὶ τοῦ παιδὸς καὶ
 βασιλέως, καὶ μυρίους ὑπὲρ ἀμφοῖν ὑφισταμένων καμάτων.
 μέντοι γε καὶ κακοῦς ἐπεχείρησεν ἀμείψασθαί με, μᾶλλον δὲ
 θανάτῳ, τὸν ὄσω περὶ ἐκείνην καὶ τὰ κοινὰ ἀγαθῶν τῇ τοῦ¹⁵
 Χριστοῦ χάριτι. ἀλλ' οἶα ἀνθ' οἶων κεκόμισμαι. ὀπηρία
 γὰρ με ἐχρῆν εἰπεῖν τὸ τοῦ Παύλου, χρεῖττον ἂν εἶη λέγειν
 τὸ τοῦ ἀποστόλου τοῦ θεηγόρου, τὸ τὴν πίστιν τετήρηκα,
 πὸν δρόμον τετέλεκα, καὶ τὸ ἐξῆς τοῦ ῥητοῦ λοιπὸν εἰλη-
 φέναι θαρσύνειν, τότε ἄρα ἐμοῦ μὲν σιγῶντος, αὐτὸ τοῦ ῥητοῦ²⁰
 ἐβόα τοὺς ἄθλους καὶ μεγάλα ἀντὶ μεγάλων εἰσέπραπεν.
 οἱ δ' ὀφείλοντες, ὡ τῆς τῶν συκοφαντησάντων παραπληξίας,
 C ἐρήμην ἡμᾶς κατεδίκασαν καὶ ἐγράψαντο πλύσαντες καθ' ἡ-
 μῶν, ὃ πρὸς βουλῆς καὶ μελέτης ἡμῶν οὐκ ἦν, οὗτοι μὲν τὸν

9. ὑπεψιθύρισαν P. et M. 17 Παύλου — θεηγόρου add. M

tam minime vitalem mihi reliquit, ut eius coniux et liberi viverent
 atque imperarent, omni cura et ope elaboravi, auctoritate sacratis-
 simi imperatoris et omnium deinceps, rursum, ut ante, rerum
 summae administrandae praepositus. Cum omnia belle et ad votum
 rectissimeque procederent, et ita processura spes bona daretur,
 exitiali et pessimo sane morbo, invidia, inquam, correpti, quos
 prae aliis beneficentia nostra extuleramus, duce et auctore Apoca-
 cho perditissimo, qui serpentis instar imperatrici insibilabat, et
 recto tramite eam detorserunt et voluntatem eius (non enim dicam
 intelligentiam) erga nos, mirabile dictu, perverterunt: idque cum
 pro ipso et eius filio imperatori tantum contenderemus et sexcentos
 pro ambobus labores hauriremus: nihilo minus malis, vel morte
 potius, me Christo favente, de ipsa et communi tam bene meren-
 tem, remunerare conata est. Hem qualia pro qualibus recepi?
 Quando enim me illud Pauli, divini apostoli, dicere convenisset:
 Fidem servavi, cursum consummavi et confidere, quod in sententia
 sequitur, me accepturum (tunc siquidem me tacente res ipsa cer-
 tamina mea proclamabat, et pro magnis magna reposebat) qui ne-

καὶ λογισμοὺς καρδιῶν ἀκριβῶς ἐπιστάμενον. ἀλλὰ ταῦ-^{A. C. 134a}
 τα μὲν εἰς ἕτερόν μοι τεταμειύσθω καιρὸν, ἤνικα καὶ φανή-
 σεται τὰληθῆς καλῶς Θεοῦ διδόντος. νῦν δ' ὡς μὴ τῆ τοῦ
 λόγου ῥύμη συνισχημένοι, κἀντεῦθεν ταῖς τωαύταις ἐμφιλο-
 5 χωρεῖν ὑποθέσειν ἐπιγόμενοι, ἄτοπὸν τι ποιεῖν ὑποληφθεῖν-
 μεν, μικροῖς λόγοις τὰ μὴ μικρὰ παραδοῦναι πειρώμενοι,
 ἰτέον εὐθὺ τοῦ προκειμένου. ἐπειδὴ ποτε βασκανία δαίμο-
 νος, ὡς διείληπται, καθ' ἡμῶν μανέντες οὐκ ἔνδικα οὐς διὰ
 χρόνον μακροῦ φίλους συνεστησάμεθα καὶ κοινωνοὺς ἡμῖν
 10 ἰσποισάμεθα τῆς εὐπραγίας, ἐσκαιώρησαν τὰ δεινότετα, καὶ
 ἦν ἐπορευόμεθα σὺν Θεῷ πορείαν ὄρθην τε καὶ τῷ κοινῷ D
 συντείνουσαν κακοὶ κακῶς διαβεβληκότες τε καὶ κεκακουρηγ-
 κότες παντάπασι κροτεθύμηνται καὶ ἐπικεχειρήκασιν ἡμᾶς
 ὀλέσαι σὺν τοῖς ὑπολειφθεῖσι φίλοις, τοῦ κινδύνου τέως ἐ-
 15 φρεστώτος ἡμῖν, τὰ πρὸς σωτηρίαν ἀθρόον βεβουλεύμεθα·
 οὐδὲν ἦττον ἐπὶ Θεῷ μάρτυρι πέφρικότες καὶ συνδιασκε-
 ψάμενοι, καὶ ἔτι φροντίζοντες, καὶ πῶς ἂν ἐκεῖνοι σωθεῖεν
 οἱ καταπροδόντες ἡμᾶς, καὶ ἵνα τὰ ἐν μέσῳ πλεῖστά γε ὄν-
 20 τα καὶ κόρον ὡς παρέχοντα παρῶ, πάντων σχεδὸν ἐν ἀνάγ-
 κῃ καὶ καιρῷ κίνδυνον ἀπειλοῦντι διαφόρως, ἀπειπόντων τε
 καὶ καταλελοιπότην με φίλων, συγγενῶν γνησίων καὶ θερα-P. 525
 πότων, ταῦτά μοι τούτοις ὀφειλόντων, μᾶλλον δ' εἶπεῖν καὶ V. 42a

bis debebant (o sycophantarum vesaniam) nos accusantes, indicta
 causa damnarunt, adversum nos comminiscentes, quod in mentem
 nobis nunquam venerat: ita nos amet, qui cordium cogitationes
 perfecte cognoscit, Verum haec in aliud tempus differam, quando
 divino munere veritas clare apparebit. Nunc ne impetu orationis
 abrepti, in hoc argumento cogamur immorari, ac proinde inepti
 existimemur, dum parvo sermone haud parva complecti nitimur,
 recta ad propositum aggrediendum est. Postquam igitur invidia
 daemonis, ut explicatum est, contra nos inique furentes, quos
 longo tempore nobis devinxeramus felicitatisque nostrae participes
 feceramus, horribilia in nos perverse moliti sunt, directaque et ad
 commune bonum pertinente via, Deo adiuvante, incedentes improbi
 improbe criminando malefaciendoque cum amicorum reliquiis fun-
 ditus perdere studuerunt ac tentaverunt, interea nos urgente discrimine
 frequenter de salute consultavimus: nihilo minus coram Deo
 trementes et sollicitè considerantes, quo modo salvi esse possent,
 qui nos prodidissent. Atque ut multa, quae sunt in medio, ad
 fugiendam satietatem sileam, cum amici ferme omnes in duris peri-
 culosisque temporibus meis alii alia de causa mutatis voluntatibus
 me desertum ivissent, ipsique cognati ac ministri, quo eadem vel
 plura potius officia mihi debebant, in sexcentis me discriminibus,
 arcano Dei iudicio destituisent, ipsam et solam Dei dexteram ma-

A. C. 1342 πλείω καὶ μυρίοις καταπροέσθαι με κινδύνοις πολλαίαις ἤρη-
 μένων, κρίμασι θείοις καὶ λόγοις ἀρρήτοις αὐτῆς καὶ μύθῃς
 τῆς τοῦ θεοῦ δεξιᾶς ἡσθύμην λαμπρῶς ἀντιλαμβανομένης
 μου καὶ ἀντωπορευμένης ἰσχυρῶς τοὺς καθ' ἡμῶν, ὡς ἂν τις
 φαιή, ἐπεξηγημένους ἀκροβολισμούς καὶ τὰς ἐλεπόλεις τῆν-
 5 καῦτα πέφθῃς κρείττων τῶν ἀπειλούντων πάντων, καὶ σφόδρα
 δεινῶν τοσοῦτων. καὶ ὁ περιπόθητος αὐτάδελφος τῆς βασι-
 λείας μου κύριος Ἰωάννης ὁ Ἄγγελος, ὃς τῆς αὐτῆς ἡμῶν
 τοῦ γένους ῥίζης τετυχηκῶς καὶ βασιλικῶς βρώων αἵμασι,
 B λίαν ἐπαινετῶς ἀντεφιλονείκησε περιγεγενησθαι μᾶλλον ἀπὸ-
 10 των τῆ τῆς ψυχῆς εὐγενείᾳ, ἢ ὅσα περιγίνεται τῆ τοῦ σώμα-
 τος. τὴν μὲν γὰρ οἶδε φρουσᾶν τε καὶ αὐδῆς μείουσαν, τὴν
 δ' ἄφθιτον ἀεὶ μίμνουσαν. ψυχῆς μὲν οὖν ἀνδρίαν, ἢ φρο-
 νήσεως ἐδραιότητα καὶ περὶ τοὺς φίλους στερέότητα, ὥστε
 προκινδυνεύειν αὐτῶν αἰρεῖσθαι, σώματός τε εὐφύϊαν καί-
 15 ὡσπερ εὐαρμοστίαν καὶ ῥώμην, μακρὸν ἂν εἴη τὰ νῦν διεξ-
 ἔρχεσθαι. ἐπεὶ δὲ τὰς παρ' αὐτῶν φασὶ τῶν ἐχθρῶν ἀξιο-
 πιστοτέρας γίνεσθαι μαρτυρίας, εἰδείεν ἂν καὶ φαίεν ταῦτα
 Ἰλλυριοὶ τε, καθ' ὧν οὕτωσιν μέγα κεκλείσται, καὶ πᾶσα ἡπει-
 20 ρος καὶ αὐτοὶ Πέρσαι, οἱ πολλαίαις τούτῳ προσβαλόντες παν-
 τελῶς ἤττους, ὡς μηδένες ἐναργῶς ἀπηλέγχθησαν. ἃ δ' ὑπή-
 25 τεγκεν ἀνδρείως καὶ πέπονθεν ἐμὴν χάριν, χρημάτων ἀφαι-
 ρεσιν παντελῆ καὶ πλούτου παντὸς δήμευσιν, θεραπόντων
 πλῆθος, στέρησίν τε τῶν ἄλλων ὑπάντων, ὧν ἡττημένους ὁ-

nifestam mihi subvenire fortiterque tela in me contorta et mura-
 les, ut sic loquar, machinas retundere sensi. Illa tunc omnium
 minis et tam multis terriculamentis potentior se declaravit. Et
 carissimus frater maiestatis nostrae, dominus Ioannes Angelus, eam-
 dem generis radicem mecum sortitus et imperatorio sanguine florens,
 eum sua eximia laude omnes magis nobilitate animi vincere con-
 tendit, quam eos corporis nobilitate antecellit. Hanc enim nasci
 minique, illam incorruptam perseverare novit. Animi igitur
 eius fortitudinem stabilemque prudentiam et in amicis diligendis
 constantiam, pro quibus nullum discrimen reformidet, corporisque
 habilitatem et velut concinnitudinem ac robur, longum esset in
 praesentia commemorare. Quia vero hostium testimonia, ut aiunt,
 fide digniora sunt, norunt ista fatebunturque et Illyrii, ex quibus
 hic insignem gloriam reportavit, tota item continens et ipsi Per-
 sae, qui, saepe in hunc impetu facto, omnibus modis inferiores ac
 nulli evidenter apparuerunt. Quae autem mea causa viriliter sus-
 tinuerit, universae scilicet pecuniae spoliationem facultatamque
 omnium proscriptionem, famulorum amissum gregem, privationem
 aliarum rerum omnium, quibus homines fractos succumbere vide-

ρῶμεν ἀνθρώπους· ὅπως τέ μοι συνεξήκισται ἐς Τριβαλοῦς, Α. C. 1342
καὶ ψυχὴν αὐτὴν ἐτοιμῶς εἶχεν ὑπὲρ ἐμοῦ θεῖναι ὅποτε ἔ-
δει, καὶ ὅπως ἐγίνετό μοι ἀντὶ πάντων, ὁποῖον τέ μοι καὶ
ὁπόσων κεκοινωνήκε τῶν ἀνιαρῶν, ἐῷ λέγειν, ὡς μὴ ἀναξία
50 ἴδω πράττων ἐκδιηγούμενος σὺν οἴκτῳ δι' ἔμαυτοῦ, ἃ τότε γεν-
ναίως ἠνέγκαμεν ἀρωγῇ τοῦ κρείττονος. βούλομαι μὲν οὖν
μακροτέρῳ διηγῆσαι δοῦναι τὰ τούτου. ἐπειδὴ δ' ἐλάττω τῆς
ἀληθείας ἔσται πάντως ἅττι' ἂν εἴποιμεν, ἔχει τις εἰς ὀλίγων D
πάνυ τῶν ῥηθέντων ὥσπερ ἐν ἐπιδρομῇ ἐς βαθεῖαν τοῦ ἀν-
10 τοῦ πρακτέων ἐλληλυθῆναι κατάληψιν. παρσίθω γὰρ τὰ πλείω
οἷς ἔργον αὐτὸ τοῦτο μόνον, τὸ γραφῆς ταυτ' ἀξιοῦν καὶ λό-
γοις τιμᾶν. ἡμῖν δὲ πρὸ τούτου μελήσει καὶ αὐτοῖς ἔργοις
ἀμείβεσθαι τουτοῖσι τὸν περιπόθητον αὐτάδελφον τῆς βασι-
λείας μου τὸν φερωνύμως χάρισι βρύοντα. δικαιοτάτον γὰρ
15 εὐεργετεῖσθαι παρ' ἡμῖν καὶ μεγάλων ἀμοιβῶν ἀξιοῦσθαι,
οὐχ ὅτι μόνον ἐστὶν οἷος δέδεικται καὶ φορητὸν δυσχερῶν
σὺν ἡμῖν ὑπὲρ ἡμῶν μάλα ἀσμένως ὑπήνεγκεν· ἀλλ' ὅτι P. 526
καὶ διὰ πάντων τῶν αὐτῷ πεπραγμένων τραυῶς ἐπαγγέλλεται
συνοίσειν, ὅτι βέλτιον τῷ κοινῷ, καὶ νίκας ἄρασθαι κατ'
20 ἐχθρῶν τὰ Ῥωμαίων νεμομένων ἀναίδην. διὰ τοι τοῦτο καὶ
χάριτας ἀποχρώσας ἢ βασιλεία μου τῷδε βουλομένη αἰεὶ,
ἐπιχορηγῆ καὶ ἐπιβραβεύει νῦν καὶ τὸν παρόντα χρυσόβουλ-
λον λόγον, δι' οὗ προσηύσει καὶ θεοπίζει καὶ διορίζεται εἰ-

1. συνεξήκισται M. 9. τῶν αὐτῷ fortasse.

mus: ut mecum exul ad Triballos abierit, animamque ipsam, si
opus fuisset, pro me depositurus fuerit: quomodo mihi unus instar
omnium fuerit, quales quantasque mecum perperussit sit miserias,
mitto dicere, ne ineptus audiam, cum commiseratione ipse enar-
rans, quae tunc numinis auxilio generosa mente pertulimus. Volo
igitur res eius longiori narrationi reservare. Et quoniam vero mi-
nora habebuntur, plane quae disseruimus, poterit quis e paucis
admodum et velut in transitu a me dictis, in factorum eius peni-
tiores cognitionem venire. Relinquantur enim plura iis, quibus
unum hoc opus, talia litteris consignare et verborum luminibus il-
lustrare. Nobis potius curae erit, etiam rebus desiderabilem hunc
maiestatis nostrae fratrem remunerare, qui suo nomini convenien-
ter gratis circumfluit. Meritissimo enim officia in illum confere-
mus et amplissima ei dona rependimus, non solum quia talis est,
qualem praedicavimus, et acervum quemdam difficultatum nobiscum
toleravit libentissime: sed quia etiam per omnia, quae praestitit.
rei publicae profuturum sese, victoriamque de hostibus, Romano-
rum terras impudenter occupantibus, manifesto relaturum promittit.
Idcirco cum eum potentia nostra digne remuneratum semper velit,
nunc insuper ei hoc in aurea bulla testimonium praebet, et veluti

A.C. 1342 ναί τὸν διαληφθέντα περιπόθητον ἀντάδελφον τῆς βασιλείας μου κύριον Ἰωάννην τὸν Ἄγγελον εἰς κεφαλὴν τῶν κάστρων καὶ χωρῶν Βλαχίας ἐφ' ὅρω τῆς ζωῆς αὐτοῦ, καὶ ἐπιμελεῖσθαι καὶ σπεύδειν καὶ φροντίζειν τῆς ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἐπιδόσεως καὶ βελτιώσεως αὐτῶν, ὀφείλοντα διατηρεῖν ἀπαρασά-
B λεντα καὶ ἄπερ ἐνόρκως ὑπεσχέθη τῇ βασιλείᾳ μου· ἃ πε-
V. 423 ριττὸν μὲν ἴσως ἂν δόξεις κατὰ μέρος δηλούμενα καὶ ἀνοικεῖα τάχα τῷ τούτου τρόπῳ ἀγαθῷ γε ὄντι καὶ περὶ ἡμᾶς εὐνουστάτῳ. ἐπεὶ δ' ἐπαινετὸν τι χρῆμα πολλῶν ἕνεκα τὸ τρίβον ἀσφαλῆ καὶ λείαν πορεύεσθαι μηδὲν προσισταμένον¹⁰ ἔχουσαν, ἧτοι γε ἀπειλοῦσαν τὰ παρ' ἡμῶν μὲν ἐκτεθέντα, ὄρκοις δὲ παρὰ τούτου βεβαιωθέντα, κατὰ μέρος ταῦτα καὶ λεχθήτω διὰ τὸ ἀσφαλέστερον. ἔστι δὲ τάδε. ἵνα ἧ ὁ περιπόθητος ἀντάδελφος τῆς βασιλείας μου κύριος Ἰωάννης ὁ Ἄγγελος φίλος τοῦ φίλου αὐτῆς, καὶ τοῦ ἐχθροῦ αὐτῆς ἐ-
C χθρὸς· ἧγουν κἂν ἑποῖον ἄρα πρόσωπον εἶη, εἰ μὲν ἔχα φιλίαν καὶ ἀγάπην ἢ βασιλείᾳ μου μετ' ἐκείνου, ἔχῃ καὶ αὐτὸς οὕτως· εἰ δ' οὐκ, διατίθεται ἀναμφιβόλως καὶ ἀπολοπραγμονήτως εἰς αὐτὸ, ὡς καὶ ἡ βασιλείᾳ μου. ἵνα μὲν τὸ τοιοῦτο τῆς Βλαχίας κεφαλαττικίον ἐφ' ὅρω παντὶ τῆς ζωῆς²⁰ αὐτοῦ ἔχῃ, οὐ μὴν δὲ ἔχῃ ἐπ' ἀδείας οὗτος τοῦτο δοῦναι καὶ πρὸς παιδίον αὐτοῦ, εἰ μὴ πως τάξῃ τοῦτο καὶ στέρξῃ ἢ βασιλείᾳ μου, ὡς ἐξ ἄλλης ἀρχῆς. ἵνα οὐ μόνον χρεωστῇ το-

certaminis praemium donat, per quam iubet, sancit et decernit, dictum hunc peramabilem maiestatis nostrae fratrem, dominum Ioannem Angelum, caput seu praefectum castellorum et regionis Blachiae, quamdiu vixerit, ut quae ad eorum felicia incrementa statumque meliorem faciunt, ea omni studio, acceleratione et sollicitudine exsequatur; obligatum inconcussa servare, quae iuratus maiestati nostrae promisit: quae particulatim hic exponere, otiosum fortasse et contra dignitatem viri tam boni nostrique amicissimi existimetur. Quia vero multis de causis laudi datur, viam tutam, planam ac nullis obstaculis impeditam et nihil minantem adversi ambulare, quae a nobis explicata et ab hoc suscepta et iureiurando confirmata sunt, securitatis gratia distincte per capita disserantur. Sunt autem haec. Ut optatissimus frater meus, dominus Ioannes Angelus, amicus sit maiestati nostrae amicis, et inimicis nostris inimicus: id est, qualiscumque persona fuerit, si quidem maiestas nostra eam dilexerit, idem ipse faciat: sin minus, libere et inco-riose erga eam, ut nos quoque, afficiatur. Ut huiusmodi Blachiae praefecturam usque ad extremum vitae suae retineat. Non tamen libertatem ad filium transferendi habeat, nisi id maiestas nostra de integro inserit et approbarit. Ut non solum maiestati nostrae, sed et domino Ioanni Palaeologo imperatori, si eum successorum

αὐτὴν δουλοσύνην εἰς τὴν βασιλείαν μου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν βα- A.C. 1342
 σιλία κύριον Ἰωάννην τὸν Παλαιολόγον, ἐὰν κατωστήσῃ αὐτῇ
 τοῦτον διάδοχον τῆς βασιλείας ἐὰν δὲ πικραχωρήσῃ θεοῦ ἀποδά-
 νη ὁ βασιλεὺς ὁ Παλαιολόγος, χρεωστῆ τὴν τοιαύτην ὑποταγὴν D
 5 εἰς ὃν ἂν κατωστήσῃ ἡ βασιλεία μου σὺν θεῷ διάδοχον καὶ κλη-
 ρονόμον τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς. φημιζῆται δὲ καὶ μνημονεύη-
 ται ἐν πάσῃ τῇ χώρᾳ τῆς Βλαχίας καὶ ἡ δέσποινα Ἄννα ἡ Πα-
 λαιολογίνα καὶ βασιλεὺς ὁ υἱὸς αὐτῆς κατὰ τὴν ἐνεργουμένην
 συνθήκειαν ἐν τε τῷ θεοφρουρητῷ παλατίῳ τῆς βασιλείας μου
 10 καὶ ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ. ἵνα καὶ ἐκεῖσε εἴτε μητροπόλεις εἴεν, εἴτε
 ἐπισκοπαί, εἴτε μοναστήρια, εἴτε ἐκκλησιαστικὰ δίκαια, ὧσιν ὑπο-
 κείμενα ὡς ἀρχῆθεν τῇ ἁγιωτάτῃ τοῦ θεοῦ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, νέ-
 μωνται τε ἀναφαιρέτως καὶ τὰ προσόντα αὐτοῖς διὰ διαφόρων
 δικαιωμάτων. ἵνα, ἐὰν ἀποσταλῆ παρὰ τῆς βασιλείας μου P. 527
 15 εἰς τὸ δεσποτάτον ἢ ὁ περιπόθητος γαμβρὸς αὐτῆς κύριος
 Νικηφόρος ὁ δούκας, ἢ ἕτερος, ἔχῃ φιλίαν μετ' ἐκείνου καὶ
 χωρῆται ἐκάτερος εἰς τὰ δίκαια αὐτοῦ. εἰ δ' ἴσως συμβαίῃ
 διαφορὰ τις καὶ διένεξις ἀνὰ μέσον ἀμφοτέρων, ἀκουμβίξῃ
 τὰ περὶ τούτου εἰς τὴν βασιλείαν μου καὶ διορθοῖτο τοῦτο
 20 αὐτῇ, καθάπερ ἂν χορηγήσῃ ὁ θεὸς τῇ ταύτης γνώσει. πε-
 ρισώζῃται δὲ καὶ τὰ σύνορα τῆς Βλαχίας καὶ τοῦ δεσποτάτου,
 ὡς τὸ πρότερον διὰ τὸ ἀσκανδάλιστον, ἵνα, ἐὰν παραλάβῃ τὰ
 ἐν τῷ περιορισμῷ τῆς Βλαχίας κύστρα, ἔχῃ καὶ ταῦτα εἰς
 τὸ κεφαλατικίον αὐτοῦ ὡς καὶ τὴν λοιπὴν Βλαχίαν, καθὰ

7. καὶ om. P.

in imperio constituerimus, eandem subiectionem debeat. Sin autem
 Dei permisso imperator Palaeologus moriatur, tum ei, quem maiestas
 nostra successorem et heredem imperio Romano Deo volente
 dederit, eodem modo subesse teneatur. Promulgetur vero et mentio
 fiat per totam Blachiae regionem etiam Dominae Annae Palaeologiae
 et imperatoris eius filii iuxta consuetudinem, quae in palatio no-
 stro, a Deo custodito, et in ipsa regione observatur. Ut et illio
 sive metropoles, sive episcopatus, sive monasteria, sive ecclesia-
 stica iura subiiciantur, ut ab initio, sanctissimae Dei magnae eccle-
 siae, et quae variis ac iustis rationibus capiunt vestigalia, ea
 auferre illis non liceat. Ut si ad summum despotam a nobis ge-
 ner noster carissimus Nicephorus ducas aut alius defecerit, cum eo
 amicitiam colat et ius suum uterque teneatur. Sin aliqua forte inter
 utrumque dissensio ac discrepantia exstiterit, de ea re ad maiesta-
 tem nostram referatur et ab ea pro suppeditata illi a Deo intelli-
 gentia corrigatur. Serventur autem confinia Blachiae et despotatus,
 uti prius, ne offensio oriatur: ut, cum in circuitu Blachiae castella
 acceperit, ea ad praefecturam suam, quomodo et reliquam Blachiam

Cantacuzenus II.

21

A.C. 1342 δεδῆλωται. εἰς δὲ τὰ ἄλλα κάστρα τὰ μετὰ τὴν Πάτραν Β διακείμενα, εἰ μὲν ἔχει ἀγάπην ἢ βασιλεία μου μετὰ τῶν Κατελάνων, ἔχη καὶ αὐτὸς, εἰ δὲ μάχην, μάχεται καὶ αὐτός· καὶ ὅσα ἂν προσέλθῃ εἰς τὴν δουλοσύνην τῆς βασιλείας μου, εἴτε ἄλλοτρόπως, εἴτε καὶ δι' αὐτοῦ τούτου τοῦ ἀνταδελφοῦ τῆς βασιλείας μου, ἔχη ἄδειαν αὐτῇ τάττειν εἰς κεφαλὴν ἰδιοῤῥύθμους, ὃν ἂν ἐθέλησειεν. Ἰνα, εἰάν θέλωσί τινες τῶν ἐν τῇ Βλαχίᾳ ἀρχόντων τυγχάνειν ὄρφικίων παρὰ τῆς βασιλείας μου ἔρχεσθαι τε καὶ εἰς προσκύνησιν αὐτῆς, ἔχωσι τοῦτο ἐπ' ἀδείας καὶ οὐδὲν κωλύονται παρ' αὐτοῦ. Ἰνα ἐπὶ μὲν ἅπασιν C τοῖς δυτικοῖς μέρεσιν, ἔνθα ἂν χρῆζῃ αὐτῶν ἢ βασιλεία μου, δουλεύῃ μεθ' ἑαυτοῦ τε καὶ παντὸς τοῦ φωσσάτου Ῥωμαϊκοῦ τε καὶ Ἀλβαντικοῦ· ἀνωτέρω δὲ τῆς Χριστουπόλεως εἰάν χρῆζῃ ἢ βασιλεία μου, δουλεύῃ μὲν μεθ' ἑαυτοῦ, φωσσάτου δὲ ὅσου ἂν δύνηται." Ἀγγέλω μὲν οὖν τῷ Ἰωάννῃ ἐπι15 τοιαύταις συνθήκαις παρεδίδου Θεσσαλίας τὴν ἀρχὴν ὁ βα- V. 424 σιλεύς. Θετταλοὶ τε τὸν τε Ἀγγελον ἐδέχοντο προθύμως, ὡς παρὰ βασιλέως ἦκοντα, καὶ τὰ προστεταγμένα πάντα ἐπηγέλλοντο ποιεῖν.

D γδ'. Οἱ ἐν Διδυμοτείχῳ δὲ ἐπεὶ πανταχόθεν αὐτοὺς ἐνοπῆλος περιεστῆκει καὶ οὐδέμια τις ἐφαίνετο ἀνακωχῇ, εἰ μὴ πρὸς αὐτοὺς ταχέως ἐπανέλθοι βασιλεύς, τὸν Ταρχανωσπὴν Μανουὴλ πέμπουσι πρὸς αὐτὸν, τοῦτο μὲν καὶ τὰ κατ' αὐτοὺς διδάξοντα ὡς εἶχε, τοῦτο δὲ καὶ μᾶλλον ἐξορκίσαντα

21. καὶ om. P.

habeat, ut supra dictum est. Propter alia autem, quae post Patram sunt, si maiestati nostrae cum Catalanis convenerit, conveniat etiam ipsi: si bellum nobis cum iisdem fuerit, sit etiam illi. Et quaecumque ad subiectionem et obedientiam maiestatis nostrae sive alio modo, sive etiam per hunc ipsum fratrem nostrum accesserint, habeamus potestatem constituendi praefectum nostro more, quem voluerimus. Ut si quidam fratrem Blachiorum praesidium officia a maiestate nostra consequi volent et ad illam adorandam venire, possint hoc secure, nec ab ipso prohibeantur. Ut in quavis parte occidentali, vbi indigerimus ipsis, cum omni fossato Romano et Albano serviat. Supra Christopolim autem, si opus habuerimus, praesto sit cum fossato quanto poterit. Itaque Ioanni Angelo cum istiusmodi conditionibus Thessaliae imperium addixit imperator, quem Thessali gaudentes acceperunt, ut ab imperatore missum scilicet, et constituta omnia se facturos sponderunt.

54. Didymotichenses, quoniam eos bellum urgebat undique, nec ulla affulgebat remissio, nisi ad eos celeriter rediret imperator, Michaëlem Tarchaniotam mittunt, partim ut cum de statu praesenti

πρὸς τὴν ἐπάνοδον, ὡς τῶν κατὰ Διδυμότειχόν πραγμάτων A. C. 134^m
 ἐκείνου πάντῳ δεομένων. βασιλεὺς δὲ καὶ πρότερον μὲν ἐν
 μεγάλη ἐτίθετο φροντίδι τὸ πρὸς Διδυμότειχον ἀπαίρειν,
 καὶ τότε δὲ ὑπὸ τοῦ Ταρχανειώτου παρακληθεὶς, μᾶλλον τὴν P. 518
 ἐπάνοδον ἐπέσπευδε καὶ Κράλην ἐπὶ τὰ ἴσα παρεκάλει. καὶ
 παρεσκευάστο ἤδη ἡ στρατιὰ ἢ μέλλουσα συναίρεσθαι τῷ
 βασιλεὶ πρὸς τὴν ἐπάνοδον. καὶ Ταρχανειώτης μὲν βασιλέα
 τε καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν πολλῆς ἐμπλήσας ἡδονῆς καὶ προθυ-
 μίας, (οὐδὲ γὰρ εἴς ὅτου βασιλεὺς εἰς Τριβαλοὺς ἦκεν, ἀξι-
 10 ὀχρεῶς τις οἴκοθεν ἀφῆκτο πρὸς αὐτὸν δέει τῶν κατεχόντων
 τὰς ὁδοὺς,) αὐτῷ ἐπανῆκε πρὸς Διδυμότειχον διαλαθὼν τοὺς
 πολεμίους, καὶ ἀπήγγελλε σαφέστερον τὰ περὶ βασιλέως καὶ
 ὡς εἶη παρεσκευασμένος ἐπανῆκειν ἅμα στρατιᾷ ὀλίγῳ ὕστε-
 ρον. Ἀποκαυκος δὲ ὁ μέγας δοῦξ πρὸς Κράλην πέμψας, ἐδή- B
 15 λωυ τε ὅτι ἦξει ναυσὶ πρὸς τὴν Μακεδονίαν καὶ ὡς βούλοιο
 συντυχεῖν αὐτῷ, συνθήκας ποιησόμενος, αἱ μάλιστα ἔσονται
 αὐτῷ κατ' ἡδονήν. Κράλης δὲ περὶ τῆς συντυχίας πρότερον
 ἐρόμενος, εἰ ἐπιτρέπει, βασιλέα, ὡς οὐκ ἐκόλυεν, ἀλλὰ μᾶλ-
 λον ἐνεδίδου, πρὸς Ἀμφίπολιν συντέθειτο ἀλλήλοις συντυχεῖν,
 20 ὁ μὲν ναυσὶν ἐκ τῆς Θαλάττης, ἔπρω δὲ ὁ Κράλης εἰς ἡπεί-
 ρον. σκοπὸς δὲ ἦν τῆς συντυχίας ἀμφοτέροις, Κράλη μὲν,
 εἰ δύναιτο Ἀποκαυκὸν τὸν μέγαν δοῦκα ζωογεῖν, ἀμυνομένης
 τοῦ πρὸς βασιλέα ἕνεκα πολέμου. Ἀποκαυκῷ δὲ, ὥστε Κρά-
 λην πείθειν, πόλεμόν τε μὴ πρὸς αὐτὸν κινεῖν, Παλαιολόγον C

8. αὐτῶν P. 20. τῆς add. M.

debeat: partim ut ad reditum, quem necessitas flagitet, amplius
 impetret. Imperator et antea magnopere Didymotichum cogitabat;
 et tunc a Tarchaniota inflammatus, multo magis, Cralemque de sub-
 sidio hortabatur: iamque copiae, quae cum illo abirent, instruc-
 tabantur. Et Tarchaniota quidem, imperatore quique cum eo erant
 plurimum exhilaratis et excitatis, (nec enim quisquam, ex quo ad
 Triballos abierat, alicuius nominis domo ad eum timore vias ob-
 sidientiam venerat) Didymotichum repetivit, hostes latens et quo
 loco res imperatoris sitae essent, pauloque post cum auxillis affutu-
 rum certo nuntiavit. Apocauchus missis legatis Crali significat, se
 in Macedoniam navigaturum cupereque foederis sibi quidem opta-
 tissimi faciendi causa cum eo colloqui. Crales ex imperatore prius
 quaerit, an se cum illo congressi permittat. Quo non dissuadente,
 iammo sapiente potius, Amphipolis consensu deligitur, quo ille na-
 vibus e mari, hic equitatu ex continente veniat. Scopus in hoc
 congressu erat utrique, Crali nempe, ut Apocauchum vivum cape-
 ret, si posset, eumque propter bellum adversus imperatorem ulci-
 sceretur: Apocaucho, ut Crali persuaderet, ne se, volentem Andrō-

- A.C. 1342 Ἀνδρόνικον τὸν γαμβρὸν βουλόμενον βασιλέα Ῥωμαίων ἀποφαίνειν, καὶ βασιλέα εἶργειν Καντακουζηνὸν καὶ μὴ ἔαν εἰς τὴν Ῥωμαίων ἐπανήκειν, κώλυμα ἐσόμενον γαμβρῷ πρὸς τὴν ἀρχὴν· τῶν ἄλλων γὰρ οὐδένα ἐποιεῖτο λόγον. τοῦτο μὲν οὖν, εἴτε ἀληθῶς ἐβούλετο ὁ μέγας δούξ, εἴτε μὴ, φανεροῦς οὐκ ἔξεγένετο, τοῦ περὶ ταῦτα διακονουμένου καὶ τὰ ἀπόρρητα συνειδότης Χρέλη πρότερον ἀποθανόντος. πρὸς γὰρ τὸν Ἀνδρονίκου τοῦ γαμβροῦ πατέρα ἐν Φεραῖς ὁ μέγας δούξ τὰ τοιαῦτα διὰ τινων τῶν μάλιστα εὐνουστάτων ἀπαγγέλλων, κάκεινον Χρέλη διαλεγόμενον περὶ Μελενικόν διατριβοντι¹⁰ καὶ δι' ἐκείνου τὰς Κράλη λαμβάνοντος ἀπολογίας, αὐθις ὁ μέγας δούξ ἐπυθάνετό τε περὶ ὧν ἔδειτο, καὶ ὅσα ἦν κατὰ γνώμην αὐθις ἀπεκρίνετο. Κράλης δὲ ὡς ἀληθῶς τοιαύτην διεβεβαιοῦτο πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα τὴν μεγάλου δουκὸς ἀξίωσιν εἶναι, καὶ ἐβουλεύετο, ὅτι δεοὶ πρὸς ταῦταις ἀποκρίνεσθαι, βασιλεύς τε μὴ κωλύειν συνεβούλευεν, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ συμπράττειν, ἵνα μᾶλλον ὁ περὶ αὐτὸν Ἀποκάνκου φθόνος γίνοιτο φανερός, καὶ ὡς οὐκ εὐνοίᾳ τῇ πρὸς V. 425 βασιλίδα καὶ βασιλέα τὸν υἱὸν τὸν ἐμφύλιον κινοίῃ πόλεμον, ἀλλ' αὐτῷ τὴν Ῥωμαίων ἐκ παντὸς τρόπου περιποιούμενον ἡγεμονίαν. Κράλης μὲν οὖν ἕμα βασιλεῖ τῷ Καντακουζηνῷ, ἐν τοῖς Ἀλμυροῖς προσαγορευομένοις λάκκοις ἐστρατοπεδεύετο ἐλθῶν καὶ περιέμενε τὸν εἰς Ἀμφίπολιν τοῦ μεγάλου δυν-

16. κρίνεσθαι P.

nicum Palaeologum, generum suum, imperatorem declarare, armis impediret, et Cantacuzenum coercere nec in Romanorum provinciam reverti sineret, impedimento videlicet futurum genero ad imperium: alios enim parvi pendebat. Hoc utrum magnus dux revera desiderarit, nec ne, Chrele in hoc subserviente secretorumque conscio prius mortuo, incompertum mansit. Patri quippe Andronici generi Pheras magnus dux talia per quosdam amicissimos nuntians, eoque cum Chrele, qui apud Melenicum manebat, agente et per illum Cralis responsa accipiente, rursum magnus dux quae opus erat interrogabat, et ille quae sentiret, denuo respondebat. Ut autem confirmavit Crates, magnum duces contra imperatorem Cantacuzenum vere istuc petere, et quid respondendum esset quaesivit, imperator hortatus est, ut se ab illo conveniri pateretur, quo eius in se invidia testatior evaderet: nimirum non benevolentia erga Augustam et imperatorem filium civile hoc bellum ab eo inflammari, sed ut sibi per fas et nefas imperium acquireret. Ita Crates una cum Cantacuzeno ad Salsos lacus, ut appellantur, veniens, castra facit, magni ducis appulsum ad Amphipolim, ut ibi eum conventurus, exspectans. Byzantii vero alii de mobilitate et viri honoratissimi a magno duce Cantacuzenismi postulat^z carceri-

κὰς κατάπλουν ὡς ἐκείσε συννεσόμενος. ἐν Βυζαντίῳ δὲ οἱ A.C. 1342 μὲν ἄλλοι τῶν εὐγενεστέρων καὶ μάλιστα ἐν λόγῳ, Καντα-Ρ. 529 κουζηρισμὸν ὑπὸ μεγάλου δουκὸς ἐπικληθέντες, δεσμοτηρία τε ἔχουν καὶ οὐδεμιᾶς ἀπείρατοι κακοπραγίας ἦσαν. τῶν δὲ 520 ἑαυτῶ συναραμένον πρὸς τὸν πόλεμον καὶ πεπεικότων βασιλίδα, ὡς ἐπιβουλεύοιτο παρὰ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως, τῶν μὲν ἤδη παρήπιετο μετρίως καὶ καθήρει τῶν ἀρχῶν, ἀφορμὴν παρέχων τῆς πρὸς αὐτὸν διαφορᾶς, ἔν', εἰ διαφθείρεις, μηδεμίαν μέμψιν ἔχει, ὡς οὐ δικαίως ἀμύνοιτο αὐτοὺς, κακοὺς περὶ αὐτὸν γεγενημένους· τῶν δὲ ἔμελλεν. ἃ 525 συνορῶντες καὶ αὐτοὶ καὶ πονηρὰν περὶ τῶν μελλόντων ἤδη ἔχοντες ἐλπίδα, ἠσθάνοντο μὲν, ὡς σφίσι τε αὐτοῖς καὶ τοῖς Β ἄλλοις αἴτιοι κατέστησαν μεγάλων συμφορῶν, βοηθεῖν δὲ οὐκ εἶχον ἑαυτοῖς, πάντα ἤδη μεγάλου δουκὸς ὑφ' ἑαυτῶ πεποιη- 530 ῖσθαι. Χοῦμνος δὲ Γεώργιος ὁ μέγας στρατοπεδάρχης, εἰς ὧν τῶν τὸν πόλεμον κεινηκότων, βασιλίδι προσελθὼν, ἠρέμα κατεμέμφετο μεγάλῳ δουκί, ὡς εἰς οὐδὲν θεόν τὰ κοινὰ καταυλίσκοντι καὶ πρὸς πόλεμον ἠπειρώτην στόλους ἐξαρτυ- 535 ομένην μηδὲν ὀνήσοντας. πρὸς τί γὰρ ὁ στόλος ἐναντιώ- 540 σεται Καντακουζηνῷ, αὐτῇ τε παρὰ Τριβαλοῦς ὄντι καὶ Διδυμότειχον κατέχοντι πόλιν μακρὰν θαλάσσης ἠκισμένην; συν- 545 εβούλευέ τε μᾶλλον τῶν τοιούτων ἀπέχεσθαι ἀνονήτων δα- 550 κων, πρὸς τίνα δὲ χωρεῖν ἐπίνοιαν τοῖς ὅλοις πράγμασι ἐνοιήσουσαν. τοῦτο δὲ εἶναι, εἰρήνην τίθεσθαι πρὸς Καντα-

18. τὸν ante πόλεμον add. M.

bus tenebantur et incommodis vexabantur omnibus. Qui autem ad bellum ei adiumento fuerant quique faciebant, ut crederet imperatrix, Cantacuzenum sibi moliri insidias, eorum partim mediocriter tangebatur et a gubernaculis deiciebat, litis contra se materiam ministrans, ut, cum illos perdidisset, reprehensione careret, quasi iuste eos punivisset, cum sibi male voluissent. Quae et ipsi cernentes maleque iam in futurum ominantes, sibi ipsis et aliis ingentes creasse calamitates intelligebant: iuvare autem semet, magno duce omnia iam suo dominatu tenente, non poterant. Ceterum Georgius Chumvus, magnus stratopedarcha, unus de belli auctoribus, ad imperatricem adiens, magnum ducem clam accusavit, qui opes rei publicae inutiliter dissiparet et ad bellum terrestre classem nihil profuturam instrueret. Qui enim classis contra Cantacuzenum cum apud Triballos manentem, tum Didymotichum urbem procul a mari remotam obtinentem dimicaret? Dabat itaque consilium, ut impensis infructuosas abstineretur et excogitaretur quippiam, quod ad totius rei publicae emolumentum redundaret: id esse pacem et foedus cum Cantacuzeno, quod utilitatem summam

A.C. 1342 κουζηνὸν καὶ σπενδάς, αἱ μάλιστα δόξειεν λυσσελεῖν, τὸ γὰρ τοσούτου πολέμου πρὸς αὐτὸν κεινημένον καὶ πάσης σπουδῆς εἰσηνεγημένης, μηδὲν ἡμῶς δυνηθῆναι πλέον, ἀλλ' ἐκεῖνόν τε ἀπαθῆ κακῶν καὶ πολλῆς εὐνοίας ἀπολαύοντα παρὰ τῷ Τριβαλιῶν δυνάστη ἔτι διαμένειν, παρασκευαζόμενός τε, ὡς ἀκούομεν, εἰς Διδυμοτείχον ἐπανήκειν μετὰ στρατιᾶς, τοὺς τε ἐν Διδυμοτείχῳ μηδὲν ὑφείναι τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας, μηδ' ὑπὸ τοῦ περισστηκότος πολέμου πιεσθῆναι, ἀλλὰ μᾶλλον αὐτοὺς ταῖς κατὰ Θράκην πάσαις πάλεσι κερβέρων εἶναι χαλεπωτέρους, πάντα διαφθεύροντας ἄρδην καὶ ληϊζομένους, οὐ πρὸς ἡμῶν ἔμοιγε εἶναι φαίνεται οὐδὲ πρὸς τι τέλος λήξειν ἀγαθόν. διὸ μοι καὶ παραινεῖν ἐπηήλθε, τίθεσθαι τὴν πρὸς αὐτὸν εἰρήνην. νῦν μὲν γὰρ ὑπερόριος ἐν ἀλλοτρίῃ διατρίβων καὶ τῆς παρ' ἐτέρων δέομενος ἐπικουρίας, ἐτοιμῶς ἂν ὑπακούσεις πρὸς τὴν εἰρήνην, εἰ μέτρια αἰτοίημεν. εἰς δ' οἴκοι τε γένοιτο καὶ τινος εὐπορήσεις δυνάμεως, δέδοικα, μὴ δεομένων ἡμῶν ἀπαναίνοιτο αὐτὸς, οἷα δὴ βεβαίας ἦδη τοῦ περιγενήσεσθαι ἡμῶν ἐλπίδας ἔχων. βασιλῆς δὲ λέγων μὲν ἔχοντα εἶπε παραινεῖν, καὶ ὕστερον ὅτι ἂν δοκῇ λυσι-

P. 530 τελεῖν κοινῇ σκεψαμένους πράττειν· τὸ δὲ νῦν ἔχον, τῆς 20 δαπάνης ἦδη γεγενημένης καὶ τὸν μισθὸν ἐχόντων τῶν τριηριτῶν, δίκαιον ποιῆσθαι τὸν ἀπόπλουν. ταῦτα δὲ αὐτῇ εἰρηται, ὅτι τε ἐπηγγέλετο ὁ μέγας δούξ, εἰ πρὸς Μακεδονίαν ἀποπλεύσεις, Καντακουζηνὸν ἄξειν δεσμώτην, ὡς παραδώσειν

16. τε M., τι P.

polliceretur. Tam importuno namque bello adversus illum suscitato, inquit, et studiosissime illato nihil nos profecisse, sed cum damni expertem apud Triballorum principem adhuc haerere esseque in multa gratia, et exercitum conscribi, quicum, ut audimus, Didymotichum revertatur et Didymotichenses de animo erga illum suo nihil remittere, neque bello tam propinquo cruciari, sed potius Thraciae urbibus universis nocere immitius quam Cerberum, omnia depraedantes funditusque devastantes: haec mihi nequaquam e re nostra neque in finem bonum desitura videntur. Quare pacem cum illo suscipiendam sentio. Nunc enim in aliena regione profugus et opem externam exposcens, obviis eam ulnis amplectetur, si moderata petiverimus. Si domi fuerit seseque corroboraverit, motuo, ne, nobis eam flagitantibus, ipse neget, explorata spe victoriae confusus videlicet. Imperatrix eum cum ratione consentientia suadere et postea quod consultantibus e re publica visum fuerit facturis stipendio, abnavigationem iustam videri. Haec illa affirmavit, quod ei magna dux receperat, si in Macedonia navigasset, Cantacuzo-

ἀπαγγελομένου Κράλη, εἰ πρὸς αὐτὸν ἀφίκοιτο αὐτός· καὶ Δ.Α. 134a
 ὅτι πολλῶν ἤδη τῶν πρὸς βασιλέα Καντακουζηνὸν ὑπὸ τῷ
 τοῦ πολέμου χρόνῳ γεγενημένων δυσχερῶν, καὶ τῆς τε μη-
 τρὸς δεσμοτηρίῳ ἀναποθανούσης, καὶ Ἀνδρονίκου τοῦ υἱοῦ
 5 πολὺν ἤδη χρόνον δεσμοῖς προσταλαίπωρήσαντος, καὶ ἄλλῃV. 426
 κακῶσει χρημάτων τε ἀπείρων ἠρπασμένων, καὶ πολλῶν ἀτό-
 πων ἄλλων ἐφ' ὕβρει ἐκείνου εἰργασμένων, καὶ τῶν ἐπιτη- B
 δίων μάλιστα καὶ συγγενῶν τῶν μὲν αὐταῖς οὐσίαις συνα-
 πολωλότων, τῶν δ' ἐκ περιφανεστάτων καὶ πλουσιῶν ἀπόρων
 10 καὶ δεσμοτῶν κατεχομένων, οὐ ῥαδίως ἤλιψε Καντακουζη-
 νὸν τὸν βασιλέα πεισθῆσθαι πρὸς τὴν εἰρήνην, ἀλλ' ἀμ-
 νεῖσθαι παντὶ τρόπῳ, καὶ ἴσ' ἀντ' ἴσων ἀποδώσειν. ἃ ναρ-
 κῆν αὐτὴν ἐποίει καὶ ἀποκνεῖν πρὸς τὸ βουλευέσθαι περὶ εἰ-
 ρῆνης οἰομένην ἀνήνυτα πονεῖν. ἐπεὶ ὅτι γε πρὶν εἰς τοσοῦ-
 15 τον ἀτοπίας ἐξελθασθαι καὶ πᾶσαν ὠμότητα καὶ ὕβριν τοὺς
 περὶ αὐτὴν ἐνδείξασθαι πρὸς βασιλέα, τῶν ἄλλων αὐτῇ μῦλ-
 λον ἤρειτο τὴν εἰρήνην, πολλὰ δείγματα ἐξενήνοχεν αὐτῇ C
 πεισθεῖσα ἀκριβῶς, ὡς φθόνῳ τῷ πρὸς βασιλέα ὁ πόλεμος
 ἐκινήθη τὴν ἀρχὴν, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνος ἐπεβούλευεν αὐτῇ καὶ
 20 τοῖς παισίν, ὡς οἱ συκοφάνται κατηγόρουσιν. τότε δ' οὖν ὁ-
 μως τὴν περὶ τῆς εἰρήνης ὑπερέθετο διάσκεψιν. Ἀπόκαυκος
 δὲ ὁ μέγας δοῦξ, ἐπεὶ ἐρωπλισμένοι ἦσαν αἱ τριήρεις, ἀπέ-
 πλευσεν εἰς Ἀμφίπολιν, τὸ μὲν δοκεῖν, ὡς κατὰ βασιλέως
 Καντακουζηνοῦ τῷ Κράλη διαλεξόμενος καὶ πείσων προδιδόναι.

8. ἐν ταῖς M. mg. pro αὐταῖς.

nam vincitum adducturum: perinde quasi Crates se illum traditurum
 promississet, si ipsemet ad se venisset: et quod Cantacuzenum tem-
 pore belli multis attritum difficultatibus et, matre in carcere extincta,
 filioque Andronico diu iam vinculis et aliis incommodis afflicto,
 immensaque vi pecuniae spoliatum, pluribus praeterea cum insolentia
 et contumelia in illum designatis, et amicissimis cognatisque aliis
 vita fortunisque simul expulsis, aliis ex illusterrimis et opulentis
 ad paupertatem redactis et in custodiam detrusis, non facile ad pacem
 inclinaturum, sed vindicaturum se modis omnibus et par pari relaturum
 cogitaret. Hinc ad consilia pacis agitanda lenta esse ac torpere,
 quod laborem inanem putaret. Nam priusquam ad tantam indignitatem
 veniretur et sui omni crudelitate contumeliaque in eum debaccharentur,
 prae aliis pacem sese concupiscere complura dabat indicia: ita prorsus existimans, eius odio bellum istuc a principio
 concitatum fuisse: nec eum sibi ac filiis insidias meditatum, cuius
 sceleris a sycophantibus insimulabatur. Tunc tamen de pace deliberationem
 differebat. Apocauchus, instructis trizemibus, Amphipolim navigavit,
 prae se ferens, acturum apud Cratem contra Canta-

A. G. 134^{ος} δὲ δισχυρίζετο ὁ Κράλης, ἵνα μὴ πολεμοίη τῶν γαμβρῶν βασιλεῖς μέλλοντι Ῥωμαίων ἀναδεϊκνυσθαι. τοῦτο μὲν οὖν εἰς τι προσηνὲς οὐκ ἠδυνήθη προσελθεῖν· μεταξὺ γὰρ τοῦ χρόνου τριβομένην ἐτελεύτησεν ὁ Χρέλης, ὃς αὐτοῖς τῶν ἀπορρήτων ἐκοινώπει, καὶ ὁ μέγας τε δούξ εἰς Βυζάντιον ἐξ Ἀμφιπόλεως ἀπήρεθ' μηδενὶ θυρήσας ἐτέρῳ τὰ ἀπορρήτα. καὶ ὁ Κράλης περὶ τῶν πόλεων ἡσχόλητο τὴν ἐπιμέλειαν, ὃς Χρέλη κατέχοντας ἐλάμβανεν αὐτὸς μετὰ τὴν τελευτήν· καὶ ἐκ τῶν πρὸς ἐπικουρίαν βασιλέως τεταγμένων τοὺς βελτίστους ἀπολεγόμενος, κατέλιπεν αὐταῖς φρουράν. αὐτὸς δὲ τοὺς ἐπιλοίπους ἔχων, ¹⁰ μετὰ βασιλέως ἦγον εἰς Φεράς.

P. 53: νε'. Καὶ πρὶν τι κακοῦν τὴν χώραν, πρεσβείαν πρὸς Β Φεραίων ἐπέμψας, παρήνει βασιλεῖ τὴν πόλιν ἐγχειρίζειν. ὄρκους γὰρ αὐτοῖς πρὸς ἀλλήλους γεγενῆσθαι, σύμμαχον καὶ αὐτὸν καὶ φίλον εἶναι τῶν πόλεων, αἱ προσχωρήσουσι βασιλεῖ, πολέμιον δὲ ταῖς ἡρημέναις πολεμεῖν. εἰ μὲν οὖν καὶ αὐτοὶ πειθόμενοι προσχωρήσουσιν ἐκόντες βασιλεῖ, νῦν τε ὡς

V. 427 τάχιστα ἀναχωρεῖν αὐτῶν, καὶ ὕστερον μηδέποτε κακοῦσιν ἐπηγγέλετο· εἰ δ' ἀγνωμονοῖεν καὶ μὴ πείθοιντο, τεμεῖν αὐτοῖς τὴν γῆν ἠπειλεῖ καὶ τὰ ἔσχατα διαθήσειν. Φεραῖοι δὲ ²⁰ τὴν πρεσβείαν ἀπεπέμψαντο, πάντι οἴσειν πρότερον εἰπόντες, ἢ Καντακουζηνῶ δουλεύσειν. ἐνῆγε δὲ αὐτοὺς πρὸς τοῦτο οὐχ ἦττον μὲν καὶ ἡ ἀλογία καὶ ἡ ἀκρισία, διὰ τὸ πρὸς βα-

19. ἐπηγγέλλετο M.

cuzenum et ut is sibi traderetur, effecturum, ut autem Crales autem non genero imperatori Romanorum designando armis obsisteret. Hoc itaque in apertum evadere non potuit: intercedente enim tempore Chreles arcanorum utrique conscius decessit et magnus dux Amphipoli Byzantium renavigavit, nemini, quae tacita vellet, committens: Crales vero in procurandis urbibus, quarum possessionem defuncto Chrele adierat, occupatus, delectis optimis ex decreto imperatori subsidio, eos in praesidiis reliquit: ipse cum ceteris eundem Pheras est persecutus.

55. Priusquam autem agro populationem inferret, oppidanos per internuntios est cohortatus, ut imperatori urbem dederent, cui ipse iuraverit, urbium se illi permittentium amicam et sociam, contra pugnantium hostem fore. Quamobrem si consilio suo obsequentes in eius potestatem libentes concederent, et modo occisime discessurum et in posterum nunquam eos infestaturum. Si ad haec ingrati monita sua adspernerent, corruptis segetibus et excisiis arboribus omnia miserime vastaturum et extremas clades illaturum. Pheraei fanda nefanda citius se passuros, quam Cantacuzeno servitutem servituros, legatis respondent. Huc eos non minus rationis et iudicii egestas agebat, ut propter odium in imperatorem conceptum

ὅλα ἔχθος τὰ ἔσχατα αἰρουμένους ὑπομένειν, ἐνὸν ἀποθῆ- A.C. 334a
 μένους σώζεσθαι· μάλιστα δὲ ὁ Παλαιολόγος Κωνσταντῖνος,
 ὃς ἦγε τὴν πόλιν τότε, Ἀποκαύκῳ τε ἐς τὰ μάλιστα φίλος
 ὦν καὶ τῶν ἀπορρήτων κοινωνὸς καὶ τὴν πίστιν ἀκραιφνή
 5 καὶ τὴν εὐνοίαν αὐτῷ τηρῶν ὄντι κηδεστῇ Ἀνδρονίκῳ τῷ υἱῷ,
 καὶ ὁ μητροπολίτης, πόλεμον ἄσπονδον πρὸς βασιλέα ἔξαρ-
 χῆς εὐθὺς ἀνηρημένος ἐξ οὐδεμιᾶς αἰτίας. βασιλεὺς δὲ, ἐπεὶ D
 ἐκεῖνοι τὴν πρεσβείαν ἀπεπέμψαντο, συνορῶν οἱ κακῶν ὑπ'
 ἀναισθησίας συναλάνονται, καὶ ὡς Ῥωμαίων τῆς ἀρχῆς πό-
 10 λιος μεγάλη καὶ καλὴ μέλλει ἀφαιρεῖσθαι ὑπὸ τῆς πολιορκίας
 ἀνάγκῃ Τριβαλοῖς δουλεύουσα, τῶν οἰκείων πέμψας ἕνα,
 παρεκάλει φεῖδεσθαι αὐτῶν καὶ μὴ μίσει τῷ εἰς ἐκεῖνον τὰ
 ἀνηκεστα σφᾶς αὐτοὺς διατιθέναι, ἀλλὰ νῦν μὲν πρόνοιάν
 15 τινα αὐτῶν ποιεῖσθαι καὶ μήτε δέχεσθαι εἰς τὴν πόλιν μήτ'
 αὐτὸν, μήτε φρουρὰν, μήτε ἡγεμόνα, ἀλλὰ μόνον τῆς βασι-
 λίδος Ἄννης καὶ βασιλέως τοῦ υἱοῦ φημιζομένων, εὐφημίας
 καὶ αὐτὸν ἅμα ἐκείνοις ἀξιῶν καὶ μνημονεύειν ἐν τελεταῖς
 ταῖς ἰεραῖς, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον τῶν ἐκ τῆς πολιορκίας P. 53a
 ἀπαλλάττεσθαι κακῶν. οὐκέτι γὰρ ἀδικήσουσιν οὐδὲν αὐτοὺς
 20 οἱ Τριβαλοὶ διὰ τοὺς ὄρκους καὶ σπονδὰς τὰς πρὸς αὐτόν.
 ἀναχωρήσαντος δὲ αὐτοῦ πρὸς Θράκην, ἂν μὲν καὶ τῆς ἄλ-
 λης ἀρχῆς φαίνοιτο Ῥωμαίων ἐγκρατῆς, ὑπέκειν καὶ αὐτούς.
 εἰ δέ τι περὶ αὐτοῦ ὕστερον βουλευσάιο ὁ θεὸς καὶ ἀπόλοιτό
 ἐξ ἀνθρώπων, τότε ἤδη ἢ τῷ βασιλεύοντι Ῥωμαίων προσέχειν,

ultima perpeti, quam eo electo salvi esse mallent. Praecipue tamen
 Constantinus Palaeologus, qui tunc urbem moderabatur, et Apocau-
 chum, filii sui Andronici socerum, singulariter diligebat integram-
 que fidem, secretorum conscius, ei praestabat; insuper metropolita-
 nus, qui nulla iniuria lacessitus, a principio statim bellum impla-
 cabile in imperatorem susceperat. Imperator legatione sic dimissa
 prospiciens, quo miseriarum inconsideratissimi mortales semet prae-
 cipitarent, et civitatem amplam atque florentem Romano ademptam
 imperio Triballis obsessuris necessario servituras, de familiaribus
 unum rogatum misit, ut sibi ipsis parcerent, nec odio in illum se-
 met atrocissime multarent, sed nunc sibi providerent et neque se,
 neque praesidium, neque praefectum reciperent: tantummodo impe-
 ratrice Anna et eius filio imperatore nominatis, se quoque eadem
 honoris appellatione cum illis dignarentur, perindeque sui in sole-
 mnibus sacrificiis meminissent: atque hac demum via obsidione se
 eximerent: Triballos quippe propter foedus et iusiurandum, quo se
 illi obstrinxissent, eos de cetero non laesuros. Ubi in Thraciam
 redierit et reliquo imperio Romano potitus fuerit, tum ipsi quoque
 subsesse velint. Sin aliquid de se Deus statuerit et inter homines

A.C. 134^a ἂν δύνηται ἐλευθεροῦν ἀπὸ τῶν πολεμίων, ἢ σκτον ἔχοντες
 καὶ ἄλλην ἀφθονίαν, ὑπομένειν τὴν πολιορκίαν. νυνὶ δὲ μὴ
 Β οὕτω κακῶς περὶ σφῶν αὐτῶν βουλευσασθαι, ὥστε ἔχοσι
 ἐλέσθαι τὰ δεινὰ καὶ τὸν πόλεμον ἐλκῦσαι κατ' αὐτῶν, ἐνὸν
 συνέσει καὶ ἄγχινοίᾳ διασώζεσθαι. βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦ-5
 τα Φεραίοις συνεβούλευε καὶ πείθεσθαι ἐδέετο ὡς συνοίσουσι
 μεγάλως. ἐκεῖνοι δὲ ἐπεὶ ἀκούσειαν, βασιλέως μὲν πολλὰς
 ὕβρεις κατέχεον καὶ λοιδορίας καὶ μᾶλλον ἔφασαν ἐκείνῳ πε-
 ρὶ ἑαυτοῦ καὶ τῶν συνόντων βουλευτέον ἂν εἶη ὅπη σωθῆσε-
 ται, ἢ περὶ ἡμῶν. τὸν δὲ πρεσβευτὴν ἀποσφάξαντες καί 10
 διελόντες τετραχῆ θηριωδῶς καὶ ἀπανθρώπως, τὰ τμήματα
 ἀνῆψαν καλλωδίοις ἐν τοῖς πύργοις. ἂ βασιλεὺς μὲν δεινὰ
 ἤγειτο καὶ πολλὴν τῶν ἀνδρῶν ἀπανθρωπίαν κατεγίνωσκε καὶ
 C ἀβουλίαν, ἔπεμπε δὲ καὶ γράμματα αὐτοῖς διὰ τινος Γεωρ-
 γίου ἔξω συλληφθέντος, τὴν τε ὠμότητα καὶ τὴν κακοβου-15
 λίαν ὀνειδίζοντα καὶ πολλῶν προαναφωνοῦντα δεινῶν ἐπαγω-
 γῆν, καὶ ὡς τότε τῆς παρ' αὐτοῦ δεήσονται ἐπικουρίας, ἥτις
 μὴδ' αὐτῷ τοῦ ὑπὲρ αὐτῶν ἀνιάσθαι πλέον τι ἐξέσται. οἱ δὲ συν-
 όντες Ῥωμαῖοι ἐν πάσῃ ἤδη καθέστασαν ἀμηχανίᾳ καὶ ἀπο-
 ρον παντάπασιν ἠγοῦντο πύλιν βασιλεῖ ἑτέραν προσελθεῖν, 20
 Φεραίων τοιαῦτα τετολημκῶτων. ὅθεν καὶ ἐδέοντο βασιλέως
 συνελθόντες μηκέτι μέλλειν, μηδὲ κατατρίβειν τὸν καιρὸν ἀ-
 νήγνυτα πονοῦντας, ἀλλ' εἰς Διδυμότηχον ἐπείγεσθαι, ὡς ἂ

agere desiderit, tum vel ad imperatorem Romanum se applicent, (si
 forte ab hostibus eos liberare queat,) aut frumento et reliquo com-
 meatu suppeditante, obsidionem tolerant. Numc ne adeo de semet
 mercantur male, ut cum salvis et incolumibus per prudentiam et
 sollertiam esse liceat, ultro perniciem suam cum hostium armis ad
 se attrahant. Haec imperator Pheraeis suadebat et, ut iis tamquam
 valde conducibilibus parerent, rogabat. Quibus illi auditis, contumelias
 et maledicta in eum astatim evomunt aiuntque, magis eum
 sui ipsius suorumque, quam Pheraeorum saluti debere prospicere.
 Quin et legatum interficiunt, corpus quadrifariam immani modo
 dissecant: partes funibus per turres suspendunt. Indigne tulit impe-
 rator fecissequae rem crudelitatis et incogitantiae plenam iudicavit.
 Per quendam Georgium quoque foris interceptam litteras ad eos
 misit, quibus inmanitatem eis et consilii pravitatem exprobravit,
 calamitatesque multas ipsis importandas praenuntiavit, et tunc ab
 se imploratos auxilium, quando sibi aliud, quam eorum vicem
 dolere, fas non erit. Romani summa desperatione conflictabantur,
 sic secum ratiocinantes. Quia Pheraei tam nefandum scelus essent
 ausi, ad aliam urbem imperatori viam prorsus iam praecclusam esse.
 Unde eum adeuntes obsecrant, ne diutius cunctetur, neve frustra
 laborantes, tempus conterere patiatur, sed Didymotichum festinest,

μα τὰς οἰκείους ἢ τινος τυγχάνειν ἀγαθοῦ, εἰ πρὸς τὸ βέλ- A.C. 1342
 τισιν αὐτοῖς τὰ πράγματα χωροίη, ἢ ἀποθνήσκειν, εἰ δεήσειεν. D
 ἰδοὺ μὲν οὖν καὶ βασιλεὶ τολῶν ἐκείνων κείσθαι βουλευόμε- V. 428
 σιν, οὕτω περὶ πλείστον ποιουμένων τὴν ἐπάνοδον. καὶ συν-
 δεικόμενος Κράλη, παραλαβὼν τε τὴν στρατιάν, ὅσην αὐτὸς
 παρείχετο συνέπεσθαι, εἶχοντο ὁδοῦ. Κράλης δὲ ἐν Φεραῖς
 ὑπολειπόμενος, ἔτεμνε τὴν γῆν καὶ ἐδήλον πάντα ἄρδην δια-
 φθεῖρων. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ γένοιτο μακρὰν Φερῶν, συνιδὼν
 ὡς ἡ ἐπομένη στρατιὰ τῶν Τριβαλῶν ὄχλος μόνον ἀνόνητός
 101οῖσι, (τοὺς ἀρίστους γὰρ αὐτῶν ἀπολεξάμενος πρότερον
 ὁ Κράλης, φρουρὰν κατέλιπε τὰς πόλεις, ἃς Χρέλη ἔ-
 χουτος μετὰ τὴν ἐκείνου τελευταίην ἔλαβεν αὐτὸς,) ἄλλως
 τε καὶ τῶν ὑπολειφθέντων χρονίῳ τε στρατείᾳ τεταλαιπω- P. 533
 ρητότων, (ἦσαν γὰρ πλέον ἢ δυοὶ πρότερον μηνσὶ Κράλη
 15ἐπόμενοι στρατενομένη,) ἄλλως τε καὶ δέσι ἀσχέτη κατε-
 χουμένων καὶ νομιζόντων, οὐκ εἰς Θράκην, ἀλλ' εἰς Πύρ-
 ρου ἢ Ἰνδοῦ στρατεύεσθαι, ὅθεν οὐκ ἐξέσται μηχανῇ οὐ-
 δεμῶ οἰκαδε ἐπανελθεῖν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἵππους πολεμι-
 20πολέμων, οἰκαδε ἀπακαμπότων, ἵνα ταῦτα γούν τοῖς παισὶν
 ὑπολειφθεῖη, ὡς ἐκείνων ἀπολουμένων πάντως· ταῦτα δὲ
 συνορῶν ὁ βασιλεὺς καὶ βουλόμενος εἰς Διδυμότειχον μὴ οὐ- B
 τως ἀφικέσθαι ἀσθενής, ὥσθ' ὑπὸ Βυζαντιῶν καὶ αὐτὸς πο-
 λιορκεῖσθαι, (οὐτ' αὐτῷ γὰρ οὔτε τοῖς συνοῦσι τοῦτο μάλι-

6. εἶχετο M. 18. πολεμηστῆρους P.

ut cum suis commilitonibus aut aliquid nanciscantur boni, si res
 felicias ibunt: aut si ita necesse fuerit, simul occumbant. Quo-
 niam igitur reversionem summopere concupiscebant, placuit impera-
 tori quoque eorum sequi consilium, et salutato Crale assumptisque
 quas dabat copiis, iter capessit. Crales Pheris relictos, agrum de-
 formabat et flamma ferroque devastabat ac perdebat omnia penitus.
 Imperator procul Pheris animadvertens, sequentes se Triballos nihil
 esse praeter turbam inutilem, (fortissimos siquidem Crales antea se-
 gregatos, urbibus, quas Crale mortuo acceperat, pro praesidiariis attri-
 buerat,) ad haec diuturna expeditione exhaustos ac maceratos, (Cralem
 quippe plus duos menses secuti fuerant,) praeterea immensa quadam
 formidine attonitos, nec in Thraciam, verum ad Paethos aut Indos,
 unde nullis artibus unquam ad patrios lares repedare possent, mi-
 litatum se proficisci arbitantes, (quam ob causam et equos milita-
 res et arma et si quid aliud militiae idoneum portabant, domum
 remittebant, ut ipsis omnino perituris, ea saltem sibi haberent li-
 beri.) haec inquam animadvertens imperator nolensque Didymoti-
 chum sic infirmus accedere, ut ipse quoque a Byzantiis obside-

A. C. 1342 στα συνοίσειν,) ἐσκέψατο εἰς Κράλην ἀναστρέφειν καὶ στρατιὰν ἀξιόχρεων αἰτεῖν, ὥστε εἰς Διδυμότειχον φοβερόν τοῖς πολεμίοις ἐλθόντα εἶναι, ἀλλὰ μὴ καταφρονεῖσθαι διὰ τὴν ἀδυναμίαν. ἐπεὶ δὲ καὶ τοῖς συνοῦσι Ῥωμαίοις ἐκοινοῦτο τὴν βουλὴν, πάντες ὥσπερ ἐκ συνθήματος πάντα μᾶλλον ἐφάσσαν αἰρεῖσθαι ὑπομένειν καὶ μυρίων θανάτων κατατολμᾶν, ἢ εἰς τὴν γῆν αὐτίς ἀναστρέφειν Τριβαλῶν. οὐ γὰρ ἐνόμιζον εἰς γῆν πορεύεσθαι ἡλίγῃ περιλαμπομένην καὶ ὑπὸ Ἐάνθρωπων οἰκουμένην, ἀλλ' εἰς ἄδου κευθμῶνας καὶ νεκρῶν διατριβὰς καὶ ἄλλο εἶ τι δυσχερότερον. πολλὰ δὲ βασιλέως παραινούντος, ὡς βελτίω καὶ λυσιτελέστερα βουλευόιτο, καὶ δεομένου πείθεσθαι, οὐδ' ἄκροισ παρεδέχοντο ὡσίην, ἀλλὰ πάνθ' ὅσα ἂν τις εἶποι δεινὰ φορητότερα ἤγουντο, ἢ εἰς Τριβαλοὺς αὐτίς ἀναστρέφειν. βασιλεὺς δὲ τὸν τε κίνδυνον ὄρων, ὡς οὐ μικρὸς ἐκ τοῦ πείθεσθαι τοῖς συνοῦσιν, οὕτως ἄλλυσιτελῆ καὶ βουλευομένοις καὶ πράττειν ἤδη ὄρμημέτους ἀλογίστως, ὅτι τε χρήσαιτο τοῖς πράγμασιν οὐκ ἔχων, τῶν συνόντων πείθεσθαι μὴ δυναμένων, πρότερον αὐτοῖς πολλὰ

Διαλεχθεὶς καὶ φανερὸν ποιήσας, ὡς διὰ τὴν αὐτῶν μικροψυχίαν καὶ ἀβουλίαν ἀνάξια ἑαυτοῦ καὶ τῆς στρατηγίας καὶ τῆς πείρας πράττει, ἐπειθετό τε ἄκων αὐτοῖς πρὸς τὴν βουλὴν καὶ παρεκελεύετο θαρσύνειν, ὡς τοῦ Θεοῦ προστησομένου, ὥσπερ δὴ καὶ ἄλλοτε πολλάκις ἐν κινδύνοις οὐ μικροῖς, καὶ

8. γῆν M., τὴν P.

retur, (nec enim sibi suisque id multum profuturum;) ad Cralem redire et a Crale sufficiens auxilium petere cogitavit: ut, cum Didymotichum venisset, hostibus terrori, non comtemptui esset. Communicata re cum Romanis, omnes velut de compacto, quaecumque potius se perpersuros et mille mortibus caput obiecturos, quam ad Triballos redituros confirmarunt. Non enim ad terram, quae solis radiis vestiretur et ab hominibus incoleretur, sed ad inferoam valles vitamque cum mortuis agendam, et si quid inamoenius ac tristius est, se reversuros credebant. Impensius autem hortante imperatore, ut melius et utilius sapere vellent, roganteque, ut parerent, eas voces auribus aversantes, omnia gravia, quae dici possunt, isthoc in Triballos reditu leviora ducebant. Imperator cum periculum non modicum provideret, si, suis tam parum frugifera ventibus et tam inconsulto aggredi parantibus obsequeretur, et quid ageret nesciret, quandoquidem flectere milites non poterat, multa praefatus, quibus planum fecit, se propter illorum imbelles animos et temeritatem indigna suo nomine auctoritateque imperatoria et usu militari committere, eorum desiderio invitatus paruit, cohortans, uti Deo fiderent, qui, quomodo antehac saepe in periculis non parvis, tutorem se praebiturus esset. Atque his dictis, coepto itinere

εἶχοντο ὁδοῦ. ἐπεὶ δὲ ἦσαν Χριστουπόλεως οὐ μακρὰν, Δ. C. 1342
 περὶ περιτυγχάνουσι Ῥακοδυτοῦντι ἐκ Διδυμοτείχου ἀφι-
 γμένῳ, ὃς παρεῖχε γράμματα βασιλεῖ παρὰ βασιλίδος τῆς
 γυναικὸς καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν Διδυμοτείχῳ, φυλάττεσθαι
 5 παραινῶντα καὶ μὴ ἀπερισκέπτως πρὸς αὐτοὺς χωρεῖν, εἰ
 μὴ δύναμιν ἄγοι μεγάλην καὶ πρὸς τοιοῦτους ἀξιόχρεων πο-
 λεμίους. πρωτοστράτωρ γὰρ ὁ Παλαιολόγος πολλὴν ἄγων
 στρατιὰν πέζην τε καὶ ἵππικὴν ἐν Περιθεωρίῳ στρατοπέδευ- P. 534
 ὤμενος, τὴν αὐτοῦ ἄφιξιν περιμένει ὡς μαχοῦμενος. Ἀπό-
 10 καυκὸς τε ὁ παρακοιμώμενος ἔχων ἑβδομήκοντα τριήρεις, V. 429
 ἐν αἷς κατέπλευσεν εἰς Ἀμφίπολιν, ἐνταῦθα καὶ αὐτὸς ἐφορ-
 μῆ· περὶ ᾧν δέον βουλευσάμενον αὐτὸν, πράττειν ὅ,τι ἂν
 δοκῇ συμφέρειν. συμβέβηκε δὲ τι περὶ τὰ γράμματα ἐκεῖνα
 θαναμαστόν καὶ τῆς Θεοῦ περὶ τὸν βασιλεῦα κηδεμονίας φανε-
 15 ρῶς. ὡς γὰρ ἐν Βυζαντίῳ ἐμηνύθη, ὡς στρατιὰν ἔχων ἐκ
 Τριβαλῶν βασιλεὺς ὁ Καντακουζηνὸς αὐτίς ἐπανέρχοιτο εἰς
 Διδυμοτείχον, πρωτοστράτωρ τε συμπάσης πέζης καὶ ἵππι- B
 κῆς δυνάμεως στρατηγῶν, πολλὴν ἔχων δύναμιν, εἰς Περι-
 θεώριον ἀφίκτο, καὶ Ἀπόκαυκος ὁ μέγας δούξ ἐξ Ἀμφιπό-
 20 λεως ταῖς ἑβδομήκοντα ναυσὶν ἀναστρέφων τῆς αὐτῆς ἕνεκα
 αἰτίας, ἔγνω δεῖν περιμένειν καὶ αὐτὸς μετὰ τῆς ἄλλης στρα-
 τιᾶς καὶ βασιλεῖ τὴν ἐπάνοδον κωλύειν. τῶν ὁδῶν δὲ, ὡς
 ἔθος, φυλακτομένων, ἵνα μὴ λανθάνοιεν ἐκ Διδυμοτείχου ἧ
 2. περὶ add. M. 6. ἀγει P.

perrexerunt. Non longe a Christopoli in peditem Rhacidyntem
 vocabulo, Didymoticho cum litteris ab imperatrice uxore et praesi-
 dio ad imperatorem missum, incidunt: quibus litteris eum admonē-
 bant, caute ageret et ne inconsiderate ad eos veniret, nisi magnas
 totque hostibus pares copias adduceret. Palaeologum enim proto-
 stratorem cum peditatu et equitatu non mediocri ad Peritheorium
 sedere et adventum eius ad configendum expectare. Ibi etiam Apo-
 cauchum cum triremibus septuaginta, quibus Amphipolim naviga-
 verat, in portu stare: de quibus capto consilio facere debeat, quod
 prodesse videbitur. Circa litteras autem illas admirabile quippiam
 et quam imperator Deo curae esset, manifestum indicium evenit. Ut
 enim Byzantii intellectum est, ipsum cum exercitu ex Triballis
 Didymotichum revenire, et protostrator universum peditatum equi-
 tatamque ducens, magnis utique cum viribus Peritheorium devenit
 et Apocauchum eodem Amphipoli cum septuaginta navibus eadem
 de causa appulsus, cum aliis copiis sibi exspectandum reditumque
 imperatoris intercludendum censuit. Dispositis autem per viam,
 ut mos est, custodibus ad interceptiendos, qui inter Didymotichen-
 ses et imperatorem commercarent, qui hanc epistolam ferebat com-
 prehensus et ad protostratorem perductus deque litteris examina-

A.C. 1342 βασιλέως πρὸς ἀλλήλους ἀφικνούμενοι τινες, ὃ τὰ γράμματα κατέχων ταῦτα συνελήφθη καὶ ἤχθη πρὸς πρωτοστράτορα ἀνερουνώμενος δὲ περὶ γραμμάτων, ὡμολόγει ἔχειν καὶ παρείχετο εὐθύς. τὰ δὲ ἰδέετο βασιλέως τάχιστα ἦκειν πρὸς αὐτούς καὶ μὴ ῥαθυμεῖν. τῶν γὰρ ἐν Διδυμοτείχῃ τὸ μὲν στρατιωτικὸν ἵππεῖς τε καὶ πεζοὶ τὰ κατὰ Θράκην χωρὶς ἐληϊζόμενοι ἀφορμὰς τοῦ βίου ἐποιοῦντο. ὁμοίως δὲ καὶ χυροτέχνη καὶ ἄλλοι, ὅσοις ὁ βίος ἦν ἐκ τῶν χειρῶν, πονουῦτες καὶ ἐργαζόμενοι, διέζων τῶν ἀναγκαίων εὐποροῦντες. οἱ μέσοι δὲ τῶν πολιτῶν πᾶν κραταιῶς ἐπιδέζοντο ὑπὸ ἐνδείας ἢ μηδεμίαν οὐδαμῶθεν εὐπορίαν ἔχοντες. διὰ ταῦτα οὖν ἰδέοντο βασιλέως βασιλῆς τε ἢ γυνῆ ὁμοίως καὶ οἱ ἄλλοι, τάχιστα ἐπανήκειν, ὡς τῆς αὐτοῦ ἐπιδημίας τοῖς πολιταῖς ἰουμένης μεγάλων συμφορῶν ἀπαλλαγῆς. πρωτοστράτωρ δὲ ἐπεὶ τὰ γράμματα ἀνέγνω, περιεργὸν τι δῆθεν ποιῶν καὶ ἀγγι-¹⁵ νοίας ἄξιον, ἔπειθε τὸν ἕγοντα, χρυσοῖον παρασχόμενος καὶ Δαυτὸν ἐπαγγειλάμενος καὶ οἰκείους εὐ ποιήσειν, (Σηλυβριανὸς γὰρ ἦν,) ὥστε τὰ γράμματα μεταγραφέντα ἦ αὐτῷ ἰδέει, Καντακουζηνῷ ἀγαθόντα παρασχεῖν, μηδὲν ἀπαγγεῖλαια τῶν εἰργασμένων, ἀλλ' ὡς ὄντα βασιλίδος τῆς γυναικός. ὅτι μὲν οὖν ἐποίησε κατὰ τὰ κεκελευσμένα καὶ πρωτοστράτωρ ἄκων ὠφέλησε βασιλέα τε καὶ τοὺς περὶ αὐτόν. ὡς γὰρ τὰ τε γράμματα ἀνεγινώσκετο καὶ ἤκουον περὶ τῆς ἐνεδρευούσης στρατιᾶς οἱ περὶ βασιλέα, ὡς πολλαπλασίων τε αὐτῶν εἶ

tus, habere se litteras confessus est statimque porrexit: quibus imperator rogabatur, ne qua illum moraretur segnitie, sed ad eum advolaret. Nam qui essent Didymotichi in praesidio equites et pedites, loca Thraciae depopulatos victum sibi comparasse. Similiter opifices et alios, quotquot manuum labore vitam transigerent, alimonia abundare: mediis civibus nihil quo se alant undecumque suppetere et eos inopia supra modum premi. Precabantur igitur imperatorem imperatrix coniux et alii, citissime rediret, quo adventus eius cives tanto malo levaret. Lectis litteris, protostrator, curioso nimirum et solerti facinore, auro dato et promissis, se in illum et domum eius (Selybrianus autem erat) beneficium futurum, persuadet tabellario, ut epistolam illam suo arbitrato et modo transcriptam pro vera et germana uxoris epistola ad Cantacuzenum apporet ac de facto nihil dicat. Facit ille quod petebatur, et protostrator quamquam nolens imperatori eiusque exercitui commodat. Ut enim recitata est et Cantacuzenici de insidiantibus sibi copiis cognoverunt, esse multis partibus suis maiores modisque omnibus valentes, militibus veteranis constantibus sufficit, Deo de cura erga se et aversione mali, atque etiam imperatrici de studio

καὶ τοῖς πᾶσιν ἐβόωμένη, οἷα δὴ οὐπω χθὲς καὶ πρόην τῶν A.C. 1342
 οὐκ ἔτι εἰς τὴν στρατείαν ἐξεληθόντες, θεῶ τε πολλὰς ὁμολό-
 γον χάριτας τῆς εἰς αὐτοὺς προνοίας καὶ τῶν κινδύνων τῆς
 ἀπαλλαγῆς, καὶ βασιλίδι τῆς σπουδῆς καὶ τῆς φροντίδος τῆς
 5 περὶ αὐτοὺς, καὶ ἄσμενοι ὑπέστρεφον, τοῦ μελίζονος κινδύ- P. 535
 νου τὰ δυσχερῆ πρότερον καὶ δυσάρεστα ῥῆστα καὶ λυσιτε-
 λέστατα φαίνεσθαι ποιοῦντος. οὕτω μὲν οὖν βασιλεύς τε καὶ
 οἱ ἀμφ' αὐτὸν ἀπροσδοκίτων ἐβόωντο κινδύνων ἐκ τῆς παρὰ
 τῶν πολεμίων πονηρίας μέγιστα ὠφελήθητες. ὁ μέγας δὲ
 10 τοῦδ' ἐκπυθόμενος, ὡς πάνυ φάυλην ἄγων στρατιῶν καὶ ἐς τὰ
 μάλιστα εὐεπιχείρητος ὢν, ἀναστρέψειεν ἐκ τῶν γραμμῶν,
 ἃ μεταποιήσειεν ὁ γαμβρός, πολλὴν αὐτῷ ἐπήγες μέμψιν καὶ
 ὠργίζετο φανερώς, ὅτι τὸν ἐχθρὸν ἐξ ἀβουλίας ὠφελήσειε.
 πολλοὶ δὲ καὶ τῶν τὰ ἴσα ἤρημένων Ἀποκαύκη καὶ ἀπιστίας B
 15 πρωτοστράτορα ἐγράφοντο, ὡς ἐκὼν εἶναι Καντακουζηνὸν
 ὠφελήσειεν ἰσχυριζόμενοι κρύφα τὰ ἐκείνου ἤρημένους. ὁ δ'
 ὄρκους διεβεβαίουτο, ὡς οὐδὲν αὐτῷ τοιοῦτον συνειδεῖν, ἀλλ'
 ὅσπερ ὑπὸ τινος ἀγόμενος δυνάμεως κρείττονος εἰς τοῦτο
 προαχθεῖν, νομίζων σφάλειν Καντακουζηνὸν μετὰ βαρείας
 20 ῥοπῆς δυνάμεως, εἰ πείσειεν ἀναστρέφειν ἐκφοβήσας. ταῦτα
 μὲν οὖν τοῦτον ἐπέπρακτο τὸν τρόπον, καὶ Καντακουζηνὸς δV. 430
 βασιλεὺς αὐθις εἰς Κράλην ἐπανῆκεν. Ἀπόκαυκος δὲ ὁ μέ-
 γας δοῦς εἰς Βυζάντιον ἀπέπλευσε, καὶ ὑπέδεχοντο αὐτὸν οἱ
 ἐν Βυζαντίῳ μετὰ κρότων πολλῶν καὶ θαυμασιῶν τῶν ἄγκω-
 14 καὶ αὐτῶν om. M. 21. ἐπράττετο M.

et sollicitudine erga ipsos gratias ingentes egerunt et ob maius peri-
 culum, quae prius odiosa et invisa erant, facillima et utilissima
 iudicantes, haud aegre retro redierunt. Sic imperator cum suis
 improvise discrimini ereptus, ex hostium nequitia fructum cepit
 uberrimum. At magnus dux, ut accepit, eum ducentem manum ad-
 modum despicabilem et superatu facillimam, propter litteras a ge-
 nero suo immutatas revertisse, aperte succensuit acriterque homi-
 nem increpuit, qui per stultitiam suam hosti profuisset. Ac multi
 de Apocauchi factione etiam in crimen violatae fidei protostratorem
 vocabant, scientem volentemque Cantacuzeno, cui occulte studeret,
 profuisse confirmantes. Is vero inramento interposito, nihil eiusce-
 modi se voluisse, asseverabat: sed velut coelesti quadam vi eo im-
 pulsus esse, cum putaret, se Cantacuzenum cum numeroso adven-
 tantem exercitu decepturum, si ei terrefacto reversionem persua-
 sisset. Haec ad hunc modum acta sunt, et Cantacuzenus ad Cra-
 leam se recepit, Apocauchus Byzantium cursum reflexit, quem incolae
 multis plausibus et encomiis admirandis, servatorem, propu-
 gnatorem, liberatorem vocitantes exceperunt. Circumquaque tum
 fama percubuit, Cantacuzenum ne audentem quidem obtuleri ma-

- A.C. 1342 *μίων, σωτήρα και πρόμαχον και ελευθερωτήν αποκαλοῦντες*
 C περιηγγέλλετό τε πανταχόθεν, ὡς Καντακουζηνὸς οὐδ' ἀπι-
 βλέψαι δυνηθεὶς πρὸς μέγαν δούκα, ὑπέστρεψε τῆς οἰκίας
 σωτηρίας ἀπογνοὺς και ἐπὶ τὸ ἱερὸν ὄρος ἀφίξεται ὄντως
 μοναχῶν σχῆμα ἐνδυσόμενος· ἄλλως γὰρ οὐκ ἂν ἐξέσται πε-
 ριεῖναι. και ἑορταὶ πανταχοῦ συνεκροτοῦντο τῶν εὐαγγελίων
 ἔνεκα. ὁ μέγας δὲ δοῦξ ὀλίγη ὕστερον μεγάλη στρατοπεδά-
 ρχη τῷ Χούμνῳ τὴν πρὸς Καντακουζηνὸν βασιλέα βουλευθεῖ-
 σαν εἰρήνην ὡς τι ἔγκλημα ἐπικαλέσας, (οὐ γὰρ διέλαθεν
 αὐτὸν, ἃ πρὸς βασιλίδι πρότερον εἰρήκει περὶ τῆς εἰρήνης,) 10
 D κατέκλεισεν αὐτὸν τε και τὸν υἱὸν ἀπρόιτον εἰς τὴν οἰκίαν·
 μετ' ἐκεῖνον δὲ και Ἀσάνην τὸν Κωνσταντῖνον και τὸν υἱὸν,
 και ἀξίας ἀπεινῶνεν αὐτοῖς ἀντιμισθίας τοῦ πρὸς τὴν το-
 σαύτην τῶν Ῥωμαίων φθορὰν αὐτῷ συνύρασθαι. εἶτα και
 τοὺς ἄλλους ἐπῆει, ὡσπερ φλόξ ἀεὶ τῶν προσαπτομένων 15
 ἐπιλαμβανομένη.
 P. 536. νς'. Οἱ ἐν Διδυμοτείχῳ δὲ πυθόμενοι, ὡς αὐθις ἔπο-
 Β στρέψαιεν ὁ βασιλεὺς εἰς Τριβαλοὺς, δεινὰ ἐποιοῦντο και θο-
 ρύβον ἦσαν μεστοὶ και ταραχῆς. αἰσθημένη δὲ ἡ βασιλὶς
 Εἰρήνη, και μεῖζον ἐπιδειξαμένη ἢ κατὰ γυναικεῖον φρόνημα, 20
 συνεχάλει πάντας και παρῆγει, μὴ τὰ πραττόμενα ἡγείσθαι
 τῶν ἄγαν δεινотάτων· ἴσως γὰρ τοι μᾶλλον ἂν οὕτω λυσιτε-
 λεῖν δόξοις θεῶ· ἐκέλευέ τε διανίστασθαι και μὴ καταπί-
 πτειν, ὡς πολλῶν και μεγάλων ἐλπίδων ἔτι ὑπολειπομένη.
 βασιλέα γὰρ πρὸς τὴν ἐπάνοδον οὐκ ἀπαγομεύσειν, ἀλλ' 25
 8. βασιλέα om. P. 13. ἀπεινῶν P.

gnum ducem, desperata salute revertisse, et ad sanctum montem, ibi revera monachum professurum, abire constituisse: alioqui secure non victurum. Ubique item festi dies ob tam laetos nuntios indicabantur. Porro magnus dux non multo post Chumno, magno strapodarchae, datum pacis consilium ut crimen exprobrans, (nec enim ignorabat, quid cum Augusta egisset,) in eius ipsius domo cum filio eum inclusit et adiri vetuit. Deinde Constantinum quoque Asanem cum filio, dignam illis mercedem rependens, quod ad tantam Romanorum perniciem ministros se ipsi praebuissent. Post alios, veluti flamma, quae semper quidquid attingit, depascitur et consumit.

56 Qui Didymoteichi erant, ubi cognoverunt, imperatorem de-
 nuo ad Triballos rediisse, moleste tulerunt, tumultus ac trepidationis pleni. Id sentiens Irene imperatrix, animumque ac spiritum supra seum gerens, concione advocata hortatur, ne praesentem statum pro deploratissimo habeant: fortassis enim Deo videri sic magis conducere: non demittendos, sed erigendos animos, utpote

ἤξειν τε μετὰ μικρὸν, καὶ τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας καὶ τῆς A.C. 1342
 ἀνδρίας καὶ τῆς καρτερίας ἀμείψασθαι ἀξίως. καὶ τούτοις
 τοῖς λόγοις ἀνεκτάτῳ τε οὐ μετρίως καὶ χρησιώτερα ἐλπίζειν
 ἔπειθεν. ἐδόκει δὲ δεῖν κοινῇ βουλευομένοις, καὶ πρᾶξαι C
 5 πρὸς Ἀλέξανδρον τὸν βασιλέα Μυσῶν ποιεῖσθαι καὶ συνθή-
 κας τίθεσθαι ἐπὶ τούτοις πρὸς αὐτὸν, ὥστε σύμμαχον αὐ-
 τοῖς εἶναι καὶ φίλον καὶ βοηθεῖν ἐπὶ τοὺς πολεμίους καὶ
 μηδενὸς ἀμελεῖν ὧν προσήκει φίλῳ πρὸς αὐτούς. κἂν μὲν
 ἐπ' ἀνέλθῃ βασιλεὺς ὁ Καίτακουζηνός, αὐτὸν αὐτῷ τῆς συμ-
 10 μαχίας καὶ τῆς φιλίας τὰς χάριτας ἐκτίνειν· εἰ δὲ συμβαίῃ,
 ἢ πολέμῳ ἢ ἑτέρῳ τρόπῳ πρὶν ἐπαυθῆναι τελευτῶν, αὐτῷ
 τὴν πόλιν παραδιδόναι καὶ τῆς ἀρχῆς ἀφίστασθαι Ῥωμαίων. V. 431
 τοῦτο δὲ οὐχ οὕτω καὶ ἀληθῶς αὐτοῖς ἐδέδοκτο ποιεῖν, ἀλλὰ
 φρονεῖν ἐπειρῶντο τὸν Μυσὸν ἕνεκα θυοῦν, τοῦ τε αὐτὸν D
 15 τῆς ἐλπίδος ἕνεκα αὐτοῖς ἀφέλειάν τινα παρέχειν, καὶ τοῦ
 βασιλίδου τὴν Ἄγγαν καὶ Ῥωμαίους τοὺς αὐτοὺς πολιορκῶν-
 τας πνυθόμενους, ὡς συμβάσεις περὶ παραδόσεως ποιοῦνται
 πρὸς Μυσσοὺς, μὴ λίαν ἐπιτίθεσθαι, ἀλλ' ἀναχωρῆναι τινα
 20 παρέχειν, δεδιότας μὴ δι' ὀργὴν σφᾶς τε αὐτοὺς Μυσσοὺς καὶ
 25 τὴν πόλιν παραδῶσιν. οἱ μὲν οὖν τοιαυτὴ γνώμη τὰς συν-
 θήκας ἐποιοῦντο, ἀσμένως καὶ τοῦ Μυσῶν βασιλέως δεξαμέ-
 νου καὶ παντὶ τρόπῳ συμμαχήσειν ἀπαγγελλομένου. τὸ δ'
 ἀπέβαινον ἐναντίως, ἢ φήθησαν αὐτοί. Ἀλέξανδρος γὰρ, ἐπεὶ
 οἱ ἐν Διδυμοτείχῳ τὰς συνθήκας ἐποίησαντο, ὡς, εἰ μὴ Καν-

multa et magna spe adhuc reliqua. Imperatorem enim non tarda-
 turum in reditu, pauloque post affuturum et eorum in se benevo-
 lentiam, fortitudinem ac tolerantiam pro dignitate compensaturum.
 Istiusmodi verbis milites illa mirifice recreabat et ad felicitiora spe-
 randa exsuscitabat. Decretum est porro communi sententia, Alex-
 andrum, regem Moesorum; per legatos appellandum et cum eo foe-
 dus ita ferendum, ut ipsorum socius et amicus esset, arma coniun-
 geret et nullum amicitiae munus officiumque non praestaret: et ut
 Cantacuzenus imperator redux ipse ei huius amicitiae societatisque
 praemium persolveret. Sin cum aut in pugna aut aliter ante redi-
 tum emori contigisset, ipsi urbs Didymotichum, ab imperio Ro-
 mano segregata, traderetur. Quod quidem revera facere inter se
 non statuerant, sed eum ludificari duabus de causis attentabant:
 tum ut hac spe illectus, aliquo ipsis auxilio succurreret: tum ut
 Anna Augusta et Romani, qui obsidebant, obsessos de urbe tra-
 dendam cum Moesis pacisci audientes, segnius instarent induciasque
 concederent, timentes, ne, ira stimulante, seque et oppidum
 Moesis dederent. Hac illi mente foedus, libente Moesorum re-
 ge et omnimodam opem pollicente, iciebant. Atqui contra opinio-
 nem cecidit. Alexander enim, percusso foedere in eam conditio-

A.C. 1342 κατακουζηνός ὁ βασιλεὺς ἐπανήξει, παραδώσειν αὐτῷ τὴν πόλιν, νομίσας, εἰ τρόπῳ δὴ τινι ἐκείνον διαφθείρει, βεβαίως P. 537 τὴν πόλιν ἤδη ἔχειν, πάντα κάλων ἐκίνει καλύειν τὴν ἐπινοδον αὐτῷ ἢ, εἰ δύναιτο, καὶ διαφθείρειν· καὶ πρεσβείας πρὸς Κράλην πέμπων συχνὰς καὶ Ἑλένην τὴν ἀδελφὴν Κρά⁵ λη συνοικοῦσαν, παρήγει Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα μὴ ἀνιέναι, ἀλλὰ δήσαντας ἐν δεσμοτηρίῳ φρουρεῖν ἢ καὶ ἀποκτείνειν· οὕτω γὰρ ἂν ἐξέσται τὴν Ῥωμαίων ἔχειν ἀρχὴν ἀποηγεῖ. Κράλης μὲν οὖν αὐτοῦ τὰς παραινέσεις φάλας ἠγούμενος, οὐ παρεδέξατο, μάλιστα εἰς τοῦτο ἐναγοῦ¹⁰ σης καὶ τῆς γυναικός. ἐκείνος δὲ καὶ στρατιᾶν πέμψας, ὅσῃν ᾤετο ἀρκεῖν τοῖς ἐν Διδυμοτείχῳ πρὸς πολιορκίαν, B ἐκέλευσε φυλάττειν παραστρατοπεδευσαμένους, πρόφρασι μὲν, ὡς βοηθήσοντας ἐπὶ Ῥωμαίους τοὺς πολιορκοῦντας, τῇ δ' ἀληθείᾳ, ἴν' αὐτοὶ μᾶλλον ἀκριβέστερον πολιορκοῦεν. ὕπερι⁵ δὴ καὶ κατὰ τὴν ἐκείνου γνώμην ἐτελείτο. τῶν γὰρ Ῥωμαίων συχνὰς μὲν ποιουμένων τὰς καταδρομὰς, τάχιστα δὲ ἀναχωρούντων, ἀδείας οἱ ἐν Διδυμοτείχῳ τυγχάνοντες, τὰς κατὰ Θράκην ἀληθίζοντο πόλεις καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ ἐκ τῆς ἀρπαγῆς καὶ λεηλασίας ἐποιοῦντο τὰς τοῦ βίου ἀφορμὰς.¹⁰ τῶν Μυσῶν δὲ ἐπελθόντων καὶ συνεχῶς ἐπικειμένων ἐφ' ἡμέραις πλείσταις, εἰς στενὸν κομιδῇ περιέστη τὰ πράγματα αὐτοῖς, πάντων ἤδη κινδυνευόντων ὑπὸ τοῦ λιμοῦ διαφθαρηναί. Μυσοὶ γὰρ ὁμοίως Ῥωμαίους τε ἐκόλουν τοῖς ἐν Δι-

nem, ut si Cantacuzenus non rediret, ei civitas traderetur, ratus, si quo modo illum de medio sustulisset, pro certo eam habiturum, nihil inausum reliquit, quo reditorem eius impediret, aut etiam, si posset, illum interimeret, crebrisque legationibus Cralem et Helenam, sororem suam, illius coniugem, sollicitabat, ne Cantacuzenum dimitterent, sed vincitum in carcere custodirent vel potius occiderent: sic enim posse eos imperium Romanum citra laborem adipisci. Crales cohortationes eius ut nefarias, uxore potissimum adnitente et in eo fratri adversante, repudiavit. Moesis copiis, quantas urbi obsidendae putabat sufficere, missis, prope muros castris positus servare iussit, perinde quasi pro obsessis contra Romanos propugnatos: re ipsa, ut oppidum ipsimet commodius obsiderent et oppugnarent. Factum. Nam Romanis saepe quidem incursantibus, sed festine recedentibus, Didymotichenses licentiam nacti, Thraciae urbes noctu diuque depopulantes, inde victum sibi quaeritabant. Moesis autem postea invadentibus assiduoque per dies plurimos incumbentibus, res eorum vehementer in angustum redactae sunt, omnibus iam ob famem de vita periclitantibus; siquidem Moesi peraeque et Romanos urbem adoriri et urbanos urbe exire prohibebant. Quod si qui de more ad praedandum egrede-

δουμοτείχῳ ἐπιέναι καὶ αὐτοὺς τῆς πόλεως μὴ ἐξιέναι. εἰ A.C. 1342
 γὰρ τινες ἐξίοιεν ἐφ' ἄρπιαγὴν, ὥσπερ εἰώθεσαν, (οὗτος γὰρ C
 ἦν αὐτοῖς ἀναγκαιότατος πόρος πρὸς τὸ ζῆν,) προστυγχάνον-
 τες οἱ Μυσοὶ, (πάντως δὲ οὐκ ἐνῆν διαλαθεῖν πολλὴν πρό-
 5ιοιαν τούτου καὶ φροντίδα ποιουμένων,) ἔπλους τε ἀπεστέ-
 ρουν καὶ ὄπλῃ καὶ γυμνοὺς ἠφίεσαν ἐπανήκειν πρὸς τὴν πό-
 λιν. εἰ δὲ προσαγγέλοιεν τοὺς ταῦτα πράττοντας οἱ ἐκ Δι-
 δουμοτείχου πρὸς τῆς στρατιᾶς τοὺς ἡγουμένους, οἱ δὲ μηδὲν
 εἰδέναι διετείοντο, μηδὲ τῆς σφετέρας εἶναι στρατιᾶς τοὺς
 10τολμῶντας τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ Ῥωμαίους, καὶ αὐτοὺς ἐπὶ
 ληστεία περιμόντας· ἐκέλευόν τε τὸ στρατόπεδον περιμέναι,
 εἴ τι γένοιτο γνώρισμα λαβεῖν ἐκ τῶν ἀπολομένων, καὶ τὰ D
 ἔσχατα ἠπειλοῦν διαθήσειν, εἴ τινα τοιοῦτον λάβοιεν. τὰ δὲ
 ἦσαν οὐδαμοῦ· πρότερον γὰρ ἐξέπεμπον αὐτοὶ πρὸς Μυσίαν
 15τοὺς τοιαῦτα εἰργασμένους. ταῦτον μὲν οὖν τὸν τρόπον ἐν
 στενῷ κατέστησαν κομιδῇ τοὺς ἐν Διδυμοτείχῳ· πάνυ γὰρ
 ἐπὶ ἐνδεΐας ἐπέσθησαν. συνορῶσα δὲ ἤδη τὸν κίνδυνον ἡ
 βασιλὶς Εἰρήνη, ἀπανίστασθαι ἐκέλευε τῆς πόλεως, ὡς οὐκέτι
 δευμένης τῆς παρ' αὐτῶν ἐπικουρίας, ἀρχούσης ἤδη γεγενη-
 20ζομένης· δι' ἣν οὐ βασιλεῖ μόνον τῶν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς
 χάριν ὁμολογεῖν πολλήν. οἱ δὲ οὐδενὶ τρόπῳ ἔφασαν ἀνα-
 στήσεσθαι, ἀλλὰ διηνεκῶς αὐτόθι μενεῖν ἐπικουροῦντας.
 οὕτω γὰρ αὐτοῖς εἶναι προστεταγμένον παρὰ βασιλέως τοῦ
 σφετέρου. ἡ τοιαύτη δὲ ἀπολογία πολλὴν ἐνέβαλε ταραχὴν P. 538
 25καὶ πτοίαν τοῖς ἐν Διδυμοτείχῳ. ἤδη γὰρ αὐτοῖς ἐφαίνετο ὁ V. 432

rentur: haec enim erat ipsis maxime necessaria ad vitam sustentan-
 dam excogitata ratio: occurrentes Moesi (quorum in hoc providen-
 tiam et sollicitudinem magnam latere utique non poterant) equis et
 armis nudatos in urbem regredi sinebant. Si Didymotichenses
 huiusmodi praedones apud duces exercitus deferrent, asseverantissi-
 me respondebant, se facti inscios: nec suos esse tam audaces, sed
 Romanos, qui ipsi quoque praedatum circumirent, iubebantque ca-
 stra perambulantes, a raptoribus sua auferre, si quo signo eos co-
 gnoscere, et extrema supplicia minabantur, si quis talis repertus
 fuisset. Sed hi nulli cernebantur: nam duces huiusmodi praeda-
 tores cum praeda statim in Moesiam mittebant. Hoc igitur modo
 Didymotichenses in maximas difficultates rei que cibariae penuriam
 adducti sunt. Tum animadverso periculo, Irene imperatrix Moesis
 praecepit, uti ab urbe abscederent, amplius eorum auxilium opus
 non esse, quod satis praestitissent, atque idcirco se non tantum
 ipsorum regi, verum etiam ipsismet multas gratias agere. Moesi
 neququam se recessuros, sed continenter ibidem pro imperio regis
 ad opem ipsis ferendam mansuros affirmate. Eo responso Didyme-

A.C. 1342 ὄλεθρος ἔλλείπων κατ' οὐδέν. ὁ δὲ τῆς πόλεως ἀρχιερεὺς ὄρων ἤδη κλονουμένους καὶ πρὸς τὴν ὑπερβολὴν τῆς δυσπραγίας ἐνδιδόντας, παρελθὼν εἰς μέσους, παρεθάρρυνε καὶ οὐκ εἶα καταπίπτειν, κατὰ γνώμην Θεῷ πάντα τὰ τῆδε πράττεσθαι εἰπὼν, καὶ τὰς τοιαύτας ἐπηρείας ὑπ' ἐκείνου παραχωρεῖσθαι, ἵνα τὸ πρὸς βασιλέα φίλτρον ὑμῶν δοκιμασθῇ· ὃς ἤξει τέ μετὰ μικρὸν καὶ πάντας ἁμείψεται ταῖς προσηκούσαις εὐεργεσίαις. μηδὲ γὰρ οἴεσθε ἐκεῖνον μὴ κατὰ γνώμην βασιλεύειν Θεῷ. τοῦτο γὰρ αὐτὸς σαφέστατα εἰδέναι. ἀμφισβητῶν γὰρ, ἔφασκεν, ἐν ἀρχῇ περὶ ἐκείνου, εἰ μὴ κατ' ἐνδοκίαν, ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ εἰς τοῦτο ἦλθε σχήματος ἰδίᾳ πειθόμενος ἐπιθυμία καὶ ὀρμῇ, καὶ δεδοικώς μὴ καὶ αὐτὸς συναπόλοιτο, τοῖς Θεῷ συνὼν βουλευσαμένοις ἐναντία, εὐχαῖς προσανέχειν καὶ δεήσει τὸ Θεῖον ἐκκαλεῖσθαι, ὥστε διδαχθῆναι περὶ αὐτοῦ, εἰ μὴ ὀργίζοιτο περὶ τῶν γινωμένων. ἐκκαλυφθῆναι δὲ αὐτῷ παρὰ τοῦ πνεύματος, ὅτι κατ' ἐνδοκίαν μᾶλλον εἶη τὸ βασιλεύειν Καντακουζηνόν. ἢ καὶ πεισθέντα καὶ πᾶσαν ἀμφιβολίαν ἀποθέμενον ἐν Διδυμοτείχῃ μένειν τῇ βουλήσει τοῦ Θεοῦ συναιρούμενον τὰ δυνατά. οὐ γὰρ ἂν τις αὐτοῦ κατηγοροίη, ὅτι τῶν ἐν τῇ παρόντι βίῃσι 15

C τινὸς δέοιτο παρὰ βασιλέως. οὔτε γὰρ πρότερον, οὔτε μέχρι νῦν τοιοῦτου τινὸς παρὰ τινος ἐδεήθη. καὶ αὐτοῖς παραινεῖν νυνὶ γενναίως ἴστασθαι πρὸς τῶν δεινῶν τὰς ἐπαγωγὰς, ὡς οὐ μέχρι πολλοῦ τινος ἐσομένας, ἀλλ' ὀλίγῃ ὕστερον λυθ-

tichenses nimio opere perturbati ac territi, nihil iam sibi deesse ad exitum arbitrabantur. At episcopus urbis hosce motus tamque atroci calamitati se submittentem animos intuens, progressus in medium labantes erigit et confirmat: quae hic fiunt, omnia divino nutu fieri et huiusmodi miserias atque clades Deum permittere, ut eorum erga imperatorem amor illustretur, qui propediem venturus, et pro eo ac mereatur, unumquemque remuneraturus sit. Non enim putandum, cum Deo nolente imperare: immo volente, quod ipse norit certissimo. Nam cum principio dubitaret, num divina voluntate, an indulgentiae potius et cupiditati suae ac libidini obsecutus, purpuram assumpsisset, timeretque, ne, si ab illis esset, quorum cogitationes Deo contrariae sunt, una cum illis etiam periret, ad precem et vota incubuisse divinumque numen fatigasse, ut se doceret, ecquid sibi ista probarentur. Tum sibi per spiritum revelatum, placere Deo, Cantacuzenum imperare. Se vero citra haesitationem credidisse, et Didymotichi manere, ut quantum possit, operam ac studia sua cum divina voluntate coniungat. Neque enim a quoquam se accusari posse, quasi quippiam rerum humanarum ab imperatore sibi quaerat: usque nunc enim nihil tale ab ullo quaesivisse. Et se illos hortari, ut hoc tempore viriliter malis praesentibus resi-

σομένας, ἔλεων αὐτοῖς ἐπιβλάψαντος Θεοῦ. τοὺς γὰρ πολιορ-Α. C. 134a
 κούοντας τούτοις Μυσοῦς, ἐν προσχήματι φιλίας καὶ τὴν πα-
 ροῦσαν ἔνδειαν ἐπαγαγόντας, ἐν ἐπιτὰ ταῖς ἐσομέναις μάλιστα
 ἡμέραις συμπατοῦντας ὄψεσθε ἀλλήλους καὶ φυγῇ τὴν σωτη-
 59ίαν ποριζομένους καὶ τῶν περισχόντων ἀπαλλάξεσθε δει-
 νῶν. ὁ μὲν οὖν μετροπολίτης τοιαῦτα εἶπε· πῦσι δὲ εὐθύς
 ἐπῆλθε βελκίω προσδοκᾶν καὶ τῆς ἀθυμίας ἀπηλλάττοντο· D
 ἤδεσαν γὰρ αὐτὸν τὰ μέλλοντα εἰδέναι μᾶλλον, ἢ τὰ παρε-
 ληλυθότα ἕτερον· καὶ ὡς προφητεύοντι προσεῖχον φανερώς.
 10διηπόρου δὲ ὅ, τι ἂν εἶη τὸ Μυσοῖς αἴτιον ἐσόμενον φυγῆς.
 ὁ δ' αὐτὸς ἀρχιερεὺς καὶ Ἀποκαύκῳ τῷ μεγάλῳ δουκὶ ἐ-
 γραψε τοιαῦτα, ὡς ἀποροίη, ὅτου ἕνεκα πείραν αὐτοῦ πολλά-
 κς ἐν πολλοῖς πρότερον ἐσχηκώς, καὶ τῶν εἰρημένων τὴν
 15ἔκβασιν οὐκ εἰς μακρὰν, οὐδ' εἰς ἕτερόν τινα, ἀλλ' εἰς ἐαυ-
 τὸν ἰδὼν σαφέστατα γεγενημένην, νῦν ἀπιστοίῃ παντάπασι
 καὶ λόγους οἴοιτο εἰκῆ λεγομένους τὰ εἰρημένα ὑπ' αὐτοῦ.
 αὐτὸς δὲ καίτοι μὴ βουλομένην πείθεσθαι, οὐδὲν ἤττον συμ-
 20βουλεύσειν, ἃ αὐτῷ τε καὶ Ῥωμαίοις ἄπασι λυσιτελήσειν P. 539
 οἰεταί. ἐκκαλυφθῆναι γὰρ αὐτῷ παρὰ Θεοῦ, ὡς οὐκ ἐκείνῳ
 20μᾶλλον, ἀλλὰ Καντακουζηνῷ, τῷ πρῶν μὲν μεγάλῳ δομεστίκῳ,
 νυνὶ δὲ βασιλεῖ γεγενημένῳ, τὸ τοῖς βασιλέως παισὶν ἐπι-
 τροπέειν καὶ συμβουλεύειν προσήκει. διὸ καὶ δεδῶσθαι
 παρὰ Θεοῦ· ἐκείνῳ δὲ ὑπ' ἐκάστων εἶναι καὶ περὶ ναῦς ἀσχο-
 λῆσθαι καὶ θαλασσοκρατεῖν. συνεβούλευέ τε ἔχεσθαι τῶν

stant, quae, Deo propitiis oculis respiciente, brevi in nihilum casura
 sint. Moesos quippe istos obsessores et obtentu amicitiae praesen-
 tis auctores inopiae, septem omnino diebus futuris fuga salutem
 petentes atque inter se conculcantes visuros: et quibus nunc cir-
 cumdantur malis, fore liberos. Haec ut metropolita disseruit, omnes
 confestim posita tristitia, spem fortunae melioris ingressi sunt. No-
 rant siquidem, perspectiora esse illi futura, quam aliis praeterita:
 et tamquam vati animos eidem palam attendebant. Cur vero Moesi
 fugam facturi essent, de hoc ambigebant. Idem antistes Apocaucho
 magno duci in hanc sententiam scripsit. Non videre se, quam-
 obrem cui sui documenta saepe in multis habuisset, dictorumque
 suorum eventum non in longum dilatatum, nec ad alios, sed ad se
 pertinuisse manifestissime sciret, nunc penitus fidem sibi denegaret
 et pro verbis inanibus duceret, quae dicerentur. Porro se, quam-
 quam refraganti, nihilo minus quae cum ipsi, tum Romano imperio
 universo conducere sentiret, suadere velle. Sibi enim a Deo indi-
 catum, non ipsi, verum Cantacuzeno, qui prius magni domestici
 munus gessisset, nunc imperatori renuntiato, convenire imperatoris
 defuncti liberis tutorem esse et una cum illis imperare. Unde et
 hoc ei divinitus datum: ipsi autem eidem subesse et rem navalem

A.C. 1342 δεδομένων και μὴ ὑπὲρ τὰ ἔσκαμμένα πηδᾶν, και ἐδίδο
 πείθεσθαι· μηδὲ γὰρ ἂν εἰς τέλος ἤξειν ἀγαθὸν αὐτῷ τὸ
 τοῖς βεβουλευμένοις ἀνδίστασθαι θεῷ. και αὐτὸς γὰρ ἐν
 ἀρχῇ μάλιστα ἔφρασε τῆς ἀγαθῆς Καντακουζηνῷ τοῦ
 Β βασιλέως περὶ τῶν πραττομένων δυσχεραίνων και ἀναλογ-
 ζόμενος, εἰ μὴ κατὰ γνώμην εἶη θεῷ τὰ εἰργασμένα, και
 V.433 διὰ τοῦτο δεήσει προσκείμενος και ἰκεταίς, ἐκδιδαχθῆναι
 παρὰ θεοῦ αὐταῖς λέξεσιν· ὡς θέλω, εὐδοκῶ, ὀρίζω βασι-
 λεύειν Ἰωάννην τὸν Καντακουζηνόν, και γενέσθω. ἂ τοίνυν
 ὁ θεὸς εὐδόκησεν, οὐδένα δίκαιον ἀνθρώπων πειρᾶσθαι κα-
 10 ταλίειν, ὅτι μηδὲ δυνατόν. ἤξιόν τε μὴ κόμπων τὰ τοιαῦτα
 οἶεσθαι και ἄλλως ἐπίδειξιν ἀρετῆς· μηδὲ γὰρ ἂν εἰς τοσοῦ-
 τον ἀπονοίας βάραθρον ἐληλακέναι, ὡς τοιαῦτα καταψέδι-
 σθαι θεοῦ. ἀλλὰ τῆς τε ἀφελείας τῶν πολλῶν, ἀδίκως οὕτω
 και παρὰ πάντα τοῦ δικαίου νόμον ἀπολλυμένων ὑπὸ τοῦ
 C πολέμου, και τοῦ αὐτὸν ἐξελέσθαι ὑφ' ἧς κατέχεται ἀπά-
 τῆς, οἰόμενον Καντακουζηνῷ τοῦ βασιλέως περιγενήσεται,
 εἰρησθαι τὰ τοιαῦτα· οἷς εἰ πεισθεῖη, εἴσεται τὴν ἀφελείαν
 οὐκ ἐν μακρῷ, εἰ δ' οὐ πεισθεῖη, πάντως εἴσεται ὡς ἀλη-
 15 θείας φίλος αὐτὸς και παρ' ἐκείνης τὰ τοιαῦτα δεδιδασμέ-
 νος. τοιαῦτα μὲν ὁ Διδυμοτείχου ἔγραψε πρὸς μέγαν δούκα
 διαρρήδην περὶ Καντακουζηνῷ τοῦ βασιλέως προλέγων,
 ὡς τῶν ἀδικούντων περιέσται. ἐκείνος δὲ ἐπεὶ τὰ γράμματα

1. ἔσκαμμένα P. 5. λογιζόμενος P.

curare ac mari praesidere. Monebatque, ut datis contentus, septa
 ne transilliret, atque ut se audiret, rogabat: haud enim bene even-
 turum, si contra divinum consilium venerit. Se quoque principio
 potissimum creationis Cantacuzeni, factum aegrius ferentem et co-
 gitantem, ne forte aliud Deo videretur, precibus operam dedisse
 et ab ipso his verbis doctum fuisse: Sic volo, sic complacitam est,
 sic decerno, Imperare Ioannem Cantacuzenum: fiat. Quae igitur
 Deo complacuerunt, mortalium nemini fas esse irrita reddere cona-
 ri, quia nec potest. Precabatur insuper, ne ista quidam gloriatiōni
 et ostentatiōni virtutis adscriberet: non enim in id superbiae ha-
 rathrum decidisse, ut talia adversus Deum mentiar: sed ad fru-
 ctum multorum, inique adeo et contra omnem iustitiae legem bello
 pereuntium, et ad ipsum errore liberandum, dum se Cantacuzeno
 imperatore superiore fore confidit, haec dicta esse: quibus si prae-
 ruerit, quantum operae pretium fecerit, brevi intellecturum. Sin mi-
 nus, tamen plane cogniturum, se amicum esse veritatis, a qua ista
 didicerit. Haecenus litterae metropolitani Didymotichensis ad ma-
 gnum ducem, quibus perspicue Cantacuzenum inimicos superatum
 praenuntiavit. His ille perlectis nihil respondit. Ceterum non de
 imperatore solo multa istiusmodi, sed de privatis quoque nonnulli

ἀνέγνω, οὐδὲν πλέον ἀπεκρίνατο. οὐ περὶ βασιλέως δὲ μὲν Ἀ. C. 1342
 τον ἐκεῖνος πολλὰ τοιαῦτα προηγόρευεν, ἀλλὰ καὶ περὶ ἰδιω-
 τῶν τινων οὐκ ὀλίγα. Βρυεννίου γὰρ τοῦ Μιχαήλ, Πам-
 φίλον ἄρχοντας, ἐπιβουλευθέντος τε ὑπὸ τοῦ δήμου καὶ D
 5δεσμώτου εἰς Βυζάντιον ἀπαχθέντος, δεσμοτήριον τε ὑπὸ
 τῶν ἀρχόντων οἰκεῖν κατεψηφισμένον, ἐπεὶ χρόνῳ ὕστερον
 μικρᾶς τιнос ἕνεκα αἰτίας ὃ τῆς φρουρᾶς ἄρχων ὑπὸ μα-
 νίας ἀλόγου καὶ θυμοῦ εἰς τοσοῦτον ἤκισατο σφοδρῶς, ὡς
 νομισθῆναι καὶ ἀποθανεῖν, πρὸς τοὺς οἰκείους ἐν Διδυμοτεί-
 15χα τῆς φήμης διαδραμούσης, κἀκείνων τοῦ ἀρχιερέως δεο-
 μένων ἀπαγγέλλειν τῇ γυναικὶ τοῦ ἀνδρὸς τὴν τελευτήν, ἐν
 ὑπὸ τῆς πρὸς ἐκεῖνον αἰδοῦς κατεχομένη, μὴ τὴν ψυχὴν
 ἀπορῶξῆναι πρὸς τὴν ἀγγελίαν, ἐκεῖνος οὐ τετελευτηκέναι ἔφα-
 σε Βρυέννιον, ἀλλὰ ζῆν· τετύφθαι μέντοι εἰς τοσοῦτον P. 540
 15ἀπανθρωπίας, ὡς καὶ ἄλλων δεηθῆναι, τὰς σηπεδόνας καὶ
 φλεγμονὰς τὰς ἐκ τῶν μαστίγων καταστελούντων. μὴ μέν-
 τοι γε ἀποθανεῖν, ἀλλὰ ζῆν καὶ τὴν ἀπανθρωπίαν τῶν
 αἰκισαμένων ἄλλων τέ τινων ἀπορῶξητοτέρων ἕνεκα αὐτῶ
 20ἐπενεχθῆναι, καὶ τῆς εἰς παῖδας καὶ γυναῖκα ἐπανόδου αἰτία
 20μάλιστα ἐκείνη ἔσται. τοῦ δεσμοτηρίου γὰρ ἀπολυθεὶς ἐπὶ
 τῷ ἰᾶσθαι τὰς πληγὰς, διαδράς ἀφίξεται ἐνθάδε. χρόνῳ
 δὲ ὕστερον καὶ βασιλέως παρόντος, πεσεῖται μαχόμενος
 ὑπὲρ αὐτοῦ. ἃ πάντα ὕστερον κατὰ τὴν ἐκείνου πρόρῶξῆ-
 σιν ἀπέβαινε. ἀφθεῖς γὰρ τοῦ δεσμοτηρίου ὃ Βρυέν-
 25νιος ἐπὶ τῷ προνομίᾳ τινὸς τυχεῖν παρὰ τῶν ἰατρῶν, καιροῦ B

haud pauca vaticinatus est. Cum enim Michaël Bryennius, Pamphili
 praefectus, insidiis a populo esset appetitus et Byzantium in vin-
 culis adductus, et ab archontibus carcere damnatus pauloque post
 a praefecto custodiae parva de causa per insanum furorem adeo
 flagellis laceratus, ut pro mortuo haberetur, fama Didymotichum
 ad eius propinquos volante et illis episcopum rogitantibus, ut uxori
 necem mariti aperiret, quo, reverentia et pudore illius cohibita,
 vitam sibi ad nuntium tam funestum ne abrumperet, episcopum
 Bryennium non esse mortuum dixit, caesum tam atrociter, ut ad
 saniam et inflammationes ex flagellatione coercendas sale opus fu-
 erit. Verumtamen adhuc vivere, et tam inhumaniter aliis de cau-
 sis quibusdam secretioribus flagellatum esse, reditusque ad uxorem
 et liberos illam praecipue causam fore. Dimissum enim e carcere
 ad plagas curandas, Didymotichum fugam arrepturum. Tempore
 autem procedente et imperatore praesente, pro ipso in acie oc-
 cubiturum. Quae omnia exitus docuit. Absolutus namque a car-
 cere Bryennius, ut a medicis curaretur, opportunitatem fugiendi
 nactus, domum incolumis pervenit: postea in pugna contra Momi-

A.C. 1342 *αρχῶν διεσώζετο οἴκαδε διαδρῶναι δυνήθεις· ὕστερον δὲ ἐν τῇ πρὸς Μομιτζίλον μάχῃ ἐπεσε μαχόμενος ἐπίπροσθεν βασιλέως. τοιαύτης ἦν ἐκεῖνος χάριτος ἤξιωμένος παρὰ θεῶ, καὶ τὰ ἐσόμενα ὡς ὁρώμενα προῆδει. οἱ μέντοι Μυσοὶ οἱ περὶ Διδυμοτείχον ἐστρατοπεδευμένοι μετὰ μικρὸν παρὰ τῶν σφετέρων πυθόμενοι σκοπῶν, ὡς πληθὸς Περσικῶν νεῶν τῇ τοῦ Ἐβρου προσέσχεν ἐκβολῇ, ὑπὸ τοῦ Θορύβου καὶ τῆς ταραχῆς ἀλλήλους συμπαιτοῦντες κατὰ τὴν ἀρχιερέως προῦρησιν τάχιστα ἀνεχώρουν, καὶ ὅποι γῆς κατεδύοντο ἀγνοούμενοι. οἱ δὲ ἐν Διδυμοτείχῳ τὴν αἰτίαν ἀγνοοῦντες τῆς¹⁰ C φυγῆς, ἐθαύμαζον ὅ,τι ποτ' ἂν εἶη τὸ οὕτω Θορυβῆσαν τοὺς Μυσοὺς. μετὰ μικρὸν δὲ ἠγγέλλετο, ὡς Ἀμοῦρ ὁ τοῦ Αἰτίνης, φίλος ὢν ἐς τὰ μάλιστα Καντακουζηνῷ τῷ βασιλεῖ καὶ πολλὰς ἀποδείξεις τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας καὶ πρότερον παρεσχημένος, (δι' ἐκεῖνον γὰρ καὶ βασιλεῖ τῷ νέῳ Ἄνδρο¹⁵ V. 434 *νίκῃ πρὸς τὸν κατὰ Φωκαίας καὶ Λέσβου πόλεμον συνεπέλεμψε,)* πεπυσμένος περὶ αὐτοῦ, ὡς μεγάλας χρήσαιτο κατοπραγίαις, κοινῇ τῶν Ῥωμαίων αὐτῷ πάντων ἐκπολεμωθέντων, καὶ αὐτὸς μὲν ἔρχετο ἐς Τριβαλοὺς φυγὰς, Διδυμοτείχῳ δὲ, ὃ μόνον καταλέλειπτο γυναικί τε καὶ τέκνοις καὶ τοῖς²⁰ ἄλλοις τοῖς ὑπολειφθεῖσι φίλοις καταφυγῇ δεινῶς ὑπὸ τῆς συγῆς πολιορκίας ὑπὸ ἐνδείας ἐπιέσθη, καὶ κινδυνεύει τὸ τοῦ φίλου σκάφος αὐτανδρὸν ἀπολωλέναι, ὀγδοήκοντα καὶ D τριακοσίας ναῦς τὰς συμπάσας ὁμοῦ παραλαβῶν, καὶ μείζους καὶ ἐλύσσους, ἐν αἷς ἐννακισχίλιοι πρὸς δισμυριάσι²⁵*

tzilum ante pedes imperatoris oppetiit. Tali gratia ille a Deo dignatus erat et futura quæsi quæ oculis conspiciuntur, præsciebat Moesi, qui ad Didymotichum castra habebat, haud diu post intelligentes e suis exploratoribus, Persas classem ad Hebri ostia appulisse, prae tumultu trepidi, invicem conculcantes (quod episcopus prædixerat) aufugiebant, nec ubi terrarum se abscondissent, apparebat. Didymotichenses fugæ causam ignorantes, mirari, quid ita turbarent Moesi. Parvo temporis intervallo nuntiatur, Amurium, filium Aitinae, Cantacuzeni longe amantissimum, qui multa antea suæ in illum voluntatis caritatisque argumenta dederat, (ob illum quippe etiam imperatorem Andronicum iuniorum bello adversus Phocæam et Lesbum iuverat,) cum accepisset, gravibus conflictantem infortuniis, totoque Romano imperio eidem infesto, ad Triballos profugisse, et Didymotichum, quæ sola uxori, liberis amicorumque reliquiis perfugium relinquebatur, propter obsidionem extrema inopia premi parumque abesse, quin navis amici cum ipsis vecto-ribus summergatur, deductis numero trecentis octoginta navibus maioribus et minoribus, et undetriginta millibus impositis, ad Hebri ostia applicuit: atque hæc, missis ad Irenen imperatricem

ἐπιβάται κατελέγοντο, παρὰ τὸ τοῦ Ἑβρου στόμα προσέσχε. A. C. 1344
 πέμψας δὲ καὶ ἐκεῖνος πρέσβεις πρὸς Εἰρήνην τὴν βασιλίδα,
 ἀπήγγελλε τὰ ἴσα ἐδήλου τε ὅτι ἦξει καὶ αὐτὸς μετὰ μι-
 κρόν. Εἰρήνη δὲ ἡ βασιλὶς τοὺς τε στρατιώτας ἔπεμπεν,
 ὅσοι ἦσαν, καὶ τοὺς ἄλλους τῶν εὐγενεστέρων εἰς ὑπάντησιν
 ἐκείνου, καὶ ἵππους ἑκατὸν, ὡς ἂν αὐτὸς τε χρῆσαιτο καὶ
 μὴ πεζῇ βαδίῃ, καὶ τοῖς ἄλλοις διαδοῦ. ἀπήγγελλον τε οἱ
 κεκομικότες, μὴ μέμφεσθαι τῆς ὀλιγότητος, ὡς διὰ τὸν πε-
 ρισχόντα πόλεμον αὐτῶν μᾶλλον ἵππων δεομένων καὶ διὰ
 10 τοῦτο τῶν πυρόντων οὐ πλείους παρέχεσθαι δεδυνημένων.
 τοὺς μὲν οὖν ἵππους ἐδέξατο ἀσμένως καὶ βουσιλίδι χάριτας P. 541
 τῆς εὐεργεσίας ὠμολόγει· διέδωκε δὲ τοῖς εὐγενεστέροις τῶν
 Περσῶν καὶ μάλιστα προήκουσι καθ' ἡλικίαν. ἐρόμενος δὲ
 περὶ τοῦ φίλου βασιλέως εἰ ζῆ, πολλὰ στεναύζων καὶ δάκρυα
 15 τῶν ὀφθαλμῶν ὑπὸ συμπαθείας ἀφίει, ἐπεὶ ἐπύθετο ζῆν
 θεῷ βουλομένον, πρῶτα μὲν ὠμολόγει χάριτας θεῷ, πολλὴν
 αὐτοῖς τὴν πρόνοιαν καὶ τόλμαν ὑπὲρ βασιλέως παρεσχημέ-
 νου, ἔπειτα δὲ καὶ αὐτοῖς τῶν αὐτῶν ἕνεκα καὶ χάριτας
 ὠμολόγει καὶ πολλῶν καὶ μεγάλων ὀφειλέτην ἑαυτὸν ἀπέφαι-
 20 νεον, ὡς κινδύνους μεγάλους καὶ πολλοὺς ὑπὲρ ἐκείνου ἐνεγ-
 κοῦσι. τὴν στρατιάν τε παραλαβὼν, πεζὸς ἐχώρει καὶ
 αὐτὸς εἰς Διδυμοτείχον, δισχιλίους λογάδας ἔχων περὶ B
 ἑαυτὸν. δεομένων δὲ τῶν ἐκ Διδυμοτείχου ἵππων χρῆ-
 σθαι, καὶ παρεχομένων καὶ ἑτέρους πρὸς τοῖς ἑκατὸν, οὐκ

17. προθυμίαν M.

nuntiis, simulque semet mox affuturum, significavit. Irene omnes
 praesidiarios et nobiles ei obviam mittit: equos praeterea centum,
 quorum uno ipse uteretur, ne pedibus incederet, reliquos comiti-
 bus distribueret. Renuntiabant autem qui illos ducebant, non
 debere ea paucitate offendi: nam propter praesens bellam equorum
 raritate laborari atque ideo plures his suppeditare nequivisse. Equos
 Amurios non invitus accepit et imperatrici pro ista gratia grates
 egit, interque Persas nobiliores ac praesertim aetate provectiores
 dispertivit. Percunctatus autem de caro sibi imperatore, num vive-
 ret, idque multa gemens et lacrimans, ex commiseratione videlicet,
 ubi audivit, eum Dei beneficio superstitem esse, primum quidem
 numini laudes dixit, cuius ope ad tuendum illum ipse cum suis
 tam prompti ac magnanimi essent. Deinde illis quoque eadem de
 causa gratias egit et se multa atque eximia debere pronuntiavit,
 qui tam variis et ingentibus sese pro illo discriminibus obtulissent,
 stipatusque his mille selectis militibus ad urbem pedibus et ipse
 processit. Orantibus qui Didymoticho obviam prodierant, ut equo
 uteretur, et alios insuper extra centum illos subministrantibus, non

A.C. 1342 ἐπεΐθετο αὐτὸς, δισχιλίους εἶναι φάμενος τοὺς εὐγενεστέρους καὶ μάλιστα ἀξίους ἔμποις χρῆσθαι. ἐπεὶ δὲ μὴ εὐποροῖη πᾶσι διαδοῦναι, βέλτιον πεζεύειν καὶ αὐτὸν, ἐν τῷ συμπονεῖν αὐτοῖς ῥᾶω καὶ φορητοτέραν τὴν ἐκ τῆς ὁδοῦ ποιοῦντα ταλαιπωροῖαν. οὕτω μὲν οὖν μέχρι καὶ Διδυμο-5 τείχου ἦλθεν. ἡμέρας δὲ περιμεύοντας οὐ πολλὰς, ἐν αἷς ἔδει τοὺς εἰς Διδυμότειχον τὰς κατὰ Θράκην πορθοῦντας κόμας οἷτον πορίζειν ἑαυτοῖς, ἐπεὶ ἐπράττετο αὐτοῖς τὰ κατὰ Cγνώμην καὶ οἷτον εἰσεκομίζοντο πολὺν καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτήδεια καὶ βοσκήματα, ἐκέλευεν, ὅσα ἦσαν ἐν τῷ στρατοπέδῳ¹⁰ τῷ σφετέρῳ ἐκ τῆς λείας τοῖς ἐν Διδυμοτείχῳ παρέχειν· καὶ ἐπράττετο, ἣ προσέταττεν ἐκεῖνος. πεντακοσίους τε ἐκ δισχιλίων ἐκείνων λογάδων ἀπολεξάμενος καὶ ἑννακισχιλίους ἐκ τῆς ἄλλης στρατιᾶς, ἔπεμπεν εἰς τὰς ναῦς, φρουρήσοντας ἄχρῖς ἐπανήξει· τὸ δὲ λοιπὸν στρατόπεδον εἰς δισμυρόνους¹⁵ ὄντας ἐπὶ πεντακοσίοις καὶ χιλίοις τοῖς λογάσιν, ἔπεσθαι ἐκέλευεν, ὡς ἐκεῖσε ἀφιζόμενος, ἔνθα διατρίβει βασιλεύς. ἦσαν οὖν ἅπαντες καὶ αὐτὸς πεζῆ, πλὴν τῶν ἑκατὸν ἐκείνων, ἀδυνάτων ὄντων πεζεύειν διὰ τὸ γῆρας. καὶ γενόμενος Dπαρὰ τὸ ἐν Χριστουπόλει τείχισμα, ἐπεὶ ἀντέχειν οὐχ οἶοῖτο²⁰ τε ἦσαν οἱ φρουροῦντες πρὸς τσσαύτην δύναμιν, πολλαχῶς διατεμόντες, ἐκείνων ἐκλιπόντων, διέβησάν τε καὶ ἠύλισσαντο ἐγγὺς τὴν νύκτα.

7. πορθοδοσι P.

18. τὴν add. P. ante τῶν.

19. τὸ om. P.

est motus, duo millia nobiliorum esse dicens, dignos in primis qui equitarent. Quia vero qui in tantum numerum distribuere non sufficerent, praestare et se peditem incedere, laboreque communicantem viae molestiam illis leviozem reddere. Ita Didymotichum venit, ubi paucos dies moratus, quibus Didymotichenses Thraciae pagos depraedantes sibi victum conquirere oportebat, postquam negotium ex sententia transegerunt, magnumque frumenti numerum et alia ad victum idonea cum pecore in urbem intulerunt, mandavit, ut quidquid in tentoriis suis praedarum esset, Didymotichensibus donaretur. Curatum ut mandarat. Praeterea quingentos ex selectis illis duorum millium segregatos, et de reliquo exercitu novem millia ad naves in reditum suum custodiendos misit: ceteros ad vicena millia, praeter mille quingentos selectos, sequi iussit, ad imperatorem profecturus. Ambulabat igitur ipse et reliqui universi, demptis centum illis, qui senectutis imbecillitate pedibus ingredi non poterant. Cumque ad murum iuxta Christopolim venissent, quoniam qui illic in praesidio erant, adversus tantas copias nil valebant, stationem ipsis deserentibus, Persae multis locis eo perfusa transierunt et non praecal iude noctem duxerunt.

κ'. Φερατοὶ δὲ κινδύμενοι περὶ τῆς στρατιᾶς τῆς Περ-Α.С. 1342
 σικῆς, ὅτι μέλλει διεῖναι κατ' αὐτούς, καὶ τὴν τε βλάβην δεῖ-Ρ. 542
 σατες, ἣν κακώσειν ἔμελλον αὐτοῖς τὴν χώραν, ἄλλως τε V. 435
 καὶ μίσει τῷ πρὸς βασιλέα δυσχεραίνοντες, μὴ ὑπὸ τῶν Β
 5 Περσῶν ὠφελήθει, ἔγνωσαν δεῖν παράγειν τὸν ἄρχοντα τῆς
 στρατιᾶς, καὶ γράμματα πλασάμενοι ὡς ἐκ βασιλέως ἔπεμ-
 πον πρὸς αὐτόν. ἃ μετὰ τὸ προσαγορεύειν πολλὴν ὁμολο-
 γοῦντα χάριν τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας, ὅτι πολλὴν ὑπέμεινε
 καὶ πόνον καὶ δαπάνην δι' αὐτόν, ἔπειτα ἐκέλευεν ἀναστρέ-
 10 φειν, ἐξ οὐπερ ἂν ἐγγένοιτο τοῖς γράμμασι τόπον περιτυχεῖν,
 μὴ καὶ ἄκων βλάβη νομίζων ὠφελεῖν. ἐκείνον γὰρ ἐν ἔσχα-
 ταις τῆς Τριβαλῶν διατρίβειν γῆς, ὅθεν οὐ ῥᾶδιον ἐπανελ-
 15 θεῖν νυνί. εἰ δ' αὐτοὶ χωροῖεν πρὸς ἐκεῖνον διὰ μέσης τῆς C
 γῆς τῶν Τριβαλῶν, δέος μὴ αὐτῶν ὁ ἄρχων ἀντιφιλίας,
 15 ἦν ἐνδείκνυται πρὸς αὐτόν νυνί, πρὸς ἔχθραν καὶ ὀργὴν
 μεταστροφῇ καὶ διάδηται κακῶς, ὡς αἴτιον πολέμου βαρβα-
 ρικοῦ καὶ φθορᾶς αὐτῷ γεγεννημένον. τοιαῦτα μὲν οὖν τὰ
 γράμματα ἐκέλευεν. Ἀμούρ δὲ ἐπεὶ ἀνέγνω, τῶν μὲν συν-
 20 σεκυσμένων ὑπόπτειν οὐδὲν, νομίσας δὲ ἐκ βασιλέως εἶ-
 20 ναι ἀληθῶς, ἀμφιβόλοις λογισμοῖς ἐπάλαιεν, εἰ δεῖ ἀνα-
 στρέφειν κατὰ τὰ κεκελευσμένα, ἢ ἦκειν πρὸς αὐτόν, ὡς
 δυσχερὲς ὄν αὐτῷ εἰς ἀναζήτησιν ἐκείνου μετὰ τοσαύτης
 στρατιᾶς ἐλθεῖν. τοιαῦτα δὲ αὐτῷ λογιζομένῳ τῆς νυκτὸς,
 25 χεῖμων ἑξαίσιος ἐπιγενόμενος, ὡς καὶ διακοσίους τῷ στρα-

5. ὠφελήθη P. 15. ἐνδείκνυται P.

57. Phraei, postquam nuntiatum est, Persarum copias per
 ipso transituras, vastitatem agro suo metuentes, adhaec odio in
 imperatorem id inique ferentes, (ne quid videlicet a Persis adiuvan-
 retur,) summo duci verba danda censuerant, litterasque commentitias
 sub persona imperatoris ad eum miserunt. his secundum salutatio-
 nem gratiae Amurio singulares de studio erga se agebantur, ex quo
 multos eius causa labores ac sumptus tolerasset. Deinde hortabatur,
 uti ex eo loco, in quo epistolam acciperet, retro abiret, ne impru-
 denter noceret, dum prodesset. Se enim in extimis Triballo-
 rum finibus versari, unde iam redire non sit proclive. Si ipsi per
 mediam Phraeorum regionem ad se proficiscantur, timendum, ne
 princeps Triballus praesentem amicitiam in iram et odium vertens,
 male sibi faciat, ut qui bellum cum barbaris ac pestem ei crearit.
 Haec litteris perscribebantur. Quas cum Amurius legisset, nihil sub-
 esse fraudis suspicans, sed revera ab imperatore missas existimans,
 haec illuc perplexus versabat animum, revertereturne, sicut moneba-
 tur, an ad Cantacuzenum porro pergeret, quem cum tam ingenti
 agmine perquirere, rursus difficile et operosum esset. Haec illum

- A. C. 134₂ τοπέδῳ ὑπὸ κρύους ἐναποθανεῖν, ἠγάγκασεν ἀναστρέφειν, πολλὰ καὶ τῶν γραμμῶν πρὸς τὴν ἐπάνοδον συναραμμένων. ἔλθῶν δὲ εἰς Βῆραν, ἔνθα αὐτῷ ὠρμίζοντο αἱ νῆες κατὰ τὸν Ἑβρον ποταμὸν, εὗρε κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα καὶ τῶν ἐν ταῖς ναυσὶ τριακοσίουσ ἀποθανόντας· αἰχμαλώτων δὲ πληθῶς ὀλίγων πάντας, ὀλίγους ὄντας καὶ αὐτοὺς διὰ τὸ μὴ τὴν στρατιὰν πρὸς λείαν ἐπιπλέον διασκεδασθῆναι τῆς προκειμένης ἔνεκα στρατείας Ἀμοῦρ τὸν σατράπην οὐκ ἔαν. εἰς Λιδυμοτείχον δὲ πρὸς βασιλῖδα τὴν Εἰρήνην γράμμασι δηλώσας τῆς ἐπανόδου τὴν ἀνάγκην καὶ παραιτησάμενος, ὡς διὰ τόνιο
- P. 543 χειμῶνα μὴ πρὸς αὐτὴν ἐπανῆκει προσκυνησῶν, ἀπέπλευσεν εἰς τὴν οἰκίαν. μετὰ δὲ τοῦτο, ἐπεὶ ὁ χειμῶν ἐπεκράτει σφοδρότατος κατ' ἐκεῖνο τοῦ ἔτους, οἱ τε ἐκ Βυζαντίου καὶ τῆς ἄλλης Θρακῆς ἠσύχαζον καὶ οὐκ ἐπήεσαν τοῖς ἐν Λιδυμοτείχῳ, ἀλλ' ἀναγκαίως διεχειμάζον ἐν ταῖς οἰκίαις. ἐκείνοι δὲ ὑπ' ἐνδείας ἀναγκαζόμενοι καὶ τῶν ἄλλοις φοβερωτάτων κατατολμῶν, πεζοὶ τε ὀλίγῳ πλείονος διακόσιοι καὶ ἰππεῖς ἑλάττους τούτων πρὸς ἀρπαγὴν τῆς πόλεως ἐξεληθόντες, οὕτως ὑπὸ σφοδροῦ κατελήφθησαν χειμῶνος, ὡς ἀναγκασθῆναι αὐτόμολοι πρὸς τοὺς πολεμίους ἀφικέσθαι, ἐκλείποντες ἤδη ὑπὸ κρύους. οἱ μὲν οὖν πεζοὶ πάντες ὁμοῦ πρὸς Λιτίτζαν Βπολίχνην ἐλθόντες, ἐπεὶ ὁ τῆς πόλεως ἄρχων τὰ βασιλείως
- V. 436 κρύφα ἤρημένος ἦν, ἐν μιᾷ οἰκίᾳ τοὺς ἄνδρας κατακλείσας, ὡς φρουρεῖσθαι δῆθεν, πυρὶ τε ἀνακτησόμενος καὶ τῇ ἄλλῃ
13. te add. M.

per noctem secum volutantem, exorta subito frigoris immensitas, ducentis per castra enectis, ad reversionem compulgit, eodem litteris eum vehementer incitantibus. Ut Beram attigit, ubi naves subductae stabant in Hebro flumine, invenit eadem nocte mortuos vectores trecentos captivosque, demptis paucis, omnes: quamquam et ipsi erant pauci numero, quod Amurius ipse militem propter propositam expeditionem praedabundum amplius discurrere non pateretur. Exarata porro ad Irenem imperatricem epistola, qua necessitatem reducti sui declarabat et simul veniam petebat, quod asperitate frigoris impeditus, ad ei valedicendum non reverteretur, pelago remenso domum discessit. Post, quia illo anno hiems intolerandum saeviebat, Byzantii et reliqui Thracae Didymotichensibus incursandis abstinentes, volentes nolentes in sua loca hiematum recesserunt. At illi rerum egestate coacti, quamvis maxime ceteris formidanda audere: peditesque aliquanto plures ducentis et equites his pauciores ad praedandum egressi, frigoribus vi sic afflictati sunt, ut iam viribus deficientes, ultro ad hostes confugere compellerentur. Cum itaque pedites simul omnes in oppidulum Litzam venissent, quoniam praefectus occulte Cantacuzeno favebat, in unis aedibus,

τῶν ἀναγκαιῶν χορηγία, μετὰ τρίτην ἡμέραν, ἕκων εἶναι, A. C. 1342
 ἐνεδίδου αὐτοῖς πρὸς τὸν δρασμὸν· καὶ διαδράντες ὁμοῦ
 πάντες αὐθις εἰς Διδυμότειχον ἐπανῆκον. ὄθεν καὶ αἰτίαν
 ἔσχε παρὰ τοῖς πολεμοῦσι βασιλεῖ. οἱ μέντοι γε ἰππεῖς ἄλ-
 5λοι ἄλλοσε διασκεδασθέντες, οἱ μὲν καὶ φιλανθρώπου τινὸς
 ἐπέτυχον ξενίας καὶ ἀπαθεῖς κακῶν πρὸς τὰς οἰκίας ἐπανῆκον,
 τῶν βασιλέως φίλων πρὸς τὴν σωτηρίαν συναραμένων· οἱ
 πλείους δὲ αὐτῶν ὀλίγη προσηρέστερον ἐξενίσθησαν παρὰ τῶν C
 ὑποδεξαμένων, ἣ οἱ περὶ Ὀδυσσεά παρὰ Κύκλωπος, ἀπέ-
 10θανς μέντοι ἐξ αὐτῶν οὐδεὶς, ἀλλὰ χρόνῳ ὕστερον κατ' ὀλί-
 γους εἰς Διδυμότειχον αὐθις ἐπανῆκον γυμνοὶ μετὰ πειραν
 ἀλγεινῶν πολλῶν. ἔαρος δὲ ἤδη ἀρχομένου, οἱ τε ἐκ Διδυμο- A.C. 1343
 15 τείχου ἐπήεσαν ταῖς κατὰ Θράκην πόλεσι καὶ κακῶς ἐποιοῦν
 ληϊζόμενοι, ὥς καὶ πολλὰς αὐτῶν, πρὸς τὰς συνεχεῖς ἐφόδους
 20 καὶ τὰς ληστειᾶς ἀπειρηκνίας, τῇ βασιλίδι Εἰρήνῃ ἐθέλειν
 προσχωρεῖν, κἄν οἱ ἐν Διδυμοτείχῳ μὴ ἐδέχοντο, ἀπολει-
 σθαι φάσκοντες, εἰ πείθοντο. οὔτε γὰρ εὐπορεῖν φρουρῶν,
 οἳ αὐτὰς φυλάξουσιν, αὐτοὶ τε λιμῶν ταλαιπωρήσειν, εἰ μὴ
 ληϊζεσθαι ἐξέσται τοὺς περιοίκους· ἕτερα γὰρ αὐτοῖς πρὸς
 25 τοῦ ζῆν εὐπορία οὐδεμία ἦν. οἱ τε ἐκ Βυζαντίου Διδυμότει- D
 χον ἐκάκουν ὅσα δυνατὰ. βασιλεὺς τε ὁ Καντακουζηνὸς πα-
 ρεσκευάζετο αὐθις, ὥς εἰς Διδυμότειχον ἐπανήξων, καὶ ὁ
 Κράλης παρείχετο μὲν στρατιὰν ἐπικουρήσουσαν, ὀλίγην δὲ
 καὶ φαύλην. καὶ διὰ τοῦτο βασιλεὺς πολλοῖς ἐστρέφετο λο-

10. παρ' M. mg. pro ἐξ. χρόνων P.

quasi in custodia, conclusis et luculento foco aliisque necessariis re-
 creatis, post diem tertium libens fugiendi copiam fecit: qui simul
 omnes Didymotichum redierunt. Inde hospes ille apud inimicos
 imperatoris in crimine fuit. Verum equitibus aliis alio dispersis,
 nonnulli et benignum hospitium repperunt et sine noxia domum
 revenerunt, amicis imperatoris eorum saluti opitulantiibus: plures
 autem paulo humanius, quam illi in Odyssea a Cyclope, accepti
 sunt. Nemo quidem ab iis iugulatus est, sed post aliquod tempus
 pauci, nudi et multa perpressu acerba experti Didymotichum reve-
 nerunt. Vere iam ridente, Didymotichenses Thraciae oppida adoriri
 ac depopulari, ut eorum complura assiduis impressionibus ac de-
 praedationibus fatigata ac desperantia ad imperatricem Irenen trans-
 ire vellent, etsi a Didymotichensibus non reciperent, sibi per-
 eundum dicentibus, si annuerent. Non enim abundare praesidiariis,
 quos ipsis tutandis darent, et se fame cruciatum iri, nisi vicinos
 depraedari liceret; aliud enim nullum suppetero ad vitam toleran-
 dam subsidium. Byzantii vero urbem, quantum poterant, afflige-
 bant, et Cantaczenus imperator iterum eodem redire parabat, cui
 Crales auxilium, sed nec magnum et ignavum, adiungebat. Quare

A.C. 1343 γισμοίς καὶ φροντίδων ἦν ἀνάπλευς, εἰ δεήσει πάλιν ἢ τὴν Ῥωμαίων δεισαντας δύναμιν αὐτοῖς ἀναστρέφειν εἰς Τριβαλοὺς, ἢ μετὰ τοσοῦτων καὶ οὕτω φαύλων πρὸς πᾶσαν τὴν ἀρχὴν Ῥωμαίων διακινδυνεύειν. μεγίστη δὲ ἦν αὐτῶ τῶν δυσχερειῶν, ὅτι τῶν χρημάτων, ἃ οἴκοθεν ἤλθεν ἔχων, ἀνα-5 λωθέντων πρὸς τε τοὺς συνόντας ὄντας τοσοῦτους, (πάντες γὰρ διετρέφοντο ἐκ τῶν βασιλικῶν ἐπὶ δυσίαν ἔτεσιν, ἐν οἷς τῆς P. 544 Ῥωμαίων γῆς ἀπελαθέντες ἦσαν ὑπερόριοι,) καὶ πρὸς Τριβαλοὺς τοὺς τῶν στρατοπέδων ἡγουμένους διὰ φιλοτιμίαν, ἐν ἀπόρῳ εἶχετο τοῦ τί χρῆ δρᾶν, εἰ μὴ ἐξέσται τὴν πολεμίαν¹⁰ διελθόντας εἰς Διδυμότειχον ἐλθεῖν. οὔτε γὰρ ἐξῆν ἐκείθεν χρήματα μεταπέμπεσθαι, οὔτε παρὰ Τριβαλῶν δανείζεσθαι, τῶν μὲν πάντῃ δεδουλωμένων καὶ συζώντων ἐσχάτῃ ἀπορίᾳ, τῶν ἐχόντων δὲ δανείζειν οὐ βουλομένων διὰ τὸ βασιλεὺς ὄρᾳν μελίσσιν ἀεὶ ταῖς δυσπραγίαις κεχρημένον καὶ ὑποπτέειν¹⁵ εἰν, μὴ καὶ παντάπασι διαφθαρεῖη πρὶν οἴκαδε ἐπανήκειν. οὐδὲ δὴ ἕνεκα πολλῆ μὲν ἐκυμαίνετο τρικυμία λογισμῶν τὴν ἔνδειαν ἐννοῶν, ὑφ' ἧς περισχεθήσεται, καὶ τὸν ἀφυκτον κίν- B δυνον, αὐτὸς καὶ οἱ περὶ αὐτόν. ἐξέφαινε δὲ πρὸς οὐδένα τὰ ἀπόρρητα καὶ μόνου θεοῦ ἔδειτο, τοῦ λύειν τὰ τοιαῦτα δυν- ναμένου. αὐτίκα δὲ τις προσελθὼν Ἄρμπενος ὠνομασμένος, ἐκ Χλωρηνοῦ πρότερον Ῥωμαίοις ὑπηκόου πόλεως, πατρῶσαν τε ἀμολόγει εὐνοίαν τῷ βασιλεῖ, καὶ αὐτὸς οὐδὲν ἤττον ἔφρασε

6. ὄντας om. M. 8. ἀπελθέντες P., ἀπελθόντες V. 16. καὶ add. M. 23. ἀνοίαν P.

variis distractus cogitationibus, plenus erat dubitationis, ecquid reformidata Romanorum potentia in Triballos rediret, an cum tam exiguo timidorum numero toti se imperio obiectaret. Sed praecipua quam sentiebat, difficultas erat, quod absumpta iam quam domo attulerat pecunia in tam multos, quos ducebat, (omnes enim eius impensa vixerant ad duos annos, quibus Romanorum pulsati finibus exularant,) et honoris causa etiam in Triballorum duces, quid ageret non videbat, si per hostium loca Didymotichum petere non liceret. Nec enim inde dabatur afferendam curare pecuniam, nec a Triballis foenori sumere: quorum pars omnimodis servirent et in summa paupertate viverent; pars etsi non egerent, mutuum tamen dare nollent, quod imperatorem maioribus semper cumulari miseris adspicerent metuerentque, ne in ipso itinere penitus interiret. Quocirca curis gravissimis iactabatur, inopiam et inevitabile periculum reputans, quae se et suos oppressura essent. Verumtamen nulli se aperiens, Deum solum precabatur, qui huiusmodi rebus finem dare potis est. Ecce autem quidam Arbenus nomine, Clereno, antea Romanis subiecto oppido, oriundus, accedit patrisque sui erga imperatorem benevolentiam rememorans, nihilo minus ei se aiebat

βοῦλεσθαι γυνὴ χρησίμων ἐάντων αὐτῶ παρέχειν καὶ βοηθεῖν A. C. 1343
 τρέψῃ ὁποῖω ἂν δύναίτο δυνατωτάτῳ· θαυμαστὸν δὲ οὐδὲν,
 εἰ τηλικούτῳ ὄντι καὶ θαυμασίῳ καὶ μεγάλῳ οὐδενοῦ ἄξιος
 ὢν αὐτὸς καὶ ἀφανείᾳ πολλῇ συζῶν ἐπαγγέλλεται βοηθεῖν,
 5 εἰ καὶ μῦς ποτε κατὰ τὸν μῦθον λέοντα ἐρῆύσατο πολλῶν
 καὶ χάλεπῶν δεσμῶν. συνεβούλευέ τε, ὡς, εἰ βούλοίτο, ἐπεὶ
 πρὸς Κράλῃ προσπεμφθεῖ Βεῤῥοιωτάις, διαλεξόμενος αὐτοῖς C
 περὶ παραδόσεως τῆς πόλεως καὶ πείσων ὑποσχέσει πολλὰς, V. 437
 γράφειν καὶ αὐτὸν τοῖς φίλοις καὶ δι' ἐκείνων καὶ τοὺς ἄλ-
 10 λουσι πείθειν δέχεσθαι εἰς τὴν πόλιν, ἣ μεγάλη τε οὔσα καὶ
 πολυάνθρωπος καὶ στρατιᾷ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἐρῆωμένη,
 οὐ μετρία γένοιτ' ἂν παραψυχὴ πρὸς τὰς περισχύουσας δυσ-
 πράγίας. αὐτὸς γάρ, καίτοι ὑπὸ Κράλῃ τελῶν, μᾶλλον
 βούλοίτο Βεῤῥοιῶν τε καὶ τὰς ἄλλας ἐσπερίους πόλεις αὐτῶ
 15 μᾶλλον ἢ Κράλῃ προσχωρεῖν· ἐκείνῳ γὰρ ἀνάγκη δουλεύ-
 ειν, βασιλεῖ δὲ μᾶλλον εὐνοεῖν. βασιλεὺς δὲ ἀκούσας, ὑπερ-
 ἤσθη μὲν ἐπὶ τοῖς εἰρημέτοις καὶ τῶν πολλῶν ἀνέπνευσε
 φροντίδων, τὸ θεῖον αὐτοῦ πρόνοιάν τινα πεποιῆσθαι οἴηθείς
 καὶ τὸν ἄνδρα πρὸς τοιαῦτα κεινηκέναί. ἤρετό τε, εἰ τοὺς D
 20 ἄνδρα λόγῳ μάλιστα εἰδείῃ Βεῤῥοιωτῶν καὶ πρὸς οὐστίνας αὐτῶν
 συμβουλεύει γράφειν. τοῦ δὲ, πάντα μὲν εἰδέναι, εἰρηκό-
 τος, τοὺς ἀρίστους δὲ ἐκλεξαμένον, ἐπειθέτο τε ὁ βασιλεὺς,
 ὡς καλῶς βεβουλευμένῳ, καὶ ἔγραψεν αὐτίκα. Ἀρμπενος δὲ
 συνεβούλευεν, εἰ δύναίτο, καὶ Κράλῃ πείθειν ἐνδοῦναι αὐτῶ

velle illi inservire eique prodesse quantum maxime posset. Nec mirandum, si tam claro genere prognato, tam admirabili et magno viro ipse homo abiectus et perobscurus opem promitteret: siquidem et mus aliquando, ut esset in fabulis, leonem multis durisque vinculis liberasset. Suadebat igitur, ut, quoniam a Crale missus esset, ut cum Berrhoeotis de urbe tradenda ageret et multis promissis eo induceret, si vellet, ipse etiam amicis scriberet, et per illos ceteris quoque persuaderet, uti se in urbem reciperent: quas ampla et populosa et praesidio militari rebusque omnibus firma et munita, in praesentibus malis non mediocri solatio esse queat. Se enim, quamvis Crali subiectum, malle Berrhoeam aliasque occidentales urbes ipsum, quam Cralem, dominum agnoscere, cui nolentes pariturae sint, cum contra in eum propendeant. Haec audiens imperator, gaudio exsiluit et a tot sollicitudinibus respiravit, divinum numen se respexisse et hominem instinctu suo conclasse, ratus. Quaerebat autem, num primarios nosset et ad quos scribendum hortaretur. Eo affirmante, se omnes nosse, et optimos quosque diligente, ei imperator, ut probe consulenti, obsequens, sine mora scripsit. Suasit praeterea Arbenus, Cralem quoque, si possit, eo permoveat, ut sibi eam cedat, aperteque causam eius apud Ber-

A.C. 1342 καὶ φανερώς ὑπὲρ αὐτοῦ διαλεχθῆναι Βεῤῥοιώταις· βασιλεῖ τε γὰρ τὰ μέγιστα λυσιτελήσειν τὸ τοιοῦτο καὶ αὐτῷ τὴν συντυχίαν μηδένα κίνδυνον ὕστερον ἂν ἐπαγαγεῖν, εἰ ἡ πόλις προσχωροῖ βασιλεῖ. ἐπειθετό τε ὁ βασιλεὺς αὐτίκα καὶ πρὸς P. 545 Κράλῃν ἐλθὼν ἐκυνθάνετο, εἰ βούλοιο πρὸς Βεῤῥοίαν πέμ-⁵πειν Ἄρμπενον. τοῦ δὲ συνθεμένου, „ἔβουλόμην” εἶπε „γράφειν καὶ αὐτὸς αὐτοῖς καὶ παραινεῖν εἰς τὴν πόλιν δέχεσθαι. ἐννοῶν δὲ, οἷα δρῦσιαν Φεραῖοι τὸν πρεσβεύοντα ἀπεκονό-¹⁰τες, πρὸς τὴν ἐπιχειρήσιν ἀμβλύνεσθαι, δεδοικῶς μὴ καὶ ἄλλῳ τῷ κακῶν ὁμοίῳ αἴτιος καταστῆ. συνεβούλευέ τε μάλ-¹⁵λον γράφειν αὐτὸς ὑπὲρ αὐτοῦ· ἅμα δὲ καὶ Ἄρμπενω ἐπιτρέπειν Βεῤῥοιώταις τὰς πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν συνθήκας καὶ τοὺς ὅρκους φανεροὺς ποιεῖν, καὶ ὡς εἶη καὶ σοὶ πρὸς ἡδονὴν τὸ προσχωρεῖν αὐτοῖς αὐτῷ. ὁ δὲ τὰ μὲν γράμματα ἐπέτρεπεν αὐτὸν ὑπαγορεύοντα γράφεσθαι, οἳ ἂν δοκῇ αὐτῷ¹⁵ B συμφέρειν. Ἄρμπενον δὲ ἐκέλευεν ὑπὲρ βασιλέως Βεῤῥοιω-²⁰ταις διαλέγεσθαι καὶ φανερὸν αὐτοῖς ποιεῖν, ὡς οὐδὲν ἦγοιτο διαφέρειν αὐτῷ τε προσχωρεῖν καὶ βασιλεῖ. οὕτω μὲν οὖν ἡ ἐπίνοια αὐτοῖς εἰς τέλος ἦκει. Ἄρμπενος δὲ εἰς Βεῤῥοίαν ἐλθὼν, τὰ τε Κράλῃ γράμματα παρῆχετο ἀναγινώσκουσιν²⁰ ἐπ’ ἐκκλησίας καὶ τὰ βασιλέως τοῖς ἐπιτηδεύουσιν κρύφα διεδί-²⁵δου. Βεῤῥοιώται δὲ καὶ πρότερον μὲν τὰ βασιλέως ἡρημῆ-³⁰νοι οἳ τε ἄριστοι ὁμοίως καὶ ὁ δῆμος ἦσαν, καὶ τότε δὲ ἔ-
7. αὐτοῖς om. P. 10. τῶν P.

rhoecotas agat. Hoc namque et imperatori fore utilissimum, et congressum hunc sibi periculum nullum creaturum, si urbs ei se adiunxerit. Amplexentur consilium imperator statim ad Cralem adit, non Arbenum Berrhoeam mittere velit, percunctatur. Quo aiente, volebam et ipse ad eos scribere, inquit, eosque orare, uti me in urbem admitterent. Sed mecum repetens, quo pacto legatum meum Pheraei ante tractaverint, quem contrucidarunt, coepto destitit timique, ne alium in simile malum coniiicerem. Hortabatur itaque Cralem, ut ipse potius pro se scriberet, et nihilo minus Arbeno mandaret, ut is amborum inter se foedera sancita palam indicaret: et ipsi etiam voluptati fataturum, si ad Cantacuzenum se aggregarint. Crales eo dictante, quas sibi commodas duceret, exarari litteras permisit, Arbenoque praecepit, pro imperatore apud Berrhoeotas disserteret illosque doceret, Cralem arbitrari, nihil interesse, ad ipsum, an ad illum se conferret. Sic illis commentum ex animi sententia processit. Arbenus Berrhoeam ingressus, Crales litteras in conventu recitandas exhibet: et alias imperatoris occulte per eius fautores spargit. Berrhoeotae et antea ab imperatore minime alieni, optimates aequae ac vulgus, et tunc a Triballis pressis (crebro enim continenterque eos incursabant et agrum populacioni-

καὶ τοὺς Τριβαλῶν πολέμου πιεζόμενοι, (πολλὰς γὰρ αὐτοῖς A.C. 1345
 καὶ συνεχεῖς ἐποιοῦντο τὰς ἐφοδούς, καὶ κακῶς ἐποίουν τὴν
 χώραν ληϊζόμενοι,) καὶ συνορῶντες ἤδη, ὡς ἐν χροῖ κινδύ- C
 νου καθεστῶσι δουλεύειν Τριβαλοῖς ἀναγκαζόμενοι, ἄλλως τε
 5 καὶ ὑπὸ τῶν ἀρίστων ἐναγόμενοι, (πλὴν γὰρ ὀλίγων τὰ βασι-
 λέως ἦσαν πάντες ἠρημένοι,) ἐψηφίσαντο τὴν βασιλέως
 κάθοδον· αὐτίκα τε ἤρουντο πρόσβεις, ἐκ μὲν τῶν ἀρί-
 στων Ἀστραπήρην, τοῦ δήμου δὲ Ἀλληλουϊαν, ἐκ τῶν κα-
 τελεγμένων δὲ τῷ κλήρῳ τῆς ἐκκλησίας Σύρον ὀνομασμέ-
 10 τον, καὶ ἐπεμπον πρὸς βασιλέα, τάχιστα δεόμενοι ἦκειν πρὸς
 αὐτούς. οἱ πρόσβεις δὲ ἐπεὶ ἤκον, τὴν τε ἀρχαίαν εὐνοίαν
 τῆς πόλεως ἐδήλουν βασιλεῖ καὶ ὡς, τοῦ πολέμου τοῦδε τοῦ
 συγγενικοῦ Ῥωμαίοις κεκινημένου, μετέωροι αὐτοὶ ἦσαν καὶ τὴν
 15 αὐτοῦ ἐπιδημίαν ἦγον δι' εὐχῆς καὶ πρόθυμοι ἦσαν αὐτῷ
 15 προσνέμειν ἑαυτούς καὶ τὸν πόλεμον συγκατεργάζεσθαι. ἐπεὶ D
 δὲ ἐκ προδοσίας τῶν συνόντων συμβαίῃ περὶ αὐτὸν τὰ δυσ-
 χερεῖ καὶ ἔλθοι ὑπερόριος πρὸς Τριβαλοῦς, μάλιστα μὲν βε-
 βουλησθαι εὐθύς ἐξαρχῆς εἰς τὴν πόλιν προσκαλεσθαι· V. 438
 δεδιόχτας δὲ μὴ διὰ ταῦτα μειζόντων αὐτῷ συμφορῶν αἰ-
 20 ποιοὶ καταστῶσι, τοῦ Κράλη δια' φθόνον καὶ τὸ λαβεῖν
 αὐτὸν τὴν πόλιν ἐπιβουλεύσαντος, τῆς πείρας ἀποσχέ-
 σθαι ἄχρι νῦν. καιροῦ δὲ ἤκοντος νυνὶ καὶ Κράλη μὴ δο-
 κῶντος δυσχεραίνειν, ἦκειν καὶ αὐτούς σὺν ἡδονῇ πολλῇ καὶ
 προθυμίᾳ παραληψομένους. συνεβούλευόν τε μὴ μέλλειν,
 25 ἡμῶδ' ὑπερτίθεσθαι τὸν καιρὸν, μὴ τι συμβῶν ἕτερον λυμή- P. 546
 νηται τῇ πράξει. βασιλεὺς μὲν οὖν τῇ τε πόλει πολλὰς ὠ-

bus infestum reddebant) et intelligentes praeterea, nihil propius
 esse, quam ut Triballorum iugum, quamvis nolentes, perferant: ad
 haec ab optimatibus impulsī (praeter paucos siquidem omnes impe-
 ratori adhaerebant) ei reditum decernunt: illicoque legatos, de
 primoribus quidem Asteroperem, de plebe Alleluiam, de ordine
 clericorum Syrum deligunt, ac per eos rogant, uti ad se appropet-
 ret. Legati antiquam civitatis in illum benevolentiam exponunt,
 et eam inter haec arma civillia animi pendissime eiusque adventum
 exortasse, cui se dedere et ad bellum adiumento esse percupie-
 rint. Quoniam autem suorum proditione in haec infortunia inci-
 disse et exul ad Triballos abiisset, cogitasse statim a principio ad
 urbem suam illum accersere: sed timore, ne ob id in calamitatem
 miserabiliorem devolveretur, Crale propter invidiam et occupatam
 civitatem insidias ei instructuro, hactenus quiescisse. Nunc quia
 occasio venerit et Cralis id approbare videatur, venire ipsos, ut
 eum multo cum gaudio laetitiaque accipiant. Proinde moveat ab se
 moras, neve in aliud tempus differat, ne quis casus rem totam dis-

A.C. 1343 μολόγει τῆς εὐνοίας χάριτας καὶ τοῖς πρέσβεσι τῆς εἰς αὐ-
 τὸν σπουδῆς· Κράλη δὲ ἀπήγγελλεν, ὅσα οἱ ἐκ Βεῤῥόιας πρέ-
 σβεις εἶποιεν. Θανμάσας δὲ ἐκέλευς, ὅτι μὴ τοὺς περὶ βα-
 σιλέως λόγους, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν πόλεων, ἀπαγορεύουσιν,
 ἐπέκρινε καὶ αὐτὸς εἰς πέρασ ἀγεσθαι τὸ ἔργον. Ἐλέτη δὲ
 ἢ τούτου γαμετῆ καὶ πολλὴν εἰσήγε τὴν σπουδὴν καὶ παρή-
 νει βασιλεῖ, μὴ τὸν καιρὸν προΐεσθαι, ἀλλὰ πάντα δευτέρα
 ἡγησάμενον, μόνου ἔχεσθαι τοῦ Βεῤῥόιαν ὑποποιεῖσθαι. ἀ-
 ναγκαίαν μὲν γὰρ καὶ τὴν εἰς Διδυμότειχον ἐπάνοδον εἶναι,
 οὐχ ἤτιον δὲ λυσιτελήσειν καὶ τὸ Βεῤῥόιαν κατασχεῖν, καὶ
 B λὰ δυναμένην πρὸς τὸν πόλεμον συνάρασθαι. συνεβούλευε
 τε μὴ τὴν παρασκευαζομένην αὐτῷ ἐπεσθαι περιμένειν στρα-
 τιάν, ἀλλὰ Γερμανοὺς παραλαβόντα, ὅσους Κράλης τε πα-
 ρέξεται καὶ αὐτῆ, αἰὲν πρὸς τὰς στρατείας παρεσκευασμένους
 ὄντας διὰ τὸ μισθοφορεῖν, ἅμα τοῖς οἰκειοῖς σπεύδειν ἐπὶ
 Βεῤῥόιαν. κὰν μὲν δέχωνται, ὥσπερ ἐπαγγέλλονται, εἰ δέουσι
 καὶ τῆς στρατιῆς ἐκείνης πρὸς ἐπικουρίαν, ὕστερον ἤξειν πα-
 ρασκευασθεῖσαν. εἰ δὲ μεταβαλόντες ἀποπέμποιν, ἀναστρέ-
 ψαντα χρῆσθαι τῇ στρατιᾷ ἤδη παρεσκευασμένη καὶ ἀπο-
 πειρᾶν πρὸς τὴν ἐπάνοδον. ταιαῦτα μὲν ἡ Κράλη ὑπετίθειτο
 C γαμετῆ τῷ βασιλεῖ, καὶ αὐτῆ τε παρείχετο τοὺς ἰδίους μι-
 σθοφόρους Λατίνους καὶ τὸν ἄνδρα ἔπειθε.

νῆ. Βασιλεὺς δὲ Κράλη τε πολλὰς τῆς φιλίας χάριτας

21. τε add. M.

turbet atque evertet. Imperator civitati de hac erga se voluntate,
 et separatim legatis de ipsorum erga se studio honorifice gratias
 agit, Cralique summam legationis renuntiat: qui admiratus, non
 etiam Berrhoeam, ut reliquas urbes, verba de imperatore fieri ve-
 luisse, ipse quoque rem ad exitum deducendam iudicavit. Helena
 vero coniux mire sollicita, imperatorem admonere, ne opportuni-
 tati deesset, sed omnibus postpositis, Berrhoeam sui iuris facere
 solum contenderet. Didymotichum redire, esse id quidem necessa-
 rium; verumtamen Berrhoeam, quae multum bello conductura sit,
 obtinere, haud minus profuturum: suadebatque, ne exercitum ad se-
 quendum se comparantem exspectaret, sed assumptis Germanis, quos
 Crates et ipsa darent, semper ad expeditionem paratis (quod meritori-
 essent) una cum propriis Berrhoeam festinaret. Et si quidem promissis
 stantes eum acceperint et reliqui exercitus ope indigerint, postea
 iam instructum paratumque venturum esse. Sin immutati eum reie-
 cerint, reversum paratis tum copiis uti et cum eis reditum periculi-
 tari posse. Haec imperatorem Cralis uxor admonebat, ipsaque merce-
 narios suos Latinos suppeditabat et virum idem uti faceret, permovebat.

58. Imperator, Crali de amicitia eiusque coniugi tum de illa,
 tum de sollicitudine erga se gratis ample actis, cum mercenariis et

ὁμολογήσας καὶ γαμετῆ καὶ τῆς φιλίας ἅμα καὶ τῆς περὶ Δ. C. 1543
 αὐτὸν σπουδῆς, τοὺς μισθοφόρους ἔχων ἅμα τοῖς συνοῦσι
 Ῥωμαίοις, ἦκεν εἰς τὴν Βεῤῥόϊαν· καὶ ἐδέξαντο προθύμως D
 ἀνοίξαντες τὰς πύλας, παρέιχοντό τε ἑαυτοὺς πρὸς τὰς στρα-
 5 τείας ὑπὸ φιλοτιμίας προθυμοτάτους καὶ χωρὶς ἀναλωμάτων.
 αὐτίκα δὲ Σέρβιᾶ τε προσεχώρουν ἕκοντι περὶ τὰ μεθόρια
 Θεσσαλίας κειμένη πόλεις, καὶ Πλαταμῶν, ἑτέρα παραθαλασσία,
 καὶ φρούρια οὐκ ὀλίγα, τὸ μὲν Πέτρα προσαγορευόμενον, ἕ-
 10 τερον δὲ Σωσκὸς καὶ Σταρίδολα τρίτον. βασιλεὺς δὲ ὡς ἐν
 10 βραχεῖ ἐκ τῶν προσθεμένων πόλεων στρατιὰν οὐκ ὀλίγην)
 συναγαγὼν, μεταπεμφάμενος δὲ καὶ τὸν ἀνεψιὸν Ἄγγελον
 Ἰωάννην, τὴν Θεσσαλικὴν ἵππον ἄγοντα, ἐπεστράτευσεν Θεσ-
 15 σαλονίῃ καὶ ἐστρατοπέδευσεν ἐν Γαλνκῇ ἐλθὼν, οὐ πολὺ P. 547
 ἄπωθεν τῆς πόλεως. ἤλπιζε γὰρ αὐτῷ τοὺς ἐπιτηδεῖως ἔχον- V. 439
 15 τας καταπράξασθαι τὴν εἰς Θεσσαλονικίην εἰσόδον· ἦσαν γὰρ
 αὐτῷ διειλεγμένοι περὶ τούτου. τὸ δὲ οὐκ ἀπήντα, ὥσπερ
 ἤλπιζεν. οἱ Ζηλωταὶ γὰρ καὶ ὁ δῆμος ὑποπτεύσαντες, μὴ
 20 ἄνευ τῶν ἐπὶ πυραδῶσι διαλεγομένων ἀφικέσθαι, πολλήν
 ἐποιοῦντο σπουδὴν περὶ τῆς πόλεως τὴν φυλακὴν· δι' ἃ οὐκ
 20 εἶχον οἱ τὰ βασιλέως ἤρημένοι τῶν δοκούντων πράττειν τι.
 ἢ μὲν οὖν Θεσσαλονικῆς ἄλωσις οὕτως ἐκάλυετο· βασιλεὺς
 δὲ παρέμενεν ἔτι ἐν τῇ στρατοπέδῳ, πρὸς τὴν πρᾶξιν οὐ παν-
 25 τάπασιν ἀπειρηκώς. Κρύλλης δὲ ἐπεὶ Βεῤῥόϊά τε καὶ αἱ ἄλ-
 λαι πόλεις προσεχώρησαν βασιλεῖ καὶ ἤδη ἑαυτῷ ἀμύνειν ἐ- B

15. καταπράξασθαι M.

Romanis suis Berrhoeam veniens, portis apertis hilariter exceptus
 est: obtuleruntque se cives ad militandum suis stipendijs desiderio
 quodam laudis et gloriae promptissime. Mox item Servia ultro se
 dedit, urbs ad confinia Thessaliae posita, et Platamon, urbs ma-
 ritima, oppidula praeterea non pauca, ut Petra, Sosens, Staridola.
 Imperator, ex deditis urbibus pro temporis brevitate collectis copiis
 non mediocribus, advocatoque nihilo minus consobriino Ioanne An-
 gelo cum equitatu Thessalico, Thessalonicam se convertit castraque
 ad Galycum flumen non procul ab urbe locavit: quod speraret, sui
 studiosos introitum sibi, de quo iam secum per internumtios age-
 rant, confectores: id quod aliter evenit. Zelotae namque et populus
 suspicati, non illum absque colloquio cum quibusdam super urbe
 tradenda habito adventare, diligentissime eam custodiebant, ut
 amici imperatoris eorum, quae volebant, agere nihil possent. Ergo
 recepto Thessalonicae ad hunc modum impediabatur. Nihilo secius
 imperator, spe non prorsus abiecta, in stativis manebat, Crales
 postquam, Berrhoea aliisque oppidis receptis, ipsum iam sibimet
 opem ferre posse animadvertit, causa nulla intercedente, fidem

A.C. 1343 ὥρα δυνατὸν, ἐξ οὐδεμιᾶς μεταβαλὼν αἰτίας, τὴν προτέραν φι-
 λίαν εἰς πικρίαν μεταμείψας, ἑαυτῷ τε ἐμέμφετο τοῦ μὴ βασιλέα
 παρακατέχειν καὶ πάντα τρόπον τὴν δύναμιν ἐπειρᾶτο κατα-
 λύειν. καὶ πέμψας ἀνεκαλεῖτο τοὺς ἰδίους μισθοφόρους, οὐ
 τὴν ἀπέχθειαν ἐκφαίνων, ἀλλ' ἐτέρας τινὰς προφασιζόμενος
 αἰτίας· *Μιχαὴλ τε Μονομάχῳ μεγάλῳ κοινοσταύλῳ τὴν ἀ-
 ξίαν ὄντι, Θεσσαλονίκης τότε ἄρχοντι, συνεβούλευε πέμψας
 κατὰ βασιλέως χωρεῖν καὶ μὴ σφόδρα δεδιέναι, ἄλλως τε
 ἔτι ὀλίγην κεκτημένον δύναμιν καὶ τὸ κράτιστον τῆς παρού-
 σης ὑφαιρούμενον ὑπ' αὐτοῦ νυνί, (τοὺς γὰρ καταφράκτουςι
 Λατίνους, οὓς ἄγει, ἀνακεκλῆσθαι ὑπ' αὐτοῦ, ἰδίους ὄντας,)
 καὶ μὴ αὐξάνεσθαι εἶναι, ἀλλὰ προεπιχειρεῖν ἕως ἔστιν ἀδό-
 νητος. εἰ γὰρ μὴ κωλύοιτο ἵπ' αὐτῶν, ἀλλὰ σωζόμενοι μό-
 νον ἀγαπῶεν, τάχιστα ἐπάξεσθαι αὐτόν, μεγάλην περιβε-
 βλημένον δύναμιν. Μονομάχος δὲ καὶ οἱ ἐν Θεσσαλονίκη¹⁵
 τοιαῦτα πεπυσμένοι καὶ οἰόμενοι, βασιλεῖ συνεπιθήσεσθαι
 αὐτοῖς καὶ Κράλῃ, ἐσκέπτοντο εἰ χρὴ ἐπὶ μάχην ἐξίέναι.
 Γερμανοὶ δὲ ἐπεὶ τὰ παρὰ Κράλῃ ἀκούσειαν πρόσ τεταγμένα,
 πολλὴν μὲν ἐκείνου κακοθήθειαν κατεγίνωσκον καὶ τρόπων εὐ-
 κολίαν, βασιλεῖ δὲ προσελθόντες, ἀπήγγελλον τε ὅσα προσ-
 20
Δταχθεῖεν, καὶ ἐδέοντο μὴ θορυβεσθαι, ἀλλὰ θαρσύνειν, ὡς
 καὶ αὐτῷ Κράλῃ, ἂν ἐπίη, μαχεσομένους ἵπὲρ αὐτοῦ· οὐ-
 τω γὰρ εἶναι νόμιμον αὐτοῖς καὶ εἰ πράττοιεν, οὐ κακῶς
 ἀκούσειν παρὰ τοῖς οἰκείοις. εἰ γὰρ ὑπὸ τοῦ τὸν μισθὸν κα-*

4. ἀνακαλεῖτο P.

mutat, praeteritaque necessitudine in amaritudinem conversa, semet
 incusat, quod eum non retinuerit, conaturque modis omnibus eius
 potentiam evertere. Mercenarios etiam, celato odio et aliis qui-
 busdam praetextis rationibus, revocat, et Michaëlem Monomachum
 contostaulum Thessalonicae tum praefectum incitat, uti eum inva-
 dat, neu pertimescat, cum praesertim adhuc invalidus sit, et ipse
 illi robur ac nervum sustulerit, (Latinos enim cataphractus a se et
 suos revocatos,) neu opes illius crescere sinat, sed adhuc infirmum
 aggrediat. Nisi enim eum praetruncaverint quodammodo, sed
 se salvos esse contenti fuerint, brevissimo intervallo magnis auctum
 viribus eos oppressurum. Monomachus et Thessalonicensis haec
 audientes opinantesque, Cralem una imperatorem invasurum, num
 ad proelium exeundum esset, consultationi permittunt. Germani
 mandata Cralls accipientes, insignis illum malevolentiae levitatisque
 condemnant, atque ad imperatorem accedentes, quid ipsis impera-
 tum sit, narrant; rogant, ne angatur, sed adversus ipsum Cralem
 etiam, si adoriatur, pro ipso dimicaturus confidat. Hoc enim sibi
 patrium esse, imperatores defendere, et si fecerint, non male apud

ρέχοντος, ἔφασαν, ἐτέρῳ τῷ προσταχθεῖσιν ἐπικουρεῖν, οἱ- A.C. 1343
 και μὲν καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ καθεστῶτι, φραδίως ἀποσταίμεν ἂν,
 τοῦ τὸν μισθὸν παρέχοντος κλειύοντος· στρατευομένῳ δὲ
 καὶ πρὸς μάχην παρατεταγμένῳ, οὐχ ἡμῶν εἶναι ἀπολείπειν.
 Σπροδοσίαν γὰρ ἄντικρυς τὸ πρᾶγμα εἶναι· οὐδὲ τῶν πάντων
 οὐδὲν ἀτολμητότερον ἡμῖν, οὐδὲ μείζω φέρει τὴν αἰσχύνην.
 δι' ἃ οὐδὲ σὲ καταλείψομεν ἐνθάδε, ὡσπερ ἐκέλευσεν ἐκεῖνος, P. 548
 ἀλλ' ἐν ἀσφαλείᾳ οἴκοι καταστήσαντες ἀναχωρήσομεν. συν-
 βουλεύον τε μὴ μέλλειν, ἀλλ' εἰς Βερέρῳιαν τάχιστα ἐπανη-
 10 κειν· Κράλην γὰρ δῆλον ἦδη εἶναι ἡρημένον πολεμεῖν. βα-
 σιλεὺς δὲ αὐτοῖς τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας καὶ τῶν τρόπων τῆς
 εὐγενείας ἐπαινήσας, ἐπείθεται τε καὶ ἀνέστρεφεν, ἥ ἐκεῖνοι
 συνεβούλευον, μηδὲν τῶν μελετωμένων πρᾶξαι δυνηθεῖς διὰ
 τὴν Κράλην μάλιστα μεταβολήν. ἥ δὲ ἐν Θεσσαλονικῇ στρα-
 15 τία, ὡς ἐπύθοντο βασιλέα ἀναστρέφοντα, τῆς πόλεως ἄξελ-
 θόντες, εἶποντο μὲν καὶ παρεῖχον δόκησιν, ὡς προσβαλοῦντες,
 οὐκ ἐτόλμων δὲ συμμίγνυσθαι. τῆς αὐτῆς δὲ ἡμέρας καὶ ἐκ
 τῶν ἐν Θεσσαλονικῇ φίλων γράμματα πρὸς βασιλέα ἤκα, B
 μηνύοντα ὡς τῆς αὐτῆς ἡμέρας Ἀπόκαυκος ὁ μέγας δοῦξ
 20 ναυσὶν ἑβδομήκοντα Ῥωμαίων Θεσσαλονικῇ προσχολῆ καὶ V. 440
 συμμαχίδας ἄγων Περσικᾶς δύο καὶ τριάκοντα, καὶ τοὺς ἐκ
 Βυζαντίου καὶ Θράκης καὶ Μακεδονίας ἰππέας οὐ πολλῶν
 ὕστερον προσδοκίμους εἶναι ἤξειν. τοὺς μὲν οὖν φίλους τῆς

gentem suam audituros. Si enim ab eo, qui stipendia numerat,
 inquebant, alterum quempiam domi secure sedentem adiuvare ac
 defendere iussi essemus, facile ad eius imperium desisteremus: ab
 eo autem, qui exercitum ducat et ad pugnam acies disposuerit,
 deficere, a nostris moribus abhorret, cum sit manifesta proditio:
 ut proinde nihil ex omnibus minus commissuri simus, quandoqui-
 dem non aliud nobis foediorum dedecoris notam inusserit. Quod cum
 ita sit, nec te hic deseremus, ut illi iussit: sed cum te domi in tuto
 constituerimus, recedemus. Addebant, ne procrastinaret, sed Berrhoe-
 am primo quoque tempore rediret: iam enim satis liquere, Cralem ar-
 ma cogitare. Imperator eos de egregia in se humanitate morumque
 ingenuitate collaudans, quo suadebant redit, propter Cralis mobilitatem
 nihil eorum exsecutus, quae statuerat. Qui erant Thessalonicae
 milites, ut imperatorem recessisse acceperunt, foras se educentes,
 recedentem insecuti sunt, impressionem, ut apparebat, facturi.
 Ceterum cedere pugnam non audebant. Eodem die ab amicis Thes-
 salonica scriptum est, eadem luce Apocauchum septuaginta Roma-
 norum et Persicis subsidiariis duabus et triginta navibus Thessalo-
 nicam appulisse: Byzantios item, Thracas et Macedonas equites
 non multo post venturos exspectari. Imperator amicos de nuntio
 laudavit et ad Axium flumen appropinquans, quod ex largissimis

A.C. 1343 ἀγγελίας ἔνεκα ἐπήνεσεν ὁ βασιλεὺς· αὐτὸς δὲ παρὰ τὸν
 Ἄξειον ἐλθὼν καὶ πειρώμενος διαβαίνειν, οὐ συνεχωρεῖτο
 πλημμυροῦντος τοῦ ποταμοῦ ἐξ ὄμβρων ῥαγδαίων ἀθρόον
 κατενεχθέντων. ἐδόκει δὲ δεινὸν τῷ βασιλεῖ καὶ πολλῆς ἄξια
 C φροντίδος. τό, τε γὰρ παριέναι τὸν ποταμὸν διὰ τῆς Κράλη ὑπὲρ
 κόου ῥέοντα, οὐ μικρὰν παρεῖχεν ὑποψίαν, ἐκείνου δοκοῦντος
 ἐκπεπολεμῶσθαι, ἄλλως τε καὶ οὐ μακρὰν, ἀλλ' ἐγγύς πο
 μετὰ στρατιᾷς ἐστρατοπεδευμένον· καὶ τὸ μένειν ἐστρατοπε
 δευμένους, τῶν ὑδάτων περιμένοντας ἀμβλυθῆναι τὴν ὀρμήν,
 οὐ πρὸς αὐτῶν ἔσεσθαι ὑπόπτειαν. ἐδεδίει γὰρ, μὴ, ὥσπερ
 ἦν εἰκός, τῶν τε ἐκ Θράκης καὶ Μακεδονίας ἱππέων, πολλα
 πλασιόνων ὄντων ἢ ὧν ἦγεν αὐτὸς, καὶ τῶν ἐκ τῶν τριηρέων
 ὀπλιτῶν καὶ ψιλῶν καὶ Περσῶν τῶν συμμαχῶν ἐπελθόντων,
 οὐχ οἴοσθε ἢ ἀμύνεσθαι ἐκ παρατάξεως, πολλῶ τῷ μέτρῳ
 καταδεστέρους ἄγων. συμβᾶν δέ τι καὶ ἕτερον μᾶλλον ἐδο
 10 ρύσει. πρὸς γὰρ τὴν Ἄξειου περσῶν στρατιὰ ἐλθούσα
 D Τριβαλῶν, πέμποντες πρὸς βασιλέα, κατὰ συμμαχίαν μὲν
 ἔφασκον ἦκειν τὴν αὐτοῦ, εἰ δέοιτο αὐτῶν τῆς ἐκ Θεσσαλο
 νικῆς στρατιᾶς ἐπιδημένης. ἦσαν δὲ οὐδὲν ἐννοοῦντες δίκαιον,
 ἀλλ' εἰθ' ὑπὸ Κράλη λάθρα προσπεμφθέντες, εἴτε καὶ παρ'
 20 ἐαυτῶν μῦθοι τῆς τοῦ δεσπότητος γνώμης στοχασάμενοι, ὡς
 πολεμεῖν ἔγνω βασιλεῖ, γνώμην ἦκον ἔχοντες, ὡς εἰ μά
 χη συναφθεῖη, προσθησόμενοι τοῖς ἔχουσι τὸ πλεόν καὶ
 τοὺς νενικημένους διαρπάσσοντες, ὅπερ καὶ μᾶλλον ἐδόκει τῶν
 δεινοτάτων βασιλεῖ, εἰ παρ' αὐτὴν τὴν συμβολὴν Ῥωμαίους

imbribus restagnaret, transilium frustra tentavit. Quod illi grave
 ac molestum accidit. Nam praeterire fluvium per provinciam Cralis
 labentem, non modicam suspicionem dabat, quasi hostiles cum eo
 inimicitias gereret: praesertim cum etiam prope alicubi castra ha
 beret: et deliterere in tentoriis, usque dum aquae subsedissent, id
 vero ne ipsis obesset, verebatur. Timebat enim, ne, quod erat
 probabile, cum ex Thracia et Macedonia equitatus longe maior
 suo et ex trirremibus gravis ac levis armaturae et socii Persae in
 pervenissent, ipse tantam paucitatem adversa acie illis opponere
 non posset. Sed casus quidam alius perturbationem graviozem
 attulit. Nam versus ulteriore ripam Triballorum globus se ferens,
 ad imperatorem mittit: socia arma spondet, si contra Thessaloni
 censes imminentes eorum auxilio indigeat. Atqui nihil aequum
 cudebant; sed sive a Cralc clare submissi, sive per se despotae
 sui mentem coniectantes (bellum scilicet imperatori cogitare) eo
 animo veniebant, ut, conserta iam pugna, victrici parti se adiunge
 rent victamque diriperent: quod imperatori peracerbum videbatur,
 si in ipso certamine ad Romanos simul et Triballos utrimque con

τε ὁμοῦ καὶ Τριβαλοῖς προσέχειν ἀναγκάζοιτο ἐκατέρωθεν A. C. 1343
 παρατεταγμένοις. ὁμοως οὕτως ἔχοντι δυνακολίας καὶ φροσιδος
 περὶ τῶν πρακτικῶν, ἐδόκει δεῖν αὐτοῦ ἀλλύσασθαι τὴν νύκτα. P. 549
 τοὺς ἐν τέλει δὲ μάλιστα καὶ Ἄγγελον τὸν ἀνεπιόν, προσέτι
 5 δὲ καὶ τοὺς υἱοὺς Ματθαῖον καὶ Μανουὴλ συναγαγῶν· (ἦσαν
 γὰρ οὐδενὸς λειπόμενοι πρὸς σύνεσιν καὶ εὐβουλίαν, καίτοι
 μήπω τὴν μαιρακικὴν ὑπερβάντες ἡλικίαν, διὰ φύσεως μέγε-
 θος καὶ εὐφυΐαν τὴν πρὸς τὰ καλὰ, ἄλλως θ' ὅτι καὶ
 βασιλεῖ τῷ πατρὶ πολὺν ἤδη συστρατενόμενοι χρόνον, οὐ
 10 περὶ τὰ πολέμια μόνον ἀγαθοὶ καὶ εὐψυχίας καὶ τόλμης καὶ
 καρτερίας τῆς πρὸς τὰ δεινὰ οὐδὲν ἐλλείποντες, ἀλλὰ καὶ
 νῆσαι τὰ δέοντα καὶ καταπράξασθαι ἐν καιρῷ κινδύνων ὀξεῖς
 καὶ βουλευσασθαι ἑτέροις ἦσαν ἱκανοί· δι' ἃ καὶ ὁ πατὴρ
 αὐτοῖς πρὸς τῶν βουλευμάτων τὰ μάλιστα σπουδῆς δεόμενα B
 15 ἐχρῆτο καὶ ἐπέθετο οὐκ ὀλιγάκις, οὐ χαριζόμενος· οὐ γὰρ
 εἶα τῶν πραγμάτων ἢ ἀνάγκη· ἀλλὰ νομίζων μάλιστα λυ-
 σιτελεῖν·) μετ' ἐκείνων δ' οὖν καὶ τῶν ἐπιλοίπων ἄχρι πόρ-
 ρῳ βουλευόμενοι νυκτῶν, ἐδόκει βασιλεῖ τε πρῶτον, ἔπειτα
 καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι μὴ μένειν, ἀλλὰ τὸν κορυφότερον τῶν
 20 κινδύνων προτιμῶν καὶ παριόντας τὸν Ἀξείον ἄχρις ἂν ἐξῆ,
 πόρον ζητεῖν ἢ διαβατὸς ἔσται, βέλτιον λογισμένους αὐθις
 Τριβαλοῖς περιτεχνεῖν, οὗς ἴσως ἂν καὶ δύναιτο τρόπῳ δὴ
 τινι ἀποσκευάζεσθαι, ἢ Ῥωμαίοις καὶ βαρβάροις τοῖς συμμά-
 χους. τοῖς μὲν οὖν ἐδέδοκτο τοιαῦτα. C

stitutos attendere cogeretur. Verumtamen difficultate ista et anxia
 cara quid ageret distracto, visum ibi noctem agere. Proceres autem
 et Angelum consobrinum, praeterea Matthaeum et Manuelem filios
 cogens, (qui, quamquam iuvenilibus annis nondum exactis, intelli-
 gentia et consilio propter ingenii magnitudinem virtutisque indolem
 cedebant nemini. Praeterea quod cum patre diu iam militaverant,
 non solum erant bello egregii, nihilque magnanimitatis, fortitudinis
 et in rebus arduis tolerantiae a se desiderari patiebantur: sed etiam
 ad recta perspicenda eademque periculosis temporibus perspicenda
 expediti et ad alios consilio iuvandos erant idonei. Hinc et pater
 in deliberationibus gravioribus maximeque seriis eorum sententias
 audiebat easque saepe numero sequebatur: non quod iis gratificaretur;
 neque enim id rerum necessitas sinebat; sed quod ita in pri-
 mis conducere existimaret;) cum his itaque et reliquis deliberatione
 in multam noctem producta, visum primum imperatori, deinde
 aliis omnibus, non illic manendum et periculum minus maiori ante-
 ferendum, aditoque Axio flumine transitum explorandum: reputan-
 do, praestare utique rursum in Triballos, (quos forsitan modo aliquo
 propulsare poterunt,) quam in Romanos et socios eorum barbaros
 incidere. Haec igitur illi sentiebant.

A. C. 1343
 V. 44¹ 29. Ἐξω δὲ τῆς σκηνῆς προσελθὼν τις ἐκ τῆς κατὰ τὴν περαιάν Ἀξειοῦ κόμης καταντικρὺ οὐ ἠδύλξεντο, ἔνθα καὶ ἡ Τριβαλῶν διενυκτέρευε στρατιὰ, Γαυρόβου προσαγορευομένης, ἐδεῖτο βασιλεῖ συντυχεῖν, ὡς περὶ τινων ἀναγκαίων διαλεξόμενος. ἐπεὶ δὲ εἰσῆγετο πρὸς βασιλέα, πρῶτα μὲν ἀρχαίας τινὸς εὐεργεσίας χάριτας ὀφείλειν ὁμολογεῖ βασιλεῖ, ἔπειτα ἐμῆνυεν, ὡς ἡ στρατιὰ Τριβαλῶν, ἧς ἡγεῖται Μπούκης τις προσαγορευόμενος καὶ Στέφανος δεύτερος, ἐκ πεζῶν καὶ ἰππέων ἠθροισμένη, πεμφθεῖη μὲν παρὰ Κράλη ἐπὶ τῷ βλάπτειν βασιλέα, ὅσα δύναται. αὐτοὶ δὲ οὕτως εἶναι παρεσκευασμένοι, ὡς, εἰ ἀκατίοις χρῆτο ἡ βασιλέως στρατιὰ πρὸς τὴν διάβασιν, τοῖς πρώτοις διαβᾶσιν ἐπιτίθεσθαι καὶ διαφθεῖρειν· ἔπειτα ἀνείργοντας τοὺς ἄλλους πρὸς τὸν πόρον, αὐτοὺς μὲν διαμένειν ἀπαθεῖς κακῶν· βασιλέα δὲ μετὰ τῶν συνόντων ὑπὸ τῆς ἐκ Θεσσαλονίκης στρατιᾶς διαφθεῖ-
 P. 550 ρεσθαι ῥαδίως εὐεπιχείρητον γενόμενον. τὴν μὲν οὖν ἐπιβουλήν οὕτως ἔφρασκεν εἶναι συνεσκευασμένην παρὰ Τριβαλῶν, αὐτὸν δὲ εἰδέναι πόρον ἀγνοούμενον τοῖς πολλοῖς, ἧ διαβατὸς ὁ ποταμὸς ῥαδίως ἔσται· ὃν ἔφρασκεν ὑποδείξειν χάριν βασιλεῖ κατατιθέμενος. ἐπαινέσας δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐπαγγειλάμενος εὖ ποιήσειν, ἐπὶ καὶ ἡ ἡμέρα ἤδη διεφαίνετο, ἄραντες ἐκ τοῦ στρατοπέδου, διήεσαν τοῦ ποταμοῦ τὴν ὄχθην, οἳ δὲ ἄνθρωπος ἦγετο. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ Τριβαλοὶ ἐκ τῆς περαιᾶς ἀντιπαρήρχοντο καὶ αὐτοὶ τὸν

59. Ad tabernaculum autem accedens quidam natus in vico Gaurobo trans Axium, e regione loci, ubi pernoctabant, ad quem vicum etiam Triballi manebant, rogabat, ut sibi imperatoris conveniendi copia fieret, de re necessaria cum eo collocuturo. Ad quem introductus, primum quidem antiqui cuiusdam beneficii gratiam se illi debere confitetur. Post indicat, Triballorum manum Bozice et Stephano ducibus, ex peditibus et equitibus constantem, missam a Crale, ut imperatori nocerent, quantum possent. Ipsos autem sic esse paratos, ut, si imperatoris cohortes actuariis minutis ad traiciendum uterentur, qui primi transferent, eos adorti interficiant: deinde alios transitu arcentes nullo praeterea malo afficiant: imperatorem cum reliquis superato iam facilem, levi opera ab exercitu Thessalonica affuturo concisum iri. Triballos itaque isto modo insidias instituisse aiebat; se vero scire, quod multi nesciant, qua fluvius vado transiri commode queat. Id vadum se gratiae referendae demonstraturum. Laudat hominem imperator et merito responsurum promittit. Ubi diluxit, castris egressi, iuxta fluminis ripam, qua vir ille ducebat, incedunt. Pariter Triballi e regione vicissim ad flumen gradiuntur. Ubi ad transitum est perventum,

ποταμόν. ἐπεὶ δὲ εἰς τὸν πόρον ἦλθον, Τριβαλοὶ μὲν ἐκ A.C. 1343
 τῆς περσῆας παρετάσσοντο ὡς κωλύοντες καὶ βέλαισι ἐχρῶντο
 πόρῳθεν. βασιλεὺς δὲ μετὰ τῶν ἀρίστων ὀρμηῇ χρησάμενοι
 παραβόλῃ καὶ σωματίων ἀφειδήσαντες, διέβαινον βαλλόμενοι
 5 καὶ κωλυόμενοι; ὡς ἐνῆν, ὑπὸ τῶν Τριβαλῶν. διαβάντας
 δὲ ὑπέμειναν οὐδ' ἐπὶ μικρὸν, ἀλλ' ἔφηνον τραπόμενοι
 κατὰ κράτος. βασιλεὺς δὲ οὐτ' ἐπιδιώκειν εἶα, οὔτε ἀποκτεί-
 νειν, ἄγνοιαν τῆς ἐπιβουλῆς ὑποκρινάμενος. ἐβούλετο γὰρ μη-
 10 δεμίαν Κράλην πρὸς τὸν πόλεμον πρόφασιν παρέχειν. ἡ δὲ ἄλλη C
 ἰοστρατιὰ διέβαινε κατὰ σχολὴν μηδὲν ζημιωθεῖσα. βασιλεὺς δὲ
 φιλοτίμως ἀμειψάμενος τὸν ἡγησάμενον πρὸς τὸν πόρον,
 πρὸς Βεῤῥόϊαν ἐπανήει, πολλὰς αὐτοῦ τε καὶ τῆς στρατιᾶς
 τῆς σωτηρίας Θεῷ χάριτας ὁμολογῶν· ἐν χορῷ γὰρ εἶπερ ποτὲ
 κατέστησαν κινδύνου. τῆς αὐτῆς δὲ ἡμέρας καὶ ἡ ἐκ Θρά-
 15 κης καὶ Μακεδονίας στρατιὰ ἅμα τοῖς ἐκ τῶν τριηρέων ὀ-
 πλίταις καὶ ψιλοῖς καὶ Πέρσαις τοῖς συμμαχοῖς πρὸς Ἄξει-
 ὸν ἦγον ἐπὶ βασιλέα. πυθόμενοι δὲ, ὡς διαβὰς πρὸς Βεῤῥ-
 20 ρόϊαν ἐπανέλθοι, ὑπέστρεφον εἰς Θεσσαλονίκην ἀνιῶμενοι,
 ὅτι ὑστερήσειαν. βασιλεὺς τε τότε μᾶλλον ἀκριβεστέρον V. 442
 20 σουνιῶρα τὴν περὶ αὐτὸν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο D
 ἐν Βεῤῥόϊα, Γερμανοὺς τῆς εἰς αὐτὸν ἐνόλιας ἀμειψάμενος
 εὐεργεσίας, ἀπέπεμπεν εἰς Κράλην καὶ τοὺς περὶ τὴν διῶ-
 βασιν Ἄξειοῦ κωλύοντας προσήγγελλεν ὡς ἀδικήσαντας καὶ
 παρὰ τὰς σπονδὰς καὶ τοὺς ὄρκους αὐτῶν τοὺς εἰς ἀλλήλους

Triballi trans fluvium ad prohibendum se instruebant et tela procul
 spargebant. At imperator cum fortissimis audaci impetu contem-
 ptisque corporibus, Triballis iaculantibus, quantumque poterant
 prohibentibus, transit: quos hostes nec ad punctum temporis susti-
 nentes, in fugam se omnibus nervis tradiderunt. Imperator insi-
 diarum ignoratione simulata, nec insequi suos, nec occidere fugi-
 entes sinebat, quod nullam Crali armorum occasionem dare vellet.
 Reliquum agmen paulatim et nullo cum damno transibat. Tum
 imperator indicem vadi honorifice remuneratus, Berrhoeam se retu-
 lit, ob suam militumque salutem Deo gratias agens: periculo enim,
 si unquam alias, proximi fuerant. Eodem die etiam e Thracia et
 Macedonia conscripti, simul cum classariis utriusque armorum et
 Persis auxiliariis ad Axium adveniunt, imperatorem aggressuri.
 Quem flumine transito Berrhoeam reversum audientes, Thessaloni-
 cam moesti, quod serius affuissent, retrorsum abierunt. Imperator
 tum a Deo se non negligi, manifestius cognovit, et Berrhoeae
 Germanos pro eorum in se benevolentia congiario donatos, ad
 Cralem dimisit: quique Axium transituris obstitissent, eos pro in-
 iuriis foederisque inter ambos sanciti violatoribus detulit. Crales

A.C. 1343 **εἰργασμένους.** Κράλης δὲ οὐπω φανερώς **ἔξηνηγεμένος** πρὸς τὸν πόλεμον, θέλων βασιλέα θεραπεύειν, ἐπεὶ μὴ διὰ τῆς ἐπιβουλῆς ἐξεγένετο διαφθεῖρειν, Μποζίκην καὶ Στέφανον τοὺς ἡγουμένους τῆς στρατιᾶς ἔπεμπε πρὸς βασιλέα, ὡς δίκας τῆς ἀγνωμοσύνης δάσσοντας, ὅτι βασιλεῖ τῷ φίλῳ, αὐτοῦ μὴ συνειδότος, πολεμοῖεν, καὶ ἐπέτρεψε βασιλεῖ τὴν ψῆφον τὴν κατ' αὐτῶν, ὡς δικαίως πᾶν ὀτιοῦν καταψηφισομένην.

P. 55, βασιλεὺς δὲ αὐτοῖς τὴν ἀγνωμοσύνην ὀνειδίσεις καὶ ὡς ἄδικά τε ὁμοῦ καὶ ἀνάξια τῆς Κράλη πρὸς αὐτὸν τολμήσασιν φιλίας, ἔπειτα συγγνώμην τε παρείχετο καὶ ἀπέλευεν, εὐποιήσας. Ἀπόκαυκος δὲ ὁ μέγας δοῦξ, ἐπεὶ τῆς μάχης τε ὑπέρει καὶ πρὸς Βέρροϊαν ἐλθεῖν ἐπὶ βασιλέα ἦν ἀδύνατος, Κράλην μὲν, πολλὰ τὰ μὲν πέμπων δῶρα, τὰ δὲ ὑπισχνούμενος, ἐκπολεμοῦν ἐκείνῳ ἐπεχειρεῖ, καὶ οἰκοθεν ἤδη πρὸς τοῦτο ἀρμυμένον· πρὸς βασιλέα δὲ **Συναδηρόν** τινα πέμπσας ὄνομα, 15 ὄρκους τοῖς φρικωδεστάτοις διεβεβαίουτο, μηδεμίαν ἔχειν πρὸς αὐτὸν ἀπέχθειαν, μηδὲ ὅ,τι φέρει πρὸς αὐτὸν φθορὰν μήτε

B βούλεσθαι, μήτε ζητεῖν ἐκ τρόπου παντός, ἀλλὰ φορᾶ τιν τῶν πραγμάτων καὶ αὐτὸν συνενεχθῆναι πρὸς τὸν πόλεμον. τῶν πραγμάτων δὲ εἰς τοῦτο νῦν ἤκόντων, μαθεῖν ἐθέλειωτο ὅ,τι βούλοιο περὶ ἑαυτοῦ, ἢ πρὸς ὅ,τι τρέπεσθαι ἐσκέψατο. βασιλεὺς δὲ αὐτὸν τῆς ἀναιδεΐας ἐκπλαγείς, τοιαύτην ἐποιεῖτε τὴν ἀπολογίαν πρὸς τοὺς λόγους. „τὸ μὲν ὄρκους, ὃ παρα-

7. καταψηφισομένην P. 22. ἐποιήσατο M.

nondum aperte bellum capessens imperatoremque aliquo officio sibi obligare volens, quandoquidem insidiae, quibus illum perdere moliebatur, non processerant, Bozicen et Stephanum duces, poenas improbitatis, quod nimirum se nesciente cum amico suo bellum gereret, luituros ad eum transmisit, permittens, ut quam liberet supplicii sententiam in eos pronuntiaret: non enim posse, nisi iustam pronuntiare. Quibus imperator scelus exprobrans, quod nefaria et Cralis erga se amicitia indigna perpetrasset, veniam dedit atque ita laudabili facto missos fecit. Apocauchus magnus dux, ubi pugna frustratus est et Berrhocam imperatorem infestus sequi non potuit, Cralem multa munera partim dando, partim pollicendo adversus eum irritare, iam sua sponte eo incitatum, studuit: cum interim Synadenum quemdam nomine ad imperatorem legaret tremendoque sacramento confirmaret, nullum se eius odium concepisso, nec ferre illi perniciem, nec velle istuc, nec ullo modo quaerere, sed quodam impetu atque aestu rerum simul se ad hoc bellum abreptum esse. Quia vero nunc is status sit, cupere nosse, quid de se ipse constituat aut quo se convertere decreverit. Imperator hominis impudentiam obstupescens, sic respondit. Iuramentis, praefecte cubiculi, velle fidem facere in re qualibet, non

κοιμώμενα, πείθειν περὶ πράγματος ὄπουσῶν, οὐ τοῦ παρόντος A.C. 1343
 καιροῦ. ἦν γὰρ ποτε χρόνος, ὅτ' ἐγὼ πολλὴν περὶ σὲ τὴν
 εὐμένειαν ἐπιδεικνύμενος, καὶ μὴ μόνον τοῖς δι' ὄρκων γινο-
 μένοις λόγοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς χωρὶς τούτων θαυρῶν, ἐλάν-
 5 θανον ἀκονῶν κατ' ἔμμαντοῦ καὶ ῥοπήν μεγάλην προστιθεῖς C
 τῷ μέλλοντι τῇ δυνάμει χρῆσθαι κατὰ τοῦ πολλὰ εὐρηγετη-
 κότος· καίτοι γε καὶ κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς οὐχ ἄπαξ,
 ἀλλὰ καὶ δις καὶ τρίς ἐπιορκῶν ἐύλως καὶ δευρὰ συσκευαζό-
 10 μενος κατὰ τοῦ καὶ βλέμματι μόνῳ δυναμένον τῆς μοχθη-
 ορίας κολάζεσθαι ἄξιός. ἐξ ὅτου δὲ καιροῦ τυχῶν ἐπιτηδεῖον,
 καὶ πάντα καὶ θεοῦ φόβον καὶ ἀνθρωπίνην ἀπέρριψας αἰδῶ
 καὶ πολλὰς πλασάμενος διαβολὰς, τὸν πόλεμον τουτοῖ κει-
 15 θηκας τὸν πολλῶν αἴτιον κακῶν νῦν τε ἄχρι γεγενημένον καὶ
 ἔτι πλειόνων ἐσόμενον καὶ δεινότερον, ὡς ὄρω, οὐκ ἔστιν
 15 ὅτι κέρησαι μῦλλον, ἢ ψεύδει καὶ ἐπιορκίαις, αἷς καὶ τῶν
 συνειωτέρων ἐξηπάτησας πολλοὺς καὶ σοὶ παρέπεισας προσ-
 ἔχειν τῆς ἀληθείας ἀποστάντας, οὓς καλῶς ποιῶν τῆς τε D
 σοὶ προσούσης πονηρίας καὶ τῆς ἐκείνοις ἀβελτηρίας ἀξιώτατα
 ἤμειψω. ὅτι δὲ οὐτε πρὸς ἀπέχθειαν ἐμοί, οὐτε πρὸς τὸ
 20 σακαῶς παθεῖν ἢ καὶ ἀποθανεῖν, εἰ οἶοντε, πάντα καὶ δια-
 νοῆ καὶ πράττεις, οὐκ οἶδα εἴτ' αὐτὸς εἰς τοσοῦτον ἀναισθη-
 σίας ἦκεις, ὡς μετὰ τοσαύτας ἐναργεῖς τῶν πραγμάτων ἀπο-
 δεῖξις, δι' ὧν ἐμοί πολεμιώτατος ἐφάνης, οἶεσθαι καὶ μέ-

est hulus temporis. Fuit, quando ego tui cupidissimus, sermoni-
 bus tuis tam iniurati, quam iurati fidens, gladium in memet im-
 prudens exacui, magnoque illi adiumento ac praesidio fui, qui
 aliquando potentia sua contra optime de se meritum abusus erat.
 Quamquam et iam tum non semel, sed bis ter pelerasse et pericula
 ei architectari deprehensus es, qui solo aspectu nequitiam tuam
 digne ulcisci potuisset. Ex quo autem tempus nactus opportunum,
 omnino et Dei timorem et hominum reverentiam abiecasti, multique
 e mentitis in me criminibus hoc bellum commovisti, unde hac-
 tenus tot calamitates exstiterunt et plures graviioresque, ut video,
 existent, non est quod tam frequenter, quam mendacium atque
 pericuriū usurpaveris: quibus prudentiores etiam in errorem in-
 duxisti multos et persuasione falsa delusisti, ut deserta veritate
 tibi auscultarent: quibus, ut et tua perversitate et illorum vecordia
 dignissimum fuit, bonam profecto mercedem tribuisti. Iam quod
 dicis, non odio in me aliquo, nec ut male sit mihi, aut ut vitam,
 si possit, amittam, te omnia cogitare et facere, nescio num tanto
 stupore oppressus sis, ut post tot tamque evidētia argumenta,
 quibus mihi hostis deterrimus apparuisti, te moderatum quemdam
 hominem ac mitem existimes, an ita veteratorie egisse et sic homi-
 num oculos fascinasse, ut tam multa et tam insignia scelera tua

A. C. 1243 τριός τις εἶναι καὶ ἐπεικῆς, εἴτε τοσαύτη νομίσεις κεχοῆ-
σθαι πονηρία καὶ ὀφθαλμῶν ἀπάταις καὶ φενακισμοῖς, ὡς
πάντας οἶσθαι λανθάνειν τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα κακουρ-
γῶν. περὶ μὲν δὴ τῶν τοιούτων ἔστι δικαστήριον ἕτερον
P. 552 καὶ κριτῆς ἀδέκαστος καὶ φοβερός καὶ μάρτυρες ἄγγελοι, 5
V. 443 πάντα τὰ κραττόμενα ἀνθρώποις εἰδότες φανερώς, καὶ μω-
ρίοις τοίχοις ἢ παραπετάσμοισιν ἢ ζόφῳ σκοτεινῷ ἢ βαθεῖα
περικαλύπτωνται ὁμίχλῃ, ἐφ' ὧν ὑπὲρ τῶν πρὸς ἀλλήλους
δικασόμεθα ἀδικημάτων. ἐκεῖνο δέ μοι τῆς θουμαστῆς σου
στρατηγίας ἔπεισι γελᾶν, ὅτι πάντας καὶ τοὺς πάλαι βεβοη-10
μένους ἐπὶ στρατηγίαις παριῶν καινὴν τινα καὶ θουμασίαν
καὶ σοὶ προσήκουσαν ἐπίνοιαν ἐξεῦρες, δι' ἧς σοι τῶν πολε-
μίων ὀλίγα πονήσαντι κρατεῖν ἐξέσται, ἣν εἰ Σκηπίων Ἀφρι-
κανὸς καὶ Πομπηῖος ὁ μᾶγνος καὶ Σύλλας καὶ εἴ τις ἄλλος
ὑμνεῖται στρατηγὸς ἤδεσαν Ῥωμαίων, οὐκ ἂν ἐκόπτοντο το-15
V σαῦτα καὶ πολλοὺς ὑπέμενον πόρους καὶ κινδύνους, ἔθνη με-
γάλα καὶ πολυάνθρωπα καταδουλούμενοι. εἰ γὰρ ἐξέσται
σοι τὴν διάνοιαν τῶν πολεμίων ἕξ αὐτῶν καταμανθάνειν, αὐ-
τός τε ἀήττητος μέχρι παντός διαμενεῖς καὶ τὴν Ῥωμαίων
βασίλειαν οὐκ ἐν πολλῷ τῷ χρόνῳ μεγάλην τινα καὶ θουμα-20
σίαν ἀποδείξεις, ὥσπερ δὴ καὶ ποιεῖς. ἔδει μὲν οὖν πρὸς
τοσαύτην ἄνοιαν μηδένα ποιεῖσθαι λόγον. ἐγὼ δέ σοι τὴν
ἄρχαίαν τάξιν τηρῶν καὶ χαριζόμενος ἐν πᾶσιν, εἰ μέλλοιμι
καὶ αὐτῆς τῆς εὐεργεσίας ἀμοιβὰς ταῦς πρότερον ὁμοίας δέ-

11. περιῶν P. 21. δῆτα M.

omnes latere credas. Verum pro istis aliud tribunal nos mandat
et iudex integerrimus ac terribilis, et testes angeli, omnia mortalium
facta perspicientes, etsi mille parietibus aut peripetasmatis aut cali-
gine tenebrosa aut densa nebula circumtegantur: coram quibus de
mutuis delictis et offensis iudicium subibimus. In arte vero tua
imperatoria sane admirabili illud ridiculum, quod praeteritis uni-
versis etiam olim fama notissimis belli ducibus, novam quandam et
eximiam tibi que convenientem rationem commentus es, qua parte
labore victoriam de hostibus referas, quam si cognovissent Scipio
Africanus, Pompeius magnus, Sulla et qui praeterea e ducibus
Romanis praedicantur, non adeo semet defatigassent, nec in magnis
ac populosis gentibus subigendis tot et tam periculosos labores
exantlassent. Si enim hostium sensa ex ipsis licebit tibi percipere:
et tu invictus semper eris, et Romani imperii terminos ac maiesta-
tem brevi tempore admirabiliter proferes augebisque, quemadmodum
et nunc facis videlicet. Oportebat igitur ad istanc stultitiam tuam
nec verbum respondere. Ego tamen pristinum tibi locum servans
et gratificans in omnibus, si rursum pro beneficio pares prioribus

χεσθαι, τὴν ἐμὴν διάνοιαν ποιήσω φανεράν. ἐγὼ νομίζω Α.С. 1343
οὐδὲν εἶναι σοι σπουδαιότερον καὶ λόγου ἀξιώτερον πολ- C
λοῦ, ἢ τοῦ πρὸς ἐμὲ πολέμου. τριῶν δὲ ὄντων, οἷς ἄν
τις ἐπιχειρήσειε, τούτων οὐδὲν οἶομαι σοὶ λυσιτελεῖν. ἢ
5 γὰρ εἰς Βυζάντιον ἀνάγκη ἀναστρέφειν, ἢ μένειν ἐν Θεσ-
σαλονίκη, ἢ ἤκειν πρὸς ἐμὲ μαχόμενον. τοῦ μὲν οὖν το-
σαῦτα χρήματα ἀναλωκότα καὶ πολλὰ φυσησάντα καὶ νεανι-
ευσάμενον καὶ τὴν Ῥωμαίων πᾶσαν ἡγεμονίαν συγκυκῆσαν-
τα κατὰ τοσοῦτον ἐγγὺς ἐλθεῖν τῶν πολεμίων, ἔπειτα ὡς-
10 περ ἐπιλαθόμενον τῶν κόμπων τῶν προτέρων, κεναῖς ἐπα-
νέρχεσθαι χερσὶ, μηδὲ θεῶν γοῦν τῶν πολεμίων ὑπομεί-
ναντα, καὶ ταῦτα στρατιὰν ἄγοντα πολλὴν καὶ ἀγαθὴν καὶ D
τῶν πολεμίων πολλαπλασίω, οὐδὲν ἄν εἶη καταγελαστό-
τερον, οὐδὲ μᾶλλον ἀδοξίαν οὐ Ῥωμαίοις οἶσον, (ἐκεῖνοι
15 γὰρ αἰεὶ γενναῖοι πρὸς τὰς μάχας καὶ τόλμης καὶ εὐψυ-
χίας οὐδὲν ἐλλείποντες,) ἀλλὰ σοὶ τῷ στρατηγῷ. καὶ πάν-
τες εὐθὺς τὸ Χαβρίου τοῦ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοῦ ἐρουῖ-
σιν, ὡς φοβερώτερόν ἐστιν ἐλάφων στρατόπεδον ἡγουμένου
λέοντος, ἢ λέοντων ἡγουμένου ἐλάφου. εἰ δὲ μένειν ἐν
20 Θεσσαλονίκη διανοήσῃ, πρῶτον μὲν τὸ κέρδος οὐχ ὄρω τῆς
διατριβῆς. ἔπειτα μεγάλων ἀναλωμάτων χρεῖα πρὸς τοσαύ- P. 553
την στρατιάν, καὶ ταῦτα ναυτικὴν, ἣν ἐκ τῶν δημοσίων τρέ-
φασθαι ἀνάγκη. καὶ τῆς ἡπειρώτιδος δὲ στρατιᾶς τοὺς ἐκ
Βυζαντίου καὶ τῆς ἄλλης Θράκης τρέφειν δεήσει μισθοφό-
21. χρεῖας P.

gratias expectare debeo, cogitationes meas te non celabo. Equidem bello contra me nihil abs te studiosius expeti, nihil tanti abs te fieri opinor. Cum autem tria sint, quae facias, eorum nullum rationibus tuis conducere statuo. Aut enim Byzantium reverti necessum est, aut manere Thessalonicae, aut mecum armis decertare. Eum igitur, qui tantam pecuniae vim impenderit, qui tanta inflatus superbia tam iuveniliter exsultarit, qui totum Romanum imperium permiscuerit atque confuderit, tam prope ad hostes accessisse: deinde prioris iactantiae velut oblitum, vacuis manibus recessisse, nec ad aspectum saltem hostium pertulisse, idque ducentem exercitum frequentem ac bellicosum et hostili multo numerosiorem, nihil hoc magis ridendum, neque aliud nomine Romanorum tam ignominiosum fieri potest: quorum semper fuit ad pugnandum generosus, imperterritus et excelsus animus. Verum tibi tam egregio duci omnes statim illud Chabriae, Atheniensium imperatoris, occinent, formidabiliorem esse cervorum exercitum duce Leone, quam leonum ceruo duce. Sin apud Thessalicam residere praeoptabis, primum quidem quid ex ista commoratione lucrifacias, non intelligo. Accedit impensarum ingentium ad tantam multitudinem eamque navalem

- A. C. 1343 ρους τε οὐκ ὀλίγους ὄντας καὶ τοὺς ἄλλους, ἂν τῶν οἰκίῳ
 ἔξω χρόνον διατριβῶσι πολὺν· ἢ κατεξαναστήσονται σου, ὡς
 ἔκοιτι βουλομένου διαφθεῖρειν, ἢ τὰ γε δεύτερα, ἂν μέτρια
 δοκιμάζωσι ποιεῖν, οἰγήσονται ἀπολιπόντες, βαλάντια κενὰ
 ἐπιδεικνύντες καὶ τὴν ἀπορίαν προβαλλόμενοι. οὐ μὴν δὲ, 5
 ἀλλὰ καὶ οἱ ἐκ Μακεδονίας καὶ Θεσσαλονίκης πάντες χρή-
 ματα αἰτήσουσι καὶ ἄλλας δωρεάς, ἃς δίκαιον παρέχειν τὸν
 τὴν Ῥωμαίων ἄγοντα ἡγεμονίαν. πρὸς τούτοις δὲ καὶ πρὸς
 Β Κράλην πολλῶν δεήσει δώρων καὶ χρημάτων, ὥστε πείθειν
 πόλεμον αἰρεσθαι ἔμοι. οὐ γὰρ ἀρκέσουσιν αἱ πόλεις, ἃς ἰο
 προήση. ἂ πάντα οἶομαι συνορῶντα, εἰ μὴ παντάπασιν ἔξω
 καθέστηκες φρενῶν, οὐκ ἂν ἐλέσθαι τὴν ἐπιπλεῖον ἐν Θεσ-
 σαλονίκη διατριβὴν, καὶ ταῦτα μηδὲν μέγα μέλλοντα κατορ-
 θοῦν. λείπεται δὴ τὸ τρίτον, παρασκευασάμενον ἦκειν ἐκ
 V. 444 ἔμδ, ὡς περὶ τῶν ὄλων διακινδυνεύουσα. τούτο δ' εὐχῆσι 15
 ἔργον εἶη ἂν ἔμοι καὶ μάλιστα καθ' ἡδονὴν, εἰ μόνον περὶ
 Βεῤῥοίαν τρεῖς ἡμέρας διατρίψεις, ἄχρις ἂν παρασκευασά-
 μενος καὶ αὐτὸς ἀπαντήσω πρὸς τὴν μάχην. εἰ γὰρ μετὰ
 ταύτης τὰς ἡμέρας οὐ μαχέσομαι ἐλθὼν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον
 C τὸ σὸν, αἰσχύνης ἄξιός ἂν εἶην, ὃ πάσης ἄλλης ἔμοι βαρύτερο
 ρον ζημία. μόνον δέομαί σου στρατηγεῖν αὐτὸν ἐπὶ τὸν πό-
 λεμον καὶ μὴ ἄλλους ὠθήσαντα πρὸς τοὺς κινδύνους, αὐτῶν
 ἔξω καθῆσθαι τῶν ἀγῶνων θεατὴν, ὥσπερ οἱ τοὺς γυμνικοῦς

alendam necessitas, quam de publico ali oportebit. Item e Byzantio et reliqua Thracia, continentis inquam militibus mercenariis per multis, nec non aliis, si diutius a sedibus suis abfuerint, de victa providendum erit: alioqui adversum te, ut eos perdere volentem, insurgent, aut certe si mitius egerint, deserto te abibunt, sacculos inanes ostentantes et egestatem prae se ferentes. Nec istuc solum: sed insuper Macedones et Thessalonicenses singuli stipendia et donativa flagitabunt, quae in militem distribuere Romani principatus gubernatorem aequum est. Ad Cralem insuper contra me concitandum multis muneribus et pecuniis indigebis: haud enim oppida, quae illi dabis, sufficient. Haec omnia te intelligentem (nisi prorsus deliras) Thessalonicae, cum praesertim egregium nihil feliciter gesturus sis, diutius mansurum non credo. Superest proinde tertium, ut instructus contra me venias, iacta alea pro summa rerum mecum dimicaturus. Quo quid mihi optatius iucundiusque acciderit? si tantummodo iuxta Berrhoeam triduo substitueris, donec et ipse comparatus ad conflictum occurram. Nam si post diem tertium castra tua procliabundus non invasero, dedecus admisisse merito iudicabor: quod quidem mihi quovis detrimento intolerabilius est: tantum, quod te oratum volo, tu ipse ducem te ad pugnam praebes, non alios discrimini exponens, ipse extra certamen, ut qui

ἀγῶνας διακιδέντες. σοὶ μὲν οὖν οὕτω πανταχόθεν περιέστη· Δ. C. 1343
 καὶ τὰ πράγματα στενὰ καὶ συμβέβηκέ σοι τὸ τοῦ μύθου.
 Ἰξευτῆ γὰρ φασὶ τινα στρουθίου κεκρατήκоти, φωνῆ χρησά-
 μενον τὸ στρουθίον ἀνθρωπίνῃ, προσεπιπῆν, ὡς ἄρα πέφρωται
 5 αὐτῷ, δῆσαντι μὲν καὶ κατέχοντι, τὸν παῖδα ἀποθνήσκειν,
 ἀπολελυκῶτι δὲ, τὴν γυναῖκα, ἀβουλίᾳ δὲ τῆς μεγίστης χρησα-
 μένῃ καὶ κτείναντι, αὐτὸν αὐτίκα ἀποθνήσκειν. τὸν Ἰξευτὴν
 δὲ τὴν πανταχόθεν ἀπορίαν συνωδόντα, μέγα ἀνοιμῶσαι καὶ
 τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπαράσασθαι, ἐν ἧ τὸ στρουθίον εἶλεν, D
 10 ὡς μεγάλων αἰτίων αὐτῷ συμφορῶν γεγεννημένην. τοῦτο δ'
 οἶμαι τὸν συντεθεικῶτα τὸν μῦθον διὰ τούτου βούλεσθαι
 δηλοῦν, ὡς πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ μείζουσιν ἢ καθ'
 ἑαυτοὺς πράγμασιν ἐπιχειρεῖν, ἀκουστοῖς καὶ μεγάλαις περι-
 πίπτουσιν ἀνάγκαις· αἱ καὶ σοὶ μάλιστα συνέβησαν ἐκ τοῦ
 15 ἱστοίουτου. ἐμοὶ δὲ τούναντίον ἅπαν πάντα εὐπορα κατέστη-
 κεν. ἂν τε γὰρ πρὸς Βυζάντιον ἐπανήης, σοῦ κατοπιν καὶ
 αὐτὸς ἐπ' ἐκεῖνο βαδιοῦμαι· ἂν τε μένης ἐν Θεσσαλονίκη,
 οὐδεμία τις ἐμοίγε ἔσεται βλάβη ἢ ἀπορία, τῆς ἐμοὶ συν-
 ούσης στρατιᾶς ἐν οἰκίαις διαγούσης καὶ τρεφεμένης ἐκ τῶν
 20 προσόδων, ὡς ἐτησίους ἔχουσιν. εἰ δὲ καὶ εἰς χεῖρας ἐμοῖ P. 554
 ἵεναι σοὶ φίλον, κάμοι φίλτερον οὐδὲν ἔσται, οὐδὲ μᾶλλον αἰ-
 ρετὸν, μόνον εἰ αὐτὸς στρατηγείης πρὸς τὸν πόλεμον. σὺ μὲν
 οὖν ὅ,τι διανοοῦμαι πράττειν ἤρου περὶ ἐμαυτοῦ· ἐγὼ δὲ
 σοι καὶ ἂ σὲ δίκαιον ποιεῖν προσέθηκα, μᾶλλον δὲ ἀναγκαῖον.

8. τὴν om. P.

16. γὰρ om. P.

18. ἡ M.

Indos gymnicos instituunt, otiosus spectator sedeas. Tu itaque hunc in modum undique urgeris ac premeris, et quod est in fabella, tibi usu venit. Aiunt enim, passerem captum aucupi dixisse, in fati illi esse, si se ligatum retineret, mori filium, si liberum dimitteret, interire uxorem, si per summam temeritatem se occideret, ipsum continuo morte exstingui. Aucupem ex omni parte difficultatem intuentem, altum dedisse gemitum et execratum diem illum, quo passerem cepisset: quippe qui singulares sibi calamitates apportasset. Hoc autem puto auctorem huius apologi docere voluisse, multos mortales maiora viribus suis audentes, per imprudentiam ad inevitabiles necessitates redigi: quod tibi similiter e simili vitio contigit. Mihi vero contra plane omnia haec facilia et expedita sunt. Sive enim Byzantium redis, te eodem sequar: sive Thessalonicae manes, nullum inde damnum faciam ex inopia, cum milites mei domi degentes de annuis suis redditibus vivant. Quodsi ad manus mecum venire libet, nihil hoc mihi gratius aut expetendum magis: modo tu ipse dux simul venias. Tu ergo quid me facere meditarer, interrogabas: ego vero quae te facere iustum, immo necessarium est, (praeter haec enim nihil aliud licebit facere,)

A.C. 1343 τούτων γὰρ χωρὶς οὐδὲν ἕτερον ἄξιόταται πράττειν." τοιαῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν ἐρώτησιν ἐκείνου ἀπεκρίνατο.

B ζ. Δούξ δὲ ὁ μέγας ἐπεὶ πύθοιτο παρὰ Συναδηνῶν τὰ εἰρημένα, ἐδυσχέρανε μὲν ἐπιπολῶν, τὴν ἀπορίαν ἦδη καὶ αὐτὸς τὴν πανταχόθεν συνορῶν· ὅμως τῶν περὶ αὐτὸς τοὺς μάλιστα ἐν λόγῳ συναγαγῶν καὶ πάντα ἔκφορα θέμενος, ὅσα ὁ βασιλεὺς διαλεχθεῖη, ἐπέτρεπεν ἕκαστον ὅτι ἂν δοκῆ συνοίσειν λέγειν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι, καὶ πρὶν Καντακουζηνόν, ἔφασαν, τοιαῦτα εἰρηκέναι, αὐτοὺς πρὸς ἄλλήλους περὶ ὧν πράττειν δεόν νυνὶ βουλευομένους, πρὸς τὴν

C ἴσην ἀπορίαν πανταχόθεν ἄγεσθαι. πολλῶν γὰρ ἀναλωμάτων χρεία πρὸς τσαυτὴν στρατιὰν καὶ οὕτω πολυδάπανον, εἰ μέλλοιμεν ἐνταῦθα διακαρτερεῖν· πρὸς ἃ οὐκ ἐξαρκέσειν τὰ

V. 445 κοινὰ ἡμῶν χρήματα οἰόμεθα. Μονομάχος δὲ ὁ μέγας κωροσταυῖλος, συνέσει τε τῶν ἄλλων ὑπερέχων καὶ πρὸς στρατηγίας οὐδενὸς λειπόμενος τῶν τότε, καὶ διὰ ταῦτα καὶ παρὰ βασιλέως Ἀνδρονίκου πολλῆς ἀπολαύων εὐμενείας καὶ πόλεων διοικήσεις καὶ στρατοπέδων ἡγεμονίας πιστευόμενος αἰεὶ, „τὸ κολακείαις" εἶπε „καὶ ἀπάταις χρῆσθαι καὶ ἕτερα μὲν φρονεῖν περὶ τῶν πραγμάτων, ἄλλα δὲ λέγειν, χαρίζομενον τοῖς ἄρχουσι, οὐ μόνον ἀγεννῶν καὶ ἀνελευθέρων εἶναι νερόμικτα ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τοῖς πράγμασι τὰ ἔσχατα

D λυμαίνεσθαι. πολλοὶ γοῦν Ῥωμαίων καὶ βασιλεῖς καὶ στρα-

10. πράττει P. 19. τῷ P.

tibi explicavi. Haec imperator ad Apocauchi interrogationem respondit.

60. Haec ut Synadeno referente magnus dux audivit, periniquae tulit, videns ipsemet, quibus undique laqueis ac periculis cinctus esset. Nihilominus honestissimis comitum suorum convocatis et imperatoris responso exposito, unumquemque quid expedire arbitraretur, edissere iussit. Tum alii affirmare, etiam antequam Cantacuzenus ista diceret, inter se quid nunc agendum foret, quaesivisse et aequae in re tam perplexa consilium reperire nullum potuisse. Tantas quippe copias, si hic perduret, sine magno sumptu alii non posse: nec iis alendis ex aerario pecuniarum satis suppeditaturum. At Monomachus, magnus contostaulus, prudentia ceteris antecellens et illius memoriae ducum nulli postponendus, atque idcirco imperatori Andronico eximie carus, cuique urbes semper et exercitus committebantur, Assentari, inquit, et in fraudem impellers et aliud conditum in pectore, aliud in lingua promptum habere, gratiam principum aucupantem, non solum hominum parum ingenue ac liberalium, sed rebus etiam ipsis perniciosissimum esse duco. Qui morbus complures Romanorum imperatores ac duces multis nec levibus malis implicuit: unde cum iis, quos in ditione

τηγοὶ πολλοῖς καὶ μεγάλοις συνεσχέθησαν δεινοὶ διὰ τὴν A.C. 1343
 νόσον ταύτην καὶ τῷ ὑπηκόῳ προσδιέφθειραν καὶ ἑαυτούς. D
 ὅτε τοίνυν οὕτω δεινὴ ἦ ἐκ τῆς κολακείας βλάβη, ὅτε
 αὐτὴν καὶ ἡμᾶς ἀποθεμένους, ἄνευ τινὸς περικαλύμματος,
 5 ἅσπισί τε αὐτοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν Ῥωμαίοις οἰόμεθα
 συμφέρειν λέγειν. εἰ δέ τις ἐκ τῶν λόγων ἔψεται ἀνία,
 οὐδὲ χρὴ τοὺς λόγους προσλογίζεσθαι, οὐδὲ τῇ γνώμῃ τοῦ εἰ-
 πόντος, ἀλλ' αὐτῇ τῇ φύσει τῶν πραγμάτων. οὐ γὰρ τὰ
 πράγματα πέφυκε γίνεσθαι οἰοίεω οἱ λόγοι, ἀλλὰ τῇ τῶν P.555
 10 πραγμάτων φύσει ἐξ ἀνάγκης καὶ οἱ λόγοι συνεξομοιοῦνται.
 εἰ γὰρ ἐξῆν, πρὸς ἡδονὴν τῶν λόγων γινομένων, καὶ τὰ
 πράγματα συμμεταβάλλεσθαι, οὐδὲν ἂν ἦν ἀνοητότερον τοῦ
 μὴ τοῦτον τὸν τρόπον αἰρουμένου συμβουλευεῖν. νυνὶ δὲ,
 ὡς ὕμῳ μιν, οὐ μικρὰ τις ἡ ζημία ταύτης τῆς ἡδονῆς, ἀλλὰ
 15 θάνατος τῶν ἐλομένων. τοῦ πολέμου τοίνυν τοῦ ἐμφυλίου
 τούτου κεκινημένου, δύναμιν μεγάλην περιβεβλημένος ὁ Καρ-
 τακουζηνὸς ἐνθάδε ἤκεν εὐθὺς ἐξαρχῆς, πρὸς ἣν οὐδὲ ἀν-
 τιβλέπειν σύμπαντες ἡδυνήθημεν ἡμεῖς. ἐν Γυναικοκιάστρω
 δὲ τῆς περὶ αὐτὸν συμβύσεως ἀποστασίας καὶ τοιαύτης περι-
 20 σχούσης κακοπραγίας, οἷα καὶ τὸν μάλιστα καρτερικώτατον B
 ἔθορῦβησεν ἂν δικαίως, ἐκεῖνος οὐκ ἀπέειπε πρὸς τὴν συμ-
 φορὰν οὐδὲ ἐνέδωκεν, ἀλλ' ἅμα ταῖς περιλειφθεῖσιν ἀπεχώ-
 ρει πρὸς Τριβαλοὺς συντεταγμένος, ὥσπερ μηδενὸς καινοῦ
 γεγενημένου, ἡμῶν μάλιστα ἐπικειμένων καὶ θορυβούντων
 25 μετὰ τὴν τσσαύτην ταραχὴν καὶ τοῦ περὶ αὐτὸν στρατοπέ-

21. ἐθορῦβησαν P.

ac potestate habebant, se ipsos quoque perdidierunt. Quoniam
 igitur tam noxia est assentatio, oportet et nos, illa ommissa, citra
 velamentum quae nobis aliisque Romanis omnibus conducere puta-
 mus, in medium proferre: et si dicta nostra duriora minusque
 iucunda fuerint, non dictis id, neque voluntati dicentis, sed ipsi
 rerum conditioni adscribere: non etenim rerum natura sermonem,
 sed naturam rerum sermo necessario imitatur. Nam si ad volupta-
 tem orationis etiam res immutare et accommodare liceret, nihil
 esset insipientius, quam nolle hac ratione consulere. Atqui vide-
 mus, qui se hac suavitate passi sunt deliniri, eam non quavis
 poena, sed ipso interitu expiare. Bello igitur hoc civili exorto,
 Cantacuzenus cum non mediocri potentia huc statim a principio
 veniebat, quam omnes nos nec intueri sustinebamus. Gynaecoca-
 stri autem cum a suis desertus, tali aerumna fatigaretur, quae
 etiam longe patientissimum de gradu merito deieciisset, ille infractus
 et immutabilis cum reliquiis in Triballos ordinato agmine disces-
 sit; perinde ac si nihil novi accidisset, nobis post tantam pertur-

Cantacuzenus II.

A.C. 1343 δου τὴν διχοστασίαν. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο ἐν Τριβαλοῖς, οὗτα πάντας ἐξήρτησεν ἑαυτοῦ καὶ τοσαύτην ἐπεδείξαντο τὴν εὐνοίαν οἱ δυνατοὶ τῶν Τριβαλῶν, ὡς δοκεῖν οὐκ ἔπλην εἶναι καὶ συμφοραῖς χρῆσάμενον πρὸς αὐτοὺς καταφυγεῖν, ἀλλ' ἐκ πατρῷου κλήρου τὴν ἀρχὴν αὐτῷ προσήκειν ἐκείνων, 5
 C καὶ πάντες ὡς δεσπότη προσεῖχον καὶ πάντα ἔπραττον ὑπὲρ αὐτοῦ. δῆλον δέ· καὶ γὰρ ἡμῶν πρεσβείαν καὶ ἄπαξ καὶ δις πρὸς αὐτοὺς πεποιημένων καὶ πολλῶν παραχωρούντων πόλεων ὑπὲρ τοῦ τοῦτον διαφθείρειν, οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' ὥσπερ ἐκ συνθήματος κοινοῦ τὴν ἐκείνου σωτηρίαν τοῦ τῆν 10 σφετέραν αὖξιν ἀρχὴν προείλοντο. νυνὶ τε ὀλίγω πρότερον, ἐπεὶ Βεῤῥόιοιται εἰσεδέξαντο, οὕτως ἠύξητο ἐν χρόνῳ βραχεῖ, ὥστ' εἰ μὴ σὺ ἐπικαιρότατα ἐγένου πρὸς ἡμᾶς καὶ τὴν φορὰν ἀνέστειλας τῆς εὐτυχίας, πολλῶν ἂν ἦν κύριος πίστεων ἄχρι νῦν. αἱ γὰρ κατὰ τὴν ἐσπέραν πᾶσαι μάλιστα αὐτῶν 15 προσέχουσι, καὶ νῦν μὲν Θετταλία τέ ἐστιν αὐτῷ ὑπήκοος καὶ αἱ περὶ Βεῤῥόϊαν πολίχαι καὶ τὰ φρούρια. ἂν δ' αὐτὸς Δύπ' ἀνάγκης ἀναχωρήσῃς, (μένειν γὰρ ἡ δαπάνη οὐκ ἔασαι ἐπιπλεστόν,) Ἀκαρνανία ῥᾶστα προσχωρήσει καὶ ἡ ἄλλη ἧπειρος. πάλαι γὰρ προσδέχονταί αὐτοῦ τὴν ἄφιξιν, καὶ 20
 V. 446 πολλὴν αἱ περὶ αὐτὸν ἐνδείκνυνται τὴν εὐνοίαν, ὥσπερ οἶδα σαφῶς αὐτὸς πολὺν παρ' ἐκείνοις διατρίψας χρόνον. εἴτε μὲν οὖν ἐκείνῳ προσχωρήσαιεν καὶ μὴ Τριβαλοῖς, (δυοῖν γὰρ θάτερον ἀνάγκη,) καὶ ὑπ' ἐκείνῳ μὲν γεγεννημένοι ὑπὸ τῆς

bationem et secessionem militum a tergo enixe instantibus ac tumultuantibus. Iam vero apud Triballos sic omnes sibi devinxit tantaque benevolentia principes eum coluerunt, ut non peregrinos et calamitosus ad eos confugisse, sed principatus illi tamquam po-
 terna hereditas deberi videretur, omnesque ut ipsi despotae obtemperarent et eius causa nihil non facerent. Quod vel inde patet. Nam cum nos legatos eo semel iterumque misissemus mal-
 tisque oppidis cedere vellemus, si illum e medio sustulissent, peti-
 tionem repudiarunt et velut de compacto salutem eius principatus
 suo dilatando praetulerunt. Nuper a Berrhoeotis receptus, brevi
 tempore adeo crevit, ut, nisi tu opportunissime nobis affuisses car-
 sumque felicitatis eius repressisses, multarum urbium dominus usque
 hodie evasisset. Nam occidentales omnes et diligenter parent: et
 iam quoque Thessalia et circum Berrhoeam oppidula atque castella
 ei se subdiderunt. Quodsi tu coactus discesseris, (difficultas enim
 sumptuaria te diu admodum manere non sinet,) Acarnania et alia
 continens nullo labore accedent. Nam et pridem adventum illius
 miro in eum affectu exspectant, quod ipse diutius apud eos habi-
 tando certo comperi. Sive igitur in Cantacuzeni, non in Triballi
 fidem ac ditionem sese contulerint, (alterum enim horum oportebit.)

Ῥωμαίων ἀδῆς τελέσουσιν ἡγεμονίαν· ἂν δὲ Κρούλης αὐτὰς A.C. 1343 ὑποποιήσῃται, τῷ μεγίστῳ μέρει ἢ Ῥωμαίων ἀρχὴ ἐλάττωσται ἑαυτῆς. ὁμως εἰ καὶ τοῦτο γένοιτο, τὸ βέλτιστον δοκοῦν, ἀλυσιτελέστατον ἡμῖν φανεῖται. μέγας γὰρ ἤδη γεγενημένος καὶ πολλὴν ἐκείθεν ἄγων δύναμιν, οὐ μόνον Μακεδο-P. 556 νίας ἔσται ἄρχων ἐν ὀλίγῳ, ἀλλὰ δέδοικα, μὴ καὶ ἡμῖν ἐπέλθῃ φοβερός. πολλοὶ γὰρ τῶν δοκούντων εὐνῶν εἶναι βασιλίδι νῦν, ἐκείνῳ προσχωρήσουσι. στρατιᾶς τε γὰρ τὸ πλεῖστον καὶ οἱ ἄλλοι τῶν Ῥωμαίων ἄριστοι ἐκείνῳ μάλιστα 10 προσέχουσιν, ὥσπερ ἀγνοοῦμεν οὐδ' αὐτοί. ἃ προσήκειν αἰδοῦμαι σκοπεῖν καὶ μὴ περιμένειν τὴν ἀνάγκην, ἀλλὰ διαλέγεσθαι αὐτῷ περὶ εἰρήνης καὶ τὸν πόλεμον καταλύειν. νῦν μὲν γὰρ ἔτι τῶν πραγμάτων ἐπαμφοτεριζόντων καὶ ἀδήλου τοῦ μέλλοντος ὄντος ἑκατέρωις, πεισθήσεται φραδίως, καίτοι 15 καὶ πρότερον, ὡς ἀκούω, πρὸς τοῦτο καὶ οἰκοθεν κεινημένος. ἂν δὲ δυνάμιν τινα προσλάβῃται καὶ ἐν ἐλπίσι γένηται τοῦ πάντως περιέσεσθαι ἐν τῷ πολέμῳ, δέδοικα, μὴ ξητοῦν-B τες τότε τὴν εἰρήνην, ἀνήνυτα πονῶμεν καὶ σφίσι τε αὐτοῖς μεγάλων αἴτιοι κινδύνων καὶ τοῖς ἄλλοις φαινόμεθα Ῥωμαί- 20 οῖς. ἂν τε γὰρ ἡμῶν περιγένηται πάντων αὐτῷ προσχωρησάντων, πρὸς τῷ ἀισχυρῷ καὶ κίνδυνον οὐ τὸν τυχόντα ἔχει ἂν τε πρὸς τὸν πόλεμον ἀντίσχωμεν, μεγάλας ὑποστήσονται συμφορὰς αἱ πόλεις ὅφ' ἑκατέρων πολιορκούμεναι καὶ ἔξαν-

ioris illius factae, rursus in Romano imperio numerabuntur: sive Crales eas domuerit, partem maximam Romanus principatus se ipso minor erit. Attamen etiamsi istuc fiat, quod optimum apparet, gravissimo nostro incommodo fiet. Iam enim amplificata potentia, magnas inde copias ducens, non solum brevi Macedoniam tenebit, sed male formido, ne et nos horribiliter invadat. Complures enim, qui nunc in Augustam videntur propendere, ad illum deficient, cui exercitus paene totus et fortissimi quique Romanorum addictissimi sunt, quod nec nos latet. Quae perpendenda, et non exspectata necessitate, cum eo de pace agendum belloque finem imponendum sentio. Nunc siquidem rebus adhuc utroque versum inclinantibus et quid futurum sit, utrisque nescientibus, nullo negotio flectetur: quamquam et ante hoc tempus, ut accepi, suoque impulsu a pace non abhorruit. Quodsi virium accessione corroboratus, omnino bello se potiolem futurum speraverit, timeo, ne tunc pace desideranda frustra laboremus et cum nobismetipsis, tum Romanis ceteris cladem non mediocrem invexisse iudicemur. Seu enim nos vincat, id omnibus iam ad eum adiunctis praeter dedecus etiam non vulgare periculum habebit: seu armis resistamus, urbes ab utrisque obsessae graviter afflictae hantur, in servitutem redactae scilicet ultimisque cumulatæ miseriis: et Romanum imperium ipsum in se

A. C. 1343 δραποδιζόμεναι καὶ τὰ ἔσχατα ὑπομένουσαι, καὶ ἡ Ῥωμαίων ἀρχὴ αὐτῇ περιπεσεῖται καὶ διαφθαρήσεται ὑπ' ἀνονήτου φιλονεικίας. εἰ μὲν οὖν παρὰ βασιλίδος καὶ πατριάρχου καὶ τῶν ἄλλων, ὅσοι τῶν πραγμάτων ἄρχουσι, ἀντιέθυνον ἔχεις τὴν ἀρχὴν καὶ πρὸς τὰ φαινόμενα λυσιτελεῖς ἔξεστι βουλευέσθαι, πρεσβείαν ἤδη πρὸς ἐκεῖνον ποιῶ περὶ εἰρήνης καὶ μηδὲν σε θορυβεῖτω. βέλτιστά τε γὰρ ὁμοῦ καὶ λυσιτελέστατα καὶ βασιλίδι καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις κοινῇ βουλευσῆ. εἰ δὲ προσκρούειν ἐκείνοις οὐκ ἐθέλεις, τὴν περὶ τῆς εἰρήνης ἣν ἔχουσι γνώμην ἀγνοῶν, ἀλλ' ἐμοὶ δέομαι τριήρη μίαν παρασχεῖν, ὡς ἂν γενόμενος ἐν Βυζαντίῳ καὶ συμβουλευσας, ὅσα μοι δοκῶ βελτίω εἶναι, ὀλίγων εἰσὼ ἡμερῶν τὴν περὶ τῆς εἰρήνης ἐκείνων ψῆφον φέρων ἐκνήξω". Μονομάχος μὲν οὖν τοιαῦτα περὶ τῆς εἰρήνης διειλέχθη μετὰ πατριάρχου· ἦν γὰρ ἐκ τῶν τρόπων κλεί-¹⁵

Dστην παρὰ πᾶσι τὴν αἰδῶ καρπούμενος, καὶ οἱ μὲν ἄλλοι οἱ παρόντες εὖ μὲν ἔφασαν ἐκεῖνον βεβουλευσθαι, καὶ ἐπέθοντο· τὴν δὲ τοῦ δέχεσθαι ἢ μὴ τὴν εἰρήνην δύναμιν τῷ μεγάλῳ ἀνέτιθεσαν δουκί. ἐκεῖνος δὲ ἦθος μόνον τοῦ λόγου ἀποσειομένου δείξας καὶ, ποία τις ἂν εἰρήνη γένοιτο πρὸς Καντακουζηνόν; εἰπὼν, ἄλλο δὲ μηδὲν προσθεῖς, διέλυσε τὸν σύλλογον, μηδὲν πρὸς Μονομάχον μῆτε πρὸς εἰρήνην, μῆτε πρὸς ὕβριν φάμενος, ὥσπερ εἰώθει πρὸς τοὺς ἄλλους, εἴ τις περὶ τοιούτων ποιοῖτο λόγους πρὸς αὐτόν.

P. 557 ξα'. Πρὸς Κράλην δὲ πρεσβείας ποιούμενος συγχάσ-²⁵

corruet atque ab isto infrugifero dissidio pessum dabitur. Si itaque ab imperatrice, patriarcha et aliis, in quorum auctoritate tota est res publica, sic habes imperium, ut rationem non reposcaris et quae censeas utilla, liceat tibi statuere, legationem ad eum de pace securus mitte: nam et imperatrici et reliquis communiter nulla te melius utiliusque consulueris. Sin apud eos offendere non vis, quia quo animo ad pacem sint ignoras: at mihi, amabo, unam triremem indulge, ut, cum Byzantium excurrero et quod in rem sit persuasero, paucis diebus eorum calculum reportans, revertar. Monomachus ad hunc modum et cum libertate locutus est: erat enim propter morum integritatem venerationi omnibus. Et alii quidem consilium laudabant ibantque pedibus in eius sententiam: pacis autem complectendae aut aversandae arbitrium magno dari deferebant. Qui dumtaxat abutans (qui mos est orationem alicuius repellentiam) et nihil addens praeter haec verba, Et quae tandem pax cum Cantacuzeno? conventum solvit, nec quidquam iracundius aut contumeliosius in Monomachum iecit, ut in alios solebat, si quis super re huiusmodi mentionem apud se intulisset.

61. Ad Cralem autem oratores missitans ingentemque pecu-

ἔπειτα καὶ φανερῶς, χρήματα πολλὰ τὰ μὲν διδούς, τὰ δὲ A.C 1343
 ἐπαγγελλόμενος, πόλεμον ἄρασθαι πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν V. 447
 βασιλέα. καὶ πρῶτα μὲν πρέσβεις πέμψας εἰς Βεῤῥόϊαν, B
 ὁμήρους ἦτει τοὺς παῖδας τῶν ἀρίστων, πρόφασιν μὲν, ὡς
 5 σπουδαίων ὑπὲρ βασιλέως, μὴ παρ' ἐκείνων ἐπιβουλευθῆ,
 τῇ δ' ἄληθειᾷ, Βεῤῥοιώτας αὐτῷ ἐκπολεμῶσαι διανοηθεῖς, ὡς
 κακῶς περὶ αὐτῶν βουλευσαμένη καὶ τοὺς παῖδας ἰδίας ἔνεκα
 ὀφειλείας καταπροεμένη Τριβαλοῖς. βασιλέως δὲ πρὸς μὲν τοὺς
 ὁμήρους φανερῶς ἀπαγορεύσαντος, τῆς δὲ περὶ αὐτὸν εὐνοί-
 10 ας καὶ προνοίας ὠμολογηκότες χάριτας πολλὰς, θαρσύνει τε
 εἰπόντος, ὡς οὐδὲν αὐτῷ ἐκ Βεῤῥοιωτῶν ἀπαντήσῃ δυσχε-
 ρές, μὴ γνώμη σπουδαζόντων ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ πᾶσαν ἐνδει-
 κνυμένων εὐνοίαν, ἐκεῖνος ἐτρέπετο πρὸς δευτέραν πείραν C
 καὶ μετεκαλεῖτο βασιλέα πρὸς αὐτὸν, ὡς περὶ τινων ἀναγ-
 15 καίων βουλευσόμενον μάλιστα διατρίβοντα ἐγγύς. ἔφασκε
 γὰρ ἐκ Παιόνων τῆς ἀρχῆς νεώτερά τινα κεκινήσθαι, καὶ
 πολὺν αὐτῷ τὸν θόρυβον παρέχειν. δι' ἃ ᾤθη ἀναγκαῖον
 κοινῇ σχεψαμένους, (οὐδὲ γὰρ ἑτέρῳ μᾶλλον πεποιθέναι βασι-
 λέως διὰ τε τὴν προσοῦσαν εὐνοίαν καὶ τὴν περὶ τὰ τοιαῦτα
 20 οὐνεσιαν πολλὴν καὶ ἐμπειρίαν,) ἃ δοκεῖ λυσιτελεῖν ἐλέσθαι.
 βασιλέως δὲ οἱ φίλοι κρύφα τὴν ἐπιβουλήν ἐμήνουν, (ἐβου-
 λέυσαιτο γὰρ, εἰ δύναίτο συλλαμβάνειν,) καὶ παρήνουν φυ-
 λάττεσθαι ὡς δύσνον. βασιλεὺς δὲ, ἵνα μηδεμίαν πρόφασιν
 δοκῆ παρέχειν πρὸς τὸν πόλεμον, ἄγνοιαν ἀπάντων ὑπεκρί- D

niam partim dans, partim pollicens, cum ad bellum adversus Can-
 tacuzenum palam suscipiendum inflammat. Crales primum Ber-
 rhocam legatos mittens, filios optimatum obsides postulat, simu-
 lans, se curare sedulo, ne quid imperatori ab ipsis iusidiarum
 strueretur: cum re vera Berrhocotas ei inimicos et infestos reddere
 studeret, ut qui male de illis mereretur, quandoquidem eorundem
 filios ad privatam utilitatem suam Triballis tradi nihil pensi habe-
 ret. Imperatore obsides diserte recusante gratiasque de benevola
 sollicitudine sui amplas agente iubenteque confidere, nihil sibi a
 Berrhoeotis oriturum incommodi, quibus omnibus perinde carissi-
 mus esset, aliam instat viam. Imperatorem, velut de quibusdam
 magni momenti cum eo disquisiturus, ad se in propinquum accer-
 sit. Dicebat enim, Paeonas res novas molitos, inde se magnopere
 turbari. Quare necessarium duxisse, cum eo consultare: nemini
 enim plus fidere et propter eam qua ipsum prosequatur benevolen-
 tiam et propter eximiam in hoc genere prudentiam exercitationem-
 que videndi et eligendi, quod in talibus negotiis expedit. Cete-
 rum amici, clam detectis eius insidiis, (cogitaverat enim illum ca-
 pere, si posset,) ut pro malevolo homine caveret, admonebant.

- A C. 1343 γετο. πέμψας δὲ Μανουὴλ τὸν νεώτερον τῶν υἱῶν καὶ Ἄγγελον τὸν ἀνεψιὸν, ἐδήλου, ὡς αὐτὸς ἀδύνατος εἶη τὴν πόλιν ἄρτι προσχωρήσασαν καὶ οὐπω πρὸς τὴν αὐτοῦ εὐνοίαν βεβαίως ἠδρασμένην καταλείπειν, ἄλλως τε καὶ τῶν πολεμίων ἐπικειμένων καὶ προσδοκίμων ὄντων αὐτοῖς ἐπιστρατεύσειν. 5 τὸν υἱὸν δὲ πέμψεις καὶ τὸν ἀνεψιὸν, ἵνα δι' αὐτῶν πυθόμενος περὶ ὧν αὐτῷ δέοι συμβουλευεῖν, γνώμην ἐξεπέμψῃ τὴν μάλιστα αὐτῷ συνοίσουσαν. ὁ δ' ἐπεὶ βουλευέσθαι εἶχε περὶ οὐδενός, (σκήψεις γὰρ καὶ προφάσεις τὰ τοιαῦτα ἦσαν καὶ P. 558 τῆς ἐπιβουλῆς περικαλύμματα,) περὶ ἄλλων τινῶν αὐτοῖς 10 διαλεχθεῖς ἥκιστα συμβαινόντων οἷς ἡξίου πρότερον, οἰκადὲ ἀπέπεμπεν. ὕστερον δὲ δλίγω, ἐπεὶ ἐπιβουλεύων ἀντιῶ ἠδύνατο οὐδέν, τὸ προσωπεῖον ἀποθέμενος, κατήγγελλε φανερώς τὸν πύλεμον. πέμψας γὰρ πρεσβείαν πρὸς βασιλέα, τὴν πρὸς αὐτὸν εἰρήνην καὶ τὰς σπονδὰς διέλυε, καὶ τοῖς 15 ὄρχους, βασιλίδι φάσκων συμμαχήσειν, εἴ τι δύναιτο. αὐτὸν δὲ περὶ ἑαυτοῦ βουλευέσθαι ἅττα ἂν λυσιτελεῖν δοτῆ. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ πρὸς τὴν ἀγγελίαν τοῦ Τριβαλικοῦ π. V. 448 λέμον ἐθορυβοῦντο οὐ μετρίως· βασιλεὺς δὲ καὶ τῶν περὶ 20 αὐτὸν οἱ ἄριστοι πολλὰς ὁμολόγουν χάριτας θεῶ τῆς πρ. V. Βνοίας τῆς περὶ αὐτοῦς. εἰ μὴ γὰρ αὐτὸς ἄνωθεν διέσωζε χεῖρα ὑπερέχων, τί ἐκώλυε Κράλην, ἥνικα ἔχων ἐν χερσὶν αὐτοῦς καὶ ἅπαντα δυνάμενος, διαφθεῖρειν; καίτοι γε πολλῇ πλειόνων ὑπὸ τῶν τὰ Ῥωμαίων διοικούντων καὶ χρημάτων 25 18. πολλοὶ ponit P. post ἀγγελίαν.

Imperator, ne causa et origo belli ullo modo a se profecta videatur, ignorantiam omnium simulando, Manuelem, iuniorem filium, et Angelum consobrinum mittit, perque eos significat, se urbem, deditiois adhuc recentis et nondum confirmatis civium erga se studiis, relinquere non posse: praesertim cum hostes vicini sint et obsidio timeatur. Mittere autem filium et consobrinum, ut, ubi per eos resciverit, de quibus suum expetat consilium, sententiam illi utilissimam proferat. Crales, quoniam quid in consultatione poneret, non habebat (hoc enim tegumentum et involucrum quoddam tantummodo insidiarum erat,) de aliis nonnullis, prioribus nequaquam consentaneis, collocutus, domum eos remittit. Breve intercessit spatium, cum, quod insidiis nihil promovisset, persona abiecta manifestum illi bellum denuntiat. Missis namque legatis, pacem et foedus rescindit: Augustae se, si quid posset, opem laturum: ipse, quid sibi conduceret, apud animum cogitaret. Hac denuntiatione belli Triballici plebe non leviter perterrefacta, imperator et optimates eius de providentia Deo gratias egerunt. Nisi enim is desperata extenta manu eos servasset, quid tandem Cralem, cum eos in manibus haberet interficereque facillime posset, quid, inquam,

καὶ πόλεων παρεχομένων, (ἃ γὰρ αὐτοὶ νυνὶ κατέχουσι καὶ A. C. 1343
 εἶ πολλῷ πλείω ἔχειν ἔξῃν, πολυπραγμονήσαντα μηδὲν,) τότε
 μὲν οὐδὲν εἰργαστο τοιοῦτον, ἀλλὰ καὶ ἅπαξ καὶ δις πρὸς τὴν
 πρεσβείαν ἀπηγόρευε τὴν παρ' αὐτῶν· νυνὶ δὲ ὅτε βλάπτειν
 5 δύναιτο μηδὲν, ἐκεῖνα πράττειν ἐπιχειρεῖ, πᾶσαν ἐπίνοιαν κι-
 πῶν, ἃ τότε θῦττον ἢ λόγος αὐτῷ ἔξῃν ἀνύττειν. ὄθεν
 δῆλον εἶναι, ἔφασκον, ὡς οὐδὲ τότε τοῦ ἐκείνου ἤθους ἢ περὶ C
 αὐτοὺς εὐγνωμοσύνη ἦν, ἀλλὰ τῆς τοῦ κρείττονος ἐπικουρίας.
 νυνὶ δὲ ὅτε ἐν ἀσφαλείᾳ καθέστυσαν αὐτοὶ, τὴν οἰκείαν γνώ-
 10 μην φανεράν ποιεῖν. Ἀπόκανκος δὲ ὁ μέγας δούξ, ἐπεὶ τὴν
 πρὸς βασιλέα μάχην ἀπηγόρευεν, ἀφανῶς ἐπιβουλεύειν,
 ὥσπερ καὶ πρότερον, ἐπεχειρεῖ καὶ παντοίας συνῆρῆαπτεν ἐπι-
 βουλίας. πρὸς γὰρ Βερῆροϊώτας κρύφα τέμψας, ἔγραψε τοι-
 αῦτα· ὡς εἰδείῃ μὲν αὐτοὺς οὐχ ἔκοντι προσκεχωρηκότας
 15 Καρτακουζηνῶ, κοινῷ πολεμίῳ τῶν Ῥωμαίων ἀναφανέντι καὶ
 τῶν βασιλείως ἐπιβούλῳ παιδῶν· ἀλλ' ὑπὸ τοῦ Τριβαλῶν
 πολέμου πιεζομένους ἀσθῆναι ἐπὶ τοῦτο δι' ἀνάγκην, νομί-
 σαντάς τι ὑπὸ τούτου ὠφελεῖσθαι διὰ τὸ Κράλην πυνθάνε-
 σθαι σπονδὰς ἔχειν πρὸς αὐτὸν καὶ συμμαχίαν. τοῦτο δὲ D
 20 οὐδὲν ἕτερον ἦν, ἢ ἀπάτη καὶ φανακισμός. Κράλης γὰρ
 ἤδη φανερῶς ἡμῖν προσθήμενος, ἐκείνῳ ἔγνωκε πολεμεῖν. εἰ
 μὲν οὖν μεταβαλόντες τὰ κοινῇ τε πᾶσι καὶ σφίσις αὐτοῖς
 λυσιτελοῦντα ἔλοισθε, (ταῦτα δὲ ἔστι, κατέχειν τοῦτον καὶ
 τὸν κίνδυνον μὴ εἶν διαδιδράσκειν· οὐ πολλῷ γὰρ ὕστερον

prohibuisset? Enimvero, cum ab imperii administratoribus multo
 plus pecuniarum et urbium ei offerretur, (quas namque nunc ipsi
 teneant, iis plures citra ullam sollicitudinem laboremque ab eis
 accipere licebat,) tum quidem nihil factum huiusmodi, sed semel
 iterumque eorum legationem reiecisit; nunc autem, quando nocere
 nequit, tota mente et cogitatione illa moliri, quae tunc dicto ci-
 tius efficere potuisset. Unde constare, quam tunc probitatem can-
 doremque in ipsos prae se tulisset, non eius ingenii, sed coelestis
 auxilii fuisse. Nunc quando ipsi securitatem invenerint, illum cog-
 itationes suas aperire. Apocachus, bello contra imperatorem de-
 sperato, cuniculos agere, ut antea, et varie insidias tendere insti-
 tuit: ad Berrhoeotas enim latenter ita scripsit. Scire se, ipsos non
 suoapte nutu ad Cantacuzenum, communem Romanorum hostem de-
 claratum et filiorum imperatoris insidiatorem, sed quia Triballorum
 armis premebantur, necessitate adactos accessisse, aliquod inde
 emolumentum sibi promittentes, quod audissent, Cralem foedus cum
 eo societatemque pepigisse. Verum istuc merum errorem ac ludib-
 riam fuisse: illum quippe iam non dissimulante a se stantem,
 Cantacuzenum oppugnare decrevisse. Quare si mutata mente com-

ΛΣ. 1343 ἀφιζόμεθα ἐπ' αὐτὸν πανστρατιᾷ,) ἄριστα βουλευσασθε ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν· πολλῶν γὰρ ἀπολαύσετε καὶ μεγάλων τῶν παρὰ βασιλέως τε τοῦ νέου καὶ ἐμοῦ εὐεργεσιῶν. ἦν δ' ἀπεθῆτε καὶ ἐκείνῳ προστιθέμενοι ταῖς γνώμαϊς, γνώσασθε πο-

P. 559 λεμεῖν ἡμῖν, εἰς τοσοῦτον ἀβουλίας ἤξετε, ὡς μετὰ πείρασθαι πολλῶν ἀνιαρῶν εἴσεσθε, ὡς βέλτιον ἦν πείθεσθαι ἡμῖν, πρὶν εἰς ταῦτα ἤκειν. Βεῤῥοιοῦνται δὲ φανερὰ τῆ βασιλεῖ πρότερον ποιήσαντες τὰ γράμματα, „οὐδὲν θανυμαστόν,” ἀπίγραφον „Ἀπόκαυκα, εἰ τοῦ πολλὰ εὐηργετηκόςτος καὶ τρόπον τινὰ δεδημιουργηκόςτος καὶ αὐτὸς κατεξαναστὰς, ὡσπερὶ ὁ τοῦ ψεύδους πατήρ καὶ σὸς διδάσκαλος κατὰ Θεοῦ τοῦ πεποικηκόςτος, καὶ βλασφημίας ἀφίης κατ' αὐτοῦ πολλὰς καὶ γὰρ κάκεινος κατὰ Θεοῦ. οὐδὲ γὰρ κατὰ τᾶλλα βασάνου καὶ πονηροῦ δαίμονός τινος ἀποδέεις τῶν ἐξητασμένων ἐπὶ φθορᾷ, αἵμασιν ἀνθρώπων χαίρων καὶ στρεβλώσει καὶ τρυ-15 Βφῆν ποιούμενος τὰς ἐτέρων συμφορὰς. ἃ μὲν οὖν γέγραφάς, ἀκριβῶς ἔχεται τοῦ φίλου ψεύδους, καὶ τούτου χάριν, ὡς πολλῶν ἄξια βαράθρων, ἀπερῆίψαμεν. ἐν δὲ μόνον πεσθησόμεθα ἀκριβῶς, οὐ κατὰ τὴν σὴν διάνοιαν, ἀλλ' ὡς ἡμῖν προσήκει. βασιλέα γὰρ οὐ μόνον πάση δυνάμει καθέ-20 ξομεν παρ' ἑαυτοῖς, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ δυνάμιν, εἰ οἴοντες εἰπεῖν· δεῆσαν δὲ στρατεύειν ἐφ' ὑμᾶς, καὶ αὐτοὶ συννεψόμεθα

muntilati et privatim sibi quisque prospectum vellint, (nempe ut ipsum detineant, nec discrimen effugere sinant; se enim brevi cum totis copiis in illum moturum,) consultissime facturos: multa enim et exquisita tum ab adolescente imperatore Ioanne, tum a se beneficia relaturos. Si obtemperare detrectent illumque animis complexi, secum pugnare voluerint, utique eo amentiae progressuros, ut deinde post multarum acerbitatum experientiam discant, melius fuisse auscultare, quam eo miseriarum devenire. Berrhoeotae, epistola prius imperatori ostensa, sic rescripserunt. Haud mirum, Apocauche, quod contra tam bene de te meritum et quodammodo conditorem tuum et ipse, sicut mendacii pater et magister tuus contra Deum, fabricatorem suum, inurgis tamque immodice maledictis eum incessis: nam et ille Deum. Neque vero cetera invidio aliquo et maligno daemone ex iis, qui ad exitium mortalibus importandam exercitati sunt, inferi es, sanguine, tortuosus fallacis gaudens et aliorum calamitates pro deliciis habens. Quae igitur scripsisti, expresse cum mendacio, quod tibi amicum est, coniuncta sunt: ideoque ea, ut multis digna barathris, abiecimus. Unum tantummodo, non quidem ex mente tua, sed ut nos decet, praestabimus. Imperatorem siquidem non solum pro viribus, sed et supra vires, si dici potest, apud nos retinebimus. Qui si in vos arma moverit, una sequemur pugnamque cupide capessemus. Quodai quando

καὶ συναγωνιούμεθα προθύμως. εἰ δέ ποτε συμβαίῃ διαστήναι A.C. 1343
καὶ τοῖς σώμασιν, ἀλλ' οὐ ταῖς διανοαίς καὶ τῷ βουλομένῳ τῆς
ψυχῆς. ἐκείνοις γὰρ οὕτω συνεσόμεθα, ὡς καὶ νύκτωρ καὶ C
μεθ' ἡμέραν οὐδὲν ἄλλο μᾶλλον προϋργου ποιησόμενοι, ἢ τῆς V. 449
ἔπεινον πρὸς ἡμᾶς εὐμενείας ἄξιον φανῆναι. τῶν ἀπειλῶν δὲ
τῶν σῶν τοσοῦτον ἀπέχομεν ἐπιστρέφουσαι, ὥστ' αὐτῷ σοι
παραινῶμεν μᾶλλον τὴν ἀπὸ Θεοῦ δίκην δεδοικέναι, καὶ νῦν τε
μεγάλως συμφορὰς ἐκδέχεσθαι σαυτῷ τε καὶ παισίν, οὕτως
ἀδικώτατα οὐ περὶ βασιλεία μόνον, ἀλλὰ κοινῇ περὶ Ῥωμαί-
100ους καὶ διανοηθέντι καὶ πράττοντι ἄχρι νῦν, καὶ μετὰ τε-
λευτήν, τὴν ἐν ᾧδου καταδίκην, ἢ λησταῖς καὶ ἀνδραποδι-
σταῖς καὶ φονεῦσιν, οἷος σὺ, ἠτοίμασαι. οὐ γὰρ ἐπιλήσεται
κύριος τοῦ ποιῆσαι ἐκδίκησιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἐλεγχὸς ἐν
τοῖς λαοῖς. ἡμεῖς δὲ ὡς δίκαιά τε ὁμοῦ καὶ συμφέροντα D
15πᾶσιν ἠρημένοι, οὐχ ὅτι τιμωρίας, ἀλλὰ καὶ ἀμοιβὰς
τῶν τρόπων ἐκδέχομεθα παρὰ Θεοῦ." τοιαῦτα μὲν ἀντέ-
γραφον αὐτῷ οἱ Βερόδοιῳται. ἐκεῖνος δὲ ἐπεὶ τῆς πρώτης
πεύρας ἀπετύγγανεν, ἐτράπετο ἐπὶ δευτέραν, καὶ Ἀλουσιά-
νον τινὰ δεσμώτην κατεχόμενον, ὡς τὰ Κατακουζηνῶ τοῦ
20βασιλέως ἠρημένον, ἀγαθὸν περὶ τοξείας ὄντα, (θήρῃς
γὰρ ἠσχόλητο καὶ ἀκριβῶς ἐξήσκητο περὶ ταῦτα,) ἐπεισεν
εὐ ποιήσειν πολλὰ ἐπαγγελιάμενος αὐτὸν καὶ γένος, εἰ βέλει
τρώσειε λάθρα βασιλεία δηλητηρίῳ κεχρισμένῳ, οἷς χρῆσθαι
εἶωθεν ἐπὶ θηρία. παρηγνεί τε θαρσύνει, ὡς ῥᾶστα καὶ σύν P. 560
25οὐδενὶ πόνῳ τὸ πρᾶγμα διανύσοντα. ἤκουε γὰρ, βασιλεία

13. ἔλεγμους P. et M.

corporibus nos disiungi contigerit, sententiis certe et voluntatibus
non continget: quibus adeo copulamur, ut dies noctesque nullum
maius operae pretium facturos existimemus, quam si nos eius
amore dignos praebeamus. Tuis autem minis usque eo non move-
mur, ut te ipsum hortemur potius, divinam ultionem metuas, et
tibi ac filiis tuis insignes in hac vita aerumnas exspectes, qui non
modo in imperatorem, sed in Romanos universos usque hodie sce-
leratissimus extiteris, et post mortem tormenta apud inferos, quas
latronibus, plagiaris et homicidis, qualis tu es, constituta sunt.
Nec enim obliviscetur dominus facere vindictam in nationibus et
inreptiones in populis. Nos contra, qui iustitiam cum utilitate
spectamus in omnibus, non solum poenam nullam, sed recte fac-
torum remunerationem potius a Deo exspectamus. Hactenus Ber-
rhoetiae. Apocauclus primo conatu frustratus, alterum adhibuit
et Alnsianum quendam, ut Cantacuzeni partium vinculis detentum,
probatum sagittarium, venationi deditum et in ea arte facienda
excellentem, montes aureos ipsi et generi eius pollicitus induxit,
ut furtim sagitta veneno illita, qualibus inter venandum uti con-

A.C. 1343 Καντακουζηνὸν εἰσθάναι μάλιστα ἀρχομένης τῆς νυκτὸς ἐπὶ τινος ἐστάναι τόπου τὴν ἐσθῆτα ἀποδύντα, εὐφυῶς πρὸς τὸ τὴν ἀπὸ τοῦ θέρους ἀλέαν καταψύχειν ἔχοντα, ἐφ' οὗ δύναται ἂν βάλ्लεσθαι ῥαδίως. ἃ ἐδίδασκε τὸν τοξότην ἐκείνον, οὐδὲ αὐτὸν τὸν τόπον ἀγνοοῦντα. ὁ δὲ τὸ ἀπολύεσθαι τῶν δεσμῶν ποιούμενος περὶ πλείστου καὶ τῶν εὐεργεσιῶν τὸ μέγεθος ἐννοῶν, ἃς αὐτῷ ἐπηγγέλλετο ὁ μέγας δοῦξ, ὑπέσχετο τὴν ἐπιχειρήσιν. καὶ γενόμενος ἐν Βεῤῥόια, νυκτὸς ἦδη ἐπιγενομένης, παρὰ τὸν τόπον τε ἐγένετο καὶ βάλλειν ἐπιχειρεῖ βασιλέα συνήθως ἐστῶτα καὶ τοῖς συνουσίαι προσδιαλεγόμενον· καὶ μέλλοντι ἦδη ἔργον ἔχεσθαι καὶ τείνειν τὸ τόξον, τὸ βέλος ἐξέπιπτε τῆς νευρᾶς λαθόν. ἐκεῖνος δὲ μὴ ἔχων ὕπως ἀνέλειτο τὸ βέλος, (ἐπὶ τοῦ τείχους γὰρ τῆς πόλεως ἦν ἐστῶς, τὸ δὲ κατέπιπτεν ἐντὸς,) ἐδεδίει δὲ, μὴ φωραθεῖν τοιαῦτα κακουργῶν, περιμείνας ἄχρι παραλειθῆναι τὸν βασιλέα, τὸ βέλος ἀνελόμενος, οἴκαδε ἀνεχώρει, γνώμην ἔχων, ὡς αὐτίς εἰς τὴν ὑστεραίαν ἐπιχειρήσων. ἐπιγενομένης δὲ καὶ τῆς δευτέρας νυκτὸς, ἐκεῖνός τε αὐτίς τοῖς ἴσως ἐπιχειρεῖ, καὶ τὸ βέλος, τῶν χειρῶν ὁμοίως ἀκπεσόν, ἄπρακτος ἐποίει ἐπανήκειν. ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ τρίτη ἦκει, ὁ μὲν ἐχώρει πρὸς τὸν ἄεργον αὐτίς καὶ σπουδὴν ἐποιεῖτο πλείστην, μὴ τὰ ἴσα ταῖς προτέροις νυξὶ παθεῖν. ἔλκοντι δὲ τὸ τόξον ἦδη ἐρῆγγυτο ἀθρόον ἢ νευρὰ, ὥσπερ τινὸς αὐτὴν διατεμόντος· ἦν δὲ, ὡς ἔφασκε, καινὴ ἔτι καὶ δυσπαθεστώτη. τοῦτον δὲ

sueverat, imperatorem vulneraret, iubens confidere, se negotium sine negotio confecturum. Audierat enim, Cantacuzenum sub noctem in loco quodam aperto solere consistere, ibique veste posita ab aestivo calore corpus refrigerare, in quo posset commode peti. Atque haec sagittarium, nec ipsum loci ignarum, docebat. Qui carcere levare vehementer cupiens promissorumque praestantiam beneficiorum reputans, operam condixit. Berrhoeam ingressus, nocte ingruente ad locum accedit, imperatorem pro consuetudine illic stantem et praesentes alloquentem tangere parat. Iamque arcum curvaturus sagitta nervo, imprudente illo, excidit. Cum qui delapsam tolleret non haberet, (stabat namque super muro urbis et telum intra ceciderat,) timeret autem, ne in talis machinatione sceleris deprehenderetur, expectans, quoad imperator praeteriisset, sublata sagitta domum concessit, eo animo, ut sequenti nocte facinus iteraret. Adest nox, opus rursus aggreditur, cum telum similiter manu elapsum re infecta hominem remittit. Tertia nocte rediens, studiosissime cavet, ne idem sibi, quod antegressis noctibus, accidat. Tendenti arcum nervus totus ita aequaliter dirumpitur, ut si cultro esset dissectus; et erat, ut affirmabat ille, novus

γεγενημένον, ἔννοιά τις αὐτὸν εἰσῆει, μὴ μάτην τὰ τε νῦν A.C. 1343
καὶ τὰ πρότερα γεγενῆσθαι, ἀλλὰ θεῖαν τινὰ δύναμιν εἶναι
τὴν φρουροῦσαν βασιλέα, ὑφ' ἧς σφάλλεται αὐτὸς τοιοῦτοις
ἀσοίοις ἔργοις ἐγχειρῶν. ἀντίκα τε τὸ βέλος ἔχων καὶ τὸ
ζυγόν, τοῖς βασιλέως προσέπιπτε ποσὶ καὶ πάντα ὅσα συμ-
βαίῃ διηγείτο ἀπαρχῆς, τὸ παραπεπεῖσθαι πολλὰς ὑποσχέ-
σει παρὰ μεγάλου δονκός, εἰ δυνηθείη ἀνελεῖν· τὸ βέλος
ὡς δις ἐκπέσοι τῶν χειρῶν, καὶ τὰ τελευταία νῦν τῆς νευ-
ρᾶς τὴν ῥῆξιν, ἣν ὑποσταίῃ κατ' οὐδένα λόγον. καὶ ἐδέετο D
10 συγγνώμης τινός τυχεῖν, ὡς οὐ κατὰ βασιλέως μῦλλον, ἢ
κατὰ θεοῦ χεῖρα ἄδικον κεκινηκώς. εἰ δὲ καὶ τιμωρίας ἄξιος
κριθείη, πάντα οἴσειν, ὅσα ἂν βασιλεὺς ἐπιψηφίσαιτο, ὡς
δίκαια. τοιαῦτα διηγούμενου τοῦ ἀνθρώπου, οἱ τε ἄλλοι οἱ V. 450
παρόντες πολλὰς ἠφίσαν φωνὰς εὐχαριστηρίους θεῷ ἐπὶ τῇ
15 παραδόξῳ τοῦ βασιλέως σωτηρίᾳ· πολλοὶ δὲ καὶ εἰς δάκρυα
φανερῶς ἐνήγοντο, εἰς ἔννοιαν ἐρχόμενοι τῆς δικαιοκρισίας
τοῦ θεοῦ, καὶ ὡς οὐδὲν τῶν ὄντων λέληθε τὴν πρόνοιαν
αὐτοῦ. καὶ βασιλεὺς αὐτὸς μετὰ στεναγμῶν ὁμολόγει χάρι-
τας πολλὰς θεῷ, ὅτι οὕτω φιλανθρωπῶς ῥύεται ἐκ τῶν
20 ἀδίκως ἐπιβουλευόντων· τὸν δὲ ἄνθρωπον οὐ συγγνώμης P. 561
ἤξισον μόνον, ἀλλὰ καὶ δωρεῶν πολλῶν, ὅτι μὴ συνέκρουτε
τὴ τοῦ θεοῦ παράδοξα, φθονήσας τοῖς πολλοῖς τῆς ὠφελείας.
ξβ'. Δουῆς δὲ ὁ μέγας ἐπεὶ μάθαι καὶ ταύτην ἐσκαιω-

16. ἀνερχόμενοι M. 19. φιλανθρώπου P.

plane ruptuque difficillimus. Hic cogitare coepit, inaniter se labo-
rare, divinam quamdam esse virtutem, quae imperatorem tueretur
quaeque ipsum tam impia audentem frustraretur, moxque cum telo
et arcu eius pedibus advolutus, rem omnem ab initio confitetur,
multis promissis a magno duce male persuasum esse, ut eum, si
posset, interficeret, quo pacto telum bis manu exciderit et ad
extremum nunc nervus diruptus sit, cuius ratio nulla pateat, veni-
amque rogat, quandoquidem non magis contra imperatorem, quam
contra ipsum Deum manus impie moverit. Si etiam supplicio da-
mnetur, laturum quidquid imperator meruisse statuerit. Haec illo
narrante, cum alii adstantes pro imperatore admirabiliter conservato
immensas numini gratias agebant, tum multi etiam in lacrimas
erumpebant, recogitantes iustum Dei iudicium et quam nihil lateat
eiusdem providentiam; ipse quoque imperator suspirans eum lau-
dabat, quod se tam benigne ab improbis insidiatoribus tutatus es-
set. Hominem autem non venia solum, sed insuper donis complu-
ribus donavit, quod admiranda Dei opera, multis utilitatem inde
percipiendam invidendo non celasset.

62. Magnus dux ut et has ab se perverse excogitatas insidias

A.C. 1343 ρημένην τὴν ἐπιβουλήν εἰκῆ, ἐβουλεύετο μετὰ τῶν συνόντων, ὅ,τι δέοι πράττειν. Μονομάχος δὲ ὁ μέγας κοντοσταύλος, B ἐπεὶ πρότερον περὶ εἰρήνης πολλὰ διαλεχθεὶς, ἔγνω μὴ κατ' ἡδονὴν τοὺς λόγους δουκὶ τῷ μεγάλῳ γεγενῆσθαι, περὶ εἰρήνης μὲν τὸ δεύτερον οὐδὲ ἐπεμνήσθη, συνεβούλευε δὲ, ἢ καθημένους ἐν Θεσσαλονίκῃ κρύφα διαλέγεσθαι καὶ διαφθεῖρειν τοὺς συνόντας βασιλεῖ, ἐφ' οἷς πολλοῦ τε χρόνου καὶ μεγάλων δεήσονται ἀναλωμάτων, ἢ εἰ ταῦτα δυσχερῆ διὰ τὴν ἔνδειαν τῶν χρημάτων, παρυσκευασμένους ἵναί τι ἐπ' ἐκείνον, ὡς ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ περὶ τῶν ὅλων διαγωνισομένους πρὸς αὐτόν. ἐκείνον γὰρ εἰδέναι C οὐκ ἂν ἀποστησόμενον τῆς μάχης, οὐδὲ ὑπομενοῦντα τειχῶν ἐντὸς πολιορκεῖσθαι, κἂν εἰδείῃ καὶ σαφέστατα ἐκείνην τὴν ἡμέραν μαχόμενος πεσεῖσθαι, μάλιστα ἐπαγγεिलाόμενον μετὰ τρίτην ἡμέραν ἐπὶ τὸ ἡμέτερον ἦξειν στρατόπεδον μαχομένον. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες συνεπεψηφίζοντο καὶ οὐδ' αὐτοὶ τι τούτων χωρὶς πράττειν ἔφασαν προσῆκον εἶναι. τῷ μεγάλῳ δὲ δουκὶ ἢ τε μάχῃ φοβερὰ ἐδόκει, καὶ τὸ διατρίβειν ἐν Θεσσαλονίκῃ χρόνον πολὺν διὰ τὸ τῶν ἀναλωμάτων, ὧν ἔδεικτο, πλήθος οὐκ ἀνεκτόν, καὶ τὸ μηδὲν ὅλως δοκοῦντας D ἄξιον λόγου πεπραχότας ἀναστρέφειν αἰσχιστον. ἐβούλετο δὲ μάλιστα τό,τε διακινδυνεύειν πρὸς βασιλέα παραιτεῖσθαι, καὶ πρόσχημά τι εὐδοξίας ἔχοντα ἐπανελθεῖν. Μονομάχος δὲ τῆς αὐτοῦ διανοίας καταστοχασάμενος καλῶς, ἤρετο, εἰ καὶ

1. εἰκῆ add. M. 2. κοντοσταύλος P. 31. λόγον P.

in irritum cecidisse vidit, cum familiaribus, quid faceret, consilium habuit. Magnus contostaulus, quoniam quae de pace ante disputarat, parum illi arrisisse intelligebat, ultra eius meminissee supersedit, auctorque fuit, ut vel Thessalonicae sedentes, occulte cum optimatibus imperatoris agerent eosque corrumperent, quod aliqui longi temporis et immodici sumptus res futurae sit, vel si hoc difficile videretur, cum pecuniis ipsi destituantur, sese in eum comparerent et uno proelio de summa imperii cum eo dimicerent. Nosse enim se, illum pugnam non subterfugiturum, neque se intra muros obsideri passurum, etiamsi illo ipso die se casurum exploratissime sciat, maxime cum post diem tertium ad eorum castra venturum conficturumque promiserit. Hic alii omnes assentiri et confirmare, aliter quidquam agi minime convenire. Magno autem duci et armis concurrere horribile, et Thessalonicae diu haerere magnis ac necessariis defectum sumptibus intolerabile, et nulla re penitus alicuius momenti perpetrata reverti infamiae plenum videbatur. Potius tamen declinandum ex conflictu periculum, et cum obtentu quodam gloriae revertendum constituebat. Monomachus eius cogitationes

αὐτὸς αὐτοῖς βούλοιο συνεῖναι καὶ στρατηγεῖν· τοῦ δὲ αῖ- A.C. 1343
 πειπαμένου, „σούκοῦν” ἔφρασκεν „εἰ καὶ σοὶ συνδοκεῖ, τὴν στρα-
 τιὰν ἔχων αὐτὸς, ἐλευσόμεθα ἄχρι Βεῤῥόιας, καὶ μήτε στρα-
 τοπεδευσάμενοι ἐγγὺς, μήτε τῶν ἵππων ἀποβάντες, ἀλλὰ μι-
 ὅπρῳ ἐνδιατρίψαντες, τάχιστα ἀναχώρησομεν. οὕτω γὰρ τὴν
 τε μάχην ἡμῖν ἐκκλίνειν περίεσται, (οὐ γὰρ ἀρκέσει γε ὁ
 χρόνος τοῖς πολεμίοις παρασκευασαμένοις ἐπιέναι,) τὴν τε ἀ-
 δοξίαν ἀποτριβεσθαι, τοῖς πολεμίοις ἐπελθοῦσι καὶ ποιή-
 σασι τειγῆρεις.” οὕτω μὲν οὖν ὁ Μονομάχος εἶπεν· ἀρίστη P. 56a
 10 δὲ τῷ μεγάλῳ δουκὶ ἐφαίνετο ἡ γνώμη καὶ ἐπεψηφίζετο αὐ- V. 451
 τῆκα καὶ ἐχειροτονεῖτο ὁ Μονομάχος ἐπὶ πᾶσι στρατηγός.
 ὃς τὴν τε πεζὴν ἅμα καὶ τὴν ἵππικὴν Ῥωμαίων ἔχων δύνα-
 μιν, ἐγγὺς τειχῶν ἐγένετο Βεῤῥόιας, ὅσον μὴ ἀπὸ τοῦ τεί-
 χους βάλλεσθαι. τὸ Περσικὸν δὲ διεσκέδαστο ἐπὶ λεηλασίαν
 15 καὶ ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τὴν περὶ Βεῤῥόιαν ἄπασαν ἐπῆλθε γῆν καὶ
 τὰ μέγιστα ἐκύκωσεν. ἀνθρώπους τε γὰρ ἠνδραποδίσαντο
 καὶ ἀπέκτειναν πολλοὺς καὶ βοσκημάτων ἤλασαν ἀγέλας καὶ
 οἰκίας ἐνέπρησαν τὰς ἐπὶ τὰς κόμιας καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα
 προσήκει πολεμίοις, οὐδενὸς ἡμέλουν. βασιλεὺς δὲ ἐκ Βεῤῥ- B
 20 ρόιας πρὸς Μονομάχον πέμπας πρεσβευτήν, πολλὴν αὐτῶν
 ἀγνωμοσύνην κατηγορεῖ, ὅτι τοσαύτην ἄγοντες Ῥωμαίων στρα-
 τιὰν καὶ καθ’ ἑαυτὴν δυναμένην ἀντιτάττεσθαι αὐτῷ, οἱ δ’
 ὥσπερ οὐκ ἐκείνης ἐξαρκούσης πρὸς τὸν πόλεμον, ἐπήγαγον
 αὐτῷ καὶ τοὺς βαρβάρους, ἵνα μᾶλλον τὰ Ῥωμαίων διαφθεί-

8. τε add. M. post τοῖς.

coniectura bene assecutus, ecquid ipsis adesse et munus ducis fungi
 vellet, percunctabatur. Quo abnuente, Igitur si probas, inquit,
 ego exercitum ducam, et ubi Berrhoeam venerimus, neque propius
 castra locabimus, neque ab equis descendemus, sed paulum ibidem
 morati, statim recedemus: sic enim dabitur nobis proelium declinare,
 (non enim tempus hosti ad se instruendum nosque invadendos suf-
 ficiet,) et ignominiae labem repellere, utpote qui ad hostes accesser-
 imus et intra muros se tenere coegerimus. Sic Monomachus, cuius
 sententia delectatus magnus dux, eam protinus approbavit et decla-
 ratus est ipse copiarum imperator Berrhoeamque cum peditatu si-
 mul equitatuque Romano tendens, eo usque appropinquavit, ut
 extra teli iactum esset. Persae continuo ad praedam conversi, uno
 die totum agrum circum Berrhoeam maximis cum detrimentis deva-
 starunt. Nam et multis iugulatis, magnos captivorum pecudumque
 greges abegerunt et aedibus pagatim incendium intulerunt, reliquo-
 rum denique omnium, quae hostes solent, nihil neglexerunt. Im-
 perator, Berrhoea ad Monomachum et duces misso legato, stultitiam
 illis exprobravit, quod, cum tantum e Romanis solis haberent exer-

Α. C. 1343 ρωσιν. ἐκεῖνο μέντοι χρῆ σκοπεῖν, ὅπως μηδεμίαν αὐτῶ
 μέμψιν ὑστερον ἐπάγωσιν, ἂν τοῖς παρ' αὐτῶν ἡρημίτας
 τέλος ἐπιθήσειεν αὐτός. ἐπηγγέλλετό τε παρεσκευασμένος
 εἶναι πρὸς τὴν μάχην, ἣν μόνον ἡ προθεσμία ἤξει. ὁ δ'
 C ἀπεκρίνατο, παρ' αὐτῶ εἶναι πράττειν, ὅσα ἂν δοκῇ λυσιτε-5
 λεῖν, ὥσπερ δῆτα καὶ αὐτοὶ ποιοῦσιν. ἄχρι δὲ μέσης ἡμέρας
 ἐκεῖ περιμείνας, ἰστάμενος πρὸ τῶν τειχῶν, ἀναστρέψας ἤ-
 λαυθεν ὀπίσω τῆς ἡμέρας τὸ λοιπὸν. νυκτὸς δὲ ἐπιγενομέ-
 νης, ἠϋλίσαντο, ἅμα προσδεχόμενοι καὶ τοὺς βαρβάρους, ἀ-
 ναστρέφοντας ἀπὸ τῆς λείας. καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν τὸν ἐνι
 Πύδνην πύργον εἶλον ἐξ ἐφόδου φρουρὰν ἐκ βασιλείως ἔχοντα.
 ἐν οἷς καὶ ἐκ τῶν βασιλέως οἰκετῶν ὁ Πεπαγωμένος ἦν Θεό-
 δωρος, ὃν γυμνὸν καὶ τετραυματισμένον ὑπαιθρον δῆσαντες
 ἐν μέσῳ θέρει, τοῦ μεγάλου δουκὸς οὕτω προστεταχότος,
 ἐπεὶ ὑπὸ τοῦ ἄγαν ἐκτιχόμενος φλογμοῦ ὕδωρ ἤτει δίψει15
 D κατεχόμενος ἀσκέτω, ὁ μέγας δούξ ἐκέλευε δίδόναι, εἰ τὸν
 δεσπότην ἐπὶ πάντων ἀτιμάσειεν. ὁ δ' εἶλετο μᾶλλον ἀπο-
 θνήσκειν, ἢ παροινεῖν εἰς βασιλεία. Μονομάχος δὲ ἐπανήκων,
 ἄλλα τε ἐπήγγελλε μεγάλῳ δουκί, καὶ ὡς Καντακουζηνὸς αὐ-
 τῷ πρὸ τῶν τειχῶν Βεῤῥόσιας ἰσταμένῳ πέμψει μηνύσας,20
 ὄνειδίζων ἄλλα τε καὶ ὅτι Πέρσας ἀγάγοιμεν συμμαχούς
 ἐπ' αὐτόν· ἠπειλήσῃ τε τέλος αὐτὸς ἐπιθήσειν τοῖς ἡρημέ-

citum, quique per se ipsis opponi posset, quasi eo haud sufficiente, etiam barbaros ad atrociorē Romanis rebus cladē iniungendam sibi adduxissent. Illud tamen viderent, ne se postea criminarentur, si ipse ab illis inchoata absolverit, promittebatque ad certamen paratum fore, cum primum dies praestituta affuisset. Respondit Monomachus, in eius arbitratu situm esse, facere quae sibi conducere putet, quomodo nimirum et ipsi faciant. Porro cum illic usque in meridiem ante muros constitissent, reliquum diei in redeundo posuerunt, et nocte illa quieverunt, simul barbaros a populatōis redituros praestolantes. Postridie castellum iuxta Pydnam, cui imperator praesidium imposuerat, primo impetu capiunt, in quo repertus est etiam Theodorus Pepagomenus e ministris imperatoris, quem iussu magni ducis vestibus exutum et vulneribus concisum, sub dio media aestate alligarunt. Eidem solis ardore nimio tabescenti et ad sitim intolerabilem restringendam haustum frigidae petenti magnus dux dari praecepit, siⁱⁿ dominum coram omnibus probra iaceret. Qui mori, quam velut per temulentiam temere ac stolide contra imperatorem loqui maluit. Monomachus reversus et cetera magno duci remuntiavit et quemadmodum Cantacuzenus ipsi ante Berrhoeae moenia stanti cum aliis exprobratum miserit, tum quod Persas quoque socios in illum adhibuerit minatumque se absoluturum, quae ipsi inceptassent. Quae perpendenda sint; non

νοὺς ὑφ' ἡμῶν. ἃ σκέπτεσθαι προσῆκον· οὐ μάλιστα γὰρ αὐ- A.C. 1343
 τῷ ἡνίχθαι τὰ τοιαῦτα· σκεπτομένοις δὲ οὐδὲν ἕτερον ἐκ
 τῶν λόγων ἀνεφαίνετο, ἢ ὡς βούλοιο καὶ αὐτὸς ἐπὶ συμμα- P. 563
 χία Ἀμοῦρ τὸν φίλον καλεῖν καὶ διὰ τοῦτο τὰ τοιαῦτα προ-
 51 δειπεῖν, ἐν ὕστερον ἔχῃ δῆπου καταφυγῆν, εἴ τις αὐτῷ τῆς
 ἐπὶ τοὺς ὁμοφύλους τῶν βαρβάρων ἐπαγωγῆς, ὡς αὐτῶν
 προτέρων τούτοις ἐπ' ἐκείνων χρησαμένων. οὐ δὲ ἔνεκα
 ἐδόκει δεῖν τριήρεις πέμψαντας τὴν θάλασσαν φρουρεῖν παρα-
 πλεύσας, (ἀπέστησαν γὰρ καὶ οἱ ἐν Πλαταμῶν βασιλέως,
 10 δεισαντες μὴ ὑπὸ μεγάλου δουκὸς ἀλώσι στόλῳ ἐπελθόντος,) B
 ἵνα μὴ ἐξῆ Καντακουζηνῷ πρεσβείαν πέμπειν πρὸς Ἀμοῦρ.
 καὶ ἐτελεῖτο κατὰ τὰ βεβουλευμένα.

ἔγ'. Βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ πύθοιο τὰς τριήρεις παραπλε- V. 452
 ούσας, Πρίγγινί τινι ὠνομασμένῳ τὴν πρὸς Ἀμοῦρ πρε-
 15 σβείαν ἀναθεῖς, μηδεὶν ἑτέρου συνειδότης, καὶ κελεύσας
 οἰκίας ἔνδον ἀκάτιον κατασκευασάμενον, ἵνα μὴ πολλοὶ συν- C
 εἶδειν, εἰς Σμύρναν ἀποπλέειν ἐξέπεμπε, γράμμασι κελεύ-
 σας Ἀμοῦρ τάχιστα παρασκευασάμενον ἴκειν πρὸς αὐτόν.
 Πρίγγιν μὲν οὖν ἐποίει κατὰ τὰ κεκελευσμένα καὶ τὸ ἀκύ-
 20 οτιον ἔνδον οἰκίας κατασκευασάμενος, ἰστία τε ἐνθήμενος καὶ
 τὴν ἄλλην ἀποσκευὴν, ἔπειτα νυκτὸς ἐφ' ἀμάξης ἐπὶ θάλασ-
 σαν καταγαγὼν, ὡς πορρωτάτω μάλιστα τῶν φρουρουσῶν
 νεῶν καὶ τῶν αὐτῶν κατειλεγμένων, ἀνήγετο ἐμβάς· καὶ
 πνεύματι χρησάμενος ἐπιφόρῳ, τὰς τε φρουρούσας διέλαθε

13. Πρίγγινι M. 21. φρουρῶν P.

enim haec illum frustra sub quodam verborum velamine dixisse. Executientibus autem verba illa, nihil apparuit aliud, quam ipsum quoque velle Amurium, amicum suum, vocare auxilio, ac propterea praedixisse, ut postmodum scilicet perfugium habeat, si propter barbaros contra suae gentis superinductos reprehendatur, quoniam ipsi prius eorumdem opera adversus illum usi fuerint. Ob hanc causam missis triremibus, quae littora legerant, mare custodiendum videbatur, (defecerant autem et Platamonenses ab imperatore, quod timerent, ne a magno duce cum classe superveniente subigerentur,) ne posset Cantacuzenus legationem ad Amurium mittere. Atque ita factum, ut complacuerat.

63. Imperator ubi orationem legi a triremibus cognovit, cuidam Principi nomine legationem ad Amurium mandans, nemine praeter ea conscio, eum domesticos intra parietes, quo res magis lateret, parvam naviculam compingere et cum litteris, quibus Amurium cum paratis copiis celerrime adesse rogabatur, Smyrnam navigare. Facit imperata Princeps, fabricatoque domi suae navigiolo et velis atque aliis armamentis impositis, noctu id in curru ad mare deve-

A.C. 1343 τριήρεις καὶ εἰς Σμύρναν κατήγετο ὀλίγη ὕστερον, τοῦ πνεύματος αἰεὶ κατὰ πρόμυναν ἰσταμένου. Ἀμοῦρ δὲ ἐπεὶ τὰ βασιλέως γράμματα δέξαιτο καὶ τὴν πρεσβείαν, κόνιν μὲν κατεχέατο τῆς κεφαλῆς καὶ θεῶν πολλὰς ὠμολόγει χάριτας τῆς ἀγγελίας. ἦν γὰρ πρότερον ἀκηκῶς, ὡς Καντακουζηνῶς ὁ βασιλεὺς τελευτήσῃς διατρίβων περὶ Τριβαλονίῃ· οὕτω γὰρ ἦν προσεταιγμένον ὑπὸ μεγάλῳ δουκὸς, τοὺς ἐπὶ τῇ Ἀσίᾳ διαβαίοντας ἐκ συνθήματος πάντα λέγειν. αὐτίκα τε παρεσκευάζετο στόλον νεῶν, ὀλίγη δεουσῶν διακοσίων. καὶ ὁ μέγας δουξ ἐπεὶ ἀγνοεῖν τὰ γεγενημένα οὐκ ἐνῆν, πολλῶν Ἀσιάθεν τὴν παρασκευὴν τοῦ στόλου ἀγγελλόντων, πρεσβείαν ἐκ Θεσσαλονίκης ἐποιεῖτο πρὸς Ἀμοῦρ, καὶ χρήματα τὰ μὲν ἐδίδου, τὰ δὲ καὶ ἐπηγγέλλετο, εἰ μὴ πόλεμον κ.

P. 564 νοίη πρὸς αὐτὸν, μηδὲ συμμαχοίη Καντακουζηνῶ. ὁ δ' ἀπεπέμψατο τὴν πρεσβείαν, ἀδύνατα φάμενος αἰτεῖν. αὐτῶν γὰρ παντὶ σθένει συμμαχήσειν βασιλεῖ. δεομένων δὲ τῶν πρέσβεων τὰ δῶρα δέχεσθαι, οὐ κατεδέξατο, ἀνελευθέρου φήσας εἶναι καὶ χρήμασι δεδουλωμένου νῦν μὲν φιλίας ἔνεκα δῶρα φαίνεσθαι δεχόμενον, ὕστερον δὲ ὀλίγη πολεμιστῶν. παρασκευασάμενος δὲ ἐν βραχείᾳ καὶ χρήματά τε πολλὰ ταῖς ναυσὶν ἐνθήμερος καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτήδεια, ὡς χρῶντο εἰς τὴν βασιλέως συμμαχίαν, ἀνήγετο ἐκ Σμύρνης καὶ προῆλθεν ἄχρις Εὐβοίας καιροῦ τυχῶν ἐπιτηδείου. ἀνέμων δὲ B ἐκεῖ πνευσάντων ἐναντίον, ἔμεινεν ἐπὶ συχνὰς ἡμέρας. δουξ

hit, quam longissime ab illis triremibus custodibus, eoque consensu, clam iisdem, vento secundo et a puppi semper prosequente, paulo post Smyrnam allabatur. Amurius, acceptis litteris, pulverem de capite excussit Deoque ob nuntium gratias prolixè egit. Audierat siquidem, Cantacuzenum in Triballis vita excessisse: quia videlicet a magno duce imperatum erat, ut qui in Asiam transirent, et composito omnes eum rumorem spargerent. Mox paulo minus ducentas naves instruit atque ornat. Magnus dux, quod latere non poterant quae fiebant, cum multi ex Asia venientes de apparatu illo narrarent, Thessalonica legatos ad Amurium mittit, pecunias alias in praesens offert, alias in futurum spondet, si armis contra se et societate cum Cantacuzeno abstineat. Respondet Persa, petere illos quae fieri nequeant, se omnibus nervis imperatorem adiutorum. Rogantibus legatis, ut munera acciperet, recusavit, quod hominis esse illiberalis et pecuniae servientis diceret, nunc quidem amicitiae causa dona accipere, et non multo post donantem armis petere. Brevi autem instructus, grandique pecunia et commestis in naves impositis, utpote diu cum imperatore opis ferendae permansurus, Smyrna solvit, et secunda tempestate Euboeam devenit

δὲ ὁ μέγας ἐπεὶ μάθοι τοὺς βαρβάρους ἐπιόντας, δύο τῶν A.C. 1343
 τριηρέων ἐν Θεσσαλονίῃ καταλιπὼν, ἀπέπλευσε ταῖς ἐπι-
 λοίποις εἰς Βυζάντιον, δείσας μὴ ὑπὸ τε τῶν βαρβάρων καὶ
 βασιλέως ἐν Θεσσαλονίῃ πολιορκεῖτο. Ἄμωρ δὲ Εὐβοίᾳ ἐνδια-
 5 τρήσων διὰ τῶν ἀνέμων τὴν ἀντίπνοιαν, ἐδυσχέραιεν οὐκ ἄ-
 νεκτῶς. συμβὰν δέ τι καὶ ἕτερον οὐ μετρίως ἔπειθεν ἀγαρακτεῖν,
 ἐκ γὰρ Πτελεοῦ πλοίου συλληφθέντος καὶ τῶν αἰχμαλώτων ἄ-
 γομένων πρὸς αὐτὸν, ἐκλυθάνετο, εἴ τι εἶδεῖεν περὶ βασι-
 λέως. οἱ δ' ἔφασαν, ὅτι τινῶν ἐκ Θεσσαλονίκης ἀφιγμένων
 10 πρὸς αὐτοὺς πύθειντο, ὡς ὁ μέγας δοῦξ πολλὴν ἄγων
 δύναμιν ἵππικὴν τε ἅμα καὶ πεζὴν καὶ Πέρσας κατὰ συμ-
 μαχίαν, βασιλεῖ τῷ Καντακουζηνῷ ἐπιστρατεύσειεν ὄντι ἐν C
 Βεῤῥοίᾳ· πλεον δὲ μηδὲν εἰδέναι. ὁ δὲ ἐκ τῶν λεγομένων
 στοχαζόμενος ἐν ἀγῶνι εἶναι βασιλέα, μᾶλλον ἐδυσχέραιεν,
 15 ὅτι μὴ ταχέως εἶχε βοηθεῖν. ἐκ τῶν ἀρίστων δὲ τῶν Περ-
 σῶν ἐκκλησίαν συναθροίσας καὶ παρελθὼν αὐτὸς εἰς μέσους,
 ἔλεξε τοιαύδε. „πολλὴν ἄνοιαν ἐγὼ καὶ ἀνανδρίαν ἐκείνων κα-
 ταιψηφισαίμην ἂν, ὅστις ἐπὶ τι ὠρμημένος, μὴ πάντα δεύ-
 20 ῶστε ἄγειν εἰς ἔργον τὰ βεβουλευμένα. εἰ γὰρ μέλλοι τοῖς
 μὲν ἐκ τοῦ ῥήστου περιγινομένοις ἐπιχειρεῖν, ἂν δέ τι συμ- D
 βαίγη κώλυμα, ἢ παντάπασιν ἀπαγορευεῖν, ἢ ἀμελεῖν μα-
 λακισζόμενον καὶ περιμένειν τὴν ἀπὸ τῶν πραγμάτων ἔκβα-

10. αὐτὸν καὶ πύθειντο P.

ubi, ventis contrariis surgentibus, per dies non paucos substitit.
 Magnus dux, infesto barbarorum adventu ad se perlato, formidans,
 ne et ab illis et ab imperatore Thessalonicae obsideretur, duabus
 illis triremibus relictis, cum ceteris Byzantium traiecit. Amurius
 vero ventis adversis in Euboea retentus, mirificam animo tristitiam
 capiebat, quem eventum quoddam non mediocri indignatione com-
 plevit. E Pteleo namque capta nave et captivis ad eum adductis
 sciscitatus est, si quid de imperatore nossent. Illi memorant, se
 de advenis Thessalonicensibus audisse, magnum ducem ingenti equi-
 tum peditumque numero, adiunctis item Persis, in Cantacuzenum
 apud Ber-hocam profecturum; nihil amplius comperisse. Amurius
 hinc colligens, iam eum in medio versari certamine, vehementius
 indoluit, quod ei mature succurrere non posset. Deinde optimatum
 suorum conventum egit atque in medium progressus, hac oratione
 usus est. Meo quidem iudicio perquam amens et ignavus sit, qui
 rei cuiuspiam suscepta voluntate, non omnia ei postponit, neque
 ad deliberata perficienda summam contentionem adhibet. Nam si
 factu quidem facillima aggressurus sit, impedimento autem aliquo
 oblato, aut omnino desperet, aut emollitus negligat et rerum eai-

Cantacuzenus II.

25

A. C. 1343 σιν ἀποκνοῦντα πρὸς τοὺς πόρους, οὐδὲν διοίσει τῶν πολλῶν, οὐδὲ μέγα τι καὶ λόγου ἄξιον κατορθώσειεν ἄν ποτε. ἂν δὲ καὶ περὶ τινῶν μεγάλων ἢ ἡ ἐπιχείρησις καὶ ἡ παρασκευὴ θανμασία καὶ μεγάλη ἡ δαπάνη, ἔπειτα ἀβουλία τοῦ στρατηγοῦ καὶ ἀτολμία μηδὲν ἄξιον ἐαυτῆς ἢ στρατιᾶ ἐκείνῃς πράττη, οὐ παρὰ τῶν ἄλλων μόνον, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτῶν, ὧν ἄγει, πολλὰ δίκαιος λοιδορεῖσθαι καὶ περιυβρίζεσθαι, ὅτι τῇ σφετέρᾳ ἀτολμίᾳ τῶν ἐκ τῶν ἔργων ἐπαίνων καὶ τῶν ἄθλων τῶν ἀπὸ τῶν πόνων αὐτοὺς ἀποστρεῖ. ἢ μὲν οὖν

P. 565 ὑπόθεσις τῆς ἡμετέρας στρατείας ταυτησὶ οὐδεμία τίς ἐστίν· ἔτερα, ἢ βασιλεὶ τῷ Καντακουζηνῷ ἦκειν ἐπὶ συμμαχίᾳ, ὑπὸ Ῥωμαίων κοινῇ πολεμουμένῳ διὰ φθόνον, καὶ πρότερον μὲν χρόνον ἤδη πολὺν ἐπὶ Τριβαλοῦς ὑπερορίᾳ διατριψάντι, νυκτὶ δὲ ἤδη θεοῦ τοῦ μεγάλου πρὸς τὴν Ῥωμαίων ἐπανήκοντι συναιρομένου, καὶ πόλεις πολλὰς καὶ χώραν οὐκ ὀλίγην, ὡς ἀ-15 κούομεν, ὑφ' ἐαυτῆς πεποιημένῳ. συμβαίνει δὲ, ὥσπερ ὄρωμεν, ἐκεῖνόν τε οὐδὲν ἡμῶν ἀπολελαυκέναι τῆς δυνάμεως, καὶ ἡμᾶς εἰκῆ καὶ μάτην τὸν τοσοῦτον πλοῦν καὶ τὴν δαπάνην πεποιῆσθαι. τὸ μὲν οὖν ὑπὲρ ἐκεῖνου κινδυνεύειν, ὡς Ῥω- Β σσιῶν ἡ πάσης ἡδίων καὶ πολλὴν ἡμῖν οἶσεθ' τὴν εὐδοξίαν καὶ τὸ θανμάζεσθαι παρὰ πάντων, καὶ ὑμεῖς ἔργοις αὐτοῖς ἐμοὶ συμμαρτυρεῖτε. προθυμότερα γὰρ συνεστράτευσάτε καὶ οὐκ ἀναγκαζόμενοι ὑπ' ἐμοῦ, ἀλλ' εἰ δεῖ τι καὶ μείζον εἰπεῖν,

tum expectans, laborem reformidet, nihil a vulgo differet, neque magnum quippiam et memorabile unquam prospere geret. Si vero ardua quaedam, insigni apparatu, nec parva impensa tentanda sint, stultitia ac timigitate ducis nihil se dignum exercitus ille faciat, non ab aliis modo, sed ab ipsis etiam militibus conviciis atque probriis multis non immerito appetatur, quod imbellis et ef-feminatus et. laudibus et praemiis factorum eos privaverit. Materia igitur et quasi argumentum huius nostrae expeditionis alia nulla est, quam imperatori Cantacuzeno communibus armis ex invidia a Romanis oppugnato, et ante diu apud Triballos profugo, nunc divina adiuvente potentia in solum Romanum, multis urbibus et spatio non modico, ut fertur, in potestatem suam redactis rever-tenti, subvenire atque opitulari. Contigit autem, quod videmus, illum e nostra virtute nullum cepisse subsidium, et nos incessum ac frustra tantam navigationem cum tanto impendio instituisse. Pro illo igitur dimicare, quomodo quavis animi remissione iucundius et egregium decus nobis admirationemque longe lateque conciliate-rum sit, vos quoque facto ipso attestamini: cupidissime enim, haud coactu meo profecti mecum, imo, ut maius quid dicam, me ad hanc profectorem ipsi cohortati estis. Equidem quod ad me at-

ἔπε τοῦτό με αὐτοὶ παρακαλοῦντες. ἐγὼ δὲ τότε εἰς ἐμὰ A.C. 1343
 ἦκον, οὔτε εὐδοξίας χάριν, οὔτε κέρδους τινὸς ἐπιθυμία τὸ
 ὑπὲρ ἐκείνου πονεῖν καὶ κινδυνεύειν ἤρῃμαι, ἀλλ' ἀνάγκην
 ἔχω πάσης βιαιοτέραν, ὥσπερ ὑπὲρ ἐμαντοῦ ἀμύνεσθαι τοὺς
 5 ἐπείοντας καὶ τῆς φίλης ἀντέχεσθαι ζωῆς μέχρι καὶ τοῦ δυ-
 νατοῦ. οὐ γὰρ ὥσπερ οἱ πολλοὶ τὸ βασιλέως φίλος προσα- C
 γορεύεσθαι εἰλόμην μόνον, ἀλλ' οὕτως αὐτῷ συντέτηκα, ὥστ'
 εἰ συμβαίῃ τῶν ἀνηκέστων ἐκεῖνόν τι παθεῖν, ἀβίωτον ἡγη-
 σόμενος τὸν βίον καὶ αὐτός. καὶ διὰ ταύτην τὴν φιλίαν βυ-
 10 σσιλεῖ τε τῷ Ἀνδρονίκῳ πρὸς τὸν κατὰ Λέσβου καὶ Φωκαίας
 πόλεμον συνεπολέμησα χρόνον οὐκ ὀλίγον, καὶ πρότερον ἐ-
 νὸς ἔτους ὀγδοήκοντα καὶ τριακοσίαις ναυσὶ διέβην ἐπὶ Θρά-
 κην, γνώμην ἔχων, ὡς πᾶσι μαχόμενος ἀνθρώποις καὶ πᾶ-
 σαν κάκωσιν οἴσων καὶ αὐτός, ἄχρισ ἂν πρὸς τὴν οἰκείαν
 15 ἐπαναγάγω, ὥσπερ ἴστε καὶ αὐτοὶ συστρατενόμενοι. νυνὶ
 δὲ ἐν τούτῳ καθέστηκε τὰ πράγματα ἡμῖν, ὥσθ' ἡμᾶς μὲν V. 454
 ὑπὸ τῶν ἀνέμων ἐνταῦθα κατεχομένους, ἀπράκτους εἶναι,
 ἐκεῖνον δὲ ὑπὸ Ῥωμαίων, ὡς ἀκούομεν, πολιορκεῖσθαι. δέ- D
 δοικα δὲ, μὴ καὶ τι τῶν ἀνηκέστων συμβῆ̄ περι αὐτὸν. εἰ-
 20 κός γὰρ καὶ χρημάτων ἀπορεῖν καὶ στρατιᾶς ἀξιωμαχόν πρὸς
 τοὺς πολεμίους, ἄρτι ἐκ τῆς πλάνης ἐπανήκοντα, καὶ οὐκ ἐξ-
 αρκοῦντος τοῦ καιροῦ πρὸς τὸ δύναμιν κτήσασθαι βεβαί-
 αν. οἱ πολέμιοι δὲ καὶ ὄπλοις βιάζεσθαι δύναιντ' ἂν, ὄν-

15. Ἐξαρκούτος P.

tinet, neque gloriae causa, neque amore quaestus pro eo labores
 ac pericula adire volo: sed me potentissima quaedam necessitudo
 urget, ut ab eo non secus atque a me ipso hostes propulsem, et
 quantum in me est, pro illius vita mihi carissima propugnem. Non
 enim ut multi, imperatoris amicus audire contentus sum, sed ita
 sum ei conglutinator, ut si eum quippiam infandum pati continge-
 ret, vitam ego quoque sine illo insuavem mihi et acerbam putarem.
 Atque huius amoris ergo imperatori Andronico, bello Lesbio et
 Phocaensi, non paucis tempore cum auxiliis affui, et anno proxime
 superiore trecentis octoginta navibus in Thraciam transmisi, bella-
 torum quibusvis mortalibus et damna illaturus omnia, quoad illum
 in sedes suas reducerem, quemadmodum vos recordamini, quos
 tunc commilitones ducebam. Nunc ea est rerum conditio, ut nos
 quidem a ventis hic detenti feriemur: ille a Romanis, ut aiunt,
 obsideatur. Vereor autem, ne quod ei malum insanabile contingat.
 Credibile enim est, illum et pecunia egere et hostibus imparem
 esse, quippe qui recens vagus et exul esse desierit, et cui ad con-
 trahendas copias genere numeroque firmas spatium sufficiens non
 concedatur. Hostes autem propter multitudinem et armis eum pos-

A. C. 1343τες πολλοί, καὶ χρήμασι τοὺς συνόντας διαφθείρειν, τῶν κοινῶν Ῥωμαίους χρημάτων ὑπ' ἄξουσίαν Ἀποκαύκῳ τῷ μεγάλῳ δουκὶ κειμένων, καὶ πάντα ἀναλώσουσι ἀφειδῶς, ἵνα μό-
 P. 566νον βασιλέως περιγένοιτο. οἶδε γὰρ σαφέστατα, ὡς, ἕως μὲν ἂν ἐκεῖνος περιῆ, ἄπιστος αὐτῷ τῶν Ῥωμαίων ἢ ἡγεμονίᾳ καὶ ἀμφίβολος, πάντων τῶν ἀρίστων ὑπ' ἐκείνου μᾶλλον αἰρουμένων ἄρχεσθαι. ἂν δ' ἐκεῖνος τρόπῳ δὴ τιγὶ ἐξ ἀνθρώπων οἴχοιτο, βεβαίαν εἰς τὸν ἔπειτα αὐτῷ ἔσομένην χρόνῳ τὴν ἀρχὴν δι' ἃ συμπάντων χρημάτων ἀφειδήσει. ἃ πάντα ἐννοοῦντας, ταχεῖαν ποιεῖσθαι τὴν βοήθειαν προσῆκον. ἂν τ¹⁰ γὰρ ἀπόληται βασιλεὺς ὑπὸ τῶν πολεμίων περισχόντων, οὐδεμίαν ἡμῶν ἀθυμίαν καὶ λύπην ὑπερβολὴν ἐλλείψει πρὸς τῆ καὶ κακῶς ἀκούειν ὑπὸ πάντων, ὅτι ἀνανδρία καὶ μαλακία τῇ περὶ τοὺς πόνους καταπροδέδοται τοῖς πολεμίοις ἡμῶν ὁ
 B φίλος. ἂν τε περιγένηται ἡμῶν χωρὶς, τὸ μείζον τῆς φιλο-¹⁵ τιμίας παρηγήμεθα. τὸ μὲν οὖν πρὸς ἀνέμους ἀντιπνέοντας καὶ θύλασσαν ἐξοιδούσαν καὶ μαινομένην ἀπομάχεσθαι, μολαγγολώντων σαφῶς καὶ θανατώντων ἐπ' οὐδεμιᾶ φιλοτιμίᾳ ὄθεν οὐδὲ πρὸς τοσοῦτον κίνδυνον ἀποδύεσθαι ἡμᾶς κελεύει. ἑτέραν δὲ ὑφηγήσομαι αὐτὸς, πόνον μὲν ὀλίγον ἔχουσαν, εὐ-²⁰ κλειαν δὲ καὶ εὐδοξίαν ἀκροτάτην. τριῶν γὰρ τῶν μεγίστων δείγματα ἡμῶν ἐξεργεῖν ἔξέσται, ἀνδρίας καὶ δικαιοσύνης καὶ φρονήσεως. τὸ μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν ἀνέμων καὶ θαλάσσης C κωλυμένους ἑτέραν ἐξευρεῖν ὁδόν, δι' ἧς ἡμῶν ἀνυσθῆι τὸ

sunt cogere et pecunia exercitum eius transversum agere, cum acerrimum in Apocauchi manibus sit, qui ut imperatorem evertat, profuse largitiones faciet: novit siquidem exploratissime, illo salvo infidum et incertum sibi Romanorum dominatum fore: quod optimates universi ab illo quam ab se regi mavolent. Sin ille quacumque tandem ratione e vivis sublatus fuerit, firmum et stabile se regnum de cetero habiturum; qua de causa totum acerrimum prodige exhaustur. Quae omnia nos ante oculos ponentes, auxilium maturare par est. Sive enim hostibus cinctus perierit imperator, nihil erit quod ad tristitiam doloremque nostrum addi possit, praeter hoc, quod passim nobis male dictitabitur, quasi ignavia et effeminata quadam mollitie ad labores sufferendos amicis inimicis prodiderimus: sive sine nobis victor evaserit, maiorem gloriae partem amittemus. Cum ventis itaque contrariis et tumido insanienteque pelago pugnare, aperte furentium et mortem ingloriam quaerentium est. Quocirca nec vos ad tantum periculum adeundum adhortor, sed aliam demonstrabo viam, quae cum parvo labore summam nominis celebritatem splendoremque continet. Trium namque virtutum maximarum documenta nobis edere licebit, fortitudinis, iusti-

προκείμενον, φρονήσεως δικαίως ἂν τις τιθείη δικαιοσύνης A.C. 1343
 δὲ, τὸ πάντα χρήματα ἠγήσασθαι δεύτερα τῆς τοῦ φίλου
 σωτηρίας· ἀνδρίας δ', ὅτι οὐθ' ἢ περὶ τὴν ὁδοιπορίαν οὐ-
 σαν μακρὰν ταλαιπωρία, οὐθ' ὅτι διὰ πολλῶν ἐθνῶν, οἱ μέλ-
 λουσιν ἡμῖν μαχεῖσθαι, διέναι μέλλοντες, ἀπέστημεν τοῦ
 φόβου καταπλαγέντες. τί οὖν ἐστὶν ὃ λέγω; ὡς ἐπεὶ ταῖς
 ναυσὶν ἀδυνατοῦμεν εἰς Μακεδονίαν ἔρχεσθαι, ταύτας μὲν
 ὡς ἀχρήστους ἐνταυθοῖ πυρὶ καταπιμπρᾶν, αὐτοὺς δὲ τὰ
 ὄπλα ἔχοντας, ἵνα διὰ τῆς ἠπείρου πρὸς βασιλέα. τοῦτο
 10 γὰρ ἐκείνω τε μεγάλην οἴσει τὴν ἀφέλειαν καὶ ἡμῖν τὴν εὐ-
 δοξίαν οὐ μικράν. οὐ χρῆ δὲ τὰ ἐν μέσῳ σκῶλα καὶ προσ-
 κόματα λογιζομένου ἀποκνεῖν πρὸς τὸν ἀγῶνα. οὐδεὶς D
 γὰρ ποτε ἀνακείμενος καὶ ῥέγγων τρόποιον ἔστησεν ἀπὸ τῶν
 πολεμίων· ἀλλὰ πρὸς τὸ τῶν πόνων τέλος ἀφορᾶν, ὡς πολ-
 15 λὴν οἴσει καὶ μεγάλην τὴν φιλοτιμίαν. ταῦτα μὲν οὖν ἐμοὶ
 δίκαιά τε ἔδοξε καὶ συμφέροντα ὁμοῦ καὶ αὐτὸς τε ποιή-
 σω πρῶτος καὶ τοῖς ἄλλοις συμβουλεύσω. εἰ δὲ τισιν ὑμῶν
 πρὸς τὸ τῶν πόνων καὶ τῶν κινδύνων ἀφορῶσι μέγεθος, οὐ
 μάλιστα δοκεῖ τοιοῦτοις ἐπιχειρητέον εἶναι, ἀλλ' ἐγὼ πρῶτος
 20 τὴν τε ναῦν ἐμπρήσω καὶ τὰ ὄπλα ἔχων βαδιοῦμαι· συνέ-
 ψεται δὲ καὶ ὅστις εἴλετο ἐμοὶ συγκινδυνεύειν. οἱ δὲ λοιποὶ P. 567
 ταῖς ναῦς ἔχοντες, ὅτι φίλον ἔμην καὶ λυσιτελεῖς δοκεῖ, ποιεῖ-

1. ἀντιστιθεῖη P.

tiae atque prudentiae. Nam a ventis et mari interclusos, aliud iter invenisse, quo ad finem nobis propositum perveniamus, prudentiae optimo iure adscribatur. Iustitiae autem, res omnes prae salute amici contempsisse. Fortitudini, quod nec itineris longi molestia ac defatigatione, nec transitu per multas gentes, quae nobis se oppositurae essent, percussi atque consternati, a recto tramite officioque defleximus. Quid igitur tibi vis? dicet quispiam: ut quoniam in oras Macedoniae navibus deferri non possumus, eas hic tanquam inutiles concrememus, ipsi cum armis per continentem ad imperatorem gradiamur, quod illi porquam fructuosum, nobis vero gloriosum acciderit. Nec impedimenta et offendicula in medio occurrentia perpendentes, ab hoc labore deterreri oportet. Quis enim unquam recubans supinus et stertens, de hostibus trophaeum erexit? Sed finis laborum ante oculos habendus est, quem plurimus et eximius honos comitabitur. Haec ego iusta et utilia censui, factoque ipso me ducem et suasorem alii exhihebo. Quod si quibusdam vestrum magnitudinem laborum periculorumque considerantibus, minime istuc aggrediendum videtur, ego sane primus navim flammis exuram et arreptis armis iter invadam: sequetur, quicumque adversus casus participare mecum voluerit: ceteri salvis navibus, quod placuerit et ex usu iudicaverint, faciant licet. Sic Persas primores affatus Amu-

- A.C. 1343 τε." οὕτω πρὸς τοὺς ἐν τέλει τῶν Περσῶν Ἀμοῦρ διαλε-
 V. 455 χθεῖς, πάντας μὲν ἐπεισεν ὡς δίκαιά τε ὁμοῦ καὶ λυσπιλοῦν-
 τα συμβουλεύει. εἴλοντο δὲ ἐξήκοντα μόνον ναύαρχοι συγ-
 κινδυνεύειν μετὰ τῶν πληρωμάτων. οἱ δὲ ἄλλοι ἰσχυρίζοντο,
 ὡς ὀλίγῳ ὕστερον οὐρίων τυχόντες τῶν ἀνέμων ἐλεύσονται
 εἰς τὴν Μακεδονίαν αὐθις τῷ σατράπῃ συνεσόμενοι. οὕτω
 μὲν οὖν ἐδέδοκτο κοινῇ, καὶ ἐκ τῆς Εὐβοίας εἰς τὴν Λοκρί-
 δος παραλίον ἐλθόντες, οἱ ἄλλοι μὲν ἠσύχαζον ἐν ταῖς να-
 σίν, Ἀμοῦρ δὲ καὶ οἱ ἐξήκοντα ναύαρχοι, οὓς ἔδει πρὸς τὸ
 Βτόλμημα συναίρεσθαι ἐκείνῳ, ἀνεγκύσαντες τὰς ναῦς καὶ
 ὄπλα τε ἀναλαβόντες καὶ ἄλευρα ἐπιφερόμενοι, οἷς ἔμειλλον
 διατραφήσεσθαι πρὸς τὴν ὁδόν, καὶ Ἀμοῦρ αὐτὸς τοῖς ἄλ-
 λοις ὁμοίως πᾶσιν, ἠύλισαντο αὐτοῦ τὴν νύκτα παρὰ τὸν αἰ-
 γιαλὸν, ὡς ἅμα ἐφ' τὰς ναῦς ἐμπρήσαντες, τῆς εἰς Βέρ-
 ροιαν ἔχονται φεροῦσης. τῆς νυκτὸς δὲ ἐκείνης τῶν ἐναν-
 τίων πνευμάτων παυσασμένων, οὐρίων δὲ ἐπιπνευσάντων, τὰς
 ἀνεγκυσμένας καθελκύσαντες καὶ ἅμα πάσαις ἄραντες ἰστία,
 εἰς τὴν ὑστεραίαν προσέσχον οὐ μακρὰν Θεσσαλονίκης ἐν λι-
 μένι τοῦ Κλωπῆ προσαγορευομένη, τοῦτο μὲν οἴομενοι καὶ
 C μέγαν δούκα ἐν Θεσσαλονίκῃ εἶναι καὶ βουλόμενοι εἰ τύχῃ
 πρὸς ἐκεῖνον ναυμαχεῖν, τοῦτο δ' ὅτι καὶ ἡ ἀντιπέραν παρῶ-
 λιος τῆς Βοττιαίας ἀλίμενος τὸ πολλὰ ἐστὶ καὶ τοσοῦτον ἐν
 ταυτῷ στόλον ὑποδέχεσθαι μὴ δυναμένη.
- D ἔδ'. Τὸ μὲν οὖν Περσικὸν αὐτίκα, ἐπεὶ ἐπύθοντο τὸν

rius, fidem fecit se aequum et utile consulere. At enim non plus sexaginta navarchi cum classariis remigibus illi se associare instituerunt: reliqui brevi spatio ubi ventum propitium essent nacti, in Macedoniam cursum directuros rursusque cum eo futuros asseverarunt. Postquam inter illos communiter ita convenit, ex Euboea ad Locridis littora delati, alii in navibus permanserunt: Amurium autem et sexaginta navarchi, quos tanti facinoris consortes illi esse oportebat, subductis navigiis et armis assumptis, commeatuque in viam deprompto, iuxta littus pernoctarunt, ut mane exustis illis Berroae iter caperent. Nocte porro illa, cum venti luctantes posuissent et secundi spirarent, deductis denuo, quas subduxerant, navibus et sublatis velis, omnes simul die sequenti portum non procul Thessalonica Cloriam appellatum, tenuerunt, partim quod magnum ducem Thessalonicae degere arbitrantur vellentque cum eo, si possent, navale praelium miscere, partim quod adversa ora Botiae importuosa esset tantamque classem eodem loco nequiret recipere.

64. Persae, simul ut magnum ducem Byzantium vela fecisse audierunt, Thessalonicensem agrum universum incursantes, magna

μέγαν δούκα ἀποπελευκέναι εἰς Βυζάντιον, τὰ παρὶ Θεσσα-Α. C. 1343
 λονίαν ἅπαντα ἐπιδραμόντες χωρὶα ἐληΐζοντο καὶ ἡνδραπό-
 δισαν οὐκ ὀλίγους. Ἀμοῦρ δὲ εἰς τὴν ὑστεραίαν πενήκοντα
 ναῦς ἀπολεξάμενος, ἔπεμψεν εἰς Πύδναν, ὡς ἐκεῖθεν τοὺς μὲν
 5 ἡμίσεις ἤξοντας εἰς Βεῤῥόϊαν, ὡς ἅμα βασιλεῖ ἐλευσομένους εἰς
 Θεσσαλονίαν, τοὺς ἐπιλοίπους δὲ ἐπανήξοντας ταῖς ναυσί. βα-
 σιλεὺς δὲ ἐπεὶ πύθουτο τοὺς βαρβάρους Πύδνα προσχόντας,
 διὰ σπουδῆς μὲν ἐποιήσατο πάσης τὴν ὑπὸ Κράλην τελού-
 σαν χώραν μηδὲν ζημιωθῆναι, καὶ πέμψας ἐκέλευε πάντας P. 568
 10 εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ φρούρια εἰσάγεσθαι, τὴν ἔφοδον μηνύων
 τῶν βαρβάρων. καὶ ἡνδραποδίσθη γὰρ ἐξ ἐκείνων οὐδὲ εἰς·
 οὔτε μὴν ἐκ τῆς ὑπὸ βασιλέα τελούσης χώρας. αὐτὸς δὲ
 Θετταλῶν τε τοὺς ἀρίστους καὶ Βεῤῥόϊωτῶν τῆς εἰς αὐτὸν
 15 εὐνοίας ἀξίαις τε ἀμειψάμενος καὶ ἐνεργεσίαις ταῖς προσηκού-
 σαις, ἔπειτα καὶ τὴν ἄλλην στρατιὰν προνοίας τῆς δεούσης
 ἀξιώσας, καὶ Μανουὴλ τὸν νεώτερον τῶν υἱῶν Βεῤῥόϊας καὶ
 τῶν ἄλλων πολιχνίων, ἃ προσεχώρησαν αὐτῷ, ἀποδείξας ἄρ-
 χοντα, συστήσας δὲ αὐτῷ καὶ Ἀγγελον τὸν ἀνεψιὸν, ὃς Θετ-
 20 ταλίας πρότερον ἐνεχειρίσθη τὴν ἀρχὴν, καὶ κελεύσας, ἦν τι
 αὐτοῖς ἡμέρον καὶ ἀνεπαχθοῦς ἀρχῆς, καὶ τὰ ἄλλα εὖ διοι- V. 456
 κησάμενος, πρεσβεῖαν ἐποιεῖτο καὶ πρὸς Κράλην. ἐδήλου τε,
 ὡς, εἰ καὶ ἐκεῖνῳ αἰ πρὸς αὐτὸν ἀπαγορευθεῖεν σπονδαὶ καὶ
 ἡ συμμαχία, ἀλλ' αὐτὸς μεμνημένος τῆς τιμῆς καὶ τῆς φι-

20. δέονται P.

hominum pecorumque praedas egerunt. Amurius altero die delectas
 naves quinquagenas Pydnam mittit, ut inde pars militum dimidie
 Berrhoeam vadat et cum imperatore Thessalonicam profisciscatur,
 altera pars cum navibus redeat. Imperator, barbaris Pydnam appul-
 sis, diligentissime cavit, ne quid Cralis provincia detrimenti acci-
 peret, circummissisque nuntiis infestum eorum adventum significa-
 vit et monuit, ut in urbes et castella se omnes reciperent. Nemo
 tamen inde, ut neque e locis imperatori subiectis, in servitutum
 abreptus est. Qui Thessalorum et Berrhoeotarum optimates pro
 studio erga se dignitatibus et donis remuneratus et exercitum qua
 par erat cura dignatus, et Manuele filio iunioris Berrhoeae aliisque
 oppidulis recenter ad auctoritatem suam adiunctis praefecto, eique
 Angelo consobriano, cui ante Thessaliae gubernatio commissa fuerat,
 commendato, cum mandatis, ut, si opus esset, alter alterum defen-
 derent, forma insuper mansueti ac minime molesti imperii prae-
 scripta, et ceteris quoque probe constitutis: oratores ad Cralem
 misit, qui indicarent, quamvis foedus secum percussum et inita
 societas ab eo dissoluta esset, nihilo minus memorem se honoris

Α. C. 1343 λίας, ἧς ἀπέλαυσε διάγων παρ' αὐτῆς, μήτε κενιῆσθαι πρὸς
 ὄργην, μήτε διαλελυκέναι τὰς σπονδὰς, ἄτοπον εἶναι ἡγη-
 σάμετος, μὴ ἔργοις αὐτοῖς θέσθαι φανερόν, εἰς οἶον ὄντα περὶ
 τὸ ἀμείβεσθαι τοὺς φίλους εἴλετο αὐτὸς ἐπιδειξασθαι τοσαύ-
 την εὐνοίαν. καὶ νῦν μὲν τῆς Περσικῆς στρατιᾶς ἐλθούσης⁵
 πρὸς αὐτὸν καὶ δυναμένης βλάπτειν, αὐτούς τε κωλύσαι κε-
 κλεύσας μὴ κακοῦν τὴν χώραν, ὡς φίλιαν οὖσαν καὶ συμμα-
 χίδα· καὶ ὕστερον ὅ,τι ἂν δύναιτο ὠφελήσειν. ἐπ' αὐτῷ δὲ
 εἶναι ἢ εὐγνωμονεῖν περὶ αὐτὸν φίλον ἀγαθὸν μάλιστα ἐσθ-
 μενον, ἢ αἰρεῖσθαι πολεμεῖν ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει εὐλόγη¹⁰
 καὶ δικαίᾳ. ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ προσηγόρευεν αὐτὸν τε καὶ
 Ἑλένην τὴν γυναῖκα, ὡς ἅμα στρατιᾷ τῇ Περσικῇ βαδιούμε-
 νοι εἰς Διδυμότειχον. ταῦτα δὴ πάντα ἐφ' ἡμέραις πεντε-
 καιδέκα διαπραξάμενος, τὴν ἐκ Θεσσαλίας καὶ Βεῤῥόλιας ἔ-
 χων στρατιάν ἅμα τοῖς ἄλλοις, οἱ αὐτῷ συνῆσαν πρότερον¹⁵
 καὶ τῶν Περσῶν συνεπομένων, ἦκεν εἰς Θεσσαλονίκην. ἐν
 δὲ ταύταις ταῖς ἡμέραις ἢ ἐν ταῖς ναυσὶ τῶν Περσῶν οὐ-
 σα στρατιὰ, ἄλλα τε ἐκάκου τὴν χώραν, ὅσα εἰκὸς βαρβά-
 ρους καὶ πολεμίους, καὶ δύο κόμας τετειχισμένας καὶ πύρ-
 ρου εἰσέλασας διεπύρρθησε, τῶν ἐχόντων ταύτας γεωργῶν ὑπὸ²⁰
 δέους παραδεδωκότων σφᾶς αὐτούς καὶ ἀνδραποδισθέντων.
 Ἀμοῦρ δὲ ἐπεὶ ἐπύθτετο ἐγγὺς εἶναι βασιλεία, αὐτὸς μὲν ἔ-
 φηππος μετὰ ὀλίγων τῶν ἀρίστων, (οὐ γὰρ εὐπόροισιν ἵππων,)
 πᾶσα δὲ ἡ στρατιὰ πᾶσι ἐπόμενοι, εἰς ὑπάντησιν τοῦ βασι-

12. βαδιούμενος M.

14. διαπραξάμενοι P.

24. τοῦ om. P.

est humanitatis, quam apud ipsum commorans expertus esset, neque
 ad iram commotum esse, neque foedus temerasse; quod absurdum
 duceret, non opere ipso palam ostendere, quem in gratia amicis
 referenda virum ipse tam benevole tractare voluerit. Et nunc
 missa sibi Persarum auxilia, quae damnum dare possint, ab eius
 regione, ut amica et socia, vexanda prohibuisse, et de cetero quo-
 que quantum efficere possit, ei commodaturum. In eo autem situm,
 aut bonam fidem optimi et constantis amici agnoscere, aut rationi
 et iustitiae adversantem, bellum facere. Posthaec ipsum et coniugem
 Helenam, ut cum Persicis copiis Didymotichum abiturus, valere iu-
 bet. His igitur omnibus quindecim dierum spatio transactis, cum
 Thessalico et Berrhoeensi delectu, et quos prius habebat, et cum
 Persis praeterea Thessalonicam venit. Per dies illos Persae, qui in
 navibus erant, cum aliis modis Thessalonicae vicina deformant,
 ut barbari nimirum iidemque hostes, tum vicos duos munitos cum
 turribus devastarunt, agricolis, qui se prae metu dedebant, servitute
 multatis. Amurios ut imperatorem appropinquare cognovit, cum
 paucis optimatibus in equis (non enim his abundabant) toto agmine

λείας ἦσαν. ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἤδη οὐ μακρὰν ἀλλήλων, τοῦ Ἰπ-Α. C. 1343
 που ἀποβάς δ' Ἀμουρ, προσεκύνει τε τὸν βασιλέα καὶ ἐβάδιζε
 πρὸς αὐτὸν πεζός. πέμψας δὲ ὁ βασιλεὺς, ἐκέλευε τοῦ
 Ἰπκου ἐπιβαίνειν καὶ ἐπέιδετο πολλὰ πρότερον περὶ τοῦ P. 569
 5 πειζὸς ἐλθεῖν φιλονεικίῃς. προσαγορεύσαντες δὲ ἀλλήλους,
 ἦσαν εἰς τὰς σκηρὰς καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο οὐ πολὺ
 ἄνωθεν Θεσσαλονίκης ἐν ἑπτὰ ἡμέραις. πρεσβείαν δὲ Ἀ-
 μουρ πρὸς τοὺς ἐν Θεσσαλονίκη πεποιημένου καὶ παραινοῦν-
 10 τος προσχωρεῖν ἐκόντας βασιλεῖ καὶ τὴν πόλιν παραδιδόναι,
 ἰοτούς τε αἰχμαλώτους ἀπολύσειν αὐτοῖς, εἰ πείθονται, ἐπαγ-
 γελλομένου, ἀπεκρίναντο οὐδὲν ἐπιεικὲς. δεῖσαντες δὲ οἱ Ζη-
 λωταί, μὴ οἱ τὰ βασιλείως ἔνδον ἡρημένοι, καιροῦ λαβόμενοι
 ἐπιτηδείου καὶ τὸν δῆμον ἀναπέσαντες, τεθορυβημένον ὑπὸ
 τῶν βαρβάρων, ἄλλως τε καὶ ἐλπίσαντα τοὺς αἰχμαλώτους
 15 αὐτοῖς ἀπολυθῆσεσθαι, ἐπίθονται καὶ κρατήσωσιν αὐτῶν,
 ἔγνωσαν ἐπὶ ὀμότητι καὶ φόνους χωρεῖν, ἵνα δι' αὐτῶν καὶ B
 τοὺς ἄλλους ἐκφοβῶσι. καὶ Παλαιολόγον τέ τινα ἐκ τῶν
 ἀρίστων, οἴκοι σχολάζοντα διὰ τὸ ὑποπτέεσθαι καὶ μηδε-
 μίαν αἰτίαν τοῦ ἀποθανεῖν παρεσχημένον, ἐξαργάσαντες ἀπέ-
 20 σφαξαν ἐπὶ τῆς δημοσίας ἀγορᾶς, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμόν-
 τες, ἔπειτα καὶ τὸ σῶμα διελόντες τετραχῆ, τὰ μὲν τμήματα
 ἐν ταῖς πύλεως πύλαις ἀπηώρησαν ἐκύστη τμήμα· τὴν κε-
 φαλὴν δὲ δόρατι ἐνθήμενοι καὶ τὰ ἔγκατα σύροντες ἀνηλεῶς
 περιήσαν τὴν πόλιν. Γαβαλᾶν δὲ τινα ἐκ τῶν μέσων πολι-

10 ἀπολύσειν P.

15. ἐπίθονται P.

18. καὶ om. P.

pedibus prosequente, ei se fert obviam. Parum inter se distanti-
 bus, Amurius ab equo descendens eum adorat et pedibus propius
 accedit, quem imperator per nuntium rursus equum conscendere
 iubet. Consulutatione peracta, in tabernacula concedunt, castraque
 non procul Thessalonica diebus septem locant. Amurius per legatos
 hortatur oppidanos, uti imperatori urbem seque tradant. Si faxint,
 captivos donaturum pollicetur. Illi aequi bonique nihil respondent.
 Zelotae metuentes, ne, qui intra moenia erant imperatoris partium,
 tam bella occasione utentibus, incitatoque ab iisdem populo a bar-
 baris turbato et captivos sibi dimissum iri sperante, invaderentur
 opprimerenturque, ad saevitiam et caedes procedendum censue-
 runt, quo per illos aliis quoque terrorem incuterent. Et Palaeolo-
 gum quendam ex optimatibus domi delitentem, quod in suspicio-
 nem venerat, et qui cur moreretur nihil meruerat, raptum in foro
 publice peremerunt, amputatoque capite et corpore in partes dis-
 secto, eas per portas suspenderunt. Caput autem hastili praefixum
 gestantes et viscera crudelem in modum distrahentes, urbem obam-
 bulabant. Tum Gabalam quendam sortis mediae civem, prius au-

A.C. 1343 τῶν τὰ ὄντα πρότερον ἐκτεμόντες καὶ τὴν ῥίνα, καὶ τὰ ἄλλα
 C μέλη διαλωθῆσάμενοι, ἔπειτα ἀπέκτειναν. ἑτέρων δὲ οὐκ ὀ-
 λίγων τοιούτων ῥίνας καὶ ὄντα ἐκτεμόντες, ἔπειτα κατεδί-
 κασαν αἰεφυγίαν, καὶ ἀνοίξαντες τὰς πύλας, ἐξήλασνον τῆς
 πόλεως. τῶν δὲ ὀδυρομένων καὶ τὴν αἰτίαν δεομένων ἐκδι-
 V. 457 δάσκεσθαι, δι' ἣν τοιαῦτα ὑπομένειν κατεκρίθησαν, οὐδὲν
 πλέον ἀπεκρίναντο οἱ Ζηλωταί, ἢ ὅτι εἶδετεν αὐτοὺς τὰ Κα-
 τακουζηνου σαφέστατα ἤρημένους. οἱ μὲν οὖν οὕτως ὀδυρό-
 μενοι, ἐπεὶ πρὸς οὐδὲν ἕτερον εἶχον χρῆσθαι ἑαυτοῖς, εἰς τὸ
 τῶν βαρβάρων ἀπεχώρουν στρατόπεδον πρὸς βασιλεία. βασι-
 λεὺς δὲ ἐπεὶ τὸ προσάγεσθαι τὴν πόλιν ἄπορον εἶωρα, Μα-
 νουήλ μὲν τὸν υἱὸν καὶ Ἄγγελον τὸν ἀνεψιὸν τῆν τε ἐκ Θε-
 ταλίας καὶ Βεῤῥόλας ἔχοντας στρατιὰν, ἐκέλευεν εἰς τὰς ἰδίας
 ἀρχὰς ἀποχωρεῖν. αὐτὸς δὲ ἀπολειφθεὶς μεθ' ὧν ἦγεν οἰ-
 D κκοθεν, καὶ Περσῶν τοῖς ἀρίστοις διακοσίοις Ἴππους παρασχό-
 μενος, καὶ ἐκ τῆς ἄλλης στρατιᾶς ἑξακισχιλίους ἐπιλέκτους
 πεζοὺς παραλαβὼν, ἅμα Ἀμούρ ἐκ τῆς ἠπείρου εἰς Θράκην
 ἀπαχώρουν. τὴν δὲ ἄλλην στρατιὰν ἐκέλευον ἐν ταῖς νανού
 εἰς Περιθεώριον ἐλθεῖν, ὡς ἐκεῖ συμμίξοντας ἀλλήλοισι. ἐ-
 πεὶ δ' οἱ μὲν ἐκ Θαλάττης, οἱ δ' ἐκ τῆς ἠπείρου κἀκεῖ ἐνο-
 ταυτῆ ἔγενοντο, Περιθεώριον ἐπολιόρκουν περιστρατοπεδευ-
 σάμενοι. Ἀβδηρῆται δὲ προσῆλθον ἔκοντι δεσμώτην ἀγαγόν-
 τες καὶ Γουδέλην τὸν τῆς βασιλίδος Ἄννης οἰνοχόον, ὃν ἐπὶ
 τῆς ἀρχῆς αὐτῶν κατέστησεν ὁ μέγας δούξ μετὰ τὴν βασιλεί-

21. ἐπιστρατοπεδευσάμενοι P.

ribus, naso ceterisque membris mutilatum occiderunt. Alios item complures eiusdem ordinis naribus et auribus truncatis, urbe in sempiternum exilium expulerunt. Quibus lamentantibus causasque sciscitantibus, ob quam talibus suppliciis damnati essent, hoc tantum Zelotae responderunt, constare sibi, ipsos apertissime Cantacuzeno favere. Sic igitur lamentantes, quoniam se inutiles iam videbant, ad barbarorum castra, imperatorem conventuri, adierunt. Is cum non videret, quo pacto urbem in potestatem adduceret, Manuelem filium et Angelum consobrinum cum copiis, quas e Thessalia et Berrhoea ducebant, ad illorum praefecturas remisit: ipse relictus cum iis, quos per se adduxerat, ducentis Persarum optimis equis suppeditat, et de reliquo exercitu sex electorum perditum millibus ascitis, socio Amurio et continenti in Thraciam concessit: reliquum copiarum navibus Peritheorium venire, ut ibi coniungerentur, praecepit. Navali iam pedestrique in unum confuso exercitu, Peritheorium obsidione circumdederunt. Abderitae autem sponte se dediderunt, Gudelem, qui erat Annae imperatrici ad cyathum, simul vinetum adducentes, quem magnus dux post impe-

ως εἰς Τριβυλοῦς ὑπερορίαν προσκεχωρηκότων δόξα. *ἐπαι.*-A.C. 1343
 νέσας δὲ αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς καὶ τοῦ τότε τῷ καιρῷ προσή- P. 570
 κοντα πεποιηκέναι μὴ φιλονεικήσαντας ἐπιχειρεῖν τοῖς ὑπὲρ
 δύναμιν, καὶ τοῦ αὐθις δαπανήκοντι προσκεχωρηκέναι μελή-
 5σαντας μηδὲν, ἐκείνοις μὲν ἄρχοντα ἐπιστήσας, οἵκαδε ἀπέ-
 πεμπε. Γουδέλῃ δὲ τὰ τε ἴδια κλεύσας ἀποδοθῆναι καὶ
 οἰκοθεν πλείω παρασχών, ἔπειτα καὶ Ἰάκωβον τὸν Βρουλᾶν
 ὄντα ἐκ τῶν οἰκετῶν καὶ Σαλατίνην ἐκ τῶν Περσῶν ἕνα ἅμα
 ἐκείνῳ ἐξέπεμπεν εἰς Βυζάντιον πρὸς βασιλῖδα πρόσβεις. ἡ
 10πρεσβεία δὲ ἦν περὶ εἰρήνης. καὶ πρῶτα μὲν ἑμαρτύρευτο
 τὸν Θεόν, ὡς οὐ μόνον αὐτῇ οὐκ ἐπιβουλεύσειεν ἕργῃ ἢ βασι-
 λεῖ τῷ υἱῷ, ἀλλ' οὐδὲ μέχρη λογισμῶν αὐτῷ τι περὶ αὐτὴν
 προσκεκρουκότε συνειδείη. αὐτὴν δὲ ὑπὸ συκοφαντῶν ἀνθρώ- B
 πων καὶ οὐδὲν ἕγις, οὕτε ποιεῖν, οὕτε λέγειν μεμελετηκότων
 15παραχθείσαν ἔφυσκε τὸν ἐμφύλιον τοντονὶ πόλεμον κεινηκέ-
 ναι, ὃς ἄχρι νῦν πολλῶν τε καὶ μεγάλων αἰτίος Ῥωμαίοις
 κατέστη συμφορῶν καὶ ἔτι μειζόνων ἔσται, ἂν μὴ καταλυθῇ. καὶ
 αὐτὸν δὲ μεγάλαις μὲν χρήσασθαι συμφοραῖς διὰ τὸν πόλε-
 μον, καὶ κινδύνους φοβεροῖς περισχεθῆναι θάνατον ἀπειλοῦσι
 20τοῦ Θεοῦ δὲ ὁμῶς ἴλωσ τυχόντα, τῶν κινδύνων τε ἐκείνων
 ἀπηλλάχθαι, καὶ νῦν ἐπανήκειν τοῦ κρείττονος συναιρομένου.
 συνορῶντα δὲ ὡς τὰ τε μέλλοντα κακὰ ἐκ τοῦ πολέμου πᾶ- C
 σαν ὑπερβήσεται ὑπερβολὴν, καὶ τὰ ἐκ τῆς εἰρήνης ἀγαθὰ

2. καὶ τοῦτό τε P. 3. ἐγχειρεῖν M. 11. τὸν add. M. 14.
 οὐδὲ P.

ratoris ad Triballos discessum timore sese tradentibus praefectum attribuerat. Laudatos imperator, tum quod temporis se accommodassent et supra vires quidquam audere noluisissent, tum quod ad reducem sine cunctatione aliqua se adlunxissent, praefectō illis creato, domum dimittit, Gudelae sua restitui iubens et ultro ei plura suppeditans. Deinde Iacobum Brulam e ministris domesticis et Salatinen e Persis Byzantium ad imperatricem de pace legat. Ac primum quidem Deum testatur, se non solum illi aut filio imperatori non insidiatum re: sed nec cogitatione tenuis in eum collatae alicuius offensionis sibi esse conscium, verum ipsam a calumniatoribus, qui neque facere, neque dicere quidquam probum ac sincerum statuisent, circumventam, hoc civile bellum excitavisse, quod hactenus multas et saevas clades Romanis peperisset et nisi finiretur, saeviores pariturum esset. Et se quidem huius belli causa gravibus infortuniis pressum, periculisque horribilibus et mortem ipsam intentantibus cinctum fuisse, verumtamen Deo bene favente, et illa depulisse, et nunc eodem bene iuvante, postliminio reverti. Cum autem perspiciat, quae mala ex bello istoc emanatura sint, modum nullum habitura, et vicissim bona ingentia

- A.C. 1343 ὁμοίως μεγάλη τε καὶ δυνάμενα τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν κινδυνεύουσαν ἀνακτᾶσθαι, τὴν πρεσβείαν πεποιῆσθαι τὴν περὶ τῆς εἰρήνης ταύτης καὶ δεῖσθαι αὐτῆς, μὴ περιορᾶν διὰ τὴν τισῶν μοχθηρίαν καὶ ἀγνωμοσύνην τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν διαφθειρομένην. καὶ ἔξαρχῆς γὰρ ἄχρι νῦν πολλὰ συμβεβηκέναι τὰ δεινὰ καὶ χαλεπὰ, καὶ τὴν χώραν ἅπασαν καὶ τὰς πόλεις διεφθάρθαι ὑπ' ἀλλήλων πολιορκουμένας καὶ διαφθειρομένας ἐπιδρομαῖς καὶ λεηλασίαις· μέτρια δὲ ὅμως εἶναι, ὅσα δὴ Ῥωμαίων Ῥωμαίοις ἐπίοντων καὶ οἰκτόν τινα ποτε καὶ τῶν ἀτυχούντων λαμβανόντων. τὰ προσδοκώμενα¹⁰
- D δὲ τοσούτῃ καὶ δεινότερα καὶ φοβερώτερα, ὡς τὰ παρελθόντα, πρὸς αὐτὰ παραβαλλόμενα, εὐτυχίας τόπον ἐπέχει πρὸς ἀκροτάτην κακοπραγίαν. βάρβαροι γὰρ ἤδη εἶναι Πέρσαι οἱ τὸν πρὸς Ῥωμαίους ἐπιτετραμμένον πόλεμον κάκεινῃ
- V. 458 συμμαχήσοντες, οἷς τὸ φονεύειν τρυφή καὶ τὸ ἔξανδραπο-¹⁵ δίσσθαι καὶ ἀποδίδουσαι ἐπὶ δουλείᾳ κέρδους ἥδιον παντός, καὶ οἰκτος οὐδὲ εἷς, οὐδὲ ἔλεος τῶν ἀτυχούντων, ὅσα δὴ φῦσει πολεμίων ἄντων διὰ τὴν περὶ τὸ σέβας ἀκροτάτην ἐναντιότητα. καὶ τούτου ἔλεγε τοῦ κακοῦ οὐκ ἐκείνον ἤρχθαι πρῶτον, ἀλλ' Ἀπόικον τὸν παρακοιμώμενον, ὃς αὐτῷ εἰς²⁰ Βεῤῥόϊαν ἐπιστρατεύσας καὶ πολλὴν καὶ ἀγαθὴν ἄγων στρα-
- P. 571 τὴν Ῥωμαίων, οὐκ ἀγαπητὸν φήθη, εἰ μὴ καὶ Πέρσας ἐπαγάγοι, οἱ πολλὰ ἐκίωσαν τὴν χώραν ἐκείνην, κτείνοντες καὶ ἔξανδραποδιζόμενοι τοὺς προστυχόντας καὶ πρὸς ἔργον πᾶ-

ex pace oritura, quaeque aegram ac labantem Romanam rem publicam sustentare ac recreare possint, hanc legationem de pace mittere voluisse rogareque, ne eam propter nonnullorum malignitatem atque stultitiam, imperium Romanum evertentem, despiciat. Nam et a principio usque ad illum diem multa dira et acerba evenisse, totamque regionem et urbes alternis obsidiis, impressionibus ac depopulationibus afflictatas esse: attamen censenda videri mediocria (utpote Romanis in Romanos incurrentibus et aliquando miseris misericordiam tribuentibus) prae illis, quae tanto tetriora et horribilliora erunt, ut propter eorum immensitatem praeterita cum ipsis comparata felicitatis nomen obtinere queant. Barbaros enim Persas, ut socios suos, contra Romanos esse praeliuros, quibus homines iugulare ludus et captos abducere atque in servitutem vendere quovis lucro dulcius: nec in acurnosos ullis humanitatis sensus ullave commiseratio, natura nimirum hostibus propter summam in divino numine colendo discrepantiam. Atque illius mali non se, verum sacri cubiculi praefectum Apocauchum auctorem extitisse, qui Berrhocam adversus illum Romanos multos ac streptos ductare non satis existimasset, nisi et Persas adiecisset, qui

σας κόμας πεποιημένοι. ὃ διδασκάλῳ κεχηρμένος ἐπὶ τὴν A.C. 1343
 τοιαύτην τετράφθαι πείραν, καὶ μηδεμιᾶς διὰ ταύτην εἶναι
 ἄξιος αἰτίας, εἰ μὴ δυνάμενος πρὸς τε βαρβάρους ὁμοῦ καὶ
 Ῥωμαίους ἀντιτάττεσθαι, τοῖς ὁμοίοις καὶ αὐτὸς ἐχρήσατο
 δουμμάχοις. ἃ συνορῶσαν καὶ αὐτὴν ὡς δεινὰ καὶ τὴν τε
 ἀρχὴν διαφθεροῦντα καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἐκεῖ κριτήριον με-
 γάλην οἴσοντα τὴν καταδίηνη, εἰ διὰ φιλονεικίαν καὶ ψευ-
 δεῖς συκοφαντίας καὶ διαβολὰς τὸ Χριστιανῶν αἷμα προῖε-
 μένη φαίνοιτο χεῖσθαι ὑπὸ τῶν βαρβάρων, πεισθῆναι πρὸς B
 10 τὴν εἰρήνην, πρὶν ὑπὸ τῶν βαρβάρων τι διεφθάρθαι. περι-
 μενοῦσι γὰρ Ῥωμαίων οὐδένα ἀδικοῦντες, ἄχρῃς ἐπανήξουσιν
 καὶ οἱ πρέσβεις. τὸ δὲ ἐφ' ὁποίοις δεῖ γενέσθαι, οὐ τοῦ
 παρόντος εἶναι καιροῦ δηλοῦν, ἀλλ' εἰ μόνον πείθοιτο, πρέ-
 σβεις πέμπειν πρὸς αὐτόν, οἱ διαλέξονται, ὅσα ἂν αὐτῇ καὶ
 15 πατριάρχῃ καὶ τοῖς ὑπολειφθεῖσιν ἐτι τῶν πραγμάτων ἄρ-
 χουσι βέλτιστά τε εἶναι δοκῇ καὶ λυσιτελέστατα ἑαυτοῖς. πε-
 ποιθῆναι δὲ αὐτόν, ὡς τοῦ θεοῦ διδόντος χαίροντες ἐπανήξουσι
 καὶ τὰ πᾶσι κοινῇ Ῥωμαίους συνοίοντα κατωρθωκότες. τοι-
 αὐτὴ μὲν ἦν ἡ βασιλέως τοῦ Καντακουζηνοῦ πρεσβεία πρὸς C
 20 Ἄνναν τὴν βασιλίδα. Ἄμουρ δὲ καὶ αὐτὸς ἰδίᾳ συνεβούλευεν
 ἔχεσθαι τῆς εἰρήνης, ὡς τὰ μέγιστα λυσιτελούσης. αὐτὸς
 μὲν γὰρ καὶ πρότερον φίλος εἶναι βασιλεὶ τῷ Καντακουζῆ-

12. καὶ add. M.

loca illa latrocinis implevissent, obvios partim trucidantes, partim
 captivos abripientes et omnes vicos in cineres redigentes. Eo ma-
 gistro se tale quippiam experiri, nec culpam commereri, si, cum
 barbaris et Romanis simul resistere non possit, similes et ipse so-
 cios asciverit. Quae quoniam et ipsa intelligat quam atrociam et
 imperio pestifera quamque gravem damnationem ei apud tribunal
 illud allatura sint, si nempe propter contentionem falsaque ca-
 lumniae et obtreccationes Christianorum sanguinem a barbaris ef-
 fundi patiatur, ad pacem inflecti debere, priusquam pernicies ab
 illis impostetur: tantisper enim nulli Romano illaturos iniuriam,
 dum legati revertantur. In quas porro condiciones pacem fieri oportet,
 non esse praesentis temporis indicare: sed si modo inducat
 in animum per legatos ad se missos exponere sibi quae illa et
 patriarcha ceterique Archontes ut optima atque commodissima pro-
 bent, confidere se, eos divino munere cum gaudio reversuros, fe-
 liciter confectis, quae Romanis omnibus in commune conducant.
 Huiusmodi fuit Cantacuzeni ad Annam imperatricem legatio, quam
 seorsum Amurios quoque hortabatur, uti pacem acciperet, quo
 nihil posset facere utilius. Nam et alioqui pluribus abhinc annis
 sibi cum Cantacuzeno amicitiam intercedere, in cuius gratiam An-
 dronico imperatori non solum bello contra Phocaeam auxilium tute-

A.C. 1343^{νε} ἐκ πολλῶν ἐτῶν, καὶ διὰ τὴν αὐτοῦ φίλῃαν βασιλεῖ τε τῷ Ἀνδρονίκῳ οὐ μόνον εἰς τὸν κατὰ Θωακαίας πόλεμον συμμαχίαν παρεσχησθαι, ἀλλὰ καὶ ὕστερον ἐπὶ Ἀλβανούς. καὶ ἐξ ἐκείνων τῶν χρόνων εἰς τὴν Ῥωμαίων οὐδέποτε ἐμβεβληκέναι, Ῥωμαίους πάντας ἡγούμενος ὑπὸ Καντακουζηνὸν τελειῶν τὸν βασιλεῖα, καὶ ἔτι τὴν ἰδιώτου τύχην στέργωντα. νυνὶ δὲ οὐκέτι φίλος εἶναι βασιλέως, ἀλλὰ δοῦλος, καὶ οὕτω παρεσκευασθαι, ὡς οὐ πέμπων στρατιὰν βοηθεῖν, ἀλλ' αὐτὸς παρδρεῖναι καὶ τὴν ἴσῃν ἐπιδείκνυσθαι σπουδὴν, ἣν ἂν καὶ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸν πόλεμον αἰρούμενος ἐποιεῖτο. δι' ἃ συνεβούλευεν¹⁰ αἰρεῖσθαι μᾶλλον τὴν εἰρήνην, τοῦ βασιλέως μάλιστα τὰ εἰς αὐτὸν γεγενημένα πρότερον διὰ τῶν ἀρχόντων τὴν ἀγνωμοσύνην ἀφιέντος καὶ τὸν πόλεμον κατατιθεσθαι ἐθέλοντος. οὐ μόνον γὰρ εἴ τι τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας κατελίπετο, ἀκέραιον διασωθήσεται, ἀλλὰ καὶ τὰ διεφθορότα ὑπὸ τοῦ πολέμου¹⁵ δυνατὸν πάλιν ἀνακτᾶσθαι. αὐτὸν δὲ ἀντὶ πολέμου σύμμαχον ἐξέσται καὶ φίλον ἔχειν. τοιαῦτα μὲν καὶ ὁ Ἀμοῖρ διεπρεσβεύετο.

P. 57^α ζε'. Ὁ μέγας δὲ δούξ ἐπεὶ πύθοιτο τὰ τῆς πρεσβείας, V. 459 Σαλατινήν μὲν τὸν Ἀμοῖρ πρεσβευτὴν φιλοτίμως τε ὑπέδεξάτο καὶ μετὰ μικρὸν ἐξέπεμψε δῶρα παρασχών. Βρουλά δὲ τὸ γένειον περικείρας καὶ τὴν κεφαλὴν, ἔπειτα καὶ τοὺς Βμυκτῆρας διαῤῥήξας καὶ τὰς κνήμας, ἀσβόλω τε τὸ πρόσωπον περιχρίσας, εἰλκυσε διὰ τῆς ἀγορᾶς οὕτως ὕφαιμον.

rit, sed etiam postea contra Albanos, et ex illo Romanos nunquam incursarit, cum omnes Cantacuzeno, quamvis adhuc privati fortuna contento, subesse arbitraretur. Nunc eiusdem imperatoris non amicam modo, sed insuper servum profiteri et sic animo affectum, ut non alios ei auxiliatum mittat, sed ipsemet coram praesens adsit, nec minus studii ac diligentiae pro eo usurpet, quam si pro se ac fortunis suis bellum gereret. Quare tanto magis pacem admittendam, maxime cum et imperator principum iniquitate in se commissa condonare et ab armis discedere paratus sit. Non enim tantummodo si quid rei Romanae supersit, integrum et incolume permansurum, sed et bello imminuta ac devastata reparari atque instaurari, et se pro hoste socium et amicum haberi posse. Haec per legatum etiam Amurium.

65. Caeterum magnus dux audita legatione, Salatinen Amurium legatum honorifice accepit pauloque post donatum dimisit. Brulam mento et capite rasis, naribusque et tibiis confractis, fuligine oppleta facie, sic cruentatum per forum trahendum curavit. Ad legationem autem sic respondit. Dedit ad Amurium litteras, quibus acerbas in imperatorem contumelias acervavit: ipsum Persam mode-

πρὸς δὲ τὴν πρεσβείαν οὕτως ἀπεκρίνατο. Ἀμοῦρ μὲν A.C. 1343
 ἔγραψε πολλὰς κατὰ βασιλέως ὕβρεις καὶ χαλεπὰς· αὐτοῦ
 δὲ καθήπτετο μετρίως, ὅτι Καντακουζηνῷ ἀκολουθεῖν αἰ-
 ροῖτο, ἀνάξια ποιῶν τῆς σφετέρας εὐδοξίας· πλέον δὲ οὐδέν.
 Ὑβασιλεῖ δὲ ἔφρασκεν, ὡς οὐ δέοιντο αὐτοῦ, οὔτε συμβασιλεύ-
 ειν τοῖς βασιλέως παισὶ καὶ Ῥωμαίων ἄρχειν, οὔτ' αὐτοῖς
 ὁμοίως δοῦλον εἶναι. ὅτι γε μὴν οὐδ' αὐτῶν εἰ βούλοιο
 δοῦλον εἶναι, καὶ δουλείαν τὴν αἰσχίστην εἰς ἵπποκόμους
 καὶ μαγείρους τεταγμένον, ἀλλὰ πολεμήσειν ἄχρι παντὸς καὶ C
 ἰοτάχιστα διαφθερεῖν. καὶ γὰρ τὸ περιεῖναι μέχρι νῦν, οὐχ
 ἢ σύνεσις, οὐδ' ἢ στρατηγία περιέσωσεν, ἀλλὰ τὸ πόρρω
 κοῦ ἐν Τριβαλοῖς πλανήτην διατρίβειν. νυνὶ δ' ἐπεὶ ἐγένετο
 ἐγγὺς, εἴσεσθαι τὴν ταχίστην, ὅτι βέλτιον ἦν αὐτῷ θητεύ-
 ειν παρὰ Τριβαλοῖς, ἢ ἐγγὺς τῆς Ῥωμαίων γενόμενον βασι-
 15λειας, ἀμφισβητεῖν περὶ αὐτῆς. Βρουλιᾶν δὲ μετὰ τὰς ποι-
 νύς ἐκείνας τὰς ἀνημέρους τῷ ἐν τοῖς Κωνσταντίνου βασι-
 λείοις τοῦ μεγάλου δεσποτηρίῳ καθεῖρξαν. ὃς καὶ μικρὸν
 ὕστερον ἀνηρέθη μετὰ τῶν ἄλλων συνδεσμοτῶν, τοῦ δήμου
 τῶν Βυζαντιῶν ἐπιθεμένου μετὰ τὴν Ἀποκαύκου τελευτήν,
 20 ὅσπερ ὕστερον εἰρήσεται ὀλίγω. ταῦτα δὲ αὐτῷ ἐκράττετο,
 ἐκ παντὸς τρόπον τὸν πόλεμον κατασκευάζοντι καὶ βουλο- D
 μένω. βασιλίδα τε ὁμοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν τολμωμένων ἀπά-
 γειν τῆς εἰρήνης καὶ Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα πρὸς ἔχ-

3. ἀκολουθεῖναι P.

rate obiurgavit, cum aliud non scriberet, quam sua claritate rem indignam committere, qui Cantacuzenum sequeretur: in imperatorem haec illius maledicentia fuit, haud opus esse illo, neque ut loco collegae cum liberis imperatoris Romanos moderetur, neque ut cum ipsis aequè subditus sit. Quin etiamsi ipsis servire velit, quamquam in ministerio sordidissimo et abiectissimo, inter equisones et cocos videlicet, nolle eius operam, sed oppugnaturus eum semper et brevi admodum ad orcum demissuros. Nam quod usque in hunc diem fruatur spiritu, non prudentia aut arte imperatoria servatum esse, verum quia procul apud Triballos erro vixerit. Nunc quia propius adsit, primo quoque tempore experturus, melius ipsi fuisse apud eosdem Triballos mercedi dare operas, quam regressum in fines Romani imperii, illud sibi asserere. Brulam autem post immania illa supplicia in carcerem, in Constantini magni palatio incluserunt, qui et paulo post cum aliis vinctis, populo Byzantino post mortem Apocauchi, ut infra non longe docebimus, irrudente interfectus est. Haec ille agebat, ut modis omnibus bellum strueret, et imperatricem huiusmodi facinorum terriculamentis a cogitationibus pacis avocaret: Cantacuzenum vero ad implacabile odium ultionemque provocaret. Noverat siquidem planissime, si

- A. C. 1343 θραν ἄσπονδον καὶ ἄμυναν ἐκκαλεῖσθαι. ἤδει γὰρ σαφέστατα τὴν εἰρήνην αὐτὸν ἀπάξουσιν τῶν πραγμάτων τῆς ἀρχῆς, καὶ οὐχ ὅτι πρῶτον εἶναι συγχωρήσουσαν Ῥωμαίων, ἀλλ' οὐδὲ πολλοστὸν ἀπὸ τοῦ πρώτου. διὸ καὶ πολλῶν αἱμάτων καὶ ἀνδραποδισμῶν καὶ φθορᾶς ἀμυθῆτου τῶν Ῥωμαίων-5
- P. 573 ων τὴν τοιαύτην ἠλλάττετο ἀρχὴν. βασιλέα δὲ οὐδὲν ἐκώλυσε τῶν παρανόμων ἔργων τούτων τῆς εἰρήνης ἀποσχέσθαι, ἀλλὰ πᾶσαν ἐπίνοιαν ἐκίνει, ὥστε κατατιθεσθαι τὸν πόλεμον. ἤδει γὰρ οὐδὲν ἐπιεικὲς ἐκ τούτου συμβησόμενον Ῥωμαίοις. ἐπεὶ δὲ ὁ Ἀμούρ ἐπανῆκε πρεσβευτῆς, ἀπήγγελλε μὲν ὅσα συμβαίη περὶ Βρουλαῶν καὶ τὰς παρὰ τῶν ἀρχόντων Ῥωμαίοις πρὸς τὴν πρεσβείαν ἀποκρίσεις, παρέχεται δὲ καὶ τὰ γράμματα τὰ πρὸς Ἀμούρ. ὁ δὲ ὡς ἦσαν ἐσφραγισμένα ταῦτα ἔχων, ἤκεν ὡς βασιλέα· μεμφομένου δὲ ἐκείνου, εἰ περὶ αὐτοῦ τι φαῦλον ἤήθη ὑποπτεῦναι, 15
- V. 460 οὐ τοιαύτην ἔφασκεν ἐκεῖνος γνώμην ἔχων μὴ λελυκέναι Βτὴν σφραγίδα· ἀνόητος γὰρ ἂν εἴη παντάπασιν, εἰ τὴν βασιλέως περὶ αὐτοῦ διάνοιαν ἀγνοοίη· εἰδὼς δὲ ὡς τὰς παρὰ Ῥωμαίοις ἄρχουσιν ὥσπερ τι τῶν ἀναγκαιοτάτων αἰ πρὸς βασιλέα ὕβρεις ἐπιτηδεύονται, τούτου χάριν μὴ ἐτέρως παρασχέσθαι ἀναγιγνώσκειν, ἵνα μὴ εἰς πολλῶν ἐμπέσῃ τὸ βλάσφημα ἀκοᾶς, ἀλλ' ἀγαγεῖν πρὸς αὐτὸν, ἵν' εἰ μὲν τι χρήσιμον ἐγγεγραμμένον ἦ, λόγον τινὰ ποιήσωνται αὐτοῦ·

18. ἀναγνώσι P.

pax iniretur, se amissis rerum gubernaculis non solum primum Romanorum, sed nec a primo quotumcumque tandem futurum. Idcirco per multum sanguinem, quem fundebat, per plagiatum et quanta dici non potest, Romanorum labem atque perniciem, ad excelsum hunc gradum grassabatur. At imperatorem nihil horum nefariorum operum a desiderio pacis abstinere, qui totam mentem in eo defixerat, quomodo bellum exterminaretur, cum ex eo ad Romanos nihil aequi redundaturum sciret. Ubi legatus Amurii redit, et quid Brula factum esset renuntiavit, Archontum responsum exposuit, litterasque ad Amurium conscriptas porrexit; ille obstrictus ut erant ad imperatorem detulit. Quo factum eius culpante, interroganteque, num sinistrum aliquid de se suspicatum putavisset, subicit Amurinus, non ea de causa epistolam se non resignasse; stultum enim fore prorsus, si eius de se iudicium ac voluntatem nondum perspectam et exploratam habeat. Sed cum non ignoret Archontas Romano imperatore convicis et maledictis lacrando perinde atque negotio cuiuspiam etiam atque etiam necessario deditos, idcirco non alteri legendam tradidisse, ne probra illa ad multorum aures pervenirent, sed ad ipsum obsequatam afferre, ut

εἰ δὲ τὰ συνήθη ταῦτα, ὕβρεις καὶ λοιδοραίαι, ἐπὶ τὰς τῶν A.C. 1343
 γεγραφότων τρέπωνται κεφαλᾶς. ἐπαινέσαντος δὲ αὐτὸν τοῦ
 βασιλέως ἐπὶ τούτῳ, ἔπειτα ἀνεγινώσκετο τὰ γράμματα,
 καὶ ἦν οὐδὲν ὑγιὲς ἐγγεγραμμένον, ἀλλὰ πρὸς τε βασιλέα
 5 ὕβρεις αἰσχροὶ καὶ ἀγενεῖς καὶ μέμψεις πρὸς Ἀμοῦρ, ὅτι C
 αὐτῷ ἀνέχοιτο ἀκολουθεῖν καὶ τὴν εὐγένειαν περιωβρίζοι.
 βασιλεὺς δ', ἐπεὶ οἱ ἐν Βυζαντίῳ οὐδεμίαν ἐλπίδα παρεί-
 χοντο εἰρήνης, ἀναγκαίως καὶ αὐτὸς ἐχώρει πρὸς τὸν πόλε-
 μον καὶ ἠνάγκαζεν αὐτῷ τὰς πόλεις προσχωρεῖν ἢ ἐκούσας
 10 ἢ βιαζομένας. βασιλίδι δὲ Εἰρήνῃ ἐν Διδυμοτείχῳ μηδὲν
 ἕτερον περὶ βασιλέως πεπυσμένη, ὅτι μὴ πρὸς Βεῤῥόϊαν
 διατρίβει προσχωρήσασαν, ἀπήγγελλεν ὁ ἀρχιερεὺς Διδυμο-
 τείχου, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἤδη τῆς Χαλκιδέων εἴη ἐπιβάς,
 καὶ ἐπιστεύετο ἀντίκα. ἦσαν γὰρ οὐδὲν μικρὸν περὶ ἐκείνου
 15 πεπυσμένοι, ἀλλ' ὡς πάντα τὰ ἐσόμενα εἰδότε προσελχόν
 ἀκριβῶς. καὶ ἦσαν εὐθὺς ἐν κρότοις καὶ ἐορταῖς, καὶ τῆς
 ἐπανόδου βασιλέως πολλὰς θεῶ προσῆγον τὰς εὐχριστίας.
 μετὰ τρίτην δὲ ἡμέραν ἐξ ἐκείνου καὶ ὁ Μουζάλων ἦκε παρὰ D
 βασιλέως καὶ ἀπήγγελλε πάντα ὡς ἐγένετο· καὶ πάλιν
 20 ἦσαν ἐν ταῖς ὁμοίαις ἐορταῖς ἤδη βεβαιότερον. Γλάβας δὲ
 Γεώργιος, ὃς τῶν εἰς Διδυμοτείχον τεταγμένων ἄρχων εἰς
 ἦν, ἐλθὼν πρὸς τὸν ἀρχιερέα, εὐχὴν ἤτει παρ' αὐτοῦ, ὡς
 εἰς βασιλέα ἀφιξιόμενος· δεδοικέναι γὰρ, μὴ πρὶν ἐκεῖνον

6. περιωβρίζειν P. 13. ὁ add. M. ἤδη om. P. et εἰη ponit
 ante τῆς X.

si quid utile ibi scriptum fuerit, id minime parvi ducat: sin con-
 sucta, puta contumelias et maledicta, in eorum, qui scripserunt, ca-
 pita recidunt. Commendat consilium imperator, leguntur litterae,
 nihil ibi probum, sed adversus imperatorem turpia et infanda
 convicia Amariiique reprehensio, quod non sine summo dedecore
 nobilitatis suae cum illo se coniunxisset. Imperator, quoniam
 Byzantii nullam spem pacis faciebant, necessario et ipse ad bellum
 administrandum et urbes ad deditionem volentes nolentesque cogere.
 Imperatrici vero Didymotichi, cum aliud de imperatore marito nihil
 comperisset, nisi apud Berrhoeam, urbem dedititiam, esse, episcopus
 nuntiavit, iam Chalcidicen pervenisse, cui statim adiuncta fides,
 quandoquidem nihil non magnum de eo sentiebant et ut venturo-
 rum omnium provido diligenter attendebant. Aguntur mox feriae,
 plausus edunt et reditum imperatoris deo impense gratulantur. Post
 diem tertium Muzalon ab imperatore adveniens, omnia ut gesta
 erant recensuit; rursusque feriae et quidem constantius celebratae.
 Georgius autem Glabas, unus praefectorum praesidii Didymoti-
 chensis, episcopum conveniens, ut sibi ad imperatorem profecturo
 bene precaretur, petebat, quod se timere diceret, ne ante illius

Cantacuzenus II.

26

A.C. 1343 ἐπανήκειν τελευτήσας, τῆς ἡδίστης ὄψεως βασιλέως ἀποστῆ-
ρηθῆ. ὁ δ' ἐπέτρεπε μὲν πρὸς ἐκεῖνον ἀφικέσθαι· παρή-
κει δὲ θαρσύνειν, ὡς ὄψεται βασιλέα καὶ εἰς τήνδε τὴν πόλιν
P. 574 ἐπανήκοντα καὶ πρὸς τινὰς ὑπηρεσίας χρήσιμος ἐκείνῳ ἔσται.
μετὰ δὲ τινὰ χρόνον, ἠνίκα καὶ αὐτὸν ἴδη πρὸς τὰ ἐκείνῳ
δικαιωτήρια κληθέντα, παρασκευάζεσθαι καὶ αὐτὸν, ὡς μετὰ
μικρὸν ἀπολείψοντα τὸ ζῆν· οὕτω γὰρ εἶναι δεδωγμένον πα-
ρὰ Θεοῦ. ταῦτα μὲν οὖν, ὡς περ εἴρηται, ὕστερον ἀπέβαινε.
βασιλέως δὲ Περιθεώριον πολιορκούντος καὶ κλίμακας καὶ
μηχανὰς κατασκευάζοντος πρὸς τὴν τειχομαχίαν, τὰ ἐν τῇ¹⁰
Μερόπῃ φρούρια προσεχώρησαν, ἧ τε Ἁγία Εἰρήνη προσα-
γορευόμενον καὶ ὁ Ποβισδός. καὶ ἐλθόντες πρὸς βασιλέα,
ἡγεμόνα ἐδέοντο αὐτοῖς παρασχεθῆναι· σὺν τούτοις δὲ καὶ
ἕτεροι νομάδες τὸ αὐτὸ οἰκοῦντες ὄρος ἐν κόμαις ἀτειχί-
στοις, οἱ διὰ τὴν πρὸς βασιλέα εὐνοίαν (ἦσαν γὰρ καὶ 15
B πρότερον ὑπ' ἐκεῖνον τεταγμένοι, βασιλέως Ἀνδρονίκου ἔπι
περιόντος,) τῶν ἄλλων πρῶτοι παρεγένοντο καὶ παρεῖχον
ἑαυτοὺς ἐκόντες βασιλεῖ. σκεπτομένῳ δὲ περὶ αὐτῶν πρὸς
ὅ,τι χρήσιμοι καὶ τίνα ἐπιστήσειεν ἄρχοντα αὐτοῖς, ἐδό-
κει δεῖν Μομιτζίλῳ τὴν ἀρχὴν αὐτῶν παρέχειν, οὐ μόνον
διὰ τὸ δμόφυλον νομίσας διακείσεσθαι αὐτῷ εὐνοϊκῶς τοὺς
νομάδας ἐκείνους, ἀλλ' ὅτι καὶ εὐψυχίας καὶ τόλμης πρὸς
τὰς μάχας οὐδὲν ἐνέλιπε καὶ πρὸς ληστείας καὶ ἀρπα-
γὰς ἄριστα ἐξήσκητο. ἦν γὰρ δὴ ὁ Μομιτζίλος οὗτος τὸ
γένος μὲν Μυσός, διὰ δὲ ληστείας καὶ ἀρπαγὰς ἐκείνῳ

5. Ἰδῆ M., ἡδῆ P. 22. νομίδας P.

reditum mortuus, suavissimo eius adspectu privaretur. Episcopus eum proficisci permisit, hortatus bono esset animo, visurum imperatorem et quidem in ea ipsa urbe et in quibusdam functionibus utiliter ei inserviturum. Interiecto autem nonnullo tempore, ubi se viderit ad illud coeleste tribunal evocatum, praeparet animum, ut paulo post ipse quoque mortalitatem expleturus: sic enim visum Deo. Haec ut pronuntiata sunt, ita evenerunt. Imperatore autem Peritheorium obsidente scalasque et machinas ad muros oppugnandos comparante, Sancta Pax et Pobisudus, castella Meropes, se tradiderunt, quorum incolae venientes praefectum sibi dari rogabant. Dederunt se cum illis alii quidam agrestes, ad eundem montem vicos sine muris habitantes, qui propter propensionem erga imperatorem (sub eo enim antea, vivo adhuc Andronico imperatore, militaverant) prae ceteris ad eum venerunt. Cui cogitanti, quid eis negotii imponeret et quem praeficeret, Momitzilum praeficere placuit, non solum quia propter communionem gentis rusticani illi eum compleri essent, sed quod etiam in proelio nullum a se magnanimitatis

ἔλαθεῖς, πρὸς Ῥωμαίους τε ἐγένετο καὶ ὑπὸ βασιλέως Ἄν-Α. C. 1343
 δρονίκου τοῖς στρατιώταις κατελέχθη. χαίρων δὲ αἰεὶ λη- C
 στεταῖς καὶ πολλὰ τὴν Μυσίαν κακουργῶν διὰ τὸ μάλιστα V. 461
 ἔμπειρον τῶν τόπων εἶναι, παρηγεῖτο μὲν πολλὰ ὑπὸ τῶν
 5 τὰ μεθύρια τῆς Μυσῶν καὶ Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἀρχόντων,
 μὴ τοιαῦτα κακουργεῖν, σπονδῶν οὐσῶν, καὶ πόλεμον κινεῖν.
 ὁ δὲ οὐ πᾶν πείθεσθαι ἠδύνατο, ἀλλ' ἐπὶ τινα χρόνον
 ἡσυχάζων, τοῖς ἑμοίοις πάλιν ἐπεχειρεῖ. μέλλων δὲ ἦδη
 τῆς κακουργίας διδόναι δίκας, ἐπεὶ Μυσοῖς τε ἀπηγγένητο
 10 διὰ τὰς ληστείας καὶ Ῥωμαίοις οὐκ ἐθάρξαι βουλομένοις
 συλλαμβάνειν, ἀπεχώρησεν εἰς Τριβαλούς καὶ διέτριψεν
 ἐκεῖ χρόνον τινα συχνόν. ἔπειτα ὡς βασιλεὺς ὁ Καντακου-
 ζηνὸς εἰς Περιθεώριον ἐκ Βερόβοίας ἐπανῆκε, πρότερον ὀλί-
 γον χρόνον Κράλη ἀποστάς, προσεχώρησε τότε βασιλεῖ. εἰ- D
 15 θῶς δὲ αὐτὸν ὄντα ἐπιτήδειον πρὸς τοιαύτην ἡγεμονίαν, τὰ
 τε φρούρια ἐνεχείρισε καὶ τὰς κατὰ τὴν Μερόπην ἄλλας
 κώμας οὐκ ὀλίγας οὔσας. ἔξ ὧν οὐκ ὀλίγη χεῖρ συνελέγετο
 ληστρική· ἦσαν γὰρ ἱππεῖς μὲν τριακοσίων ὀλίγῳ πλείους,
 πεζοὶ δὲ ὑπὲρ τοὺς πεντακισχιλίους· ὧν ἀπάντων αὐτῷ ἐνε-
 20 χεῖρισε τότε τὴν ἀρχὴν καὶ προσέταττε κακοῦν τὰς πόλεις,
 αἱ μὴ προσχωροῦσιν βασιλεῖ.

ἔξ. Ἐκεῖνος δὲ ἐπεὶ Περιθεώριον οὐδὲν ἦνε πολιορ- P. 57
 κῶν, τὰς μὲν παρεσκευασμένας μηχανὰς ἐνέπηρσε πυρὶ, B
 9. ἐπὶ P.

ac fortitudinis officium desiderari pateretur, ad praedandum rapien-
 dumque exercitissimus. Erat enim genere Moesius, et propter eas
 quas dixi artes profligatus, ad Romanos se applicaverat eumque
 Andronicus Imperator in album militum retulerat. Qui cum prae-
 dis agundis semper delectaretur et Moesiae, utpote locorum peritis-
 simus, non parum incommodaret, saepe monebatur ab iis, qui Moo-
 sorum Romanorumque confiniis tuendis praecerant, ne in foedere
 huiusmodi maleficia designaret et bellum irritaret. Quorum vocibus
 ille non penitus expugnabatur, sed ad tempus quiescens, inter-
 missa repetebat. Iamque scelerum suorum pretium laturus, quo-
 niam et Moesis propter latrocinia invisus erat, et Romanis eum
 comprehendere volentibus non fidebat, in Triballos recessit, ubi
 diu vitam egit. Postea Cantacuzeno Peritheorum Berrhoea redeunte,
 nuper a Crate cum descivisset, ad eum se contulit. Sciens igitur
 illum huic praefecturae idoneum, et castella et vicus praeterea
 Meropes non paucos ei commendavit, e quibus non exigua praedo-
 num manus colligebatur. Numerabantur etenim equites paulo am-
 plius trecenti, pedites supra quina millia, quorum omnium prae-
 fecturam tunc illi commisit, cum mandatis, ut urbes, quae se Can-
 tacuzeno dedere nollent, infestas haberet.

66. Quia autem Peritheorium frustra obsidebatur, machinas

A.C. 1343 τοῦ δὲ στόλου παντὸς εἰς τὴν οἰκείαν ἀποπλεύσαντες, αὐτὸς ἅμα Ἀμουρ ἑξακισχιλίους ἐπιλέκτους ἄγοντες Περσῶν, ἦσαν εἰς Διδυμότειχον. οἱ δὲ ἐν Διδυμοτείχῳ ἑορτὰς ἦγον δημοσίας τῆς βασιλέως ἐπανόδου καὶ παντοιοὶ ἦσαν ὑφ' ἡδονῆς. ἐδόκουν γὰρ ὡς ἐξ ἄθου τοὺς περὶ βασιλεία αὐτῆς εἰς τὸ δόβιον ὑποδέχσθαι. ὀλίγας δὲ ἡμέρας ἐνδιατρίψας Διδυμοτείχῳ, ἐξῆλθεν εἰς Ῥοδόπην· καὶ τὰ κατὰ τὴν Μόρραν πολίχνια πάντα προσεχώρησαν εὐθύς, πλην ἑνὸς, Ἐφραιμ προσαγορευομένον. τὰ μὲν οὖν προσχωρήσαντα οὐδὲν δυσχερὲς ὑπέμενον παρὰ Περσῶν, Ἐφραιμ δὲ ἐκάκωσαν οὐκ ὀλίγα.¹⁰

Οἷς ἐπιστήσας ἄρχοντα τὸν γυναικὸς ἀδελφὸν Ἀσιάνην τὸν Ἰωάννην, αὐτῆς ἀνέστρεφεν εἰς Διδυμότειχον. πρὸς δὲ τὰς ἐν τῇ Θράκῃ πόλεις πέμψας στρατιὰν ἅμα Ῥωμαίων καὶ Περσῶν, ἧξίου προσχωρεῖν· ὡς δ' οὐ προσεχώρουν, ἐκάκου ὅσα δυνατὰ, καὶ κῶμαι πῦσαι ἐπορθοῦντο καὶ οἱ ἀνδραπο-¹⁵ διζόμενοι ἐπιπράσκοντο πρὸς τοὺς οἰκείους· ἀπέθνησκον δὲ καὶ πλείστοι. βασιλεὺς δὲ ἠνίατο μὲν πρὸς τὰ τοιαῦτα οὐκ ἀνεκῶς, Θεραπεία δὲ τοῦ κακοῦ οὐδεμία ἐξενρίσκετο. οὐτε γὰρ αἱ πόλεις προσεχώρουν, ὥστε αὐτῶν ἀποσχέσθαι τοὺς βαρβάρους, οὔτε ἀποχωρῶσαν πρὸς τοὺς πολεμίους εἶχε δι-²⁰ ναμιν ἐκ Ῥωμαίων, ὥστε ἀποπέμπεσθαι τοὺς Πέρσας, ὡς ἅμα τοῖς συνοῦσι Ῥωμαίοις τὸν πόλεμον διοίσων. διὸ καὶ

V. 462 ἄκων μὲν καὶ ἀχθόμενος ἐπὶ τῇ τῶν Ῥωμαίων συμφορᾷ, D κατεῖχε δὲ ὁμως δι' ἀνάγκην. ἔτι δὲ ἐν Ῥοδόπῃ ἐτέρας οὐσῆς

fabricatas incendit, totaque classe in Asiam reversa, ipse et Amuricus sex millia selectorum Persarum ducentes, Didymotichum ingrediuntur. Didymotichenses publice diem festum agitare et variis incunditatibus sese dedere, quod sibi ab inferis redivivum imperatorem excipere viderentur. Aliquot diebus Didymotichi consumptis, Rhodopen exiit omniaque Morrae oppidula confestim se subiecerunt, uno exempto, Ephraem nomine. Persae illis aliis nihil molesti fuerunt, Ephraem misere afflixerunt. Ceteris Ioanne Asane, uxoris fratre, praeposito, Didymotichum se recepit et adversus Thraciae urbes ex Romanis Persisque confectum agmen mittens, postulabat, uti se dominum agnoscerent: detrectantes, quantum poterat, male multabat. Vici omnes diripiebantur, capti propinquis suis pretio reddebantur. Plurimi occidebantur. Imperator hinc miram in modum contristabatur, nec ullum mali se remedium ostendebat: neque enim urbes in ditionem veniebant, ut barbari illis vexandis abstinerent, neque ille contra hostes ex Romanis copias satis magnas habebat, ut Persas, quasi cum solis Romanis bellum toleratus, dimitteret. Quocirca quamquam invitus et propter calamitatem Romanorum aeger animi eas occupabat, necessitate coactus scilicet

Ἐπαρχίας Ῥωμαίοις δηληκούου Στενιμάχου καὶ Τζεπατῆος προσ- A.C. 1343
 αγορευομένης, αἷς ἦσαν ἵππεῖς χιλίων οὐκ ἑλάσσους μαχι-
 μοτάτοι καὶ πλῆθος πεζῶν, ἐδόκει δεῖν στρατεῦειν ἐπ' αὐ-
 τοὺς. καὶ ἄρα ντες ἐκ Διδυμοτείχου, ἦλθον ἄχρι Μόρῳας.
 5 Ἐκεῖ δὲ νοσήσαντος Ἀμουρ, περιέμενον εἴ πως γένοιτο ῥαῖ-
 σαι. ὡς δὲ ἐφαίνετο αὐξάνειν μᾶλλον τὸ κακὸν, καὶ ἀπορία
 ἦν οὐκ ἰατρῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν πρὸς τὴν νόσον ἀναγ-
 καίων, ἀνέστρεφον εἰς Διδυμοτείχον. οἱ δὲ ἐν Βυζαντίῳ
 φανερῶς μὲν ἀντιτάττεσθαι πρὸς τὴν στρατιὰν τὴν Περσι-
 10 κὴν οὐκ ἦσαν δυνατοί. πέμψαντες δὲ στρατιὰν πρὸς τὴν P. 576
 Ἀδριανοῦ, ἐφρούρουν, ὧν ἤρχεν ὁ Σφραντζῆς, μάλιστα
 τῶν ἐν τῇ Θράκῃ πόλεων μείζω καὶ ἀναγκαιοτέραν οὔσαν.
 καὶ τῶν ἄλλων ἐποιοῦντο πρόνοιαν ὅση δυνατὴ, ὥστε μὴ
 ἀποστῆναι πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλεῦ ἀπ' αὐτῶν.
 15 Σφραντζῆς οὖν πυθόμενος περὶ βασιλέως, ὡς ἐπιστρατεύ-
 σεις Στενιμάχῳ, καὶ νομίσας ὡς εἶη δυνατὸν ἐκεῖνου ἀπόντος
 ἄχρις ἐπανήξῃ τὰ περὶ Διδυμοτείχον κακώσαντα αὐθις εἰς
 Ἀδριανούπολιν ἐλθεῖν, παραλαβὼν ὅσους ἤγεν, ἦλθεν ἐπὶ
 Διδυμοτείχον. συνέβη δὲ τῆς αὐτῆς ὥρας καὶ βασιλεῦ ἐκ
 20 τῆς Μόρῳας ἐπανήκειν μετὰ τῆς στρατιᾶς, καὶ γενομένης
 συμπλοκῆς, οἱ πλείους μὲν τῶν ἐπελθόντων ἔπεσον καὶ ἐά-
 λωσαν τινες ὀλίγοι. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ στρατηγός. Ἀμουρ δὲ B
 καὶ αὐτὸς ἦλθεν ἐν χρεῖ κινδύνου κατ' ἐκείνην τὴν μάχην.
 ἐκεῖνος γὰρ, καίτοι μικρὸν τῆς νόσου ῥαίσις, ὡς ἐγένετο ἦ

5. ῥαῖσις P. 22. ὁ om. P.

Præterea cum Rhodopes præfectura esset Romana, Stenimachi et Zepænes appellata, in qua equites non pauciores mille, iique bellicosissimi et multitudo peditum, visum eo movendum. Itaque Didymoticho egredientes Morrham venerunt. Illic delapso in morbum Amurio consident, si forte haberet meliuscule. Verum augescente malo, cum et medici et medicamenta deessent, Didymotichum reverterunt. Byzantii Marte aperto cum Persis depugnare non valebant. Missa autem cum duce Sphranze Adrianopolim præsi-
 diaria manu, (quod ea urbs ceteris Thraciæ urbibus maior et maioris momenti esset,) eam muniebant, aliis pro facultate consulebant, ne ab ipsis ad Cantacuzenum deficerent. Sphranzes itaque ut imperatorem Stenimachum tendere intellexit, ratus se posse, eo absente, agrum Didymotichensem deprædari et Adrianopolim reverti, eo quantum quantum habebat militum adduxit. Eadem hora imperator fortuito ex Morrha cum suis redit, factoque conflictu, plures de prædatoribus caeduntur, aliquot capiuntur, dux ipse interficitur. Amurius tum in extremo discrimine versatus est. Nam etsi e morbo parum adhuc se confirmasset, pugna coepta arma induit et in primam aciem processit ac tribus contis petitus, præter opini-

A.C. 1343 *συνμπλοκή τῶν στρατοπέδων, ὀπλισάμενος ἐχώρει μετὰ τῶν προτάκτων· κοντοῖς δὲ τῶν πολεμίων τρισὶ περιτυχῶν, παρὰ δόξαν διεσώθη, πρὸς τὰς πληγὰς τῶν ὀπλων ἀντισχόντων, καὶ πολλὰς ὠμολόγει βασιλεὺς χάριτας τῆς σωτηρίας. εἰσθότα γὰρ ὀπλων μάχεσθαι χωρὶς, ὁ βασιλεὺς ἡμέραις δέ-5 γαις πρότερον τῆς μάχης παρήγει μὴ ἄφρακτον εἰσέναι εἰς τὰς μάχας, εἰ μὴ βούλοιο θανάτου αἴτιος καταστῆ-
C ναι ἑαυτῷ· ὅση γὰρ ἂν τις ἀγωνίζοιτο εὐψύχως, τοσού-
τω πεσεῖται ῥᾶστα πληγῇ τινι περιτυχῶν καὶ κατατρα-
σθεὶς ῥᾶδίως. ἧ καὶ πειθόμενος, καίτοι ἄνοπλος τὸν ἰπ-10
πον ἐπιβὰς, ἀθῆτις ἀναστρέψας, ἀνελάμβανε τὰ ὄπλα, τῶν βασιλέως παραινήσεων μνησθεὶς. βασιλίδι δὲ τῇ Ἄννῃ καὶ πατριάρχῃ καὶ μεγάλῃ δουκί καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐν τέλει ἐδόκει δεῖν πρὸς Ἀλέξανδρον πρεσβείαν ποιῆσθαι τὸν Μο-
σῶν βασιλέα, ὥστε συμμαχεῖν αὐτοῖς ἐπὶ Καντακουζηνόντι τὸν βασιλέα. ἐκάκον γὰρ ἦ τῶν Περσῶν στρατιὰ καὶ τῆς ἐκείνου. ὁ δὲ ὑπέσχετο, ἂν μισθὸν αὐτῷ παρέχουσι τῆς συμ-
μαχίας τὰς κατὰ Στενίμαχον καὶ Τζέπαιναν πόλεις καὶ μεί-
ζους καὶ ἐλάττους καὶ τὴν ταύταις ἐγκαθιδρυμένην στρατιάν.
D ἦσαν δὲ ἐννέα, ἡ Τζέπαινα καὶ ὁ Κροετζιμὸς, ἡ Περιστίτζα, ἡ Ἁγία Ἰουστίνα, ἡ Φιλιππούπολις, πόλις Θανμασία καὶ μεγάλη, ὁ Στενίμαχος, ὁ Ἀετὸς, ὁ Μπέαδνος, ὁ Κήσνικος. στρατιὰ δὲ πρότερον μὲν ὑπὲρ τοὺς πεντακοσίους καὶ χιλίους ἦσαν· τότε δὲ ὑπὸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πολέμου ἀκακείων διεσφραγμένον, ὀλίγη πλείους χιλίων ἦσαν, πάντες μαχιμώτατοι καὶ οὐδέ-15
ων ἄλλων τῶν παρὰ Ῥωμαίοις στρατευομένων λειπόμενοι*

onem, armis videlicet vulnere resistantibus, servatus est, singula-
resque imperatori de salute gratias egit. Solitum enim pugnare
nou obarmatum, imperator paucis ante diebus admonuerat, ne non
munitus certamini se crederet, nisi mortem sibi accersere vellet.
Quanto enim quis armis non tectus generosius dimicaverit, tanto
facilius lethali plaga occubiturum. Cuius admonitionis memor,
tametsi equum nudus ascendisset, reversus sese obarmavit. Anna
vero imperatrix et patriarcha, item magnus dux reliquique princi-
pes legatos ad Alexandrum, Mocsornm regem, mittendos, eumque ad
suppetias contra Cantacuzenum ferendas invitandum iudicant.
Persae siquidem etiam illorum fines incursabant. Spopondit, si
sibi Stenimachi et Zepaenae maiores minoresque urbes cum earum
praesidiis mercedem darent; erant autem novem: Zepaena, Croetzi-
mus, Peristiltza, Sancta Iustina, Philippopolis, urbs eximia et am-
pla, Stenimachus, Aetus, Beadnus, Cosmicus. Numerus militum
per hoc dispersitorum prius fuit mille quingenti: tum vero bello
Romano plurimis deletis, paulo infra mille numerabantur, omnes

εἰς ἐπιθυμίαν. οἱ δὲ, ὡς ἐπύθοντο τὴν ἀξίωσιν Ἀλεξάνδρου, A.C. 1343
 παρείχοντο προθυμώτατα τὰς πόλεις, δεισαντες, ὡς ἔοικε,
 μὴ Καντακουζηνῶ τῷ βασιλεῖ κακείνων προσθεμένον, πολε-
 μίους ἔχουσιν ἀντὶ συμμαχῶν καὶ ὑπηκόων· καὶ ὡς ἐν συγ-
 5 κρήσει προτιμήσαντες Ἀλέξανδρον μᾶλλον ἔχειν σύμμαχον
 ἐσόμενον, ἢ τὸν πολεμοῦντα Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα.
 οὕτω πᾶσαν ἐπεδεικνυτο σπουδὴν καὶ προθυμίαν ὑπὲρ τοῦ P. 577
 Ῥωμαίων τὴν ἀρχὴν μὴ ἐλασσοῦσθαι. ἐπεὶ μέντοι τὰς πό-
 λεις εἶχεν ὁ Ἀλέξανδρος, ἀπήτουν οὗτοι τὴν συμμαχίαν κα- V. 463
 10 τὰ τὰς συνθήκας. ὁ δ' ἔφασκε μὴ δύνασθαι, ἄχρις ἂν οἱ
 Πέρσαι ἐνδιατρίβωσι τῇ Θράκῃ· ἂν δέ τιτι τρόπῳ δύνωνται
 πείθειν ἀποχωρεῖν εἰς τὴν Ἀσίαν, τότε ἤδη Καντακουζηνῶ
 ἐπιστρατεύσειν προθυμώτατα. τοῦτο μὲν οὖν ἑτέρας ἐδέετο
 παρασκευῆς καὶ πραγματείας οὐ τῆς τυχοῦσης. ὅμως οὐκ
 15 ἔχοντες, ὅτι χρήσονται ἑτέρῳ, ἐτράπησαν ἐπὶ τοῦτο, καὶ
 πρῶτα προσπέμποντες διελέγοντο Ἀμυρῶ, χρήματα δώσειν
 ἐπαγγελόμενοι πολλὰ, εἰ πειθόμενος αὐτοῖς οἴκιδε ἀναχω- B
 ρήσειεν. ὡς δὲ οὐδὲν τῶν βεβουλευμένων ἠδύναντο ἀνύειν,
 τὰς τοιαύτας ὑποσχέσεις ψόφους κενοὺς ἐκείνου λογιζομένου,
 20 ἑτέραν ἐτράποντο ἐπιβουλήν καὶ Μαυροματίην τινὰ ἐκ
 Φιλαδελφείας ὄντα, ὃς ὑπὸ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως
 προσετέτακτο τὴν καθ' ἡμέραν τῶν ἐπιτηδείων χορίαν τῷ Ἀ-
 μυρῶ ἀποπληροῦν, τοῦτον δὲ ἔπεισαν ὑποσχέσεσι μεγάλας

8. ἐλασσοῦμαι P. 20. Μαυρομάτιην M.

viri fortissimi, qui nullis Romanis, quotquot militarent, animi
 magnitudine quidquam concederent. Petitioni Alexandri promptis-
 sime satisfactum est: timebatur enim, ne et illis oppidis Cantacu-
 zeno adhaerentibus, hostes pro adiutricibus et subiectis paterentur:
 et velut ex comparatione Alexandrum socium, quam bellantem ad-
 versus se Cantacuzenum imperatorem futurum malebant. Sic etiam
 atque etiam laborabant, si superis placet, ne de imperio Romano
 diminutio fieret. Postquam Alexander urbes accepit, illi eum ex
 pactis conventis opem poscunt. Rex affirmare, se non posse suc-
 currere, quamdiu Persae in Thracia versarentur, quos si quo modo
 ad Asiam repetendam perpulissent, tum demum infestis signis in
 Cantacuzenum cupidissime iturum. Hoc autem aliam molitionem et
 non vulgare studium postulabat. Verumtamen cum quid aliud age-
 rent non viderent, in eius voluntate conquieverunt et clam submi-
 serunt, per quos cum Amurio colloquentes, immanem ei pecuniam pol-
 liciti sunt, si ipsis obsecutus domum renavigaret. Ubi quod vo-
 lebant non impetrarunt, illo talia promissa inanes verborum stre-
 pitus reputante, alias insidias occoeperunt, et Maurommaten quen-
 dam Philadelphensem, quem Cantacuzenus ad dimensum in dies
 Amurio praebendum constituerat, promissis urberrimis aggressi sunt,

A. C. 1343 τὴν Περσῶν στρατιὰν τρόπον δὴ τινι κείθειν ἀναχωρεῖν πρὸς τὴν οἰκείαν. ὁ δὲ ἤδη ἐπιτήδειός τε εἶναι Πέρσαις δοκῶν διὰ τὴν ὑπηρεσίαν, ἄλλως δ' ὅτι καὶ Περσιστὶ διαλεγόμενος εὐνους αὐτοῖς ἐδόκει, στοχαζόμενος ὡς ἀχθοῖτο διὰ τὴν χρονίαν τῶν οἰκιῶν ἀποδημίαν, συνεβούλευε τοῖς ἡγουμένους μάλιστα τῆς στρατιᾶς, ὡς οὐ δέον οὕτω τοσοῦτον χρόνον ταλαιπωρεῖν ἐπὶ τῆς ξένης, ἀμελήσαντας τῶν οἴκοι, ἀλλ' ἅμα πάντα; προσελθόντας τῷ Ἀμοῦρ δεῖσθαι περὶ ἐπανόδου ἰσχυρίζεσθαι τε ὡς οὐκέτι δύναιεν ἂν ἐπὶ τῆς ξένης διατριβεῖν, τῶν οἴκοι μάλιστα ἐπιμελείας δεομένων. οὐ γάρ τι ἐπὶ τούτοις ἐνταῦθα ἀφικέσθαι, ὥστε μέχρι παντός συνεῖναι βασιλεῖ, ἀλλ' ἐπιμαχήσαντας ὅσον ἔξεται, αὐθις ἀναστρέφειν. νυνὶ δὲ εἶναι οὐ μετρίαν τὴν διατριβὴν ἐπὶ δέκα μηνσὶν ἐν τῇ Ῥωμαίων γεγεννημένῃ· ἦν δ' ἐπιχειρῆ καὶ αὐθις, Δέφασκε, κατέχειν, ἀλλ' ὑμεῖς μὴ πείθεσθε, ἀλλ' ἀπαγορευέ-15 σατε φανερώς τὴν ἐπιπλέον διατριβὴν. Ἀμοῦρ γὰρ οὕτως ἔγνωκεν, ὡς ἐνταῦθα συνεσόμενος βασιλεῖ, ἕως ἂν τῶν πολεμίων παρασκευάσῃ περιγενέσθαι, καὶ τούτου μόνου πολλὴν ποιεῖται τὴν φροντίδα· σωτηρίας δὲ ὑμῶν καὶ ἀνακωχῆς τῶν πόρων λόγος οὐδεὶς. ἂν δὲ νεῶν ἀπορίαν προφασίζηται, ἐν αἷς ἀποπλεύσητε εἰς Ἀσίαν, ἐγὼ ὑμῖν καὶ ταύτην τὴν ἀπορίαν λύσω. ἐκ Βυζαντίου γὰρ ἐλεύσονται πολλαί, ἐν αἷς περαιώσεσθε. πρὸς τῷ καὶ χάριν ἐκείνους ὑμῖν εἰδέναι, καὶ χρήματα παρασχέσθαι τῆς ἀναχωρήσεως. τοιαῦτά τε

6. τῆς M., τοῖς P.

ut aliqua ratione Persis reditorem in Asiam persuaderet, cum propter eam functionem ipsis iam familiaris videretur, et quod Persice loquebatur, etiam ab iisdem pro benevolente haberetur. Hic dicitur a patria absentiam illis molestam esse coniciens, ducibus potissimum exercitus consilium dat, non oportere tam longinquo tempore domesticis neglectis, peregre vitam miseram exigere, sed simul omnes Amurium convenire ab eoque reditum flagitare asseverareque, se in exteris locis ultra non posse vivere, cum domesticis procuracione maxime indigeant. Haud enim ea conditione huc profectos, ut imperatorem perpetuo assectarentur, sed ut, cum ei quantum liceret subsidio fuissent, domum remearent. Nunc non parum diu, totos scilicet decem menses in solo Romano haesisse. Quod si eos diutius retinere conaretur, ne obtemperarent ulterioremque moram libera aversarentur. Amurium quippe statuisse tandem hic apud imperatorem perseverare, quoad eum hostibus superiorum effecerit, et in hoc solo multam curam consumere, salutem suorum militum laborumque levationem nihil pensi habere. Si penuriam pavium, quibus in Asiam traiciant, obtendat, se illos ex ista difficultate explicaturum; Byzantio etenim complures affore, quibus

παρήρει καὶ ἐπειθε, κατὰ γνώμην ὄντα καὶ αὐτοῖς. καὶ τῷ Α. C. 1343
 σφετέρῳ σατραπίῃ προσελθόντες Ἄμουρ, περὶ τῆς ἐπανόδου P. 578
 διελέγοντο, ὡς περ ὑπὸ Μαυρομμάτου ἐδιδάχθησαν. Ἄμουρ
 δὲ πρῶτα μὲν ἐξεπέπληκτο δεινῶς τοὺς λόγους καὶ ἐθαύμα-
 5 ζεν ὄθην εἰς τοιαῦτα προαχθεῖν· ἔπειτα ἐπεχείρει πείθειν,
 ὡς δέαν ἔτι περιμένειν ἐπικουροῦντας βασιλεῖ. ἀναγκαίαν
 γὰρ εἶναι τὴν αὐτῶν παρουσίαν, πολλῶν αὐτίκα ἐπικεισο-
 μένων πολεμίων, ἃν αὐτοὶ ἀναχωρῶσι, μάλιστα δι' αὐτοὺς
 ἀμυνομένων· ἦντε δὲ οὐδέν. ἔφρασαν γὰρ ἀναφανδόν, ὡς,
 10 οἱ μὴ βούλοιοτο σὺν αὐτοῖς κἀκείνος οἴκαδε ἀναχωρεῖν, ἀλλ'
 αὐτοὶ πρὸς Βυζάντιον ἐλθόντες, (πίστεις γὰρ λαβεῖν ἐκεῖθεν
 τοῦ μὴ ἐπιβουλευθῆναι ὑπ' αὐτῶν,) περαιώσονται πρὸς Βι- B
 θυνίαν· εἶτα διὰ Φρυγίας καὶ Λυδίας ἀφίξονται εἰς Ἴωνίαν.
 ἔρομένου δὲ αὐτοῦ, τίνι χρώμενοι διαλλακτῇ τὰς πρὸς Βυζαν-
 15 τίους ποιήσαιτο συνθήκας, οὐκ ἔφρασαν κατάδηλον ποιήσειν
 ἄμωμοκότες ἀποκρύπτειν. ἐπὶ πεντεκαίδεκα μὲν οὖν ἡμέραις V. 464
 ὁ Ἄμουρ τοῖς Πέρσαις διετέλεσε διαλεγόμενος καὶ πείθειν
 ἐπιχειρῶν μὴ ἀπαίρειν εἰς Ἀσίαν. ἐπεὶ δὲ ἀνήνυτα πονῶν
 ἐώρα, ἀπήγγελλε πάντα βασιλεῖ μετὰ πολλῆς τῆς ἀθυμίας
 20 καὶ ἐμαρτύρητο θεόν, ὡς αὐτὸς μὲν τοιαύτη γνώμη πρὸς
 αὐτὸν ἀφίκοιτο, ὡς αὐτῷ συνδιατρίψων ἄχρῃ ἂν τι τοῦ
 γυνὶ πολέμου πέρας γένοιτο, καὶ ὡς ἐκείνους ἐκλέξειτο συν-
 εἶναι οἷς μάλιστα ἐθάρξαι, ὅτι πάντα κίνδυνον ὑποστήσονται C

13. Καρίας P. et M. mg., textus Λυδίας.

mare transmittant. Ad haec gratiam illis habitum et pecuniam quanto
 opus sit suppeditatum iri. Hi erant hortatus Maurommatis, qui
 nec Persis displicebant. Ad satrapam igitur suum adeunt, super
 reditu suo, quemadmodum a Maurommate edocti fuerant, verba fa-
 ciant. Amurius principio eo sermone vehementer obstupescere et
 mirari, qui ista eos cogitatio subiisset. Deinde eniti, ut illos ad
 imperatorem porro adiuvandum retineret: necessariam enim eorum
 esse praesentiam, qui si recesserint, per quos praecipue defenderet-
 retur, hostes mox confertim impetum in eum facturos. Sed hoc
 erat nebulas diverberare; palam namque profitebantur, nisi cum
 ipsis patriam repeteret, se Byzantium profectos, (unde iam accepis-
 sent fidem publicam, quo securi essent,) inde in Bithyniam soluturos,
 post per Phrygiam et Lydiam in Ioniam venturos. Interrogati, quo-
 nam usi arbitro seu pacificatore cum Byzantiis foedus pepigissent,
 eius nomen se edituros negaverunt, quando ei silentium iuraverint.
 Ad quindenos omnino dies Amurius cum Persis continenter agendo
 laborandoque, ne in Asiam cogitarent, consumpsit. Ubi se mortuis
 concionatum vidit, perquam tristis imperatori omnia exposuit, Deum
 testatur, se quidem ad ipsum eo scopo venisse, ut ante exitum
 belli huius ab eo non discederet, et eos delegisse, quos in primis

A.C. 1343 ται τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας. νυνὶ δὲ τοῦναντίον ἅπαν γεγε-
 νῆσθαι. τὸ γὰρ στρατόπεδον ὑπὸ τινων ἐνταῦθα τὰ βασιλίδος
 φρονούντων διεφθάρθαι καὶ πρὸς τὴν οἰκίαν ἀναχωρεῖν
 πεπεῖσθαι. πολλὰ δὲ ἐν πεντεκαίδεκα ἡμέραις περὶ τοῦ μέ-
 νειν αὐτοῖς διαλεχθέντα, μηδὲν πλέον ἠνυκέναι, πάντως
 ὁμοῦ πρὸς τὴν ἐπάνοδον ὁρμῇ τινι κατασχεθέντων παραβόλῃ
 ἐξετάσαντα δὲ πολλὰ περὶ τοῦ τοιαῦτα πεπεικότες, μηδαμῶς
 δυναθῆναι ἐξευρεῖν. τὸ μὲν οὖν αὐτὸν μόνον παραμένειν,
 ἀπελθούσης τῆς στρατιᾶς, ἀσύμφορον ἡγεῖσθαι. οὐδεμία γὰρ
 ἀφέλειά τις ἔσται τῆς παρουσίας τῆς αὐτοῦ. εἰ δ' αὐτῷ λυσι-
 τελέστερον δοκεῖ καὶ ἐπισηφίσαιτο καὶ αὐτὸς, τὸ νῦν μὲν ἔχει
 D εἰς τὴν οἰκίαν ἐπανελθεῖν μετὰ τῆς στρατιᾶς· ἐκεῖ δὲ δίκαστῶς
 ἐσχάτως παρ' αὐτῶν τῆς εἰς αὐτὸν καὶ βασιλέα λαβόντα προ-
 δοσίως, (μάλιστα γὰρ ἐκεῖ τοῦτο εἶναι ἀνυστὸν αὐτῷ,) ἐπι-
 τα ἑτέρους ἔχοντα τοὺς μάλιστα πιστοτάτους καὶ μέχρι παν-
 τὸς αὐτῷ βουλευσομένους συγκινδυνεύειν, κατὰ τάχος ἐπατή-
 κειν, εὐ διαθέμενον τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν, ἐπιτρόπους κατα-
 στήσαντα τῆς ἀρχῆς καὶ διαδόχους μετὰ τελευτήν, ὡς οὐ
 ταχέως αὐθις ἐπανήξοντα, ἀλλ' ἢ συγκατεργασόμενον τὸν
 πόλεμον, ἢ ἐνταῦθα ἐν τῷ μάχεσθαι πεσούμενον. 20

P. 579 ζζ'. Βασιλεὺς δὲ ἠνιάτο μὲν πρὸς τὴν ἀναχώρησιν
 ἐκείνου· ἦδει γὰρ ἐπιθροσόμενος πανταχόθεν πάντας. ὁρῶν
 δὲ ὡς ἀδύνατον τὴν Περσῶν παρακατέχειν στρατιάν, πρὸς
 τὴν ἐπάνοδον ἤδη ὠρμημένην, Ἄμουρ μὲν τῆς εἰς αὐτὴν

20. ἐνταῦθα add. M.

propter animorum in se propensionem cuius periculo pares futuros
 speravisset. Nunc prorsus contra evenisse. Exercitum enim a clau-
 destinis quibusdam imperatricis fautoribus corruptum et ad patriae
 sedes repetendas impulsum esse. Cumque per dies quindecim eos
 retinere annixus fuerit, satius nihilo fecisse, universis ad reditum
 audaci quodam ac temerario impetu concitatis, nec se auctorem
 huius consilii, quantumvis serio inquirentem, invenire ullo modo
 potuisse. Se itaque solum restare, carentem exercitu, ineptum ne-
 gotium existimare. Quid enim sua unius praesentia condaxerit?
 Sin ipse utilius censeat suoque suffragio approbet, se domum in
 praesens cum copiis discessurum, ibique quod facillime possit, pot-
 nas sui et imperatoris proditioni quam severissimas expetiturum. Post-
 ea domo sua bene composita et ordinata, praefectis provinciae et
 successoribus post mortem suam institutis, (non enim intra breve
 tempus in Asiam reversurum, sed aut bellum cum eo confecturum,
 aut hic in acie occubiturum,) cum aliis longe fidelissimis semperque
 secum militare volentibus celcritur reverturum.

67. Imperator de hoc discessu indoluit, quod se undique ap-
 petitum iri cerneret. Intelligens autem Persas ad reditum tantopere

εὐνοίας πολλὰς ἀμολόγει χάριτας · συνεβούλευσε δὲ, ὅτι μὴ Ἀ. C. 1349
 πείθειν οἷοις ἐγένετο, πρεσβείαν πρὸς βασιλίδαν πέμπειν B
 εἰς Βυζάντιον καὶ ὁμοίους τοῖς προτέροις περὶ τῆς εἰρήνης
 ποιῆσθαι λόγους καὶ τὴν ἀβουλίαν ὀνειδίξειν αὐτοῖς, ὅτι
 5 διὰ ταύτην τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ πολλῆς αἰτίαι γεγένηται
 φθορᾶς, καὶ ἔτι πλείονος, ἂν μὴ πείθωνται, γενήσονται.
 παραινεῖν τε αὐτοὺς τὸν πόλεμον καταλύειν, καὶ μὴ διὰ φι-
 λονεικίαν ἔχουσαν οὐδὲν ὑγιᾶς περιορᾶν ὁσμέραι τοὺς ὁμο-
 φύλους ἐξανδραποδιζομένους καὶ κτεινομένους καὶ τὰ ἔσχατα
 10 οὐπομπόμενους. ἐκεῖνοι δὲ (καὶ γὰρ οὐδένα αὐτοὺς, ὥσπερ καὶ
 πρότερον, ποιήσονται τῆς εἰρήνης λόγον,) ἐπὶ τὸ πείθειν αὐ- C
 τὸν αὐτίκα τρέφονται ἀπίστασθαι ἐκείνου, καὶ πέμπσαντες
 ἀξιόχρεῶν τινα, ὃν οἴησονται τοῦτο κατεργάσασθαι δυνή-
 σεσθαι, παρέξονται καὶ χρήματα πολλὰ τῆς ἀναχωρήσεως
 15 μισθὸν καὶ ναῦς, αἷς χρήσεται πρὸς τὴν διάβασιν. καὶ τῇ τε
 στρατιᾷ τὸ σπουδαζόμενον ἔσται ἡνυκῶς, καὶ τὰ χρήματα
 λαβῶν ἀμείψεται τοὺς προθύμους συστρατευσάμενους. οὐ γὰρ
 δίκαιον ὁμοίως πᾶσιν ὀργίζεσθαι καὶ δίκας ἀπαιτεῖν, ἀλλὰ V. 465
 τοὺς μὲν αἰτίους τῆς αὐθαδεΐας μέτρια κολάζειν, ἵνα μὴ
 20 παραδείγμα τοῖς ἄλλοις γίνωνται ἀναισχυντίας, τοὺς δὲ λοι-
 πούς ἀξίως ἀμείβεσθαι τῶν πόνων, ἵνα τῇ τε κολάσει τῶν
 ἀγνωμόνων ἐκφοβῆ, καὶ τῇ περὶ τὰς εὐεργεσίας φιλοτιμίᾳ
 πρὸς εὐνοίαν ἐφέλκηται. ὁ μὲν οὖν ἐπέθετο αὐτίκα καὶ τῆς D
 παραινήσεως εὐχαριστήσας βασιλεῦ, πρεσβείαν ἔπεμπε πρὸς

5. πολλοῖς P.

inflammatus, ut cohiberi non possent, Amurjo de tam proluxa erga
 se voluntate gratias agit amplissimas suasitque, ut, quoniam militem
 suum flectere nequivisset, oratores Byzantium ad imperatricem mit-
 teret, qui similiter, ut antehac, de pace disserent illisque demen-
 tiam exprobrarent, per quam Romano principatui exitium magnum
 invexerint ac nisi in viam redeant, malus inventuri sint. Hortare-
 tur autem rursus, bellum missum facerent, neu ob insipientem
 istam contentionem quotidie suae gentis mortales in servitutem
 abripi, trucidari et ad aerumnas redigi siuerent. Illos vero, ut
 alias, nullum de pace verbum locuturos, sed persuadere enixuros,
 uti quamprimum a Cantacuzeno se disiungat, et misso quopiam
 haic muneri idoneo, magnam pecuniae vim, discessus mercedem, ac
 praeterea classem suppeditaturos. Sic et quod exercitus usque adeo
 contenderet, perfectum fore, et illum accepta pecunia libenter sub
 se militantes remunerari posse. Non enim aequum, irasci pariter
 omnibus, sed superbiae et contumaciae incentores modice punien-
 dos, ne alios impudentiam exemplo suo doceant; reliquis conveni-
 enter laborum meritis praemia persolvenda, ut et supplicio impro-
 borum terreat, et beneficentiae studio alios ad se diligendum

A.C. 1343 βασιλίδα καὶ διελέγετο περὶ εἰρήνης αὐθις. Ἀποκαυχὸς δὲ ὁ μέγας δούξ μετὰ τῶν συναρχόντων περὶ μὲν τῆς εἰρήνης οὐδένα λόγον ἐποίησαντο, ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἐκείνου κατηγόρου, ὅτι σατραπῆς ὢν καὶ δύναμιν τοσαύτην κακτημένος καὶ παρὰ Ῥωμαίων καὶ βαρβάρων τιμώμενος τοσοῦτον, ὥσπερ ἀνδράποδον ἐποίτο Καντακουζηνῶ τοσοῦτον χρόνον ἐπὶ ξένης ταλαιπωρῶν ἐπὶ κέρδει μὲν οὐδενί, ἀδοξία δὲ ἐσχάτη, ἤπερ

P. 580 περιβέβληκεν αὐτὸν ἐκῶν· τὸ δὲ δὴ μέγιστον, ὅτι καὶ δορυφόρου τάξιν ἐπέχειν οὐκ ἤσχύνθη πρὸς Καντακουζηνόν, ἀλλ' ἐπὶ τὴν ἐκείνου σκηπὴν ἐρχόμενος, ἀγροπνοίῃ νύκτωρ, ἰσὺς ἂν ἐκεῖνος ῥέγγῃ μηδὲν ὑφορώμενος δεινόν. ταῦτα μὲν οὖν εἰς τοσοῦτον ἀδοξίας ἄγοντα αὐτὸν, εἰ φίλον ἐκείνῳ τοιαῦτα ὑπομένειν, οὐδ' αὐτοῖς μελήσειν περὶ τῆς ἐκείνου ὕβρεως. νυνὶ δὲ εἰ ἀρκοῦσα ἔδοξεν ἢ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἐπὶ τῆς ξένης ταλαιπωρία καὶ δέοιτο ἐπανελθεῖν πρὸς τῆς οἰκείαν, ξυλλήψεσθαι οὐκ ὀλίγα καὶ αὐτούς. εἴτε γὰρ διὰ Βιθυνίας καὶ Φρυγίας ἐπὶ τὴν Ἰωνίαν βούλοιοτο ἐλθεῖν, ὡς αὖ τὸν πόρον παρασχεῖν αὐτούς ἐπὶ τὸν Ἑλλησποντον ἢ τὸς κατὰ τὸ Βυζάντιον πορθμόν· εἴτε ναυαὶ πρὸς τὴν οἰκείαν ἀποπλεῦσαι, Βιτηρίεις παρασχέσθαι καὶ ναῦς ἐτέρας, τὴν στρατιάν δυνήσουσιν μέγας ὑποδέξασθαι. ἐπεὶ δὲ χρεία καὶ χρημάτων αὐτῷ ἀμειβεσθαι τοὺς ἐπὶ τοσοῦτον αὐτῷ χρόνον συστρατευομένους, παρέξειν ὅσα ἂν συμβῶσι. τοιαῦτα μὲν ὁ μέγας δούξ ἀπεκρίνατο πρὸς τὴν πρεσβείαν. ὁ βάρβαρος δὲ πρὸς τὴν κατὰ τοῦ δεσπό-

7. ἢ P. 18. τὴν Ἑ. P. 21. ὑποδέξασθαι M. 23. ἂν M., & P.

alliciat. Amurius extemplo paret et de admonitione imperatori gratias agit, legatos ad imperatricem denuo de pace actum mittit. Apocauchus magnus dux et collegae de pace silent penitus, Amuriumque primum reprehendunt, quod satrapa et tam potens atque apud Romanos iuxta ac barbaros in tanta admiratione, mancipii instar Cantacuzenum sequatur, tamdiu in terris peregrinis miser, nullo lucro, cum ignominia autem summa, quae illum scientem volentemque cooperuit. Iam illud turpissimum esse, quod et satellitis locum apud Cantacuzenum tenere non erubuerit, ad cuius praetorium noctu excubarit, ut ipse omni metu solutus sterteret. Haec igitur tanti plena dedecoris si ipsi grata sint, nec sibi, quid ei foedum atque indignum accidat, curae futurum. Nunc si tam longi temporis in extero solo incommodis satiat, ad sedes suas reverti concupiscat, se quoque ipsum in hoc non leviter adiuturos. Sive enim per Bithyniam et Phrygiam in Ioniam ire paret, tutum iter per Hellespontum aut per fretum Byzantium praestituros: sive recta in suam provinciam abnavigare, triremes et alia navigia daturus, quae exercitum deportent. Et quia necesse habet,

του κατηγορίαν βουλόμενος ἐνίστασθαι „δοκεῖτέ μοι” ἔφη „πο- A. C. 1343
λέμμοι μόνον εἶναι πολλῶν, φίλοι δὲ οὐδενός. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο
ἦν, οὐκ ἂν οὕτως ἦτε πόριμοι μηχανάς μὲν καὶ ἐπιβουλὰς ἐξευ-
ρίσκειν κατὰ τῶν πολεμίων, τῇ τε γλώττῃ χρώμενοι ἀφειδῶς
5 πρὸς ὕβρεις, ὥσπερ διὰ τοῦτο ταύτην κεκτημένοι, καὶ πῦσαν
ἄλλην ἐπιδεικνύμενοι πονηρίαν, τῶν δὲ φίλοις προσηκόντων C
ἐπιστάμενοι οὐδέν. ἔθεν ὑπὸ τῆς ἄγαν περὶ ταῦτα ἀπειρίας καὶ
τοῦ ἐμοῦ δεσπότητος κατηγορήκατε ἀδοξίαν, ὅτι πρὸς τὴν βα-
σιλέως σκηρὴν ἐλθὼν, ἀπὸ τῶν ἐπιβουλευόντων πολλῶν ὄντων
10 αἰγρῶν ἐφύλαττεν, ὑπὸ τῆς περὶ βασιλέα ἠττώμενος εὐ-
νοίας καὶ πάθει μόνῃ τῶν πάντων παθῶν ἡδίσιτῃ τε ἕμα
καὶ ζηλωτῇ δεδουλωμένος. ἐρωτήσω δὲ ὑμᾶς, τίς βέλτιον
περὶ τε τὸ προσῆκον καὶ τὸ δίκαιον καὶ πρὸς φιλοτιμίαν ἐβου-
λενάτο, σατραπῆς ὁ ἐμὸς δεσπότης, ὃς τῆς εἰς βασιλέα ἐνε-
15 κα φιλίας τοσοῦτον εἴλετο πόνον καὶ ἀδοξίαν, ὥς ἡμεῖς φα-
τε, ἢ ὑμεῖς; οἱ πολλῶν καὶ μεγάλων ἀπολελευκότες βασιλέως
εὐεργετημάτων, ἔπειτα πάντων ὥσπερ ἐπιλελησμένοι καὶ πολ- D
λὴν ἐπιδειξάμενοι ἀγνωμοσύνην καὶ ἀχαριστίαν, διαβολαῖς
χρησάμενοι καὶ συκοφανταῖς, τὸν πόλεμον κεκινήκατε τὸν
20 μὲχρι τε νῦν πολλῶν κακῶν αἴτιον γενόμενον ὑμῖν καὶ ὅτι
μερίζον, ὥς ὄρω, ἐσόμενον· καὶ οὐδ’ αὐτὸ τοῦτο γοῦν αἰ-
σθανόμενοι, ὥσπερ οἱ μαινόμενοι, ὅτι τὰς ἰδίας σάρκας κα-
τεσθίετε. ἢ δῆλον, ὥς ἐκεῖνος μὲν γενναῖον καὶ μεγαλόφρο-

etiam stipendia suis tamdiu militibus solvere, quantum debeatur largituros. Haec magnus dux legato respondit. Verumenimvero barbarus domini reprehensionem non ferens, Videmini mihi, inquit, tantum odisse multos, diligere neminem. Quod si secus esset, non ita ad machinas et insidias contra hostes excogitandas expediti essetis, lingua largi ad contumelias, acsi ideo eam possideretis, et omne genus nequitiarum exercentes, amicorum autem officia funditus nescientes. Prae horum magna imperitia dominum meum rei cuiusdam servilis et ingloriae accusastis, quod imperatorem, ante eius tabernaculum excubans, ab insidiatoribus, qui multi erant, custodierit, victus scilicet amore illius et affectione sola omnium affectionum iucundissima et ab omnibus expetenda subactus. Interrogabo autem vos, uter melius de decoro et de iusto et honorifico sensit, satrapa dominus meus, qui ex amicitia tantum pro imperatore laborem et dedecus capessivit, ut dicitis, an vos, qui compluribus et excellentibus beneficiis ab eo affecti, deinde omnium velut obliti, per improbitatem et ingrati animi vitium, immo et per calumnias et sycophantias bellum excitastis, quod usque hodie tot malis vos cumulavit, et quantum auguror, pluribus cumulabit. Nec hoc saltem animadvertitis, ut insani videlicet, quomodo carnes vestras ipsi devoretis. An clarum est, ipsum quidem ingenuum

- A.C. 1343 πος και νόμους φίλας ἀνδρὸς εἰδότος ἔργα εἴλετο ποι-
 V. 466 εἶν, ἡμεῖς δὲ πονηροτάτων και σκαιῶν τοὺς τρόπους και
 ἐν τοῦτο μόνον καλῶς εἰδόντων, πολυμειν και διαφθεῖρειν
 P. 581 τοὺς προστυχόντας, ὠφελειν δὲ οὐδένα;" ὁ μέγας δὲ δοῦξ
 ἐξ ἀγχινοίας δῆθεν συγγέειν τὸν βάρβαρον ἐθέλων, „οὐκοῦν⁵
 ὁμολογεῖς" εἶπε „τὸν σὸν δεσπότην δοῦλον εἶναι Καντακου-
 ζηνῶ;" ὁ δὲ „και μάλιστα" εἶπε „και τὴν ἀκριβῆ δουλειαν,
 καθ' ἣν οἱ ἀγαθοὶ τοὺς τρόπους ἡττωῦνται τῶν καλῶν και
 ἄχθονται ἀποσπώμενοι τοῦ δουλεύειν τοῖς τοιούτοις, ὥσπερ
 και ἡμεῖς μοχθηρίας και φθόνου και πανουργίας πεφύκαται¹⁰
 δοῦλοι ἀκριβῶς. ταύτην γὰρ καγὼ δουλείαν ὁμολογῶ εἶναι
 ἀληθῶς, καθ' ἣν δουλοῦται ἡ ψυχὴ· τὴν δὲ ἐκ τῶν χρημά-
 των και αἰχμαλωσίας, οὐ ψυχῆς εἶναι, ἀλλὰ σώματος βια-
 ζομένου ἀκουσίως. διόπερ ἐκείνην πάντες τε μισοῦμεν ἐπί-
 σης και παντὶ τρόπῳ ἐπιχειροῦμεν διαφεύγειν." **Θαυμά-¹⁵**
 Βσαντες δὲ ἐκεῖνοι τῆς συνέσεως τὸν βάρβαρον, „ἀλλὰ ταῦτε
 μὲν" εἶπον „ἑῶμεν. οὐ γὰρ αὐτοῦ δεῖσθαι τῆς πρὸς τὰ
 βελτίω παραινέσεως· ἐφ' ἧ δὲ μάλιστα τρεψώμεθα ἢ σπον-
 δῆ." και αὐτίκα τὸν Λουκῶν Γεώργιον ἤρουντο πρεσβευτὴν
 πρὸς τὸν Ἀμοῦρ, εὐφυῶς τε ἔχοντα πρὸς τὰς πρεσβείας και²⁰
 ἄλλως ἐπιτήδειον ὄντα τῷ σατραπῆ· ἦν γὰρ και πρότε-
 ρον ὠμιληκῶς και δοκῶν ἐν συνηθείᾳ εἶναι. ἐπεὶ δὲ ἦσαν
 πρὸς ἐκεῖνον και ἀπήγγελλον τὰ τῆς πρεσβείας, Ἀμοῦρ μὲν
 ἀκκίξασθαι ἐδόκει και ἀπηγόρευεν ἐπιπολύ· ἔπειτα ὡς ἐπι-
 4. ὠφελειν δὲ οὐδένα om. P.

et magnanimum gerendaeque amicitiae non imperitum imitari vo-
 luisse, vos autem improbissimorum ac stolidorum mores, et unum
 dumtaxat non male scientes, quosvis oppugnare et interficere, nulli
 autem prodesse. Hic magnus dux argutari volens et barbaro pude-
 rem incutere, Quid? faterin' ergo, dominum tuum Cantacuzeno ser-
 vire? Ego vero fateor, respondet legatus, et quidem perfecta ser-
 vitude, qua boni viri vincuntur a bonis, nec sine molestia inde
 abstrahuntur: quemadmodum et vos ad servitatem pravitati, invidi-
 diae, calliditati diligenter serviendam natura comparati estis. Hanc
 quippe et ego servitatem veram esse autumo, qua se animus subit-
 cit: illam autem, quam venditi et captivi patiuntur, non animi esse,
 sed corporis, quod animo repugnante subesse cogitur. Quam ~~illam~~
 omnes aequaliter odimus et velis remisque effugere nitimur. Illi
 prudentiam barbari admirantes, Sed haec quidem, aiunt, mita-
 mus; non enim tua ad virtutem cohortatione egemus, sed quid po-
 tissimum agamus, id quaerimus; statimque Georgium Lucam legatum
 ad Amurium deligunt, accommodatum ad hoc munus et alioque
 eiusdem satrapae amicum, et ut ex priori consuetudine apparebat,
 etiam familiarem. Ad eum ut venit legationemque explicavit, Amu-

πλεῖον ἐγίνοντο οἱ λόγοι καὶ εἶδετο ὁ Λουκάς, ἐπηγγέλλετο A.C. 1343
 ἀναχωρήσειν, βασιλίδι τε χάριν πολλὴν κατατιθέμενος ἐν C
 τεύτῳ καὶ αὐτῷ, ὄντι τῶν ἐπιτηδείων· ἄλλου γὰρ πρεσβύ-
 ντος ἔφασκεν οὐκ ἂν πεισθῆναι. καὶ συνέβησαν εἰς Αἶνον
 5 τὰς τριήρεις ἐλθεῖν, αἷς χρήσεται πρὸς τὸν ἀπόπλου, ἀγού-
 σας καὶ τὰ χρήματα, ἃ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ. Λουκάς μὲν
 οὖν τὰ μέγιστα κατεργασάμενος, ὡς εἶδοκει, ἐπανῆκεν εἰς
 Βυζάντιον, καὶ παρεσκευάζοντο αἱ τε νῆες καὶ τὰ χρήματα.
 Ἀμοῦρ δὲ μετὰ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως εἰς τὴν Τρα-
 10 ἰανούπολιν κατεσκευασμένην οὖσαν ἐκ πολλῶν ἐτῶν στρατοπε-
 δευοῦμενος, τὰς ἐκ Βυζαντίου περιέμενε τριήρεις. βασι-
 λεὺς δὲ, ὀλίγῳ πρότερον τῶν Κουμουτζηνῶν προσχωρησάν-
 των, Ματθαῖον ἔπεμψε τὸν πρεσβύτερον τῶν υἱῶν κατέχειν
 τὴν πολίχνην· ἐλθόντι δὲ καὶ ἄλλα φρούρια προσεχώρησαν
 15 περὶ ἐκείνην ὠκισμένα, τότε προσαγορευόμενον Ἀσώματος D
 καὶ ἡ Παραδημῶ, τότε Κρανοβούνιον καὶ Στυλάριον, ἃ
 καὶ μεγάλην ὕστερον πρὸς τὸν πόλεμον ὠφέλειαν εἰσήνεγκε.

ἤ'. Τότε δὲ νοσηλευομένου τοῦ υἱοῦ, εἶδοκει δεῖν ἐν P. 582
 ὅσῳ διαμέλλουσιν αἱ τριήρεις παραγίνεσθαι πρὸς ἐκεῖνον
 20 καὶ τῆς τε νόσου ἕνεκα ἐπισκεψάμενον καὶ περὶ ἄλλων ὧν B
 εἶδετο ὁμιλήσαντα, αὐθις ἀναστρέφειν. καταλιπὼν οὖν τὴν
 στρατιὰν ἐπὶ τοῦ στρατοπέδου, πενήκοντα μόνους ἔχων Ῥω-
 25 μαίων καὶ δύο τῶν Περσῶν, ἐβάδιζεν εἰς Κουμουτζηνὰ διὰ V. 467
 τὸ μηδεμίαν ἐν τῷ μεταξύ πολεμίων ὑποπτεῦειν ἔφοδον.
 25 ἐπεὶ δὲ ἐπεγένετο ἡ νύξ, ἠύλισαντο ἐπὶ τινι κώμῃ ἀοικίτῳ,

8. καὶ παρεσκευάζοντο — χρήματα om. P. 9. τὴν om. P.

rins per simulationem tergiversari ac recusare. Deinde ubi Lucas
 preces longas addidit, recessurum sese et in hoc imperatrici atque
 adeo ipsi familiari suo gratificaturum promisit; ab alio enim se
 huc adduci minime potuisse. Et convenit inter eos, ut triremes
 cum promissa pecunia Aenum mitterentur. Lucas itaque, re omnium
 opinione maximi momenti transacta, Byzantium rediit, ubi naves et
 pecunia comparabantur. Amurios cum Cantacuzeno ad Traianopo-
 lim iam pridem dirutam castrametatus, Byzantinas triremes expecta-
 bat. Imperator ad Cumutzena oppidulum, quod nuperrime se dedi-
 derat, in fidem accipiendum, Matthaicum filium senioremmittit, cui
 praesenti alia item finitima oppidula se dederunt, nempe Asoma-
 tus, Parademo, Cranobunium, Stylarium, eaque non mediocre post-
 ea bello adiumentum attulerunt.

68. Filium aegrotantem sententia fuit interea dum naves in
 expectatione sunt, visere habitisque cum eo sermonibus necessa-
 riis reverti. Relicto igitur in castris exercitu, cum solis quinquaginta
 Romanis et duobus Persis Cumutzena versus abiit, quod ni-

A.C. 1343 λείψανα τῆς ἀρχαίας συνοικίας ὀλίγα τινὰ ἐχοῦσα. συνέβη δὲ τῆς αὐτῆς νυκτὸς καὶ στρατιῶν Περσῶν παρὴν ἄρτι περαιοθεύσαν ἐκ τῆς Ἀσίας ἐπὶ λείαν, τοῖς ἐκεῖ αἰγιαλοῖς προσχεῖν, ἀποβάσαν δὲ ἐπὶ μὲν τῶν νεῶν τὴν φυλακὴν ἑατὸν καταλιπεῖν, τοὺς ἐπιλοίπους δὲ, ὄντας περὶ χιλίους, ἐπὶ τῆς Κληλασιᾶν ἐξέλθειν· γενομένους δὲ ἔνθα ἠύλλιζετο ὁ βασιλεὺς, καὶ πόρρωθεν ἡμέμενην πυρὰν ἰδόντας, ἐλθεῖν ἐπὶ τὸ χωρίον, πᾶσαν ποιουμένους πρόνοιαν ἀγνοηθῆναι, ὥστε κατασκέψασθαι, οἵτινες εἶπεν οἱ χρώμενοι ἐκείνῳ τῷ πυρὶ· οὕτω γὰρ αὐτοὶ διηγοῦντο ὕστερον. ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο ἐγγύς, στρατιῶν¹⁰ ἰδεῖν πλήθει ὑπερέχουσαν, ὡς ἔδοξεν, αὐτῶν πολὺ. εὐθὺς μὲν οὖν εἰσῆει δέος, μὴ αἰσθητέους αὐτοῖς τοσοῦτοις οὖσι οὐχ οἴοιτε ὡσιν ἀντισχεῖν, ἀλλὰ διαφθαρέωσι κρατηθέντες. ἔπειτα ὡς ἠσθάνοντο ἀγνοηθέντες, ἐβουλεύσαντο διελόμενοι τετραχῆ καὶ περιελθόντες τὸ στρατόπεδον, προσβάλλειν ἀπρο-¹⁵δοκίτοις πανταχόθεν. οἰηθῆναι γὰρ διὰ τὸ ἀπροσδόκητον καταπλήξαντας περιγεγέσθαι, καὶ πλειόνων ὄντων. οἱ βαρβαροὶ μὲν οὖν ἐποιοῦν κατὰ τὰ βεβούλευμένα, καὶ περιεπίθνητο τὸ στρατόπεδον, ἀναμένοντες τὸ σύνθημα. τῷ στρατηγῶντι δὲ αὐτῶν ἐδόκει, μὴ πρὸς τοσαύτην στρατιάν ὁ-²⁰τω διακινδυνεύειν, ἀγνοοῦντα ὅθεν τε εἴη καὶ τὸν ἀριθμὸν· καὶ πέμψας δύο τῶν βαρβάρων πρὸς τὸ ὕδωρ, (ἦδσαν γὰρ ὄψαν ἐκεῖ πηγῆν,) ἐκέλευεν, εἰ δύναιτο, τῶν ἐκ τοῦ στρατο-

2. καὶ add. M. 23. ἐκέλευον P. et M.

hil hostilis incursionis per viam metueret. Nocte in viam deserto paucis adhuc viciniarum parietinis exstantibus manserunt. Eadem nocte Persarum peditum manus ex Asia ad eadem littora populationis ergo appellitur. Egredientes ad custodiam navium centenas relinquunt, alii circiter mille raptum vadunt. Cum eo processissent, ubi imperator pernottabat, focis luculento procul conspecto, propius ad locum pedetentim et summo silentio, ut laterent, accedunt: speculatum videlicet, quinam ad pyram illam mortales easent, id quod ipsi postea narraverunt. Et ecce vident exercitum, suo, ut putabant, multo numerosiore. Illico timore corripuntur, ne, illis tanto pluribus rem sentientibus, cum ipsi ad resistendum infirmi essent, victi conciderentur. Post ubi se nondum sentiri animadvertunt, quadripartito agmine castris circumdatis, undique de improviso in illos irruere constituunt. Credebant enim impetu inopinato consternatos, quamvis plures forent, superaturos. Barbari igitur consilium explicant, castra cingunt, ad invadendi signum intenti. At vero dux arbitrari, cum tantis copiis non ita temere dimicandum, quando nec unde, nec quantae tandem sint, satis constet. Duos ad propinquum et notum illis fontem aequatum mittit, simulque mandat, ut e castris aliquem, si possint, captivum

πέδου συλλαμβάνειν τινα, ὥστε παρ' αὐτοῦ τι βέβαιον περι- A.C. 1343
 τῆς στρατιᾶς μαθεῖν. οἱ μὲν οὖν οὕτως ἐνήθρουν πρὸς τῇ
 πηγῇ, παιδίον δὲ ἐνὸς τῶν βασιλεῖ συνόντων ἐλθόντος ἐπὶ τὸ
 ἀρύσασθαι, ὥρμησαν μὲν οἱ βάρβαροι κατασχεῖν. μὴ δυνα- P. 583
 5 θέντες δὲ διὰ τὸ διαδρᾶναι φυγῇ χρησόμενον, πρὸς τὸν στρα-
 τηγὸν ἐλθόντες, ἀπήγγελλον τὸ συμβᾶν, ὡς ἤδη ἐγνωσμένων.
 τοῖς βαρβάροις δὲ τότε μᾶλλον ἐδοῦξεν ἡ στρατιὰ πλήθει τε
 αὐτῶν ὑπερέχουσα πολλῶ καὶ ἀπὸ μόνης φοβερὰ τῆς ὄψεως,
 ὥστε καὶ ἀπεγίνωσκον τὸ διὰ μάχης αὐτοῖς ἰέναι, ἀγαπητὸν
 10 ἡγήουμενοι, ἂν ἐκεῖθεν ἀπαθεῖς κακῶν ἀπαλλαγῶσι, καὶ ἡσύ-
 χαζον, τὴν ἀναχώρησιν περιμένοντες τῆς στρατιᾶς. βασιλεὺς
 δὲ ἐπεὶ τὸ παιδίον τεθορυβημένον ἐλθὼν ἀπήγγελλεν, ὡς πρὸς
 τῇ πηγῇ διώκοιτο ὑπὸ τινων, Πέρσας δὲ τοὺς διώκοντας
 εἶναι οἰηθῆναι, τὸ μὲν ἀπεπέμψατο ὡς ὑπο φάσματός τινος
 15 ἐκπεπληγμένον, ἐκέλευε δὲ τοὺς ἐωθινοὺς ὕμνους ἔδειν θεῶν. B
 ἤδη γὰρ περὶ ὄρθρον ἦν ἡ νύξ. ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνοι ἐτελοῦντο,
 τῶν ἵππων ἐπιβάντες ἀνεχώρουν τοῦ χωρίου, μηδὲν τῶν πε-
 ρισχόντων κακῶν εἰδότες. ἤδη δὲ ὄντες οὐ μακρὰν, θορύ-
 βου ἤκονον καὶ ἀλαλαγμοῦ Περσῶν ἐφ' οὗ ἐστρατοπεδεύοντο
 20 χωρίου. βασιλεὺς δὲ πέμψας τοὺς συνόντας δύο Πέρσας,
 ἐκέλευε πλησίον γενομένους μαρθάνειν, οἵτινες εἶεν, παρ' αὐ-
 τῶν. τῶν δὲ ἐπιδραμόντων ἄτερος μὲν ἐάλω τῶν πεμ-
 φθέντων, ὃ δὲ λοιπὸς τετραυματισμένος ἐπανελθὼν, ἀπήγ-
 γελλεν, ὡς εἶη στρατιὰ Περσῶν πολλή, ἀγνωσμένη ὑπ' αὐ-

6. ἐγνωσμένον P.

10. ἀπαθεῖν P.

22. δ ἕτερος P.

adducant, ex quo certi quippiam de eo exercitu exsculpant. Militis
 cuiusdam servulus ad hauriendum accedit, barbari propter fontem
 in insidiis latentes ad eum tenendum prosiliunt. Quo fuga elapso,
 duci quod acciderat, ut iam proditi, memorant. Tum vero bar-
 baris multis partibus numero superiores et solo ad aspectu formidabi-
 les apparuerunt. Quare etiam nequaquam adoriundos sentiebant,
 boni consulturi, si inde corpora integra auferrent. Itaque nihil
 attentantes abitus Romanorum exspectabant. Imperator caculam
 illum metu attonitum occurrentem et quo pacto apud fontem
 ipsam quidam insecuti essent referentem affirmantemque, Persas
 esse, ut spectro aliquo exagitatum dimisit, iubens Deo matutinos
 hymnos depromere, siquidem iam dilucescebat. Iis absolutis, equos
 conscendunt, loco excedunt, quibus malis proximi fuissent, pro-
 rus ignorantes. Haud multum progressi tumultum clamoresque
 Persarum e tentoriis exaudiunt, Imperator de comitatu suo duos
 Persas mittit, qui propius pedem ferant, et quinam sint, ex ipsis
 cognoscant. Illis in hos incurrentibus, alter capitur, alter vulne-
 ratus redit ac nuntiat, multitudinem esse Persas, et quidem ma-

Cantacuzenus II.

27

A.C. 1343 τῶν· οἱ μέντοι βάρβαροι παρὰ τοῦ κρατηθέντος γνόντες, ὡς εἶη βασιλεὺς ὁ Καντακουζηνὸς πενήκοντα μόνους ἄγων στρατιώτας, ἐξεπλήττοντό τε τὸ γεγενημένον καὶ θεὸν ὤπισθ' αὐτοῦ χεῖρα ὑπερέχειν καὶ ῥύεσθαι οὕτω κινδύνων χαλεπῶν. βασιλεὺς δὲ οὐδὲν πλέον μαθεῖν δεδυνημένος, ἢ ὅτι Περσικῆς V. 468 στρατιὰ ἢ ἐπελθοῦσα ἦν, ἤλθεν εἰς Κουμουτζηνὰ πρὸς τὸν υἱὸν, καὶ ὁμιλήσας ὅσα ἔδει, ταχέως ἐπανέστρεφεν εἰς τὸ στρατόπεδον. ἐπανιόντι δὲ ἠγγέλλετο, ὡς ἐκ Βυζαντίου ψιλοὶ τοξόται ἐν πενηκοντόροις τέσσαρσιν ἐλθόντες, καὶ ἐτέρων ἐκ τῆς Θράκης ἐπιγενημένων πεζῶν, Ἀσώματον τὸ φρούριον¹⁰ πολιορκοῦεν. ἐδόκει δὴ οὖν ἅμα τοῖς συνοῦσι πενήκοντα βοηθεῖν ἐπὶ τοὺς τὸ φρούριον πολιορκοῦντας. ἐκεῖνοι δὲ D ἐπεὶ ἐπιοῦσαν εἶδον τὴν στρατιάν, ἐπὶ γεωλόφου τινὸς ἡμύνοντο ἀνελθόντες· καὶ οἱ περὶ βασιλέα δις καὶ τρίς ἐπιχειρήσαντες, ἐκείνου ἀπαγορευόντος διὰ τὸ μὴ μάχεσθαι μετὰ¹⁵ συνέσεως πρεπούσης στρατιώτη, οὐκ ἠδυνήθησαν κρατῆσαι διὰ τὴν ἐκ τοῦ τόπου ὀχυρότητα καὶ τὸ ἀμύνεσθαι αὐτοὺς τοῖς βέλεσι συγχοῖς. ὡς δὲ ἐτραυματίζοντο οἷ, τε Ἴπποι καὶ οἱ στρατιῶται, ἐκέλευεν ὁ βασιλεὺς ἐπεσθαι αὐτῶ, εἰ βούλοιντο κρατεῖν τῶν ἀντιτεταγμένων. καὶ ἐδόκουν ἀναχωρεῖν²⁰ καταλιπόντες· ἐκεῖνοι δὲ οὐ συνιδόντες τὴν ἀπάτην καὶ νομίσαντες, ἀπειπόντας τὴν πρὸς αὐτοὺς μάχην ἀναχωρεῖν, τοῦ λόφου κατελθόντες, ἐχώρουν ἐπὶ τὰς ναῦς. οἱ δὲ αὐτίκα ἐπιδραμόντες, ἐπεὶ πρὸς τὸ πεδίον ἦσαν, ἀπέκτεινάν τε οὐκ ὀλίγους καὶ τοὺς πλείστους αὐτῶν εἶλον, ὀλίγων τινῶν διαφυγαῖς²⁵

gnam, quod nescissent. Barbari, cum de captivo didicissent, Cantacuzenum illic quinquaginta dumtaxat militibus stipatum fuisse, obstupescerent divina eum protegente dextera tam exitiali periculo ereptum censuerunt. Imperator cum plus comperire non potuisset, quam Persas et praedones esse, Cumutzena ad filium venit, quicum quae tempus monebat collocutus, castra mox repetiit. In itinere certior fit, Byzantio levis armaturae sagittarios, Threicio adiuncto peditatu, ad Asomatium castellum expugnandum quinquaginta remorum actuariis quatuor advenisse. Statuit igitur Asomatensibus cum suis quinquaginta comitibus succurrere. Hostes, viso appropinquantium globo, in collem confugientes se tuebantur. Imperatoris cohortibus ter impetu facto, (illo vetante, quod adversus prudentiam militarem pugnarent, quoniam adversarii natura loci muniebantur et subeuntes crebris telorum iactibus repellebant,) iis potiri non valebant. Cum igitur et equi et milites vulnerarentur, edixit imperator, se sequerentur, si vellent vincere. Ergo se illis relictis abire simulant. Hostes, non intellecta fallacia, rati quae eos pugnae desperantes discedere, colle degressi, naves petunt. Tum qui abi-

δεδνημένων βασιλεύς δὲ εἰς τὸ στρατόπεδον πρὸς Τραϊὰν A.C. 1343
 νοῦπολιν ἐπανελθὼν, ἐπεὶ καὶ ἡ στρατιὰ ἐκείνη ἢ περικαθῆ-P. 584
 μένη τῆς νυκτός, ὥσπερ εἶρητο, ἤκε πρὸς Ἄμουρ, γνωρίζας
 οἶα συμβαίη περὶ αὐτὸν καὶ ὅπως ἐκ κινδύνων φανερῶν ὑπο
 5 Θεοῦ ἔυσθειῖ αὐτὸς τε καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἄπαντες, πολλὰς
 ὠμολόγουν χάριτας Θεῷ τῆς σωτηρίας καὶ τῆς προνοίας τῆς
 περὶ αὐτούς. παρῆνει τε ὁ βασιλεύς τοῖς συνοῦσι μηδέποτε
 ἀμελεῖν τῆς φυλακῆς μάλιστα νυκτός, τοῖς συμβεβηκόσι πα-
 ραδειγμάσι χρώμενος. εἰ γὰρ μὴ θαυρόουτες αὐτοὶ τοῖς τε
 10 ἐν Τραϊανοῦ στρατοπεδευομένοις καὶ τοῖς ἐν Κοιμουτζηνοῖς
 μετὰ τοῦ υἱοῦ, τὴν προσήκουσαν ἑαυτῶν ἐποιοῦντο φυλακὴν,
 οὐκ ἂν τοιοῦτοις περιέπιπτον κινδύνοις, ὧν εἰ μὴ Θεὸς ἐξόρυ-
 ετο φιλανθρώπως, καὶν πεπονθότες ἦσαν ἄξια δακρύων. ταῦ-
 15 τα μὲν οὖν τὸν τρόπον τοῦτον συνηέχθη. Ἄμουρ δὲ, ἐπεὶ
 Βυζαντίθην τριήρεις ἤκον. καὶ τριάκοντα ἐκ τῶν σφε-
 τέρων εἰς τὴν Αἶνον, βασιλεῖ ἐπαγγελάμενος ἐν πεντεκαίδεκα
 ἡμέραις πέμψειν στρατιάν, αὐτὸς τε ἐπανήξειν μετ' ὀλίγον
 καταστησάμενος τὰ οἴκοι, καὶ μέχρι παντός ἀνιῶ συνδιατρί-
 ψειν ἄχρις ἂν ὁ πόλεμος καταλυθῆ, καὶ συνταξάμενος εὐ-
 20 χόως ἀπέπλευσεν. εἶσω δὲ τριῶν καὶ δέκα ἡμερῶν, ἦν ἐπηγ-
 γελατο στρατιάν ἐπεμψε πρὸς βασιλέα. τότε μὲν οὖν δυσ-
 χειρίας ἔδοξε πολλῆς ἢ ἀναχώρησις Ἄμουρ αἰτία γεγενῆσθαι
 βασιλεῖ. ὕστερον μέντοι τῆς περὶ αὐτὸν τοῦ Θεοῦ κηδεμονίας
 οὐ μικρὸν καὶ αὕτη δεῖγμα ἐφαίνετο γεγενημένη. τριήρεις
 9. χρωμένοις P. et M.

bant conversi in eos aequo campo statim incurrunt, multos occidunt, paucis terga dantibus, maiorem partem capiunt. Imperator in castra Traianopolim reversus, postquam et manus illa, a qua noctu, ut dictum est, obsessi fuerant, ad Amurium se contulit, quae sibi evenissent et quomodo cum suis universis, Deo secundo, manifestum discrimen evasisset, narravit. Omnes pro eorum salute divinae providentiae gratias egerunt. Hortabatur autem suos imperator, ne unquam vigilias, praesertim nocturnas, negligenter, recentissimoque exemplo ad confirmationem utebatur. Nam si ipsi non confisi ad Traianopolim metantibus, neque iis, qui Cumutzensi erant cum filio, pro se, ut par fuerat, excubias egissent, in casum huiusmodi deventuros non fuisse, quo nisi Deus benigne eos respexisset, digna lacrimis pertulissent. Atque haec isto modo contigerunt. Amurium, ut Byzantio triremes ad Aenum cum triginta de suis affuerunt, pollicitus imperatori, quindecim diebus subsidium missurum, et se quoque brevi, domesticis ordinatis atque compositis, reversurum, semperque cum eo, donec bellum finiat, mansurum, dictaque salute, illico solvit. Intra dies tredecim adsunt copiae, quas promiserat. Amurii discessio multa imperatori incommoda generasse

- A. C. 1343 γὰρ τέτταρες καὶ εἴκοσι Λατινικαὶ ἔκ τε Ῥοδίων καὶ τινων παρσεκουασμένοι, ἐπέπλευσαν τῇ Σμύρῃ καὶ τὸ πρὸς τῇ λιμένι φρούριον εἶλον, καὶ ναῦς ἐνέπρησαν οὐκ ὀλίγας Περσικὰς. Ἀμοῦρ δὲ παρῶν καὶ ἀμυνόμενος, ὡς μάλιστα ἐνῆν, οὐκ ἴσχυσε περιγενοῦσθαι τῆς Λατινικῆς δυνάμεως. ἄχρι γὰρ νυκτὸς ὑπ' ἐκεῖ-5 νων ὁ Σμύρνης ἔχεται λιμὴν. ἔλεγε δὲ ὁ βασιλεὺς, ὡς, εἰ συνέβαινε Ἀμοῦρ κατὰ τὴν Θράκην διατρέιβοντος ἀλώωναι Σμύρναν, οὐκ αὐτὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ πάντες ἄνθρωποι τῆς εἰς βασιλεῖα ἔνεκα εὐνοίας τὴν πόλιν Ἀμοῦρ ἀπολωλεκέναι ἂν ὑπόπτευσαν.
- Δ νυκτὸς δὲ ἐκείνου μετὰ τῆς στρατιᾶς ἐκεῖ παρόντος, μηδεμίαν πρὸς τοῦ αὐτὸν αἰτίαν εἶναι τῆς ἀλώσεως. δι' ἣ πολλὰς ἀπεδίδον θεῶν εὐχαριστίας τῆς περὶ αὐτὸν κηδεμονίας, ὅτι καὶ ἂ δασὲ συμβαίνειν δυσχερῆ, πρὸς τὸ λυσitteλοῦν ὕστερον ἀποδεί- V. 469 κνται οἰκονομούμενα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὀλίγη ὕστερον. τότε δὲ Ἀμοῦρ ἀναχωρήσαντος, εὐθύς ὑπὸ πάντων τῶν περιοίκων τὸ πόλεμος δεινὸς βασιλεῖα περιόσαστο. ὅ,τε γὰρ Κράλης τὸ κράτιστον ἄγων τῆς οἰκείας στρατιᾶς ἄχρι Ζιχῶν ἀφίκο, γνώμην ἔχων, ὡς κατὰ Θράκην ἐπιθησόμενος βασιλεῖ. καὶ ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ἤκεν ἐπὶ Στίλβον πατ- P. 585 στρατιᾶ, Παλαιολόγω τῷ νέφ συμμαχῆσων βασιλεῖ, ὥσπερ ἦν ὑπέσχημένος. πατριάρχης τε ἐκκλησίαν ἀπὸ πάντων Βυζαντίων ποιησάμενος καὶ πολλὰ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως καθασάμενος, ὡς ἀδίκως καὶ παρανόμως τοῖς καισὶν 19. Στίλβον P.

visa est, quae tamen ipsa postmodum, quam is Deo curae esset, non levi documento fuit. Triremes namque quatuor supra viginti Latinae cum Rhodiorum et aliorum quorundam instructae Smyrnas advenerunt, castellumque in portu ceperunt et naves Persicas complures exusserunt. Amurius praesens ac totis viribus propugnans, Latinos depellere nequivit, qui usque hodie Smyrnae portum obtinent. Dicebat autem imperator, si Amurio in Thracia versante Smyrnas occupari contigisset, non semet tantummodo, sed omnes mortales Amurium prae nimio erga imperatorem amore eam perdidisse suspicatos fuisse. Nunc quoniam ipse cum suis copiis praesto fuerit, nullam se captae civitatis culpam sustinere. Quae circa Deo expertae procurationis gratias singulares agebat, qui etiam quae molesta atque odiosa videntur accidere, tempore labente ad utilitatem constituta et administrata fuisse demonstrat. Sed de his paulo post dicemus. Post discessum Amurii ab omnibus finitimis gravi et periculoso bello urgetur. Nam Crales cum robore exercitus sui Zichnas usque progressus est eo consilio, ut eum in Thracia adoriretur, et Moesorum rex Alexander, quidquid habebat copiarum, Stilbnum adduxit, Palaeologo iuveni imperatori, id quod spondederat, auxilio futurus. Patriarcha autem, vocato in concio-

ἐπιβουλεύοντος βασιλέως, οὗ πολλῶν ἀπέλαυσε καὶ μεγίστων A.C. 1343
 εὐεργεσιῶν, ἔπειτα ἑαυτὸν πατέρα καὶ κηδεμόνα τοῦ νέου
 βασιλέως ἀνακηρύξας, καὶ ὡς διὰ τὴν ἐκείνου σωτηρίαν κιν-
 δύνοις καὶ μάχαις καὶ αὐτὸς ἔγνω παραβάλλεσθαι καὶ κα-
 5 ταλύειν τὸν κοινὸν πολέμιον, πάντας παρώρμησε πρὸς τὸν
 Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως πόλεμον, τοὺς μὲν ἐκόντας,
 ἔστι δ' οὗς καὶ δι' ἀνάγκην, δεισάντας τὸ ὑποπεύεσθαι. καὶ
 πάντες κοινήν ἐκστρατείαν ἐποιήσαντο πεζοὶ τε καὶ ἵππεις· B
 παρῆσαν δὲ καὶ τῶν συγκλητικῶν ὅσοι ἦσαν ἔτι ἄδετοι-
 10 τοὺς πλείους γὰρ αὐτῶν ὁ μέγας δούξ, τοὺς μὲν ἐν δεσμο-
 τηρίοις εἶχεν ὑπὸ κλοιοῖς, ἐν οἷς καὶ Ἀνδρόνικος Ἀσάνης ὁ
 Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως ἐξητάζετο πενθερός· ἔστι δ'
 οὗς καὶ ἐν ταῖς οἰκίαις ἐφρουρεῖ ἀπροΐτους. αὐτὸς δὲ ἦν
 τῆς στρατιᾶς αὐτοκράτωρ στρατηγός. οἱ καὶ βασιλέα τὸν
 15 νέον ἔχοντες Ἰωάννην, ἦκον εἰς Ἡράκλειαν τῆς Θράκης·
 πέμψαντες δὲ καὶ πρὸς Μιομιτζίλον, ὃς τῶν κατὰ Μερόπην
 φρουρίων καὶ τῶν ἄλλων νομάδων ὑπὸ Καντακουζηνοῦ τοῦ
 βασιλέως ἐνεχειρίσθη τὴν ἀρχὴν, ἔπεισαν ὑποσχέσσει πολ- C
 λαῖς πόλεμον πρὸς ἐκείνον ἄρυσθαι. ἦν γὰρ ἤδη ἐν λόγῳ
 20 τινὶ ὁ Μιομιτζίλος καὶ δύνάμιν περιβεβλημένος ἱκανήν. οὐ-
 τω μὲν οὖν ὁ πόλεμος πανταχόθεν βασιλέα περιέστατο καὶ
 ὑποπεύειν δεῖν εἰσῆει. αὐτὸς δὲ, ὥσπερ εἶωθεν, αἰεὶ πρὸς

nem universo populo, in Cantacuzenum, ut filii defuncti impera-
 toris, a quo plurimis amplissimisque beneficiis ornatus esset, impie
 et acelerate insidiantem invectus est. Deinde se patrem et tutorem
 adolescentis imperatoris promulgans, et pro eius salute nulla discrimina,
 nullas dimicationes declinaturnum bellumque commune finiturnum
 profitens, omnes ad arma contra Cantacuzenum exstimulavit,
 alios quidem per se propensos, alios necessitate eodem trahente,
 quippe qui alioqui suspicionem non evitarent. Et omnes se expe-
 ditioni pedites equitesque accingebant. Dabant item nomina proce-
 res, quotquot adhuc a vinculis immunes erant: partem enim maio-
 rem magnus dux, alios in carceribus atinebat collariis iniectis, in
 quibus et de Andronico Asane, Cantacuzeni socero, quaestio habe-
 batur, quosdam in ipsorum aedibus interdicto aditu custodiebat:
 eratque cum plena et absoluta potestate summus exercitus impera-
 tor. Atque hi adolescentem Ioannem imperatorem secum ducentes,
 Heracleam Thraciae venerunt, mittentesque etiam ad Momitzilum,
 castellorum Meropes et aliorum agrestium a Cantacuzeno commis-
 sam praefecturam gerentem, multis promissis ad arma in eundem
 capessenda pellexerunt. Iam enim ora hominum pervolabat, nec
 illi potentia deerat. Sic itaque Cantacuzenus bello ex omni parte
 petebatur et meture cogebatur. Nihilo minus pro perpetua con-
 suetudine sua in periculis mentem excelsam retinens et ingruentia

- A. C. 1343³ τοὺς κινδύνους μεγαλοψυχῶν καὶ τῶν δεινῶν τὰς ἐπιφορὰς ὁμαλῶς καὶ πρῶτος διαφέρων, πρὸς μὲν Ἀλέξανδρον τὸν Μυσῶν βασιλέα πρεσβείαν ἐποιεῖτο καὶ παρῆναι ἡσυχίαν ἄγειν, ὡς οὐ πολλῶ ὕστερον ἐκείνῳ αἰτίου συμφορῶν πολλῶν τοῦ πρὸς αὐτὸν πολέμου γενησομένου. αὐτὸς δὲ γενόμενος πρὸς τῆς Χαλκιδικῆν, τὴν Γρατιανοῦ πόλιν ἐπολιόρκει οὕσαν οὐ μεγά-
 D λην, ὀχυροτάτην δὲ ἔκ τε φύσεως τοῦ τόπου καὶ τῶν τειχῶν τῆς κατασκευῆς, ἄλλως δὲ εὐφυῶς πρὸς πάντα ἔχουσαν καὶ ὥσπερ μητρόπολιν οὕσαν τῆς Χαλκιδικῆς. πρὸς μὲν οὖν τειχομαχίαν οὐκ ἐπεχειρεῖ· ἦδει γὰρ ἀνάλοτον ὄπλων καὶ χειρῶν βία ἔσομένην. δεσμοτῶν δὲ οὐκ ὀλίγων ἐκ τῶν πολιτῶν ἐν τῇ ταύτης ἀκροπόλει φρουρουμένων διὰ τὴν πρὸς ἐκείνον εὐνοίαν, πέμψας κράφα διελέγετο αὐτοῖς, εἰ δύναίτο κρατήσαντες τῆς ἀκροπόλεως, παραδιδόναι τὴν πόλιν. καὶ ἐπηγγέλλοντο καὶ αὐτοὶ προθύμως ὑπελθεῖν τὴν ἐπιχείρησιν,¹⁵
 καὶ σύνθημα τῆς ἐφόδου ἔδωσαν, νυκτὸς μὲν φρυκτὸν ἀπ-
 P. 586 σχειν, ἡμέρας δὲ καπνὸν δεικνύειν τῆς ἐπιχειρήσεως σημεῖον. διὰ ταύτην μὲν οὖν τὴν αἰτίαν ὁ βασιλεὺς, καίτοι περιφρο-
 μενος πανταχόθεν ὑπὸ τοῦ πολέμου, οὐκ ἀνίστατο ἐκ τῆς πο-
 λιορκίας, ἀλλ' ἐφιλονεῖκει πρὸς πάντα ἀντικαθίστασθαι ὁ-
 μοίως. ὑφ' ὃν δὲ ταῦτα χρόνον ἐτελεῖτο, καὶ ἡ Λατινικὴ δύναμις, ἣ ὀλίγῳ ὕστερον Σμύρνην ἐπελθοῦσα ἐκράτησε τειχο-
 μαχίαν, ἐν τέσσαρσι καὶ εἴκοσι τριήρεσι, περὶ Παλλήνην πε-
 πυσμένοι πρὸς τινα λιμένα Λογγὸν ἐγχωρίως προσσαγορευό-

22. Σμύρνη om. P.

mala aequabili ac leni animo tolerans, ad Alexandrum, Moesorum regem, legatos mittit, cum hortans, uti hoc negotio supersedeat, quandoquidem hoc adversus se comparatum bellum breve multas ei clades daturum sit. Ipse in Chalcidica Gratianopolim, non illam quidem amplam, ceterum cum natura loci, tum moenibus munitissimam urbem et alioqui omnimodis commodam et Chalcidices tamquam metropolim obsidet. Ab oppugnatione igitur temperabat, quod manu et armis inexpugnabilem sciret. In cuius arce cum multi cives, quod illi bene vellent, vincti tenerentur, per internuntium clam cum iis egit, ut, si possent, arce potiti, urbem sibi traderent. Promittunt impigre se conaturos, et tesseram sive signum, unde et ipsos iam opus aggredi et se accersiri nosset, noctu quidem sublatam facem, interdium autem fumum constituunt. Hac de causa imperator quamquam hostibus undique instantibus obsidionem continuat et omnibus aequae resistere contendit. Circa idem tempus paulove post, quo haec fiebant, Latini Smyrnam quatuor et viginti triremibus invaserunt et expugnarunt. Et cum apud Pallenen, ad portum quendam indigenis Longum appellatum, naves Persicas se-

μενον ναῦς ἐξήκοντα ἐφορμεῖν Περσικὰς, ἐπέθεντό τε καὶ A.C. 1343
ἐκράτησαν αὐτῶν κενῶν. τὸ γὰρ Περσικὸν, μὴ δυνάμενον V. 470
ἀντικαθίστασθαι πρὸς ναυμαχίαν, τὰς ναῦς καταλιπόντες
δισσώζοντο εἰς τὴν γῆν. Λατῖνοι δὲ ἀνεγκύσαντες τὰς ναῦς
5 καὶ πυρὶ παραδόντες ἀνεχώρουν. οἱ Πέρσαι δὲ ἀπολειφθέν- B
τες ἀπορία νεῶν, ἔγνωσαν δεῖν ἐπὶ Χερρόνησον τῆς Θράκης
διὰ τῆς ἡπείρου ἀναχωρεῖν, ὡς ἐκεῖθεν εἰς Ἀσίαν περαιω-
σόμενοι εὐπορήσαντες νεῶν.

ξθ'. Κράλης δὲ ἐν Ζίγνῃ ἑστρατοπεδευμένος, ὥσπερ C
10 ἔφημεν, ἐπὶ τῷ Καντακουζηνῷ τῷ βασιλεῖ πολεμεῖν, ἐπεὶ πύ-
θοιτο τὸ περὶ τοὺς Πέρσας συμβῆναι καὶ ὡς διὰ τῆς αὐτῆς
ὁδοῦ ἐπὶ Χερρόνησον μέλλουσιν ἰέναι, τὸ κράτιστον τῆς περὶ
αὐτὸν ἀπολεξάμενος στρατιᾶς καὶ στρατηγὸν αὐτοῖς ἐπιστή-
15 δυνατῶν δοκοῦντα ὑπερέχειν Πρεάλιμπον ὠνομασμένον, ἐκέ-
λευσε συμπλέεσθαι τοῖς βαρβάροις, οἵτερ ἂν συντύχωσι.
καὶ πρὸς τινα τόπον Στεφανιανὰ λεγόμενον περιτυχόντες, κα-
θίσταντο πρὸς μάχην. οἱ Πέρσαι δὲ, ἐπεὶ πεδίον ἦν, ἐφ' οὗ
Τριβαλοῖς ἐμέλλον ἰέναι ἐς τὰς χεῖρας, δείσαντες τὴν ἐφοδὸν
20 τῶν ἰππέων, ἀνεχώρουν πρὸς τὸ ὄρος καὶ τὰς δυσχωρίας.
ἦν γὰρ ἐγγύς. ὄρωντες δὲ οἱ Τριβαλοὶ δυσπρόσοδον τὸ χω- D
ρίον καὶ νομίσαντες, εἰ διὰ τῶν στενῶν εἰσωθοῖεν ἑαυτοὺς,
ἵππους τε ἀπολεῖν πολλοὺς, περιτοξευομένους ὑπὸ τῶν βαρβά-
ρων, καὶ αὐτοὺς τραυματισθῆσεσθαι, ἀποβάντες τῶν ἵππων,
25 ἐβιάδιζον πεζοὶ ἐπὶ τοὺς πολεμίους, δυσέργως καὶ μετὰ βίας

xaginta delatas rescissent, in eos cursu directo, vacuis potiti sunt. Persae siquidem navali proelio imbelles, terrae se credentes, naves in solo destituerant, quibus Latini subductis et crematis recesserunt. Persae navibus carentes, Chersonesum Thraciae per continentem eundem et inde, navium facultate suppeditante, in Asiam sibi traiciendum existimarunt.

69. Iam vero Crales, fixis apud Zichnas tentoriis, quo cum Cantacuzeno conflixerit, ut demonstratum est, ut de Persarum eventu et illac in Chersonesum iter facturos audivit, delectis de exercitu suo fortissimis datoque illis duce, qui praestanti animo et usu inter proceres Triballorum eminere videbatur, Prealimpum vocabulo, cum barbaris obvius pugna decertare iussit. Itaque loco quodam Stephaniana dicto in eos incidentes, ad pugnam aggrediuntur. Persae, ut in planitie, equitum timentes incursum, in montem vicinum et loca impedita secedunt. Triballi difficiles aditus cernentes ratiqve, si per angustias penetrando sese impellerent et coarctarent, equos complures hinc inde sagittis confixos a barbaris perituros, seque nihil nisi vulnera reportaturos, de equis descea-

- A.C. 1343 ἐπὶ τὸ ἄναγτες ἰόντες διὰ βαρύτητα τῶν ὅπλων. οἱ Πέρσαι δὲ ἰδόντες οὕτω πεζοὺς ἐπὶ τὴν ἄνοδον βιαζομένους, περιεργότερόν τι μᾶλλον ἐγνώσαν, ἢ ἀνδρειότερον, ποιῆν, καὶ ὑποκρινάμενοι φυγὴν, μᾶλλον ἀνεχώρουν πρὸς τὸ ὄρος, οἱ δ' ἐφείποντο μὴ συνιδόντες τὴν ἀπάτην. ἐπεὶ δὲ ἀπέστησαν ἕ-5 κάτεροι τῶν ἵππων οὐκ ὀλίγον, οἱ Πέρσαι συστραφέντες ἐναν-
- P. 587 τῖον μὲν οὐκ ἐχώρουν Τριβαλῶν, ἀλλ' ἐκπεριελθόντες ἑκατέρωθεν, ἔθρον ἐπὶ τοὺς ἵππους. ἄνσπλοι δὲ καὶ κοῦφοι ὄντες, φθάσαντες τοὺς Τριβαλοὺς, ἐκράτησαν τῶν ἵππων καὶ ἐπέβησαν αὐτοί. Τριβαλοὶ δὲ, τῶν ἵππων ἀφρηγμένων, δοι-10 μοι ἦσαν πρὸς σφαγὴν. ἔπεσον γὰρ οἱ πλείους κτεινόμενοι ὑπὸ τῶν Περσῶν, ἐάλωσάν τε οὐκ ὀλίγοι. οἱ λοιποὶ δὲ μόλις διεσώθησαν πεζοὶ ἐπὶ τὸ ὄρος διασκεδασθέντες. Κράλης δὲ ἐπεὶ ἐπύθετο τὴν ἦτταν τῆς οἰκίας στρατιᾶς, δείσας ἀνεχώρει καὶ αὐτὸς, τοῦ πρὸς βασιλέα πολέμου ἐπιλελησμένους 15 διὰ τὴν θυμβᾶσαν συμφορὰν. οὐ μὴν ἡμέλει γε, ἀλλὰ καὶ οἱκοὶ καθήμενος ἐπολέμει. οἱ Πέρσαι δὲ μετὰ τὴν νίκην πε-
- B θόμενοι Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα τὴν Γρατιανοῦ πολιορκεῖν, πρεσβείαν πέμψαντες τὸν τε ἐμπρησμὸν τῶν νεῶν ἐδήλουν τῶν σφετέρων καὶ τὴν ἦτταν Τριβαλῶν, καὶ ὡς αὐτοὶ φιλιῶς διακείμενοι πρὸς αὐτὸν, ἐπὶ Χερρόνησον ἐγνώκασαι 20 χωρεῖν, ἵν' ἐκεῖθεν περαιωθῶσιν εἰς Ἀσίαν. ἤξιουν τε μηδὲν αὐτοῖς παρενοχλεῖν μέλλουσι διὰ τῆς ἐκείνη ὑπηκόου δι-
- V. 471 ἐναί. εἰ δέ τι δόοιτο αὐτῶν κατὰ τῶν πολεμίων, προθύμως

6. ὀλίγων M.

dentes, pedibus per acellvia operose ac difficulter, armorum pondere retardati, in hostes ibant. Videntes Persae Triballos adeo per invia eluctantes, quiddam curiosum magis, quam generosum, facere decernunt et fuga simulata montis ulteriora petunt. Triballi fraudis ignari sequuntur. Qui postquam ab equis iisque non paucis destiterunt, Persae denno agglomerati directe quidem contra eos non contenderunt, sed ab altera parte circumventis, ad equos illorum cucurrerunt, et quia armis non gravabantur, antevententes Triballos eonscenderunt: qui equis spoliati, ad caedem opportuni erant cecideruntque complures, nec pauci capti sunt, reliqui per montem huc illuc fugientes, aegre se morti subdixerunt. Grales, de suorum clade accepto nuntio, etiam ipse recessit, propter calamitatem belli in imperatoremmemor. Non tamen rem penitus negligebat, sed et domi sedens bellaturiebat. Persae victores ad Cantacuzenum Gratianopolim obsidentem legatos mittunt, naves suas inflammatas et Triballos ab se victos indicant et se illius cupidos Chersonesam petere, ut inde in Asiam navigent. Orant etiam, ne quid sibi per eius regionem ambulaturis molestiarum exhibeatur. Quodsi quid ipsis contra hostes egeret, promittere se promptam

εἶναι συμμαχεῖν, εἰ χρήματα παράσχοιτο, ὅσα ἂν συμβῶσιν· A.C. 1343
 ἦσαν δὲ τρισχίλιοι καὶ ἑκατόν. βασιλεῖ μὲν οὖν ἐδόκει ἀ-
 ναγκαιοτάτη εἶναι ἢ τῆς Περσικῆς συμμαχία στρατιᾶς καὶ
 μάλιστα ἐπὶ καιρὸν γεγεννημένη, τοσούτων πολεμίων ἐπιόντων
 5 πᾶντοθεν καὶ οὕτω δυνατῶν· οὐδέπω γὰρ ἦδει Κράλην C
 πρὸς τὴν οἰκίαν ἐκ Ζιχνῶν ἀνακεχωρηκότα. χρημάτων δὲ
 οὐκ εὐπορῶν, οὐ μετρίως ἠνιάτο· ὁμως τοῖς πρεσβεύουσι
 δῶρα παρασχόμενος, ἔπεισε συνθέσθαι ἐπὶ χρημασι ἔρητοῖς
 συμμαχεῖν αὐτῷ τὴν στρατιάν ἡμέρας τεσσαράκοντα. τὰ
 10 χρήματα δὲ μὴ αὐτίκα ἀπαιτεῖν, ἀλλὰ μετὰ πεντεκαίδεκάτην
 τῆς ἀφίξεως ἡμέραν· γνώμην δὲ εἶλεν, ὡς ἐν ταύταις ἐκ
 Λιδυμοτείχων μεταπεμψόμενος. οὕτω μὲν οὖν μετὰ τῶν πρέ-
 σβειων συμβάσεις θέμενος, ἔπεμπεν εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ
 15 αὐτὸν τὴν στρατιάν. εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ μετὰ τῶν πρέ-
 σβειων τὴν ἐκ βασιλέως ἀναχώρησιν οἱ ἐν ἀκροπόλει τῆς D
 Γρατιανοῦ δεσμῶται τοῖς φυλάττουσι μέσης ἡμέρας ἐπιθέ-
 μενοι καὶ κρατήσαντες, ἐκάλουν βασιλέα καπνὸν ἐπιδεικνύντες,
 ὡσπερ ἦν συντεθειμένον. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ τὸ σύνθημα εἶ-
 20 δεν, ὀξέως ἐπιβοηθήσας εἶλε τὴν πόλιν ἐκ τῆς ἄκρας. καὶ
 τὰ τε ἄλλα ἦσθη οὕτω πόλιν καλὴν ἀπονητὶ καὶ χωρὶς κιν-
 δύνων κατασχῶν, καὶ χρημάτων εὐπόρησεν οὐκ ὀλίγων, ὧν
 μάλιστα ἐδεῖτο. Ἀγγελίτζης γάρ τις ἐκ τῶν φαύλων καὶ ἀ-
 σήμων πολιτῶν, πρότερον ὑπωπτεύετο θησαυρὸν χρημάτων

4. πολεμῶς P.

operam, si stipendia pacta numerentur: erant autem ter mille et
 centum. Imperatori subsidium hoc perquam opportunum summopere-
 que necessarium videri, cum hostes tam multi tamque potentes
 incumberent: nondum enim Crales Zichnis domum discesserat. Pe-
 cunia autem non suppetente, haud parum cruciabatur. Attamen
 donatis legatis eos adduxit, ut in stipendium certum exercitus illius
 commilitium secum paciscerentur, usque ad dies quadraginta. Quod
 ne statim peterent, sed post lucem decimamquintam, ex quo ad se
 accessissent: volebat enim interea Didymoticho curare pecuniam. Sic
 igitur cum legatis pactione confecta, eos ad castra remisit, cumque
 iis unum de suis, qui illas copias celeriter adduceret. Postridie in
 arce Gratiopolitanam vincti, custodibus meridie impetu facto iugu-
 latis, imperatorem fumi signo ex composito advocant, quo viso con-
 festim cum auxilio accurrens, arcem totamque urbem capit, et ce-
 tera laetatus, quod urbem tam pulchram nullo labore periculoque
 obtinisset, etiam grandem pecuniam, quam maxime indigebat, in-
 venit. Angelitzes enim quidam, abiectus et obscurus civis, antea
 thesauri reperti suspicione laborabat, cui, re nondum certa, nego-
 tium nemo facossebat. At vero tempore huius saevi belli rebus omnibus

A.C. 1343 εὐρηκέναι, ἀδήλου δὲ ὄντος τοῦ πράγματος, οὐδεὶς ἤπα-
 χλει. κατὰ δὲ τὸν χρόνον τούτου τοῦ δεινοῦ πολέμου, εἰς
 τὸνναντίον ἄπαν τῶν πραγμάτων περιτραπέτων, καὶ τῶν μὲν
 P. 588 ἀρίστων ἐκβληθέντων καὶ εἰργομένων ἀπανταχοῦ, ἀρχόντων
 δὲ τῶν φαύλων καὶ οὐδὲν ἄμεινον τῶν πολλῶν διαχειμένων,⁵
 καὶ ὁ Ἀγγελίτζης οὗτος ἄρχων ἀπεδείχθη τῆς Γρατιανοῦ
 διὰ τὸ πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα ἔχθος. καιροῦ δὲ
 τυχῶν ἐχρήτο τῆ πλούτῃ καὶ φανερός ἦν ἔχων, ὥσπερ
 ἐπωπεύετο, τὸν θησαυρόν. κατασχόντος δὲ τὴν πόλιν βασι-
 λέως, ἐπεὶ μὴ ἔξῃν ἀρνεῖσθαι, τοῦ πράγματος οὕτω φανεροῦ¹⁰
 γεγενημένου, μετὰ τὸ πάντα ὅσα ἦν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀφαιρέθηται
 ὄντα οὐκ ὀλίγα καὶ περὶ τῶν κρυπτομένων ἠρουνάτο καὶ παρῆ-
 σχετο πολλά. ἡ ἔξήρκεσε βασιλεῖ πρὸς τε ἄλλας δαπάνας
 ἀναγκαίας καὶ πρὸς τὸ Πέρσαις τοῖς συμμάχοις ἀποδοῦναι
 ὃν ὑπέσχετο μισθόν. ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τούτον καὶ ὁ Δι¹⁵
 Βδυμοτεῖχον ἐτεθνήκει ἀρχιερεὺς· πέμπτη δὲ ἡμέρα μετὰ τὴν
 ἐκείνου τελευτὴν καὶ Γλάβας ὁ Σκουτέριος ἐτεθνήκει, ὥσπερ
 ἦν ὁ ἀρχιερεὺς προειρηκώς, ὃ μάλιστα ἐλύπησε τὸν βασιλέα.
 ἦν γὰρ περὶ ἐκεῖνον πολλὴν τὴν αἰδῶ καὶ τὸ σέβας κεκτημέ-
 νος. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Μυσῶν βασιλεὺς, ἐπεὶ οἱ Καντακου-²⁰
 ζηνοῦ τοῦ βασιλέως πρέσβεις ἦγον πρὸς αὐτὸν καὶ ἀπή-
 γελλον τὰ τῆς πρεσβείας, λόγον μὲν οὐδένα ἐποιήσατο πρὸς
 τὰ εἰρημένα· στρατιὰν δὲ ἔχων ἤλθεν ἄχρι Μόρρας, τὰ
 ἐκεῖ πολίχια, εἰ δύναται, παρασθησόμενος ὑπήκοα ὄντα βα-
 σιλεῖ. ἐν δὲ αὐτῶν Ὑπερρυάκιον ἀνωμασμένον, καὶ πρῶτ²⁵

3. ἀπάντων Μ. 5. οὐδὲ Ρ. 7. ἔθος Ρ.

in contrarium mutatis et optimatibus quidem ubique pulsis in carce-
 remque coniectis, praefectis autem improbis ac nihil a vulgi conditione
 differentibus, etiam Angelitzes iste praefectus Gratianopolis propter o-
 dium, quod in Cantacuzenum gerebat, designatus est. Tum occasione
 nactus, divitiis suis uti frui coepit et quod prius suspiciosum erat de
 thesauro, tunc plene verum apparuit. Imperatore autem urbe potita,
 quia rem adeo iam vulgatam negare non licebat, ablatis omnibus
 corporis eius familiaribus iisque non modicis, insuper de occultata
 pecunia examinatus, eam et multam quidem protulit: quae impe-
 ratori tum ad alias impensas necessarias, tum ad solvenda Persis
 promissa stipendia suffecit. Sub idem tempus episcopus Didymoti-
 cheensis animam amisit, et die quinto post Glabas Scuterius, et
 ille praedixerat. Ex obitu episcopi imperator magnum animo dolo-
 rem accepit; plurimum enim virum reverebatur et sancte venera-
 batur. Alexander, Moesorum rex, ut oratores Cantacuzeni quid
 venissent exposuerunt, nihil respondit: cum exercitu autem Mor-
 rham ingressus est, oppidula illic imperatori subiecta, si posset

ἐπεὶ οὖν ἦκειν, ἄρχοντα εἰσεδέξαντο πεμφθέντα παρὰ Ἀλεξάν- A.C. 1343
δρον· ἔμελλον δὲ καὶ φρουράν. ἃ παρὰ τῶν πρεσβέων μα- C
θῶν ὁ βασιλεὺς, ἐπεὶ καὶ ἡ στρατιὰ παρῆν ἡ Περσικὴ καὶ
περὶ τοῦ Κράλη ἐπυρνάνετο, ὡς ἀναστρέψειεν εἰς τὴν οἰκίαν
5 διὰ τὴν πληγὴν τῆς στρατιᾶς, εὐθνος γενόμενος καὶ Μα-
θαῖον τὸν υἱὸν ἄρχοντα τῆς τε Γρατιανοῦ καὶ τῶν ἄλλων,
αἳ ὑπήκοοι ἦσαν ἐν τῇ Χαλκιδικῇ, καταλιπὼν, ὡς εἶχε τά-
χους, πρὸς Μόρραν ἐπὶ τοὺς Μυσοὺς ἐχώρει. αἰσθόμενος
δὲ Ἀλέξανδρος, ἐπεὶ μὴ ἀντικαθίστασθαι ἠδύνατο πρὸς μά-
10 χην, σπουδῇ πολλῇ διέβηκε τὸν Ἐβρον ἀτάκτως καὶ πεφυρ- V. 472
μένως, καὶ ἐστρατοπεδεύετο ἐκεῖ, ὡς τοῦ ποταμοῦ κωλύσοντος
βασιλέα μὴ συμπλέεσθαι αὐτοῖς. ἀπώλοντο δὲ κατὰ τὸν
πόρον στρατιῶται τε ὀλίγοι καὶ ἵπποι πλεῖστοι καὶ ἀπο- D
σκευαί, οὐ μόνον ὑπὸ τοῦ ρείθρου, ἀλλ' ὅτι καὶ οἱ ἐν προ-
15 τάκτοις ὑπὸ βασιλέως τεταγμένοι, ἔτι τῶν Μυσῶν διαβαινόν-
των, ἐπέκειντο αὐτοῖς. Ὑπερπυράκιον δὲ αὐθις ἀνεσώσατο ὁ
βασιλεὺς, τοῦ παρὰ Ἀλεξάνδρου ἄρχοντος διαδραῖναι δυνη-
θέντος ἅμα τῷ πνέσθαι βασιλέα ἦκοντα. Ἀλέξανδρος δὲ
τοῖς βασιλέως πρέσβεσιν αὐτίκα χρηματίσας καὶ θέμενος
20 σπονδὰς, ἐξέπεμψε, μηδὲν ἠδικηθέναι εἰρηκῶς, δι' ὃ δικαίως
ἀμυνεῖται βασιλεὺς, καὶ ἀνέστρεφεν εἰς τὴν οἰκίαν.

ὁ. Βασιλεὺς δὲ ἀσμένως ἀποσκευασάμενος καὶ Ἀλέ- P. 589

10. πεφυρμένος P.

subacturus. Unum porro de illis, Hyperpyracium nomine, etiam ante Alexandri adventum praefectum ab eo missum susceperat et erat quoque praesidium suscepturum. Imperator, ut hoc ex legatis didicit, quia et Persicum subsidium habebat, et Cralem propter plagam acceptam in provinciam reversum audierat, hilaratus, Matthaео filio Gratianopolis aliarumque urbium in Chalcidica sibi parentium praefecto relicto, in Morrham contra Moesos quantum potuit properavit. Eo intellecto Alexander, quoniam acie resistere nequibat, mira festinatione et incomposite atque confuse Hebro transito, castra fecit, tamquam flumine imperatorem impedituro scilicet; ne illos secum conserere manus compelleret. Summersi sunt in transitu milites aliquot et equi complures, sarcinae item et impedimenta non in flumine modo, sed hac etiam de causa amissa, quod in principiis ab imperatore locati Moesos adhuc transeuntes, a tergo ipsis instantes, perurgebant. Hyperpyracium autem, praefecto, quem Alexander instituerat, simulac imperatoris adventum audivit, fugae, quia poterat, se mandante, receptum est. Alexander porro legatos mox, responso dato factoque foedere, dimittens, addensque nihil se per iniuriam commisisse, quod imperator merito ulciscatur, in regnum suum se recepit.

70. Imperator cum et Alexandrum submotum esse gauderet, Heraclenses imperatoris adolescentis studiosos invadere parabat, cum

A. C. 1343 ξανδρον, παρεσκευάζετο ὡς τοῖς εἰς Ἡράκλειαν ἐπιστρατεύ-
 σων ἅμα τῷ νέφ συνοῦσι βασιλεῖ. Μομιτζίλος δὲ ὑπὸ τῶν
 Β ἐν Βυζαντίῳ πεπεισμένος πόλεμον ἄρσθαι πρὸς βασιλέα,
 ἐπεὶ εἰς Αἰδυνότειχον ἤσθετο ἀφιγμένον, Ἀβδηρίταις ἐπε-
 στράτευσεν, ἐν οἷς ὠρμίζοντο αἱ πρότερον παρὰ Ἀμοῦρ⁵
 πεντεκαίδεκα νῆες πρὸς βασιλέα κατὰ συμμαχίαν ἀφιγμέναι,
 αἷς ἐφύλαττον πενήκοντα καὶ διακόσιοι Περσῶν· οἱ λοιποὶ
 δὲ συνῆσαν βασιλεῖ. ἔξ ὧν ὁ Μομιτζίλος κατὰ τὴν ἔφοδον
 ἐκείνην ἐνέπηρσε τρεῖς, τῶν ἄλλων περισωθειῶν· Περσῶν
 δὲ ἀπώλετο οὐδεὶς. πρὸς δὲ τοὺς βασιλεῖ συνόντας τις ἐλ-10
 θῶν, ὡς ναῦς τε συμπάσας ἐμπρήσειε Μομιτζίλος ἐπελθὼν
 καὶ τοὺς φύλακας ἀποκτείνει, διαδρᾶναι δυνηθέντος μηδε-
 C νός, ἀπήγγελλεν. οἱ δ' ἦσαν ἐν τοῖς ὅπλοις εὐθύς καὶ ὠρ-
 μηντο Μομιτζίλῳ ἐπιέναι. βασιλέως δὲ κωλύειν πειρωμένου,
 ὡς μετὰ τὴν ἐξ Ἡρακλείας ἐπάνοδον ἐπιστρατεύουσας ἐκεί-15
 νη μετὰ τῆς προσηκούσης ἐπιμελείας καὶ σπονδῆς, καὶ ἀναγ-
 καιότεραν τὴν εἰς Ἡράκλειαν στρατείαν ἐκ πολλῶν ἀποδει-
 κνύντος, οὐδὲν ἀναγκαιότερον ἔφρασαν ἐκείνοι τοῦ ἀμύνεσθαι
 ἐπὲρ τοῦ φόνου τῶν ὁμοφύλων. ὄρων δὲ ὁ βασιλεὺς, ὡς
 μὴ δύναίτο κατέχειν, καὶ τὴν Ῥωμαίων συνεξέπεμπε στρα-20
 τῖαν, ἅμα μὲν κακώσουσαν τὰ Μομιτζίλου ἤδη φανερωῖς
 ἀφεστηκότος, ἅμα δὲ καὶ περὶ τῶν βαρβάρων δεδοικῶς, μὴ
 D διαφθαρωσιν ὑπ' ἐκείνου, ἀξιόμαχον στρατόπεδον ἤδη κατη-
 μένου καὶ πρὸς τόλμαν καὶ εὐψυχίαν οὐδενὸς τῶν τότε

3. πεπυσμένος P. 4. Ἀβδηρίταις P. 18. οὐδὲ P.

Momitzilus a Byzantiis in eum irritatus, ut Didymotichum revenisse cognovit, Abderitas invasit, ubi quindecim naves ab Amurio ad imperatorem suppetias missae stabant in littore, quas ducenti quinquaginta Persae custodiebant, reliquis imperatorem sequentibus. Ex his Momitzilus illo impetu hostili tres incendit, necne tamen Persarum interiiit. Tum reliquis, qui apud imperatorem erant, Persis necio quis nuntiavit, Momitzilum naves ad unam exussisse et custodes ad unum obruncasse, neminem effugere potuisse. Qui protinus arma capientes, eum adoriri gestiebant, et imperatori contra venienti dicentique post reditum ab Heraclea in eum qua par esset cura et studio pugnari posse, et expeditionem Heracleensem multis de causis magis videri necessariam ostendenti, illi contra respondebant, nihil tam necessarium se putare, quam suorum civium necem ulcisci. Perspicies imperator, eos cohiberi non posse, una manipulos Romanos mittit, simul ut regniculam Momitzili, velut aperti desertoris, depraedarentur, simul quia barbaris metuebat, ne ab illo iustum iam habenti exercitum et ducibus illius aetatis audacia et animi celsitudine nihil concedente, deleretur. Momitzilus id, quod evenit, suspicione praecipiens, eam miram

λειπομένου. Μομιτζίλος δὲ, ὅπερ ἐγένετο, ὑποπτευκῶς, ὡς A.C. 1343
οὐκ ἂν ἀνάσχοιτο τὴν ὕβριν ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' ἐπ' αὐτὸν
πέμψοι στρατιάν, τὴν τε χώραν συνέστειλεν εἰς τὰς πόλεις
καὶ τὰ φρούρια καὶ αὐτὸς παρεσκευάστο ὡς ἐπὶ μάχην.
5 ὄρων δὲ τὴν Περσῶν καὶ Ῥωμαίων στρατιάν δυνατωτέρα
οὖσαν, ἢ ὥστε διακινδυνεύειν πρὸς αὐτὴν, τὸ νῦν μὲν ἔχον V. 473
ἔγνω ἠσυχάζειν καὶ ἐπὶ λεηλασίαν τρέπεσθαι ἔαν, ἀνα-
στρέφουσι δὲ ἐπιτίθεσθαι καὶ βλάπτειν, ἣν τι δύνηται. P. 590
καὶ τὴν στρατιάν ἔχων, κατὰ τὸ Περιθεώριον ὑπὸ βασιλί-
10 ὡδα ἔτι τελοῦν διέτριβεν ἐλθὼν καὶ τὴν ἀνάλευξιν περιέμενε
τῆς στρατιᾶς. βασιλεὶ δὲ τῆ Καντακουζηνῶ ἐν Κουμου-
τζηνοῖς τὴν ἐπάνοδον τῆς στρατιᾶς καὶ αὐτῶ ἐκδεχομένην,
ἔδοκει δεῖν προελθεῖν ἐπὶ μικρὸν, εἴ πως ἐγγένοιτο παρὰ
του τι περὶ τῆς στρατιᾶς πυθέσθαι. καὶ προῆλθεν ἄχρι πό-
15 λιως Μεσήνης παλαιᾶς, ἐκ πολλῶν ἐτῶν κατεσκαμμένης,
ὅσον ἐξήκοντα ἔχων ἐπομένους στρατιώτας. ἐκεῖ δὲ τοῦ ἔπ-
που μετὰ τῶν συνόντων ἀποβύς, σκοποὺς μὲν ἔπεμψε πρότε-
ρον φυλάττειν πόρρωθεν. νυσταγμῶ δὲ ληφθεὶς, ὑπνωττεν
ἐπὶ μικρὸν· ὑπνώττοντι δὲ ἠκούετο λέγουσα φωνή· „ἔγειραι
20 καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφανῆσει σοὶ
ὁ Χριστός.“ ἀνέστη μὲν οὖν αὐτίκα ὑπὸ τῆς φωνῆς Θοροβη-
θεὶς, καὶ τοῖς παροῦσι διηγεῖτο. ἅμα δὲ καὶ οἱ σκοποὶ ἀπήγ-
γελλον ἐλθόντες, ὡς προσελαύνει στρατιὰ· ἀκριβῶς δὲ οὐκ
εἶχον εἰδέναί ὅθεν εἶη. βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ περὶ αὐτὸν
25 ψήθησαν μὲν εἶναι τὴν οἰκίαν, ὑποστρέφουσαν ἐκ τῆς λεηλα-

iniuriam imperatorem inultam non passurum, sed manum contra se missurum, sparsos per regionem agrestes in oppida et castella contraxit seseque ad proeliandum instruxit. Verum ubi animadvertit, ex Persis et Romanis constantem exercitum validiorem esse, quam ut ei se deberet cum periculo obiiicere, in praesentia coeptis supersedendum eorumque direptioni indulgendum, recedentibus autem inhaerendum et si quo possit damno mactandos duxit. Cum suis porro copiis Peritheorium, quae adhuc in fide imperatoris manebat, illic hostium discessum exspectaturus concessit. Ceterum imperatori et ipsi Cumutzenis reditum suorum praestolanti visum aliquantum progrediendum, si forte quampiam de illis auditionem acciperet, et usque ad urbem antiquam Mesenen, iam olim dirutam, cum comitatu circiter sexaginta militum vectus est. Ibi cum ab equis descendissent, missis prius speculatoribus, qui procul observarent, somno obrepente dormivit aliquamdiu atque inter dormiendum hanc vocem audiit: Expergiscere qui dormis et resurge a mortuis et illuminabit te Christus. Qua voce confusus animi, repente surrexit et rem praesentibus indicavit. Adsunt item specula-

A. C. 1343οίας, ὁμως ὑπὸ τῆς κατὰ τοὺς ὕπνου τεθρουβημένος φωνῆς, τοὺς τε νεμομένους ἵππους ἐκεῖ τῆς στρατιᾶς ἐκέλευε τοὺς νομέας ἀπάγειν εἰς Κουμουτζηνά, καὶ Μανουήλ τὸν Ταρχανειώτην ἐκ τῶν παρόντων ὀλίγους ἐκέλευεν ἀπολεξάμενον, εὐθὺ τῆς ἐρχομένης στρατιᾶς χωρεῖν καὶ κατα-5
 C σκέπτεσθαι ὄθεν εἴη· αὐτὸς δὲ ἀνελάμβανε τὰ ὄπλα μετὰ τῶν συνόντων. οὐπω δὲ ὠπλισμένων παντελῶς, τεθρουβημένος ἐπανῆκεν ὁ Ταρχανειώτης, πολεμίους εἶναι φάσκων τοὺς ἐπιόντας. οὐπω δὲ πᾶν εἶρητο ἔπος, καὶ οἱ πολέμιοι παρῆσαν. ἦν δὲ ὁ Μομιτζίλος, χιλίους ἄγων ἐπιλέκτους, παρά10
 τινων κατασκόπων, οὓς ἐπεμψεν αὐτὸς, περὶ βασιλέως πεπυσμένος, ὅτι ἐν Μεσῆνῃ τὸ νῦν ἔχον διατριβεῖ. ἦν γὰρ ὀλίγον ἐν ᾧ διεῖχε Περιθεώριον Μεσῆνης. βασιλεὺς μὲν οὖν τοὺς περὶ αὐτὸν συναγαγὼν, ἐβάδιζεν εὐτάκτως διὰ Μεσῆνης τὴν ἄγουσαν εἰς Κουμουτζηνά. ὄρων δὲ ὁ Μομιτζίλος15
 οὐκ εὐθὺς ἐπὶ φυγὴν τραπέντας, ἀλλὰ βάδην καὶ τεταγμένως ἀπιόντας, ἔδεισε μὴ, τινων ἐνεδρευόντων ἐν τοῖς ἐρειπίοις τῆς
 D πόλεως, τροπὴ γένηται περὶ αὐτὸν, ἀτάκτοις καὶ διεσκεδασμένοις ἀθρόον ἐπελθόντων, καὶ συνέιχε καὶ αὐτὸς τὴν στρατιὰν σχολαίως πορευομένην ἐν λόχοις τρισίν. ἐπεὶ δὲ βασιλεὺς καί90
 οἱ περὶ αὐτὸν ἔξω τῶν ἐρειπίων ἦσαν καὶ ἐνέδρας ὑπόψια οὐδεμία ἦν, ἤλαυνον οἱ περὶ Μομιτζίλον ἐπ' ἐκείνους ἀκρατῶς. τραπομένων δὲ ἀπάντων εἰς φυγὴν, ἐπεὶ οἱ προδραμόντες τῶν πολεμίων ἐγγὺς ἦσαν βασιλέως, (τῶν ἄλλων γὰρ αὐτὸς

tores, narrantes exercitum adventare: nec certo noscere potuisse, undenam adventet. Imperator cum comitibus proprium esse et a populatione redire censet: verumtamen voce in somnia audita turbatus, et equos praesidiariorum illic pascentes reducere Cumutzena pastoribus mandavit, et Manuelem Tarchaniotam ex praesentibus paucos deligere, venientibus recta occurrere, unde venirent, speculari iussit: ipse interim arma cum sociis induit. Sed necdum his plane armatis, Tarchaniota trepidus revertitur, hostes advenire ait. Vix finierat, et ecce adsunt. Ducebat autem Momitzilus selectos mille, per exploratores suos certior factus, imperatorem in praesentia ad Mesenen sedere, siquidem Peritheorio Mesene parvo intervallo aberat. Collectis igitur suis ordinatoque agmine, via per Mesenen ducente Cumutzena redit. Cernens Momitzilus non exemplo fugisse, sed gradatim et ordinatim discedere, timensque se, quibusdam inter rudera et parietinas urbis insidiose latentibus, densataque caterva in suos nec ordinatos et sparsos irruentibus, fuga fieret, eos etiam ipse tripartito distributos lento passu incidere fecit. At ubi insidiarum suspicio cessavit, impotenter se in recedentes intulerunt. Quibus omnibus in fugam se effundentibus, cum qui ex hostibus primi accurrebant, imperatori appropinquarent,

τελευταῖος ὑπελείπετο,) συστραφεῖς ἤμύνετο τοῖς πρώτως φθά- A.C. 1343
 σασι, καὶ ἐπιπτεν ὁ βασιλέως ἵππος τοῖς πολεμίοις συμβαλόντος.
 τῶν οἰκτιῶν δὲ εἰς παρῶν, Λαντζαρέτος ὄνομα, τοῦ ἵππου
 ἀποβάς, παρείχετο τὸν ἵππον βασιλεῖ, ἅμα δὲ καὶ συνήρατο
 5 ἐπιβῆναι. ἐπιβαίνοντα δὲ ἔριψε τις ἐπληξεν ἐπιστάς κατὰ P. 591
 τῆς κεφαλῆς, ἔβλαπτε δὲ οὐδὲν, τοῦ κράνους πρὸς τὴν πλη-
 γὴν γενναίως ἀντισχόντος. ἔξ ἐκείνου δὲ διὰ πάσης ἀμυνό-
 μενος τῆς ὁδοῦ καὶ πλῆττων καὶ πληττόμενος, (παρῆλθον
 γὰρ αὐτὸν πολλοὶ τῶν πολεμίων,) ἦλθεν εἰς Κουμουτζηνά,
 10 παραδόξως διασωθεὶς, Λαντζαρέτον δὲ ἔριψεσι καὶ δόρασι
 κατατραυματίσαντες καὶ νομίσαντες ἀπεκτονέαι, (δεκάκις
 γὰρ ἐτραυμάτισαν πρὸς τοῖς ὀκτώ,) ἀπέλιπον ἐμπνέοντα. βα-
 σιλεὺς μὲν οὖν οὕτως ἐκ τοῦ τοσοῦτου κινδύνου, μηδενοῦς ἂν
 προσδοκῆσαντος, διεσώζετο, καὶ ὁ Μομιτζίλος οὐδὲ βραχὺ
 15 προσμείνας ἀνεχώρει. Λαντζαρέτον δὲ πέμψας ὁ βασιλεὺς
 ἤγαγεν εἰς Κουμουτζηνά ἐμπνέοντα ἔτι· καὶ πολλῆς ἀξιοθεῖς
 ἐπιμελείας, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ὑγιῆς τε καὶ σωῶς αὐθις ἦν, B
 μηδὲν τῶν μελῶν ὑπὸ τῶν πληγῶν ἀποβαλῶν, πολλῆς τε V. 474
 εὐμενείας καὶ τιμῆς ἀπέλαυε παρὰ βασιλέως, καὶ μειζόνων,
 20 ἔτι γαγε, δοκῶν εἶναι ἀξιώτερος διὰ τὴν ἐπιδεδειγμένην
 πρὸς ἐκείνων εὐνοίαν. ἔπεσον δὲ καὶ τῶν ἄλλων τέτταρες,
 ὧν εἰς ὁ Βρυένιος Μιχαὴλ ἦν, ᾧ πσεῖν μαχόμενον ἐμπρο-
 σθεν βασιλέως ὁ Διδυμοτείχου ἀρχιερεὺς πολλῶ χρόνῳ πρό-
 25 τερον προεῖπεν· ἐάλωσαν δὲ καὶ ἕτεροι τοσοῦτοι. Μομιτζί-
 λος δὲ μετὰ μικρὸν, τῆς αὐτῷ ἐπελθούσης στρατιᾶς ἀνακεχω-

8. καὶ πλῆττων om. P. 18. ἐπιβαλῶν P.

(ultimum enim agmen clauderat,) agglomeratus cum paucis se tue-
 batur. Cumque sub eo equus confossus cecidisset, unus e famulis,
 Lantzaretus vocabulo, anum praebuit atque in eum sustulit. Adscen-
 dentem quidam advolans ense in caput ferit, sed firmitate galeae
 ictus inanis fuit. Inde toto itinere multis irruentibus et caedens
 et caesus Cumutzena mirabiliter servatus venit. Lantzaretum vero
 gladiis et hastis occidendi causa consauciatum, (octodecim enim
 vulnera ei infixerunt,) spirantem adhuc reliquerunt. Imperator
 itaque e tanto discrimine praefere omnium expectationem emerit et
 Momitzilus sine mora discessit. Lantzaretum imperator seminecem
 Cumutzena vehendum curavit, qui brevi tempore sedullitate medi-
 corum sospes et incolumis, nulla parte corporis amissa, est reddi-
 tus, et maiore etiam, quam ob declaratum erga dominum amorem
 meruisse videbatur, apud eum gratia honoreque floruit. Ceciderunt
 autem quatuor, quorum unus Michaël Bryennius, cui ante impera-
 toris pedes pugnantem occubiturum, multo ante Didymotichi epi-
 scopus praedixerat; totidem capti. Momitzilus paulo post, quam

A.C. 1343 ῥηκυίας, τῶν ἑαλωκότων δύο, τὸν τε Ἀπελμενὲ καὶ Θεόδωρον τὸν Καβαλλάριον, πρὸς βασιλίδα τὴν Ἄνναν πέμψας, C. μισθοὺς ἤτει τῆς συμμαχίας καὶ τῆς πρὸς τὸν πολέμιον, αὐτῷ γεγενημένης μάχης. ἡ δὲ ἄσμένως τε ἐδέχετο τὴν αἴτησιν καὶ δεσπότην ἀπεδείκνυ. πρεσβειάν δὲ καὶ πρὸς βασιλέα πέμψας ἐδεῖτο τυχεῖν συγγνώμης, ἀγνώμων οὕτω φακίς καὶ κακῶς ἀμειψάμενος τὸν εὐεργέτην· ἐπηγγέλλετό τε μηδὲν ἀγνωμονήσειν ἔτι. βασιλεὺς δὲ τότε τιμωρεῖσθαι ὡς ἀμήχανον ὄρων καὶ τὸ πολέμιον ἔχειν Μομιτζίλον βλάπτειν δυνάμενον ὡς ἀλυσιτελὲς, διηλλάττετό τε καὶ παρείχετο συγγνώμην, προσήκοντα ὑπομένων τῷ καιρῷ. πεπνυμένος δὲ αὐτὸν καὶ παρὰ βασιλίδος δεσπότην γεγονέναι, τὴν σεβαστο- D κράτορος αὐτὸς παρείχετο ἀξίαν, καὶ ἔδοξε τὰ τούτου μᾶλλον ἢ τὰ βασιλίδος προσεῖσθαι, καὶ ἔστργε τὸ ὑπὸ βασιλῆ τετάχθαι δῆθεν ἐπ' ὀλίγον χρόνον. τοῦ χρόνου δὲ ἐν τούτοις 15 παρρηχηκός, ὃν οἱ βάρβαροι ἐπηγγείλαντο συμμαχήσειν βασιλεῖ, ἐμέμνητο ἐπανόδου. βασιλεὺς δὲ καὶ αὐτῶς ἐπεχειρῆσθαι συνέειναι πείθειν μὴ πειθομένους δὲ ἀπέλυε, καὶ ἐπεραιουῶντο εἰς Ἀσίαν δι' Ἑλλησπόντου.

P. 59a οἱ. Καὶ βασιλεὺς ὁ νέος Παλαιολόγος ἐνόσησεν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ κατὰ τὴν Ἡράκλειαν νόσημα δεικνόν, ὃν ἔχων B. ὁ πατριάρχης μετὰ τινῶν συγκλητικῶν εἰς Βυζάντιον ἀπέστρεφεν. Ἀπόκαυκος δὲ ὁ μέγας δούξ μετὰ τῆς στρατιᾶς 5. ἀπεδείκνυε P. 10. ὡς M., ἦθη P.

manus illa praedatoria, de qua supra, discessit, duos de captivis, Apelmenem et Theodorum Caballarium ad Annam imperatricem legat, societatis et proelii cum eius hoste commissi praemium petit. Quae, petitione libenter admissa, despotam illum creat. Ipse quoque, misso ad imperatorem oratore, huius stoliditatis suae et male benemerito suo relatae gratiae veniam petit ac de cetero meliora promittit. Imperator intelligens, et vindicta punire Momitzilum quam esset difficile, et hostem habere, qui obesse graviter posset, quam parum utile, tempus idoneum exspectans, se reconciliari passus est et ignovit, audiensque ab imperatrice renuntium despotam, sebastocratoris honore eius dignitatem cumulavit. Et vivus est huius, quam imperatricis, studiosior, bonique consulere, sub imperatorem redactum esse, sed non diu, ut mox dicitur. Elapso interea spatio, quo se barbari imperatori militaturos sponderant, mentionem reditus fecerunt. Quibus imperator ut ultra manerent, cum non persuaderet operamque luderet, eos dimisit. Ita per Hellespontum in Asiam renavigarunt.

71. Per idem tempus imperator Palaeologus Heracleae morbo ancipiti laborabat, quem patriarcha et nonnulli proceres Byzantium reducerunt. Apocauchus autem magnus dux cum exercitu, summas

ὑπολείπετο αὐτοκράτωρ στρατηγός, καὶ παρεσκευάζετο, ὡς A.C. 1343
 τοῖς κατὰ Διδυμότειχον ἐπιθησόμενος. ἐκύθητο γὰρ Καντακου-
 ζηνῶ τοῦ βασιλέως ἀποχωρῆσαν τὸ Περσικόν· ἅμα δὲ καὶ
 ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς ὑπέσχετο συμμαχήσειν τὰς πρὸς βα-
 5σιλέα διαλύσας σπονδὰς, καὶ ἔπεμπε μετ' οὐ πολὺ τὴν συμ-
 μαχίαν. βασιλεὺς δὲ τῶν γιγναμένων ἀγνοῶν οὐδὲν, ὡς ἐτῆν
 καὶ αὐτὸς πρὸς τὴν ἔφοδον παρεσκευάζετο, καὶ Ματθαῖον μὲν
 τὸν υἱὸν ἐπὶ τῆς Χαλκιδικῆς καταλιπὼν μετὰ στρατιᾶς ὄσης
 ᾤετο ἀρκέσειν, εἴ τις αὐτῷ ἐπίοιεν, Ἰωάννην δὲ Ἀσάνην C
 10 τὸν γυναικὸς ἀδελφὸν τοῖς ἐν Μόρρᾳ προσχωρήσασιν πολι-
 χνίοις ἄρχοντα ἐπιστήσας καὶ φρουρὰς ἀφείς, αὐτὸς εἰς Δι-
 δυμότειχον μετὰ τῶν ἐπιλοίπων ἐπανῆκε. δούξ δὲ ὁ μέγας,
 σύμπασαν ἔχων τὴν Ῥωμαίων στρατιάν, ἐξ Ἡρακλείας εἰς
 Ἐμπυθίου τὸ φρούριον ἦκε, καὶ περιστρατοπεδευσάμενος
 15 ἐπολιόρκει, καὶ τειχομαχίας ἐποιεῖτο καὶ προσῆγε μηχανάς.
 ἐν αἷς πολλοὶ τῶν ἐξωθεν μαχομένων ἐπιπτον· ἦν γὰρ καρ- V. 475
 τερώτατον τὸ φρούριον ἐκ τῶν τειχῶν τῆς κατασκευῆς. ὄρων
 δὲ ὡς οὐκ ἂν εἴη βία ἄλωτὸν, ἀπεγίνωσκε καὶ τὴν πολιορ-
 κίαν. τῶν γὰρ ἐπιτηδείων οἱ πολιορκούμενοι εὐπόρουν. τού-
 20 τῶν δὲ πραττομένων, καὶ ὁ Μομιτζίλος αὐτῆς ἐπολέμησε D
 πρὸς βασιλέα καὶ τὰς ἐν Χαλκιδικῇ ἐκάκου πόλεις, ὅσα δυ-
 νατὰ, τὴν ἐκ βασιλίδος προελόμενος ἀξίαν καὶ δεσπότην ἑαυ-
 τὸν προσαγορεύσας. ὁ μέγας δὲ δούξ πέμψας πρὸς βασιλέα
 τὸν Συναδηρὸν πρεσβευτήν, ὃς πρότερον καὶ Βεθρῶϊά ἐνδια-

2. ὡς τῆς (sic) κατὰ Δ. ἐπιθησόμενος M., ὡς εἰς Δ. ἐμβαλῶν P.

imperator relictus, ad Didymotichenses oppugnandos sese compa-
 rabat, siquidem Persas Cantacuzenum deseruisse acceperat. Moe-
 sōrum item rex, soluto foedere, auxilium ei pollicitus, non multo
 post misit. Imperator nihil horum nesciens, pro facultate se quo-
 que ad hostem excipiendum praeparabat, relictoque in Chalcidice
 Matthaio filio cum manu, quantam rebatur satis esse, Ioanne autem
 Asane, uxoris fratre, oppidulis in Morrha dedititiis praefecto instituto
 cum praesidiis, ipse cum ceteris Didymotichum inivit. Magnus
 dux potens totius Romani exercitus, Heraclea excedens, Emphythium
 castellum obsidione circumdedit, et muris tormenta machinasque
 admovit, in qua oppugnatione multos suorum amisit. Erat siquidem
 castellum illud murorum structura longe munitissimum. Videns
 igitur, vi capi non posse, (nam et victus obsessis abunde suppete-
 bas,) obsidionem solvit. Dum haec geruntur, Momitzilus dignita-
 tem, qua ab imperatrice insignitus fuerat, potiozem ducens et de-
 spotam se nominans, instaurato adversus imperatorem bello, urbes
 in Chalcidica vexat pro viribus. Magnus autem dux Synadenum
 legatum ad imperatorem mittens, quem et antea Berhoeam ad

A.C. 1343 τριβοντι ἐπέμφθη, ἐμήνυνεν, ὡς, εἰ καὶ δοκοῆ πολιορκεῖν καὶ τειχομαχίας ποιῆσθαι πρὸς τὸ Ἐμπτυθίου φρούριον, ἀλλ' οὐ βούλεσθαι λαβεῖν, ἔτι τῆς ἀρχαίας εὐνοίας ἔχνη ἀποσώζων· βουλομένη γὰρ ῥᾶστα ἂν ἠλίσκετο. νυνὶ δὲ βούλεσθαι αὐτῷ συγγίνεσθαι καὶ περὶ τινων διαλέγεσθαι ἀπουῤῥήτων,⁵

P. 593 ὧν οὐκ ἔξεστι χρῆσασθαι ἑτέροις μῆνυταις, εἶγε καὶ αὐτῷ βέλτιον δοκοῆ. τὸ μὲν οὖν οὕτως, ὡς ἔχει, βασιλικῶς ἐσκευασμένην συντυχεῖν, οὐ ῥᾶδιον αὐτῷ· τὸ δ' αὖθις ἰδιωτικῆν μεταλαβεῖν ἐσθῆτα, οὐκ ἂν αὐτὸν οἶεσθαι βουλήσεσθαι. περὶ ὧν σκέπτεσθαι ἐδήλου ὅπως ἐκάτερα ἔσται. βασιλεὺς δὲ πρὸς 10 τὰ τοιαῦτα πλάσματα ἀχθεσθεὶς ἀντεμήνυνεν, ὡς οὐ δέον πρὸς αὐτὸν ἐπιπλεῖον ψεύδει χρῆσθαι καὶ ἀπάταις· πείραν γὰρ αὐτοῦ ἤδη ἐσχηκέναι ἐν πολλοῖς, ὅθεν καὶ παντάπασιν ἀπιστεῖν· ἀλλ' εἰ μᾶλλον δύναίτο ἔλεῖν τὸ φρούριον, μὴ ἀμελεῖν. οὐ γὰρ ἂν εἴη λυσιτελῶς βεβουλευμένος τῇ ἀρχῇ, εἰ,¹⁵

B παρὸν τοὺς πολεμίους βλάπτειν, ἀπόσχοιτο ἐκῶν. ἀλλ' οὐκ ἂν οἶεσθαι τοῖς συνοῦσι φίλον εἶναι τὸ τειχομαχεῖν, πολλοῖς ὁσημέραι ἀποθνήσκουσιν. ὅτι δὲ βουλομένην συντυχεῖν οὐ ῥᾶδιόν ἐστιν ὄρᾳ βασιλικῶς ἐσκευασμένον, καὶ αὐτὸν εἶδέναι

• μάλιστα· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοῖς ὀφθαλμοῖσιν εὐκολον πρὸς 20 ἧλιον ἀτενίζειν, ἀλλ' ὁ ζόφος ἡδὺ καὶ τὸ καμμύειν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀδυνάτως ἔχουσιν ὄρᾳ τὸ φῶς. τοῦ δὲ μάλιστα ἐν ἐπιθυμίᾳ εἶναι τῆς εἰρήνης, ὄρῶντα τὰς περισχοῦσας τοὺς Ῥωμαίους συμφορὰς, οἶεσθαι δὲ μὴ πρὸς μηδὲν τὴν συντυ-

19 ὄρῳ om. P.

eundem miserat, significat, tametsi Emphythium castellum obsidere et oppugnare cogitarit possitque, si velit, occupare facillime, tamen veteris adhuc benevolentiae in illum memorem, nolle. Nunc si etiam ipsi probetur, velle eum convenire et de quibusdam secretioribus neminique committendis sermonem conferre. Verumtamen imperatorio schemate, ut erat, praeditum convenire, sibi esse difficile: cultum vero privati sumpturum non putare. Consideraret igitur utrumque. Imperator commentum istuc indigne ferens, contra illi renuntiarı iubet, nihil esse, cur apud se fraudibus et mendaciis de cetero uteretur: iam enim multoties ingenium eius cognoviss; quare nec tantillam ei fidem haberet. Si castellum subigere possit, ne omittat: non enim melius imperio consulturum, si, cum hostium laedendorum facultas sit, ipse illis sciens ac volens parcat. Sed putare se, illam oppugnationem, militibus eius compluribus quotidie intereuntibus, parum gratam esse. Porro illi secum colloqui volenti difficile esse imperatoris ornamentis nitentem adspicere, se quoque minime ignorare: neque etiam facile esse lippientibus solem ac lucem obtueri, sed iucundum potius connivere et in tenebris versari. Quoniam vero pacis conficiendae desiderio incredibili ca-

χιαν φέρειν ἄλλο τὴν αὐτῶν, ἐπίνοιάν τινα ἐξευρήσειν, δι' Ἀ.Σ. 1343
 ἧς αὐτός τε οὐκ ὄψεται αὐτὸν βασιλικῶς ἐσκευασμένον, καὶ C
 αὐτὸς οὐδὲν ἦτιον ἢ πρότερον ἔσται βασιλεύς. ταύτην δὲ
 εἶναι τὸ καταφράκτους ἀλλήλοις συντυχεῖν, ὥστε τοῖς ποσὶ
 5 μὲν κνημίδας περικεῖσθαι, κράνει δὲ τὴν κεφαλὴν περικα-
 λύπτειν, καὶ τὸ ἄλλο εἶναι ὀπλισμένον σῶμα, ὥστε ἀγνοεῖσθαι
 εἴτε βασιλικὴν ἐσθῆτα ἔιδον ἔχει, ἢ ἰδιωτικὴν. ἐπὶ μὲν
 οὖν ὁ μέγας δούξ τὴν γνώμην, καὶ ἐπηγγέλλετο ποιήσειν κα-
 τὰ τὰ συντεθειμένα. ἐν τούτῳ δὲ τῷ χρόνῳ καὶ πρωτοστρά-
 10 τῶν ὁ γαμβρὸς ἀπεπνίγη πρὸς τῷ Ἐβρω πολιορκοῦσι τὸ Ἐμ-
 πυθίου φρούριον. κατὰ γὰρ μεσημβρίαν, θέρους ἤδη λήγον-
 τος, διανηχόμενος τὸν ποταμὸν ἐν παιδιαῖς, ἀπεπνίγη τῷ D
 θεύματι συναρπασθεῖς. μεγίστην μὲν οὖν ἐνόμισε συμφορὰν
 τοῦ γαμβροῦ τὴν τελευταίην καὶ ἐπένθησεν ἐφ' ἱκανόν. ὀλί-
 15 γῳ δὲ ὕστερον ἀναστήσας τὴν στρατιάν, ἐπορεύετο εἰς Δι-
 δυμότειχον. πρὶν δὲ ἐγγὺς εἶναι, τὸν Μάκρης ἀρχιερεῖα πρὸς
 βασιλέα πέμψας, ἐδήλου, ὅτι ἀφίξοιτο μετὰ μικρὸν οὐ μᾶλ-
 λον πολέμιος, ἢ φίλος καὶ διαλεξόμενος περὶ ὧν πρότερον
 μνηύσειεν. ἐπεμπέ τε καὶ κηρὸν ἐσφραγισμένον τῷ βασιλέ-
 20 ῳς δακτυλίῳ, ὃν εἶχεν ἀφελόμενος αὐτὸς μετὰ τῶν ἄλλων ἐν
 τῷ τοῦ πολέμου χρόνῳ, ὥσπερ τι ἐνέχυρον ἐκεχειρίας καὶ V. 476
 ἀνακωχῆς πολέμου. βασιλεύς δὲ ἀληθεύειν ἐκεῖνον οἰθηθεῖς, P. 594
 ὀπλίσατο μὲν, ὥσπερ ἦν συντεθειμένον, καὶ περιέμενε τὴν

12. διανοηχόμενος P.

ptus sit, cum adspiciat, quae calamitates Romanos inundent, opineturque ipsorum congressum non aliorum, quam ad pacem, spectare, excogitasse rationem, qua ab illo sine imperatorio ornatu conspiciatur, ipseque nihilo minus, ut ante, imperator maneat. Esse autem hanc, ut cataphracti conveniant, et pedes quidem ocreis ferreis, caput galea contegant, reliquumque corpus similiter communiunt, ut nesciatur, imperatoriane, an privata vestis intus geratur. Probato consilio, magnus dux ita se ex compacto facturum promisit. Per idem tempus, quo Empythium obsidebatur, etiam gener eius protostrator in Hebro praefocatus est. Extrema namque aestate, dum meridie per ludum flumen tranat, undarum impetu abreptus interit. Ob hanc generi mortem, ut sibi vehementer calamitosam, ille diu in luctu et squalore fuit. Non multum efluxit temporis, cum exercitum Didymotichum adduxit. Priusquam autem ad oppidum appropinquaret, Macrae antistitem ad imperatorem mittit, qui doceat, ipsum brevi affuturum, non magis hostem, quam amicum, et collocaturum de quibus antea significarit. Mittebat insuper ceram annulo imperatoris impressam, (quem inter alia belli tempore abstulerat,) ceu pignus quoddam vacationis et induciarum videlicet. Imperator opinatus illum vera loqui, secundum conventa

A. C. 1343 *ἔκεινον συντυχίαν, ὀλίγους τινὰς ἔξω καταλιπὼν, τῆς δ' ἄλλης στρατιᾶς μηδένα τειχῶν ἐκέλευεν ἔξω εἶναι, δεδιὼς μὴ παρὰ τινός τι τῶν νεωτέρων τολμηθῆ καὶ πρόφρασις γένοιτο τοῦ μὴ τὸν πόλεμον καταλυθῆναι. ὁ μέγας δὲ δοῦξ, πρὶν τῆς πόλεως ἐγγὺς ἔλθειν, τῶν περὶ αὐτὸν τοξότας τινὰς πέμψας, εἶτα καὶ τὴν ἄλλην στρατιάν, ἐκέλευε τοῖς κατὰ τὸ Διδυμότειχον ἐπιέναι. οἱ δὲ ἐπέκειντο ἀθρόον καὶ ἔβαλλον συχνοῖς τοῖς βέλεσιν, ἔπειτα καὶ πῦρ ἐνέεισαν ἐν ταῖς οἰκίαις Βταῖς πρὸ τῆς πόλεως. ἐπεὶ δὲ ἔκεινοι μάχης ἤρχον, καὶ οἱ ἐκ Διδυμοτείχου ἠμύνοντο ἐξελθόντες καὶ τραυματίας ἀπο-10 δεῖξαντες πολλοὺς, ἀπεσκευάσαντο μηδὲν πλέον δυναθῆναι. βασιλεὺς δὲ τὸν Μάκρης ἀρχιερέα πρὸς τὸν μέγαν δοῦκα αὐθις πέμψας, ὠνειδίξεν αὐτῷ τὴν φιλὴν πυνουργίαν καὶ τὸ ψεῦδος· ἐκεῖνος δὲ ἐπεὶ τῆς ἀπάτης ἀπόνωτο οὐδὲν, μετὰ μέσην ἡμέραν ἐκεῖθεν ἀνεχώρει καὶ ἠύλιστο τὴν νύ-15 κτα οὐ μακρὰν. εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ, τοὺς ἰππέας αὐτὸς ἔχων καὶ τὸ ὀπλιτικὸν καὶ τὸ ψιλὸν, ἐχώρει κατὰ Μόρρας καὶ ἐκάκωσε τὰ μέγιστα τὴν χώραν πάντα πυρὶ παραδιδόντες τῶν πολιχνίων δὲ ἴσχυσεν οὐδενὸς περιγενέσθαι, φρουρὰς ὑπὸ βασιλέως πάντων κατεχομένων, ἐκεῖθεν δὲ εἰς Βυζάντιον C ἀνεχώρει. Μομιτζίλος δὲ ἐκ τοῦ πρὸς ἀλλήλους τῶν Ῥωμαίων πολέμου ἠῤῥημένος καὶ μέγας ἤδη γεγενημένος καὶ νομίσας ἑαυτῷ ἀρκεῖν πρὸς τὸ συστήσασθαι ἡγεμονίαν ἰδίᾳ, ὁμοίως Καντακουζηνῷ τε ἀφίστατο τοῦ βασιλέως καὶ Ἄν-*

13. φίλου P.

se ornat, eiusque congressum exspectabat, militibusque paucis quibusdam foris relictis, ne quis ceterorum extra muros prodiret, edicebat, metuens nimirum, ne quippiam rerum novarum designaretur ab aliquo, unde occasio belli nondum finiendi nasceretur. Sed magnus dux, antequam urbem attingeret, missis sagittariis aliquot et manipulis, Didymotichi propugnatores adoriri iussit. Qui confertim instantes, tela crebra iaciebant. Praeterea suburbana aedificia coniectis ignibus incendebant. Hunc in modum facto ab illis pugnandi initio, Didymotichenses erumpunt, multisque convulseratis a moenibus eos frustratos repellunt. Imperator Macrae episcopo ad magnum ducem remisso, sollemnem illi calliditatem et mendaciam exprobat: qui cum fraude ac dolo nihil profecisset, secundum meridiem inde castra movens, non procul pernoctavit. Postridie cum equitatu et utriusque armaturae militibus Morrham invadit, regionemque foedissime devastans, omnia flammis implet. Oppidorum autem nullo subacto, quod singula imperator praecidiis impositis communiverat, Byzantium rediit. Momitzilus ex intestino Romanorum bello opibus auctus et clarum nomen famamque consecutus et arbitratu, ad principatum separatim condendum sua sibi sufficere,

νης τῆς βασιλίδος, καίτοι τὰ παρ' ἐκείνης πεμφθέντα τοῦ A. C. 1343 δεσπότητος ἐπίσημα ἠμφισμασμένοι, καὶ ὁμοίως ἑκατέροις ἐπολέμει, καὶ πόλεις καὶ κόμας ὑπεποιεῖτο. μάλιστα δὲ Ματθαίῳ λυπηρὸς ἦν τῷ βασιλέως νιῷ, ἐπεκδρομαῖς καὶ λεηλασίας ποιούμενος συχνάς. ἤθροισε γὰρ ἱππέας τετρακισχιλίων ὀλίγω ἐλάσσους, πάντας ἀριστίνδην ἐξειλεγμένους, καὶ ἀνυπόστατός τις ἐδόκει εἶναι διὰ τε εὐψυχίαν καὶ τὴν ἀτοφυῆ τῶν χωρίων ὀχυρότητα, ὧν ἤρχεν. D

οβ. Οἱ ἐν Βυζαντίῳ δὲ μετὰ τὸν μέγαν δούκα τῶν P. 595
 10πραγματίων ἔφοροι, ὁρῶντες ἤδη τὴν τῶν Ῥωμαίων κινδυνεύουσαν ἡγεμονίαν καὶ διηρημένην εἰς μυρία τμήματα, καὶ πόλεις μὲν μεγάλας καὶ πολλὰς ὑπὸ Μυσοῖς καὶ Τριβαλοῖς γεγενημένας, Θράκην δὲ πᾶσαν ἀνδραποδισθεῖσαν ὑπὸ τῶν Περσῶν, καὶ πόλεις μόνας περιλειπομένας, καὶ αὐτὰς οὐ-
 15δαμῶς ἐπιεικέστερα τῶν ἐν ταῖς κόμαις προσδοκώσας πείσεσθαι, καὶ ἐν δεινῷ τὴν τηλικαύτην συμφορὰν τιθέμενοι, οὐδέκει ἀνεκτὸν ἠγοῦντο, ἀλλὰ βασιλίδι συνεβούλευον σπονδὰς τίθεσθαι καὶ εἰρήνην πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα. ἄν τε γὰρ, ἔφασαν, ἐκείνου περιγεννώμεθα, οὐχ ἔσομεν ὧν V. 477
 20ἄρξομεν, πάντων ἄρθην ἀπολωλότων. ἄν τε ἡττηθῶμεν, πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἑαυτοὺς συναπολοῦμεν. καὶ ἐδόκουν B δίκαια καὶ λυσitelῆ βουλευέσθαι καὶ βασιλίδι. μάλιστα δὲ πρὸς τοῦτο Γαβυλᾶς ὁ μέγας ἐνήγες λογοθέτης καὶ τοὺς ἄλ-

8. ὀχυρότητα P.

10. τῶν add. M.

a Cantacuzeno et Anna imperatrice, (quamquam insignia despotae, quibus illum donaverat, indutus incederet,) pariter abhorrebat et aequae utrisque arma inferebat urbesque et vicus occupabat. Praecipue tamen Matthaeo, imperatoris filio, crebris excursionibus et direptionibus importunus atque molestus erat. Collegerat autem equitum paulo minus quatuor millia, omnes fortissimos, ac propter animi robur et quos possidebat locos natura munitissimos insuperabilis habebatur.

72. Verumenimvero Byzantii post magnum ducem ephori seu inspectores, cernentes aegram et in sexcentas partes divisam distractamque Romanam rem publicam, urbesque complures et magnas Moesorum ac Triballorum ditionis esse factas, adhaec Thraciam omnem a Persis in servitutem redactam, solis urbibus relictis, et illas tamen neutiquam mitiora, quam vici pertulerint, expectare, tam aernmoso statu indignati, ultra non ferendum existimabant. Ergo imperatrici pacis ac foederis cum Cantacuzeno icendi auctores sunt. Sive enim, inquietabant, illum vicerimus, quibus imperemus non habebimus, funditus amissis omnibus, sive victi fuerimus, cum aliis nosmet etiam perdemus. Amplexa est consilium imperatrix, ut iustum et utile, eoque ipsam et alios praesertim

A C. 1343 λους ἔπειθεν. ὁ μέγας δὲ δοῦξ, ἐπεὶ ταῦτα ἀγνοεῖν οὐκ ἦν, σπουδῇ πολλῇ ἐχώρει πρὸς Βυζάντιον, τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀμελήσας. ἐπεὶ δὲ ἦν ἐντός, οὐ πρὸς βασιλίδα ἤκεν, ὥσπερ εἶωθε, προσαγορεύσων, ἀλλ' ἐν Ὀδηγητρίας τῆς Θεομήτορος γενόμενος τῷ τεμένει καὶ προσκυνήσας, ἔπειτα εἰς τὸν ἐν⁵ Μαγγάνοις ἦκε πύργον, ὃν περιόντος μὲν Ἀνδρονίκου τοῦ C βασιλέως εἶχε, τοῦ Βυζαντίου περιβόλου ὄντα ἕνα, ἐν δὲ τοῖς τοῦ ἐμφυλίου πολέμου χρόνοις ἐπισκευάσας καὶ ὀχυρώτατον ἀπεργασάμενος, ὡς μάλιστα ἐνῆν, ὅπλα τε ἐνθήμενος καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτήδεια, ὥστε δυνήσεσθαι καὶ πρὸς πολιορκίαν καί¹⁰ ο τειχομαχίας ἀντιστήσασθαι, κατεῖχε φρουρῶν εἰσαγαγῶν. τότε δὲ εἰς ἐκεῖνον ἐλθὼν, διήγαγε τὴν νύκτα. εἰς τὴν ὕστεραν δὲ τοῦ πατριάρχου πρὸς αὐτὸν ἐλθόντος, πρῶτα μὲν ὠκί- διξε τὴν εὐκολίαν καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν μεταβολὴν. οἶσθαι γὰρ, ἔφρασκε, τὰς ἀμφοτέρων συντακείσας ψυχὰς ἐκατέρων ταῖς¹⁵ σώματα κινεῖν, καὶ ταῦτα καὶ ἴσα ἀμφοτέρους καὶ βουλευ- εσθαι καὶ αἰρεῖσθαι. νυνὶ δὲ τοῦναντίον ἅπαν πεφηνῆται. ἀκηκοέναι γὰρ πεπεῖσθαι καὶ αὐτὸν τοῖς περὶ τῆς πρὸς Κα- D τακουζηνὸν εἰρήνης διαλεγόμενοις, ἅπερ οὐκ ἐχρῆν ποιεῖν ἐ- δέναι γὰρ σαφέστατα αὐτὸν, ὡς, εἰ μὴ ἐκεῖνος τοῦ πρὸς²⁰ Κατακουζηνὸν πολέμου ἤρχετο πολλὰ πραγματευσάμενος καὶ πᾶσαν μηχανὴν κεινηκῶς, πάλας ἂν ἐπεκάθητο Παλα- μῦς τοῖς πατριαρχικοῖς θρόνοις, αὐτοῦ ἐκβεβλημένου. νυνὶ δὲ πρὸς τῷ τῆς ἐκκλησίας ἄρχειν, καὶ τῶν πολιτικῶν πρα-

6. Μαγκάνοις P.

magnus logotheta Gabalas impulit. At magnus dux, quoniam ista eum latere non poterant, posthabitis aliis omnibus, Byzantium festinavit. Ubi non prius more solito imperatricem salutatum accessit, sed in Hodegetriae Deiparae templo fuis precibus, in propugnaculum seu castellum in Manganis, (planities est extra Byzantium,) quod superstite etiam Andronico imperatore habebat, durante solum bello hoc instaurarat et magnis operibus communiverat, armisque et alia obsidioni sustinendae idonea cum praesidio ibi collocarat, in hoc, inquam, castellum concessit et illic noctem exegit. Postridie se visenti patriarchae levitatem et inconstantiam erga se vitio dat. Credidisse coalitas amborum animas utriusque corpus regere, eademque ambas et moliri et sequi: nunc contra prorsus evenisse. Sibi enim nuntiatum, ipsum quoque assensum iis, quae de pace cum Cantacuzeno suscipienda disputata fuerint. Id quod non debuerit, cum indubitato sciat, nisi ipse bellum adversus Cantacuzenum, multis idcirco negotiis implicitus et omnibus machinis tentatis, introduxisset, iam pridem, eo eiecto, Palatum in eius throno patriarchico collocandum fuisse. Nunc praeterquam quod

γμάτων οὐδὲν ἤττόν ἐστι κύριος, περίβλεπτος ἐν πάσι Ῥωμαί- A.C 1343
 οἰς γεγενημένος καὶ πατήρ καὶ κηδεμὼν βασιλέως προσαγο-
 ρευόμενος· ἃ ἐχρῆν σκοπεῖν, καὶ μὴ, προσδοκωμένης ἄλλων
 ἀφελείας, τὴν οἰκείαν προῖσθαι σωτηρίαν. πρὶν μὲν γὰρ
 5 τὸν πόλεμον κεινῆσθαι μέχρι καθαιρέσεως ἔστησεν ἂν τὴν
 ὄργην ὁ Κατακουζηνός· νυνὶ δὲ μετὰ τὸ τοσαῦτα ἐκείνον P. 596
 ἐφύβριστα καὶ δεινὰ ὑπομεμενηκέναι, ὧν, ἔφασκεν, οὐδὲν ἤ-
 τον αἴτιος ἦσθα καὶ αὐτός, μὴ φιλάνθρωπον τινα καὶ ἀνε-
 κτὴν οἴου τῶν τοσοῦτων κακῶν ἔσσεσθαι τὴν τιμωρίαν, ἀλλὰ
 10 θάνατόν τε ἐφύβριστον σαυτοῦ καὶ τοῦ γένους ἐξώλειαν παν-
 τός· οὕτω γὰρ ἀκηκόαμεν ἐκ πολλῶν τῶν ἐκεῖθεν ἀφιγμέ-
 νων, ὡς μεγάλην καθ' ἡμῶν τῶν πεπολεμηκότων, ἔχει τὴν ἀ-
 πέχθειαν. δι' ἃ αὐτός τε ἔγνωκα μέχρι παντός ἐκείνῳ πο-
 λεμῆν, καὶ σοὶ τὰ ἴσα συμβουλεύω, καὶ μὴ τὰ πόρρω καὶ
 15 μηδὲν ὀνήσοντα πολυπραγμονεῖν, ἀλλ' ἡμῶν αὐτῶν πρόνοιαν
 ποιῆσθαι, ὅπως σωθῆσόμεθα. τοῦτο δὲ κατ' οὐδένα τρόπον B
 ἕτερον περιέσται, ἢ αἰεὶ σπουδάζουσι τὸν πρὸς ἐκείνον εἶναι
 πόλεμον. τὴν γὰρ λεγομένην εἰρήνην μηδὲν ἕτερον οἶον εἶ-
 ναι, ἢ φανερὰν ἡμῶν τε αὐτῶν καὶ παιδῶν καὶ οἰκείων
 20 διαφθοράν." τοιαῦτα μὲν ἔλεγε πρὸς πατριάρχην, καὶ ἔπει-
 θεν, οὐδ' αὐτὸν πρὸς τὴν εἰρήνην πάνυ ὠρμημένον, ἀλλὰ
 λέγουσι τοῖς ἄλλοις ἀναγκαιῶς συνεπόμενον. ἔπειτα ἐχρῆτο
 καὶ πρὸς βασιλῖδα πρεσβευτῆν, ἐμήνυε τε βασιλίδι δι' αὐτοῦ,
 ὡς ἀπορολή, ὅτου ἕνεκα αὐτός μὲν ὑπὲρ αὐτῆς καὶ παιδῶν

ecclesiae praesideat, etiam rei publicae esse dominum, spectatum
 inter Romanos omnes, patremque ac tutorem imperatoris appella-
 tum, quae pendere, nec, dum aliorum quaeritur utilitas, salutem
 propriam in postremis numerare oportuerit. Nam ante bellum,
 inquit, usque ad exactionem tuam Cantacuzenus iram exten-
 disset. Iam, quia tam multa contumeliosa et gravia te quoque
 allaborante passus est, cave existimes, tantarum iniuriarum huma-
 nam aliquam ac tolerabilem, quin potius tuam ipsius ignominiosam
 necem et generis totius exilium poenam fore. Sic enim multi inde
 ad nos venientes narrant, eum in nos, a quibus est bello lacessi-
 tus, immani odio flagrare. Quamobrem mihi sententia est, illum
 oppugnare perpetuo, et te idem facere cupio moneoque, ne longe
 positus nihilque profuturis curiose te immisceas, sed quomodo
 nosmet ipsi servemur, provideas, quod quidem aliter non licebit,
 nisi bellum istuc continuum esse studuerimus. Nam pax ista quae
 dicitur, mihi crede, nihil est aliud, quam et nostra et filiorum
 propinquorumque nostrorum certissima perditio. Hoc sermone patri-
 archam, nec ipsum pacem valde suspirantem, sed aliorum placitis
 necessario suffragantem cepit. Deinde imperatricem quoque per
 legatum appellans, vehementer se mirari dixit, quid hoc esset

Δ. C. 1343 ἔλοιτο πάντα κίνδυνον καὶ πόνον, αὐτοῖς δὲ μὴ τὴν ἰσὴν ἔ-
 δοξῆσιν σπουδὴν ἐπιδείκνυσθαι περὶ ἑαυτῶν. αὐτὸς γὰρ εὐδύς
 μετὰ τὴν βασιλείᾳς τελευτὴν, ἰδὼν τὸν Καντακουζηνὸν ἄδικον
 C καὶ βίαια διανοούμενον καὶ οὐ μόνον βασιλείας, ἀλλὰ καὶ
 V. 478 ζωῆς αὐτῆς ἀποστερεῖν βουλόμενον αὐτὴν καὶ παῖδας, καὶ 5
 τοὶ πολλὰ πρότερον ὑπ' ἐκείνου εὐεργετηθεὶς καὶ δίκαιος ὢν
 ὑπὲρ ἐκείνου πάντα κίνδυνον αἰρεῖσθαι, ἀμειβόμενος τῆς εὐ-
 ποιίας, ὃ δὲ μᾶλλον εἴλετο ὑπὲρ αὐτῶν διακινδυνεύειν, ἢ
 τιμὰς τὰς πρώτας καρποῦσθαι παρ' αὐτῷ, τῶν ἀτόπων ἐρ-
 γῶν βδελυττόμενος τὴν κοινωνίαν· πόλεμόν τε ἤρατο πρὸς 10
 ἐκείνον φανερώς, τῶν ἄλλων πάντων ἀποκνούστων καὶ τὴν
 δύναμιν πεφροκότων, καὶ ἐς τοσαύτην συνήλασεν ἀπορίαν,
 D ὥστε πρότερόν τε Τριβαλῶν πρὸς ἐπικουρίαν δεηθῆναι, καὶ
 τὰ τελευτάα νῦν Περσῶν. αὐτὸς δὲ σπουδῆ πολλῇ καὶ ἐγ-
 χινοῖα εἰς τὸνναντίον αὐτῷ ἅπαντα περιτρέψαι, καὶ περὶ 15
 μίους αὐτῷ ἀντι συμμάχων πάντας ἀποδεῖξαι, καὶ νῦν εἰς
 τοσοῦτον ἀπορίας ἀγαγεῖν, ὥστε ἐπαγγεῖλαισθαι τὴν βασιλείαν
 ἀποθέμενον βίον ἰδιώτου ζῆν. ὅτε δὲ πολλὰ καμῶν καὶ
 ἀγωνισάμενος καὶ κινδύνους τοσοῦτους ὑπομείνας ἤγαγεν εἰς
 τέλος ἀγαθὸν τὴν ἐπιχείρησιν, τότε αὐτοὶ ὑπ' ἀβουλίας ἅπαν- 20
 τα ἀνέτρεψαν. πυθόμενον γὰρ αὐτὸν, ὡς βουλευσάιντο εἰ-
 ρήνην τίθεσθαι πρὸς ἐκείνον καὶ σπουδᾶς ἐπὶ τῷ βασιλεῖ
 εἶναι, πάντα καταλιπόντα ἐνθάδε ἤκειν, καὶ οἴκοι γενόμενον
 τὸ μέλλον ἀποσκοπεῖν. δεδιέναι γὰρ πρὸς αὐτὴν ἔλθεῖν, μη,

13. εἰς pro πρὸς M.

quod, cum ipse pro illa et liberis eius nullum periculum molestiam-
 que detrectasset, non ipsis visum sit, pro se et patriarcha tutandis
 vicissim eniti. Se quippe statim, ut observarit, Cantacuzenum im-
 peratore mortuo iniqua et violenta coquere consilia, velleque ipsam
 cum filiis non imperio tantum deiicere, sed vita quoque exuere,
 tametsi multis antea beneficiis ab eo affectum atque ad gratiam
 quovis discrimine eius causa subeundo referendam obligatum, ma-
 luisse pro ipsis periculose facere, quam primos apud illum honores
 adipisci, execratum scilicet improborum communionem factorum,
 aliisque omnibus metu ac horrore eius potentiae deterritis, palam
 ei bellum iudixisse eoque angustiarum compulsisse, ut prius Tri-
 ballorum, nunc tandem Persarum auxilia implorarit. Se autem di-
 ligentia et sollertia sua factum infectum illi et pro sociis hostes
 reddidisse, iamque ad eas difficultates hominem adegisse, ut impe-
 rio se abiturum privatamque vitam victurum promiserit. Quando
 autem ipse post tot labores tantasque contentiones et tanta discrimi-
 mina conatus suos bono sine concluderet, tum ipsos iucogitantia sua
 omnia evertisse. Nam ubi cognorit illos de pace et foedere cum
 eo incundo deliberare, ut imperator sit nihilominus, abiectis

α αὐτοῦ ἀπόντος λόγοις ἐψηφίσαντα, ἔργοις παρόντος τέλει- A.C. 1343
 σθῆ, καὶ ἀπόλῃται αὐτὸς τὴν ἐναντίαν γνώμην ἔχων. εἰ μὲν P. 597
 οὐ, ἔφασκε, τῶν τοιούτων ὡς ἀλυσιτελεστάτων ἀπόσχησθε
 καὶ αὐτοὶ, καὶ τὸν πόλεμον, ὥσπερ ἔξαρχῆς, ἐλοσθε πρὸς
 5 Καντακουζηνὸν (τοῦτο γὰρ ἡμῖν λυσιτελέστατόν ἐστι,) καὶ αὐ-
 τὸν ἔτοιμον εἶναι, πίστει παρ' αὐτῆς δεξάμενον, ὡς οὐδὲν
 αὐτῷ ἀπαντήσει δυσχερὲς, πράττειν μετὰ τῶν ἄλλων ὅσα
 ἂν οἴωνται συμφέρειν. εἰ δ' ἄρα ἄλλως ἔγνωκεν αὐτῇ καὶ
 τὴν εἰρήνην αἰροῖτο μᾶλλον, ἢ πολλῶν ἡμῖν ἔσται καὶ μα-
 10 γάλων αἰτία συμφορῶν, σκεψάμενον καὶ αὐτὸν πράττειν
 ὅ,τι ἂν δοκῇ λυσιτελεῖν. πάντως δὲ δύνασθαι καὶ αὐτὸν B
 μᾶλλον τῶν ἄλλων εὖ διαθέσθαι τὰ καθ' ἑαυτόν. τοιαῦτα
 μὲν καὶ πρὸς βασιλίδα διὰ τοῦ πατριάρχου ἐπρεσβεύετο.
 παραγενομένου δὲ καὶ Γαβαλά τοῦ μεγάλου λογοθέτου πρὸς
 15 αὐτὸν, τὰ μέγιστα ἔφασκεν ἐξηπατηῆσθαι περὶ αὐτοῦ, νομίζων
 πολὺ τοὺς ἄλλους παρελεύσιν συνέσει τε καὶ τῇ περὶ τὸ
 πράγμασι μεγάλοις χρῆσθαι ἐμπειρίᾳ. τὸ γὰρ αὐτὸν ὑπὸ
 Καντακουζηνῷ τοσαῦτα ἐνεργετηθέντα, ἔπειτα τὸν καθ' ἐκεί-
 20 οῦ πόλεμον συσκευασάμενον καὶ τὴν ἐπιβουλήν, καὶ πολλῶν
 αὐτῷ καὶ μεγάλων αἰτιώτατον συμφορῶν καὶ ὕβρεων γεγε-
 νημένον, ἔπειτα νῦν οἴεσθαι, εἰ γένοιτο εἰρήνη πρὸς αὐτόν,
 ἡμέρου πειράσσεσθαι καὶ προσηγοῦς, ἀλλὰ μὴ αὐτὸν καὶ γέ- C
 νος καινῷ τινι τρόπῳ καὶ ἀξίως τῆς πρὸς ἐκεῖνον ὕβρεως
 διαφθερεῖν, οὐ σωφρονοῦντος ἂν τις τιδείη, οὐδὲ ὀρθῶς τὰ

omnibus huc advolasse et domi iam futuras miserias secum com-
 mentari. Timuisse autem ad eam accedere, ne, quae absente se
 verbis decreverint, praesente re compleant, et quia dissentiant, ideo
 pereat. Quare si isthaec, ut plurimum detrimentosa, omiserint, bel-
 lumque ut a principio contra Cantacuzenum persequi voluerint (hoc
 enim utilissimum fore,) et se paratum esse, fide ab illa data, nihil
 adversi passurum, cum aliis moliri quaecumque conducere iudica-
 rint. Si aliter animata sit, pacemque multarum ipsis et insignium
 calamitatum futuram seminarium bello praetulerit, re discussa, se
 quoque utilitatibus suis minime defuturum: omnino enim se quo-
 que, et facilius, quam alios, posse rebus suis bene consulere. Haec
 ille per patriarcham ad imperatricem. Postea cum et magnus logo-
 theta Gabalas eum viseret, mirifice in eo se deceptum dixit, arbi-
 tratus intelligendi acumine rerumque magnarum usu ipsum alios
 antecellere. Nam quod nunc opinetur, cum Cantacuzeno tantis
 meritis obstrictus, bellum eidem et insidias molitus sit eique plu-
 rima et gravissima, si quisquam alius, incommoda creaverit, nunc
 facta pace mansuetum atque clementem experturum, et non potius
 seque suamque familiam inaudito quodam modo et ut factis illi
 contumeliis dignum est, periturum, parum sapere, neque bene ra-

- A.C. 1343 πράγματα λογιζομένου. πολὺ γὰρ μᾶλλον αὐτοῖς τὸν πόλεμον λυσιτελεῖν, ἢ τὴν εἰρήνην. πολέμοισι μὲν γὰρ ἐξέσται διασωῆσθαι μέχρι παντός καὶ ἄρχειν τῶν πραγμάτων. ὡς δ' ἐλάσσω γίνονται τῶν ὄντων, οὐ χρὴ διὰ τοῦτο τὴν οἰκίαν αὐτοὺς καταπροῖεσθαι σωτηρίαν. βέλτιον γὰρ ὀλίγων ἄρχειν, ἢ ἐκείνων ἀξαναομένων ὑπ' ἄλλοις εἶναι, αὐτοὺς δὲ ἀποδηῆσαι ἀκλεῶς. εἰρήνην δὲ πρὸς ἐκεῖνον ποιουμένους, οὐκ ἔσθ' ὅτι τῶν κινδύνων ἐξαιρήσεται. συνεβούλευστέ τε αὐτῷ προσθέμενον ἀδίδι τὸν πόλεμον ἀνακινεῖν καὶ τοὺς ὄρκους ἐνανθεῖν τοὺς πρὸς ἀλλήλους, λαμβάνειν τε τὴν αὐτοῦ θυγατέρα πρὸς γάμον καὶ κοινῇ τὸν πόλεμον ἀναδέχεσθαι καὶ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἰθύνειν. ἐπὶ τούτοις ἔπειθε, καὶ ἐψηφίσαντο κοινῇ τὸν πόλεμον, ὄμνυόν τε τοὺς ὄρκους, ὥστε Γαβαλᾶν μὲν πρὸς τὸν πόλεμον τῷ μεγάλῳ συναίρεσθαι δοικῆ, καὶ μηδέποτε περὶ εἰρήνης μῆτ' αὐτὸν βουλευέσθαι, 15
- V. 479 μὴδ' ἑτέρῳ λέγοντι πεισθήσεσθαι. ἐκεῖνον δὲ αὐτῷ ἐκδοῦναι τὴν θυγατέρα, καὶ κατὰ μηδεμίαν πρόφασιν τὸν γάμον κωλυθῆναι, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς ἱερᾶς νόσου τὰ μέλη διαλωθῆθαι, καὶ ἐπιληψία ἢ μελαγχολία ἢ ὁποιαδήποτε νόσος ἐπιγένηται αὐτῷ, μηδὲν εἶναι τῶν τοιούτων κώλυμα τῷ γάμῳ. 20
- P. 598 οἱ. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ κατὰ Γαβαλᾶν διώκει ἢ μάλιστα ἐβούλετο, συστήσας τῷ πατριάρχῃ, ἔπεμπε πρὸς βασιλίδι. οἱ δὲ ἐλθόντες πρῶτα μὲν ἀπήγγελλον τοὺς ἐκεῖνου λόγους
- B βασιλίδι, ἔπειτα συνεβούλενον, ὡς δικαία εἴη ἡ ἀξίωσις καὶ

tiocinari: longe enim amplius bellum ipsis quam pacem, commo-
 daturum. Nam si bellum gerant, salvos semper et imperatures
 fore. Quodsi ob id imperii imminutionem patientur, non ideo
 salutem negligendam, quandoquidem satius sit imperare paucis,
 quam eo amplificato subesse aliis et ingloria morte defungi. Et
 enim si pacem cum illo paciscantur, non esse quod illos a periculo
 tutos praestet et incolumes. Hortabatur itaque Gabalam, se denno
 secum coniungeret, bellum resuscitaret et mutuum sacramentum re-
 novaret; filiam eius uxorem duceret; pariter ad bellum incumbere
 et Romanum imperium administrarent. His verbis illum irretivit
 et concorditer bellum decreverunt. Iurabant autem, Gabalas qui-
 dem, ad bellum magno duci opem laturum et de pace nec se aliquo
 modo cogitaturum, nec aliis de ea disserentibus assensurum; Apo-
 cauchus vero, filiam ei uxorem daturum, nulloque praetextu nuptias
 impeditum iri, quamvis sacer morbus membra depasceret aut
 epilepsia aut insania aut quaecumque demum invaletudinis genus
 se invaderet.

73. Ut cum Gabala quoque res ei ad voluntatem successit,
 eum patriarchae commendat amboque ad imperatricem mittit. Qui
 primum verba Apocauchi referunt, mox rem iustam ab eodem peti

ὁ πόλεμος μᾶλλον αἰρετέος. Καντακουζηνῷ δὲ οὐδένα ἔ- A.C. 1343
 τερον δυνήσεσθαι ἀντιστήσεσθαι, ἢ τὸν μέγαν δοῦκα, ὡς ἐκ
 τῶν πραγμάτων γέγονε καταφανές. ὄθεν δίκαιον ἐκείνον εὐ-
 νοοῦντα ἑαυτῇ καὶ συναιρόμενον ἔχειν πρὸς τὸν πόλεμον.
 5 τοῦτο δ' οὐκ ἂν γένοιτο ἑτέρως, εἰ μὴ ὁ πόλεμος αὐτῆς ἐπι-
 ψηφισαίη. ἀσυμβάτως γὰρ ἐκείνον πρὸς Καντακουζηνὸν
 ἔχειν διαβεβαιουῦσθαι. εἰ μὲν οὖν πείθοιτο καὶ αὐτῇ, εὖ ἂν
 ἔχοι· εἰ δὲ μὴ, σκεπτόεν μὴ ἀθρόον ἔνδον Βυζαντίου ὁ
 Καντακουζηνὸς ἀναφανῆ ὑπὸ τοῦ μεγάλου δουκὸς προσκεκλη-
 10 μένος. τοῦτο γὰρ ἂν εἴη μόνον ἀντίρροπον τῶν πρὸς ἐκείνον
 ὕβρεων καὶ τῶν ἄλλων κακῶν, ὧν κατὰ τὸν τοῦ πολέμου C
 χρόνον πρὸς ἐκείνον ἐνεδείξατο. ἡ βασιλις δὲ καὶ πρότερον
 μὲν ἐκ πολλῶν τῶν ἀνδρῶν στοχαζομένη τὴν κακοβουλίαν
 καὶ τὴν μεγάλου δουκὸς κακοτεχνίαν καὶ τὸ περὶ μηδενὸς
 15 ἐκείνω μέλειν, ἢ ὕπως αὐτὸς ἄρχῃ τῶν πραγμάτων, τότε δὲ
 καὶ μάλιστα τὴν ἀτοπίαν ἐκ τῶν λόγων συνιδούσα, μὴ ἔχου-
 σα δὲ ὁποιοσιν ἑτέροις χρῆσαιτο, (οἱ γὰρ ἄλλοι τῶν εὐγενῶν
 καὶ κατ' αἷμα προσηκόντων βασιλεῖ δεσμοτηρίοις πάντες ἢ
 20 οὐκ ἐνόησαν, εἰ ἀπολυθεῖεν τῶν δεσμῶν,) συντίθητο καὶ αὐτῆς D
 καὶ ἄκουσα πρὸς τὸν πόλεμον. μάλιστα δὲ ἀκούσασα Καν-
 τακουζηνὸν ἠναγκάσθαι παρὰ μεγάλου δουκὸς ἀποθέσθαι τὴν
 βασιλείαν καὶ ἰδιώτου σχῆμα ἀναλαβεῖν, ἡρέμα ἐθέλετο καὶ

1. γὰρ pro δὲ M. 9. τοῦ add. M.

et bellum 'paci anteponendum docent. Cantacuzeno etenim extra
 magnum ducem, quod experientia constiterit, neminem posse resi-
 stere. Proinde aequum videri, ut illum sibi amicum et belli adiu-
 torem habeat. At istuc aliter non futurum, quam si arma de inte-
 gro decernantur. Confirmasse enim illum, sibi cum Cantacuzeno
 pacem nunquam intercessuram. Quapropter si ipsa etiam obsequa-
 tur, bene habiturum. Sin autem, videndum, ne Cantacuzenus cum
 totis copiis suis intra Byzantium accersita magni ducis appareat.
 Hac enim via tantummodo contumelias et incommoda, quibus eum
 per belli tempus vexaverit, pensaturum. Ceterum imperatrix, quae
 iam ante multis iudiciis hominum perversitatem et malas
 artes magni ducis coniectasset, nihilque aliud illum curare, quam
 ut solus in re publica dominaretur, ex his autem verbis eius inso-
 lentiam clarissime perspiceret, cum non haberet, quibuscum sensa
 sua communicaret, (alii enim nobiles et consanguinei Cantacuzeni
 imperatoris carceribus omnes aut domibus suis inclusi tenebantur,
 quos e vinculis emissos benevolos sibi fore non confidebat,) rursus
 bello, quamvis invita, subscripsit. Potissimum autem, quod Can-
 tacuzenum a magno duce imperio se abdicare et privati habitum
 resumere coactum audierat, sehsim annuebat et in fraudem maximo

- A. C. 1343 πρὸς τὸ ἑξαπαταῖσθαι μάλιστα ἐνήγετο. ἐπισηφίζεται δὴ καὶ αὐθις ὁ πρὸς βασιλέα πόλεμος καὶ ὁ μέγας δούξ ἤπτετο κάλιν τῶν πραγμάτων, οὐ μὴν, ὥσπερ πρότερον, μοναρχικῶς, ἀλλὰ μετριωτέρον πως. ἐδεδίει γὰρ ἤδη τοῖς συνάρχουσι προσκρούειν, ὁρῶν αὐτοῖς τὰ πράγματα ὑπενδιδόντα καὶ Καντακουζηνὸν ἀξιοκόμενον τὸν βασιλέα, μὴ τραχύτερον χροῦμενος τῇ ἀρχῇ ἐπαχθῆς εἶη, καὶ βουλευθεῖεν ὑπὸ βασιλέως μᾶλλον ἀρχεσθαι, ἢ αὐτοῦ. ἐκεῖνος δὲ ἐπαὶ ἐώρα οὐκ ὀλίγον
- P. 599 τῆς πρὶν ἀφηρημένος ἐξουσίας καὶ περὶ τῶν μελλόντων δεδιώς, μὴ παντάπασι καταγρωσθεῖς ἀπόληται, ἢ εἰρήνης πρὸς 10 βασιλέα γενομένης, ἢ ἐτέρων ἀντ' αὐτοῦ ἀρχόντων, ἐσκέπαστο βασιλίδα καὶ πατριάρχην πείθειν καὶ τοὺς ἄλλους πρεσβείας
- V. 480 ποιεῖσθαι πρὸς βασιλέα περὶ τοῦ ἀποθέσθαι τὴν βασιλείαν, ὥσπερ δῆθεν πρὸς αὐτὸν ὑπέσχετο, ὡς ἐν τῷ μεταξὺ τῆς πρεσβείας χρόνῳ, ὥσπερ τινὸς ἐκχειρίας οὐσης, τισὶ τῶν 15 ὑπὲρ βασιλέως δεδεμένων περὶ συμβάσεων διαλεχθῆ, ὡς ἦν Βμὲν μετὰ τὴν πρεσβείαν πάλιν αὐτῷ τὰ πράγματα ἐγχειροσθῆ καὶ ὁ πρὸς βασιλέα πόλεμος, (ἦδει γὰρ οὐδὲν ἄγχις εἰπὼν), μηδὲν κινοίη τῶν δεδογμένων, ἀλλ' ἔχοιτο τοῦ πολέμου, ὥσπερ ἐξαρχῆς. ἦν δὲ προπηλακίζεται καὶ ἀφαιρῆται τῆς ἀρχῆν, τὰ βασιλέως πράττει. τοιαύτη μὲν δὴ γνώμη ἐββαίου τὰ εἰρημένα, καὶ ἐπειθε βασιλίδα καὶ τοὺς ἄλλους πρεσβείαν ποιεῖσθαι πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ ἤρουντο πρεσβεις ἐκ βασιλίδος μὲν καὶ τῆς συγκλήτων Γεώργιός τε ὁ Πεπαγωμένος καὶ ὁ Συναδηγός, ὃς καὶ πρότερον πρὸς Διδυ-

illiciebatur. Ergo rursus bellum sumitur, et magnus dux iterum gubernacula capessit: non tamen monarchae instar, ut antea, sed aliquanto moderatius. Timebat enim iam collegas offendere, videas illis paulatim res submitti et Cantacuzenum crescere, ne, si asperius imperaret, in odium caderet, et illi imperatori, quam sibi, subesse praeoptarent. Porro cum de pristina auctoritate non parum se amisisse cerneret, et se in posterum aut pace conciliata, aut aliis suo loco imperantibus damnatum, funditus peritulum formidaret, imperatrici, patriarchae et aliis persuadere constituit, uti legationem ad imperatorem super imperio deponendo (quod videlicet ipsi promississet) mitterent: quo interea temporis, tamquam in induciis, cum quibusdam pro imperatore vinculis ageret de conditionibus, ut, si post legationem rursus summa rerum ei et una bellum committeretur, (norat enim nihil se sanum dixisse,) nihil moveretur eorum, quae constituta essent, sed bello, ut ab initio, daret operam: sua autem ludibrium fieret et administratione imperii spoliaretur, imperatori studeret. Tali consilio dicta confirmabat et imperatricem ac proceres ad legationem inflectebat. Delecti legati ab eisdem Ge-

μότειχον εἰς βασιλέα ἦκε παρὰ τοῦ μεγάλου δουκὸς πεμφθεῖς, A.C. 1343
 παρὰ δὲ τῆς ἐκκλησίας καὶ πατριάρχου ὁ τῆς Φιλίππου μη-
 τροπολίτης καὶ ὁ σακελλίου Καβάσιλας. ἔγραφόν τε καὶ τὰ
 πρὸςβενόμενα ἐν γράμμασιν ἰδίᾳ μὲν οἱ συνάρχοντες μετὰ C
 5 τοῦ μεγάλου δουκὸς, ἰδίᾳ δὲ ὁ πατριάρχης, καὶ ὑπεσημή-
 νατο οἰκείαις ὑπογραφαῖς τὰ γράμματα, ἵν' ᾗ πιστά. ἦσαν
 δὲ τὰ μὲν τῶν ἀρχόντων οὕτως ἔχοντα· ὡς, „ἐπεὶ καλῶς ποιῶν
 αὐτὸς, ὡς ἀδυνάτοις ἐπιχειροῦντος καὶ ἀθεμίτοις κατέγνωσ
 σεαυτοῦ καὶ τῆς γεγενημένης διὰ σὲ φθορᾶς ἐν τοῖς Ῥωμαί-
 10 οῖς ἐνοσῶν τὸ μέγεθος, ἤτησας τὴν βασιλείαν ἀποθέσθαι
 καὶ εἰς ἰδιώτου σχῆμα μεταβάλλειν, ὥσπερ ἡμῖν ἐγνώρισθ
 σαφῶς ὁ περιπόδητος καὶ γνησιώτατος τῷ κρατίστῳ καὶ ἀ-
 γίῳ βασιλεῖ ἡμῶν ὁ μέγας δούξ, δίκαιά τε ὁμοῦ καὶ συμφέ-
 ροντα καὶ σαυτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις βεβουλεῦσθαι κρίναντες, D
 15 ἐπὴνέσαμεν τε τῆς εὐβουλίας καὶ τὴν πρὸςβειῖαν πεποιήμεθα
 ταύτην, ἵν' ὄπερ ἤτησας αὐτὸς, τὸ πέρας λάβῃ. ἵνα δὲ μη-
 δεμίαν ἔχῃς ὑποψίαν, ὡς τι μετὰ τὴν ἰδιωτείαν ἀπαντήσῃ
 δυσχερὲς ἢ δυνάμενον λυπεῖν, τὰ γράμματα ταῦτα ἀπεστάλ-
 20 σφαλείας ἐνεκα καὶ τοῦ θαρρῆεῖν αὐτοῖς, ὡς ἀκίνητα μενεῖ.”
 ἔπειτα καὶ συντάξεις ἐκ τῶν δημοσίων ἔγραφον, οἷς χρῆσε-
 ται αὐτὸς καὶ παῖδες καὶ οἰκεῖοι. τοιαῦτα μὲν τὰ τῶν ἀρ-
 χόντων περιεῖχε γράμματα. τοῦ πατριάρχου δὲ ἦσαν οὕτως.

6. Ἰδιαις M. mg.

orgius Pepagomenus et Synadenus, qui antea item Didymotichum
 a magno duce ad Cantacuzenum missus fuerat: ab ecclesia autem
 et patriarcha metropolitanus Philippopolis et sacellii curator Ca-
 basilas, scripseruntque separatim quae vellent collegae et magnus
 dux, separatim patriarcha, et ad eas epistolas in extremo fidei causa
 sua nomina subscripserunt. Archontum quidem concepta erat in
 haec verba: Posteaquam temet ipsum damnavisti, et recte quidem,
 quod ita impossibilia et nefanda aggressus sis, pestisque tua opera
 Romanis comparatae magnitudinem reputans, petisti imperium de-
 ponere et privati habitum resumere, ut nobis magnus dux optimo
 et sacratissimo imperatori nostro carissimus et fidelissimus indicavit,
 rem iustam et cum tibi ipsi, tum aliis fructuosam te propositam
 habere existimantes, de tam bono consilio te commendavimus et
 hanc legationem misimus, ut quod ipse petivisti, id fiat. Ne autem
 post privati conditionem repetitam molestum aut triste aliquid tibi
 eventurum suspicere, hasce litteras mittimus; quibus, quo rata es-
 sent et tu securum te fore confidere posses, nomina nostra sub-
 scripsimus. Deinde et pensiones notarunt, quas ipse cum filiis et
 propinquis de publicis vectigalibus caperet. Atque ista archontum
 litteris continebantur. Patriarchae epistola hoc exemplo conscripta

- A.C. 1343 „εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ μὴ θέλων τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὅς-
 τε ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν. ὅτι μὲν γὰρ κακῶς σεαυτῷ ὁμοίως
 καὶ τοῖς ἄλλοις ἐβουλεύσω τὸν ἐμφύλιον πόλεμον κεκινήκως, ἀ-
 P. 600 θετήσας μὲν ὄρκους τοὺς πρὸς βασιλέα καὶ τὴν φιλίαν ἐκείνην
 τὴν θουμαστήν, ὑφ' ἧς παρ' ὄλον τὸν ἐκείνου βίον πολλῶν ἀπέ-5
 λαυσας καὶ μεγάλων ἀγαθῶν, καὶ τοῖς παισὶν ἐπιβουλεύσας πε-
 ρὶ τῆς ἀρχῆς, τοῖς Ῥωμαίοις δὲ πολλῶν καὶ μεγάλων αἰτίος κα-
 τέστης συμφορῶν, ὧν διὰ μέγεθος οὐδ' οἱ ἐν ἐσχατιαῖς οἰκούν-
 τες γῆς ἀνήκοοί εἰσιν, οὐδ' αὐτὸς ἀγνοεῖς. ἐπειδὴ δὲ τῶν τετολ-
 μημένων εἰς συναίσθησιν ἐλθῶν καὶ τῶν ἀτόπων ἐπιχειρήσεων,¹⁰
 σεαυτοῦ κατεγνωκῶς μετεμελήθης καὶ ὑποστρέφεις καλῶς, ὅθεν
 B ἔξῃλθες κακῶς, τὴν βασιλείαν αἰτῶν ἀποσκευάσασθαι καὶ εἰς ἰδι-
 ώτου σχῆμα μεταβαλεῖν, ὥσπερ ἀκριβῶς ἐξεγένετο μαθεῖν παρὰ
 τοῦ περιποδήτου καὶ γνησιωτάτου τῷ κρατίστῳ καὶ ἀγίῳ μου ἀ-
 τοκράτορι τοῦ μεγάλου δουκός, αὐτὸς τε ἡδονῆς ἐπλήσθη,¹⁵
 ὄσης ἐπὶ τοῖς τοιούτοις εἰκός, καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία τῆς
 ἀγκάλας αὐτῆς διανοίξασα, δέχεταιί σε μετὰ πάσης πνευμα-
 τικῆς ἀγάπης καὶ ἡδονῆς, καὶ ὅσον οὐπω ἤξειν καὶ σὲ προσ-
 δοκῶμεν εἰς ἡμᾶς, ἔν' ὁμοῦ τε ἡ τοῦ ἐπιτιμίου λύσις γένηται,
 ᾧ καθυπεβλήθης, καὶ ἀλλήλοις συνησθῶμεν κατὰ τὸ ἀρχαῖον
 V. 48i ἔθος ὁμιλήσαντες.” τοιαῦτα μὲν ἔγραφε καὶ ὁ πατριάρχης.
 οἱ πρέσβεις δὲ ἐπεὶ Παμφίλου ἄχρι ἤλθον, πέμπαντες ἐδή-
 λουν βασιλεῖ, ὡς ἤκοιεν μὲν ἐπὶ πρεσβεΐᾳ, προσταχθεῖεν δὲ
 C παρὰ τῶν πεπομφότων, μὴ βασιλέα προσαγορεύειν ἐν ταῖς

1. τὸν om. P. 22. Παμφύλου P

erat: Benedictus Deus, qui non vult mortem peccatoris, sed ut magis convertatur et vivat. Quam male de te alii que merueris bello in hac una eademque gente excitato, violando inramentum imperatori mortuo datum, et amicitia illa prorsus singulari, (unde, quoad ille vixit, multis magnisque bonis auctus es,) ac filiis eius per insidias imperium conando eripere: quainque Romanos multis et diris calamitatibus involveris, quarum gravitatem etiam ultimi terrarum fines audiverunt, non te fugit. At ubi facinorum tuorum conscientia perstrictus, damnatisque ausibus a ratione alienis, ad poenitentiam te dedisti, et unde male exivisti, eodem bene revertere, imperio te abdicare cupiens ac de cetero vitam privatam exigere, quemadmodum perspicue cognovi a magno duce, qui optimo et sacratissimo imperatori nostro amabilissimus ac fidelissimus est, et ipse expletus sum tanto gaudio, quanto me in negotio huiusmodi expleri decuit, et Dei ecclesia obviis ulnis cum omni caritate et iucunditate spirituali te complectitur; tuumque adventum ad nos in dies expectamus, quo et inflicta poena leveris, et vicissitudine sermonum pro veteri consuetudine nos oblectemus. Haec patriarcha. Legati Pamphilo imperatorem Cantacuzenum super adventu

διαλέξεσιν αὐτῶν. εἰ μὲν οὖν τὸ τοιοῦτον ἀνεκτὸν αὐτῷ, δὴ- A.C. 1343
 λον ποιεῖν, ἐν' ἐλθόντες ἀπαγγέλλωσι τὰ τῆς πρεσβείας. εἰ
 δὲ μέλλοι διὰ τὴν ὑπεροψίαν ἀπελαύνειν πρὸς ὄργην, μηδὲ
 τὴν ἀρχὴν ἀφικνεῖσθαι πρὸς αὐτὸν, ἀλλ' ἀναστρέφειν ἐκ Παμ-
 5 φίλου. ὁ βασιλεὺς δὲ ποιούμενος περὶ πλείστου τὸ ἐκ Βυ-
 ζαντίου τισὶν ἀξιολόγοις συντυχεῖν καὶ διαλεχθῆναι περὶ
 τῶν κατ' αὐτὸν ἀπάντων, ὅτι τε ὑπὸ συκοφαντῶν διαβλη-
 10 θεῖη καὶ οὐδεμίαν πρόφασιν αὐτὸς παράσχοι τῷ πολέμῳ,
 ἀλλ' ἐκ πρώτης ἡμέρας ἄχρι νῦν ἀναγκαιῶς ὑπὲρ σωτηρίας
 15 αὐτοῦ τε ἀμύνεται καὶ τῶν συνόντων, ἅμα δὲ καὶ ἐλπίσας D
 εἰρήνης ἔνεκα ἤκειν, ἐκέλευεν ἀφικέσθαι πρὸς αὐτὸν, ὡς οὐ-
 δένα λόγον τῆς προσηγορίας ποιησόμενος. τοῦ γὰρ κοινῇ λυ-
 σιτελοῦντος ἔνεκα οὐ τοιαῦτα μόνον ἔτοιμος εἶναι ὑπομένειν,
 ἀλλὰ καὶ λοιδορίας καὶ εἴτι χαλεπώτερον ἕτερον δοκεῖ. εἰ
 20 μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν τοιούτων ὄφελός τι γένοιτο Ῥωμαίοις, καὶ
 πολλὴν αὐτοῖς εἰδήσειν χάριν ὑπὲρ τούτων. εἰ δ' ἄρα καὶ
 τὰ δευτέρα νικῆη καὶ ἀσύμβατοι ἀναχωρῶσιν, οὐδ' οὕτως
 αὐτῷ τινα ἀδοξίαν ἀπὸ τῆς προσηγορίας ἀπολείψειν. ἤκον
 μὲν οὖν οἱ πρέσβεις ἐπὶ τούτοις καὶ ἀπήγγελλον τὰ κατὰ τὴν
 25 πρεσβείαν· ἅμα δὲ καὶ τὰ γράμματα παρεῖχον, παρετήρουν
 τε τὸ μὴ βασιλέα ἐν ταῖς διαλέξεσι προσαγορεύειν.

ὁδ'. Βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ τῶν τε λόγων ἤκουε καὶ τὰ γράμ- P. 601
 30 ματα ἀνέγνω, πρὸς τοὺς ἐγγεγραμμένους λήρους διαχυθεὶς, B

1. κατὰ pro καὶ τὰ M. mg.

suo certiozem faciunt, adduntque, sibi mandatum, ne ipsum in congressu imperatorem appellent. Hoc si pati queat, faciat ut sciant, quo illum adeuntes munere suo perfungantur. Sin eos superbe et iracunde repulsurus sit, nequiquam accessuros et Pamphilo domum reversuros. Imperator etiam atque etiam desiderans cum viris honoratis e Byzantio de rebus suis omnibus colloqui et eos docere, se a criminatōibus traduci, nec ullam bello ansam dedisse, sed a primo die usque nunc pro sua suorumque salute propugnationem suscipere necesse habuisse; ac simul sperans, eos pacificationis ergo venire, neglecto imperatoris nomine adeundi sui copiam facit. Nam si id e re publica futurum sit, non talia duntaxat, sed et convicia, et si quid odiosius conviciis, aequo animo ab ipsis perpessurum. Immo si id Romanis commodet, etiam gratias non vulgares acturum. Sin deteriora vincant et infecta pace discedant, nec sic aliquod sibi dedecus ex simplicitate appellationis relicturos. Hac conditione legati veniunt, legationem exponunt, litteras reddunt caventque, ne imperatorem vocent.

74. Auditis legatorum verbis perlectisque litteris, ad nugas illic positas in risum solutus imperator, tum quidem eos ad corpus cibo ac somno in diversorio reficiendum dimittit. Die altero con-

A.C. 1343 νῦν μὲν ἀπέλυε τοὺς πρέσβεις ἀναπαύλης τινὸς τυχεῖν ἐφ' ἧς ἐξενίζοντο οἰκίας. εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ἐκκλησίαν ἐκ τῶν παρόντων ποιησάμενος, μετεκαλεῖτο καὶ τοὺς πρέσβεις, καὶ πρὶν ἀπολογίαν τινὰ περὶ ὧν ἐπρέσβευον ποιήσασθαι, τὰ κατ' αὐτὸν εἰς μέσον προὔτιθει ἐρευνᾶν. καὶ πάντα ἐξητά-5 ζετο μετὰ τὴν βασιλέως τελευτήν, ἐφ' οἷς ἀπεδείκνυεν αὐτὸν ἐπὶ τῶν πρέσβεων ὀρθῶς καὶ δικαίως καὶ τοῖς τε βασιλέως παισὶ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι Ῥωμαίοις μάλιστα λυσιτελῶς V.482 πεπολιτευμένον. ἐκέλευε τε καὶ τοὺς πρέσβεις ἀδεῶς λέγειν, εἴ τι ἔχουεν κατηγορεῖν, ὡς λόγον ὑπὲρ πάντων ποιησόμενος.10 καὶ ἐπ' ἐνόμοις ἀντιλεγόντων καὶ ἐγκαλούντων, ἃ ἐνόμιζον ἀδικεῖν, ὑπὲρ πάντων ἐποιεῖτο λόγον. τοῦτο μὲν οὖν εἰς ἕκτην ἐφεξῆς ἡμέραν ἐτελεῖτο, καὶ διὰ πολλῶν τῶν ἀποδείξεων τὰ ἔσχατα ἠδικημένος ἀπεδείκνυτο ὁ βασιλεὺς, δοῦξ δὲ ὁ μέγας καὶ οἱ ἄλλοι οἱ τὸν πόλεμον κεκνηχότες οὐ συκοφάν-15 ται μόνον καὶ ἀγνώμονες δεινῶς περὶ αὐτὸν καὶ μοχθηρίας δὴ ὑπερβολὴν ἔλλελοιπότες οὐδεμίαν, ἀλλὰ καὶ τῶν φόνων καὶ τῶν ἀνδραποδισμῶν καὶ τῶν μεγάλων συμφορῶν, αἱ Ῥωμαίους κατέσχον ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ πολέμου, μάλιστα αἰτιώ- ται τοι γεγενημένοι. μετὰ δὲ τὴν ἕκτην πρὸς τὴν ἀπολογίαν κα-20 θίστατο τὴν περὶ τῆς πρεσβείας, καὶ εἶπε τοιαύδε. „οὐδὲν οὐ- τω καὶ πόλιν δημοκρατουμένην καὶ βασιλείαν μάλιστ' ἂν ἠξ- διώως καταλύειν δύναίτο, ὡς ἀνδρῶν ἀπουσία συνετῶν καὶ τὰ δέοντα βουλευομένων. εἰ μὲν γὰρ τοιούτων ἢ πολιτῶν ἢ πό-

cilio e praesentibus suis coacto, legatos etiam advocat, ac priusquam eis respondet, causam suam ad quaestionem de ea exercendam in medium proponit. Inquiritur in acta eius omnia post Andronici imperatoris obitum et legatis ostenditur, probe, iuste et cum summa tum filiorum imperatoris, tum Romanorum omnium utilitate rei publicae praefuisse. Iubet item eos intrepide proferte, si quid haberent, reprehendere, ut rationem omnium redditurus. Illis quaedam horum ut iniusta accusantibus, ad singula respondet. In ista actione sex deinceps dies contriti sunt, pluribusque argumentis et probationibus demonstratum, iniurias imperatorem accepisse longe indignissimas, et magnum ducem aliosque belli satores non sycophantas solum et in eum vehementer ingratos, et quantum dici non potest sceleratos, sed caedium quoque et servitatis et aerumnarum ingentium, quae belli tempore Romanos obruerunt, primam causam exstitisse. Post diem sextum legatis responsum dare instituens, ita orsus est. Nulla res et urbem populari utentem potestate, et regnum seu monarchiam imprimis tam facile evertit, quam a prudentibus et opportune consulentibus solitudo. Etenim si talibus aut civibus civitas, aut praefectis regnum abundaverit,

λεις, ἢ ἀρχόντων ἢ βασιλεία εὐποροίη, καὶ τύχη τινὶ σφα- A.C. 1343
 λῶσι, ῥαδίως δύναιντ' ἂν ἐπανασώζειν τὴν προτέραν τύχην.
 ἂν δ' ἅπαξ ἀποστερηθῶσι τῶν τοιούτων, οὐδὲν ἔσται κώλυ- P. 602
 μα, μὴ εἰς ἔσχατον κακοπραγίας τύχιστα ἀφίχθαι. ὁ γὰρ
 5 ἐγὼ τὴν Ῥωμαίων μάλιστα οὐδύρομαι ἡγεμονίαν, ὅτι πολλῶν
 καὶ θαναμασίων ἀνδρῶν πρότερον εὐποροῦσαν γὰρ εἰς τοῦτο
 περιέστησεν ὁ πάντα καταλίων χρόνος, ὥστε ἡγεμόνας τῶν πρα-
 γμάτων ἔχειν μηδὲν ἄμεινον τῶν πολλῶν διακειμένους. τὸ
 γὰρ ὑπὲρ τηλικούτων πρεσβείαν ποιουμένους καὶ πρὸς ἐμὲ
 10 τὸν πολὺν ἤδη χρόνον ἄρξαντα αὐτῶν, καὶ οὐ, εἰ μὴ ἐπίφθο-
 ρον εἶπεῖν, καὶ βλέμματός ἀπολαύειν προσηνοῦς ἐν μεγίστης
 ἡγῶν εὐτυχίας μέρει, ἔπειτα μηδὲν μῆτε ἐρευνησάντας, μῆτε
 σκεψαμένους οὕτως ἀπερισκέπτως καὶ θρασέως τὰ ἐπελθόντα
 γράφειν, οὐκ ἐκείνων μάλιστ' ἂν τις κατηγορήσειε προσή- B
 15 κοντα εἰργασμένων ἑαυτοῖς, ἢ ὅσω τὴν περιφανῆ πρότερον καὶ
 εὐτυχῆ Ῥωμαίων θρηγήσειεν ἡγεμονίαν ὑπὸ τοιούτοις, φεῦ,
 ἀνδραπόδοις ἀγομήτην. περὶ μὲν οὖν ἐκείνων ὀλίγος ἐμοὶ λόγος
 γένοιτ' ἂν, τοιαῦτα καὶ φανυλότερα πράττειν οὖσιν ἀξίους.
 Ἀποκαύκων δὲ τοῦ παρακοιμωμένου οὐ τὴν μοχθηρίαν μύ-
 20 ρον καὶ φιλοψευδῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν ἰταμότητα καὶ τὴν ἀναι-
 σχυνητίαν ἐπεισι θαναμάζειν, ὅτι, καίτοι μέλλων ἐπὶ τοσοῦτων
 ἐλέγχεσθαι σαφέστατα ψευδόμενος, ὅμως ἐπὶ τῷ μὴ δοκεῖν
 εἰκῆ καὶ μάτην τὸν πόλεμον κεινηκέναι, μηδ' ἀνήνυτα πονεῖν,
 εἴλετο τῆς ἐπ' ὀλίγον εὐδοξίας τὴν διὰ βίου ἀισχύνην ἀνταλ- C

20. καὶ φιλοψευδῆς add. M.

quamvis casu quodam offenderint, parvo negotio ad pristinam felicitatem revocari poterunt. Sin autem tales viros semel amiserint, nihil profecto celerem et extremam eorum miseriam remorabitur. Quocirca Romanum imperium ego maximopere lugeo, quod multis autea viris admirabilibus abundans, modo omnia conficiens et consumens vetustas eo rededit, ut summam eius teneant, quos e medio imperitiae plebeculae prodidisse dicas. Nam super talibus legationem mittere et ad me mittere, qui ipsis diu iam imperavi, et cuius (absit verbo invidia) vel placidiore adaspectu dignati, in coelo sibi esse videbantur: deinde nihil neque anquirentes, neque circumspicientes, adeo inconsulto et confidenter quidquid in buccam venit scribere, non tam illis, quod se dignum est facientibus, quispiam reprehenderit, quam illustre prius et beatum Romanorum imperium nunc ab huiusmodi, pro Deum immortalem, mancipiis gubernatum desleverit. Sed de illis nihil dicam amplius, quos talis conditio et peior etiam decet: Apocauchi praefecti cubiculi non improbitatem modo mentiendique libidinem, sed temeritatem quoque et impudentiam admiror: qui quamvis non paucis et apertissimis exemplis

Cantacuzenus II.

29

- A.C. 1343** λάττεσθαι. θεόν μέντοι μηδὲ τὸ ἐκείνου πάντα θανμαστὸν ἡγεῖσθαι. ὧ γὰρ ὁ βίος ὄλος πανουργία καὶ ἐπιτορκία καὶ ἀπάτη, καὶ ῥᾶον ἂν ἀναπνεύσειε χωρὶς ἄερος, ἢ τούτων, οὐδὲν θανμαστὸν, εἰ θεὸν ψευδόμενος διηνεκῶς, εἴλετο καὶ πρὸς ἀνθρώπους τῷ ψεύδει χρῆσθαι. ἐμοὶ δ' ἔξαρχῆς τε ἡρημέ⁵ νῳ τὴν ἀλήθειαν καὶ εἰς τὸδε χρόνον περὶ πλείστου ποιουμένων καὶ πάσης ἄλλης ἀνθρωπίνης εὐημερίας προτιμῶντι τ' ἀλήθῃς εἰρήσεται, συμμαρτυρήσει δὲ καὶ Συναδηνὸς οὗτος, ὃς ἐμοὶ τοὺς λόγους σύνοιδεν, ἀξιόρχεως ὢν πρὸς πίστιν.
- D** παρ' ἐκείνου γὰρ ἀφῆκτο· τὸ γὰρ Ἐμπυθίου φρούριον πολι¹⁰ ορκῶν πρεσβείαν τε πρὸς με διὰ τούτου ἐποιεῖτο, καὶ βούλεσθαι ἔλεγε συντυχεῖν περὶ τινῶν διαλεξόμενος, κακούργως καὶ ταῦτα καὶ ἀξίως ἑαυτοῦ ὑποκρινόμενος, ὡς εἰδ¹⁵
- V. 483** κνυτο σαφῶς ἀπὸ τῶν πραττομένων. συνθεμένου δὲ ἐμοῦ, (ὥῃθην γὰρ αὐτὸν περὶ εἰρήνης ἐθέλειν διαλέγεσθαι, ἧς ἐγὼ¹⁵ μάλιστα ἐπιθυμῶ, καὶ τῶν περὶ ἐκείνης λόγων, κἂν ὡς πρὸς ἀπάτην συνεσκευασμένοι, ὀλίγα πολυπραγμονῶν ἐξέχομαι,) μὴ δύνασθαι αὐτὸς ἔλεγε βασιλικῶς ἐσκευασμένῳ συντυχεῖν· ἀδυνατώτερον δὲ εἶναι πάλιν, τὴν βασιλικὴν σκευὴν ἀσπίθεσθαι
- P. 603** ἐμέ. πρὸς ἃ ἐπινοίαν τινα εἰδέτο ἐξευρίσκειν. ἐγὼ δ' ὅπερ ἔφη²⁰ τῆς εἰρήνης τῆς ἐπιθυμίας ἕνεκα, ἀλλὰ τὴν ἀπορίαν, εἶπον, ῥᾶστα ἰασαίμην ἂν ἐγώ· ὠπλισμένοι γὰρ συμμιζόμεν ἄλλῃ

m endaciorum convinci possit, tamen ne frustra ac sine causa bellum commovisse, neque inaniter laborare videatur, fluxam gloriam dedecore in omnem vitam duraturo redimere voluit. Verum neque hoc illius facinus tam valde mirandum censeo. Cuius enim vita omnis nihil est, nisi vafrities, perjurium, impostura, quique facilius sine aspiratione aeris, quam sine his spiritum duxerit, haud mirum si, Deo mentiens assidue, apud homines quoque vanitatem usurpare statuerit. Ego vero a puero veritatis amans et usque hodie tanti eam faciens, ut nullam ei humanam prosperitatem antepōnam, quod verum est, eloquar, Testimonium mihi dicit etiam Synadenus hic, meorum verborum conscius et testis fide dignus, qui ab illo ad me venit. Nam dum castellum Emphythium obsideret, legatum hunc ad me misit et affirmavit, se colloquendi gratia me conventum cupere: nequiter et istuc atque ut suis moribus dignum erat simulans, quod factu clare patuit. Annuente autem me, (cogitabam enim de pace mecum acturum, cuius me cupidissimum et sermonum de ea licet ad fraudem compositorum parum curiosum scrutatorem fuisse confiteor,) atque in laetitiam effuso, ipse me alloqui in veste imperiali posse negavit: mihi autem fore multo difficilius ornatum hunc deponere: ideoque rationem aliquam novam inveniri desiderabat, qua congregeremur. Tum ego cupiditate pacis inflammatus, ut dicebam, Atqui hanc difficultatem, a-

λοις, ἀγνοούμενοι εἰ βασιλικὰς, ἢ ἰδιωτικὰς ἔνδον ἔχομεν. A.C. 1343
 ἐσθῆτας. εἰ οὖν τοῦτο συνθήκη τοῦ τῆν βουσιλείαν ἐστίν.
 ἀποθέμενον ἰδιωτικῶς ζῆν, ὡσπερ ἐκεῖνος καταψεύδεται, κρι-
 νατε ὑμεῖς. εἰ δ' ἑτέρως, ἢ ὡσπερ αὐτὸς εἰρήκειν, ἔχει, ὁ
 5 Συναδηνὸς παρῶν ἐξελεγχέτω. ἀλλ' οὐκ ἂν δύναίτο. πρὸς
 μὲν οὖν τοὺς ὀνομαζομένους ἄρχοντας, οἳ δικαιοτέρον ἂν
 μᾶλλον ἀνδράποδα καὶ δοῦλοι καλοῖντο, καὶ τῆν παρακοιμο-
 μένου ψευδολογίαν ἀρκέσει καὶ τὰ εἰρημένα, τῆν τε ἄνοιαν B
 ἐκείνων καὶ φανυλότητα καὶ τῆν ἐκείνου μοχθηρίαν ἀπελέγ-
 10 χοιν. πρὸς δὲ τῆν πρὸς πατριάρχη ἀπολογίαν ἤδη τρέφο-
 μαί. ἂν δ' ὑπὸ τῶν λόγων ἀπελέγχηται ψευδόμενος καὶ
 ἐπιροκῶν αὐτὸς, καὶ τῶν αἱμάτων καὶ τῶν φόνων αἴτιος καὶ
 τῶν μυρίων κικῶν, ἃ τοὺς τάλαιπῶρους Ῥωμαίους τοσοῦτον
 ἤδη κατέχει χρόνον, ὧν αὐτὸς ἐν τοῖς γράμμασιν αἴτιον ἐμὲ
 15 ὕγεγενῆσθαι λέγει ἐπιθυμήσαντα τῆς βασιλείας, μὴ ἐμοὶ τὸν
 ἔλεγχον προσλογίζεσθαι καὶ τῆν αἰσχύνην τῆν ἀπὸ τῶν λό-
 γων, ἀλλ' ἐκείνῳ τῷ πρὸς τούτους καταστήσαντι. λέγει τοί-
 νυν, ὡς ἐγὼ τοὺς πρὸς βασιλέα ὄρκους παραβὰς καὶ τῆν
 20 θουμαστήν ἐκείνην φιλίαν ἀθετήσας, ὕφ' ἧς παρὰ πάντα C
 τοτὸν ἐκείνου βίον πολλῶν ἀπέλαυσα καὶ μεγάλων ἀγαθῶν,
 ἐπεβούλευσα τοῖς παισὶ καὶ βασιλίδι τῇ γαμετῇ μετὰ τῆν
 τελευτήν. εἰ μὲν οὖν ἀκολασίαν κατηγορεῖ, ἢ ἀσυνεσίαν,
 ἢ δειλίαν, ἢ τι τῶν ὅσα πρόσκαιρον ἔχει τῆν μέμψιν καὶ
 ἢ ὕβρις εἰς τὸ σῶμα διαβαίνει, ἤνεγκα ἂν σιγῇ τῆν κατη-

23. πρὸς καιρὸν P.

quam, non difficile sustulero: armati enim conveniemus, ut impe-
 ratorione, an privato vestitu intus tecti simus, ignoretur. Utrum
 igitur hoc pactum sit aliquod, imperio deposito, privatorum more
 vivendi, ut ille mentitur, vos iudicatot. Si aliter est, ac dico,
 Synadenus hic praesens me refellat, quod non poterit. Ad eos
 igitur, qui archontes vocantur, (melius mancipia et servi nomina-
 rentur,) et ad mendaciloquum praefectum cubiculi, ad illorum, in-
 quam, stoliditatem et inscitiam et huius perversitatem coarguen-
 dam, satis dictum est. Sequitur, ut patriarchae respondeam: quem
 si mendacem ac periurum caediumque et effusi sanguinis et mille
 malorum, quae infelices Romanos tamdiu opprimunt, (quorum me
 propter imperii cupidinem causam fuisse in litteris automat,) reum
 probavero, ne ob eam probationem ignominiamque ad se ex verbis
 meis redundantem mihi, sed illi, a quo huc deductus est, irasca-
 tur. Ait igitur, me iuramento Andronico imperatori concepto, defi-
 cientem et memorabilem illam amicitiam, ex qua, quoad ille su-
 perstes fuit, complura et singularia bona sim adeptus, dissuentem,
 post obitum uxori et liberis eius insidias paravisse. Si me intem-
 perantiae, stuporis, timiditatis, aut alicuius eorum, quae tempora-

- Α.Ε. 1343 γορίαν αἰδοῦ τῆ πρὸς αὐτόν. εἰ δ' ἐπιορκίας διόκει, ἢ οὐδὲν ἀσεβείας διενήνοχεν, (ἐπιορκία γάρ, φησιν, ἄρνησις θεοῦ,) τί λοιπὸν, ἢ μετὰ παύρησίας ἀπολύεσθαι τὰ ἐγκλήματα καὶ αὐτὸν ἀποδεικνύναι τοσοῦτον τῆ ἐπιορκία ἐνεχόμενον, ἢ ὅσον ἐμαυτὸν μάλιστα ἀφροστηκότα. πρὸς μὲν οὖν βασιλέα5
- D τὸν μακάριον ἐκείνον τὸν πάντ' ἐμοὶ φίλτατον καὶ κεφαλῆς τιμιώτερον αὐτῆς, οὗ καὶ ζῶντος μάλιστα περιειχόμεν, καὶ πάντα πόνον ὑπὲρ ἐκείνου τρυφὴν ἠγοῦμην, καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν ἀνεπίληστον τὴν μνήμην περιφέρω, οὐτ' ὁμωμοκέναι φαίην ἂν, οὐτ' ἐπιωρκηκέναι· οὐδὲ γὰρ ὄρκων ἐδέηθη ποτὲ τοῦ μηδὲν φραῦλον ὑποπτεύειν ἔνεκα περὶ ἐμοῦ. αἱ γὰρ καθημέραν πράξεις μυρίων ὄρκων ἦσαν ἰσχυρότεραι, τὴν πρὸς ἐκείνον ἐμοῦ πίστιν καὶ φιλίαν καθαρὰν ἀποδεικνῦσαι. τοὺς γὰρ ὄρκους οὐ παρ' ὧν δυσχερὲς ὑποπτεύομεν
- P. 604 οὐδὲν, ἀλλ' οἷς μάλιστα ἀπιστοῦμεν, εἰώδαμεν ποιῆσθαι προσ-15
- αναγκάζειν. οὐ μὴν διὰ τοῦτο ἐγκλημάτων ἀπολύεσθαι δικαιοῦ, ἂν τοῖς ἐκείνου φαίνωμαι παισὶ μετὰ τὴν τελευτὴν ἐπιβεβουλευκῶς· ὁμοίως γὰρ ἂν τις ἐνέχοιτο τοῖς ἐγκλήμασι τῆς ἀδικίας, ἂν τ' ὁμωμοκῶς, ἂν τε χωρὶς ὄρκων ἀδικοίη. τοῦτο μὲν οὖν μετὰ τῶν ὄρκων τὴν ἀπόδειξι-20
- ἔξετάσομεν· νυνὶ δ' αὐτὸ τοῦτο ψεύδεσθαι καὶ συκοφαντεῖν τὸν πατριάρχην φαίην ἂν, φάσκοντα ἠθετηκέναι τοὺς
- V. 484 πρὸς βασιλέα ὄρκους. εἰ δὲ τοὺς πρὸς βασιλίδα λέγει καὶ

rīam habent reprehensionem et quorum contumelia ad corpus transit, accusaret, ego accusationem reverentia illius tulissem tacitus. Quia vero periurii insimulat, quae nihil ab impietate differt, (periurium enim, inquit, est negatio Dei,) quid restat, nisi ut obiecta crimina refellam libere, ipsumque tantum esse peritrio implicitum, quantum me ab eo seiunctum demonstrarem. Quod igitur attinet ad beatae memoriae imperatorem illum, omnium mihi carissimum et ipsa anima mea pretiosiore, (quem et viventem complectebam, et quemvis pro eo laborem delicias reputabam, cuiusque defuncti indelebilem memoriam circumfero,) neque iurasse me illi dixerim, neque peierasse: siquidem ne quid de me sinistrum suspicaretur, iuramentis meis nunquam indiguit, cum quotidianae actiones meae ad fidem et germanum amorem meum erga illum prodendum mille iuramentis antecellerent. Etenim non eos, a quibus grave nil timeamus, sed quibus maxime dissidimus ad iurandum cogere consuevimus. Non tamen propterea criminibus me absolvi volo, si interim illius filii post eius e vita discessum insidiatus videar. Praeque enim iniustitiae culpa tenetur, si quis iniuratus, ut si iuratus iniuste egerit. Sed hoc quale sit, post refutationem obiecti iuramenti considerabimus: nunc hoc ipsum patriarcham calumniosum mentiri aio, quod me datum imperatori iuramentum habuisse att-

βασιλέα τὸν υἱὸν, πρῶτον μὲν οὐδ' αὐτοῖς πρότερον δμώμοκα· A.C. 1343
 οὐδὲ γὰρ ἐκάλεε χρεῖα τις· τὸν ἴσον δὲ λόγον καὶ περὶ αὐτῶν,
 ὥσπερ καὶ περὶ βασιλέως, φημὶ δίκαιον εἶναι σωῆσθαι, τὸ καὶ B
 χωρὶς ὄρκων τιὰ μὴδὲ αὐτοῖς ἐξεῖναι ἐπιβουλεύειν, μὴδὲ πα-
 5 ραιρῆσθαι τὴν ἀρχὴν, εἰ μὴ φανερῶς αἰροῖτο ἀδικεῖν. εἰ
 δὲ τοὺς ὕστερον ἐπ' αὐτοῦ γεγενημένους λέγει, ἐγὼ μὲν
 οὐδένα περὶ ἐκείνων ποιῆσθαι λόγον ἐβουλόμην αἰδοῖ τῆ
 πρὸς αὐτόν. εἰ δ' ἐκεῖνος ἀναγκάζει τῶν τοιούτων τὴν ἐξε-
 10 κασιν, εἰ μᾶλλον ἐκεῖνος ἀπὸ τῶν τοιούτων φαίνοιτο ἐπιορ-
 κῶν, στέργειν δίκαιον. ἐγὼ γὰρ μετὰ τὴν βασιλέως τέλευ-
 τὴν ὀλίγῳ ὕστερον, ὄρων αὐτὸν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων
 ἀρχεῖν ἐπιχειροῦντα καὶ ὑποκνιζόμενον εἰς φιλοτιμίαν καὶ
 δόξαν ἀρχικὴν, τό,τε ἐνδιδόναι πρὸς τὴν ἔφσειν ὡς ἀλυ- C
 σιτελὲς ὄρων, (ὑπώπτευσον γὰρ ἐκ τούτου πολλὰς ἀναφνήσε-
 15 σθαι διχοστασίας καὶ στάσεως ἀφορμὰς,) τό,τε κωλύειν
 φανερῶς τὴν ἐπιχείρησιν φθονερὸν καὶ μοναρχικὸν δοκοῦν,
 καὶ τοιούτοις ἀμφιβόλοις λογισμοῖς ἐπιπολὺ παλαιάσας, τέλος
 ἔδοξα μᾶλλον, εἰ καὶ μὴ τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' ἔμαντῶ λυσι-
 20 τελεῖν, ἀποσχέσθαι τῶν πραγμάτων τῆς ἀρχῆς καὶ διάγειν
 ἀνηκέστῳν. καὶ αὐτῶ χρησάμενος πρεσβευτῆ πρὸς βασιλῆδα,
 ἀπειπάμην τὴν ἀρχὴν. ἡ δὲ τῶ ἀδοκῆτῳ τὴν ἀκοὴν κατα- D

tum asserit. Si iuramenta intelligit, quae imperatrici et imperatori
 filio iuraverim, primum quidem nec ipsis iuravi, cum id nulla
 necessitas requireret, et ad me defendendum eandem orationem
 valere oportere dico, qua de imperatore usus sum: quod nempe
 etiam sine iuramento nec illis quispiam insidiari queat, neque
 imperio eos movere, nisi manifestum scelus designare voluerit. Sin
 de iuramentis loquitur, quae ipsi postea (patriarchae inquam) de-
 derim, equidem hominem reveritus, nullum super iis verbum edere
 cogitaveram. Quia vero ipse ea in examen cogit deducere, si
 magis inde ipsum peierasse docuero, in bonam partem accipiat.
 Ego namque recenti imperatoris obitu, cum viderem eum ad rem
 publicam tractandam se ingerere et ambitione atque imperandi
 gloria prurire, nec ignorarem, quam nihil prodesset huiusmodi
 appetitioni indulgere, (multam enim inde discordiarum ac seditionum
 materiam exorituram praesentibam,) palam autem eius conatum
 infringere invidiosam ac tyrannicam cuiusdam affectationis videri,
 istiusmodi incertis ac dubiis cogitationibus diu luctatus, tandem si
 non rei publicae, at certe mihimet prospiciendum et vitam meam a
 publicorum negotiorum strepitu remotam, otio honesto tranquillita-
 tique mandare decrevi, ne Romanis teterrimorum incommodorum
 caput et origo exstitisse putarer. Quare eodem usus legato ad Au-
 gustam, imperii procuracione me abdicavi. Quae audicione impro-
 visa obstupefacta, abdicacionemque meam communem interpretata

A.C. 1343 *πλαγείσα, καὶ τῆς κατεχούσης συμφορᾶς οὐκ ἀποδέουσα νομίσασα τὴν ἐμοῦ ἐκ τῶν πραγμάτων ἀναχώρησιν, παντοία ἦν δεομένη, ὀνειδιζουσα, παρακαλοῦσα, πάντα κινουσα κάλων, ὥστε πείθειν τῶν πραγμάτων αὐτίς ἔχουσαι. καὶ τῶν τοιούτων πάντων αὐτὸς ἦν παρ' ἀμφοτέρων πρεσβυτῆς. ἐ-5
 πει δὲ ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐκείνης λόγων ἐπικλασθεὶς καὶ πρὸς τὴν ὀρφανίαν τῶν παιδῶν βασιλέως ἀπιδὼν καὶ χηρείαν τὴν
 P. 605 ἐκείνης, καὶ ὡς μάλιστα πολλῆς δέονται τῆς προστασίας, ἦν ἐμὲ δίκαιον ἐπιδεικνυσθαι, ἀξίας βασιλεὺς τῆς φιλίας χάριτας τὴν εἰς τοὺς παῖδας ἀποδιδόντα κηδεμονίαν, κἂν εἰ μέλλοιμι κινδύνους περιπίπτειν, ἐπειθόμην μὲν, οὐ μὴν οἴτως ἀπερισκέπτως, ὡςθ' ὕστερόν τινα καταγινάσκειν ἔχειν ἀβουλίαν· ἀλλὰ καὶ πατριάρχου συμπαρόντος, πολλὰ πρότερον διειλέχθην βασιλίδι περὶ τοῦ μὴ δεῖν προσέχειν συκοφάνταις, οἱ πολλοὶ φηύσονται διαβολᾶς καὶ συκοφαντίας κατ' ἐμοῦ σφρ-15
 ῥάπτουτες· οὐ γὰρ εἴσει γε ὁ φθόνος ἠρεμεῖν. ἀλλ' εἰ μὲν τὶ τοιοῦτον κατηγοροῦεν, ὅποιον ἂν καὶ αὐτὴν ἐκ τῶν λεγομένων τὸ ψεῦδος συνιδεῖν, ἀποπέμπεσθαι πρὸς ὄργην καὶ μισεῖν τοὺς συκοφάντας. ἂν δ' ἐφύπτηται τῆς ψυχῆς καὶ Βάμφιβολίαν ἐμποιῇ, μὴ ἄρα ἀληθῆ τὰ κατηγορημένα εἶη, μῆτε καταψηφιζέσθαι αὐτίκα, μῆδὲ πρὸς τὸ ἀμύνεσθαι χωρεῖν, ἀλλὰ καλεῖν ἐπὶ τὴν δίκην καὶ καιρὸν παρέχειν πρὸς ἀπολογία. κἂν μὲν ἀδικῶν καὶ ἐπιτορκῶν ἐλέγχωμαι, διδόναι δίκας, ἂν δ' ἀπολύωμαι τὰ ἐγκλήματα, τοὺς κατηγοροὺς τοῦθ'*

miseriam, in omnia se vertens, nunc rogare, nunc exprobrare et, ut brevis sim, omnem rudentem movere, quo me ad imperii moderamen revocaret. Atque istarum rerum omnium ipse erat internuntius. Postremo multis sermonibus eius expugnatus filiorumque orbitate et illius viduitate considerata, quibus utrisque curator et patronus magnopere esset necessarius, quem me illis praestare aequum foret, si vellem sollicitudinem et curam istam erga filios amicitiae gratias imperatori mortuo persolvere: quamquam cernebam, quibus me periculis obiectarem, manus dedi, etsi non ita improvide, ut quisquam postea inconsiderantiae me arguere posset. Quin et audiente patriarcha verbis pluribus imperatricem monui, ne calumniatoribus, qui non pauci essent emersuri et mendacia contra me consuturi, (quia videlicet invidia non eos sinneret quiescere,) aures daret, sed si quid eiusmodi in me accusarent, quod et illa dictu falsum intelligeret, cum stomacho accusationem reiiceret, ac sycophantas odisset. Sin autem penetraret eius animum et dubitationem haberet, an verum esset, quod deferretur, ne illico damnaret, neu ad ultionem progrediretur, sed iudicio arcesseret tempusque ad defensionem praescriberet. Ac si quidem improbus se periurus inveniret, poenas darem: sin criminationes dissolverem,

ὅπερ εἰσὶν ἠγασθαι, συκοφάντας. ἡ βασιλὶς μὲν οὖν πρὸς **A. C. 1349**
 τοὺς λόγους οὐκ ἐπέθετο, οὐδὲ δικῶν ἔφρασε καὶ ἐλέγχων
 πρὸς ἐμὲ δεήσασθαι, ἀλλ' ἀνυπεύθυνον παρείχετο τὴν ἀρχήν.
 ἐμοῦ δὲ οὐκ ἀνιέντος, ἀλλὰ βιαζομένου τὴν περὶ τῆς δίκης
 5 *ἐπαγγελίαν, ἐπέθετο ἀναγκασθεῖσα, καὶ ὄρκους ἀλλήλοις πα-*
ρειχόμεθα ἐπὶ τοῦ πατριάρχου, τὴν μὲν μηδεμίαν κατ' ἐμοῦ C
ἀπόφασιν ἐξενεγκεῖν ποτε, πεισθεῖσαν συκοφάνταις, ἀλλ' ἐπὶ V. 485
τὴν δίκην καλεῖν καὶ ἐλέγχους ποιεῖσθαι τῶν ἀδικημάτων·
 10 *ἐμὲ δὲ μηδέποτε περὶ αὐτὴν ἀγνωμονήσειν, μηδ' ἐπιβου-*
λεύσειν αὐτῇ καὶ τοῖς πνισί πρὸς τὴν ἀρχήν, ἀλλὰ πᾶν ὀ-
τιοῦν ὑπὲρ τε αὐτῶν καὶ τῆς κοινῆς Ῥωμαίων ὀφελείας πρῶτ-
τειν. ἐγὼ δὲ καὶ τούτων οὕτω κατασκευασμένων, ἔτι τὴν γυ-
ναικείαν δεδιῶς ἀσθένειαν, μὴ οὐχ οἶατε ἢ οὕτω μεγαλο-
φροσύνην καὶ λογισμῶν ἐπιδείκνυσθαι περιουσίαν, ἀλλ' ἀπα-
 15 *τηλοῦς καὶ περιέργοις λόγοις καὶ συκοφαντίαις παραχθεῖσα*
πρὸς τὸν κατ' ἐμοῦ πόλεμον ὀρηθῆναι ἡ βασιλὶς, τὸν πατρι-
άρχην μόνον παραλαβὼν καὶ πολλῶν ὑπομνήσας εὐεργετη-
 20 *μάτων ὑπηρετημένων παρ' ἐμοῦ, ἔπειτα ἐδεόμην τῶν ὑπὲρ ἐ-*
μοῦ δικαίων ἔχασθαι καὶ βασιλίδι παραινεῖν, ἐπεὶ συνεῖναι
 25 *τοῦν πάντα χρόνον μέλλει Βυζαντίῳ ἐνδιατριβῶν, μὴ πείθε-*
σθαι τοῖς συκοφάνταις, μηδὲ πρὸ δίκης ἐμοῦ καταψηφίζε-
σθαι, ὡς τῆς ἐκ τούτου ὀφελείας οὐκ εἰς μόνον ἐμὲ διαβαι-
νούσης, ἀλλ' εἰς ἅπαντας κοινῇ Ῥωμαίους· ὧν δίκαιον αὐ-

accusatores id quod essent, sycophantae nimirum, haberentur. Im-
 peratrix hac oratione nihil mota, hand iudicio et probationibus
 adversum me opus esse dixit: et imperii gubernationem ita reddidit,
 ut a referendis rationibus penitus me absolveret. Me vero perseve-
 rante et urgente, ut iudicium promitteret, nolens annuit: et vicissim
 praesente patriarcha iuravimus, ipsa quidem, nunquam impulsu
 sycophantarum contra me sententiam pronuntiaturam, sed probatio-
 nes criminum requisituram et iudicibus rem integram reservaturam:
 ego autem, nunquam ei iniuquum futurum, neque ipsi et liberis
 eius propter imperium insidias moliturum, sed quidvis, quod ex
 eius usu et re publica sit, suscepturum. His ita gestis, adhuc mu-
 liebrem illius infirmitatem veritus, ne scilicet parum praestans ex-
 celsitate animi et maturitate consilii, fallacibus et artificiosis calu-
 mniatorum delusa sermonibus, ad bellum contra me insurgeret, cum
 patriarcha seorsum egi, meritorum a me ultro illi praestitorum
 memoriam ei renovans et orans, uti causam meam tueretur et
 Augustam, quacum Byzantii semper esset victurus, admoneret, ne
 sycophantis crederet neve ante iudicium me condemnaret, quando
 id non mihi soli, sed Romanorum universitati quoque profuturum
 esset: quibus omnibus ille, ut pastor et tutor et magister a Deo ele-

A. C. 1343 τὸν ἀπάντων προνοεῖν, ποιμένα καὶ κηδεμόνα καὶ διδάσκαλον ὑπὸ Θεοῦ χειροτονημένον. ὁ δ' αὐτίκα ὤμνουν ἀναστάς, ὡς οὐδὲν ἦττον ἢ πατὴρ παιδὸς προνοήσεις γνησίως
 P. 608 καὶ τῶν ὑπὲρ ἐμοῦ δικαίων οὕτως ἀνθ' ἑξέται, ὡς περ αὐτὸς αὐτὸς παρῆν, καὶ τοὺς συκοφάντας, εἴ τινες ὄφθαιεν, μάλιστα μὲν ἀπελέγξειεν ψευδομένους, καὶ παντὶ σθένει τῆς ἐκ τούτων βλάβης ἀπείρατον διατηρήσειν. εἰ δ' οὖν, ἀλλὰ τοῦτο γε πάντως ἐμοὶ φυλάξειν τὸ μὴ πρὸ δίκης καταψηφισθῆναι. δεῖσαν δὲ καὶ δις καὶ τρίς περὶ τῶν αὐτῶν διαλεχθῆναι, τοσαυταίς ὤμνυν τὰ ἴσα οὐχ ἱερεῦσι μόνον πρέποντα, ἀλλὰ καὶ ἰδιώταις ὄρκον. ὁ οὖν θανμμιστὸς οὗτος κηδεμὼν καὶ τοῦ δικαίου φύλαξ, πρὶν δέκα ἐξήκειν ἡμέρας μετὰ τὴν ἐμὴν ἐκ Βυζαντίου ἀναχώρησιν, τῷ παρακοιμωμένῳ πεισθεὶς συκοφαντήσαντι, ὅτι βούλομαι κατάγειν αὐτὸν τοῦ θρόνου καὶ ἀντεισάγειν Παλαμᾶν, ἐκίνει τὸν ἐμφύλιον πόλεμον αὐτὸς, 15 σαφέστατα εἰδὼς, ὡς συκοφαντεῖ. ἀμυνόμενος δὲ ἐμὲ τῆς εἰς αὐτὸν, ὡς ἦτο, ἀγνωμοσύνης, καὶ βασιλίδα ἐξηπάτα ὑπ' οὐδενὸς ἐτέρου δυναμένην τοῦτο πάσχειν, καὶ τὸν πόλεμον ἐκίνει, φεῦ, ὃ τὴν εἰρήνην τοῖς ἄλλοις παρέχων καὶ τοῦ εἰρητικοῦ καὶ πράου μαθητῆς, μήτε ὄρκους αἰδεσθεῖς, οὕτω 20 χθὲς καὶ πρῶην ὁμωμόκει, μήτε τῆς Ῥωμαίων συμφορᾶς, ἧς ἐμελλον διὰ τὸν πόλεμον πειράσεσθαι, εἰς ἔννοιαν ἐλθῶν, ἀλλὰ πρὸς ἓν μόνον βλέπων, ὅπως ἐμὲ ἀνέλη τὸν οὐδὲν ἡδίκηκότα. καὶ οὐδὲ μέχρι νῦν κόρον ἔσχκε τῶν ἐπι- 20. ὄρκων P.

ctus, providere atque consulere deberet. Ille e throno surgens mox vicissim iurabat, non minus, quam parentem pro germano filio sollicitum fore et ius meum ita defensurum, ut, si ipse adessem, melius non possem: sycophantasque, si qui prodirent, ut mendaces manifestarios egregie confutaturum. Si id non possit, hoc quidem plane obtenturum, ne indicta causa condemnarer. Cumque de iisdem etiam secundum et tertium inter nos necessario colloqueremur, toties idem, non solum ut sacerdos, sed ut profanus quoque iurabat. Hic igitur suspiciendus iustitiae patronus et custos, priusquam dies decem post meum Byzantio discesum effluerent, a praefecto cubiculi persuasus, me ipsum de throno deturbare velle et Palamam subintroducere: quamquam luculenter sciret esse meram calumniam, bello huic principium attulit. Ut autem meam in se, quam putabat, iniquitatem puniret, imperatricem quoque (id quod alius nemo potuisset) decepit, et arma suscitavit, pro dolor, is, qui aliis pacem curat, pacifici et mansueti magistri discipulus, neque iusiurandum toties nuperrime iuratum reveritus, neque Romanorum calamitatem, quam bello peressuri essent secum cogitans, sed unum hoc dumtaxat sibi proponens, ut me innoxium e

βουλῶν καὶ συκοφαντιῶν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν τριακστήν τῶν Ἀ. C. 1343
 αἱμάτων χάσιν καὶ τὴν ἀλχμαλωσίαν τῶν δυστυχῶν Ῥωμαί-
 ων καὶ τὰς διαρπαγὰς καὶ τὰς λεηλασίας καὶ τὴν κοινὴν
 πανωλεθρίαν, ὡς εἶπεν, οὐ πρὸς ἔλεον κατακάμφθη, οὐδὲ
 50 δίκτον ἔλαβέ τινα τῶν ἀτυχούντων, ἀλλὰ πάντα μᾶλλον φο-
 ρητότερα αὐτῷ, ἢ ἢ πρὸς ἐμὲ εἰρήνη. ἀλλ' ἴσως ἐρεῖ, ὥσπερ
 δῆτα πυνθάνομαι καὶ λέγειν, βουλόμενος βασιλίδα μᾶλλον ἐ-
 ρεθίζειν πρὸς τὸν πόλεμον, ὡς, ἕως μὲν ὀρθοῖς ἑώρα καὶ δι-
 10 καιοῖς ἐμὲ χρώμενον λογισμοῖς καὶ τὰ συνοίσοιτα τοῖς βα-
 ροσιλέως βουλευόμενον παισίν, εὖνους ἦν καὶ αὐτὸς καὶ ἐνέ-
 μενε τοῖς ὄρκοις. ἐπεὶ δ' ἐξετραίπην τῶν δεόντων καὶ εἰλόμην
 ἀδικεῖν, δίκαια ποιῶν αὐτὸς ἀμύνεται ὑπὲρ τῶν βασιλέως D
 παίδων. καὶ τίς τούτων ἢ ἀπόδειξις, ὃ γυθῆ; εἰ μὲν γὰρ
 ἀρκεῖ μόνον εἶπεν, καὶ τοῦτ' ἀρκεῖν ἡγεῖσθαι πρὸς ἀπόδειξιν
 15 τοῦ πράγματος, ὡς λαμπρὸς εἰ καὶ τὰ μέγιστα εὐτύχηκας,
 οὕτως ἀπόνως τῶν ἐχθρῶν περιγινόμενος. ἀλλ' οὐ συγχωρή- V. 486
 σοισι τὰ καθημέραν πλάσματα καὶ τὸ πρὸς τὰ φαῦλα κατὰ-
 φωρον τῶν ἔργων, τοιαύτην ἔχειν δόξαν παρὰ τοῖς πολλοῖς. εἰ
 δὲ τοῦτο μὲν μελαγχολῶντος οὐχ ὅτι λέγειν, ἀλλὰ καὶ οἶσθαι,
 20 λολιπὸν τοίνυν χωρεῖν πρὸς τοὺς ἐλέγχους. εἰ μὲν οὖν ἐμοί
 τε σίνοιδεν αὐτὸς τοιοῦτον, ἐξελεγχέτω φανερωῶς. εἰ δ' ἐτέ- P. 607
 ρων φησὶν ἀκηκοέναι, παραγέτω τοὺς μάρτυρας. ἀλλ' οὐκ
 ἂν ἔχοι, εἰ μὴ συκοφαντεῖν αὐθις ἀνεξέλεγκτα ἐθέλοι. ἐγὼ
 δὲ τὴν ἀπὸ τῶν ἔργων παρέξομαι ἐναργεστάτην μαρτυρίαν.

medio tolleret: nec usque hodie insidiarum et obtreccionum sati-
 etas illum capit: quin post tantam effusionem sanguinis, post mise-
 ros Romanos in servitute abstractos, post direptiones ac popula-
 tiones, communeque et ultimum, prope dixerim, exitium, non ad
 commiserationem flexus est, non aliquam humanitatis significationem
 erga perditos dedit: sed omnia illi, quam pax mecum, tolerabili-
 ora fuerunt. Atqui dicit fortasse, (quemadmodum dicere illum
 audio, ut imperatrici ad bellum calcare addat,) se, quamdiu recta et
 iusta cogitantem et filiis imperatoris studentem viderit, mihi fuisse
 et iurata factitasse, ab officii autem semita detorto me et in scelus
 abeunte, iure ac merito imperatoris filios contra me defendere.
 Verum, o bone vir, quonam istuc argumento? Si enim sufficit
 tantum affirmare, et hoc ad rem demonstrandam satis esse existi-
 mari debet, nae tu homo insignis longeque felicissimus es, qui
 adeo citra laborem hostibus tuis evadas superior. At enim quoti-
 diania signenta tua et perversae actiones, in quibus deprehensus es,
 apud multos hanc te habere opinionem non sient. Sin autem
 istuc non solum loqui, sed et putare insanorum est, relinquatur,
 ut probationes afferendae sint. Quare si quippiam huiusmodi de
 me novit, palam me redarguat: sin ab alio se accepisse dicat, te-

A.C. 1343 οὐτε γὰρ πρὶν τὸν πόλεμον κινήθηαι παρ' αὐτῶν, οὐτε βε-
 βουλευμένος, οὐτε πράξας τι πρὸς ἐπιβουλὴν τῶν βασιλέως
 παίδων ἂν φανείην, οὐτ' εὐθὺς ἡργυμένου, ἀλλὰ μετὰ τὴν
 τῆς μητρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ εἰρκτὴν καὶ τὴν ἀποστέρησιν τῶν
 ὄντων καὶ τὴν δήμευσιν τῶν φίλων καὶ τῶν συγγενῶν, οὐδ'
 πρὸς τὸ ἀμύνεσθαι ἐτρεπόμην, ἀλλ' ὄρων οἷ κακῶν ὁ πρὸς
 ἀλλήλους τελευτήσει πόλεμος, ἡχθόμεν μὲν κινουμένου καὶ
B τοὺς παροξύνοντας ἐν αἰτίαις ἦγον. αὐτὸς δὲ, ὡς εἶχον, μά-
 λιστα ἐσπούδαζον καταλύειν, καὶ πρᾶξαι ὑπὲρ τῆς εἰρήνης
 ἐπιούμην, καὶ τὴν δίκην ἀπήτουν, καὶ οὐ παρητούμην τὸ
 μὴ δίδοναι δίκας, ἂν ἐλέγχωμαι ἐπιορκῶν. αὐτοῖς δὲ τοσοῦ-
 τον ἐμέλησε τοῦ τὰ δίκαια ποιεῖν ἢ πρόνοιάν τινα ποιεῖσθαι
 τοῦ καταλύεσθαι τὸν πόλεμον, ὥστε ἐπὶ τοῖς πρότερον γεγε-
 νημένοις ἐμὲ πολλὰ περιωβρίσαντες καὶ λοιδορησάμενοι ἐπ'
 ἐκκλησίας, ἔπειτα ἐρεσχήσαντες καὶ τοὺς πρέσβεις κακῶ-15
 σαντες, ὡς μάλιστα ἀπέπεμψαν ἀπράκτους. μετὰ τοῦτο δὲ
 ὥσπερ ἔργοις αὐτοῖς βουλόμενοι καταφανῆς ποιεῖν, ὅτι τοῦ
C δικαίου μὲν οὐδένα ποιοῦνται λόγον, οὐδὲ προφάσεώς τινος
 ἔνεκα εὐπροσώπου εἰλοντο τὸν πόλεμον, ἀλλ' ἐμὲ ἀποκτείνειν
 ἐκ παντὸς τρόπου ἡρημένοι πρόσχημα τοῦ πολέμου τὸν ὑπὲρ τοῦ
 βασιλίδος ποιοῦνται ζῆλον, θεσιπίσματα πεπύμφασι πανταχῇ
 τῶν πόλεων πᾶσαν εἴσοδον ἐμοὶ πρὸς αὐτὰς ἀπαγορεύοντα
 καὶ κοινὸν πολέμιον ἀποδεικνύοντα. καὶ οὐ μέχρι τούτου δ-

stes producat, quod non poterit: nisi rursus non argumentari, sed
 sycophantari tantummodo velit. Ego vero ex ipsa re firmamentum
 petam evidentissimum. Neque enim antequam bellum illi excita-
 runt, neque statim ut excitarunt, vel meditatam esse, vel fecisse
 quidquam insidiarum filiis imperatoris, ostendi potest: sed post ma-
 tris meae filiique carcerem, post mearum fortunarum despoliationem,
 post amicorum cognatorumque proscriptionem non ad ulciscendum
 sum aggressus, sed adspiciens, quo malorum bellum mutuum evade-
 ret, dolui quidem ab initio natum esse, et illud quasi flammam
 irritantes graviter peccare duxi: ipse vero, quantum in me fuit, id
 extinguere laboravi et legationem de pace misi et iudicium petivi,
 nec poenas, si periurii convincerer, deprecatus sum. At ipsis adeo
 curae non fuit servire iustitiae aut cogitationem aliquam belli
 comprimendi suscipere, ut supra priores iniurias et maledicta multo
 maioribus in conventu me onerant et legatos scommatis illisos
 insigniterque vexatos sine responso dimiserint. Adhaec velut opere
 ipso volentes declarare, se contemnere iustitiam, ne colorem tum
 quidem seu velamentum belli honestum quaesiverunt sed ut me
 quoquo modo iugularent, ardens imperatricis tuendae studium si-
 mulantes, edicta circumquaque per urbes missitarunt, quibus et
 commune bellum significarent et omni ad eas aditu mihi interdice-

στησαν τὴν ἀτοπίαν, ἀλλὰ καὶ ἐνθάδε διατρέβοντι ἐκέλευον **A.C. 1343**
 τῆς πύλης μὴ προβαίνειν, ἀλλ' οἴκοι καθήμενον, τὴν ἀναι-
 ροῦσαν ψῆφον περιμένειν. τί οὖν με πρὸς ταῦτα ποιεῖν ἔ-
 χρῆν, πρὸς αὐτῆς τῆς ἀληθείας; συγκαλυψάμενον περιμένειν
 5 τὴν σφαγὴν; ἀλλ' οὐκ ἂν ἔδοξα σωφρονουῦτος χρῆσθαι λο-
 γισμοῖς, οὕτως ἀκλεῶς καὶ ἀτίμως ἀποθνήσκων, ἀλλὰ κατα-
 πλαγέντα πρὸς τὴν ἀθρόαν τῶν πραγμάτων μεταβολὴν, δοῦ-
 λα φρονεῖν καὶ ἀνελεύθερα, καὶ παραδιδόναι παρακοιμωμένῳ
 ἑμαυτὸν, ὥστ' ἐπ' ἐξουσίας ἔχειν κακῶς ποιεῖν καὶ εἰς δε-
 10 σμωτήρια ἄγειν, ὥσπερ τὰ ἀνδράποδα ἐκεῖνα, οἱ σφᾶς αὐτοῦς
 ἐκείνῳ παραδεδωκότες, οἱ μὲν οἰκοῦσι δεσμωτήρια, δημεύσεις
 πρότερον ἵπομείναντες καὶ ἄλλων πείραν δυσχερῶν πολλῶν,
 οἱ δ' ἐν Κάρδος μοῖρα ἄγονται καὶ φέρονται, πᾶν τὸ προσ-
 15 τατιτόμενον ὑπ' ἐκείνου ποιεῖν ἔχοντες ἀνάγκη. καὶ ποίων
 15 οὐ θανάτων ἀντάξια μυρίων ταῦτα; ἢ πότε ἂν ὁ ἥλιος ἐπέ- **P. 608**
 δε μείζονα καὶ παραδοξότεραν ἀτοπίαν, ὥστε τὸν ἐκ κοπρίας,
 ὃ φασιν, ἀνθρώπον, ὑπ' ἐμοῦ γεγεννημένον καὶ μέγα σεμνυνό-
 μενον, ἂν καὶ βλέμματος ἐτύγχανε προσηνοῦς, ἢ λόγου τινὸς
 δοκοῦντος εὐμενῶς εἰρησθαι, τοῦτον ὑβρίζειν ἔχειν εἰς ἐμὲ
 20 καὶ τῇ αὐθαδεῖα καὶ κακοτροπία χρῆσθαι; δι' ἃ δὴ πάντα **V. 487**
 σῶζειν ἑμαυτὸν εἰλόμην καὶ τοὺς συνόντας· καὶ ὁ πολλὰ-
 κισ ὁ μακάριος τῷ ὄντι βασιλεὺς ἐκείνος ἠνάγκαζε ποιεῖν,
 ὥσπερ πάντες ἴσασι σαφῶς, τοῦτ' ἔπραττον ὑπ' ἐκείνων μά-

rent. Neque intra hos limites se continuit eorum improbitas: quin etiam hic (Didymotichi) versanti mihi imperarunt, ne pedem extra portam urbis efferrem, sed domi sedens sententiam capitalem expectarem. Quid (per ipsam veritatem quaeso vos) hic me facere oportuit? Intra parietes latere et necem expectare? Quis me non fatuum numeraret, si sic, nulla cum laude, quin potius cum dedecore morerer? An percussum tam repentina rerum conversione illiberali ac servilem gerere animum tradereque me praefecto cubi- culi, qui iure suo mihi facere male posset et in carcerem trudere, ut alia mancipia, quae ultro se illi tradiderunt? quorum quidam bonis suis ante sub praeconis vocem subiectis et variis acerbitati- bus afflictati, carceres incolunt, alii non secus quam Cares aguntur raptanturque, necesse habentes exsequi quodcumque ille mandaverit. Et quibus tandem ac mille mortibus haec acquiranda non sunt? aut quando sol hac insolentia quidquam vidit insolentius atque inusitatus, ut ex stercore, quod aiunt, homo servus meus, qui multum gloriaretur, si a me placido vultu dignatus aut verbo am- icio appellatus esset, nunc petulanter in me insultare suumque fastum et malignitatem expromere possit? Ob hasce causas me meosque servare volui: et quod saepenumero vere beatus ille impe- rator urgebat, quodque omnes norunt, inimicis potissimum eo ne-

A.C. 1343 *λιστα εἰς τοιαύτην ἀνάγκην συνενηγεμένος, τῆς κοινῆς ἐπιστοῦ τε καὶ τῶν ὄλων σωτηρίας ἕνεκα. καὶ ἐξ ἐκείνου ἄχρι Βῆνῶν οὐδέποτε ἐπαυσάμην περὶ εἰρήνης δεόμενος αὐτῶν. ἀλλ' ἀνθρώρικον δοκῶ θερίζειν· πάντα γὰρ αὐτοῖς μᾶλλον, ἢ ἡ εἰρήνη, ἀνεκτά. σκεψώμεθα δὴ πότερος ἀδικῶν φαίνεται καὶ ἐπιπορκῶν, ὁ τὴν τε ἀρχὴν τοῖς ὄρκοις ἐπιμείνας, ἄχρῖς οὐ κατὰ κράτος κατελύθησαν ὑπὸ τῶν πολεμούντων, καὶ μέχρι νῦν δεόμενος περὶ εἰρήνης καὶ τὸν πόλεμον ἐθέλων καταθέσθαι, ἢ ὁ μήτε πρότερον, μήθ' ὕστερον τῶν δεόντων μηδὲν φαινόμενος ποιεῖν. ἐπεὶ δέ μοι καὶ τὴν γεγενημένην φθοράν ὑπὸ τοῦ πολέμου προστρίβεται ὁ πατριάρχης, σκεψώμεθα, τίς Καίτιος αὐτῆς. πρῶτον μὲν γὰρ οἶομαι πάντα ὄντινον τῆ ἄρχοντι πολέμου τὴν αἰτίαν τῶν γινομένων ἀναθήσειν· ἀμυνομένῳ γὰρ οὐδέποτε οὐδεὶς ἐνεκάλεσεν, ὅτι διασώζει ἑαυτόν. ἔπειτα ἐξετάσωμεν καὶ τὰ κατὰ μέρος, παρὰ τίκων 15 δημεύσεις καὶ σφαγαὶ καὶ ἐξορίαι καὶ δεσμοπήρια καὶ στραβλώσεις. οὐχὶ παρ' αὐτῶν; οὐ δακρύων ἐπέπλησαν τὰς πόλεις πάσας; οὐχ αἱμάτων; οὐχ ὡσπερ κοινοὶ τῶν Ῥωμαίων πολέμοι περιόντες τοὺς ἕκασταχοῦ ἀρίστους διαφθείρουσιν; οὐ τὰ τε κοινὰ καὶ τὰ ἴδια τῶν Ῥωμαίων χρήματα ἀνάλωσαν εἰς οὐδὲν δέον; ἐγὼ γὰρ λέγειν τὰ ἡμέτερα τοσαῦτα ὄντα, ἃ εἰ μὴ αὐτοὶ διέφθειρον τὸν πόλεμον κενηκότες, ὑπέρο 20 τῆς κοινῆς ὠφελείας ἂν ἀνάλωτο, ὡσπερ παροσκευαζόμεν, ἴστω θεὸς ὁ πάντων τῶν ἀδήλων καὶ κρυφίων γνώστης. οὐ*

cessitatis me adigentibus, facere et ita meam privatam incolumitatem cum totius rei publicae salute incolumitateque coniungere. Atque ex illo usque nunc pacem eos poscere nunquam destiti. Sed anthericum metere videor: omnia enim illis facilia sunt ferrique possunt, pacem solam pati non possunt. Introspiciamus igitur, uter laesisse ac peierasse videatur: isne, qui a principio iurata servavit, donec hostes per vim fidem fregerunt, et adhuc pacem petit, paratus arma ponere: an quem nec ante, nec post quidquam probabile actitasse constat. Et quoniam patriarcha mihi cladem belli adscribit et hoc me crimine adspersit, age, uter e duobus istius cladis potius auctor sit, consideremus. Primum enim, opinor, unumquemque culpam incommodorum belli in eum transferre, a quo bellum profectum est: nam salutis causa sese tuenti nemo adhuc dicam scripsit. Deinde sigillatim inquiramus, a quibus bonorum publicationes, caedes, exilia, carceres, eculi. Nonne ab ipsis? nonne lacrimis, nonne cruoribus universas civitates repleverunt? Nonne ceu communes Romanorum hostes impune volitantes, ubique optimates contrucidarunt? nonne publicam privatamque Romanorum pecuniam in res nihili profuderunt? Mitto enim dicere nostram, adeo immanem, quam nisi ipsi bello commoto dissipasset, (Deum

πόλεις, τὰς μὲν αὐτοὶ παραδεδώκασι Μυσοῖς, τὰς δ' ἔκοντι A.C. 1343
 προεῖντο Τριβαλοῖς; οὐ βαρβάρους αὐτοὶ πρῶτοι τοῖς Ῥω-
 μαίοις ἐπήγαγον Μακεδονίαν κατατρέχοντες καὶ ἔξανδραπο-
 διζόμενοι, ὡς πολέμιαν; οὐ Θράκην πάσαν ταῖς συχναῖς αὐ-
 5 τοῖ στρατείαις ἀοίκητον ἀπέδειξαν; οὐ χθὲς καὶ πρῶτην Μόρ-
 ραν διέφθειρον, ὡς ὑπ' ἐμοὶ τελοῦσαν; οὐ τὰς κοινὰς προσ-
 ὁδούς πάσας ἐποίησαν ἀπολιπεῖν; οὐ τῆς στρατιᾶς τὸ μὲν,
 ὡς πολέμιον, αὐτοὶ διέφθειραν, τοῦ δὲ ἡμέλησαν, ὡς ὑπόπτου, P. 609
 ὀλίγον δὲ ἔτι τὸ λειπόμενον καὶ φαῦλον; ἐμοὶ δὲ τί τοιοῦ-
 10 του εἴργασται; πλὴν ὅτι ἀμύνομαι ἐπιόντας καὶ Μυσοὺς καὶ
 Τριβαλοὺς, καὶ τὴν Ῥωμαίων ὑπολειπομένην ἐπάγουσι δύ-
 ναμιν μὴ δυνάμενος ἀντικαθίστασθαι, ἐξ ἀνάγκης βαρβάρους
 συμμάχους προσκαλοῦμαι, ὥσπερ ἐδιδάχθη ὑπ' αὐτῶν. ὀ-
 15 πότερος οὖν τῆς φθορᾶς καὶ τῆς λεηλασίας αἴτιος, μᾶλλον
 εἴ τις εἰς οὐρανὸν τοξέυων, ἔπειτα περιπειρόμενος ὑπὸ κατι-
 ὄντων τῶν βελῶν, οὐχ ἑαυτῷ, ἀλλ' οὐρανῷ προσλογίζοιτο
 τὴν αἰτίαν τῆς πληγῆς. ὅτι μὲν οὖν τὴν τε κατὰ τὰς πό-
 λεις ἀμύθητον Ῥωμαίων δυστυχίαν αὐτοὶ εἰργάσαντο καὶ B
 20 τοῦ ἀνδραποδισμοῦ καὶ τῆς λεηλασίας τῆς ἄλλης χώρας αἰ-
 τιώτατοι αὐτοὶ, μηδ' ἄκροισι ὡς παραδεχόμενοι τὴν εἰρήνην,
 ἐν ἐμὲ ἀνέλωσι μόνον, ἐκ τούτων δήλον. ἔπεισι δὲ μοι τοῦ

inspectorem occultorum abditorumque omnium testem laudo,) in
 communi utilitate collocare statucram. Nonne urbes alias quidem
 Moesis tradiderunt, alias libentes Triballis permisserunt? Nonne
 barbaros ipsi primi Romanis induxerunt Macedoniamque incursum
 runt, et in servitutem plurimos abduxerunt? Nonne Thraciam totam
 crebris expeditionibus velut hostium provinciam vastam ac
 desertam reddiderunt? Nonne recentissime Morrham, ut a me
 stantem, deformatarunt? Nonne communia vectigalia omnia sustulerunt?
 Nonne exercitus partem quidem, ut adversariam, ipsi contri-
 verunt, partem, ut suspectam, reliquerunt, quae autem adhuc restat,
 ea et numero et genere infirma est? Quid ego simile? nisi quod
 Moesos et Triballos invadentes repello: cumque istas Romanorum
 reliquias eorum copiis non possim opponere, necessario barbaros,
 illorum imitatus exemplum, socios mihi adiungo. Utri igitur popu-
 lationum istarum ac pestis causa exstiterunt, vel potius utri popu-
 latores fuerunt ac pestem ipsimet dederunt? Nonne ipsi? quibus
 perinde contingit, ut, si quis in caelum iaculans, postea telis in se
 decidentibus vulneratus, non sibi, sed caelo causam plagarum tri-
 bueret. Eos igitur Romanis oppidatim, quanta verbis explicari
 nequit, calamitatem invexisse, totque captivorum tamque direptae
 regionis maxime reos esse, pacem auribus respuentes, tantum ut
 me perderent, ex his liquet. Subit autem patriarchae nequitiam

A.C. 1343 πατριάρχου, εἰ δεῖ μὴ μᾶλλον τὴν πονηρίαν, ἢ ἀπραγμοσύνην λέγειν, θανμάζειν, ὅτι, πολλὰ πολλάκις ἐμοῦ περὶ εἰρήνης δεηθέντος καὶ μάλιστα αὐτοῦ, ὅλα δὴ προστάτου τῆς εἰρήνης καὶ καθημέραν εἰρήνην πᾶσιν ἐπιλέγοντος, τότε μὲν οὐδέποτε ἐκάμφθη, οὐδὲ τὰ σπλάγχνα ἔφρασεν ἀνοιγνύναι τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλ' ἦσαν σκληρότερα χαλκοῦ, νυνὶ δ' ὅτε τῶν πλα-
V. 488 σιάν, καὶ ψευδολογιῶν ἀκήκος παρακοιμωμένου, ὅτι καθ' ἡδονὴν μάλιστα εἰσὶν αὐτῷ, ἐξαίφνης πρῶτος καὶ ἡμερος ἀνεφάνη, καίτοι γὰρ ἐροίμην αὐτὸν, ὅποιαν τινα λέγει τὴν ἐκκλησίαν ταύτην. εἰ μὲν γὰρ τὴν καθόλου τῶν ἐπισκόπων ἀδελ-
 φότητα, ἴστω μηδέποτε ἐμοὶ τὰ σπλάγχνα κλείσασαν ἐκείνην, ἀλλ' ἀνεωγμένα μοι εἰς τὸδε ἐξαρχῆς διατηροῦσαν· οἱ πλείους γὰρ ἐμοὶ φρονοῦσιν ἴσα, καὶ πολλὴν αὐτῶν ὁμότητα πεταγινώσκουσι τῶν πολέμων καὶ τῶν φόνων ἕνεκα. εἰ δ' αὐτὸν καὶ τοὺς συνόντας τινας λέγει, πρῶτα μὲν οὐδ' αὐτοῖσι τοῖς γινομένοις ἅπαντες ἦδονται, ἀλλὰ τῆς ἀπάτης καὶ τῆς
Dei εἰς τὰ φαῦλα συναρπαγῆς θρηνοῦσιν ἑαυτοὺς, ἔπειτα οὐδ' ἐκκλησία εἰσὶν οὗτοι, ἀλλὰ τὸ κοινὸν τῶν πεπιστευκότων ἄθροισμα ἐκκλησία προσηγόρευται· ὧν ὥσπερ ἐξαίρετα οἱ τε ἐπίσκοποι εἰσὶ καὶ τῶν μοναζόντων οἱ λογάδες· ὧν μάλιστα τὸ ἄριστον καὶ τῶν ὀρθῶν ἐχόμενον λογισμῶν, ἐμοὶ προσέχουσιν, ὡς δίκαια καὶ λυσitteλοῦντα τῶν Χριστιανῶν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ προηρημένῳ ἐξαρχῆς καὶ πράττοντι. οὔτε γοῦν μοι πρότερον κέκλειε τὰ σπλάγχνα ἢ ἐκκλησία, οὔτε νῦν

magis, (sic enim magis vocanda est,) quam incuriositatem in negotiis admirari, quod, cum saepe ac multum pacem rogaverim, et ipsum praesertim, ut praesidem ac patronum pacis et quotidie pacem apprecantem omnibus, tum quidem precibus nunquam cesserit neque viscera ecclesiae aperire dixerit: sed erant duriora chalybe: nunc ubi commenta et mendacia praefecti cubiculi audivit, quibus ipsi nihil est iucundius, repente mitis ac mansuetus apparuerit. Tametsi interrogarem libenter, quamnam hanc ecclesiam dicat. Si enim universam episcoporum fraternitatem, sciat illam nunquam viscera clausisse, sed aperta hucusque a principio tenuisse: plures quippe eorum mecum sentiunt, eosque propter bella et caedes multae crudelitatis condemnant. Sin autem se et satellites suos, primum quidem nec ipsi omnes approbant quae fiunt, sed sese circumventos et eodem scelere implicatos deplorant. Deinde non conficiunt ipsi ecclesiam, verum tota fidelium frequentia ecclesia vocatur: cuius velut praecipuae et eximiae partes sunt episcopi et monachorum coetus lectissimi: quorum ut quisque est optimus et rectissime sentiens, ita maxime idem, quod ego, sentit, ut qui ecclesiae Christianae inde ab initio aequum et utilem me voluntate et opere exhibeam. Non igitur mihi prius viscera clausit ecclesia, ne-

ἀνοήνυσιν, ἀλλ' αὐτὸς ἐπιτοκῆσας καὶ συκοφαντήσας καὶ Ἰ. 1343
 τὸν πόλεμον κεκινήσας, ἃ πρότερον οὐκ ἠδυνήθη διὰ τῶν
 πολλῶν αἰμιύτων καὶ τῶν ἀνηκέστων καταπράξασθαι κακῶν,
 τὸ ἐμὲ διαφθεῖραι, ταῦτα νῦν ἐλπίσας ἐκ τῶν ψευδολογιῶν P. 610
 5 τοῦ φίλου, ἤνοιξεν, ὡς φησι, τὰ σπλάγχνα, οὐχ ἵνα φιλαν-
 θρώπως δέξεται, (τοῦτο γὰρ ἐκ πολλοῦ δεόμενος αὐτὸς οὐκ
 εἰσακούομαι,) ἀλλ' ἵνα καταπίη. ταῦτα μὲν οὖν εἰ καὶ τρα-
 χυτέρον πως δοκεῖ εἰρησθαι, συγγνώμη τῷ πάθει. ψυχὴ γὰρ
 10 ὑπὸ πολλῶν ἀδικημάτων πισθεῖσα καὶ καταδύνομος τοιαῦτα
 οὐκ ἐξενέγκοι καὶ πολλῶν τραχύτερα. πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ
 καὶ τὸ ἐπιτιμίον φησιν ἐμοὶ λύσειν χαριζόμενος. εἰ μὲν
 οὖν εἰδὼς, ἃ δεῖ περὶ τῶν ἐπιτιμιῶν, τοιαῦτα πλάττεται καὶ
 οἶται ἐξαπατᾶν, συγγνώμη πολλὴ τὸ εἰωθὸς ποιοῦντι. εἰ δ'
 ἀγνοεῖ τὴν δύναμιν, ἣν ἔχει περὶ τὰ τοιαῦτα, ὅπερ οἴομαι
 15 καὶ μάλιστα, ἐγὼ διδάξω. τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν ὀρθῶς B
 βιοῦσι καὶ νόμοις προσέχουσι θεοῦ καὶ περὶ τὴν πίστιν ἀ-
 σφαλεῖς εἰσιν, οἱ δὲ τούναντίον ἅπαν. ὅσοις οὖν ἢ ἀπέλ-
 γειαι ἢ ἐπιτοκῆσαι ἢ φόνοι ἢ τι τῶν ἀπηγορευμένων ἕτερον
 20 τολμᾷται ἢ περὶ τὴν πίστιν σφάλλονται, δόγμασι προσέχοντες
 σπληνῶσι καὶ διεφθαρμένοις, οὗτοι τῆς μερίδος ἑαυτοῦς ἡλ-
 λωτρίωκασι τοῦ Χριστοῦ. οὐδεμίᾳ γὰρ κοινωνία φωτὶ πρὸς
 σκοτὸς. οἱ ἀρχιερεῖς δὲ τῶν θείων θελημάτων εἰσὶν ἐκφάν-
 τορες καὶ διδασκαλοὶ καὶ προνοητικοὶ τῶν ἄλλων. πρῶτοι

17. ἢ ἀσέλγεια add. M.

que nunc reserat: sed ipse periurus et calumniator et belli inceptor,
 quod antea per multas caedes et iniurias atrocissimas efficere ne-
 quivit, ut me interimeret, id nunc ex mendaciis amici se assecutu-
 rum confisus, viscera aperit, ut ait, non ut humaniter me accipiat,
 (hoc enim pridem ipse obsecrans non exaudior,) sed ut me devoret.
 Haec si aliquanto aculeatius dicta videantur, affectus meretur veni-
 niam. Animus enim pluribus pressus et exulceratus iniuriis, talia
 et multo etiam asperiora solet edere. Praeter cetera etiam poenam
 anathematis mihi condonaturum pollicetur. Si igitur de poenis
 rem tenens, ut debet, haec fingit et me deceptorum sperat, volens
 antiquum obtinenti ignosco. Sin autem, quid sibi in his liceat,
 ignorat, ut equidem reor, ego ipsum docebo. Homines quidam
 vitam sancte et divinis legibus convenienter instituunt, atque in
 religione firmi ac stabiles sunt: quidam prorsus contraria via gradi-
 untur. Quotcumque igitur aut libidine aut periurio aut homicidio
 aut alio quopiam interdictorum se contaminant, aut in fidei do-
 ctrina errore aliquo ducuntur, hi sese a Christi parte abalienarunt:
 nulla quippe societas luci ad tenebras. Episcopi autem divinae vo-
 luntatis interpretes et doctores sunt. Itaque illi primi a spiritu
 docti, quinam propter pertinaciam in malo a Deo praecisi sint,

- A.C. 1343 οὖν ἐκεῖνοι παρὰ τοῦ πνεύματος διδασκόμενοι τοὺς ἀπὸ θεοῦ
 κεχωρισμένους διὰ τὴν περὶ τὰ φαῦλα ἐπιμονὴν, διδάσκουσι
 τοὺς ἄλλους, μὴ αὐτοῖς συναναμίγνυσθαι, μηδὲ συνεσθίειν,
 C μηδὲ συνεύχεσθαι, ὡς ἀπὸ θεοῦ κεχωρισμένοις, ἵν' ἡ ἐκεῖ-
 νοὶ ἐπιστρέψωσιν ἀπὸ τῶν φαύλων, αἰσχυνόμενοι τὸν χωρι-5
 σμὸν, ἢ οὗτοι μὴ βλάπτωνται ἐκ τῆς ἐκείνων συνδιαγωγῆς.
 ῥᾶον γὰρ ἂν τις μεταλάβοι κακίας, ἢ μεταδιῷ τῆς ἀρετῆς.
 εἰ δ' ἐκεῖνο προβάλλεται, τί οὖν ὁ Χριστὸς εἶπε „πάντα ὅσα
 ἂν δῆσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ;” ἀλλ'
 αὐτοῦ τοῦ μακαρίου Πέτρου ἀκονέτω, πρὸς ὃν ἡ ἔξουσία το
 δέδοται, Κλήμεντι τῷ διαδόχῳ παραγγέλλοντος διαρρήδην,
 οἷ „λύσεις, ἃ προσῆκον, ὁμοίως καὶ δῆσεις,” ὡς τὸν μὲν Χρι-
 V. 489 στὸν πρὸς ἐκεῖνον ἀπολύτως εἰπεῖν τὸν λόγον, εἰδὸτα ἀρι-
 D βῶς, ὡς οὐδὲν δῆσει τῶν ἀξίων μὴ δεδέσθαι. Πέτρον δὲ
 ἀνδρῖς, παρ' αὐτοῦ τοῦ διδασκάλου ἐμπνεόμενον, καὶ τὸν διο-15
 ρισμὸν προσθεῖναι τοῦ ὅσα δεῖ, δεῖσαντα, ὡς εἶοικε, μὴ ὀ-
 στερὸν ποτε ἢ τοιαύτη ἐπεισέλθῃ νόσος, καὶ νομίσωσιν οἱ
 ἀρχιερεῖς ἔξουσίαν ἔχειν χωρίζειν, οὓς ἂν ἐθέλωσιν, ἀπὸ θεοῦ
 ἰδίων ἔνεκα ἐγκλημάτων καὶ παθῶν. ὃ νῦν πέπονθε καὶ οὗτος
 τὴν οἰκείαν ἀγνοήσας δύναμιν. δῆλον οὖν, ὡς, ἂν τις ἄξια 20
 ποιῇ χωρισμοῦ θεοῦ, καὶ πρὶν τοὺς ἀρχιερεῖς φανερὸν ποι-
 P. 611 εἶν τοῖς ἄλλοις, ἐκεῖνος ἀπὸ θεοῦ κεχώρισται, ὥσπερ τῷ
 τῆς Ἀλεξανδρέων ἡγουμένῳ ἐκκλησίας Πέτρῳ τῷ μακαρίῳ

4. συνεύχεσθαι M.

alios docent, ne cum ipsis commisceantur, neque cibum simul ca-
 piant, neque ipsis, ut a Deo separatis, adhaereant: quo separatione
 ista pudefacti aut respiscant, aut alii ex eorum consuetudine nihil
 detrimenti accipiant: proclivius enim est a vitio, quam a virtute
 similitudinem trahere. Quod si obiiciat, quorsum igitur Christus
 dixit: Omnia quaecumque ligaveritis super terram, erunt ligata et
 in coelis? at sanctum Petrum ipsum audiat, cuius gratia potestas
 data sit. Is Clementi successori suo perspicue ita praecipit: Solves
 et ligabis, quae fas est. Ut Christus quidem Petro absolute man-
 det, utpote sciens, neminem immerentem ligaturum: Petrus autem
 postea, a magistro ipso instinctus, certos terminos constituat. Ti-
 muit, ut videtur, ne olim morbus talis irreperet, putarentque epi-
 scopi, propter privatas querimonias et animorum suorum perturba-
 tiones auctoritatem se habere, a Deo separandi quos luberet: quod
 in praesens isti usum potestatis suae nescienti accidit. Pater ita-
 que, si quis ut a divina communione secludatur commuerit, etiam
 antequam id episcopi alii palam faciant, a Deo abiectum et se-
 clusum esse: quemadmodum dio Petro Alexandrino pontifici de
 Ario contra Christum furente prius etiam, quam a sacra synodo prae-
 scinderetur, a reliquae ecclesiae corpore a Deo amputatum, et ge-

Ἄρθεος ὁ κατὰ Χριστοῦ μανείς, καὶ πρὸ τῆς συνόδου τῆς Α. Ε. 1343
 ἱεραῦς καὶ τῆς ἐκτομῆς τοῦ λοιποῦ τῆς ἐκκλησίας σώματος,
 ἐκτεμημένος παρὰ Θεοῦ ἀπεκαλύφθη καὶ γένης ἄξιος καὶ
 τῆς ἐν ἁδου καταδίκης· ἄν τε μηδὲν τοιοῦτον ἐργασμένος
 5 φαίνηται, ἀλλὰ νόμοις Θεοῦ προσέχων καὶ ταῖς ἐντολαῖς,
 αἱ μάλιστα μέλος εἶναι Χριστοῦ ποιούσιν, οὐκ ἂν ἀπ' ἐκεί-
 νου χωρισθῆι, ἂν πάθους ἕνεκα ἰδίου οἱ ἀρχιερεῖς χωρίζω-
 σιν. ὁ γὰρ μέγας λαμπτήρ τῆς οἰκουμένης Ἰωάννης ὁ χρυ- Β
 σοῦς τὴν γλωτταν, τῆς ποιμνῆς ἀδίκως ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων
 ἰοάπελαθεῖς καὶ πολλοῖς κακοῖς προσομιλήσας καὶ ἀφορισμῶ
 καὶ ἀναθέματι ὑποβληθεῖς, οὐδὲν ἀπέβαλε τῆς δόξης· ἀλλ'
 ἐκεῖνος μὲν εἰς αἰὲ Χριστῶ σύνεστι συνδοξαζόμενος, οἱ ἐκ-
 τεμόντες δὲ μᾶλλον ἑαυτοῦς τῆς δόξης ἠλλοτριώσαν τοῦ Θεοῦ,
 φθόνῳ καὶ συκοφαντίᾳ καὶ διαβολῇ καὶ μυρίοις ἄλλοις
 15 πᾶθεσιν ἐκδότους ἑαυτοῦς πεποιηκότες. εἰ μὲν οὖν τι καὶ
 αὐτὸς ἐμοῦ τοιοῦτον ἔχει κατηγορεῖν, οἷον εἶναι ἄξιον ἀπὸ
 Θεοῦ χωρίζειν, λεγέτω καὶ δεικνύτω, καὶ τὴν τε ἐπιτίμησιν
 οἷσω πρῶτος καὶ πρὸς τῶν ἡμαρτημένων τὴν ἐπανόρθωσιν
 πᾶσαν ἐπιδείξομαι σπουδὴν. εἰ δ' οἰκείας ἀβουλίας ἕνεκα
 20 καὶ φθόνου καὶ συκοφαντίας, ὅτι μὴ παρέσχον κατασφάτ- C
 τειν ἑμαυτὸν, ἀπὸ Θεοῦ χωρίζειν ἔγνω, σκοπεῖτω, μὴ οὐ δι'
 ἐμοῦ μᾶλλον, ἢ ἑαυτοῦ τὸ ξίφος ὤθησεν· οὐ γὰρ, Διονύσιος
 ὁ μέγας, ἐπεσθαί, φησι, τὸ θεῖον ταῖς παραλόγοις τῶν ἀρ-

7. οἱ om. P. 19. οἰκίας P.

*henna inferorumque supplicii dignum esse, divinitus demonstra-
 tam est. Si vero nihil tale fecisse certum sit, sed eum divinis
 parere praeceptis, quae maxime efficiunt, ut in membris Christi
 numeremur, non utique ab illo separabitur, si motu aliquo turbido
 et a ratione averso episcopi illum fidelium communitate prohibu-
 erint. Magnum enim orbis terrarum lumen, Ioannes ille oris aurei,
 per nefas a grege suo episcoporum sententia iniique depulsus ac
 pluribus miseriis opertus et anathemate percussus, de gloria sua
 nec hilum amisit. Verum is quidem cum Christo semper vivit et
 cum eodem honoratur: qui autem illum communitate multarunt,
 magis semet ipsos a Dei gloria alienarunt, invidia, sycophantia, ob-
 treccatione et aliis vitiosis motionibus, quibus se subiecerant vel
 treccatione. Ergo si ipse quippiam huiusmodi mihi potest obicere,
 quod me a Deo iure separet, proferat, ostendat, et poenam modice
 feram atque ad emendationem peccatorum meorum omnem diligen-
 tiam adhibebo. Si autem sua ipsius dementia, invidia et sycophan-
 tia incitatus, quia me illi iugulandum tradere nolui, a Deo separare
 me statuit, videat, ne in se potius, quam in me, gladium defixerit.
 Nam ut praeclare scriptum exstat apud magnum Dionysium, divinum
 nomen cum ratione pugnantibus episcoporum affectiones non sequitur.*

Cantacuserus II.

30

- A.C. 1343 χειρέων δερμαῖς. εἰ δέ τις δέον εἶναι λέγοι, κἄν ὅπως ποτὲ εἶχε τὰ τοῦ πράγματος φροντίδος ἄξιαν ἠγήσασθαι τὴν ἐπιτίμησιν, καὶ περὶ τὴν διάλυσιν σπουδὴν πολλὴν εἰσενεγκεῖν, ἀλλ' ἐμοὶ κἄν τούτῳ τῶν δεόντων παραλείπεται οὐδὲν, ἀλλὰ πολλὰ πολλάκις περὶ τῶν τοιούτων δεηθέντι, οὐδὲν οὐδ' D δέπω, οὔτε πρότερον, οὔτε νῦν ἐπιεικὲς ἐλέχθη. ὡς μὲν οὖν εὐθύς ἐξαρχῆς ἐγὼ τε τὰ δίκαια εἰλόμην καὶ τὰ κοινῇ λυσιτελοῦντα ἔπραττον, καὶ οὗτοι πολλὰς συκοφαντίας καὶ διαβολὰς πλασάμενοι τὸν πόλεμον κενινήκασι, καὶ πολλὰ Ῥωμαίους εἰργάσαντο κακὰ, μᾶλλον δὲ συμπάντων αἴτιοι κατέ-10 στησαν, τὰ μὲν αὐτοχειρία πεποιηκότες αὐτοὶ, τὰ δ' ἐμὲ ἀναγκάζοντες οὐκ ἐθέλοντα, μάλιστα' ἂν τις ἐκ τῶν εἰρημέτων σαφέστατα καίδοι. ὅτι δὲ καὶ νῦν οὐ τὴν εἰρήνην ἠρημένοι οὐδ' ἔλεόν τινα λαβόντες τῶν πιπτόντων καθ' ἡμέραν, ἀλλ' ἐμὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὑποχείριον λαβεῖν βουλόμενοι καί5
- P. 612 τὴν σύμπασαν αὐτοὶ Ῥωμαίων ἀρχὴν ἔχειν, (τοῦτο γὰρ αὐτοῖς σπουδάζεται περὶ πλείστου, ἕτερον δὲ οὐδὲν,) τὴν πρεσβείαν ταυτηνὴν πεποιήνται, ἐκ τῶν πρεσβενομένων αὐτῶν δῆλον. εἰ γάρ τι ἐπιεικὲς καὶ λυσιτελὲς ἐνενόουν τῷ κοινῷ, οὐκ ἂν οὕτως ἐκείνῳ τῷ συκοφάντῃ καὶ ἀεὶ καταψευδομένῳ20
- V. 490 ῥᾶστα πειθόμενοι ὑπάγειν ἐπεχείρουν ἑαυτοῖς καὶ καταδουλοῦν ἐμέ· ὅς εἰ μὴ τι ἄλλο, διὰ τὸ γοῦν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον τὰ Ῥωμαίων διοικεῖν, βέλτιον ἂν τοῖς πράγμασι χρησαίμην καὶ λυσιτελέστερον αὐτῶν. πατριάρχῃ μὲν οὖν καὶ

Si quis occurrat, ut ut se res habeat, non esse parvi pendendam illam poenam ecclesiasticam: sed ut ea solvere, multum in eo studii ponendum, aio etiam in hoc mearum partium nihil praetermississe: sed saepe et impense id orantem nullum unquam hucusque responsum ex aequo et bono impetrasse. Quemadmodum igitur ego inde usque a principio a iustitia non deflexerim, et quae ad commune emolumentum spectarent fecerim, isti vero sycophantiis et obtreccionibus tam crebris bellum conflaverint, Romanosque malis plurimis involverint: immo vero malorum omnium fontes et radices fuerint, et alia quidem per se intulerint, alia me inferre coegerint, ex dictis perspicere facillimum est. Quod autem nunc quoque hanc pacem cupiant, nec quotidie pereuntium misericordia tangantur, sed me praeter ceteras iniurias in potestatem redigere desiderant, ut ipsi in totum imperium Romanum dominentur, (hoc enim etiam atque etiam contendunt, nec alia de causa hanc legationem instituerunt,) ex iis, quae postulant, planum evadit. Nam si quid moderatum et rei publicae fructuosum meditentur, non tam prompte illi vanissimo criminatori obsequentes, me sibi subicere atque ut servum subiugare tentavissent: qui si non aliud, certe quidem quod

τοῖς ἄλλοις οὐδενὸς ἐμέλησεν ἕτερον, ἣ ὁ προὔθετο ἔξαρ· A.C. 1343
 χῆς εὐθύς, τὸ διαφθεῖρειν ἐμὲ καὶ ποιεῖν ἐκ μέσου, ἔν ἄρ· B
 χειν ἀδεῶς ἔχοιεν αὐτοί. ἐγὼ δὲ τοῦ κοινη λυσιτελοῦντος
 ἐνεκα, ὡσπερ καὶ αἰεὶ, καὶ βούλομαί τε καὶ περὶ πλείστον
 ἄγω τὴν εἰρήνην, εἴ γε βούλοιντο καὶ αὐτοὶ τῶν πλασματῶν
 καὶ ψευδολογιῶν ἀποστάντες παρακοιμωμένου διαλύσεις τί-
 θεσθαι. εἰ δ' αὐθις αὐτοὶ τὸν πόλεμον κινῶεν, μὴ ἐμοὶ τὰ
 ἐσόμενα κακὰ ἐκ τοῦ πολέμου προσλογίζεσθαι, ἀλλ' ἑαυ-
 τοῖς, πολλῶ τῶν προὔπηργμένων δεινότερα, ὡς ὄρω, ἐσόμενα.
 ἐκεῖνοι μὲν γὰρ Μυσοῖς καὶ Τριβαλοῖς πόλεις καὶ
 χώρας καταπροϊέμενοι συμμαχούς ἐποίησαντο, οἷς ἐπ' ἐμὲ
 διαροῦνται χρῆσθαι. οἷς ἀνθίστασθαι οὐκ ἂν δυναίμην
 μετὰ Ῥωμαίων τῶν παρόντων· λείπεται δὴ καμὲ συμμαχίαν
 ἑαυτῷ πορίζειν, ἣ τοῖς πολεμοῦσιν ἀντιτίσεται καὶ διαφθε- C
 ρεῖ. οὐ γὰρ ἐκὼν εἶναι προήσομαι τὴν ἑμαντοῦ καὶ τῶν
 συνόντων σωτηρίαν. αὕτη δὲ οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν παρέσται,
 ἣ ἔξ Ἀσίας Περσικῆ· οἱ βάρβαροί τε ὄντες καὶ ἀπ' ἐναντίας
 ἡμῖν περὶ τὸ σέβας διακείμενοι οὐδεμίαν φειδῶ ποιήσονται
 τῶν ἐμπιπτόντων ταῖς χερσίν, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἀποκτενοῦσι,
 τοὺς δὲ ἐπὶ δουλείᾳ ἀποδώσονται. εἰ μὲν οὖν τινα τῶν μελ-
 λόντων διαφθεῖρεσθαι ἔλεον λαβόντες πρὸς τὴν εἰρήνην ἐθέ-
 λωσι χωρεῖν, καὶ γὰρ μάλιστα βουλοίμην ἂν, καὶ ἐν ἡμέραις
 πεντεκαίδεκα πεμπέτωσαν τοὺς ἐροῦντας, ὅτι διαλύεσθαι συν-

20. οὖν add. M.

tamdiu rem Romanam administravi, melius et utilius, quam ipsi, hoc
 munus obirem. Patriarchae igitur et sociis nihil aliud in studio
 fuit, quam quod sibi a principio proposuerunt, me nimirum hac
 luce privare, quo ipsi securius imperare queant. At ego boni com-
 munitis gratia, quod spectavi semper, pacis sum percupidus eamque
 acio maximi: si modo et ipsi a figmentis et mendaciis praefecti
 cubiculi recedentes eam complecti velint. Si bellum instaurarint,
 ne mihi emersura inde mala, praecedentibus, ut auguror, longe
 graviora, sed sibi tribuant: quando ipsi Moesis et Triballis urbes
 et regiones quasi praedam obiecerunt et adversum me auxiliares
 disciverunt; quibus quia resistere cum Romanis, quos duco, non
 aleo, superest, ut et mihi auxilia ad hostes meos debellandos firma
 omparem: nolo quippe meam meorumque salutem prodero. Ea
 ero auxilia non aliunde, quam Persarum ex Asia suppeditabunt:
 qui et barbari et sacrorum cultu nobis dissimiles obvis non par-
 vent, sed alios quidem trucidabunt, alios in servitutem vendent.
 Quare si periturorum miseratione commoti, ad pacem dare se vo-
 lent, id ego quoque summopere vehementerque velim: et diebus
 undecim militant, qui me de consensu illorum super hac re certi-
 rem faciat, ut ipse similiter mittam barbarosque iam paratos in

- A.C. 1343 ἔθεντο, ὡς ἂν πέμψας καὶ γὰρ κωλύσω τοὺς βαρβάρους μὴ
 D πειραιεῦσθαι πρὸς τὴν Θράκην· παρσκευασμένοι γὰρ εἰσι.
 ὕστερον δὲ ἐφ' ὁμοίαισι ἢ εἰρήνη ἔσται θεσπέσια συμβάσις
 πρὸς ἀλλήλους. εἰ δ' αὖθις ψηφισάμενοι πολεμεῖν μηδὲν
 ἀποκρινοῦνται πλέον, ἐγὼ μὲν μετὰ τὴν προδεσμίαν οὐδενοῦς
 ὦν ἔγνωκα λυσιτελεῖν ἔμαντῶ ἀφ᾽ ἔξομαι, καὶ θεὸν μαρτυ-
 ρόμενος καὶ ἀνθρώπους, ὡς ἄκων εἰς τὸν πόλεμον χωρῶ
 καὶ τῶν ἐσομένων κακῶν οὐδενοῦς τό γε εἰς ἐμὲ ἦκον αἰτίας
 εἰμι. αὐτοὶ δ' εἰ μὴ τι ἄλλο, τῶν γούν πόλεων πρόνοιαν
 τινα ποιείσθωσαν τῶν αὐτοῖς προσεχουσῶν, ἵνα μὴ πατρία-
 πασι διαφθαρῶσιν ὑπὸ τῶν βαρβάρων· τὴν γὰρ ἐκείνων συμ-
 φορὰν ἐν τοσαύτῃ φροντίδι τίθεμαι, ὅσην καὶ τῶν ὑπ' ἐμέ.
 P. 613 τοιαύτην ὁ βασιλεὺς πρὸς τοὺς πρέσβεις ὑπὲρ ὧν ὁ πατριάρχ-
 ης κατηγορεῖ τὴν ἀπολογίαν θέμενος, ἔπειτα γράφας καὶ τὰ
 ἴσα πρὸς τε πατριάρχην καὶ τοὺς ἄλλους, καὶ Χρυσοβέργην 15
 τὸν Ἰωάννην συνεξέπεμπεν αὐτοῖς εἰς βασιλίδα πρεσβευτήν.
 οἷ. Ἔτι δ' ἐν Διδυμοτείχῃ τῶν πρέσβεων διατριβόν-
 B τω, ἦκον ἐκ Φερῶν πρὸς βασιλέα πρεσβευταί, πρῶτα μὲν
 V. 491 παραιτούμενοι ἐφ' οἷς πρὸς αὐτὸν ἠγνωμονήκασιν, μὴ μόνον
 οὐ πειθόμενοι τὰ βελτίω συμβουλευόντι, ἀλλὰ καὶ τὸν ἥκουσιν
 παρ' αὐτοῦ πρεσβευτὴν ἀπεκτονότας, ἔπειτα δὲ καὶ τὰς συμ-
 φορὰς ἐξετραψίδουν, αἷς περιπετώκασιν ἐξ ἀβουλίας, καὶ
 ἐδέοντο σφίσι βοηθεῖν, ὡς, εἰ μὴ παρ' αὐτοῦ τινος ἐπικουρίας
 τύχοιεν, ἄρδην ἀπολούμενοι. μετὰ γὰρ τὴν βασιλέως ἐκείδην
 ἀναχώρησιν περιστρατοπεδευσάμενος ὁ Κράλης, τὴν μὲν

Thraciam transmittere ne sinam. De conditionibus postea inter nos
 conveniet. Sin renovare bellum mavolent ac nihil respondebant,
 equidem post diem praestitutum, quod in rem meam sit, nihil
 omittam, Deum hominesque testatus, me ad arma ingratis redire
 et imminentium cladum, quod ad me attinet, nullius causam esse:
 ipsi vero saltem urbibus suis caveant, ne a barbaris penitus con-
 quassentur: quarum calamitas non minus; quam mearum, mihi curae
 ac sollicitudini est. Haec ubi imperator legatis super criminationi-
 bus patriarchae respondit, ad eundem et alios de iisdem rebus
 litteras dedit, ac Ioannem Chrysobergem una cum legatis ad impe-
 ratricem misit.

75. Legati Didymoticho nondum excesserant, cum alii Pheris
 superveniunt, qui ante omnia veniam sceleris sui imperatorem ro-
 gant, quod non solum meliora consulenti non paruisent, sed in-
 super legatum eius mactavissent. Deinde miserias, in quas stultitia
 sua praecipitassent, tragice commemorant: opem flagitant, quam
 nisi ab ipso consequantur, funditus perituros. Etenim postquam
 inde discesserit, Cralem ipsos cinxisse, regionemque ferro et igni

χώραν ἔτεμε καὶ ἐδήλωσε κατὰ κράτος, τὴν πόλιν δὲ εἰς το- A.C. 1343
 σοῦτον ἤγαγεν ἀπορίας πολιορκῶν ἐπὶ συχρὸν τινα χρόνον C
 ἐφεξῆς, ὡς κινδυνεύειν ἤδη παρανάλωμα λιμοῦ γενέσθαι.
 Φεραῖοι δὲ ἐν χρεῖ κινδύνου ἤδη καθιστώσας, μόλις τὰ λσ-
 5σιπελοῦντα συνεώρων, (παθῶν γὰρ νήπιος ἔγνω,) καὶ ἐπα-
 φηρίσαστο Καντακουζηνῷ τῷ βασιλεῖ προσχωρεῖν, ὡς τῆς
 εἰς ἐκεῖνον φιλίας ἀνήσονται Κράλην τὴν πολιορκίαν· ὑπερ
 καὶ ἐγίνετο. μετὰ γὰρ τὴν βασιλέως εὐφημίαν καὶ τὴν
 10 μνήμην τὴν ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀνακωχὴν τινα παρέσχετο ὁ Κρά-
 ιοκῆς τοῦ πολέμου, καὶ οὐ πολὺ τῆς πόλεως ἄπωθεν ἐστρατο-
 πεδεύετο ἐλθῶν. ὅσοι δὲ βασιλέως ἦσαν φίλοι τῶν ἐν τέλει D
 Τριβαλῶν, συνθεβούλευον Φεραίοις τάχιστα ἐλθόντας πρὸς
 ἐκεῖνον ἄρχοντα τῇ πόλει δέχεσθαι, ὡς ἀπεξομέτου παντά-
 πασι τοῦ Κράλη, εἰ τοιαῦτα γένοιτο. τούτου μὲν οὖν ἔνεκα
 15 ἤκουον οἱ Φεραῖοι καὶ ἐδέοντο βασιλέως δεδακρυμένοι πέμ-
 πειν σφίσιν ἄρχοντα καὶ ὑπαλλάττειν τοῦ κινδύνου. βασι-
 λεὺς δὲ τότε ἕστατον τῆς τῶν ἀνθρώπων τύχης συνορῶν,
 (οἱ γὰρ πρὶν μεγάλα φυσῶντες καὶ οὐδ' ἄκροις ὡς δεχόμενοι
 τὴν ὑπὸ βασιλεῖ δουλείαν, ἀλλὰ καὶ τὸν πρεσβευτὴν ὡμῶς
 20 καὶ ἀπανθρώπως κατατεμόντες καὶ πολλὴν ἐπιδειξάμενοι
 αὐθάδειαν καὶ θρασύτητα, νῦν ἤκουσι ταπεινοὶ καὶ δε- P. 614
 25 δακρυμένοι, ὑπὸ μεγάλων πεισθέντες συμφορῶν, καὶ δε-
 ὄμενοι ἐκεῖνα, ἃ εἰ τότε αὐτοῦ συμβουλεύοντος ἐπέθοντο,
 οὐκ ἂν εἰς τοιαύτας κατέστησαν ἀνάγκας,) ἔπειτα ἐννοῶν

hostiliter devastasse: urbem continenti ac longinqua obsidione ad
 eam alimentorum penuriam redegisse, ut iam periculum sit, ne
 fame ad extremum consumpti intereant. Ita Pheraei medio iam in
 discrimine vix tandem, quid expediret, videbant: malo enim accepto
 stultus sapit. Et scitum fecerant, ut in Cantacuzeni ditionem se
 conferrent, utpote Crale ob amicitiam, qua cum illo devinctus es-
 set, obsidionem laxaturo; id quod est factum. Nam ut ei tamquam
 imperatori faustum acclamarunt eiusque in sacris meminerunt, Crales
 inducias aliquantas fecit et nonnihil ab urbe recedens castra posuit.
 Quicumque vero de Triballia proceribus imperatori bene volebant,
 Pheraeis monebant, ut quam citissime eum adirent praefectumque
 ab eo acciperent: sic namque Cralem omnimodis obsidionem solu-
 turum. Veniunt Pheraei et flentes imperatorem obsecrant, ut prae-
 fecto dato, periculo eos liberet. Imperator humanae fortunae mu-
 tabilitatem perpendens, (qui enim prius superbia inflati nec verbum
 audire de subiectione sustinuerant, quin etiam legatum crudeliter
 immaniterque dissecuerant, et se perquam contumaces ac praefi-
 dentes ostenderant, ii nunc humiles et perfusi lacrimis, pressi ca-
 lamitatibus veniebant, et illa petebant, in quibus si tunc utiliter

A. C. 1343 καὶ οἷας πόλεως πάντα ἀρίστης ἢ Ῥωμαίων ἡγεμονία ἀποστερεῖσθαι μέλλει, ἐδάκρυσε μὲν ἐπὶ μικρὸν, εἶτα ἐχηρμάτιζε τοῖς πρέσβειαι, καὶ τῶν τε ἡμαρτημένων παρείχεται συγγνώμην καὶ χρηστότερα ἐλπίζειν ὑπετίθει, ὡς πᾶν ὁσίως ὑπὲρ αὐτῶν ποιήσων. ἐκείνους μὲν οὖν οὕτως ἐνφυχογόνους λόγοις ἐκ τῆς πολλῆς ἀθυμίας ἀνακτώμενος. τοὺς ἐκ Βυζαντίου δὲ ἀΐθεις πρέσβεις μετακαλεσάμενος, „δραῖτε” εἶπεν „ὄσω Βουμφορῶν Ῥωμαίους ὁ πόλεμος κατέσθη. τὰς γὰρ ἐσπερίους ἤδη πάσας πόλεις ἐποιήσαντο ὑφ’ ἑαυτοῖς αἱ Τριβαλοί. ἐπὶ V. 492 δοικα δὲ μὴ, τούτου μηχανομένου, καὶ Μακεδονίας ἀρξῶσιν παντάπασιν. ἤδη γὰρ οὐκ ὀλίγας ἔχουσι. Φερατοὶ δὲ ὡσαύτῃ ἠκούσατε παρὰ τῶν πρέσβειων, εἰ μὴ τις παρ’ ἡμῶν ἐπικουρίας τύχωσιν, οὐκ ἂν ἔτι πρὸς τὸν πόλεμον ἀπέχων δύναιντο, λιμῶ καὶ πολιορκίᾳ πεισθέντες. ἔξιστιν οὖν ὑμῖν ἤδη τὸ τοῦ πολέμου κέρδος συνορᾶν, ἐγὼ δὲ ὑμῶν θαυμάζω, ὄθεν οἶσαθε δύνασθαι βασιλείαν ἔχειν, τῶν συσχεόντων αὐτὴν εὐποροῦντες οὐδενός. οὔτε γὰρ ἐστιν ἐν ὑμῖν, ὅς ἐσσι τῶν ἄλλων ἄρχειν δύναται καὶ πρόνοιαν ποιεῖσθαι τῶν κινουμένων, εἰ μὴ πού γε φαίητε παρακοιμώμενον. οὔτε γὰρ βασιλεὺς διὰ τὴν ἡλικίαν τὴν Ῥωμαίων ἀγειν δύναται ἀρχὴν, ἢ ἢ τε βασιλῆς ἢ τούτου μήτηρ οὐ διὰ τὴν γυναικείαν ἀσθενείαν μόνον, οὐ γὰρ ἂν ἐξαρκοίη πρὸς τοσοῦτον πραγμάτων ὄγκον, ἀλλὰ καὶ τὸ τὴν ἐξουσίαν ὑπὸ τῶν ἀρχόντων περιηρῆσθαι, ὡσπερ ἐν φρουρᾷ διάγει τοῖς βασιλείοις, ὀλίγη

suadenti obtemperassent, in tam acerbos casus nunquam incidissent.) deinde considerans, qualem urbem, nempe modis omnibus praestantissimam, Romanum imperium amitteret, continere lacrimas non potuit. Tum legatis respondens veniam commissorum dedit bonoque animo esse iussit, se eorum causa facturum omnia. Istiusmodi verbis eos delinlebat, et ex magnis angoribus ac desperatione recreabat: iterumque Byzantinos legatos accersens, Videtis, inquit, quas aerumnas Romanis bellum hoc generarit? Occidentales enim urbes universas suae ditionis ac potestatis Triballi fecerunt: timeo, ne etiam tota Macedonia potiuntur, cuius oppida in praesens non pauca obtinent. At Pheraei, quod ex ore legatorum perceptistis, a fame et hoste simul obsessi, nisi a nobis succurratur, diutius se tueri non poterunt. Licet igitur iam, quantum lucri e bello factum sit, discere. Equidem miror, unde putetis posse vos imperium retinere, cum qui ipsum defendat et conservet, habeatis ac minem: neque enim inter vos est, qui praesens aliis et communi providere sciat: nisi fortasse praefectum cubicull nominetis. Nam nec imperator propter impuberem aetatem Romanum principatum rexerit, et Augusta, eius mater, non solum propter femineam imbecillitatem tantae rerum moli sustinendae impar est, sed etiam po-

ἀποδέουσα τῶν ἐν δεσμοτηρίῳ διαγόντων. τί γὰρ ἐκείνων A.C. 1343
 δεσνήνοχεν, εἰ μηδὲν μῆτε βουλευσασθαι, μῆτε πρᾶξαι τῶν
 δεόντων δύναται, ἀλλὰ τοῖς ἐψηφισμένοις ὑπὸ τῶν ἀρχόν-
 των ἐπεισθαι ἀνάγκη ἔχει; τὰς τε πόλεις ἀπολωλέκατε, τὰς
 5 μὲν αὐτοῖς Μυσοῖς παραδεδωκότες, ἵν' ἔχητε συμμαχούς D
 ἐπ' ἐμὲ, τῶν δ' ὑπὸ Τριβαλοῖς δεδουλωμένων. καὶ αἱ λει-
 πόμεναι δὲ, ἔτι πρὸς ἐμὲ τε καὶ ὑμᾶς διηρημέναι, τὰ μὲν
 αὐταὶ ἐφ' ἑαυταῖς στασιάζουσαι καὶ διαφθειρόμεναι, τὰ δ'
 ὅφ' ἡμῶν ἔξωθεν πολιορκούμεναι καὶ ἐξανδραποδιζόμεναι
 10 καὶ τὰ δεινότερα ὑπομένουσαι, εἰς ἐσχάτην ἀπορίαν ἤλασαν,
 καὶ ὀλίγου ἀποδέουσαι τῶν ὑπὸ πολεμίοις γενομένων. χρη-
 μάτων τε πόρος σὺδαμόθεν· τὰ τε γὰρ ἀποκείμενα ἀνάλω-
 ται, καὶ τὰ κειμήλια ἀποδέδοται τὰ βασιλικὰ εἰς τοὺς κα-
 λὰς ἀποστόλους, ὅθεν ὄνησις σὺδεμία περιγίνεται· ἐὼ γὰρ
 15 τὰ ἡμέτερα τσαυτὰ ὄντα λέγειν· καὶ αἱ πρόσδοι ἐκλειοίπασαι P. 615
 τῶν κοινῶν τῆς χώρας διεφθαρμένης. πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ
 οἱ μέγα δυνάμενοι καὶ βασιλεῖ συμπράττοντες πρὸς τὴν ἀρ-
 χὴν οἱ μὲν διὰ τὴν εἰς ἐμὲ εὐνοίαν χρημάτων ἀποστέρη-
 θέντες καὶ πρὸς πείραν πολλῶν πρότερον κακῶν ἐλθόντες,
 20 οὐδ' οἰκουσί δεσμοτήρια, οἱ δ' ὅτι ἐμνήσθησαν εἰρήνης,
 ὄρωντες οἷ κακῶν ὁ πόλεμος χωρήσει, καίτοι γε κάκεινοι
 τούτου αἰτιώτατοι γεγενημένοι, ἀπρακτοὶ κἀθῆνται ἐν ταῖς
 οἰκίαις, οὕτω προστεταγμένον ὑπὸ παρακοιμωμένου. ὥσπερ

5. ἔχοιτε P. 8. ἐαντῆς M. 13. τὰ ante βασιλ. add. M.

testate ab archontibus spoliata, in palatio non secus atque in cu-
 stodia manet, parumque ab iis differt, qui in carcere victitant.
 Quid enim differat, amabo, si ei nihil neque consultare, neque
 agere quod opus sit conceditur, sed illorum decreta probare et
 sequi cogitur? Urbes autem perdidistis: nam alias ipsi Moesis pre-
 tium societatis contra me dedistis, alias Triballi subegerunt: reli-
 quis inter me vosque divisus, earum partim intestinis agitantur
 discordiis et sibimet exitio sunt, partim a nobis foris obsessae iugum
 accipere coactae gravissimisque attritae incommodis, in extremas
 difficultates coniectae sunt, nec alia fere conditione sunt, quam si
 ab hostibus subiugatae forent. Pecuniae facultas nulla. Nam et
 aerarium est exinanitum et thesauri absumpti, ornamentaque impo-
 ratoria divendita, et in egregias istas classes, unde nulla rediit
 utilitas, impensa sunt, (de nostra enim tam immensa pecunia taceo,) et publica vectigalia, vastata regione defecerunt. Adde huc, quod
 opulenti et imperatoris defuncti in gubernando administri alii, quod
 mihi vellent, pecuniis spoliati et variis antea vexati modis, nunc
 carceres incolunt, alii, quoniam cernentes, quantam vim incommo-
 dorum hoc bellum esset pariturum, (quamquam eiusdem primarii
 auctores iidem ipsi fuissent,) pacis mentionem intulissent, domi

A.C. 1343 ἀκούω καὶ πρωτοστράτορα τὸν Συναδηνὸν πεποιθῆναι τῶν
 B καὶ ἡ στρατιὰ δὲ ἣ μὲν διέφθαρτο δοκοῦσα εὐνοεῖν ἔμοι,
 ἣ δὲ ὑποπτευομένη αἰμελεῖται, τὸ λειπόμενον δὲ ὀλίγον. πό-
 θεν οὖν οἴεσθε τὴν ἀρχὴν συστήσεσθαι ἡμῖν μηδὲν ἔχοντες
 τῶν σώζειν δυναμένων; ἅ πάντα χρὴ καὶ ὑμᾶς σκεψαμένους,⁵
 καὶ βασιλίδι καὶ πατριάρχῃ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπαγγεῖλω-
 τας, τὴν εἰρήνην ψηφίσασθαι κοινῇ, καὶ μὴ διὰ κακοβο-
 λίαν καὶ τὰ μικρὰ λείψανα ταῦτα, ἃ τῆς Ῥωμαίων ὑπολέ-
 λειπται ἡγεμονίας, διαφθεῖραι." τῶν πρέσβων δὲ πρὸς σὺ-
 δὲν ἕτερον ἀνταιπόντων τῶν εἰρημένων, ἣ ὅτι ἡ βασιλις σὺχι-
 ὡσπερ ἠγγελο ἀντῷ, τοῖς βουλευμασι τῶν ἀρχόντων ἐπι-
 σθαι ἀνάγκην ἔχει, ἀλλ' αὐτῇ τῶν πραγμάτων οὕσα κρεῖα,
 τὰ δοκοῦντα πράττει, πάντων δουλευόντων ἀκριβῶς, „οὐδὲν
 C ἂν" εἶπεν „εἰκῆ καὶ μάτην ἐξηγήνεκτο παρ' ἐμοῦ, εἰ μὴ σαφέ-
 στατα ᾗδειν ὡσπερ ἔχει εἰρησόμενον. εἰ δ' αὐτοὶ ἀγνοεῖτε,¹⁵
 πείραν ἐγὼ ποιήσομαι τοῦ πράγματος, ἐξ ἧς ἔσται καὶ ὑμῖν
 καταφανὲς εἰρημένον, ὡσπερ ἔχει. Χρυσοβέργῃ γὰρ τῇ παρ'
 ἐμοῦ πρεσβεύοντι λόγους ἀναθήσω τινύς, ὡστ' αὐτοὺς μᾶλλον
 μόνη βασιλίδι ἀπαγγέλλειν, ὡσπερ εἶωθα καὶ πρότερον ποι-
 V. 493 εἶν. εἰ μὲν οὖν ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦτο πράττειν συγγνω-
 ρηθῆ, εὐδηλον, ὡς ἔξεστιν αὐτῇ πράττειν ἅττα ἂν ἐθέλη.
 ἂν δ' ἐπ' αὐτῶν κελεύωσι τοὺς λόγους ἀπαγγέλλειν, μηδε-
 μίαν ἑτέραν ἀπόδειξις ζητεῖν τοῦ τάληθῆ περὶ αὐτῆς εἰρη-
 D σθαι." τοιαῦτα εἰπὼν συνεξέπεμπεν αὐτοῖς ἅμα καὶ τὸν Χρυ-

nunc iussu praefecti cubiculi sedent: quod et protostratori modo contigisse intelligo: et pars exercitus, quae mihi favore visa est, periit; altera pars, ut suspecta, contemnitur; quae restat, modica est. Unde igitur, quaeso, imperium constituetis ac firmabitis, cum quod vos tueri ac servare possit nihil habeatis? Quae omnia et vos ponderare, et imperatrici ac patriarchae ceterisque nuntiare communiterque pacem discernere, nec insano consilio etiam parvas istas principatus Romani reliquias disperdere oportet. Cum legati in uno tantum contradixissent affirmassentque, imperatricem non ut ei renuntiatum esset, ab archontum iudicio ac sententia pendere, sed per se esse rerum dominam, quaeque sibi viderentur, ea facere, omnibus ei accurate obedientibus: At ego, inquit, nisi liquidissime scivissem, quid dicerem, nihil frustra temereque protulissem. Quod si vos ignoratis, rei periculum faciam. Chrysobergi enim legato meo committam, quae solus soli imperatrici indicet, quod et alias consuevi. Si ea facere ab ipsis archontibus permittetur, certum erit, licere ei quae velit. Sin ad se referri iusserint, non alia probatio requiretur, qua me verum de illa dixisse cognoscatis. Haec locutus, simul cum illis Chrysobergem mitti, diebus quindecim

σφόδρην, πεντεκαίδεκα προθεσμίαν ἡμερῶν πρὸς διάσκεψιν A.C. 1343
 διδούς. ἐκεῖνος δὲ Φεραίοις τε ἄρχοντα ἐπίστη, καὶ πρε-
 σβείαν ἐπέμπε πρὸς Κράλην, καὶ ὑπεμύνησθε τῶν ὄρκων
 καὶ τῶν συνθηκῶν τῶν πρὸς αὐτόν. οἷς αὐτὸς ἐμμένων, ἡξίου
 5 κακέινον μὴ διαλύειν, ἀλλ' ἀφίστασθαι, Φεραίων αὐτῷ
 προσχωρησάντων, καὶ μῆτε πολεμεῖν, ἀλλὰ καὶ ὅσα δυνατὰ
 συναίρεσθαι πολλὰ κεκαωμένοις ὑπὸ τοῦ πολέμου. αὐτοῖς
 τε Φεραίοις ἐλπίδας ὑπετίθει χρηστοτέρας, ὥς τάχιστα ἀφι-
 ζόμενος παρ' αὐτοὺς καὶ προνοίας τῆς δεούσης ἀξιώσων.
 10 τοιαῦτα μὲν ἐπαγγειλάμενος ἐξέπεμπε κακέινους. οἱ ἐκ τοῦ
 Μομιτζίλου δὲ ἀπιῶσι συντυχόντες τοὺς μὲν καὶ συνέλα-
 βον αὐτῶν, οὓς ὕστερον ἀπέλυσαν γυμνοὺς, οἱ δὲ μόλις
 διαδραῖναι δυνηθέντες, αὐθις πρὸς βασιλέα ἐπανῆκον, πᾶσαν P.616
 ἀπολέσαντες ἀποσκευήν. ἐφ' οἷς ἄγαν ἤχθητο ὁ βασιλεὺς
 15 ὄρων τὴν πόλιν κινδυνεύουσαν, καὶ ἐζήτηι ὅπως ἀμύνοιτο
 Μομιτζίλον βλάπτοντα τὰ μέγιστα. οἱ ἐκ Βυζαντίου δὲ πρε-
 σβευταὶ ἐπεὶ πρὸς βασιλῖδα ἐπανῆκον, ἀπήγγελλον τε τοῖς ἄρ-
 χουσι τὰ περὶ τῆς πρεσβείας, καὶ τὰ πρὸς πατριάρχην γράμ-
 ματα παρδείχοντο. οἱ δὲ ἤχθηον ἀποτυχόντες ὧν ἐνόμιζον
 20 καταρωθῶκεναι. μεταπεμψάμενοι δὲ καὶ Χρυσοβέργην ἡρώ-
 των, εἴ τι ἀπαγγέλλειν ἔχει. ὁ δὲ περὶ μὲν τῆς κοινῆς ἐφη
 πρεσβείας οὐδὲν ἔχειν πλέον τῶν τοῖς γράμμασιν ἐγγεγραμ-
 μένων ἀπαγγέλλειν, ἰδίᾳ μὲντοι πρὸς βασιλῖδα λόγους τι-
 νὰς ἔχειν, οὓς ἐκέλευσθη μηδενὸς ἐτέρον παρόντος, πρὸς
 25 μόνην ἐκείνην λέγειν. οἱ δ' ἐκέλευον λέγειν πρὸς αὐτοὺς

17. ἀπαγγέλλοντες M.

ad deliberandum praelinitis: dein Pheris praefectum designat et
 Cralem per oratores foederis iuramentorumque admonet: se ea ser-
 vare docet: ipse ne violet, rogat, sed a Pheraeorum iam sibi dedi-
 torum oppugnatione desinat, et bello attenuatis, pro eo ac possit,
 optuletur: Pheraeos spe bona implet, dum se brevi ad eos ventu-
 rum, et quatenus indigeant, iis consulturum spondet. Atque cum
 hac sponione et illos legatos dimittit, Momitzili autem milites abe-
 untibus occurrentes partem eorum ceperunt ac rebus ablatiis, postea
 nudos dimiserunt: pars altera, omnibus relictis impedimentis, cum
 vix effugisset, ad imperatorem reversa est. Qui maiorem in modum
 frascens, quod urbis periculum videbat, quomodo iniuriam maxi-
 mam a Momitzilo persequeretur, quaerebat. Byzantini legati ad Au-
 gustam reversi archontibus legationem renuntiarunt, atque etiam
 litteras patriarchae reddiderunt. Qui se felici, quem sperabant, suc-
 cessu frustratos doluerunt. Chrysobergem porro advocatum interro-
 garunt, si quos nuntios ferret. Respondit ille, de communi eorum

A.C. 1343 καὶ μὴ ληρεῖν ἀδύνατα ἀξιούντα. τοῦ δὲ μηθενὶ τῶ ἐτέρῳ
 ἔξειπεῖν ἂν δισχυριζομένου, ἠπέλουν· μαστιγοῦν καὶ ἔφορα
 τὰ ἀπόρρητα ποιεῖν προαναγκάσειν. ὡς δὲ οὐδὲν ἐπέδιδου
 πρὸς τὰς ἀπειλὰς, καὶ τὰς πληγὰς ἐπήγον. ὁ δ' οὐδὲν ἦτιν
 ἔφρασκεν ἀποκρῦπειν, ἂν καὶ δεινότερα τολμῶσιν· εἰδότες γὰρ
 οἷα πρὸς Βρουλᾶν τῆς εἰρήνης ἕνεκα πρότερον τετόλμηται
 ἐλθόντα, οὕτως ἦκειν παρεσκευασμένον, ὡς πᾶσαν οἴοντα
 κάκωσιν καὶ παροικίαν. ὁ μὲν οὖν οὕτως ἀπτόητος ὤρῳτο
 C καὶ πρὸς καρτερίαν παρεσκευασμένος τῶν δεινῶν. οἱ δ' ἐπὶ
 εἰρώων ἀδύνατοις ἐπιχειροῦντες, πολλὰ εἰς αὐτὸν καὶ τὸν¹⁰
 πέμψαντα ὑβρίσαντες, ἔπειτα ἐξήλαντον τῆς πόλεως ἀνθη-
 μερὸν μηδένα περὶ τῆς πρεσβείας λόγον ποιησόμενοι. ὁ δὲ
 πρὸς βασιλέα τὰ γεγενημένα ἀπήγγελλεν ἐλθὼν· κάκενος ἦν
 τὴν εἰρήνην ἀπογνοῦς, ἐστράτευσεν ἐπὶ Γαρέλλαν. Κοντο-
 στέφανος δὲ ὁ ταύτης ἄρχων προσεχώρησεν ἐκὼν τῷ βασι-¹⁵
 λεῖ καὶ παρέδωκε τὴν πόλιν· ἐν ἧ καὶ Καταβοληνὸς Ἰωάν-
 νης πρὸς βασιλέα ἤχθη, τῶν οἰκετῶν τῆς βασιλείδος ὢν. ἐν
 ἐπεμπεν εἰς Βυζάντιον αὐτίκα, μηδεὶνος, ὧν εἶχεν, ἀποστρεφ-
 θέντα, ἤξιόν τε αὐθις καταλύεσθαι τὸν πόλεμον καὶ μὴ
 D διὰ τὴν πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν φιλονεικίαν τὰ ἀνήκεστα δε-²⁰
 νὰ Ῥωμαίους ὑπομένειν. πατριάρχης δὲ καὶ οἱ λοιποὶ οὐδὲν
 ἦτον, ἢ πρότερον, ἠροῦντο πολεμεῖν.

legatione non plus habere se, quod nuntiaret, quam in litteris pe-
 situm esset: separatim habere, quae imperatrici dicat, quae iussus
 sit soli, nemine alio praesente, dicere. Illi instant, ut sibi ea ar-
 cana detegat: et ne inepte conetur, quod obtineri non possit. Ea
 asseverante, nulli alteri enuntiatorum, flagellis secreta illa expres-
 suros interminantur. Cum ad minas staret imperterritus, plagas in-
 cutiunt. Is nihilo minus, quamvis acerbiora auderent, se arcana
 celaturum affirmabat, scientemque probe quae in Brulam de pace
 legatum antea designassent, ad qualemcumque eorum vexationem
 petulantiamque sufferendam promptum et alacrem venire. Chryso-
 berges adeo intrepidus et ad horribilia quaeque excipienda paratus
 erat. Archontes ut in aëre se piscari viderunt, ipsum et a quo
 veniebat multis probris consciderunt: homineque eodem die civi-
 tate pulso, de eo legato apud imperatricem ne mutiverant quidem.
 Ille ad imperatorem reversus, quid sibi accidisset, narravit. Qui,
 pacis spe proiecta, Garellam cum copiis abiit, cuius praefectus
 Costostephanus non illibenter ei se cum oppido tradidit: in quo et
 Ioannes Cantabolenus, unus e domesticis Augustae ministris, addu-
 ctus est. Quem subito, nulla re spoliatum, Byzantium mittens,
 rursum rogat bellum sedari, et ne per mutuum eorum contentio-
 nem Romani damnis mactentur irreparabilibus. Ceterum patri-
 archa et reliqui bellum, ut semper, malebant.

ος. Βασιλεὺς δὲ καὶ τὴν μεγάλην εἴλε Καρύαν φρού- A.C. 1343
 ριον τι ὁμολογία. ἔνθα διατρίβοντι καὶ πρωτοκυνηγὸς ὁ V. 494
 Βατάτζης προσεχώρησε μετὰ τῶν συγγενῶν ὄντων οὐκ ὀλί- P. 617
 γων· καὶ τὸ τε Πολύβοτον, πόλιν Θρακικὴν ὑπὸ τῶν συγ-
 γυενῶν κατεχομένην, προσῆγε βασιλεῖ, καὶ Τηρίστασιν τὸ φρού-
 ριον, ὃ πρότερον αὐτὸς ἔτι βασιλέως Ἀνδρονίκου περιόντος
 οἰκείοις ἀνκλώμασιν εἰείχισεν. ἔφρασκε τε, ὡς ἐν μὲν ταῖς
 ἀρχαῖς τοῦ πολέμου μάλιστα, νομίσας περὶ βασιλέα ἡγνω-
 μονηκέναι καὶ τοῖς ἐκείνου παισὶν ἀδίκως ἐπιβουλεύειν καὶ
 10 παραιρεῖσθαι τὴν ἀρχὴν, ἀποστῆναί τε αὐτοῦ διὰ τὴν νομι-
 ζομένην ἀδικίαν καὶ πολεμεῖν ἀπάσῃ δυνάμει. τοῦ χρόνου
 δὲ τριβομένου καὶ τῶν Ῥωμαίων ἀπολλυμένων ἀκλεῶς ὑπὸ
 τοῦ πολέμου, ὄρων ὡς βασιλεῖ μὲν τὰ τε Ῥωμαίοις κοιτῆ
 συνοίσοντα καὶ τοῖς βασιλέως σπουδαίεται παισὶ, παρακοι- B
 15 μωμένῳ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἄγουσι τῶν Ῥωμαίων τὴν
 ἡγεμονίαν, οὐδὲν ἔστι προὔργου, ἢ πάντας διαφθείραντας
 ἐκείνους ἄρχειν, βασιλέως δὲ τοῦ παιδὸς ὀλίγα ἢ οὐδὲν
 φροντίζοντας, καὶ τῆς τῶν ἄλλων σωτηρίας, συνιδῶν τε ἐκ
 τῶν γινομένων ὡς ἐκεῖνοι ἀδικοῦσιν καὶ διαφθείρουσιν φανλό-
 20 τητι τρόπων τὴν ἀρχὴν Ῥωμαίων, ἀποστῆναί τε ἐκείνων
 καὶ προσχωρῆσαι βασιλεῖ, καίτοι γε μεγάλας ὑφορμὰς ἔχων
 τῆς πρὸς αὐτοὺς εὐνοίας. τῷ τε γὰρ νιῶ συνῴκισε τὴν πα-
 τριάρχου θυγατέρα, καὶ τὴν αὐτοῦ τῷ μεγάλῳ δουκὸς νιῶ
 ἔξεδωκε πρὸς γάμον. ἀλλὰ καὶ οὕτως ἔχων συγγενείας πρὸς C

76. Imperator castellum quoddam, magnam Caryam, deditione
 acquirit. Illic versanti et venatorum principes Batatzes cum cognatis
 non paucis se permisit, et Polybotum, urbem Thraciam a neces-
 sariis suis occupatam, in eiusdem fidem adduxit, et Teristasin oppi-
 dulum, quod ipse prius imperator, vivo Andronico, suo sumptu
 muris circumdederat. Hic Batatzes fatebatur, se in primordio belli
 huius, cum putaret, eum in imperatorem demortuum esse ingratissimum
 et eius filiis scelerate insidiari iisque imperium eripere, se
 ab eo defecisse et contra quantum valuisset pugnavisse. Tempore
 autem labente et Romanis nulla cum laude bello intereuntibus,
 eum observaret, ipsi communes Romanorum et liberorum imperatoris
 rationes cordi ac studio esse, praefecto autem cubiculi et
 allis, in quorum manu esset imperium, nihil esse tam optatum,
 quam ut occisis omnibus ipsi regnarent, imperatoris vero pueri et
 ceterorum salutem eos parvi aut nihili pendere: cum item ex factis
 notaret, esse homines improbos et vitiositate sua imperium Roma-
 num perdere, ab illis ad ipsum transiisse, quamvis causas ipsis
 studendi non leves haberet. Nam et filio suo patriarchae filiam
 desponderat et suam magni ducis filio coniunxerat. Sed quamvis

A.C. 1343 αὐτοὺς καὶ οὐκ εὐκρίτους, βδελύξασθαι τε τοὺς τρόπους καὶ τὴν παρὰ βασιλεῖ διατριβὴν ἐλέσθαι μᾶλλον. βασιλεὺς δὲ ἁσμένως τε ἐδέξατο καὶ τῶν τε λόγων καὶ τῆς κρίσεως χάριν ὁμολογεῖ· καὶ τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας καὶ τοῦ προσεχωρηκέναι ἀμειβόμενος, αὐτῷ μὲν τὴν μεγάλου στρατοπεδάρχου παρείχεται ἀξίαν, τοῖς ἄλλοις δὲ τῶν συγγενῶν ἐκάστη ἀναλόγως καὶ τιμὰς παρείχεται καὶ προσόδους ἐτησίους. εἶτα σὺν ἐκείνῳ εἰς Τηρίστασιν ἐλθὼν, ἐκείνην τε παρελάβανεν ἐκείνου παραδιδόντος, καὶ τὰ περὶ αὐτὴν πόλιν καὶ τὰ φρούρια προσεχώρουν. Καλλιούπολις δὲ καὶ Ἑξαμίλιον ἀντείχον καὶ πᾶσαν δεῖν ᾔοντο μᾶλλον ὑπομένειν πολιορκίαν, ἣ προσχωρεῖν τῷ βασιλεῖ. ἔτι δὲ αὐτῷ περὶ Χερδρόνησον διατρίβοντι Σουλιμάν, τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν σατραπῶν εἷς, εἰς Χερδρόνησον μετὰ στρατιᾶς περαιωθεὶς, συνεγένετο τῷ βασιλεῖ ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς, καὶ ἵππους τε παρείχεται καὶ ὄπλα δῶρα καὶ στρατιᾶν οὐκ ἐλίγην συμμαχεῖν. φιλοφρονηθεὶς δὲ ὑπὸ βασιλέως καὶ αὐτός, ἀνέστρεφεν εἰς τὴν Ἀσίαν. βασιλεὺς δὲ τὰ μήπω προσχωρήσαντα πόλιν ἐπήει καὶ κατεδουλοῦτο, καὶ πρὸς Μυριόφυτον ἐλθὼν ἠύλισατο τὴν νύκτα ἐν οἰκίᾳ μεγάλῃ διωρόφῳ. εἰδίστο δὲ διὰ τε τὴν βραχύτητα τῆς ἡμέρας χειμῶν γὰρ ἦν καὶ τὸ ἀνάγ-
P. 618 κην ἔχειν ἄχρι νυκτὸς ἐπιπικῶν εἶναι, (οὐ γὰρ ἦν ὄποι τῶν ἵππων ἀποβάνας ἄριστον αἰρεῖσθαι, τῆς Θράκης ἀπείσης ὑπὸ
V. 495 τοῦ πολέμου ἀοικήτου γενομένης πλὴν τῶν πόλεων,) ἀρχομέ-

15. συνεγένετο P.

affinitate et necessitudine cum iis ita copulatus esset, tamen mores eorum detestatum, facere ab imperatore malle. Imperator virum libenter accipit, et tum de oratione hac, tum de iudicio gratias agit: eumque pro isto erga se animo; et quod ad suas partes accessisset, remunerans, magnum stratopedarcham creat: cognatis aliis cuique pro portione honores et annuas mercedes attribuit. Post cum illo Teristasin veniens castellum, eo tradente, occupat. Finitima quoque castella et oppidula se dedunt. Calliopolis et Hexamiliam, qualemcumque potius obsidionem sustinendam, quam deditioem ei faciendam, arbitrantia, resistunt. Adhuc in Chersoneso manebat, cum Sulimanus, unus ex Asiae satrapis, qui in eam peninsulam cum exercitu traiecerat, Aegospotami in colloquium veniens, equos, arma et non exiguam militum manum ad auxilium ei donavit. A quo vicissim comiter acceptus, in Asiam rediit. Imperator reliqua oppida in potestatem adduxit et Myriophyti in amplis aedibus, duas contiguationes habentibus, pernoctavit. Consueverat autem propter brevitatem diei, (ut hibernis mensibus,) et quod necesse erat usque ad noctem equo insidere, (non enim inveniebant, ubi descenderent

σης εὐθὺς ἡμέρας ἀριστῶν καὶ οὕτω διημερεύειν. οἱ περὶ Α. C. 1348
 αὐτὸν δὲ κατὰ τὸ ἔθος ἀναγκάζοντες ποιεῖν, οὐκ ἠθέλησε,
 δεῖσθαι μὲν τροφῆς εἰπὼν, ἀναχωρεῖν δὲ ἐπείγεσθαι οὕτως
 αὐτομάτως· αὐτίκα τε ἐπέβησαν τῶν ἵππων, κελεύσαντος ἐ-
 5 κείνου, καὶ πρὸς ἑτέραν πολέχνην οὐ πολὺ διέχουσαν Μυριο-
 φύτου, Χώραν προσαγορευομένην, ἦλθον, ἔτι μῆπω προσχω-
 ρήσασαν. πέμψας τε ὁ βασιλεὺς προσηγόρευε τοὺς πολίτας
 καὶ παρῆνει προσχωρεῖν. οἱ δ' ἀντὶ προσηγορίας κακῶς
 ἤκειν ἔφασαν αὐτόν. αὐτοὺς δὲ ἀμυνεῖσθαι προθυμότερα,
 10 αἶν ἐπὶ, ἀπὸ τῶν τειχῶν. τοῦ πρεσβευομένου δὲ κατηγοροῦν· Β
 τος, ὅτι ἀνοήτως καὶ θρασέως ἀποκρίνονται βασιλεῖ προσαγο-
 ρεῦντι, ἕτερον ἔφασαν ἐκεῖνοι βασιλεῦ εἶναι, αὐτὸν δὲ ἐν οὐδέ-
 νων ἄγειν μοῖρα, καὶ ὕβρεις αὐτίκα κατέχεον αὐτοῦ πολλάς.
 ἔτι δὲ περὶ τὰς ὕβρεις ἐκείνων ὄντων, σεισμὸς ἐγένετο ἐξαίσιος
 15 ὁλοός, καὶ τὰ τε τείχη κατέπιπτε τῆς πόλεως καὶ τῶν οἰκιῶν ὑπὲρ
 τὰς δύο μοῖρας, καὶ κατεχώσθησαν ὑπὸ τε τῶν τειχῶν καὶ τῶν
 οἰκιῶν ὑπὲρ τριακοσίους. ὅσοι δὲ διέφυγον τὸν κίνδυνον, βα-
 σιλεῖ προσέδραμον ἐξελθόντες, καὶ ἐδέοντο μὴ σφᾶς καὶ τέ-
 κνα περιδεῖν ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀνδραποδισθέντας ἕν. τῆς C
 20 ἀντὶ δὲ ὄρας ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ ἐκείνου καὶ ἡ οἰκία, εἰς ἣν
 ἠύλισατο ὁ βασιλεὺς τὴν νύκτα, κατέπεσεν ἐκ θεμελίων, καὶ
 ἡ περὶ βασιλεία τοῦ Θεοῦ πρόνοια ἐγένετο καταφανής, οὕτως
 ἐκ προδήλου κινδύνου ῥυσαμένον. εἰ γὰρ, ὥσπερ οἱ περὶ αὐ-

tes pranderent, tota Thracia in solitudinem praeter urbes bello
 redacta,) mox ipso diluculo prandere et sic diem traducere. Comi-
 tibus itaque ad observandam consuetudinem impellentibus, non
 paruit, cibo se quidem indigere affirmans, a semetipso autem ad
 discessum urgeri: statimque iussi equos conscenderunt et ad oppi-
 dulum aliud, Choram dictum, Myriophyto non procul remotum,
 quod nondum se dediderat, venerunt. Imperator per caduceatorem
 civis salutat eosque ad deditionem hortatur. Illi pro eo, ut resalu-
 tarent, malo fato ipsum advenisse aiunt: si eos oppugnet, a muris
 impigerrime se defensuros. Caduceatori eos reprehendenti, quod
 imprudenter atque confidenter imperatori salutanti responderent,
 aliam se habere imperatorem inquit, Cantacuzenum nullo lo-
 co ducere: moxque contumelias in illum ingeminant. Quas cum
 adhuc funderent, terra tremit horribiliter: quo tremore moenia
 oppidi procubuerunt, domorumque amplius duae partes et se-
 pulti ruina aedium ac moenium plures trecentis. Qui salvi re-
 stabant, extra oppidum accurrere obtestarique, ne se cum li-
 beris in servitutem a barbaris abripiendos deserat. Eadem hora,
 eodem terrae motu aedes, in quibus pernoctarat, a fundamentis
 corruerunt, divinaque providentia circa imperatorem eluxit, quae
 certo periculo ipsum liberavit. Si enim comites hortantes audiens,

- A. C. 1343 τὸν παρήγονον, ἀριστιᾶν ἐπέλθετο ἐκεῖ, οὐδὲν ἂν ἐκάλυε μὴ αὐτὸν τε καὶ τῶν συνόντων οὐκ ὀλίγους ὑπὸ τῆς οἰκίας καταχωσθῆναι· οὕτως ἦν βραχὺς ὁ μεταξὺ χρόνος παρεληλυθώς. τῆς δὲ περὶ αὐτὸν στρατιᾶς ὠρμημένης τὴν πολίχνην, ὡς πολεμίαν, διαρπύζειν, καὶ τῶν Περσῶν τοὺς ὑπολειψομένους ἀνδραποδίζειν ἐπιχειρούντων, ἐκάλυσε ὁ βασιλεὺς Δελθῶν καὶ περιέσωσε τὴν πολίχνην. καὶ διπλαῖς ἀπεθίδου τὰς εὐχαριστίας τῷ θεῷ, τοῦ τε ἀπὸ τῆς καταπεσοῦσης οἰκίας αὐτὸν καὶ τοὺς συνόντας περισωθῆναι, καὶ τοῦ τὴν Χώραν οὕτως ἐτοιμὴν προκειμένην ἐπὶ τὴν διαρπαγὴν περισῶσαι δυνηθῆναι. ἔπειτα αὐτοῖς τῶν εἰς ἐκεῖνον ὕβρεων συγγνώμην παρασχόμενος καὶ ἄρχοντας ἐπιστήσας, οἱ τὰ τείχη ἀναστήσουσιν, ἀπῆρην ἐκεῖθεν πρὸς τὰς ἄλλας πόλεις. οἱ δὲ ἐπιτεταγμένοι πρὸς τὸν τειχισμόν κατὰ τὸ βασιλέως πρόσταγμα πολλὴν εἰσενεγκάμενοι σπουδὴν, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τῶν προτέρων ἀνέστησαν βελτίω καὶ ἐρῶμενέστερα. ἐπεὶ δὲ οὐδενὸς ἐνέδει πρὸς ἀπαρτισμὸν αὐτοῖς, ἐπιβουλεύσαντες οἱ P. 619 κατὰ τὴν πολίχνην, ἐξήλασαν τοὺς βασιλέως αὐτῆς καὶ βασιλίδι προσεχώρησαν· καὶ πρὸς πολλῶν δυσχερῶν ἐλθόντες πείραν, ἄχρις οὗ καὶ Βυζαντίου βασιλεὺς ἐκράτησε, διέμειναν πολιορκούμενοι καὶ κακῶς πάσχοντες ὑπὸ τῶν περιοικίδων πόλεων.

- A. C. 1344 οἷ. Βασιλῆς δὲ ἡ Ἄννα καὶ ὁ πατριάρχης, ηὔξημένον Βόρῳντες ἤδη Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα καὶ πόλεις τε ὁ V. 496 ποιοιησάμενον πολλὰς καὶ στρατιῶν οὐκ ὀλίγην ἔχοντα, 70-25

9. αὐτῶν P.

illic cibo corpus refecisset, cum non paucis de suis procul dabo obtritus periisset: adeo breve tempus intercesserat. Iam vero cum miles oppidum Choram, ut hostile, vellet diripere, et Persae quod reliquum erat civium captivum ducere aggredierentur, imperator superveniens vetuit oppidumque intactum servavit et duplicatas Deo gratias egit, tum quod a lapsu domus ipsum cum suis asseruisset, tum quod Choram ita direptioni expositam ab ea servare potuisset. Posthaec conviciis ignovit, et aedilibus designatis, qui muros reaedificarent, ad alias urbes inde progressus est. Porro fabri cementarii, pro mandato imperatoris impigre laborantes, brevi spatio meliores ac validiores prioribus extraxerunt: quibus extrema iam manu imposita, incolae, comparatis insidiis, imperatoris factionem rursus expulerunt et ad partes Augustae defecerunt, atque in multas difficultates et infortunia adducti, donec imperator Byzantium occupavit, obsidionem vicinarumque urbium iniurias perpassi sunt.

77. Ceterum Anna imperatrix et patriarcha Cantacuzeni opes plurimum oppidorum copiarumque accessione crevisse animadvertentes,

μίσαντες ἀπορία τοῦ κωλύσοντος αὐτὸν ἠῤῥῆσθαι, τὸν μέγαν A.C. 1344
 δοῦκα στρατηγὸν αὐθις ἐψηφίσαντο, καὶ ἐπέτρεψαν τὸν πρὸς
 ἐκεῖνον πόλεμον. ὁ δ' εὐθὺς τὴν στρατιὰν ὄση ἦν παραλα-
 βῶν, ἦλθεν εἰς Ἡράκλειαν. πυθόμενος δὲ περὶ βασιλέως, ὡς
 5 Χαρσιονπόλει ἐνδιατρίβει ὀλίγῳ πρότερον προσχωρησάσῃ,
 Λογγινὸν τινα τοῦ δεσμοατηρίου ἐξαγαγών, ὃς τῆς εἰς βασι- C
 λέα ἔνεκα ἐδέδετο εὐνοίας, καὶ μετεωρίσας πολλὰς ἐπαγγελ-
 λίας, εἰ δυνηθεῖη βασιλέα ἀνελεῖν, ἔπειτα προφάσεως ἔνεκα
 εὐπροσώπου καὶ γράμματα παρέσχετο πρὸς βασιλέα. ἐδήλου
 10 δὲ τὰ γράμματα τοιαῦτα, ὡς πρότερον μὲν αὐτῷ Διδυμο-
 τείχῃ ἐνδιατρίβοντι ἐπιστρατεύσας, συντεθείη συγγενέσθαι.
 τοῦ καιροῦ δὲ κωλύσαντος τὴν συντυχίαν, ἐκεῖνον μὲν οἰκάδε
 ἐπανέλθειν, αὐτὸν δὲ καιροῦ λαβόμενον ταῖς ὑπὸ βασιλέα
 τελούσαις πόλεσιν ἐπιστρατεῦσαι, ἃ οὐκ ἐχορῆν ποιεῖν. ἕφ'
 15 ὧν ἀναγκασθέντα καὶ αὐτὸν, καίτοι βουλόμενον οἴκοι δια-
 τρίβειν, εἰς Ἡράκλειαν ἐλθεῖν μετὰ τῆς στρατιᾶς. εἰ μὲν D
 οὐκ αὐτῷ κειθόμενος εἰς τὴν οἰκίαν ἐπανέλθοι, κάλλιστ' ἂν
 ἔχοι. καύσαιτο γὰρ ἂν καὶ αὐτὸς τὴν στρατιὰν ἀνονήτοις
 πόνοις κατατείνων· εἰ δ' ἑτέρως ἔγνωκε, πλέον μὲν οὐδὲν
 20 ἔρρειν, αὐτὸν δὲ εἰδέναί ὅτῳ ἔγνωκεν ἀντικυδιότασθαι.
 τὸν αὐτὸν γὰρ εἶναι, ὃν πάλαι οἶδε. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ τὰ
 γράμματα ἀνέγνω, τὸν ἄρχοντα Ἀπρίων, ὃς παρ' αὐτῷ ἦν,
 τῆς πόλεως προσχωρησάσης, ἔπεμπε πρὸς αὐτὸν, τοιαῦτα ἀν-
 τεπιστείλας, „ἀνέγνων σου τὰ γράμματα, παρακοιμώμενε, καὶ

cum ideo factum arbitrarentur, quia defuisset, qui eius incrementa
 impediret, magnum ducem exercitui de integro praeficiunt, eique
 belli rationes committunt. Is nil cunctatus cum totis copiis He-
 racleam contendit. Audiens autem, imperatorem esse Chariopelli, quae
 se nuper illi tradidisset, Longino quodam e carcere, quo, ut Can-
 tacuzeno amicus, coniectus fuerat, educto multisque promissis ero-
 cto, si posset illi vitam adimere, honesti praetextus gratia litteras
 quoque eidem ad eundem perferendas dedit: eam haec erat sen-
 tentia. Se alias, cum in illum Didymotichi degentem moveret, col-
 locationem cum eo pepigisse, quam quia tempus negaret, domum
 revertisse. Ipsum interea, opportunitate arrepta, urbes imperatori
 Ioanni subiectas armis per nefas invasisse. Unde quamquam cete-
 roqui manere domi voluerit, cum agmine militari Heracleam profi-
 cisci debuisse. Quamobrem si sibi obsecutus domum redeat, rec-
 tissime facturum, et se quoque cessaturum milites suos inutilibus
 delassare laboribus. Si aliter censeat, nihil se dicturum amplius:
 ipsum satis scire, cui se statuat opponere: eundem enim esse,
 quem pridem expertus fuerit. Imperator, lecta epistola, praefectum
 Apriorum, qui forte, urbe iam dedita, aderat, ad illum mittit cum

Δ. C. 1344 τὴν μὲν ἐγκειμένην μεγαλαυχίαν καὶ τὸν τύφον θαυμάζειν
 P. 620 μάλιστα ἐπῆλθε· πάνυ γὰρ ἀνάρμοστα τῇ ἡλικίᾳ πράττεις.
 δέον γὰρ διὰ τὸ γῆρας τοῦ τολμήματος καὶ τῆς εἰς τὰς μά-
 χας εὐθυχίας ὑφιεναί, σὺ δ' ἐν ἥβῃ μὲν ἦσθα δειλότερος
 λαγῶ, νῦν δ' ἐν βαθεῖ γήρᾳ σου ὠν οὐδαμῶς ὑμβλυτέραός
 ἔχεις τὴν ὁρμήν. εἰ μὴ τοῦτο φαίης, ὡς νέος στρατιώτης
 ὦν, ὥσπερ εἰκός, ἐκτῆσω καὶ νέον τύφον. τῆς ἀληθείας
 δὲ σε καὶ πάνυ ἐπαινώ. αἰεὶ γὰρ εἰσθῶς παρὰ τὸν βίον
 καταψευδέσθαι καὶ αὐτοψεύδος ὦν, νῦν με μάλιστα εἰδέ-
 ναι σε εἰπὼν, πάνυ μάλιστα ἐφθόγγω τύληθές. οἶδα γὰρ
 σαφῶς, ἐξ οἷας τύχης ἀνελόμην, καὶ ὡς ἤξιόσα μειζόνων,
 ἣ προσῆκε. βασιλέως δὲ διὰ τὴν προσοῦσαν μοχθηρίαν καὶ
 Βτῶν τρόπον τὴν φραυλότητα δεσμοτηρίῳ κατακλείσαντος
 πρὸς ὀργὴν, αὐτὸς ἐξήγαγον παραιτησάμενος καὶ πρὸς τὴν
 προτέραν τύχην ἐπανήγαγον. καὶ οὐχ ἄπαξ, ἀλλὰ καὶ πολ-
 λάκις ὕστερον βουλομένου τοῦ βασιλέως τῆς πονηρίας κολά-
 ζεσθαι ἀξίως, αὐτὸς παρηταύμην διαλύων τὴν ὀργὴν καὶ
 πολλῶν καὶ μεγάλων ἠξίουσιν ἀγαθῶν. καὶ πολλάκις καὶ βα-
 σιλέως περιόντος, καὶ μετὰ τὴν τελευταίαν προσκεκρουσένου
 ὦν οὐδὲ σὲ οἶομαι ἐπιλεῖσθαι, οὐδένα τῶν προσκρουσένων
 λόγον ἐποιοῦμην, οἷόν τινα ζῶν τῶν ἀχθοφόρων, πρὸς μὲν
 τὸ ἀχθοφορεῖν κεκρημένος μόνον, τῶν δ' ἄλλων εἴ τι πρὸς
 C σοσι δυστροπίας ἀμελῶν. ὅτι δὲ εἰς τοσοῦτον ἔμελλες ἀπο-

5. οὐδενὸς τῶν ἐν ἡλικίᾳ δοκεῖς P. pro σου ὠν οὐδαμῶς.

litteris huiusmodi: Legi quae scripsisti, praefecto cubiculi, et elu-
 centem ex iis ostentationem atque arrogantiam tuam magnopere
 admiratus sum: valde enim aetatem tuam dedecoras. Nam, ut senex,
 de audacia pugnandi et spiritibus debebas remittere. Tu vero iu-
 venis timidior lepore, nunc aevi maturus velut aper furentes ac
 violentos habes impetus. Nisi hoc dicas, te iuvenem militem et-
 iam iuvenili, ut conveniebat, fastu et confidentia fuisse. Macte
 virtute ob veritatem. Etenim cum tota vita mentiri consueveris et
 sis concretus ex mendacio, nunc, cum dixisti me nosse qui tu sis,
 veritatem tam clare elocutus es, ut nihil supra. Scio enim optime,
 ex quali te conditione extulerim, et quod maiora multo, quam de-
 cuit, in te merita contulerim. Cum vero imperator ob nequitiam
 tuam et mores vitiosos in carcerem te iratus conclusisset, ego te
 venia impetrata exemi et in pristina fortuna collocavi: nec semel
 postea, sed frequenter, cum ille debita sceleribus tuis supplicia
 irrogare vellet, ego illa, eius ira mitigata, a capite tuo averti teque
 compluribus nec vulgaribus ornamentis auxi. Et cum me toties
 offenderes, imperatore vivo atque mortuo, (quod nec te oblitum puta)
 omnes offensiones flocci pendi, et sicut animali dossuario ad onera
 tantum portanda te usus, in reliquis, si quid porgeritatis adhibe-

πίας ἐκπεσεσθαι, τοῦτο μόνον σαφῶς οὐκ ᾔδειν. ἤμην γάρ A.C. 1344
 σε οὐδὲ σαρκῶν φείσεσθαι, καιροῦ καλοῦντος, ὑπὲρ ἐμοῦ,
 τὸ πληθὺς μεμνημένον καὶ τὸ μέγεθος τῶν εὐεργεσιῶν. σὺ
 δ' ἀντὶ τούτων ἐχρήσω τοῖς ἐναντιωτάτοις, καὶ μοχθηροῦς
 ἄνθρωπους καὶ τὰς γνώμας διεστραμμένους ἀπατηλοῖς καὶ
 περιέργοις λόγοις ὑπελθῶν καὶ ταῖς τῶν μεγίστων ἐπαγγελ- V. 497
 λίαις ἐξαπατήσας, τουτοῖν τὸν πόλεμον οὐδὲν ἤτιον κοινῇ
 κατὰ Ῥωμαίων, ἢ κατ' ἐμοῦ κενήηκας· οὐς ἀξιώτατα ἡμεί-
 ψω τῆς τε ἐκείνων ἀβελτηρίας καὶ τῆς σοῖ προσοῦσης πρὸς
 10 τοὺς φίλους ἀπιστίας ζόφον πάντων καταψηφισάμενος, ὥσ- D
 περ ἦσαν ἀξιοί. σὲ μὲν οὖν, ὥσπερ ἔφησ, πάντων μάλιστα
 ἐγὼ γινώσκω· σὺ δ' ἐμὲ πάνν μοι δοκεῖς ἠγνοηκέναι. εἰ
 γὰρ ὅστις ᾔδεις ἐγὼ, οὐκ ἂν οὕτως ἠγνομόνευς· ἐπεὶ δὲ
 μετὰ τῶν ἄλλων καὶ οἴκαδε παραινεῖς ἐπανελθεῖν, δοκῶ
 15 μοι διὰ τὴν ἀρχαίαν φιλίαν σοὶ πεισθῆσεσθαι καὶ μὴ πρὶν
 παύσεσθαι πρὶν ἐντὸς γενέσθαι τῆς οἰκίας. Ῥωμαίων δὲ ὄντι
 βασιλεῖ κελεύσματι Θεοῦ οὐδεμίᾳ μᾶλλον ἑτέρα, ἢ ἡ Ῥω-
 μαίων ἡγεμονία οἰκία πρεπωδεστέρα, ἣν εἰσελθεῖν πᾶσαν
 ἐπιδείξομαι σπουδὴν, ἣ αὐτὸς τῶν φίλων ὧν παραινεῖς.
 20 πολλὰ δὲ μεταμεληθεῖς, ὅτι σε ὄντα γέροντα παρεσκεύακα P. 621
 τοσοῦτον πόνον ὑπομείναι καὶ πρὸς Ἡράκλειαν ἐλθεῖν, ἔ-
 γνων δεῖν σε τῶν πόνων ἀναπαύειν, καὶ εἰς τετάρτην ἡμέ-
 ραν αὐτὸς ἀφίξομαι πρὸς σέ, καὶ εἴ σοι βέλτιον δοκεῖ δια-

res, non curavi. Te autem adeo insigniter improbum futurum,
 hoc solum explorare non scivi. Existimabam enim, si occasio data
 foret, recordantem beneficiorum tam multorum magnorumque, ne
 corpori quidem tuo mea causa parsurum. At tu omnimodis contra-
 riam institisti viam, et hominibus pravis ac perniciosis sermonibus
 fraudulentis et callide meditatis obrepando et pollicitationibus eos
 maximis circumducendo, hoc bellum non minus in commune Ro-
 manorum, quam in meum unius exitium induxisti: quos, ut eorum
 recordia et tua in amicos infidelitate dignissimum fuit, tenebris
 nimirum, quas merebantur, damnatis omnibus remuneratus es. Te
 igitur novi, ut ais, et ita quidem novi, ut nemo melius. Tu con-
 tra parum me videris nosse. Si enim scires, qui ego sim, non adeo
 te mihi iniquum praeberes. Et quoniam inter alia etiam hortaris,
 ut domum revertar, propter veterem amicitiam tibi obtemperare
 certum est nec prius quiescere, quam intra domum sim. Qui
 autem divino iussu Romanorum est imperator, eum nulla domus
 magis, quam Romanorum imperium, decet: quam ut ingrediar, sicut
 amicus tu bene mones, toto pectore contendam: captusque multa
 poenitudine, quod te effractum senio tam laboriose feci Heracleam
 petere, levandum te laboribus censeo, et die abhinc quarto ipse ad
 te veniam. Tum, si tibi placuerit post longiusculam quietem me-

A. C. 1344 γωνίσασθαι πολλῆς ἀναπαύλης ἀπολαύσαντι, οὐδὲ ταύτη σοι τὴν χάριν ἀποκνήσω καταθεῖναι.” τοιαῦτα μὲν ἀντέγραψε καὶ βασιλεὺς· μετὰ δὲ τετάρτην ἔξ ἐκείνης ἦλθεν εἰς Ἡρακλειαν καὶ περιέμεινε πρὸ τῶν πυλῶν ἑστῶς ἑφ’ ἰκανόν· ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς ἀντεπεξῆει, τὸ λοιπὸν ὀδεύσας τῆς ἡμέρας, ἠϋλίσατο τὴν νύκτα παρὰ ποταμὸν προσαγορευόμενον Ἀμυρόν, μεταξὺ Σηλυβρίας καὶ Ἡρακλείας· εἰς τὴν ὄσπερ αἰὶν δὲ ἑστρατοπέδευσαν παρὰ τὸ Δαφνίδιον λεγόμενον, ἐνθα Β βασιλεὺς μὲν ἔμεινε παρὰ τὸ στρατόπεδον ἅμα ὀλίγοις τῶν Ῥωμαίων· ἡ λοιπὴ δὲ στρατιὰ μετὰ τῆς Περσικῆς τὰ περιὶ Βυζάντιον κατέδραμον πάντα ἄχρι Προποντίδος καὶ ἐκώκωσαν ἐς τὰ μάλιστα. ἀπέκτεινάν τε γὰρ οἱ βάρβαροι κλισίους καὶ ἠνδραποδίσαντο, φεύγοντές τε πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ πλείους ἐμπίπτοντες ἐν τοῖς λέμβοις, ἢ ὅσους ἴσταν ἦσαν δυνατοὶ, ἄλλως τε καὶ ὑπὸ τοῦ θοροῦ βου ἀταπύων· ἄλλοις τε, ἀπεπνίγοντο ἀνατρεπόμενοι. καὶ παντοῖος ἦν ὁ ὄλεθρος κατὰ τὴν ἔφοδον ἐκείνην· βοσκημάτων τε γὰρ ἤλασαν κληθρος οὐκ ὀλίγον καὶ ἀνθρώπους αἰχμαλώτους τὸ βαρβαρικόν,

C καὶ τὰς πλείστας τῶν κωμῶν ἐνέπρησαν. αἰτία δὲ μάλιστα τῆς τοσαύτης φθορᾶς ἐγένετο ὁ μέγας δοῦξ· πολλὰ γὰρ μεγαλαυχήσας καὶ φουσήσας ὅτε ἐξήλαυσε Βυζαντίον, καὶ θορξέειν κελεύσας, ὡς οὐδεὶς ἀντιστήσεται τῶν πολεμίων, ἀλλὰ πάντας ἄρδην ἐπιφανεῖς διαφθερεῖ, ἐπεὶ ἐναντίως, ἢ αὐτὸς ἐπηγγέλλετο, ἀπέβαινε, καὶ τειχῆρης κατὰ τὴν Ἡρακλειαν

γ. Σηλυβρίας Ρ.

cum configere, neque hanc tibi gratiam tardabo praestare. Haec rescripsit, et quarta luce Heracleae ante portas constitit ibique diu hostem exspectavit. Nemine ad pugnam prodeunte, reliquum diei in itinere ponens, nocte ad fluvium Halmyrum, Selybriam inter et Heracleam, consedit. Postridie in loco Daphnidium appellato tetendit, ubi ipse cum paucis Romanis se castris continuit: reliquus exercitus ex Persis auxiliaribus loca omnia Byzantio finitima usque ad Propontidem cum extremis cladibus incursavit. Occiderunt enim et captivos rapuerunt illi barbari mortales quam plurimos: pecoris quoque vim ingentem abegerunt: et vicos magno numero exusserunt. Qui ad mare fugiebant, cum in lembos insulterent plures, quam ferri poterant, ad haec etiam prae tumultu et trepidatione ordinem nullum tenerent, illis eversis summergebantur: licbatque ea incursione adspicere variam saevissimae calamitatis imaginem. Huius tantae perditionis culpa penes magnum ducem fuit. Cum enim Byzantio egrediens superbia tumidus Thraonica verba iactaret iuberetque confidere, nullum hostium se oppositurum, sed suo tantum conspectu omnes se ad unum perditurum,

ἐγένετο, καίτοι δυνάμενος τὴν προσήκουσαν περὶ τὴν χώ- A. C. 1344
 ραν πρόνοιαν ποιέσθαι τὴν ἐφοδὸν ἀπαγγέλλων, ὃ δ' οὐδὲν
 ἐποίει τῶν δεόντων, ὥσπερ δεδοικῶς μὴ τῶν πολεμίων ἦτ-
 των γεγενῆσθαι ἐποπτεύοιτο· καὶ διὰ τὴν τοιαύτην ἄνοιαν D
 5 πολλοὺς αἴτιος ἐγένετο μεγάλων συμφορῶν. ἐκεῖνος δὲ τὴν
 μὲν εἰς Βυζάντιον αὐτοῦ ἐπάνοδον νομιζῶν ἀναγκαίαν εἶναι,
 ὑποπτεύων δὲ τὴν ἤπειρον, ὡς μεστὴν κινδύνων διὰ τὸ ἐπι-
 κρατεῖν τοὺς πολεμίους, διὰ τῆς θαλάσσης ἀνέστρεψε τριη-
 ρει, τὴν στρατιάν ἐκεῖ καταλιπὼν. καὶ αἰσχίστη ἔδοξεν ἡ
 10 ἀναχώρησις καὶ ἀποδέουσα πολλῇ τῶν ἀπειλῶν. βασιλεὺς
 δὲ ὀκτῶ ἡμέρας περὶ τὸ Βυζάντιον διατριψάσας καὶ κακώσας
 ἐς τὰ μάλιστα, ἀνέστρεφεν εἰς Θράκην, καὶ πᾶσαι πόλεις
 πάλαι προσεχώρουν, τὴν ἐκ Βυζαντίου βοήθειαν ἀπογινώ- V. 498
 σάσασαι, πλὴν Αἰῶνι καὶ Ἐξαμιλίου καὶ Καλλίου πόλεως.
 15 τούτους ἐν ἀπάσαις δὲ ἄρχοντας συναγαγὼν, οἱ παρὰ βασιλίδος P. 622
 ἦσαν ἐπιτετραμμένοι τὰς ἀρχάς, καὶ πολλὴν περὶ αὐτοὺς
 ἐπιείκειαν καὶ ἡμερότητα ἐπιδειξάμενος, κελεύσας τε μηδενὸς
 ἀποστερηθῆναι τῶν ἐνότων, ἐνίοις δὲ καὶ ἀναλώματα καὶ
 20 ἔππους παρασχόμενος ὅσοι μὴ εὐπόρουν, εἰς Βυζάντιον ἀπέ-
 πεμπε, περὶ τῆς εἰρήνης αὐθις οὐ βασιλίδος μόνον, ἀλλὰ
 καὶ πατριάρχου καὶ τῶν ἄλλων δεόμενος ἀρχόντων, τάναντι-
 ωτάτα τοῖς ἐκεῖσε ἄρχουσι διὰ σπουδῆς πολλῆς τιθέμενος ποι-
 εῖν. ἐκείνων γὰρ οὐ μόνον τοὺς φανερωῶς τάχεινον ἡρημέ-
 νους, ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἦθος ὑποφαίνοι πρὸς τὰ πραττόμενα

21. τῶν om. P.

postquam secus evenit, quam promiserat, et Heracleae muris se
 texit, (quamvis posset convenienter regioni providere et hostilem
 adventum denuntiare,) nihilque ex officio suo fecit, (utpote timens,
 ne hostibus inferior videretur,) et per eam amentiam plurimos
 reddidit miserrimos. Cum iudicaret autem, reversionem suam By-
 zantium esse necessariam, et continentem ut infestissimam propter
 hostes metueret, copiis ibi relictis, per mare triremi rediit: visaque
 reditio turpissima et minarum illarum terroribus longe dissimilis.
 Imperator octo diebus prope Byzantium consumptis et detrimentis
 immanibus illatis, in Thraciam regressus, continuo omnes urbes,
 auxiliis e Byzantio desperatis, praeter Aenum et Hexamilium et
 Calliopolim se subilicentes accepit. Convocatis porro omnium prae-
 fectis ab Augusta institutis, multaue lenitate ac mansuetudine
 exceptis, mandatoque ne quam rerum suarum iacturam paterentur,
 quibusdam item tenuioribus viatico et equis suppeditatis, Byzantium
 eos dimisit, etiam tum pacem rogans non imperatricem solum, sed
 et patriarcham et archontas alios, ex diametro diversa ab illis facere
 maximopere enitens. Nam cum illi non modo eos, qui aperte Can-
 tacuzeno faverent, sed si quis vel affectum tantummodo ob illis,

A.C. 1344 ἀγανακτοῦντος, πικρῶς καὶ ἀπανθρώπως κολαζόντων, οὗτος τοῖς συλλαμβανομένοις ἐκ τῶν προσκειμένων βασιλίδι παρείχετο καὶ δῶρα, καὶ πρὸς ὕβρεις αἰσχροῦς καὶ ἀνελευθέρους Βουὸ μόνον ἐκείνων τετραμμένων, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἀπαύτας ἐκκαλουμένων, οὗτος πᾶσαν ἀστυρίαν ἐπεδείκνυτο, εἴ τις πατριάρχῃ ἢ μεγάλῳ δουκὶ ἢ ἐτέρῳ τῶν ἀρχόντων ὕβριν ἐπενέγκοι. βασιλίδα γὰρ ἀεὶ καὶ βασιλέα τὸν υἱὸν διὰ πάσης ἤγον εὐφημίας, αὐτοῦ κελεύοντος, ὥσπερ ἂν εἰ μὴ πρὸς ἐκείνους ἐπολέμουν, ἀλλ' ὑπ' ἐκείνους ἦσαν τεταγμένοι.

C οῦ. Βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ τὰς κατὰ τὴν κάτω Θράκην πό-
λεις πλὴν ὀλίγων ὑπεποιήσατο ἀπάσας, ἐπὶ τὴν Ἀδριανοῦ
ἐχώρει, καὶ Βιζύην καὶ τὰς μέχρι Πόντου καὶ ἐκάκου κα-
τατρέχων καὶ ληϊζόμενος μὴ προσχωρούσας. προσπέμπτων

D δὲ καὶ κρύφα διελέγετο τοῖς οὖσι φίλοις, ἐν τῇ Ἀδριανοῦ
δὲ πρότερόν τε ἦσαν οὐκ ὀλίγοι, καὶ τότε ἐπεγένοντο ὄρῳντες¹⁵
ἤδη τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν πρὸς ἐκείνον ἀποκλίνας, οἱ
καὶ πέμπαντες ἐκάλουν, ὡς δυνάμενοι, εἰ μόνον ὀφθείη, μιᾶς
τῶν πυλῶν κρατήσαντες εἰσάγειν εἰς τὴν πόλιν. βασιλεὺς
δὲ αὐτοὺς τῆς προθυμίας ἐπαινέσας καὶ τῆς εὐνοίας τῆς
περὶ αὐτὸν, ἐκέλευε μὴ πρότερον ἐπιχειρεῖν, πρὶν ἐκείνων²⁰
ἴδωσι τοῖς τείχεσιν ἐφραστηκότα. ἐδεδίει γὰρ, μὴ κατὰφωραι
γεγεννημένοι, σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὴν πρᾶξιν ἀπολέσωσιν.

10. κάτω om. M.

quae fiebant, dolentis substendisset, indignantes atrociter illum et inhumaniter punirent: hic captis qui ab imperatrice starent etiam dona largiebatur. Cumque illi ad foeda et illiberalia convitia et ipsi converterentur, et alios omnes incitarent: hunc, si quis aut in patriarcham aut in magnum ducem aut alium de archontibus contumeliosius quippiam dixisset, severissimum experiebatur. Imperatricem quoque et eius filium imperatorem, ipso iubente, semper honorificentissime appellabant, veluti si non contra illos, sed pro illis in eorum exercitu militarent.

78. Imperator, Thraciae urbibus praeter paucas sub ditionem redactis, versus Adrianopolim et Bizyam quaeque ad Pontum pertinent profectus, quotquot se dedere nollent praedabundus incurabat. Praemissis vero occulte internuntiis, cum amicis negotium suum agebat, quorum et antea Adrianopoli non pauci erant, et tum, quod imperium Romanum ad illum inclinare animadvertabant, plures exstiterunt. Quinimmo accersebant eum, ut qui possent, si modo appareret, una portarum occupata et aperta, illum in civitatem introducere. Imperator, praedicata eorum propensa voluntate actisque gratis, hortatur, ne quid prius inceptum, quam ipsum ad moenia conspiciant. Formidabat namque, ne deprehensi seque negotiumque perderent: et simul de die convenit, quo et ipse ade-

ἄμα δὲ καὶ ἡμέραν συνετίθετο, ἐν ἧ αὐτόν τε παραθεῖναι ἔδει, καὶ A.C. 1344
 τοὺς πράττοντας τὴν ἄλωσιν πρὸς τὸ ἔργον εἶναι παρεσκευα-
 σμένους. ἐκεῖνοι δὲ πρὶν βασιλέα ἦκειν, κατὰ συστήματα πε- P. 623
 ριόντες, ἐπεὶ τισιν αὐτῶν συνέβη Βράνω περιτυχεῖν, ὃς τὴν
 5 Φυλακὴν τῆς πόλεως εὐθύς ἐξαρχῆς διὰ τῶν ἀρίστων τὴν φθο-
 ρὰν παρὰ βασιλίδος ἐπιστεύθη. ἐκεῖνος γὰρ τῆς στάσεως ἤρξθη
 τὸν δῆμον τοῖς ἀρίστοις ἐπαγαγών. τοῦτον οὖν ἰδόντες παρι-
 όντα καὶ κατασχεῖν μὴ δυνηθέντες τὴν δορμὴν, (ἄκρατον γὰρ
 ἐκείνῳ τὴν δορμὴν ἐφύλαττον διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς γεγενημένην
 10 ὑβρίν καὶ φθορὰν,) ἀμελήσαντες τῶν βασιλέως παραινήσεων
 ἐπέθεντο, ἥδη δὲ τῆς προδοσίας φανερᾶς γεγενημένης, καὶ οἱ
 λοιποὶ προσεβόηθον δεισάντες τὸν κίνδυνον. πολλοὶ δὲ ὄντες B
 ἄμα καὶ τοῦ δῆμον ἐνδιδόντος, (ἐπιέζοντο γὰρ ὑπὸ τοῦ πολέμου V. 499
 κραταιῶς,) περιεγένοντο τῶν πολεμίων, καὶ τοὺς μὲν συνε-
 15 λάμβανον αὐτῶν, οἱ δὲ ἦσαν ἀφανεῖς ἄσμενοι τὸν κίνδυνον
 διαφυγόντες. Ἀπόκαυκος δὲ Μανουὴλ ὁ τοῦ μεγάλου δου-
 κὸς υἱός, τῆς πόλεως ἔχων τὴν ἀρχὴν, ὡς ἑώρα τοὺς τὰ βα-
 σιλέως πράττοντας περιγενομένους ἐκλιπὼν τὴν πόλιν, ἦλθεν
 εἰς Βουκέλου φρουρίον τι οὐ μακρὰν ἐκείνης ᾧκισμένον. ὁ
 20 Βράνος δὲ συλληφθεὶς τὰ τε κλειθρα παρείχετο τῆς πόλεως,
 καὶ ἔδειτο μὴ ἀποθανεῖν. οἱ δὲ, ὡς ἦδη καθαρῶς τῆς πό-
 λεως ἦσαν ἐγκρατεῖς, ἐτράποντο ἐφ' ἀρπαγὴν, καὶ τὴν τε C
 Βράνου καὶ τὰς ἄλλων διήρπαζον οἰκίας. ἔπειτα καὶ πρὸς
 πότους καὶ φιλοτησίας διὰ τὴν νίκην ἑαυτοὺς ἐξέδωκαν. οἱ

set, et qui de urbe capienda secum agebant, ad opus aggrediendum
 parati essent. Verumenimvero, antequam imperator adveniret, illi
 turmatim obambulantes, postquam eorum quidam in Branus forte
 inciderunt, cui urbis custodia statim ab initio propter optimates
 tradidat ab imperatrice credita fuerat, is enim seditionis princeps
 plebem in eos concitaverat. Cum igitur accedentem adspiceret, et
 impetum cohibere non possent, (etenim ob iniurias et caedes fa-
 ctitatas cane et angue peius illum oderant,) neglecta hortatione
 imperatoris in hominem invadunt. Proditione iam manifesta, reli-
 qui item timore periculi iungunt operas. Cum frequentes essent,
 et plebs conniveret, quod bello premebatur, hostibus praevalentes,
 alios comprehendunt, alii fuga clandestina libentes se periculo sub-
 duxerant. Manuel Apocachus, magni ducis filius, urbis praefectus,
 ut imperatoris fautores victoriam consecutos vidit, urbe relicta, in
 castellum non procul situm, nomine Bucellum, confugit. Branus
 captivus claves urbis porrigere, ac supplicare, ne occideretur. Illi
 civitatis iam sine controversia compotes ad direptionem converti, et
 cum Brani, tum aliorum domos expilare. Deinde ob adeptam vi-
 ctoriam compotare et poculis inter se invitare. Victi ebrios et

- A.C. 1344 νενικημένοι δὲ μεθύοντας καὶ παραφερομένους αὐτοὺς δρωῶντες, ἀναθαρσήσαντες καὶ ἐπιθέμενοι ὀπλοῖς καὶ μεθύουσι, ἐφράτησάν τε ῥᾶστα καὶ ἀπέκτειναν αὐτῶν πολλοὺς· ἐπίους δὲ ἐξήλασαν τῆς πόλεως, τοὺς δὲ λοιποὺς ἤγαγον εἰς δεσμωτήρια ὑπὸ κλοιοῖς· καὶ ἡ πόλις ἀθῆς ὑπὸ Βράνῃ ἦν καὶ 5 τοῖς πράττουσι τὰ βασιλίδος. καὶ Ἀπόκαυκον τὸν σφῶν ἄρχοντα πέμψαντες ἤγαγον ἐκ Βουκέλου. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἐπύθετο τὰ γεγενημένα, οὐ μετρίως ἤχθετο, οὐ μόνον τῆς
- D πόλεως ἀποτυχῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν φίλων ἀπολλυμένων ἐκ τῆς ἀβουλίας. Ἀπόκαυκος δὲ Μανουὴλ ὁ τοῦ μεγάλου δουκὸς 10 υἱὸς πρὸς βασιλέα κρύφα πέμψας, πρῶτον μὲν ἔφασκε καὶ αὐτὸν ἀκούοντα παρὰ τε τῶν ἄλλων καὶ τοῦ πατρὸς, αὐτοῦ πολλά καὶ δεινὰ κατηγορούντων, πείθεσθαι καὶ αὐτὸν καὶ νομίζειν ἐκείνους ἀληθεύειν· χρόνῳ δὲ πρότερον πολλῶ ἀκριβῶς τῶν γινομένων τὰς αἰτίας ἐξετάζοντα, τοῦ 15 τον μὲν ἀδίκως πολεμούμενον εὐρίσκειν, ἐκείνους δὲ τὰ ἔσχατα ἀδικοῦντας οὐκ αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ σύμπαντας Ῥωμαίους οὕτως ἐξανδραποδιζομένους καὶ ἀπολλυμένους ἄρχοντα διὰ τὴν ἐκείνων φιλαρχίαν καὶ ἀγνωμοσύνην. ὅθεν καὶ ἀγανακτεῖν οὐκ ἀνεκτῶς πρὸς τῶν πραττομένων τὴν ἀτοπίαν 20
- P. 614 ἐλλίζοντα δὲ τινα ταχέως λύσειν τῶν κακῶν γενήσεσθαι, φέροιεν τὴν μετ' ἐκείνων διατριβήν. γυνὴ δὲ ἐκείνων μὲν ἐρωῶντα τὴν ἀπόνοιαν, καὶ ὡς οὐδὲ τῶν κακῶν ἤδη περιστάσεων τὰ δέοντα περὶ τε σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων ἔγνωσαν βουλευ-

21. ἐλλίζων P.

gressu vacillantes cum intuerentur, redeunte virtute in praecordia, armis eos adorti facillime vincunt: multos orco demittunt: quosdam urbe pellunt: reliquos in carcerem collaribus iniectis contrudunt: rursumque Brano et Augustae studiosi urbem obtinentibus. Apocachus praefectus Bucello reducitur. Haec ut accepit imperator, non solum propter frustrationem civitatis, sed etiam propter amicos ipsorummet stultitia perditos summopere doluit. Ad quem Manuel Apocachus misit, qui ei suis verbis diceret, se quoque tum patrem ipsum, tum alios multum et graviter illum accusantes audientem credidisse ac vera illos loqui putavisse. Ceterum iampridem causis rerum accurate discussis, invenisse ipsum nulla sua culpa bello lacerari, illos autem longe iniquissimos ob amorem dominandi et improbitatem suam non ipsum modo, sed Romanos omnes in servitutem et extremum exitium conari praecipitare. Ex quo tam nefario eorum conatu sibi stomachum moveri vehementissime. Quis vero confidisset, cito malis finem futurum, in eorum sodalitis perseverasse. Nunc quia eorum vecordiam perspicat, qui neque malis iam supra caput adstantibus sibi aliisque consulendum statuerit,

εσθαι, ἀλλ' ἀπωθοῦνται τὴν εἰρήνην, μάλιστα ἔπ' αὐτοῦ πα- A. C. 1344
 ρακαλούμενοι τοῦ τοσαῦτα καὶ πρότερον καὶ μέχρι νῦν ἀδι-
 κουμένου, καὶ τῶν εἰς αὐτὸν τοσοῦτων καὶ τηλικούτων δει-
 κῶν γεγενημένων παρεχομένου ἀμνησίαν, τὴν τε ἐκείνων
 5 βδελυξάμενον ἀγνωμοσύνην καὶ τὴν αὐτοῦ θανμάσαντα με-
 γαλοψυχίαν καὶ καρτερίαν καὶ τὸ οὕτω τῆς κοινῆς ὠφελείας B
 ἔνεκα τὰ καθ' ἑαυτὸν προῖσθαι ἐτοιμῶς, μὴ ἐκείνοις ἐπι-
 πλεόν δύνασθαι συνεῖναι, ἀλλὰ τὰ αὐτοῦ ἡρῆσθαι μᾶλλον,
 καὶ ἔξ αὐτῆς τὰ αὐτοῦ πράττειν, καὶ προκινδυνεύειν αὐτοῦ
 10 μάλιστα βούλεσθαι καὶ τοῦ δικαίου. τοιαῦτα μὲν Ἀπόκαν-
 κος ὁ τοῦ μεγάλου δουκὸς υἱὸς πρὸς βασιλέα κρύφα διελέ-
 γετο. βασιλεὺς δὲ ὁμοίως ἐπῆναι τε τῆς αἰρέσεως τοῦ ἀγα-
 θοῦ, καὶ χάριτας τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ἀμολόγει, καὶ ἀ-
 φορμὰς παρείχετο τοῦ πράττειν ὅτι δύναιτο ὑπὲρ αὐτοῦ
 15 προθύμως. μετ' οὗ πολλὰς δὲ ἡμέρας ἀποστάντα πρὸς αὐ-
 τὸν, ἐπεὶ μὴ καὶ τὴν πόλιν ἠδύνατο προσάγειν, τοὺς συναι-
 ρομένους οὐκ ἔχων πρὸς τὸ ἔργον, (πρότερον γὰρ ὀλίγω ἄπαν-
 τες οἱ βασιλέως φίλοι ἔπ' ἀνοίας διεφθάρησαν,) ἀσμένως τε C
 ἐδέξατο ὁ βασιλεὺς, καὶ τιμῆς ἡξίως καὶ εὐμενείας πλειόστης.
 20 μετὰ τοῦτο δὲ ἐπεὶ ἡ Ἀδριανοῦ ἀνεπιχειρήτος ἐδόκει, Βιζύη
 ἐπεστράτευσεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐπόρθει τὴν χώραν· πρεσβεί-
 αν δὲ ἐπεμπε πρὸς τὴν πόλιν, παραινῶν αὐτῷ παραδιδόναι
 καὶ μὴ κενῆς ἐλπίδος ἔνεκα τοσαύτην ζημίαν ὑπομένειν, δια- V. 500
 φθειρομένων τῶν ἀγρῶν· μετὰ γὰρ τῶν κακῶν τὴν ἐπιφο-
 25 ρὰν παραδώσουσιν ἀνάγκη πιεσθέντες. Βιζύιοι δὲ οὔτε

sed pacem repudient, ab eo potissimum invitati, qui tam multas et graves iniurias hucusque sibi impositas perpetua oblivione deleturum promittat, et eorum scelus exsecratum et eius excelsum animum ac tolerantiam admiratum, et quod boni communis gratia res suas adeo non invito proiciat, non posse de cetero imperatrici favere, sed eius partes amplexum potius ab hac ipsa hora illi opera inserviturum proque illo et iustitia nullum discrimen recusaturum. Haec ille clanculum. Cui imperator et de mutato consilio laudem impertivit, et de animo erga se tam egregio gratias egit, et quod posset pro se impigre faciendi occasionem praestitit. Diebus aliquot intermissis, cum ad eum transiret, simul autem urbem tradere nequiret, quod administris huius operis careret, (nuper siquidem omnes imperatoris amici per insipientiam interierant,) libenter illum accepit summoque honore et gratia dignatus est. Deinde quoniam Adrianopolis invadenda non videbatur, Bizyam movit agrumque vastavit. Legatione porro ad cives missa, hortatus est eos, uti sese dederent, neve propter inanem spem tanta agris detrimenta inferri sustinerent; eo enim compulsus iri, ut etiam post

A.C. 1344 ἐπιγγέλλοντο σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν παραδιδόναι, ὅστις πρὸς τὴν εἰωθυλίαν ἀναισχυντίαν ἐτράποντο καὶ τὰς ὕβρεις, Δ' ἀλλ' εὐφήμεως καὶ σωφρόνως ἀπέλπαντο τὴν πρεσβείαν. νομί-
 σιας δὲ ὁ βασιλεὺς ἀρχὴν προσχωρήσεως εἶναι τὴν εὐγνωμο-
 σύνην, (συνεώρα γὰρ ὑπενδιδόντας πρὸς τὰς συνεχεῖς ἐφό-5
 δους καὶ τὴν κάκωσιν,) ἔγνω δεῖν τὴν στρατιὰν ἀπάγειν τὴν
 ταχίστην, ἵνα μήτε ἡ χώρα διαφθειροίτο μέλλουσα γίνεσθαι
 μετ' ὀλίγον ὑπ' αὐτὸν, αὐτοὶ τε τυχόντες ἀδείας τὰ δέοντα
 βουλευσαιντο περὶ σφῶν, καὶ ἀνέστρεφεν εἰς Ἄπρον.

P. 625 οδ'. Ἐνθα διατρέβοντι Ἀμζᾶς τις ὄνομα προσελθῶν, 10
 B ἐμῆννευ, ὡς ἅμα τινὶ ἐτέρῳ Σκαράνῳ προσαγορευομένη ὀλίγη
 πρότερον ἐκ Βυζαντίου προσέλθοιεν φυγάδες. αὐτὸν μὲν
 οὖν ἀδόλως προσελθεῖν καὶ ἀπανούργως, Σκαράνον δὲ οὐχ
 ὁμοίως, ἀλλὰ πολλὰς ὑποσχέσεσι καὶ δωρεαῖς παρὰ μεγά-
 λου δουκὸς πεισθέντα, εἰ αὐτὸν ἀνέλοι. νομίσαντα δὲ Σκα-15
 ράνον ξυλλήψεσθαι αὐτῷ διὰ τοῦ γένους τὴν πρὸς τὰς σφα-
 γὰς καὶ τοὺς φόνους ἐτοιμότητα, (ἐκ Περσῶν γὰρ Ἀμζᾶς τὸ
 γένος ἦν,) ἐκαλύψαι τὸ ἀπόρρητον. τὸν δὲ ἠησάμενον
 δεῖν τὴν κατὰ βασιλέως συγκρούπειν ἐπιβουλήν, τὸν τε
 ἄνθρωπον μὲν εἰς καὶ τὴν γνώμην. Σκαράνος μὲν οὖν ἀντί-20
 κα συνελαμβάνετο, κελεύσαντος βασιλέως· ἀγόμενον δὲ οἱ
 περὶ βασιλέα ὤρημητο ἀνελεῖν, βασιλεὺς δὲ ἠπειλήσεν, ἀπι-

9. Ἄπρον M.

vastationem se dederent. Bizyenses neque se urbem dedituros spondere, neque ad solennem impudentiam et contumelias confugere, sed legationem honeste modesteque reicere. Ratus autem imperator, agnitionem beneficii principium deditiois fore, (observabat enim propter assiduitatem incursionum vexationumque paulatim eos de pertinacia remittere ac cedere,) exercitum quam celerime removendum censuit, ut neque regio vastaretur paulo post in suam ditionem ventura, et ipsi securitatem adepti salubria sibi meditarentur, et Apros revertit.

79. Apros degentem Amzas quidam adiens, se cum quodam Scarano appellato paulo ante Byzantio profugisse nuntiat. Ac se quidem citra dolum et calliditatem advenire, Scaranum non item, sed multis pollicitationibus ac muneribus a magno duce illectum, si ipsum imperatorem occidisset. Eundem Scaranum sperantem ipsum sibi ad caedem intrepide obeundam propter generis communionem (erat enim Amzas quoque Persa) adiutorem fore, arcum aperuisse. Se, quod insidias contra imperatorem intentatas habere tacitas periculosum indicaret, hominem et machinationem eius indicare voluisse. Scaranus imperatoris iussu extemplo comprehenditur: qui cum duceretur, qui adstabant, ad eum trucidandum prosilunt. Tum imperator interfectorem hostis sui loco habiturum mi-

στίας εἰς αὐτὸν τὸν φονεύσοντα κρινεῖν· ἀπόδειξις γὰρ ἂν A.C. 1344
εἴη τοῦ ἑαυτῷ τὴν πρᾶξιν συνειδέσθαι τὸ τοῦτον ἀνελεῖν, ἕνα C
διαφύγη τοὺς ἐλέγχους. οἱ μὲν οὖν οὕτως ἀπεχώρουν δει-
σαντες τὴν ἀπειλήν, Σκαράνος δὲ ὄμως ἐρῶντο τοῦ θανάτου.
Ἐπαραστησάμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ἠρώτα εἰ εἴη ἀληθῆ, ὅσα
Ἀμζῦς αὐτοῦ κατηγοροῖ. ὁ δὲ συνωμολόγηε, πολλαῖς ὑπο-
σχέσεσι καὶ δωρεαῖς ὑπὸ μεγάλου δουκὸς παραπεισθεὶς
πρὸς τὸ ἀνελεῖν αὐτὸν, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦκειν· ἦν γὰρ γεν-
ναῖός τε τὴν ψυχὴν καὶ πολεμικὸς καὶ τὴν ῥώμην τοὺς ἄλ-
10 λουχοῦς ὑπερέχων. τὸν μὲν οὖν ἐκέλευεν ὁ βασιλεὺς φυλάττε-
σθαι, ὡς ἐς τὴν ὑστεραίαν κλείω ποιησόμενος ἐξέτασιν περὶ
αὐτοῦ· νυκτὸς δὲ ἐκέλευε τῶν οἰκετῶν τοῖς πιστοτάτοις τοῦ D
στρατοπέδου ἐξαγαγόντας ἀπολύειν· Ἀμζῶν δὲ φιλοτίμως
ἠμείψατο ἰὸ βασιλεὺς τῆς μηνύσεως τῆς ἐπιβουλῆς. παρα-
15 σκευαζομένῳ δὲ αὐθις Βιζύῃ ἐπιστρατεύειν ἐδόκει δεῖν
πρότερον πρεσβείαν ποιῆσθαι πρὸς αὐτούς, καὶ παρήγει
ἐκουσίως προσχωρεῖν καὶ μὴ τὴν ἀνάγκην περιμένειν· τότε
γὰρ οὐκ αὐτοῖς, τῇ ἀνάγκῃ δὲ τὴν χάριν εἰδήσειν τῆς αὐ-
τῶν καταδουλώσεως. καὶ πρότερον γὰρ ἐπιστρατεύσας, ὅτι
20 σωφρόνως ἀπεκρίναντο, ταχέως ἀπεχώρησε, καιρὸν αὐτοῖς
παρέχων τοῦ τὰ δέοντα συμβουλευσασθαι ὑπὲρ αὐτῶν· καὶ
νῦν εἰ προσχωροῦσιν ἐκουσίως, οὐδεμίαν ὑποστήσεται κάκωσιν
ἢ χώρα. εἰ δ' ἀγνωμονοῦσιν ἔτι, τὴν ἐπαγωγὴν αὐτῷ μὴ P 626
προσλογίζεσθαι τῶν κακῶν. Βιζύιοι δὲ ἐπεὶ ἐδέξαντο τὴν V. 501

natur, id enim argumento fore communicati cum eo consilii, et propterea miserum occidere, ne ab eo prodatur. Illi timore minarum hominem missum faciunt: ita Scaranus mortem effugit. Productum porro in medium imperator interrogavit, verane essent, quae Amzas detulisset. Reus promissis ac donis plurimis se ad ipsum occidendum a magno duce male impulsus confitetur, et huius ergo adventasse. Erat enim animo nobili ac militari et viribus robustissimis. Mandat eum custodiri imperator, ut diligentius postredie inquisiturus. Noctu interim ministris fidelissimis dat negotium, ut illum e castris eductum dimittant: Amzam ob insidias patefactas honorifice donat. Rursus Bizyam expeditione parata, visum incolas ante per legatos appellare: per quos hortatur, uti sponte se dedant, necessitatem ne operiantur: tum enim non ipsis, sed necessitati subactionis gratiam habiturum. Nam et prius cum sibi oppugnatio bonis verbis respondissent, mox recessisse tempusque ad salutare consilium capiendum indulisse: et nunc si se volentes dedant, agrum eorum nihil incommodi passurum. Si adhuc insipienter detrectaverint, ne suam postmodum, quam sensuri sint, calamitatem sibi adscribant. Bizyenses, auditis oratoribus, in coetum

A.C. 1344 *προσβείαν, ἐκκλησίαν συναθροίσαυτες ἐβουλεύοντο ὅ,τι δέοι πράττειν. και ἐδόκει πᾶσι ψήφῳ κοινῇ προσχωρεῖν τῷ βασιλεῖ, ἀδίκως τε πολεμουμένῳ και ἀπελευνομένην τῶν Ῥωμαίων τῆς ἀρχῆς και δυναμένην βλάπτειν· και Παλαιολόγον Γεώργιον τὸν ἄρχοντα αὐτῶν ἐκέλευον, εἰ μὴ βούλοικο συνῶ αὐτοῖς προσεῖναι βασιλεῖ, πᾶσαν ἔχοντα τὴν ἀποσκευὴν εἰς Βυζάντιον ἀποχωρεῖν. καὶ κείνος αὐτοῖς πολλὴν ὁμολογήσας Β τῆς εὐγνωμοσύνης χάριν, ἀπεχώρει μὴ βουλόμενος προσεῖναι βασιλεῖ, συνέπειτο δὲ και ὁ μητροπολίτης δεῖσας πατριάρχη. Βιζύιοι δὲ δύο τε τῶν ἀρίστων ἀπολεξάμενοι και τοῦ δη-10 μου και τῆς ἐκκλησίας τοσοῦτους ἑτέρους, πρὸς βασιλέα πρέσβεις ἔπεμπον και τὴν πόλιν παρεδίδουν· ἔφασαν δὲ και αὐτοὶ πρότερον μὲν ὑπὸ τῶν ἀρχόντων ἐξηπατημένοι, ἀγνωμοσύνην τε αὐτοῦ κατηγορεῖν και ἐπιβουλήν και προ-15 δοσίαν ἐγκαλεῖν τῶν βασιλέως παιδῶν. Ἐπεὶ δὲ τοῦ χρόνου 15 τριβυμένου, ἐκεῖνοι συκοφαντοῦντες ἀπεδείκνυντο και τὰ μέγιστα ἡδικηκότες, αὐτὸς δὲ ἀδικούμενος και ἐπιβουλεύμενος και οὐδὲν ἐπισικὲς ἀκούων, ἔπειτα και τὴν κοινὴν ὄρωντες πανωλεθρίαν, ἣ ὀλίγου δεῖν Ῥωμαίους ἅπαντας διέφθειρεν, C ἀκούοντές τε και αὐτὸν αἰεὶ δεόμενον περὶ εἰρήνης, ἐκείνους 20 δὲ αἰρουμένους τὸν τοσοῦτων αἴτιον πόλεμον κακῶν, δεῖνὰ μὲν ἡγεῖσθαι τὰ πραττόμενα και προθυμείσθαι, εἰ τις δύναμις ἐνῆν, λύσειν τινὰ ἐξευρίσκειν τῶν κακῶν. ἐπεὶ δ' αὐτοῖς τοῦτο οὐκ ἐν ἐφικτῷ, τοὺς μὲν ἄλλους ἅπαντας τῆς συμφο-*

coeunt, quid agant, deliberant. Una est omnium et concurs sententia ad imperatorem transeundum: qui praeter ius et fas armis appetitus et Romano imperio pulsus esset, quique adversariis suis nocere posset: Georgium Palaeologum praefectum, nisi sequatur, cum tota re familiari Byzantium remigrare iubent. Is imperatori se submittere nolens, humanitatem istam multa gratiarum actione prosecutus discedit, cui se metropolita patriarcham timens adiungit. Bizyenses duos de optimatibus, totidem de populo et ecclesiasticis, omnes numero sex deligunt, quos ad imperatorem mittunt, et urbem tradunt: fatenturque et ipsi, se prius a praefectis illam pro improbo et insidiatore et imperatoris filiorum proditore accusantibus delusos esse. At postquam tempore procedente illos calumniatores fuisse iniquissimos, ipsumque iniuriose et insidiosae tractatum et maledictis confixam apparuisset, cumque vidissent communem pestem, qua Romani paene omnes interierint, et audissent ipsum pacem sine intermissione flagitare, illos contra bellum tot malorum causam paci praefere, graviter tulisse paratoque ad remedium tantis aerumnis aherendum fuisse, si modo ullum invenire potuissent. Sed quoniam non ea esset ipsorum facultas, ali-

ρᾶς οἰκτεῖρειν, αὐτοὺς δὲ τὰ λυσιτελεῖν βουλευομένης θαν- A.C. 1344
 τοῖς, ψήφισμα ποιήσασθαι προσχωρεῖν ἐκόντας καὶ τὴν
 πόλιν παραδιδόναι καὶ μὴ τῆς ἐτέρων ἀνοίας ἀποτίνειν αὐ-
 τοὺς δίκας. τοιαῦτα μὲν οἱ Βιζύιοι ἐπέσβεον. βασιλεὺς
 5 δὲ τῆς εὐβουλίας ἐπαινέσας, τοῖς τε πρέσβεσι δῶρα παρα-
 σχῶν, ἦλθε πρὸς τὴν πόλιν, ἐπομένους ἔχων καὶ τοὺς πρέ-
 σβεις, καὶ ὁ δῆμος ἅπας μετὰ τῶν ἀρίστων ἐξῆλθεν ὑπαν- D
 τήσων. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο ἐγγὺς πυλῶν, πρῶτα μὲν ἐκέλευεν
 Ἄσαν τὴν βασιλίδαν εὐφημεῖν, καὶ μετ' ἐκείνην βασιλέα τὸν
 10 Ἰουῖον, τρίτους δὲ μετ' ἐκείνους αὐτὸν τε καὶ Εἰρήνην βα-
 σιλίδα τὴν γυναῖκα, καὶ ἐτέλειτο ἡ εὐφημία κατὰ τὰ κεκα-
 λευσμένα. τὸν ἴσον δὲ τρόπον καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ἐποί-
 ει· καὶ κατὰ τὰς ἱεράς μυσταγωγίας ὁμοίως τὴν τῶν βασι-
 λέων μνήμην ἐκέλευε ποιεῖσθαι. εὐθύς μὲν οὖν προσχώρουσιν
 15 καὶ τὰ περὶ Βιζύην πολίχνια ὄντα οὐκ ὀλίγα, καὶ πᾶσιν ὁ
 βασιλεὺς ἐπίστη ἡγεμόνας καὶ διψκει, ἥ αὐτῷ ἐδόκει ἄριστα.
 Βιζύης δὲ ἄρχοντα κατέστησε τὸν γυναϊκὸς ἀδελφὸν Ἀσάνην
 τὸν Μανουήλ. ἦν γὰρ τινα καὶ οἰκειότητα πρὸς τὴν πόλιν
 ἀρχαίαν ἔχων. πρωτοστράτωρ γὰρ ὁ τούτου πενθερὸς ἐκεῖ P. 627
 20 τὴν οἰκίαν ἔχων ἐξαρχῆς κτήσεις τε πλείστας καὶ μεγάλας
 εἶχεν ἐν αὐτῇ, καὶ τῶν συγγενῶν καὶ τῶν οἰκείων ἐκεῖ πολ-
 λοὶ κατοικοῦν, ὑφ' ὧν ἔγχετο σχεδὸν ἡ πόλις. διὰ ταύτην δὴ
 τὴν οἰκειότητα πρὸς πρωτοστράτορα τὸν γαμβρὸν αὐτοῖς
 ἐπέστησεν ἄρχειν Ἀσάνην τὸν Μανουήλ. πρωτοστράτωρ γὰρ

16. ἡγεμόνα P. 20. οἰκίαν P. 23. πρὸς πρωτοστρ. om. M.

orum omnium ita afflictorum misericordia commoveri, et ut si-
 bimet prospicerent, decrevisse in eius se potestatem ultro cum
 urbe tradere, ne alienae amentiae poenas luan. Haec Bizyensea.
 Imperator, probato tam laudabili consilio, legat'us muneratur, et iis
 prosequentibus ad urbem fertur: cui plebs universa cum optima-
 tibus se obviam effundit. Ubi ad portas fuit, primum quidem
 Annae imperatrici, deinde filio eius imperatori, postremo sibi et
 uxori suae Irenae faustum acclamari iussit, quod fecerunt. Eodem
 modo per alias urbes fieri, et inter sacrificandum similiter impera-
 torum mentionem celebrari voluit. Statim igitur non pauca in
 circuitu oppida accesserunt, quibus singulis imperator praefectos de-
 dit, earumque statum quae optima visa est ratione formavit. Bi-
 zyaе Manuelem Asanem, uxoris suae fratrem, praefectum delegit,
 cui vetus quaedam cum civibus illis coniunctio consuetudinis in-
 tercedebat. Protostrator quippe, eius socer, illic domicilium ab in-
 itio multasque et amplas possessiones habebat. Praeterea cognat-
 orum et familiarium eius complures ibi incolebant, a quibus
 ferme civitas administrabatur. Ob hanc igitur familiaritatem con-

A.C. 1344 μετὰ τὴν ἐν Γυναικοκάστρῳ τοῦ βασιλέως ἀναχώρησιν ἐπὶ
 μεγάλου δουκὸς πολλὰ φενακισθεῖς, καὶ εἰς τοὺς πρώτους
 τῶν φίλων τεταγμένος, πρωτοβεστιαρίος τε ὀλίγῳ ὕστερον
 ἀναδειχθεῖς, ἔπειτα εἰς τὴν οἰκίαν κατεκλείσθη καὶ ζῶπον
 Β κατεκρίθη τοῖς ἄλλοις ὁμοίως φίλοις, καὶ χρόνον οὕτω συ-5
 χρὸν διανύσας φρουρούμενος ἐν τῇ οἰκίᾳ, ὕστερον ἐτελεύτη-
 σε, πένης καὶ ἀτιμος ἐξ εὐπόρου καὶ περιφανοῦς γεγενημέ-
 V. 502 ρος. πατριάρχῃ δὲ τῷ Ἱεροσολύμων ἄρτι τότε ἐκ Βυζαντίου
 διαδράντι, ὑποπτενομένῳ καὶ πάσχειν μέλλοντι κακῶς καὶ
 ἀφιγμένῳ πρὸς αὐτὸν, ὁ βασιλεὺς τὴν Βιζύνης ἐνεχείρησεν
 ἐκκλησίαν, ὥστε τὰ τοῖς ἱεροῖς κανόσιν ἐνδεδομένα πράτ-
 τειν, ἐπεὶ ταύτης ὁ ἀρχιερεὺς ἀπεχώρει τὴν βασιλέως ἀπο-
 σεϊόμενος ἐπιδημίαν. ἐπεὶ δὲ πάντα δυνήκοντα τὰ κατὰ τὴν
 πόλιν βασιλεῖ, αὐθις ἀνέστρεφεν εἰς Χαριούπολιν καὶ τὰς
 μήπω προσχωρησάσας πόλεις τοῖς τε ὄπλοις ἐβιάζετο καὶ ἰ-
 λόγοις πιθανοῖς ἐπεχείρει πείθειν προσχωρεῖν αὐτῷ. δούξ
 C δὲ ὁ μέγας, ἐπεὶ τὸ διατρίβειν τειχῶν ἔξω ἀπηγόρευεν,
 (αἱ μὲν γὰρ τῶν πόλεων Καντακουζηνῶν προσεχώρησαν τῷ
 βασιλεῖ, αἱ δὲ πολιορκούμεναι καὶ κακῶς πάσχουσαι ταῖς
 καθημεριναῖς ἐφόδοις ἀμφίβολοι ἤδη ἦσαν· ἐπικωρίας γὰρ
 οὐδὲμιᾶς παρ' αὐτοῦ ἐτύγγανον, συχνὰς ποιοῦμενοι τὰς προ-
 σβείας καὶ τὴν κακοπραγίαν ὀδυρόμενοι,) ἵνα μὴ δοκοῖ,
 ὥσπερ ἐν μεγάλῳ κλύδωνι τοὺς οἰακας τῆς ἀρχῆς καταλι-
 πῶν ἀργὸς καθῆσθαι πρὸς τὸ διασώζειν ἀπειπῶν, ἐσκέφατό

iugis suae germanum Manuelem Asanem praefectum ipsis, ut dice-
 bamus, constituit. Nam protostrator post secessionem ab impera-
 tore apud Gynaecocastrum a magno duce egregie ludificatus et
 inter principes amicorum cooptatus pauloque post protovestiarius
 declaratus, postea domi suae inclusus et tenebris similiter ut alii
 eiusdem ducis amici damnatus, ita per diu in aedibus suis custodi-
 tus, tandem egens et infamis ex copioso et illustri mortuus est.
 Patriarchae autem Hierosolymorum, qui suspectus et poenas date-
 rus recens Byzantio ad se confugerat, imperator Bizyensem eccle-
 siam sacrorum Canonum concessu regendam commendavit: quan-
 doquidem eius episcopus adventum ipsius aversatus aufugerat. Toto
 orbis statu composito, Chariopolim se recepit et oppida restantia
 ad deditionem partim armis coegit, partim oratione ad persuaden-
 dum accommodata invitavit. Iam vero magnus dux captus intra
 urbem latendi fastidio, (aliae siquidem Cantacuzeno se permisera-
 nt, cum subsidium ab illo nullum, quamvis crebro et cum lamentatione
 suarum aerumnarum expetitur, consequerentur,) ne, ut in turbu-
 lenta tempestate relicto imperii clavo otiosus sedere ac saltem

τι περιεργότερον, ἵνα τοῖς πολλοῖς δοκοῖη ἀναγκαίων τινῶν A.C. 1344
 πέρι Βυζαντίου ἐνδιατρίβειν· καὶ ὅς οὐδέπω πρότερον οὐδένα
 τοῦ ἀγαθοῦ καὶ δικαίου λόγον ἐποίησατο, δικαιοσύνην ἐπή-
 ρυξ καὶ εὐθύτητα περὶ τὰς δίκας· καὶ καθήμενος ἐν τῇ D
 5μοῦνῃ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος καὶ εὐεργέτου ἐδίκασε διὰ πάσης
 τῆς ἡμέρας, περὶ συμβόλαια καὶ ἰδιωτικὰς ἀμφισβητήσεις
 ἀσχολούμενος. ἐφρόνει δὲ Ῥαδαμάνθους οὐδὲν ἦπτον ἐπι τού-
 τοις, ὅς καὶ τὴν νεκρῶν δίκην ἐλέγετο ἐπιτετράφθαι διὰ τὴν
 δικαιοσύνην, ἀγνωσῶν ὡς οὐδὲν ἀγεννέστερον καὶ καταγελα-
 10στότερον στρατηγοῦ ὑπὸ πολέμου τοσοῦτον περιῶρομένου
 καὶ συμβολαίοις σχολάζοντος, ἵνα τοὺς καθ' ἕκαστον ἰδιώ-
 τας ὠφελοῖη τῶν κοινῶν καταμελῶν.

π'. Γαβαλᾶς δὲ ὁ μέγας λογοθέτης, τοῦ χρόνου τρι-P. 628
 βομένου, ἐπεὶ τὸν γάμον τῆς θυγατρὸς ὁ μέγας δουξ κατὰ
 15τοὺς ὄρκους οὐκ ἀπέδιδου, ἐδυσχέραινε τε οὐ μετρίως τὴν
 τριβὴν καὶ μεγάλῳ δουκί περὶ τοῦ γάμου διελέγετο, ἀξι- B
 ῶν ποιεῖν κατὰ τοὺς ὄρκους. ὁ δ' ἔφρασκε μὲν καὶ αὐτῷ διὰ
 σπουδῆς εἶναι καὶ προὔργου παντός, τὴν νύμφην δὲ καὶ
 τὴν μητέρα ἀπαναίνεσθαι διὰ τὴν πολυσαρκίαν. συνεβού-
 20λευέ τε φαρμακείαις χρῆσασθαι τισιν, εἴ πως γένοιτο, τῶν
 ἐγκάτων συνεσταλμένων, λεπτότερον φανῆναι καὶ ἐπέραστον
 τῇ νύμφῃ· πάνυ γὰρ ἔχειν ἀηδῶς πρὸς τὴν ἀσυμμετρίαν

17. μὲν om. P.

desperare vulgo videretur, quiddam singulare instituit, ut quibus-
 dam Byzantio necessariis distineri crederetur. Et qui ante id tem-
 pus bonum et iustum nunquam hili fecerat, iustum et rectum in
 causis et litibus observandum, praeconis voce promulgavit sedens-
 que in monasterio Christi Servatoris et benefici, toto die forum
 agebat, in contractibus et privatis controversiis occupatus. Nec
 erat Rhadamantho inferior, qui, quod fuisset in vita iustissimus,
 apud inferos arbitria facere dictus est, ignorans miser, nihil esse
 tam ignavum tamque ridiculum, quam ducem tanto bello urgente
 disceptandis vacare litibus, et dum prodesse vult privatis singulis,
 omittere communia.

80. Gabalas autem logotheta, quoniam tempus longum iam
 abierat, cum magnus dux filiam suam secus quam iurarat, nuptum
 sibi non daret, moram valde indignatus, de matrimonio eum ap-
 pellat orans, ut quod iurasset, aliquando re praestaret. Respondet
 ille, se quoque id percipere nec ei rei quidquam praeventendum
 ducere: sed sponsam et matrem eius ab eo, ut nimium corpulento
 atque obeso abhorrere. Proinde medicamentis utendum, si forte
 contractis visceribus gracilior et sponsae suae amabilis redderetur:
 propter vastitatem enim illam et proportionem non bene respon-
 dentem nihil esse eo deformius atque iniucundius. Gabalas hoc

- A.C. 1344 τῶν σαρκῶν. ὁ δ' ὑπόπτεισε μὲν σκήψεις εἶναι καὶ προφάσεις τὰ τοιαῦτα καὶ εἰρωνεῖαν ἀκριβῶς· τῷ δὲ κατάκρας ἤτησθαι τῷ τῆς κόρης ἔρωτι, ἃ καὶ ὀλίγα φρενῶν μίγνων συνηκεν ἂν τις, αὐτὸς ἐβούλετο ἀγνοεῖν καὶ ἐδόκει δεῖν τοὺς καταγελαστοτάτοις ἐπιχειρητέα εἶναι διὰ τὴν κόρη. διαλε-⁵
- C χθεις δὲ τινι ἱατρῷ ἔξ Ἰταλίας ἀφιγμένῳ περὶ τῆς πολυσαρκίας, ἔπειθε μεγάλοις μισθοῖς ἐπαγγελόμενον καὶ αὐτὸν, εὐστολὰς τὸ σῶμα καὶ σύμμετρόν τισι ποιήσειν φαρμακείας,
- V. 503 καὶ δὴ τᾶλλα πάντα δεύτερα ἡγούμενος, λουτροῖς ἐσχόλασε καὶ ἐμέτοις καὶ κενώσσει γαστρός, ἧ τῷ ἱατρῷ ἐδόκει. διλι-¹⁰
- γοσιτία τε προσέχε καὶ τᾶλλα πάντα ἐπστήδευεν, ὅσα πρὸς λεπτότητα συναίρειται. ἔξ ὧν ἤτόνει μὲν καὶ ἀδρανῆς ἦν, καὶ παρελύετο τὴν θύμην, ἧ γαστήρ δὲ ὀλίγα πρὸς τὸν ὄγκον ἐνεδίδου. ὑποπτεύσας δὲ ὁ μέγας δουξ, ὡς ὑστερόν ποτε
- Δᾶπαγορεύσας πρὸς τὰς φαρμακείας εἴσεται σαφῶς τὴν εἰρω-¹⁵
- νεῖαν, καὶ δέισας, μὴ διὰ τὸ περιορᾶσθαι πρὸς τὸν κατ' αὐτοῦ πόλεμον ἀθῆς ἐκτραπῆ καὶ πείση βασιλίδα τίθεσθαι σπονδὰς πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα περὶ εἰρήνης, ὁ τῶν κινδύνων αὐτῷ ὁ φοβερώτατος ἐδόκει, ἐσκέψατο τρόπον δὴ τινι διαφθεῖρειν καὶ αὐτὸν· καὶ τῶν συνειδότεων τὰ ἀπόρ-²⁰
- ῆτα αὐτῷ τινὰς προσέπεμπε μνηύοντας δι' εὐνοίαν δῆθεν τῷ μεγάλῳ λογοθέτῃ, ὅτι βασιλὶς μάλιστα δογίζοιτο αὐτῷ, τὴν δὲ αἰτίαν ἀγνοεῖν. οἱ καὶ τοιαῦτα προσαγγέλλοντες ἐξ-

merum esse figmentum et astutam dissimulationem suspicabatur. Quia vero amorī puellae penitus succubuerat, quae quis vel paulum prudens non ignorasset, ipse nescire volebat, et eius causa etiam risu dignissima sibi experienda censebat. Collocutus igitur cum quodam medico, qui ex Italia nuper venerat, de ista corpulentia, ingenti mercede eum demulsit, et is se corpus eius quibusdam medicinis ad decorem et gracilitatem tracturum spondit. Max posthabitis omnibus, ad praescriptum medici balneis, vomitionibus, crebris alvi ductionibus dat operam: parum cibi et potionis adhibet ceteraque omnia ad corporis extenuationem valentia sedulo usurpat. Ex quibus languor, imbecillitas nervorumque dissolutio exsistebat: at ventris moles parum imminuebatur. Veritus autem magnus dux, ne tandem pharmacis defatigatus, technam perspiceret, et timens, ne, quia contemptus esset, rursus arma contra ipsam ferret atque imperatricem ad foedus cum Cantacuzeno patrandum impelleret, quo nullum periculum impensius metuebat, illius quoque interficiendi rationem excogitavit. Nam quosdam sibi a secretis misit, qui, ut magno logethae, benevolō animo indicarent, Augustam ei iratam esse vehementer: causam se nescire. Talibus nuntiis hominem exterrebant. Deinde et iuramentum exigebant, horum arcanorum indices nemini proditurum. Sic illi in commen-

φόβον. ἔπειτα καὶ ὄρκους ἤτοῦντο δῆθεν ὑπὲρ τοῦ μηνὸς Ἀ. C. 1344 καταδήλους ποιεῖν τοὺς τὰ ἀπόρρητα μνηύσαντας. οὕτω μὲν οὖν ἐκεῖνοι ἐκακούργουν τὴν πεπλασμένην δῆλωσιν τῶν ἀπορ- P. 629 ρήτων. Γαβαλᾶς δὲ οἰόμενος εἶναι ἀληθῆ τὰ ἐιρημένα, παν- 5τραχόθεν ἐκυμαίνεται καὶ περιηγέλειτο λογισμοῖς, καὶ σύνουος καὶ ὠχρὸς ἐφαίνεται καὶ ταῖς φροντίσι συντετηκῶς. δοῦξ δὲ ὁ μέγας, τῶν πραττομένων ἄγνοιαν ὑποκρινόμενος, ἠρώτα τὴν αἰτίαν τῆς συννοίας καὶ τῆς ὠχρίασεως. ὁ δὲ οὐδὲν ὑ- 10πωπτευκῶς περὶ ἐκείνου φαῦλον, οἷα δὴ κηδεστῆ καὶ ἀλλή- 10σοῦντι ὑπὲρ ἐκείνου, πᾶν τὸ ἀπόρρητον ἐξέφαινε καὶ ἐπικου- ρίας τυχεῖν τινας ἐδέετο καὶ γνώμην εἰσηγεῖσθαι, ἣ χρη- σάμενος ἐξω ἔσται τῶν κινδύνων. οὐδὲν γὰρ ἦν τὸ μέσον B τοῦ ὑποπτευθῆναι τότε καὶ διαφθαρεῖν. δοῦξ δὲ ὁ μέγας ἔφρασκε μὲν τοιαῦτα καὶ αὐτὸς ἀνηκοῆσαι περὶ αὐτοῦ, ἡγεῖ- 15σθαι δὲ μὴ ἀληθῆ, ὁμοῦς ὑπέτιθει τὴν οὐσίαν παρὰ τοῖς φίλοις ἐκτιθέναι. τὴν γὰρ πολιτευομένην νυνὶ παρὰ Ῥωμαί- οῖς ἔφρασκε συκοφαντίαν καὶ διαβολὴν πάντα ὄντινον ὑφ- 20λάττεσθαι χρεῶν. καὶ γὰρ αὐτὸς τῶν κοινῶν ἀπάντων ἄρ- χων καὶ τῆς πρώτης παρὰ Ῥωμαίοις ἀπολαύων τιμῆς καὶ 20εὐπραγίας οὐ μάλιστα αὐτοῖς θαρξέειν, ἀλλὰ τὰ πλείω καὶ πολυτελέστερα τῶν ὄντων, ἔν τε Ἐπιβάταις τῷ φρουρίῳ καὶ πρὸς τῷ ἐν Μαγκάνοις πύργῳ ἔχειν. αὐτὸν δὲ ἐπεὶ μὴ συμ- βαίῃ φρουρίῳ τι ἔχειν, ᾧ χρήσαιτο πρὸς τοιαύτας τῶν πραγμάτων μεταβολὰς, ἑτέρῳ τρόπῳ τινὶ τῆς οὐσίας προνο- C

10. ἀλήσαντι P. ἄπαν M.

titius secretis significandis se malitiose gerebant. Gabalas mendacium minime olfaciens undique cogitationum fluctibus iactabatur, meditando, pallidus et prae sollicitudinibus contabescens. Magnus autem dux rei gestae ignorationem prae se ferens, tristitiae et palloris huius causam exquirebat. Tum Gabalas candidè, tamquam socero et vicem suam dolituro, arcanum, ut erat, reserat eiusque opem aliquam et consilium implorat, quo usus discrimen evadat: nam tunc inter suspectum esse et iugulari nihil erat medianum. Hic magnus dux, se quoque haec de illo audivisse: putare tamen vera non esse. Nihilominus uti facultates suas amicis concederet, monere. Quae enim nunc apud Romanos regnum teneant sycophantia et calumnia, eas cavere unumquemque oportere. Nam et se totius rei publicae caput ac principem honoribusque ac felicitate inter Romanos praecipuum, neutiquam illis fidere, sed maiorem ac pretiosorem partem rerum suarum Epibatis in castello et arce in Manganis recondidisse. Ipsi vero, quoniam castello caret, quo in istiusmodi rerum commutationibus uteretur, alio quodammodo facultates suas tuendas: ut, si quid adversum accidat,

- A.C. 1344 εἶν, ἔν' εἴ τι συμβαίῃ δυσχερὲς, (οὐ γὰρ μάτην παρὰ βασιλίδος ὑποπτεύεσθαι,) τὴν γοῦν οὐσίαν ἔχη καὶ μὴ ἀμφοτέρων, οὐσίας τε ἅμα καὶ ἀρχῆς τῶν πραγμάτων, ἀποστέρηθῃ. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα συνεβούλευε. λογοθέτης δὲ ὁ μέγας τὴν ἐπιβουλήν μὴ συνιδῶν ἐπιθετό τε καὶ τὰ ὄντα πρὸς τοὺς φίλους ἐξετίθει. ὁ δ' αὐτίκα προσέπεμψε τοὺς βασιλίδι τε πραττόμενα μνηύσοντας, ὡς αὐτοῦ μὴ συνσιδότης. παρήρουν τε οἱ προσαγγέλλοντες, μὴ τοιαῦτα περιορᾶν· οὐ γὰρ ἐπ' ἀγαθῷ τὴν οὐσίαν τὸν μέγαν λογοθέτην ἐκτιθέναι, ἀλλ' ἢ σέβειν βουλευέσθαι ποιεῖν ἐπὶ τῷ Καντακουζηνὸν βασιλεῖα δέχουσαν, ἢ ἀφίστασθαι διανοεῖσθαι πρὸς ἐκεῖνον. ἡ βασιλὶς δὲ τὰ περὶ μεγάλου λογοθέτου εἰρημένα ἐξετάζουσα, ὡς ἐπυθάνετο παρὰ πολλῶν εἶναι ἀληθῆ, (κρούφα γὰρ παρὰ τῶν συνσιδότην πρὸς πολλοὺς διεδόθη τὸ ἀπόρρητον, τοῦ μεγάλου δουκὸς οὕτω συσκευάσαντος,) ἠγανάκτει καὶ ἀποστασιανῆς εἶναι ᾗς το τὸ πρᾶγμα φανερώς, καὶ ἐβουλεύετο ὅ,τι δεῖ χρῆσθαι τῷ μεγάλῳ λογοθέτῃ. ἐπεὶ δὲ ἤδη πέρας εἶχεν ἡ
- V. 504 ἐπιβουλή, καὶ λογοθέτης τε ὁ μέγας πᾶσαν ἐκθέμενος τὴν οὐσίαν ἐκάθητο δεσποτικῶν περιμένων, καὶ ἡ βασιλὶς ὠργίζετο πρὸς τὴν ἀποστασίαν, πλάσάμενος ὁ μέγας δούξ τινα τῶν δημοσίων χροῖαν, εἰς Ἱερὸν τὸ πρὸς ἐμβολὰς τοῦ Πόντου
- P. 630 ἀπέπεσε τριήρει, τοὺς δὲ πρῶτον τὴν βασιλίδος δῆθεν ὄργην μνηύσαντας τῷ μεγάλῳ λογοθέτῃ κατέλιπεν ἐπιθεῖναι τέλος τῇ ἐπιβουλῇ· προσελθόντες γὰρ ἐκεῖνοι αὐτῆς δεδα-

22. δὴ P.

(non enim frustra apud imperatricem cecidisse,) saltem sua retineat, ne simul illis tamque amplo magistratu privetur. Magnus logotheta, non intellectis insidiis, paret, et fortunas suas apud amicos collocat. Quid multa? subito magnus dux mittit, qui, quod agebatur, imperatrici, quasi se minime conscio, patefaceret: et hortabantur qui nuntiabant, ne rem istam negligeret; non enim magnum logothetam sincerò sine res suas apud amicos deposuisse, sed aut seditionem ad Cantacuzenum recipiendum machinari, aut ad illum cogitare deficere. Imperatrix dicta examinans, ut a multis vera esse audivit, (clam siquidem a consociis magni ducis, eo id struente, in multis secretum hoc disseminatum fuerat,) acerbe tulit, manifestamque defectionem rata, quid poenarum in eum statueret, deliberabat. Cum insidiae processissent et magnus logotheta Galbas facultatibus alibi depositis sederet carceremque expectaret, et Augusta, ut perfido, irasceretur, magnus dux, simulata necessitate quadam publica, Hierum, quod est oppidum ad ostia Ponti, trimi conscensa navigavit, qui que primum logothetae iram imperatricis indicarant, eos ad finem negotio imponendum reliquit. Sur-

κρυμμένοι καὶ κατηφείς, ἐμήνουν ὡς ἐκείνη τῇ νυκτὶ πρὸς ἔ-Α. C. 1344
 σχατον κινδύνου ἦξει, βασιλίδος μάλιστα ἐξωργισμένης, καὶ
 πρόνοιάν τινα αὐτοῦ ἐκέλευον ποιεῖσθαι. τῆς αὐτῆς δὲ ὤ-
 ρας καὶ ἑτέρονος ἐκ συνθήματος παρεσκευάζον, ἀφικνουμένους
 5 παρὰ τὴν οἰκίαν τὴν ἐκείνου, ἀνωμόως οὕτως εἰ αὐτὸς αὐ-
 τόθι εἴη ἐρωτᾶν, ὡς τι δεινὸν τοῦ λόγου προσημαινόντος.
 οὐ γὰρ εἰώθεσαν ἐκείνη πρότερον οὕτω προσφέρεσθαι Ῥω-Β
 μαῖοι, ἀλλὰ πολλὴν τὴν θεραπείαν προσῆγον καὶ τὴν κολα-
 κείαν. Γαβαλαῖς δὲ ἦδη τὸν ὄλεθρον ἐκ πάντων τεκμαιρόμε-
 10 νος καὶ δέισας, μὴ καὶ παραπόλοιτο, τινῶν πρὸς ἔχθραν ἐπ-
 ελθόντων, ὑπότρομος καὶ περιδεὴς εἰς τὸν τῆς Θεοῦ Σοφίας
 γενόμενος νεῶν, οὐδ' οὕτω σώζεσθαι ἐπείθετο, ἀλλὰ φιλο-
 ψυχῶν πολλὰ, τὴν ἐσθῆτα ἀποδύς, σχῆμα μοναχῶν περιεβά-
 λετο, οὕτως οἰόμενος μόλις ἐαυτῷ τὴν σωτηρίαν ἐκπορίσειν.
 15 τοσοῦτον ἐξεπέπληκτο ταῖς ἀπειλαῖς καὶ τὰς φρένας κατεσεῖ-
 σθη. ὁ μέγας δὲ δοῦξ ἐπεὶ πύθοιτο πᾶσαν κατὰ νοῦν τὴν
 κακουργίαν ἀποβῦσαν, ἐκ τοῦ Ἱεροῦ ἐπανελθὼν, αὐτίκα πρὸς
 τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας τὸν νεῶν ἀφῆκτο, καὶ τὸν μέγαν λογο- C
 θέτην εὐρηκῶς τὰ μοναχῶν ἡμφιεσμένον, ἐκόπτετο πολλὰ
 20 καὶ τὴν χηρείαν ἀπωδύρετο τῆς θυγατρὸς καὶ ἀπαρამύθητα
 ἐπένηει. λογοθέτης δὲ ὁ μέγας πολλοῖς παρεμυθεῖτο λόγοις,
 οὐδὲν καινὸν συμβεβηκέναι φάσκων, εἰ τῶν ἀνθρωπίνων αἰεὶ
 πραγμάτων ἄλλοτε ἄλλως φερομένων καὶ ἄστατούντων, νῦν

16. τὴν om. P.

sum igitur accedentes illi, perfusique lacrymis, et defectis humi
 vultibus, certiores faciunt, illa nocte in summo discrimine futu-
 rum, imperatrice scilicet iracundia effervescente: et hortantur, ut
 sibi provideat. Subornarant interim ex alia conspiratione, qui
 eadem hora ad eius aedes venirent, et sine nomine, num ipse es-
 set intus, sciscitarentur, velut his verbis horribile quiddam praesi-
 gnificantibus: non enim alias sic tractare illum Romani, sed multa
 cum observantia et assentatione consueverant. Gabalas omnibus
 iudiciis necem sibi in foribus esse coniiciens, et formidans, ne qui-
 busdam ex odio in se irruentibus male periret, cum tremore ac
 pavore magno in templum Sophiae, tamquam ad asylum, facta fuga,
 quoniam ne sic quidem se salvum fore credebat, et producere vitam
 non mediocriter cupiebat, monachi habitum induit, vix etiam hac
 ratione se servatum iri sperans: adeo minis attonitus et coucussus
 erat medullitus. Magnus dux totum maleficium ex sententia evenisse
 postquam intellexit, Hiero reversus, ilicet aedem Sophiae petit:
 inventoque ibi logotheta cum vestitu monastico, plangit mirum in
 modum, et viduitatem filiae lamentatur, doletque dolorem incon-
 solabilem. Logotheta eius luctum levare multis verbis nititur, ait-
 que, nihil contigisse novi, si humanis rebus semper aliter et

Cantacuzenus II.

32

- A. C. 1344 μὲν βελτιόνων, νῦν δὲ χειρόνων ἐπειράθη καὶ αὐτός· καὶ ἰδοὺ
 κει τὸ πολὺ τῆς λύπης διὰ τὴν ἐκείνου παραμυθίαν ἀποτί-
 θεσθαι. ὕστερον δὲ ὀλίγω πρὸς τὴν τῆς παμμακαρίστου μο-
 νῆν ὁ μέγας ἀφίκετο λογοθέτης, τῆς βασιλίδος κελευούσης·
 D φωραθεὶς δὲ διαδιδράσκειν μέλλων καὶ τὰ μοναχῶν ἀπαμ-
 φιένυσθαι, εἰς δεσμοτήριον ἐνεβλήθη. οὕτω μὲν οὖν καὶ
 τοῦτον ἀπεσκευάσατο ὁ μέγας δούξ, μεγάλα μὲν πρὸς τὸν
 Καντακουζηνοῦ συναράμενον τοῦ βασιλέως πόλεμον, ἀξίω
 δὲ ἀπολελευκότα παρ' ἐκείνου ἀμοιβῶν, ἧς ἐπήγαγεν ἀμυθῆ-
 του φθορᾶς ὁ πόλεμος Ῥωμαίσις. 10
- A. C. 1345 πᾶ'. Βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνὸς πυθόμενος, ὡς βα-
 P. 631 σιλις πρεσβείαν ποιεῖτο πρὸς Ὀρχάνην ἐπὶ συμμαχίᾳ, πέμ-
 ψας καὶ αὐτὸς ἔπραττεν, ὅπως αὐτῷ μᾶλλον, καὶ μὴ Βυζαν-
 Βτίοις πρόσθοιτο. καὶ εἴλετο Ὀρχάνης τὴν πρὸς Καντακουζι-
 νὸν τὸν βασιλέα μᾶλλον συμμαχίαν, καὶ πέμψας Χατζῆν τὸν
 εὐνοῦχον, ἐτέλει τὰς σπονδὰς. ὄντος δὲ οὐ μακρὰν αὐτοῦ,
 ἀλλὰ τῆς ἐκ Παφλαγονίας ἄχρι Φρυγίας παραλίου ἄρχοντος,
 V. 505 ῥαδίως μετεπέμπετο Καντακουζηνὸς ὁ βασιλεὺς τὴν συμμα-
 χίαν ἠνίκα ἔδει· ὃ καὶ μάλιστα ἐκάκωσε τὰ πράγματα Ῥω-
 μαίων. ὡς ἐπιπλεῖον γὰρ, καὶ βασιλέως μὴ δεομένου, περαι-
 ούμενοι οἱ Πέρσαι τὰς μήπω βασιλεὺς προσχωρησάσας πό-
 λεις ἐκάκουν ὡς πολεμίας. τότε δὲ ἐκ τῆς Ὀρχάνης στρατιᾶς
 ἔχων συμμαχίαν, ταῖς πρὸς τὸν Πόντον πόλεσιν ἐπεστράτεν-
 σε καὶ εἶλε πάσας πλὴν Σωζοπόλεως. εἶλε δὲ καὶ τὴν ἐν

aliter volentibus et inconstantibus, nunc quidem meliora, nunc
 deteriora et ipse expertus esset. Et apparebat Apocauchum ad haec
 aliquantum acquiescere. Paulo post magnus logotheta imperatrici
 iussu ad monasterium sanctissimae Virginis abiit. In fuga autem,
 abiecto monachi cultu, adornanda deprehensus, in carcerem da-
 tur. Sic igitur et hunc ex medio magnus dux removit, qui bel-
 lum contra Cantacuzenum non vulgariter promovet: condignam
 nimirum mercedem pro pestiferis cladibus eo bello investis ei re-
 pendens.

81. Imperator ut rescivit imperatricem missa legatione Orcha-
 nis societatem expetere, missis et ipse oratoribus id egit, ut ad se,
 non ad Byzantium auxilia mitteret. Qui legato Chatze eunucho
 foedus cum Cantacuzeno iniit. Cumque non longe distaret, sed a
 Paphlagonia maritima usque in Phrygiam imperitaret, facile Canta-
 cuzenus, quoties indigebat, Persarum manum accersebat, qui Roma-
 nas regiones infestabant plurimum: nam saepius, imperatore etiam
 non rogante, traicientes, quae non dum se dediderant urbes, ut
 hostiles, direptionibus affligebant. Tunc vero ab Orchanis exercitu
 habens subsidium, contra oppida ad oram Ponti sita profectus, omnia

τῆ Ἀέρκη τῆ λίμνη πόλιν καὶ φρούριόν τι ἕτερον οὐ μα- Δ. C. 1345
 κρὰν Βυζαντίου, Ἐμπτυρίτην προσαγορευόμενον· εἶτα ἀνέ- C
 στρεφεν εἰς τὴν οἰκίαν. ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ
 Μανουὴλ ὁ νεώτερος τῶν βασιλέως υἱῶν Βεβροία ἐνδιατρι-
 5βων, ἄναρ ἔγραφεν ἰδεῖν τοιοῦτον. ἐδόκει ἐπὶ κλίνης αὐτὸς
 εἶσθαι· βασιλέα δὲ τὸν πατέρα τῆβεννον ἔχοντα καὶ χιτῶ-
 να περιπόρφυρα καὶ ἱερατικὸν ἐπιτραχήλιον χρυσοῦν, πρὸς
 αὐτὸν ἐλθεῖν, δύο δὲ ἐτέρους ἐκατέρωθεν αὐτῷ παρέπεσθαι,
 ὧν ἄτερος μὲν οὐ γνώριμος ἦν, εἶχε δὲ τὸ προφήτου Ἡ-
 10σαίου βιβλίον ἀνεωφγμένον· Λαντζαρέτος δὲ ὁ δεύτερος τὸ
 βασιλέως ἕξφος εἶχεν ἐν χειρσί. βασιλέα δὲ κηρὸν αὐτῷ πα- D
 ρεσχημένον καὶ σφραγίδα, ἕμφω ἐρυθρὰ, „σφράγισον” πρὸς
 τὸν υἱὸν εἰπεῖν. τοῦ δὲ σφραγίσαντος, ζῶντα λέοντα ἐντυπωθῆ-
 ναι τῷ κηρῷ, ἄστρον λαμπρότατον τῷ δεξιῷ κατέχοντα ποδί
 15καὶ πρὸς τῷ ὠμῷ ἕτερον μικρὸν ἔχοντα ἐγκεκολαμμένον ἄστρον.
 βασιλέα δὲ εἰπεῖν „ἀνάστησον αὐτόν.” ἀναστήσαντος δὲ τοῦ υἱοῦ,
 τὸν τὸ βιβλίον Ἡσαίου κατέχοντα εἰπεῖν, „ὁ θεὸς ὠδήγησεν αὐ-
 τὸν ἐξ Αἰγύπτου, ὡς δόξαν μονοκέρωτος αὐτοῦ ἔδωσθαι ἔθνη
 20ἐχθρῶν αὐτοῦ, καὶ ταῖς βολαῖσιν αὐτῶν κατατοξεύσει καὶ τὰ πά-
 ρα αὐτῶν ἐκμυελίει. ἀνακλιθεῖς ἀνεπαύσατο ὡς λέων καὶ ὡς
 σκύμνος τίς ἐγερεῖ αὐτόν; οἱ εὐλογοῦντές σε εὐλογημένοι, καὶ οἱ
 καταρώμενοί σε κεκατήρηνται.” ταῦτα δὲ ἐδόκει τῷ βιβλίῳ ὄντα P. 631
 ἐγγεγραμμένα ἀναγινώσκειν. βασιλεὺς δὲ αὐθις τῷ υἱῷ προ-

praeter Sozopolim subegit. Cepit item oppidum in Derce palude,
 et castellum quoddam non procul Byzantio, Empyriten vocabulo:
 deinde in provinciam rediit. Sub idem tempus Manuel iunior filius
 eius Berrhoeae manens, tale visum per somnum sibi oblatum scri-
 psit. Videbatur sibi sedere super lectulo, patrem autem togam et
 tunicam purpura praetextas indutum, gestantemque a collo pendens
 monile sacerdotale aureum accedere, dextra levaque stipatum duo-
 bus, quorum alter ignotus, prophetae Isaiæ volumen apertum tene-
 bat: alter Lanzaretus, gladium imperatoris manu portabat, et
 ipsum imperatorem ceram et sigillum, ambo rubra, porrigentem
 dicentemque, Signa. Cum signasset, vivum leonem in cera impres-
 sum apparere, dextro pede stellam tenentem lucidissimam, et iuxta
 armum aliam stellam modicam velut insculptam habentem. Tum
 imperatorem dicere, Excita ipsum. Quod cum faceret, qui librum
 Isaiæ tenebat, haec inde videbatur recitare, Dominus dux eius
 fuit ex Aegypto, ut gloriam unicornis eius, ut comodat gentes
 inimicorum eius, et iaculis eorum iaculabitur et crassitiem eorum
 emedullabit. Recubuit et quievit ut leo et ut catulus leonis, quis
 excitabit illum? qui benedicunt tibi, sunt benedicti, et qui maledi-
 dicunt, maledicti. Haec ille libro inscripta recitare videbatur. Im-
 perator rursus filium signare iussit. Cum signasset, expressa est

A.C. 1345 γίνεται σφραγίσαι. σφραγίσαντος δὲ, πάρδαλις ἐξῆλθε ζῶσα, καὶ χάριτην εἶχε θατέρῳ τῶν ποδῶν, ᾧ ἐνεγέγραπτο, ἰδοὺ θηρίον ἕτερον ὡσεὶ πάρδαλις, καὶ ἐξουσία ἐδόθη αὐτῷ. κελεύσαντος δὲ βασιλέως τῷ κατέχοντι τὸ βιβλίον τοῦ θηρίου τὴν προφητείαν λέγειν, τὰ ἴσα εἶπε. βασιλεὺς δὲ καὶ τρι-5 τον ἐκέλευε σφραγῆσαι τῷ υἱῷ· καὶ σφραγίσαντος, ἐξῆλθε γαλῆ ζῶσα καὶ αὐτῇ, τὴν γλῶτταν δὲ τῶν ὀδόντων προβλημένη, ἐδόκει λέγειν τὴν γῆν. τοῦ βασιλέως δὲ υἱοῦ εἰς Βῦσπος αἶροντος, ἡ γλῶσσα τῆς γαλῆς μὴκύνεσθαι ἐδόκει καὶ τὴν γῆν ὡσαύτως περιλείχειν. ὁ τὸ βιβλίον δὲ κατέχων, βασιλέως κελεύοντος, τὴν προφητείαν λέγειν „ἰδοὺ θηρίον” εἰπὼν „ἕτερον, καὶ εἶπον αὐτῷ· ἀνάβηθι, φάγε σάρκας πολλὰς.” μετὰ τοῦτο δὲ ὁ βασιλεὺς σφραγῖδα πράσινον ἕτερον παρέιχε τῷ υἱῷ καὶ ἐκέλευε ταύτη σφραγίζειν τὸν κηρὸν· καὶ σφραγίσαντος, ἐξῆλθε πελαργὸς ζῶν, σκύφον ἔχων ὑέλινον τῷ ποδί· ἐδόκει δὲ ὁ σκύφος ὄξος ἔχειν. ὁ τὸ βιβλίον δὲ κατέχων εἶπεν „ἔδωκαν εἰς τὸ βρωμά μου χολῆν καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος· ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.” αὐθις δὲ ὁ τοῦ βασιλέως υἱὸς ἐσφράγισε κελευσθεῖς·

C καὶ ἵπποκένταυρος ἐξῆλθε, πῆ δεξιᾷ χειρὶ ὄρου κατέχων. ὁ δὲ τὰς προφητείας λέγων „ἰδοὺ καὶ ἕτερον θηρίον” εἶπεν „ἔσθαι βουβων καὶ περισσῶς ἰσχυρόν.” μετὰ τοῦτο δὲ ὁ βασιλεὺς „εὐλόγητος ὁ θεὸς ἡμῶν” εἶπε „πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. δόξα σοι, ὁ θεὸς, ὅτι ζῶντες ἐ-

18. ἐπότησαν P.

viva pardalis, altero pede chartam sustinens cum hac inscriptione: ecce fera altera ut pardus, et potestas ei data est. Cumque imperator ei qui librum tenebat praecepisset, ut feræ prophetiam legeret, eadem legebat. Tertium signare iussit. Cumque signasset, felis etiam viva exivit, quæ, lingua extra dentes eiecta, terram lambere videbatur. Quam cum filius in sublime extulisset, lingua felis extendi et terram similiter circumlingere visa est. Tum qui librum ferebat, iussu imperatoris prophetiam legit, Ecce fera altera, et dixerunt ei: ascende, comede carnes multas. Posthæc imperator sigillum aliud viride filio dans, in ceram imprimere iussit, cumque impressisset, exivit viva ciconia, acyphum vitreum pede sustinens, in quo acetum inesse apparebat. Tenens autem librum legebat, Dederunt in escam meam fel, et in siti mea potaverunt me aceto. Videbunt in quem transfixerunt. Adhuc iussus signavit, et hippocentaurus exivit, dextra manu hastam gestans. Qui autem vaticinia legebat, Ecce, inquit, aliud animal præcellens et validum vehementer. Ad extremum imperator, Benedictus Deus noster, sit, omni tempore, nunc et semper, et in sæcula sæculorum. Amen. Gloria tibi, Domine, quia vivi adhuc vidimus vaticinia hæc cre-

δομεν τὰς προφητείας ἀποβάσας." ἐδόκει δὲ κελεύειν τῷ νίφῳ Δ. C. 1345
 συγκρούπειν τὰ ζῶα. τὰ δὲ εὐθὺς ἐδόκουν σφραγίδες γε-
 γενῆσθαι ἐκ κηροῦ, ἃς ὡς ἐνῆν συγκρούπτων ταῖς χερσὶ, μετὰ V. 508
 βασιλέως ἄξει τοῦ πατρὸς, τὸ ἱερατικὸν ἐπιτραχήλιον ἀπο-
 59μεμένου· ἐν τούτοις δὲ τοῦ ὕπνου ἀποστῆναι. τοιαῦτα μὲν
 ἦ ὄψις τῷ βασιλέως νίφῳ ἐδήλον· περὶ οὗ δὲ ἦν, οὐδέπω
 μέχρι νῦν ἐγένετο φανερόν. ταῦτα μὲν οὖν ὁ βασιλέως υἱὸς D
 πρὸς τὸν πατέρα ἔγραφεν ἑωρακέναι κατὰ τοὺς ὕπνους. βα-
 σιλεὺς δὲ ὀλίγον Διδυμοτείχῳ ἐνδιατρίψας, σύμπασαν Ῥω-
 10μαίων, ὅσοι ὑπ' αὐτῷ ἦσαν, στρατιὰν συναγαγὼν καὶ Περ-
 σικὴν ὀλίγην ἐπαγόμενος, ἐπεστράτευσεν αὐτῷ Βυζαντίῳ,
 καὶ πρὸς τὴν Γυρολίμνης λεγομένην πύλην ἐλθὼν, οὐκ ὀλίγον
 μέρος τῆς ἡμέρας διετέλεσεν. ἐκ Βυζαντίου δὲ οὐδεὶς ἐξῆλ-
 15θῆ τῶν πυλῶν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν τειχῶν ἦσαν παρατεταγμένοι,
 ὡς ἀμυνόμενοι, ἃν ἐπίωσι. δοῦξ δὲ ὁ μέγας μόνος ἅμα
 ὀλίγοις πρὸ τῶν πυλῶν ἔστη ἐξελθὼν. γνωρίσας δὲ ὁ βασι-
 λεὺς, ὡς ἐκεῖνος εἶη, ἔπεμπε τοὺς διαλεξομένους. ὁ δ' εἰσῆει
 πρὸς τὴν πόλιν, αἰσθόμενος ὡς ἐγνωρίσθη, καὶ οἱ πρὸς αὐ-
 20τὸν ἐρχόμενοι ἀνέστρεφον. βασιλεὺς δὲ, ἐπεὶ περὶ δεῖλην ἦ P. 633
 ἑστρατοπεδεύσατο ἐλθὼν· καὶ εἰς τὴν ὑστεραίαν ὀλίγοι μὲν
 εἰς τὸ στρατόπεδον μετὰ βασιλέως ὑπελείποντο, τὸ πολὺ δὲ
 τῆς στρατιᾶς καὶ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν ἐτράποντο ἐπὶ λεη-
 λασίας. καὶ Ῥωμαῖοι μὲν βοσκήματα καὶ ἄλλην λείαν ἤ-
 25λαινον, τὸ Περσικὸν δὲ ἠνδραπόδιζον καὶ τοὺς ἀνδρώπους.

18. πρὸς prius om. M.

nisse. Videbatur porro mandare filio, ut occultaret animalia, quae
 mox in cerea sigilla convertebantur: quae manibus ut poterat occul-
 tans, cum patre, deposito monili sacro, exiit, et in eo articulo
 somno solutus est. Talis species filio imperatoris dormitio obtigit.
 Ad quem autem pertinuerit, usque hodie latet. Et haec is secun-
 dum quietem se vidisse, ad patrem scripsit. Imperator paulum Di-
 dymotichi haerens, collectis omnibus quas habebat copiis Romanis,
 paucisque Persarum adiacentis, rursus in Byzantii fines irrupit, et ad
 portam Gyrolimnes bonam diei partem constitit. Ex urbe egressus
 est nemo: verumtamen in moenibus instructi visebantur, qui ho-
 stem accedentem repellerent. Magnus dux solus cum paucis exiens,
 pro portis stetit. Imperator ut ipsum esse cognovit, caduceatores
 misit. Ille se cognitum intelligens, in urbem retro cessit, et qui
 missi fuerant, inanes reverterunt. Imperator, quoniam advespera-
 scebat, ad portam Cameli castra fecit: postridieque exiguo numero
 secum in castris manente, maior pars Romani, Persaeque praeda-
 tum diacurrerunt. Et Romani quidem pecora et alia agebant fere-

A.C. 1345 καὶ ἦν οὗ τοῖς πάσχοσι μόνον τὸ κακὸν ἀπαρμύθητον, ἀλλὰ καὶ βασιλεῖ καὶ τοῖς σινοῦσι ἅπασιν Ῥωμαίοις ἔλεος δεινὸς εἰσῆει, τοιαῦτα τῶν ὁμοφύλων δυστυχοῦντων ἀναγκαιῶς δὲ τοῦ πολέμου εἶχοντο. πράττειν γὰρ ἕτερος οὐκ ἔνῃν, τῶν ἐν Βυζαντίῳ τὴν εἰρήνην οὐ παραδεχομένων. 5

πβ. Οἱ ἐν Γαλατῶ δὲ τῷ φρουρίῳ ὄντες Λατῖνοι, δρωῖτες μὲν τὴν ὑπὸ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τοῖς Ῥωμαίοις ἐγγυομένην ἀμύθητον φθορὰν, ἀγνοοῦντες δὲ, εἰ μᾶλλον οἱ ἐν Βυζαντίῳ, ἢ Καντακουζηνὸς ὁ βασιλεὺς παρέχεται τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου, καὶ τοῖς μὲν ἐν Βυζαντίῳ συνόντες ἑσθ-10 μέραι καὶ πολλὰ Καντακουζηνῶ τοῦ βασιλέως ἀκούοντες κατηγοροῦντων, ὅτι βασιλεύειν ἐπιθυμήσας τοῖς βασιλέως ἐπιβουλεύσεις παισὶ, πατριάρχης δὲ μετὰ τῶν ἐπιλοίων ἀντισταίῃ καὶ κωλύσει, μὴ τὸν παῖδα διαφθεῖρειν πολεμήσας, ἢ οὐδὲν ἂν ἐκείνον ἐκώλυε πάλαι διεφθάρθαι, Καντακουζηνῶ δὲ τοῦ βασιλέως οὐ μόνον τὴν πρὸς βασιλέα τὸν Ἀνδρόνικον ἔγνωσιντες σύμπνοιαν, ἀλλὰ καὶ τὴν προσοῦσαν ἐπιείκειαν καὶ 15 Δῆμερότητα, καὶ τὸ πᾶσιν ἑαυτὸν παρέχεσθαι ἡδὺν τε ἐν ὁμίαις καὶ φιλότιμον πρὸς τὰς εὐεργεσίας καὶ τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας τῶν φίλων μνημονευτικὸν, καὶ νομίζοντες, οὐκ ἂν οὕτω ῥαδίως περὶ βασιλέα τὸν φίλον ἡγνωμονηκέναι, πιστεύειν μὲν οὐκ εἶχον τοῖς αὐτοῦ κατηγοροῦσι τὰ τοιαῦτα, οὔτε μὴν παντά- 20 V. 507 πασιν ἀπιστεῖν τοῖς θρυλλουμένοις οὕτως ὑπὸ πολλῶν διὰ

bantque: Persae etiam homines captivos ducebant. Nec solum ipais patientibus ea res acerbissimum luctum afferebat: sed imperatori quoque, et Romanis universis magnae miserationis erat, suae gentis mortales his casibus oppressos aspicere. Sed cum Byzantini pacem asperrantur, licentiam militarem in hostibus necessitas extorquebat, non voluntas.

82. Verumenimvero in oppido Galata Latini, cum hoc civili bello Romanos incredibiles calamitates pertulisse cernerent, et ignorarent, magisne a Byzantinis, an a Cantacuzeno datum esset initium: et quotidiana cum illis commercia habentes, eos Cantacuzenum multis accusantes audirent, (quod nimirum regnandi cupiditate liberis imperatoris insidiaretur: patriarcham cum ceteris obsistere, ne puerum bello victor occideret, alioqui pridem occisum fuisse,) praeterea cum Cantacuzeni non solum cum defuncto imperatore Andronico voluntatum studiorumque consensum, sed et mores placidissimos reputarent et quomodo se omnibus in congressu suavem ac beneficiendi cupidum, benevolentiaeque amicorum erga se morem praerberet: arbitrarentur etiam, non tam facile in imperatorem ingratum atque improbum reperiri potuisse: cum haec, inquam, cogitarent, nec fidem accusatoribus adiungere, nec prorsus detrudere poterant, quod adeo a multis praedicarentur. Quocirca

δὴ ταῦτα περὶ πλείστου τιθέμενοι σαφές τι περὶ τοῦ παρὰ A.C. 1345 Ῥωμαίοις κεκινημένου πολέμου γινῶναι, δεῖν ἔγνωσαν, ἐπεὶ ἔγγυς ἦν ἑστρατοπεδευμένος, πέμπειν πρὸς αὐτόν τινὰς, οἱ διαλεξόμενοι τὰς αἰτίας εἴσονται σαφῶς, ἔξ ὧν ὁ πόλεμος ὀκεκίνητο. καὶ πέμπουσι δύο τινὰς, τῆς τῶν μενουριῶν τάξεως μοναχοῦς, συνετοῦς μὲν καὶ ἄλλως, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ σοφίας τῆς παρὰ Ῥωμαίοις εἰς ἄκρον ἐηλακότας καὶ τὰ Ἀριστοτέ-Ρ. 634 λους κάλλιστα ἐξησηκημένους. ἦν δὲ ὁ μὲν ἕτερος αὐτῶν ἐκ Σαβωῖτας τῆς πατρίδας οἰκίας Ἄννη τῇ βασιλίδι, τῶν μενου-
 10 ριῶν ἡγούμενος· διὸ καὶ τότε πρὸς βασιλέα παρὰ τῶν ὁμοφύλων ἐπέμφθη, ἵν' ὡς μάλιστα τὰς αἰτίας ἐξετάσῃ τοῦ πολέμου, τῇ πρὸς βασιλίδα τὴν Ἄνναν οἰκειότητι οὐ μόνον βασιλεὺς μὴ χαριζόμενος, ἀλλὰ καὶ ἀντιλέγων καὶ ἀπελέγχων, ὅσα δυνατά· ὁ δὲ λοιπὸς τῶν ἐξεταζομένων ἀχροατῆς ἐσθ-
 15 ῖμος μόνον ἦκει, ἵνα μὴ ἐκεῖνος αὐτῆς χαριζόμενος ἑαυτῷ, ἀποκρύπτειν ἐθέλῃ τὰ ληθῆ. ἐλθόντες δὲ εἰς τὸ στρατόπε-
 20 δον καὶ βασιλέα προσαγορεύσαντες, ἦκειν μὲν ἔφασαν καὶ Β ὁμίλιας ἔνεκα καὶ συντυχίας τῆς πρὸς αὐτόν, οὕτως ἔγγυς ἑστρατοπεδευμένον. τὸ μάλιστα δὲ πείσαν εἶναι ἀφικέσθαι, ὅτι χρόνον ἤδη συχνὸν τοῦ πρὸς ἀλλήλους Ῥωμαίοις πολέ-
 25 μων τουτουῖ κεκινημένου καὶ διαφθειρομένων ὀσημέραι τῶν πόλεων ὑπ' ἀλλήλων στασιαζόντων καὶ τῆς ἄλλης χώρας ὑπὸ Ῥωμαίων καὶ βαρβάρων τῶν κατατρεχόντων καὶ πλεί-
 30 στων καὶ ἀνηκέστον τελομένων καὶ πολλῶν καθ' ἡμέραν ἀκτεινομένων καὶ ἐξανδραποδιζομένων, οὔτε λύσις τῶν κακῶν

certum aliquid de belli causa et initiis cognoscere nimio opere cupientes, quandoquidem is prope castra haberet, quosdam eum percunctatum mittendos statuerunt, ut quod volebant, explorete discerent. Mittunt igitur duos, Minorum instituti monachos, ceteroqui prudentes et Latinis litteris excultissimos et in Aristotelea philosophia exercitatissimos. Horum unus erat Sabaudus, paterna cognatione Annae imperatrici iunctus, monachorum minorum antistes. Quapropter et tum ab homophylis ad imperatorem missus est, ut originem belli accurate indagaret, et ratione propinquitatis cum imperatrice non modo imperatori nihil concederet, sed etiam contradiceret, quantumque posset, eum refelleret. Alter tantum ut huius indagacionis auscultator ac testis veniebat, ne postea socius imperatori gratificatus, veritatem celaret. Ingressi igitur castra, se eius conveniendi et alloquendi causa, quando tam prope tenderet, advenisse dixerunt. Potissimum autem idcirco venisse, quod diu iam bello hoc inter Romanos durante, et vastatis quotidie urbibus inter se dissidentibus, reliquaque regione a Romanis et barbaris praedatoribus, qui pluribus et irreparabilibus eam detrimētis affe-

A. C. 1345 οὐδέμια ἔξευρίσκειται, οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ἔξεστι τάληθές μαθεῖν, ὄθεν τε ἤρξατο ὁ πόλεμος τὸ πρῶτον κακῶν τίνων τῶν αἰτίων οὐπω μέχρι νῦν καταλυθῆναι ἠδυνήθη, ἀλλ' οὕτως ἔπειτα
 C πάντα ὥσπερ φλόξ καταναλίσκων. καίτοι γε ἀκηκοέναι ἐκ πολλῶν, ἄλλων ἄλλως ὡς ἕκαστος ἀπεχθείας ἢ εὐνοίας πρὸς ἡμᾶς τοὺς βασιλέας ἔχουσι διηγουμένων· οἷς οὐ δίκαιον πιστεύειν κεκρικέναι, τοῖς σφετέροις αὐτῶν πάθει συμμεταβάλλεσθαι ἀξιοῦσι καὶ τὰ πράγματα. διὸ καὶ δεῖσθαι μάλιστα αὐτοῦ αὐτὸν ἐξηγήσασθαι, ὡς ἔσχεν ἕκαστα σαφέστατά τε εἰδῶτα τῶν ἄλλων μᾶλλον καὶ τάληθές οὐ βουλησόμενον ἀποκρύπτειν, οἷα δὴ ἀληθείας τε ἐχόμενον, ὥσπερ ἀκούομεν, ἔξαοχῆς, ἄλλως τε καὶ πολλῶν ὄντων τῶν δυνησομένων ἀπε-
 D λέγγειν, ἃν φαίνηται μὴ λέγειν ἤρημένος τάληθῆ. βασιλεὺς δὲ οὐ τοῦ παρ' αὐτὸν ἀφῆχθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς αἰτήσεως ἐπήγει καὶ χάριτας οὐ τὰς τυχοῦσας ὁμολόγει. πύλαι¹⁵ γὰρ ἔφασκεν ἐπιθυμεῖν τῶν πρὸς ἀλήθειαν, ἀλλ' οὐ πρὸς ἔριν καὶ φιλονεικίαν ἀκούειν βουλησομένων. πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις οἷς ἐπήνεγκεν ὁ πόλεμος αὐτῷ κακοῖς καὶ τοῦτο τῶν ἐπαχθῶν ἠγεῖσθαι, τὸ μηδέποτε συνειτῶν τινῶν ἀχροατῶν τυχεῖν, οἱ δικάσουσιν αὐτῷ περὶ τοῦδε τοῦ πολέμου. νυνὶ δὲ οὐ αὐτοῖς κατὰ τύχην ἀφιγμένοις παρέχεσθαι τε δεομένοις, ὧν αὐτὸς τυχεῖν ἐν μεγίστης εὐχῆς ἦγε μέρει, ἄλλως τε καὶ δυναμένοις τόπον δικαστῶν κατέχειν παρ' αὐτῷ, οὐ μόνον

cissent, multisque assidue captis et interemptis, nullus adhuc malorum finis appareat: neque hoc saltem vere cognoscere liceat, unde bellum primum coeperit, et quas ob causas usque hodie sedari nequiverit, sed non secus quam furens flamma omnia pervadat et absumat. Et quamquam ex aliis multis aliter audierint, ut quisque aut bene aut male in imperatorem animatus est, tamen iis credendum non censuisse, qui, quomodo ipsi sensus et cogitationes suas mutant, sic etiam res mutari debere opinantur. Quare se rogare magnopere, ut ipse memoret, quo pacto singula se habuerint, qui ea prae omnibus certissimo norit, et veritatem occultare nolet, utpote eiusdem inde a puero, sicut acceperint, tenacissimus: idque eo minus, quod extent plurimi, qui vera subticentem possint redarguere. Imperator non de adventu tantummodo, sed etiam de petitione eos laudat, gratiasque magnas agit, affirmans, pridem optasse tales sibi contingere, qui ad veritatem, non ad litem et altercationem audire vellent. Praeter alia quippe mala, quae sibi bellum hoc infixit, et hoc molestum accidisse, quod nondum viros aliquos prudentes invenerit, qui iustam de armis istis sententiam produntiarent. Nunc ipsis improvise advenientibus et rem exponi rogantibus, quos ipse nancisci votis summis optaverit, et qui insuper apud se non solum ob eruditionem atque prudentiam

δια τὴν σοφίαν καὶ τὴν σύνεσιν, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐπ' αὐτῷ τοῦ- A.C. 1345
 τῷ ἤκειον, ἔν' ἐκ τῶν λεγομένων τάληθ' περὶ τοῦ πολέμου P.635
 γνοῖεν, ἡδιστά τε ἅπαντα αὐτὸν ἐκδήσεσθαι καὶ χάριν εἰ-
 δῆσειν τῆς αἰτήσεως. ἐδεδίό τε αὐτῶν, μηδὲν ὑποστειλαμένους
 5 ἔξελέγειν, ἂν φαίηται ἐπιπορχῶν καὶ ἀδικῶν καὶ ἢ τοῖς βα-
 σιλέως παισὶ τοῦ φίλου ἐπιβουλεύων, ἢ τοῦ πολέμου αἴτιος
 καὶ τῆς Ῥωμαίων ἀμυθῆτου φθορᾶς γεγενημένος. ἀρξάμε-
 νός τε ἀπ' ἀρχῆς εὐθὺς διηγείτο ἕκαστα, τὴν τε αὐτοῦ καὶ
 βασιλέως Ἀνδρονίκου εὐνοίαν καὶ φιλίαν πρὸς ἀλλήλους ἀκρι-
 10 βῆ, καὶ ὡς μετὰ τὴν ἐκείνου τελευταίην πολλὴν πρόνοιαν
 αὐτὸς ποιήσαιτο, οὐ τῶν βασιλέως μόνον παιδῶν καὶ γυναι- V. 508
 κὸς τῆς βασιλίδος, ἀλλὰ καὶ τῆς Ῥωμαίων ὠφελείας, οὐ χρή- B
 ματα μόνον ἔτοιμος ὑπὲρ ἐκείνων ἀναλίσκεν ὧν, ἀλλὰ καὶ
 ζῶν τὴν φίλην, εἰ καιρὸς καλοῖη, ῥᾶστα προησόμενος· ὅπως
 15 τε ὑπὸ παρακοιμωμένον ἐπιβουλεύθειν οὐδεμιᾶς αἰτίας ἐνε-
 κα, ἢ φθονήσαντος αὐτῷ καὶ φθείρειν διανοηθέντος, ἔν' αὐ-
 τὸς ἀρχὴ τῶν πραγμάτων· καὶ ὡς πατριάρχην καὶ τοὺς ἄλ-
 λους ἐξαπατήσειε, ψεύδη πλασάμενος καὶ συκοφαντίας, ἃ
 οὐδὲ ἐνεθυμήθη· καὶ ὡς ἐκεῖνοι τῶν ἰδίων ἕνεκα, ὡς ὄντο,
 20 διαφορῶν, σαφέστατα εἰδότες, ὅτι ψεύδονται καὶ συκοφαντοῦ-
 σιν, ὑπὲρ βασιλίδος δῆθεν καὶ τῶν παιδῶν τὸν πόλεμον κι-
 νοῖεν πολλὰ ἐξαπατήσαντες· καὶ οἶαν ἀγνωμοσύνην καὶ ἀπαν-
 θρωπίαν οὐ περὶ αὐτὸν μόνον καὶ μητέρα καὶ τοὺς οἰκείους
 ἐπιδείξαιτο, ὕβρεσιν ἀτόποις καὶ φανύλοις προσηκούσαις C

7. γεγενημένους P. 24. προσήκουσι P.

iudicium munere fungi possiat: sed ob id ipsum venerint, ut ex
 eius ore veritatem de hoc bello perciperent, libentissime omnia
 explicaturum et petitionem hanc in memoria habiturum. Orabat
 simul, ne se reprehendere vererentur, si se aut peierasse, aut
 iniurium fuisse, aut imperatoris amici filii insidias composuisse,
 aut bello commoto calamitates inexplicabiles innoxisse deprehende-
 rent. Exorsus igitur a principio, ordine singula recensuit, quam
 perfecte ipse et Andronicus inter se dilexissent: et quomodo eo
 mortuo non liberi solum et coniux et res publica tantae sibi curae
 fuerint, ut eorum causa non modo pecuniam, sed, si opus foret,
 vitam quoque impendere paratus esset: quomodo item praefecti cu-
 biculi insidias immerito perpessus sit, qui ex invidia necem sibi
 parare quaesierit, ut ipse rerum principatum obtineret: quo etiam
 pacto commentis ac sycophantiis suis, imponendo sibi, quod nun-
 quam cogitaret, patriarcham aliosque deceperit: qua ratione illi,
 quamvis se mentiri et calumniari scirent manifestissime, verbo pro
 imperatrice et filii eius, re ipsa pro commodis suis (ut putabant)
 multa cum fallacia bellum concitarent: quomque improbi et inhu-

A.C. 1345 καὶ ἀνελευθέρους χρησάμενοι ἀνθρώποις, καὶ τὸν οὐδ' ἐν ἔσχατιας γῆς ἀγνοούμενον αὐτοῦ πλοῦτον εἰς ἀξιοχρεων οὐδέν, ἀλλ' εἰκῆ καὶ μάτην διαφθείραντες, ἀλλὰ καὶ περὶ τοὺς φίλους καὶ τοὺς ὀπωσθήποτε ἐπιτηδείους· καὶ ὅσους αὐτῶν ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ ἐν δεσμοτηρίοις ἔχουσι ἄκριβ νῦν, μεγάλην δυσπραγίαν καὶ δεσμοὺς ἀφύκτους προστάλαιπυροῦντας· καὶ ὡς κοινοὶ πολέμιοι φανεῖται αὐτοῦ τε καὶ τῶν παρὰ Ῥωμαίους ἀρίστων πάντων, οὐ μόνον ὅσον ἐν εὐγενέσει ἦν, ἀλλὰ καὶ μονάζουσι καὶ ἐπισκόποις, ἔτι δὲ καὶ στρατιώταις καὶ τοῖς τῶν πολιτειῶν ἐκάστης πόλεως προέχουσιν.¹⁰

D ὧν δὴ πάντων ἔφασκεν αὐτοῦ διὰ τὴν περιοχοῦσαν τοὺς Ῥωμαίους συμφορὰν ἀμνημονοῦντος καὶ τιθεμένου παρ' οὐδέν, καὶ οὐχ ἅπαξ, οὐδὲ δις καὶ τρίς, ἀλλὰ καὶ πολλάκις τοσαυτάκις ἐξαρχῆς τε εὐθύς καὶ μέχρι νῦν πρεσβείας ποιούμενον καὶ δεομένου περὶ εἰρήνης, οὐ μόνον ἐπιεικὲς οὐδέν τι ἀποκρίνασθαι ἐκείνους, ἀλλὰ τοὺς τε πρέσβεις αἰκίζεσθαι καὶ ἀτιμοῦν καὶ δεσμοῖς κατέχειν, καὶ αὐτοῦ πολλὰς καταχέειν ὕβρεις καὶ διὰ τοιούτων τὰς ἀπολογίας ποιεῖσθαι πρὸς τοὺς πρέσβεις, πάντα μᾶλλον ἀνεκτὰ ἡγουμένους, ἢ περὶ εἰρήνης διαλέγεσθαι ἢ ἀκούειν. τῆς τε βαρβαρικῆς πρὸς τοὺς ὁμοφύλους, ἔφασκεν, ἐπαγωγῆς οὐκ ἐκείνον ἦρχθαι, ἀλλ' αὐτούς, πρῶτους ἐπ' αὐτὸν ἐπενεγκόντας· καὶ οὐ μόνον τούτους

P.636 ἔνεκα, ἀλλὰ καὶ τρόποις ἑτέροις χρῆσθαι τοῖς βαρβάροις καταναγκάζοντας. χρήματα γὰρ ἐκείνοι παρεχόμενοι καὶ πόλεις

18. πρὸς τὰς πρεσβείας M.

mani cum in se, tum in matrem suam et propinquos extiterint, iniuriis eos insolenter, illiberaliter et nefarie exagitantes, et divitias suas per ultimas mundi gentes auditas, ad nullum operae pretium temereque consumpserint: sed et amicorum et quoquo modo sibi deditorum quot occiderint, et quot usque nunc dirissime et vinculis insolubilibus maceratos in custodia detineant: et quomodo communes inimici fuerint, tum sui, tum optimatis cuiusque Romani: nec solum nobilium, sed et monachorum et episcoporum et militum, et in quaque re publica excellentium. Quae omnia propter praesentes Romanorum miserias oblitus sit ac pro nihilo putarit, pacemque non semel aut iterum ac tertio, sed saepissime, mox a principio usque nunc per legatos petiverit. Illos non modo nihil aequitati consentaneum respondiisse, verum legatos insuper verberibus pulsasse et ignominiose tractasse; in se autem plaustris conviciorum invectos, isto potius modo ad legationem respondiisse: nihil non patiendum prius, quam de pace loquendum audiendumve arbitrantes. Quod autem barbaros adversum nationem suam induxisset, ita se tuebatur, non se coepisse; illos adversum se prius induxisse: nec isto tantum, sed et aliis modis barbarorum ope uti

προϊέμενοι καὶ τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν μεγάλων καὶ θανάμα- A.C. 1345
 σίων τινῶν ἀποστεροῦντες, οὐ Κράλην μόνον ἐπεισαν τὸν Τρι-
 βαλῶν δυνάστην, ἀλλὰ καὶ Ἀλέξανδρον τὸν βασιλέα Μυσῶν
 αὐτῷ πολεμίους εἶναι, ἕκαστον καθ' ἑαυτὸν ἀξιόχρεων πρὸς
 5μάχην ὄντα σύμπασιν ὁμοῦ Ῥωμαίους, ἐφ' ὧν πρὸς ἀνάγκην
 καὶ αὐτὸν συνελανόμενον, τῇ συμμαχίᾳ χρῆσθαι τῇ βαρβα-
 ρικῇ, ἄλλως τε σαφῶς εἰδότες, ὡς εἰ ἀπέσοιτο αὐτὸς, ἐκεί-
 νους χρησομένους ἐπ' αὐτόν. οὐ γὰρ διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι ἐ-
 10κείνους μὴ χρῆσθαι τοῖς βαρβάροις, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ πείθειν Β
 ἰοδύνασθαι μᾶλλον ἐκείνῳ αἰρουμένους συμμαχεῖν. οὐπω γὰρ
 χθὲς καὶ πρώην πρὸς Ὀρχάνην τὸν Πέρσῃν προσβείαν πεποι-
 ημένοι, ἐδόοντο σφίσι συμμαχεῖν, πολλὰ ἐπαγγελόμενοι πα-
 ρέξειν χρήματα. τὸν δὲ μᾶλλον ἐλέσθαι τὸ ἐκείνῳ προδικα
 15συμμαχεῖν, ἢ πολλὰ παρ' ἐκείνων χρήματα λαμβάνειν. οὐ
 15μὴν ἀλλὰ καὶ πρότερον ὀλίγῳ τὸν Ἀσανὴν Ἰσαάκιον τὸν παν-
 υπερέσβατον πρὸς Σουλιμᾶν τὸν Καρασῆ Φρυγίας σατρα-
 πην ἀφικέσθαι καὶ δεῖσθαι αὐτοῦ χρήματα πολλὰ λαβόντα
 συμμαχεῖν ἐπ' ἐκείνον. τὸν δὲ μηδὲ αὐτὸν πεπεισθαι. καὶ
 20αὐτὸν ἐλθεῖν. τὸν δὲ τοσοῦτον δεῆσαι πείθεσθαι αὐτῷ, V. 509
 ὥστ' οὐδὲ θεῶς γοῦν ψιλῆς ἤξιωκένας. ἐκείνη μὲν οὖν ἡ ἡ- C
 μέρα καὶ οὐκ ὀλίγον τῆς νυκτὸς καὶ ἡ ἐπιούσα ἡμέρα καὶ
 νῦξ ὁμοίως ἀνάλωτο ἐν τοῖς τοιούτοις, βασιλέως μὲν τὰ κατ'
 1. μεγάλην P. 4. ἀξιόχρεον P.

coegisse. Nam illos data pecunia et urbibus propinatis et Ro-
 mano imperio ingentibus et admirandis quibusdam bonis spoliato,
 non Cralem dumtaxat Triballorum principem, sed et Alexandrum
 Moeorum regem, utrumvis per se universis Romanis simul parem
 permovisse, ut sibi hostes fierent. Hinc se quoque coactum barba-
 ricum invocare auxilium: cum praesertim sciret, illos adversum se
 eo usuros, si ipse uti nolisset. Non enim nunc ideo barbarorum
 opera eos non uti, quia nolint: sed quod iis Cantacuzeno militare
 malentibus, societatem persuadere nequeant. Recentissime enim
 ad Orchanem Persam legationem misisse, oravissequae suppliciae,
 pecuniam praegrandem pollicentes. Verum ipsum sibi gratis, quam
 illis immani mercede socium esse praeeligere. Neque istuc solum,
 quin et paulo ante Isaacium Asanem Panhypersebastum ad Sulima-
 num Cerasae Phrygiae satrapam rogatum abisse, ut accepto ingenti
 pretio sibi contra Cantacuzenum ferret subsidium. Nec hunc flexum
 esse. Ad quem praefectus cubiculi eadem de causa profectus sit,
 tantumque abfuisse, ut se exorari pateretur, ut ne in conspectum
 quidem illum admisserit. His sermonibus dies illa et plerumque
 noctis cum luce ac nocte sequentibus consumpta sunt, imperatore
 quidem narrante probanteque, se ad arma necessitate adactum: La-

A.C. 1345 ἀπὸ τὸν διηγουμένου καὶ ἀποδεικνύντος ἑαυτὸν, ἀνάγκη πρὸς τὸν πόλεμον φερόμενον, τῶν Λατίνων δὲ ἀντιλεγόντων ἐπ' ἐπίοις καὶ ἃ οἱ ἐν Βυζαντίῳ ἐγκαλοῦσιν ἐπαγόντων καὶ γυμναζόντων ὡς μάλιστα τὸν λόγον, ἵνα τάληθῶς μὴ διαδρᾶναι δυνήθαι.

D πγ'. Μετὰ δὲ τὸ καύσασθαι τῶν περὶ τούτων λόγων, ὃ τῶν μενουριῶν ἡγούμενος Ἀρῆγος ὠνομασμένος, δίκαιον, εἶπε, τὸν ὀρθῶς βιοῦν προηρημένον καὶ ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης καὶ ὀλίγον γοῦν πεπονημένον λόγον, μηδέποτε καταψηφίσεσθαι μηδενός, πρὶν ἂν αὐτοῦ περὶ τῶν κατηγορουμένων τὴν ἀπολογίαν ἐγγένηται ἀκούειν ποιουμένου. καὶ ὃ τῶν πα-10

P.637 λαιῶν τις βασιλέων ἔφρασε, τὸ δεῖν τὴν ἑτέραν τῶν ἀποῶν ἀκεραίαν μάλιστα τῇ κατηγορουμένῳ διασώζειν, τοῦθ' ἡγέσθαι εἶναι κοινὸν παράγγελμα ἀνθρώποις τὰ μέγιστα λυσαλλοῦν κατὰ τὸν βίον. ἐγὼ γάρ σου πολλὰ καὶ δεινὰ κατηγορούντων τινῶν ἀκηκῶς, ὅτι τε τῆς θανατοῦ ἐκείνης βα-15 σιλῶς πρὸς σὲ φιλίας ἀμνημονήσας, ἐπεβούλευσας μηδὲν ἀδικοῦσι τοῖς παισὶ, καὶ τὴν Ῥωμαίων ἄγων αὐτὸς ἡγεμονίαν ἐν ἰδιώτου σχήματι, οὐκ ἐνόμισας τὴν δόξαν ἐξαρκεῖν, εἰ μὴ ἐκείνους ἀποκτείνας τὸ κράτος ἅπαν περιστήσεις εἰς σεαυτὸν, καὶ ὡς πατριάρχου καὶ τῶν ἄλλων πρὸς τὴν ἐπι-20 χεῖρησιν ἐναντίων γενομένων, ἐκμανεῖς πρὸς τὴν ἀποτυχίαν, Βτόν τε πόλεμον κεινήγκας τουτονὶ καὶ τοὺς βαρβάρους ἐπήγαγες Ῥωμαίοις, καὶ τὴν εἰρήνην οὐδ' ἄκροις καταδέχη τοῖς ὦσιν, ἀλλ' ὅτι μὴ εὐθύς ἐξαρχῆς ὑπέϊξαν δουλωθέντες, πάντα

2. ὑπ' P., ἐπ' M. 3. ἐν om. P. 5. τὸ om. P. 8. ὀλίγου P.

tinis ad quaedam occurrentibus et quae Byzantii in crimen vocarent, producentibus, deditaque opera facundioribus, ut liquidius veritas comperiretur.

83. Hoc colloquio finito, Minorum rector Aregus nomine, Aequum est, inquit, eum qui sibi vitam cum virtute coniunctam proposuit, cuique veritatis et iustitiae vel modica cura est, nunquam prius ullum condemnare, quam eius ad obiecta responsionem audierit. Et quidam de vetustis regibus aiebat, alteram aurem res integram servare oportere. Quod ego mortalibus in commune praecipitum et vitae humanae imprimis conducibile opinor. Nam cum multa et pessimi exempli tibi obiciantur: quod nimirum admirabilis illius amicitiae, quae tibi cum imperatore fuit, oblitus, filius eius, a quibus nunquam violatus es, insidias feceris: et cum Romanum imperium privati habitu administrares, id tibi ad gloriam sufficere non putaris, nisi illis interemptis, totum ad te attraheres: quodque patriarcha et aliis conatui tuo adversantibus, propter repulsam insanus et bellum hoc texeris et barbaros in fines Romanos induxeris et de pace ne audire quidem verbum sustinueris; sed quia non statim ab initio cedentes se tibi subiecerint, omnia ever-

ἀνατρέπειν καὶ διαφθεῖρειν ἕγνωσ, καὶ τῶν φόνων καὶ τῶν A.C. 1345
 ἀνδραποδισμῶν οὐδένα ποιῆ λόγον, οὕτως ἐκπεπολέμωμαι
 καὶ αὐτὸς καὶ πρὸς τοσοῦτον ἔχθος ἐξηγόμεν, ὥσθ' ἡδέως
 ἂν εἴ τις ἀποσφάττειν ἠδυνήθη, τὴν χεῖρα κατεφίλουν καὶ
 5 πολλῶν σωτήρα καὶ εὐεργέτην ἂν ἐνόμιζον, οὐ μόνον διὰ
 τὴν γεγενημένην ὑπὸ τοῦ πολέμου φθορὰν ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ
 καὶ τὴν μεγάλην κακοπραγίαν τῶν Ῥωμαίων, ἧς αἰτιώτατον
 εἶναι ὑπελάμβανον, ἀλλ' ὅτι καὶ αὐτὸς ἐκ Σαβωΐας ὢν τῆς C
 πατρῴας ἀρχῆς τῇ βασιλίδι, φίλτρον τι τρέφω πρὸς τοὺς
 10 ἐκείνης παιδας διὰ τὴν ἐκ τοῦ γένους κοινωνίαν, καὶ πρὸς
 τὴν κακοπραγίαν καὶ αὐτὸς συνάχθομαι. καίτοι γε οὐ παρὰ
 τῶν φίλων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν μάλιστα σοὶ πολεμούντων
 πολλοὺς καὶ θαυμασίους ἐπαίνους ἤκουον διεξιόντων. καὶ
 τὴν τε φύσιν ὡς θαυμασίαν καὶ τὴν ἄσπῃον ἐξαιρόντων
 15 τὴν πρὸς τὰ καλὰ, ὡς πολλῶ τῷ μέσῳ τοὺς ἄλλους ὑπερβέ-
 βληκε Ῥωμαίους, οἷς οὐκ ἐνόμιζον προσέχειν δεῖν, τοῖς μὲν
 διὰ φιλίαν, τοῖς δὲ δι' ἔχθραν ἀμφοτέροις ψευδομένοις.
 ἔστι γὰρ ὅτε καὶ αὐτοὶ οἱ πολεμοῦντες αὐξοῦσι τοῖς ἐγ- V. 510
 κωμίαις τοὺς ἐχθροὺς, ἐν ἧ ἠττηθέντες ὑπὸ μεγάλων, ἢ
 20 νικῆσαντες, μέγιστα δόξωσι κατορθωκένας. νυνὶ δὲ μοι τοῦ-
 νατίον ἅπαν περιέστη. τοῖς τε γὰρ ἐγκωμιάζουσιν ἐκείνους D
 οὐκ ὀλίγα μέμφομαι, ὡς τὸ πολὺ συγκρούουσι τῶν ἀγα-
 θῶν, καὶ ἐμαυτῷ τῆς ἀκρισίας. καὶ δὴ μεταβαλὼν ἀντι-
 ἐχθροῦ καὶ κατηγοροῦ τῶν τε μάλιστα γεγένημαι φιλοῦντων,

tere ac disperdere constitueris et caedes servitutesque nihili pendas :
 his omnibus cognitis, tam hostili odio tui incensus sum, ut mul-
 torum servatorem ac de re publica bene meritum existimaturus
 eidemque manum osculaturus fuerim, qui te iugulare potuisset: non
 solum propter cladem ac pestem tanto belli tempore Romanis im-
 portatam, cuius te primigeniam causam credebant, sed quod et
 ipse, cum Sabaudus sim, e paterno scilicet principatu imperatrici,
 ob communionem generis, ipsam et eius liberos amo eorumque
 infortunii similiter doleo. Tametsi non ab amicis tuis tantum, sed
 et infestissimis hostibus multas eximiasque laudes tuas audivi, cum
 et naturae praestantiam et honestarum rerum exercitationem, quibus
 Romanis universis longo intervallo antea, in te extollerent. Qui-
 bus nihilo minus iudeo non sum assensus, quod utrosque, et illos
 ex amore et istos ex odio mentiri existimarem. Est enim quando
 et hostes hostibus illustre praeconium impertiunt, ut aut victi a
 magnis, aut victores magnorum beati ac felices habeantur. Nunc
 mihi prorsus contra contigit: nam et illis laudantibus non medio-
 criter succenseo, tam multa quae in te sunt bona tacentibus: et
 mihi imperitiam temeritatemque iudicii exprobro. Et iam immu-

A.C. 1345 καὶ πολλῶν καὶ θαναμασίων τῶν ἐπαίνων κρίνων ἄξιον, οὐ παρὰ Ῥωμαίοις διατρίβων, ἀλλὰ καὶ γενόμενος εἰς Ἰταλίαν, ὥσπερ μετ' ἄλλῳ οἴομαι, τὴν προσοῦσαν μεγαλοφύϊαν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τὴν ἐπιτηδειότητα πρὸς τὰ καλὰ κηρύξω πᾶσι φανερώς. περὶ μὲν οὖν τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἀπάντων ὡς εὐθὺς ἔξαρχῆς ἄχρι νῦν οὐδεμίαν πρόφασιν

P. 638 αὐτὸς παρέσχες, ἀλλ' ἄκων ἐπὶ ταῦτα πρὸς τῶν πολεμούντων συνωδῆ, πέπεισμαί τε ἀκριβοῶς, καὶ πρὸς ἄλλους ὑπὲρ σοῦ διαλεχθεῖην ἂν αὐτὸς. ἐπεὶ δ' αὐτὸς ἐκέλευσας περὶ πάντων, ὧν ἂν θέλοιμεν, πυνθάνεσθαι σου ἀδελῶς, τί περὶ τῆς εἰρήνης νῦν διανοῆ; ἄρ' ἐτοίμως ἔχεις πρὸς αὐτὴν, εἰ τις ἐπιεικὺς ἀπολογίας τύχοις, ἢ πρὸς τὴν ἐκείνων ἀγνωμοσύνην πατάσασιν ἀπέγγως πρὸς τὰς διαλύσεις καὶ αὐτὸς;" βασιλεὺς δὲ αὐτὸν τῆς τε παρθένιας ἐκαινέσας καὶ τῆς περὶ τὰ πράγματα ἀδόλου διαίτης καὶ δικαίας, καὶ ἀντιφιλεῖν αὐτὸν καὶ αὐτὸς εἰπὼν διὰ τὴν προσοῦσαν σύνεσιν καὶ τὴν εὐφύϊαν τὴν πρὸς τὰ καλὰ, εἶτα ἀπεκρίνατο καὶ περὶ τῆς εἰρήνης, ὡς B ἐπ' ἐκείνοις εἶη τοῖς πολεμοῦσι καὶ ἡ τοῦ πολέμου καὶ ἡ τῆς εἰρήνης ἀρεταί. αὐτὸν τε γὰρ συνθήσεσθαι ἔφατο πρὸς τὰς διαλύσεις, ἂν ἐθέλωσιν ἐκεῖνοι, καὶ πολεμήσειν κατὰ δύναμιν, ἂν ἐκεῖνοι τὰ δίκαια μὴ θέλωσι ποιεῖν. ἐκεῖνοι γὰρ πρότεροι πολέμου ἤρξαν διαβαλόντες καὶ συκοφαντήσαντες, καὶ τὴν τε μητέρα ἄλλῳ δεῖν ἀπέκτειναν αὐτοχειρίᾳ, ἐν ἐ-

18. ἢ alterum add. M.

tatus, ex inimico et accusatore evasi amicissimus, teque praeclaris dignum laudibus iudico: nec solum quamdiu apud Romanos sum, sed in Italia quoque, quo brevi me profecturum opinor, altitudinem et aequitatem animi tui, et ad res egregias naturam idoneam apud omnes palam depraedicabo. Quod igitur ad bellum attinet, a principio hucusque nullam penitus causam ipse praebuisti, sed invitus ab hostibus ad arma compulsus es: quod mihi plane persuadeo, et id apud alios pro te confiteri non dubitabo. Quia vero de omnibus quae vellemus libere interrogari te iussisti, quis est quaeso tuus nunc de pace sensus? an si illi aequum respondeant, prompte eam coles? an eorum improbitas facit, ut pacificationis spem omnem repudies? Imperator libertatem viri integramque ac verum de rebus iudicium laudans, et se propter prudentiam et ingenium ad virtutem natum redamare illum testificans, respondet, belli et pacis electionem in arbitrio bellantium consistere. Nam se quidem facillime ad compositionem consensurum, si ipsis iubeat: et pugnaturum pro viribus, si iidem ius fasque contempserint. Ipse quippe calumniis et mendaciis indulgentes, bellum orsos, matremque suam in carcere aegrotantem nulla cura dignatos, tantum non suamet manu occidisse: et filium duodennem, qui nihil in eos

σιωπηρίῳ νοσοῦσαν προνοίας ἀξιῶσαστες μηδεμιάς, καὶ τὸν Δ. C. 1345
 υἱὸν οὐπω δώδεκα ἔτη γεγονότα καὶ μηδὲν αὐτοὺς ἡδικοῦ-
 τα, διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ ἀπέχθειαν ὑπὸ δεσμοῖς κατέστησαν
 τοσοῦτον χρόνον, καὶ τοὺς φίλους ἅπαντας διέφθειραν καὶ
 5 τοὺς οἰκείους, καὶ οὐδὲν ἀπέλιπον παροινίας, οὐδὰ ὕβρεως.
 ἐγὼ γὰρ λέγειν τὴν τοσοῦτου πλοῦτου διαρπαγὴν ἐμοῦ τε καὶ C
 τῶν συγγενῶν, οὓς ἔδει, τοσαύτην κακίαν συνειδότας ἑαυτοῖς
 καὶ ὡς τῆς ἀμυθῆτου φθορᾶς Ῥωμαίων αἰτιώτατοι γεγένη-
 ται, ἔλεον τῶν ὁσημέραι διὰ τὴν αὐτῶν κακίαν καὶ μοχθη-
 10 ρίαν λαβόντας κτεινομένων, πρῶτους τῆ εἰρήνῃ προσδραμεῖν
 καὶ τὸν πόλεμον σπουδάζειν καταλύειν. ἐπεὶ δ' ἐκείνοις οὐ-
 δενὸς ἐτέρου μέλει, ἢ τοῦ τῶν πραγμάτων μόνον ἄρχειν, ἂν
 τινὰ περιλειφθῶσι, τῶν δ' ἀρχομένων οὐδεμίαν πρόνοιαν ποι-
 οῦνται, ὥσπερ ἐξαρχῆς αὐτὸς ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας
 15 ἅπαντα ἐπραγματευόμεν, οὕτω καὶ νῦν, ἃ πᾶσι μέλλει κοινῆ
 συνοίσειν, πάντα ἐρῶ. ἐξέσται δὲ αὐτοῖς, ἢ αἰρεῖσθαι τὰ
 βελτίω, ἂν πρόνοιάν τινὰ ποιῶνται τοῦ κοινοῦ, ἢ τὸν πόλε- D
 μόν ἀσπάξασθαι, ἂν τῶν ἄλλων πάντων, ἃ νομίζουσιν αὐτοῖς
 ἰδίᾳ διαφέρειν, προτιμῶσι. φημὶ τοίνυν, ὡς ἐὰν μὲν ἐθελή-
 20 σσῃ βασιλέα δεχέσθαι καὶ τοῖς παισὶ συνάρχοντα βασιλέ-
 ως, οὐδ' αὐτὸν πολυπραγμονήσειν μηδὲν περὶ τῶν κατὰ
 τὸν πόλεμον γεγεννημένων, ἀλλ' ἀμνηστίαν τε αὐτοῖς παρεῖναι
 τῶν κακῶν, καὶ τῶν ἠρπασμένων μηδενὸς ἀποστρήσειν, ἂν
 τε τῶν οἰκείων ᾧσιν ἢ τῶν φίλων ἢ τῶν συγγενῶν. ἔτι

peccaverat, odio patris tamdiu in vinculis retinuisse, et amicos ac propinquos omnes sustulisse, quamque potuerint, petulantissime et contumeliosissime se gessisse. Taceo enim, inquit, tantarum opum et mearum et cognatorum direptionem. Quos oportebat tantorum scelerum conscientia stimulos, et Romanos ob calamitates incredibiles, eorum opera illatas, (propter quorum nequitiam et improbitatem quotidie trucidantur) miseratos, primos pacem amplecti et studere bellum dissiicere. Quoniam autem aliud non cogitant, quam ut soli rerum dominantur, (si modo aliquid rerum relictum est.) subditosque nullo loco ducunt, ego quemadmodum inde a primordio ad communem salutem omne meum studium laboremque contuli: sic et nunc, quae omnibus profutura sint, omnia edicam. E quibus licebit illis aut meliora eligere, si universitati consultum velint: aut bellum accipere, si id privatis utilitatibus suis omnibus anteponendum sentiunt. Aio itaque, si voluerint me imperatorem et filiorum defuncti collegam pati, non sollicite inquisiturum in ea, quae bello praeterito commissa sunt: sed iniurias oblivione sempiterna deleturum, et spoliis suis ac praeda nullum privaturum: sive ea familiarium, sive amicorum, sive cognatorum

A.C. 1345 τε οὐδ' ὢν αὐτοῖς ἡ βασιλὶς παρέσχετο κατὰ τὸν τοῦ πολέμου χρόνον, οὐτε τῶν τιμῶν, ἃν δοκῶσι παρ' αἰξίαν, οὐτε P. 639 τῶν κτήσεων, εἴτε ἐκ τῶν δημοσίων ἦσαν, ἢ τῶν ἐμοὶ προσ- V. 511 ηκουσῶν· ἀλλὰ πάντα στέργειν καὶ μηδεμίαν αὐτοῖς μηδέποτε βλάβην ἐπάγειν, ἀμνυόμενον τῶν κατὰ τὸν πόλεμον⁵ κακῶν. εἰ δὲ τοῦτ' αὐτοῖς μήτε δίκαιον εἶναι φαίνεται, μήτε ἀνεκτὸν, πάντα ἐπιτρέψομεν τῇ δίκῃ. χρῆσομαι δὲ οὐχ ἑτέροις δικασταῖς τισιν, ἀλλ' αὐτῇ βασιλίδι καὶ πατριάρχῃ καὶ τῶν τε μοναχῶν καὶ ἐπισκόπων τοῖς λογύσι καὶ τῶν Ῥωμαίων, εἴ τινες ἐτι κατελείφθησαν, τοῖς ἀρίστοις, οὐ μὴν ἀλλὰ¹⁰ καὶ τῶν ἑκασταχοῦ πολιτειῶν τοῖς συνετωτέροις. κἂν μὲν αὐτὸς ἀδικῶν καὶ ἐπιορκῶν καὶ βασιλέως τοῖς παισὶ φαίνομαι ἐπιβουλεύων, ὥσπερ οὗτοι κατηγορήσαν, μηδεμίαν ἄλλη B εἶναι τῆς ἀδικίας τιμωρίαν, ἢ θάνατον ἄτιμον καὶ ἀκλεῦ. εἰ δ' αὐτοὶ τὴν τοιαύτην καταδίκην παραιτοῦνται, ἀπὸ¹⁵ εἶναι νομίζοντες ἀνθρώπου θάνατον καταψηφίζεσθαι, ἀλλ' αὐτὸς κατ' ἑμαυτοῦ, καὶ πρὶν γενέσθαι τὴν δίκην, κυρώσω τὴν ψῆφον, ἐν' αὐτοὶ μετὰ τὸ τοῖς ἀδικήμασιν ἀλῶναι μηδεμίαν περὶ τῆς τιμωρίας μέμψιν ἔχωσιν. ἂν δ' αὐτοὶ τάναντία πάντα φαίνωνται, οὐχ ἁπλῶς, οὐδὲ εἰκῆ, ἀλλὰ τῶν λεγομένων μαρτυρίας ἐναργεῖς ἐμοῦ παράγοντος, οὐ παρὰ τῶν ἡρημένων τὰ ἡμέτερα, ἵνα μὴ χαρίζεσθαι ἐμοὶ δοκῶσιν, ἀλλ' οἷς αὐτοὶ συνεργοὺς παρὰ πάντα τὸν πόλεμον ἐ- C χρῶντο, μᾶλλον δὲ αὐτῆς βασιλίδος καὶ πατριάρχου τοῖς

fuerit: neque ablatum, quae ipsis bello ardente Augusta donaverit, vel honores, si praeter dignitatem ac meritum collati videntur, vel possessiones, sive illae publicae erant, sive ad me privatim pertinebant: verum aequi bonique facturum omnia: neque unquam cum eorum damno bellicas offensiones vindicaturum. Quod si hoc nec iustum, nec ferendum censuerint, totum negotium iudicio permissurum. Iudicibus autem aliis non utar, nisi ipsa imperatrice, patriarcha, monachis et delectis episcopis et Romanis, si qui supersunt, optimatibus: imo vero etiam cuiuscumque rei publicae viris prudentioribus. Et si quidem iniquus, periurus et insidiator comperiar, quod isti dictitant, sceleribus meis non aliud supplicium, quam mortem ingloriam et infamem irrogari volo. Si hanc damnationem aversantur, crudele ducentes, in hominem sententiam capitalem ferre: at ego ipse ante iudicium atrum adversus me calculum dabo, ut ipsi, postquam convictus fuero, supplicii huius reprehensione vacent. Sin autem potius alia omnia constiterint, non me simpliciter ac temere affirmante, sed dicta mea evidentibus testimoniis confirmante, non quidem petitis a mearum partium studiosis, (ne mihi gratificari existimentur,) verum ab illis, quos ipsi toto

πλεθυσιν ἐμοὶ συμμαρτυρούντων, (οὐ γὰρ ἂν δύναίτο ἔξαρ- A. C. 1345
 νοὶ γίνεσθαι πρὸς ἃ ἐμοὶ συνίσασι σαφῶς,) δίκαιον μὲν τοὺς
 σεσυκοφανηκότας καὶ ἐπιβουλεύσαντας ἀδίκως καὶ τοσοῦ-
 των κακῶν αἰτίους Ῥωμαίοις γενομένους, τὰ ἴσα πάσχειν,
 5 ἂν ἤττωνται. ἐγὼ δὲ ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις, κἂν τούτοις φι-
 λοτιμίαν τινὰ ἐπιδεικνύμενος, ἐμὲ μὲν ἠττώμενον τιμῶμαι
 ἀποθνήσκειν, ἂν δ' αὐτοὶ ἀλίσκωνται, μηδὲν ὑπομένειν ἀη-
 δές, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο μόνον συκοφάνται ἀποδείκνυσθαι, ἐμὲ
 δὲ μετὰ τὴν νίκην βασιλέα κοινῇ ἀνακηρύττεσθαι ὑπὸ Ῥω-
 10 μαίων καὶ συνάρχοντα βασιλέως τοῖς παισίν. εἰ δὲ τὸ βα-
 σιλικὴν ἐσθῆτα ἔχοντα δεδοίκασι πρὸς τὴν δίκην ἀπαντᾶν, D
 ἢ τὸ στρατιᾶν ἔχοντα ὑποπτέουσιν εἰς Βυζάντιον ἐλθεῖν,
 ἐγὼ καὶ ταύτας ἰάσομαι τὰς ἀπορίας. οὐ πλείους γὰρ ἔχων
 εἰσελεύσομαι τῶν δέκα, τὰ τε βασιλικά ἐπίσημα ἀποθέμενος
 15 ἰδιωτικὴν μεταμφιάσομαι σκευήν. τοῦ κοινῇ γὰρ ἔνεκα λυσι-
 τελοῦντος καὶ τοῦ Ῥωμαίου τῶν ἐκ τοῦ πολέμου δεινῶν
 ἀπαλλαγῆναι, οὓς ἐγὼ μάλιστα φιλῶ, κἂν οἱ συκοφάνται
 οὔτοι καὶ πρὸς τοῦτο διαβάλλωσι, μισεῖν φάσκοντες καὶ πο-
 λεμεῖν αὐτοῖς καὶ διαφθεῖρειν, οὐ μόνον τοιαῦτα, καὶ ἐπαχθέ-
 20 στερα δὲ πολλῶ προθύμως ὑπομένειν ἔγνωκα· ἄλλως θ' ὅτι
 οὐδὲ πρὸς τὴν εὐδοξίαν ἐμοὶ τοῦτο οὐδ' ὀλίγα λυμανεῖται. P. 640
 ἂν μὲν γὰρ ἠττώμενος ἀποθνήσκω, οὐδεμίᾳ ὄνησις ἐκ τοῦ
 βασιλικῆν ἐσθῆτα ἔχειν περιέσται· ἂν δὲ τῶν κατηγορούντων

18. διαβάλλουσι. P.

bello adintores habuerunt, immo vero ab ipsa imperatrice et patri-
 archa, qui cum pluribus mihi testes erunt, (non enim negare pote-
 runt, quae mihi perspicue commendaverint,) iustitiae consentaneum
 erit, ut qui criminationibus et insidiis nefarie me appetiverunt,
 easdem poenas suscipiant. Verumtamen ego quemadmodum in aliis,
 sic in his desiderio quodam gloriae me quidem causa cadentem
 morte multandum pronuntio: sin ipsi litem perdiderint, nihil eos
 molestum pati postulo, nisi hoc unum, ut sycophantae et crimina-
 tores cognoscantur: et me absolutum, imperatorem filiorumque
 defuncti collegam a Romanis palam proclamari. Sin autem vel cum
 veste imperatoria ad iudicium occursurum metuunt, vel cum exer-
 citu Byzantium ingressurum suspicantur, ego illos hoc angore libe-
 rabo. Nam positis insignibus imperatoriis, ornato privati, denis
 dumtaxat comitibus intrabo. Communis enim boni causa, et ut
 Romanos, qui mihi sunt carissimi, a belli detrimentis vindicem,
 (quamquam sycophantae isti et hic obtrecent dicantque, me ipso-
 rum hostem et perditorem esse,) non talia modo, sed longe etiam
 odiosiora alacriter decrevi sustinere, praesertim cum id celebritati
 meae nec tantillum nociturum sit. Si enim iudicio victus occidar,

A.C. 1345 κρείττων φαίνομαι, οὐδὲν λυπήσει τὸ ἀποθέσθαι πρὸς βρα-
 χὺ, μέλλοντα ὀλίγω ὕστερον αὐθις ἀναλαμβάνειν μετὰ πλεί-
 ονος τῆς δόξης καὶ τῆς εὐφημίας καὶ τῆς ψήφου τῆς κοι-
 νῆς. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ νυκτὸς ἐκάστης ἀποτιθέμενος ἐπὶ τῇ
 κατακλίνεσθαι, οὔτ' ἀνίας, οὔτε ἀδοξίας ἀισθάνομαι τως.5
 διόπερ οὐδὲ νῦν περὶ τῆς σκευῆς μακρὸν ποιήσομαι τὸν λό-
 γον, ἀλλ' ὡς ἂν αὐτοῖς ἀρέσκη πράττειν ἔτοιμος ἔγωγ. εἰ δὲ
 καθάπαξ ἀλόντες τῷ φθόνῳ καὶ τῷ ἔχθει τῷ πρὸς ἐμὲ, τοῦ-
 των μὲν οὐδὲν ἡγούνται ἐξαρκεῖν, οὐδὲ ἐπ' οὐδεμιᾶ προκλή-
 B σει βασιλέα δέχονται, ἀλλὰ καθάπαξ ἀπεγνώκασι πρὸς τοῦ-10
 το καὶ πάντων μᾶλλον ἀπώλειαν καταψηφίεσθαι αἰρούσ-
 ται, ἢ ἐμοὶ δουλεύειν ὑπομένειν, ἐκείνων μὲν οὐδένα λόγον
 ἐχρῆν ποιεῖσθαι οὕτω μαινομένων. τῆς δὲ κοινῆς τῶς ἄλλων
 σωτηρίας ἕνεκα, ἵνα μὴ δοκῶ καταπρόϊεσθαι φιλοψυχῶν ἀ-
 V. 512 τὸς, ἐκοντὶ αἰρούμαι ἀποθνήσκειν. οὐδὲ γὰρ ἀποδέει τούτοις15
 τὸ τὴν ἀρχὴν ἀποθέμενον, ὅσην ἔχω, καὶ τὰς πόλεις παρα-
 δόντα καὶ τὴν στρατιάν, αὐτὸν ἐν ἰδιώτου σχήματι ἀφα-
 νεῖα πολλῇ συζῆν ἐν γωνία παραβύσαντά τι. πλὴν οὐχ
 ἀπλῶς καὶ τοῦτο οὐδὲ λόγου τοῦ προσηκόντος ἕκτος, ὡς
 C δοκεῖν τοῖς τε Ῥωμαίοις καὶ τοῖς ἄλλοις Ἑλλησι καὶ βαρ-20
 βάροις, ὅτι ἀδικῶν καὶ ἐπιτοκῶν καὶ μὴ δυνάμενος ἀπέ-
 χειν πρὸς τὸν πόλεμον, δείσας παρεχώρησα τῆς ἀρχῆς αὐ-
 τοῖς, τὸ ζῆν ἀκλεῶς τῆς μετ' εὐκλείας προτιμῆσας τελεστῆς·
 ἀλλὰ πρῶτον μὲν ψήφισμα βούλομαι γενέσθαι καὶ πρόγραμ-

nulla ad me ex imperatorio schemate redibit utilitas. Sin accusatores pessumdedero, nihil triste erit, cum ad breve tempus deposuisse, quem mox maiore cum honore et applausu omniumque suffragiis recepturus sim. Neque enim noctibus singulis, quando cubitum concedo, ex eius depositione aut tristitiam aut dedecus aliquid sentio. Idcirco nec modo super amictu plura loquar, paratus facere quod illis placuerit. Quodsi semel invidia et odio mei praepediti, horum nihil putant sufficere, neque ulla sponsione conditione me imperatorem esse sinunt, sed semel statuerunt me reicere, perdereque omnia, quam mihi subesse malunt: etsi ita insanientes contemnere oportebat, tamen ne communem salutem studio vitae meae servandae neglexisse videar, mortem ultro eligo: nihilo enim minus est quam mori, deposito imperio quantum ego habeo, et in uribus exercituque traditis, privato habitu obscuram plane et in angulum quempiam se compingentem vivere. Ceterum non istuc absolute ac praeter rationem, ut scilicet a Romanis et Graecis ac barbaris tamquam iniurius ac periurus belloque impotens, imperium reliquisse et vitam inhonorem gloriosae morti autetulisse existimer, sed primum quidem decretum fieri postulo ut

μα κοινὸν τῆς τε ἐκκλησίας καὶ συγκλήτου καὶ συμπάντων Ἀ.Σ. 1345
 κοινῇ Ῥωμαίων, ὡς οὐκ ἀδικῶν, οὐδὲ ἐπιτορκῶν, οὐδὲ κακὸς
 περὶ τοὺς βασιλέως τοῦ φίλου παιδᾶς ἐλεγχθεὶς, ἀλλὰ τοῦ
 κοινῇ τῆς σωτηρίας ἕνεκα ἀπέστην τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ λελύ-
 50 θᾶται τοὺς ἐμφυλίους, ὅφ' ὧν διαφθείρονται, πολέμους. ἔπειτα
 τοὺς ἐν δεσμοτηρίοις πάντας διὰ τὴν εἰς ἐμὲ κατεχομένους
 εὐνοίαν ἀφεῖναι τῶν δεσμῶν, καὶ τὴν οὐσίαν ἀποδοῦναι, ὅσης D.
 ἀπεστέρησαν, καὶ πρὸς τοὺς παιδᾶς τῶν ἀποθανόντων ποι-
 εῖν ὁμοίως. ἄτοπον γὰρ τῶν μὲν συμφορῶν καὶ τῶν δυσ-
 101 οἰτυχημάτων αἴτιον αὐτοῖς ὀφθῆναι, πρὸς δὲ τὸ πρὸς τὴν
 ἀρχαίαν μηδὲν φροντίσαι τύχην ἐπανελθεῖν. πρὸς τοῖτοις
 δὲ καὶ τοῖς συνοῦσι, καὶ συγκλητικοῖς καὶ στρατιώταις, καὶ
 τοῖς ἄλλοις τοῖς προσήκουσιν ἐμοὶ καθ' αἷμα, πρῶτον μὲν
 πίστει δὲ ὄρκων δοῦναι, ὡς οὐδὲν κακώσουσιν, ἀμνύμενοι
 15 τῆς εἰς ἐμὲ εὐνοίας, ἔπειτα δὲ καὶ τούτοις ἀποδοῦναι, ἃ
 ἀφῆρηται καὶ χρήματα καὶ κτήσεις. πρὸς τούτοις δὲ καὶ
 προνοίας ἕκαστον ἀξιῶσαι πρὸς ἀξίαν. εἰ μὲν γὰρ ἐμελλον εἶ-
 ναι βασιλεὺς αὐτὸς, ἀξίως ἂν τῶν πόρων ἡμειψάμην καὶ οὐκ
 ἂν ἐκείνων ἐδεήθην προνοεῖν αὐτῶν· ἐπεὶ δ' ἐκὼν εἶναι παραι- P. 641
 20 τοῦμαι, δίκαιον αὐτοὺς ἐν ἀσφαλείᾳ τε ὁμοῦ καὶ εὐπορίᾳ τῶν
 πρὸς τὸν βίον ἀπολιπεῖν. κὰν ταῦτα γένηται, ὡσπερ ἀξιῶ, τὴν
 βασιλείαν ἀποθέμενος αὐτὸς καὶ τὴν ἀρχὴν, καὶ τὰς πόλεις
 παραδούς, ἢ πρὸς Ἄθρῳ τῷ ἱερῷ ἢ πρὸς ἑτέρῳ μέρει τῆς
 Ῥωμαίων γῆς, (οὐ γὰρ αἰροῦμαι ὑπερόριος εἶναι ἐφ' ἑτέρας,)

bulasque proponi publicas, ecclesiae, senatus Romanorumque omni-
 um nomine, non me ut improbum neque perierum neque in-
 sidiatorem imperatoris, amici mei, liberorum, sed ut bellum civile
 communi salutis tam perniciosum tolleretur, abdicasse. Deinde
 omnes, qui, quod mihi favent, carcere detinentur, dimitti et abla-
 tas facultates ipsis eorumque liberis restitui. Absurdum enim, cum
 te illis miseriarum et incommodorum causam inficari nequeas, quo
 pristinum statum recuperent, nihil laborare. Praeterea iis, qui
 mecum sunt, et illustribus et militibus et aliis consanguineis meis
 iuramento fidem dari, propter studium in me nihil adversum per-
 pressuros, atque etiam his et pecunias et possessiones ereptas reddi.
 Ad haec quemque pro dignitate curati. Si enim imperator fierem,
 ipse eos pro eo ac mererentur munerem nec eorum curam haberi
 peterem. Quia vero de iure meo sponte decedo, eos securos cum
 abundanti rerum ad vitam degendam necessarium subsidio relin-
 quere iustum est. Haec si fiant, (et ea fieri aequum iudico,) im-
 perio et administratione depositis, et civitatibus restitutis, aut ad
 sanctum montem Atho, aut ad aliam partem Romani soli, (nolo
 enim in peregrina terra exulare,) quod reliquum est annorum

A.C. 1345 ἀφανεία συζήσω τὸν πάντα βίον κατ' ἑμαυτὸν διάγων, ὅπως
B ἂν οἴός τε ᾧ.“

πδ'. Τοιαῦτα μὲν βασιλεὺς πρὸς τὸν Ἀρῆγον διειλέ-
χθη περὶ τῆς εἰρήνης. ἐκεῖνος δὲ μέχρι πολλοῦ κάτω
C νεύων, ἐθαύμαζε σιγῇ τὴν καλοκαγαθίαν βασιλέως καὶ
ὡσπερ ἐξεπέληκτο πρὸς τὸ μέγεθος τῶν εἰρημένων. ἔπειτα
ἀνενεγκῶν, „ὡς μὲν οὐδὲν ἐνέλιπες” εἶπεν „οὔτε εὐγνωμοσύ-
νης, οὔτε δικαιοσύνης ἐν τοῖς εἰρημένοις, οὐδὲ τὸν σφόδρα
ἀναισχυντοῦντα οἶσθαι δυνήσεσθαι ἀντιπεῖν. ἃ δὲ αὐτῷ περὶ
τῆς εἰρήνης εἴρηται εἰδέναι βούλεσθαι, εἰ πρὸς αὐτοὺς ὡς ἐπι-
V.513 τηδείους μόνον διειλέχθη, ἢ εἰ βούλοιο μηνύεσθαι καὶ τοῖς
ἐν Βυζαντίῳ, εἴ πως γένοιτο κἀκείνους τῶν δεόντων σκεψα-
μένους τι τῶν μεγάλων συμφορῶν Ῥωμαίους ἀπαλλάττειν.
βασιλεὺς δὲ ἀπαγγέλλειν τε ἐκέλευε καὶ προὔργου παντός.
ἵνα δὲ μᾶλλον βέβαια δοκῇ τὰ εἰρημένα καὶ πιστὰ, ἐκέλευε¹⁵
καὶ γράφειν, καὶ ἐπεὶ γεγραμμένα ἦσαν πάντα, ὅσα διειλέ-
D χθη, ἐρυθραῖς ὑπεσημαίνετο ὑπογραφαῖς καὶ σφραγίδα χρυ-
σῆν ἐκέλευεν αἰωρεῖν, δεῖγμα τοῦ φυλάξειν τὰ ἐγγεγραμ-
μένα βεβαίως καὶ ἀναμφιβόλως. Ἀρῆγος δὲ ἐπεὶ τὰ γράμ-
ματα εἶχεν ἐν χερσὶ, πολλὰς βασιλεῖ χάριτας ὁμολογῶν, ὡς²⁰
τὰ μέγιστα εὐηργετημένος, καὶ μέλλον ἦδη ἀπιέναι, ἐδεῖτο
βασιλέως ἀπαγαγεῖν τὴν στρατιάν. τὴν μὲν γὰρ εἰρήνην
οὐκ ὀλίγων ἡμερῶν δεήσεσθαι πρὸς διάσκεψιν. τὴν στρατιάν
δὲ ἡρμεῖν μὴ δύνασθαι, ἀλλὰ πάντα ἐπιέναι καὶ διαφθερέ-

7. ἀγνωμοσύνης P. 18. γεγραμμένα P., ἐγεγραμμένα M.

meorum obscurus et ignotus, mihi soli, quantum potero, vivens traducam.

84. Haec Imperator Arego de pace sciscitanti. Ille diu terram intuens tacitusque integritatem eius admirans, tam singulari oratione velut attonitus, sic deinde ora resolvit: Quam nulla pars neque humanitatis, neque iustitiae sermoni huic tuo defuit? adeo, ut nec impudentissimus quidquam possit carpere. Quae autem de pace disseruisti, scire aeo, nobisne tantum, ut amicis, dixeris, an etiam ad aures Byzantium perferri velis, si forte et illos utile consilium suscipere et tantis populi Romani calamitatibus finem imponere contingat, Imperator dicta ab se Constantinopolim renuntiari, in rem fore censet: quae ut ad fidem plus ponderis habeant, litteris quoque comprehendí mandat, quibus rubrica subscribit et sigillum aureum pro argumento, se ibi scripta constanter sineque ulla dubitatione servaturum, appendi iubet. Aregus instrumentum manu tenens et amplas imperatori, ut maximo beneficio ornatus, gratias agens iamque abiturus, ut abducatur exercitum, rogat: pacem enim ad deliberationem non paucos dies requirere et

ρειν. εἰ δὲ αὐτὸς τὴν ἀπολογίαν περιμένων θναυῶθα καθε-Α.С. 1345
 δέεται, κινδυνεύσει μετὰ τὴν εἰρήνην ὑπολείπεσθαι οὐδέν,
 περὶ οὗ ἂν δόξεις γενέσθαι ἢ εἰρήνην. βασιλεὺς δὲ τοῦτό τε
 καὶ εἴ τι μείζον ἕτερον αὐτοῦ αἰτοῦντος πρόθυμος εἶναι ἔφα-Р. 642
 5σκε ποιεῖν, καὶ ἐπηγγέλλετο, ὡς ἐς τρίτην ἕξ ἐκείνης, πάσης
 γενομένης ἐν ταυτῷ τῆς στρατιᾶς, (δισκεδάστω γὰρ ἐπὶ τὴν
 λείαν,) ἀναστήσων τὸ στρατόπεδον. οὕτω μὲν οὖν Ἀρχηγος
 βασιλεῖ συνταξάμενος, ἔχων καὶ τὰ γράμματα, ἀπεχώρει.
 καὶ γενόμενος ἐν βασιλείοις, τὰ τε γράμματα παρείχετο
 10πατριάρχῃ καὶ μεγάλῃ δουκί, καὶ περὶ εἰρήνης διεiléχθη
 πρὸς αὐτούς, πολλὰ ἀδικήσεων φύσκων καὶ βασιλέα καὶ Ῥω-
 μαίους, εἰ μὴ ἐπὶ μῖα τινη προκλήσει πεισθεῖεν διαλύεσθαι.
 θεκείνον μὲν οὖν εὐφυνῶς ἀπεσκευύσαντο, φάμενοι ὀλίγη ὕστε-
 ρον ἀποκρινεῖσθαι περὶ ὧν ἐπρέσβευε. δουξ δὲ ὁ μέγας, ἐπεὶ
 15πύθοιτο βασιλέα παρὰ Ἀρχηγου εἰς τρίτην ἡμέραν ἀπάξοντα В
 τὴν στρατιάν, πᾶσι Βυζαντίοις πόλεμον κατήγγελλε πρὸς Καν-
 τακουληνόν. καὶ αὐτὸς παρεσκευάζετο δῆθεν καὶ κατέλεγε τοὺς
 στρατιώτας, πᾶσι δὲ θείοις οἴκοις καὶ φροντιστηρίοις ἱεροῦς
 καὶ παντὶ γένει καὶ ἀξιωματι ἱερέων παρήγγελλε λιτὰς, ὡς
 20τὸ θεῖον ἰλεωσομένους τοῖς τῷ ἀποστάτῃ συμβαλοῦσιν. ἐ-
 κείνην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἐπιούσαν πᾶσαν παρα-
 σκευαζόμενος διηγυγεν. ἐς τὴν τρίτην δὲ ἐν ἀρίστου τῇ ὥρᾳ,
 ἐπεὶ πύθοιτο παρὰ τῶν σκοπῶν βασιλέα ἀπηρκότα, (ἐπλήρουν
 γὰρ ἐκείνος τὰ ὑπεσχημένα,) τὰς πύλας ἀνοίξας ἔδεχεῖτο

militem non posse quiescere, sed omnia interea incursionibus va-
 staturum. Quodsi ipse responsionem opperens illuc sedeat, peri-
 culum fore, ne pace confecta, nihil eorum restet, quorum gratia
 pacem fieri concupiverit. Imperator et hoc, et si quid etiam maius
 peteret, prompte facturum recepit, et tertio post die collecto in
 unum milite, (erat enim ad praedas agendas dispersus,) castra mo-
 turam. Sic Aregus ei valedicens cum litteris discessit, quas in
 palatio patriarchae magnoque duci reddidit: ac de pace eos allo-
 cutus monuit, imperatori et Romanis iniquissimos fore, nisi una
 aliqua conditione ad compositionem moverentur. Verum illi homi-
 nem dextre submovent, paulo post ad legationem eius responsuros
 autumantes. Magnus dux intelligens ex Arego, imperatorem luce
 tertia abducurum copias, Byzantinis promiscue bellum in Canta-
 cuzenum denuntiat, ipseque se comparat et exercitum conscribit.
 Omnibus autem sacris domibus et monasteriis omnique generi et
 gradui sacerdotum preces ad divinum numen cum perfido desertore
 conflicturis placandum indicit. Et ille quidem diem illum et inse-
 quentem totum se comparando consumpsit. Tertio die hora prandii,
 ut a speculatoribus imperatorem desperabundum discedere audivit,

A.C. 1345 μεθ' ὁρμῆς τινος ἀσχέτου καὶ παραβόλου καὶ συνδέτατε τὴν
 C τε ἰππικὴν καὶ τὴν πεζὴν δύναμιν πρὸ τῶν τειχῶν. ὡς
 δὲ ἐπανῆκον οἱ σκοποὶ, οὓς αὐτὸς προέπεμπε τοὺς πολεμίους
 δῆθεν κατασκευομένους, καὶ ἀπήγγελλον ἅμα πρῶτ' ἐκείνους
 οἰχομένους, ἠνιάτω μὲν πρὸς τὴν ἀποτυχίαν καὶ πολλὰ ἑαυ-5
 τὸν τῆς βραδυτῆτος κατεμέμφετο καὶ τῆς τριβῆς καὶ ἔδυσχέ-
 ραιεν οὐκ ἀνεκτῶς. πέμψας δὲ καὶ πρὸς πατριάρχην ἐμή-
 νυν, ὡς Καντακουζηνὸς αἰσθόμενος τὴν ἔφοδον καὶ συνιδῶν
 ὡς οὐκ ἂν ὑποστησόμενος τὴν δύναμιν, ᾤχετο ἀποδράς ἅμα
 πρῶτ'. τί οὖν προσήκει πράττειν, φυγῇ τῶν πολεμίων χρῆσθ-10
 μένων; πατριάρχης δὲ ἐμήνυε „φεύγει ὁ ἀσεβὴς, μηδενὸς δι-
 ώκοτος· νίκα καὶ μὴ ὑπερνίκα.“ καὶ ἐκέλευεν ἀναστρέφειν
 πολλῶν τῶν πολεμίων κρείττους γενομένους. καὶ ἀνέστρεψε
 D λυπούμενος, ὅτι μὴ συμβαλεῖν ἐξεγένετο τοῖς πολεμίους. βα-
 σιλεὺς δὲ, ἐπεὶ μὴ ἀγνοεῖν τὰ πραττόμενα ἐνῆν, πολλῶν ἐκί-5
 Βυζαντίου ὁσημέραι μηνυόντων, τότε Ῥηγίον εἶλεν ἐξ ἐφό-
 δου ἐπελθὼν καὶ Ἀθύραν καὶ Δαμοκράνειαν καὶ Σηλυμβρίαν.
 κελεύσας δὲ Ἀπάμειαν, φρουρίον τι κατεσκευασμένον, τειχισθῆ-
 ναι, καὶ στρατιὰν καταλιπὼν ἐν Ῥηγίῳ καὶ Ἀπαμείᾳ καὶ Ἐμ-
 πυρίτῃ καὶ τῇ πρὸς τῇ Δέρκῃ λίμνῃ πόλει, ὡς ἂν ταυτὰ τῶν
 φρουροῦν, ἐγγυτέρω Βυζαντίου τῶν ἄλλων ὄντα, καὶ ἐπεκδρο-
 V. 514 μᾶς ποιοῦντο συνεχεῖς κατὰ τοῦ Βυζαντίου καὶ ληστείας, τὴν
 ἄλλην ἔχων στρατιὰν αὐτὸς ἀνεχώρησεν εἰς Διδυμότειχον
 P. 643 ἣ δὲ ἐν τοῖς φρουρίοις τούτοις στρατιὰ τὰ μέγιστα ἐκάκωσεν

12. ὑπερνίκα P.

(stabat enim promissis,) portis reclusis, cum effraenato ac temerario impetu se effundens, equitatum ac peditatum ante muros disponit. Ubi speculatores, quos ad speculandum miserat, reversi, diluculo illos ultra abiisse retulerunt, valde ob tarditatem se incusans, patriarchae significat, Cantacuzenum, praecipientem adventum suum et illi se imparem scientem, multo mane aufugisse, quaeritque, quid fieri placeat, quandoquidem hostes fugam arripuissent. Respondet patriarcha: Fugit impius, nemine persequente: vince et amplius vince: iubetque, ut hostibus longe superiores, reverti: et ille moestas, quia conflictu exciderat, revertitur. Imperator, quia quod gerebatur latere eum non poterat, multis Byzantio in dies nuntiantibus, Rhegium et Athyram et Damocraniam et Selybriam primo impetu cepit. Cumque Apameae, castellum eversum, reparari iussisset, et praesidiariam manum Rhegio, Apameae, Empyritae et urbi apud Dercen lacum, his inquam locis Byzantio vicinioribus custodiendis, et excursionibus in agrum Byzantinum frequenter faciendis reliquisset, cum cetero agmine Didymotichum profectus est. Horum oppidorum praesidiarii, etsi numero paucissimi, Byzantios tamen veza-

Βυζαντίους, καὶ ὀλίγη οὐσα· σχεδὸν γὰρ νύκτωρ τε καὶ μεθ' Ἀ.Σ. 1345
 ἡμέραν πάντα διέφθειρον καὶ ἐλητίζοντο, ἔχοντες καὶ Περσι-
 κὴν ὀλίγην δύναμιν ἀναμειγμένην μετ' αὐτῶν, οἱ πολλοὺς
 ἀπέκτεινον καὶ ἐξηνδραποδίζοντο καὶ πρὸς ἑὸ ἀπεδίδοντο ἐπὶ
 ἔδουλείᾳ. καὶ σχεδὸν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πάντα τὰ περὶ Βυζάν-
 τιον ἀοίκητα ὑπ' ἐκείνων ἀπεδείχθη. πατριάρχης δὲ καὶ ὁ
 μέγας δοῦξ εἰδότες, ὡς Ἀρῆγος ἀπαιτήσει λόγον περὶ τῆς
 πρεσβείας, καὶ τὴν μὲν εἰρήνην ἀναφανδὸν αἰδούμενοι ἀπαγο-
 ρεύειν, τρόπῳ δὲ τιμὴν σκεψάμενοι τὸν Λατίνον ἀπατᾶν, ἵνα
 10 μὴ δοκοῖεν ἕκοντι τοῖς Ῥωμαίοις αἴτιοι αὐτοὶ καθίστασθαι
 τσαυτῆς συμφορᾶς, πρὸς βασιλέα τὸν Καντακουζηνὸν ἔγραψαν
 τοιαύδε· „ὡς ἡμεῖς πολὺν τινα λόγον περὶ τοῦ μὴ Ῥω-
 μαίους ὑπὸ τοῦ πολέμου διαφθεῖρεσθαι ποιούμενοι, ὀλίγῳ
 15 πρῶτον ἐπέμψαμεν πρὸς σε πρεσβείαν, ἕπειρ αὐτὸς πρὸς
 ἡμῶν περιπόθητον καὶ γνησιώτατον τῷ βασιλεῖ τὸν μέγαν δοῦ-
 κα ἤτησας ἐπαγγελλόμενοι ποιήσειν. ταῦτα δὲ ἦν, ἀποθέ-
 μενον τὴν βασιλείαν, ἐν ἀσφαλείᾳ εἶναι καὶ μηδὲν προσδοκῆν
 20 πείσεσθαι δεινὸν διὰ τὴν ἀγνωμοσύνην τὴν πρὸς βασιλίδαν
 καὶ τὰς συμφορὰς, αἷς ἐπήγαγες Ῥωμαίοις πολεμῶν. σὺ δὲ,
 25 ὡς εἴποιεν, ἔτι φόνων καὶ αἱμάτων ὀρεγόμενος πλειόνων καὶ
 τὰς συμφορὰς τοῖς ταλαιπώροις Ῥωμαίοις αὔξειν, ἵν' ἂν προ-
 εἴλου ἐξαρχῆς, ἠττηθεὶς ὑπ' οὐδενός, εἰς τέλος δόξης ἀγαγεῖν,
 μεταβαλὼν ἀπράκτους ἀπέπεμψας τοὺς πρέσβεις, ἡρνημένος
 ἂν ἐφθέρξω. τότε μὲν σὺν ἀνεξέλεγκτα ἐμψύσω, φάσκων τὸν

habant importunissime, omnia fere noctu et interdiu depopulantes ac
 devastantes: habebantque sibi admixtos Persarum aliquot manipu-
 los, qui multos occidebant, multos capiebant et in orientem pro
 servis vendebant, brevique tota paene Byzantium circum iacens re-
 gio in solitudinem ab illis redacta est. Verum patriarcha et magnus
 dux, non ignorantes, Aregum responsum requisiturum, cum pacem
 aperte detrectare vererentur, via quadam per consultationem in-
 venta, qua Latinum fallerent, ne Romanis scientes ac volentes ae-
 rumnas tam multas creare viderentur, Cantacuzeno in haec verba
 scripserunt: Quandoquidem nobis vehementer curae ac sollicitudini
 est, ne Romanis bello plurimum detrimentorum imponatur, pronu-
 per ad te legatos misimus, pollicentes facturos, quae tu a magno
 duce imperatori dilectissimo fidelissimoque petivisti. Erant autem
 haec, ut abdicato imperio tutus esses et nihil poenarum formida-
 ris, quod erga imperatricem tam infidus exstiteris et bello Romanos
 tantopere afflixisses. Tu vero adhuc fundendi sanguinis et calami-
 tatum miseris Romanis augendarum cupidus, ut apparet, quo, quae
 a principio tuopte impulsu constituisti, ad finem perduxisse videaris,
 legatos, mutata mente, et inficiatus quae dixeras, infecta re-
 dimisisti. Tum igitur improbabili mendacio magnum ducem non

- A.C. 1345 μέγαν δοῦκα εἰρηκέναι περὶ σοῦ μὴ ἀληθῆ. νυνὶ δὲ οὐδεμίαν σοι τοιαύτην ἔξεστι καταφυγὴν εὑρεῖν καὶ πρὸς ἀναβολὰς χωρεῖν τῶν εἰρηκένων. τὰ τε γὰρ γράμματα ἐλέγξουσι τὰ σὰ ὄντα παρ' ἡμῖν καὶ ὁ πρεσβευτῆς Λατίνος, ἀξιόχρεως ὢν πρὸς πίστιν. ἂ τοίνυν ἔγραψας αὐτὸς, ὡς ἀποθήσῃς τε τὴν βασιλείαν καὶ τὴν ἀρχὴν καὶ τὰς ἀδίκως κατεχομένας καὶ τυραννουμένας πόλεις παραδώσεις, αὐτὸς δὲ μονάζοντος βίον ζήσεις ἐν Ἄθῳ τῷ ἱερῷ ἢ ἄλλοθί που, ὅπη ἂν δοκῇ, **D** καθήμενος, στέργομεν καὶ αὐτοί, καὶ οὐδὲν ἄλλο λείπεται, ἢ διδόναι προθεσίαν, καθ' ἣν ἡμῖν τὰς πόλεις παραδώσεις,¹⁰ περὶ δὲ προγραμμάτων καὶ δικαιωμάτων καὶ τῶν ἐν δεσποτηρίοις κατεχομένων, εἰ ἀπολυθῆσονται, ἢ εἰ ἀποδώσομεν αὐτοῖς τὰ δικαίως ἀφηρημένα, καὶ περὶ προνοίας τῶν σοὶ συνόντων μηδένα λόγον σὺ ποιῶ. ἡμεῖς γὰρ ἱκανοὶ περὶ τῶν τοιούτων σκέπτεσθαι καὶ ποιεῖν, ἅττα ἂν δοκῇ λυσιτελῆ καὶ δίκαια." τοιαῦτα γράψαντες καὶ οἰκείαις καὶ αὐτοὶ ὑποσημνάμενοι ὑπογραφαῖς, τὸν Λατίνον μεταπεμφόμενοι, πάντα, ἔφασαν, ἂ τε αὐτὸς ἡξίου καὶ Καντακουζηνός ἰκέτευε, πεποιθέναι, καὶ ἐδείκνυσαν τὰ γράμματα ὑπογεγραμμένα, ὡς αὐτοῖς τῶν περὶ τῆς εἰρήνης λόγων πάντων περιειλημμένων²⁰
- P. 644 ἅμα δὲ καὶ παρείχοντο αὐτῷ. ὁ δὲ διαλέκτου τε τῆς Ἑλληνικῆς καὶ γραμμάτων ὢν ἄπειρος παντάπασι, τοῖς λόγοις ἀρκεσθεὶς καὶ ταῖς ὑπογραφαῖς, πολλὰς αὐτοῖς ἑμολογήσας χάριτας τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ τῶν Ῥωμαίων τῆς κηδεμο-

11. πραγμάτων M. pro προγραμμάτων.

vera de te locutum affirmasti. Nunc autem tale effugium reperire et dicta longius differre tibi non conceditur. Tuas enim ad nos litterae et legatus Latinus fide dignus te redarguent. Quae ergo scripsisti, te imperio et administratione abiturum, oppidaque contra fas ac tyrannice occupata redditurum, et quietam monachi vitam in sacro monte Atho aut ubi placuerit exacturum, ea et nos probamus, nihilque restat, nisi diem praefinire tibi, quo urbes restituas. De re publica autem et de iudicio constituendo et de cura tuorum tu sine cura esto: nos quippe ad haec et perspicienda et facienda, quatenus commoda et iusta sint, satis valemus. Scripta hac epistola et subscriptionibus adiectis, Latino accersito, omnia quaeque ipse voluisset quaeque Cantacuzenus orasset, se praestitisse memorant, easque litteras, quibus tota pacis tractatio contineretur, exhibitas ei tradunt. Ille litterarum Graecarum ac sermonis omnino expers, verbis eorum ac subscriptionibus contentus, de aequitate Romanorum et sollicitudine multis verbis gratias agit et cum epistola Didymotichum festinat. Convento salutatoque imperatore, En, inquit, advenio, de pace ferens tibi evangellia. Omnia

νίας, ἀπεχώρει. καὶ σπουδῇ πολλῇ πρὸς *Λιδυμότειχον* ἤ-Α. C. 1345
 κεν ἔχων καὶ τὰ γράμματα. συντυχὼν δὲ βασιλεὶ καὶ
 προσφθεγξάμενος, „ἰδοὺ σοι” εἶπεν „εὐαγγέλια κομίζων
 ἦκω περὶ τῆς εἰρήνης. πάντα γὰρ, ὅσα περ αὐτὸς ἦτο, πα-
 5 τριάρχης τε καὶ ὁ μέγας δούξ μετὰ τῶν ἄλλων τῆς συγκλήτου
 κατεπράξαντο προθύμως καὶ γράμμασι καὶ αὐτοὶ τὴν διά-
 λυσιν βεβαίαν τοῦ πολέμου μάλιστα πεποιήνται.” παρείχεται
 τε καὶ τὰ γράμματα αὐτίκα. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἀνέγνω, μι- B
 κρὸν ὑπομειδιάσας, „ἀνέγνως” εἶπε „τὰ γράμματα, ἃ τοσαύτην V. 515
 10 ἔχων ἦνυσας ὁδὸν, ἢ ἀπλῶς οὕτω καὶ ἀπεριέργως, τῇ φλη
 καὶ συντρόφῳ χρώμενος ἀπλάττηι, μηδὲν εἰδὼς τῶν ἐγγεγραμ-
 μένων, ἦκες ἔχων;” τοῦ δὲ μηδὲν περινενοημένον, μηδὲ φασ-
 λον περὶ αὐτῶν εἰπόντος οἰηθῆναι, ἀλλ’ ἀπεριέργως καὶ ἀ-
 15 πλῶς τοῖς τε λόγοις καὶ ταῖς ὑπογραφαῖς πεισθῆναι πατρι-
 ἀρχου, ὥσπερ ἂν δικαίως ἐποίει καὶ πρὸς Πάπαν, καὶ ταῖς
 μεγάλου δουκὸς καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν τέλει, καὶ πάσῃ σπου-
 δῇ καὶ προθυμίᾳ πρὸς αὐτὸν ἔλθειν, ὡς πάντων ἤδη ἠνυσμέ-
 20 των, ἃ αὐτὸς ἠγεῖτο περὶ πλείστον· πάντα ὁ βασιλεὺς καθ’ C
 ἕκαστον ἐξηγεῖτο καὶ τὴν δύναμιν ἡρμήνευε τῶν γεγραμμένων.
 20 τοῦ δὲ πρὸς τὴν ἀπάτην ἀγανακτοῦντος καὶ τὴν ἐκείνων ἀναι-
 σχυντίαν καὶ τὸ κακὸς τῶν τρόπων ἐκκληττομένου, „οὐ χρὴ
 θαυμάζειν,” εἶπεν ὁ βασιλεὺς „οὐδ’ ἀνιᾶσθαι ἀπατάμενον, εἰ
 αὐτὸς μὲν πρὸς ἀλήθειαν εἴλετο ζῆν, ἐκείνοις δὲ ψεύδους καὶ
 25 συκοφαντίας καὶ ἀπάτης ἐμέλησε παρὰ τὸν βίον· ἀλλ’ ἐκ
 τούτων μάλιστα τῶν ὀλίγων καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ

enim, quae tute petebas, patriarcha et magnus dux cum ceteris opti-
 matibus libenter annuerunt, et litteris ipsi quoque pacem firmam
 ratamque fecerunt. Quibus dictis epistolam porrexit. Qua lecta,
 imperator ridens, Legistin’, inquit, litteras, cum quibus tantum
 fter confecisti, an ita candide et incuriose amica tibi et a natura
 ingenita simplicitate usus, nesciens quid complecterentur, ad me
 illas attulisti? Illo respondente, non se rem altius discussisse, nec
 sibi suspectas fuisse, sed citra curiositatem simpliciter verbis patri-
 archae eiusque et magni ducis et aliorum procerum subscriptionibus
 credidisse, (quomodo etiam Papae merito faceret,) cupidissime ac
 laetissime ad eum venisse, ut omnibus iam, quae ille ardentissime
 optasset, consummatis atque perfectis; imperator cuncta sigillatim
 recenset et scriptorum sententiam interpretatur. Monacho ad fal-
 laciā stomachante et illorum impudentiam malignitatemque ob-
 stupeacente, non oportere admirari, ait imperator, neque dolere, se
 delusum, si ipse quidem veritatem in vita colere statuerit, illi vero
 mentiri, sycophantari et fraudes componere tota vita studeant, sed
 ex his paucis maxime etiam alia, quae belli tempore contigissent,

A.C. 1345 τὸν τοῦ πολέμου χρόνον εἰργασμένων συνορᾶν ὅποια ἦν. οὐδὲ γὰρ οὐδεμιᾶς ἐφείσαντο ὑπερβολῆς ἀπάτης καὶ ψεύδους εἰς δεῦρο ἐκ τῆς βασιλέως τελευτῆς, ἐξ ὧν βασιλίδα τε ἐπεισαν τὸν πόλεμον ἐλέσθαι τὴν ἀρχὴν καὶ μέχρι νῦν ἐξαπα-
 D τῶντες οὐκ ἔωσι διαλύεσθαι ἐμοί. ἐκείνοις μὲν οὖν τοιαῦτα 5
 ἤρημένοις καὶ τὸν πόλεμον ἀνάπτουσι, θεός τε τὰς ἀμοιβὰς ἀντιμετρήσεις τῆς προαιρέσεως ἀξίας, καὶ Ῥωμαῖοι πάντες εἴσονται, ὡς οὐ δι' αὐτὸν ὁ πόλεμος καὶ ἡ φθορὰ καὶ οἱ ἀνδραποδισμοί, ἀλλὰ δι' ἐκείνους γίνεται. αὐτὸν δὲ καὶ χάριν αὐτοῖς ἐξαπατήσασιν εἰδέναι, ὅτι πρὸς ἡμᾶς ἀφικέσθαι παρεσκεύασαν. 10
 τοιαῦτα πρὸς Ἀρῆγον περὶ τῶν γραμμάτων ὁ βασιλεὺς διαλεχθεῖς, ἐτράπετο ἐφ' ἕτερα, ἃ προσήκει φίλοις πρὸς ἀλλήλους.
 P. 645 πεί. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐτελείτο, καὶ ὁ μέγας δούξ ἐστρά-
 B τευσε κατὰ Ἐμπυρίτου τοῦ φρουρίου καὶ πολιορκήσας ἐν τρι-
 σὶν ἡμέραις καὶ ἀποπειράσας τῶν τειχῶν, ἐπεὶ μηδὲν ἦναι, 15
 τῶν ἐνδον εὐρώστως ἀμυνομένων, αὐθις εἰς Βυζάντιον ἀπή-
 ρε. καὶ πρὸς τῷ Ἱερῷ γενόμενος, κατὰ τὸ στόμα τοῦ Πόντου κειμένη πόλει, ἐπεχείρει, ὥσπερ ἔφασκε, τοὺς κατ' ἐμπορίαν πλέοντας ἐπὶ τὸν Πόντον πάντας φόρους ἀπαιτεῖν. τοῦτο δὲ ἦν ἀδύνατον, μὴ θαλασσοκρατοῦντα. ἐκείνος δὲ ἦδη συνορῶν, 20
 ὡς τὰς μὲν κατὰ τὴν ἡπειρον πάσας πόλεις ὑπεποίησας κλῆν ὀλίγων ὁ βασιλεὺς, ἐμελλε δὲ μετὰ μικρὸν κάκεινας, καὶ Βυζάν-
 C τιον πολιορκοῦνταῖς συχναῖς ἐφόδοις, καὶ δεδοικῶς, μὴ βασιλεὺς τε καὶ οἱ ἄλλοι, τὴν ἀνάγκην συνιδόντες, ὡς οὔτε στρατιᾶς δύναται

qualia sint, cognoscere: neque enim ab obitu imperatoris hucusque ab ulla quantumvis enormi impostura mendacioque illos abstinuisse: unde, inquit, imperatricem ab initio ad arma impulerunt, et usque hodie os ei sublinentes pacem mecum facere non patiuntur. Illis itaque sic affectis et bellum accendentibus, Deus tali proposito digna fert praemia, et Romani omnes non a me, sed ab illis bellum, interitum, servitutem manasse comperient. Gratiam autem veteratoribus illis habeo, cum te ad nos miserunt. Haec ad Aregum super litteris imperator. Deinde iis, quae sunt amicorum inter se, vacatum est.

85. Interea magnus dux castellum Empyriten invasit, quod ubi triduo obsedit, murorumque facto periculo nihil profecit, fortiter qui intus erant propugnantibus, Byzantium rediit, et Hiero, urbe ad ostium Ponti sita, aggressus est, ut aiebat, ab omnibus mercatoribus Pontum sulcantibus portoria exigere: id quod, nisi mare teneret, fieri non poterat. Videns enim, imperatorem continentis urbes praeter paucas omnes subegisse, et illas quoque paulo post subacturum esse, et Byzantium ab eodem crebris irruptionibus quodammodo obsideri, timensque, ne imperatrix et concilium, necessitate perspecta, quod neque copias habere possent,

ἂν ἔτι εὐπορεῖν οὕτε χρημάτων, οἷς χρώμενοι πολεμοῖεν βασι- A.C. 1345
 λεῖ, τρέψονται πρὸς τὴν εἰρήνην, ἐσκέπαστο ἑξαπατῶν καὶ φε-
 νακίζειν. καὶ ἀναφανδὸν ἐδημηγόρει, ὡς πόρον χρημάτων μέγι-
 στον ἐξεύροι, ἐξ ὧν οὐ Καντακουζηνῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ πᾶσι
 5πολεμίοις ἀντικαίξαιτο. πᾶσι γὰρ τοῖς ὄθενδήποθεν ἐμπό- V. 516
 ροις φόρους ἐπιθήσειν πρὸς ἀνάγκην, ἐξ ὧν ἔσονται Ῥωμαίοις
 πρόσσοδοι πολλαπλασίους τῶν πώποτε οὐσῶν. καὶ ἀφικόμε-
 νος πρὸς Ἱερὸν, ἵνα διαπλέειν μηδενὶ ἐξῆ, ἂν μὴ παρέχη D
 χρήματα, ὀκνάδα μυριοφόρον ἐπ' ἀγκυρῶν ὀρμίσσας κατὰ
 10μέσον τὸ ῥεῦμα, ὀπλίτας ἐγκαθίδρυσσε πολλοὺς καὶ ἐκέλευε
 χρήματα λαμβάνειν παρὰ τῶν ἐμπόρων. οἱ δ' οὐδὲν μᾶλ-
 λον ἢ πρότερον ἐλάμβανον. ἀναλωμάτων γὰρ πρότερον πολ-
 λῶν καὶ τριήρεων ἢ ἐπιχειρήσεις ἐδεῖτο, ὥστε ἄρχειν τῆς
 15θαλάσσης, μέγα δυνηθέντας καὶ κρείττους γενομένους τῶν
 ἰσπλέοντων· μὴ ῥηδίας δὲ οὔσης πρὸς ταῦτα τῆς παρασκευῆς,
 καὶ οἱ θανμαστοὶ ἐκεῖνοι πόροι καὶ αἱ πρόσσοδοι ἀπώλλυντο.
 τῶν συγκλητικῶν δὲ οἱ πολλοί, ὅσοι μὴ διὰ τὸ πρὸς βασιλέα
 ἔχθος, ὥσπερ ἐν ὄνειροις, ἐπείθοντο πλουτεῖν, εἰδότες ὡς ἀ-
 νηνύτοις ἐπιχειρεῖ, τὴν μεγαλοφυΐαν ἐθαύμαζον πρὸς εἰρω-
 20νοίαν καὶ τῶν πάλαι βασιλέων κατεγίνωσκον πολλὴν κουφό- P. 646
 τητα, ὅτι τοσοῦτον ἐν χερσὶ πλοῦτον ἔχοντες ἠγνόουν. βα-
 σιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνὸς οὐκ ὀλίγας διατρίψαντα ἡμέρας
 παρ' αὐτῷ Ἀρῆγον αὐθις οἴκαδε ἀπέπεμπε, κελεύσας ἀπο-
 κρίνεσθαι μηδὲν τοῖς πέμψασι· μόνῃ δὲ τῷ μεγάλῳ δου-
 24. μόνον P.

neque pecunias, quibus adversus eum uterentur, ad pacem incli-
 narent, modum commentus est, quo eos circumduceret ac ludifica-
 ret. Nam palam concionabatur, rationem pecuniae consiciendae
 commodissimam se invenisse, qua non Cantacuzeno solum, sed uui-
 versis hostibus resisteret. Omnibus enim undecumque mercatoribus
 tributa necessaria impositurum. Ex quo Romanos vectigalia maiora,
 quam unquam antehac, percepturos: profectusque Hierum, ut ne-
 mini nisi portorium solventi liceret traicere, omerariam grandem
 et in anchoris stantem, multis ei gravis armaturae militibus impo-
 sitis, in medios fluctus provexit, iussitque a negotiatoribus pecu-
 niam accipere. Verum nihilo magis, quem ante, accipiebant. Sum-
 ptu magno et triremibus multis opus erat, ut domini maris et
 potentiores iis essent, qui navigarent. Ob cuius apparatus difficul-
 tatem admirabiles illi redditus et vectigalia evanescebant. Complu-
 res porro proceres, qui non credebant, propter odium in impera-
 torem velut in somnis ei divitias affluxuras, cum scirent conatus
 fore irritos, per simulationem eius animi magnitudinem admira-
 bantur; veteresque imperatores levitatis et incogitantiae non parvae
 coarguebant, qui se tantos thesauros in manibus habere nescivis-

A.C. 1345 κί εἶπεν, ὡς οὔτε πρότερον, οὔτε νῦν ἐπιλάθοιτο τῆς φιλίης ἀπάτης καὶ πανουργίας καὶ στρεβλότητος, ἀλλὰ τῷ περιόντι τῆς περὶ ταῦτα σχέσεως καὶ Θεὸν νομίζοι δύνασθαι ἐξαπατᾶν. καὶ γὰρ πάντα μᾶλλον διανοούμενος, ἢ ἐκ παρατάξεως μάχεσθαι πρὸς αὐτόν, ἰκυσίας καὶ ἰλασμούς παραγ-5
 Β γέλλειν πρὸς Θεὸν τοῖς ἱερεῦσιν ὑπὲρ αὐτοῦ, ὡς μέλλοντος μαχεῖσθαι. ἀλλ' εἰδέναι σαφῶς, ὡς οὔτε Θεός, ἃ πράττει καὶ διανοεῖται, ἀγνοεῖ, καὶ οἱ ἄνθρωποι δὲ, εἰ μὴ πρότερον, ἀλλ' ὕστερόν γε τὰς ἀπάτας αὐτοῦ καὶ τὰς πανουργίας πάσας συν-
 ορῶσι. τί γὰρ μὴ τῇ προτεραιᾷ τὴν στρατιὰν ἐξῆγε πρὸς 10
 τὴν μάχην, ἀλλὰ μετὰ τὸ πυθέσθαι αὐτὸν ἀπάγοντα τὴν στρατιάν; τότε μὲν οὖν λελυπηκένοι εἶπεν αὐτόν, φυγομα-
 χήσας οὐκ ὀλίγα· ἵνα δὲ μὴ ἐπιπλέον διὰ τὴν φυγὴν λυπῆ, ὅσον οὐπω πάλιν ἐπελεύσεσθαι καὶ μνηῆσιν διὰ τοῦτο, ἵνα
 μήτε λυποῖτο ἐπιπλέον καὶ παρασκευάζοιτο πρὸς μάχην. Ἄ-15
 C ρήγος μὲν οὖν ἦλθεν εἰς Γαλατᾶν καὶ οὐδὲ λόγου τινός ἦξι-
 ωσε τοὺς πέμψαντας. δοῦξ δὲ ὁ μέγας, ἐπεὶ πύθοιτο ἐπανή-
 κοντα, κατέπλεεν ἐξ Ἰερου καὶ μετεκαλεῖτο τὸν Ἀρῆγον, ὡς
 περὶ τῆς πρεσβείας ἐρωτήσων. ὁ δ' οὔτε παρεγένετο καὶ κα-
 τηγόρει φανερῶς, ὅτι καὶ φόβον πάντα Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων
 ἀποθήμενοι αἰδῶ, τοιαῦτα πράττουσιν, ὅλα πᾶς τις ἂν μισοῖ
 συνιδῶν· ἔφασκέ τε, ὡς πρὸς τὰς τοιαύτας ἀπολογίας, οἷας

sent. Cantacuzenus Aregum non paucis diebus apud se diversatam dimisit cum mandato, ut iis, a quibus venisset, nihil responderet: solum magno duci diceret, illum nec antea, nec modo familiaris sibi imposturae, calliditatis ac pravitatis oblivisci posse: putareque propter suam in his excellentiam etiam ipsi Deo sese fucum facturum. Nam cum quidvis in animo haberet potius, quam acie opposita secum congregari, tamen supplicationes et placamina sacerdotibus pro se, ut pugnaturus, indixisse. Interim se certo scire, neque Deum latere, quid ipse agat et cogitet: et homines si non ante, at certe post, fraudes eius versutiasque omnes cogniturus. Cur enim non pridie, sed postquam discessisse adversarium exercitum audierit, copias suas ad proelium eduxerit? Tum se ista fuga contristatum dixisse, cum ipsemet pugnam vehementer fugeret. Ne porro diutius eius fuga doleat, primo quoque tempore rursus affuturum: et ob id praemonere, ut nec moereat amplius, et se ad certamen expediat. Aregus Galatam venit, nec eos, a quibus missus fuerat, verbo dignatus est. Magnus dux, ut Aregum reversum accepit, Hiero renavigans eum de legatione obita percunctaturus accersit: qui nullus venit, et ipsum ac satellites eius palam reprehendit, quod omni timore Dei hominumque reverentia soluti ea designarent, quae quisquis sciret, detestaretur: aiebatque ad defensiones tales, quales ipsi pro se perfricta fronte afferrent, impera-

αὐτοὶ ποιοῦνται ἀνευθριάστως, βασιλέα μόνον ἔξαρκεῖν δεόν- A. C. 1345
 τως ἀποκρίνεσθαι. διὸ καὶ μετ' ὀλίγον ἤξει, ἔργω τὰς ἀποκρίσεις
 δώσω. παρήγγελλέ τε αὐτοῖς παρασκευάζεσθαι, ὡς μαχουμέ-
 νους πρὸς τοῖς τείχεσιν. ἐκεῖνοι μὲν οὖν τὰ εἰωθότα πράξαντες,
 50ὐδὲν καινὸν ἐνόμιζον ποιεῖν. βασιλεὺς δὲ αὐθις ἤκεν εἰς Βυ-
 ζάντιον πανστρατιᾶ καὶ πρὸ τῆς Χαρσίας πύλης οὐκ ὀλίγον D
 διετέλεσεν ἐστῶς. ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς ἀντεπέστη, ἀναστρέψας
 δοτραποπέδενσεν ἐν τῇ Πετρογεφύρᾳ καλουμένῳ τόπῳ, ποταμοῦ
 τε παραρρέοντος καὶ ἄφθονον τροφήν τοῖς ἵπποις παρέχον-
 15τος τοῦ τύπου. καὶ ἡ στρατιὰ ἐκάκου τὸ Βυζάντιον, ὅσα
 μάλιστα ἐνῆν. Ἀρῆγος δὲ αὐθις ἐλθὼν πρὸς βασιλέα, ὑπερ
 βασιλίδος λόγους ἐποιεῖτο, ὡς οὐδαμῶς αἰτία τοῦ πολέμου
 εἶη, ἀλλὰ πατριάρχης καὶ οἱ ἄλλοι, οἱ ταύτην βουλομέ-
 νην οὐκ ἔωσι χωρεῖν πρὸς τὴν εἰρήνην, πείθοντες, ὡς, ἂν ἐνὶ γῆ
 15την τρόπον περιέσῃ, ἐκείνην τε ἀποκτενεῖς αὐτίκα καὶ τὰ τέκνα.
 ὧν ἀκούουσαν, καίτοι καὶ ἄλλως οὐχ ἑαυτῆς κυρία οὖσαν, P. 647
 ὥστε πράττειν, ἅττα ἂν δοκῇ συμφέρειν, πάντα ἐκείνοις ἐπι- V. 517
 τρέπειν πρὸς ἀνάγκην. βασιλεὺς δὲ τοῖς ἐν Βυζαντίῳ φίλοις
 κρύφα διαλεχθεὶς, ἐπεὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς εὐκαιρον πράττειν τι
 20οὐτὲρ αὐτοῦ, αὐθις ἀνεχώρει. οὐδὲν γὰρ ἦν, ὃ λήψεται ἐκτός
 τειχῶν. καὶ πρὸς τὴν Ἀδριανοῦ ἐλθόντι, ἐκείνην τε ἡ πόλις
 προσεχώρει, τοῦ ταύτης ἄρχοντος Παρασπονδύλου πράττον-
 τος, καὶ τὰ ἄλλα φρούρια, ἃ περὶ αὐτὴν ὡς περὶ μητέρα

5. ἀντεπέστη P. 17. περιέστη P.

tothem solum pro eo ac deceret respondere idoneum, et propediem
 affuturum opereque ipso responsurum. Quare se instruerent: ante
 ipsa enim moenia confligendum. Illi, quia quod solerent fecerant,
 nihil se novi fecisse opinabantur. Imperator denuo toto cum exer-
 citu Byzantium venit, et ad portam Charsiam non parum diu praes-
 tolatus, cum nemo pugnaturus exiret, retrocedens, ad Petrogephy-
 ram (loci nomen est) castrametatus est, ubi, praeterlabente flavio,
 irrigua prata abundantem pabuli copiam equis sufficiunt. Ac milites
 quidem quantum Byzantio incommodabant. Aregus vero
 ad imperatorem rediens, Augustam purgabat, nequaquam ab illa,
 sed a patriarcha et aliis bellum profluxisse, qui ipsam volentem
 amplecti pacem non sinerent, eique persuadere niterentur, si quo
 modo Cantacuzenus valebant Byzantio, statim ipsam cum liberis necaturum.
 Quae cum audiat, (quamquam nec alioqui ita sui ipsius sit,
 ut quae probet efficere possit,) omnia in illorum arbitrato neces-
 sario ponat. Imperator cum amicis, quos Byzantii habebat, occulte
 agens, quoniam illis eius adiuuandi deerat opportunitas, et quod
 extra moenia occuparetur nihil erat, inde iterum discessit. Adria-
 nopolim venienti etiam illa urbs, Paraspondylo praefecto interprete,
 se dedit: aliaque item castella circum ipsam veluti circa matrem

A.C. 1345 ἄκουσιν. καὶ ἡ Τζερνομιάνου δὲ καὶ αὐτὴ προσεχώρησεν, ἀν-
 Βτέχειν πρὸς τὸν πόλεμον μὴ δυναμένη, ἧς ἦρχεν ὁ Ἰέραξ,
 τῶν οἰκειῶν ὧν βασιλέως Ἀνδρονίκου, καὶ πολλὰ πρὸς τὸν
 πόλεμον κατὰ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως πράξας καὶ εἰ-
 πῶν. ἐν τῇ Ἀδριανοῦ δὲ καὶ ἕτερός τις ἦν τῶν βασιλέως
 Ἀνδρονίκου οἰκειῶν, Μαγκαφᾶς ὠνομασμένος. τοὺτους δὲ
 οὐδὲν τοὺς τρεῖς, Μαγκαφᾶν τε καὶ Ἰέρακα καὶ Παρασπόνδυ-
 λον, ὁ βασιλεὺς μεταπεμψάμενος, οὐκ ἀγνοεῖν μὲν ἔφασκεν,
 ὡς παρὰ τὸν τοῦ πολέμου χρόνον πάντα πάση προθυμίᾳ
 καὶ σπουδῇ πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ βασιλέως ἐπολέμησαν. οὐ μὲν-
 10 τοι διὰ τοῦτο πρὸς αὐτοὺς ὀργίζεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐπαινεῖν,
 τὴν προσήκουσαν οἰκέταις ἐπιδεδειγμένους προθυμίαν. οὐδὲ
 γὰρ οὐδὲ παρακοιμωμένῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ὅτι ἐπολέμησαν
 15 ὀργίζεσθαι, ἀλλ' ὅτι σεσυκοφαντήκασι τε ἑξαρχῆς καὶ ἄκρι-
 νῶν συκοφαντοῦσι, ψεύδει ψεύδος συρῥάπτοντες καὶ τὸν
 πόλεμον οὐκ ἔωντες καταλύεσθαι. οὐ μὴν ἀλλὰ κἀκείνοις
 τοσαύτην πρὸς αὐτὸν ἀγνωμοσύνην ἐπιδεδειγμένοις, εἰ τῶν
 δόλων καὶ τῶν συκοφαντιῶν ἠθέλησαν ἀποστάντες διαλύεσθαι
 πρὸς αὐτὸν περὶ τε τῶν κοινῶν καὶ τῶν καθ' ἑαυτούς, οὐ-
 20 δεμίαν ἂν ἐνεδειξάτο πικρίαν, οὐδὲ ἐπεμνήσθη τῶν κατὰ τὸν
 πόλεμον γεγενημένων παρ' αὐτῶν τοσοῦτων ἀλγεινῶν, ἀλλ'
 ἠδέως ἂν εἶδε καὶ εὐμενῶς, καὶ τῆς ἀρχαίας ἠξίωσε φιλίας
 καὶ συνηθείας πρὸς αὐτόν. πρὸς δὲ αὐτοὺς οὐδὲ ἔχρος μῆ-
 25 νιδος φέρειν ἢ ὀργῆς, οὐδὲ προσκεκρονέναι αὐτῷ νομίσει,

16. ἐῷσι. M. mg.

sita. Praeterea Tzernomianus, quae se defendere non poterat: cuius praefecturam obtinebat Hierax, imperatoris Andronici domesticus, quiq̄ bello adversus Cantacuzenum qua dictis, qua factis non parum momenti attulerat. Adrianopoli alius erat ex eiusdem Andronici domesticis, Mancaphas nomine. Hos igitur tres, Mancapham, Hieracem et Paraspondylum, advocans imperator, non se clam esse ait, eos, quamdiu bellum fuerit, summa cupiditate flagrantique studio pro iuvene imperatore contra se decertasse: nec tamen idcirco succensere: laudare etiam, quod se pro officio famulorum strenuos in eo praeuissent. Neque enim vel praefecto cubiculi atque ceteris, quod belligerassent, iratum esse, sed quod a principio usque nunc sycophantias fabricantes, mendacium mendacis assuerent pacique obniterentur. Verumtamen si illi, qui tam improbi in se fuissent, a dolis et calumniis temperantes, inire secum concordiam voluissent, nec in commune, nec in ipsos quidquam acerbitatis ostensurum, neque tot miseriarum bello ab iis inuictarum recordaturum, sed amice et iucunde eos visurum veterique necessitudine ac familiaritate dignaturum fuisse. Contra ipsos

ὅτι ὑπὲρ βασιλέως αὐτῷ τσαυτα ἐπολέμησαν, (τὰ γὰρ δι- A.C. 1345
 καια καὶ τὰ προσήκοντα δούλοις εὐγνώμοσι πεποιημένοι,) ἄλ- D
 λως θ' ὅτι οὐδ' αὐτός ἐστι πολέμιος τῶν βασιλέως παίδων
 καὶ διαφθεῖρειν ἐκείνους ἐκ παντός τρόπου ἤρημένος, ἀλλὰ
 5 πρῶτόν τε τὰ μάλιστα ἐκείνοις καὶ Ῥωμαίοις συνοίοντα
 σπουδάζειν, καὶ νῦν οὐδὲν ἦττον μετὰ τὸν τοσοῦτον πόλεμον
 καὶ τὴν ἄφατον ἀγνωμοσύνην καὶ μανίαν, ἣν οἱ ὑπὲρ ἐκεί-
 νων δῆθεν, τῇ δ' ἀληθείᾳ κατ' ἐκείνων τὸν πόλεμον κεκινή-
 κότες ἐνεδείξαντο. ἐκκαλύψειν γὰρ ἤδη τὸ ἀπόρρητον αὐ-
 10 τοῖς, ὡς εἶη βεβουλευμένος, εἶγε καὶ κατὰ γνώμην εἶη θεῶ,
 εἰ περιγένοιτο τῶν πολεμούντων καὶ κύριος τῶν βασιλέως
 παιδῶν κατασταίῃ, πᾶσαν τὴν ἀρχὴν Ῥωμαίων ὑφ' εαυτὸν
 πεποιημένος, μὴ τῆς πατρῴας ἀρχῆς ἀποστερεῖν, ἀλλὰ διοι- P. 648
 κήσαντα τὰ πράγματα ἄχρις ἂν βασιλεὺς ὁ νέος Ἰωάννης
 15 πρὸς ἡλικίαν εὐφρονα ἀφίκηται καὶ δυναμένην ἄγειν τὴν
 ἀρχήν· ἔπειτα αὐτῷ παραδιδόναι τὴν ἡγεμονίαν. τούτου γοῦν
 ἀληθῶς οὕτω κεκριμένου παρ' αὐτῷ, οὔτε τοῖς πρότερον
 δριγίεσθαι ὑπὲρ ἐκείνου πεπολεμηκόσιν, οὔτε τοὺς συνόντας
 καὶ συγκατακτωμένους τὴν ἀρχὴν πρὸς βασιλέα τὸν νέον
 20 οἶεσθαι ἐξαμαρτάνειν, εἰ μέλλουσιν ἐκείνῳ μᾶλλον τὴν ἀρ-
 χὴν συνδιασώζειν. ὧν ἕνεκα καὶ πρὸς αὐτοὺς οὔτε περὶ
 τῶν πρὶν γεγενημένων ἀπεχθάνεσθαι, οὔτε τὸν ἔπειτα χρό-
 νον, ἂν αὐτῷ βούλωνται συνεχῆναι, βασιλεῖ τῷ νέῳ οἶεσθαι B

autem nullum esse in se odii aut irae vestigium, neque putare
 se offensum, cum pro imperatore suo ita depugnarint: fecisse enim
 quae probos ac fideles servos facere iustum ac decorum sit: prae-
 sertim cum nec ipse liberos imperatoris persequatur, eosque quo
 fure, qua iniuria perditos velit, sed et antea quae eorum ac Ro-
 manorum rationibus conducere diligenter curarit et modo nihilo
 minus curet, post tam atrox bellum et infandum scelus ac furo-
 rem: quem, qui verbo pro illis, re autem vera contra illos bellum
 moverent, declararint. Detecturum enim ipsis mysterium. Voluisse
 se, si, Deo approbante, hostibus debellatis totoque imperio Romano
 sibi subiuncto, imperatoris filiorum dominus efficeretur, non eos
 paterno principatu depellere, sed administratione retenta, usque
 dum adolescentulus Ioannes aevi florem contingeret possetque suo
 Marte populos regere, tum denique ei rerum habenas contradere.
 Hoc igitur cum ex animo vereque statuerit, neque irasci illis, qui
 prius pro illo arma tulerint, neque arbitrari, eos, qui secum sint
 et in imperio acquirendo simul navant operam, peccare in impera-
 torem iuvenem, si illi potius hac ratione servant, quam adimant
 imperium. Quare nec illis infensum esse propter praeterita, nec
 si in posterum sibi militare voluerint, imperatori adolescenti exi-
 stimare hostes esse factos. Sed penes ipsos optionem esse. Sive

A.C. 1345 πολεμίους γυγενῆσθαι, ἀλλ' ἐπ' αὐτοῖς τὴν αἵρεσιν εἶναι ἑκατέρου. ἂν τε γὰρ βούλωνται συνεῖναι, ἡδέως ἔχειν· ἂν τε πρὸς Βυζάντιον ἀναχωρεῖν, οὐδὲν κωλύσειν, ἀλλὰ καὶ δῶρα V. 518 παρασχόμενον, μετ' εὐμενείας ἀποπέμψειν. τοιαῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἐκείνους διεiléχθη, καὶ τριῶν ἡμερῶν πα-5 ρείχετο προθεσίαν, ὡς ἐν ταύταις διασκευάμενοι τὰ δοκοῦντα ἔλοιτο λυσιτελεῖν. οἱ δὲ πολλὰς ὁμολογοῦντες χάριτας τῆς εὐμενείας βασιλεῖ καὶ τῆς περὶ αὐτοὺς προνοίας, ἐπισκεψαμένοις ἐδέδοκτο μᾶλλον συνεῖναι βασιλεῖ, μετὰ τὴν τρίτην προσελθόντες ἀπήγγελλον τὴν γνώμην, ὡς μᾶλλον 10 αἰροῦνται τὸ αὐτῷ συνδιατρίβειν καὶ πρόθυμοι εἶναι πάντα κίνδυνον ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ πόνον ὑπομένειν, ὡς τὰ βέλτιω καὶ λυσιτελοῦντα καὶ Ῥωμαίοις κοινῇ καὶ τοῖς βασιλέως παισὶ καὶ πράττοντο καὶ βουλομένῳ. τοὺς γὰρ ἐν Βυζαντίῳ τῶν πραγμάτων ἄρχοντας εἰδέναι καὶ αὐτοὶ οὐδὲν ὑγιᾶς διανε-15 νοημένους, ἀλλ' ἐπὶ κοινῇ κακοπραγία πάντα πράττοντας καὶ φθορᾶ. τοῦ δὲ μηδὲν δεινὸν περὶ αὐτῶν ὑπονοεῖν ἐδέοντο βασιλέως καὶ πίστει δι' ὄρκων παρασχεῖσθαι, ὡς οὔτε ἀποστήσονται, οὔτε ἐπιβουλεύσουσιν αὐτῷ συνόντες, ἀλλὰ πᾶσαν ἐπιδείξονται εὐνοίαν καὶ σπουδὴν περὶ αὐτῶν. βασιλεὺς 20 δὲ αὐτοῖς τὴν αἵρεσιν αὐθις προετίθει, ὡς οὐ κωλύσων, ἂν πρὸς Βυζάντιον βούλωνται ἀποχωρεῖν ἅμα γυναίξῃ καὶ τέκνοις· συνῆσαν γὰρ αὐτοῖς κατὰ τὰς πόλεις, ὧν ἤγουντο. εἰ δὲ ταῦτα βούλωνται καταλιπόντες μόνοι ἦκειν πρὸς Βυζάν-

enim suam militiam elegerint, libenter suis annumeraturam: sive Byzantium redire maluerint, nihil impediturum; quin et cum muneribus dimissurum. Haec ad illos imperator, triduum praestititum, quo excussis omnibus, id quod e re sua iudicassent, sequerentur. Illi imperatori, ut sui amanti ac sollicito, gratias agunt verbis amplissimis, reque deliberata, potius ab Cantacuzeno standum decernunt, et die tertio accedunt, sententiam suam renuntiant, malle nimirum pro ipso stare et eius causa periculum quodvis et laborem quemvis subire: quippe qui et Romanorum communiter et filiorum imperatoris dignitatem utilitatemque et consilii et actione semper quaerat. Nam nec se nescire, qui Byzantii gubernacula summa teneant, eos nihil cogitare laudabile, sed quae agunt, omnia ad publicam cladem perniciosamque dirigere. Ne quando autem in suspicionem apud eum venirent, rogabant, ut liceret ipsis cum sacramento fidem obligare, nunquam ab eo defecturos, neque insidias molituros, sed omni cum benevolentia studiisque omnibus prosecuturos. Imperator de integro eis potestatem facit, Byzantium cum uxoribus et liberis, quos secum haberent in urbibus, quibus praefuerant, se conferre, si velint. Sin et hos relinquere solique

τιον, μηδὲν τῆς οὐσίας ἀφαιρήσεσθαι, οὐδὲ τῶν κτήσεων, Δ. C. 1345
 ἀλλὰ τὰς γυναιξὶν ἐξέσται πάντα ἔχειν. ὡς δὲ αὐθις ἰσχυ-
 ρίζοντο τὰ ἴσα, ἐκέλευεν ὀμνύναι· εἶδέναι δὲ, ὡς, ἂν ἐπιου-
 κῶσιν, οὐ χωρὶς τιμωρίας ἀπαλλάξοντες. οὐ γὰρ βιαζόμενοι,
 5 ἀλλ' ἐκόντες εἴλοντο αὐτῷ δουλεύειν. οἱ μὲν οὖν ἐποιοῦν
 κατὰ τὰ κεκελευσμένα. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ τὰς πίστεις εἶχε
 καὶ ἀπήλλακτο τῶν περὶ αὐτοὺς ὑπονοιῶν, Ἰέρακι μὲν αὐθις
 τῆς Τζερονιμιάνου παρείχετο τὴν ἡγεμονίαν καὶ τῆς ἐγκαθι-
 δρυμένης στρατιᾶς, μαχίμῳ τε ὄντι καὶ αὐτῷ καὶ πρὸς P. 649
 10 ἰοῦμπειρίαν καὶ τόλμαν λειπομένῳ οὐδενός. Παρασπόνδυλον
 δὲ τῆς Ἀδριανοῦ καὶ αὐτὸν αὐθις ἄρχοντα καθίστη. ταῦτα
 μὲν οὖν ᾧδὲ πη εἶχε, καὶ τὰς κατὰ Θράκην πάσας πόλεις
 σχεδὸν ὑπήγαγεν ἑαυτῷ ὁ βασιλεὺς.

πς'. Ἀμουρ δὲ ὁ σατραπῆς Ἰωνίας αὐθις μὲν ἐβού- B
 15 λετο πρὸς βασιλέα κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν ἐλθεῖν, εἶχε δὲ ἀδύ-
 νάτως. τό, τε γὰρ αὐτοῦ κατὰ τὴν Σμύρνην νεώριον ἐνέπηρ-
 σαν οἱ Λατῖνοι καὶ τὰς ναῦς, καὶ τὸ πρὸς τῷ λιμένι φρούριον
 κατασχόντες, τριήρεις τε ἔχοντες ἐκεῖ παραπλεύσας, ἐκώλυον
 στόλον ἐξαρτύνειν καὶ τὰς ναυσὶ πρὸς Θράκην περαιοῦν
 20 ἰήν στρατιάν. ἔκ τε τῆς ἡπίερον δίοδος αὐτῷ οὐκ ἦν πρὸς
 τὸν Ἑλλησποντον, Σαρχάνη τοῦ Ἀυδίας σατραπῆος περὶ τινῶν
 ὄρων γῆς ἐκπεπολεμημένον πρὸς αὐτὸν καὶ μέλλοντος κω- V. 519
 λύειν, εἰ διὰ τῆς αὐτοῦ πρὸς Ἑλλησποντον ἐρχεσθαι ἐπι- C

Byzantium abire optarent, nihil rei familiaris, nihil possessionum
 ablaturum: sed uxoribus omnia permissurum. Illis idem quod ante
 aescverantibus, iurare iussit: scirent tamen, si peierassent, non
 impune laturos: quando non cuiusquam coactu, sed sponte sua se
 illi subiecissent. Iuratum. Imperator ut accepto fidei pignore su-
 spicionem deposuit: Hieraci Tzernominiani praefecturam reddidit
 cum collocato ibidem praesidio, viro bellicoso et usu atque stre-
 nuitate nemini secundo. Paraspondylo Adrianopolis praefecturam
 confirmavit. Haec fere hunc in modum gesta sunt, et Thracias
 urbes pene omnes imperator in ditionem suam adduxit.

86. Amurius autem Ioniae satrapa rursus se imperatori adiun-
 gere cupiens, uti promiserat, ideo nequibat, quod navale eius una
 cum navibus Smyrnae Latini cremaverant, castelloque ad lacum
 occupato, trémes habebant, quae, illic discurrentes, classem aedi-
 ficari et instrui, exercitumque in Thraciam transportari impedi-
 bant. Per continentem vero transitus ad Hellespontum non dabatur,
 Sarchanae Lydiae satrapae de finibus quibusdam bellum ei medi-
 tanti, et prohibituro si per suam provinciam eo viam capesseret.
 Propter protectionem igitur ad imperatorem, quam sibi omnino sus-
 cipendam sentiebat, per legatos Sarchanem appellandum, ceden-
 dumque loco, de quo controversabantur, existimabat, si modo usque

A.C. 1345 χειροίη. ὄθεν διὰ τὴν πρὸς βασιλέα ἄφιξιν ἀναγκαίαν αὐτῆ κομιζομένην, ἔγνω δεῖν πρεσβείαν ποιῆσθαι πρὸς Σαρχάνην, καὶ παραχωρεῖν αὐτῇ τῆς χώρας ὑπὲρ ἧς ἦν αὐτοῖς ἡ διαφορά, εἰ μόνον πρὸς Ἑλλήσποντον δίοδον παρέχοιτο. Σαρχάνης δὲ ἄσμενός τε ἐδέχετο τὴν πρεσβείαν, καὶ τὴν χώραν ἔχων, φίλος τε ἦν Ἀμουρ, καὶ τὴν δίοδον ἀδεῶς παρέιχετο, ἅμα δὲ καὶ τὸν υἱὸν σουστρατευσόμενον αὐτῇ πρὸς βασιλέα μετὰ στρατιᾶς. καὶ πρὸς Ἑλλήσποντον ἐλθόντες, D ἐπεραιοῦντο πρὸς τὴν Θράκην ἰππέας δισμυρίους ἔχοντες· αὐτίκα τε εἰς Διδυμότειχον ἀφίκοντο πρὸς βασιλέα, φέροντες ἰο καὶ δῶρα. Ἀμουρ δὲ ἐδεῖτο βασιλέως μὴ μέλλειν, ἀλλὰ χωρεῖν κατὰ τοῦ Μομιτζίλου. ἐμήνιε γὰρ ὁ βάρβαρος ἐς τὰ μάλιστα ἐκείνῳ τῶν κατὰ βασιλέως ἔνεκα τετολμημένων. ἐπεὶ δὲ ἀπαράσκευος ἦν ἡ Ῥωμαίων στρατιὰ, κατὰ Μυσίας τὸ βαρβαρικὸν ἐχώρει, ἐπανήξειν τάχιστα εἰπόντες, ἄχριστις οὐδ' παρασκευάσοιτο ἡ στρατιὰ· βασιλέως δὲ κωλύειν πειρωμένον καὶ φάσκοντος σπονδᾶς καὶ συμμαχίαν ἔχειν πρὸς Ἀλέξανδρον, οὐκ ἐπέθοντο, πολέμιοι αὐτοῖ Μυσοῖς εἰπόντες εἶναι. καὶ καταδραμόντες, ἀνδραπόδων τε καὶ βοσκημάτων ἐπανῆκον λείαν ἔχοντες πολλήν. μετὰ δὲ τοῦτο καίτω τῆς Ῥωμαίων παρεσκευασμένης στρατιᾶς, ἐχώρουν κατὰ Με- P. 65ομιτζίλου. ἐκεῖνος δὲ ἤδη δύναμιν μεγάλην ἔχων καὶ ἰδίαν ἡγεμονίαν ἑαυτῷ περιποιούμενος, Ξάνθειαν τε εἶλεν ἐπιθέμενος, καὶ τῶν κατὰ Μερόπην φρουρίων ἤρχε πάντων καὶ μέχρι Μόρζας προεχώρησε. πυθόμενος δὲ ὡς παρασκευ- 25
9. τὴν om. P.

ad Hellepontum transire se pateretur. Sarchanes legatos comiter excipit, accessioneque illa soli Amurio reconciliatus, transitum impune concedit: simul ei filium una imperatori militaturum commendat. Sic per Hellepontum cum vicenis equitum millibus in Thraciam appulsi, Didymotichum ad imperatorem adeunt, ei dona offerunt: quem Amurius rogat, uti Momitzilum citra procrastinationem invadat: oderat enim illum acerbe barbarus, ob ea, quae in imperatorem audacissime commiserat. Quia vero Romanus exercitus nondum paratus erat, Persae in Moesiam irrumpunt, promittentes excessuros, quamprimum se copiae imperatoris instruxissent: quem conantem prohibere, foedusque et societatem cum Alexandro opponentem, audire noluerunt, cum dicerent, se Moesorum esse hostes: et agros percursantes, cum opima hominum pecorumque praeda reverterunt. Post Romanis iam instructis Momitzilum petunt. Qui copias non spernendas habens, et principatum sibi constituta, Xanthiam adortus ceperat, et oppidula Meropes tenebat omnia, atque ad Morrhae fines usque pervaserat. Audiciens autem impera-

αἷοιτο ἐπ' αὐτὸν ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς Περσικῆς ἤκειν **A. C. 1345**
 στρατιᾶς, πρεσβείας πέμπων, παράγειν ἐπειρᾶτο, ἃ καὶ
 πρότερον ἔξαπατῶν, ὡς αὐτῷ πολλὰ μεταμέλοι τῆς πρὸς
 αὐτὸν ἀγνωμοσύνης, ὅτι τοσαῦτα εὖ παθῶν, κακὸς ὀφθεῖη
 5 καὶ ἀμνήμων τῶν καλῶν, καὶ ὡς εἰ συγγνώμην αὐτῷ παρά-
 σχοιτο, μηδέποτε ὕστερον ἀγνωμονήσων, ἀλλὰ δουλεύσων
 ἀκριβῶς. ἐπεὶ δὲ ἐκ τούτων αὐτῷ ἠνύετο οὐδέν, ἀλλ' ἐπυ-
 θάνετο σαφῶς ἐπιούσαν τὴν στρατιάν, πᾶσαν ὄση δύναμις **B**
 ἦν περὶ αὐτὸν ἀθροίσας, καὶ αὐτὸς ἐχώρει ὡς μαχόμενος
 10 πᾶσιν ὁμοῦ καὶ Ῥωμαίοις καὶ βαρβάροις· εἰς τοσαύτην γὰρ
 αὐτὸν παραπληξίαν ἢ ἄνοια ἐξήγαγε καὶ ἡ θρασυτής. γενο-
 μένου δὲ ἐν Περιθεωρίῳ, καὶ ἡ Περσικὴ στρατιὰ ἐφαίνετο
 ἐπιούσα· ἐπεὶ δὲ πρότερόν τε ἐπέκειτο τοῖς ἐν Περιθεωρίῳ,
 καὶ τότε ἠνάγκαζεν εἰσδέχεσθαι, ἐκεῖνον μὲν οὐκ ἐδέχοντο,
 15 ἀλλ' ἀπέκλεισαν αὐτῷ τὰς πύλας, τοὺς βαρβάρους ἐπιδει-
 κνύντες καὶ κελεύοντες εἰς χεῖρας αὐτοῖς ἵναί, ὡς τοῖς νικῶ-
 σιν ἄθλον τὴν πόλιν ἐσομένην τῆς ἀνδραγαθίας. ἵνα δὲ μὴ
 δοκοῖεν παντάπασιν αὐτοῦ ἀφίστασθαι, (ἐδεδοίκεσαν γὰρ, μὴ
 τὸν κίνδυνον διαδιδράσκων, πικρῶς κολάζῃ τῆς προδοσίας·
 20 ἦν γὰρ ἀπαραίτητος πρὸς ὄργας, καὶ ὡμῶς καὶ ἀπανθρώ-**C**
 πως ἀποκτείνων τοὺς προσκρούοντας, καὶ ἐπὶ μικροῖς καὶ
 μείζουσιν ἐγκλήμασι θάνατον τὴν ζημίαν καταψηφιζόμενος,)
 τὸν ἀδελφιδοῦν Ῥάικον ὄνομα εἰσεδέξαντο, πενήτηντα μόνον

23. τοῦνομα M. mg.

torem Persis adiuvantibus expeditioni contra se accingi, legatione
 missa, tentat eum, ut alias, ductare dolis, et a proposito avertere.
 Cruciari se vehementer de malevolo in ipsum animo, cum tot af-
 fectus ab eo beneficiis, inimicum se immemoremque praeberit.
 Si veniam sibi det, nunquam de cetero aliquid sceleris in eum
 attentaturum: sed examussum ei pariturum. Postquam irritis preci-
 bus certo intellexit, exercitum adventare, contractis et ipse quantis
 valebat copiis, ad pugnam cum Romanis atque barbaris simul
 pugnandam processit: eo namque vecordiae stulta illum confidentia
 deduxerat. Ubi ad Peritheorium fuit, et Persicum agmen apparuit,
 cum et prius ad eam urbem capiendam incubuisset, et tum vi ci-
 vibus instaret, ut intro reciperetur, illi portis oclusis se receptu-
 ros negarunt, barbaros ei ostentantes, et ad proelium cum iis con-
 serendum invitantes: utpote civitatem virtutis praemium habitu-
 ris, qui vicissent. Tamen, ne prorsus ipsum viderentur deserere,
 (metuebant quippe, ne si salvus evasisset, crudeles proditionis
 poenas sumeret, quod erat iracundia implacabili, seseque laedentes
 cum saevitia et immanitate interficiebat, et in minora perinde ut
 in maiora delicta capitale supplicium statuebat,) ex fratre nepotem
 Raicum vocabulo, quinquagenis dumtaxat militibus stipatum intro-

- A.C. 1345 στρατιώτας ἔχοντα, ἵν' εἰ μὲν νικῶη, παραίτησις πρὸς θρῆνην εἴη ὁ ἀδελφίδου εἰσοδεγεμένος· εἰ δὲ ἠτῶμενος διαφθείροιτο, μηδὲν εἶεν κώλυμα ἐκείνοι ὀλίγοι ὄντες πρὸς τὸ πράττειν, ἅττα ἂν δόκῃ συμφέρειν. Μομιτζίλος δὲ πρὸς τὸ τείχισμα τὸ πρὸ τῆς πόλεως παρέταττε τὴν στρατιάν, οἷό-5
 D μενος ἀντιστῆσαι καὶ τὸ τείχισμα ἔχων οὐκ ὀλίγα συναϊρόμενον. Πέρσαι μὲν οὖν, ἐπεὶ προσέβαλον οἱ πρῶτως φθάσαντες, ὄσαντες τὸ Μομιτζίλου στράτευμα περὶ πεντακο-
 V. 520 σίους χιλίους ὄντας, τὸ τε τείχισμα καθήρουν, καὶ διεσκεδάννυτο ἐπὶ λεηλασίαν τῆς στρατιᾶς τὸ πλεῖον, καὶ πάντα ἰο κατέδραμον αὐθημερὸν καὶ ἔλησαντο ἄχρι Μυγδονίας. βασιλεὺς δὲ κατόπιν μετὰ Ἀμοῦρ καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς ἐρχόμενος, συνείωρα τὸ μετὰ Μομιτζίλου στράτευμα οὐχ ἠττημένον, ἀλλὰ μόνης ὁδοῦ παραχωρῆσαν τοῖς βαρβάροις· ἑώρα γὰρ εὐτάκτως καὶ μετὰ κόσμον τεταγμένον· διόπερ καὶ ἐδόκειτ' 5
 ὁ ἀγὼν εἶτι ὑπολείπεσθαι. καὶ συνέταττε τὴν στρατιάν καὶ
 P. 651 τὴν Ῥωμαίων καὶ βυρβάρων ἐπὶ τάγμασι τρισί· καὶ τὸ μὲν δεξιὸν κέρας Ἀμοῦρ εἶχε μετὰ τῶν Περσῶν, ἵνα βίβλοιοιεν τοὺς πολεμίους τοξόται ὄντες καὶ προσπίπτοντες ἐπὶ τὰ γυμνά. τὸ δὲ ἀριστερὸν Ἀσάνης εἶχεν Ἰωάννης, ὁ τῆς 20 βασιλίδος Εἰρήνης ἀδελφός, μετὰ Ῥωμαίων καταφροάκτων, κοντοῖς εἰωθότων μάχεσθαι. τὸ μέσον δὲ αὐτὸς ἐπέειχε ὁ βασιλεὺς, τῶν τε Ῥωμαίων τοὺς λογάδας ἔχων καὶ Περσῶν.

8. τετρακισχιλίους M. 17. ἐν ἐπιτάγμασι M. mg.

mittunt: ut si vinceret, nepotis susceptio fieret veniae ab irato impetratio: sin victus caderet, pauci illi nullo sibi obstantulo, quo minus utilitati suae servirent. Itaque Momitzilus ad propugnaculum ante urbem expugnandum aciem dirigit: sperans si illud occupasset, quia non parum adiuveret, se posse resistere. Persae, cum primi impressionem fecissent, repulso Momitzili circiter quatuor millium exercitu, propugnaculum diruerunt, et plures ad praedandum dispersi, ipso die omnia usque Mygdoniam incursarunt. Imperator cum Amurio et reliquo agmine sequens, non esse victas, sed via solum barbaris cessisse Momitzili copias, beneque ordinatas et dispositas animadvertibat. Quocirca adhuc conflictus restare videbatur. Hinc Romanos et barbaros tripartito dividit; dextrum cornu Amurio cum Persis committit: qui quod sagittarii essent, in hostes levis armaturae irruentes, telis eos conficerent: sinistram Iohanni Asani, uxoris fratri, cum Romanis gravis armaturae, qui contis pugnare consueverant: in medio ipse selectos Romanos atque Persas ducens curabat. Momitzilus similiter contra directa acie progrediebatur. Ubi inter se propinquarunt, utrimque concursus est infestissime. Ad extremum Momitzilus superatus, complures amisit. Cumque ad muros urbis reliqui pellerentur, quia ob exi-

Μομιτζίλος δὲ καὶ αὐτὸς ὁμοίως ἀντιτεταγμένος ἦει πρὸς Α. C. 1345
 τὴν μάχην. ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐς τὰς χεῖρας, μάχη μὲν ἀνή-
 πτετο σφοδρὰ, καὶ ἀντέσχον τὰ στρατόπεδα ἐπιπολὺ ἀλλή-
 λοις. ὅμως ἤττητο τὸ Μομιτζίλου καὶ ἐπιπτον πολλοὶ αὐ- B
 τῶν. ὠθουμένων δὲ πρὸς τὰ τείχη τῆς πόλεως, ἐπεὶ διέξο-
 δος καὶ ἀντεπεξαγωγή οὐκ ἦν τοῖς ἵπποις, ὀλίγον τοῦ χω-
 ρίου ὑπολελειμμένου μεταξὺ τῶν πολεμίων καὶ τῶν τειχῶν,
 οἳ τε ἐν Περιθεωρίῳ ἦσαν οὐ προσδόκιμοι εἰσδέξασθαι, πρῶ-
 τος αὐτὸς ἀπέβαινε τοῦ ἵππου, εἶτα καὶ οἱ ἄλλοι ἅπαντες,
 10 καὶ προεῖντο τοῖς πολεμίοις. οἱ δ' ἐμάχοντο πεζοί, ἀγωνι-
 ζόμενοι ἐκθύμως, καὶ ἀντεῖχον ἐπιπλεῖστον, τοῦτο μὲν διὰ
 τὴν εὐψυχίαν, τοῦτο δ' ὅτι καὶ ἡ πόλις αὐτοὺς ἐκώλυε μὴ κυ-
 κλωθῆναι, καὶ ἐπιπτον πολλοὶ μαχόμενοι. μέχρι μὲν οὖν
 15 ἐκεῖνος περιῆν, οὐδὲ αὐτοὶ ὑφίεσαν τῆς τόλης, οὐδὲ ὄπλα
 ἔπαρεδίδουν. ἐπεὶ δὲ ἐπιπτε καὶ αὐτὸς κατὰ τὴν μάχην, οἱ C
 περιλειπόμενοι εὐθύς παρέδσαν τὰ ὄπλα, καὶ ἠνδραποδί-
 σθησαν ὑπὸ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν, διαδραῦναι δυνηθέντος
 μηδενός. καὶ ὃ φασιν ἐπὶ τῶν μεγάλων ἀτυχημάτων, ὡς
 οὐδὲ πυρφόρος ὑπολέλειπτο, τοῦτ' αὐτὸ συνέβη καὶ τῷ Μο-
 20 μιτζίλου στρατοπέδῳ. οἱ μὲν γὰρ ἔπεσον κατὰ τὴν μάχην,
 οἱ δ' ἐάλωσαν. οἱ δὲ ἐν Περιθεωρίῳ ἐστῶτες ἐπὶ τῶν
 τειχῶν, οὗτ' ἠμύνοντο ὑπὲρ τοῦ Μομιτζίλου, οὗτ' ἐπέκειντο
 καὶ αὐτοί, ἀλλὰ μόνον θεαταὶ τῶν ἀγώνων ἐπὶ τῶν τειχῶν
 ἐκάθηντο. βασιλεὺς δὲ ἐδάκρυσεν ἐπὶ τῇ συμφορᾷ, οὐ μὲν
 25 νον διὰ τῶν πραγμάτων τὴν μεταβολὴν, ὅτι ὁ πρότερον D

1. εἶη P. 17. βαρβάρων M. mg. pro Περσῶν.

guitatem spatii inter hostes, et moenia interiecti, equitatum con-
 vertere non poterant, et Peritheorienses illos accepturi non exspe-
 ctabant, primus Momitzilus, deinde reliqui omnes ab equis de-
 scendunt, hostibus se obiectant, dimicantque alacriter, et resistunt
 validissime: partim ex virtute, partim quod urbis vicinitas eos cir-
 cumdari, et in medium concludi non sinebat, caduntque multi
 admodum. Quamdiu igitur dux supererat, ipsi neque de ardore
 pugnandi remittebant, neque arma tradebant. Simul autem is con-
 cidit, reliqui continuo deditis armis, Romanorum Persarumque
 captivi fiunt, cum effugere nullus potuisset: quodque in magnis
 infortuniis proverbio iactatur, neque ignifer evaserit, hoc ipsum et
 Momitzilli exercitui contigit. Alii enim in acie oppetiverunt: alii
 in hostium potestatem venerunt. Qui vero Peritheorii erant in
 moenibus, neque Momitzilum tuebantur: neque certamini desuper
 se immiscebant: sed tantummodo spectatores illic sedebant. Huic
 calamitati hostium illacrymavit imperator, non solum propter com-
 mutatam rerum sortem, quod qui paulo ante magnifice de se sen-

A C. 1345 ὀλίγῳ μεγάλῃα περὶ ἑαυτοῦ οἰόμενος, καὶ ἀήτητός τις εἶναι δοκῶν καὶ δεινὸς περὶ στρατηγίας, ἐν μιᾷ καιροῦ ῥοπῇ, ἄτιμος ἔκειτο συμπατούμενος ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἀλλ' ὅτι καὶ οἱ πεσόντες, ὄντες τοσοῦτοι καὶ τοιαύτην ἐπιδεδειγμένοι ἀρετὴν καὶ ἀνδραγαθίαν, Ῥωμαῖοι ἦσαν, οὓς ὁ πολλῶν θαλάσσης κρούων αἴτιος ἐμφύλιος πόλεμος παρανάλωσεν. οὕτω μὲν οὖν ὁ Μομιτζίλος ἠνθῆσέ τε ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐπὶ μέγα ἔδοξε τύχης προσελθεῖν, καὶ τάχιον ἀπήνθηκε καὶ κατερῶρη. βασιλεὺς δὲ μετὰ τὴν μάχην, εἰς Ξανθίαν ἀφίκετο, ἔνθα ἡ οἰκία Μομιτζίλου ἦν καὶ ἡ γυνή. Ξανθίεις δὲ πρῶτα μὲν, 10 οὐδὲν εἰδότες περὶ Μομιτζίλου, ἐπυθάνοντο περὶ ἐκείνου

B. 652 ὅπη εἶη. ἐπεὶ δὲ κατὰ τὴν μάχην ἐπύθοντο πεσόντα αὐτὸν καὶ σύμπαν τὸ στρατόπεδον, τῶν μὲν οἰκείων ἀπωδύροντο τὴν τελευτήν, βασιλεὺς δὲ τὴν πόλιν παρεδίδουν. καὶ ὁ βασιλεὺς πολλὴν περὶ τὴν Μομιτζίλου γυναῖκα ἐπεδείκνυτο 15 τὴν ἐπιείκειαν. ἐκέλευε γὰρ μηδὲν τῶν ὄντων ἀφαιρῆν αὐτῆς, ἀλλὰ πάντα ἔχουσαν, ἣ μένειν ἐπὶ τῆς Ῥωμαίων αἰθέρῃ γῆς, ἣ πρὸς τὴν οἰκίαν ἐπανέρχασθαι. ἐκ Μυσίας γὰρ

V. 521 ἦν. ἣ δὲ μᾶλλον εἴλετο τὴν ἐπὶ τῆς οἰκείας ἀναχώρησιν, 20 B καὶ πάντα ἔχουσα, ἀπῆρξεν εἰς Μυσσοῦς.

πζ'. Βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἀπεσκευάστο Μομιτζίλον, ἐδόκει δεῖν καὶ Κράλην μετιέναι ἀδικοῦντα καὶ παρασπονδοῦντα. ἐκεῖνος γὰρ τὸν παρὰ Ῥωμαίοις πόλεμον ὄρῳν πάντα τὰ αὐτῶν διαφθεροῦντα ἄρδην, ὀλίγα τῶν πρὸς βασιλέα συνθηκῶν

tiebat, et eximius atque invictus dux apparebat, uno temporis momento despicibilis iacebat, et hostium pedibus conculcabatur: sed etiam quod qui ceciderant tam multi, cum tanta fortitudine, Romani erant: quos bellum istuc civile, plurimarum lacrymarum parens, velut auctarium quoddam ad summam calamitatem adieciisset. Momitzilus ad breve tempus sic floruit et visus est fortunam amplissimam consecutus, citiusque defloruit ac defluxit. Imperator secundum proelium Xanthiam, sedem Momitzili, contendit, ubi uxor; et Xanthienses, quod nihil super Momitzilo comperissent, primum quaerere, ubinam esset. Quem ut cum exercitu toto fusum acceperunt, propinquorum ac necessariorum suorum interitum lamentantes, urbem imperatori dedunt: qui in Momitzili coniugem mirifica usus clementia, iussit ei relinquere omnia, et aut in solo Romano in posterum quoque degere, si velit: aut in patriam (nam e Moesia erat oriunda) reverti: id quod etiam fecit, sublatisque secum rebus suis, discessit.

87. Momitzilo e medio iam sublato, Cralem quoque, ut iuris violatorem et foedifragum sibi ulciscendum decrevit. Qui dum cerneret bello Romanorum mutuo vastari funditus omnia, securus

φροντίζων, ἄλλας τε πόλεις τῶν Ῥωμαίοις ὑπηκόων εἶλε, καὶ A.C. 1345
 Φεράς ἐπὶ χρόνον συχρὸν πολιορκῶν, ἐν μεγάλῃ κατέστησεν
 ἐνδεΐα καὶ ἤδη ἐν ἐλπίσιν ἦν μετὰ μικρὸν ἐλεῖν· ἅμα δὲ
 καὶ ἐκ τῶν ἔνδον ἔπραττόν τινες, ὡς Φεραῖοι, τῆς Ῥωμαίων
 5 ἡγεμονίας ἀποστάντες, προσχωρήσουσιν ἐκόντες Τριβαλοῖς, τοῦ
 Κράλη αὐτοῖς ὑποσχομένου τῆς πόλεως ἀποδείξειν ἄρχοντας,
 ἃν τοιαῦτα τοὺς πολίτας πείθωσιν· ὧν ἦν κεφάλαιον Ἀσάνης
 ὁ Μανουήλ, θεῖος πρὸς πατρὸς Εἰρήνη τῇ βασιλίδι Πα-
 10 καὶ Τζαμπλάκων Δημήτριος μέγας στρατοπεδάρχης ὁ τοῦτον D
 γαμβρὸς τὰ Ῥωμαίων φρονοῦντες, ἀντέπρωττόν τε τοῖς πρῶ-
 τουσι τὰ Τριβαλλῶν, καὶ πᾶσαν σπουδὴν εἰσήγον, ὥστε μὴ
 τοιαύτην πόλιν τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἀπολέσθαι, καὶ πρὸς
 βασιλέα ἔπεμπον δεόμενοι βοηθεῖν. ἃ εἰδὼς βασιλεὺς ἔκρινε
 15 δεῖν πρεσβείαν ποιῆσθαι πρὸς Κράλην, καὶ μὲν ἀπόσχηται
 Φερῶν, τηρεῖν καὶ αὐτὸν τοὺς ὄρκους καὶ τὰς σπονδὰς· ἃν
 δ' ἐκεῖνος διαλύη πρότερος, χωρεῖν ἐπ' αὐτὸν ἅμα στρατιᾷ
 τῇ Περσικῇ. καὶ ἐπεὶ ἐδέδοκτο, πέμψας Ἰωάννην τὸν Βρυ-
 20 εἰνιον, ἐκέλευεν ἀναχωρεῖν Φερῶν, ὡς αὐτῷ τῆς πόλεως
 20 διαφεροῦσης, καὶ τοῦ λοιποῦ μηδὲν παρενοχλεῖν μήτ' αὐ-
 τήν, μήτ' ἄλλην τῶν Ῥωμαίοις ὑπηκόων πόλεων. αὐτὸν P. 653
 μὲν γὰρ αἰεὶ μεμῆσθαι τῆς εὐνοίας καὶ τιμῆς, ἧς ἀπέλαυσε
 διατρέψων παρ' αὐτῷ, καὶ δίκαιον εἶναι οἶεσθαι τῆς εὐποιίας
 ἀπομνημονεύειν. διόπερ αὐτοῦ καὶ πρὸς Βερόροιᾶ τὰς σπον-

percussi cum eo foederis, et alias urbes Romanae ditionis occupa-
 rat, et Pheras diutina obsidione premens, ad miserabilem victus
 inopiam redegerat, ut paulo post illa se potiturum confideret. Si-
 mul autem ex incolis quidam laborabant, ut cives, desertis Romanis,
 ad Triballos ultro deficerent: quibus Crales, si populo id persua-
 sissent, magistratus urbis desponderat: quorum antesignanus erat
 Manuel Asanes Irenes imperatricis patruus. Constantinus autem Pa-
 laeologus, Andronici imperatoris patruus, et Demetrius Zamplaco
 magnus stratopedarcha eius gener, factioni Triballicae adversantes,
 Romanis favebant: nihilque non experiebantur, ne talis civitas a
 Romano imperio avelleretur, et ab imperatore auxilium flagitabant.
 Horum conscius imperator, Cralem per legatos conveniendum exi-
 stimavit: et si quidem Pheris absisteret, sibi quoque foedera et
 iuramenta servanda: sin ille prior ea profanaret, Persis quoque
 adiutoribus invadendum. Quando igitur visum est maturum, misso
 Ioanne Bryennio, ut Pheras relinqueret, hortatus est: urbem sua in-
 teresse: ac de cetero nec illi, nec cuiquam Romanae urbi negotium
 exhiberet. Apud se quidem illius benevolentiae honorumque, qui-
 bus praesentem domi suae cohonestasset, nunquam intermorituram

A.C. 1345 δὰς ἀπειπαμένον καὶ ὕστερον πεπολεμηκότος φανερώς καὶ τοὺς ὄρκους καταλελυκότος προφανῶς καὶ τὰς σπονδάς, αὐτὸν μὴ κεινηῆσθαι πρὸς ὄργην, μηδὲ ἀμύνεσθαι ἐθέλειν, ἀλλὰ τὰς σπονδάς καὶ τοὺς ὄρκους ἀνανεοῦν, καὶ χάριν ἀποδιδόναι τῆς φιλίας ὅση δυνατῆ. ἂν δὲ μὴ πειθῆται αὐτὸς, 5 μηδὲ ἀφίστασθαι ἐθέλῃ τοῦ παρασπονδεῖν καὶ ἀδικεῖν, ἀλλὰ πολιορκῆ τὰς πόλεις, μὴ αὐτῷ ἐπάγειν αἰτίαν, ἂν ἀμύνηται, ὡς παραβεβηκότι τὰς σπονδάς καὶ ἀγνωμονοῦντι πρὸς τὸν εὖ πεποηκότα, ἥνίκα μάλιστα ἐδέετο. τοιαῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς ἐπρεσβεύετο πρὸς Κράλην. ἅμα δὲ ἔχων καὶ τὴν στρατιάν, 10 V.522 πρὸς Χριστοῦπολιν ἐχώρει, καὶ ἐστρατοπεδεύετο ἐν κόμῃ τοῦ Γαβριὴλ προσαγορευομένη, ὡς ἀφιζόμενος εἰς Φεράς καὶ τῶν ἄλλων πόλεων πρόνοιαν ποιησόμενος, ὅσαι ὑπὸ τοῦ Τριβαλικοῦ πολέμου ἔπραττον κακῶς. τούτων δὲ πραττομένων, Ἀπόκαυκος ὁ μέγας δοῦξ ὄρων ἤδη τὰς μὲν ἠπειρώτιδας πό-15 λεις πάσας Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα ὑφ' ἑαυτὸν πεποιημένον, καὶ τὴν τε Ῥωμαίων στρατιάν ὀλίγου δεῖν ἅπασαν ἔχοντα αὐτὸν καὶ τσαύτην ὑπὸ τῶν βαρβάρων συμμαχίαν, καὶ ὡς ἀδύνατον αὐτῷ ἀντικαθίστασθαι ἐκ τῆς ἠπείρου, πρῶτα μὲν ἐσκέψατο διὰ τῆς πρὸς τὰς δίκας ἀκριβείας καὶ δι-20 καιοσύνης πείθειν Βυζαντίους αὐτῷ προσέχειν· ἔπειτα καὶ κενὰς ἐλπίσιν ἐξηπάτα, ὥσπερ ἐν ὀνείροις πλουσιωτάτους ἐξ ἀπόρων ἐπαγγελλόμενος ποιήσιν, ἂν τὴν ὀκνάδα στήσῃ τὴν

10. et 21. καὶ add. M.

esse memoriam: et aequum arbitrari, beneficentiae meminisse. Quare cum ille apud Berrhoeam foedus retractasset, ac postea manifeste arma movisset, sancitaque foedera aperte violasset, non se ira exarsisse, neque ad vindictam incumbere: sed ea renovare voluisse, et amicitiae quantam potuerit gratiam retulisse. Quod si obsequi recuset, contraque foedus agere et iniuriam inferre non desinat: sed urbes obsidere pergat, ne se in culpa ponat, tamquam foedifragum et ingratum in bene merentem suum, quo tempore potissimum re aliena egebat, si armis poenas repoposcerit. Haec per oratores ad Cralem imperatorem, simulque cum exercitu Christopolim iter intendit, et ad vicum Gabrielis castra locat, ut Pheras venturus et aliis civitatibus bello Triballico vexatis provisurus. Dum haec geruntur, magnus dux Apocatchus videns iam urbes continentis omnes Cantacuzenum ad imperium suum traduxisse, Romanumque exercitum propemodum universum et nihilo minus non modica a barbaris auxilia habere, eique in continente haud quaquam resisti posse, primum quidem per diligentem inris ac iustitiae custodiam Byzantios ad sibi obtemperandum allicere deliberavit: deinde spe vana eos delusit, velut per somnium ex pauperibus ditissimos effecturum pollicens, ubi onerariam a mercatori-

ἀργυρολογήσουσαν τοὺς ἐμπόρους. ὡς δὲ πάντα ἐξηλέγχτο A.C. 1345
 ἀπάτη καὶ φενακισμοί, καὶ πάντες ἤδη πρὸς αὐτὸν ἀπέσκω-
 πτον ἀδεῶς, δεύσας μὴ τι νεωτερισθῆναι περὶ αὐτὸν, ἐσκέψατο
 πᾶσαν τὴν δύναμιν εἰς τὴν θάλασσαν μετὰγειν καὶ πρὸς τυ-
 5 ραννίδα τὴν πολιτείαν μεθιστᾶν. καὶ πρῶτα μὲν ναυτικὸν D
 συστήσασθαι καὶ ὀπλίτας, καὶ τούτοις πρὸς τε τὰς τριήρεις
 χρῆσθαι καὶ πρὸς φρουρὰν οἰκίαν, ἵνα μὴ ἐπιβουλεύηται,
 καὶ ἀμελεῖν μὲν παντάπασι τῆς ἡπείρου, κήσων δὲ ἔχουσαι
 καὶ θαλάσσης, καὶ Βυζαντίους ἐκ θαλάττης τρέφεσθαι καθι-
 10 στᾶν ἐμπορευομένους ταῖς ναυσί· πρὸς τούτους δὲ καὶ τοὺς
 χρήματα ἔχοντας ἐν Βυζαντίῳ καὶ τῶν συγκλητικῶν, ὅσοι ἔτι
 ὑπέλειποντο, ἐν δεσμοτηρίοις κατακλείειν, ἵν' ὁμοῦ τε ἀ-
 παλλάττοιο τοῦ δέους, (ἐδέδεικε γὰρ μὴ ἐθελήσωσιν εἰρήνην
 15 εὐποροῖν πρὸς τε τὸ ὀπλιτικὸν καὶ τὰς τριήρεις, τὰ ἐκεί- P. 654
 νων ἀφελόμενος. οὐ μὴν δὲ καὶ τῶν ἄλλων, ὅσοι μνησθέν-
 τες πρότερον εἰρήνης, ἐν ταῖς οἰκίαις ὑπ' ἐκείνου κατακλεί-
 σθησαν, ἧ ἐν φροντιστηρίοις ἀπρόῃτοι καθείργοντο, πάντων
 τὰς οὐσίας ἀφελῆσθαι μετὰ τὸ εἰς δεσμοτήριον ἀγαγεῖν·
 20 πρότερον γὰρ ἐκείνους ὀλίγων τινῶν ἀπεστέρησεν ἐκ τῆς οὐ-
 σίας· εἶτα καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι φόρους τάξαι ἐτησίους,
 εἰς ὧν χρηματιζόμενος διαθρέψει τὸ ναυτικόν. δεσμοτήριον
 δὲ ἐν τοῖς βασιλείοις Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου κοινὸν ποι-
 εῖν διενοεῖτο. οἴκου γὰρ ὄντος ἐκεῖ μεγάλου Ἰουστινιανείου

1. ἐξηλέγοντο P.

16. ἀλλὰ post δὲ add. P.

bus pensiones exacturam firmasset. At ubi omnia fraudes et ludibria reperta sunt et vulgi iam fabula fuit, formidans, ne quid adversum se rerum novarum q̄rretur, potentiam suam omnem in mare transferre et politiam in tyrannidem mutare constituit. Ac primum quidem classem et cataphractos comparare, eorumque operam et in triremibus et ad corpus suum contra insidiatores tutandum adhibere: continentem penitus penitusque negligere: seseque in mari et insulis tenere, et ad Byzantios per mare alendos nauticas negotiationes inducere. Ad haec et qui nummati essent Byzantii, et quotquot restarent proceres, in carcerem contrudere, ut et timore vacaret, (metuebat namque, ne cum Cantacuzeno pacem inirent,) et ipsis spoliatis, pecunia ad stipendia in cataphractos et triremes suppeteret. Quin etiam aliorum omnium, quotquot alias mentione pacis facta aut in domibus propriis ab ipso inclusi essent aut monasteriorum septis, interdicto ad eos aditu, coercerentur, iis prius in carcerem datis facultates auferre: nam ante pauxillo eos privaverat. Insuper ceteris omnibus annuas pensiones praescribere, e quibus quaestum colligens, classem sustentaret. Carcerem autem in palatio Constantini magni communem aedificare cogitabat. Nam

- A. C. 1345 *προσαγορευομένου, τὴν στέγην ὑπὸ τοῦ χρόνου διεφθαρμένου, πᾶσαν εἴσοδον ἀναφράξας, οἰκίσκους ἔνδον ἐκείνου πλείστους Β διελεῖν ἐφ' ἑκατέρῳ μέρει, καὶ τούτοις κατακλείσαι τοὺς δεσμώτας ἄνωθεν καλωδίους καθιεῖς, ὥστε νυκτὸς μὲν τοῖς οἰκίσκοις χρῆσθαι, ἡμέρας δὲ πρὸς μετρίαν ἄνεσιν τῷ ὑπολειμμένῳ μεταξὺ χωρίῳ· τὴν δὲ φρουρὰν ἄνωθεν ἐγκαθιδρυμένην ἐπὶ τῶν τειχῶν διὰ πάσης νυκτὸς τε καὶ ἡμέρας τὴν φυλακὴν τῶν δεσμοτῶν ποιῆσθαι, καὶν τινος δέαιτο, κάτωθεν πρὸς τοὺς φρουροὺς ποιῆσθαι τοὺς λόγους φανερώς, ὥστε ἅπαντας εἰδέναι, ἵνα μὴ λάθοιεν ἐπιβουλὴν τινα ἐσκευασάμενοι, κρύφα τῶν φυλάκων τισὶ διαλεχθέντες. μετὰ τοῦτο δὲ ἔφασαν οἱ συνειδότες καὶ ἐπὶ βασιλίδα χωρεῖν δια-
C νοῆσθαι καὶ ἀπορριῶν, εἰ βούλοιο τὴν ἐκείνου θυγατέρα βασιλεῖ τῷ υἱῷ πρὸς γάμον συνάπτειν, εἶγε βούλοιο αὐτὸν ὡς ὑπὲρ τέκνων ἀγωνιζόμενον, πάντα πλοῦτον τὸν αὐτοῦ πρὸς τὸν ἐπὶ Καντακουζηνὸν ἀναλίσκειν πόλεμον. καὶ πρότερον μὲν γὰρ οὐδὲν ἐλλειοπένηι προθυμίας καὶ πᾶσιν σπουδῆν πρὸς τὴν ἐκείνου κατάλυσιν ἐπιδεδείχθαι, καὶ πάντα ἀναλωθέναι τὰ κοινὰ καὶ ἃ ἀφείλετο ἐκ τῶν ἐκείνου προσεχόντων· νυνὶ δὲ εἰς τοῦναντίον ἅπαν τῶν πραγμάτων πε-
V. 523 ριελθόντων καὶ πᾶσαν ἐκείνου τὴν ἡπειρον ἀφελομένου, αὐτὸν κρατήσῃν τῆς θαλάσσης, ἀναλίσκοντα ἐκ τῶν ἰδίων, καὶ Βυζαντίου καὶ τῶν νήσων ἀσφαλῶς καθέξειν τὴν ἀρχὴν καὶ
D μὲν ἐκείνη πείθοιτο τὴν θυγατέρα προσαρμύζειν βασιλεῖ τῷ*

cum esset ibi domus, magnum Iustinianum appellata, tecto vetestate consumpto, destructis conclavibus, ipse domunculas plurimas sub terra ab utraque parte inaedificare volebat, et in his reos fenibus demissos condere, ut noctibus quidem in domunculis manerent, diebus ad mediocrem remissionem area in medio relicta uterentur, illosque supra muros vigilibus constitutis, totum diem ac noctem custodiri. Quod si qua re indigerent vigiles illi, ut inferioribus custodibus clare et aperte dicerent, omnibus audientibus, quo insidiarum vitaretur suspicio, si clam cum quibusdam illorum fabularentur. Posthaec, ut referebant qui norant, et imperatricem aggredi cogitavit et tentare, an vellet ipsius filiam despondere filio suo imperatori, si paratus sit ipse, velut pro filiis decertans, omnes opes suas in bellum contra Cantacuzenum impendere. Nam et antehac nunquam non alacrem fuisse, et omne studium suum ad eum evertendum contulisse: et cum publicam pecuniam omnem, tum quam Cantacuzeni amicis abstulerit, in eo collocasse. Nunc cum res omnino secus, quam sperabatur, acciderint, et ille totam continentem occuparit, se mari dominaturum: sumptum de suo facturum: et Byzantii insularumque imperium secure retenturum. Et si quidem illa connubio an-

υἱῷ, καὶ αὐτὸν εἶναι πατέρα βασιλέων καὶ πᾶσαν ἔχειν ἀρ- A.C. 1345
 χὴν καὶ πρᾶττειν, ἅττα ἂν δοκῇ· ἂν δ' ἀπαναίνηται τὴν δυσ-
 γένειαν, ἐπ' αὐτὴν χωρεῖν. δῆλην γὰρ ἤδη εἶναι κακὰ βου-
 λευομένην περὶ αὐτοῦ. συνεσκεύακε δὲ καὶ κατ' αὐτῆς ἐπι-
 5βουλὴν τοιαύτην. γράμματα πρὸς Πάπαν ἔγραφεν ὡς ἔξ
 αὐτῆς. ἐδήλου δὲ τὰ γράμματα, ὡς αὐτὴ μὲν ἐντραφεῖη
 ἔθεσι καὶ νόμοις τοῖς Ῥωμαίων, καὶ δόγματα πρεσβεῦοι, ἃ
 καὶ ἡ Ῥωμαίων ἐκκλησία· βασιλεῖ δὲ ὑπὸ τῶν οικείων ἐκ-
 10δοθεῖσα, ἀνάγκη τὰ ἐκείνου ὑποκρίνεσθαι. τὴν μέντοι πρῶ- P. 655
 10την εὐλάβειαν καὶ πίστιν καὶ ὁμόνοιαν τῇ Ῥωμαίων ἐκκλη-
 σίᾳ περισώζειν καὶ αὐτὸν ἡγεῖσθαι πατέρα καὶ διδάσκαλον
 καὶ πρὸς τὴν πίστιν ὁδηγόν. καὶ βούλεσθαι μὲν καὶ μετὰ
 τὴν ἀνδρὸς αὐτίκα τελευτὴν δῆλα πάντα καθιστᾶν αὐτῷ, καὶ
 15πειρᾶσθαι, καὶ πᾶσαν τὴν ἀρχὴν τὰ ἴσα ἢ πείθειν ἢ κα-
 15ταναγκάζειν περὶ τῶν τῆς πίστεως δογμάτων αὐτῇ φρονεῖν.
 κωλυθῆναι δὲ ὑπὸ τῶν περισχόντων πολέμων, τῶν μάλιστα
 παρὰ Ῥωμαίοις δυνατωτάτων πρὸς αὐτὴν ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς
 πολεμησάντων καὶ ἔτι μέχρι νῦν ἐπικειμένων. ὅθεν αὐτοῦ
 20δεῖσθαι, πρῶτα μὲν αὐτῇ τὸ θεῖον ἰλεοῦσθαι διὰ τὴν δοκοῦ-
 20σαν τῶν διεστραμμένων δογμάτων αἴρεσιν· ἔπειτα δὲ καὶ B
 βοηθεῖν ἐπὶ τοὺς πολεμοῦντας, ὅπως ἂν δύναιτο, ὡς, εἰ ἐκεῖ-
 νοὶ καταστραφεῖεν, αὐτῆς αὐτίκα τὰ τῆς Ῥωμαίων ἀποστο-
 λικῆς ἐκκλησίας πρεσβευσοῦσης φανερώς καὶ τοῖς ἄλλοις ὑφ-
 ηγησομένης. τοιαῦτα μὲν τὰ πρὸς Πάπαν τῆς βασιλίδος

nuat, se patrem imperatorum esse velle, habereque totum imperium
 in manu sua, et facere quae libuerit. Sin propter ignobilitatem
 suam conditionem hanc recuset, eam oppugnaturum: indicium quip-
 pe haud dubium fore, eam sibi malum machinari. Excogitavit
 etiam nequiter ac subdole huiusmodi contra eam insidias. Litteras
 in eius persona ad papam scripsit hoc exemplo. Se moribus
 ac legibus Romanorum educatam, eadem cum Romana ecclesia dog-
 gmata colere ac venerari. A suis autem consanguineis imperatori
 locatam, velit nolit, eius religionem simulare. Verumtamen quam
 ab infantia imbiberit religionem, fidem, concordiam, Romanae
 ecclesiae integram inviolatamque custodire, et ipsum parentem,
 magistrum ac ducem fidei agnoscere: voluisseque mox post mariti
 obitum statum ei suum exponere, et conari, ut totum quoque
 imperium, seu voluntarium, seu coactum eandem secum religionem
 profiteretur: sed bellis urgentibus et usque hodie durantibus, qui-
 bus apud Romanos potentissimi super imperio secum dimicent, im-
 peditam fuisse. Unde se precari illum, primum quidem, uti numen
 sibi propitiet, quod perversitatem istam dogmatum sectata videatur:
 deinde contra hostes eam pro viribus adiuvet: quibus subver-

A. C. 1345 δῆθεν γράμματα ἐδήλου. ἦν δὲ Κλήμης τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας τότε προεστώς. καὶ ζωγράφῳ τινὶ Πραιποσίτῳ καλουμένῳ ἐχειρίσας, ἐξέπεμπε πρὸς Πάπαν μηδενὶ ἐξειπεῖν κελύσας τὸ ἀπόρρητον βασιλίδος. οὐδὲν δὲ ἐκεῖνος ἤδεν πλέον, εἰ μὴ ὅτι πέμποιτο πρὸς Πάπαν. Κλήμης δὲ ὁ Πά-5
 C πας, ἐπεὶ δέξαιτο τὰ βασιλίδος γράμματα, ὑπερησθεῖς, ὅτι καὶ ἡ βασιλὶς αἰροῖτο τὰ ἐκείνων, καὶ ὡς, εἰ τῶν πολέμων ἀπαλλαγίῃ, φανερώς αὐτοῖς προσθήσεται, ἀντέγραφε καὶ ἀ-
 τὸς, πρῶτα μὲν ἐπαινῶν τῆς προαιρέσεως, ὅτι καίτοι τυ-
 ραννουμένη τῶν ὀρθῶν δογμάτων οὐκ ἀπέστη, ἀλλὰ τῇ Ῥω-10
 μαίων ἐκκλησίᾳ συμφρονοίῃ. ἔπειτα καὶ ἐδίδασκεν, ὡς χρῆ
 τῶν ἴσων ἔχουσαι αἰεὶ, καὶ τοὺς ἄλλους ἐνάγειν ἡπατημένους
 καὶ τῆς ἀληθείας ἐκπεσόντας. τελευταῖον δὲ ἐπηύχου, καὶ
 χρηστὰς ὑπετίθει τὰς ἐλπίδας, ὡς βοηθήσων ὅτι ἂν δύνατο.
 ταῦτα τὰ γράμματα ἐνεγκόντος Πραιποσίτου, ἐφύλαττεν ἀ-15
 D τὸς ἐν ἀπόρρητῷ, διανοεῖτό τε ὡς, εἰ μὲν πείθοιτο ἡ βασιλὶς
 αὐτῷ, ἐφ' οἷς ἂν ἀξιοίῃ, μηδὲν κινεῖν, εἰ δὲ μὴ, ταῦτα ἐπ'
 ἐκκλησίας ἀναγνόντα, Βυζαντίους ἐπ' αὐτὴν παρορμῶν καὶ
 διαφθείρειν αὐτὴν καὶ παῖδας· ἦδει γὰρ πρὸς τοῦτο πάνθ
 δυσανασχετοῦντας καὶ ῥᾶστα κατὰ παντὸς οὐτινοσοῦν χωρῆ-20
 σοντας, ἂν πύθωνται τὰ Λατίνων ἡρημένην· καὶ οὕτω πᾶ-
 σαν αὐτὸν Βυζαντίον καὶ τῶν νήσων ἔχειν τὴν ἀρχὴν. εἰ
 δὲ μὴ προχωροίῃ, μηδὲ πείθοιτο οἱ Βυζαντιοὶ βασιλίδα καὶ

11. συμφωνοίη M.

sis, statim Romanae apostolicae ecclesiae doctrinam et ritus publice celebraturam et aliis exemplo praeituram. Imperatricis litterae ad papam, qui ea tempestate Clemens erat, huius nominis sextus, huiusmodi fuerunt. Eas pictori cuidam, cui nomen Praepositus, cum tradidisset Apocachus, ad papam misit: mandans, ne cui arcanum Augustae patefaceret. Qui, nisi quod ad papam mitteretur, praeterea nihil sciebat. Clemens, litteris acceptis, omnibus incessit laetitiae, imperatricem secum communicare, et, si bello defungeretur, palam id facturam, rescribit. Ac principio eam de constanti voluntate laudat, quod quamvis sub iniquo domino, a legitimis dogmatibus non discesserit, sed cum Romana ecclesia consentiat. Deinde quomodo iisdem perpetuo adhaerere, et alios in fraudem inductos atque a veritate devios eodem reducere debeat, edocet. Tandem bene precatur et bene sperare iubens, quantum in se esset, opem laturum pollicetur. Has litteras cum Praepositus attulisset, ipse Apocachus arcane servabat: ut si quidem petita sibi concederet, nihil moveret: sin minus, per eas in conventu lectas, plebem ad ipsam una cum liberis interimendam concitaret. Sciebat enim id aegerrime laturam, facillimeque cuivis se opposituram, si eam Latinorum decreta complexam intelligeret: sic totum se Byzan-

τὰ τέκνα διαφθείρειν, πάντων ἤδη ἀπογόντα, ἣ τῷ ἐν Μαγ- A.C. 1345
 κάνοις πύργῳ κατακλείειν ἑαυτὸν, ὄχυρωτάτῳ ὄντι καὶ δυ-
 ναμένῳ πρὸς πάντας Βυζαντίους ἀντέχειν πολιορκοῦντας, ἣ P. 656
 τριήρει πρὸς Ἐπιβάτας ἀναχωρεῖν, κακεῖ τὸν ἐπίλοιπον βίον V. 524
 5διανύειν, ἀρχόμενον ὑπ' οὐδενός.

πθ'. Τοιαῦτα μὲν ἐκεῖνος διανοεῖτο καὶ ἤδη ἤρχετο
 αὐτῶν. καὶ πρῶτα μὲν περιέστησεν ἑαυτῷ φρουρὰν ὀπλιτι-
 κήν, ἣ προϊόντι τῆς οἰκίας συνείπετο αἶε, καὶ οὐδεὶς ἐτόλμα B
 τῶν ἄλλων ἐγγὺς ἐλθεῖν, εἰ μὴ ὑπ' ἐκεῖνου προσκληθεῖη.
 10Ἐπειτα καὶ τριήρη παρεσκευασμένην εἶχε πρὸς τοῦτο τὸν
 πάντα χρόνον ἐπὶ τῆς Ξυλίνης λεγομένης πύλης ἐφορμοῦσαν,
 ἐνθα ἦν αὐτῷ καὶ ἡ οἰκία ἐξεπίτηδες ἐκεῖ κατεσκευασμένη.
 αἶε γὰρ ἐποιεῖτο πρόνοιαν ἐγγὺς εἶναι τῶν τειχῶν, μάλιστα
 τῶν πρὸς Θάλασσαν, ἐν εἴτῃ περὶ αὐτὸν νεωτερίζοιτο, ῥαδίως
 15διεκρίπτῃ καὶ διασώζῃ ἑαυτὸν. τότε δὲ μάλιστα σπουδῆν
 ἐποιεῖτο πλείστην εἰς τε τὴν περὶ αὐτὸν φρουρὰν καὶ πρὸς
 τὸ ἔξωδον αὐτῷ ῥαδίαν εἶναι, εἰ τις αἰσθοίτο κακοῦ. ἑώρα C
 γὰρ ἤδη πάντας πρὸς αὐτὸν κακῶς διακειμένους, καὶ μισοῦ-
 ντας τῆς πονηρίας καὶ τῆς τοσαύτης τῶν Ῥωμαίων φθορᾶς,
 20οὐ τοὺς ἔξωθεν μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς οἰκειοτάτους αὐτούς·
 οἱ δύο γὰρ τῶν υἱῶν πολλὴν αὐτοῦ καταγόντες σκαιότητα
 καὶ μοχθηρίαν τρόπων, ἀπέστησαν πρὸς βασιλέα· ὥστε καὶ
 πρὸς τινὰς αὐτῷ τῶν ἀπορρήτων κοινωνοῦντας λέγειν, οὐ

tii insularumque imperium adepturum. Quod si id secus eveniret,
 neque Byzantii ad imperatricem cum liberis trucidandam adducerentur,
 tum rebus desperatis, aut in arce Magnacensi munitissima
 et quae toti Constantinopoli posset resistere, se includeret; aut
 triremi ad Epibatas secederet, ibique liber ac suus, reliquum
 aevi perageret.

88. Talia volebat animo et iam ordiebatur. Ac primo quidem
 se armatis custodibus circumsepiebat, sine quibus nunquam foras
 egrederetur, nemoque invocatus propius propter eos auderet acce-
 dere. Praeterea ad eundem finem triremem quoque paratam habe-
 bat, semper stantem ad portam Ligeam, ut appellatur, ubi et
 domicilium ei de industria aedificatum. Semper enim studebat, ut
 prope muros esset, ad mare potissimum, ut si quid novi capiti suo
 immineret, expedite elapsus se conservaret. At tunc quidem et de
 custodia corporis, et de facili effugio, si quid sentiret impendere
 mali, mire erat sollicitus: videbat enim omnes iam, non alienos
 modo, verum etiam propinquitate coniunctissimos propter scelera
 sua et tantas Romanorum clades sibi infensissimos. Duo quippe
 eius filii, stoliditatem patris moresque improbissimos detestantes,
 ad imperatorem transierant: ut et quibusdam, quibus arcana sua
 credere solitus erat, non semel et iterum, sed crebrius diceret,

- A.C. 1345 δὶς καὶ τρίς, ἀλλὰ καὶ πολλάκις, ὡς ὀρώμεν ἤδη Κατακουζηνὸν ἰσχύοντα μεγάλα, καὶ δεδοίκαμεν μὴ καὶ Βυζαντίου περιγένηται· ἀλλ' εἶγε καὶ τοιοῦτο συμβαίη, γῆς μόνης κρατήσῃ καὶ οὐρανοῦ, τᾶλλα δὲ αὐτὸς διαφθερεῖ πολεμῶν αὐτῷ μέχρι καὶ τοῦ δυνατοῦ, εἰ μέλλει καὶ αὐτὸς συνδιαφθεῖσθαι αὐτοῖς. τῆς τε οὖν φρουρᾶς τῆς περὶ ἑαυτὸν πολλὴν ἐποιεῖτο πρόνοιαν, καὶ τὸ ἐν βασιλείοις τοῖς Κωνσταντίνου δεσμοτήριον κατεσκευάζεν ἢ διανοεῖτο, δημιουργοῖς τισὶ τὸ ἔργον ἐπιτρέψας. συχνῶς δὲ καὶ αὐτὸς ἐπιφαιτῶν, ἐπεσκέπτετο τὸ ἔργον καὶ προσηνάγκαζε τάχιον κατασκευάζειν. οἱ δεσμῶται δὲ τότε δεσμοτήριον ὀρώντες κατασκευαζόμενον, οὕτω δεινὸν καὶ ὀλίγα τάφων ἀποδέον, καὶ τὴν διάνοιαν οὐκ ἀγνοοῦντες, ἐσκέψαντο αὐτὸν ἀποκτείνειν, ὅταν γένηται ἐκεῖ, ἀμφοτέρωθεν αὐτοῖς οἴόμενοι τὸν ἐκείνου λυσιτελήσειν φόνον. ἂν τε γὰρ ἐπιτυγχάνωσιν, ἀπαλλάξεσθαι δὲ δεινοῦ τοσοῦτου καὶ ζῆσειν ἐλευθέρως· ἂν τε ἤττωνται, ἀ-
- P. 657 ποθνήσκειν καὶ αὐθις ἀπαλλάττεσθαι τοῦ ζῶντος κατορωρύχθαι. τοιαῦτα μὲν οἱ δεσμῶται ἐβουλεύσαντο καὶ παρετήρουν καιρὸν, ἐν ᾧ ἀποκτενοῦσιν ἐπιθέμενοι. δοῦς δὲ ὁ μέγας τὸν ἄλλον χρόνον, ἠνίκα ἔδει πρὸς τὰ Κωνσταντίνου τοῦτο μέγαλον βασιλεία εἰσερχεσθαι, πολλὴν πρόνοιαν αὐτοῦ ποιούμενος, (ἐπομένους τε γὰρ εἶχεν αἰεὶ τῶν δορυφόρων ἐπιλιτῶν πολλοὺς, καὶ τοὺς δεσμῶτας πέμπων κατέκλειεν ἐν ταῖς εἰρκταῖς, ἄχρις ἂν ἐκεῖθεν ἀπαλλάττοιο,) τότε τῶν δεόντων

1. ὀρώ μὲν P. 2. δέκοικα P. 7. τῆς pro τοῖς P. et M.

quam nunc potentem cernimus Cantacuzenum; timendum, ne et Byzantium potiatur. At enim si id contigerit, sola terra et coelo potiturum: cetera se bellando cum ipso, quantum possit, perditurum, etiamsi cum illis ipse perdendus sit. De stipulatoribus igitur sedulo sibi providebat, et in palatio Constantiniano carcerem, ut statuerat, opere artificibus locato aedificabat, saepiusque accedens, labores per se inspiciebat, ac fabros perurgebat. At vinciti tum, carcerem adeo tetrum parumque a sepulcris differentem construi cernentes, et scopum minime ignorantes, redeuntem mactare cogitant, utrovīs modo caedem ipsius sibi profuturam rati. Sive enim quod destinabant animis, assequerentur, a tanto malo immunes fore: sive exciderent, morte luituros: et ita rursus magno malo, ne scilicet vivi sepelirentur, carituros. Hoc illi consilium capiebant, et tempus captabant, quo eum adorti rem perficerent. Magnus autem dux cum alias magni Constantini palatium ingressurus, sollicito sibi caveret, (semper namque armatorum satellitum caterva cum sequebatur, et vinctos prius in ergastulis claudi iubebat, quoad abiret,) tunc quo facto maxime usus erat, praetermisit, a Deo, ut

οὐδὲν ἐπαίει, τὸ φρονεῖν ὑπὸ Θεοῦ, ὡς εἶοικε, παρηρημένος A.C. 1345
καὶ ἐγκαταλειφθεὶς πρὸς τὸ ἀποθανεῖν. ἀλλὰ οἱ τε δεσμῶται
διεσκεδασμένοι, περιήεσαν τῶν βασιλείων τὴν αὐλήν, καὶ V. 525
αὐτὸς τὴν περὶ αὐτὸν δορυφορίαν ἔξω καταλιπὼν, εἰσῆγει B
5 ἐνὸς παρεπομένου μόνου. οἱ δεσμῶται δὲ ὡς εἶδον οὕτως
ἀφύλακτον εἰσιόντα, καιρὸν ἐπιθέσεως νομίσαντες, ὄρμησαν
ἐπ' αὐτόν, ὀλίγοι τινὲς πρῶτον, οἱ ἔτυχον ὄντες ἐν ταύτῃ.
ἐν οἷς καὶ ὁ ἀνεσιὸς ἦν αὐτῷ Ἀλέξιος ὁ δοῦξ ὑπὲρ Καντα-
κουζηνοῦ τοῦ βασιλέως τὸ δεσμοτήριον κατακεκριμένος καὶ
10 αὐτὸς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. πρῶτα μὲν οὖν ἐχρῶντο λίθοις ἐπ'
αὐτῷ· οὐ γὰρ εὐπόρουσαν τινὸς σιδήρου. ἐπειτὰ τις αὐτῶν
ῥοπάλιον κατὰ τύχην εὗρημένῳ ἐπληξε κατὰ τῆς κεφαλῆς πολ-
λάκις καὶ κατήνεγκε. μετὰ τοῦτο δὲ χρῆσάμενοι σκεπάρνῳ
τῶν τὸ δεσμοτήριον οἰκοδομούντων τεκτόνων, ἀπέτεμον αὐ- C
15 τοῦ τὴν κεφαλὴν. ἡ δὲ περὶ μέγαν δοῦκα φρουρὰ καὶ οἱ
ἄλλοι, ὅσοι εἶποντο, ὡς ἠσθάνοντο ἐκεῖνον τεθνεῶτα, οὐ πρὸς
ἄμυναν ἐτράποντο ὑπὲρ ἐκείνου, ἀλλὰ καταπλαγέτες πρὸς
τὴν τόλμαν, ἄλλοι ἄλλοσε διεσκεδάσθησαν. οἱ δεσμῶται δὲ
πρῶτα μὲν πρὸς τὴν ταραχὴν συνέδραμον πάντες. ἠγνόουν
20 γὰρ αὐτῶν οἱ πλείστοι ὅ,τι εἶη. ὡς δὲ ἔγνωσαν τὸν μέγαν
δοῦκα τεθνηκότα, τὸ σῶμα μὲν ἀνήρτησαν ἐπὶ τῶν τειχῶν
τῶν θρασυτέρων τινέες. τὴν κεφαλὴν δὲ περιπέιραντες ἀκον-
τίφ, καὶ αὐτὴν ὁμοίως ἐπέστησαν τοῖς τείχεσιν, ἐν' εἰη πᾶσι

conlicimus, mente privatus, et ad caedem desertus. Ceterum captivi atrium palatii sparsim obambulabant, et ipse satellitio suo foris relicto, uno tantum comite ingrediebatur. Tum illi, ut ita incustoditum aspexerunt, tempus adesse rati, insiliunt, pauci quidam primum, qui forte simul erant, in quibus et Alexius dux, Cantacuzeni causa et ipse damnatus carcere, sororis filius ab avunculo suo. Ergo lapidibus eum initio insectantur, quod ferrum in promptu non erat. Post quidam fustem fortuito repertum saepius in caput impingit. Ad extremum arrepta bipenni a fabris materialibus, qui carcerem exstruebant, caput illi amputant. Tum custodia, et quidquid satellitum sequebatur, ut eum interfectum audierunt, ultione praetermissa, tanta audacia attoniti, alius alio diffugerunt. Captivi ad tumultum omnes concurrentes, (maior enim pars eorum quid esset nesciebat) ut magnum ducem occisum cognoverunt, quidam audaciores, cadaver de muro suspendunt, caputque telo praefixum similiter in muro pro spectaculo statuunt. Gratum enim populo facere se arbitrabantur, qui illum pro communi hoste haberet, tamquam huius belli civilis fontem scilicet primamque originem: nemo enim iam quae contigerant non sciebat. Ipsi vero pro copia praesenti, si qui eos aggredierentur, defensionem parabant: sublimibus palatii muris potissimum fidentes. Simul etiam spes quaedam

A.C. 1345 καταφανής. ᾤοντο γὰρ μᾶλλον κεχαρισμένα τῷ δήμῳ δρᾶν, πολέμιον κοινὸν τὸν μέγαν δοῦκα ἡγουμένῳ, οἷα δὴ τοῦ ἐμφυλλου πολέμου ὄντα αἰτιώτατον. πάντες γὰρ ἤδη τὰ γεγενημένα οὐκ ἠγνόουν. αὐτοὶ δὲ παρεσκευάζοντο ἐκ τῶν ἐνότων, ὡς ἀμυνόμενοι, ἂν ἐπίωσί τινες, τοῖς τείχεσι τῶν βασιλείων μάλιστα θαρρόυντες οὖσιν ὑψηλοῖς. ἅμα δὲ καὶ ἐπέσαινε τις αὐτοὺς ἐλπίς, ὡς οὐδεὶς ὑπὲρ ἐκείνου ἀμυνεῖται, πάντων ἐχθραινόντων, καὶ ἡ βασιλὶς δὲ, δεισασα μὴ τί νεωτερίωσι πλέον περὶ αὐτῶν, οὐ μόνον ἀμνηστίας δροκὸς παρεῖξεται καὶ ἀπαθείας, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἑτερά τινὰ αἰτήματα ὑπέξει. ἡ μὲν οὖν βασιλὶς αὐτίκα ὡς ἐπύθετο, παντοπερσέβαστον Ἰσαάκιον ἐκέλευε τὸν Ἀσάνην, (οὗτος γὰρ αὐ-
P. 658τίκα διεδέχετο τῶν πραγμάτων τὴν ἀρχήν,) πᾶσαν πρόνοιαν ποιήσασθαι καὶ δροκὸς παρέχειν τοῖς δεσμοῦταις, ὥστε τῶν βασιλείων ἐξελεθῆναι. ἔδεισε γὰρ περὶ αὐτῶν ἄπερ ἀκχεῖνοις ὑπενόουν. ἐκεῖνος δὲ, ὄχλον πολλοῦ πραγμάτων ἀθρόον περὶ αὐτὸν γεγενημένον, ἡμέλει τῶν δεσμοτῶν. καὶ τὴν τε ἡμέραν ἐκείνην καὶ τὴν νύκτα διήγαγον, οὐδενὸς ἐπιθεμένου· καθ' ἣν εἰ ἐβούλοιο, διεσάζοντο ἂν, ἢ ἐν τῷ τῆς τοῦ Θεοῦ γενόμενοι νεῖ Σοφίας, ἢ ἄλλοσέ ποι διασκηδασθέντες· οὐδεὶς γὰρ αὐτοὺς ἐφροῦρει. μεγάλα δὲ ἐλπίσαντες ἀνοήτως, καὶ τῆς φίλης ἀπεστέρηται ζωῆς. ἐς τὴν ὑστεραίαν γὰρ Τεφραίτις ἐκ τῶν οἰκετῶν μεγάλου δονκὸς, ἀμασι χαιρῶν ἄνθρωπος καὶ πικρὸς καὶ ἀπάνθρωπος κολαστῆς, (δημίον γὰρ

7. ἀμυγεῖον P., ἀμυγεῖ V.

23. τοῦ ante μεγάλου add. V.

illis subblandiebatur, neminem eius ultorem proditurum, in quem omnium odia conspiravissent: et Augustam metuentem ne quid amplius novarent, non solum oblivionem facti et impunitatem illis iuraturam, verum etiam aliis quibusdam petitionibus satisfacturam. Imperatrix, accepto caedis nuntio, statim Isaacium Asanem panhypersebastum, (hic enim mox summae rerum praepositus est,) videre iubet, ne quid res publica detrimenti capiat: et fidem dare publicam captivis illis, ut palatio exirent: ea enim illis timebat, quae et ipsi suspicione praecipiebant. Verum Asanes sexcentis simul negotiis obrutus, captivos posthabuit: qui diem illum et noctem consequentem nemine invadente illaesi transegerunt: quo tempore, si voluissent, vel in aedem Sophiac, vel alio quopiam dissipati confugientes, cum non custodirentur, servati fuissent. Sed quia magna praemia insipienter sperabant, etiam caras sibi animas suas perdidierunt. Postridie siquidem Zephraetis e famulis magni doci, homo sanguinarius saevusque et immanis, (carnificiam enim, domino superstite, faciebat) ad vindicandam interfecti caedem populum con-
citat: classarios imprimis, quibus quod assiduo inserviret, perbe-

ἔπειθε τόπον ἐκείνου περιόντος,) ὑπὲρ τοῦ δεσπότου ἄμυνό- A.C. 1345
 μενος, τὸν δῆμον ἐκίνει, καὶ μάλιστα τὸ ναυτικόν, εὐνοίαν B
 πρὸς ἐκεῖνον κεκτημένον οὐ μικρὰν, οἷα δὴ περὶ αὐτοὺς αἰεὶ
 ἡσυχολημένον. καὶ ὄπλα ἀναλαβόντες ἐχώρουν ἐπ' ἐκείνους.
 5οἱ δὲ τῶν χρησίων εὐποροῦντες οὐδενός, (ὄπλα τε γὰρ αὐ-
 τοῖς οὐ παρῆσαν, οἷς φραζόμενοι ἐπιστήσονται τοῖς τείχεσι,
 καὶ τὸ τοῦ φρουρίου μέγεθος κρεῖττον ἦν, ἢ ὥστε παρ' αὐ-
 τῶν φυλάττεσθαι, ὄντων ἐλασσόνων, ἀπειρῶν τῶν ἐπικειμέ-
 νων ὄντων καὶ πανταχόθεν περιρῶθέντων,) ὡς ἡσθοντο διο-
 10ορυσσόμενα τὰ τείχη καὶ ἀλίσκεσθαι μέλλειν ἤδη, τὸ φρού-
 ριον ἐκλιπόντες ἐπὶ τὸν ἐγγὺς κατέφυγον ναὸν τὸν τῶν ἐννέα C
 ταγμάτων προσαγορευόμενον. καὶ οἱ μὲν αὐτῶν τὰ ἄδρυτα
 εἰσῆσαν, οἱ δὲ ἐν ὑπονόμοις κατεκρύπτοντο οὖσιν ἐκεῖ πλεί- V. 526
 15στοις καὶ δυσελίκοις. ὁ δῆμος δὲ ἐπελθόντες ὁρμῇ τινα ἀ-
 σχέτω καὶ μανιώδει, τοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέσφαξαν τῶν ἀδύ-
 των ἔνδον, τοὺς δὲ ἄλλους οἱ καταλαμβάνοντο, καὶ διέδρασαν
 τὸν κίνδυνον ὀλίγοι πάνυ καὶ μάλιστα οἱ τὸν μέγαν δοῦκα
 ἀπεκτονότες. οἱ δ' ἄλλοι πάντες ἀπεσφάγησαν ὄντες οὐκ ὀ-
 20λίγοι. σαφέστατα γὰρ τὸν ἀριθμὸν οὐκ ἐξεγένετο μαθεῖν,
 οἷα δὴ ἐκ διαφόρων πόλεων συνειλεγμένον. ἐκεῖνοι μὲν οὖν
 αὐτῶ τὸν τε μέγαν δοῦκα ἐπιθέμενοι ἀπέκτειναν καὶ αὐτοὶ
 ἀπώλοντο ὑπ' ἀβουλίας. οἱ δὲ ἐν Βυζαντίῳ φίλοι βασιλεῖ, D
 ὡς ἐγένετο αὐτίκα φανερὸς πεθνηκῶς ὁ μέγας δούξ, γράμματα
 πρὸς βασιλέα ἔγραφον περὶ τῶν γεγενημένων καὶ παρήκουν,
 25πάντα ἐν ὑστέρῳ θέμενον τάχιστα ἤκειν πρὸς Βυζάντιον,

nevollis utebatur. Quamobrem sumptis armis in miseros vadunt.
 Qui destituti omnibus ad pugnam requisitis, (nam et armis care-
 bant, quibus tecti in muris starent, et maius erat palatium, quam
 ut a paucis defendi posset, cum innumeri essent, qui adorirentur
 et undique se circumfunderent,) ut muros perfodi et se capiendos
 senserunt, relicto palatio sive castello, ad templum in proximo,
 Novem Ordinum cognominatum, perfugiunt. Et alii quidem adyta
 subeunt: alii in cuniculis, (qui plurimi ibidem et tortuosi erant,)
 sese occultant. At populus superveniens praecipiti et insano fu-
 rore quosdam eorum intra ipsa adyta, alios ubi eos comprehende-
 bat, iugulat: paucique admodum effugerunt, et illi praesertim, qui
 magnum ducem peremerant: reliqui omnes ilique frequentes necati
 sunt; quorum numerus, quod ex diversis urbibus erant collecti, ad
 liquidum iniri non potuit. Atque hi quidem hoc modo magnum
 ducem occiderunt, et ipsi vicissim per imprudentiam suam occisi
 sunt. Porro amici imperatoris, qui erant Byzantii, simul necem
 magni ducis fama vulgavit, rem gestam ad eum perscribunt, admo-
 nentes, ut omnibus intermissis Byzantium advolet, captivis quippe

A.C. 1345 ὡς τῶν δεσποτῶν τὰ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου βασιλεία κατασχησόντων, καὶ εἰ τάχιστα παραγένοιτο, Βυζάντιον παραληψόμενος ἐκεῖθεν. τὰ μὲν οὖν τῶν φίλων γράμματα ἐν τῇ τοῦ Γαβριὴλ προσαγορευομένη κώμῃ ἐστρατοπεδευμένης ἦσαν βασιλεῖ. ἅμα δὲ καὶ ἐκ Διδυμοτείχου παρὰ γυναικὸς τῆς⁵

P. 659 βασιλίδος ἀπήγγελλετο τὰ ἴσα.

B πθ'. Τῆς αὐτῆς δὲ ἡμέρας καὶ οἱ πρὸς Κράλην πεμφθέντες πρέσβεις ἐπανῆκον ἀπήγγελλον τε, ὡς Κράλης μὲν καὶ πρὶν αὐτοὺς ἦκειν ἀποσταίῃ Φερῶν πρὸς τὴν οἰκίαν, δέσας τῶν Περσῶν τὴν ἔφοδον, ὡς ἠγγέλλοντο ἐπιόντες. αὐτῶν¹⁰ τε ἔνθα ἦν παραγενομένων καὶ ἀπαγγειλάντων τὴν πρεσβείαν ἀποκρίνασθαι, ὡς εἰδείῃ καὶ αὐτὸς τὰ δίκαια καὶ διὰ τοῦτο ἀποσταίῃ καὶ Φεραίων, οἷς ἐξέσται βασιλεῖ χρῆσθαι ὡς οἰκειοῖς. ἔλεγον δὲ οἱ πρέσβεις, τοὺς Φεραίους δεῖσθαι πολλῆς¹⁵ προνοίας τῆς τε ἄλλης καὶ τοὺς τὰ Κράλη πράσσοντας ἐξε¹⁵ λαθῆναι· οὐ γὰρ εἰσούσιν ἐκεῖνοι τὸν ὄχλον ἡρεμεῖν, ἀλλὰ ἀναπεῖσουσι Κράλη προσχωρεῖν, ἃν ἀπολαύωσιν ἀδείας. βασιλεῖ μὲν οὖν ἐδόκει ἀμφοτέροις δεῖν σπουδῆς πολλῆς καὶ τῶν ἀναγκαιοτάτων ἄμφω εἶναι, καὶ ἐμερίζετο τοῖς λογισμοῖς ἐκκλησίαν δὲ ἐκ τῶν ἐν τέλει ποιησάμενος, καὶ Ἀμούρ πα²⁰ ρόντος τοῦ σατράπου καὶ Σουλμῶν τοῦ Σαρχάνη παιδός, εἰς κοινὸν προὔτιθει τὴν βουλήν καὶ ἐκέλευε γνώμην ἕκαστον εἰσάγειν, ἧ ἂν ἐν τοῖς παροῦσι δοκοίῃ λυσιτελεστέρα εἶναι· ἐδόκει μὲν οὖν πᾶσι κοινῇ πρὸς Βυζάντιον ἰτέον εἶναι καὶ

Constantini palatium obtenturis, si celerrime affuerit: inde urbem occupaturum. Hae litterae apud vicum Gabrielis castrametanti venerunt, et Didymoticho ab uxore eadem nuntiabantur.

89. Eadem luce legati a Cræle redeunt renuntiantes, antequam eo venissent, eum Pheras relinquentem recessisse, Persarum videlicet adventum, de quo audierat, metuentem. Sed cum illum eo loco, in quo tunc erat, convenissent, legatione percepta respondisse, se quoque quid iustum sit scire: atque idcirco Pheris abiisse, qua urbe imperator tamquam sua uti posset. Referebant item legati, Pheras alioqui curam ac providentiam non minimam desiderare, et factionem Crælis expellendam: non enim passuram plebem quiescere, sed ubi licentiam adepta fuerit, ad deditonem Cræli faciendam sollicitaturam. Imperator utramque rem multo egere studio et ambas esse summe necessarias iudicans, huc illuc cogitationes dividebat. Convocatis igitur primoribus, praesentibus item Amurio satrapa et Sulimano, Sarchanis filio, rem in disceptationem adducit, et quod cuique pro tempore utilius videretur, proferre in medium iubet. Placuit ad unum omnibus, citra cunctationem petendum Byzantium: non enim res ipsas expectaturas, si ipsi cessando

μη μέλλειν· οὐ γὰρ τὰ πράγματα αὐτοὺς ἀναμενοῦσιν, ἂν A.C. 1345
 τρίβωσι τὸν καιρὸν καὶ διαμέλλωσι. βασιλεὺς δὲ οὐκ ὀρθῶν
 ἔχουσαι λογισμῶν τὰ εἰρημένα ἀπεδείκνυ. τοὺς μὲν γὰρ
 φίλους γεγραφέναι, ὡς παρακοιμώμενον ἀπεκτονότες οἱ δε-
 55 μωῶται τὰ Κωνσταντινίου βασιλεία αὐτοὶ κατέσχον· ἄδελον V. 527
 δὲ εἶναι, εἰ κατέχουσι καὶ μέχρι νῦν. εἰ μὲν γὰρ ἅπανα ἡ D
 πόλις προσεχώρησεν ἡμῖν καὶ οὐδὲν ἐκείνοις ἐνοχλοῦσι διὰ
 τὴν εὐνοίαν τὴν πρὸς ἡμᾶς, τί δεῖ ταχυτήτος πρὸς ἐκείνους,
 μήτ' αὐτῶν οὐδένα κίνδυνον ὑποπτεύοντων καὶ ἡμῶν ζημι-
 10 ουμένων διὰ τὴν μέλλησιν μηδέν; εἰ δ' ὡσπερ πρότερον αὐ-
 θις πολεμοῦσι καὶ τειχομαχίας πρὸς αὐτοὺς ὁ δῆμος ποιού-
 νται ἐπιόντες, οὐχ ὀρθῶ τὴν δύναμιν, ὑφ' ἧς αὐτοὶ περιποιή-
 σονται τὸ φρούριον. οὔτε γὰρ ὄπλων εὐποροῦσιν ἄοπλοι
 καὶ δεσμῶται ὄντες, οὔτε τῶν ἐπιτηδείων πρὸς τροφήν· τὰ
 15 γὰρ ἀναγκαῖα μύλις ἐχορηγοῦντο παρὰ τῶν φυλάκων γλί-
 σχρωσ. πρὸς τούτοις δὲ οὐδὲ πρὸς τὸ τοῦ φρουρίου μέγε- P. 660
 θὸς ἐξαρκέσουσιν ὀλίγοι ὄντες, αὐτὸ τε τὸ φρούριον ἡμελη-
 μένον ἐκ πολλῶν ἐτῶν ῥᾶστα προδώσει τοὺς ἐνόοντας· ὥστε
 ἐμοίγε ἐκ πάντων ἄπορα εἶναι δοκεῖ, δυνήσεσθαι αὐτοὺς
 20 πρὸς τοσοῦτον πόλεμον ἀντιστήσειν. εἰ δ' ὀθενδήποθεν ἐπι-
 κουρίας ἀπέλαυσάν τινος καὶ εὐπορήσαντες τῶν πρὸς τὴν
 χρεῖαν ἀντέσχον ἄχρι νῦν, καὶ μέχρι πολλοῦ δυνήσονται ἀν-
 τικαθίστασθαι· οὐ δὴ δι' ἐλπίδα ἄδελον τῶν ἐν χερσὶν ἀγα-
 θῶν ἀποσχέσθαι δεόν. Φεραὶ γὰρ οὐ φαύλη πόλις καὶ οὐσα

16. οὐ P. pro οὐδέ.

diem exemerint. At imperator dicta cum recta ratione haud con-
 sentire ostendit. Amicos scripsisse quidem, praefecto cubiculi oc-
 ciso, victos Constantini palatium tenere: esse tamen in ambiguo,
 utrum adhuc teneant. Si enim, inquit, universa civitas nostra,
 neque illis propter studium nostri quidquam molestum est, cur ad
 illos festinemus, quando nec ipsi periculum ullum metuunt, et nos
 ex dilatione detrimentum nullum capimus? Sin, ut antehac, rur-
 sum in armis sunt et populus palatium oppugnat: non video, qua
 vi id servaturi sint: nec enim armorum facultas est, cum sint in-
 ermes et cum catenis: neque victus, quem custodes vix ad neces-
 sitatem tenuiter suppeditabant. Adde quod ad amplitudinem palatii
 tutandam ipsi pauci non sufficiunt, quod iam pridem-neglectum et
 desertum facillime qui intus sunt prodet: ut mihi quidem qua-
 cumque intuenti, difficile videatur, posse illos contra tantam vim
 resistere. Si vero unde auxilium consecuti et rebus necessariis
 abundantes usque nunc se defendere poterunt, non sane propter
 incertam spem bona, quae in manibus sunt, abicere oportet. Non
 enim exigua et contempta urbs Pherac, sed ampla et illustris et a

A.C. 1345 καταφρονηθῆναι, ἀλλὰ μεγάλη τε καὶ θαυμασία καὶ ἀναγκαία τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ παρεῖναι. δι' ἃ δεῖν οἴομαι τὴν Β μὲν ἄλλην ἅπασαν στρατιάν ἐπὶ Βυζάντιον χωρεῖν ἀντίκα, ἐμὲ δὲ τρισχιλίους παραλαβόντα στρατιώτας ἀφικέσθαι εἰς Φεράς, καὶ μίαν ἡμέραν ἐκείνοις συγγερόμενον καὶ προνοίας⁵ ἀξιόσπαντά τινος, ἔπειτα καὶ τοὺς τὰ Κράλη ἤρημένους ἐκείθεν ἐξελάσαντα, αὐθις ἀναστρέφειν. τῆς ἄλλης δὲ στρατιᾶς διὰ βαρύτητα καὶ πλήθος πυκνοτέρας τὰς στρατοπεδείας ποιουμένης, ὑστερήσομεν οὐδὲ αὐτοὶ εὐσταλεῖς τε ὄντες καὶ ὀλίγοι καὶ ῥᾶον τὴν ὁδοπορίαν διανύοντες. καὶ τὴν τε πρόνοιαν¹⁰ ποιησόμεθα Φερῶν τηλικαύτης πόλεως, καὶ πρὸς τὴν εἰς Βυζάντιον ὁδοπορίαν ζημιωσόμεθα οὐδέν. εἰ δὲ τινος ἀπολειπόμενοι καὶ τῶν δεόντων, οὐ περιγενοίμεθα τοῦ Βυζαντίου νῦν, ἀλλ' εἰσαῦθις ἔξεστιν οὐκ ἀγενεῖς περὶ αὐτοῦ ἐλπίδας ἔχειν. Φεραὶ δὲ εἰ ἀμεληθεῖσαι ὑπὸ Κράλην γένοιτο, αὐ-¹⁵ τὰς τε ἀνασώζεσθαι ἐλπίς οὐκέτι οὐδεμία, καὶ τὰς ἄλλας τῆς Μακεδονίας πόλεις ὥσπερ μεθόριον κειμένη τῆς ἄλλης ἀρχῆς Ῥωμαίων διατέμνει ἃ χρὴ συνορᾶν καὶ μὴ ἀδήλων ἕνεκα τὰ πρόδηλα προῖεσθαι καλά." τοιαῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς ἐκ ἐκκλησίας συνεβούλευε, καὶ ἐπειθόντο οἱ πλείστοι Ῥωμαῖοι²⁰ τῶν ἐν τέλει. Ἀμούρ δὲ μετὰ Σουλιμὰν καὶ τῶν ἄλλων Περσῶν ἀντεῖπον φανερώς, οὐ λυσιτελοῦντα εἰπόντες βασιλέα βεβουλεῦσθαι, λόγων ἠκόντων περὶ Βυζαντίου, καὶ τσοαύ-²⁵ Δτης ἐλπίδος ὑποφαινομένης, ἐκείνων μὲν ἀμελεῖν, πρὸς ἕτερον

1. *μεγάλα P.*

qua Romanum imperium valde pendeat. Quare reliquo exercitui nulla interposita mora Byzantium contendendum, mihi vero cum tribus millibus Pheras proficiscendum: ibi unum diem cum civibus ponendum, rebusque utcumque inspectis et compositis, et Cralianis expulsis, revertendum opinor. Alias autem copias, propter multitudinem armorumque pondus crebrius castrametantes, nos pauci et leviter armati atque idcirco expedite ambulantes facile assequemur: et ita Pheris, tantae urbi, consulemus et perfectionem Byzantinam nihil morabimur. Quodsi re quapiam necessaria defecti Byzantium nunc non obtinuerimus, tamen ingenuum spem eius adhuc obtinendi habere liceat. Sin Pherae negligentia nostra sub Cralis potestatem venerint, ipsas recuperandi nulla spes supererit: nec alias urbes Macedoniae, inter quas velut confinium sita, a cetero imperio Romano eas dividit. Quae aestimanda sunt, nec pro incertis certa dimittenda. Talia imperator in consilio procerum suadebat, et persuadebat plurimis. Amurius vero et Sulimanus aliique Persae palam responsantes parum utiliter consuluisse affirmabant: cum de Byzantio agatur, et tanta spes affulgeat, illo neglecto, ad aliud,

δέ τι τρέπεσθαι, κἄν πάνυ τῶν βελτίστων ἦ. οὐ γὰρ περι- A. C. 1345
 μιᾶς καὶ δύο πόλεων τὴν διαφορὰν αὐτῷ πρὸς τοὺς ἄλλους
 Ῥωμαίους εἶναι, ἀλλὰ κοιῆ περὶ συμπάσης τῆς ἀρχῆς, ἧς
 ὡσπερὶ κεφάλαιόν ἐστι Βυζάντιον· κἄν μὴ ἐκείνου περιγέ-
 57ηται, οὐδέποτε βεβαίως τὴν ἡγεμονίαν ἐξείη. Ὁσραὶ δὲ εἰ
 νῦν προσχωρήσουσι Τριβαλοῖς, οὐ μακρῷ ὕστερον ἀνασωθή-
 σονται αὐτοῖς ἐπιστρατεύσαντος καὶ αὐτοὺς ἐπαγομένον καὶ
 δούλους καὶ συμμάχους. οἱ μὲν οὖν Περσῶν ἄρχοντες τοιαυτὰ
 τε ἀντίειπον καὶ ἐδέοντο βασιλέως σφίσι πείθεσθαι· ἄμα δὲ
 10 καὶ ὄρητο ἡ στρατιὰ ἀναξενγύειν. βασιλεὺς δὲ ἐπὶ εὐώρα P. 661
 πράττειν ἐτέρως ἀδυνάτως ἔχων, ἐπέτρπε τὴν ἐς Βυζάντιον
 ἐπάροδον. ἐπεὶ δὲ ἦκον, τοὺς τε δεσμώτας εὖρον ἀποτεθνη-
 κότητας καὶ τὰ ἄλλα πράγματα ἐν ἡσυχίᾳ. μετὰ γὰρ τὴν V. 528
 μεγάλου δουκὸς τελευτῆν, ἐπὶ δύο καὶ τρισὶν ἡμέραις ταρα-
 15 χῆς καὶ συγχύσεως γεγενημένης, ἔπειτα ἡρέμει, Ἰσαακίου
 τοῦ πανυπερσεβάστου τὴν ἀρχὴν τῶν ὄλων διαδεξαμένου,
 συνάρχοντος αὐτῷ καὶ Κιννάμου τοῦ μυστικοῦ, καὶ πάντα
 ἔπραττον αὐτοὶ, καὶ πατριάρχον ὡσπερ πρότερον συμματέ-
 χοντος τῆς διοικήσεως. μετὰ δὲ τὴν μεγάλου τελευτῆν δου-
 20 κός, ἡ γυνὴ τὸν πλοῦτον πάντα ἔχουσα ὄντα οὐκ ὀλίγον,
 συνειδυίας καὶ τῆς βασιλίδος καὶ μηδὲν περὶ τῶν χρημάτων B
 ἐνοχλοῦσης, ἀνεχώρησεν εἰς Ἐπιβάτας. ἐλέγετο δὲ πρὸ τῆς
 τελευτῆς μικρὸν, πάντα ὅσα εἶχεν ὀπουδήποτε, εἰς Βυζάν-
 τιον ἀγαγεῖν· σκοπὸς δὲ ἦν αὐτῷ, ὡς βασιλίδι τὸν πλοῦτον

9. τε add. M. 21. μηδὲ P.

quamvis optimum, converti. Non enim illi cum ceteris Romanis de
 una aut duabus urbibus, sed de toto simul imperio litem esse:
 cuius velut caput et summa Byzantium: quam nisi subiecerit,
 nunquam stabilem principatum habiturum. Pheras, si nunc ad
 Triballos defecerint, non multo post, ubi illuc moverit et se pro
 sociis ac servis secum duxerit, recuperari posse. Sic Persarum du-
 ctors adversantes imperatorem rogabant, ut sibi obsecraret: si-
 mulque exercitus eo redire gestiebat. Imperator ut vidit aliter fieri
 nequire, manus dedit. Eo ut venerunt, captivos illos occisos et
 quietum civitatis statum invenerunt. Nam cum post mortem magni
 ducis ad biduum triduumve tumultuatum fuisset, Isaacio panhy-
 persebasto, collega Cinnamo mystico, summam capessente rem publi-
 cam, tranquillitas consecuta est. Atque hi, patriarcha, ut prius,
 socio, administrabant omnia. Post obitum mariti, magni ducis
 uxor cum pecuniarum vi immodica, conscia etiam imperatrice nec
 eam quidquam earum gratia obturbante, Epibatas secessit. Dico-
 batnr autem Apocachus paulo ante necem, quidquid ubicumque
 haberet pecuniarum, Byzantium contulisse eo sine, ut, cum ostem-

A. C. 1345 ποιήσας δῆλον, ὃν ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τέκνων ἀναλώσει, οὕτω πείθειν αὐτὴν θυγατέρα τὴν ἐκείνου βασιλεὺς προσαρμόζειν τῷ νήϊ. βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνός, ἐπεὶ ἐκ Βυζαντίου οὐδὲν ἀπήντα κατ' ἐλπίδας, οὐ μετρίως ἠνιάτο καὶ τοὺς ἄρχοντας Περσῶν καὶ τοὺς ἐν τέλει ἐν αἰτίαις εἶχεν, ὅτι διὰ τὴν αὐτῶν ἀβουλίαν καὶ μικροψυχίαν Φερῶν τε καὶ τῶν C κατὰ Μακεδονίαν πόλεων ἀποστεροῦτο. ὑπώπιτευσ γὰρ μετὰ τὴν ἐκείνων ἀναχώρησιν ῥαδίως παραστήσεσθαι τὸν Κράλην, ἀπειρηκυίας ἤδη πρὸς τὴν ἐκ βασιλέως ἐπικουρίαν, καὶ παρῆγει τοῖς ἄρχουσι Περσῶν, αὐθις εἶναι δεόν εἰς Μακεδονίαν ἀναστρέφειν. συνορῶντες δὲ ἤδη καὶ αὐτοὶ, ὡς ἐκ Βυζαντίου μὲν οὐδὲν ἔσται πλέον, (ἅπαντα γὰρ ἤδη ἐν τάξει ἦσαν, καὶ οὐδὲν ἔνδον ἐταράττετο,) λυσιτελοῖη δὲ αὐθις πρὸς Μακεδονίαν συνεκστρατεύειν βασιλεῖ, ἐπειθόντο ἀνωμένῃ διὰ τὴν ἐπάνοδον. καὶ ἐπεὶ ἐδέδοκτο πρὸς τὴν ἐσπέραν αὐθις ἐκστρατεύειν, εἰς Ἀπάμειαν ἐστρατοπεδεύσαντο ἐλθόντες. ἐστρατοπεδευμένοις δὲ ἐκεῖ ὁ τοῦ Σαρχάνη υἱὸς Σουλιμάν ἀθρόον ὑπὸ λανροτάτων κατεσχέθη πυρετῶν· οἱ περὶ αὐτὸν δὲ ἀκροτάτως χρῆσάμενοι ψυχρᾷ διαίτῃ, εἰς τούτων D τῶν περιέστησαν τὸ νόσημα, καὶ τῶν πυρετῶν ἐπιλειπόντων, αὐθις ἄκρωσ καταψυχθεῖς, ἔμελλεν ἐκλείπειν ὑπὸ συγκοπῆς, τοῦ περικαρδίου αἵματος οὐκ ἐξαρκούντος ἀντέχειν πρὸς τὴν τέκρωσιν. Ἀμοῦρ δὲ τῆς αἰτίας στοχαζόμενος τοῦ κινδύνου, ἀντίπραιρετεν ὅσα ἐξῆν πρὸς τὸ κακόν. Θηριακὴν τε γὰρ κα-

5. αἰτίας P.

disset imperatrici, quantas opes pro ipsa et filiis eius impensurus esset, ad filium cum filia sua matrimonii vinculo copulandum eam pelliceret. Imperator Cantacuzenus, postquam Byzantii nihil, quale sperabat, evenit, non mediocriter moestus culpam in duces Persarum coniciebat: ob quorum imprudentiam languoremque Pheras cum Macedonicis orbibus amisisset. Suspicionem enim movebatur, post eorum discessum levi eas negotio, imperatoris auxilia desperantes, Cralem subegisse: hortabaturque, uti secum in Macedoniam redirent. Qui quod et ipsi videbant, nullum se Byzantii operae pretium facturos, (omnia quippe iam ordinata et pacata intus erant,) et expedire in Macedoniam rursus cum imperatore proficisci quamquam tristiores, attamen in eius sententiam ierunt. Ut convenit occidentem denuo petere, Apameam veniunt, ubi castris positis Sulimanum, Sarchanis filium, repente rapidissima febris arripit. Quem eius comites diaeta frigidissima curantes, contrarium ei morbum creaverunt: febrigue desinente extreme refrigeratus syncope occisus erat, cum sanguis circa cor ad mortem arcendam imbecillus esset. Amurius, causa coniecta, malo depellendo quantum poterat faciebat. Nam et theriacam et vinum meracum vetus dabat bibere.

ρείγεται πίνειν καὶ ἄκρατον οἶνον παλαιόν. τῶν πυρετῶν δὲ A.C. 1345
 αὐθις ἰσχὺν λαβόντων, οἱ περὶ Σουλιμᾶν ἐχρῶντο τοῖς προτέ-
 ροις αὐθις, ἀπειρίαν πολλὴν Ἀμοῦρ κατεγνωκότες · νεκρωθεί-
 σης δὲ αὐθις τῆς καρδίας, ἀπέθανε παραχρῆμα. οἱ δὲ περὶ
 5 ἐκείνου οὐκ αὐτοῦ τοῦ θανάτου ᾤοντο αἰτίους εἶναι, ἀλλὰ
 Ἀμοῦρ κατηγοροῦν φανερῶς, ὡς ἀπεκτονότος δηλητηρίῳ, ἥνικα
 παρείγεται τὸν οἶνον. ἃ πυθόμενος ὁ Ἀμοῦρ ἔδεισε περὶ τῆς P. 662
 ἀρχῆς, μὴ Σαρχάνης ὁ πατὴρ περὶ τῆς τελευτῆς πυθόμενος τοῦ
 υἱοῦ καὶ πιστεύσας τῇ διαβολῇ, ὡς παρ' αὐτοῦ ἀναιρεθεῖη,
 10 ἐπίδηται, αὐτοῦ ἀπόντος μετὰ τῆς στρατιᾶς, καὶ ὑπαγάγεται
 τὰς πόλεις ἀμυνόμενος. δι' ἃ ἐδόκει δεῖν τὴν ταχίστην οἰκάδα
 ἀναχωρεῖν πρὶν ἐκπυστα γενέσθαι τὰ κατὰ τὸν Σουλιμᾶν. Ἀ-
 μοῦρ μὲν οὖν ἐκ τοιαύτης αἰτίας αὐθις εἰς Ἰωνίαν ἀπεχώρει,
 καίτοι γνώμην ἔχων, ἄχρῃς ἂν ὁ πόλεμος καταλυθῇ, συνέσε-
 15 σθαι τῷ βασιλεῖ. καὶ μόλις ἔπειθε Σαρχάνην, πῖστεις μεγάλας
 παρεχόμενος, ὡς οὐδὲν αὐτὸς περὶ τὸν υἱὸν ἐκείνου κακουρ-
 γήσειεν, ἀλλὰ συκοφαντοῖτο ὑπὸ τῶν εἰπόντων. βασιλεὺς δὲ
 εἰς Διδυμότειχον ἦκεν, ἀνιῶμενος πολλὰ περὶ Φερῶν καὶ τῶν B
 ἄλλων τῶν κατὰ Μακεδονίαν πόλεων. ἐδεδείκε γὰρ, μὴ ἄλωσι
 20 Τριβαλοῖς, ὅπερ δὴ ἐγένετο ὀλίγῳ ὕστερον. ἐπεὶ γὰρ ἐπύ-
 θετο ὁ Κράλης εἰς τὴν ἑω διαβὰν τὸ Περσικόν, αὐθις ἐπι- V. 529
 θέμενος Φεραῖς, εἶλε, τῶν τὰ ἐκείνου ἡρημένων ἔνδον πρα-
 ξάντων, ὡς ἐλάβοντο καιροῦ. καὶ μετὰ τοῦτο ἐκεῖνος ἦδη
 μέγα φρονῶν καὶ τοῦ πλείονος μέρους τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς

Febribus denuo hinc ingravescentibus, Sulimani comites priorem
 medicinam, Amurio eorum inscitiam damnante, repetunt. Ita ene-
 cio rursus corde, statim obit. Socii non se, sed Amurium, ut
 causam mortis eius, manifeste accusant, qui vinum, id est, in hoc
 morbi genere venenum, ei dedisset. Quo audito, Amurium satrapiae
 suae tenuit, ne scilicet pater Sarchanes, de filii obitu re intellecta,
 calumniae (ab ipso nimirum occisum esse) credens per eius ab-
 sentiam ad ulciscendum sese adductis copiis urbes subigeret. Quare
 celerrime, priusquam casus Sulimani fama nuntia eo pervaderet,
 domum sibi redeundum est opinatus. Hoc fuit, cur in Ioniam re-
 verteretur: tametsi quamdiu bellum duceretur, ab imperatore non
 discedere fixum habebat. Ac vix tandem, solidis licet argumentis,
 Sarchani fidem fecit, nihil se in filium malefici admisisse, sed ab
 obtrectatoribus falso se deferri. Imperator Didymotichum venit,
 moerens graviter propter Pheras aliasque urbes Maccdonicas, quas
 a Triballis captum iri formidabat, quod quidem haud longo inter-
 vallo factum est. Nam ut ad Cralem allatum est, Persas in orien-
 tem rediisse, illico Pheras aggressus, cepit, data opportunitate ad-
 iuvantibus, quos intus sui cupidos habebat. Ac tum iam se magni-

- A. C. 1345 ἐπειλημμένος, βασιλέα ἑαυτὸν ἀνηγόρευε Ῥωμαίων καὶ Τρ-
C βαλῶν, τῷ δὲ νιῷ τὴν τοῦ Κράλη παρείχετο προσηγορίαν.
- A. C. 1346 Γ'. Βατάτζης δὲ ὁ μέγας στρατοπεδάρχης, ὑπὸ βασι-
λέως καταλελειμμένος μετὰ στρατιᾶς, ὥστε κατατρέχειν Βυ-
ζάντιον καὶ κακοῦν, πρῶτα μὲν ἐποίει κακῶς τὴν χώραν⁵
D καὶ ἐληΐζετο συχναῖς ἐφόδοις· ἐπιστρατευσάντων δὲ αὐτῷ
τῶν Βυζαντίων, ὧν ἐστρατήγει Ἀπλησφάρης, ἐνίκησε συμ-
βαλῶν καὶ ζῶντάς τε ἐκράτησε πολλοὺς καὶ ἀπέκτεινε κατὰ
τὴν μάχην, ἐάλω δὲ καὶ ὁ στρατηγός. μετὰ δὲ τὴν Βυζαν-
τίων ἦταν ὁ Βατάτζης οἰηθεὶς, εἰ προσχωρήσει βασιλίδι,¹⁰
πρῶτος ἔσσεσθαι αὐτὸς καὶ πάντων βεβαίως ἄρξειν, τῶν
ἄλλων περὶ μάχας καὶ πολέμους οὐδενὸς ἀξίων ὄντων, ἄλ-
λως ὅτι καὶ πατριάρχης κατὰ γένος αὐτῷ προσήκων, (τὴν
γὰρ ἐκεῖνον θυγατέρα ὁ Βατάτζη ἔγχευεν υἱὸς,) πρὸς τὴν
P. 663 ἀρχὴν αὐτῷ μάλιστα συμπράξεις, πέμψας πρὸς βασιλίδαις¹⁵
διελέγετο περὶ συμβάσεων, καὶ ἐπηγγέλλετο Καντακουζηνῷ
τῷ βασιλεὶ ἀντιτάξασθαι, αὐτὸς δυνάμενος ἐκ Περσῶν στρα-
τιάν ἐπ' ἐκεῖνον ἀγαγεῖν. ἦν γὰρ πρὸς τινὰς τῶν σατραπῶν
φιλίαν ἔχων τῷ τε τὴν φωνὴν αὐτῶν εἰδέναι καὶ διαλέγε-
σθαι Περσιστὶ, ἄλλως ὅτι καὶ βασιλεὺς παρὰ τὸν τοῦ πο-
20 λέμου χρόνον διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν τοῖς Πέρσαις ἐκέλευεν
αἰεὶ συνεῖναι· ἐξ ὧν ἐγένετο ἐν συνηθείᾳ πρὸς αὐτούς. ἡ
βασιλὶς δὲ ἀσμένως τε ἐδέξατο τὸν λόγον καὶ πάντα προ-

11. πρῶτος P. pro πάντων.

fice maioreque imperii parte occupata circumspliciens, palam semet Romanorum Triballorumque imperatorem pronuntiat, filiumque Cr-lem appellat.

90. Batatzes autem magnus stratopedarcha ab imperatore ad Byzantinum agrum incursandum populandumque cum aliquot man-
nihilis relictus, primum quidem id crebro faciebat. Byzantinis
Aplesphare duce, contra egredientibus, conflictu superior, multos
occidebat, multos capiebat, atque inter captos etiam dux ipse fuit.
Victis Byzantiis, arbitratus, si se imperatrici adiungeret, primas
adepturum firmumque in omnes et omnia imperium consecuturum:
quandoquidem alii bello et pugna nihil valerent, et praesertim
quod ei patriarcha quoque propter coniunctionem affinitatis (eius
enim filiam ipsius duxerat,) ad fastigium hoc summo adim-
mento futurus esset, ad imperatricem mittens de conditionibus
cum ea egit, promittens Cantacuzenum domitutum, cum et ipse
posset Persas in illum ducere: intercedebat siquidem illi cum qui-
busdam satrapis amicitia, tum quod Persice loqueretur, tum vero
magis, quod et imperator per belli tempus hanc ob causam cum
Persis cum versari semper voluisset: unde nata deinde familiaritas.
Imperatrix laeta audivit, et quae peteret, omnia se perlibenter

Θύμως ἐπηγγέλλετο ποιήσειν, ὅσα ὁ Βατάτζης ἤτει· περὶ Δ. C. 1346
 πλείστου γὰρ ἐποιεῖτο τὸ τοὺς ἀνθισταμένους εἶναι βασιλεῖ.
 ἔξοφόβου γὰρ κατάκρας πατριάρχης τε καὶ οἱ ἄλλοι τῶν Β
 πραγμάτων ἄρχοντες, πολλὰ καταψευδόμενοι βασιλέως, καὶ
 ἔπειθον ἐκείνην, ὡς, εἰ τρόπον δὴ τινι Βυζάντιον ἐκεῖνος
 ὑποποιήσαιτο, αὐτὴν αὐτίκα καὶ παῖδας ἀποκτενεῖ τῶν ὕβρε-
 ων ἕνεκα καὶ τῶν ἄλλων κακῶν τῶν εἰς ἐκεῖνον καὶ τοὺς
 συγγενεῖς γεγενημένων ἀμυνόμενος, διὸ πρὸς τὴν εἰρήνην
 ἤδη καὶ αὐτὴ ὑπὸ δειλίας ἀσυμβάτως εἶχε, καίτοι βασι-
 10λέως αἰεὶ δεομένου καὶ γράμματα πατριάρχῃ περὶ τῆς εἰρή-
 νης πέμποντος, (ἃ οἱ ἄγοντες παρὰ τὸν τοῦ πατριάρχου
 θρόνον ἢ ἄλλοθί που, ἔνθα μάλιστα οὐκ ἔνῃν λαθεῖν, λά-
 θρα ἔρριπτον ἐρχόμενοι· ἐδεδίεσαν γὰρ φανερῶς παρέχε-
 σθαι, οὐχ ἡμέρους ἀμοιβὰς δεχόμενοι τῶν πρεσβειῶν,) καὶ C
 15ἐκεῖνος τἀναντία ἐπραίτεν αἰεὶ, τὸν πόλεμον ὡς μάλιστα
 ἔνῃν ἀνάπτων. Βατάτζης μὲν οὖν ἐλπίδων οὕτω μεγάλων
 ἕνεκα πολεμεῖν αὐθις ἤφειτο βασιλεῖ, καὶ πρὸς τὸν Λυδίας
 σαυράπην πέμψας, ἤτει κατὰ συμμαχίαν στρατιάν. βασι- V. 530
 λεὺς δὲ ἐπεὶ τὰ κατὰ Βατάτζην οὐκ ἠγνόει, πολλῶν ἀπαγγελ-
 20ολόντων, Καλόθετον τὸν πρωτοσέβαστον πέμψας, κατηγορεῖ τὴν
 ἀγνωμοσύνην καὶ τὴν ἀποστασίαν, ἐπεχείρει τε πείθειν, μὴ
 τοιαῦτα κακουργεῖν, ἀλλὰ τηρεῖν τοὺς ὄρκους τοὺς πρὸς αὐτὸν
 καὶ τὰς συνθήκας, ἤκειν τε πρὸς αὐτὸν ἐκέλευεν, ὡς πάντα
 πράξων, ὧν ἂν δέοιτο. Βατάτζης δὲ ἀπηγόρευε τὸ νῦν ἔχον

praestitutam spondit. Gaudebat enim etiam atque etiam, inventos
 esse, qui Cantacuzeno auderent possentque obsistere. Patriarcha enim
 aliique archontes multa in illum mentientes vehementissime eam ter-
 rebant, et persuadebant, si quo modo Byzantium ille subiugaret,
 ad ulciscendas contumelias atque iniurias in se cognatosque col-
 latas, continuo ipsam cum liberis perempturum. Idcirco quamvis
 pacem semper peteret, et ob id ad patriarcham scriberet, ipsa ta-
 men iam prae timore ab ea paciscenda abhorrebat. Eas litteras
 qui ferebant, principio iuxta patriarchae thronum aut alibi, ubi
 minime latere poterant, clam proiciebant. Quod enim praemia
 parum mitia exspectabant, palam eas reddere non audebant. Sem-
 per, inquam, ille ad patriarcham scribens pacem petebat, etsi ille
 contra perpetuo faceret bellumque quam maxime poterat accen-
 deret. Batatzes igitur, cum ad spes ita ingentes exarsisset, iterum
 cum imperatore armis contendere instituens, a satrapa Lydiae au-
 xilium petebat. Imperator quoniam quid cuderet Batatzes, multis
 nuntiantibus, non ignorabat, per Caloethum protosebastum ingra-
 tum animum et defectionem ei exprobrat et a scelere detertere
 nititur, hortans, ut quae sibi iurasset, ea servaret et ad se veni-

A.C. 1346 ἦκειν πρὸς αὐτόν· δεδοικέναι γὰρ ἀπερισκέπτως οὕτω καὶ
 D χωρὶς ὄρκων πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν· οὐδὲ γὰρ ἐξηρνεῖτο τὸ τῆ βα-
 σιλίδι περὶ τοῦ προσχωρεῖν αὐτῇ διαλεχθῆναι, μετὰ μικρὸν
 δὲ ἀπηγγέλλετο πρὸς βασιλέα πέμπειν, ὄρκους αἰτήσων ἀμνη-
 στίας περὶ τῆς ἀποστασίας. ταῦτα δὲ σκῆψεις καὶ προφά-5
 σεις ἦσαν· ἀλλὰ τὴν ἐκ Λυδίας περιμένων στρατιάν, φενα-
 κίζειν ἐπεχείρει, ἄχρις οὗ δύνάμιν κτησάμενος βεβαίαν, πο-
 λεμησεί πρὸς ἐκεῖνον φανερωῶς. βασιλεὺς δὲ ποιούμενος περὶ
 πλείστου Βατάτζην ἔχειν, (ἦν γὰρ λόγου ἄξιος ὁ ἀνὴρ, οὗ
 συνέσει μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμπειρία καὶ τόλμη τῇ κατὰ τὰς¹⁰
 μάχας,) καὶ πᾶσαν σπουδὴν ἐπιδείκνυσθαι δεῖν οἰόμενος τοῦ
 μὴ Βατάτζην πρὸς τοὺς πολεμίους ἀποστῆναι, (τοῖς γὰρ ἐν
 P. 664 Βυζαντίῳ οὖσιν ἄρχουσι πολλὴν συνήθει ἀτολμίαν καὶ ἀπει-
 ρισίαν κατὰ τὰς μάχας,) Νικηφόρον ἐπέμπευ αὐθις τὸν Με-
 τοχίτην, ὃς τὴν μεγάλου λογοθέτου ὑστερον τετίμητο ἀξίαν,¹⁵
 ὄρκους κομιζοντα ἀμνηστίας, καὶ ἕτερου ἅττα ἐπαγγελλόμε-
 νον, ἃ ἐκεῖνος ἔφρασκε βούλεσθαι πέμψας αἰτεῖν πρὸς βασι-
 λέα. Μετοχίτης δὲ ἐπεὶ σαφῶς ἔγνω Βατάτζην ἀποστάντα
 βασιλέως, (ἤδη γὰρ καὶ ἡ Περσικὴ στρατιὰ κατὰ τὴν Τηρί-
 στασιν διέβαινον ἐκ τῆς Ἀσίας, ἣν Βατάτζης ἐπὶ συμμαχίᾳ²⁰
 μετεπέμπετο,) τάχιστα ἀναστρέψας, ἀπήγγελλε τὴν ἀποστα-
 σίαν βασιλεῖ, καὶ ὡς ἤδη καὶ συμμαχίαν ἔχων Περσικὴν,
 Β τοῦ πολέμου ἄψαιτο. βασιλεῖ δὲ δδοῦκει μὲν αὐθις ἀναφαι-
 23. μὲν om. M.

ret, facturum, quae rogaret omnia. Batatzes se excusare, quod
 inconsiderate et sine cautione iuramenti illius venire metueret:
 nam cum imperatrice de sua ad illam transitione egisse haud ne-
 gabat: pauloque post ad imperatorem missurum et sacramentum
 super oblivione discessionis suae petiturum promittebat. Verum
 hic tantum fucus erat: etenim e Lydia copias praestolans, verba
 ei dare conabatur, donec, certo conflato exercitu, bello cum eo
 aperto decerneret. Imperator nihil tam cupiens, quam Batatzes
 secum habere, (erat siquidem vir ille non prudentia modo, sed
 experientia, item et bellica fortitudine memorabilis,) et omni dili-
 gentia curandum censens, ne cum hostibus sese coniungeret, (qui
 enim erant Byzantii administratores imperii, eos timidos et rei
 militaris rudes esse cognoverat,) Nicephorum Metochiten, qui magis
 logothetae postea dignitatem obtinuit, rursum misit iuramentum
 ἀμνηστίας et alia promittentem, quae ille petiturum se confirma-
 rat. At Metochites, quod perspicue sciebat, Batatzem ab imperatore
 descivisse, (iam enim manus Persica pro subsidio ab illo evocata
 Teristavin ex Asia transierat,) citissime reversus ei defectionem nar-
 rat, et iam Persico fidentem auxilio ad bellum aggredi. Imperatori
 calamitas redintegrari videbatur: una enim cum Batatze non paucae

νεσθαι δεινά· συναπέστησαν γὰρ αὐτίκα Βατάτζη καὶ πόλεις A.C. 1346
οὐκ ὀλίγαι Θρακικαί, ὧν οἱ ἐκείνου ἤρχον συγγενεῖς, βασι-
λέως ἐγκεχειρικότος τὰς ἀρχάς· ὁμοῦς ἀναγκαίως καὶ αὐτὸς
παρσκευάζετο πρὸς μάχην, καὶ πέμψας μετεκαλεῖτο τοὺς
50στρατιώτας ἐκ τῶν πόλεων, αἷς ἦσαν ἐγκαθιδρυμένοι· αὐ-
τὸς δὲ ἐσκέπτετο, ἥ ἤδη διαδέσθαι τὰ κατὰ τὸν πρὸς Βα-
τάτζην πόλεμον, καὶ τῷ πεπρεσβευκῷ πρὸς ἐκεῖνον διελέγετο
Νικηφόρῳ τῷ Μετοχίτῃ ἐπὶ κλίσης ἀνακείμενος· νυστάξας
δὲ ἐπὶ μικρὸν, ὕπνῳ κατελήφθη μεταξὺ διαλεγόμενος περὶ
10 Βατάτζη. ἔδοκει δὲ ὄρᾱν κατὰ τοὺς ὕπνους νεανίσκους C
δύο τινὰς καλλίστους κάλλει, πέπλον φοινικοῦν ἔχειν, ᾧ
χρυσοῦς ἐντετύπωτο σταυρὸς ἐπὶ τὰ τέσσαρα διήκων ἄκρα.
ἐγγράπτο δὲ καὶ περὶ τὸν σταυρὸν γράμμασι καὶ αὐτοῖς
χρυσοῖς· „Ἰησοῦς Χριστὸς νικᾷ.” ᾧ φέροντες οἱ νεανίσκοι
15 περιεκάλυπτον τὸν βασιλέα. ταῦτα μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς ἑώρα
κατὰ τοὺς ὕπνους, καὶ ἔξυπνος γενόμενος διηγεῖτο τοῖς
παροῦσιν. ἔδοκει δὲ αὐτοῖς τε καὶ βασιλεῖ, ἀγαθοῦ τινος
τὸν ὄνειρον εἶναι μηνυτήν· ἐλέγετο δὲ, ὡς τῆς αὐτῆς ὥρας
Βατάτζης ἀνήρητο ὑπὸ Περσῶν· οὕτω γὰρ ἐξετάζοντι ἐμηνύ-
20 σετο ὕστερον τῷ βασιλεῖ. ὁ γὰρ Βατάτζης, ἐπεὶ οἱ Πέρσαι
παρῆσαν, ὅτι μὲν πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα πόλεμον
ἀνήρητο, οὐκ ἔδηλου· τοῦτο δὲ μόνον ἔφρασκεν, ὡς ἡγήσειτο
ἐπὶ λεηλασίᾳ, οἰόμενος, εἰ ἐπαγάγοι ταῖς ὑπὸ βασιλέα πόλεσι D
καὶ ἐπιδείξοι δισκοδασμένους ἀνθρώπους καὶ βοσκήματα

urbes Thraciae, (quas imperatoris auctoritate eius cognati regebant,) desciverant. Nihilominus se quoque bello necessario instruebat, militesque e praesidiis advocabat: et qua ratione id bellum administraret, tacitus secum volutabat: cumque Nicephoro Metochite, qui legationem obierat, in grabatulo requiescens disserebat. Aliquamdiu autem inter colloquendum dormitans, somno consopitus est: quo visus est videre duos adolescentes pulcherrimos, tenentes vestem stragulam, colore Phoeniceam, super qua expressa crux aurea, ad quatuor eius angulos pertingens. Circum crucem scriptum erat litteris aureis: Iesus Christus vincit. Eam vestem afferentes illi adolescentes imperatorem dormientem cooperiebant. Hoc visum experrectus adstantibus refert, qui (ut etiam ipse) boni quippiam portendere hoc somnium conieciarunt. Ferebatur porro, Batazzen ea ipsa hora a Persis interfectum, ut indaganti postea imperatori significatum est. Etenim ille, Persis iam praesentibus, se bello Cantacuzenum persequi non indicarat: hoc solum dixerat, eos ad populandam velle ducere, putans, si ad urbes imperatoris illos admovisset hominesque et pecora sparsa ostentasset, cupiditate, praedarum etiam barbaros in imperatorem pugnaturos. Qua in re

A.C. 1346 πολλά, ἐπιθυμία κέρδους αἰρήσεσθαι καὶ τοὺς βαρβάρους τὸν πρὸς βασιλέα πόλεμον. τοῦτο δ' ἐναντίως ἀπέβαιεν ἢ ἐκεῖνος ᾔετο. ὡς γὰρ ἐγένετο ἐπὶ Γαρέλλαν, καὶ ἐπέτρεπε τὴν λείαν πολλὴν ὀρωμένην ἀνθρώπων ὁμοῦ καὶ βοσκημάτων, οἱ Πέρσαι μὲν ἠρώτων, εἰ μὴ ὑπὸ Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα ἢ χώρα εἶη. τοῦ δὲ ἐξιπόντος τὸ ἀπόρρητον καὶ V. 531 παραινοῦντος πολυπραγμονεῖν μηδὲν, ἀλλ' ἐμπίπλασθαι τῶν ἀνδραπόδων, οἱ βάρβαροι ἀγανακτήσαντες πρὸς τὴν ἀπίτην, ὅτι μηδὲν εἰδότας ἐπὶ βασιλέα ἤγαγε, καὶ δυναστεύοντες ὑπὲρ ἐκείνου, Βατάτζην μὲν ἀποκτείνουσιν αὐτίκα, τοὺς ἄλλους δὲ Ῥωμαίους, ὅσοι συνῆσαν, ἔξανδραποδίσαντες καὶ τὸν υἱὸν, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου, μηδὲν ταῖς ὑπὸ βασιλέα πόλεσι τελοῦσαις λυμνημένοι. Βατάτζης μὲν οὖν τοιαύτην ἔδωκε δίκην τῆς ἀγνωμοσύνης. αἱ δὲ συνεποσταῖσαι πρότερον ἐκείνῳ πόλεις καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτηνὴν οὐ προσεχώρησαν τῷ βασιλεῖ, ἀλλὰ μέχρι πολλῶν ἐπολέμησαν ἀντέχουσαι. ἔξ ἐκείνων δὲ τῶν πόλεων καὶ ἡ τὸν Ἐμπυρίτην ὄντας κατέχουσα φρουρά, τὸν ἄρχοντα συλλαβόντες σφῶν Ἀρχοντίτζην προσαγορευόμενον, αὐτὸν τε παρέδωκαν βασιλίδι καὶ τὸ φρούριον. καὶ τυχόντες ἀδείας Bείς τὰς οἰκίας ἐπανῆλθον. Ἰωάννης τε Ἀπόκαυκος ὁ τοῦ μεγάλου δουκὸς ἀδελφὸς νυκτὸς ἐπελθὼν τὸ Ῥήγιον εἰς προδοσίαν, καὶ τὴν βασιλέως ἐξήλασε φρουράν. βασιλεὺς δὲ, ἐπεὶ ἡ στρατιὰ διὰ τὸν πρὸς Βατάτζην πόλεμον ἤδη ἠθροισμένη ἦν, ἐδόκει δεῖν Βυζαντίοις ἐπελθεῖν· συνεκινήθησαν

5. μὴν M. 17. τε P. 19. παρέδωσαν P.

eum sefellit opinio. Ut enim apud Garellam opimam hominum pecorumque praedam eis concessit, Persae quaesierunt, eequid sub Cantacuzeno esset illa regio. Batatzae quod celarat aperiente hortanteque, ne essent curiosi, sed quantum liberet mancipiorum raperent, barbari ob fraudem stomacho exardescentes, quod inscius contra imperatorem duxisset, et propter eum indignati, homines mox ferro vitam eripiunt, et Romanos eius milites ad unum simulque filium captivos abducentes, subiectisque imperatori oppidis nihil damnorum dantes, domum recedunt. Batatzes igitur tali poena scelus suum expiavit. Civitates apostatrices post eius quoque mortem diu restiterunt. In his qui Empyriten tenebant praesidiarii, praefectum suum Archontitzen nomine comprehendunt et cum ipso castello imperatrici dedunt, adeptique impunitatem, domos abeunt. At Ioannes Apocauchus, magni ducis frater, nocte praeter opinionem adveniens, Rhegium proditione capit et imperatoris praesidium eiicit. Idem, congregato iam qui adversus Batatzem colligebatur exercitu, Byzantios adoriundos decrevit. Sequabantur illum Hicax,

δὲ αὐτῷ Ἰέραξ τε τὸν ἐκ Τζερνομιάνου λόχον ἄγων, καὶ Πα-Α.С. 1346
 ρασπόνδυλος· ᾧ προσέταττεν ὁ βασιλεὺς τοὺς στρατευσάμε-
 νους κατὰ τὴν Ἀδριανοῦ πάντας ἄγειν πλὴν Βράνου καὶ
 Μουγδουφῆ καὶ Φραγγοπούλου, οἱ τῆς ἐν αὐτῇ στάσεως
 5 ἤρξαν πρώτως καὶ πολλοὺς διέφθειραν τῶν προσεχόντων
 βασιλεῖ. σκοπὸς δὲ ἦν αὐτῷ, ἵνα μὴ δοκοίη διὰ φόβον
 ἐφέλκεσθαι εἰκῆ καὶ μάτην πρὸς γὰρ στρατείας παντάπασιν
 ἀνάσκητοι ἐκεῖνοι ἦσαν καὶ οὐδενὸς ἄμεινον διακείμενοι
 τῶν οὐδὲ ὅτι ποτέ εἰσιν εἰδόντων ὅπλα. βασιλεὺς μὲν οὖν
 10 τοιαύτην γνώμην ἔχων, ἐκέλευε Παρασπονδύλῳ μὴδένα τῶν
 τριῶν ἐκείνων ἄγειν· ἐκεῖνος δὲ, ὡς ἔλεγεν, ἀγνοῶν ὅθεν εἰς
 τοῦτο ἐναχθεῖη, τὸν Φραγγόπουλον, καίτοι νοσοῦντα νόσον
 δεινὴν, (ἐρουσίπελας γὰρ ἦν,) ἠνάγκασε συνέπεσθαι· ὃν ἰδὼν
 ὁ βασιλεὺς ἐνδιατρίβοντα τῷ στρατοπέδῳ Παρασπονδύλου,
 15 κατηγόρει πρὸς ὄργην οὐκ ἀπίθειαν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ-
 μίωτα, ὅτι νοσοῦντα ἄνθρωπον οὕτω δεινῶς ἄγει πρὸς
 τὰ στρατόπεδον, καίτοι κελευσθεὶς μὴδὲν παρενοχλεῖν. ὁ
 δὲ τὴν τε ἀπίθειαν ὁμολόγει καὶ συγγνώμης τυχεῖν ἐδέξ-
 20 το· μὴδὲ γὰρ εἰδέναι, ὅθεν κινήθει πρὸς τὸ τοιοῦτον· καί-
 20 τοι τῆς στρατείας ἀφεσθῆναι πολλὰ δεόμενον, ἐπεσθαι κατα-
 ναγκάζειν. βασιλεὺς δὲ τῆς νόσου τὸν Φραγγόπουλον οἰκτιρί-
 ρας, ἐκέλευε τοῖς συνοῦσιν ἰατροῖς πρόνοιαν αὐτοῦ ποιεί-
 σθαι, αὐτὸς δὲ παρὰ τὴν τῆς Καμήλου γέφυραν ἐλθὼν,
 αὐτίς ἐστρατοπεδεύετο καὶ διελέγετο κρύφα τοῖς ἐν Βυζαν-

cohortem praesidiariam Tzernomiano adducens, et Paraspondylus:
 cui mandavit imperator, ut quantum esset militum Adrianopoli,
 duceret praeter Branum, Mugdupham et Phrangopulum, primos ibi-
 dem seditionis auctores, multorumque imperatoris studiosorum in-
 teremptores. Consilium fuit, ne timore tantum frustra que ac te-
 mere non tam duci, quam trahi viderentur: nam ad militiam omnino
 inexercitati erant nec multum eorum dissimiles, qui nec sciunt
 quidem aliquando arma exstitisse. Hac itaque mente imperator tres
 illos relinquere Paraspondylo praecepit. Is ignorans, ut aiebat, unde
 instinctus, Phrangopulum, tametsi gravi morbo, nempe sacro igni,
 tortum, sequi coegit. Quem in castris intuitus imperator, Para-
 spondylum non de inobedientia solum, sed insuper de crudelitate
 obiurgavit, qui hominem tam vehementer aegrotum, et quidem
 iussum nihil ei molestiarum exhibere, in castra deduxisset. Para-
 spondylus et inobedientiam confiteri et veniam precari: neque enim
 scire, quomodo haec sibi mens iniecta fuerit: sed quamvis expedi-
 tionem multis deprecantem sequi compulsisse. Imperator Phrangopulum
 morbi causa miseratus medicis praesentibus curandum commisit:
 ipse ad pontem Cameli procedens rursus ibi castra fecit

- A.C. 1346 τῶ φίλοις, εἰ δύναιτο τὴν πόλιν αὐτῶ παραδίδόναι, ἐπηγγέλλοντό τε καὶ αὐτοὶ τὴν τῆς Ξυλοκέρκου λεγομένην πύλην ἐκ πολλῶν ἐτῶν ἀπρωκοδομημένην διορύξαντες εἰσάγειν. οὕτω δὲ τοῦ χρόνου τριβομένου, τινὰ τῶν ἐκ Βυζαντίου γνωρίμων
- P.666 ὁ Φραγγόπουλος ἰδὼν ἐν στρατοπέδῳ διατρίβοντα ἡρώτα5 τὴν αἰτίαν, καθ' ἣν ἀφίκοιτο, καὶ εἰ πολὺς εἴη χρόνος, ὅσος ἀποσταίῃ Βυζαντίου. ὁ δὲ τότε πρὸς βασιλέα ἔχθος Φραγγοπόιλον πρότερον εἰδὼς καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν φιλίαν, καὶ νομίσας προθυμώτατα συναγωνιεῖσθαι πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν αὐτῶ, ἀπεκάλυπτεν αὐτίκα τὸ ἀπόρρητον, καὶ παρὰ μὲν τῶνιο ἐν Βυζαντίῳ ἔλεγεν ἀρχόντων πεπεισθαι ἐνθάδε ἤκειν μεγάλη εὖ ποιήσῃ ἐπαγγεिलाμένων· δηλητήριοι δὲ ἔχειν, εἴ εἰ δύναιτο, ἀνέλοι βασιλέα προσαγαγών. ἔκτον δὲ ἤδη μῆνα ἐπὶ τούτῳ προστάλαιπωροῦντα μηδέποτε καιροῦ ἐπιτυχιῶν. νυνὶ δὲ αὐτὸν ἢ προσεδόξα καὶ ἢ καρτερία τοῖς μαγεύουσι5
- V.532 ἐντάξασα τοῦ βασιλέως καιρὸν παρέχειν τὸ σπουδαζόμενον Βάνειν. διὸ καὶ μάλιστα συνήδουσαι αὐτῶ, ὅτι οὕτω συντυχὸν συγκατεργάσεται αὐτῶ, ἵνα καὶ τῶν ἴσων εὐεργετημάτων τύχη παρὰ τῶν ἀρχόντων. ἔλεγέ τε παρεσκευασμένος εἶναι ὡς τῆς ἑσπέρας ἤδη ταύτης τῶ βασιλέως δειπνῶν τὰ φάρμακα κεράσων. ἅμα δὲ βούλεσθαι καὶ πρὸς Βυζαντίον ὑποδιδράσκειν, παρήνει τε συνέψουσαι καὶ αὐτὸν. οὕτω μὲν οὖν ἐκεῖνος ἐξέλιπε τὸ ἀπόρρητον, ἐχθραίνεσθαι ὠθηθεὶς Φραγγόπουλον τῶ βασιλεῖ· ὁ δὲ ἐδόκει πρὸς τὴν

et cum amicis, qui erant Byzantii, de urbe sibi tradenda, si fieri posset occulte egit. Illi portam Xylocerci dictam, multis abhinc annis obstructam, perfossuros eumque introducturos receperunt. Post intervallum temporis quemdam familiarem suum Byzantium in castris conspicatus Phrangopulus, quid eo venisset et quamdiu esset, ex quo Byzantio discessisset, sciscitatur. Ille et pristinum Phrangopuli odium in imperatorem et egregiam erga se fidem haud nesciens, existimansque manibus et pedibus conatus suos adiuturum, statim arcanum cum eo communicat, ab archontibus, qui essent Byzantii, promissis uberrimis illectum huc se contulisse, habereque veneficium, quod, si posset imperatori admovere, eum eicaret. Sextum iam mensem in hoc misere laborare, nec unquam perficiendi occasionem invenire. Nunc autem perseverantiam ac tolerantiam suam, quae in coquos imperatoris eum allegerit, ad rem tanto studio quaesitam semel transigendam occasionem offerre. Ideo sibi gratulari vehementer, cum ita ceciderit, ut ipse sibi subscivire queat et paria apud archontas promereri beneficia, ac paratum esse vel illa ipsa vespera pharvacum imperatori in coena miscere. Velle deinde Byzantium fugam capessere: et admonebat, uti secum

πρωξιν ἦδεσθαι καὶ βούλεσθαι καὶ συνεργεῖν· ἐδεδίό τε καὶ αὐ- A.C. 1346
 τῷ τὰ φάρμακα ἐπιδεικνύει. ὁ δ' ἐπεδείκνυεν αὐτίκα, οὐδὲν περὶ
 ἐκείνου φαῦλον ὑπωπτευνκώς. ἐπεὶ δὲ εἶχεν ἐν χερσὶν ὁ Φραγγό-
 γόπουλος τὰ φάρμακα, οὐκ ἀπεδίδου ἀπαιτοῦντι· νομίσας δὲ,
 5 ὅπερ ἦν, ἐξηπατήσθαι καὶ δείσας, μὴ ἀλῆ, ἀπεδίδρασκεν αὐ-
 τίκα. Φραγγόπουλος δὲ τὰ φάρμακα ἔχων, ἦκε πρὸς βα-
 σιλέα καὶ ἐπεδείκνυέ τε καὶ διηγείτο, οἷα περὶ τοῦ τραύμα-
 τος συμβαίη, ἰσχυρίζετό τε, ὡς ἀσχοληθεῖς περὶ τὰ φάρ-
 μακα τὸν ἐπιβουλεύοντα ἐψῆ διαδράναι. βασιλεὺς δὲ τὴν
 10 περὶ αὐτὸν κηδεμονίαν τοῦ θεοῦ θαυμάσας, ὅτι καὶ ἂ ἐδό-
 κει Παρασπόνδυλος δεδρακέναι ἀπειθῶν, ταυθ' ὑπὸ θεοῦ τῆς
 εἰς αὐτὸν ἔνεκα προνοίας ψκονόμητο, καὶ πολλὰς τῆς σωτη-
 ρίας χάριτας ὁμολογήσας, τὰ φάρμακα μὲν ἐκέλευε κατο-
 ρύττειν, ἵνα μὴ τις ἀνθρώποις ἢ κτήνεσιν ὑπ' αὐτοῦ βλάβη D
 15 προστριβείη. Φραγγόπουλον δὲ ἡμείβετο εὐεργετήσας ἀξίως
 τῆς εὐνοίας.

Γά. Ἴεραξ δὲ ἦν μὲν αἰεὶ δύσνους βασιλεῖ, τότε δὲ τὴν P. 667
 στρατοπέδου ἐπιτετραμμένος φυλακὴν, ἐπεὶ μετὰ τοῦ ὑπ' B
 αὐτὸν λόχου ἐγγὺς διενυκτέρευε Βυζαντίου, τοὺς μὲν ἄλλους
 20 ἀφῆκε στρατιώτας φυλάττειν ἀγρυπνοῦντας· αὐτὸς δὲ ἕνα
 τῶν οἰκετῶν ἔχων, ὅστις τὰ ἀπόρρητα αὐτῷ συνήδει, Βυ-
 ζαντίου τε ἐγένετο ἐντὸς καὶ διαλεχθεὶς τοῖς ἄρχουσι καὶ
 ἐπαγγελάμενος ἀποκτείνειν βασιλέα, αἰθρὴ ἐξεληθὼν, μετὰ

aufugeret. Sic ille secreta sua enuntiabat, quod Phrangopulum
 odio imperatoris affectum crederet. Phrangopulus simulare rogare-
 que, ut et sibi venenum ostenderet: qui confestim nihil infidum
 suspicans ostendit. Phrangopulus ubi pharmacum in manibus ha-
 buit, repositenti non reddidit. Veneficus ratus id, quod erat, se de-
 ceptum, et timens, ne caperetur, extemplo fuga se subduxit. Phran-
 gopulus venenum imperatori demonstrat: quid contigisset, memorat,
 affirmans, se illo considerando occupatum insidiatorem elabi sivisse.
 Imperator Dei erga se tantam curam admiratus, quod et quae Pa-
 raspondylus immorigerus fecisse videretur, eadem sua in ipsum pro-
 videntia ita moderatus sit ac dispensarit, de salute conservata
 gradatim multas agit, et pharmacum, ne cui homini aut pecudi pesti-
 fer eius contactus noceat, humi defodi iubet, et in Phrangopulum,
 pro eo ac eiusdem benevolentia merebatur, munera confert.

91. At vero Hierax perpetua quadam in imperatorem malevo-
 lentia suffusus, tum mandatis sibi castrorum excubiis, quoniam cum
 agmine suo prope Byzantium pernoctabat, excubitoribus relictis,
 ipse, uno famulo secretorum conscio prosequente, urbem subiit, et
 collocutus cum archontibus pollicitusque imperatorem necaturum,
 regressus inde, cum aliis militibus suis in castra venit. Imperator
 quid Hierax fecerit, amici ex urbe protinus significant: quemadmo-

- A.C. 1346 τῶν ἄλλων ἤκε στρατιωτῶν εἰς τὸ στρατόπεδον βασιλεῖ δὲ οἱ φίλοι τὰ περὶ Ἰέρακος αὐτίκα ἐποίουν δῆλα, ὡς ταύτης τῆς νυκτὸς ἐντὸς γένοιτο Βυζαντίου καὶ τοῖς ἄρχουσι διαλεχθεῖν, παρήνουν τε φυλάττεσθαι τὸν ἄνδρα. βασιλεὺς δὲ ὤφειτο αὐτοὺς ἐξηκατησθαι, ἔφασκέ τε πρὸς οὓς ἐδάρξαι τὰς τοιαῦτα, ὡς τοῖς ἄρχουσι πρὸς ἀπάτην ὁ περὶ Ἰέρακος διαδοθεῖν λόγος, ἕτερόν τινα εἰσαγαγοῦσιν, ἢ ἢ αὐτὸν ἐγὼ διάθωμαι κακῶς πνυθόμενος, ἢ ἐκεῖνος δείσας περὶ ἑαυτοῦ ἀποσταίη πρὸς ἐκείνους. ὡς δὲ οἱ φίλοι ἰσχυρίζοντο εἶναι ἀληθῆ τὰ εἰρημένα, τῶν προτέρων λόγων ἀνεμίμνησεν ὁ βασιλεὺς μεταπεμπόμενος Ἰέρακα καὶ τῶν συνδηκῶν καὶ
- V. 533 τῶν ὄρκων, οὓς παρείχετο, μηδέποτε ἀγνωμονήσιν· αὐτὸς τε τὴν ἴσῃ αἰρεῖσιν προὔτιθει καὶ παρήνει, εἰς βούλοιο βασιλίδι προσχωρεῖν, μὴ λάθρα, ἀλλὰ φανερώς συνταξάμενον ἀναχωρεῖν· οὐ γὰρ αὐτὸν κωλύσειν πρὸς οὐδέν. αὐτίκα δὲ ἐκεῖνος ὤμνυε φρικῶδεις ὄρκους, μηδὲν αὐτῷ τῶν κατηγορουμένων συνειδέναι, ἀλλὰ τοῖς τε προτέροις ὄρκοις ἐμμένειν ἀκριβῶς καὶ ταῖς συνθήκαις, καὶ τὸ αὐτῷ συνεῖναι τοῦ παντὸς τιμᾶσθαι· πλείονος δὲ ἀσφαλείας ἕνεκα ἐν τῷ παρόντι καὶ τοῦ μεγάλου τοῦ Χριστοῦ μάρτυρος εἰκόνα παρείχετο Γεωργίου πίστεως ἐνέχυρον καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἀδόλου γνώμης. βασιλεὺς μὲν οὖν ἐπαύσατο αὐτίκα ὑποπτεύων. Ἰέραξ δὲ μετὰ μικρὸν αὐτῆς καιρὸν ἐπιτηρήσας, ἦλθε πρὸς Βυζάντιον, ὡς αὐτῆς τοῖς ἄρχουσι διαλεξόμενος. τῆς αὐτῆς δὲ
7. εἰσάγουσι P. 23. πρὸ P.

dum scilicet nocte praecedente Intus cum archontibus sermonem contulerit, monentes, ut caveret sibi ab homine. Imperator illos falli ratus, ait iis, quorum in talibus fidem exploraverat, ab archontibus versute rumorem sparsum esse, ut eo audito, ipse in illum exempla ederet, aut ut ille sibi timens ad eorum partes transiret. Sed postquam amici eadem confirmarunt, Imperator, Hierace accito, dictorum pactique ac iuramenti, quod dedisset, nihil se sceleris de cetero facturum admonuit eamdemque quam prius optionem proposuit, hortatus, si vellet imperatrici militare, ne furtim a se, sed palam valedicens recederet: nullo enim modo impediturum. Statim ille tremendum sacramentum dicit, nihil eius sibi esse conscium, quod obiceretur, pactumque ac iuramentum prius servare sedulo, et ut imperatori adhaereat, in eo sibi esse omnia. Illico imaginem praeclari martyris Christi Georgii fidei suae sincerique erga imperatorem voluntatis quoddam pignus dedit. Hinc imperator mox suspicionem deposuit. Hierax non diu post iterum captata occasione, Byzantium cum archontibus denuo colloquendi causa intravit. Eadem nocte Paraspondylus alius a praefecto Adrianopolis, ob similem causam verba cum iisdem habiturus, in urbem

νυκτός, Παρασπόνδυλος τις ἕτερος παρὰ τὸν ἄρχοντα τῆς A.C. 1346
 Ἀδριανοῦ τῆς ὁμοίας ἕνεκα αἰτίας πρὸς Βυζάντιον ἀφίκτο
 τοῖς ἄρχουσι διαλεξόμενος· ἦν γὰρ καὶ πρότερον διειλεγμέ-
 νος κρύφα περὶ τοῦ βασιλέα ἀποκτείνειν. ἐπεὶ δὲ καὶ Ἰέραξ P. 668
 5 ἀφίκτο κατὰ τύχην καὶ ἔτι αἱ πύλαι ἦσαν κεκλεισμέναι,
 Ἰέραξ μὲν καὶ ἄλλων πολλῶν παρόντων οὐ διεγνώ Παρα-
 σπόνδυλον· ἐκεῖνος δὲ φθονήσας Ἰέρακι τοῦ τοῖς ὁμοίοις ἐγ-
 χειρεῖν καὶ προδιδόναι διανοηθεὶς, λάθρα προσελθὼν τῆς
 οὐρᾶς ἀπέτεμε τοῦ ἵππου τρίχας, ἵν' εἴη σαφῶς ἐλέγχω
 10 ἐπὶ τοῦ βασιλέως δεῖγμα φανερόν τῆς κακουργίας τὰς τρίχας
 παρεχόμενος. ᾤετο γὰρ πρὸς ἀμφοτέρα αὐτῷ λυσιτελήσειν
 τὴν ἐκείνου προδοσίαν· Ἰερακὰ τε γὰρ οὐκέτι ἔξειν ἀνταγω-
 νιστὴν περὶ πράγματος οὕτω μεγάλου, διεφθαρμένον ὑπὸ
 βασιλέως, καὶ αὐτὸς ἀφυλακτοτέρῳ μᾶλλον ἐντυχεῖν τῷ βα-
 15 σιλεὶ διὰ τὴν δοκοῦσαν εὐνοίαν, καὶ ῥᾶον καταργάσασθαι τὸν Β
 φόνον. διανοεῖτο γὰρ, ὡς ἐλέγετο, ὑπνοῦντι ἐπιτίθεσθαι βα-
 σιλεὶ καὶ ἀποκτείνειν. ἅμα δὲ ἡμέρα οἱ τε φίλοι βασιλεὶ
 ἐμήνουν, ὡς αὐθις Ἰέραξ εἰσελθοὶ Βυζάντιον τῆς νυκτός
 καὶ τοῖς ἄρχουσι διαλεχθεῖη. καὶ Παρασπόνδυλος ὁμοίως
 20 τὴν τε ἀποστασίαν ἐμήνυνεν Ἰερακος καὶ τὴν ἐπιβουλήν, καὶ
 τὰς τρίχας ἐπεδείκνυε τοῦ ἵππου, ἔφασκε δὲ ὡς ὑποπτεύσοι
 μὲν καὶ πρότερον αὐτὸν, δείσας δὲ μὴ καταψεύδοιτο αὐτοῦ,
 μὴ ὑποπτεύων ἀληθῆ, παρὰ τὴν Βυζαντιῶν πύλην ἀφικέσθαι
 καὶ τοῖς ἄλλοις συνεῖναι ἀγνοούμενον· ἀφικομένου δὲ Ἰερα- C

venit: nam et antea clandestine de nece imperatoris inferenda cum
 illis egerat. Ubi autem fortuito et Hierax affuit, portis adhuc clau-
 sis inter alios multos Paraspondylum non agnovit. Is vero Hieraci
 simile facinus molienti invidens illumque prodere statuens, clam
 accedit: pilos de cauda eius equi praesciudit, ut sic hominem, apud
 imperatorem signum facinoris conspicuum pilos illos proferendo,
 manifesto coargueret; cuius proditionem sibi bifariam commodatu-
 ram credebat: nempe ut Hieracem in re tanti momenti tamque
 ardua amplius antagonistam non haberet, ab imperatore vita mul-
 tatum scilicet, et ob tam insigne benevolentiae suae documentum
 liberius securum adire, atque ita facilius eum iugulare posset: cogi-
 tabat enim, ut perhibebant, in dormientem stricto ense irruere.
 Prima luce amici iterum imperatorem faciunt certiozem, Hieracem
 noctu ingressum denuo Byzantium, cum Archontibus sermonem mi-
 scuisse. Paraspondylus ipse quoque defectionem Hieracis et insidias
 nuntiat, et pilos caudae equinae ostentans autumat, se etiam prius
 suspectum habuisse: sed ne forte ex falsa suspitione mentiretur,
 tímuisse, ideoque ad portam Byzantii abiisse, et inter alios igno-
 tum latuisse. Eodem Hieracem venisse, sequē pilos caudae iumentū

- A. C. 1346κος, αὐτὸν μὲν ἀνεκαιοθήτως τοῦ ἵππου τὰς τρίγας ἀφελῶσαι, ἐν εἴῃ τεκμήριον ἐναργές. ἐκέλευον δὲ τῶν πυλῶν ἀνοικθαισῶν, ἐντὸς γενόμενον, αὐθις ἐξελθεῖν. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ τοιαῦτα ἤκουεν, ἐσκέπτετο περὶ Ἰέρακος ὅτι χρῆσταιτο. σκεπτομένῳ δὲ αὐτῷ ἠγγέλλετο, ὡς Βυζαντίου ἐξελθούσα στρα-5 τιά συμπλακείη τισὶ τῶν βασιλέως. Λατῖνοι γὰρ ὀλίγοι τι- νὲς ἐκ Γερμανῶν ἐν Βυζαντίῳ διατρίβοντες, ἐξελθόντες τισὶ τῶν βασιλέως περιέτυχον, ἐν οἷς καὶ Ἰέραξ ἦν· καὶ μάχης συναφθείσης, οὔτε τῶν Ῥωμαίων, οὔτε τῶν Λατίνων πέ- πτωκεν οὐδεὶς, οὔτε μὴν τραυματίσθη· Ἰέραξ δὲ μόνον δις το-10 τραυματισθεὶς, ἀπέβαλέ τε τὸν ἵππον, καὶ αὐτὸς ἤλθεν ἐγ- D γυὺς ἀλώωναι· αὐθις δὲ ἐπελθόντες οἱ βασιλικοὶ, ἀνεσώσαντό τε καὶ πρὸς τὸ στρατόπεδον ἤγον τραυματίαν. βασιλεὺς δὲ πρὸς τὴν σκηνὴν ἐλθὼν, ἐν ἧ διῆγε, σκοπεῖν ἐκέλευε, μὴ Γε- ὠργιος ὁ τοῦ Χριστοῦ μάρτυς τῆς εἰς αὐτὸν παροινίας σω-15 φρονίζων, ὅτι περ ἄγγυητὴν παρεσχημένος, αὐθις τοῖς φα- λοῖς καὶ πονηροῖς ἔργοις ἐκδιδοίῃ ἑαυτὸν, εἴασε τραυματι- σθῆναι. ὁ δ' αὐθις τὰ ἴσα τοῖς πρότεροις ἰσχυρίζετο, ὡς ἀδίκως ὑποπεύοιτο. νυκτὸς δὲ ἐπελθούσης, ἐπεὶ ἠσθάνετο
- V. 534 οὐκ ἀγνοούμενος, ᾗχετο εἰς Βυζάντιον ἀποδράς· ἐρωτώμε-20 νος δὲ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν οὐ τέλεισεν τὰ ὑπεσχημένα, εἰ
- P. 669 μὲν ἔφασκεν ἐπιχειρεῖν, καιροῦ δὲ οὐδέποτε τετυχηκέσθαι, φυλαττομένον βασιλέως, ὥσπερ ἂν εἰ συγγῆδει αὐτῷ τοὺς λο- γισμοὺς, καὶ δεδοικέναι μὴ κατὰ φῶρος γενόμενος ἀπόλθαι.

12. διεσώσαντο M. mg.

eius pro evidenti indicio, ita ut non animadverteretur, abstulisset, ipsum portis reclusis, cum intus fuisset, rursus exivisse. His au- ditis, quid Hieraci faceret, apud animum disquirebat imperator. Dis- quirenti nuntiat, globum Byzantio erupisse, qui cum aliquot de eius exercitu configat. Latini siquidem ex Germanis quidam pauci, Byzantii manentes, in quosdam imperatoris egressi inciderant, in quibus et Hierax: consertisque manibus, nec de Romanis, nec de Latinis quisquam aut cecidit, aut vulneratus est: solus Hierax duobus acceptis vulneribus equum amisit, et quin caperetur, parum abfuit: quem postea supervenientes imperatoris servarunt, saucium- que in castra perduxerunt. Ad cuius tabernaculum accedens impe- rator, videret, monebat, ne forte Georgius Christi martyr eius in se insolentem temeritatem castigans (quod cum sponsorem dedisset, rursus se vitiose et improbe factis astringeret) vulnerari permis- sisset. Ille idem quod ante affirmare, iniuria in se suspicionem commoveri. Nocte sequenti, quoniam se proditionis manifestum videbat, Byzantium aufugit: ubi interrogatus, cur promissa non per- fecisset, respondit, conatum quidem nunquam, opportunitatem sem-

ἔδεχθη μέντοι παρὰ βασιλίδος μάλιστα ἡδέως καὶ τῶν κα- A.C. 1346
τὰ Θράκην πόλεων, αἱ Βατάτζη συναπέστησαν, ἄρχων ἀπε-
δείχθη. μετὰ μικρὸν δὲ φωραθεὶς καὶ Παρασπόνδυλος ἐπι-
βουλεύων βασιλεῦ, ἀπεδίδρασκε πρὸς βασιλίδα, καὶ οἱ τὰ
5 βασιλείως ἔνδον πρύσσοντες, μηνυθείσης τῆς ἐπιβουλῆς, δει-
σαντες καὶ αὐτοὶ ἀπεδίδρασκον πρὸς βασιλέα. βασιλεὺς δὲ
ἐπεὶ ἦ τε ἔνδον πεφώρατο ἐργασία, καὶ ἐκτὸς οὐδὲν ἦν, ὅ-
τι λυπήσει Βυζαντίους, ἀνεξεύγνυεν εἰς Σηλυμβρίαν. ἐκεῖσε B
δὲ παρασκευασάμενος καὶ στρατιώτας τριακοσίους ἔχων ἐπι-
10 λέκτους, νυκτὸς ἀφίκτο πρὸς Ἱερὸν, τὴν κατὰ τὸ στόμα τοῦ
Πόντου κειμένην πόλιν, ἐπαγόμενος καὶ κλίμακας. τῶν ἔνδον
μέντοι οὐδεὶς συνέπραττεν αὐτοῖς, ἀλλὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐπε-
χείρουν τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως. λαθόντες δὲ τοὺς ἔνδον,
τάς τε κλίμακας προσήρειδον τοῖς τείχεσι καὶ αὐτῶν ἀνέ-
15 βαινον οὐκ ὀλίγοι. ἐπεὶ δὲ ἔνδον ἦσαν, τὴν νίκην διέφθει-
ραν ὑπ' ἀβουλίας. οὔτε γὰρ ἐφίσταντο τοῖς τείχεσιν, ἄδειαν
παρεχόμενοι καὶ τοῖς ἄλλοις ἀναβαίνειν, οὔτ' ἐπεὶ κατέβαινον C
ἔνδον ἀπὸ τῶν τειχῶν, διανοιγνύναι τὰς πύλας καὶ τοῖς ἄλ-
λοισι στρατιώταις ἐθνετο διὰ σπουδῆς, ἀλλὰ πάντων τῶν δε-
20 ζούτων ἀμελήσαντες ἐτρέποντο ἐφ' ἄρπαγὰς, οἴομενοι βεβαίως
ἤδη τὴν πόλιν ἔχειν. οἱ ἔνδον δὲ, ἐπεὶ ἤσθάνοντο τοὺς πορ-
θοῦντας ὀλίγους ὄντας, ἡμύνοντο ἀναθαρσίσαντες καὶ ἀνα-
βάντες ἐπὶ τῶν τειχῶν, τάς τε κλίμακας ἀπεσκευάζοντο συν-
θλῶντες, πλείους τε ὀλίγοις ἐπιόντες καὶ ἐγχώριοι πρὸς

5. δεήσαντες P. 22. ὀλίγους ὄντας add. M.

per sibi defuisse, imperatōre non secus sibi cavente, quam si
cogitata eius perspiceret: et metuisse, ne deprehensus sanguine
poenas daret. Augusta illum cupidissime suscepit, urbiumque Thra-
ciae, quae cum Batatze ab imperatore desciverant, praefectum de-
claravit. Non multum intercessit spatium, cum et Paraspondylus
insidiarum in imperatorem compertus, ad imperatricem transfugit.
Qui vero intra moenia erant, ab imperatore stantes, detectis vicis-
sim eorum machinis, perculsi ad eum confugerant: qui quod intus
parabatur intellecto, quia foris, unde Byzantiis aegre esset, fieri
ἴθιμι poterat, Selybriam est reversus. Illic instructus cum trecentis
selectis, et scalis noctu Hierum ad Ponti fauces situm prevenit:
oppidanorumque adiuvante nemine, per se urbem capere aggredium-
tur: ac latenter scalis ad muros applicitis non pauci ascendunt.
Intus iam cum essent, victoriam stulte perdidērunt. Neque enim
in moenibus tantisper consistebant, dum et alii tuto ascendissent:
neque cum in oppidum descendissent, portas sociis reserare labora-
bant: sed partibus suis neglectis, putantes se urbem pro certo iam
obtinere, ad praedam discurrebant. Indigenae, animadversa praeda-
torum paucitate, ad defensionem recipiunt animos: consensiusque

A. C. 1346 *ξένους, κατέστησαν ἐν χρῶ κινδύνου. ὁμως οἱ βασιλέως ἐδ-
ρώστως ἀμυνόμενοι, ἐβιάσαντό τε τοὺς Ἱερεῖους πρὸς τὴν
ἀνοδὸν καὶ διεξέπιπτον ἀπὸ τῶν τειχῶν, ἧ ἕκαστος συντύ-
Dχοι διακινδυνεύοντες, καὶ ἡ πόλις μὲν τοῦτον τὸν τρόπον
δισσώθη· τῶν βασιλικῶν δὲ εἰς μὲν ἔνδον ἔπεσε μαχόμενος, 5
ἕτερος δὲ τοῖς ἄλλοις συνεκπεσῶν, τὸ σκέλος ἐτελεύτησε
συνθλάσας· οἱ δ' ἄλλοι πάντες διεσώθησαν. βασιλεὺς δὲ, ἐπεὶ
διέφυγεν ἡ πόλις, οὕτως ἐγγὺς ἀλῶναι γενομένη, ἐκεῖθεν ἀνα-
στρέψας ἐπανῆκεν εἰς Ἀδριανούπολιν.*

P. 670 *5β. Ἐδόκει δὲ ἤδη καὶ τὸν τῶν βασιλέων τρόπον στέ-10
φροσθαι, ἐπεὶ καὶ πατριάρχης ὁ τῶν Ἱεροσολύμων παρῆν αὐ-
τῷ καὶ τῶν ἀρχιερέων ἄλλοι οὐκ ὀλίγοι. καὶ χρυσοχόοις*

*B ἐπιτρέψας στέμματα κατασκευάζειν, καὶ τᾶλλα ὅσα ἐπιτή-
δεια πρὸς τὴν τελετὴν, ἐπεὶ πάντα ἦσαν ἤδη παρεσκευασμένα,
ἔστειλετο ὑπὸ Λαζάρου τοῦ τῶν Ἱεροσολύμων πατριάρ-15*

*V. 535 χου κατὰ μῆνα Μάϊον, ἠνίκα καὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγά-
λου καὶ Ἑλένης τῆς μητρὸς τῶν Ἰσαποστόλων βασιλέων ἡ
μνήμη γίνεται. ἔστειρε δὲ καὶ αὐτὸς κατὰ τὸ ἔθος Εἰρήνην
βασιλῖδα τὴν γαμετὴν, καὶ πάντα ὅσα εἴωθεν ἐτελεῖτο ὅσον
μάλιστα ἔξην. ἀπόδεσμοί τε γὰρ ἐξῆζήτοντο ἀργύρου καὶ 20
χρυσῷ, καὶ πότοι καὶ φιλοτησίαι ἐπὶ πλείστας ἡμέρας ἐτε-
λοῦντο. ὄντων δ' ἐκεῖ διὰ τὴν ἑορτὴν συνειλεγμένων τῶν ἀρ-
χιερέων καὶ λόγου περὶ πατριάρχου τοῦ Ἰωάννου γεγενημέ-
Cνου, εἰ χρὴ αὐτῷ κατὰ τὴν ἱεροσύνην εἶναι κοινωνοὺς τοι-*

4. συντύχη P. 8. οδτω P. 24. τὰ add. P. ante τὴν.

*muris scalas confractas deliciunt, ac plures in paucos, incolaeque
in advenas irruentes, ad praesentissimum eos discrimen redigunt.
Nihilo minus imperatorii resistentes fortiter, ad muros repellendis
Hierensibus pervenerunt: inde se, qua cuique sors obtigit, non sine
periculo deiecerunt. Urbs hoc modo servata est. Ex imperatoriis
unus pugnando intus occubuit: alter cum aliis desiliens, diffracto
crure periit: reliqui omnes incolumes evaserunt. Imperator ut vidit
urbem paene captam non potuisse capi, Adrianopolim se recepit.*

92. *Iam vero placuit etiam imperatorum more coronari, quan-
doquidem et patriarcha Hierosolymorum et episcopi complures cor-
ram adessent. Cumque mandasset artificibus, ut coronam, et aliis
ut alia ad eam celebritatem ceremoniamque accommodata confice-
rent, paratis omnibus a Lazaro patriarcha Hierosolymitano, mense
Maio, quando Constantini magui et Helenae matris eius, apostolis
comparandorum memoria colitur, corora induitur. Coronat autem
et ipse, ut mos tenebat, Irenen coniugem suam, omniaque solitis
ritibus quam maxime fieri potuit, peracta sunt. Nam et argentea
atque aurea numismata spargebantur: et convivium poculorumque*

αὐτα τολμῶντι, ἐπεὶ καὶ παρὰ τῶν ἐν Βυζαντίῳ ἀρχιερέων, A.C. 1346 οἱ ἐν ταῖς οἰκίαις ἀπρόιτοι διῆγον, ἐπετρέποντο πρότερον ἀποσχέσθαι τῆς ἐκείνου κοινωνίας· ἐπεὶ ἐδόκει πᾶσι καλῶς ἔχειν ἀφίστασθαι ἐκείνου καὶ ἐπεψηφίζετο καὶ ὁ βασιλεὺς, τῶν ἱερῶν ἀπάντων ἐξῆγον τὴν ἐκείνου μνήμην, καὶ πᾶσιν ἀπειρητο ἐκείνον ἡγεῖσθαι πατριάρχην, καὶ ἐκ τῶν βασιλείων ὁμοίως ἢ ἐκείνου μνήμη ἐξεβάλλετο. μετὰ τοῦτο δὲ οἱ ἐν τέλει πάντες καὶ τῆς στρατιᾶς οἱ ἡγεμόνες, ἅμα δὲ καὶ ἡ στρατιὰ, προσελθόντες βασιλεῖ, ἐδέοντο καὶ Ματ-
10Θαῖον τὸν υἱὸν ἀποδεικνύναι βασιλέα, ἔν εἴτι περὶ αὐτὸν συμβαίη, καὶ τρόπῳ δὴ τινι ἐξ ἀνθρώπων γένοιτο, βασιλεύοιτο ὑπ' αὐτοῦ· τοῖς γὰρ πολεμίοις οὐ θαρσύνειν, ἐξαρχῆς τε πρὸς αὐτούς δυσμένειαν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἐπιδεδειγμένοις, καὶ μέχρι νῦν τὴν ἴσην γνώμην διατηροῦσι. βασιλεὺς δὲ
15αὐτοῖς τῆς μὲν εὐνοίας ἕνεκα τῆς εἰς αὐτὸν χάριν ὡμολόγει, δίκαιά τε ἔφασκε καὶ προσήκοντα αἰτεῖν, δεομένους τὸν υἱὸν ἀποδεικνύναι βασιλέα· πόρρω δὲ παντάπασιν εἶναι τῆς ἐκείνου διανοίας. οὔτε γὰρ ἐξαρχῆς τοῖς βασιλέως παισὶν ἐπιβουλεύων εἶλετο τὸν πόλεμον, οὔτε μέχρι νῦν, καίτοι P.671
20τοσαῦτα παρὰ τῶν πεπολεμηκότων ὑπομείνας τὰ δεινὰ, τὴν πρὸς τοὺς παῖδας βασιλέως εὐνοίαν ἀπέβαλεν, ἀλλὰ τότε μὲν, ἐκείνων πολλὰς συκοφαντίας πλασαμένων καὶ διαβολὰς

21. ἀπέλαβεν P.

invitationes ad dies plurimos frequentabantur. Congregatis illic propter diem festum hunc episcopis, de Ioanne patriarcha quaesitum est, ecquid eius sacerdotium revereri et cum illo communicare oporteret: quando tam scelerate egisset et ab episcopis etiam, qui Byzantii in aedibus interdicto accessu coercebantur, ab eius communione abstinendi potestas iam ante concessa esset. Postquam visum universis, ab eius societate penitus recedendum, eamque sententiam suffragio suo imperator comprobavit, e sacris omnibus eius nomen expunctum est, et decretum factum, ut ne quis de cetero illum pro patriarcha agnosceret. E palatio similiter eius profligata memoria. His actis, proceres et duces omnes atque adeo totus exercitus imperatorem orare, uti Matthaëum filium imperatorem designaret, ut si quid ipsi humanitas accideret, ab eo rege-
 rentur: non enim fidendum hostibus, qui ab initio non vulgare illius odium prae se tulissent et nunc eodem essent animo. Imperator de amica in se voluntate gratias agit, petendoque filium imperatorem declarari, eos haud iusta, nec convenientia petere ait, et istuc a cogitationibus suis esse remotissimum. Neque enim ab initio, quod filiis imperatoris insidiaretur, arma sumpsisse: neque usque ad illum diem, quamvis adeo dira ab inimicis perpassum, benignum erga eos animum exuisse. Sed tum quidem illis multa men-

A.C. 1346 καὶ βασιλίδα πρὸς τὸν πόλεμον κεινηκόντων καὶ ζητούντων ἀναιρεῖν ἐξ οὐδεμιᾶς αἰτίας, οὐτ' ἐπιθυμία δόξης βασιλικῆς, (καὶ βασιλέως γὰρ ἔτι περιόντος, ἔχειν, εἰ ἐβούλετο, ἐξῆν,) οὐτ' ἀπληστία καὶ πλεονεξία γνώμης, ἐπὶ τὸ βασιλευεῖν ἤκεν ἄλλ' αὐτῶν πολλὰ δεηθέντων, μὴ καταλιπεῖν ἐν καιροῖς κιν-5 δύνων τὴν προστασίαν, μηδ' ὡσπερ κυβερνήτην ἐν κλύδωνι καὶ σάλῳ τῶν οὐράκων ἀποστῆναι, οὐ μᾶλλον τῆς αὐτοῦ σω-
 Β τηρίας ἕνεκα ἢ ἐκείνων πρὸς ταύτην ἐλθεῖν τὴν ἐπιχειρήσιν, συνορῶντα, ὡς ἑτέρως οὐκ ἔστι διασωζέσθαι. νυνὶ δ' ἐπεὶ θεὸς παρέσχετο τῶν πεπολεμηκόντων ὀφθῆναι κρείττους, δέσνιο τὴν ἀρχαίαν γνώμην περὶ τοῦ βασιλέως παιδας διασωζέειν, ἵνα μὴ δοκῶμεν τότε μὲν ἐξαπατᾶν, μὴ πολεμεῖν τοῖς βασιλέως λέγοντες παισὶν, ἀλλὰ τῆς ἐκείνων μᾶλλον καὶ κοιῆ τῶν ἄλλων Ῥωμαίων ὠφελείας ἕνεκα ἐλέσθαι τὸ βασιλευεῖν, ἥνικα ἔτι τὴν τοῦ περιέσεσθαι ἄδελον ἐλπίδα εἶχομεν, 15 νυνὶ δὲ ὅθ' ἡμῖν περίεστιν ἐκ τῶν πραγμάτων ἐλεγχον δίδόναι τῆς γνώμης ἐναργῆ, τὰναντία τοῖς πρότερον ἐλέσθαι τοιγαροῦν οὐτε πρότερον τῆς ἀρχῆς ἀποστρεῖν τὸν βασιλέως
 C εἰλόμην παιδα, οὐτε νῦν αἰρήσομαι, ἀλλὰ πάντα τρόπον ἐπιχειρήσω συνδιασωζέειν ἐκείνῳ τὴν ἀρχήν. εἴτε γὰρ πο-20 λέμῳ Βυζαντίου τε κρατήσω καὶ αὐτοῦ βασιλέως, εἴτε πρὸς εἰρήνην χωρήσωσιν ἡμεῖς συμβάσεις θέμενοι ἐπὶ τῷ βασιλεῦσσι στέργειν, εἴθ' ἑτέρῳ τρόπῳ δὴ τιμὴ περιγένομαι, τῆς πα-
 23. περιγένομαι P.

dacla calumniasque committentibus et imperatricem ad bellum exstimulantibus ac se insontem perimere quaerentibus, nec desiderio augustae maiestatis, qua adhuc vivo imperatore frui potuisset, si voluisset, nec inexplebili opum cupiditate ad imperandum accessisset: verum ipsi impense rogantibus, ne periculosis temporibus procuratione abiret, nec ut infidus gubernator, in fluctibus et salo clavam dimitteret, non magis suae, quam ipsorum salutis causa ad hoc munus aggressum: cum intelligeret, aliter eos servari non posse. Iam, quoniam divino concessu hostes debellarit, antiquam erga liberos imperatoris conservandam esse pietatem, ne fraude usus videatur, cum tunc professus sit, non se bellum adversus imperatoris filios gerere, sed ob eorumdem Romanorumque communem utilitatem potius imperare velle, quando adhuc in incerto erat spes victoriae: nunc vero cum facultas sit, re ipsa huius propositi palam testificandi, contra quam pollicitus sit, faciat. Proinde neque antea filium imperatoris Imperio spoliare cogitasse: neque nunc spoliatarum, sed id omnimodis ei conservaturum. Sive enim armis Byzantium cum ipso imperatore capiat, sive pacem illi accipiant sequae certis conditionibus imperatoris collegam patiantur: sive alio quodam modo vincat, paterno eum principatu non depulsum, sed

τρώας ἀρχῆς οὐκ ἀποστερήσω, ἀλλ' αὐθις μετ' ἐμὲ Ῥωμαίων Δ. C. 1346
 εἶναι βασιλέα καταστήσω, θυγάτερα τὴν ἐμὴν ἐκδοὺς πρὸς V. 536
 γάμον. οὐ μὴν ἀλλ' εἰ καὶ πρότερον συμβαίῃ, ἢ ἑτέραν
 ἐκεῖνον ἀγαγέσθαι τοῦ πολέμου παρατεινομένου, ἢ παῖδα
 5 τὴν ἐμὴν πρὸ τοῦ γάμου τελευτᾶν, οὐδ' οὕτω πράττειν ἐτέ-
 ρως ἔγνωκα, οὐδὲ διὰ τὴν ἑτέρων ἀγνωμοσύνην κακὸς αὐ- D
 τὸς καὶ ἀχάριστος περὶ τὸν ἐμοὶ φίλτατον ἐκεῖνον βασιλέα
 καὶ τοὺς παῖδας ἀποδείκνυσθαι. οὕτω δὲ τούτων κεκριμέ-
 νων παρ' ἐμοί, ὡς ἀδύνατα αἰτεῖτε, συνοραῖν ἤδη καὶ ὑμῖν
 10 ἔξεσται. οὐ γὰρ δὴ λήϊον ὥσπερ βασιλέων ἀποδείξομεν,
 ἀλλ' ἢ μηδένα ἕτερον εἶναι βασιλέα δέον, ἢ καὶ τὸν ὄντα
 ἀποκτινύναι. τοῦτο δὲ ὡς ἀδύνατον ἐμὲ ποιεῖν, οὐδ' ἀπο-
 δεῖξως οἶομαι δεήσεσθαι. ἴστε γὰρ σαφῶς, ὡς εἰ πάντες,
 15 ὅσοι καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων ἄρχουσι κατὰ τὴν οἰκου-
 μένην, κοινῇ ψήφῳ δουλεύσειν ἐπηγγέλλοντο ἐλθόντες καὶ P. 672
 κοινὸν ἀπάντων ἀνθρώπων ἀποδείξειν βασιλέα, ἐπὶ τῷ βασι-
 λέα τὸν νέον Ἰωάννην ἀποκτείνειν, μᾶλλον ἢ εἰλόμην ἐσχά-
 τῇ συζῆν πενία καὶ ἀφανείᾳ πολλῇ, ἢ οὕτω φαῦλα καὶ
 20 παράνομα προσιδόμενος συμπάντων ἀνθρώπων ἄρχειν, οὐ
 μόμονον διὰ βασιλέα τὸν πατέρα, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸν, οὐδε-
 μίαν αἰτίαν πρὸς τὸν πρὸς ἐμὲ κεκινημένον πόλεμον παρεσχη-
 μένον. διὰ γὰρ τὴν ἡλικίαν οὐδεμιᾶς οὐδέπω διοικήσεως
 πραγμάτων ἦπται, ὥστε καὶ αἰτίαν παρασχεῖν. ὡς οὖν οὕτω

6. ἑτέρως P. 9. ἡμῖν P.

rursus imperatorem Romanum, filia sua in matrimonium ei data,
 secum esse permissurum. Nec istuc solum; sed etsi contigerit illum
 aliam ducere, (bello longius extenso scilicet,) aut filiam suam ante
 nuptias in fata abire, non aliter facere, nec propter aliorum im-
 probitatem nequam se et ingratum erga imperatorem demortuum,
 sibi carissimum, eiusque filios ostendere decrevisse. His apud se
 fixis, illos posse cognoscere, quomodo petant, quae ipse praestare
 nequeat. Non enim profecto instar segetum creandos imperatores;
 sed aut nullum alium esse imperatorem, aut qui est, eum occidi
 oportere. Hoc autem se facere neullquam posse, demonstratione
 non egere. Certo enim sibi persuadeant, si omnes, quotquot Grae-
 cis et barbaris per orbem terrarum imperitant, venirent, unani-
 mesque promitterent, se ipsi subiectos fore et communem omnium
 mortalium regem saluturos, sub ea conditione, ut Ioannem im-
 peratorem adolescentem interficeret, electurum potius vitam perpetuo
 pauperrimam obscurissimamque degere, quam adeo improba
 et scelerata in animum inducentem, omnibus hominibus iura dare:
 idque non solum propter patrem eius imperatorem, sed etiam propter
 ipsum, qui in causa belli adversum se suscepti nullo modo
 fuerit. Ob aetatem enim infirmioreni nihil adhuc publici muneris

A.C. 1346 γνώμης ἔχοντα, μηδ' αὐτοὶ πειρᾶσθε τῶν δεδογμένων ἀφιστᾶν· εἰ δ' ἄρα ἄλλως ἐγνώκατε ὑμεῖς καὶ μηκέτι δουλεύειν ἐκείνῳ βούλεσθε, ἀλλ' ἕτερόν τινα τὸν ἄρξοντα ὑμῶν ἐπιζητεῖτε, παρ' ἐμοὶ μὲν οὐ ῥᾶδιον εὐρεῖν, μᾶλλον δὲ ἀδύνατον· ἀποστᾶσι δὲ ἐμοῦ, τὰ κατὰ γνώμην ἐξέσται πράττειν· αὐτὸς γὰρ οὐ μόνον οὐ συνέψομαι πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν ὑμῶν, ἀλλὰ κωλύσω καὶ τὰ δυνατά." τοιαῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς πρὸς τοὺς ἐν τέλει διειλέχθη καὶ τὴν στρατιάν, ἀξιούστας τὸν υἱὸν ἀποδεικνύναι βασιλέα. ἐκεῖνοι δὲ ἐπεὶ μὴ πείθειν εἶχον, ἡσύχασαν, θαναμάσαντες τὴν βασιλέως ἐπιείκεια καὶ μεγαλοψυχίαν, ὅτι μετὰ τοσοῦτους πόρους καὶ κινδύνους οὐ τοῖς οἰκείοις μᾶλλον, ἀλλὰ τοῖς βασιλέως βούλοιο παισὶ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν παραδιδόναι.

D 57. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ ὁ ἐν Θεσσαλονικῇ δῆμος ἀνείλε πολλοὺς τῶν πολιτῶν ἐξ αἰτίας τοιαύτης. ὁ τοῦ μεγάλου δουκὸς υἱὸς Ἀπόκαυκος ὁ Ἰωάννης, μέγας ὢν πριμμικῆριος τὴν ἀσίαν, τὴν ἀρχὴν Θεσσαλονίκης ἐπιτετραμμένος, οὗθ' οὕτως εἶχεν, ὥστε μαινέσθαι κατὰ τῶν ἡρησθαι δοκούντων τὰ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως, οὔτε φανερώς συνέπραττεν αὐτοῖς. ὄρων δὲ τοὺς Ζηλωτὰς ἰσχύοντας ἐπιπολὺ καὶ τὴν πόλιν πᾶσαν ἄγοντας δι' ἑαυτῶν, ἐκείνῳ P.673 ἤνθ δὲ κενὸν ὄνομα τῆς ἀρχῆς περιλειπόμενον, δεινὰ ἐποίετο

20. ἰσχύοντας om. P.

administrasse, ut id facere potuerit. Quia igitur ita ipse statuerit, ne se a sententia detorquere conentur; si forte aliter ipsi sentiant, nec heredi legitimo subesse in futurum velint, alium autem quaerant, qui ipsis imperet: apud se quidem illum haud facile aut omnino nunquam inventum iri. Si a se desciscant, potestatem habituros faciendi, quae libuerit: se tamen molitionem illorum non modo non secuturum, sed quantum in se sit, etiam prohibiturum. Haec ad proceres et exercitum imperator, cum filium eius imperatorem designari peterent. Quem ut permovere nequiverunt, petitione destiterunt, eius modestiam animique praestantiam suspicientes, quod post tot casus et discrimina rerum non magis consanguineis, quam imperatoris defuncti liberis imperium tradere cuperet.

93. Sub idem tempus populus Thessalonicensis multos cives occidit ex tali quadam causa. Magni ducis filius Ioannes Apocauclus, dignitate magnus primicerius, et praefectus Thessalonicae, neque sic erat comparatus, ut contra eos, qui Cantacuzeni partium videbantur, fureret, neque tamen aperte eorum studia adiuvabat. Cernens autem non modicam Zelotarum potentiam, et eos urbem totam per se gubernantes, sibi quae inane praefecti nomen relictum, inique ferebat, nec leviter indignabatur. Michael enim Palaeologus,

καὶ ἡγανάκτει οὐ μετρίως. Παλαιολόγος γὰρ ὁ Μιχαήλ, κα- A.C. 1346
 φάλοιον ὢν τῶν Ζηλωτῶν καὶ συνάρχειν ἐκείνῳ τεταγμένος,
 λυπηρὸς ἦν μάλιστα, τῇ ἐξουσίᾳ χρώμενος οὐκ ἴσως. τὸ μὲν
 οὖν φανερῶς ἀντικαθίστασθαι πρὸς πόλεμον οὐκ ἐδοκίμαζεν.
 5 ἐδεδίδει γὰρ πολλοὺς ὄντας τοὺς Ζηλωτὰς καὶ τὸν δῆμον ἀ-
 γόμενον ὑπ' ἐκείνων, ἄλλως θ' ὅτι καὶ ὁ πατὴρ ἐκείνῳ ἔτι
 ἔζη. ἐσκέψατο δὲ τρόπον δὴ τινι ἑτέρῳ διαφθεῖρειν καὶ τὴν
 ἀρχὴν ἄπασαν ἐφ' ἑαυτὸν μεταγίειν τῶν πραγμάτων, καὶ
 τοὺς μάλιστα ἀρίστους καὶ τὰ Καντακουζηνοῦ δοκοῦντας
 10 ἠρῆσθαι τοῦ βασιλέως ὑπεποιεῖτο καὶ προσηταιρίζετο, συνο-
 μιλῶν ἡδέως καὶ παραφαίνων ἀμυδρῶς, ὡς τὰ ἴσα καὶ αὐ- B
 τὸς αὐτοῖς αἰροῦτο. ἐπεὶ δ' ἐκείνοι ῥῆστα προσεχώρουν καὶ
 σύστημα ἦν περὶ αὐτὸν οὐκ ἀγεννὲς, ἐπεβούλευεν εὐθέως
 ἀποκτείνειν τὸν συνάρχοντα. συνεξώρμων δὲ μάλιστα καὶ
 15 οἱ φίλοι, ἀπεχθῶς περὶ ἐκείνον μετὰ πάσης ἔχοντες ὑπερ-
 βολῆς. οὐδὲν γὰρ παροινίας καὶ πικρίας ἐκείνος πρὸς αὐ-
 τοὺς ἐνέλιπε κατὰ τὸν τοῦ πολέμου χρόνον, τὰς τε οὐσίας
 δημεύων καὶ δεσμοτηρίοις κατακλείων καὶ ὑπερορίους ποι-
 ῶν τοὺς πλείους, καὶ πῦσαν κακίας ἐνδεικνύμενος ὑπερβο-
 20 λήν. ἦν γὰρ μάλιστα ἔχων εὐφυνῶς περὶ τὸ κακουργεῖν, καὶ
 μικρῶς ἔνεκα αἰτίας καὶ ὑποψίας μόνης μεγάλας δίκας ἀπαι-
 τῶν. ἐπεὶ δὲ ἐδέδοκτο ἀποκτείνειν, καὶ ὑφίστατο τὸ ἔργον C
 τις τῶν πρότερον ὑπ' ἐκείνου πολλὰ κεκακωμένων, Ἀπόκαυ-
 κος τοὺς περὶ αὐτὸν ἔχων πάντας ἔνδον ὀπλισμένους, ἵνα

1. ὁ om. P. 17. τοσ om. P.

Zelotarum caput eiusque in praefectura collega, aequalitate ma-
 gistratus minime contentus: sed plus sibi arrogans, vehementer eum
 cruciabat: cui vi et armis resistendum non putabat, cum Zelotas
 tam multos et plebem quae ab illis regebatur pertimesceret. Ace-
 cedebat, quod pater adhuc vivebat. Alium itaque modum circum-
 spiciebat, quo illo disperdito, praefecturam solus obtineret. Ob id
 optimates potissimum, et qui Cantacuzeno studere videbantur, ad
 auctoritatem suam alliciebat, sibi que socios adiungebat, iucunde
 cum illis confabulans, seque earumdem esse partium subsinuans.
 Ubi illi nullo negotio in eius fidem concesserunt, et honorato eum
 comitatu cinxerunt, statim collegae per insidias caedem moliri in-
 stituit. Quo eum simul amici, Palacologum capitali odio prose-
 quentes, maximopere incitabant, quod per tempus belli omne in eos
 acerbitalis ac petulantiae suae virus effuderat, facultates eorum
 publicando, ipsos in carcerem compingendo, multos in exilium eii-
 ciendo, et omnem denique sceleris modum exsuperando. Erat enim
 ad male faciendum natus: et levi de causa atque ob suspicionem
 dumtaxat atrocis poenas exigebat. Postquam de eo iuterimendo

- A. C. 1346 μὴ ὥσι κατάφωροι νεωτερίζοντες, πρὸς τὰ τῆς πόλεως μάλιστα ἀοίκητα μέρη ὑπεχώρει, τοῦ δήμου τὴν κίνησιν ὑποπεύων καὶ τὴν ἐκ τοῦ φόνου ταραχὴν σκηψάμενος δὲ τὴν βουλευέσθαι τῶν κοινῶν, μετεκαλεῖτο καὶ τὸν συνάρχοντα, ὡς κοινωμήσοι τῆς βουλῆς. ὁ δὲ μηδὲν εἰδὼς τῶν ἐσκαίω-5
 ρημένων ὀλίγους ἔχων περὶ αὐτὸν, ἤκε πρὸς ἐκείνον. λόγων δὲ ἀμφιβόλων κεκινημένων, ὁ Παλαιολόγος, οἷα δὴ πρότερον
 D ἐκ τοῦ ὑπερέχοντος τοῖς ἄλλοις εἰθισμένος ὁμιλεῖν, καὶ τότε τραχυτέρας τὰς ἀποκρίσεις ἐποιεῖτο· οἱ δὲ μᾶλλον ἐξεπίτη-
 δες ἠρέθιζον τρεπόμενοι πρὸς ὕβρεις. ὁ δὲ ὑποπεύσας 10
 ὅπερ ἦν, νεωτερίζειν βούλεσθαι ἐκείνους, ὄρητο μὲν πρὸς φυγὴν, τὰ ἐσχατα διαθήσειν ἀπειλῶν. φθάσας δὲ ἐκεῖνος ὁ τὸ ἔργον ὑποστάς, ᾤθησε τὸ ξίφος κατὰ τῶν σπλάγγων καὶ ἀπέ-
 κτεινεν. εὐθύς μὲν οὖν οἱ Ζηλωταὶ ὑπεχώρουσαν καὶ κατεδύοντο εἰς χηραμούς, ὅτε δῆμος οὐδὲν ὑπὲρ τοῦ πεσόντος ἠγανάκτη-15
 σεν. ἦν γὰρ οὐδὲ πρότερον καλῶς διακείμενος περὶ τοὺς Ζηλω-
 P. 674 τὰς. ἦσαν γὰρ ὁμοίως καὶ περὶ τὰ θεῖα ὥσπερ καὶ περὶ τὰ ἀνθρώπινα ὑβρίζοντες καὶ πολλὴν ἐπιδεικνύμενοι τὴν με-
 χθηρίαν. οὐ μόνον γὰρ ἠδίκουν ἀδεῶς καὶ διεπόρθουν τὴν
 χώραν ἐπιόντες, καὶ τὰς κοινὰς συμφορὰς ἀφορμὰς ποιοῦ-20
 μενοι ἰδίας εὐπραγίας, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς ἀγνίας, δεξαμε-
 νὰς τινὰς ὕδατος πληροῦντες, εἶτα καὶ ὑφάπτοντες κηρὸς,
 τινὰς τῶν τὰ Καντακουζηνῶ ἠρῆσθαι δοκούντων βασιλέας
 συλλαμβάνοντες, ὄντας ἐκ τοῦ δήμου, ἀνεβάπτιζον ὡς ἀπο-

convenit, et quidam de iis, quos mire vexaverat, hoc sibi munus
 depoposcit, Apocauchus cum stipatoribus suis, omnibus intrinsecus
 armis contactis, ne quasi res novas mollirentur, deprehendi possent,
 ad regionem civitatis in primis solitariam secedit, populi motum ac
 tumultum ex caede oriturum veritus: simulataque deliberatione de
 re publica, collegam, ut cum eo sententiam collaturus, accersit. Qui
 meditatae sibi necis ignarus, paucis comitantibus accedit. Cum am-
 biguus sermo texeretur, Palaeologus antea in congressione ob magi-
 stratum fastuosior, tunc quoque asperius respondit. Illi de indus-
 tria conviciis hominem magis irritare. Tum rem ipsam suspicione
 attingens, eos videlicet novi quippiam machinari, ad fugam cum
 minis dirissimis effertur. Quem praeveniens qui caedem susceperat,
 gladio in viscera adacto eum interficit. Zelotae subito e medio re-
 cedentes, latibulis se condunt. Eius morte populus nihil doluit,
 alioqui etiam a Zelotis alienus: siquidem divina et humana iura
 contumeliose ac scelestè violabant. Non enim dumtaxat absque
 ullo metu irrogabant iniurias, regionemque devastabant, et ex com-
 munitibus miseriam suas sibi felicitates comparabant: sed et per vicos
 urbis, solis aqua repletis, et cereis accensis, quosdam de plebe,

μοσαμένους τὸ βάπτισμα διὰ τὴν ἐκείνου κοινωνίαν· τοὺς τε A.C. 1346
 παριόντας ἐκέλευον ἀργύριον ῥητὸν κατατίθεσθαι εἰς τὴν ἐορ-
 τήν. καὶ ἦν ἀνάγκη πράττειν κατὰ τὸ ἐκείνων κέλευσμα, ἧ V. 538
 ὑποπτεύσθαι αὐτίκα ἦν, ὡς τὰ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασι- B
 Βλέως ἠρημένον καὶ ἀχθόμενον πρὸς τὴν ἔρεσχειαν. μετὰ
 τοῦτο δὲ μεθύοντες ἐν καπηλείοις, καὶ τὰ ἄλλα ἐξωρχοῦντο
 τῶν Χριστιανῶν μυστήρια, τῆς δίκης ἀνεχομένης καὶ ἀμε-
 λούτων τῶν κεραυνῶν. ὧν τὴν ἀτοπίαν μισήσας καὶ ὁ δῆ-
 μος, πρότερόν τε ἐκ τινῶν αἰτιῶν κεινημένος, τῶν Ζηλω-
 10 τῶν τινὰς ἐν τῷ τῆς Θεοτόκου τῆς ἀχειροποιήτου τεμένει
 τοὺς μὲν ἀπέσφαξαν ἀνηλεῶς, ἓνα δὲ καὶ διὰ τῆς ἀγορᾶς
 κατέσυραν, λίθοις βάλλοντες καὶ ξύλοις τοῖς προστυχοῦσιν,
 ἕως ἀπέπνευσε συρόμενος· καὶ τότε οὐδὲ ἠγανάκτησε διὰ
 τὸν Παλαιολόγου φόνον, ἀλλὰ δῆλος ἦν ἠδόμενος ἐπὶ τῷ
 15 ἀποσκευάζεσθαι τοὺς Ζηλωτάς. Ἀπόκαυκος δὲ ἦδη πᾶσαν C
 ἔχων τὴν ἀρχὴν αὐτὸς, παρῶν τῆς τε μετέδωκεν οὐ τῆς τυ-
 χούσης τοῖς τὰ βασιλείως πράττουσι, καὶ αὐτὸς ἦν φανερός
 τὰ ἐκείνου ἠρημένος, καὶ τῶν Ζηλωτῶν, ὅσοι μὲν ἐν λόγῳ
 ἦσαν, κατέκλεισεν ἐν δεσμοτηρίῳ, πρὸς Πλαταμῶνα πέμψας
 20 καὶ τὰς ἄλλας πολίχνας, ὅσαι ὑπ' αὐτῷ ἐτέλουν· τὸν δὲ ἄλλον
 συρφετὸν ἐξήλασε τῆς πόλεως. ἐκεῖνος δὲ εἴτε τὸν πατέρα
 δεδοικῶς, εἴτε τοῖς συνοῦσιν ἀπιστῶν, πρὸς τὴν ἀκρόπολιν
 ἐλθὼν διήγε· καὶ Θεσσαλονικέων, ὅσοι τὰ βασιλείως ἐξαρχῆς
 ἤφροῦντο, οὐκέτι ὑπεατέλλοντο, ἀλλὰ μετὰ παρῶν τῆς προσί-
 20. ἄλλων P.

qui Cantacuzeno favere videbantur, comprehensos, velut qui per
 eius communionem baptismum eivassent, denuo lustrabant: ac
 praetereuntes constitutum pretium ad serias agitaudas iubebant per-
 solvere. Qui si abnuerent, statim in suspicionem Cantacuzenismi
 incidebant, et ludibriis illis offendi putabantur. Praeterea in cau-
 ponis usque ad ebrietatem perpotantes, Christianis mysteriis illude-
 bant, patiente et fulmina continente divina iustitia. Quorum ne-
 fanda scelera populus exosus, et antehac quasdam ob causas exa-
 cerbatus, Zelotas nonnullos in Deiparae non manufacto templo absque
 misericordia occidit: unum per forum traxit, lapidibusque et lignis
 obviis tamdiu impetivit ac contudit, donec animam expiraret. Tunc
 itaque ob occisum Palaeologum haud irascebatur: sed libere et
 palam propter summotos Zelotas laetitiis incedebat. Apocauhus
 solus iam praefectus, amicis imperatoris non parvam libertatem im-
 pertiebat, ipseque earumdem se partium esse non dissimulabat, et
 Zelotas insigniores ad Platamonem atque ad alia oppidula iuris sui
 mittens, in carcerem tradebat, reliquam colluviem ex urbe exter-
 minabat. Deinde vero sive patrem timens, sive diffidens suis, arci
 se credit, et Thessalonicenses, quotquot ab initio ab imperatore

A.C. 1346 εσαν ἐκείνῳ, καὶ αὐτοῦ ὑποποιουμένου μάλιστα καὶ παρασκευάζοντος, ἦν ἔχει περὶ βασιλέα γνώμην ἕκαστος ἐκφαίνειν. ἐπεὶ δὲ πάντας ἤδει ἀκριβῶς, μεταβαλὼν ἀδρόσον, ἠργυρολόγει τοὺς πλουσίους, Καντακουζηνισμὸν ἐπικαλῶν. οἱ δὲ, ἐπεὶ ἀδύνατοι ἦσαν ἐξαρνεῖσθαι, (αὐτοὶ γὰρ ἐξηλέγχθησαν ὑφ' αὐτῶν,) ῥητὸν ἀργύριον κατέβαλον ἐπὶ τῇ αἰτίας ἀπολύεσθαι· πρὸς δὲ τοὺς ἐπιλοίπους οὐκ ἦν βαρὺς, ἀλλὰ μόνον ἐδόκει τὴν προτέραν περὶ βασιλέα γνώμην μεταβάλλειν. τὸ δὲ οὐκ ἦν, ὥσπερ ὑποπτεύετο, ἀλλὰ τὸν πατέρα δεδωκώς, μὴ διὰ τὸ Ζηλωτὰς καθηρηκέναι καὶ τὰ βασιλέως δοκεῖν ἠρῆσθαι, ἐξελαύνοντο τῆς πόλεως, πέμψαντος P.675 ἐκείνου πρὸς ὄργην, ἣ καὶ δεινὸν τι ἕτερον ὑποσταίῃ, ὑπεκρίνετο αὐτῆς φρονεῖν τὰ βασιλίδος, ἵν' ἐν ταύτῃ χρηματίζοιτό τε καὶ παραιτοῖτο τὴν ὄργην ὑπὲρ ᾧν ἐδόκει προσεκκρουκέναι. ἐπεὶ δὲ μεταξὺ τοῦ χρόνου τριβομένου ἠγγέλλετο αὐτῷ ὁ πατήρ ἐν τοῖς Κωνσταντίνου βασιλείοις ὑπὸ τῶν δεσμοτῶν ἀνηρημένος, οὐκέτι ὑπεκρίνετο οὐδὲν, ἀλλὰ φανερῶς τὰ βασιλέως ἔπραττε καὶ πρὸς τε ἐκείνον ἔπεμπε τοὺς μηνύοντας, ὡς αὐτὸς ἐκ πολλοῦ τὰ ἐκείνου ἠρημένος, οὐ μόνον διὰ τὴν ἐπιείκειαν τῶν τρόπων καὶ τὴν ἡμερότητα καὶ τὸ μόνον ἄξιον ἡγεῖσθαι Ῥωμαίων βασιλεύειν, ἀλλ' ὅτι B καὶ τῷ πατρὶ πολλὰ συνήδει σεσυκοφανηκῶτι καὶ ἀδίκως πολεμήσαντι, πάλαι μὲν βουλευθεῖη ἀποστῆναι πρὸς αὐτὸν μετὰ πρωτοστράτορος τοῦ γαμβροῦ, τὴν ἴσῃν καὶ ὁμοίαν καὶ

faciebant, nihil iam reformidantes, secure se illi iungebant: cuius auctoritate et opera, quid quisque de imperatore sentiret, publice ostendebat. Cum iam omnes explore nosset, repente mutatus, divites obiecto Cantacuzenismo pecuniam poscit. Qui cum negare non possent, quod semetipsi prodiderant, quo a culpa absolverentur, mulctam definitam pendebant: tenuioribus molestus non erat. Et cum tantummodo priorem de imperatore sententiam mutasse videretur, id secus erat. Etenim patrem metuens, ne illo sibi propter Zelotas occisos et quam sequeretur imperatoris factionem irato, urbe per aliquem submissum pelleretur, aut dirum aliquid pateretur rursus se imperatrici addictum fingebat: ut eodem negotio et pecuniam acquireret et iram eius propter commissa mitigaret. Ceterum ubi tempore intermisso nuntius illi de patre in Constantini palatio a vinculis interempto venit, omni simulatione deposita, se ab imperatore esse, factis propalam declarat atque ad eum mittit indicatum, se eius partes iam pridem amplectum, non solum ob morum ipsius acquitatem ac mansuetudinem, quodque unum illum Romano imperio dignum arbitraretur: sed etiam, quod multis calumniis ac bello iniusto a patre exagitatum sciret, cum

ἔκλεινον γνώμην ἔχοντος, κωλυθείη δὲ ὑπὸ τοῦ πατρὸς ὑπὸ-Α. C. 1346
 πτευκότος καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν πρὸς Θεσσαλονίκην
 πέμψαντος. νυνὶ δὲ τοῦ καιροῦ καλῶς παρασχομένου, τὰ
 πάσαι κατὰ γνώμην εἰς ἔργον ἄγειν μετὰ πάντων καλῆς καὶ
 5 θανμασίας τῆς προσθήκης. ἄγειν γὰρ μεθ' ἑαυτοῦ καὶ Θεσ-
 σαλονίκην, μετὰ τὴν μεγάλην παρὰ Ῥωμαίοις πρώτην πό-
 λιν, καὶ ὑποχείριον αὐτῷ ποιεῖν, οὐ μικρὸν τῆς Ῥωμαίων
 ἡγεμονίας μέρος οὐσαν. οὗ δὲ ἕνεκα καὶ αὐτῷ μεμνησκέσαι,
 ἵνα καὶ αὐτὸς συνήθοιτο, ὡς χωρὶς πραγμάτων καὶ πολέμων
 10 τηλικαύτην πόλιν ἔχων. καὶ αὐτὸς ἐκκλησίαν φανερώς συνα- C
 γαγῶν ἐκ τε τῶν ἀρίστων καὶ τῆς στρατιᾶς καὶ τῶν ἄλλων
 πολιτῶν τῶν μάλιστα ἐν λόγῳ, ἐβουλεύετο φανερώς, εἰ δεῖ
 βασιλεῖ προσχωρεῖν τῷ Καντακουζηνῷ, καὶ αὐτὸς τὴν οἰκίαν V. 539
 γνώμην προετίθει, ὡς εἴη λυσιτελεῖς ὅπ' ἐκείνῳ μᾶλλον εἶναι,
 15 ἢ Βυζαντιοῖς προσέχειν, οὐδὲ ἑαυτοῖς πρὸς ἄμυναν ἐξαρ-
 κοῦσι. καὶ πάντες ὡσπερ ἐκ συνθήματος ἐπεψηφίζοντο. Κω-
 καλῶς δὲ Γεώργιος, πολλὰς μὲν καὶ αὐτὸς ὑποστάς μετα-
 βολὰς παρὰ τὸν τοῦ πολέμου χρόνον, ὅμως δὲ τὰ βασιλείως
 μᾶλλον ἡρημένος, ἐπεψηφίζετο καὶ αὐτὸς τότε τὴν βουλήν·
 20 οὐδόμοιως δὲ καὶ Παλαιολόγος Ἀνδρέας, τοῖς Ζηλωταῖς μὲν D
 πρότερον συνῶν καὶ συμπράττων ὅσα μάλιστα ἐνῆν, μέτριος
 δὲ εἶναι δοκῶν καὶ ἀρετῆς ἀντιποιεῖσθαι καὶ φόνων ἀπέ-
 χεσθαι καὶ ἀρπαγῶν, δι' αὐτὴν καὶ τῶν ἄλλων Ζηλωτῶν ἐλα-
 νομένων, ἤξιούτο φειδοῦς αὐτὸς, διὰ τὴν προσοῦσαν σύνε-

11. τῆς om. P. 23. διὰ P.

protostratore socero eadem sentiente pridem ad eum transire voluisse: verum a patre prohibitum, qui istuc olfaciens, Thessalonicam se misisset. Nunc, quoniam praeclara se occasio obtulerit, quae diu iam apud animum proposuerit, opere exsequi, cum praestanti ac nobili auctario: secum enim adducere et illi subdere Thessalonicam, qua post Constantinopolim Romani urbem maiorem et illustriorem non habeant. Quocirca, hoc ei significare, ut et ipse citra molestias et pugnas tantam se civitatem accipere laetetur. Palam autem exercitus et primariorum civium principes in concilium vocans, num ad Cantacuzenum esset transeundum quaesivit, suamque primus sententiam dixit, praestare illi subesse, quam parere Byzantiis, qui nec semet possint defendere. Omnibus unanimemente assentientibus, Georgius Cocalas, qui ipse quoque bello hoc varia sorte usus, tamen imperatori magis adhaerebat, hunc consensum suffragio suo etiam confirmavit: similiter et Andreas Palaeologus, qui antea inter Zelotas numeratus, summopere eos adiuva-
 bat: sed quia moderatior et virtutis amantior atque a caedibus et rapinis abhorrentior apparebat, idcirco aliis expulsis, veniam

A.C. 1346 σιν καὶ τὴν ἐπιείκειαν τῶν τρόπων οὐδὲν πρὸς τὴν βουλὴν ἀντεῖπεν, ἀλλὰ συνεπεψηφίζετο, δῆλος δὲ ἦν ἀχθόμενος πρὸς τὰ πραττόμενα.

P. 676 5δ'. Ἐπεὶ δὲ ἐδέδοκτο πᾶσι κοινῇ προσχωρεῖν τῷ βασι-
 Βλεῖ, πρεσβευτὰς ἤρουντο πρὸς Καντακουζηνὸν Μανουὴλ τὸν
 βασιλέως υἱὸν ἐν Βεῤῥοῖα διατρίβοντα, Νικόλαόν τε τὸν
 Καβάσιλαν καὶ Φαρμάκην. ἦν γὰρ ἔξουσιαν βασιλεὺς τῷ
 υἱῷ παρεσχημένος, εἴ τις τῶν πόλεων προσίοι καὶ δέοιτο
 αὐτοῦ εὐεργεσιῶν τινων τυχεῖν, παρέχειν μὲν ἐκείνον, ὅσα
 νομίζοι προσήκοντα καὶ δυνατὰ· στέργειν δὲ αὐτὸν καὶ κα-
 10 τὰ μηδένα τρόπον πειρᾶσθαι καταλύειν. ἃ καὶ Θεσσαλονι-
 κεῖς εἰδότες, ἔπεμπον τοὺς πρέσβεις πρὸς ἐκείνον καὶ ἤ-
 15 τούντο οὐ μόνον ἀτέλειαν κοινῇ τῇ πόλει, ἀλλὰ καὶ πρι-
 μικήριον τε τῷ μεγάλῳ καὶ τοῖς ἄλλοις τῶν δυνατωτέρων
 C ἰδίᾳ τιμᾶς καὶ προσόδους τὰς προσηκούσας καὶ τῇ στρατιᾷ
 καὶ τοῖς ἄλλοις μετ' ἐκείνους ἐκάστιν κατὰ τὴν ἀναλογίαν. ὁ
 τοῦ βασιλέως δὲ υἱὸς δίκαιον νομίσας μηδὲν μικρολογεῖν, τη-
 λικανύτην γε πόλιν μέλλων προσάγειν πατρὶ τῷ βασιλεῖ, πάν-
 20 τα ὅσα ἤτουντο παρείχετο οἱ πρέσβεις, καὶ πολλὴν τὴν φι-
 λοτιμίαν περὶ τὰς εὐεργεσίας ἐπεδείκνυτο. ἐπεὶ δὲ εἰς Θεσ-
 25 σαλονικήν οἱ πρέσβεις ἐπανῆκον φέροντες καὶ τὰς βασιλέως
 εὐεργεσίας, ἣ πόλις μὲν ἤδη πᾶσα φανερώς εὐφήμεν βασι-
 30 λέα, καὶ διὰ πάσης γλώσσης ἤδετο, καὶ ἡ στρατιὰ καὶ οἱ
 ἄλλοι πάντες ταῖς δεδομέναις τιμαῖς ἤρκοῦντο. Ἄνδρέας δὲ

18. μέλλον P.

obtinuerat, propter eam qua valebat intelligentiam humanosque mores nihil communi iudicio repugnans subscripsit. Dubium tamen non erat, illum quae agerentur aegre ferre.

94. Postquam placuit omnibus, Cantacuzenum imperatorem complectendum, ad Manuelem Cantacuzenum eius filium Berthoae morantem, Nicolaum Cabasilam et Pharmacem legatos deligunt. Dederat autem filio potestatem pater, ut si qua urbium se dederet et ab eo aliquid beneficii rogaret, praestaret quae decere et fieri posse existimaret: se, quae egisset, firma et rata in perpetuum habiturum. Quod cum Thessalonicenses minima fugeret, per oratores non solum vectigalium immunitatem urbi in commune, verum et magno primicerio, et aliis potentioribus separatim honores, redditusque honestos, similiterque praesidio, et aliis, unicuique pro portione commoda petunt. Imperatoris filius non sibi scrupulosius causandum putans, ut amplissimam civitatem patri liceret acquirere, concedit omnia, seque illis gratificandi cupidissimum ostendit. Legatis Thessalonicam reversis cum beneficiis impetratis, tota urbs imperatori omnia fausta ac felicia comprecari, eumque omnium lin-

ὁ Παλαιολόγος ἐδυσχέραιεν ἄλλων προτιμωμένων, ὧν ᾤετο A.C. 1346 αὐτὸς δίκαιος εἶναι ὑπερέχειν, καὶ ἀντεῖπε φανερώς πάντων D ἠθροισμένων ἐν τῇ Ἀποκαύκου οἰκίᾳ· καὶ διχοστασίας γενομένης, ἀσυντάκτως ἀνεχώρει. ἐκεῖνοι δὲ ὑπολειφθέντες, ἐθο- 5ρύβουν μόνον καὶ τῶν δεόντων οὐδὲν ἐποίουν· δείσας δὲ ὁ Παλαιολόγος μὴ ὑπ' ἐκείνων διαφερομένων παραπόληται, αὐτίκα τὴν πρὸς Θάλασσαν πύλην, ὥσπερ τινὰ κατελάμβανε φυλακὴν· περὶ ἣν οἰκοῦσι πᾶν τὸ ναυτικόν, οἱ πλεῖστοί τε ὄν- 10τες καὶ πρὸς φόνους εὐχερεῖς, ἄλλως τε καὶ ὠπλισμένοι πάν- V. 54ο 10τες, ὥσπερ τὸ κράτιστόν εἰσι τοῦ δήμου, καὶ σχεδὸν ἐν ταῖς P. 677 στάσει πάσαις αὐτοὶ τοῦ παντὸς πλήθους ἐξηγοῦνται προθύ- μως ἐπομένον, ἧ ἂν ἄγωσιν αὐτοί· ἔχουσι δὲ καὶ ἰδιάζου- σαν ἀρχὴν αὐτοὶ παρὰ τὴν τῆς ἄλλης πόλεως· ὧν ἐκεῖνός τότε ἦρχε. διὰ τε οὖν τὸ ἔρχειν καὶ τὴν ἄλλην εὐνοίαν, 15ἦν εἶχον πρὸς αὐτὸν, προθύμως ὑπὲρ ἐκείνου ἀνελάμβανον τὰ ὄπλα καὶ ἀμύνεσθαι ἦσαν ἐτοιμοὶ παντὶ τῷ ἐπιόντι. Κωκαλᾶς δὲ οὐδ' αὐτὸς μὲν ἠσυχάζειν ἐγένωσκεν ἐν τοῖς πα- ροῦσιν, ἀλλὰ περὶ τῆς ἀρχῆς ἐπεβούλευεν Ἀποκαύκῳ· μᾶλ- 20λον γὰρ ἑαυτῷ ἢ ἐκείνῳ ᾤετο προσήκειν. ἐλέγετο δὲ καὶ 20ὑπωπτευκέναι ἠδικῆσθαι παρ' ἐκείνου πρὸς τὸν γάμον· δι' ᾧ B ἐβούλετο εἰ δύναίτο διαφθεῖρειν. φανερώς μὲν οὖν ἐκεῖνος οὐκ ἀντικαθίστασθαι ἐδόκει, ἀλλὰ πρσβεῦων παρ' ἑκατέρους ἐπὶ τῷ διαλύειν, μᾶλλον συνέκρουε καὶ παρῳξυνε τὸν πόλε-

9. ἄλλος P. 22. ἀνθίστασθαι P.

guis in caelum ferre, militesque et alii omnes concessis honoribus contenti esse. Solus Andreas Palaeologus alios sibi praelatos, quibus iure praesferendus fuisset, moleste patiebatur: totique conven- tui in aedibus Apocauchi se opponebat: natisque discordiis, indi- cta salute abscedebat. Tum ceteri fremere tantum, et nihil quod officium poscebat, facere. Timens autem Palaeologus, ne illorum a se discrepantia malam sibi mortem afferret, statim portam ver- sus mare ut aliquam custodiam occupavit: circum quam habitant omnes classarii, quorum magna est et ad trucidationes obeundas haud impigra multitudo. Adhaec gravis armaturae omnes, tamquam robur populi: cui ferme in cunctis seditionibus praecunt, alacriter sequenti, quo ipsi duxerint. Habent vero suum proprium magistra- tum, cui tunc Palaeologus praecerat. Quam ob causam, et quia ceteroqui illum diligebant, prompti pro eo arma capescebant, et cuilibet contra se ferenti resistere parati erant. Cocalas in prae- senti nec sibi otium agendum, sed de praefectura Apocaucho, quam sibi, non illi convenire opinabatur, insidiandum duxit. Dicebatur etiam suspicatum esse, sibi ab eo factam iniuriam propter nuptias. Quamobrem occidere hominem cupiebat, si posset. Apocauchus igitur aperto Marte resistendum non existimans, ad utrumque de

A.C. 1346μον. Παλαιολόγος δὲ τοὺς Ζηλωτὰς, ὅσοι περὶ Θεσσαλονί-
κην ἦσαν, μετεκαλεῖτο· ἔνιοι δὲ καὶ κατακρυπτόμενοι ἐν ἀ-
δύτοις ἐξαίφνης ἀνεφαίνοντο. καὶ ὁ δῆμος ἅπας ἐξεκνυμι-
νετο ὑπ' αὐτῶν, καὶ δῆλοι ἦσαν αὖθις χωρήσοντες ἐπὶ τοὺς
ἀρίστους. ὁ μέγας δὲ πριμικήριος μετὰ τῶν ἄλλων πολυ-5
τῶν καὶ τῆς στρατιᾶς ὑπὲρ ὀκτακοσίουσ ὄντες, ὡς ἐλέγετο,
δεινὰ ἐποιούντο, εἰ Παλαιολόγου μόνου μετὰ τῶν παραθα-
λασσιῶν, (ὁ γὰρ ἄλλος δῆμος οὐδέπω οὐδετέροις καθαρῶς
C προσέκειτο,) τοσοῦτοι ὄντες ἠτήθειεν· ὁμως Ἀπόκαυκος οὐκ
ἠμέλει τοῦ μὴ χωρεῖν πρὸς τὰς συμβάσεις, ἀλλὰ πρὸς τόνιο
Παλαιολόγον ἔπεμπε τὸν Κοτεανίτην πρεσβευτήν, τῆς στρα-
τιᾶς ὄντα ἡγεμόνα, διαλεξόμενον περὶ εἰρήνης. πρὶν δέ τι
πρὸς ἐκεῖνον εἰπεῖν, οἱ Ζηλωταὶ προσπεσόντες, (οὐ γὰρ ἐδό-
κει ἢ εἰρήνη αὐτοῖς λυσιτελεῖν,) πολλὰς μὲν προσήνεγκαν
πληγὰς καὶ ξίφεσι καὶ δορατίοις· καταβαλεῖν δὲ οὐκ ἔδου-15
νήθησαν τεθωρακισμένον ἔνδον ὄντα, ἀλλ' ἐξέφυγε, τὴν χεῖρα
μόνην ἐπὶ τῇ καρπῷ τραυματισθεῖς. Ἀπόκαυκος δὲ ἐπεὶ τὴν
αὐθάδειαν ἐπύθετο, ὥρμησε μὲν ἐπελθεῖν τοῖς παραθαλασ-
D σίοις καὶ τοῖς Ζηλωταῖς ὑπὸ Παλαιολόγον τεταγμένοις, καὶ
ῥαδίως ἂν ἐκράτησεν, ἔτι ἀπαρμακευοῖς ἐπελθῶν, τοῦ τε δῆ-20
μου μήπω παντὸς αὐτοῖς συντεταγμένου· ἐπέσχε δὲ ὁ Κο-
καλῆς ἀπατήσας ἐν προσχῆματι βουλῆς. ἐπηγγέλλετο γὰρ
αὐτὸς χωρὶς αἱμάτων Παλαιολόγον πείσειν πρὸς αὐτοὺς ἐλ-
θεῖν καὶ συμφρονῆσαι. ἄμα δὲ, ἐπεὶ ἤδη ἐπεγένετο καὶ ἡ

11. Τεανίτην Μ.

compositione mittendo, bellum magis irritavit et incendit. Palaeo-
logus Zelotas, quotquot Thessalonicae erant, coegit: nonnulli etiam
in aditis absconditi, repente prodierunt, a quibus populus omnis
instar fluctuum est concitatus: et apparebat eos rursum in optimates
ituros. Magnus porro primicerius et alii cives, et praesidium, (quo-
rum omnium numerus ad octingentesimum putabatur ascendere,) pro
indigno habebant, si a Palaeologo solo cum maritimis seu classia-
riis, (populus enim nondum alterutri parti liquido adhaerebat,) ipsi
tam multi vincerentur. Tamen Apocauchus pactorum haud negli-
gens, Theanitzen praesidii ducem pacis conficiendae mittebat. Quem
priusquam orationem inciperet, Zelotae quibus pax parum videbatur
conducere, irruentes, gladiis et hastis appetiverunt, multosque ictus
incusserunt: prosternere tamen, intus thorace ferreo munitum, non
potuerunt: sed in vola tantum vulneratus effugit. Apocauchum
audita eorum insolentia maritimos et Zelotas, qui a Palaeologo servie-
bant, invadendi impetus cepit: et facile adhuc imparatos, populo-
que nondum illis succenturiato, oppressisset, nisi Coccalas specie
consilii eum deludens cohibuisset. Promittebat enim, citra sangui-

νῆξ, Ἀπόκαυκος μὲν μετὰ τῆς στρατιᾶς καὶ τῶν ἄλλων πο-Α. C. 1346
 λιτῶν πρὸ τῆς ἀκροπόλεως ἠϋλίσαντο τὴν νύκτα ὀπλισμένοι.
 Παλαιολόγος δὲ αὐθις ἐπὶ τῆς πρὸς θάλασσαν πύλης μετὰ
 τῶν παραθαλασσίων καὶ τῶν Ζηλωτῶν διενυκτέρευε, καὶ
 5 Σούγχυσις δεινὴ καὶ ἀταξία τὴν πόλιν εἶχε, καὶ ἡ μὲν βασι-
 λέως τοῦ Καντακουζηνοῦ προσηγορία αὐθις ἀπεσβέννυτο,
 φόβος δὲ περιεισπύκει πανταχόθεν τοὺς τάκεινον ἡρημένους-
 καὶ ἦν ὄραϊν πρὸς μὲν τὴν θάλασσαν φρυκτούς τε συγνοὺς ἀνι-
 10 σόμενον καὶ τὴν σάλπιγγα διὰ πάσης τῆς νυκτὸς βοῶσαν
 καὶ συγκαλουμένην τὸν δῆμον ἐπὶ τοὺς δυνατούς· ἐκείνους
 δὲ πρὸ τῆς ἀκροπόλεως ἐστρατοπεδευμένους ἀθορύβως μὲν
 καὶ τεταγμένως, προθύμως δὲ ὄμως συμπλέκσθαι τῷ δῆμῳ
 15 ὄντας. ἠλιπίζον γάρ τι καὶ μέρος αὐτοῖς συνέσεσθαι τοῦ δῆ-
 μου, ἄλλως θ' ὅτι, καὶ τῆς ἄκρας ὑπ' αὐτῶν κατεχομένης,
 ἐλπίδας εἶχον οὐκ ἀγενεῖς, εἰ καὶ ἥτους φαίνοντο τῶν ἀν-
 τιτεταγμένων, οὐδὲν πείσεσθαι δεινὸν, ἀλλ' ἀναχωρήσειν
 πρὸς τὴν ἄκραν. πρὸς δὲ τοῖτοις καὶ ἐκ Βεζυρίας ἤξειν ἠλ-
 20 πισαν συμμαχήσουσαν στρατιάν. ἄμα γὰρ τῷ Παλαιολόγῳ Β
 οἰοῦντο τοῦ πολέμου, πρὸς τὸν βασιλέως οὗτοι πέμπαντες
 υἱὸν, ἡ αὐτὸν ἦκειν ἐδέοντο μετὰ τῆς στρατιᾶς, ἡ πέμπειν
 συμμαχίαν. οὕτω μὲν οὖν διῆλθεν ἡ νῆξ, ἀμφοτέρων ἀλλή- V. 544
 λοις ἀντιστρατοπεδευομένων καὶ παρυσκευαζομένων πρὸς

1. μὲν om. P. 8. τὴν om. P. 23. ἀντιστρατευομένων P.

nem se a Palaeologo concordiam societatemque persuasurum. Noctā
 Apocachus et praesidium aliique cives ante arcem in armis ma-
 nent. Palaeologus iterum ad portam versus mare cum maritimis
 et Zelotis pernoctat: confusio ac tumultus ingens civitatem occupat:
 Imperatoris Cantacuzeni appellatio rursum evanescit et amicos eius
 undique metus et horror circumstat. Et iuxta mare quidem faces
 crebrae sustollebantur, strepitus terribilis et obscurum murmur et
 buccina per totam noctem insonans plebemque contra optimates
 convocans exaudiebatur. At illi alii ante arcem quieti et dispositi
 sedebant, ad pugnam cum plebe committendam alacres: sperabant
 enim etiam illius partem aliquam sibi auxilio fore. Praeterea cum
 et arcem tenerent, quamvis adversariis succubissent, nihil singulare
 passuros, sed in eam confugituros vehementer confidebant. Berhoca
 insuper subsidium exspectabant. Simul enim Palaeologus bellum
 orsus erat, ad filium imperatoris miserant rogantes, ut vel ipse
 cum militari manu adveniret, vel copias auxiliatum mitteret. Sic
 ambobus sibi castris oppositis et utrisque ad praeliandum paratis,
 noctis tempus exactum est. Claro iam die Apocachus cum suis pu-
 gnaturiens descendit: et Cocalas denuo utrosque separatim adiens
 specie quidem de pace diserebat, re autem ipsa ad dimicationem

A.C. 1346τὸν πόλεμον. ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἤδη ἦν, Ἀπόκανκος μὲν μετὰ τῆς στρατιῆς κατέβαινε διαγωνισόμενος. Κωκαλαῖς δὲ αὐθις πρὸς ἐκατέρους ἐπιφοιτῶν τὸ δοκεῖν μὲν περὶ εἰρήνης δι- λέγετο, τῇ δ' ἄληθείᾳ παρωῶνυε πρὸς μάχην. διαλεχθεὶς δὲ καὶ τοῖς ἡγεμόσι τῶν λόγων, κρύφα διέφθειρε καὶ κατέπειθις μὴ μάχεσθαι, ἀλλὰ γενομένης συμβολῆς, πρώτους καθ' αὐ- τοὺς θέσθαι τὴν τροπήν. ἐπεὶ δὲ τοιαῦτα φρονόμετο, τὸν C δῆμον αὐτοῖς ἐπῆγεν, ἄχρι τότε μήπω φανερὸς γεγενημένος ὅτι πολεμεῖ. ἐπεὶ δὲ ἐγγὺς ἦσαν καὶ ἠκροβολίζοντο, οἱ στρα- τιῶται οὐκ ἔφρασαν δεῖν πρὸς ὁμοφύλους μάχεσθαι, οὐδὲ τοὺς 10 οἰκείους ἀποκτείνειν, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἄκραν ἀναχωρεῖν, ἐνὸν ἀκινδύνως σώζεσθαι· καὶ ἅμα ἀνεχώρουν, συνείποντο δὲ ἀ- νάγκη καὶ οἱ ἄλλοι. ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο πρὸς τῇ ἄκρᾳ, Ἀπό- κανκος μὲν ἐδεῖτο πρὸ τῶν τειχῶν ἀμύνεσθαι καρτεροῦντας, (ἦν γὰρ καὶ τὸ χωρίον ἐπιτηδεύσις ἔχον πρὸς ἰππηλασίας,) ἡ 15 στρατιὰ δὲ οὐκ ἔφρασαν δεῖν, ἀλλ' ἔνδον εἰσιέναι καὶ ἀμύ- νεσθαι ἀναβάντας ἀπὸ τῶν τειχῶν. ἐπεὶ δὲ ἔνδον ἦσαν, πα- D δρακαλούμενοι αὐθις ἐπὶ τὰ τεῖχη ἀναβαίνειν καὶ ἀμύνεσθαι οὐκ ἠθέλησαν, μὴ εἰδέναι φάσκοντες τειχομαχεῖν, μηδὲ κτεί- νειν τοὺς οἰκείους ἢ κτείνεσθαι, ἀνάγκης μηδεμιᾶς ὑποσῶ- 20 σης. Ἀπόκανκος δὲ μετὰ τῶν ἄλλων, ἐπεὶ τὴν προδοσίαν κα- τενόουν καὶ τὸν κίνδυνον περιστηκότα συνεώρων, ὠρμητο φεῖγειν ἔξω τειχῶν. συνέβη δὲ τὸν τὰ κλειθρα τῆς ἀκρᾶς κατέχοντα τῶν Ζηλωτῶν ἓνα εἶναι, ὃς ἐπεὶ διχοστατοῦντας εἶδε καὶ ὠρμημένους φεῖγειν, συνεῖς τὸ μέλλον, ἀπεκρύ- 25

eos inflammabat. Duces item allocutus clam eos corrumpebat et a conflictu debortabatur, suadebatque, ut eo coepto, primi terga da- rent. His ita compositis, populum in eos ducit. Ac tum primum hostem esse patuit. Cum propiores iam iacula torquerent, milites dicere, contra populares non pugnandum, neque domesticos occiden- dos, sed in arcem, ut in tutum perfugium, recedendum, ac simul recedere, quos alii vellent nollent sequebantur. Ad eam ut venerunt, Apocauchus orare, uti ante muros obversi hostem pugnando susti- nerent: erat namque locus equestri proelio idoneus. Milites detre- ctare affirmareque, ingrediendum, et muris conscensis, inde hostem propellendum. Ubi intus fuerunt, rogati, ut muros ascendenderent impe- tumque hostilem inde arcerent, noluerunt dicentes, nescire se de muro pugnare, neque cives suos sine ulla causa velle occidere aut ab illis occidi. Apocauchus et ceteri, cum proditionem perspicere periculumque praesens animadverterent, fugam extra arcem scribere cogitabant. Forte fortuna claves arcis penes Zelotam erant, qui ut dissidium et ad fugam inclinos vidit, futuri providus eas abscon- dit. Duabus autem portis arcis longius inter se distantibus, Apo-

πιετο τὰ κλειθρα ἔχων. πολὺ δὲ τῶν πυλῶν ἑκατέρων τῆς A.C. 1346
 ἄκρας ἀλλήλων διεχουσῶν, Ἀπόκαυκος μὲν μετὰ τῶν ἄλλων
 ἐχώρου ἐπὶ τὴν ἐξάγουσαν τῶν τειχῶν. ἐπεὶ δὲ ἦν κεκλει-
 σμένη, ἐπεχείρουν διακόπτειν· ὁ δὲ δῆμος δὲ ὁ τῆς ἄκρας, (πό-
 5 λει γὰρ τινε ἔοικε μικρᾷ καὶ οἰκήτορας ἰδίους ἔχει,) οὐκ εἶων P. 679
 διαδιδράσκειν ἐπαγαγόντας αὐτοῖς τὸν δῆμον, ἀλλ' ἐνδον μέ-
 νοντας ἀμύνεσθαι τοὺς ἐπιόντας μετ' αὐτῶν. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα
 ἐτελεῖτο, ὁ δῆμος πῦρ ἐνέεισαν ταῖς πύλαις τῆς ἄκρας ταῖς
 πρὸς τῆ πόλει, ἐπεὶ μηδεὶς ἠμύνετο. Στρατήγιος δὲ ὁ τὰ κλει-
 10 θρα ἔχων (οὕτω γὰρ ἀνόμαστο,) ἤνοιγεν ἐλθὼν, καὶ ὁ δῆ-
 μος εἰσερχεῖτο, καὶ αὐτίκα μὲν πρὸς ταῖς πύλαις δύο τῶν πο-
 λιτῶν ἀπέσφαξαν, ἔπειτα πρὸς ἀρπαγὴν ἐτρέποντο ὄπλων
 τε καὶ ἵππων. Ἀπόκαυκος γὰρ καὶ οἱ ἄλλοι, ὅτι ἐάλωσαν
 ἰδόντες, ἐπεὶ μὴ φεύγειν ἦν, τῶν ἵππων ἀποβαίνοντες καὶ
 15 ἀποδυνόμενοι τὰ ὄπλα κατεκρύπτοντο, ἐλάνθανον δὲ ὀλίγοι,
 τοὺς πλείους δὲ ἀποδόντες κατέλειπον γυμνοὺς. Κωκαλᾶς
 δὲ καὶ Παλαιολόγος περιεποιῶντο τοὺς στρατιώτας καὶ ἢ
 ἐκέλευον μὴ ἀποδύειν· ἅμα δὲ καὶ τοὺς ἵππους εὐρίσκοντες
 παρείχοντο ἐκάστῳ, ἀμειβόμενοι τῆς προδοσίας, ἅμα δ' ὅτι
 20 καὶ ὄρκους αὐτοῖς πρότερον παρείχοντο, ὡς οὐδὲν πείσονται
 δεῖνόν, ἂν τοὺς ἄλλους προδιδώσιν. οὕτω μὲν οὖν τὸ Καν-
 τακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως μέρος προδοθὲν ὑπὸ τῆς στρατιᾶς
 ἤττιατο κατὰ κράτος. Κωκαλᾶς δὲ καὶ Παλαιολόγος τὸν
 μὲν δῆμον ἐξήλαυνον τῆς ἄκρας· ἤδη γὰρ διήρπαζον καὶ τα

19. παρείχοντο P.

cauchus cum aliis sociis ad eam, qua e moenibus egressus est, acces-
 sit: quam cum clausam invenirent, diffindere tentaverunt. At popu-
 lus arcis (erat siquidem instar parvae urbis propriosque habebat
 incolas) fugam eos capessere et se populo urbano, quem superduxis-
 sent, prodi non sinebat, sed oppugnantibus intus eos secum resi-
 flere volebat. Haec dum fiunt, populus urbanus foris ignem por-
 tae arcis versus urbem, quamquoque nemo propugnabat, implicat.
 Claviger Strategius (hoc enim illi nomen) accurrens aperit, populus
 se infundit, subitoque in ipso aditu cives duos trucidat: deinde ad
 arma equosque diripiendos convertitur. Apocauchus et socii captos
 se adspicientes, quoniam fuga excluderentur, de equis descendunt,
 armis depositis se occultant, pauci tamen latuerunt, plures ab ho-
 stibus despoliati armis nudī relictī sunt. Cocalas et Palaeologus
 milites tuebantur et eos vetabant spoliari: quosque inveniebant
 equos, singulis donabant, tum ut pretium proditiōnis, tum quod iur-
 rassent ipsis nihil mali illaturos, si ceteros prodidissent. Sic itaque
 Cantacuzeni pars a militibus prodita vi devicta est. Cocalas et Pa-
 laeologus populum, iam etiam incolas arcis diripientem, expulerunt:

Α. C. 1346 τῶν ἐγχωρίων, αὐτοὶ δὲ περιμείναντες ἄχρι νυκτός, τοὺς
 C μὲν στρατιώτας πάντας οἴκαδε ἀπέπεμπον καὶ τινὰς τῶν
 φίλων αὐτοὶ διέσωζον· Ἀπόκαυκον δὲ καὶ τῶν πολιτῶν ὀλί-
 γην ἐλάσσους ἑκατὸν κατέκλεισαν ἐν δεσμοτηρίῳ πρὸς τῇ
 ἀκροπόλει καὶ φρουραν ἐπέστησαν αὐτοῖς. ἅμα δὲ ἕω εἰς 5
 V. 542 τὴν ἐπιούσαν καὶ ἡ ἐκ Βερρόιαις στρατιὰ παρῆν. ἐπεὶ δὲ
 ἐπύθοντο, ὡς ἄλοϊον οἷς ἦκον συμμαχεῖν, καταδραμόντες ἐλη-
 ῖσαντό τινα ὀλίγα, καὶ ἀνέστρεφον εἰς τὴν οἰκίαν. περὶ μέ-
 σην δὲ ἡμέραν φήμη τις προσέπιπτεν ἀθρόον πρὸς τὴν πό-
 λιν, ὡς οἱ δεσμῶται πάλιν τὴν ἄκραν κατασχόντες τὴν ἐκ τοῦ
 Βερρόιαις στρατιάν εισδέχονται. ἐλέγετο δὲ, ὡς τῶν Ζηλω-
 D τῶν τινες τὰ τοιαῦτα καταψεύσαιντο ἐπὶ τῶν ἀποκτείνειν τοὺς
 δεσμώτας, καὶ ὁ δῆμος αὖθις τὰ ὄπλα ἀναλαβόντες ἐχώ-
 ρουν πρὸς τὴν ἄκραν ὑπὸ τε θυμοῦ καὶ οἴνου στρατηγοῦμε-
 νοι. οἱ πρὸς τῇ ἄκρᾳ δὲ δείσαντες τὴν ἔφοδον τοῦ δήμου, 15
 μὴ τὰ ὄντα ἔνδον διαρπάσσει γενόμενοι, ἀπέκλεισαν τὰς
 πύλας· ἀναβάντες δὲ ἐπὶ τῶν τειχῶν ἐδέοντο μὴ διαφθεῖρειν
 σφᾶς, ὡς πᾶν ποιήσοντας τὸ κελευόμενον. οἱ δ' ἐκέλευον
 τοὺς δεσμώτας ἄγειν καὶ κατακρημνίζειν πρὸς αὐτοὺς, καὶ
 αὐτίκα οἱ δεσμῶται ἤγοντο γυμνοί. καὶ πρῶτον μὲν Ἀπό- 20
 καυκος κατακρημνίσθη· οὕτω δὲ συμβὰν ὀρθὸς ἔστη καὶ
 ἔμεινεν ἐπιπολὺ, μηδένος προσάπτεσθαι τολμῶντος. ἔπειτὰ
 τις προσελθὼν τῶν Ζηλωτῶν, καὶ μαλακίαν τῶν ἄλλων κα-
 τηγορήσας, ἀπέτρεψε αὐτὸς τὴν κεφαλὴν μαχαίρᾳ. εἶτα καὶ

8. οἰκίαν M.

ipsi usque ad noctem expectantes, dimissis domum militibus, ami-
 cos quosdam servarunt: Apocauchum et cives paulo infra centum
 in arcis carcere, apposita custodia, clauserunt. Sequenti die
 auxiliarii Berrhoea affuerunt: qui, ut acceperunt captos esse quorum
 gratia veniebant, cum mediocri populatione domum redierunt. Circa
 meridiem rumor quidam urbem afflavit, vinctos, rursum arce occu-
 pata, Berrhoeense subsidium intromitteze: quem Zelotae ad necem
 illis curandam ementiti ferebantur. Populus de integro ad arma ire,
 atque ad arcem, vino ac furore ducibus, procedere. Arcis indige-
 nae impetum ac direptionem rebus suis metuentes portas occlu-
 dunt: in muros adacendant: misericordiam rogant, facturi quidquid
 tandem iuberentur. Iussi vinctos adducere et ad ipsos praecipites
 dare. Protinus nudi adducuntur. Ac primus quidem Apocauchus
 praecipitatur, qui forte quadam erectus stetit, ac nemine audente
 illum contingere, diu sic mansit. Postea unus de Zelotis mollitiam
 aliis exprobrans accedit, caput ei a cervicibus gladio abscindit.
 Deinde ceteri quoque circumfusi totum corpus vulneribus con-
 sauciant. Post haec non uno, sed pluribus locis reliqui, Zelotis no-

οἱ ἄλλοι περιστάντες κατέτρωσαν τὸ σῶμα ὅλον. ἔπειτα καὶ A.C. 1346
 τοὺς ἄλλους ἐρρίπτουν ἀπὸ τῶν τειχῶν, ἀπαιτούντων δυο- P. 680
 μαστί τῶν Ζηλωτῶν, οὐκ ἐφ' ἓνα τόπον, ἀλλ' ἐπὶ πλείους.
 καὶ ὁ δῆμος θηριωδῶς καὶ ἀπανθρώπως κατηκόντιζον περιύ-
 5στίαμενοι· ἐνίων δὲ ἀπέτεμνον καὶ κεφαλὰς, καὶ πάντας εὐ-
 τως ὡμῶς ἀπέκτειναν πλὴν ὀλίγων λίαν, οἱ ὑπὸ τῶν τὴν
 ἄκραν οἰκούντων κατεκρύπτοντο. παρῆσαν δὲ καὶ Κωκαλᾶς
 καὶ Παλαιολόγος ἀποσφαττομένων, καὶ ἐδόκουν μὲν πρὸς τὰ
 πραττόμενα δυσχεραίνειν, ἀκακόπειν μέντοι τὴν ὁρμὴν τοῦ
 10δῆμου ὑπεκρίνοντο μὴ δύνασθαι· ἔπειτα ἐκεῖθεν ὁ δῆμος
 ἐτρέπετο πρὸς τὰς οἰκίας καὶ ἀπέκτειναν καὶ ἄλλους τινὰς
 τῶν πολιτῶν· ἐλθόντες δὲ καὶ πρὸς τὴν οἰκίαν Κωκαλᾶ, τῶν B
 Ζηλωτῶν ἐναγόντων, τὸν Φαρμάκην ἤτουν ἐκεῖ κατακρυπτό-
 μενον ὑπ' ἐκείνου· ὃς Κωκαλᾶ τῆς γυναικὸς ἀδελφῆ συνψύ-
 15χει, μέγα δὲ ἐδυνήθη παρὰ Ἀποκαύκῳ ἄρχοντι καὶ πλείστα
 ἐκάκωσε τοὺς Ζηλωτάς. δεισὰς δὲ ἐκεῖνος, μὴ ὑπὸ τοῦ δήμου
 διαφθαρεῖ, παρέδωκε τὸν συγγενῆ, καὶ ἀνηρέθη εὐθὺς ὑπὸ
 τοῦ δήμου. ἐλέγετο δὲ καὶ στέατος ἀνθρωπίου ἄψυθαί
 τινὰς τῶν τοῦ δήμου τότε. ἀνατεμνομένων γὰρ τῶν ἀποκτει-
 20νομένων, τὰ ἔγκατα ἐξεχεῖτο. ὧν τις ὑπ' ἄκρας ἀναισθησίας
 καὶ ἀναληγσίας στέαρ συναγαγὼν οἰκαδὲ ἀπήγαγε· τὴν γυναῖκα
 δὲ μὴ εἰδύταν ὄθεν εἶη, νομίσασάν τινος ἑτέρου εἶναι ζῶον,
 ἤδυσμα τῇ χύτρα προσεμβάλειν, μετὰ δὲ τὸ φαγεῖν αἰσθῆ- C..
 σθαι, τοῦ ἀνδρὸς ὡς εἶη ἀνθρώπινα εἰπόντος. οὕτω μὲν

minatim petentibus, de muro praecipites aguntur: quos circumsi-
 stens populus, serina quadam immanitate sagittis configit, quorum-
 dam etiam capita praecidit. Ita omnes crudelem in modum praeter
 paucos, quos incolae arcis absconderant, interierunt: quorum neci
 Cocalas et Palaeologus praesentes, se rem aegrius ferre, furorem ta-
 men populi cohibere ac reprimere haud posse, simulabant. Qui
 deinde in aedes involans alios insuper cives contrucidavit. Cum ad
 domum Cocalae, Zelotis praeeuntibus, venissent, Pharmacen (quicum
 nupta erat soror uxoris eius, quemque ipse occultaverat, et qui
 apud Apocanchum praefectum auctoritate multum valuerat et Zelo-
 tas mire afflixerat,) sibi dedi postulant. Cocalas vitae suae timens
 asfinem tradit, quem continuo interficiunt. Aiebant tum plebeios
 quosdam humanum adipem gustavisse. Nam eum, dissectis occiso-
 rum corporibus, viscera effunderentur, quidam summo stupore et in-
 dolentia collectum adipem domum portavit. Uxor ignorans unde,
 et alterius animantis esse opinata, ad cibum suaviter condendum
 in os suum iniicit, ac post epulas demum viro narrante, humanum
 adipem se comedisce discit. Sic Thessalonica se imperatori volens
 adiunxit, iterumque, Palaeologo et Cocala auctoribus, ad arma rediit,

- A.C. 1346^h Θεσσαλονίκη προσχώρησε βασιλεῖ ἑκοῦσα, καὶ πάλιν εἰς τὸν πόλεμον ἐξετράπη ὑπὸ Παλαιολόγου καὶ Κωκαλαῦ, καὶ τοιαῦτα ἐτολήθη πᾶσαν ὑπερβαίοντα ὀμότητα, καὶ τὸ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως σκάφος αὐτανδρον κατέδν. ἕκείνος δὲ μετὰ τὴν ἐν Ἀδριανουπόλει τῆς ἰδίας στεφηφορίας ἐορτῆς⁵ Ματθαῖον μὲν τὸν υἱὸν κατέλιπεν ἐπὶ τῆς Θράκης ἔχοντα στρατιᾶν, τὰς τε πόλεις πολιορκήσοντα τὰς Βατάτζη συναποστάσας, καὶ Ἰέρακι ἀντιστησόμενον· ἦκε γὰρ ἐκ Βυζαντίου
- D στρατιώτας ὀλίγους ἔχων ἐπ' ἑκείνας τὰς πόλεις στρατηγός· ὃ καὶ συμβαλὼν ὁ τοῦ βασιλέως ἐνίκησεν υἱὸς μόλις δια-10 δρᾶντα τὸ ἀλῶναι· οἱ γὰρ συνόντες πάντες οἱ μὲν ἐπεσον, οἱ δ' ἐάλωσαν παρὰ τὴν μάχην. ἔπειτα δὲ καὶ τὰς πόλεις παρεστήσατο καὶ ὑπήγαγε τῷ πατρὶ βιασάμενος τοὺς ὄπλους.
- P. 681 Σέ. Βασιλεὺς δὲ εἰς Σηλυμβρίαν ἐλθὼν τοῖς ἐν Βο-
 V. 543 ζατίῳ φίλοις κρύφα διαλέγετο· ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἦνσεν ὦν¹⁵ Β ἐβούλετο, αὐτῶς ἀνέστρεφεν εἰς τὴν Ἀδριανου. ὑπὸ δὲ τοῖς αὐτοῖς χρόνοις καὶ Μαρτίνος μετὰ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχου, ὃν ὁ Πάπας εἶωθε χειροτονεῖν μετὰ τὴν διαίρεσιν τῆς ἐκκλησίας, οἷα δὴ τῆς πόλεως Λατίνοις προσηκούσης, ὅτι ὑπ' αὐτοῖς ἐγένετό ποτε, ἅμα δυοκαίδεκα τρι-20 ἤρεσιν, ἦλθον εἰς τὴν Σμύρνην, καὶ πρότερον ὑπὸ τῶν Λατίνων κατεχομένην. πατριάρχη δὲ ἐδόκει δεῖν εἰς τὸν κατὰ Σμύρναν ἐξελθόντα ναὸν, ἐν ᾧ πάλαι ἡ μητρόπολις ἦν, τὴν
- Γ θείαν μυσταγωγίαν ἐκτελέσαι, καὶ ἐκέλευε τὴν στρατιᾶν ὀπλισαμένην ἐπεσθαι. Μαρτίνος δὲ ἐκόλυε καὶ οἱ ἄλλοι τῶν²⁵

21. τὴν om. P.

et haec ibidem omni crudelitate crudeliora designata sunt navisque Cantacuzeni cum ipsis vectoribus summersa periiit: qui post coronationis suae apud Adrianopolim diem festum, Matthaicum filium in Thracia cum copiis, urbes, quae cum Batatze defecerant, obsessurum et Hieraci Byzantio cum parva manu ad illos venienti se oppositurum reliquit. Eum Matthaicus congressus devicit, militibus eius universis partim concisis, partim captis: nec multum absuit, quin ipse quoque dux caperetur. Insuper oppida armorum terrore ad deditionem coegit ac patri subiecit.

95. Imperator Selybriam cum venisset, cum amicis, qui erant Byzantii, arcane suum negotium agebat: sed nihil efficiens Adrianopolim rediit. Sub idem tempus Martinus cum patriarcha Constantinopolitano, (quem papa eligere consuevit, post divisam ecclesiam, velut urbe ad Latinos adhuc pertinente, quia sub ipsius aliquando fuit,) duodecim triremibus Smyrnam appulsus est, quam et prius Latini possederant. Patriarchae placuit in Smyrnenae tem-

ναυάρχων, διακεκινδυνευμένα τολμῶν ἰσχυριζόμενοι. ἐπεὶ Ἀ. Γ. 1346
 δὲ οὐκ ἐπείθεται, εἶποντο ἀνάγκη· καὶ γενομένῳ πρὸς τὸν
 ναὸν καὶ τὴν μυσταγωγίαν τὴν θεῖαν ἐκτελοῦντι ἐπῆλθεν
 Ἄμουρ μετὰ τῆς στρατιᾶς. καὶ τὸ μὲν ἄλλο στρατεύμα τῶν
 5 Λατίνων διεσώθη ἀναχωρήσαν πρὸς τὸ φρούριον, ὃ κατεῖ-
 χον, ἐπεὶ τοὺς Πέρσας εἶδον ἐπιόντας· πατριάρχης δὲ τὴν
 ἱερὰν στολὴν ἐνδεδυμένος ἀπεσφάγη ὑπὸ τῶν Περσῶν καὶ
 Μαρτίνος καὶ ἄλλοι τῶν ἐπιφανῶν ὀλίγοι. ἐν δὲ τοῖς χρό-
 νοῖς τούτοις καὶ τῶν ἐν Γαννούα εὐγενῶν τινες δύο καὶ
 10 τριακόντα πληρώσαντες οἰκείους ἀναλώμασι τριήρεις ἐπέ- D
 πλευσαν τῇ Χίῳ καὶ ἐπολιόρκησαν χρόνον οὐκ ὀλίγον, καὶ
 τειχομαχίας τε πολλὰς ἐποίησαντο καὶ καρτερὰς καὶ μηχα-
 νήματα προσήγον. ἦσαν δὲ ἀπὸ τῶν τοιούτων ὀλίγα ἢ οὐ-
 δέν. οἱ γὰρ Χῖοι ἠμύνοντο τοὺς Λατίνους καρτερῶς, ἐνδείξ
 15 δὲ πεισθέντες καὶ λιμώξαντες, ἐπεὶ ἐπικουρίας οὐδεμῶς
 ἐτύγγαγον παρὰ Ῥωμαίων, προσεχώρουν τοῖς Λατίνοις καὶ
 παρέδωσαν τὴν πόλιν ὑπ' ἀνάγκης. ἡ βασιλὶς δὲ ἠνῆϊο μὲν
 θεινῶς, τῆς Χίου πολιορκουμένης, βοηθεῖν δὲ οὐκ εἶχε· χρη-
 μάτων τε γὰρ οὐκ εὐπόρει πρὸς τσσαύτην δύναμιν, ὥστε
 20 στόλον ἀντίρροπον τῷ Λατίνων ἐξαρτύειν, καὶ τὸν διοική-
 σοντα καλῶς καὶ ὡς προσῆκε τὰ πράγματα οὐκ εἶχε· πάν-
 τες γὰρ, ὅσοι ἦσαν ἀξιόλογοι Ῥωμαίων, ἐν δεσμωτηρίοις κα-
 τεκλείοντο. ὅμως τινὰς ὀλίγους ἐφοπλίσαντες οἱ ἄρχοντες P. 68a

6. εἶδεν M.
 σαρτες P.

8. οἱ ἄλλοι M.

23. ὀλίγας M.

ἐφοπλή-

plum, olim metropolitanum, ingredi et illic sacris operari, iussit-
 que milites armatos sequi. Martinus et alii navarchi factum hoc,
 ut periculo non carens, dissuadebant. Dum necessitati parere non
 vult et in aede sacrificium facit, Amurius cum armatis supervenit.
 Et milites quidem Latini cernentes Persas invadere ad castellum
 suum confugientes, mortem evaserunt: patriarcha vero sacris indutus
 vestibus una cum Martino paucisque nobilibus a Persis obtrunca-
 tus est. Per idem tempus Genuenses nonnulli nobili loco nati,
 duabus et triginta triremibus sua impensa instructis, Chium navi-
 garunt eamque non parum diu obsederunt et muros saepe, admo-
 tis etiam machinis, valide oppugnarunt. Verumtamen Chiis fortiter
 se tuentibus, nihil aut parum profecerunt. Cum autem victus inopia
 premerentur nullumque a Romanis auxilium adventaret, Latinorum
 se potestati permittentes, urbem coacti tradiderunt. Imperatrix quam-
 quam Chio obsessa mirifice angeretur, ferre tamen opem nequibat:
 nam nec pecunia contra tantas vires in promptu erat, ut classem La-
 tinorum classi aequalem compararet, et bonum ac peritum eius du-
 ctorem non habebat: omnes siquidem, qui inter Romanos eminebant,

A.C. 1346 τριήρεις, Φακεωλάτον ἔπεμψαν συνάρχοντα τότε τοῖς ἄλλοις, (ἦν γὰρ Κιννάμον τοῦ μουσικοῦ συνοικῶν ἀδελφῆ τῆς γυναικός,) οὐχ ὥστε ἀντικαίτεσθαι Λατίνοις· οὐκ ὀλίγου γὰρ ἀπέδει πρὸς τὴν ἐκείνων δύναμιν· ἀλλ' εἰ δύναιτο τρέψῃ δὴ τιμὴ οἶτον εἰσάγειν εἰς τὴν Χίον. Φακεωλάτος δὲ ἐπεὶ κα-5
ταπλέων ἐπέθετο τὴν Χίον ἑαλωκυῖαν, ἀνέστρεφεν εὐθύς· καὶ ὀλκάδι ἐκ Γεννούας περιτυχῶν μεγάλῃ ἐκράτησε μάχῃ καὶ ἀπέκτεινεν οὐκ ὀλίγους τῶν Λατίνων μαχομένους καὶ διήρπασε τὰ χρήματα. πυθόμενοι δὲ οἱ ἐν Γαλατῶ ὁμόφρ-
V. 544 λοι ψήφισμα ἔγραψαν ἀποκινύναι Φακεωλάτον, οἳ ἂν τις συν-10
Βτύχοι, καὶ μηδένα κρίνειν φόνου, καὶ διέμεινεν αὐτοῖς ἡ πρὸς ἐκεῖνον ἔχθρα ἄχρι τελευτῆς. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ εὗρε μόνῃ τὴν Κωνσταντίνου πόλιν αὐτῇ περιλειπομένην, (αἱ γὰρ ἄλλαι σχεδὸν πᾶσαι προσεχώρησαν βασιλεὺς τῷ Καντακουζηνῷ,) πρὸς Μπαλίκαν τινὰ τοῦ Καρβωνῆ ἄρχοντα πέμψασα πρεσβείαν εἰς εἶδοιο βοηθεῖν. ὁ δὲ ἀσμένως τε ἐδέξατο τὴν πρεσβείαν καὶ Θεόδωρον καὶ Τομπροτίτζαν τοὺς ἀδελφούς, χιλίους στρατιώτας ἄγοντας ἐπιλέκτους, κατὰ συμμαχίαν ἔπεμπε τῇ βασιλίδι, οἳ καὶ τὰς κατὰ τὸν Πόντον παραθαλασσίους πόλεις διόντες ἔπεισαν ἀποστῆναι βασιλέως καὶ τῇ βασιλίδι προσ-20
χωρεῖν· ἤλπισαν γὰρ αὐτούς τι μέγα κατορθώσῃν. καὶ ἡ
C βασιλεὺς ἐδέξατο τοὺς ἄνδρας μετὰ πολλῆς τῆς εὐμενείας καὶ τιμῆς, καὶ τὴν τε Ἀποκαύκου τοῦ μεγάλου δουκὸς θυγατέρα συνώκησε τῷ Τομπροτίτζῃ, καὶ στρατηγὸν ἀπέδειξε

3. ὀλίγον P. 10. ἡ P. 15. Μπαλίκα M.

carceribus attinebantur. Nihilominus archontes aliquot trirèmes armantes Phaceolatum collegam, (qui Cinnami mystici uxoris sororem habebat in matrimonio,) iis praefecerunt: non quidem ut se Latinis, quibus longe esset inferior, obiceret, sed ut commestum in insulam, si quo modo posset, importaret. Phaceolatus ut Chium captam audivit, illico iter relegens et onerariae Genuensi occurrens acri pugna eam vicit, et complures Latinos occidit pecuniamque diripuit. Fama Galatam ad homophylos perlata, publico decreto impunitatem proposuerunt, si quis eum ubicumque iugularet, et usque ad mortem eius tamquam hostem oderunt. Augusta ut solum Constantinopolim sibi relictam vidit, (aliae namque urbes ferme ad unam in Cantacuzeni auctoritate erant,) a quodam Mpalice, Carbonae principe, per legatos auxilium petit. Is, legatione benigne admissa, Theodorum et Tomprotitzam fratres cum mille selectis militibus suppetias mittit: qui et maritimas ad Pontum urbes transeuntes, eas ab imperatore ad Augustam monitis et consiliis suis revocabant: sperabant enim, illos nescio quid magnum felici successu praestituros. Imperatrix eos admodum benevole et honorifi-

τῆς Ῥωμαίων στρατιάς. ὁ δὲ τὴν τε οἰκίαν ἔχων καὶ τὴν A.C. 1346
 Ῥωμαίων ἐπιστράτευσεν Σηλυμβριανοῖς, βασιλέως Διδυμο-
 τεύχῳ ἐνδιατρέψοντος. Φακρασῆς δὲ ὁ πρωτοστράτωρ ὑπὸ
 βασιλέως ἐν Σηλυμβρία καταλειμμένος μετὰ στρατιάς, ἔχων
 5 καὶ τοὺς Σηλυμβριανούς, συνεπλέκετο τοῖς περὶ Τομπροτί-
 τζαν ἐξελθόντων καὶ ἐνέικα κατὰ κράτος. ἄπειρος γὰρ ὢν ὁ
 Τομπροτίτζας τῶν χωρίων ἐστρατήγησε κακῶς, εἰς τὰ φρούρα
 καὶ στενοχωρίας καὶ ἀμπέλους τοὺς ἰκπῆας ἐμβολῶν· ὅθεν D
 ἠττηθέντες ὀλίγοι μὲν ἀπέθανον κατὰ τὴν μάχην, εἰλώσαν
 10 δὲ πολλοὶ ὀλίγων, διαδραῖναι δυνηθέντων. ὢν τοὺς ἐπιφανέ-
 στέρους δῆσαντες εἶχον ἐν φρουραῖς· τοὺς δ' ἄλλους ἀποδέ-
 σαντες ἀπέλθον. ἦλθε δὲ καὶ ὁ Τομπροτίτζας ἐγγὺς ἀλώ-
 ναι, ὅμως διαδραῖναι δυνηθεὶς ἀνέστρεψε κατησχυμμένος,
 μετὰ τὴν ἤτταν δὲ ἐκείνην Τομπροτίτζας μὲν ὑπέλειπετο ἐν
 15 Βυζαντίῳ ἤδη γυναῖκα ἔχων ἐκ Ῥωμαίων καὶ τιμῆς ἀπέλασα
 παρὰ βασιλίδος τῆς ἁξίας· Θεόδωρος δὲ ὁ ἀδελφὸς ἀνέ-
 στρέφεν εἰς τὴν οἰκίαν, τὴν ὑπολειμμένην ἔχων στρατιῶν.
 μετὰ τοῦτο δὲ Ὀρχάνης πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα
 πρεσβείαν πέμψας ἤξιον ἐκδοῦναι οἱ πρὸς γάμον τὴν θυγα-
 20 τέρην· ἐπηγγέλλετό τε, εἰ παράσχειτο, προθύμως συμμαχήσειν P. 683
 κατὰ παντὸς πολεμίου τοῖς Ῥωμαίοις· οὐκέτι γὰρ ἔσεσθαι
 σύμμαχον καὶ φίλον, ἀλλὰ υἱὸν, καὶ προθύμως δουλεύσειν
 αὐτὸν τε καὶ τὴν σύμπασαν στρατιᾶν, οἳ ἂν κελύοι. βασι-
 λεύς δὲ οὔτε ἀπέπειτο τὴν πρεσβείαν, οὔτ' εὐθύς συνέθετο
 25 πρὸς τὴν ἐπιγαμίαν, ἀλλὰ προσηνῶς τε καὶ ἡμέρως τοῖς πρέ-
 17. οἰκίαν P. 18. δὲ om. P.

fice excepit, et Apocanchi, magni ducis, filia Tomprotitzae in coniu-
 gium sociata, ducem eum Romani exercitus creavit, qui suas copias
 cum Romanis coniunctas, imperatore Didymotichi degente, in Sely-
 brianos duxit. Phacrases autem protostrator ab imperatore Selybriae
 cum praesidio relictus, Selybrianis adiunctis, egressus oppido, Tom-
 protitzam eximia virtute devicit. Imperitus enim ille locorum equi-
 tatum per fossas et angustias et vineta ducebat: unde superati
 in conflictu pauci cadebant, multi capiebantur et vix aliqui effu-
 giebant. Captorum illustriores vincti custodiis mandabantur, alii
 spoliati dimittebantur, propemodumque et Tomprotitzas ipse captus
 est. Sed fugae commoditatem nactus, cum ignominia rediit. Post
 eam cladem ipse Byzantii, iam uxore Romana potitus, subsedit ac
 pro dignitate ab imperatrice tractatus est: Theodorus frater cum
 reliquiis militum forum remigravit. Secundum haec Orchanes, ad im-
 peratorem missis oratoribus, eius filiam uxorem poscit: quam si liberiter
 dederit, contra quemvis Romanorum hostem auxilia promittit: nec tam
 q̄ cetero fore socium et amicum, quam filium, impigreque illi cum omni-

A.C. 1346 σβεσι χρηματίας και δῶρα παρασχόμενος, νῦν μὲν ἔλεγε μηδὲν ἀποκρινεῖσθαι, ὕστερον δὲ ὀλίγῳ πέμψας πρεσβείαν τὴν ἀπόκρισιν ποιήσεσθαι. οἱ μὲν οὖν Ὁρχάνη πρέσβεις ἀνέστρεφον εἰς τὴν οἰκίαν. βασιλεὺς δὲ μετὰ τῶν οἰκείων και τῶν ἐν τέλει ἐβουλευέτο περὶ τοῦ γάμου, εἰ χρὴ τῆν⁵ Βθυγατέρα τῷ Ὁρχάνη ἐκιδόναι, και πάντες ὡσπερ ἐκ συνθήματος κράτιστον εἶναι ἔλεγον Ὁρχάνη ἔχειν σύμμαχον και φίλον βέβαιον. βασιλεὺς δὲ και πρὸς Ἀμιὸρ πρεσβείαν πέμψας, εἰ δοκοίη βέλτιον εἶναι και αὐτῷ τὴν θυγατέρα συνοικίζειν ἐπυθάνετο Ὁρχάνη. ὁ δὲ ἀριστον ἡγεῖτο και συν-10 εβούλευε δέχεσθαι τὸ κῆδος. μάλιστα γὰρ αὐτῷ λυσιτελεῖν τὴν φιλίαν και τὴν οἰκειότητα τοῦ βαρβάρου μέγαρα δυναμένου ὠφελεῖν κατὰ τῶν Ῥωμαίοις πολεμίων. εἰ γὰρ και μὴ ὀέοιτο νυνὶ βαρβάρων πρὸς τὸν τῶν ὁμοφύλων πόλεμον, τεταπεινωμένων ἤδη και μὴ δυναμένων ἀντικαθίστασθαι αὐ-15 τῷ, ἀλλ' οὖν εἰ πᾶσα ἡ Ῥωμαίων ὑπ' αὐτὸν γένοιτο ἡγεμονία, πρὸς τοὺς ὁμόρους δυνάστας δεήσεισθαι τῆς Περσικῆς δυνάμεως, πολλὰ ἡδικηκότας και πολλές πόλεις και χώρας τῆς Ῥωμαίων παρασπασαμένους. εἰδέναι μὲν οὖν ἔφασκεν, ὡς V. 545 οὐδ' ἂν εἴτι γένοιτο, τοσαύτην Ὁρχάνης εὐνοίαν ἐπιδείξεσθαι δύναιτο, ὅσῃν αὐτὸς πρὸς βασιλέα. ἀλλ' οὖν εὐχερῶς ἐκείνον ἔχειν βοηθεῖν. αὐτὸν δὲ πολλῆς δεῖσθαι πραγματείας διὰ ἀλλοτρίας πρὸς αὐτὸν ἰόντα γῆς. Ὁρχάνη δὲ τὴν ἀντι-4. οἰκίαν P. 8. πολλές πόλεις και add. M. 19. παρασπασαμένους M.

bus copiis suis ubi voluerit, inserviturum. Imperator neque legationem sprexit, neque extemplo affinitatem amplexus est, sed leniter ac placide legatos allocutus ac donis etiam prosecutus, paulo post missa legatione Orchanum se responsurum promissit. Sic legati abierunt. Imperatore familiares et proceres super connubio filiae consulente, omnes quasi ex composito Orchanem socium et amicum fidelem habere, permagni interesse dixerunt. Id ipsum dein per legatos ex Amurio quaesivit: qui matrimonium istuc, ut optimum, approbavit, affinitatemque minime repudiandam censuit. Amicitiam enim et propinquitatem istam barbari, qui adversus hostes Romanorum multum posset, maximopere ipsi profuturam. Etsi enim in praesentia ad bellum contra homophylos iam depressos et ad resistendum imbecilles barbarorum ope non egeret, at certe si totius imperii Romani potens fuerit, contra vicinos dynastae, qui tanta ultro detrimenta dederint, multasque urbes ac regiones a principatu Romano avulserint, Persico robore opus habiturum. Affirmabat igitur, scire se. Orchanem neutiquam omnino tam effusam in imperatorem benevolentiam navaturum, quam ipse navasset: cetero qui illum non difficulter posse succurrere, cum sibi per ali-

πέραν Θράκης ἤπειρον ἕφ' ἑαυτὸν πεποιημένῳ ῥάδιον εἶναι, A.C. 1346
 ὅτε βούλοιο, ῥαδίαν ποιέσθαι τὴν ἐπικουρίαν. δι' αὐτὴν συν-
 εβούλευε τὸ κῆδος ἐκτελεῖν, ὡς τὰ κράτιστα λυσιτελήσον
 τοῖς Ῥωμαίοις· κἄν μὴ καὶ πάνυ κατὰ γνώμην ἦ, οὐδὲν δὲ
 5 ποιήσῃσιν ἄξιον αἰτίας, εἰ καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ βεβασιλευκότων
 οὐκ ὀλίγοι Σκύθαις καὶ ἄλλοις τισὶ βαρβάροις τὰς θυγατέρας
 ἀξέδωκαν τὰς ἑαυτῶν πρὸς τὸ λυσιτελοῦν τοῖς ὑπηκόοις. τω-
 αὐτὰ μὲν ὁ Ἄμουρ παρῆνει. βασιλεὺς δὲ τότε, τε μέτριον
 τοῦ φρονήματος ἐθαύμαζεν Ἄμουρ, ὅτι Ὀρχάνην αὐτοῦ μῦλ-
 10 λον ὠμολόγει λυσιτελεῖν, καὶ τὸ ἄδολον καὶ καθαρὸν τῆς γνώ-
 μης, ὅτι αὐτὸν ἐδόκει λυσιτελεῖν, οὐκ ἀπεκρύπτετο, καὶ ἐπειθίτο
 πρὸς τὴν παραίνεσιν. πέμπσας δὲ πρεσβείαν πρὸς Ὀρχάνην,
 τὴν τε θυγατέρα κατηγγυάτο, καὶ στρατιᾶν ἐκέλευε πέμπειν,
 ἧτις ἄξει τὴν γυναῖκα πρὸς αὐτόν. ὁ δ' ἐπεμπεν αὐτίκα
 15 ἑναῦς τε τριάκοντα καὶ ἰππέας οὐκ ὀλίγους καὶ τοὺς ἐπιφα-
 νεστέρους τῶν ὑπ' αὐτόν. βασιλεὺς τε μετὰ τῆς στρατιᾶς P. 684
 Ῥωμαίων ὄση ἦν, ἦκεν εἰς Σηλυμβρίαν μετὰ γυναικὸς τῆς
 βασιλίδος καὶ τῶν θυγατέρων, καὶ ἐκέλευε πρὸ τῆς πόλεως
 ἐν τῷ πεδίῳ πρόκνυθιν ποιεῖν ἐκ ξύλων, ἕν' ἐπ' αὐτὴν ἡ βα-
 20 σιλικῶς νυμφευομένη θυγάτηρ στήσα πᾶσι γένοιτο καταφα-
 τῆς· οὕτω γὰρ ἔθος εἶναι τοῖς βασιλεῦσι ποιεῖν ἐπὶ ταῖς θυ-
 γατράσι πρὸς γάμον ἀγομέναις. ἔπειτα ἀκέλευε καὶ τὴν βα-
 σιλικὴν σκηνὴν ἐγγὺς ἰστιά. ἐπεὶ δὲ ἦσαν παρεσκευασμένα,
 ἡ βασιλις μὲν μετὰ τῶν θυγατέρων ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἠύλιστο

2. πρὸς M.

enam provinciam multa cum difficultate ad eum veniendum sit: et
 qui sibi continentem e regione Thraciam respicientem subdidisset,
 nullo labore, quando vellet, opem allaturum. Has ob causas,
 quamvis alioqui non ita liberet, affinitatem, ut Romanis utilissi-
 mam, cum eo iungendam suadebat addens, in nullum crimen ideo
 incursum, siquidem non pauci superiorum temporum imperatores,
 quo subditorum rationibus providerent, Scythis et aliis quibusdam
 barbaris filias suas despondissent. Hoc fuit Amurii consilium. Cuius
 animi modestiam admiratus est imperator, quod confiteretur, Or-
 chanem se ipso amplius profuturum, et sincerum candidumque pec-
 ctus, quod quae conducere putabat, non tacuisset. Itaque comple-
 ctens eius sententiam, per legatos Orchani filiam despondet hor-
 taturque, uti numerum militarem mitteret, qui sponsam adduceret.
 Qui naves triginta et equitum magnam vim atque e provincia
 sua viros nobilissimos illico misit. Imperator cum toto exercitu
 Romano, cumque uxore et filiabus Selybriam profectus, in planitie
 ante urbem tabulatum ligneum excitari iussit, super quo nuptura
 filia despondens conspiceretur ab omnibus. Hunc enim morem

A.C. 1346 τὴν νύκτα, καὶ ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς στρατιᾶς. εἰς τὴν ὀστεραίαν δὲ βασιλὶς μὲν ἔμεινεν ἐπὶ τῆς σκητῆς μετὰ τῶν ἐπιλοίπων δύο θυγατέρων, Θεοδώρα δὲ ἡ νυμφευομένη ἐπὶ Βτὴν πρόκυψεν ἀνῆλθε, βασιλεὺς δὲ εἰσῆκει ἔφιππος μόνος· οἱ δὲ ἄλλοι ἅπαντες πεζοί. οὕτω δὲ τῶν παραπετασμάτων⁵ περιαιρεθέντων, (περικεκάλυπτο γὰρ ἡ πρόκυψις πανταχόθεν ὑφάσμασι σηρικοῖς καὶ διαχρύσοις,) ἀγεφαίνετο ἡ νύμφη. καὶ λαμπάδες ἦσαν περὶ αὐτὴν ἡμιμόναι ἑκατέρωθεν, ἃς εὐνοῦχοι κατέχοντες ἐπὶ γόνυ κεκλιμένοι οὐκ ἐφαίνοντο. σάλπιγγες δὲ ἤχησαν ἐπιπλεῖστον καὶ αὐλοὶ καὶ σύρυγγες καὶ ὄσα¹⁰ πρὸς τέρψιν ἐξῆρθηται ἀνθρώποις. παυσασμένων δὲ ἐκείνων, ἐγκώμια ἤδον οἱ μελωδοὶ ὑπὸ τινων λογίων πρὸς τὴν νύμφην κειποιημένα. ἐπεὶ δὲ πάντα ἐτελεῖτο τὰ βασιλέως προσήκοντα

C Θυγατρίαι νυμφευομέναις, τὴν τε στρατιάν καὶ τοὺς ἐν τέλει πάντας καὶ Ῥωμαίων καὶ βαρβάρων ὁ βασιλεὺς εἰσῆλθε¹⁵ ἐφ' ἡμέρας οὐκ ὀλίγας. ἔπειτα ἐξέπεμπε τὴν θυγατέρα πρὸς τὸν ἄνδρα μετὰ πολλῆς ὑποδεξάμενον τῆς ἡδονῆς, ἣ καὶ τῆ βαρβάρῳ συνοικοῦσα τῆς εὐκλείας τῶν πατέρων ἀξίαν εἰσ-
τὴν ἐν τῷ πολιτεύεσθαι παρίχετο. οὐ μόνον γὰρ ἐκ τῆς συνδιατριβῆς ἐκείνων παρεβλάθη κατὰ τὴν πίστιν οὐδὲν, καί²⁰ τοι γε πολλὰ πολλάκις ἐπιχειρούντων μεταπειθεῖν, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς τῶν πρὸς τὴν ἀσέβειαν ὑπαχθέντων ἀνεκαλέσαστο λέ-

imperatores servabant in filiabus, cum ad nuptias abducendae essent. Deinde et imperatorium tabernaculum prope statui mandavit. Quibus paratis, imperatrix et filiae ibidem, imperator in castris noctem egit. Postridie imperatrice cum binis filiabus in tentorio manente, sponsa Theodora tabulatum conscendit, solo imperatore equo insidente, ceteris ad unum adstantibus. Tum peripetasmatis in circuitu ablatis, (erat enim tabulatum appensis ex omni parte aulacis sericis et auro intertextis ornatum,) sponsa conspecta est, dextra laevaue accensis lampadibus, quas eunuchi in genua subsidentes tenebant. Resonabant tubae et tibiae ac fistulae plurimum, et quaecumque ad aures oblectandas ab hominibus instrumenta musica excogitata sunt. Iis tacentibus, cantores a poetis laudes in sponsam compositas modulabantur. Finitis solennibus universis, quae imperatorum filiabus, cum nuptum darentur, fiebant, imperator militibus et proceribus Romanis ac barbaris omnibus ad dies complures epulum dedit, atque ita demum filiam ad sponsum multo gaudio eam suscepturum misit. Quae quamquam barbaro nupti, sic vitam suam instituit, ut a maiorum suorum gloria non degeneraret. Nec enim solum ex illorum hominum convictu consuetudineque nullum in religione damnum fecit, licet multam ac saepe aliud ei persuadere conarentur, sed et multos ad impietatis diverticula impulsos ad veritatis semitam argumentorum vi revocavit.

γοῖς πείθουσα πρὸς τὴν αἵρεσιν τῆς ἀληθείας. οὕτω δὲ περι Α. C. 1346
 τὴν πίστιν ἀσφαλῶς πολιτευσαμένη καὶ τότε εἰς αὐτὴν ἤ-
 κον ὑπὲρ αὐτῆς προκινδυνεύουσα πολλάκις, οὐδὲ τῶν ἄλλων D
 ἀγαθῶν ἡμέλει, ἀλλὰ πάσῃ τρυφῇ καὶ πολυτελείᾳ χαίρειν
 5 εἰποῦσα, τὰ ὄντα τοῖς πένησι διεδίδου, καὶ πολλοὺς τῶν
 ἐπὶ δουλείᾳ κατὰ τῶν βαρβάρων ἀποδιδόμενων ἐρῶντο, χρυ-
 σίον αὐτῇ παρέχουσα, καὶ πᾶσι σωτηρίας ἦν λιμὴν τοῖς θυσ- V. 546
 τυχοῦσι Ῥωμαίων καὶ δεδουλωμένοις ὑπὸ τῶν βαρβάρων κα-
 τὰ συγχώρησιν Θεοῦ. ἐκείνη μὲν οὖν οὕτω πρὸς ἅπασαν
 10 ἰδέαν ἐναρέτου βίου παρ' ὅσον συνδιῆγς τοῖς βαρβάροις χρό-
 νον ἐρῶντο ἑαυτήν.

75'. Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ ἐκ τῶν κατὰ Πόν- P. 685
 τον πόλεων Ῥωμαίοις ἐπηκόων Ἡρακλείας καὶ Ἀμαστρίδος B
 15 κατάσκοποι ἐπέμφθησαν ἱερεὺς τις καὶ μοναχὸς, τὴν βασι-
 βλῆως δύναμιν κατασχεψόμενοι, ὁπόση τις οὔσα, οὕτως ἀκρι-
 βέστατα Βυζάντιον δύναται πολιορκεῖν. οἱ δὲ, ἐπεὶ εἰς Ση-
 λυμβρίαν ἦκον, Κοντοφραὶ ἐξενίζοντο τῷ πρωτοσεβαστῷ ὄντι
 ἐπιτηδεῖω. ὁ δὲ αὐτοὺς προσῆγς βασιλεὺς καὶ τὴν αἰτίαν ἀ-
 20 πῆγγελλον, δι' ἣν τοῖς σφετέροις ἐπέμφθησαν πολίταις. βασι-
 20 λῆως δὲ ἡμέρωσ χρηματίσαντος αὐτοῖς καὶ εὐηργετηκότος, ἐ-
 πεί ἀναχωρεῖν πρὸς τὴν οἰκίαν ἔμελλον, τῶν βασιλείων ἐξι-
 όντες, ὁρῶσιν τινα ἐν βασιλείοις διατρέβοντα, ᾧ ἐν Βυζαντίῳ C
 μυστικὸν ἑώρων τὸν Κίνναμον, ἄρχοντα τότε τῶν πραγμά-

α. τὴν om. P. 6. παρὰ om. M. 18. ἐπιτιδεῖω P. 21. οἰ-
 κείαν M. βασιλείων P.

Cum autem quod ad fidei mysteria attinet, tam constanter se gere-
 ret ac pro sua parte frequenter cum periculo pro ea propugnaret,
 alia interim virtutis decora non negligebat, sed omnes delicias ac
 magnificentiam valere iubens facultates egentibus distribuebat, mul-
 tosque barbaris in servitutum venditos, lytro persoluto ipsa redime-
 mebat, et Romanis omnibus incommoda fortuna utentibus atque
 in servitutum a barbaris, Deo permittente, redactis, portus salutis
 erat. Sic igitur illa quamdiu inter barbaros vixit, vitam suam ad
 omne genus virtutis composuit.

96. Paulo post ex urbibus Romanorum ad Pontum, Heraclea,
 et Amastride, sacerdos quidam cum monacho ad exercitum impera-
 toris speculandum, quantus tandem esset, qui Byzantium sic ar-
 ctissime obsidere posset, emissi sunt. Hi ut Selybriam venerunt,
 a Contophre, cui cum protosebaste amicitia intercedebat, hospitio
 sunt accepti, isque ad imperatorem eos adduxit, et quamobrem a
 civibus missi essent, indicavit. Cum imperator benigne ipsis respon-
 disset et benefecisset, iam palatio egredientes, ut domum redirent,
 quendam illic conspiciunt, qui cum aliquando Byzantii Cinnamum

- A.C. 1346των, διαλεγόμενον ἐν ἀποθρήνῳ. καὶ ἀντίκα Κομποφραὶ ἐδή-
 λουν περὶ τοῦ ἀνθρώπου, παρήνουν τε ἀνακρίνειν τὴν αἰτί-
 ας τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ. Κομποφραὶ δὲ τὸν ἄνθρωπον ἐκκλη-
 τειν βουλομένου εὐθύς καὶ θρασύτερον τῶν ἱματίων ἀπτομέ-
 νου καὶ περιέλλοντος, μάχαιρα εὖρητο ὑπὸ θοιμάτιον κρυ-
 πτομένη, ὀξύτητος μὲν καὶ ἀκμῆς οὐδεμίαν ἀπολείπουσα ὑπερ-
 βολῆν, κοιλότητος δὲ τινος καὶ ἀντιλαβὰς ἔχουσα κατὰ τὰ
 πλάγια, αἷς φάρμακα ἐνέκειτο τάχιστα διαφθείρειν τὸν προσ-
 ομιλήσοντα δυνάμενα. ἀνακρινόμενος δὲ ὁ ἄνθρωπος, ἔπι-
 βούλοιο αὐτῷ ἢ μάχαιρα, ἐκ τῶν ἐν Βυζαντίῳ ἔφρασκεν ἀρ-¹⁰
 Δρότων ἐπὶ τῷ βασιλέα ταύτῃ τιτρώσκειν τῇ μάχαιρα πεπει-
 σμένον ἦκειν. πέντε δὲ ἡμέρας ἐπὶ δέκα ἔχειν ἀφιγμένον,
 ἐν αἷς ἀπαξ εὐπορήσαντα ἐπιτηδεῖον πρὸς τὸ ἔργον χρόνου,
 αὐθις ἀποσχέσθαι δεισάντα τὴν βασιλέως ἀπειλήν. μέσης
 γὰρ ἔφρασκε κωκτὸς, βασιλέως ἐπιδεδημηγῶτος βασιλείους, καί¹⁵
 τῶν φώτων ὑπ' ἀνέμων ἐν χειμῶνος ὥρα ἐσβεσμένων, τὸν
 ἄλλους μὲν περὶ φώτων ἡσχολῆσθαι κομιδὴν καὶ θορυβεῖν, αὐτὸν
 δὲ καιρὸν νομίσαντα διὰ τὸ σκότος καὶ προσιόντα, βασιλέα μη-
 δένα προσεγγίζειν προσεπειν, ὡς καὶ αὐτὸν τὴν μάχαιραν κατέ-
 χοντα. ὃ πυθόμενον αὐτὸν καὶ δεισάντα ἀποσχέσθαι τῆς ἐπιβου²⁰
 P. 686 λῆς. ἐρωτωμένου δὲ βασιλέως, εἴ τι τότε περὶ τῆς ἐπιβουλῆς ὑπέ-
 πτευκεν, οὐδὲν εἶπεν, ἀλλὰ τῶν ἄλλων θορυβούντων καὶ ὡσπερ
 δεδοικότεων περὶ αὐτοῦ, ἐν εὐτραπέλις εἶδει θαρρῆεῖν πρὸς αὐτούς
 V. 547 εἶπεῖν καὶ μὴ δεδοικέναι. μάχαιραν γὰρ κατέχειν καὶ αὐτόν. ἢ

mysticum ex archontibus unam, secreto loqui viderunt, moxque ad
 Contophren de homine retulerunt hortantes, uti causam adventus
 eius exquireret. Quem Contophres perterrere volens statim et
 audacius pallio apprehensum huc illuc rapit. Et ecce sub eius veste
 sica, ipsa acie et cusptide longe omnium acutissima, in lateribus
 quassas cavitates et ansas habens, quibus venenum erat allitum:
 quo qui eas contigisset, celerrime interiret. Examinatus autem,
 quid sibi cum sica vellet, respondit, se a quodam archonte Byzantii
 inductum ad imperatorem ea vulnerandum adventasse. Et iam
 quintum decimum ire diem, ex quo venisset: quo tempore semel
 nactum occasionem perpetrandi facinoris metu tamen. minarum
 imperatoris abstinuisse. Media enim nocte dicebat, cum imperator
 in palatio praesens adesset, et lumina per tempestatem ventus ex-
 stinxisset, alios quidem iis reaccendis studiosius et tumultuo-
 sius occupatos fuisse. Tunc se ratum venisse tempus propter te-
 nebras accessisse: Imperatorem contra exclamasse, ne quis sibi ap-
 propinquaret, se quoque sicam habere. Quam vocem ubi audierit
 et extimuerit, insidias omisisse. Interrogatus porro imperator, co-
 quid tum de insidiis quidquam suspicatus esset, nihil inquit: sed

μὲν οὖν ἐπιβουλή οὕτως ἐμηνύθη. ὁ βασιλεὺς τε αὐτὸς καὶ οἱ A.C. 1346
 περὶ αὐτὸν πολλὰς ὁμολογοῦν χάριτας Θεῷ, οὕτως ἐκ χαλε-
 πῶν κινδύνων ὄνομαζεν βασιλέα. βασιλεὺς δὲ ἡ Ἄννα καὶ οἱ
 περὶ αὐτὴν τῶν πραγμάτων ἄρχοντες, ἐπεὶ παρὰ τε τῆς Μυ-
 50ῶν συμμαχίας καὶ τῶν ἄλλων ὤνητο οὐδὲν, Ὀρχάνην τε
 ἀδύνατον ἑώρων μεταπέθειν πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασι-
 λέα πολεμεῖν διὰ τὸ κῆδος, ἐτράποντο ἐπὶ τὸ πείθειν ἕτερόν
 τινα τῶν βαρβάρων συμμαχεῖν αὐτοῖς. καὶ πέμψαντες Τά- B
 γαριν Γεώργιον τὸν μέγαν στρατοπεδάρχη πρὸς Σαρχάνην
 10τὸν Λυδίας σατράπην, (ἦν γὰρ αὐτῷ καὶ συνήθης πρότερον
 ἐπὶ Φιλαδέλφειαν πολὺν χρόνον τῷ πατρὶ συνδιατρέψαντι,)
 ἔδεδόντο σφίσι βοηθεῖν καὶ πέμπειν κατὰ βασιλέως στρατιάν.
 ὁ δὲ αὐτίκα τε ἐπειθέτο καὶ συνεξέπεμπε τῷ Τάγαρι τὴν
 δύναμιν. Ἄμουρ δὲ, ὡς ἐπύθετο τὴν Σαρχάνην στρατιάν χω-
 15ροῦσαν κατὰ βασιλέως, δεινὰ ἐποίητο καὶ ἐπινόϊάν τινα ἐ-
 σκέπτετο, δι' ἧς ἐξέσται τῷ φίλῳ βοηθεῖν. καὶ ἀπολεξάμενος
 δύο τῶν παρ' αὐτῷ ἐπιφανῶν, οὓς ἦδει μάλιστα τὰ κατὰ γνώ-
 μην πράξοντας, ἐξέπεμπε καὶ δισχιλίους στρατιώτας παρα- C
 σχόμενος, ὡς ἅμα τῇ Σαρχάνῃ στρατιᾷ περαιωθησομένου
 20πρὸς τὴν Θράκην. ἔθος γὰρ τούτοις τοῖς βαρβάροις, ὅταν
 ἐπὶ λεηλασίαν ἴωσιν, ἂν τινες ἐξ ἑτέρας σατραπείας ἐθέλωσι
 συνένεσθαι, μὴ κωλύειν, ἀλλὰ καὶ εἰδέναι χάριν, ὡς φίλοις
 καὶ συμμαχοῖς. ἐκέλευε δὲ Ἄμουρ τοῖς παρ' ἑαυτοῦ πεμ-

aliis turbantibus et quasi eius causa metuentibus, locabundum
 dixisse, confiderent, sibi quoque sicam esse. Insidiae hoc modo
 in apertum prolatae sunt, et imperator cum comitatu suo magnas
 Deo gratias egit, qui e tam gravi periculo se liberavisset. Cete-
 rum Anna imperatrix quique apud ipsam erant administratores
 eius, postquam Moesorum et aliorum auxilia nihil profuerunt, vi-
 deruntque, nunquam fore, ut Orchanl aliud persuaderent eumque
 ad Cantacuzenum socerum oppugnandum inducerent, ad alius bar-
 bari societatem et auxillum implorandum sese converterunt. Itaque
 Georgium Tagarin, magnum stratopedarcham, ad Sarchanem, Lydiae
 satrapam, ei familiarem, (quippe qui cum patre ipsius Sarchanis
 Philadelpheiae diu versatus fuerat,) mittunt et opem adversus im-
 peratorem flagitant. Is confestim flexus Tagari copias tradit, Amu-
 rius, ut ad eius aures venit, Sarchanem contra imperatorem mittere
 militem, iniqua mente tulit et quiddam commentus est, quo amico
 opitularetur. Delectis enim de suis duobus illustribus, quos sibi
 inprimis obsecuturos norat, iisque attributis duobus millibus, si-
 mul cum Sarchanis cohortibus in Thraciam traiecturos misit. Erat
 enim apud barbaros istos sollemne, cum populatum irent, si ex
 alia satrapia essent qui sequi cuperent, ne prohiberentur: quin et

- A.C. 1346 φθίσιν ἄρχουσιν, ὡς ἂν μὲν διαλλάττοιστο πρὸς βασιλέα ἢ Σαρχάνη στρατιᾶ., (οἶσθαι γὰρ αὐτοὺς βασιλέα πείσειν κατὰ θέσθαι τὸν πρὸς ἐκείνον πόλεμον καὶ συμμαχεῖν,) μὴδ' αὐτοὺς ἀποκαλύπτειν τὸ ἀπόρρητον, ἀλλὰ μετὰ τῶν ἄλλων πρὸς τὸν βασιλέα ἤκειν. ἂν δ' ἐθέλωσιν ἐκείνοι πολεμεῖν ὡς²
- D ἄληθῶς, κρύφα πέμψαντας πρὸς βασιλέα παραινέειν αὐτῷ ἀντικαθίστασθαι πρὸς μάχην τοῖς βαρβάροις. ἐπειδὴν δὲ ὡσι παρατεταγμένοι καὶ ἤδη μέλλωσι συμπλέκεσθαι, μεδί-στασθαι πρὸς βασιλέα καὶ χωρεῖν κατὰ τῶν βαρβάρων μετὰ τῆς ἐκείνου στρατιᾶς. τοῖς μὲν οὖν ἄρχουσι τῆς στρατιᾶς¹⁰ οὕτω προσέταττεν Ἀμοῦρ, μηδεὶνὸς αὐτοῖς ἐτέρου συνειδότος τὸ ἀπόρρητον. τοῖς στρατιώταις δὲ ἐκέλευε πάντα κείθεσθαι τοῖς ἄρχουσι καὶ μηδένα πολυπραγμονεῖν, ὡς, εἴ τις μὴ κεί-θοιτο, αὐτοῦ καὶ γένους διαφθορησαμένου. τοιαῦτα μὲν ὁ Ἀμοῦρ συσκευάσας, μετὰ τῶν ἄλλων συνεξέπεμπε τὴν στρα-¹⁵τιᾶν. Τάγαρις δὲ ὁ μέγας στρατοπεδάρχης πάντας ἔχων
- P. 687 ὁμοῦ ἐπεραιούτο τὸν Ἑλλησποντον. καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπεὶ τὴν στρατιᾶν ἐπύθετο περαιοθεῖσαν, ἅμα δὲ ὡς καὶ οἱ ταύτην ἄγοντες στρατηγοὶ τῶν φίλων εἰσὶ καὶ τῶν συνήθων, τὸν Λοιδορίτην καὶ Ἀθιανὸν πέμψας πρὸς αὐτοὺς παρήγει κα-²⁰ταίθεσθαι τὸν πόλεμον τὸν πρὸς αὐτόν· καὶ πάντα τρόπον ἐπεχείρει πείθειν ἀφίστασθαι τοῦ κατ' αὐτοῦ χωρεῖν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι τῶν ἡγεμόνων οὐκ ἀφίσταντο τοῦ πράττειν τὰ κατὰ γνώμην τῷ σφῶν σατράπῃ· ἀληθῶς γὰρ ἐπέμφθησαν

18. καὶ om. P.

gratiae, ut amicis et sociis, haberentur. Imperavit autem ducibus suis, ut, si Sarchanis copiae imperatori reconciliarentur, (arbitrari enim se, cum ex hostibus sibi amicos et auxiliares reddituram,) nec ipsi arcanum enuntiarent, sed cum aliis ad imperatorem transirent. Sin illum serio oppugnare vellent, clam mitterent et ad barbaris resistendum hortarentur. Dispertitis porro ordinibus, ingruente iam conflictu, ad imperatorem transfugerent et cum illius agmine in barbaros impressionem facerent. Talia ducibus praecepit Amurius, quae reliquos falebant omnes. Milites vero, ommissa curiositate, ducibus per omnia obtemperare iussit. Qui secus fecisset, cum genere suo periturum. Huiusmodi doctum machinatus Amurius cum aliis suos emisit. Tagaris cum omnibus Persis Hellespontum traiecit. Imperator ubi exercitum transvectum, et simul duces amicos ac familiares esse accepit, per Loedoritem et Athianum monuit, uti bello contra se supersederent: quod ut ab illis obtineret, tentabat omnia. Alii igitur duces, quae cupere satrapam suum nossent, non praetermittebant, vere siquidem contra Cantacuzenum missi erant. Verumtamen spem bonam dabant. At duces

κατ' αὐτοῦ. ὁμοῦς δὲ τινὰς καὶ χρηστοτέρας παρείχοντο ἐλ-Α.С. 1346
 πίδας. οἱ τῆς Ἀμοῦρ δὲ στρατιῶς ἡγούμενοι ἐμῆνον τὸ
 ἀπόρρητον τῷ βασιλεῖ καὶ παρήνον τε θαρῶειν καὶ παρα-
 σκευάζεσθαι πρὸς μάχην, ἂν ἐπίωσιν. οἱ μὲν οὖν πρὸςβεις
 5τάχιστα ἐπανελθόντες ἀπήγγελλον βασιλεῖ τὰ παρὰ τῶν Περ-В
 σῶν. καὶ παρεσκευάζετο καὶ αὐτὸς ὡς μαχοῦμενος, ἦν δέη.
 οὐδένα γὰρ ἤδη τῶν ἄλλων ἐποιεῖτο λόγον, μελλόντων κεί-
 νων πρὸς αὐτὸν μεθίστασθαι ἐπὶ τῆς παρατάξεως. μετὰ
 μικρὸν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι συμφωνήσαντες κοινήν ἐποιήσαντο
 10πρὸςβείαν πρὸς τὸν βασιλέα, φάσκοντες θαρῶειν, ὡς ἔσονται
 σύμμαχοι καὶ φίλοι. ἐδέοντο δὲ αὐτοῦ μὴ τὸ νῦν ἔχον ἀ-
 ναγκάζειν ἤκειν πρὸς αὐτόν· ἀλλ' ἀπελθόντας εἰς Βυζάντιον. V. 548
 πρὸς βασιλῖδα καὶ δῶρα δεξαμένους καὶ τὰ ἐπηγγελμένα
 χρήματα τῷ σφῶν σατραπῇ ἐπανάκειν πρὸς αὐτόν, καὶ πάν-
 15τα τὰ κελεύόμενα ποιεῖν. οἱ μὲν οὖν βάρβαροι γνώμην ἔχον-С
 τες τοιαύτην ἦκον εἰς Βυζάντιον. καὶ οἱ στρατηγοὶ πρὸς βα-
 σιλῖδα εἰσελθόντες προσκύνουν τε καὶ ἐδέχοντο δῶρα παρ'
 ἐκείνης φιλοτίμως, συνέβαινον τε οἱ τῶν Βυζαντιῶν ἄρχον-
 τες τοῖς Πέρσαις, ἵν' αὐτοὶ μὲν ἐκ θαλάσσης τριήρεις πέμ-
 20ψαντες καλύσῳσιν Ὀρχάνην βασιλεῖ μὴ βοηθεῖν, αὐτοὶ δὲ
 ἐκ τῆς ἡπείρου περιστρατοπεδευσάμενοι Σηλυμβριαν πολεμῶ-
 σιν, ἄχρις ἂν ἐκπολιορκήσωσιν αὐτήν καὶ τοὺς συνόντας. ἤλ-
 πιζον γὰρ καὶ Σηλυμβριανούς, ἂν μεγάλην δύναμιν ἐκ γῆς
 καὶ θαλάττης ἴδωσι, διαστασιάσειν πρὸς βασιλέα καὶ τὴν
 25πόλιν ἐκείνους παραδώσειν. καὶ ὠπλιζοντο αὐτίκα αἱ τριήρεις.

copiarum Amurii et secretum imperatorum reserabant: et si petere-
 tur, ad pugnam vicissim accingi hortabantur. Legati ocissime re-
 versi statum rerum apud Persas exponunt. Tum ipse quoque di-
 micationi, si opus sit, se instruit, alios focci pendit, Amuriani ex
 ipsa acie ad se transituris. Paulo post et Sarchaniani conspirantes
 communem legationem ad imperatorem mittunt, bono animo esse
 iubent: se deinceps socios illius et amicos fore. Rogabant tamen,
 ne in praesens ad se venire cogeret, sed Byzantium abire sineret:
 illic acceptis donis et promissis satrapae suo pecuniis, reversuros
 et quae imperaret, effecturos omnia. Tali scopo barbari Byzantium
 venerunt, ingressique ad imperatricem duces eam adorarunt ho-
 norificaque dona acceperunt. Convenit porro inter archontas et
 Persas, ut ipsi quidem misis triremibus e mari Orchanem impera-
 tori succursurum impedirent: hi a continenti Selybriam tamdiu ob-
 siderent, quoad ipsam cum adventitiis expugnassent. Sperabant
 enim, et Selybrianos, si magnas terra marique copias vidissent, dis-
 sidio ab imperatore urbem ipsis tradituros. Triremes sine mora

A.C. 1346 τὸ Περσικὸν δὲ διενουῦντο, εἰ καὶ Ῥωμαίων ἱππικὴ στρατιὰ
 Δουνέποιτο αὐτοῖς, πάντας ἐξανδραποδίξειν. ἐμῆνυόν τε βασι-
 λεὶ τῷ Καντακουζηνῷ, εἰ καθ' ἡδονὴν τὸ τοιοῦτον εἶη πράτ-
 τειν. ὁ δ' ἐκώλυεν, αὐτὸς ἰσχυριζόμενος ἀδικεῖσθαι, ἂν ται-
 αῦτα τολμῶσιν. ὀλίγη γὰρ ὕστερον αὐτοῦ τοὺς στρατιωτάς
 ἔσσεσθαι ἐκείνους. ἐκείνου μὲν οὖν ἀπέσχοντο, καὶ οὐδὲ ἐπέ-
 μειναν παρασκευασαμένους σὺν αὐτοῖς ἐλθεῖν. ἀναστρέφον-
 τες δὲ ἐκ Βυζαντίου πρὸς Σηλυμβρίαν, πάντας ἠνδραποδίξον
 τοὺς προστυχόντας καὶ ἐζημίωσαν οὐκ ὀλίγα διὰ τὸ θαρρῆεν
 αὐτοῖς τοὺς περὶ τὸ Βυζάντιον, ὡς φίλοις καὶ συμμάχοις.¹⁰
 ἐπεὶ δὲ εἰς Σηλυμβρίαν ἦσαν, ἡ στρατιὰ μὲν ἔξω κατελεί-
 πετο, λοχαγοὶ δὲ καὶ ἡγεμόνες καὶ στρατηγοὶ, οὐκ ὀλίγοι ὄν-
 τες, πρὸς βασιλέα ἦλθον. καὶ ὁ βασιλεὺς εἰστία φιλοτίμως
 ἐπ' αὐτοῦ. οὕτω δὲ ἦν ἡ οἰκία κατεσκευασμένη, ἐν ἣ ἠυλί-
 P. 688 ζετο ὁ βασιλεὺς, ὥστε καθήμενος ὄρεῖν τε τὴν θάλασσαν¹⁵
 καὶ ὄρασθαι ὁμοίως ὑπὸ τῶν παριόντων. εἰσιπῶντων μὲν οὖν
 οἱ Πέρσαι, καὶ αἱ ἐκ Βυζαντίου παρῆσαν αὐτίκα τριήρεις
 οὐκ ὀλίγαι καὶ πεντηκόντοροι ληστρικαί, καὶ παραπλέοντες
 (ἦδον γὰρ ἐκεῖ βασιλέα διατρίβοντα,) τῶν ὕβρεων ἠφεί-
 δουν καὶ τῶν ἀπειλῶν. οἱ Πέρσαι δὲ αὐτίκα ἀναστάντες²⁰
 ἔβαλλον τοὺς τριηρίτας ἀπὸ τῆς οἰκίας σύγχυσις τοῖς βέλτοι,
 καὶ ἐτραυμάτισάν τινας. οἱ ναύαρχοι δὲ τοὺς Πέρσας ὄρων-
 τες μαχομένους, πρῶτα μὲν ἀθανύμαζον καὶ διηπόρουσιν, ὅ,τι
 εἶη· ἐπεὶ δὲ ἐπύθοντο τὸ Περσικὸν προσκεχωρηκότης βασι-

instruebantur: Persae, si ipsos Romani equites sequerentur, omnes
 facere servos cogitabant. Qua de re Cantacuzenum certiore facien-
 tes quaerebant, ecquid probaret istuc consilium: qui, quasi iniuriam
 suam, id fieri vetuit; illos siquidem Romanos non multo post suos
 fore milites. Eo igitur facinore temperarunt, nec, quamvis para-
 tos, secum proficisci sustinuerunt: redeuntesque Byzantio Selybriam
 obvius omnes ceperunt, nec parum multarunt, quod tamquam sociis
 et amicis fiderent iis, qui prope Byzantium incolebant. Selybriam
 ut venerunt, exercitu foris relicto, centuriones, tribuni et duces
 non pauci imperatorem conveniunt, a quo splendido apparatu epe-
 lari accipiuntur. Domus, in qua diversabatur imperator, sic constru-
 cta erat, ut sedentes possent mare conspiceret et conspici a prae-
 ternavigantibus. Persae igitur convivabantur; et ecce Byzantio
 adunt triremes non paucae cum quinquaginta remorum praedatoriis,
 praetereuntesque (sciebant enim, illic imperatorem habitare,) verbo-
 rum contumelias cum minis affatim iactant. Persae statim consur-
 gentes ex aedibus sagittas in vectores ingeminant et aliquot vul-
 nerant. Navarchi cernentes, Persas arma capere, primum quidem
 admirari et dubitare, quid hoc esset. Ut autem intellexerunt, Per-

λαί, ἀνέστρεφον ἀτίκα, πάσης αὐτοῖς ἐλπίδος περιαιρεθεί- A.C. 1340
 σης, καὶ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἄρχουσι τῆς στρατιᾶς δῶρα παρα- B
 σχόμενος ἀπέπεμπε πρὸς τὴν οἰκίαν· οὐ γὰρ αὐτῶν ἴδετο
 τότε. ἐκεῖνοι δὲ ζημίαν οὐ μικρὰν ἠγούμενοι τὸ κενᾶς ἀνα-
 ὄχως χερσὶν ἐπεστράτευσαν Μυσοῖς, καὶ ἀπέτειναν πολ-
 λούς κατὰ τὴν ἔφοδον ἐκείνην καὶ ἠνδραποδίσαντο, καὶ
 βοσκημάτων ἐκράτησαν παμπόλλων, καὶ, εἴπερ ποτὲ, ἐκάκωσαν
 Μυσίαν. ἐλέγτο δὲ, ὡς βασιλεὺς αὐτοῖς ἐπιτρέψει τὴν ἔφο-
 δον ἀμειβόμενος τῆς συμμαχίας· ἐψεύδοντο δὲ ἀκράτως οἱ
 ιολογοποιοῦντες. οὐχ ὅτι τότε γὰρ ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' οὐδ' ἄλλο-
 τέ ποτε ἐκὼν εἶναι τοὺς βαρβάρους ἐπήγαγε Μυσοῖς· ἀλλὰ Q
 πλείους ὄντες, ἢ ὥστε ἄγεσθαι ὑπὸ Ῥωμαίων, ἀφ' ἑαυτῶν
 αὐτοὶ ἐπήσαν κέρδους ἕνεκα. λαμβάνειν γὰρ παρὰ Ῥωμαίων
 οὐδὲν ἔξην, τῶν μὲν ἤδη διεφθαρμένων, τῶν ὑπολοίπων δὲ
 ιστελούντων ὑπὸ βασιλείᾳ, ᾧ σύμμαχοι καὶ φίλοι εἶναι ἔλεγον.
 μᾶλλον μὲν οὖν καὶ πρόνοιαν ἐποιεῖτο πλείστην τοῖς Μυσοῖς
 τὴν τῶν βαρβάρων ἔφοδον αἰεὶ μηνύειν· καὶ πολλάκις ἀπὸ
 τούτου τοῦ τρόπου διεσώθησαν ἐπὶ τὰς πόλεις καὶ τὰς λό-
 χμας καταδύντες. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς φίλους αἰεὶ
 ιοπολὺν τινα λόγον ἐποιεῖτο περὶ Ῥωμαίων τῶν ἔξανδραποδιζο-
 μένων ἀγανακτῶν, ὅτι ἂ μὴ βούλοιο, ἀλλὰ καὶ ἄχθοιο γι- V. 549
 νομένων οὐ μετρίως, ταῦτα ὑπὸ τῶν πολεμούντων πράττειν D

3. οἰκίαν P.

sicum agmen se cum imperatore coniunxisset, omni spe perditis,
 statim reverterunt. Imperator, donatis ducibus, Persas, quod tunc
 eorum opera non egeret, domum remisit. Qui non mediocre da-
 mnum interpretantes vacuos discedere, in Moesos irruptione facta,
 multos occidunt, multos captivos cum pecudum gregibus abducunt,
 et Moesiam, si unquam alias, deformant. Rumor spargebatur, im-
 peratorem ad gratiam pro societate rependendam hanc illis impres-
 sionem permisisse: sed illi fabularum architecti merissimum men-
 dacium garriebant. Imperator enim non modo tunc, sed nec un-
 quam ante id tempus sciens et volens barbaros Moesis induxit; sed
 cum essent plures, quam Romani opus haberent, per se emolu-
 menti sui causa irruerunt. A Romanis quippe auferre nihil lice-
 bat: quorum alii iam ad incitas erant redacti, alii parebant impe-
 ratori, cuius Persae socios se et amicos profitebantur. Immo vero
 de barbarorum incursionibus eos praemoneri semper diligentissime
 curabat, et saepe hac ratione in oppida ex agris commigrantes, aut
 in silvis opacis latitantes conservati sunt. Nec hoc tantum, sed
 etiam inter amicos frequentissime multa de Romanis captivis verba
 faciebat, indigne ferens, quod quae minime vellet, et super qui-
 bus doleret potius non mediocriter, ea facere ab hostibus compel-
 leretur. Et quidem in illos pugnare iustum se arbitrari autumabat,

A.C. 1346 ἀναγκάζοιτο· καὶ πρὸς μὲν ἐκείνους ἔφρασκεν ἀμύνησθαι δίκαιον ἡγεῖσθαι, οὐ μόνον διὰ τὸ μὴ καταδέχεσθαι τὴν εἰρήνην, ἀλλ' ὅτι, εἰ καὶ τρόπῳ δὴ τινι περιγένοιτο αὐτῶν, πάντας ὡμῶς ἀποκτενοῦσιν, ὡς ἐκ τῶν γεγενημένων εἰκάζειν ἔξεστι τὰ μέλλοντα. δι' ἃ καὶ τὴν τῶν βαρβάρων αἰρεῖσθαι⁵ συμμαχίαν, ἵνα μὴ αὐτοὶ χρησάμενοι, ὥσπερ πολλὰκις ἐπεχείρησαν, διαφθείρωσιν αὐτὸν καὶ τοὺς συνόντας. πρὸς δὲ τοὺς κτεινομένους καὶ ἐξανδραποδιζομένους καὶ τὰ ἔσχατα ὑπομένοντας οὐδεμίαν εὐπρόσωπον ἀπολογίαν ἔχειν. τί γὰρ P. 689 ἠδικήκασιν ἄνθρωποι γεωργοὶ καὶ γυναῖκες καὶ φρέφη νηπια,¹⁰ ἃ καθήμεραν κατασφάττεται καὶ πρὸς δουλείαν ἀποδίδεται καὶ ἤθεσι καὶ νόμοις ἐντρέφεται βαρβαρικοῖς καὶ πρὸς τὸ ἀφίστασθαι ἐνίγεται θεοῦ τοῦ πλάσαντος; ἢ γυναῖκες αἰσχυνόμεναι παρθέναι, καὶ ναοὶ καταστρεφόμενοι, καὶ τὰ ἅγια συμπατούμενα καὶ περιυβριζόμενα καὶ ἁθῶν χερσὶ παρα-¹⁵διδόμενα παρὰ πάντα τοῦ δικαίου καὶ εὐλόγου λόγου; ἐφ' οἷς καὶ ἐπεδάκρυε τὰς παρὰ τοῦ δικαίου κριτοῦ περὶ τούτων ἐννοῶν εὐθύνας καὶ τὸ ἀπαραλόγιστον ἐκεῖνο δικαστήριον καὶ φοβερόν. ὅμως τῶν αὐτῶν πάλιν ἀναγκαίως εἶχετο τῶν B γινομένων, τὴν αἰτίαν εἰς τοὺς μὴ καταλύειν τὸν πόλεμον ἐθέ-²⁰λοντας ἀνατιθεῖς, ἀλλ' ἐπιβουλεύοντας αἰεὶ καὶ μηδένα τῶν κτεινομένων ἔλεον λαμβάνοντας, καὶ ταῦτα ὑπ' αὐτοῖς τελούτων. οἱ μὲν οὖν βάρβαροι πολλὴν αἰχμαλωσίαν ἄγοντες ἐπὶ Μυσῶν ἐπεραιώθησαν εἰς τὴν Ἀσίαν.

8. καὶ prius om. P.

non solum quod pacem repudiarent, sed etiam, quod, si qua via victores evaderent, omnes (ut ex praeteritis futura liceret colligere) crudeliter interfecturi essent. Quapropter et barbarorum arma sociis expetere, ne illi ipsis usi se cum suis, quod saepius conati sint, perimant. Quod vero tam multos occiderint, ceperint, dirissime cruciarint, id eos nullo honesto nomine posse defendere. Quid enim eos laeserunt homines agricolae et mulieres et infantes, qui quotidie iugulantur et in servitutem pretio divenduntur, legibusque et institutis barbaricis viventes, ad Deum procreatorem suum deserendum impelluntur? Aut virgines, quibus erepta est pudicitia: aut templa eversa, et sancta indignissime conculcata manibusque impiorum iniquissime tradita? Haec inter verba stuebant et lacrimae, cum iusti iudicis super his examen ac tribunal illud formidabile, quod decipi non potest, reputaret. Verumtamen ad eadem rursus necessario aggrediebatur, causam iis adscribens, qui bellum finiri noluisse, sed insidiarentur sibi perpetuo, nihil eos, qui trucidarentur, quamquam suae ditionis, miserantes. Barbari igitur onusti praeda Moesiaca in Asiam renavigarunt.

57. Οἱ ἐν Βυζαντίῳ δὲ ἐπεὶ φανερώς ἀπέγνωσαν πο- A.C. 1346
 λεμεῖν πρὸς βασιλέα, ἐπεβούλευον αὐτῷ ἀφανῶς, καὶ Μο- C
 νομάχον τινα, ἀδελφιδουῖν ὄντα Τάγαρι τῷ μεγάλῳ στρατο-
 πεδάρχη, δηλητήριον ἔχοντα αὐτομολεῖν ἐκέλευον πρὸς βα-
 50σιλέα, εἶτα μηνύειν δῆθεν τὴν ἐπιβουλὴν καὶ τὰ φάρμακα
 φανεροῦν. ἐπειδὴν δὲ ἀδείας λάβηται καὶ παρῶστας διὰ
 τὴν δοκοῦσαν εὐνοίαν, τότε ἤδη τῇ ἐπιβουλῇ χρῆσθαι ἀδειῶς
 καὶ φάρμακα ἕτερα ἔχοντα προσάγειν βασιλεῖ. ἡ μὲν οὖν D
 ἐπιβουλὴ τοιαύτη ἦν. καὶ ὁ Μονομάχος ἐποίησε κατὰ τὰ κε-
 10κελευσμένα, καὶ τὴν τε ἐπιβουλὴν ἐμήνυε, τὴν ἀπανθρω-
 πίαν καὶ μοχθηρίαν τῶν πεμψάντων φάσκων βδελύξασθαι
 οὐ ἀνεκτῶς καὶ μᾶλλον βούλεσθαι συνεῖναι βασιλεῖ διὰ τὴν
 ἡμερότητα καὶ χρησιμότητα τῶν τρόπων, καὶ τὸ φάρμακον
 παρῆγεν ἐν ἀγγεῖῳ ὑελίνῳ. τὸν μὲν οὖν Μονομάχον ὁ βα-
 15σιλεύς ἐπῆνε τῆς ἐπιεικείας, καὶ αὐτίκα ἡμίβετο δωραεῖς V. 550
 διὰ τὴν μήνυσιν τῆς ἐπιβουλῆς καὶ ἔτι ἔμελλε μᾶλλον εὖ
 ποιήσειν. τὸ δὲ φάρμακον τὸν Ποταμιάτην ἐκέλευε λαβόντα
 κατορύττειν· καὶ κατάρυττε τῆς πόλεως ἐξελθῶν. ἀναστρέ- P. 690
 ψας δὲ ἦπτετο τροφῆς μὴ νιψάμενος τὰς χεῖρας· οὐ γὰρ
 20ὑπόπτειος τσαυτήν ἔχειν δύναμιν, ὥστε ἐν ὑελίνῳ κατα-
 κλεισμένον, καὶ ὑπὸ πολλῶν ἐτέρων περιεχόμενον ἐπιβλη-
 μάτων, ἀπὸ μόνης βλάπτειν δύνασθαι ἄφης. τὸ δὲ οὕτως
 ἄφα ἐνεργὸν καὶ δραστήριον ἦν, ὡς μόλις δυννηθῆναι Ποτα-
 8. ἕτερα om P. 20. ὑπόπτειος P.

97. Byzantii, victoria contra imperatorem prorsus desperata, rursus occulte struxerunt insidias, et Monomachum quendam, ex sorore Tagaris stratopedarchae natum, cum veneno transfugere ad illum iusserunt: deinde de insidiis et veneno illi confiteri. Ubi pro benevolo habitus securitatem libertatemque agendi adeptus fuerit, tum citra metum maturare insidias, et quod haberet, aliud imperatori venenum admovere. Insidiae tales fuerunt. Et Monomachus iussa peragens, insidias detegebat, inhumanitatem, et scelus eorum, a quibus esset missus, mirabiliter se exsecrari, ac malle cum imperatore propter suavitatem bonitatemque morum versari testificans; simulque venenum in vasculo vitreo exhibebat. Quem ob aequitatem et iudicium insidiarum laudavit, et muneratus est imperator, maiora adhuc in eum collaturus. Veneni porro sub terram defodiendi negotium Potamiatae dedit, qui id extra urbem defodit. Reversus non ante lotis manibus cibum cepit: neque enim tam praesentem illi inesse vim suspicabatur, ut vitro inclusum ac multis insuper involucris circumdatum, solo contactu etiam, sic nocere posset. Atqui adeo magnam vim et efficacitatem cohibebat, ut Potamiatae tantum non interitum attulerit: quem diarrhoea fre- quens et dolor stomachi vehemens arripuit, et toto ore pustulae

A. C. 1346 μιᾶτην τὸν παρ' ἐκείνου κίνδυνον διαφυγῆν. διὰ ῥῆσιν αὐτοῦ γὰρ κοιλίας κατέσχον συνεχεῖς καὶ περιωδυνίαι τοῦ στομάχου, καὶ ἅπαν τὸ στόμα φλυκτίδας ἦν ἐξηγητός. καὶ οἱ ὀδόντες ἐδόκουν καταλίπτειν, τῶν περιεχόντων ὑμῶν πεκρωθέντων. Θηριακαῖς δὲ χρησάμενος καὶ ἑτέροις ἀντιδοτοῖς⁵ μόλις τὸ ἀποθανεῖν διέφυγεν. ἐνόσησε δὲ οὐκ ὀλίγον χρόνον. Βούτω δὲ γενάρκωτο τὰ περὶ τὸ στόμα πάντα, ὡς ἐπιπολὴ μηδεμιᾶς αἰσθάνεσθαι ποιότητος. τὸ μὲν οὖν δηλητήριον ταύτην εἶχε τὴν δύναμιν. οἱ φίλοι δὲ ἐκ Βυζαντίου βασιλεῖ μὴ θαρῶεῖν παρήνουν Μονομάχῳ, ἀλλὰ φυλάττεσθαι τὸν¹⁰ ἄνδρα· οὗτω γὰρ εἶναι συνεσκευασμένον παρὰ τῶν πεμφθέντων, ὥστ' αὐτὸν μὲν πρότερον ἐκόντα παρασχεῖν τὸ φάρμακον, ὡς ἂν νομιζοίτο εὖνους εἶναι, ὕστερον μέντοι προσάγειν ἕτερον ἐκείνου χαλεπώτερον. ὃν αὐτίκῃ μεταπεμφθέντος ὁ βασιλεὺς, εἰ ἀληθῆ τὰ περὶ ἐκείνου γεγραμμένα ἐπυνθάνετο¹⁵ παρὰ τῶν φίλων εἶη. ὁ δ' ἤρνεῖτο μὲν, σαθρὰς δὲ περὶ αὐτοῦ εἰρηλογοῦν ἀπολογίας καὶ οἷας ὑποπτέυσθαι. βασιλεὺς δὲ περὶ αὐτοῦ οὐδὲν ἐποίησε, ἀναχωρεῖν δὲ μόνον ἐκέλευσε καὶ μὴ αὐτῷ συνεῖναι καὶ αὐτίκῃ ἀνεχώρει. βασιλεὺς μὲν οὖν τὸν πλείω χρόνον διέτριβεν ἐν Σηλυμβρία, ἔνθα ἔξῃ τοῖς ἐν Βυζαντίῳ²⁰ φίλοις διαλέγεσθαι. Τζυράκης δὲ τις τῶν βασιλίδος ὀκειτῶν, δυσανασχετῶν πρὸς τὰ πραττόμενα καὶ τὴν τσαυτήν Ῥωμῶν οἰκτείρων κακοπραγίαν, συνοροῶν τε, ὡς οἱ μὲν ἐν Βυζαντίῳ ἄρχοντες οὐτ' ἀντέχειν πρὸς βασιλέα εἰδίτε

erumpebant, ac dentes, gingivis emarcentibus, propemodum excedebant. Theriacae autem aliorumque antidotorum usu vitam servavit ille quidem, quamquam vix, sed in morbo longinquo fuit. Sic autem palatum et lingua obstupuerat, ut diu nullum cibi portionisve saporem perciperent. Venenum itaque istanc efficientiam habuit. Verum amici Byzantio imperatorem monebant, Monomacho ne fideret, sed hominem devitaret: sic enim ab iis, qui misissent, per nequitiam et dolum instructum, ut principio quidem ultro venenum offerret, quo bene velle putaretur, post aliud illo exitiusius admoveret. Imperator subito accersitum percunctatur, verumne sint; quae de illo ab amicis scribantur. Negat et frivolis quibusdam suspiciis ratiunculis se tuetur. Imperator, nulla poena imposita, eum apud se pati noluit, atque ut se amoliretur iussit, quod continuo fecit. Imperator itaque, ut cum amicis Byzantii literis et internuntiis commodius ageret, diutius Selybriae se continuit. Porro Zyraces e famulatio imperatricis, cui dolores erant quae agebantur, quique Romanos de tanta aerumna miserans, et intelligens, archontas nec resistere imperatori posse, nec pacem illi facere; sed unum hoc tantum statuisset, in imperio dominari.

εἶσιν, οὐτε περὶ εἰρήνης οὐδένα ποιοῦνται λόγον, ἀλλ' αὐτὸ A.C. 1346
 τοῦτο μόνον ἐγνώκασι τὸ τῶν πραγμάτων αὐτοὶ ἄρχειν, τῶν
 δ' ἄλλων οὐδενὸς πρόνοιαν ποιοῦνται, καὶ νομίσας, εἰ Καν- D
 τακουζηνὸς ὁ βασιλεὺς τρόπον δὴ τινι τῶν πραγμάτων συμ-
 5 πᾶντων ἄρξεις, λυθῆσεσθαι Ῥωμαίοις τὰς συμφορὰς, καὶ
 ἐπὶ τι βέλτιον χωρήσειν τὴν ἡγεμονίαν, ὑπὸ τῶν συνεχῶν
 πολέμων τοσούτῳ μεγέθει χρησαμένην συμφορῶν, καὶ ἄλλους
 οὐκ ὀλίγους προσεταιρισάμενος, ἐπραττεν, ὅπως ὑπὸ βασιλέα
 γένοιτο Βυζάντιον, καὶ πέμψας ἐδήλου βασιλεὶ κατὰ Σηλυμ-
 10 βριάην διατρίβοντι. ὁ δὲ ἐδέχετό τε τὴν πρᾶξιν, καὶ πάντα,
 ὅσα ἤτοῦντο, ἐπηγγέλλετο ποιήσειν. οἱ ἐν Γαλατᾷ δὲ, ὡς περ
 ἔφημεν, Λατῖνοι ἀπεχθῶς ἄγαν πρὸς Φακεωλάτον διακείμενοι
 διὰ τὸ τοὺς ὁμοφύλους ἀνηρῆσθαι, αὐτοὶ τε ἐσπούδαζον
 ἀποκτείνειν, καὶ πρὸς βασιλίδι συχρὰς ποιούμενοι πρεσβείας P. 691
 15 ἐκδοθῆναι σφίσι τὸν Φακεωλάτον ἦτον, εἰ μὴ βούλοιο πολε-
 μίους ἔχειν. βασιλὶς δὲ Φακεωλάτον τε προῖεσθαι μὴ βουλομέ-
 νη, (ἦν γὰρ τότε καὶ αὐτὸς τῶν ἡρημένων ἄρχειν καὶ μυστικῶ
 τῷ Κιννάμῳ καὶ Ἀσάνῃ τῷ πανυπερσεβάστῳ συμπράττων
 πρὸς τὸν κατὰ βασιλέως πόλεμον,) τότε Λατῖνοις πολεμικῶν
 20 οὐ λυσικτελεῖν αὐτῇ νομίζουσα πρὸς τὴν ἀρχὴν, οὐτ' ἀπέ-
 πεμπε φανερῶς, ὡς ἄδικα πρεσβεύοντας, οὐτ' ἐνεδίδου τι
 κατὰ Φακεωλάτου πράττειν, ἀλλ' ἠπίως πως καὶ προσηνῶς V. 551
 ἤβούλετο διαλύειν τὴν διαφορὰν. καὶ Λατῖνοις μὲν ἔφρασκεν
 ἀποκρινέσθαι πρότερον καλῶς περὶ ὧν ἀξιοῦσι διασκεψαμέ- B

22. τε M. pro πᾶς.

cetera in postremis ponere: et opinatus, si quo modo Cantacuzenus principatum adipisceretur, Romanos praeteritarum calamitatum immemores fore, et imperium continentibus ballis tantopere attritum divexatumque aliquando recreatum iri, haec, inquam, intelligens, aliosque non paucos eadem sententia secum devinciens, id agebat, ut Byzantium sub potestatem imperatoris veniret, et Selybriam eidem suam mentem significabat. Qui quod agerent, probabat, quaeque peterent, omnia se praestitutum promittebat. Latini apud Galatam in Phaceolatam, ut diximus, odio capitali ardebant, quod homophylos occidisset, ipsumque spiritu privare cupientes, crebro ab imperatrice depocebant, hostes futuri, ni impetrassent. Augusta Phaceolatam abiicere nolens, (erat enim tum ipse quoque de collegio archontum et cum Cinnamo mystico atque Asane panhypersebasto ad Cantacuzenum bello persequendum incumbere,) et cum Latinis belligerare sibi ad imperii incolumitatem haud quidquam commodaturum providens, nec manifeste legatos dimittebat, quasi iniqum peterent, nec mollescebat, ut Phaceolatam laederet, sed clementer ac benigne volebat controversiam decidere: et Latinis se

A.C. 1346 γην. Φακεωλάτω δὲ ἐκέλευε πρόνοιαν αὐτοῦ ποιῆσθαι, μὴ ὑπὸ τῶν Λατίνων ἐπιβουλευθῆ ἡμέρας ἢ νυκτὸς ἐπιθεμένων. ὁ μὲν οὖν αὐτίκα περιέστησεν ἑαυτῷ φρουράν, καὶ ὑποπέυετο παρ' οὐδενός, ὁμοίως ἐν βασιλείοις καὶ κατὰ τὴν ἄλλην πόλιν περιουὼν ὀπλίτας ἔχων περὶ ἑαυτόν. ὁ δὲ ἀχθόμενος καὶ πρότερον ἐπὶ τοῖς ὑπὸ τοῦ πολέμου συμβαίνουσι κακοῖς, καὶ μεγάλῳ μὲν δουκί καὶ πατριάρχῃ πολλὴν συνειδῶς ἀγνωμοσύνην περὶ Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα καὶ συκοφαντίαν, ἐκείνον δὲ τὰ ἔσχατα ἡδίκημένον καὶ δικαιότερον ὄντα τῶν ἄλλων μᾶλλον τοῖς πράγμασι ἐφεστηγένας, τότε δὲ καὶ μᾶλλον ὑπὸ τῶν περισχόντων φόβων, τό, τε κοινῇ λυσιτελοῦν καὶ αὐτῷ ἰδίᾳ συνιδῶν, ἐσκέπτετο καὶ αὐτὸς τὴν εἰς Βυζάντιον εἴσοδον συμπράττειν βασιλεῖ, ὡς μόνην ταύτην πολλῶν ἀπαλλαγῆς κακῶν αἰτίαν ἔσομένην. πικρὸς δὲ καὶ περὶ Τζυράκη, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐκείνῳ βούλοιο, συνῆλθόν τε εἰς λόγους καὶ συνέθεντο κοινῇ τὴν πόλιν βασιλεῖ παραδίδόναι. καὶ πέμψαντες αὐθις ἐδήλουν βασιλεῖ, ὡς καὶ Φακεωλάτος πρόσθοιτο τοῖς πράττουσιν ὑπὲρ αὐτοῦ. ἐπεὶ δὲ ἔδει καὶ αξιολογόν τινα ἐλθεῖν πρὸς βασιλέα, ὥστε συνθέσθαι τὸν χρόνον, ἐν ᾧ δεήσει αὐτόν τε παρεῖναι καὶ τὴν ἄλωσιν ἐκείνους πράττειν, ἔδοξε σκεψαμένους τὸν Μικροκέφαλόν τινα πέμπειν. καὶ μεταπεμψάμενοι τῶν τε ἀπορῆγτων ἐποιοῦντο κοινῶν, καὶ παρήγγουσαν αὐτομολεῖν πρὸς

16. συνῆλθόν Μ.

responsuram aiebat, si prius eorum postulata apud animum bene perpenderit. Phaceolatum interea monebat, videret etiam atque etiam, quomodo Latinorum insidias, quas ei diu noctuque pararet, effugeret. Ille statim custodes corporis sibi adhibuit. Et cum per palatium perque urbem armatos circum se habens ambularet, nulli tamen suspectus erat. Verum cum iam ante malis e bello existentibus ingemisceret, neque nescius esset, quanta improbitate, quibus calumniis magnus dux et patriarcha Cantacuzenum ad extremas miserias devolvissent, quem iure oporteret prae aliis summum tenere imperium, illo autem tempore ob timorem, quo obsidebatur, claris quid communi ac sibi privatim posset conducere, animadvertet, ipse similiter, quando haec una et sola via e multis malis emergendi relinqueretur, de imperatore in urbem recipiendo cogitavit. Ut porro accepit, Zyracem eadem moliri, cum eo collocutus et de civitate concorditer imperatori dedenda pactus est; cui denuo significarunt, etiam Phaceolatam ad ipsius partium studiosos accessisse. Ut autem e primariis quempiam ad eum mitti necesse fuit, cum quo de tempore decerneretur, quo veniret, ipsique urbem traderent, placitum est, re considerata, mittere quendam nomine Micro-

βασιλέα δῆθεν καὶ πάντα δῆλα καθιστῆν, καὶ χρόνον συν- A.C. 1346
 τεθέναι, καθ' ὃν ἐκείνον παρεῖναι δεήσει. ἐπεὶ δὲ ἐπέθτετο
 πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν, Πετρογουργούρω τινὶ περὶ ναυτικὰ
 ἡσυχολημένῳ, ἐπιτηδεῖω μάλιστα Φακεωλάτῳ ὄντι, τὴν Μικρο-
 5 κεφάλου πρὸς Σηλυμβριάν ἀπαγωγὴν ἐπέτρεπον ἐκ θαλάτ-
 της, (ἐκχειρία γάρ τις ἦν Σηλυμβριανοῖς πρὸς Βυζαντινοῖς,
 καὶ ἀδεῶς ἐφοίτων πρὸς ἀλλήλους ἐμπορίας ἕνεκα, ὁμοίως τε
 παρόντος καὶ ἀπόντος βασιλέως,) ἐκ γῆς δὲ ληστεῖαι τε ἦσαν P. 692
 10 συνεχεῖς καὶ βυρβάρων ἔφοδοι, καὶ οὐδὲν δεινὸν ἦν, ὃ μὴ
 ἴοπαρῆν, ἃ ἐποίει ἄπορον παντάπασιν τὴν δίοδον. ἐκείνοις μὲν
 οὖν οὕτω Μικροκέφαλος παρεσκευάσαστο πρὸς βασιλέα ἤξων.
 οὐ μὴν οὐδὲ οἱ ἐν Βυζαντίῳ ἄρχοντες ἡμέλουν, ἀλλ' ἐδόκει
 δεῖν κἀκείνοις πέμψασιν διαφθεῖρειν τινὰς τῶν βασιλεῖ συν-
 15 ὄντων, πολλὰ ἐκ βασιλίδος ἐπαγγειλαμένους. ἐδόκει δὲ καὶ
 15 αὐτοῖς σκεψαμένοις ὁ Μικροκέφαλος οὕτοισι πρὸς τὸ ἔργον
 εἶναι ἐπιτηδεύτατος. καὶ αὐτίκα μετεκαλοῦντο καὶ διελέγοντο
 περὶ ὧν διενουῶντο, εὖ ποιήσῃν πολλὰ ἐπαγγελλόμενοι. ὁ
 δὲ πρῶτον μὲν ἔδεισε πρὸς τὴν κλῆσιν, πεφωρᾶσθαι οἰηθείς B
 τοὺς πράττοντας τὴν ἄλωσιν. ἐπεὶ δὲ ἠσθάνετο μηδὲν εἰδό-
 20 ζοτας, ἐπηγγέλλετο τὸ προστατιτόμενον ποιήσῃν προθυμώτατα.
 οἱ δὲ γράμματά τε παρεῖχοντο πρὸς οὓς ἐβούλοντο καὶ Πε-
 τρογουργούρω, πρὸς ὃν καὶ ὁ Φακεωλάτος, παρεδίδουσαν, ὡς
 ἀκατίῳ τινὶ ἀπάξοντι πρὸς Σηλυμβριάν. ὁ καὶ μᾶλλον ἔδοξε

22. καὶ om. P.

cephalum, quem accitum secretorum faciunt conscium, suadentque
 ad imperatorem ultro confugiat, eique aperiens omnia de tempore
 adventus Byzantium cum eo conveniat. Microcephalus, negotio sus-
 cepto, Petrogurguro cuidam, naviculariam facienti et Phaceolato
 amicissimo, Selybriam deducendus committitur: erant siquidem in-
 duciae Selybriani cum Byzantiis, ac mercimoniorum gratia aequae
 praesente, ut absente, imperatore inter se Commeabant. Nam conti-
 nentem barbari incursabant ac depraedabantur assidue: nec ulla
 aberat malorum facies. Unde via omnimodis invia reddebatur. Sic
 illi Microcephalum ad imperatorem profecturum adornabant. Neque
 tamen archontes Byzantii dormiebant, quibus visum est propositis
 imperatrici nomine praemiis non vulgaribus mittere, ac nonnullos
 de imperatoris familiaribus morti offerre, cui operi, re circumspecta,
 Microcephalum accommodatissimum iudicabant. Quem advocantes,
 cogitata illi sua explanant et exquisita beneficia spondent. Is pri-
 mum hoc accitu timere, ac de urbe tradenda laborantes deprehensos
 existimare. Verum ut negotii ignaros sensit, quod iubebatur, prom-
 ptissime curaturum recepit. Tum illi litteras conscribunt ad quos
 volunt, cumque illis Petrogurguro Microcephalum, (cui et Phaceola-
 tus eundem tradiderat,) lembo Selybriam perducendum committunt.

A.C. 1346 τολς περι Φακεολάτου ὑπὸ τῆς προνοίας συνεσκευάσθαι. καὶ προθυμότεροι ἦσαν πρὸς τὸ πράττειν, ἄτε δὴ συναιρομένοι καὶ τοῦ Θείου. οὕτω μὲν οὖν Μικροκέφαλος παρεγένετό τε πρὸς βασιλέα σὺν ῥηστώῃ καὶ πάντα ἐπραξε τὰ παρὰ Φακεολάτου. βασιλεὺς δὲ συνθέμενος ἡμέραν, ἐν ᾗ ἔδει πρὸς ὅσον C τὴν χρυσῆν καλουμένην πύλην εἶναι νυκτός, (ἐκείθεν γὰρ V.552 ἐδόκει ῥάδιον εἰσάγειν εἶναι,) ἀπῆρσεν εἰς τὴν Ἀδριανοῦ, ἐν μηδεμίαν ὑποψίαν παρέχοιτο τολς ἄρχουσιν ἐν Βυζαντίῳ.

D Ἡ. Τούτων δὲ πραττομένων, αὐτομάτως καὶ ἡ βασιλις διετίθετο κακῶς πρὸς πατριάρχην, καίτοι παρὰ πάντας τὸν τοῦ πολέμου χρόνον πολλὴν τὴν εὐμένειαν παρεχομένη καὶ τὴν ῥοπὴν, ὡς ἄρχοντα ἀρχόντων εἶναι. αἰτία δὲ ἦν, ὅτι μετὰ τὸ κεινῆσθαι τὸν πόλεμον εὐθύς φθονερῶς ὁ πατριάρχης ἔχων πρὸς Παλαμᾶν, οἷα δὴ ὑπωπτενωκῶς ἐφεδρεύειν αὐτῷ πρὸς τὴν καθέδραν τὴν ἀρχικὴν, ἐπεχειρῆται κακουργεῖν. καὶ πρῶτα μὲν ἐκέλευε βασιλεὶ τῷ Καντακουζηνῷ συμπολεμεῖν καὶ πρὸς τὰς ἐπιτιμήσεις καὶ τοὺς ἀφορισμοὺς συγκοινωνεῖν. ὡς δ' ἀπέπειτο ἐκείνος φανερῶς πρὸς τὴν τῶν ἀτόπων κοινωνίαν, συνιδῶν, ὡς οὐδὲν ἂν ἐκείτω P.693 βλάπτειν δύναιτο δημόσια ἐγκλήματα ἐπίσημον ὄντα δι' ἀρετὴν καὶ φιλοσοφίαν, δυσσεβείας ἐδίωκε μεταβαλῶν. Ἄκω δύνῃ γὰρ τινι μοναχῷ μετὰ τὸ Βαρλαάμ ἀπάσαις ἀλώται ψήφοις, ἐναντία τολς ἁγίοις καὶ λέγοντα καὶ φρονοῦντα περὶ τῆς ὁρθῆς πίστεως καὶ ὑγιουσ, αὐθις τὰ ἐκείνου ἐ-

Quod Phaceolatus divinae providentiae artificium interpretatus, velut ipso adiutante numine, ad opus conficiendum fiebat alacrior. Sic Microcephalus ad imperatorem iucunde profectus Phaceolati mandata omnia peregit. Imperator conducta die, qua ad auream portam noctu adesset, (inde enim facilis ingressus videbatur.) Adrianopolim, ne quam suspicionem archontibus moveret, concessit.

98. Interea etiam imperatrix sua sponte de patriarcha male sentire coepit, etsi belli tempore singulari eum studio et inclinatione animi fecerat, ut archontum princeps esset. Causa haec erat, quod, simul bellum esset natum, Palamam sibi ob cathedram patriarchalem insidiari suspicatus, ei ex invidia nocere contendisset. Nam primum quidem, ut Cantacuzenum una persequeretur et ad illius excommunicationem assentiretur, postulabat. Eo tam nefariam assensionem communionemque repudiante, perspicuus ille, viram virtute et sapientia conspicuum nihil laesura crimina publica, mutata ratione, impietatis ei dicam scripsit. Acindyno enim cuidam monacho, postquam Barlaamus omnibus calculis sanctorum scitis de recta et sana fide pugnantia docere et sapere convictus est, rursus illius causam in iudicium adducanti affirmantique iniuria damna-

δικοῦντι καὶ ἡδικῆσθαι φάσκοντι παρὶ τὴν δίκην δεῖν καὶ Δ C. 1346
 ἀληθῆ φρονούντα, Παλαμῆ δὲ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν κακοδο-
 ξίαν ἐγκαλοῦντι, προσθέμενος καὶ ὁ πατριάρχης, (οὐδὲ γὰρ
 οὐδὲ θεοῦ ἀπέσχετο διὰ τὸ πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασι-
 5λέα ἔχθος, καίτοι γε αὐτὸς ὢν ὁ Βαρλαάμ τῆς ποίμνης οἷα
 λύμην ἀπελάσας καὶ φθορὰν καὶ δίκην κατ' ἐκείνου πεποιθ-
 μένος, ἔτι καὶ βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ μακαρίου περιόν-
 10τος καὶ Βαρλαάμ οὐ μόνον καταψηφισαμένον, ἀλλὰ καὶ
 γραφικῶς ἀποδείξεσι καὶ ἀνάγκαις λογικῶς ἀπελέγξαντος
 περὶ τῆς πίστεως ἐφρόνον, ἐν δεσμοτηρίοις εἶχε καὶ ἐκά-
 κου ὅσα δυνατά· καὶ πόλεμον ἐκίνει κατὰ τῆς ἐκκλησίας τῆ
 βασιλικῆ παρόμοιον. δίκης γὰρ οὐδεμιᾶς οὐδ' ἐλέγχων, οὐδ'
 ἀποδείξεων δόμενος, τῶν τε ἐπισκόπων οὐκ ὀλίγων καὶ τῶν
 15λογάδων τῶν μοναχῶν κατεψηφίζετο ἐρήμην, καὶ πολὺς ἔπει
 παρὰ πάντα τὸν τοῦ πολέμου χρόνον κατὰ τῆς εὐσεβείας,
 καὶ τῶν ἀρχόντων ἐν τοῖς πράγμασιν οὐκ ὀλίγα συναιρομέ-
 νων. ἰώρων γὰρ οὐδὲ τοῦτο τὸ μέρος ὀλίγα συναιρομένον C
 πρὸς τὸν πρὸς βασιλέα πόλεμον· πᾶσι γὰρ ὁμοίως ἀδικεῖσθαι
 20Καντακουζηνός ὁ βασιλεὺς ἐδόκει, καὶ διὰ σπουδῆς ἦγον τὸ
 καταλύεσθαι τὸν ἀναρξίπισθέντα πόλεμον συγγενικόν, ὡς αἰ-
 τιον δόμενον πολλῶν κακῶν· ἃ τοῖς ἄρχουσι οὐ λυσιτελεῖν
 οὔτε πρὸς βασιλῆα, οὔτε πρὸς ἄλλους Ῥωμαίους ἀκούεσθαι
 ἐδόκει. πολλὴν μὲν οὖν κατὰ τὸν τοῦ πολέμου χρόνον κατὰ

14. ἀποδείξεως P.

tum esse, cum recte ac vere sentiret: Palamam autem et socios
 de prava religione accusanti, assentiens patriarcha, (neque enim vel
 Deo parcebat propter odium, quo in Cantacuzenum ardebat: ta-
 meti ipse, Palamas inquam, Barlaamum velut pestem ac perni-
 ciam gregis repulerat, illique actionem intenderat, adhuc vivo beatae
 memoriae Andronico imperatore, nec solum condemnarat, sed et
 probationibus e sacra scriptura et ratione conclusis ac necessariis
 demonstrationibus perversi erroris redarguerat,) eum et quicumque
 eandem de fide tuebantur sententiam in carcere detinebat, quan-
 tumque poterat affligebat: ac bellum imperatorio simile contra
 ecclesiam commovebat. Nec enim iudicium ullum nec argumentorum
 firmamenta requirens multos episcopos et praecipuos de monachis
 indicta causa damnabat; ac per omne belli tempus spirabat contra
 pietatem ferociter, archontibus eius amentiam non parum adiuvan-
 tibus, quod et istuc bello adversus Cantacuzenum momento haud
 mediocri futurum cernerent. Omnibus namque aequaliter cum Can-
 tacuzeno inique agi videbatur: et bellum civile, ut multarum ca-
 lamitatum fontem, restinguere studebant: id quod archontes non ex-

- A.G. 1346 τῶν μὴ τὰ Ἀκινδύνου ἡρημένων τὴν μαρίαν πεπεδαικῆτο ὁ πατριάρχης ὁμοίως κατὰ τε μοναχῶν καὶ ἐπισκόπων. ἡ βασιλίς δὲ ἀνήκουος μὲν οὐ παντάπασι τῶν τολμωμένων ἦν. Δῆτε δὲ τοὺς μοναχοὺς διὰ τὸ τὰ Καντακουζηνοῦ ἡρῆσθαι τοιαῦτα ὑπομένειν. ἐπεὶ δὲ ἠῤῥητο ἐπὶ μέγα τὸ κακόν, ὅσοι
- V. 553 τῶν ἐπισκόπων μὴ καὶ αὐτοὶ διεφθαρμένοι ἦσαν ἐν τοῖς ἡγμοσιν, τὰ κατὰ τὸν πατριάρχην γράμμασιν ἐποίουν βασιλίδι δῆλα, καὶ πολλὴν τὴν κακοῦθειαν καὶ τὴν διαστροφὴν τῶν ὁρθῶν δογμάτων ἐνεκάλουν. ἡ δὲ, ὡς ἐπύθετο μόνον, οὐ πρὸς ἀναβολὰς ἐχώρησεν, οὐδὲ ὀλίγης ἄξια φροντίδος ἡγήσατο εἶναι τὰ περὶ Θεοῦ, ἀλλὰ πᾶσαν ἄλλην σπουδὴν ἐν δευτέρῳ τιθεμένη, ἐνὶ τούτῳ προσεῖχε μόνον, εἴ ἔκκλησίᾳ
- P. 694 κακῶς πασχούσῃ καὶ πολεμουμένῃ στῆσαι τὸ κακόν. καὶ τοὺς ἐπιφέροντας τὴν γραφὴν μεταπεμψαμένη ἐπισκόπους, ἐπεὶ δεινὰ ἤκουε κατηγορούντων, ἐδόκει δεῖν σύνοδον ἐκ τῶν ἐνόμων συναθροῦσιν καὶ τὸν πατριάρχην καλεῖν πρὸς τὴν ἀπολογία. ἐγένοντο μὲν οὖν ἐν βασιλείοις οἱ ἐπίσκοποι, πλεονούσης βασιλίδος, πλὴν τῶν ὅσοι ἦσαν φανερώς τὰ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως ἡρημένοι. ἐκεῖνοι γὰρ ἀπρόϊτοι ἐν οἰκίῳ κατεκλείοντο πλὴν καὶ ἀπόντες τὴν γνώμην, ἣν ἔχουσι περὶ τοῦ πράγματος, ἐδήλουν. ἡ σύνοδος δὲ, προκαθημένης βασιλίδος καὶ τοῦ υἱοῦ βασιλέως, τὴν ἐξέτασιν τῶν δογμάτων ἐποιεῖτο.
59. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐτελεῖτο, ἐκ Σηλυμβρίας τις ἔλθων

pedire, nec de eo imperatrici aliisque Romanis audiendum putabant. Itaque per annos illos belli patriarcha contra Acindyni adversarios egregie insaniebat: nempe contra monachos et episcopos. Imperatrix autem tam audax scelus non omnimodis nesciebat, veram monachos propter Cantacuzeni partes ista pati opinabatur. Ceterum malo in maius aducto, quotquot episcoporum sinceritatem dogmatum retinebant, sensum suum adversus patriarcham per litteras imperatrici explicaverunt eiusque insignem malignitatem et perversas de fide opiniones accusarunt. Quae simul cognovit, non distulit, neque res divinas parum cordi habendas censuit, sed cetera omnia in posterioribus ponens, in hoc solo vigilavit, ut aegram et oppugnatam ecclesiam in integrum restitueret. Accersensque accusatores episcopos, ut magni criminis reum facientes audivit, synodum e praesentibus congregandam, et patriarcham ad sui defensionem advocandum duxit. Coierunt igitur ab Augusta vocati in palatium episcopi praeter eos, qui aperte Cantacuzeno patrocinabantur: nam illi in aedibus inaccessi tenebantur. Nihilo minus, quamvis absentes, sententiam suam scripto demonstrarunt. Synodus porro, imperatrice ac filio imperatore praesidentibus, dogmata discutebat.

99. Interim Selybria quidam nuntius adest, ea nocte Cantacuzeni

ἐμήνουν, ὡς ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἐγγὺς εἶη Βυζαντίου τειχῶν A.C. 1347
 ὁ Καντακουζηνός, ὃ φυλάξασθαι δεόν βασιλίδα. ἰσχυρίζετο
 εὖ σαφέστατα εἶδέναι παρὰ τῶν τὰ ἀπόρρητα κοινωνοῦντων C
 αὐτῷ πεμφθεῖς. βασιλὶς δὲ ἐπεὶ ἐπύθετο, ἀπάτην εἶναι οὐ-
 5ηθεῖσα ὑπὸ τῶν πατριάρχου φίλων συνεσκευασμένην, ἔν-
 αὐτῆς πρὸς τὴν ἀγγελίαν θορυβηθείσης, τὸ δοῦναι δίκην
 ἐκεῖνος διαδορῆ ἐφ' οἷς ἐτόλμησε κατὰ θεοῦ, οὐκ ἔφη ἀνα-
 στήσεσθαι, εἰ καὶ σαφῶς εἰδείη ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ Καντα-
 κουζηνὸν ἐσόμενον ἐντὸς τειχῶν. ἡ μὲν οὖν τοιαῦτα ἀπε-
 10φθέρξατο μὴ εἶναι ἀληθῆ τὴν ἀγγελίαν οἰηθεῖσα. τὸ δὲ ἦν
 ἄρα ἀληθές· ὡς γὰρ ἐκ Σηλυμβρίας μετὰ τὸ προθεσμίαν
 συνθέσθαι πρὸς τοὺς πράττοντας τὴν ἄλωσιν, ἐν ἧ αὐτὸν τε
 παρεῖναι ἔδει κακείνους τὴν χρυσὴν πύλην διορύττειν ἀφ-
 15λεξάμενος τῆς στρατιᾶς ὑπὲρ χιλίους ὄντας, ἵνα μὴ κατάφω-
 ρος εἶη ἐπαγόμενος πολλούς· καὶ διὰ τῶν ἀοικῆτων καὶ ἀ-
 τριβῶν ὀδύνας ὑπέστησε μὲν τῆς προθεσμίας ὑπὸ τινος
 ἀνάγκης κωλυθεῖς ἡμέρα μιᾶ· καὶ πολλοῖς ἐπάλαϊς λογισμοῖς,
 δεδοικώς, μὴ διορύξαντες οἱ τὰ ἐκεῖνον πράττοντες κατὰ τὸ
 20σύνθημα τὴν πύλην, αὐτὸς μὲν ἀπῆ, ἐκείνοι δὲ ὑπὸ τοῦ δή-
 μου διαφθαρώσιν ἄλόντες ἐπ' αὐτοφώρῳ. καὶ ἐδυσχέραιεν
 οὐκ ἀνεκτῶς οὐ μόνον διὰ τὴν ἀποτυχίαν Βυζαντίου, ἀλλ' P. 695
 ὅτι καὶ τῶν φίλων ἔμελλον οὐκ ὀλίγους ἀπολεῖν. ὁμοῦς δὲ

cuzenum ante moenia Byzantii affuturnm, cui malo Augustam oc-
 currere oporteat: affirmabatque, id se exploratissime nosse, utpote
 missum ab iis, quibuscum ipse arcana sua communicaret. Impera-
 trix rata fraudem ab amicis patriarchae fabricatam, ut, ipsa ad nun-
 tium consternata, ille supplicium admissae in Deum impietatis eva-
 deret, non se loco discessuram asseverabat, quamvis plane sciret,
 ea ipsa nocte Cantacuzenum intra moenia fore. Haec illa, cum
 falsum apportari nuntium arbitraretur, qui erat utique verissimus.
 Ut enim cum illis, a quibus ad urbem capiendam adiuuabatur, diem
 constituit, quo die et ipse adesset et illi auream portam obstru-
 ctam perforarent, Selybria Adrianopolim discessit cum amplius
 mille e toto exercitu delectis militibus, (ne proderetur videlicet, si
 magnam multitudinem duceret,) perque deserta et avia iter faciens,
 necessitate quadam praepeditus, die uno tardius venit, quam prae-
 finitum erat: cum interea cogitationibus distraheretur metuens, ne
 pars eius, ipso adhuc absente, ex conventis portam perfosso muro
 aperiens, flagrante delicto a populo necaretur: dolebatque incredi-
 biliter, non solum quod Byzantio frustraretur, sed etiam quod bo-
 num numerum amicorum amissurus esset. Attamen non funditus
 abiecta spe, eodem gradiebatur. Amici et ipsi necessitate quadam

A.C. 1347 οὐ παντάπασι τῶν ἐλπίδων ἀπογνοῦς ἐχώρει ἐπὶ τὸ Βαζάντιον νυκτός. οἱ προδιδόντες δὲ καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τινος ἀνάγκης κωλυθέντες τοῖς τεύχεσιν ἐπιχειρεῖν κατὰ τὴν προθεσμίαν, εἰς τὴν ὑστεραίαν, καθ' ἣν ἐν βασιλείοις ἢ κατὰ πατρι-

V. 554 ἀρχοῦ σύνοδος συνεκροτέτο, διώρυττον τὴν χροσὴν πύλην⁵ συνελθόντες ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ σάλῳ ὄντες καὶ αὐτοί. ἔδειξαν γὰρ, μὴ τῇ προγεγενημένῃ νυκτὶ ἐλθῶν ὁ βασιλεὺς καὶ τῶν συντεθειμένων ἡνυσμένων εὐρηκῶς μηδὲν, αὐτὸς μὲν αὐθις ἀνεχώρησεν, αὐτοὶ δὲ ὑφ' ἑαυτῶν καταπροδοθέντες δι-

B αφαρῶσιν. ὁμως οὐδ' αὐτοὶ τὰς τοῦ σώζεσθαι ἐλπίδας ἀπο-¹⁰ γνόντες διώρυττον τὴν πύλην· ἦσαν γὰρ σύστημα οὐκ ἀγνώστου ἐκ πεζῶν τε καὶ ἱππέων, καὶ ἐθάρρουν σφίσι ἐαυτοῖς, ὡς ἀμυνουμένοις, ἃν τις ἐπίη. κἂν διορῶσαντες μὴ εὕρωσι παρόντα τὸν βασιλέα, πρὸς αὐτὸν ἀποχωρεῖν. θεῖνοι μὲν οὖν τοιαύτῃ γνώμῃ διώρυττον. ἡ δὲ ἐν βασιλείοις σύνοδος,¹⁵ ἐπεὶ ἐκ πολλῶν ἀπεδείκνυ πατριάρχην αὐτὸν τε περὶ τὰ ὄρθα τῆς ἐκκλησίας δόγματα ἔχοντα οὐχ ὑγιῶς καὶ τοὺς ἄλλους ἀναγκάζοντα ἐκείνῳ συμφρονεῖν, γνώμῃ κοινῇ καθαιρέσει

C αὐτοῦ καταψηφίζονται. δι' ἃ δὴ καὶ μάλιστα ἔδοξεν ὑστερῶν βασιλεὺς τε καὶ οἱ πράττοντες τὴν ἄλωσιν συνελθεῖν κατὰ τὴν προθεσμίαν κωλυθῆναι, ἵνα μὴ μνησικακῶν αὐτὸς δοκοίη τῶν θρόνων καθαιρεῖν· ἀλλ' ἀκριβῶς εἴη τῶν ὄρθων δογμάτων τῆς διαστροφῆς εὐθύνη. οἱ μὲν οὖν ἀρχιερεῖς, ἐπεὶ ταῦτα ἔπραξαν, καὶ τῶν ἀπόντων διὰ τὸ ὑποπιεῦσθαι ἀρ-

7. προγενομένη P.

illo die retardati, die altero, quo in palatio contra patriarcham conventus agebatur, convenientes portam auream cum trepidatione et anxia cura aperiunt. Timebant siquidem, ne praecedente nocte veniens imperator et ex pactis nihil dum factum inveniens, recessisset, ipsique proditi eius causa neci dederentur. Tamen nec ipsi salutem in desperatis ducentes portam perrumpunt: erat enim peditum equitumque haud contemnendum agmen, et si qua vis ingrueret, se defendere illam posse confidebant. Si perforata porta imperatorem non invenirent, ad eum abire statuebant. Hac mente opus inceptant. Synodus autem in palatio, postquam copiose docuit, patriarcham ipsum in germanis ecclesiae dogmatis desipere et alios ad sibi assentiendum cogere, concordibus eum sententiis exactoravit. Quam ob causam maxime imperatorem et qui urbi ab eo capiendae studebant die praestituto convenire fuisse prohibitos, postea iudicatum est: ne scilicet imperator iniuriarum memor de throno illum deturbasse videretur: sed ut eum propter adulteratam doctrinae veritatem has poenas pendere omnes perspicue intelligerent. Episcopi cum suffragiis aliorum episcoporum, qui, ut

χιερέων συνεπισηφισαμένων, ἀνεχώρουν ἕκαστος πρὸς τὰς A.C. 1347
 οἰκήσεις ἤδη πόρρω τυκτῶν. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ παρῆν, τῶν
 ἔνδον τὰ θεῖου πραττόντων τὴν χρυσοῦν διορυξάντων πύ-
 λην, εἰσῆλαυθεν οὐδενὸς ἀνδισταμένου, ἀλλὰ δι' εὐφημίας
 5 αὐτὸν ἀγόντων παντὸς τοῦ δήμου, καὶ τοῖς τε στρατιώταις
 ἀπέειπε μὴ χωρεῖν πρὸς ἀρπαγὰς· καὶ τὸν δῆμον ἐκώλυεν
 ὅσα δυνατά. ὄθεν οὐδὲ ἐγένετό τις κίνησις ἐπὶ τοὺς δοκοῦν- D
 τας ἡρῆσθαι τὰ βασιλίδος, πλὴν εἶπον τινὰς αὐτῶν ἐξημί-
 ωσαν οἱ γείτονες. καὶ τῶν στρατιωτῶν δὲ ὀλίγοι ἐπὶ τὰς οἰ-
 10 κίας τῶν πολεμίων, βασιλέως μὴ εἰδότος, ἐπελθόντες ἐποιή-
 σαντό τινα μετρίαν ἀρπαγὴν. βασιλεῖς δὲ ἄχρι τῆς Πορφυ-
 ρογεννήτου καλουμένης οἰκίας προσελθὼν, πρῶτα μὲν ἐκέλευε
 μηδένα χωρεῖν κατὰ τῶν βασιλείων, ἀλλὰ ἀτρεμεῖν, ὡς αὐ-
 τὸς διαθησόμενος τὰ κατὰ βασιλίδα ἢ δοκεῖ ἔχειν ἄριστα.
 15 ἐπεὶ δὲ διέφαινεν ἤδη ἡμέρα, διὰ μέσης τῆς ἀγορᾶς ἐβάδι-
 ζεν ἐπὶ θεομήτορος τὸ τῆς Ὀδηγητρίας τέμενος, τὴν ὄφειλο-
 μένην προσκύνῃσιν καὶ τὴν εὐχαριστίαν τῆς νίκης ἀποδώσων P. 696
 τῇ μητρὶ τοῦ θεοῦ. αὐτίς δὲ διὰ τῆς αὐτῆς ἐπανήκων ἐπὶ
 20 τὴν τοῦ Πορφυρογεννήτου κατέλυσε οἰκίαν. βασιλὶς δὲ ὡς
 εἶχε τὰ τε βασιλεία ἠσφαλλετο, τοῖς οἰκείοις καὶ μάλιστα
 δοκοῦσιν εὖνοις ἐπιτρέπουσα τὴν φυλακὴν. καὶ ἐκ τῶν ἐν
 Γαλατᾷ βοήθειαν μετεκαλεῖτο. οἱ δὲ αὐτίκα ἦσαν ἐν τοῖς
 ὄπλοις καὶ ὄρμητο προθύμως βοηθεῖν· τριήρεις τε πληρώ-
 σαντες, ὅσαι ἦσαν, αὐθωρὸν καὶ λέμβους ἐφοπλίσαντες πρὸς

suspecti, in consilium adhibiti non fuerant, his ita peractis, multa
 iam nocte in sua quisque tecta recesserunt. Imperator ubi affuit,
 et eius factio intus aditum per portam aeream patefecit, resistente
 nemine, cum totius populi applausu et gratulatione urbem ingressus
 est, militibusque interdixit, ne ad cives diripiendos discurrerent:
 et quantum potuit, idem plebi vetuit. Ita in pace fuerunt qui ab
 Augusta stabant: nisi si forte quidam a vicinis multati sunt, et mi-
 lites aliquot in domus hostium, imperatore ignorante, penetrantes
 praedas mediocres fecerunt. Imperator usque ad aedes Porphyro-
 geniti appellatas cum processisset, edixit, ne quis contra palatium
 tenderet, sed quieti manerent: se quod optimum censuisset, de
 imperatrice constitutum. Die iam terris reddita, per medium fo-
 rum ad Deiparae Hodegetriae templum, debita eiusdem adoratione,
 ac de praestita victoria gratiarum actione functurus petivit: eadem-
 que via rediens in Porphyrogeniti domum divertit. Augusta, ut po-
 test, palatium communit: domesticis et quorum benevolentiae
 plurimum fidebat custodiam committit: a Galataeis item auxilium
 accersit: qui repente ad arma convolantes subsidio ferendo alacri-
 ter se comparant, eademque hora impletis quotquot in promptu

A.C. 1347 τὰ βασιλεία περαιούντο. ἀντιταξάμενοι δὲ αὐτοῖς ἐκ τῶν μετὰ βασιλέως στρατιωτῶν τινες, ἅμα καὶ τοῦ δήμου προσπιβοηθοῦντος, οὐκ εἶον τῇ γῆ προσχεῖν, ἀλλ' ἀπεπέμποτο Ββάλλοντες συχνοῖς τοῖς βέλεσιν. ὄρωντες δὲ καὶ ἐκεῖνοι, ὡς οὐκ ἀντισχῆσουσι πρὸς τοσοῦτους, (πρότερον γὰρ ᾤοντο ὑπερῶ5 βασιλίδος αὐτοῖς καὶ τὸν δῆμον συμπροσθήσεσθαι,) ἀνεχώρουν τε καὶ οὐκέτι ὕστερον ἐπεβοήθουν. βασιλεὺς δὲ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν μηδὲν πλέον μῆτε πρῶξας, μῆτε εἰπὼν, εἰς τὴν ὕστεραίαν τοὺς τε ἐπισκόπους, ὅσοι ἦσαν, μεταπεψάμενος ἐν Βυζαντίῳ καὶ τῶν τῷ κλήρῳ κατειλεγμένων τῆς10 ἐκκλησίας τοὺς μάλιστα ἐν λόγῳ, πρῶτον μὲν περὶ τῶν κατὰ Ὑ. 555 τὸν πόλεμον συμβεβηκότων διελέχθη, ὡς οὔτε ἐξαρχῆς ἔλοιτο αὐτὸς, οὔτε τοῖς βασιλέως ἐπιβουλεύσειε παισὶν, ὥσπερ ἐπὶ C τῶν συκοφαντῶν κατηγορεῖτο, ἀλλ' ὑπ' ἐκείνων διὰ φθόνον κεκινημένου ἐπιβουλευσάντων, ἀναγκαιῶς τῆς αὐτοῦ καὶ τῶν15 συνόντων σωτηρίας ἔνεκα ἡμύνετο. εἰς ἀνάγκην δὲ ἐλθὼν καὶ βαρβάροις χρῆσαιο συμμάχοις, Μυσσοὺς καὶ Τριβαλοὺς καὶ αὐτοὺς τοὺς βαρβάρους ἐκείνων ἐπαγόντων. καὶ τῆς γεγεννημένης φθορᾶς καὶ αἰχμαλωσίας τῶν Ῥωμαίων ἐκείνουσ ἀπεδείκνυεν αἰτίους. ἔπειτα καὶ τῶν γιγνομένων ἐποικετοῦ20 μάρτυρας, ὡς αὐτὸς μὲν οὔτε πρότερον, οὔτε νῦν δυσχερές τι περὶ βασιλίδος διανοοῖτο καὶ τῶν παιδῶν, ἀλλ' ὅσα μάλιστα ἔστι πρὸς σωτηρίαν καὶ λυσιτέλειαν τῆς ἀρχῆς. ἂν δ' ἐκείνη

erant triremibus et lembis armatis, ad palatium traiciunt. Sed eos nonnulli de militibus imperatoris, populo adiuvante, crebris iaculis ad terram appellere prohibebant. Videntes Galataei, se contra tantam multitudinem invalidos, (speraverant enim, populum pro imperatrice tuenda ad ipsos accessurum,) retro abeunt: nec deinde subsidio venire audent. Imperator die illo nihil praeterea nec fecit, nec locutus est. Sequenti episcopus, quicumque Constantinopoli reperiebantur, et cleri principes cogit: ac primum quidem de iis, quae bello accidissent, disserit, quod neque a principio ipse suscitavit, neque liberis imperatoris, (quemadmodum eius obtrectatores garriant,) insidias molitus sit. Sed cum illi capiti suo insidiantes ex invidia illud excitassent, facere non potuisse, quin pro sua suorumque salute propugnaret, et barbarorum quoque auxilia, quoniam necessitas ita flagitaret, sibi adiunxisse: quando et ipsi Mocos ac Triballos similiter barbaros induxerint. Quod autem tanta labe facta, tot Romanorum capti sint, eos in causa esse docet. Tum ex ipsis actis testimonium affert, se nec alias, nec in praesens adversus Augustam eiusque liberos quidquam hostile meditatum esse, aut meditari, sed quaecunque imperio salutaria inprimis forent atque utilia. Sin illa inimicum retineat animum, et resi-

ἔτι τὴν προτέραν δυσμένειαν ἐνδεικνυμένη, ἀντίστασθαι ἐπι- A.C. 1347
χειροίη καὶ σώζειν ἑαυτὴν καὶ τέκνα διὰ τοῦ πολέμου, μὴ D
αὐτῷ προσλογίζεσθαι τὴν αἰτίαν, εἴ τι περὶ αὐτὴν καὶ τέ-
κνα συμβαίη δυσχερές. οὐ γὰρ αὐτῷ λυσιτελεῖν δοκεῖν, οὐδὲ
5 ἄλλως σῶφρον, ἔῃν αὐτὴν ἐν βασιλείῳ καθημένην, τὸν πό-
λεμον αὐθις τὸν συγγενικὸν ἀγακινούσαν, καὶ περιορῶν τοὺς
ὑπολειπομένους Ῥωμαίους ὑπ' ἀλλήλων διαφθειρομένους. ἀλλ'
εἰ μὴ πείθοιτο χωρεῖν πρὸς τὰς συμβάσεις, αὐτὸν μὲν περὶ
αὐτῆς οὐδὲν βουλευέσθαι δεινόν· δεδοικέναι δὲ μὴ, συμ-
10 πάντων ὄρημένων ἐπ' αὐτοὺς, μὴ δύνηται αὐτὸς ἀνέχειν
τὴν ὄρμην, ἀλλὰ τι τολμηθῆι περὶ αὐτοὺς τῶν ἀνηκέστων. P. 697
ἔπειτα τὸν τῆς Φιλίππου μητροπόλιτην ἀπολεξάμενος καὶ Κα-
βάσιλαν τὸν σακελλίου, οἱ καὶ πρότερον εἰς Διδυμότειχον
ἦγον πρὸς ἐκεῖνον πρεσβευταί, ἔπεμπε πρὸς βασιλίδα. ἡ πρε-
15 σβεΐα δὲ ἦν περὶ εἰρήνης. καὶ πρῶτα μὲν πολλὰς ἀμολόγει
χάριτας θεῷ, ὅτι πρὸς ταύτην ἤγαγε τὴν ἡμέραν, ἣ λαμ-
πρότερον ἡλίου πᾶσι δύναται καταφανῆ ποιεῖν καὶ τὴν μο-
χθηρίαν τῶν σεσυκοφανηκότων καὶ τὴν ἀπέχθειαν πρὸς τὰ
καλά, καὶ τὴν ἑαυτοῦ πρὸς τε τοὺς βασιλέως παῖδας ἔσαρ-
20 χῆς ἄχρι νῦν ἐπιείκεια διασεσωσμένην, καὶ τὸ μηδὲν ἀγεν-
νές, μηδὲ ἀνάξιον τῆς βασιλέως πρὸς αὐτὸν φιλίας μετὰ τὴν B
ἐκεῖνον τελευτὴν φανῆναι διαπεπραγμένον. ἔπειτα συννεβού-
λευε χωρεῖν πρὸς τὰς συμβάσεις, καὶ μὴ κεναῖς ἐλπίσιν

stare seque cum filiis armorum vi defendere nitatur, ne sibi ad-
scribat, si quid ipsi et filiis eius odiosius contigerit. Non enim
conducibile, neque cum prudentia coniunctum videri, illam in pa-
latio sedentem, et inter cives cognatosque bellum redintegrandam
relinquere, Romanorum vero reliquias mutuo ac devorantes negli-
gere. Sed si ad conditiones descendere nolit, se quidem in eam
durius nihil decreturum: metuere autem, ne simul omnibus suis in
ipsam et qui cum ipsa sunt irruentibus, ipse eorum impetum com-
pescere nequeat, et aliquid patiatur eiusmodi, quod medicinae fa-
ciendae locum nullum relinquat. His dictis delecto metropolitano
Philippopolis et sacellii curatore Cabasila (qui et prius Didymoti-
chum legati venerant) ad eam de pace illos mittit. Ac primum qui-
dem immensas Deo gratias agit, quod diem aspexisset, qui sole cla-
rius et calumniatorum suorum scelus atque odium honestatis, et im-
peratoris liberis ab initio hucusque a se praestitam aequitatem ac
moderationem, et nihil illiberale aut indignum imperatoris Andro-
nici amicitia post illius obitum a se designatum possit ostendere.
Deinde suadet, ut pacis conditionibus se submittat: nec vana spe
suspensa, aut etiam ab optimatibus suis decepta, adhuc armis con-
tra cundum putet: neque enim aliunde externum ipsi exspectandum

A.C. 1347 αἰωρουμένην ἢ καὶ ὑπὸ τῶν συνόντων ἐξαπατωμένην, οἰσθαὶ ἀντιστήσιν ἔτι πρὸς τὸν πόλεμον. οὔτε γὰρ ἐξωθέν ποθεν ἦξιν χρὴ συμμαχίαν προσδοκᾶν. οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν οὐδεὶς, ὃς ἀφίξεται ἐπικουρήσων, ἔκ τε τῶν παρόντων ἐλπίς οὐδεμία σωθῆσθαι, τοῦ φρουρίου μὲν καὶ χρόνου τινός⁵ καὶ ἀναλωμάτων δεομένου καὶ ὑλῶν πρὸς ἐπισκευήν, ἃ οὐκ ἔξεστι πορίζεσθαι, τῶν συνόντων δὲ οὔτε ἀξιωμαχῶν ὄντων πρὸς τοσαύτην δύναμιν, οὔτε τῶν ἐπιτηδείων εὐπορούντων, C ὥστε διαφέρειν τὴν πολιορκίαν εὐμαρῶς. δι' ἃ πάντα πρὸς συμβάσεις αὐτῇ συνεβούλευε χωρεῖν, καὶ μὴ αὐτῇ μὲν καὶ ἰο τέκνοις τὰ ἀνήκεστα προξενεῖν ἐξ ἀβουλίας, αὐτοῦ δὲ μεγίστην πρόφασιν εὐδοξίας ἀφαιρεῖν. τοῦτο γὰρ κατὰ τὸν τοῦ πολέμου χρόνον καὶ βούλεσθαι αἰεὶ καὶ εὐχεσθαι πρόφασιν τινα τὸ θεῖον παρασχεῖν, ἐξ ἧς αὐτὸς τὴν ἐπιείκειαν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην ἐπιδείξεται, καὶ τὸ πρὸς βασιλέα φίλτρον, ὡς¹⁵ ἀκέραιον νῦν ἄχρι διασώζει, καὶ οὐδὲν ἦττον ἢ πρότερον κήδεσθαι τῶν παιδῶν διανοεῖται, λόγον ποιούμενος οὐδένα τῶν ὅσα πρὸς αὐτὸν κατὰ τὸν πόλεμον ἠγνωμοσήθη.

D ρ'. Οἱ μὲν οὖν πρέσβεις καὶ οἱ ἄλλοι οἱ παρόντες τοὺς V. 556 βασιλέως λόγους καὶ τὴν ἀξίωσιν ἀκούοντες, ὀλίγου δεῖν καί²⁰ ἠπίστου διὰ τὴν ὑπερβολήν. τὸ γὰρ τοσαῦτα πρότερον ἐπὶ P. 698 τῶν πολεμούντων ὑπομείναντα καὶ μυριάκις ἐν ἀκμῇ κινδύνου καταστάντα, ἔπειτα κρατήσαντα τοῖς ὄπλοις καὶ περιγενόμενον τῶν πολεμίων, μὴ πρὸς φόνους καὶ σφαγὰς χωρεῖν

7. ἔστι M.

auxilium: non enim esse profecto, qui venturus sit auxilio: et ex re praesenti nullam spem salutis affulgere, cum munitiones et propugnacula ut instaurentur, et tempore aliquo et sumptu et materia indigeant, quae nunc comparari non possint. Quos autem nunc secum habeat, nec pares esse eius copiis, nec abundare comenata, ut obsessionem facile ferant. Ob haec omnia, ut secum paciscatur monet, ne sibi ac liberis per dementiae immane malum constet, et illi pulcherrimam gloriae occasionem praecidat. Hoc enim bello et voluisse semper, et a Deo optimo maximo precatum esse, uti aliquam sibi ansam daret, unde bonitatem, et clementiam in vivos, et amorem in defunctum demonstrare posset: quem usque nunc integrum sincerumque conservet: nec se minus modo quam antea de procuratione liberorum eius cogitare, nihili pendentem, quae per bellum adversus se improbe patrata sint.

100. Legati ceterique praesentes verba imperatoris et postulationem audientes, propter admirabilitatem vix fidem commodabant. Nam adeo multa antehac ab hostibus perpressum esse, et plus millies inter sacrum saxumque stetisse, postea armis adcepta victoria, non ad

καὶ ἴσ' ἀντ' ἴσων ἀποδιδόναι τοῖς πρώτοις ἄρξασιν, ἀλλὰ A.C. 1347
 μετὰ τὴν νίκην ἐπὶ συμβάσεις προκαλεῖσθαι, καίτοι δυνά-
 μενον ὀλίγῳ χρόνῳ διαφθεῖρεῖν, κρεῖττον εἶναι τῆς ἀνθρωπί-
 νης φύσεως ἐδόκει. ἤδοντό τε οὖν ὁμοῦ διὰ τὴν βασιλέως
 5 ἐπιείκειαν καὶ ἐθαύμαζον τὴν μεγαλοψυχίαν. βασιλεὺς δὲ
 παντάπασιν οὐ προσεδέχετο τὴν πρεσβείαν, ἀλλ' ἀπράκτους
 ἀπέπεμπε τοὺς πρέσβεις, ὑπὸ τῶν συνόντων πειθομένη. καὶ
 ὁ βασιλεὺς ἠνιάτο καὶ ἐδυσχέραιεν οὐκ ἀνεκτῶς μυρίοις
 προσπαλαίων λογισμοῖς. συνεώρα γὰρ τὴν ἔνστασιν οὐ τε-
 10 λευτήσουσαν ἐπ' ἀγαθῷ, ἀλλ' ἐκείνοις τε ἀνηκέστων κακῶν B
 καὶ τούτῳ μείζονος ἢ καθ' ὅσον χρόνον ἦν ὁ πόλεμος, λύπης
 αἰτίαν ἐσομένην. οἳ τε γὰρ συνόντες ἅπαντες εἰς πολλῶν πει-
 ραν ἀλγεῖν ὄψ' ἐλθόντες, καὶ οἱ ἔνδον ὁμοίως Βυζαντίου τῶν
 δεσμοτηρίων ἐξελθόντες καὶ μνησικακοῦντες ἐσχάτως τοῖς
 15 συνουσί βασιλίδι, αὐτοῖ τε διεπρίοντο ὑπ' ὀργῆς καὶ τὸν δη-
 μον ἐξηρέθιζον, καὶ ἔνδηλοι ἦσαν, ὡς καὶ βασιλέως ἄκοντος
 ἐπιθησόμενοι τοῖς ἐν βασιλείοις. καὶ ἐδεδίει μὴ περὶ τε τὴν
 βασιλίδαν καὶ τοὺς παῖδας ἀνήκεστόν τι τολμηθῆι, καὶ οἱ συ-
 νόντες πάντες ὑπὸ τῶν ἐχθραινόντων διαφθαροῦσιν· ὁ ὀλίγῳ
 20 ὕστερον μικροῦ ἐδέησε γενέσθαι. ὡς γὰρ ἐπύθοντο, ὅτι C
 μὴ τὴν πρεσβείαν δέχοιτο ἡ βασιλεῖς, μηδὲ χωροίη πρὸς συμ-
 βάσεις, τὸ ἐν Βλαχέρναις φρούριον, μέρος καὶ αὐτὸ τοῦ περὶ

3. εἶναι καὶ ἀνθρ. P. et M. 11. ὁ om. P.

caedes mactationesque procedere, pariaque paribus remeiri iis, qui priores laceassiverant: sed victorem victos ad pacta conventa invitare, tametsi eos brevi spatio delere funditus liceret, excellentius quidam quam pro humana natura videbatur. Gaudebat igitur tanta lenitate, et suspiciebant tam praestantis animi magnitudinem. Imperatrix suorum consiliariorum impulsu legationem prorsus aspernata, oratores re infecta dimittit, ex quo imperatoreum tristitia molestiaque intolerabilis occupavit, sextentisque cogitationibus in diversa rapuit. Augurabatur enim, pertinaciam istam non bene eventuram, sed ipsis mala deterrima maioremque luctum, quam toto belli tempore experti essent, parituram. Nam et illi omnes, qui cum imperatore erant, cum multa adversa pertulissent, et similiter qui Byzantii in carceribus fuerant, extreme se a proceribus Augustae vexatos meminissent, ira aestuabant populumque irritabant: et apparebat, vel invito imperatore in eos qui essent in palatio impetum facturos. Verebatur insuper, ne imperatrici ac liberis aliquid atrocius fieret, quique cum ea versarentur, omnes hostium gladiis conficerentur: id quod paulo post propemodum accidisset. Ut enim intellexerunt eam legatos reiecisisse ac pacem nocte, castellum in Blachernis appellatum, partem munitionis et propugnaculorum, quibus palatium circumdatur, imperatore nesciente expugnarunt ac

- A.C. 1347 τὰ βασιλεία φρουρίου ὄν, Καστέλιον προσαγορευόμενον, ἐξε-
πόρθησάν τε καὶ διήρπασαν, βασιλέως ἀγροουῦντος, καίτοι
γε τῶν ἐνδον ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀμυνομένων κραταιῶς. καὶ
οἱ δοκοῦντες δὲ περὶ βασιλίδι εἶναι πρότερον, καὶ τὴν
φυλακὴν τῶν βασιλείων ἐπιτετραμμένοι, ἐπεὶ τὸν κίνδυνον ἀ-5
πανταχόθεν περιστάμενον ἐώρων, βασιλίδι δὲ μὴ χωροῦσαν
πρὸς συμβάσεις, ἀλλὰ μᾶλλον αἰρουμένην αὐτὴν τε ἀποθνή-
σκειν κάκεινους συναπόλλυσθαι, ἐσκέψαντο κοινῇ τῆς σφετέ-
ρας σωτηρίας ἔνθα καταπροῖεσθαι ἐκείνους καὶ παραδιδόναι
D βασιλεῖ τὸ φρούριον. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν λόγῳ μάλιστα αἰ-
τινες πρὸς βασιλέα πέμψαντες, περὶ προδοσίας διελέγοντο
καὶ δωρεὰς ἤτουν καὶ τιμὰς, εἰ παραδιδόεν τὰ βασιλεία αὐ-
τῇ βασιλίδι καὶ τοῖς τέκνοις. βασιλεὺς δ' οὐδ' ἄκροις ἤτέ-
V. 557 ρητο ὡσὶν, ἀλλ' ἀπέπεμπε, σῶζεσθαι μᾶλλον βασιλίδι καὶ τοὺς
παῖδας εἰπὼν ποιεῖσθαι περὶ πλείστου. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος 15
Ἰωάννης ἔτος πεντεκαίδεκατον τότε ὢν, μείζον ἢ κατὰ τὴν ἡ-
λικίαν ἐφαίνετο φρονῶν καὶ τῷ καιρῷ προσήκοντα βουλευό-
μενος. ὡς γὰρ ἤσθάνετο θορυβουμένους τοὺς ἐν βασιλείοις,
στασιάζειν τε ἤδη ἀρχομένους καὶ περὶ αὐτῶν ἐπιεικὲς οὐ-
P. 699 δὲν βουλευομένους, δραμῶν πρὸς τὴν μητέρα, τὸν τε θόρυβον 20
ἀπήγγελλε καὶ τὴν ἐπιβουλὴν. καὶ ἐδεῖτο πρὸς βασιλέα τὰ-
χιστα πρεσβείαν πέμπειν καὶ τίθεσθαι συμβάσεις περὶ τῆς
εἰρήνης. μάλιστα μὲν γὰρ ἔφρασκεν ἐκείνον οὐδὲν περὶ αὐ-
τῶν βουλευέσθαι δεινόν. εἰ δ' ἄρα καὶ τὰ δεύτερα νικῆη,
βέλτιον ὑπ' ἐκείνου κακῶς παθεῖν, ἢ ἀλογία δήμου καὶ στρα-25

diripuerunt, cum qui intus erant e muris fortiter se defenderent. Qui autem antehac Augustae bene cupere putabantur, quibusque custodia palatii commissa erat, postquam undique periculum, et eam a pacificatione refugientem mori ipsosque secum perdere malle viderunt, consensu ipsam cum liberis prae salute sua neglectum ire, et imperatori palatium tradere constituerunt. Quin etiam honoratissimos quosdam ad eum mittendo, dona et honores quaerebant, si regiam cum imperatrice et liberis dedidissent. Quos imperator auribus ista respuens dimisit, testatus, eam cum liberis servatum potius velle maximopere. Ecce autem imperator Ioannes tum quindecim natus annos, supra aetatem sapere et temporis opportuna consulere visus est. Ut enim tumultuantes sensit, qui in palatio erant, et iam dissidere incipientes deque matre cum filiis nihil aequum animis agitantibus, ad parentem accurrens, tumultum et insidias nuntiat: orans celerrime ad imperatorem mitti et cum eo decidi: affirmansque, nihil ab eo grave timendum. Sin secus res est, praestare illum inclementem experiri, quam in populi dementia

τιωτῶν ὄρημῃ περιπεσεῖν. αὐτίκα τε ἐπέθετο ἡ μήτηρ καὶ Ἀ. C. 1347
τὸν Ἀνδρόνικον Ἀσάνην τὸν βασιλέως πενθερὸν καὶ τὸν
Παλαμᾶν Γρηγόριον αὐτοῦ που κατακεκλεισμένους ἐν δε-
σμοτηρίοις ἐνδον βασιλείων ἄγεσθαι ἐκέλευε πρὸς αὐτήν,
5 καὶ περὶ τῆς πρὸς βασιλεία διαλεχθεῖσα πρὸς αὐτοὺς εἰρήνης
ἔπεμπε πρὸς ἐκεῖνον πρεσβευτάς. οἱ δὲ νομίσαντες βασιλεία Β
οιδαίνειν τε τῷ Θυμῷ καὶ πρὸς ἄμυναν τῶν κατὰ τὸν πόλε-
μον γεγενημένων παρεσκευασμένον εἶναι, πρῶτα μὲν ἐπὶ δεή-
σεις ἐτράποντο καὶ ἰκεσίας, ἀφελῆναι τὴν δολίαν τοῖς ἀμαρτή-
10 ρασασι, καὶ μηδὲν πλέον ἐπιζητεῖν τοῦ τῶν πολεμίων κρείττω
εἶναι καὶ πάντας ὑποχειρίους ὁμοῦ λαβεῖν· ἀλλ' ὥσπερ
τοῖς ὅπλοις, οὕτω δὴ καὶ τῇ μεγαλοψυχίᾳ φαίνεσθαι νικῶντα,
ἤπερ δὴ μεγίστη νίκη καὶ μάλιστα προσήκουσα αὐτῷ. ἔπειτα
ἀπήγγελλον καὶ τὴν πρεσβείαν βασιλίδος καὶ ἐδέοντο μνη-
15 μεῖον τῆς αὐτοῦ ἐπιεικειᾶς καὶ μεγαλοψυχίας καὶ συνέσεως,
τὴν περὶ τοὺς βασιλέως εὐγνωμοσύνην παιδᾶς ἀνεξάλειπτον
τοῖς εἰς ὕστερον καταλιπεῖν. ἐλάνθανον δὲ ξυρὸν ἀκονῶντες, C
καὶ ἵππον θέειν ἀγαθὸν ἐπὶ πεδίον προκαλοῦμενοι. ὥς γὰρ
μόνον ἤκουε τοὺς λόγους βασιλεύς, πάντα ἦν ἔτοιμος ὑπὲρ
20 τῶν βασιλέως παιδῶν πράττειν, ὥσπερ αὐτὸς εὐεργετούμενος,
ἀλλ' οὐ παρέχων τὰς εὐεργεσίας. τῶν μὲν οὖν πρέσβεων
τῷ πενθερῷ μὲν ὠνείδιζεν ἠπίως τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγνωμοσύ-
νην ὃ βασιλεύς, ὅτι πρότερον ὑπ' ἐκεῖνου μηδὲν ἀδικηθεῖς,
ἀλλ' εἰ δεῖ τι τάληθές εἰπεῖν, καὶ μυρία εὖ παθῶν, ὅδ' ἡ-
11. ἐπὶ χεῖρα M.

ac militum furorem incidere. Illico persuasa mater Andronicum Asanem imperatoris socerum et Gregorium Palamam illic carcere detentos ad se adduci iussit: quibuscum de pace locuta, eos ad imperatorem legat. Qui illum timere iracundia et persequendas bello acceptas iniurias paratum esse opinantes, primum preces et supplicationes adhibent, ut reis placaretur et hostes domuisse penitusque subiecisse contentus esset: et quemadmodum eos armis vicisset, sic et iniuriarum contemptu et altitudine animi se ipsum vinceret: quae nimirum maxima illique convenientissima victoria esset. Deinde legationem exponentes petunt, ut pietatem erga defuncti imperatoris liberos clementiae, excelsae mentis ac prudentiae suae aeternum monumentum relinqueret. At enim nesciebant se novaculam acuere et equum cursorem in campum provocare. Cum primum namque ea verba audivit, omnia se illorum causa velle ostendit: perinde ac ipse non daret, sed acciperet beneficium. Legatum vero socerum de ingrata voluntate blanda oratione increpuit, quod nulla in re offensus, sed, si verum fatendum, mille beneficiis cumulatus, tam

- A.C. 1347 *μείψατο τοῖς ἐναντίοις, καὶ τὸν πόλεμον κενήθη κατ' αὐτοῦ. Παλαμῶν δὲ ἐπήρει, καὶ πολλὰς ὠμολόγει χάριτας, ὅτι πολλὴν ὑπὲρ αὐτοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀληθείας κάκωσιν ὑπενω-
D γκῶν, οὐδὲν ἀγεννὲς οὔτε ἐπραξεν, οὔτ' ἐφθέγγατο ἄχρη τέ-
λους. ἔπειτα ἐκέλευε τοὺς πρὸς βασιλῖδα καὶ βασιλέα τὸν
υἱὸν γράφειν ὄρκους. καὶ ἐγράφοντο ἐπὶ τούτοις, ὥστε μὴ
αὐτὸν ἀμύνεσθαι τοὺς λελυπηκότας καὶ συνόντας ἐν βασιλεί-
οις βασιλίδι τότε, μῆτε ζημιοῦν μηδὲν, ἀλλὰ πᾶσαν ἀμνη-
στίαν παρέχεσθαι τῶν πεπραγμένων. μῆτε βασιλῖδα καὶ
βασιλέα τὸν υἱὸν τοῖς ἐκείνῳ συμπράξασι κατὰ τὸν πόλεμον
μνησικακεῖν, μῆδ' ἐπιχειρεῖν βλάπτειν, μῆτε τέχνη, μῆτε μη-
χανῇ μηδεμιᾶ, ἀλλ' ἀμφοτέροις διαλελύσθαι τὸ πρὸς τοὺς
ἑκατέρους προσκειμένους ἔχθος. κτήσεις δὲ ἔχειν πάντα
τὰς ἐκάστῳ προσηκούσας ἀπ' ἀρχῆς. συμβασιλεύειν δὲ ἀμ-
φοτέρους βασιλέα τε τὸν Καντακουζηνὸν καὶ τὸν Παλαιολό-
15 γον Ἰωάννην τὸν νέον βασιλέα. καὶ ἀλλήλοις εὐνοεῖν τῇ
P. 700 προσήκουσαν εὐνοίαν πατράσι καὶ πιασί πρὸς ἑκατέρους.
ὑπείκειν δὲ τὸν νέον τῷ πρεσβυτέρῳ κατὰ πάντα καὶ τοῦ
πράττειν αὐτῷ παραχωρεῖν ἐπὶ δέκα ἔτησι διὰ τὴν ἡλικίαν.
V. 558 μετὰ τοῦτο δὲ τῆς ἀρχῆς συμμετέχειν. τοιοῦτοι μὲν οἱ ὄρκοι
ἔγεγένητο, καὶ αὐτὸς τε ὠμνυεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλις
Ἄννα μετὰ βασιλέως τοῦ υἱοῦ, ὥστε παραβῆσεσθαι μηδέπο-
τε. τετελεσμένων δὲ τῶν ὄρκων, τὰς πύλας οἱ ἐν βασιλείοις*

16. ἀλλήλους P.

male gratiam retulisset et bellum contra se concitasset. Palamam contra laudavit et gratias egit, quod pro iustitia veritateque gravissime afflictus, usque ad extremum nihil abiectum aut fecerit, aut dixerit. Tum praecepit iuramenta ad Augustam et imperatorem filium conscribi: et conscripta sunt cum his conditionibus. Ut neque ipse vindicaret in eos, qui se laesissent et tum in palatio cum imperatrice degerent neque multaret ullo modo, sed omnia praeterita oblivione sepeliret: neque imperatrix aut filius imperator in eos, a quibus ipse Cantacuzenus bello adiutus esset, inimicum retinerent animum, nec illis vel arte vel ulla machina nocere conarentur: sed utrinque adversum socios utroque odia deponerentur, omnesque quas ab initio habuissent, fortunas suas retinerent: imperarent autem ambo Cantacuzenus et Ioannes adolescens Palaeologus: seque ea invenicem benevolentia complecterentur, qua patres et filii solent: ieniorque seniori potiores deferret in omnibus ac propter aetatem nondum firmatam decem annos administratione cederet, quibus exactis, aequali auctoritate cum eo imperaret. In has condiciones et ipse imperator et Anna Augusta cum filio imperatore, ut in

ὑπανοίξαντες εἰσεδέχοντο τὸν βασιλέα, ὀγδὴ Φεβρουαρίου A.C. 1347
 ἱσταμένου, ἐπὶ τοῖς πέντε καὶ πενήκοντα ἔτεσι πρὸς ἑξακισ-
 χιλίους καὶ ὀκτακοσίους ἐν ἰνδίκτῳ πεντεκαιδεκάτῃ.

perpetuum servandas iuraverunt. Secundum iuramenta, qui in pa-
 latio erant, portis reclusis, Cantacuzenum imperatorem acceperunt,
 sexto Idus Februarias, anno orbis conditi sexies millesimo octingen-
 tesimo quinquagesimo quinto, indictione quintadecima.

Corrigenda.

P. 17, 11. et 12. leg. δυναμένοις et ἔχουσι et annot. prior delenda,
 in altera. scrib. ἔχοντας P. 62, 13. παρασκευάσει. 65, 21. et
 70, 28. τριηρέων. 106, 9. ἐπαγγελιάμενος. 113, in annot. κα-
 κῶν M. pro δεσμῶν. 277, 14. del. οὐ et annot. 419, 9. scr.
 χρωμένοις et del. annot. 447, in annot. pro 1. scrib. 16 511,
 12. add. annot. 12. μόνων ἀρχὴν P. 516, in annot. scrib. ἐγγεγραμ-
 μένα (sic) M. 525, in annot. pro 5. leg. 7. et 15. pro 17. 583,
 23. scr. ὀλίγας et in annot. ὀλίγους P.

BONNAE
TYPIS C. F. THORMANNI.
